SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.08.2021

Pöytäkirjan kansilehti ... 1

1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus ... 3

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen ... 4

3 § Kokouksessa saadut selostukset ... 5

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapunut päätös/RV ... 6

5 § Kaupunginvaltuuston 15.6.2021 pitämän kokouksen täytäntöönpanot/RV ... 7

6 § Kaupunginvaltuuston vaalilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 ... 8

7 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali ajalle 1.8.2021-31.5.2022 (kvalt) / RV ... 9

8 § Tarkastuslautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 10

9 § Valtuustovaliokunnan vaali ajalle 1.9.2021-31.5.2022 (kvalt) / RV ... 12

10 § Keskusvaalilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 13

11 § Kaupunginhallituksen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston vaali toimikaudeksi 2021-2023 (kvalt) / RV ... 14

12 § Kaupunkiympäristölautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 16

13 § Kaupunkiympäristölautakunnan lupajaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 18

14 § Kaupunkitilalautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 19

15 § Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 21

16 § Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkielisen jaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 23

17 § Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan yksilöasioiden jaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 24

18 § Sosiaali- ja terveyslautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 25

19 § Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 26

20 § Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 27

21 § Kaupunkikulttuurilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 28

22 § Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 30

23 § Vantaan käräjäoikeuden lautamiesten vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV ... 31

24 § Uskotut miehet kiinteistötoimituksiin 2021-2025 (kvalt) / RV ... 33

25 § Keskusvaalilautakunnan ilmoitus kaupunginvaltuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään ... 34

- Valitut valtuutetut ja varavaltuutetut vertausluvuittain, kuntavaalit 2021 ... 35

26 § Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimialueen kuntien poliisin neuvottelukunta 2021-2025 (kvalt) / RV ... 42

27 § Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuusto 2021–2025 (kvalt) / RV ... 43

28 § Uudenmaan liiton kuntien edustajainkokouksen edustajien nimeäminen 2021 (kvalt) / RV ... 44

29 § Kårkulla samkommun -kuntayhtymän valtuuston edustajan nimeäminen toimikaudelle 2021-2025 (kvalt) / RV ... 45

30 § Sydkustens landskapsförbund r.f. -maakuntaliiton liittokokousedustajat 2021-2025 (kvalt) / RV ... 46

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.08.2021

31 § Vantaan kaupungin edustajien nimeäminen Tiedekeskussäätiön valtuuskuntaan toimikaudeksi 2022-2025 (kvalt) / RV ... 47

- Edustajien nimeäminen Tiedekeskussäätiön valtuuskuntaan 2022-2025 ... 48

32 § Suomen Kuntaliiton valtuuskunnan vaali (kvalt) / RV ... 49

33 § Uudenmaan vaalipiirin kuntapäiväedustajien valinta / RV ... 50

- Yleiskirje 6 2021 Kuntaliiton valtuuskunnan vaalit 2021 ... 52

- Ehdokasasettelua, kuntapäiväkokouksia ja Kuntaliiton valtuuskunnan vaaleja koskevat ohjeet ... 55

34 § Oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 49 / 2021 / RV ... 62

35 § Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 54 / 2021 / RV ... 64

36 § Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n muuttaminen ... 66

- Hallintosäännön 8 luvun 4 § (muutokset näkyvissä) ... 67

- Hallintosäännön 8 luvun 4 § (puhdas versio) ... 68

37 § Vantaan Energia Oy:n osakassopimuksen muuttaminen / RV ... 69

- Vantaan Energia Oy:n osakassopimusluonnos ... 72

- Vantaan Energia Oy:n yhtiöjärjestysluonnos muutosmerkinnöin ... 79

38 § Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaminen / RV ... 85

- Kårkulla kuntayhtymän vastaus/ Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen toimielimen asettaminen ... 87

- Keravan kaupunginjohtajan päätös §24 /2021, Keravan kaupungin edustajien nimeäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen / Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen toimielimen asettaminen ... 88

- Ote Keravan kaupunginhallituksen pöytäkirjasta 21.6.2021, Keravan kaupungin lausunnon antaminen esitykseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnosta / Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen toimielimen asettaminen ... 93

- Nimeämispyyntö / Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen toimielimen asettaminen ... 99

- Pöytäkirja 23.6.2021/Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikasen valmistelutoimielimem asettaminen / Eteva kuntayhtymän yhtymäkokoukset 2021 ... 103

- Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnan päätös ... 105

39 § Lausunto hallituksen esitykseen laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön valmistelemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi / RV ... 106

- Lausunto hallituksen esityksestä laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistyötehtäväyhtiön valmistelemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ... 107

- Lausuntopyyntö HE laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön valmistelemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ... 112

- Liite: HE luonnos 22.6.2021/Lausuntopyyntö HE laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön valmistelemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ... 118

40 § Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi / RV ... 213

- Hallituksen esityksen luonnos 7.6.2021 ... 215

- Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi ... 381

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.08.2021

- Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi 390

41 § Vastaus Antero Eerolan ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaalle kokonaisvaltainen strategia koronakriisistä toipumiseen (kvalt) / RV 397

- Antero Eerolan ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaalle kokonaisvaltainen strategia koronakriisistä toipumiseen 401

42 § Vastaus Vihreän valtuustoryhmän ja 3 muun valtuutetun aloitteeseen ohjelma koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseksi / RV 403

- Vihreän valtuustoryhmän ja 3 muun valtuutetun aloite ohjelma koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseksi 407

43 § Vastaus Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 8 muun valtuutetun aloitteeseen maksuttomasta aamupalasta vantaalaisiin kouluihin / KK 409

- Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 8 muun valtuutetun aloite maksuton aamupala vantaalaisiin kouluihin 411

44 § Lausunto Liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi / HW 413

- Vantaan kaupungin lausunto liikenne- ja viestintäministeriön luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi 415

- Lausuntopyyntö / Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi 418

45 § Lausunto Etelä-Suomen aluehallintovirastolle koskien kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttamista ja toiminnan aloittamislupaa / Suomen Paalauskeskus Oy / HW 429

- Lausunto koskien kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttaminen ja toiminnan aloittamislupa, Vantaa/ Suomen Paalauskeskus Oy 431

- Lausuntopyyntö koskien kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttaminen ja toiminnan aloittamislupa, Vantaa/ Suomen Paalauskeskus Oy 433

46 § Kivistön koulun alueen pysäköintilaitoksen rakentaminen (kvalt) / HW 434

- Liite 1 - Ote asemakaavasta - Kivistön entisen koulun alue 438

- Liite 2 - Tonttikohtaiset autopaikkojen lukumäärät - kortteli 23185 439

- Liite 3 - Pysäköintitalon viitesuunnitelmat - kortteli 23185 444

- Liite 4 - Pysäköintitalon rakennustapaselostus - kortteli 23185 - luonnos 23.5.2021 455

- Liite 5 - Pysäköintitalon maksuerätaulukko - kortteli 23185 464

47 § Tikkurilan kaavarunko 2020 062700 / 60 Hiekkaharju, 61 Tikkurila 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / HW 465

- 062700 Tikkurilan kaavarunko 2020 -karttapaketti 9.8.2021 471

- Tikkurilan kaavarunko 2020_suunnitelmaosa_KH 9.8.2021 479

48 § Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekannan myyminen Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle ja tontin 23132/12 myyminen Kivistön keskusta-asuminen 2-alueelta As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle / Skanska Talonrakennus Oy / HW 561

- Kartta tontista 23132/10 myynti 569

- Kartta tontista 23132/12 myynti 570

- johtokartta tontista 23150/10 myynti 571

- johtokartta tontista 23132/12 myynti 572

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 09.08.2021

49 § Määräalojen myynti kiinteistöistä 92-31-1-1 ja 92-416-6-45 Luhtaanmäessä / Semaster Oy / HW 573

- Kartta myytävästä alueesta. Määräalat kiinteistöistä 92-31-1-1 ja 92-416-6-45 Luhtaanmäessä 576

50 § Tiedoksi Korkeimman hallinto-oikeuden päätös ympäristölupa-asiassa / YIT Suomi Oy, pilaantumattoman maa-aineksen hyödyntämiseksi peltoviljelyn kasvuolosuhteiden parantamiseksi, Backas Östergård / HW 577

51 § Perusopetuksen poikkeusjärjestelyt IX / KK 579

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus 581

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen 582

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto 583

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus 584

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa 589

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa 590

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa 591

Kaupunginhallituksen kokous

Aika 9.8.2021 klo 17.00-19.05
Paikka Kaupungintalo, Tikkurila tai Teams-etäyhteydellä

Osallistujat

Jäsenet	**Läsnä**	**Varajäsenet**	**Läsnä**
Multala Sari, puheenjohtaja	x	Kortesalmi Marilla	-
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Nieminen Irja	-
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Hölttä Heikki	-
Abdi Faysal	x (etäyhteydellä)	Kähkönen Osmo	-
Jääskeläinen Jouko	x (etäyhteydellä)	Vanhanen Maija	-
Kaira Lauri	x (etäyhteydellä)	Weckman Markku	-
Kaukola Ulla	x (etäyhteydellä)	Hall Anu	-
Niikko Mika	x (etäyhteydellä)	Kärki Niilo	-
Orpana Anitta	x (etäyhteydellä)	Sieviläinen Marianne	-
Pajunen Sirpa	-	Kuusela Minna	x (etäyhteydellä)
Puoskari Pentti	x (etäyhteydellä)	Särkelä Jussi	-
Rokkanen Sakari	x (etäyhteydellä)	Kanerva Sami	-
Tyystjärvi Kati	x (etäyhteydellä)	Karinen Ville	-
Nuorisovaltuuston edustaja		**Varajäsenet**	
Hoviniemi Matilda	x (etäyhteydellä)	Lindqvist Noa	-
		Parkkonen Santeri	-

Muut osallistujat	**Läsnä**
Viljanen Ritva, kaupunginjohtaja	x
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja	x (etäyhteydellä)
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja	x (etäyhteydellä)
Westlin Henry, vs. apulaiskaupunginjohtaja	x (etäyhteydellä)
Aronkytö Timo, apulaiskaupunginjohtaja	x (etäyhteydellä)
Kalmari Mari, viestintäjohtaja	x (etäyhteydellä)
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja	x (etäyhteydellä)
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies	x (etäyhteydellä)
Silfverberg Lotta, hallintoasiantuntija, pöytäkirjanpitäjä	x
Pellonpää Taija, hallintosihteeri	x
Huhtala Tuuli, asemakaava-arkkitehti	x (etäyhteydellä) §§ 1-3, klo 17.00-17.30
Kuusisto Terhi, asemakaava-arkkitehti	x (etäyhteydellä) §§ 1-3, klo 17.00-17.30
Ylijääski Marjaana, aluearkkitehti	x (etäyhteydellä) §§ 1-3, klo 17.00-17.30

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Sari Multala

Pöytäkirjanpitäjä Lotta Silfverberg

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 16.8.2021, Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

Pykälät 37, 40, 44 ja 45 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Mika Niikko Anitta Orpana

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 18.8.2021, Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 § **Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus**

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:
Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:

a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 16.8.2021 klo 16.00 ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	
Jääskeläinen Jouko	
Kaira Lauri	
Kaukola Ulla	15.6.2021
Niikko Mika	9.8.2021
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	15.6.2021
Orpana Anitta	9.8.2021
Pajunen Sirpa	
Puoskari Pentti	
Rokkanen Sakari	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	
Tyystjärvi Kati	

b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 18.8.2021 lähtien.

Päätös:

Päätettiin

a) valita Mika Niikko ja Anitta Orpana pöytäkirjantarkastajiksi toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalossa maanantaina 16.8.2021 klo 16.00 ja

b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 18.8.2021 lähtien.

3 § **Kokouksessa saadut selostukset**

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 3

Käsittely:
Kokouksessa annettiin seuraava selostus:

Tikkurilan kaavarunko 2020, asemakaava-arkkitehti Tuuli Huhtala ja asemakaava-arkkitehti Terhi Kuusisto.

Päätös:
Merkittiin tiedoksi saatu selostus ja käyty keskustelu.

4 § **Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapunut päätös/RV**

RV/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraava päätös:

Hankintajohtajan päätös
§ 56 Auranterien ja asennustarvikkeiden hankinta (80 000 euroa, alv. 0 %)

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainittua ottamiskelpoista päätöstä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 § Kaupunginvaltuuston 15.6.2021 pitämän kokouksen täytäntöönpanot/RV

RV/LS

Kuntalain mukaan kunnanhallitus vastaa valtuuston päätösten täytäntöönpanosta ja laillisuuden valvonnasta (39 §). Päätökset voidaan pannan täytäntöön ennen kuin ne ovat saaneet lainvoiman, kuitenkin niin, että täytäntöönpanoon ei saa ryhtyä, jos valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi tai jos valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon (143 §). Jos kunnanhallitus katsoo, että valtuuston päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä, valtuusto on ylittänyt toimivaltansa tai päätös on muuten lainvastainen, kunnanhallituksen on jätettävä päätös täytäntöön panematta. Asia on tällöin viipymättä saatettava valtuuston uudelleen käsiteltäväksi (96 §).

Kaupunginvaltuusto teki 15.6.2021 päätökset seuraavissa asioissa:

3 §	Määrärahamuutokset vuoden 2021 talousarvion käyttötalousosaan ja tuloslaskelmaosaan
4 §	Vuoden 2021 ensimmäinen osavuosikatsaus 1.1.-30.4.2021
5 §	Vuoden 2022 talousarviolaadinnan kehys
6 §	Helsingin seudun yhteistyösopimuksen muuttaminen
7 §	Asemakaavan muutos ja tonttijako 002443, 14 Varisto / Variston sähköasema
8 §	Vastaus Antero Eerolan ja 26 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaan liittyminen maailman ikäystävällisten kaupunkien verkostoon
9 §	Vastaus Antero Eerolan ja 14 muun valtuutetun aloitteeseen Havurastin ja Myyrastin toiminnan turvaamista koskien
10 §	Vastaus Minna Kuuselan ja Eve Rämön sekä 17 muun valtuutetun aloitteeseen asumisterveysongelmat ja -resurssit kuntoon
11 §	Joel Linnainmäen ja 12 muun valtuutetun aloite kiusaamisvilkku koulujen pihoille
12 §	Joel Linnainmäen ja 9 muun valtuutetun aloite sateenkaaritie Vantaalle
13 §	Minna Kuuselan ja 7 muun valtuutetun aloite säilytetään Tikkurilan Kassatalon kokonaisuus kaupunkikeitaana
14 §	Sveta Silvennoinen-Hiiskun ja 9 muun valtuutetun aloite Vuolupuiston kehittämisestä asukkaiden käyttöön
15 §	Anniina Kostilaisen ja Sveta Silvennoinen-Hiiskun sekä 14 muun valtuutetun aloite biodiversiteettistrategian laatiminen Vantaalle

Kaupunginvaltuuston pöytäkirja 4/15.6.2021 on kokonaisuudessaan nähtävänä kaupunginvaltuuston extranet-sivuilla ja kaupungin internet-sivuilla.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) todeta, että kaupunginvaltuuston 15.6.2021 tekemät päätökset voidaan panna täytäntöön, ja
b) lähettää päätökset ao. toimialoille toimenpiteitä varten.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu/ ao. toimialat

6 § Kaupunginvaltuuston vaalilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025

VD/6974/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 21 luvun 2 §:n mukaan valtuusto valitsee keskuudestaan toimikaudekseen suhteellisten vaalien ja suljetuin lipuin toimitettavien enemmistövaalien toimittamista varten vaalilautakunnan, johon kuuluu neljä varsinaista ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Valtuusto valitsee vaalilautakuntaan valituista yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi noudattaen samaa menettelyä kuin valtuuston puheenjohtajaa ja varapuheenjohtajaa valittaessa.

Vaalilautakunta valitsee keskuudestaan sihteerin. Lautakunta voi kutsua avukseen asiantuntijoita.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) toimitettavaksi kaupunginvaltuuston vaalilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
b) valittavaksi yksi valituista vaalilautakunnan puheenjohtajaksi ja yksi varapuheenjohtajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

7 § Kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali ajalle 1.8.2021-31.5.2022 (kvalt) / RV

VD/6978/00.00.01.00/2021

RV/AH

Kuntalain 18 §:n mukaan valtuusto valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja tarpeellisen määrän varapuheen-johtajia toimikaudekseen, jollei valtuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on valtuuston toimikautta lyhyempi. Puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Hallintosäännön 19 luvun 1 §:n mukaan valtuusto valitsee vuosittain kesäkuun ensimmäisessä kokouksessa keskuudestaan puheenjohtajan sekä ensimmäisen ja toisen varapuheenjohtajan.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle toimitettavaksi kaupunginvaltuuston puheenjohtajien vaali ajalle 1.8.2021–31.5.2022.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

8 § Tarkastuslautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6980/00.00.01.00/2021

RV/AH

Kuntalain 121 §:n mukaan valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen sekä arvioinnin järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on:

1) valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat;
2) arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla;
3) arvioida talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää;
4) huolehtia kunnan ja sen tytäryhteisöjen tarkastuksen yhteensovittamisesta;
5) valvoa 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi;
6) valmistella kunnanhallitukselle esitys tehtäviään koskeviksi hallintosäännön määräyksiksi sekä arvioinnin ja tarkastuksen talousarvioksi.

Tarkastuslautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Lautakunta voi antaa valtuustolle muitakin tarpeellisena pitämiään selvityksiä arvioinnin tuloksista.

Kuntalain 75 §:n mukaan vaalikelpoinen tarkastuslautakuntaan ei ole:

1) kunnanhallituksen jäsen;
2) pormestari ja apulaispormestari;
3) henkilö, joka on kunnanhallituksen jäsenen, kunnanjohtajan, pormestarin tai apulaispormestarin hallintolain (434/2003) esteellisyysperusteita koskevan 28 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettu läheinen;
4) henkilö, joka on kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
5) henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen.

Hallintosäännön 8 luvun 3 §:n mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi vähintään kolme jäsentä sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan jäsenet ja varajäsenet ovat valtuutettuja. Lautakunta voi arviointityötään suorittaessaan jakaantua työryhmiin. Työryhmät raportoivat toiminnastaan lautakunnalle.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi tarkastuslautakunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi tarkastuslautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi tarkastuslautakunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

9 § Valtuustovaliokunnan vaali ajalle 1.9.2021-31.5.2022 (kvalt) / RV

VD/7115/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 23 luvun 1 §:n mukaan valtuusto asettaa vuosittain pysyvän valtuustovaliokunnan käsittelemään valmistelevasti valtuustossa vireillä olevia asioita sekä muita valtuuston työskentelyyn liittyviä kysymyksiä.

Valtuustovaliokunnan jäseninä ovat valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä valtuuston kulloinkin päättämä määrä valtuuston valitsemia jäseniä ja heidän henkilökohtaisia varajäseniään.

Valtuustovaliokunnan puheenjohtajana toimii valtuuston puheenjohtaja ja hänen estyneenä ollessaan valtuuston I varapuheenjohtaja tai valtuuston II varapuheenjohtaja.

Valtuustovaliokunnan kokouksiin osallistuvat asiantuntijoina kaupunginhallituksen puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat sekä kulloinkin asian käsittelyn kannalta tarvittavat henkilöt.

Tässä määräyksessä mainitulla valtuustovaliokunnalla ei tarkoiteta kuntalain 35 §:ssä säädettyä valiokuntaa.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 9

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) määrättäväksi valtuustovaliokunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä ajalle 1.9.2021–31.5.2022, ja
b) toimitettavaksi valtuustovaliokunnan vaali ajalle 1.9.2021–31.5.2022.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

10 § Keskusvaalilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6982/00.00.01.00/2021

RV/AH

Vaalilain 13 §:n mukaan valtuuston on asetettava kuntaan toimikaudekseen kunnan keskusvaalilautakunta. Kunnan keskusvaalilautakuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kolme muuta jäsentä sekä tarpeellinen määrä varajäseniä, joita on kuitenkin oltava vähintään viisi. Varajäsenet on asetettava siihen järjestykseen, jossa he tulevat jäsenten sijaan. Sekä jäsenten että varajäsenten tulee mahdollisuuksien mukaan edustaa kunnassa edellisissä kuntavaaleissa ehdokkaita asettaneita äänestäjäryhmiä.

Jäsen tai varajäsen, joka keskusvaalilautakunnalle toimitetun ehdokashakemuksen mukaan on asetettu puolueen tai valitsijayhdistyksen ehdokkaaksi, ei voi osallistua keskusvaalilautakunnan työskentelyyn kyseisissä vaaleissa.

Vaalilain tiukentuneesta esteellisyystulkinnasta johtuen vaalitoimisto katsoo, että varajäseniä tulisi olla enemmän kuin viisi.

Keskusvaalilautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja valitaan samassa vaalitoimituksessa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää valtuustolle
a) vahvistettavaksi keskusvaalilautakunnan jäsenten ja varajäsenten lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi keskusvaalilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi keskusvaalilautakunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

11 § **Kaupunginhallituksen ja kaupunginhallituksen konsernijaoston vaali toimikaudeksi 2021-2023 (kvalt) / RV**

VD/6979/00.00.01.00/2021

RV/AH

Kuntalain 32 §:n mukaan toimielimen jäsenet valitaan valtuuston toimikaudeksi, jollei valtuusto ole päättänyt, että heidän toimikautensa on valtuuston toimikautta lyhyempi, tai jäljempänä toisin säädetä.

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kaupunginhallitukseen kahden vuoden toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi, sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Kuntalain 73 §:n mukaan vaalikelpoinen kunnanhallitukseen on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) välittömästi kunnanhallituksen alaisena toimiva kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) kunnan palveluksessa oleva henkilö, joka lautakunnan esittelijänä tai muuten vastaa kunnanhallituksen käsiteltäväksi tulevien asioiden valmistelusta;
4) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä tai säätiössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle kunnanhallituksessa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Henkilöstön edunvalvonnasta asianomaisessa kunnassa huolehtivan yhteisön hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen puheenjohtaja ei ole vaalikelpoinen kunnanhallitukseen. Vaalikelpoinen ei myöskään ole henkilö, joka yhteisön neuvottelijana tai muussa vastaavassa ominaisuudessa vastaa edunvalvonnasta.

Enemmistön kunnanhallituksen jäsenistä on oltava muita kuin kunnan tai kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa olevia henkilöitä.

Hallintosäännön 8 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallituksessa on konsernijaosto. Kaupunginvaltuusto valitsee konsernijaostoon kaupunginhallituksen jäsenistä tai varajäsenistä kaupunginhallituksen toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi vähintään seitsemän jäsentä, joista yhden puheenjohtajaksi ja kaksi varapuheenjohtajiksi, sekä yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Konsernijaosto vastaa konsernihallinnon järjestämisestä yhdessä kaupunginhallituksen kanssa kaupunginvaltuuston hyväksymässä kaupungin omistajapolitiikassa sekä muissa kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen antamissa ohjeissa ja määräyksissä tarkoitetulla tavalla.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi kaupunginhallituksen jäsenten lukumäärä toimikaudeksi 2021–2023,

b) toimitettavaksi kaupunginhallituksen vaali toimikaudeksi 2021–2023,
c) valittavaksi kaupunginhallitukselle puheenjohtaja sekä I ja II varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2023,
d) vahvistettavaksi kaupunginhallituksen konsernijaoston jäsenten lukumäärä toimikaudeksi 2021–2023,
e) toimitettavaksi konsernijaoston vaali toimikaudeksi 2021–2023, ja
f) valittavaksi konsernijaostolle puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat toimikaudeksi 2021–2023.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

12 § **Kaupunkiympäristölautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV**

VD/6983/00.00.01.00/2021
RV/AH

Hallintosäännön 10 luvun 2 §:n mukaan kaupunkiympäristölautakunta vastaa:

- kaupunkirakenteen ja ympäristön kokonaisvaltaisesta kehittämisestä
- rakentamista ja muita toimenpiteitä koskevien lupien käsittelemisestä

- kaavojen noudattamisen sekä osaltaan rakennetun ympäristön ja rakennusten kunnossapidon ja hoidon valvon-nasta

- kaupungin ympäristövastuullisuuden kehittämisestä

- yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa siltä osin kuin toisin ei ole määrätty.

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;

3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi kaupunkiympäristölautakunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kaupunkiympäristölautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja

c) valittavaksi kaupunkiympäristölautakunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

13 § Kaupunkiympäristölautakunnan lupajaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6992/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 8 luvun 5 §:n mukaan kaupunkiympäristölautakunnassa on lupajaosto. Kaupunginvaltuusto valitsee kaupunkiympäristölautakunnan jäsenistä tai varajäsenistä vähintään viisi jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä rakennuslupajaostoon.

Valtuusto nimeää jaoston jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi kaupunkiympäristölautakunnan lupajaoston jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kaupunkiympäristölautakunnan lupajaoston vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja

c) valittavaksi kaupunkiympäristölautakunnan lupajaostolle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

14 § Kaupunkitilalautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6993/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 10 luvun 4 §:n mukaan kaupunkitilalautakunta toimii maankäyttö- ja rakennuslain 13 a luvun tarkoittamana kunnan monijäsenisenä toimielimenä ja viranomaisena, maankäyttö- ja rakennuslain 167 §:n 2 momentissa tarkoitettuna viranomaisena, eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 15 §:ssä tarkoitettuna viranomaisena ja postilaissa tarkoitettuna kunnanrakennusvalvontaviranomaisena.

Kaupunkitilalautakunta vastaa:

- kaupungin toimitilajohtamisesta, toimitilastrategiasta sekä kaupungin eri toimialojen tarvitsemien riittävien ja asianmukaisten toimitilojen hankkimisesta, hallinnasta ja isännöintitehtävistä
- kaupungin rakennetun ja muun kaupunginhallituksen päättämän kiinteistöomaisuuden kehittämisestä, kunnossapidosta ja kiinteistönhoidosta
- toimitilojen hankevalmistelusta ja rakennuttamisesta
- liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä sekä julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta
- yhdyskuntateknisten rakentamis- ja ylläpitopalvelujen ja varikkotoimintojen tuottamisesta ja kaupungin varikkotoiminnasta
- kaupungin liikenneturvallisuustyöstä
- maanhankinnasta ja -luovutuksesta sekä alueiden rakentumista edistävien sopimusten ja muiden toimenpiteiden valmistelusta
- kaupungin rakentamattoman kiinteistöomaisuuden kehittämisestä
- kaupungille kuuluvien asuntoasioiden hoidosta
- yhteistyöstä muiden viranomaisten kanssa siltä osin kuin toisin ei ole määrätty.

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;

3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi kaupunkitilalautakunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kaupunkitilalautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja

c) valittavaksi kaupunkitilalautakunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

15 § Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6994/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 10 luvun 6 §:n mukaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunta vastaa:

- kasvatuksen ja oppimisen toimialan kehittämisestä ja palveluiden tuloksellisesta järjestämisestä siten, että asukkaille ja käyttäjille varataan mahdollisuus osallistua palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen
- palveluiden vaikuttavuuden seurannasta ja arvioinnista
- varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen, lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuen, perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen järjestämisestä ja kehittämisestä

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee kasvatuksen ja oppimisen lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa vähintään yhden jäsenen ja varajäsenen tulee olla ruotsinkielisestä kieliryhmästä.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 8.9.2021 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi kasvatuksen ja oppimisen jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja

c) valittavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

16 § Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkielisen jaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6996/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 8 luvun 6 §:n mukaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa on ruotsinkielinen jaosto. Jaostossa on vähintään viisi kaupunginvaltuuston toimikaudekseen valitsemaa jäsentä ja jokaisella henkilökohtainen varajäsen. Jaoston jäsenet ja varajäsenet on valittava ruotsinkieliseen kieliryhmään kuuluvista henkilöistä.

Valitsemistaan jäsenistä kaupunginvaltuusto nimeää jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 16

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkielisen jaoston jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä määrä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkielisen jaoston vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan ruotsinkieliselle jaostolle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

17 § **Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan yksilöasioiden jaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV**

VD/6997/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 8 luvun 6 §:n mukaan kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa on yksilöasioiden jaosto, johon kaupunginvaltuusto valitsee kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan jäsenistä tai varajäsenistä vähintään viisi jäsentä ja jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen.

Valitsemistaan jäsenistä valtuusto nimeää jaoston puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Jaosto kokoontuu tarvittaessa puheenjohtajan kutsusta.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lu-kuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 17

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan yksilöasioiden jaoston jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä määrä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan yksilöasioiden jaoston vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi kasvatuksen ja oppimisen lautakunnan yksilöasioiden jaostolle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

18 § Sosiaali- ja terveyslautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6999/00.00.01.00/2021
RV/AH

Hallintosäännön 10 luvun 10 §:n mukaan sosiaali- ja terveyslautakunta huolehtii kaupungin tehtäväksi säädetystä sosiaalihuollosta ja terveydenhuollosta sikäli kuin näistä tehtävistä ei ole erikseen määrätty sekä kaupunginvaltuuston hyväksymän Vantaan kaupungin sosiaalisen luotottuksen rahaston säännön mukaisista tehtävistä.

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:

1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 18

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä määrä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

19 § Sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7000/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 8 luvun 7 §:n mukaan sosiaali- ja terveyslautakunnassa on jaosto. Kaupunginvaltuusto valitsee sosiaali- ja terveyslautakunnan jäsenistä tai varajäsenistä jaostoon toimikaudekseen vähintään viisi jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Valtuusto nimeää jaoston jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 19

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnan jaoston vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi sosiaali- ja terveyslautakunnan jaostolle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

20 § Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7001/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 7 luvun 8 §:n mukaan Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos vastaa suun terveydenhuollon johtajan johdolla suun terveydenhuollon palvelujen (sis. suun terveyden edistämisen ja suun sairauksien tutkimuksen, ehkäisyn, hoidon ja kuntoutuksen sekä kiireellisen suun terveydenhuollon) tuottamisesta.

Hallintosäännön 8 luvun 8 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään viisi jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Kaupunginvaltuusto nimeää johtokunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021§ 20

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) vahvistettavaksi Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen johtokunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

21 § Kaupunkikulttuurilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/6998/00.00.01.00/2021

RV/AH

Hallintosäännön 10 luvun 9 §:n mukaan kaupunkikulttuurilautakunta tukee ja luo toimintaedellytyksiä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoiminnalle, kuntalaisten osallisuudelle, kirjastojen ja aikuisopiston toiminnalle sekä neuvonta- ja asiointipalveluille.

Kaupunkikulttuurilautakunta vastaa:
- kaupungin omista kulttuuri-, liikunta-, nuoriso-, kirjasto- ja asukaspalveluista sekä niiden kehittämisestä
- kuntalaisten osallisuuden sekä yhteisöjen, järjestöjen ja vapaaehtoistoiminnan tukemisesta
- kaupungin neuvonta- ja asiointipalveluista
- taiteen perusopetuksen järjestämisestä ja kuvataidekoulun ja musiikkiopiston palveluista
- kaupungin museotoiminnasta
- aikuisopiston toiminnasta ja aikuisten perusopetuksen järjestämisestä
- sosiaali- ja potilasasiamiehen toiminnasta

Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n mukaan kaupunginvaltuusto valitsee lautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Vähintään yhden jäsenen ja varajäsenen tulee olla ruotsinkielisestä kieliryhmästä.

Kuntalain 74 §:n mukaan vaalikelpoinen lautakuntaan on henkilö, joka on vaalikelpoinen valtuustoon, ei kuitenkaan:
1) asianomaisen lautakunnan alainen kunnan palveluksessa oleva henkilö;
2) henkilö, joka on asianomaisen lautakunnan tehtäväalueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;
3) henkilö, joka on hallituksen tai siihen rinnastettavan toimielimen jäsenenä taikka johtavassa ja vastuullisessa tehtävässä tai siihen rinnastettavassa asemassa liiketoimintaa harjoittavassa yhteisössä, jos kysymyksessä on sellainen yhteisö, jolle asianomaisessa lautakunnassa tavanomaisesti käsiteltävien asioiden ratkaisu on omiaan tuottamaan olennaista hyötyä tai vahinkoa.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 21

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi kaupunkikulttuurilautakunnan jäsenten ja heidän henkilökohtaisten varajäsentensä lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025,
b) toimitettavaksi kaupunkikulttuurilautakunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
c) valittavaksi kaupunkikulttuurilautakunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

22 § Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7305/00.00.01.00/2021

RV/AH

Vantaan kaupungin hallintosäännön 8 luvun 9 §:n mukaan Vantaan kaupunginvaltuusto asettaa toimikaudekseen Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan, joka toimii kaupunginhallituksen alaisena, kuntalain 51 §:n mukaisena Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen kuntien yhteisenä toimielimenä. Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta toimii pelastuslain tarkoittamana monijäsenisenä pelastusviranomaisena.

Vantaan kaupunginvaltuusto valitsee johtokunnan jäsenet Keski-Uudenmaan pelastustoimen alueen kuntien asettamista jäsenehdokkaista. Johtokunnassa on 15 jäsentä ja kullakin henkilökohtainen varajäsen. Jäsenistä ja varajäsenistä Pornaisten kunta nimeää yhden ja muut kunnat kaksi jäsentä.

Jäseninä johtokunnassa voiva olla asianomaisten kuntien vastaavaan toimielimeen vaalikelpoiset henkilöt. Johtokuntaan voidaan valita myös sellainen henkilö, joka ei ole vaalikelpoinen kunnan hallitukseen ja lautakuntaan tai jonka kotikunta kunta ei ole.

Vantaan kaupunginvaltuusto nimeää johtokunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi.

Tasa-arvolain 4 a §:n 1 momentin mukaan kunnallisissa ja kuntien välisen yhteistoiminnan toimielimissä lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 22

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle
a) toimitettavaksi Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnan vaali toimikaudeksi 2021–2025, ja
b) valittavaksi Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunnalle puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

23 § Vantaan käräjäoikeuden lautamiesten vaali toimikaudeksi 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7114/00.00.01.00/2021

RV/AH

Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on vuoden 2019 alusta lukien muodostettu yhdistämällä neljä käräjäoikeutta; Itä-Uudenmaan, Tuusulan ja Vantaan käräjäoikeus sekä osa Hyvinkään käräjäoikeudesta. Itä-Uudenmaan käräjäoikeus on asiakasmäärältään Suomen suurin ja henkilöstömäärältään toisiksi suurin käräjäoikeus.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 4 §:n mukaan kunnanvaltuusto valitsee lautamiehet valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Jos pääkäsittely on kesken 1 momentissa säädetyn toimikauden loppuessa, lautamiehen tehtävä jatkuu, kunnes asia on käräjäoikeudessa ratkaistu.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 2 §:n mukaan lautamiehen tulee olla käräjäoikeuden tuomiopiiriin kuuluvassa kunnassa asuva Suomen kansalainen, joka ei ole konkurssissa, jonka toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu ja jota on pidettävä sopivana toimimaan lautamiehenä.

Lautamieheksi ei saa valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta. Lautamiehenä ei saa olla henkilö, jolla on virka yleisessä tuomioistuimessa tai Rikosseuraamuslaitoksessa taikka joka virassaan suorittaa ulosottotehtäviä, rikosten esitutkintaa taikka tulli- tai poliisivalvontaa, eikä myöskään syyttäjä, asianajaja taikka muu ammatikseen asianajoa harjoittava henkilö.

Käräjäoikeuden lautamiehistä annetun lain 10 §:n mukaan, jos lautamies menettää kelpoisuutensa tai muuten tulee sopimattomaksi lautamiehen tehtävään, käräjäoikeuden on oikeudenkäymiskaaren 2 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitetussa kokoonpanossa vapautettava hänet tehtävästään tai määrättävä, ettei lautamies määräaikana saa hoitaa lautamiehen tehtävää. Ennen tehtävästä vapauttamista lautamiehelle on varattava tilaisuus tulla kuulluksi.

Kunnasta valittavien lautamiesten tulee mahdollisimman tasapuolisesti edustaa kunnan väestön ikä-, elinkeino-, sukupuoli- ja kielijakaumaa.

Tuomioistuinvirasto on määrännyt Vantaan käräjäoikeuden lautamiesten lukumääräksi 60.

Lautamiesten valinnassa tulee korostaa lautamiehen tuomarintehtävää ja että lautamies ei ole poliittisella valtakirjalla toimiva kunnallinen luottamushenkilö, vaan hänen tulee olla riippumaton.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 23

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle toimitettavaksi Vantaan käräjäoikeuden lautamiesten vaali toimikaudeksi 2021–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

24 § Uskotut miehet kiinteistötoimituksiin 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7312/00.00.01.00/2021

RV/AH

Kiinteistönmuodostamislain 6 §:n mukaan valtuuston tulee valita kunnan kiinteistötoimituksen uskotuiksi miehiksi vähintään kuusi henkilöä valtuuston toimikautta vastaavaksi ajaksi. Käytännössä on tarkoituksenmukaista valita heitä enemmän.

Uskotun miehen tulee olla kiinteistöasioihin perehtynyt ja paikalliset olot tunteva henkilö. Vaalikelpoisuudesta uskotun miehen toimeen on voimassa, mitä käräjäoikeuden lautamiehistä säädetään. Uskotuksi mieheksi ei saa siten valita henkilöä, joka on alle 25-vuotias tai joka on täyttänyt 65 vuotta.

Uskottuja miehiä valittaessa on huomioitava naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain säännökset.

Kiinteistötoimitusten luonteesta johtuen tulisi uskotuiksi miehiksi valita sellaisia henkilöitä, joilla on mahdollisuus suorittaa luottamustehtävää päiväsaikaan ja maasto-olosuhteissa. Myös aiemmin uskottuna miehenä toimineiden uudelleenvalinta olisi suositeltavaa. Kiinteistötoimitukset ovat usein pitkäkestoisia ja monimutkaisia, jolloin jatkuvuudesta ja kokemuksesta olisi hyötyä.

Uskotun miehen on ennen toimeensa ryhtymistä annettava käräjäoikeudessa tai maaoikeudessa vakuutus siitä, että hän parhaan ymmärryksensä ja omantuntonsa mukaan täyttää rehellisesti uskotun miehen toimensa eikä tee siinä kenellekään vääryyttä mistään syystä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 24

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle

a) vahvistettavaksi Vantaan kiinteistötoimituksen uskottujen miesten lukumäärä toimikaudeksi 2021–2025, ja

b) toimitettavaksi Vantaan kiinteistötoimituksen uskottujen miesten vaali toimikaudeksi 2021–2025.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

25 § Keskusvaalilautakunnan ilmoitus kaupunginvaltuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään

VD/7237/00.00.01.00/2021

RV/NK/AH

Vaalilain 95 §:n mukaan keskusvaalilautakunnan on viipymättä annettava valtuustolle luettelo valtuutetuiksi valituista ja heidän varajäsenistään.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 25

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle tiedoksi merkittäväksi luettelo Vantaan kaupunginvaltuutetuista ja varavaltuutetuista toimikaudeksi 2021–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Teknisenä korjauksena lisätty puuttuva liite pöytäkirjaan.

Liitteet:

- Valitut ja varamiehet vertausluvuittain, kuntavaalit 2021

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
keskusvaalilautakunnan sihteeri Niina Kolju, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Järj nro	Ehdokas nro	nimi	Ryhmä	Äänet	Vertausluku
		Valittu			
1.	189	Multala, Sari kansanedustaja, KTM	KOK	3386	22371,000
2.	32	Lindtman, Antti kansanedustaja	SDP	5129	20434,000
3.	536	Niikko, Mika kansanedustaja, nuorisojärjestöjohtaja	PS	1684	15732,000
4.	331	Kauppinen, Sirpa (Siru) ympäristötekniikan M.Sc., kaupunginvaltuutettu	VIHR	749	12053,000
5.	213	Raja-Aho, Maarit hoitotyön opettaja, kaupunginvaltuutettu	KOK	1069	11185,500
6.	34	Kähärä, Sirkka-Liisa aluepäällikkö, sairaanhoitaja (AMK)	SDP	989	10217,000
7.	529	Lundell, Kai-Ari luokanopettaja, kaupunginvaltuutettu	PS	890	7866,000
8.	162	Kasonen, Mika ylikonstaapeli	KOK	1051	7457,000
9.	35	Kiljunen, Kimmo VTT, kansanedustaja	SDP	903	6811,333
10.	328	Kaimio, Tuire eläintenkouluttaja (EAT), tietokirjailija	VIHR	560	6026,500
11.	293	Saramo, Jussi opetusministeri, kaupunginvaltuutettu	VAS	1012	5934,000
12.	216	Rokkanen, Sakari ekonomisti, VTM	KOK	1039	5592,750
13.	557	Saimen, Tuukka toimitusjohtaja, yrittäjä	PS	808	5244,000
14.	33	Tahvanainen, Säde erityisluokanopettaja	SDP	837	5108,500
15.	159	Kanerva, Sami johtava asiantuntija, kaupunginvaltuutettu	KOK	684	4474,200
16.	39	al-Taee, Hussein kansanedustaja, KTM	SDP	791	4086,800
17.	371	Rämö, Eve perhetyöntekijä, kaupunginvaltuutettu	VIHR	440	4017,667
18.	571	Veltheim, Erika yhteiskuntatieteiden maisteri, johtava sosiaalityöntekijä	PS	788	3933,000
19.	156	Kaira, Lauri johtaja, lakimies	KOK	651	3728,500
20.	432	Luokkala, Pirjo terveys- ja kasvatusalan asiantuntija, terveydenhuollon maisteri	KESK	402	3690,000

21.	54	Abdi, Faysal palveluneuvoja	SDP	683	3405,667
22.	675	Tuomela, Tiina lastentautien erikoislääkäri, kaupunginvaltuutettu	KD	957	3338,000
23.	176	Lehmuskallio, Paula kaupunginvaltuutettu, sairaanhoitaja	KOK	577	3195,857
24.	479	Aidanjuuri-Niemi, Tanja eduskunta-avustaja, varavaltuutettu	PS	551	3146,400
25.	395	Viilo, Mikko diplomi-insinööri, projektipäällikkö	VIHR	410	3013,250
26.	21	Nummela, Nina kauppatieteiden maisteri, yrittäjä	LIIK	976	2976,000
27.	240	Demiri, Funda lähihoitaja, varavaltuutettu	VAS	557	2967,000
28.	38	Kaukola, Ulla ammattikorkeakoulun opettaja, FM	SDP	488	2919,143
29.	138	Aura, Anssi yrittäjä, kaupunginvaltuutettu	KOK	538	2796,375
30.	627	Åstrand, Stefan servicedirektör, stadsfullmäktigeledamot, palvelujohtaja, kaupunginvaltuutettu	RKP	407	2655,000
31.	488	Hartikainen, Janne diplomi-insinööri	PS	443	2622,000
32.	36	Letto, Pirkko ylihammaslääkäri, EHL	SDP	475	2554,250
33.	198	Orpana, Anitta kaupunginvaltuutettu, VTM	KOK	478	2485,667
34.	367	Rautavaara, Maija erityisopettaja, kaupunginvaltuutettu	VIHR	404	2410,600
35.	37	Eklund, Tarja leipomotyöntekijä	SDP	425	2270,444
36.	575	Weckman, Markku kaupunginvaltuutettu, eläkeläinen	PS	426	2247,429
37.	219	Siniketo-Pietilä, Katja Commercial Director, KTM	KOK	474	2237,100
38.	43	Sainio, Jari tonttiasiamies	SDP	387	2043,400
39.	197	Orlando, Carita toimitusjohtaja	KOK	461	2033,727
40.	361	Norrena, Vaula pienyrittäjä, kaupunginhallituksen 2. varapuheenjohtaja	VIHR	383	2008,833
41.	242	Eerola, Antero toimittaja, valtuustoryhmän puheenjohtaja	VAS	423	1978,000
42.	516	Kärki, Niilo kaupunginvaltuutettu, eläkeläinen	PS	399	1966,500

43.	195	Norres, Lasse yrittäjä, kaupunginvaltuutettu	KOK	432	1864,250
44.	83	Hall, Anu toimistopalvelupäällikkö	SDP	321	1857,636
45.	454	Tikkanen, Eeva työyhteisö- ja esimiesvalmentaja, kasvatustieteen maisteri	KESK	317	1845,000
46.	505	Karhu, Suvi toimistotyöntekijä, ravintolakokki	PS	398	1748,000
47.	312	Friman, Reija oikeustieteen opiskelija, lakikoulutuksen tapahtuma-assistentti	VIHR	381	1721,857
48.	155	Kaiju, Susanna opettaja, FM	KOK	362	1720,846
49.	40	Räsänen, Minna tiedottaja, yhteisöpedagogi (AMK)	SDP	316	1702,833
50.	649	Jääskeläinen, Jouko valtiotieteiden tohtori, kaupunginvaltuutettu	KD	421	1669,000
51.	206	Phull, Manav yrittäjä, toimitusjohtaja	KOK	348	1597,929
52.	481	Dehghan, Milad artisti, juontaja	PS	376	1573,200
53.	48	Särkelä, Jussi toiminnanjohtaja, tietokirjailija	SDP	315	1571,846
54.	392	Valtanen, Hanna valtiotieteiden maisteri, kunnallisjärjestön puheenjohtaja	VIHR	329	1506,625
55.	150	Iivarinen, Oskari liikennetutkija, DI	KOK	327	1491,400
56.	29	Vacker, Marjo sairaanhoitaja (AMK), sairaanhoitaja	LIIK	186	1488,000
57.	294	Sillanpää, Minttu järjestötoimitsija, kaupunginvaltuutettu	VAS	386	1483,500
58.	52	Stirkkinen, Matilda kätilötyön opiskelija	SDP	278	1459,571
59.	565	Suoniemi, Juha yrittäjä	PS	316	1430,182
60.	163	Kivimäki, Otso yrittäjä	KOK	325	1398,188
61.	67	el Issaoui, Naima talousasiantuntija	SDP	275	1362,267
62.	386	Tawasoli, Eva terveydenhoitaja, kouluttaja	VIHR	320	1339,222
63.	599	Karlsson, Patrik vicerektor, stadsfullmäktigeledamot, vararehtori, kaupunginvaltuutettu	RKP	403	1327,500
64.	146	Hakala, Heli TM, erityisopettaja	KOK	306	1315,941

65.	503	Järä, Juha merkonomi, varavaltuutettu	PS	282	1311,000
66.	59	Tamminen, Ida lähihoitaja, merkonomi	SDP	272	1277,125
67.	135	Ahokas, Siri luokanopettaja, kaupunginvaltuutettu	KOK	306	1242,833

Varalla

Järj nro	**Ehdokas nro**	**nimi**	**Ryhmä**	**Äänet**	**Vertausluku**
Liike Nyt					
1.	26	Suni, Antti tradenomi, controller	LIIK	147	992,000
2.	8	Knevel, Marita kasvatustieteen maisteri, luokanopettaja	LIIK	145	744,000
Suomen Sosialidemokraattinen Puolue					
1.	50	Sodhi, Ranbir yrittäjä	SDP	268	1202,000
2.	66	Hynninen, Mari fysioterapeutti (AMK)	SDP	263	1135,222
3.	55	Ibrahim, Aadan yhteisöpedagogi (AMK)	SDP	256	1075,474
4.	47	Friman, Milla filosofian maisteri, meteorologi-tutkija	SDP	254	1021,700
5.	121	Hasa, Elina luokanopettaja, koulutettu hieroja	SDP	236	973,048
6.	63	Koskinen, Jouko rakennusmestari, eläkkeellä	SDP	217	928,818
7.	68	Haapalainen, Tuija terveydenhoitaja, sairaanhoitaja	SDP	212	888,435
8.	81	Kopra, Ulla-Maija terveydenhoitaja (AMK), työkykykoordinaattori	SDP	205	851,417
9.	118	Atzmon, Maiju sosionomi, AMK	SDP	194	817,360
10.	65	Toivonen, Teija bioanalyytikko (AMK), luottamusmies	SDP	187	785,923
11.	46	Vesa, Tiina sosionomi (AMK), koulutussuunnittelija	SDP	175	756,815
12.	69	Hilas, Heidi asiakkuusasiantuntija, omaishoitaja	SDP	173	729,786

13.	51	Huuskonen, Sanna lähihoitaja, merkonomi	SDP	169	704,621
14.	57	Lindblad-Palo, Salla sairaanhoitaja (YAMK), apulaisosastonhoitaja	SDP	159	681,133
15.	45	Merelä, Mikko yrittäjä, kirvesmies	SDP	153	659,161
16.	41	Puoskari, Pentti filosofian tohtori, valtiotieteen tohtori	SDP	143	638,563

Kansallinen Kokoomus

1.	142	Erkkilä, Minna KTM, Contract Manager	KOK	296	1177,421
2.	191	Nevala, Jukka rovasti	KOK	294	1118,550
3.	174	Kärkkäinen, Riku kuntokeskusyrittäjä	KOK	257	1065,286
4.	178	Leppänen, Janne turvallisuusasiantuntija, kaupunginvaltuutettu	KOK	256	1016,864
5.	167	Korhonen, Antti operatiivinen johtaja	KOK	245	972,652
6.	211	Pylsy, Anniina sairaanhoitaja, TtM	KOK	233	932,125
7.	184	Liutu, Topi liikennelentäjä, hallintotieteiden yo.	KOK	227	894,840
8.	151	Jashanica, Xhemail tulkki	KOK	222	860,423
9.	205	Peura, Sirpa apteekkari, proviisori	KOK	209	828,556
10.	164	Koistinen, Marjo taloushallinnon lehtori, KTM	KOK	207	798,964
11.	153	Josefsson, Helen FM, eduskunta-avustaja	KOK	198	771,414
12.	221	Soikkeli, Teo hammaslääkäri	KOK	193	745,700
13.	208	Puha, Seija projektipäällikkö, FM	KOK	192	721,645
14.	214	Rautio, Mika DI, isännöitsijä	KOK	190	699,094
15.	218	Seppinen, Antti hankekehitysjohtaja	KOK	188	677,909
16.	181	Lindell, Miia VTM, vanhempi politiikan asiantuntija	KOK	167	657,971
17.	149	Hoviniemi, Matilda opiskelija	KOK	167	639,171
18.	177	Lepistö, Matti tiedottaja	KOK	166	621,417

Vasemmistoliitto

1.	252	Jääskeläinen, Jari luottamusmies, kirvesmies	VAS	238	1186,800
2.	274	Nykyri, Elina tutkija, FM	VAS	205	989,000
3.	269	Nguyen, Chau järjestötoimitsija, varavaltuutettu	VAS	196	847,714
4.	235	Bibani, Gashaw työvalmentaja (EAT), liikunnanohjaaja	VAS	178	741,750

Vihreä liitto

1.	356	Mutanen, Tuomas aivotutkija, tekniikan tohtori	VIHR	319	1205,300
2.	380	Seppänen, Tia ympäristötieteiden opiskelija, järjestötyöntekijä	VIHR	311	1095,727
3.	368	Rautio, Pekka lukion opettaja, varavaltuutettu	VIHR	305	1004,417
4.	313	Gilbert, Olga terveyskeskuslääkäri	VIHR	302	927,154
5.	336	Kostilainen, Anniina metsänhoitaja, valtuustoryhmän puheenjohtaja	VIHR	300	860,929
6.	363	Pajunen, Emmi järjestösihteeri, kaupunginvaltuutettu	VIHR	274	803,533
7.	375	Saini, Gurmann (Guru) kulttuurituottaja, pienyrittäjä	VIHR	225	753,313
8.	352	Mariyathas, Jude taloushallinnon asiantuntija, yrittäjä	VIHR	214	709,000
9.	340	Kuusela, Minna arkkitehti, kaupunginvaltuutettu	VIHR	200	669,611

Suomen Keskusta

1.	462	Vähäkangas, Jussi työnjohtaja	KESK	230	1230,000
2.	457	Vanhanen, Tuomas ministerin talouspoliittinen erityisavustaja	KESK	212	922,500

Perussuomalaiset

1.	572	Virkamäki, Pekka oikeustieteen kandidaatti	PS	277	1210,154
2.	491	Heikkinen, Minna yhdistyksen 2. varapj., lautamies	PS	271	1123,714
3.	544	Pentilä, Mira julkishallinnon merkonomi	PS	257	1048,800
4.	528	Liukkonen, Pasi yrittäjä	PS	256	983,250

5.	534	Mäkipernaa, Aki ylikonstaapeli	PS	245	925,412
6.	486	Happonen, Aapo yhteiskuntatieteiden maisteri	PS	241	874,000
7.	500	Isberg, Jeppe kuljetusalan yrittäjä	PS	225	828,000
8.	556	Saarinen, Tanja kasvatustieteen maisteri	PS	224	786,600
9.	570	Valtonen, Timo toiminnanjohtaja, ruoka-aputyöntekijä	PS	220	749,143
10.	562	Siponen, Ari yrittäjä	PS	209	715,091
11.	526	Linnansalmi, Sari sosionomi, lähihoitaja	PS	207	684,000
12.	525	Lind, Antti yrittäjä	PS	188	655,500

Suomen ruotsalainen kansanpuolue

1.	593	Holmberg-Soto, Hanna ledande socialarbetare, johtava sosiaalityöntekijä	RKP	181	885,000
2.	615	Rehnström, Kristian DI, regiondirektör, DI, aluejohtaja	RKP	180	663,750

Suomen Kristillisdemokraatit (KD)

1.	651	Kaartokallio, Loviisa kasvatustieteen maisteri, luokanopettaja	KD	288	1112,667
2.	641	Haverinen, Soili teologian tohtorikoulutettava, 1. varavaltuutettu	KD	224	834,500

26 § Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimialueen kuntien poliisin neuvottelukunta 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7239/00.00.01.00/2021

RV/AH

Poliisin hallinnosta annetun asetuksen 11 §:n mukaan poliisilaitoksen yhteydessä toimii poliisin neuvottelukunta, jonka tehtävänä on seurata poliisin toimintaan vaikuttavan ympäristön kehitystä sekä poliisin toimintaa, tehdä aloitteita poliisin toiminnan kehittämiseksi, antaa lausuntoja poliisia koskevista asioista sekä käsitellä ne muut asiat, jotka sen käsiteltäviksi toimitetaan.

Edellä mainitun asetuksen 13 §:n mukaan Poliisihallitus vahvistaa poliisin neuvottelukunnan jäsenten määrän. Kullakin jäsenellä on henkilökohtainen varajäsen. Kunnanvaltuusto valitsee neuvottelukunnan jäsenet toimikaudekseen. Lisäksi neuvottelukuntaan kuuluu poliisilaitoksen päällikkö. Neuvottelukunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Valtioneuvosto on poliisilaitoksen toimialueita koskevalla asetuksella määritellyt 1.1.2014 toimintansa aloittaneiden uusien poliisilaitosten toimialueet ja nimet. Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimialueeseen kuuluvat Vantaan, Hyvinkään, Järvenpään, Keravan, Loviisan ja Porvoon kaupungit sekä Askolan, Lapinjärven, Myrskylän, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten, Pukkilan, Sipoon ja Tuusulan kunnat.

Poliisihallitus on edellä mainitun säännöksen nojalla päättänyt vahvistaa Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen poliisin neuvottelukunnan jäsenmääräksi 31. Vantaa nimeää neuvottelukuntaan neljä jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 26

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle nimettäväksi Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen toimialueen kuntien poliisin neuvottelukuntaan neljä jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä toimikaudeksi 2021–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

27 § Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuusto 2021–2025 (kvalt) / RV

VD/7318/00.00.01.00/2021

RV/AH

Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän perussopimuksen 8 §:n mukaan jäsenkuntien valtuustot valitsevat kuntayhtymän valtuustoon kahdesta viiteen (2–5) jäsentä sekä kullekin henkilökohtaisen varajäsenen kunnanvaltuustojen toimikautta vastaavaksi ajaksi. Valtuuston jäsenten lukumäärä määräytyy jäsenkuntien peruspääomaosuuksien mukaisessa suhteessa. Kunta, jonka peruspääomaosuus on vähintään kahdeksan (8) % peruspääomasta, on oikeutettu valitsemaan valtuustoon enintään kolme (3) jäsentä. Mikäli kunnan peruspääomaosuus on vähintään 25 %, on kunta oikeutettu valitsemaan valtuustoon enintään viisi (5) jäsentä.

Vantaan osuus peruspääomasta on 11,9 %. Vantaa valitsee sairaanhoitopiirin valtuustoon kolme jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen myötä Vantaan ja Kerava muodostavat vuoden 2023 alusta alkaen yhdessä hyvinvointialueen, joka vastaa sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä pelastuspalveluiden järjestämisestä. Uudistuksen johdosta myös Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuuston jäsenet valitsee hyvinvointialue.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 27

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle nimettäväksi Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin valtuustoon kolme jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä toimikaudeksi 2021–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

28 § Uudenmaan liiton kuntien edustajainkokouksen edustajien nimeäminen 2021 (kvalt) / RV

VD/7316/00.00.01.00/2021

RV/AH

Uudenmaan liiton perussopimuksen mukaan kuntien edustajainkokous valitsee maakuntavaltuuston jäsenet ja heille henkilökohtaiset varajäsenet. Sekä varsinaisten että varajäsenten tulee olla jäsenkuntien valtuutettuja.

Kukin jäsenkunta valitsee kuntien edustajainkokoukseen edustajan ja hänelle henkilökohtaisen varajäsenen.

Kunnan äänimäärä määräytyy kunnan edellisen vuoden alun asukasluvun mukaan niin, että jokaista alkavaa 25 000 kunnan asukasta kohden on yksi ääni. Vantaan asukasluku vuoden 2020 alussa oli 233 775, joten Vantaan äänimäärä on 10.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 28

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle valittavaksi Uudenmaan liiton kuntien edustajainkokoukseen 2021 yksi edustaja ja hänelle henkilökohtainen varajäsen.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

29 § Kårkulla samkommun -kuntayhtymän valtuuston edustajan nimeäminen toimikaudelle 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7317/00.00.01.00/2021

RV/AH

Kårkulla samkommun -kuntayhtymän perussopimuksen 4 §:n mukaan jäsenkuntien valtuustot valitsevat edustajansa kuntayhtymän valtuustoon siten, että mikäli jäsenkunnassa on

- enintään 8 000 ruotsinkielistä asukasta, valitaan yksi jäsen ja yksi henkilökohtainen varajäsen
- 8 001–25 000 ruotsinkielistä asukasta, valitaan kaksi jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet

- vähintään 25 001 ruotsinkielistä asukasta, valitaan kolme jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet.

Vuoden 2020 alussa Vantaalla asui 5 575 ruotsinkielistä, joten Vantaa valitsee kuntayhtymän valtuustoon yhden jäsenen ja yhden henkilökohtaisen varajäsenen.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 29

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle nimettäväksi Kårkulla samkommun -kuntayhtymän valtuustoon yksi jäsen ja hänelle henkilökohtainen varajäsen toimikaudeksi 2021–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

30 § Sydkustens landskapsförbund r.f. -maakuntaliiton liittokokousedustajat 2021-2025 (kvalt) / RV

VD/7315/00.00.01.00/2021

RV/AH

Sydkustens landskapsförbund r.f. -maakuntaliiton sääntöjen mukaan jäsenkunnat saavat liittokokoukseen yhden varsinaisen edustajan ja alkavaa tuhatta ruotsinkielistä asukasta kohti, yhteensä kuitenkin enintään 10 edustajaa, sekä yhtä monta henkilökohtaista varaedustajaa.

Vuoden 2020 alussa Vantaalla asui 5 575 ruotsinkielistä, joten Vantaa valitsee liittokokoukseen kuusi edustajaa ja kuusi henkilökohtaista varaedustajaa.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 30

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle nimettäväksi Sydkustens landskapsförbund r.f. -maakuntaliittoon kuusi edustajaa ja yhtä monta henkilökohtaista varaedustajaa toimikaudeksi 2021–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

31 § Vantaan kaupungin edustajien nimeäminen Tiedekeskussäätiön valtuuskuntaan toimikaudeksi 2022-2025 (kvalt) / RV

VD/7314/00.00.01.00/2021

RV/AH

Tiedekeskussäätiö on pyytänyt 1.7.2021 saapuneella kirjeellä Vantaan kaupunkia nimeämään edustajansa säätiön valtuuskuntaan toimikaudeksi 2022–2025.

Säätiön tarkoituksena on edistää tieteen ja tieteenharjoituksen, tieteen tulosten ja sovellutusten sekä niiden vaikutusten ja merkitysten yleistä tuntemusta.

Tiedekeskussäätiön valtuuskunnassa ovat säätiön sääntöjen mukaan edustettuina seuraavat tahot: Elinkeinoelämän keskusliitto kolme jäsentä, Aalto yliopisto, Helsingin yliopisto, Opetusalan ammattijärjestö OAJ, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ja Tieteellisten seurain valtuuskunta kukin kaksi jäsentä, sekä työ- ja elinkeinoministeriö ja valtiovarainministeriö yksi jäsen ja Vantaan kaupunki 14 jäsentä. Nykyisen valtuuskunnan toimikausi päättyy 31.12.2021.

Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Tiedekeskussäätiön sääntöjen mukaan Vantaan kaupungin edustajat (14) nimeää Vantaan kaupunginvaltuusto. Vantaan kaupungin edustajien nimet on pyydetty ilmoittamaan 31.10.2021 mennessä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 31

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle nimettäväksi Tiedekeskussäätiön valtuuskuntaan 14 kaupungin edustajaa toimikaudeksi 2022–2025.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Tiedekeskussäätiön kirje

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

28.6.2021

VANTAAN KAUPUNKI
Kirjaamo
KAPUNKI 01. 07. 2021
Dnro VO/7096/00.00.01.02/2021

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 Vantaan kaupunki

Edustajanne Tiedekeskussäätiön valtuuskunnassa sekä ehdokasasettelu Tiedekeskussäätiön hallitukseen

Tiedekeskussäätiön valtuuskuntaan kuuluu 29 jäsentä. Valtuuskuntaan nimeävät Vantaan kaupunginvaltuusto 14 jäsentä, Elinkeinoelämän keskusliitto ry kolme jäsentä, Aalto-yliopisto, Helsingin Yliopisto, Opetusalan ammattijärjestö OAJ ry, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry ja Tieteellisten seurain valtuuskunta kukin kaksi jäsentä sekä työ- ja elinkeinoministeriö ja valtionvarainministeriö kukin yhden jäsenen. Nykyisen valtuuskunnan toimikausi päättyy 31.12.2021.

Valtuuskunnan jäsenet nimetään neljäksi kalenterivuodeksi 2022-2025. Sääntöjemme mukaan valitsijayhteisön tulee nimetä edustajansa valtuuskuntaan viimeistään **31.10.2021**.

Tiedekeskussäätiön hallituksessa ovat säätiön taustayhteisöistä sopimuksen mukaan edustettuina Aalto-yliopisto, Elinkeinoelämän keskusliitto ry, Helsingin yliopisto, Tieteellisten seurain valtuuskunta sekä Vantaan kaupunki. Nykyisen hallituksen toimikausi päättyy 31.12.2021. Hallituskaudella 2022-2023 Vantaan kaupungilla on säätiön hallituksessa neljä edustajaa, Aalto-yliopistolla kaksi edustajaa ja muilla yksi edustaja.

Hallituksen jäsenet seuraavalle kaksivuotiskaudelle valitaan Tiedekeskussäätiön valtuuskunnan kokouksessa **25.11.2021**.

Rohkenen pyytää Teitä valmistelemaan asiaa omalta osaltanne siten, että valtuuskunnan edustajanne on nimetty lokakuun 31. päivään mennessä sekä hallituksen jäsenehdokkaanne ovat tiedossa viimeistään valtuuskunnan kokouksessa, mutta mielellään 15.11.2021 mennessä.

Kunnioittaen

Mikko Myllykoski
toimitusjohtaja
Tiedekeskussäätiö sr

cc. Kimmo Kiljunen
Markku Kuula
Anniina Pylsy
Riikka Åstrand

Liite Tiedekeskussäätiön valtuuskunnan ja hallituksen jäsenet

32 § Suomen Kuntaliiton valtuuskunnan vaali (kvalt) / RV

VD/7313/00.00.01.00/2021

RV/AH

Kuntaliiton ylimpään toimielimeen, valtuuskuntaan, valitaan 66 jäsentä ja 66 varajäsentä jäsenäänestyksellä eli 15.11.-31.12.2021. Valtuuskunnan jäsenten ja varajäsenten tulee olla kunnan valtuutettuja. Vaali toteutetaan vaalipiireittäin, jotka määräytyvät samoin kuin eduskuntavaaleissa. Kustakin vaalipiiristä valitaan jäseniä vaalipiirin asukasluvun suhteessa.

Uudenmaan vaalipiiristä valitaan 13 jäsentä ja 13 varajäsentä suoraan vaalituloksen perusteella. Kunnalla on vaalissa kunnan asukaslukua (30.11.2020) vastaava äänimäärä.

Valtuuskuntaan valitaan lisäksi 9 jäsentä ja 9 varajäsentä tasauspaikoilta. Lisäksi Ahvenanmaan maakunnasta valitaan yksi jäsen ja varajäsen. Valtuuskunnan tasauspaikat määräytyvät ehdokaslistojen saamien äänimäärien perusteella siten, että valtuuskunnan vaalien jäsenäänestyksessä määräytynyt vaalitulos saatetaan vastaamaan ehdokaslistojen vaalipiireissä saamia yhteenlaskettuja äänimääriä.

Vaalipiirin kuntapäiväkokous on nimennyt ehdokaslistat. Kuntaliiton valtuuston vaalilautakunta on vahvistanut ehdokaslistat ja laatinut vaalipiireittäin ehdokaslistojen yhdistelmän. Uudenmaan vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmä on esityslistan liitteenä.

Vaali on suljettu suhteellinen listavaali. Äänestyslippuun merkitään sen ehdokaslistan numero, jolle ääni annetaan. Kunnan äänestystulos lasketaan jakamalla kunnan asukasluku kokouksessa läsnä olevien valtuutettujen lukumäärällä ja kertomalla osamäärä ehdokaslistan saamalla äänimäärällä. Saadut ehdokaslistojen äänimäärät pyöristetään kokonaislukuun. Vastaavalla tavalla lasketaan ja pyöristetään kokonaislukuun tyhjät äänet.

Vantaan kaupunginvaltuuston äänestystulos eli ehdokaslistoille annetut asukasluvun ja valtuutettujen määrän mukaan lasketut äänimäärät viedään Kuntaliiton sähköiseen äänestysjärjestelmään kuntakohtaisen linkin kautta.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 32

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle suoritettavaksi suljetuin lipuin Suomen Kuntaliitto ry:n valtuuskunnan vaali, jossa äänen voi antaa Uudenmaan vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmässä olevalle ehdokaslistalle.
Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle.

Liite:

- Uudenmaan vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmä

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus ja valituskielto

33 § Uudenmaan vaalipiirin kuntapäiväedustajien valinta / RV

VD/7745/00.04.01/2021

RV/AH/MP

Kuntaliiton valtuuston vaalilautakunta kutsuu Uudenmaan vaalipiirin kuntapäivät koolle Teams-kokoukseen 5.10.2020. Kuntapäivillä vaalipiirin kuntien edustajat nimeävät vaalipiirin ehdokaslistat valtuuskunnan vaaleja varten.

Kuntaliiton ylintä päätösvaltaa käyttää valtuuskunta, jossa on 76 jäsentä. Valtuuskunnan kokoonpanosta päätetään vaalipiireittäin. Uudenmaan vaalipiirin 25 kunnan edustajat valitsevat valtuuskuntaan 13 jäsentä.

Uudenmaan vaalipiiriin kuuluvat Kuntaliiton jäsenkunnat saavat valita liiton sääntöjen perusteella edustajia kuntapäiville kunnan asukasluvun mukaan. Vaalipiiri määräytyy samoin kuin eduskuntavaaleissa. Kunnan asukasluku määräytyy 30.11.2020 väestötietojärjestelmän tietojen mukaan.

Kunnan asukasluku	Edustajia
enintään 10 000	1
10 001–50 000	2
50 001–100 000	3
yli 100 000	4

Vantaan kaupunki on oikeutettu valitsemaan kuntapäiville neljä edustajaa.

Kunnanhallitus tai valtuusto valitsee kokousedustajat. Jos kunnalla on enemmän kuin yksi edustaja, olisi suotavaa valita sekä naisia että miehiä.

Kunnan kokousedustajat ilmoitetaan käyttäen sivulla www.kuntaliitto.fi/valtuuskunnanvaalit olevaa webropol-lomaketta. Lomake on käytettävissä 13.9.2021 alkaen. Lomakkeelle merkitään kunnanhallituksen nimeämispäätöksen päivämäärä ja pykälä sekä edustajien nimi ja sähköpostiosoite. Tiedot tulisi ilmoittaa lomakkeella viimeistään 28.9.2021. Kuntien ilmoittamille edustajille lähetetään Teams-linkki oman vaalipiirin kuntapäiväkokoukseen muutama päivä ennen kokousta.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 33

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään valita Uudenmaan vaalipiirin kuntapäiville 5.10.2021 neljä edustajaa ja heille henkilökohtaiset varaedustajat.
Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liitteet:
- Yleiskirje 6/2021 Kuntaliiton valtuuskunnan vaalit 2021
- Ehdokasasettelua, kuntapäiväkokouksia ja Kuntaliiton valtuuskunnan vaalien ohjeet

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Yleiskirje 6/2021, 7.4.2021, Minna Karhunen ja Riitta Myllymäki

Kuntaliiton valtuuskunnan vaalit 2021 - Vaalipiirikohtaiset kuntapäivät 14.9.2021

Huom! Vaalilautakunta päätti kokouksessaan 11.5.2021 siirtää vaalipiirikohtaiset kuntapäivät pidettäviksi 5.10.2021.

Kuntavaalivuoden syksyllä valitaan Kuntaliiton valtuuskunta, johon kuuluu 76 jäsentä ja 76 varajäsentä. Vaalit toimitetaan Kuntaliiton jäsenkunnissa 15.11.–31.12.2021. Ehdokasasettelusta ja vaalien toimittamisesta määrätään Kuntaliiton säännöissä ja valtuuskunnan vaalijärjestyksessä.

Kaikkien vaalipiirien kuntapäiväkokoukset järjestetään Helsingissä Paasitornissa 14.9.2021. Tarvittaessa vaalilautakunta voi päättää, että kuntapäiväkokoukset järjestetään etäkokouksina. Kokouskutsut lähetetään elokuussa 2021.

Kunnat nimeävät edustajansa kuntapäiville. Kunnalla on asukaslukunsa mukaan määräytyen 1–4 edustajaa. Kuntapäivillä ao. vaalipiirin kuntien edustajat nimeävät valtuuskunnan vaaleja varten vaalipiirin ehdokaslistat.

Vaaleihin ja kuntapäiväkokouksiin liittyvä ohjeistus sekä ehdokaslistojen yhdistelmät julkaistaan Kuntaliiton verkkosivuilla. Ehdokasasetteluun ja vaaleihin liittyviä kysymyksiä voi lähettää palvelusähköpostiin vaalilautakunta@kuntaliitto.fi.

Lisätiedot:

Johtava lakimies Riitta Myllymäki
Lakimies Saija Haapalehto
Johtava lakimies Ida Sulin

vaalilautakunta@kuntaliitto.fi

Liitteet:

Kuntaliiton säännöt
Kuntaliiton valtuuskunnan vaalijärjestys

Kuntaliiton valtuuskunnan vaalit

Valtuuskunnan jäsenistä ja varajäsenistä 66 valitaan vaalilla, joka suoritetaan yhdistyksen jäsenäänestyksenä 15.11-31.12.2021. Lisäksi yhdeksän jäsentä ja varajäsentä valitaan tasauspaikoilta ja Ahvenanmaan maakunnasta valitaan yksi jäsen ja varajäsen. Vaalikelpoisia ovat kunnan valtuutetut.

Valtuuskunnan vaalilautakunta ohjeistaa vaalit, kutsuu koolle vaalipiirikohtaiset kuntapäivät, vahvistaa kuntapäivien hyväksymät ehdokaslistat, laatii ehdokaslistojen yhdistelmät, päättää valtuuskunnan tasauspaikoista sekä vahvistaa vaalien tuloksen.

Kullekin kunnalle lähetetään asianomaisen vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmä. Vaalit ovat suhteelliset listavaalit. Kunnalla on asukaslukuaan vastaava äänimäärä. Asukasluku määräytyy 30.11.2020 väestötietojärjestelmässä olevien tietojen mukaan. Kunta voi jakaa äänensä useammalle ehdokaslistalle. Valtuuskunnan vaaleja koskevat menettelyohjeet kunnille julkaistaan hyvissä ajoin ennen vaalien ajankohtaa.

Valtuuskunnan 66 vaalipiiripaikkaa jakautuvat vaalipiirien kesken seuraavasti:

Vaalipiiri	**Kuntien lkm**	**Asukasluku 30.11.2020**	**Väestöosuus %**	**Paikat lkm**
Helsingin	1	660 153	12,0	**8**
Uudenmaan	25	1 046 042	19,0	**13**
Varsinais-Suomen	27	482 040	8,7	**6**
Satakunnan	16	215 658	3,9	**3**
Hämeen	21	377 027	6,8	4
Pirkanmaan	23	523 942	9,5	**6**
Kaakkois-Suomen	27	423 538	7,7	**5**
Savo-Karjalan	32	412 377	7,5	**5**
Vaasan	40	436 387	7,9	**5**
Keski-Suomen	22	273 023	5,0	**3**
Oulun	38	485 710	8,8	**6**
Lapin	21	176 894	3,2	**2**
Kaikki yht.	**293**	**5 512 791**	**100,0**	**66**

Ehdokasasettelu

Kolme Kuntaliiton jäsenkuntaa voi yhdessä ehdottaa yhtä ehdokaslistaa kuntapäivien käsittelyyn. Tätä määräystä ei sovelleta Helsingin vaalipiirissä. Rekisteröity puolue sekä sitoutumattomien valtakunnallinen yhdistys, jolla on edustus vähintään yhdessä vaalipiirin kunnan valtuustossa, voi valmistella kuntapäivien käsittelyyn yhden ehdokaslistan.

Ehdokaslistan ehdokasmäärä on enintään 1,5 kertaa vaalipiiristä valittavien valtuuskunnan jäsenten määrä. Jokaisessa vaalipiirissä voidaan kuitenkin asettaa vähintään kuusi ehdokasta. Edellä mainitusta poiketen Ahvenanmaan vaalipiirissä voidaan asettaa enintään kolmen ehdokkaan ehdokaslista.

Vaalilautakunta päättää toukokuun kokouksessaan, mihin elokuun päivämäärään mennessä ehdokaslistat tulee toimittaa vaalilautakunnalle. Vaaliohjeistus julkaistaan Kuntaliiton verkkosivuilla ja saatetaan kunnille tiedoksi toukokuussa 2021.

Kuntapäiväkokoukset 14.9.2021 - Huom! Vaalipiirikohtaiset kuntapäivät ovat siirtyneet pidettäviksi 5.10.2021.

Vaalipiirien kuntapäiväkokoukset ovat vaalipiirin ehdokasasetteluprosessin välttämätön osa. Kuntapäivillä ao. vaalipiirin kuntien edustajat nimeävät valtuuskunnan vaaleja varten vaalipiirin ehdokaslistat. Vaalilautakunta kutsuu koolle vaalipiirikohtaiset kuntapäivät. Kokouskutsut lähetetään elokuun lopussa. Virallisten kokousten jälkeen kuntapäivillä järjestetään seminaari.

Kunnanhallitus nimeää kunnan edustajat kuntapäiville. Kunnalla on asukaslukunsa mukaan määräytyen 1–4 edustajaa. Edustajille voidaan nimetä henkilökohtaiset varahenkilöt tai varahenkilöt sijaantulojärjestyksessä. Varahenkilö osallistuu kokoukseen varsinaisen kokousedustajan ollessa estynyt.

Kunnan edustajien määrä kuntapäiväkokouksessa määräytyy seuraavasti:

- asukasluku enintään 10 000 à yksi edustaja
- asukasluku 10 001 - 50 000 à kaksi edustajaa
- asukasluku 50 001 - 100 000 à kolme edustajaa
- asukasluku yli 100 000 à neljä edustajaa

Kunnanhallituksen toivotaan viimeistään elokuun aikana nimeävän kunnan edustajat ja mahdolliset varahenkilöt kuntapäiville. Kuntapäiväedustajat ja mahdolliset varahenkilöt sekä kunnanhallituksen nimeämispäätöksen päivämäärä ja pykälä ilmoitetaan Kuntaliittoon verkkolomakkeella 31.8.2021 mennessä, mikäli mahdollista. Verkkolomake ja ohjeet lomakkeen täyttämisestä julkaistaan kesäkuussa.

Suomen Kuntaliitto ry

Minna Karhunen **Riitta Myllymäki**
toimitusjohtaja johtava lakimies

Ohjeet:

Ehdokasasettelua, kuntapäiväkokouksia ja Kuntaliiton valtuuskunnan vaaleja koskevat ohjeet kunnille, rekisteröidyille puolueille ja sitoutumattomien valtakunnalliselle yhdistykselle

Sisältö:

* Valtuuskunnan vaalit
* Ehdokasasettelu
    * Oikeus antaa ehdokaslista
    * Ehdokaslistaa laadittaessa huomioitavat asiat
    * Ehdokaslistojen tarkastus
* Vaalipiirien kuntapäiväkokoukset etäkokouksina 5.10.2021
* Ehdokaslistojen yhdistelmät
* Vaalien toimittaminen kunnassa
* Vaalipiirissä vain yksi ehdokaslista
* Valtuuskunnan vaalin tuloksen vahvistaminen

Kuntaliiton valtuuskunnan vaalilautakunnan tehtävänä on ohjeistaa Kuntaliiton valtuuskunnan vaalit. Vaalilautakunta on hyväksynyt seuraavat ohjeet (11.5.2021 § 9).

Valtuuskunnan vaalit

Kuntaliiton valtuuskunnan 76 jäsenestä ja 76 varajäsenestä 66 + 66 valitaan 15.11. - 31.12.2021 vaalipiireittäin toimitettavissa vaaleissa (ns. vaalipiiripaikat). Tasauspaikoilta valitaan 9 jäsentä ja 9 varajäsentä sekä Ahvenanmaan maakunnasta yksi jäsen ja yksi varajäsen.

Jäsenäänestyksenä toimitettavat vaalit ovat suljetut suhteelliset listavaalit. Äänioikeutettuja ovat yhdistyksen varsinaiset jäsenet eli Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenenä olevat kunnat. Kunnalla on vaaleissa asukaslukuaan (30.11.2020) vastaava äänimäärä. Kunta voi jakaa äänensä useammalle ehdokaslistalle.

Vaalipiirit määräytyvät samoin kuin eduskuntavaaleissa. Kustakin vaalipiiristä valitaan jäseniä vaalipiirin asukasluvun suhteessa.

Vaalipiiri	Kuntien lkm	Asukasluku 30.11.2020	Väestöosuus %	Paikat lkm
Helsingin	1	660 153	12,0	**8**
Uudenmaan	25	1 046 042	19,0	**13**
Varsinais-Suomen	27	482 040	8,7	**6**

Satakunnan	16	215 658	3,9	**3**
Hämeen	21	377 027	6,8	**4**
Pirkanmaan	23	523 942	9,5	**6**
Kaakkois-Suomen	27	423 538	7,7	**5**
Savo-Karjalan	32	412 377	7,5	**5**
Vaasan	40	436 387	7,9	**5**
Keski-Suomen	22	273 023	5,0	**3**
Oulun	38	485 710	8,8	**6**
Lapin	21	176 894	3,2	**2**
Kaikki yht.	**293**	**5 512 791**	**100,0**	**66**

Ehdokasasettelu

Oikeus antaa ehdokaslista

- **Rekisteröity puolue**, **jolla on edustus vähintään yhdessä vaalipiirin kunnan valtuustossa,** voi valmistella vaalipiirin kuntapäiväkokouksen käsittelyyn yhden ehdokaslistan. Puolue valtuuttaa ehdokaslistan yhteyshenkilön antamaan vaalipiirin ehdokaslistan vaalilautakunnalle. Puolueiden piiriorganisaatiot ovat keskeisessä asemassa prosessin läpiviejinä.
- **Sitoutumattomien valtakunnallinen yhdistys, jolla on edustus vähintään yhdessä vaalipiirin kunnan valtuustossa**, voi valmistella vaalipiirin kuntapäiväkokouksen käsittelyyn yhden ehdokaslistan. Yhdistys valtuuttaa ehdokaslistan yhteyshenkilön antamaan vaalipiirin ehdokaslistan vaalilautakunnalle.
- **Vaalipiirin kolme kuntaa** voivat yhdessä ehdottaa yhtä ehdokaslistaa oman vaalipiirin kuntapäiväkokouksen käsittelyyn. Asianomaiset kunnat sopivat minkälaisella menettelyllä ehdokaslista valmistellaan ja ehdokaslistan yhteyshenkilö nimetään. Ao. kunnat valtuuttavat ehdokaslistan yhteyshenkilön antamaan kuntien ehdokaslistan vaalilautakunnalle. Tätä määräystä ei sovelleta Helsingin vaalipiirissä.
- Vaaliliitot ja vaalirenkaat eivät ole sallittuja.

Ehdokaslistaa laadittaessa huomioitavat asiat

Ehdokaslistan ehdokasmäärä on enintään 1,5 kertaa vaalipiiristä valittavien valtuuskunnan jäsenten määrä. Jokaisessa vaalipiirissä voidaan kuitenkin asettaa vähintään kuusi ehdokasta. Ehdokkaiden enimmäismäärää laskettaessa 0,5 pyöristetään alaspäin. Jos vaalipiirillä on esimerkiksi viisi paikkaa, ehdokaslistalla voi olla enintään 7 ehdokasta.

Edellä mainitusta poiketen Ahvenanmaan vaalipiirissä voidaan asettaa enintään kolmen ehdokkaan ehdokaslista.

Vaalikelpoisia ovat kuntalaissa tarkoitetut valtuutetut. Varavaltuutetut eivät ole vaalikelpoisia. Ehdokkaat merkitään ehdokaslistalle järjestyksessä numeroituna. Ehdokas voi olla vain yhdellä ehdokaslistalla yhdessä vaalipiirissä. Ehdokaslistalle merkitään ehdokkaan nimi, arvo, ammatti tai toimi sekä kotikunta.

Ehdokasasettelussa olisi hyvä ottaa huomioon sukupuolten tasapuolinen edustus siten, että ehdokaslistan kärkipaikoilla olisi sekä naisia että miehiä. Ehdokasasettelussa olisi myös hyvä huomioida alueellinen ja erikokoisten kuntien edustavuus.

Mikäli ehdokaslistalle ei oteta enimmäismäärää ehdokkaita, kannattaa ehdokkaiden määrää harkittaessa huomioida seuraavat näkökohdat:

- ehdokaslistalta valitaan sama määrä varajäseniä kuin varsinaisia jäseniä
- tasauspaikoilta valitaan 9 jäsentä ja 9 varajäsentä ja yleensä tasauspaikat menevät pienimmille puolueille ja
- neljän vuoden aikana osa varsinaisista ja varajäsenistä menettää vaalikelpoisuutensa oman kuntansa valtuustoon ja tämän seurauksena myös Kuntaliiton valtuuskuntaan sekä saa pyynnöstä muista syistä eron, joten valtuuskunnan kokoonpanoa täydennetään lukuisia kertoja toimikauden aikana; vain ehdokaslistoilla olleita voidaan täydennysvalinnoissa nimetä valtuuskuntaan.

Ehdokaslistoja tarkastaessaan vaalilautakunta ei vaalikelpoisuutta lukuun ottamatta tutki sitä, miten ehdokkaiden asettaminen on toimitettu, koska tämä on ehdokaslistan antaneen puolueen, sitoutumattomien yhdistyksen ja kolmen kunnan sisäinen asia.

Ehdokaslistalla tulee olla yhteyshenkilö. Yhteyshenkilö allekirjoittaa ehdokaslistan. Hänen on myös annettava kirjallinen vakuutus, että ehdokkaat ovat vaalikelpoisia ja ovat antaneet ehdokkuuteen kirjallisen suostumuksen. Ehdokaslistan liitteenä toimitetaan yhteyshenkilön puolueelta, sitoutumattomien yhdistykseltä tai kolmelta kunnalta saama valtuutus tehtävään.

Puolue tai sitoutumattomien valtakunnallinen yhdistys voi valtuuttaa saman henkilön toimimaan kaikkien vaalipiirien tai useiden vaalipiirien ehdokaslistojen yhteyshenkilönä, tai valtuutus voidaan antaa vaalipiirikohtaisesti.

Ehdokkaiden antamia kirjallisia suostumuksia ei tarvitse toimittaa vaalilautakunnalle. Tarvittaessa vaalilautakunta pyytää suostumuksen nähtäväksi.

Yksikielisessä vaalipiirissä ehdokaslista on laadittava vaalipiirin kielellä. Kaksikielisessä vaalipiirissä ehdokaslista voidaan laatia molemmilla vaalipiirin kielillä.

Ehdokaslistalomakkeet, joita vaalilautakunta toivoo käytettävän, löytyvät myös sivulta www.kuntaliitto.fi/valtuuskunnanvaalit.

Ehdokaslistat ja yhteyshenkilön saama valtuutus tulee toimittaa vaalilautakunnalle osoitteeseen vaalilautakunta@kuntaliitto.fi viimeistään keskiviikkona 8.9.2021 ennen klo 10. Määräajan jälkeen saapuva ehdokaslista jätetään tutkimatta, mikä tarkoittaa, että ehdokaslista ei ole mukana vaaleissa.

Ehdokaslistojen tarkastus

Vaalilautakunta tarkastaa ehdokaslistat vaalipiirien kuntapäiväkokousten käsittelyä varten kokouksessaan 14.9.2021. Vaalilautakunta tarkastaa seuraavat asiat:

- ehdokaslistan yhteyshenkilöllä on asianmukainen valtuutus ehdokaslistan antamiseen

- ehdokkaat ovat vaalikelpoisia ja ehdokas on vain yhdellä ehdokaslistalla
- ehdokaslistan yhteyshenkilö on antanut vakuutuksen siitä, että ehdokkaat

ovat antaneet ehdokkuuteen kirjallisen suostumuksen (vakuutus voidaan antaa merkinnällä ehdokaslistalomakkeelle) sekä

- muut mahdolliset vaalien lain- ja sääntöjenmukaisuuteen liittyvät seikat.

Mahdollisista puutteista vaalilautakunta antaa huomautuksen ehdokaslistan yhteyshenkilölle ja pyytää tekemään oikaisut, muutokset ehdokasasetteluun ja täydennykset asettamassaan määräajassa.

Jos vaalilautakunta on huomauttanut, että

- ehdokkaalta puuttuu vaalikelpoisuus
- ehdokas on kahdella ehdokaslistalla tai
- ehdokas on kuollut

ehdokaslistalta voidaan poistaa ehdokkaita ja poistettujen ehdokkaiden tilalle nimetä uusia ehdokkaita vaalilautakunnan määräämään aikaan mennessä.

Ehdokaslistan yhteyshenkilö voi myös oma-aloitteisesti ennen vaalilautakunnan kokousta (saatuaan esimerkiksi vaalilautakunnan sihteeristöltä yhteydenoton) korjata puutteita, jolloin huomautusta ei tarvitse antaa.

Vaalipiirien kuntapäiväkokoukset etäkokouksina 5.10.2021

Kuntapäivillä ao. vaalipiirin kunnat hyväksyvät vaalipiirin ehdokaslistat valtuuskunnan vaaleja varten. Kuntapäiväkokoukset järjestetään 5.10.2021 Teams-kokouksina.

Kokouskutsut ja esityslistat vaalipiirien kuntapäiväkokouksiin sekä tarkastetut ehdokaslistat vaalipiireittäin julkaistaan 20.9.2021 sivulla www.kuntaliitto.fi/valtuuskunnanvaalit.

Kunnanhallitus nimeää kunnan edustajat vaalipiirin kuntapäiväkokoukseen. Kunnalla on 1-4 edustajaa. Edustajien määrä määräytyy kunnan asukasluvun mukaan.

- Kunnasta, jonka asukasluku on 10 000 tai vähemmän, valitaan yksi edustaja.
- Kunnasta, jonka asukasluku on 10 001–50 000, valitaan kaksi edustajaa.
- Kunnasta, jonka asukasluku on 50 001–100 000, valitaan kolme edustajaa.
- Kunnasta, jonka asukasluku on yli 100 000, valitaan neljä edustajaa.

Kunnan kokousedustajat ilmoitetaan käyttäen sivulla www.kuntaliitto.fi/valtuuskunnanvaalit olevaa webropol-lomaketta. Lomake on käytettävissä 13.9.2021 alkaen. Lomakkeelle merkitään kunnanhallituksen nimeämispäätöksen päivämäärä ja pykälä sekä edustajien nimi ja sähköpostiosoite. Tiedot tulisi ilmoittaa lomakkeella viimeistään 28.9.2021.

Kuntien ilmoittamille edustajille lähetetään Teams-linkki oman vaalipiirin kuntapäiväkokoukseen muutama päivä ennen kokousta.

Ehdokaslistojen yhdistelmät

Vaalilautakunta laatii hyväksytyistä ehdokaslistoista vaalipiireittäin ehdokaslistojen yhdistelmät. Ehdokaslistojen järjestys ehdokaslistojen yhdistelmässä määrätään arvalla. Ehdokaslistoille annetaan numerot alkaen numerosta 2. Kuhunkin ehdokaslistaan merkitään ehdokkaan kohdalle järjestysnumero, nimi, arvo tai ammatti sekä kotikunta.

Ehdokaslistojen yhdistelmät julkaistaan sivulla www.kuntaliitto.fi/valtuuskunnanvaalit.

Kunnanhallituksille lähetetään viimeistään 1.11.2021 vaalipiirin ehdokaslistojen yhdistelmä sekä linkki äänestyslippuun vaalijärjestelmässä.

Vaalien toimittaminen kunnassa

Kuntaliiton säännöissä tai valtuuskunnan vaalijärjestyksessä ei ole määräyksiä siitä, millä tavoin vaalit kunnassa suoritetaan. Vaalilautakunta ei siten myöskään tutki, millä tavoin päätös kunnan äänimäärän jakamisesta ehdokaslistojen kesken on syntynyt. **Olennaista on, että viimeistään 31.12.2021 päätös on kunnassa tehty ja kunnan eri ehdokaslistoille antamat äänimäärät sekä mahdolliset tyhjät ja hylätyt äänimäärät on syötetty vaalijärjestelmään.**

Kuntalain 39 §:n nojalla kunnanhallitus edustaa kuntaa ja käyttää kunnan puhevaltaa, jollei hallintosäännössä toisin määrätä. Päätös kunnan äänimäärän jakamisesta ehdokaslistoille voi olla yksimielinen noudattaen esimerkiksi valtuuston poliittisia voimasuhteita. Jos yksimielisyyttä ei ole, asiasta päätetään vaalilla, jossa ääni annetaan ehdokaslistalle. Päätöksessä on kysymys yhdistyksen jäsenäänestykseen osallistumisesta, joten päätökseen ei voi hakea muutosta oikaisuvaatimuksella eikä valituksella.

Esimerkki vaalin toimittamisesta:

Kunnan äänimäärä on 2580 (asukasluku 30.11.2020). Vaaliin osallistuu 11 kunnanhallituksen jäsentä. Jokaisella jäsenellä on yksi ääni, jonka voi antaa yhdelle ehdokaslistalle. 2580 jaettuna 11:lla on lähimpään kokonaislukuun pyöristettynä 235, joten yksi annettu ääni tarkoittaa 235 ääntä ehdokaslistalle.

Puheenjohtaja toteaa, että vaali toimitetaan suljetuin lipuin ja äänestyslippuun kirjoitetaan sen ehdokaslistan numero, jolle vaalissa antaa äänen.

ehdokaslista 2	2 ääntä	-> äänimäärä 470
ehdokaslista 5	1 ääni	-> äänimäärä 235
ehdokaslista 7	5 ääntä	-> äänimäärä 1175
ehdokaslista 8	3 ääntä	-> äänimäärä 705
		äänimäärä yhteensä 2585

Vaalissa voi myös antaa tyhjän äänestyslipun. Äänestyslippu hylätään, jos esimerkiksi äänestyslipun numero ei vastaa yhdenkään ehdokaslistan numeroa. Em. tapauksissa osa kunnan äänistä jää käyttämättä.

Yksimielinen päätös tai vaalin tulos kirjataan pöytäkirjaan. Pöytäkirjaan merkitään kunkin ehdokaslistan saamat äänet sekä asukasluvun perusteella lasketut kokonaislukuun pyöristetyt äänimäärät. Pöytäkirjaan merkitään vastaavasti myös mahdolliset tyhjät ja hylätyt äänet ja kokonaislukuun pyöristetyt äänimäärät. Jos ensimmäinen desimaali on 1-4, luku pyöristetään alaspäin. Jos ensimmäinen desimaali on 5-9, luku pyöristetään ylöspäin.

Kunnan asukasluku 30.11.2020 määrää kunnan äänimäärän vaaleissa. Kuntien asukasluvut 30.11.2020 löytyvät sivulta www.kuntaliitto.fi/valtuuskunnanvaalit.

Ehdokaslistojen saamat äänimäärät sekä tyhjät ja hylätyt äänimäärät syötetään vaalijärjestelmään kunnan saaman linkin kautta. Vaalijärjestelmä hyväksyy +/- 10 äänen poikkeamisen vaalijärjestelmään syötetystä kunnan asukasluvusta, koska lukujen pyöristämisen seurauksena syötettyjen lukujen yhteismäärä ei koskaan ole täsmälleen sama kuin kunnan asukasmäärä.

Jos jälkikäteen kunnassa huomataan, että äänimääriä on syötetty väärin, esimerkiksi väärälle ehdokaslistalle, kunta voi 31.12.2021 mennessä pyytää avaamaan tallennusmahdollisuuden uudestaan lähettämällä pyynnön osoitteeseen vaalilautakunta@kuntaliitto.fi.

Jos kunta ei osallistu vaaliin, pyydämme ilmoittamaan asiasta osoitteeseen vaalilautakunta@kuntaliitto.fi.

Vaalipiirissä vain yksi ehdokaslista

Vaalia ei tarvitse järjestää, jos vaalipiirissä on asetettu vain yksi vaalilautakunnan hyväksymä ehdokaslista.

Valtuuskunnan vaalin tuloksen vahvistaminen

Kuntaliiton valtuuskunnan vaalilautakunta kokoontuu tammikuussa 2022, jolloin se päättää valtuuskunnan tasauspaikoista ja vahvistaa valtuuskunnan vaalien tuloksen. Vaalilautakunta ilmoittaa vaalien tuloksesta valtuuskuntaan valituille jäsenille ja varajäsenille, Kuntaliiton hallitukselle ja Kuntaliiton jäsenkunnille.

Vaalipiiripaikat 66+66

Vaalin tulos määräytyy käyttäen laskentamenetelmänä soveltuvin osin vaalilain mukaista suhteellista vaalitapaa. Vaalilautakunta saa laskentajärjestelmästä tiedot ehdokaslistojen äänimääristä.

Kullekin ehdokkaalle määrätään ehdokaslistan äänimäärän perusteella *vertausluku*. Ehdokaslistalla ensimmäisenä oleva saa vertausluvukseen ehdokaslistan saaman koko äänimäärän, toisena oleva puolet äänimäärästä ja kolmantena oleva kolmasosan äänimäärästä jne. Valituksi tulee vertauslukujen suuruusjärjestyksessä niin monta ehdokasta kuin vaalipiirissä on vaalipiiripaikkoja. Jos vertausluvut ovat yhtä suuret, arpa ratkaisee.

Varajäsenet eivät ole henkilökohtaisia. Valituksi tulevat varsinaisiksi jäseniksi valittavien jälkeen samalta ehdokaslistalta seuraavaksi korkeimmat vertausluvut saaneet ehdokkaat.

Tasauspaikat 9+9

Tasauspaikat määräytyvät ehdokaslistojen saamien äänimäärien perusteella siten, että valtuuskunnan vaalien jäsenäänestyksessä määräytynyt vaalitulos saatetaan vastaamaan ehdokaslistojen vaalipiireissä saamia yhteenlaskettuja äänimääriä.

Ensimmäisessä vaiheessa määritellään ehdokaslistojen kaikissa vaalipiireissä saamien yhteenlaskettujen äänimäärien perusteella, miten tasauspaikat jakautuvat puolueiden ja sitoutumattomien yhdistyksen kesken.

- Kullekin puolueelle ja sitoutumattomien yhdistykselle lasketaan valtakunnallinen äänimäärä laskemalla niiden eri vaalipiireissä saamat äänimäärät yhteen.
- Valtakunnallisten äänimäärien perusteella lasketaan kullekin puolueelle ja sitoutumattomien yhdistykselle valtakunnalliset vertausluvut siten, että ensimmäinen vertausluku on puolueen tai sitoutumattomien yhdistyksen valtakunnallinen äänimäärä, toinen puolet siitä, kolmas kolmannes ja niin edelleen.
- Valtakunnallisista vertausluvuista yliviivataan suurimmasta vertausluvuista alkaen se määrä vertauslukuja, jonka puolue ja sitoutumattomien yhdistys on saanut jo vaalipiirikohtaisia paikkoja.
- Tämän jälkeen todetaan, mitkä ovat yhdeksän suurinta yliviivaamatonta valtakunnallista vertauslukua, joista jokainen tarkoittaa yhtä tasauspaikkaa puolueelle tai sitoutumattomien yhdistykselle.

Toisessa vaiheessa määritellään, mihin vaalipiireihin puolueen tai sitoutumattomien yhdistyksen saamat tasauspaikat menevät.

Tasauspaikka menee vaalipiiriin, josta asianomaisen puolueen tai sitoutumattomien yhdistyksen ehdokaslista on valtuuskunnan vaaleissa saanut suurimman ääniosuuden, mutta ei vielä vaalipiiripaikkaa. Ääniosuutta laskettaessa ei huomioida vaaleissa annettuja hylättyjä ja tyhjiä ääniä.

Jos puolue tai sitoutumattomien yhdistys on saanut useampia tasauspaikkoja, tasauspaikat menevät ehdokaslistan ääniosuuden mukaisessa järjestyksessä vaalipiireihin, joista ei ole saatu vaalipiiripaikkaa. Ehdokaslista voi saada enintään yhden tasauspaikan samasta vaalipiiristä.

Ahvenanmaan edustajat 1+1

Mikäli Ahvenanmaalta tulee kaksi ehdokaslistaa tai enemmän, valtuuskunnan jäsen ja varajäsen valitaan samalla tavoin vaaleilla kuin Manner-Suomessa. Mikäli Ahvenanmaan kunnat lähettävät vaalilautakunnalle yhden yhteisen ehdokaslistan, jonka vaalilautakunta hyväksyy, vaalia ei tarvitse järjestää. Ehdokaslistalla ensimmäisenä oleva tulee valituksi valtuuskunnan jäseneksi ja toisena oleva varajäseneksi.

Ehdokasasettelua, kuntapäiväkokouksia ja vaaleja koskevia kysymyksiä voi lähettää osoitteeseen vaalilautakunta@kuntaliitto.fi.

Vaalilautakunnan sihteeristö:

Riitta Myllymäki, johtava lakimies
Saija Haapalehto, lakimies
Ida Sulin, johtava lakimies

34 § Oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 49 / 2021 / RV

VD/8029/03.01.02.00/2020

RV/HN/AH

Kaupungin vahinkorahaston asiamies on päätöksellään § 49 / 2021 hylännyt Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian takaisinsaantivaatimuksen. Päätöksessä kaupungin ei katsottu laiminlyöneen kunnossapitovelvollisuuksiaan, eikä vaatimusta voitu tämän vuoksi hyväksyä. Keskinen Vakuutusyhtiö Fennia on tehnyt päätöksestä oikaisuvaatimuksen, ja katsoo että kaupunki on toiminut korjaustöissä huolimattomasti. Oikaisuvaatimusta esitetään hyväksyttäväksi.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia on alkuperäisessä vaatimuksessaan todennut, että yhtiön vakuuttamalla ajoneuvolla on ajettu Virkatiellä irtonaiseen kaivon kanteen. Irrallaan ollut kaivon kansi on aiheuttanut ajoneuvon renkaan halkeamisen. Ajoneuvon renkaan korjauskulut on korvattu ajoneuvon omistajalle vakuutuksesta. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia on myöhemmin tehnyt kaupungille asiasta takaisinsaantivaatimuksen, koska katsoo vahingon aiheutuneen kaupungin puutteellisesta kunnossapidosta.

Vahinkorahaston asiamies on hylännyt takaisinsaantivaatimuksen 19.5.2021 antamallaan päätöksellä § 49. Hylkäyksen perusteena on ollut, että kaupunki on ryhtynyt välittömästi korjaustoimenpiteisiin irtonaisesta kaivon kannesta tiedon saatuaan. Kaupunki ei täten ole laiminlyönyt sille laissa määriteltyjä kunnossapitovastuita.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia pyytää, että Vantaan kaupunginhallitus hyväksyy oikaisuvaatimuksen ja kumoaa 19.5.2021 annetun hylkäävän päätöksen ja hyväksyy alkuperäisen takaisinsaantivaatimuksen ja ryhtyy hyväksymisen edellyttämiin toimenpiteisiin. Alkuperäisessä takaisinsaantivaatimuksessa pyydettiin korvattavaksi 497,28 euroa.

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys.

Kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 4 §:n mukaan kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Lain 3 §:n mukaan kadun kunnossapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Hallituksen esityksen (HE 281/2004) mukaan jos kadun kunnossapidosta vastuussa olevan havaitaan laiminlyöneen velvollisuutensa pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa, kuten viivyttelemällä kadulta vaadittavan kunnossapitotason saavuttamisessa, siitä voi seurata vahingonkorvausvastuu.

Kunnan vastuu katualueen kunnossapitäjänä määräytyy vahingonkorvauslain mutta myös oikeuskäytännössä kehittyneiden erityisten periaatteiden pohjalta. Lähtökohtina ovat toisaalta tienpitäjän korostettu huolellisuusvelvollisuus ja toisaalta vastuuvapaus tilanteissa, joissa vahinko on ollut ennalta-arvaamaton tai joissa se ei ole ollut kohtuullisin toimenpitein torjuttavissa. (KKO 1998:147) Kunnalta ei voida myöskään aina edellyttää vaaraa aiheuttavan seikan heti tapahtuvaa poistamista. (Hemmo, 2005, s. 38)

Kunnossapitoyksikön lausunnon mukaan katujen kunnossapito on käynyt korjaamassa kaivonkantta 13-14.1.2020 välisenä aikana kahteen kertaan. Kaivon kansi on ensimmäisen kerran liimattu paikoilleen 13.1.2021 noin kello 11.45–12.15 välisenä aikana. Tämän jälkeen kansi on irronnut uudelleen, jonka vuoksi kaupungin kunnossapidon toimesta tehtiin uudelleenliimaus 14.1.2021 noin kello 7.30–8.30 välisenä aikana. Kaivon rikkoutuminen on tapahtunut äkillisesti ja ennalta arvaamattomasti. Kunnossapidon mukaan kansi on pysynyt paikoillaan uudelleenliimauksen jälkeen.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia perustelee oikaisuvaatimustaan sillä, että kaupunki on tehnyt kaivon kannen korjauksen alun perin huolimattomasti. Tämän seurauksena kansi on irronnut uudelleen, ja aiheuttanut alkuperäisessä takaisinsaantivaatimuksessa esitetyn vahingon. Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian käsityksen mukaan kaupungin päätöksessä esitetyt perustelut eivät siis poista kunnossapitovelvollisen vastuuta tässä asiassa.

Kaivon kannen irtoamisen olosuhteista ei ole varmuutta. Edellä mainituin perustein ei voida kuitenkaan poissulkea sitä, että kaivon kansi olisi liimattu korjaustoimenpiteiden yhteydessä huolimattomasti. Tämän vuoksi takaisinsaantivaatimus voidaan katsoa perustelluksi, ja näin ollen oikaisuvaatimusta esitetään hyväksyttäväksi.

Vahinkorahaston asiamies esittää, että hakijan oikaisuvaatimus tulisi hyväksyä.

Oikaisuvaatimus, vahinkorahaston asiamiehen päätös sekä vahinkorahaston päätöksen valmisteluvaiheessa käytössä ollut lausunto ja muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 34

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään edellä mainituin perustein hyväksyä Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian 2.6.2021 kaupungille jättämä oikaisuvaatimus koskien vahinkorahaston asiamiehen päätöstä § 49 / 2021 sekä korvata Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennialle alkuperäisen takaisinsaantivaatimuksen mukainen summa 497,28 euroa.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:
vahinkorahaston asiamies Hannele Nordman, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

35 § Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 54 / 2021 / RV

VD/4367/03.01.02.00/2021

RV/HN/AH

Yksityishenkilö on 23.4.2021 esittänyt Vantaan kaupungille vahingonkorvausvaatimuksen. Vaatimuksessa haettiin korvausta ajoneuvon uudelleenmaalauksesta syntyneistä kustannuksista. Korvauksen hakijan mukaan kaupungin katualueiden kunnossapidon johdosta tontille sinkoutuneet pikkukivet olivat 16.4.2021 vaurioittaneet tontille pysäköidyn ajoneuvon maalipintaa, edellyttäen uudelleenmaalausta.

Vahinkorahaston asiamies on 31.5.2021 päätöksellään § 54 / 2021 hylännyt hakijan esittämän korvausvaatimuksen, sillä asiassa on jäänyt näyttämättä Vantaan kaupungin mahdollinen tuottamus ja sen yhteys aiheutuneeseen vahinkoon. Vantaan kaupungin katujen kunnossapidon mukaan vahinko ei ole aiheutunut kunnossapitotyön yhteydessä, eivätkä hakijan esittämät vauriot ole voineet syntyä hakijan esittämällä tavalla.

Hakija on 31.5.2021 toimittanut Vantaan kaupungille oikaisuvaatimuksen, jossa hän vaatii vahinkorahaston asiamiehen päätöksen muuttamista. Hakija vaatii, että Vantaan kaupungin on suoritettava vahingonkorvauksena hakijalle ajoneuvon korjauskustannukset alkuperäisen vaatimuksen mukaisesti.

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys. Kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 4 §:n mukaan kadun kunnossapito kuuluu kunnalle.

Kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 4 §:n mukaan kadun kunnossapito kuuluu kunnalle. Lain 3 §:n mukaan kadun kunnossapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa.

Kaupungin kunnossapitoyksikön asiaan antaman lausunnon mukaan katualueiden harjaus suoritetaan tien keskiviivan suuntaan, josta se kerätään keräävillä harjoilla pois. Suoraa harjausta tai siivousta kiinteistöjen suuntaan ei tehdä. Mahdollisia yksittäisiä hiekoitushiekan (raekoko hyvin pieni eli 1–6 mm) jyviä voi lentää, mutta ne eivät aiheuta vaurioita, koska harjausnopeus on alhainen. Hakijan kuvissa esiintyvät pikkukivet eivät ole voineet kunnossapidon mukaan aiheuttaa maalipinnassa näkyviä vaurioita. On todennäköisempää, että vauriot ovat tulleet normaalissa liikennekäytössä.

Hakijan mukaan kivien sinkoutumisesta tonttien suuntaan kunnossapidon yhteydessä on videotallenne. Tallennetta ei ole kuitenkaan esitetty kaupungille. Hakija ei ole oikaisuvaatimuksessaan esittänyt mitään sellaisia uusia tai ratkaisevia seikkoja, jotka eivät olisi olleet tiedossa vahinkorahaston asiamiehen ratkaisua tehtäessä.

Väitetyn vahinkotapahtuman osalta ei ole osoitettu Vantaan kaupungin tuottamusta eikä näiden välistä syy-yhteyttä. Kaupungin kunnossapito on antamassaan lausunnossa uskottavasti osoittanut, että aiheutunut vahinko ei ole voinut syntyä vaatimuksen tekijän esittämällä tavalla. Vantaan kaupunki ei ole asiassa korvausvelvollinen. Hakijan oikaisuvaatimus tulee hylätä.

Vahinkorahaston asiamies esittää, että hakijan oikaisuvaatimus tulisi hylätä.

Oikaisuvaatimus, vahinkorahaston asiamiehen päätös sekä vahinkorahaston päätöksen valmisteluvaiheessa käytössä ollut lausunto ja muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 35

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään edellä mainituin perustein hylätä hakijan oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätöksestä § 54 / 2021.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:
vahinkorahaston asiamies Hannele Nordman, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

36 § Hallintosäännön 8 luvun 4 §:n muuttaminen

VD/7641/00.01.01.00/2021

RV/S-AP/HY-L

Nykyisin voimassa olevan hallintosäännön mukaan kaupunkiympäristölautakuntaan, kaupunkitilalautakuntaan, kasvatuksen ja oppimisen lautakuntaan, kaupunkikulttuurilautakuntaan ja sosiaali- ja terveyslautakuntaan valittavista varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja. Kiintiön tavoitteena on varmistaa riittävä tiedonkulku lautakuntien ja valtuustoryhmien välillä.

Lisäksi lautakunnan jäseniä valittaessa on huomioon otettava naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain (1986/609) 4 a §:n mukaan kunnallisissa toimielimissä, lukuun ottamatta kunnanvaltuustoja, tulee olla sekä naisia että miehiä kumpiakin vähintään 40 prosenttia, jollei erityisestä syystä muuta johdu.

Erityisesti pienten valtuustoryhmien osalta näiden molempien sääntöjen huomioiminen samanaikaisesti voi aiheuttaa suuria vaikeuksia edustajien nimeämisissä lautakuntiin.

Tämän vuoksi esitetään, että hallintosääntöä muutetaan siten, että 40 prosentin kiintiöön voidaan huomioida varsinaisten valtuutettujen lisäksi kuntavaalissa esiintyneiden vaaliliittojen, puolueiden tai yhteislistojen ensimmäiset ja toiset varavaltuutetut. Ensimmäiset ja toiset varavaltuutetut ovat muita varavaltuutettuja useammin mukana valtuuston kokouksissa ja siten tiiviimmin mukana valtuustoryhmien työskentelyssä, joten heidän mukaan ottamisensa 40 prosentin kiintiöön ei vaaranna tiedonkulkua valtuustoryhmien ja lautakuntien välillä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 36

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle, että hallintosäännön 8 luvun 4 §:ää muutetaan oheisen liitteen mukaisesti. Muutos tulee voimaan heti, kun valtuusto on sen hyväksynyt.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Hallintosäännön 8 luvun 4 § (puhdas versio)
- Hallintosäännön 8 luvun 4 § (muutokset näkyvissä)

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätöksenteko

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

8 luku – Toimielinten kokoonpano

4 §

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupunkiympäristölautakuntaan, kaupunkitilalautakuntaan, kasvatuksen ja oppimisen lautakuntaan, kaupunkikultturilautakuntaan ja sosiaali- ja terveyslautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja tai kuntavaaleissa esiintyneiden vaaliliittojen, puolueiden tai yhteislistojen ensimmäisiä tai toisia varavaltuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa ja kaupunkikulttuurilautakunnassa vähintään yhden jäsenen ja varajäsenen tulee olla ruotsinkielisestä kieliryhmästä.

8 luku – Toimielinten kokoonpano

4 §

Kaupunginvaltuusto valitsee kaupunkiympäristölautakuntaan, kaupunkitilalautakuntaan, kasvatuksen ja oppimisen lautakuntaan, kaupunkikultturilautakuntaan ja sosiaali- ja terveyslautakuntaan kaupunginvaltuuston toimikaudeksi kerrallaan vähintään yhdeksän jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä. Lautakunnan varsinaisista jäsenistä vähintään 40 prosenttia tulee olla valtuutettuja tai kuntavaaleissa esiintyneiden vaaliliittojen, puolueiden tai yhteislistojen ensimmäisiä tai toisia varavaltuutettuja.

Kaupunginvaltuusto nimeää lautakunnan jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Kasvatuksen ja oppimisen lautakunnassa ja kaupunkikulttuurilautakunnassa vähintään yhden jäsenen ja varajäsenen tulee olla ruotsinkielisestä kieliryhmästä.

37 § **Vantaan Energia Oy:n osakassopimuksen muuttaminen / RV**

VD/5749/00.01.00.01/2021

RV/K-ML/RKK/SV/AH

Taustaa

Vantaan Energia Oy on Vantaan kaupungin (60 %:ia) ja Helsingin kaupungin (40 %:ia) omistama markkinaehtoisesti toimiva energia-alan yhtiö ja Vantaan Energia -konsernin emoyhtiö.

Vantaa ja Helsinki ovat kuluvan kevään aikana neuvotelleet vuonna 1998 solmitun osakassopimuksen päivittämisestä. Nykyinen osakassopimus on osin vanhentunut ja sisältää mm. määräykset hallintoneuvostosta, jota yhtiössä ei ole enää ollut vuosiin.

Keskeiset osakassopimuksen muutokset

Neuvotellussa uudessa osakassopimuksessa ei ole lähdetty muuttamaan nykyisen osakassopimuksen perusperiaatteita, vaan uudenkin osakassopimuksen mukaan osakkaiden tavoitteena on ohjata yhtiön toimintaa siten, että yhtiötä johdetaan terveitä liikeperiaatteita noudattaen liiketaloudellisesti kannattavalla tavalla ja niin, että energian hinta, laatu ja palvelutaso ovat kilpailukykyisiä. Uuteen osakassopimukseen sisältyy lisäksi määräys siitä, että yhtiö toimii ympäristöasioissa vastuullisesti ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Myös osingonjakotavoite – 50 %:ia tilikauden tuloksesta - vastaa uudessa osakassopimuksessa nykyistä. Uudessa osakassopimuksessa on määrätty osakkaiden voivan yhteisesti luopua tavoitteesta, mikäli se on tarpeellista yhtiön taloudellisen aseman tai kilpailukyvyn turvaamiseksi tai muusta osakkaiden yhteisesti hyväksymästä syystä. Uutena asiana osakassopimukseen on otettu vuotuinen säännöllinen yhteistyötapaaminen yhtiön ja osakkaiden välillä. Tapaamisessa käsitellään osinkotavoite sekä yhtiön merkittäviä ja ajankohtaisia asioita. Tapaaminen on ajoitettu syksyyn, että tapaamisessa käsitellyt asiat voidaan ottaa Vantaan talousarviotavoitteissa huomioon.

Uutena asiana osakassopimuksessa on määräys yhtiön yleisestä velvollisuudesta raportoida osakkaille niiden antaman ohjeistuksen mukaisesti taloudelliseen tilanteeseensa ja talouden ennusteisiin, toimintaansa ja tavoitteisiinsa liittyen. Lisäksi Yhtiö on velvollinen tiedottamaan raportointiajankohtien ja yhteisen tapaamisen välillä viipymättä Osakkaita yhtiön kannalta olennaisista tapahtumista.

Hallituksen valintaa muutetaan uudessa osakassopimuksessa siten, että yhtiön hallitukseen valittaisiin aiemman 9 jäsenen (Vantaa 5 jäsentä ja Helsinki 4 jäsentä) sijaan 7 jäsentä, joista Vantaa jatkossa nimeäisi 3 jäsentä, Helsinki 2 jäsentä ja osakkaat nimeäisivät yhdessä 2 jäsentä. Uusi määräys vastaa valtuuston 25.1.2021 hyväksymiä Vantaan Energia Oy:n omistajapoliittisia linjauksia. Osakkaiden yhdessä valitsemien jäsenten tulee olla riippumattomia asiantuntijoita. Vantaa nimeää hallituksen puheenjohtajan ja Helsinki varapuheenjohtajan.

Uuden osakassopimuksen mukaan hallituksen tulisi päättää yhtiön toimitusjohtajan valinnasta ja erottamisesta, merkittävistä tai poikkeuksellisista lainajärjestelyistä sekä yhtiön antamista takauksista 3/4 määräenemmistöllä.

Yhtiökokouksen päätettävistä asioista molempien osakkaiden hyväksyntää edellyttäisivät

- yhtiöjärjestyksen muuttaminen,
- Yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen, lunastaminen ja luovuttaminen, uusien osakkeiden tai osakkeisiin oikeuttavien instrumenttien antaminen,
- Yhtiön jakautuminen, sulautuminen toiseen yhtiöön tai toisen yhtiön sulautuminen Yhtiöön,
- Yhtiön asettaminen vapaaehtoiseen selvitystilaan tai saneeraukseen.

Yhtiöjärjestyksen muuttaminen

Osakassopimuksen muuttaminen ehdotetulla tavalla tarkoittaisi, että yhtiöjärjestystä tulisi myös muuttaa vastaamaan uuden osakassopimuksen määräyksiä. Samalla yhtiöjärjestys olisi tarkoituksenmukaista päivittää myös muilta osin.

Yhtiöjärjestykseen otettaisiin Vantaan konsernijaoston 18.1.2021 hyväksymän malliyhtiöjärjestyksen mukaiset määräykset siitä, että yhtiö noudattaa Vantaan konserniohjetta, omistajapoliittisia linjauksia sekä muuta konserniohjausta, ja että yhtiön toimintakertomuksen tulee sisältää raportti vastuullisuuden toteutumisesta yhtiön toiminnassa.

Yhtiön markkinaehtoisen luonteen takia yhtiöjärjestykseen ei sen sijaan otettaisi malliyhtiöjärjestyksen määräystä kaupunginjohtajan ja henkilöstö- ja konsernijohtajan oikeudesta osallistua yhtiön hallituksen kokouksiin.

Esityksen liitteenä olevasta yhtiöjärjestyksestä ilmenevät yhtiöjärjestykseen suunnitellut muutokset. Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päätetään yhtiökokouksessa, joka kutsuttaisiin koolle sen jälkeen, kun osapuolet ovat hyväksyneet osakassopimuksen. Yhtiökokousedustajan menettelyohjeista päättää hallintosäännön mukaisesti pääsääntöisesti kaupunginhallituksen konsernijaosto.

Kaupunginhallitus päättää hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 5 momentin mukaan koko kaupunkia ja kaupunginjohtajan toimialaa koskevista sopimuksista.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) hyväksyä Vantaan kaupungin osalta Vantaan Energia Oy:n uusi osakassopimus liitteenä olevan luonnoksen mukaisesti;
b) valtuuttaa kaupunginjohtaja allekirjoittamaan osakassopimuksen sekä tekemään siihen tarvittaessa teknisiä ja vähämerkityksellisiä muutoksia;
c) todeta, että päätöksen täytäntöönpanon edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki tekee omalta osaltaan vastaavan päätöksen.

Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

_____

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 37

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) hyväksyä Vantaan kaupungin osalta Vantaan Energia Oy:n uusi osakassopimus liitteenä olevan luonnoksen mukaisesti;
b) valtuuttaa kaupunginjohtaja allekirjoittamaan osakassopimuksen sekä tekemään siihen tarvittaessa teknisiä ja vähämerkityksellisiä muutoksia;
c) todeta, että päätöksen täytäntöönpanon edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki tekee omalta osaltaan vastaavan päätöksen.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Osakassopimusluonnos
- Yhtiöjärjestysluonnos muutosmerkinnöin

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
konsernilakimies Samuli Vartiainen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN ENERGIA OY:N

OSAKASSOPIMUS

Sisällys

Sisällys 2
1. OSAPUOLET 3
2. TAUSTA JA TARKOITUS 3
3. TOIMINNAN OHJAAMINEN 3
4. HALLINTO 3
4.1 Yhtiökokous ja osakkeenomistajien päätökset 4
4.2 Yhtiön hallitus 4
4.3 Tilintarkastajat 4
5. LIIKETOIMET YHTIÖN KANSSA 5
6. OSAKKAIDEN JA YHTIÖN VÄLINEN YHTEISTYÖ 5
7. YHTIÖN VAROJEN JAKAMINEN 5
8. OMISTUKSESTA LUOPUMINEN 5
8.1 Yhtiöjärjestyksen lunastuslauseke 5
8.2 Vantaan ja Helsingin kaupunkikonsernien sisäiset luovutukset 5
9. SOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN JA MUUTTAMINEN 6
10. SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO 6
11. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN 7
12. ALLEKIRJOITUKSET 7

1. OSAPUOLET

(1) Vantaan kaupunki, jäljempänä Vantaa
Y-tunnus: 0124610-9

(2) Helsingin kaupunki, jäljempänä Helsinki
Y-tunnus: 0201256-6

(1) – (2) yhdessä Osakkaat ja erikseen Osakas.

2. TAUSTA JA TARKOITUS

Osakkaat omistavat Vantaan Energia Oy (Y: 0124461-3, jäljempänä Yhtiö) nimisen osakeyhtiön siten, että Vantaa omistaa 60 %:ia osakekannasta ja Helsinki 40 %:ia.

Tämän sopimuksen tarkoituksena on määritellä Osakkaiden väliset keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet, joita sovelletaan Yhtiön omistamisessa ja hallinnoinnissa. Osakkaiden tarkoitus on, että Yhtiö sitoutuu noudattamaan sopimuksen määräyksiä niiltä osin kuin ne koskevat Yhtiötä.

Tämä sopimus kumoaa aiemman Osakkaiden välisen osakassopimuksen, joka on allekirjoitettu 22.6.1998.

3. TOIMINNAN OHJAAMINEN

Osakkaiden tavoitteena on ohjata Yhtiön toimintaa siten, että sitä johdetaan Yhtiön edun mukaisesti terveitä liikeperiaatteita noudattaen liiketaloudellisesti kannattavalla tavalla ja niin, että energian hinta, laatu ja palvelutaso ovat kilpailukykyisiä. Yhtiö toimii ympäristöasioissa vastuullisesti ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Yhtiö kuuluu Vantaan kaupunkikonserniin ja Yhtiö noudattaa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa Vantaan kaupungin konserniohjetta, yleisiä ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia sekä muuta Vantaan Yhtiölle antamaa konserniohjausta edellyttäen, että nämä eivät ole ristiriidassa tämän Sopimuksen tai osakeyhtiölain pakottavien määräysten ja osakkaiden yhdenvertaista kohtelua koskevien määräysten kanssa.

Osakkaat sitoutuvat itse, asiamiehensä tai edustajansa välityksellä äänestämään ja toimimaan yhtiökokouksessa, hallituksessa sekä kaikissa muissakin yhteyksissä tavalla, jota tämän Sopimuksen noudattaminen edellyttää.

4. HALLINTO

4.1 Yhtiökokous ja osakkeenomistajien päätökset

Riippumatta osakeyhtiölain määräyksistä yhtiökokouksen päätös seuraavissa asioissa edellyttää molempien Osakkaiden hyväksyntää:

(a) Yhtiöjärjestyksen muuttaminen;

(b) Yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen, lunastaminen ja luovuttaminen, uusien osakkeiden tai osakkeisiin oikeuttavien instrumenttien antaminen;

(c) Yhtiön jakautuminen, sulautuminen toiseen yhtiöön tai toisen yhtiön sulautuminen Yhtiöön;

(d) Yhtiön asettaminen vapaaehtoiseen selvitystilaan tai saneeraukseen.

4.2 Yhtiön hallitus

Yhtiön hallitukseen valitaan seitsemän (7) varsinaista jäsentä, joista Vantaa nimeää kolme (3) jäsentä, Helsinki kaksi (2) jäsentä ja Osakkaat nimeävät yhdessä kaksi (2) jäsentä. Osakkaiden yhdessä nimittämien jäsenten tulee olla kummankin Osakkaan organisaatioiden ulkopuolisia riippumattomia asiantuntijoita. Vantaa nimeää hallituksen varsinaisista jäsenistä puheenjohtajan. Helsinki nimeää hallituksen varapuheenjohtajan.

Vantaan Yhtiötä koskevissa omistajapoliittisissa linjauksissa on kuvattu hallituksen osaamisvaateita. Osakkaat tekevät hallitusvalinnoissa yhteistyötä siinä tarkoituksessa, että valittavalla hallituksella on kuntalain mukaisesti Yhtiön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Lähtökohtana hallituksen päätöksenteossa on yhteisen näkemyksen muodostaminen kaikkien hallitukseen valittujen jäsenten kesken ja yksimielisten päätösten tekeminen. Jos yksimielisyyttä ei synny, hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Hallituksen päätös seuraavissa asioissa edellyttää kuitenkin, että päätöksentekoon osallistuu vähintään viisi jäsentä ja että vähintään kolme neljäsosaa (3/4) heistä kannattaa päätöstä:

- Yhtiön toimitusjohtajan valinta ja erottaminen;
- pääomamäärältään merkittävät tai tavanomaisista ehdoista poikkeavat lainajärjestelyt sekä yhtiön antamat takaukset ja muut vastaavat sitoumukset.

4.3 Tilintarkastajat

Vantaan kaupunki nimeää Yhtiön tilintarkastajan. Tilintarkastajan tulee olla hyväksytty tilintarkastusyhteisö.

5. LIIKETOIMET YHTIÖN KANSSA

Yhtiön ja Osakkaiden tai niiden määräysvallassa olevien yhteisöjen välisten, jatkossa solmittavien palvelu- ja vuokrasopimusten tulee olla markkinaehtoisia. Yhtiön ja Osakkaiden välisten sekä Yhtiön ja Osakkaiden konserniyhtiöiden keskinäisten liikesuhteiden tulee noudattaa samoja periaatteita, mitä noudatetaan toisistaan riippumattomien yritysten välillä. Yhtiön ja osakkaiden väliset merkittävät sopimukset tulee käsitellä Yhtiön hallituksessa.

6. OSAKKAIDEN JA YHTIÖN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Yhtiö ja Osakkaat pitävät vuosittain syksyllä yhteisen tapaamisen, jossa käsitellään Yhtiön ajankohtaisia ja merkittäviä asioita. Tapaamisessa käsitellään aina tämän sopimuksen kohdan 7 mukainen osinkotavoite sekä hallituksen osaamistarpeet.

Yhtiö on velvollinen raportoimaan Osakkaille niiden antaman ohjeistuksen mukaisesti taloudelliseen tilanteeseensa ja talouden ennusteisiin, toimintaansa ja tavoitteisiinsa liittyen. Lisäksi Yhtiö on velvollinen tiedottamaan raportointiajankohtien ja yhteisen tapaamisen välillä viipymättä Osakkaita Yhtiön kannalta olennaisista tapahtumista ottaen huomioon Yhtiön toimintaan sovellettava lainsäädäntö, ja siitä johtuvat mahdolliset rajoitukset Yhtiön oikeuteen luovuttaa tietoja.

7. YHTIÖN VAROJEN JAKAMINEN

Tavoitteena on, että Yhtiö jakaa osinkoa omistusten suhteessa 50 %:ia tilikauden tuloksestaan. Osakkaat käsittelevät tavoitetta kohdassa 6 tarkoitetussa tapaamisessa. Osakkaat voivat yhteisesti luopua tavoitteesta, mikäli se on tarpeellista Yhtiön taloudellisen aseman tai kilpailukyvyn turvaamiseksi tai muusta Osakkaiden yhteisesti hyväksymästä syystä.

8. OMISTUKSESTA LUOPUMINEN

8.1 Yhtiöjärjestyksen lunastuslauseke

Osakas, joka aikoo luopua osakkeistaan, on velvollinen ennen osakkeiden luovuttamista muille kuin niiden kanssa samaan konserniin kuuluville yhteisöille tarjoamaan, niitä ensin toiselle Osakkaalle ja toisella Osakkaalla on oikeus lunastaa osakkeet yhtiöjärjestyksen lunastuslausekkeen mukaisesti.

8.2 Vantaan ja Helsingin kaupunkikonsernien sisäiset luovutukset

Mikäli Helsingin kaupunki tai Vantaan kaupunki luovuttaa Yhtiön osakkeita konserniinsa kuuluvalle yhteisölle, ja tällaisen yhteisön konsernisuhde kaupunkiin päättyy, on yhteisön tarjottava omistamiaan osakkeita toiselle kaupungille yhtiöjärjestyksen

lunastuslausekkeen mukaista hintaa ja menettelyä noudattaen. Samoin on meneteltävä myös tilanteissa, joissa Vantaan kaupungilta tai Helsingin kaupungilta osakkeet saanut yhteisö on luovuttanut Yhtiön osakkeet edelleen toiselle samaan konserniin kuuluvalle yhteisölle tai luovutuksia on tehty ketjussa useampia ja Yhtiön osakkeet omistavan yhteisön konsernisuhde asianomaiseen kaupunkiin päättyy. Asianomainen kaupunki vastaa siitä, että sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö täyttää tässä kohdassa määrätyt velvollisuutensa.

Riippumatta siitä, mitä kohdassa 9 ja 10 määrätään sopimusvelvoitteiden päättymisestä, vastaavat Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki aina siitä, että toiselle kaupungille varataan tämän kohdan mukainen oikeus osakkeiden hankkimiseen tilanteessa, jossa osakkeita on siirtymässä niiden konsernien ulkopuolelle.

Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki sekä Yhtiön osakkeita omistava näiden kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö ovat velvollisia maksamaan tämän kohdan (8.2) määräysten rikkomisesta sopimussakkoa. Sopimussakon määrä on 10 000 000 (kymmenenmiljoonaa) euroa per sopimusrikkomus. Sopimussakko maksetaan sille kaupungille, jonka oikeutta on loukattu. Yhteisö, joka olisi ollut velvollinen tarjoamaan osakkeita toiselle kaupungille on ensisijaisesti velvollinen maksamaan sopimussakon. Se kaupunki, jonka konserniyhteisö on rikkonut velvollisuuttaan tarjota Yhtiön osakkeita toiselle kaupungille, on toissijaisesti velvollinen maksamaan sopimussakon.

9. SOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN JA MUUTTAMINEN

Osakkaalla ei ole oikeutta siirtää tätä Sopimusta ilman toisen Osakkaan suostumusta. Yhtiöllä ei ole oikeutta siirtää tätä sopimusta.

Tilanteessa, jossa Yhtiön osakkeita siirtyy kolmannelle, vastaa osakkeita luovuttava Osakas siitä, että osakkeiden luovutuksensaaja liittyy tämän sopimuksen Osapuoleksi siten että luovutuksensaajalle tulevat tässä sopimuksessa Osakkaalle asetetut oikeudet ja velvollisuudet.

Tätä Sopimusta voidaan muuttaa vain kirjallisesti kaikkien Osakkaiden suostumuksella.

10. SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO

Tämä Sopimus tulee voimaan, kun Osakkaat ovat sen allekirjoittaneet, ja se on sen jälkeen voimassa niin kauan kuin Osakkaat ovat Yhtiön osakkeenomistajia. Osakas, joka luopuu osakkeistaan Yhtiössä vastoin tämän Sopimuksen määräyksiä, ei

kuitenkaan vapaudu Sopimuksen mukaisista velvoitteistaan ennen kuin ne on kaikilta osin täytetty.

Tämän Sopimuksen päättyminen ei vapauta Osakasta sellaisista tämän Sopimuksen mukaisista suorituksista ja vastuista, joiden osalta suoritusperuste on syntynyt ennen Sopimuksen päättymistä. Tämän Sopimuksen päättyminen ei myöskään vapauta Osakasta ennen Sopimuksen päättymistä tapahtuneita sopimusrikkomuksia koskevista velvoitteista ja vastuista.

11. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tästä sopimuksesta aiheutuvat riidat ratkaistaan lopullisesti Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti kolmejäsenisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesmenettelyn paikka on Vantaa. Välimiesmenettelyn kieli on Suomi.

12. ALLEKIRJOITUKSET

Vantaalla / 2021	Helsingissä / 2021
VANTAAN KAUPUNKI	HELSINGIN KAUPUNKI
[nimi]	[nimi]
[asema]	[asema]

Allekirjoittanut Yhtiö on tutustunut tähän sopimukseen ja sitoutuu noudattamaan sopimuksen määräyksiä niiltä osin kuin ne koskevat Yhtiötä.

Vantaalla / 2021

VANTAAN ENERGIA OY

[nimi]

[asema]

VANTAAN ENERGIA OY:N YHTIÖJÄRJESTYS

1 § Toiminimi ja kotipaikka

Yhtiön toiminimi on Vantaan Energia Oy ja rinnakkaistoiminimet Vanda Energi Ab ja Vantaa Energy Ltd.

Yhtiön kotipaikka on Vantaa.

2 § Toimiala

Yhtiön toimialana on osana Vantaan kaupunkikonsernia sähkö-, lämpö- ja maakaasuliiketoiminta sekä muu energiahuolto ja niihin liittyvä tuotteiden valmistus ja kauppa, energiapalvelut sekä alan muu liiketoiminta. Yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä osakkeita, osuuksia ja muita arvopapereita.

~~3 §~~

~~Yhtiön vähimmäispääoma on kolmemiljoonaa (3.000.000) euroa ja enimmäispääoma kaksitoistamiljoonaa (12.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestystä muuttamatta.~~

~~Osakkeiden nimellisarvo on kaksi (2) euroa.~~

3~~4~~ § Hallitus

Yhtiön hallitukseen kuuluu ~~vähintään~~ seitsemän (7) varsinaista ~~ja enintään yksitoista (11)~~ jäsentä.

Hallituksen kaikki jäsenet valitaan yhdessä vaalissa varsinaisessa yhtiökokouksessa kahdeksi (2) vuodeksi kerrallaan. Heidän toimikautensa alkaa heti vaalien jälkeen ja päättyy vaalia seuraavan toisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenistä hallituksen puheenjohtajan ja ~~kaksi (2)~~ varapuheenjohtajan~~a~~ vaalia seuraavan toisen varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

~~5 §~~

~~Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen~~

~~jäsenistä on saapuvilla.~~

~~Hallituksen päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmän kuin puolet läsnäolevista. On kannattanut tai äänten mennessä tasan se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt.~~

~~6 §~~

~~Hallituksen tehtävänä on:~~
~~1) huolehtia yhtiön hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä~~
~~2) valvoa, että yhtiön asioita hoidetaan terveiden liikeperiaatteiden mukaisesti~~
~~3) ottaa ja irtisanoa yhtiön toimitusjohtaja ja hänen välittömät alaisensa sekä myöntää heille ero~~
~~4) määrätä toimitusjohtajan ja hänen välittömien alaistensa palkasta sekä muun henkilökunnan palkkauksen perusteista.~~

47 ~~7~~ § Toimitusjohtaja

Yhtiöllä on ~~hallituksen nimittämä~~ toimitusjohtaja, jonka valitsee hallitus.

~~Toimitusjohtajan tehtävänä on:~~
~~1) hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti~~
~~2) ottaa ja irtisanoa ne yhtiön työntekijät, joiden ottamista ja irtisanomista ei ole pidätetty hallitukselle sekä myöntää heille ero~~
~~3) määrätä yhtiön palvelukseen ottamiensa työntekijöiden palkasta.~~

58 ~~8~~ § Edustaminen

Yhtiötä edustavat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja yksin tai hallituksen siihen oikeuttamat henkilöt kaksi yhdessä.

~~Yhtiön toiminimen kirjoittavat toimitusjohtaja yksin sekä hallituksen jäsenet kaksi yhdessä.~~

~~Yhtiön prokuroista päättää hallitus. Prokuristi kirjoittaa yhtiön toiminimen yhdessä toisen prokuristin kanssa.~~

69 ~~9~~ § Tilintarkastajat

Yhtiöllä on yksi (1) tilintarkastaja ja yksi (1) varatilintarkastaja.

Jos tilintarkastajaksi valitaan hyväksytty tilintarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei valita.

Tilintarkastaja valitaan tehtävään toistaiseksi. Ensimmäisen kerran tilintarkastaja valitaan tämän määräyksen mukaiselle toimikaudelle vuonna 2022 järjestettävässä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

~~Yhtiöllä on kaksi varsinaista tilintarkastajaa yksi varatilintarkastaja.~~

~~Yhden varsinaisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastusyhteisöjä. Toisen varsinaisen tilintarkastajan tulee olla hyväksytty tilintarkastaja.~~

~~Tilintarkastajien toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.~~

7~~10~~ § Lunastuslauseke

Yhtiön osakkeen siirtyessä on lunastusoikeus seuraavasti:

Lunastusoikeus syntyy, milloin osake siirtyy toiselle kaupan, vaihdon tai muun vastikkeellisen luovutuksen kautta.

Lunastusoikeutta ei synny, jos luovutuksen saajana on yhtiön osakas, tai luovutuksen saaja kuuluu samaan konserniin kuin ~~yhtiö tai~~ luovuttaja.

Kun osake siirtyy uudelle omistajalle, on siirrosta ilmoitettava viipymättä yhtiön hallitukselle.

Yhtiön hallituksen tulee antaa lunastamiseen oikeutetuille tieto osakkeen siirtymisestä uudelle omistajalle viikon kuluessa siitä, kun siirrosta on hallitukselle ilmoitettu, lähettämällä kirjallinen ilmoitus osakasluetteloon~~osakerekisteriin~~ merkityillä osoitteilla tai muutoin tiedossa olevilla osoitteilla.

Ilmoituksen tulee sisältää siirtäjän ja siirronsaajan nimet, siirron tapahtumisen ajankohta, ilmoitus

päivästä, jona ilmoitus osakkeen siirtämisestä hallitukselle tehtiin sekä ilmoitus kauppahinnasta, muusta vastikkeesta ja niistä luovutusehdoista, joilla saattaa olla vaikutusta asiaa harkittaessa, sekä ilmoitus siirtyneiden osakkeiden lukumäärästä.

Lunastusoikeus on niillä yhtiön osakkailla, jotka on merkitty osakasluetteloon ~~osakerekisteriin~~.

Jos useammat siihen oikeutetut esittävät lunastusvaatimuksen, osakkeet on jaettava heidän kesken siten, että jakoperusteena on lunastusvaatimuksen hetkellä omistettujen osakkeiden lukumäärä ja siltä osin kuin tämä ei käy jakoperusteeksi, osakkeiden jako suoritetaan arpomalla.

Lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtämisestä ilmoitettiin yhtiön hallitukselle. Lunastusvaatimuksen esittäminen voidaan suorittaa yhtiön hallitukselle, yhtiön toimitusjohtajalle tai yhtiön hallituksen puheenjohtajalle.

Lunastajan on maksettava luovutushintana siirrossa sovittu hinta. Jos vastike on sovittu siten, ettei sitä yksiselitteisesti voida muuttaa rahaksi tai mikäli vastike olennaisesti poikkeaa käyvästä arvosta, on lunastushintana osakkeiden käypä hinta.

Lunastusoikeutta ja lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti osakkaiden välisillä neuvotteluilla. Erimielisyydet, joista ei kohtuullisessa ajassa päästä sopimukseen, ratkaistaan Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti kolmijäsenisessä välimiesmenettelyssä. ~~tai jomman kumman vaatiessa Vantaan käräjäoikeudessa.~~

~~Välimiesmenettelytapauksessa riidan osapuolet asettavat yhden välimiehen kumpikin ja Keskuskauppakamarin välityslautakunta puheenjohtajan. Välimiesoikeutena toimii nimitettyjen välimiesten muodostama ryhmä ja välimiesmenettelyssä noudatetaan välimieslainsäädännön määräyksiä~~.

Lunastushinta on suoritettava yhtiölle kuukauden kuluessa siitä hetkestä lukien, kun lunastusvaatimus olisi tullut viimeistään esittää. ~~lunastusvaatimusta esitettäessä yhtiön hallitukselle~~. Hallituksen on huolehdittava lunastussumman maksamisesta siihen oikeutetuille ja palautettava lunastushinta niiden

osakkaiden osalta, joita lunastusvaatimuksen tekijä ei saa lunastaa. Yhtiön hallituksen on talletettava varat erillään yhtiön varoista.

~~Tämä määräys on painettava yhtiön osakekirjoihin.~~

8~~11~~ § Tilikausi

Yhtiön tilikausi on kalenterivuosi. ~~Tilinpäätös siihen liittyvine asiakirjoineen tulee olla valmiina tilintarkastajien tarkastettavaksi seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. tilintarkastajien on annettava lausuntonsa seuraavan huhtikuun 15. päivään mennessä.~~

9~~12~~ § Varsinainen yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidetään toukokuun loppuun mennessä hallituksen määräämänä päivänä.

~~13 §~~

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on

esitettävä

1) tilinpäätös ja tarvittaessa konsernitilinpäätös;
2) toimintakertomus, jonka tulee sisältää raportti vastuullisuuden toteutumisesta yhtiön toiminnassa;
3~~2~~) tilintarkastuskertomus;

päätettävä

4~~3~~) tilinpäätöksen ja tarvittaessa konsernitilinpäätöksen vahvistamisesta;
5~~4~~) toimenpiteistä, joihin vahvistetun tilinpäätöksen mukainen voitto tai tappio antavat aihetta;
6~~5~~) vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle;
7~~6~~) hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista ja korvauksista;

valittava

8~~7~~) tarvittaessa hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsenet; ~~ja 8) hallituksen puheenjohtaja ja kaksi (2) varapuheenjohtajaa~~
9) tarvittaessa~~varsinaiset~~ tilintarkastaja~~t~~ ja varatilintarkastaja. ~~käsiteltävä~~
~~10) muut kokouskutsussa mainitut asiat.~~

10~~4~~ § Kokouskutsu

Kutsu varsinaiseen yhtiökokoukseen on toimitettava osakkeenomistajalle kirjallisesti osakasluetteloon merkittyyn postiosoitteeseen tai sähköpostiosoitteeseen viimeistään neljä (4) viikkoa ennen kokousta ja ylimääräiseen yhtiökokoukseen viimeistään kolme (3) viikkoa ennen kokousta.
~~Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava osakkeenomistajille aikaisintaan neljä (4) viikkoa ja viimeistään yhtä (1) viikkoa ennen kokousta osakerekisteriin merkityillä osoitteilla lähetetyillä kirjatuilla kirjeillä tai muuten todistettavalla tavalla kirjallisesti.~~

11 § Konserniohjaus

Yhtiö noudattaa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa Vantaan kaupungin konserniohjetta, yleisiä ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia sekä muuta Vantaan kaupungin yhtiölle antamaa konserniohjausta.

38 § Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaminen / RV

VD/6506/00.04.01/2021

RV/S-AP/AH

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimen uudistamista koskeva lainsäädäntö on astunut voimaan 1.7.2021. Lain (29.6.2021/616) 8 §:n mukaan hyvinvointialueen väliaikainen toimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta siihen saakka, kunnes aluevaltuusto on valittu ja aluevaltuuston asettama aluehallinto on aloittanut toimintansa.

Hyvinvointialueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, sairaanhoitopiirin ja alueen pelastustoimen on sovittava välittömästi tämän lain voimaantultua väliaikaisen valmisteluelimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaa valmistelutoimielimen. Uudenmaan hyvinvointialuilla väliaikaisessa toimielimessä ei ole kuitenkaan HUS-sairaanhoitopiirin edustajaa. Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisesta toimielimestä sopivat Vantaan kaupunki, Keravan kaupunki, Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, Kårkullan kuntayhtymä ja Eteva kuntayhtymä. Vantaan kaupunki on lähettänyt muille osapuolille kirjeen, jossa on tiedusteltu, sopiiko heille, että väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Vantaa kaupunki, haluavatko he edustajan toimielimeen ja ketkä mahdolliset edustajat ovat.

Kårkullan kuntayhtymä ja Eteva kuntayhtymä ovat vastanneet heille sopivan, että toimielimen asettaa Vantaan kaupunki ja että he eivät halua nimetä edustajaa toimielimeen. He ovat esittäneet toivomuksen, että heidän edustajiaan kuullaan asiantuntijajäseninä erityishuoltoa koskevien asioiden valmistelussa. Keski-Uudenmaan pelastuslaitos ja Keravan kaupunki ovat samoin ilmoittaneet suostumuksensa sille, että väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Vantaan kaupunki, antaneet suostumuksensa kirjeessä ehdotetulle jäsenmäärälle sekä ovat samalla nimenneet omat edustajansa toimielimeen.

Vantaan kaupungin omista edustajista toimielimeen päättää erikseen kaupunginjohtaja.

Vantaan ja Keravan kaupungin henkilöstöä edustaville järjestöille on annettu mahdollisuus nimetä edustajansa väliaikaiselimen (VATE) aikaiseen yhteistoimintaan. Tämä on ollut tarkoituksenmukaista siksi, että VATE voi tehdä jo henkilöstöön vaikuttavia linjauksia.

Väliaikainen valmistelutoimielin valitsee itse keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 38

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että
a) Vantaan kaupunki asettaa Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen perustamisen valmistelua varten väliaikaisen valmistelutoimielimen,
b) väliaikaisen valmistelutoimielimen hallinnoijaorganisaatio on Vantaan kaupunki

c) väliaikaisessa valmistelutoimielimessä on jäseninä kolme jäsentä Vantaan kaupungilta, kolme jäsentä Keravan kaupungilta ja yksi jäsen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksesta. Kaikille jäsenille nimetään myös yksi varajäsen.
d) Keravan kaupungin edustajina ovat sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialajohtaja, varajäsenenään talousjohtaja, perheitä tukevien palveluiden johtaja, varajäsenenään arjessa selviytymistä tukevien palveluiden johtaja, sekä kaupunginsihteeri, varajäsenenään kaupunginkamreeri.
e) Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen edustajana on pelastusjohtaja, varajäsenenään riskienhallintapäällikkö, ja
f) Vantaan kaupungin edustajista päättää kaupunginjohtaja erikseen,
g) henkilövaihdostilanteessa ko. jäsenen nimennyt osapuoli voi nimetä hänen tilalleen uuden, aiemmin tehdyn asettamispäätöksen kriteerit täyttävän henkilön ja ilmoittaa tästä väliaikaiselle valmistelutoimielimelle.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin nimeämispyyntö
- Kårkullan kuntayhtymän vastaus 5.7.2021
- Eteva kuntayhtymän yhtymähallituksen pöytäkirjan ote 23.6.2021
- Keravan kaupunginhallituksen pöytäkirjan ote 21.6.2021
- Keravan kaupunginjohtajan päätös § 24/2021
- Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen liikelaitoksen johtokunnan päätös 29.6.2021

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja muutoksenhakukielto

Lisätiedot:
kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 5.7.2021
Dn:o VD/6506/00.04.01/2021

Lähettäjä: Susanne Karlsson Chef för expert- och utvecklingscentret <sukarlss@karkulla.fi>
Lähetetty: maanantai 5. heinäkuuta 2021 11.11
Vastaanottaja: YHT Kirjaamo
Aihe: Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaik. toimielimen asettaminen

Kårkulla samkommuns svar:

För att säkra vård och omsorg på svenska inom specialomsorgen betonar Kårkulla samkommun vikten av att redan i det inledande skedet vara delaktig i det temporära beredningsorganet. I alla ärenden som berör specialomsorgen överlag och på svenska i synnerhet bör Kårkulla höras som sakkunnig.

Kårkulla kuntayhtymän vastaus:

Kårkullan kuntayhtymä painottaa, että ruotsinkielisen erityishuollon toiminnan varmistamiseksi se on tärkeää jo alustavassa vaiheessa olla osallisena väliaikaisessa valmistelutomielimessä. Kårkullaa pitäisi kuulla asiantuntijana kaikissa asioissa, jotka koskevat yleensäkin erityishuoltoa ja erityisesti ruotsinkielistä erityishuoltoa.

Hälsningar/terveisin,

Susanne Karlsson
chef för Expert- och utvecklingscentret/tf samkommunsdirektör
Asiantuntija- ja kehittämiskeskuksen päällikkö/vt kuntayhtymäjohtaja
Kårkulla samkommun
Kårkullavägen 142/Kårkullantie 142
21610 Kirjala
tfn/puh 02 47431 381 / 044-3581141
susanne.karlsson@karkulla.fi
www. karkulla.fi

Kårkulla samkommun

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 22.06.2021
Dn:o VD/6506/00.04.01/2021

Keravan kaupungin edustajien nimeäminen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä (HE 241/2020 vp). Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisöinä perustettaisiin suoraan voimaanpanolain nojalla laissa ehdotetun voimaantuloajan mukaisesti (tällä hetkellä arvio 1.7.2021). Siten myös hyvinvointialueesta annetun lain tulisi olla voimassa pääosin 1.7.2021 tai mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Hyvinvointialueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen on sovittava välittömästi voimaanpanolain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaisi valmistelutoimielimen.

Mikäli hyvinvointialueuudistusta koskevaa lainsäädäntöä ei hyväksytä eduskunnassa, väliaikaista valmistelutoimielintä ei aseteta.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävät ja kokoonpano

Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta sekä käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa ja vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä siihen saakka, kunnes aluevaltuusto valitaan ja aluevaltuuston asettama aluehallitus aloittaa toimintansa.

Väliaikaiseen valmistelutoimielimeen esitettävien edustajien tulee olla ko. organisaatioiden viranhaltijoita, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Väliaikaisen toimielimen kokoonpanossa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Sukupuolikiintiö koskee erikseen varsinaisia jäseniä ja varajäseniä. Väliaikaistoimielimen jäsenten tulee varautua käyttämään elokuusta 2021 alkaen vähintään 20 % työajastaan väliaikaistoimielimen työhön. Myös varajäsenillä tulee olla valmius käyttää työaikaansa väliaikaistoimielimen työhön.

Henkilövaihdostilanteessa ko. jäsenen nimennyt osapuoli voi nimetä hänen tilalleen uuden, aiemmin tehdyn asettamispäätöksen kriteerit täyttävän henkilön ja ilmoittaa tästä väliaikaiselle valmistelutoimielimelle.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Rontu Kirsi, kaupunginjohtaja 22.6.2021 11:41

Ohjausryhmän puheenjohtajan ehdotus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon järjestämiseksi

Ohjausryhmän puheenjohtaja ehdottaa valmistelutoimielimen kokoonpanoksi seuraavaa:

Vantaan kaupunki: Puheenjohtaja sekä yksi jäsen sosiaali- ja terveystoimesta ja yksi jäsen kaupungin keskushallinnosta
Keravan kaupunki: Kaksi jäsentä Keravan kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä yksi jäsen Keravan kaupungin keskushallinnosta
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos: Yksi jäsen

Kaikille jäsenille pyydetään nimeämään myös henkilökohtainen varajäsen.

Kaupunginhallitus totesi kokouksessaan 21.6.2021 § 244, ettei Keravan kaupungilla ole huomautettavaa Vantaan ja Keravan yhteisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun liittyvän ohjausryhmän puheenjohtajan ehdotukseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon järjestämiseksi.

Kaupunginjohtaja nimeää Keravan kaupungin edustajat Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen valmistelutoimielimeen.

Kuuleminen

Hallintolain 34 § mukaan asianosaiselle on ennen asian ratkaisemista varattava tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta sekä antaa selityksensä sellaisista vaatimuksista ja selvityksistä, jotka saattavat vaikuttaa asian ratkaisuun.

Päätöksessä nimettäviä viranhaltijoita on kuultu asiasta, eikä heillä ole huomautettavaa järjestelyyn.

Päätös

Päätän nimetä Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen seuraavat viranhaltijat ja heidän henkilökohtaiset varajäsenensä:

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan edustajat
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialajohtaja (varajäsen talousjohtaja)
- Perheitä tukevien palvelujen johtaja (varajäsen arjessa selviytymistä tukevien palvelujen johtaja)

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Rontu Kirsi, kaupunginjohtaja 22.6.2021 11:41

Kaupunginjohtajan esikunnan toimialan edustaja
- Kaupunginsihteeri (varajäsen kaupunginkamreeri)

Päätösvallan peruste

Hallintosäännön 16 § mukaan kaupunginjohtaja nimeää jäsenehdokkaat yhteisöjen toimielimiin.

Päätöksen allekirjoittaja

Kirsi Rontu
Kaupunginjohtaja (yleistoimivalta)

Viranhaltijapäätös on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä.

Päätös nähtävillä

Päätös on yleisesti nähtävillä Keravan kaupungin verkkosivuilla alkaen 22.6.2021

Tiedoksianto

Asianosaiset:
Asianosaiset

☑ Annettu tiedoksi sähköisesti 22.6.2021

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Rontu Kirsi, kaupunginjohtaja 22.6.2021 11:41

MUUTOKSENHAKU

OIKAISUVAATIMUSOHJEET (kuntalaki)

Tähän päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen. Päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla tuomioistuimeen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (asianosainen), sekä
- kunnan jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä 14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Keravan kaupungille määräajan viimeisenä päivänä ennen kaupungintalon tai Sampolan palvelukeskuksen aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:
- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä halutaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimuspäätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Rontu Kirsi, kaupunginjohtaja 22.6.2021 11:41

Muutoksenhaku-viranomainen:

Keravan kaupunki
Kaupunginhallitus
PL 123
04201 Kerava
Käyntiosoite: Kauppakaari 11 tai Kultasepänkatu 7, Kerava
kirjaamo@kerava.fi

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Rontu Kirsi, kaupunginjohtaja 22.6.2021 11:41

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 28.06.2021
Dn:o VD/6506/00.04.01/2021

KOKOUSTIEDOT

Aika 21.6.2021 klo 17:00

Paikka Sähköinen kokousympäristö, Teams-kokous

KÄSITELTÄVÄT ASIAT

244 § Keravan kaupungin lausunnon antaminen esitykseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnosta 1

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Koukka Tommy, arkistopäällikkö 28.6.2021 9:09

§ 244 Keravan kaupungin lausunnon antaminen esitykseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnosta

KER/201/00.04.01/2020

Kaupunginhallitus 21.6.2021 § 244

Hyvinvointialueuudistus

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä (HE 241/2020 vp). Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisöinä perustettaisiin suoraan voimaanpanolain nojalla laissa ehdotetun voimaantuloajan mukaisesti (tällä hetkellä arvio 1.7.2021). Siten myös hyvinvointialueesta annetun lain tulisi olla voimassa pääosin 1.7.2021 tai mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Hyvinvointialueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen on sovittava välittömästi voimaanpanolain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaisi valmistelutoimielimen.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen perustamisen valmistelu

Vantaan ja Keravan uuden hyvinvointialueen perustamista on valmistelu kaupunkien ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen edustajista koostuvassa rakenneuudistusvalmistelun vastuuryhmässä. Vantaan ja Keravan yhteinen ohjausryhmä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun on linjannut uuden hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamista.

Hyvinvointialueen muihin osapuoliin, Eteva kuntayhtymään ja Kårkulla samkommuniin, on oltu erikseen yhteydessä. Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen toimeenpanon seuraamiseksi ja tueksi asetetaan myös luottamushenkilöistä koostuva seurantaryhmä syksyllä, kun luottamushenkilövalinnat kuntavaalien jälkeen ovat selvillä.

Lausuntopyyntö

Vantaan ja Keravan yhteisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun liittyvän ohjausryhmän puheenjohtaja, Vantaan kaupunginjohtaja, pyytää kirjeellään 16.6.2021 Keravan kaupunkia

1. antamaan lausuntonsa ehdotukseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnosta ja
2. tekemään esityksen Keravan kaupungin edustajista Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen.

Ohjausryhmän puheenjohtajan ehdotus Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon järjestämiseksi

Keravan kaupungin lausuntoa pyydetään seuraavasta ehdotuksesta Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon järjestämiseksi:

1. Väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Vantaan kaupunginhallitus
2. Valmistelutoimielimen hallinnoijaorganisaatio on Vantaan kaupunki
3. Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpano:
Vantaan kaupunki: Puheenjohtaja sekä yksi jäsen sosiaali- ja terveystoimesta ja yksi jäsen kaupungin keskushallinnosta
Keravan kaupunki: Kaksi jäsentä Keravan kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä yksi jäsen Keravan kaupungin keskushallinnosta
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos: Yksi jäsen
Kaikille jäsenille pyydetään nimeämään myös henkilökohtainen varajäsen.

Lisäksi Keravan kaupunkia pyydetään tekemään esityksensä organisaation edustajista yllä mainitun kokoonpanon mukaisesti.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin

Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta sekä käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa ja vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä siihen saakka, kunnes aluevaltuusto valitaan ja aluevaltuuston asettama aluehallitus aloittaa toimintansa.

Väliaikaiseen valmistelutoimielimeen esitettävien edustajien tulee olla ko. organisaatioiden viranhaltijoita, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Väliaikaisen toimielimen kokoonpanossa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Sukupuolikiintiö koskee erikseen varsinaisia jäseniä ja varajäseniä. Väliaikaistoimielimen jäsenten tulee varautua käyttämään

elokuusta 2021 alkaen vähintään 20 % työajastaan väliaikaistoimielimen työhön. Myös varajäsenillä tulee olla valmius käyttää työaikaansa väliaikaistoimielimen työhön.

Henkilövaihdostilanteessa ko. jäsenen nimennyt osapuoli voi nimetä hänen tilalleen uuden, aiemmin tehdyn asettamispäätöksen kriteerit täyttävän henkilön ja ilmoittaa tästä väliaikaiselle valmistelutoimielimelle.

Keravan kaupungin edustajat väliaikaiseen valmistelutoimielimeen

Kaupunginjohtaja tullee päättämään myöhemmin, että Keravan kaupunki esittää Vantaan kaupungille edustajikseen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen seuraavia viranhaltijoita:

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialan edustajat
- Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialajohtaja (varajäsen talousjohtaja)
- Perheitä tukevien palvelujen johtaja (varajäsen arjessa selviytymistä tukevien palvelujen johtaja)

Kaupunginjohtajan esikunnan toimialan edustaja
- Kaupunginsihteeri (varajäsen kaupunginkamreeri)

Lausunnon ja nimeämisesityksen toimittaminen

Lausunto ehdotukseen sekä esitys nimettävistä jäsenistä väliaikaiseen valmistelutoimielimeen tulee toimittaa Vantaan kaupungille 2.8.2021 mennessä. Mikäli hyvinvointialueuudistusta koskevaa lainsäädäntöä ei hyväksytä eduskunnassa, väliaikaista valmistelutoimielintä ei aseteta.

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, osapuolten on välittömästi ilmoitettava asiasta valtiovarainministeriölle. Valtioneuvosto asettaa tällöin valmistelutoimielimen valtiovarainministeriön esityksestä.

Valmistelijat kaupunginsihteeri Jarno Moisala

Päätösehdotus Kaupunginhallitus päättää

1. todeta, ettei Keravan kaupungilla ole huomautettavaa Vantaan ja Keravan yhteisen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun liittyvän ohjausryhmän puheenjohtajan ehdotukseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon järjestämiseksi ja

2. todeta, että kaupunginjohtaja nimeää Keravan kaupungin edustajat Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen.

Käsittely

Jäsen Lehti saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 18.28.

Kaupunginkamreeri Verronen saapui kokoukseen tämän asian käsittelyn aikana klo 18.28.

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen yksimielisesti.

Lisätietoja antaa

kaupunginjohtaja Kirsi Rontu, kirsi.rontu@kerava.fi, p. 09 29491

Päätöksen täytäntöönpano

Ote:
Vantaan kaupunki

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Koukka Tommy, arkistopäällikkö 28.6.2021 9:09

MUUTOKSENHAKU

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Päätöksestä ei saa tehdä kuntalain 136 §:n mukaan oikaisuvaatimusta eikä kunnallisvalitusta, koska päätös koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Pöytäkirja nähtävänä

Pöytäkirja on yleisesti nähtävillä Keravan kaupungin verkkosivuilla alkaen 30.6.2021

Tiedoksianto asianosaisille:
Vantaan kaupunki

☑ Annettu tiedoksi sähköisesti 28.6.2021

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
Koukka Tommy, arkistopäällikkö 28.6.2021 9:09

Nimeämispyyntö

Keravan kaupunki

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Eteva kuntayhtymä

Kårkulla samkommun

VANTAAN JA KERAVAN HYVINVOINTIALUEEN VÄLIAIKAISEN VALMISTELUTOIMIELIMEN ASETTAMINEN

Hyvinvointialueuudistus

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä (HE 241/2020 vp). Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisöinä perustettaisiin suoraan voimaanpanolain nojalla laissa ehdotetun voimaantuloajan mukaisesti (tällä hetkellä arvio 1.7.2021). Siten myös hyvinvointialueesta annetun lain tulisi olla voimassa pääosin 1.7.2021 tai mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Hyvinvointialueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen on sovittava välittömästi voimaanpanolain voimaantultua väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaisi valmistelutoimielimen.

Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta sekä käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa ja vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä siihen saakka, kunnes aluevaltuusto valitaan ja aluevaltuuston asettama aluehallitus aloittaa toimintansa.

Jos osapuolet eivät pääse sopimukseen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamisesta kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta, osapuolten on välittömästi ilmoitettava asiasta valtiovarainministeriölle. Valtioneuvosto asettaa tällöin valmistelutoimielimen valtiovarainministeriön esityksestä.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiatuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Valmistelutoimielimen asettamisesta on ilmoitettava valtiovarainministeriölle. Väliaikaiseen toimielimeen sovelletaan naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §:ää julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta.

Valmistelutoimielimen asettava viranomainen järjestää valmistelutoimielimelle kokous- ja työtilat sekä huolehtii valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten muusta varmistamisesta. Valtio myöntää hyvinvointialueille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin vuosina 2021 ja 2022.

Kirjeen **liitteenä 1** ovat väliaikaisen toimielimen asettamista koskevat hallituksen esityksen (HE 241/2020 vp) pykäläluonnokset.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen perustamisen valmistelu

Vantaan ja Keravan uuden hyvinvointialueen perustamista on valmistelu kaupunkien ja Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen edustajista koostuvassa rakenneuudistusvalmistelun vastuuryhmässä. Vantaan ja Keravan yhteinen ohjausryhmä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun on linjannut uuden hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamista. Hyvinvointialueen muihin osapuoliin, Eteva kuntayhtymään ja Kårkulla samkommuniin, on oltu erikseen yhteydessä. Kuntayhtymät osallistuvat hyvinvointialueen valmistelutyöhön.

Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen toimeenpanon seuraamiseksi ja tueksi asetetaan myös seurantaryhmä syksyllä, kun luottamushenkilövalinnat kuntavaalien jälkeen ovat selvillä.

Kirjeen **liitteenä 2** on Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon valmistelua valottava diaesitys.

Nimeämispyyntö

Vantaan ja Keravan yhteisen ohjausryhmän puheenjohtajana **pyydän organisaatiotanne ottamaan kantaa seuraavaan ehdotukseen Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnosta:**

1. Väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Vantaan kaupunginhallitus
2. Valmistelutoimielimen hallinnoijaorganisaatio on Vantaan kaupunki

3. Väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpano:
   Vantaan kaupunki: Puheenjohtaja sekä yksi jäsen sosiaali- ja terveystoimesta ja yksi jäsen kaupungin keskushallinnosta
   Keravan kaupunki: Kaksi jäsentä Keravan kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä yksi jäsen Keravan kaupungin keskushallinnosta
   Keski-Uudenmaan pelastuslaitos: Yksi jäsen
   Kaikille jäsenille nimetään myös henkilökohtainen varajäsen.

sekä tekemään **esityksen organisaationne edustajista** yllä mainitun kokoonpanoehdotuksen mukaisesti.

Esitettävien edustajien tulee olla ko. organisaatioiden viranhaltijoita, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta.

Väliaikaisen toimielimen kokoonpanossa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Sukupuolikiintiö koskee erikseen varsinaisia jäseniä ja varajäseniä.

Väliaikaistoimielimen jäsenten tulee varautua käyttämään elokuusta 2021 alkaen vähintään 20 % työajastaan väliaikaistoimielimen työhön. Myös varajäsenillä tulee olla valmius käyttää työaikaansa väliaikaistoimielimen työhön.

Henkilövaihdostilanteessa ko. jäsenen nimennyt osapuoli voi nimetä hänen tilalleen uuden, aiemmin tehdyn asettamispäätöksen kriteerit täyttävän henkilön ja ilmoittaa tästä väliaikaiselle valmistelutoimielimelle.

Vantaan ja Keravan kaupungin henkilöstöä edustaville järjestöille on annettu mahdollisuus nimetä edustajansa väliaikaiselimen (VATE) aikaiseen yhteistoimintaan. Tämä on ollut tarkoituksenmukaista siksi, että VATE voi tehdä jo henkilöstöön vaikuttavia linjauksia. Lisäksi tulee luonnollisesti huolehtia hyvinvointialueuudistusta koskevan lainsäädännön mukaisesti erillisistä yhteistoimintavelvoitteista.

Organisaationne vastaus ehdotukseen sekä esitys nimettävistä jäsenistä ja varajäsenistä väliaikaiseen valmistelutoimielimeen tulee toimittaa Vantaan kaupungin kirjaamoon sähköpostitse 2.8.2021 mennessä osoitteeseen kirjaamo@vantaa.fi.

Mikäli hyvinvointialueuudistusta koskevaa lainsäädäntöä ei hyväksytä eduskunnassa, väliaikaista valmistelutoimielintä ei aseteta.

Vantaalla 16. päivänä kesäkuuta 2021

Ritva Viljanen

Vantaan kaupunginjohtaja

Puheenjohtaja, Vantaan ja Keravan yhteinen ohjausryhmä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun

Liitteet

Liite 1
HE 241/2020 Laki sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaanpanosta, pykälä 8 § Hyvinvointialueen väliaikainen valmistelutoimielin ja pykälä 10 § Väliaikaisen valmistelu toimielimen tehtävät ja toimivalta

Liite 2
Taustoittava diaesitys Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaishallinnon valmistelusta

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 1.7.2021
Dn:o VD/2548/00.01.05.03/2021

§ 53
Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaminen

Päätös

Yhtymähallitus päätti
1) että, väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Vantaan kaupunginhallitus
2) ja että, valmistelutoimielimen hallinnoijaorganisaatio on Vantaan kaupunki
3) ja että, väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpano on:
   Vantaan kaupunki: Puheenjohtaja sekä yksi jäsen sosiaali- ja terveystoimesta ja yksi jäsen kaupungin keskushallinnosta
   Keravan kaupunki: Kaksi jäsentä Keravan kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä yksi jäsen Keravan kaupungin keskushallinnosta
   Keski-Uudenmaan pelastuslaitos: Yksi jäsen
   Kaikille jäsenille nimetään myös henkilökohtainen varajäsen.
4) edellyttää siltä osin, kun erityishuollon asioita käsitellään, että Etevalle varataan asiantuntijajäsenenä paikka Vaten kokoukseen.
5) edellyttää, että rakenneuudistushankkeen tehtäväalueissa on erityishuoltopiirien valmistelu ja että siihen on palkattuna Etevalta 50 % edustaja. Tähän nimetään hallintopäällikkö Kalle Eklund.

Esitys

Yhtymähallitus päättää
6) että, väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaa Vantaan kaupunginhallitus
7) ja että, valmistelutoimielimen hallinnoijaorganisaatio on Vantaan kaupunki
8) ja että, väliaikaisen valmistelutoimielimen kokoonpano on:
   Vantaan kaupunki: Puheenjohtaja sekä yksi jäsen sosiaali- ja terveystoimesta ja yksi jäsen kaupungin keskushallinnosta
   Keravan kaupunki: Kaksi jäsentä Keravan kaupungin sosiaali- ja terveystoimesta sekä yksi jäsen Keravan kaupungin keskushallinnosta
   Keski-Uudenmaan pelastuslaitos: Yksi jäsen
   Kaikille jäsenille nimetään myös henkilökohtainen varajäsen.
9) edellyttää siltä osin, kun erityishuollon asioita käsitellään, että Etevalle varataan asiantuntijajäsenenä paikka Vaten kokoukseen.
10) edellyttää, että rakenneuudistushankkeen tehtäväalueissa on erityishuoltopiirien valmistelu ja että siihen on palkattuna Etevalta 50 % edustaja. Tähän nimetään hallintopäällikkö Kalle Eklund.

Päätöshistoria

Esittelyteksti

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen esitys hyvinvointialueiden perustamisesta sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamisesta on parhaillaan eduskuntakäsittelyssä (HE 241/2020 vp). Ehdotuksen mukaiset hyvinvointialueet julkisoikeudellisina yhteisöinä perustettaisiin suoraan voimaanpanolain nojalla laissa ehdotetun voimaantuloajan mukaisesti (tällä hetkellä arvio 1.7.20 21}. Siten myös hyvinvointialueesta annetun lain tulisi olla voimassa pääosin 1.7.2021 tai mahdollisimman pian lakien hyväksymisen ja vahvistamisen jälkeen.

Hyvinvointialueen kuntien, perusterveydenhuollon ja sosiaalihuollon yhteistoiminta-alueiden, erityishuoltopiirin ja alueen pelastustoimen on sovittava välittömästi voimaanpanolain voimaantultua väliaikaisen

valmistelutoimielimen kokoonpanosta ja siitä, mikä viranomainen asettaisi valmistelutoimielimen.

Väliaikainen valmistelutoimielin vastaa hyvinvointialueen toiminnan ja hallinnon käynnistämisen valmistelusta sekä käyttää sitä koskevaa päätösvaltaa ja vastaa tehtäviinsä liittyvästä puhevallan käyttämisestä siihen saakka, kunnes aluevaltuusto valitaan ja aluevaltuuston asettama aluehallitus aloittaa toimintansa.

Väliaikaisen valmistelutoimielimen jäsenet on valittava osapuolten viranhaltijoista, joilla on hyvä asiatuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta. Valmistelutoimielimen asettamisesta on ilmoitettava valtiovarainministeriölle. Väliaikaiseen toimielimeen sovelletaan naisten ja miesten tasa-arvosta annetun lain (609/1986) 4 a §: ää julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta.

Valmistelutoimielimen asettava viranomainen järjestää valmistelutoimielimelle kokous- ja työtilat sekä huolehtii valmistelutoimielimen työskentelyedellytysten muusta varmistamisesta. Valtio myöntää hyvinvointialueille valtionavustusta niiden toiminnan ja hallinnon käynnistämisen kustannuksiin vuosina 2021 ja 2022.

Vantaan ja Keravan uuden hyvinvointialueen perustamista on valmistelu kaupunkien ja Keski - Uudenmaan pelastuslaitoksen edustajista koostuvassa rakenneuudistusvalmistelun vastuuryhmässä. Vantaan ja Keravan yhteinen ohjausryhmä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistukseen ja työllisyyskokeilun valmisteluun on linjannut uuden hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettamista. Hyvinvointialueen muihin osapuoliin, Eteva kuntayhtymään ja Kårkulla samkommuniin, on oltu erikseen yhteydessä. Kuntayhtymät osallistuvat hyvinvointialueen valmistelutyöhön.

Liitteet — Liite 4 Vantaan ja Keravan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen asettaminen liitteineen.

Esittelijä — vs. toimitusjohtaja Sampo Salo

Valmistelijat — toimitusjohtaja Marika Metsähonkala, 040 304 7001
hallintopäällikkö Kalle Eklund, 040 304 7011

Täytäntöönpano

Otteet/tiedoksi — Vantaan kaupunki

Pöytäkirjanotteen oikeaksi todistaa
1.7.2021

Sampo Salo
vs Toimitusjohtaja

Vantaa

Esityksen tekeminen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen edustajaksi Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikaiseen valmistelutoimielimeen

VD/6751/00.00.01.01/2021

JR/AMLF

Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kuntayhtymän johtaja pyytää Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokuntaa tekemään esityksen Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen yhdestä edustajasta Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen varsinaiseksi jäseneksi ja hänen henkilökohtaiseksi varajäseneksensä.

Esitettävien edustajien tulee olla ko. organisaatioiden viranhaltijoita, joilla on hyvä asiantuntemus toimialansa toiminnasta ja taloudesta.

Väliaikaisen toimielimen kokoonpanossa on otettava huomioon tasa-arvolain säännökset julkisen hallinnon ja julkista valtaa käyttävien toimielinten kokoonpanosta. Sukupuolikiintiö koskee erikseen varsinaisia jäseniä ja varajäseniä.

Väliaikaistoimielimen jäsenten tulee varautua käyttämään elokuusta 2021 alkaen vähintään 20 % työajastaan väliaikaistoimielimen työhön. Myös varajäsenillä tulee olla valmius käyttää työaikaansa väliaikaistoimielimen työhön.

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnan esitys nimettävistä jäsenistä tulee toimittaa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän kirjaamoon sähköpostitse 11.8.2021 mennessä osoitteeseen kirjaamo@keusote.fi

Mikäli hyvinvointialueuudistusta koskevaa lainsäädäntöä ei hyväksytä eduskunnassa, väliaikaista valmistelutoimielintä ei aseteta.

Keski-Uudenmaan pelastustoimen liikelaitoksen johtokunta 29.6.2021

Pelastusjohtajan (vs) esitys:
Päätetään esittää Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väliaikaisen valmistelutoimielimen jäseneksi pelastusjohtaja Jyrki Landstedt ja hänen henkilökohtaiseksi varajäseneksensä riskienhallintapäällikkö Kati Tillander.

Täytäntöönpano: pelastuslaitos

Muutoksenhakuohje: muutoksenhakuohje 1, oikaisuvaatimus liikelaitoksen johtokunnalle

Lisätiedot:
Jussi Rahikainen, 040 527 4425
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

39 § Lausunto hallituksen esitykseen laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön valmistelemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi / RV

VD/6854/00.04.03/2021

RV/ST-V/UK/S-AP/HY-L

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön perustamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 17.8.2021. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Suomeen perustettaisiin valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka toimialana olisi työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Yhtiö voisi työllistää työhön halukkaita työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joiden osalta on ilmeistä, ettei työllistyminen muulle työnantajalle ole mahdollista. Edellytyksenä olisi tämän ohella, että henkilö on halukas työllistymään, mutta työllistyminen ei ole työllistymisedellytyksiä parantavista palveluista huolimatta onnistunut tai muuten on ilmeistä, ettei näillä toimilla voi merkittävästi arviointihetkellä lisätä henkilön mahdollisuuksia tehdä työtä. Toiminta perustuisi olemassa olevien palveluiden ja rakenteiden hyödyntämiseen siten, että työ- ja elinkeinotoimisto päättäisi yhtiön palvelukseen ehdolle asetettavista osatyökykyisistä henkilöistä. Yhtiön omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 39

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva Vantaan kaupungin lausunto.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö
- Hallituksen esityksen luonnos 22.6.2021
- Lausunto hallituksen esitykseen laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön valmistelemisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi / RV

Täytäntöönpano: Työllisyyspalvelut

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
työllisyyspalveluiden johtaja Susanna Taipale-Vuorinen, puh. 040 044 4883,
palvelupäällikkö Ulla Kauranen, puh. 040 486 2681
(etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Hallituksen esitys laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön perustamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Vantaan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön perustamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Osatyökykyisten työllistämisellä on merkittäviä taloudellisia ja sosiaalipoliittisia vaikutuksia kuten mahdollisuus hankkia toimeen tulo, kokea yhteisöllisyyttä ja välttää syrjäytyminen.

Esityksessä kaavailulla erityistehtäväyhtiölle on selkeä tarve ja sille voidaan löytää nykyistä palvelurakennetta täydentävä rooli osatyökykyisten työllistämisessä.

Kuntien roolia osatyökykyisten työllistäminen kokonaisuudessa ei ole tunnistettu kaikilta osin.

Yleiset huomiot

Kuntien rooli heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymisessä on merkittävä TYP-lain ja kuntouttavan työtoiminnan myötä. Kunnat ovat myös rahoittaneet osan yli 300 päivää työttöminä olleiden työmarkkinatuesta (50 %) ja 70 % (1000 päivää työttömänä olleiden työmarkkinatuesta). Kunnat ovat täydentäneet työ- ja elinkeinopalveluita kohdentamalla palveluita erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa oleville asiakasryhmille.

Vantaan ja Keravan kaupunkien toteuttama TEOT -hankkessa edistetään edelleen hallituksen työkykyohjelman osana toimialarajat ylittävästi osatyökykyisen työllistymisenprosessia ja sosiaali- ja terveyspalvelujen valmiuksia vastata työttömien työkykyongelmista johtuviin palvelutarpeisiin.

Epäselväksi esityksessä jää, miten uusi erityistehtäväyhtiö ja erityisesti sen palvelutoiminto integroituu kokonaisuudessaan nykyiseen palvelujärjestelmään tai miten se sitä tällä hetkellä täydentää**.** On myös huomioitava, että kuntien ohella useat eri alojen viranomaiset osallistuvat tällä hetkellä työllisyystoimia koskevien suunnitteluprosessien osana myös osatyökykyisten työllistämismahdollisuuksien edistämiseen. Tästä huolimatta tai tämän johdosta osatyökykyisten työllistyminen on jäänyt toteutumatta tai osatyökykyisten työllistymiseen liittyvät tavoitteet asettamatta. Tästä syystä osatyökykyiset työnhakijat ovat voineet ajautua palveluiden ja väliaikaistöiden toistuvaan ja turhauttavaan kierteeseen.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on arvioitu, että erityistehtäväyhtiön olisi mahdollista toimia jo nykyisessä palvelujärjestelmässä**.** Selvityshenkilön raportissa, eikä esityksen perusteluissakaan, ole riittävässä määrin otettu kantaa muihin parhaillaan käynnissä oleviin työvoimapoliittisiin hankkeisiin kuten pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toteuttamiseen tai työvoimapalvelujen siirtoon kuntiin, vaikka suunnitellut muutokset integroituvat välityömarkkinaratkaisuun erityisesti palvelutoiminnan osalta. Työvoimapalveluiden tulevia muutoksia ei ole ennakoitu, eikä erityistehtäväyhtiön roolia suhteessa tuleviin muutoksiin ole arvioitu.

Nykyjärjestelmänkin osalta esimerkiksi palvelutoimijan ja työllistymistä edistävä monialaisen yhteispalvelun välinen suhde tai työkykyohjelman rooli jää esityksessä täsmentymättä. Samoin palvelutoiminta olisi myös osittain toimintona päällekkäistä toimintaa esim. kuntouttavan työtoiminnan kanssa, joka olisi siirtymässä hyvinvointialueen tehtäväksi jo hyväksytyssä sote-palvelujen uudistuksessa.

Osatyökykyisen osoitus ja arviointi siirtymisestä erityistehtäväyhtiöön tehtäisiin yksinoikeudella TE-toimistossa. Muut toimijat, kuten kuntakokeilujen työllisyyspalvelut ja kuntien sosiaalitoimi voisi tehdä esityksiä asiakkaan siirtymisestä uuden välityömarkkinatoimijan piiriin. Muille lakisääteistä työvoimapalvelutehtävää toteuttaville tahoille on annettava oikeus osoittaa asiakas eritystehtäväyhtiön palvelun piiriin, koska se on olennainen osa esimerkiksi työllisyyden kuntakokeilujen palvelutehtävää. Palveluun osoittamiseen liittyvää arviointitehtävää ei ole tarkoituksenmukaista eriyttää.

Vantaan kaupunki yhtyy TEM:in esittämään arvioon, jossa ehdotetaan, että päällekkäisyyden välttämiseksi yhtiön tehtävät olisi syytä rajata erityistehtäväyhtiössä työskentelyn tukeen. Ehdotettu uusi palvelutoiminto ennen liiketoiminnan palvelukseen siirtymistä ei olisi toimiva eikä tarkoituksenmukainen järjestely. Palvelutehtävän osalta tehtävä on integroitava nykyiseen tai tulevaan työvoimapalvelurakenteeseen.

Mikäli lähtökohdaksi asetetaan maksimaalisten työllistymistulosten saavuttaminen mahdollisimman pienin kustannuksin, voi lyhyellä aikavälillä olla edullista keskittyä niiden ihmisten tukemiseen, joiden työllistyminen ilman uusia tukitoimiakin on jo valmiiksi lähellä toteutumista. Julkisella lisätuella suuri osa näistä henkilöistä voisi ylittää työllistymiskynnyksen. Tämä on pitkällä aikavälillä myös riski ja on huomioitava toiminnan ohjauksessa ja tulostavoitteiden asettamisessa, mikäli liiketoiminnan tulospalkkiot porrastuisivat esityksen mukaisesti priorisoitujen tavoitteiden mukaisesti. Yrityskonsernin tätä varten perustettu tytäryhtiö ottaisi näihin ryhmiin kuuluvia osaaviksi ja luotettaviksi arvioimiaan henkilöitä palvelukseensa siinä vaiheessa, kun heidän työpanoksensa olisi onnistuttu myymään markkinaehtoisesti ulos.

Tärkeää on myös se, että tytäryhtiö antaisi sopimusehdoin ostajalle turvaa sen varalle, että työntekijä osoittautuisikin työhön sopimattomaksi. Ostaja pääsisi sopimuksen perusteella helposti eroon työntekijästä, joka silloin jäisi tytäryhtiön vastuulle. Tästä voisi koitua tytäryhtiölle kustannuksia. Tytäryhtiö rahoittaisi toimintaansa ottamalla siivun siitä korvauksesta, jonka ostaja maksaa työntekijän suorituksista.

Tukien soveltuminen eri tilanteessa olevien osatyökykyisten työllistymiseen tai vaikutukset työkyvyttömyyseläkkeellä olevien etuuksiin on arvioitava ennen lain voimaan tuloa erikseen. Tukien kohdentamisella on haettava vaikuttavuutta ja työeläkkeellä olevien etuuksien suhteuttamisen on oltava kannustavaa, jotta järjestelmään ei syntyi tahattomia kannustavuusloukkuja.

Yhtiö toimisi laissa erikseen määritellyllä tavalla valtionhallinnon tulosohjauksessa. Esityksessä ei ole tarkemmin määritelty konsernin sisällä tapahtuvaa alueellista toimintaa**.** Tätä voidaan pitää kuntien kannalta puutteena erityisesti siksi, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa vaikuttavuutta haetaan muun muassa oppilaitosten ja yritysten välisestä yhteistyöstä elinkeinopolitiikan ja osaamisen kehittämisen keinoin. Tässä yhteydessä on huomioitava myös erityisesti osatyökykyisten osalta työssäkäyntialueen laajuus ja paikallisten työmarkkinoiden mahdollisuudet työllistää.

2 §. X Oy:n tehtävät ja toimiala

Esityksen 2 pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että yhtiön tulisi toimia tuloksellisesti, mutta sen ensisijaisena tavoitteena ei olisi tuottaa liikevoittoa. Toimintaa tulisi ehdotuksessa harjoittaa niin, ettei se vääristä kilpailua. Momentissa säädettäisiin myös, että yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista.

Vantaan kaupunki katsoo, että erityistehtäväyhtiön tulee olla kilpailukykyinen niin, että sen harjoittama toiminta on tasapainossa vallitsevassa markkinatilanteessa. Koska yhtiö tulee saamaan tukea valtiolta sen ei tule pyrkiä tavoittelemaan liikevoittoa, mutta sen tulee olla elinvoimainen ilman merkittävää markkinatilanteen häirintää. Yhtiön toiminnan seurantaan ja arviointiin tulee panostaa. Ennakkoon pohtia ja arvioida, kuinka tasapainoon liittyvät kysymykset pystytään ratkaisemaan.

Yhtiön markkinaosuuden pitäminen pienenä kunkin toimialan kokonaisliikevaihdosta tulee huomioida myös alueellisesti. Erityistehtäväyhtiön ei tule saada valtakunnallisesti eikä alueellisesti huomattavaa omaa toimintaa tai merkittävää markkina asemaa. Toimialat, joilla se toimii, tulee olla elinvoimaisia. Tämän lisäksi yhtiön tarjoamien työpaikojen / töiden tulee olla sopivia **erilaisille** osatyökykyisille henkilöille.

Yhtiölle maksettava valtionavustus on yhtiön toiminnan kannalta vakaampi ja selkeämpi ratkaisu. Jos valtionavustusta myönnetään perustettavalle yhtiölle, on huolehdittava, että se kykenee täyttämään sille asetetut asiakasmäärät ja muut velvoitteet. Yhtiöllä tulee olla velvollisuus pystyä osoittamaan sille asetettujen tavoitteiden toteumat ja sen lisäksi tulee huolehtia yhtiön ulkoisesta toiminnan seurannasta ja arvioinnista. Valtiolla tulee olla myös mahdollisuus valtionavustusten takaisinperintään, jos velvoitteita ei ole pystytty täyttämään.

Esityksen 2 pykälän 5 momentissa säädetään, että yhtiö tuottaa EU:n valtiontukisääntelyssä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI) ja että siihen sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016).

SGEI-kriteerit täyttävistä palveluista on Suomessa ja koko Euroopassa hyvin vähän kokemuksia. Jos kohderyhmänä ovat osatyökykyiset, jotka eivät ole muutoin työllistyneet yrityksistä huolimatta (viimesijaisuus), voidaan toiminta katsoa SGEI- kriteerit täyttäväksi Ruotsin mallin mukaan.

Jos perustettava yhtiö pystyisi tuottamaan omalla toiminnalla ja kohderyhmänsä avulla Suomeen SGEI-kriteerit täyttäviä palveluita, olisi toiminta markkinoilla hyvinkin eettisesti kestävää ilman markkinatilanteen häirintää. Nähtävissä kuitenkin on, että useimmat SGEI-kriteerit täyttävät palvelut tulisivat oletettavasti sijaitsemaan harvaanasutuilla seuduilla, kun suurin osa kohderyhmää asuu ja elää kaupungeissa ja kasvukeskuksissa. Perustettavan yhtiön toiminnan kohtaantuvuus ja tehokkuus voisi olla tällöin haastavaa.

3 §. Yhtiön toiminnan kohdistuminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhtiöön työllistettävien kohderyhmästä.

Yhtiön perustamisvaiheessa on järkevää pitäytyä osatyökykyisten työllistämisen kohderyhmässä ja viimesijaisena toimijana. Yhtiön toiminnan vakiinnuttua voitaisiin tarkastella kohderyhmän laajentamista selvityksessä mainittuihin muihin kohderyhmiin, kuten maahanmuuttajiin ja ikääntyneisiin.

Kohderyhmän määrittelyä ja osatyökykyisen määritelmää on syytä entisestään tarkentaa. Vika, vamma, sairaus ja/tai pitkäaikaistyöttömyys eivät itsessään tee henkilöä osatyökykyiseksi. Sen sijaan osatyökyvyttömän tilanne on selkeämpi. Perustettavalle yhtiölle henkilöitä ohjaavalle ja rekrytoitavalle henkilöstölle tulisi tarkentaa kriteerejä esimerkiksi asetuksin ja ohjein, jos ne jäävät laista vaille tarkentamista.

Esityksen mukaan kohderyhmän tulee olla työhön motivoitunutta. Motivaation voimakkuus rekrytoinnin ja työssäkäynnin eri vaiheissa vaihtelee kaikilla työntekijöillä. Myös

asiakaskohderyhmän aiemmin elämässä kokemat pettymykset ja epäonnistumiset työelämässä saattavat tehdä asiakkaasta aran, vaikka sisäinen motivaatio työhön olisikin kunnossa. Motivaatiotekijöiden huomioiminen asiakkailla tasalaatuisesti rekrytointivaiheissa vaatii rekrytointia tekevältä henkilöstöltä paljon ja tähän tulee kiinnittää huomiota ja pohtia menetelmiä tai välineitä sen todentamiseen. Henkilön sisäinen motivaatio ja pitkäjänteinen halu tehdä työtä ja sen erottaminen hetkellisistä ulkoisista motivaatiotekijöistä ei tule olemaan helppoa. Myös ammatillisen osaamisen ja oppimiskyvyn tulee olla sellainen, että henkilöllä on kyky tehdä työtä, vaikka kapea-alaisesti ja rajatustikin. Perustettavalle yhtiölle ei voi sälyttää vastuuta huolehtia kohderyhmän ammatillisesta koulutuksesta, mutta tehtäviin perehdytyksestä sekä työnantajan muutoin tarjoamiin lisä- ja täydennyskoulutuksista sen tulee huolehtia.

Perustettava erityisyhtiö olisi osatyökykyisten viimesijaisin työllistäjä. Viimesijaisuus näyttäytyy kuntoutus-, hoito- ja työllisyystoimista huolimatta pitkittyneenä työttömyytenä. Kriteerit viimesijaisena toimijana on hyvä olla selkeitä. Myös suhde muihin välityömarkkinatoimijoihin, sosiaalisiin yrityksiin sekä työllisyystoimiin täytyy olla selkeä. Esimerkiksi onko pätkätyöhistorian omaava osatyökykyinen henkilö perustettavan yhtiön kohderyhmää, koska toisaalta hän on olemassa olevilla toimilla saanut töitä, mutta ei pystyvämpää työllisyyttä.

Suomessa on tutkimusten mukaan työkyvyttömyyseläkkeellä olevia työhön motivoituneita henkilöitä. Esityksessä todetaan, että yhtiöön rekrytoitavan henkilön tulisi olla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 § 1 momentissa ja 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettu työtön työnhakija. Työkyvyttömyyseläkkeellä oleva henkilö ei voi olla työtön työnhakija. Kuitenkin, kuten esityksestä käy ilmi, potentiaalia työllistyä heilläkin on. Epäselväksi jää, onko heillä mahdollisuus hakeutua perustettavan yrityksen työntekijäksi esimerkiksi osittain luopumatta työkyvyttömyyseläkkeestä. Heidän ohjautumisensa perustettavan yhtiön palveluihin tulee tällöin tarkemmin suunnitella ja järjestää.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi kohderyhmäkriteerit täyttävistä työnhakijoista ne, jotka asetettaisiin ehdolle yhtiön palvelukseen. Yhtiö voisi rekrytoida palvelukseensa ainoastaan tästä ehdolle asetettavista henkilöistä työllistäessään osatyökykyisiä.

Esityksessä ehdotetaan, että työ- ja elinkeinotoimiston tietyt tehtävään nimetyt yksiköt huolehtisivat työllistettävien osatyökykyisten rekrytoinneista perustettavalle yritykselle. Osatyökykyisen henkilön elinpiiri on usein pieni ja tarkoin rajattu. Jos perustettavaan yhtiöön rekrytointi on asiakkaan näkökulmasta monivaiheinen ja kaukana omasta elinpiiristä, nostaa se potentiaalisen asiakkaan kynnystä hakeutua kyseiseen palveluun.

Kuntien työllistämispalvelut ovat saamassa pysyväisluonteisen aseman tulevassa lainsäädännössä. Isoin osa osatyökykyisistä asiakkaista on tulevan lain mukaan kuntien työllistämispalveluissa. Tätä taustaa vasten ehdotetusta rekrytointiprosessista tulisi monipolvinen ja kohderyhmälle hankala. Kuntien kyky huolehtia työllistettävistä on hyvä ja siellä on paljon osaavaa työvoimaa. Kohderyhmän kriteerien tarkentuessa kuntien osaaminen ja kyky huolehtia oikeat henkilöt perustettavan yhtiön työllistämistoimiin ovat yhtä hyvä kuin työ- ja elinkeinotoimistojenkin.

Muita huomioita ja kommentteja esitysluonnoksesta

Yhdenvertaisuuden näkökulmasta palveluiden tulee olla kohderyhmälle tasalaatuisia koko valtakunnan tasoalla. Yhtiön on lausunnossa suunniteltu aloittavan toimintansa 2-3 alueella ja laajentavan toimintaansa jatkossa. Osatyökykyisen työssäkäyntialue on usein suppea, koska työmatkat ovat rasittavia ja vievät osan osatyökykyisen voimavaroista. Yhtiöllä tulisi olla mahdollisuus hankkia valtakunnan kattavasti työllisyysmahdollisuuksia koko kohderyhmälle tai

vastaavat palvelut tulee järjestää muutoin. Toiminnan toteuttajina esimerkiksi alihankintana voisivat toimia välityömarkkinoilla ja osatyökykyisten työllistäjänä alueellisesti toimivat yritykset, yhteisöt, järjestöt, kunnat ja maakunnat, joille kohderyhmän työllistäminen on ennestään tuttua.

Tässä yhteydessä olisi tärkeää myös tehdä osatyökykyisten työssäkäynnistä kannustavaa. Iso osa osatyökykyistä saa erilaisia sosiaaliturvaetuisuuksia, mitkä pienenevät sitä mukaa, kun palkkatulot suurenevat. Työssäkäynnistä koituu työntekijälleen kuitenkin erilaisia kuluja ja työssäkäynnin pitäisi aina olla taloudellisesti sosiaaliturvaetuisuuksia kannustavampi vaihtoehto. Työssäkäynnin, myös osa-aikaisen, ja sosiaaliturvan yhteensovittamisen tarkastelu ja työn vastaanottamisen kannattavuus suhteessa sosiaaliturvaan, olisi hyvä tarkistaa tässä yhteydessä.

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 22.6.2021
Dn:o VD/6854/00.04.03/2021

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö

22.06.2021 VN/15285/2021

HE laiksi osatyökykyisten työllistymistä tukevan erityistehtäväyhtiön perustamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Tavoitteet

Suomeen perustettaisiin valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka toimialana olisi työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä.

Yhtiö voisi työllistää työhön halukkaita työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joiden osalta on ilmeistä, ettei työllistyminen muulle työnantajalle ole mahdollista. Edellytyksenä olisi tämän ohella, että henkilö on halukas työllistymään, mutta työllistyminen ei ole työllistymisedellytyksiä parantavista palveluista huolimatta onnistunut tai muuten on ilmeistä, ettei näillä toimilla voi merkittävästi arviointihetkellä lisätä henkilön mahdollisuuksia tehdä työtä.

Toiminta perustuisi olemassa olevien palveluiden ja rakenteiden hyödyntämiseen siten, että työ- ja elinkeinotoimisto päättäisi yhtiön palvelukseen ehdolle asetettavista osatyökykyisistä henkilöistä. Yhtiön omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 17.8.2021. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Jos lausunnon toimittaminen lausuntopalvelu.fi- sivuston kautta ei onnistu, lausunnon voi toimittaa myös työ- ja elinkeinoministeriön kirjaamoon osoitteeseen kirjaamo@tem.fi. Lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteenä diaarinumeroa VN/15285/2021.

Kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä ja/tai hankeikkunassa.

Aikataulu

Lausunto pyydetään antamaan viimeistään ti 17.8.2021.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat:

Erityisasiantuntija Patrik Tötterman

Työmarkkinaneuvos Kimmo Ruth

Neuvotteleva virkamies Päivi Haavisto-Vuori (heinäkuussa paikalla)

Hallitusneuvos Elise Pekkala - tavoitettavissa 4.8.2021 alkaen

sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@tem.fi

Liitteet:

HE luonnos 22.6.2021.pdf

Propositionens huvudsakliga innehåll och lagförslagen.pdf

Jakelu:

Ahvenanmaan maakuntahallitus
Akava ry
Ammattiliitto Pro
Eduskunnan oikeusasiamies
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Espoon kaupunki - Esbo stad
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon TE-toimisto
Forssan kaupunki
Hangon kaupunki - Hangö stad
Helsingin kaupunki - Helsingfors stad
Hyvinkään kaupunki
Hämeen ELY-keskus
Hämeen TE-toimisto
Hämeenlinnan kaupunki
Iisalmen kaupunki
Imatran kaupunki
Invalidiliitto ry
Jakobstad - Pietarsaaren kaupunki
Joensuun kaupunki
Julkisalan koulutettujen neuvottelujärjestö JUKO ry
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

Jyväskylän kaupunki
Järvenpään kaupunki
Kaakkois-Suomen TE-toimisto
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kainuun TE-toimisto
Kajaanin kaupunki
Kansaneläkelaitos
Kauniaisten kaupunki - Grankulla stad
KEHA-keskus
Kehitysvammaliitto
Kemin kaupunki
Keravan kaupunki
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen TE-toimisto
Kirkkonummen kunta
Kittilän kunta
Kokkolan kaupunki - Karleby stad
Kotkan kaupunki
Kouvolan kaupunki
Kuntatyönantajat KT
Kuopion kaupunki
Kuurojen Liitto ry
Kuusamon kaupunki
Lahden kaupunki
Lapin ELY-keskus
Lapin TE-toimisto
Lappeenrannan kaupunki
Lohjan kaupunki
Mielenterveyden keskusliitto
Mikkelin kaupunki
Nurmijärven kunta
Näkövammaliitto
Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Omistajaohjausosasto VNK
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Oulun kaupunki
Pieksämäen kaupunki
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan TE-toimisto
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan TE-toimisto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon TE-toimisto
Porin kaupunki

Porvoon kaupunki - Borgå stad
Raahen kaupunki
Rauman kaupunki
Riihimäen kaupunki
Rovaniemen kaupunki
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan TE-toimisto
Savonlinnan kaupunki
Seinäjoen kaupunki
Sodankylän kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys ry
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Kasvupalveluiden tuottajat Kaspa ry.
Suomen Kuntaliitto
Suomen Yrittäjät ry
Tampereen kaupunki
Tietosuojavaltuutetun toimisto
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry
Tornion kaupunki
Turun kaupunki - Åbo stad
Tuusulan kunta
Työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus
Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry
Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry
Työllisyysrahasto
Työllisyysrahasto
Työttömien keskusjärjestö ry
Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry
Utsjoen kunta
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan TE-toimisto
Vaasan kaupunki - Vasa stad
Vakuutusoikeus
Valkeakosken kaupunki
Valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjen yhdistys Oktetti ry
Valtion työmarkkinalaitos
Valtioneuvoston oikeuskansleri
Valtiovarainministeriö
Vammaisfoorumi
Vammaisten henkilöiden oikeuksien neuvottelukunta VANE
Vantaan kaupunki - Vanda stad
Varkauden kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen TE-toimisto
Vates-säätiö sr
Ylöjärven kaupunki

2 §. X Oy:n tehtävät ja toimiala

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että yhtiön tulisi toimia tuloksellisesti, mutta sen ensisijaisena tavoitteena ei olisi tuottaa liikevoittoa. Toimintaa tulisi ehdotuksessa harjoittaa niin, ettei se vääristä kilpailua. Momentissa säädettäisiin myös, että yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulee olla markkinaehtoista. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Pykälän 5 momentissa säädetään, että yhtiö tuottaa EU:n valtiontukisääntelyssä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI) ja että siihen sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016). Onko teillä tähän lausuttavaa?

3 §. Yhtiön toiminnan kohdistuminen

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin yhtiöön työllistettävien kohderyhmästä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinotoimisto valitsisi kohderyhmäkriteerit täyttävistä työnhakijoista ne, jotka asetettaisiin ehdolle yhtiön palvelukseen. Yhtiö voisi rekrytoida palvelukseensa ainoastaan tästä ehdolle asetettavista henkilöistä työllistäessään osatyökykyisiä. Onko teillä tähän lausuttavaa?

Mikä olisi perustettavalle erityistehtäväyhtiölle sopiva nimi?

.

Muita huomioita ja kommentteja esitysluonnoksesta

Onko teillä muuta lausuttavaa?

Ruth Kimmo
TEM

Tötterman Patrik
Työ- ja elinkeinoministeriö

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi X -nimisestä osakeyhtiöstä ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki X –nimisestä osakeyhtiöstä. Lisäksi muutettaisiin lakia julkisesta työvoima-ja yrityspalvelusta sekä työttömyysturvalakia.

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallitus toteuttaa osatyökykyisille suunnatun työkykyohjelman, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Työkykyohjelma sisältää useita hallitusohjelmassa määriteltyjä toimenpiteitä, joista yksi on välityömarkkinoiden kehittäminen. Lakiehdotus pohjautuu selvitykseen Ruotsin osatyökykyisiä työllistävästä Samhallmallista.

Laissa ehdotetaan, että Suomeen perustetaan uusi, valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö, jonka toimialana on työllistää haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä. Tavoitteena on työllistää ja tukea työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille. Yhtiöllä ei olisi julkisia hallintotehtäviä.

Toiminta perustuisi olemassa olevien palveluiden ja rakenteiden hyödyntämiseen. Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaisi keskitetysti osatyökykyisiä X Oy:n palvelukseen viimesijaisena vaihtoehtona silloin, kun työllistyminen ei muutoin ole mahdollista.

X Oy voisi työllistää työ- ja elinkeinotoimiston sille osoittamia työhön halukkaita työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja joiden osalta on ilmeistä, ettei työllistyminen muulle työnantajalle ole mahdollista. Edellytyksenä olisi tämän ohella, että henkilö on halukas työllistymään, mutta työllistyminen ei ole työllistymisedellytyksiä parantavista palveluista huolimatta onnistunut tai muuten on ilmeistä, ettei näillä toimilla voi merkittävästi arviointihetkellä lisätä henkilön mahdollisuuksia tehdä työtä.

X Oy:n asiakkaita voisivat olla yritykset, kunnat, valtion virastot ja liikelaitokset. Yhtiö keskittyisi alkuvaiheessa valikoiduille alueille ja toimialoille.

X Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Eduskunta voi talousarviossa määrärahasta päättäessään asettaa yhtiöön työllistettäville osatyökykyisille määrä- ja kohdennustavoitteita. Kilpailullisuuden ja markkinaehtoisen hinnoittelun varmistamiseksi yhtiöllä olisi erillinen neuvottelukunta.

X Oy:n toiminta rahoitettaisiin osoittamalla sille valtion talousarviossa 20 miljoonan euron peruspääoma Euroopan elpymisrahastosta haettavista varoista. Lisäksi yhtiölle annettaisiin 10 miljoonan euron vuotuinen määräraha, jolla tavoitellaan 1000 henkilön työllistymistä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2022.

_____

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
PERUSTELUT....6
1 Asian tausta ja valmistelu....6
1.1 Tausta....6
1.2 Valmistelu....7
1.2.1 Selvityshenkilön ehdotukset Suomen toimintamalliksi....7
1.2.1.1 Erityistehtäväyhtiön toiminnan kohdistuminen....8
1.2.1.2 Osatyökykyisyydelle asetettavat ehdot ja niiden todentaminen....9
1.2.1.3 Työehdot....10
1.2.1.4 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevat....10
1.2.1.5 Organisaation rakenne....10
1.2.1.6 Palvelujen hinnoittelu ja kilpailunäkökohdat....11
1.2.1.7 Tulostavoitteiden saavuttaminen....12
1.2.1.8 Toiminnan rahoitus ja tuki....12
1.2.2 Selvityshenkilön ehdotusten arviointia....13
1.2.2.1 Kohderyhmän määrittely....13
1.2.2.2 Esitetyn mallin suhde nykyisiin toimintamalleihin....14
1.2.2.3 Suhde muihin kehittämishankkeisiin....14
1.2.2.4 Suhde nykyisiin välityömarkkinatoimijoihin....15
1.2.2.5 Toiminnan organisointitapa ja omistajaohjaus....15
1.2.2.6 Liikelaitosmallin ja osakeyhtiömallin arviointia....16
1.2.2.7 Sidosryhmien kuuleminen....17
2 Nykytila....17
2.1 Osatyökykyisten henkilöiden tilanne työmarkkinoilla....17
2.2 Tarjottavat palvelut....19
2.2.1 Terveydenhuollon palvelut osatyökykyisille....19
2.2.2 Sosiaalihuollon työllistymisedellytyksiä edistävät palvelut....19
2.2.3 Kuntoutus....21
2.2.3.1 Kansaneläkelaitoksen työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus....21
2.2.3.2 Työeläkekuntoutus....21
2.2.3.3 Liikenne- ja tapaturmavakuutuslakien mukainen kuntoutus....21
2.2.3.4 Sotilastapaturma- ja sotilasvammalakien mukainen kuntoutus....22
2.2.4 Opetustoimen palvelut osatyökykyisille....22
2.3 Työvoimahallinnon palvelut....23
2.3.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta....25
2.3.1.1 Työllistymissuunnitelma ja asiakasrekisterit....27
2.3.2 Työkyvyn arviointi työ- ja elinkeinotoimistossa....28
2.3.3 Työttömyysturvalaki....29
2.3.4 Muussa lainsäädännössä asetettuja ehtoja....29
2.3.5 Työpankkikokeilu vuosina 2009 – 2016....30
2.4 Työvoiman kysynnän kohdistuminen osatyökykyisiin....32
3 Nykytilan arviointi....33
3.1 Työpankkikokeilun arviointia....34
3.2 X Oy:n toiminta suhteessa muihin välityömarkkinatoimijoihin....35

3.3 Osatyökykyisten tilanteiden erilaisuus 35
3.4 Kohderyhmän laajuus 36
3.5 Selvityshenkilön ehdotusten toteuttaminen 37
4 Tavoitteet 37
4.1 Osatyökykyisten työllistämisen tarkoitus ja tavoitteet 37
5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset 38
5.1 Keskeiset ehdotukset 38
5.1.1 Erityistehtäväyhtiön perustaminen ja toiminnan tavoitteet 38
5.1.2 Toiminnan kohdistuminen 39
5.1.3 Osatyökykyisten valintamenettely 39
5.1.4 X Oy:n tarjoamat palvelut 42
5.1.5 Työsopimus X Oy:n kanssa 42
5.1.6 X Oy:n henkilöstö 44
5.1.7 X Oy:n rahoitus ja tulostavoitteet 44
5.1.8 X Oy:n omistajaohjaus ja tulostavoitteet 47
5.1.9 Tuloksellisuuden mittarit ja kannustimet 48
5.1.10 Raportointi omistajalle 49
5.1.11 X Oy:n toimintaan liittyvät kilpailunäkökohdat ja hinnoittelu 50
5.1.12 X Oy:n palvelujen myynti 51
5.1.13 Muutokset muuhun lainsäädäntöön 51
5.1.13.1 Työttömyysturva 51
5.1.13.2 Muutokset lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta 52
5.2 Pääasialliset vaikutukset 52
5.2.1 Taloudellisten vaikutusten arviointi 52
5.2.2 Valtiontuen vaikutus yritysten väliseen kilpailuun 52
5.2.2.1 EU-valtiontukisääntely 52
5.2.2.2 Komission SGEI-päätös 53
5.2.2.3 Ruotsin mallin valtiontukiarviointia 54
5.2.2.4 Komission SGEI-päätöksen soveltuminen X Oy:n toimintaan ja rahoitukseen 55
5.2.2.5 Yritystukineuvottelukunnan arvio ja keskustelu komission kanssa 55
5.2.2.6 Kilpailuhaittojen rajoittaminen 56
5.2.3 Vaikutukset yhteiskuntavastuun toteutumiseen 56
5.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen 57
5.2.5 Taloudellisten vaikutusten arviointia 58
5.2.6 Yhtiön liiketoimintaan liittyvät riskit 59
5.3 Työpoliittiset vaikutukset 59
5.3.1 Työllistämisen sosiaalipoliittiset vaikutukset 59
5.3.2 Viranomaisten toimintaan kohdistuvien vaikutusten arviointi 61
6 Muut toteuttamisvaihtoehdot 61
6.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset 61
6.1.1 Yhtiön tehtävät 61
6.1.2 Eri organisaatiovaihtoehtoja 63
6.1.2.1 Toimintamuodon valintaan vaikuttavat tekijät 63
6.1.2.2 Osakeyhtiö 64
6.1.2.3 Muita usean osallisen yhteisöjä 64

6.1.2.4 Valtion omistusosuus 65
6.1.2.5 Valtion liikelaitos ja erillinen tytäryhtiö 65
6.1.3 Työllistämisen ja työllistymisen tukemisen vaihtoehtoisia toteutustapoja 66
6.1.3.1 Eri yhteisöjen yleinen tukeminen 67
6.1.3.2 Yksilöiden tukeminen 67
6.1.3.3 Verotuki suoran tuen vaihtoehtona 67
6.1.3.4 Velvoitetyöllistäminen 68
6.1.3.5 Työllistämistä koskevia ehtoja hankinnoissa ja valtiontuissa 68
6.1.4 Muita vaihtoehtoja 69
6.1.4.1 Työttömyysturva 69
6.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 69
6.2.1 Ruotsi 69
6.2.1.1 Samhall-yhtiömalli ja sen tavoitteet 69
6.2.1.2 Samhallin rahoitus ja ohjaus 70
6.2.1.3 Työllistyminen ja työ Samhallissa 71
6.2.1.4 Samhall ja markkinat 72
7 Lausuntopalaute 73
7.1 Selvitysvaiheen kuulemisen huomioiminen 73
7.1.1 Osatyökykyisten työllistämiselle asetettavat tavoitteet 73
7.1.2 Suhtautuminen Samhall-malliin 74
7.1.3 Suhtautuminen mallin piiriin kuuluvien rajaukseen 74
7.1.4 Muiden etuus- ja palvelujärjestelmien huomioiminen palkkauksessa 75
7.1.5 Tuen hyväksyttävyys, suuruus ja kilpailuvaikutukset, taloudelliset vaikutukset 75
7.1.6 Suomen mallissa vältettävät asiat, valmennus työhön 76
7.1.7 Muita lausunnoissa esitettyjä näkökohtia 76
7.2 Yritystukineuvottelukunnan EU-valtiontukijaoston lausunto 77
7.3 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto 77
7.4 Lausuntopalaute hallituksen esityksestä 77
8 Säännöskohtaiset perustelut 77
8.1 Laki X Oy –nimisestä osakeyhtiöstä 77
8.2 Laki työttömyysturvalain 2 a luvun muuttamisesta 84
8.3 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 85
9 Lakia alemman asteinen sääntely 85
10 Voimaantulo 85
11 Toimeenpano ja seuranta 85
12 Suhde muihin esityksiin 85
12.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä 85
12.2 Suhde talousarvioesitykseen 86
13 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 86
13.1 Työllisyyden edistäminen osana oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen sekä vammaisyleissopimuksen mukainen velvoite edistää vammaisten henkilöiden työnteko-oikeuden toteutumista 86
13.2 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle 87
13.3 Yhdenvertaisuus 88
13.4 Oikeusturva ja yksityiselämän suoja 88
LAKIEHDOTUKSET 90

1 Laki X Oy –nimisestä osakeyhtiöstä 90
2. Laki työttömyysturvalain 2 a luvun muuttamisesta 92
3. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n muuttamisesta 93
LIITE 95
RINNAKKAISTEKSTIT 95

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallitus toteuttaa osatyökykyisille suunnatun työkykyohjelman, jolla helpotetaan heidän työllistymistään. Työkykyohjelma sisältää useita hallitusohjelmassa määriteltyjä toimenpiteitä, joista yksi on välityömarkkinoiden kehittäminen.

Työkykyohjelman toimenpiteitä on valmisteltu Työllisyyden edistämisen ministerityöryhmän yhteydessä toimivassa alatyöryhmässä 3 (Työkyvyn edistäminen ja osatyökykyisten työllistäminen). Vuoden 2020 elokuussa tehdyn eräiden alatyöryhmien yhdistämisen jälkeen työkykyohjelman toimenpiteitä on käsitelty alatyöryhmässä Palvelut, etuudet ja osallisuus. yöllisyyden edistämisen ministerityöryhmä on käsitellyt esityksiä osatyökykyisten työpaikkojen lisäämiseksi välityömarkkinoilla. Ministerityöryhmä tuki uuden toimintamallin kehittämistä.

Hallitus kirjasi 16.9.2020 pidetyissä talousarvioneuvotteluissa tavoitteeksi osatyökykyisten työllisyyden lisäämisen. Kirjauksen mukaan Suomeen luodaan systemaattinen ja tavoitteellinen välityömarkkinatoimija käyttäen esimerkkeinä Ruotsin Samhall -yhtiöstä saatuja kokemuksia sekä työpankkikokeilun tuloksia. Tarkoituksena on vahvistaa osatyökykyisten ja muiden vaikeassa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuuksia siirtyä avoimille työmarkkinoille tarjoamalla tuettu työpaikka sekä avoimille työmarkkinoille siirtymiseen tarvittava koulutus ja muu tuki. Tavoitteena on myös edistää vammaisten oikeutta palkkatyöhön ja tarjota riittävän pitkäkestoinen työpaikka niille, joille työskentely avoimilla työmarkkinoilla ei toteudu.

Hallitus päätti käynnistää selvitystyön, jossa määritellään Suomen mallin sisältö, toiminnan organisoiminen, rahoitusmuodot ja muut toimeenpanojärjestelyt. Toiminnan käynnistäminen ja vakiinnuttaminen sisällytetään osaksi Suomen kestävän kasvun ohjelmaa. Tavoitteena on lisätä myös työpaikkojen monimuotoisuutta, erilaisuuden hyväksymistä sekä lisätä yhteyksiä työllisyys ja sosiaalipalvelujen välille. Käynnistettävän selvitystyön tarkoituksena oli lisätä sellaisia työmahdollisuuksia, joissa henkilö on työsuhteessa välityömarkkinatoimijaan ja että tietty osuus työntekijöistä siirtyy työllistymisedellytysten parantuessa muiden työnantajien palvelukseen. Selvityshenkilön tehtävänä oli tehdä esitys osatyökykyisten työllistämisen Suomen mallin toteuttamiseksi sekä määritellä osatyökykyisten ja muiden vaikeassa asemassa olevien henkilöiden joukosta toimintaan osallistuvien asiakkaiden määrä ja muut tavoitteet. Selvityksessä tuli lisäksi kartoittaa yhteydet yksityisiin palvelutuottajiin. Uudistuksella tavoitellaan yhtymäkohtaa myös työkyvyttömyyseläkkeen lineaarisen mallin toteutukseen. Tavoitteena on, että toiminta käynnistyy viimeistään vuonna 2022. Selvityshenkilöksi kutsuttiin pääjohtaja Hannu Mäkinen, joka jätti raporttinsa 9.2.2021 (Selvitys osatyökykyisten Suomen mallista, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2021:8)

Selvityshenkilön raporttiin sisältyi niin ikään katsaus viimeaikaisiin osatyökykyisten työllistämistä sivuaviin muihin selvityksiin ja niissä ehdotettuihin toimenpiteisiin. Selvityshenkilö otti huomioon omassa ehdotuksessaan mm. Markku Lehdon selvityksen (Kaikki mukaan! Osatyökykyiset työmarkkinoilla. Selvityshenkilön raportti. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2011:5), Tarja Filatovin selvityksen (Selvitystyö välityömarkkinoiden mahdollisuuksista tukea vaikeasti työllistyvien työelämään osallistumista ja työmarkkinoille pääsyä, Selvityshenkilö Tarja Filatovin raportti, TEM raportteja 7/2013), Jaana Paanetojan selvityksen (Osan työkyvystään menettänyt työntekijä ja työehtosopimusmääräykset. Sosiaali- ja terveysministeriö: raportteja ja muistioita 2017:14), Tuija Oivon ja Raija Kerättären selvityksen (Osatyökykyisten reitit

työllisyyteen – etuudet, palvelut, tukitoimet. Sosiaali- ja terveysministeriön raportteja ja muistioita 43/2018), Jaana Paanetojan selvityksen vammaisten työllistymistä tukevan toiminnan ja työtoiminnan uudistamisesta (Sosiaali- ja terveysministeriö. Raportteja ja muistioita 2019:20) sekä Anni Kyröläisen selvityksen (Vammaisten henkilöiden työllistymisen rakenteelliset esteet, työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja 2020:36).

1.2 Valmistelu

1.2.1 Selvityshenkilön ehdotukset Suomen toimintamalliksi

Selvityshenkilö Hannu Mäkinen ehdottaa, että Suomeen perustettaisiin uusi konsernirakenteinen välityömarkkinatoimija, jonka yksi osa varmistaa henkilön palvelut, toinen osa työllistää osatyökyisiä ja kolmas osa työllistää muuten haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia. Henkilöt ohjattaisiin työhön tulon sisääntuloväylänä toimivaan konsernin palvelutoimintoon työ- ja elinkeinopalveluista ja myös muut toimijat voisivat ehdottaa henkilöitä työ- ja elinkeinopalveluille. Varsinainen liiketoimintaosa saisi esityksen mukaan rekrytoida osatyökykyisiä vain konsernin palvelutoiminasta. Kohderyhmän osatyökykyiset henkilöt olisivat esityksen mukaan kaikkein haastavimmassa tilanteessa olevia, joille työllistyminen välityömarkkinatoimijaan olisi viimesijainen vaihtoehto.

Selvityshenkilön ehdottamassa mallissa osatyökykyiset ottaisi vastaan palvelutoiminto, joka varmistaisi julkisten palveluiden saamisen ja täydentävien tarpeiden täyttämisen. Liiketoiminta palkkaisi osatyökykyisen palvelutoiminnosta. Palvelutoiminnossa oltaisiin ilman työsuhdetta tai enintään vuoden määräaikaisessa työsuhteessa. Liiketoimintaan siirryttäessä osatyökykyinen tekisi pysyvän työsopimuksen koeajalla tai jälkimmäisessä tapauksessa sen jälkeen, kun määräaikainen sopimus on päättynyt. Liiketoiminta voisi pidättyä pysyvästä työsuhteesta. Eduskunta asettaisi palvelutoimintoon tulevien enimmäismäärän ja liiketoiminnan henkilötyövuositavoitteen. Enimmäismäärä olisi hieman suurempi, jotta liiketoiminnalle jäisi jonkin verran vaihtoehtoja valita kulloisenkin tilanteen mukaan soveliaimpia henkilöitä.

Selvityshenkilön mukaan tavoitteena olisi osatyökykyisten työllistyminen ensisijaisesti muualle. Toinen tavoite olisi mahdollisimman suuri liikevaihto eli myynnin määrä. Liiketoiminnan tulospalkkiot porrastuisivat priorisoitujen tavoitteiden mukaisesti. Liiketoiminnan palveluiden hinnoittelun asianmukaisuuden varmistaisi neuvoa-antava lautakunta ja markkinaosuuksille asetettavat ylärajat. Valtion talousarviossa vahvistettaisiin vuosittain rahoituksesta, jolla kompensoitaisiin liiketoiminnalle henkilöstön osatyökykyisyyden aiheuttama tuottavuuden alenemasta.

Erillisessä tytäryhtiössä voitaisiin selvityshenkilön mukaan työllistää myös muita, joilla on korkea työllistämiskynnys. Työsuhteessa olevien palkkaus ja työehdot määräytyisivät työehtosopimuksen mukaisesti. Osatyökykyisten työllistämiseksi valtio maksaisi korvauksen Ruotsin Samhall-mallin mukaisesti SGEI-tukena. Muille henkilöille, joilla on korkea työllistämiskynnys, ei maksettaisi erityistä tukea.

Liiketoimintayksikön asiakkaina olisivat selvityshenkilön mukaan yritykset, kunnat, valtion virastot ja liikelaitokset. Liiketoiminnan hyväksyttävyys kilpailun näkökulmasta varmistettaisiin erillisellä riippumattomalla neuvoa-antavalla lautakunnalla ja rajaamalla liiketoiminnan markkinaosuus alle kymmeneen prosenttiin kaikilla toimialoilla.

Selvityshenkilö esittää, että raportointi konsernin omistajalle toteutettaisiin osana hallituksen vuosikertomusta, jolloin valtioneuvoston olisi myös mahdollista käsitellä yrityskonsernin tilan-

netta. Yrityskonsernin seuranta edellyttäisi myös käsittelyä sosiaali- tai työllisyyspolitiikkaa käsittelevässä ministeriryhmässä. Eduskunnan tarkastusvaliokunta voisi ottaa konsernia koskevia asioita oma-aloitteisesti käsittelyyn.

1.2.1.1 Erityistehtäväyhtiön toiminnan kohdistuminen

Selvityshenkilön mukaan perustettava uusi toimija keskittyisi ensi vaiheessa edistämään vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistymistä. Ilman erityistoimia tämän ryhmän työllistyminen jäisi vähäiseksi. Ehdotetun etenemistavan etuna olisi selvityshenkilön mukaan se, että malli turvaa nykyisten hyvin toimivien rakenteiden säilymisen ja hyödyntämisen, samalla kutenkin puututaan tehokkaasti nykytilanteessa tunnistettuihin puutteisiin. Yhtiön toiminnan vakiinnuttua voitaisiin arvioida uudelleen tehtävien laajentamista tai kohdentamista.

Osatyökykyisyyden määrä, mitattavuus ja riippuvuus tehtävistä vaihtelevat. Suomessa ei ole järjestelmää, joka mittaisi kaikkien osatyökykyisten osatyökyvyn määrää ja laatua eli luokittelisi yhdenvertaisin mittarein kunkin osatyökyvyn. Osatyökyvyn arviointi jää viime kädessä viranomaisen harkinnasta riippuvaksi, vaikka sen tueksi olisikin annettavissa esim. lääkärinlausuntoja arvioitavan henkilön tilanteesta. Henkilö voi olla osatyökykyinen joissakin tehtävissä ja täysin työkykyinen toisissa tehtävissä. Osatyökykyisyyttä tulisi selvityshenkilön mukaan arvioida suhteessa niihin tehtäviin, joita arvioitavan henkilö kykenee tekemään.

Selvityshenkilö arvioi, että jos henkilön koulutus tai työkokemus antaa tarvittavat valmiudet tietynlaisiin tehtäviin, osatyökykyisyyttä voi kohdistua näihin tehtäviin. Osatyökykyisyys ei tarkoita, että henkilö on osatyökykyinen sellaisiin tehtäviin, joita hän ei muutenkaan voisi osata. Vaikka henkilö ei olisi täysin työkykyinen ammattiaan vastaavissa tehtävissä, hän voi silti olla työkyinen lukuisissa muissa hänelle ammatillisesti mahdollisissa tehtävissä. Osatyökykyisyys olisi pitkälti määrittelykysymys.

Osatyökykyisyys voi kuitenkin olla laadultaan sellaista, että se haittaa henkilön työnteon edellytyksiä laajasti useissa eri tehtävissä. Tällainen osatyökykyisyys ilmenee monissa tavanomaisissakin tehtävissä, eikä se liity pelkästään henkilön kykyyn suoriutua ammattitaidon mukaisista tehtävistä vaan henkilön yleisistä toimintarajoitteista. Osatyökykyisyys vaikuttaa tyypillisesti sellaisten perustehtävienkin suorittamiseen, joihin ei tarvita merkittävää koulutusta tai työkokemusta.

Selvityshenkilö totesi, että osatyökykyisyydelle olisi sinänsä mahdollista luoda kokonaan uudet kriteerit. Selvityshenkilö ehdotti kuitenkin, että uuden työllistämismallin ehtoja asetettaessa huomioidaan olemassa oleva lainsäädäntö. Ehdot voisivat pohjautua kansaneläkelain työkyvyttömyyden arviointia koskevaan säätelyyn ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain pitkäaikaistyöttömyyteen liittyvään palkkatukeen (Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 3 kohta). Voimassa olevan sääntelyn hyödyntäminen mahdollistaa sen, että tulkinnassa voidaan soveltuvin osin huomioida olemassa olevan lain tulkinta.

Selvityshenkilö ehdottaa, että toiminnan piiriin tulisivat vaikeimmassa asemassa olevat työttömät. Selvityshenkilö ei siten rajaa kohderyhmää vain osatyökykyisiin vaan Ruotsin mallista poiketen kohdentaisi palvelut myös muihin henkilöihin, jotka ovat halukkaita työskentelemään, mutta joiden kohdalla on ilmeistä, ettei se korkean työllistymiskynnyksen vuoksi muutoin onnistu. Työ- ja elinkeinotoimistot tekisivät henkilövalinnat ja myös muut toimijat, kuten kuntakokeiluun osallistuvat kunnat, voisivat ehdottaa henkilöitä, joilla valintaperusteena olisi sairaus, vika tai vamma.

1.2.1.2 Osatyökykyisyydelle asetettavat ehdot ja niiden todentaminen

Osatyökykyinen voisi selvityshenkilön mukaan kuulua uuden toimijan työllistämistoiminnon piiriin, jos hän on ilmeisen pitkäaikaisesti ja vain varsin rajoitetusti kykenevä tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Lisäksi selvityshenkilö ehdottaa, että osatyökykyisyyden tulee johtua sairaudesta, viasta tai vammasta tai että henkilö on ollut työtön vähintään 24 kuukautta välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana tai hän on toistaiseksi myönnetyllä osatyökyvyttömyyseläkkeellä taikka työkyvyttömyyseläkkeellä ja hänellä on käytettävissä olevaa työkykyä. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilö on halukas työskentelemään mutta työllistyminen ei ole onnistunut taikka on ilmeistä, että se ei onnistu muilla keinoilla (viimesijaisuusvaatimus).

Selvityshenkilön ehdotus poikkesi kansaneläkelaista siten, että henkilöltä ei edellytettäisi kykenemättömyyttä työntekoon vaan pitkäaikaiseksi arvioitavaa työkyvyn selkeää rajoittuneisuutta. Tämä voisi johtua sairaudesta, viasta tai vammasta mutta myös muista syistä. Tällöin lisäedellytyksenä olisi, että henkilö on ollut työttömänä vähintään 24 kuukautta välittömästi edeltäneiden 28 kuukauden aikana. Pitkäaikaistyöttömyyden määrittely olisi vastaava mitä säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 7 luvun 8 §:n 3-kohdassa palkkatukisääntelystä. Osatyökykyisyyden ei tarvitsisi johtua todettavasta sairaudesta, viasta tai vammasta, myös vuosia kestänyt työttömyys olisi vastaava kriteeri. Sairaus, vika tai vamma ei siten lisäehtona vaatisi pitkäaikaistyöttömyyttä, koska pitkäaikaissairauksilla voi olla merkittävä pysyvästi työmarkkinoilta syrjäyttävä vaikutus.

Selvityshenkilö toteaa myös, että jos henkilö on jo pysyvästi osatyökyvyttömyyseläkkeellä, hänen osaltaan osatyökyvyttömyyden olemassaoloa ei tarvitsisi erikseen selvittää. Vastaava koskee pysyvällä työkyvyttömyyseläkkeellä olevia, joiden osalta on kuitenkin varmistettava, että henkilöllä on riittävästi työkykyä.

Ruotsin mallin mukaisesti vaadittaisiin myös, että osatyökykyisyys on viimesijaista eli henkilön työllistyminen ei ole onnistunut muilla tavoilla. Selvityshenkilön mukaan viimesijaisuusvaatimuksen tarkoituksena on vahvistaa pyrkimystä keskittyä heikoimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistämiseen. Kun viranomainen tekee arvion oman kokemuksensa pohjalta, on tarpeetonta vaatia, että henkilölle laadittaisiin ilmeisen tulokseton arvio muista toimenpidevaihtoehdoista, ennen kuin hän voisi päästä viimesijaiseksi tarkoitetun mallin piiriin.

Työllistyminen ei olisi mahdollista, ellei osatyökykyinen ole halukas työskentelyyn. Jos henkilöllä ei ole lainkaan halua työntekoon, ei työnteon edellytyksiä parantavien palveluiden antaminen ja työpaikan järjestäminen ole selvityshenkilön mukaan parhaiten soveltuva toimenpide tällaiselle henkilölle. Valinnassa ei kuitenkaan olisi tarpeen edellyttää mitään tiettyjä selvityksiä, esimerkiksi lääkärintodistusta. Selvityshenkilön mukaan ratkaisu voisi perustua tapauskohtaiseen harkintaan sekä kohtuullisesti saatavilla olevaan ja riittävänä pidettävään aineistoon.

Ehdot voisivat selvityshenkilön mukaan johtaa siihen, että jotkut henkilöt rajautuvat kokonaan tuen piiristä, vaikka heidän tilanteensa olisi osatyökykyisten työllistymiselle asetettujen tavoitteiden mukaisesti haasteellinen. Mikäli vaihtoehtona kuitenkin olisi myös muu yksilöllinen tapausharkinta ilman erityisiä rajaavia kriteereitä, voisi se asettaa henkilöt eriarvoiseen asemaan ja vaihteleviin tulkintoihin. Valinta jäisi tässä tapauksessa riippumaan kulloisenkin arvioivan viranomaisen harkinnasta. Oikeusturvan kannalta on perustellumpaa, että tuen kohteen rajaamisessa käytettävää viranomaisharkintaa ohjataan läpinäkyvästi laissa määritellyin ehdoin eikä viranomaisen vapaaseen harkintaan perustuen. Tarvittaessa ehtoja voidaan arvioida uudelleen.

1.2.1.3 Työehdot

Selvityshenkilö ehdottaa, että osatyökykyisten palkkaus ja muut työehdot määräytyisivät työehtosopimuksen mukaisesti. Vuokratyössä sovellettaisiin ensi sijassa omaa työnantajaa sitovaa työehtosopimusta tai sellaisen puuttuessa käyttäjäyritystä sitovaa työehtosopimusta. Mikäli käyttäjäyritystä ei sido työehtosopimus, ehdot määräytyisivät alan työehtosopimuksen perusteella.

Palvelutoiminnassa osatyökykyisen kanssa tehtävässä määräaikaisessa työsopimuksessa olisi selvityshenkilön mukaan perusteltua sopia, että työntekijä sitoutuu siirtymään liiketoiminnan palvelukseen, kun se on mahdollista, tai työsopimus voidaan irtisanoa. Ehtona voisi olla, että työssäoloehdon täyttymisen alkaminen osatyökykyisten työllistämistä edistävän toimijan palveluksessa edellyttäisi yli vuoden työskentelyä, jonka toteuduttua työssäolon kertyminen kuitenkin laskettaisiin normaalisti alusta alkaen. Tällöin esim. palvelutoiminnossa aloitettu enintään vuoden määräaikainen työsuhde ei vielä kerryttäisi työssäoloa. Liiketoiminnassa tavoitteena olisi osatyökykyisen toistaiseksi voimassa oleva työsopimus. Työsuhde voisi tarvittaessa olla osa-aikainen.

1.2.1.4 Työkyvyttömyyseläkkeellä olevat

Selvityshenkilö ehdotti myös työkyvyttömyyseläkkeellä olevien huomioimista. Tutkimusten mukaan monet työkyvyttömyyseläkkeellä olevista ovat tosiasiassa työkykyisiä joissakin tehtävissä, joten he voisivat työskennellä ansiotyössä esimerkiksi osa-aikaisesti. Työkykyisyys on vaihtelevaa ja riippuu kulloisestakin tehtävistä, järjestelmien tulisi mukautua erilaisiin olosuhteisiin ja tukea aina työn tekemistä.

Osatyökyvyttömyyseläkkeellä olevien työnteon kannusteiden parantamiseksi selvityshenkilö viittasi ns. lineaariseen malliin, jossa suojaosuuden ylittävät ansiot pienentäisivät maksussa olevaa eläkettä. Mahdollisuudet edetä työkyvyttömyyseläkkeiden ja ansiotyön palkan yhteensovituksessa selvitetään erikseen. Jos toistaiseksi myönnetyllä työkyvyttömyyseläkkeellä olevat voivat työskennellä ja heidän on myös taloudellisesti kannattaa työskennellä ansiotyössä, he voisivat olla selvityshenkilön mukaan myös X Oy:n asiakkaita. Heidän osaltaan tulisi kuitenkin noudattaa samojen ehtojen täyttymistä kuin muiltakin osatyökykyisiltä. Selvityshenkilö ehdotti, että toistaiseksi myönnetyllä työkyvyttömyyseläkkeellä oleminen täysipäiväisesti tai osapäiväisesti voitaisiin ottaa soveltuvalla tavalla huomioon X Oy:n asiakkaaksi pääsyyn oikeuttavana tekijänä.

1.2.1.5 Organisaation rakenne

Suomen malli olisi selvityshenkilön mukaan perusteltua muodostaa nykyisten rakenteiden ja julkisten palvelujen varaan ja niitä täydentämään. Työ- ja elinkeinotoimistot voisivat saada yksinoikeuden tehdä muista riippumattomasti malliin osoitettavien osatyökykyisten valinnat. Kunnalliset sosiaaliviranomaiset ja Kela voisivat tehdä työ- ja elinkeinotoimistoille ehdotuksia henkilöistä, joiden valintaperusteena olisi sairaus, vika tai vamma. Samoin työllisyyden kokeilukunnat voisivat tehdä ehdotuksia työ- ja elinkeinotoimistoille malliin osoitettavista osatyökykyisistä. Työ- ja elinkeinotoimistojen riippumatonta päätöksentekoa ehdotetaan vahvistettavaksi niin, että osatyökykyisten osoituksia voisivat valmistella ja päättää vain sellaiset työ- ja elinkeinotoimistojen virkamiehet, jotka eivät itse eivätkä heidän välittömät esimiehensä pidä suoraa yhteyttä työllistämisestä vastaavaan toimijaan. Verrattaessa valintatilanteessa eri henkilöitä keskenään voitaisiin osatyökykyisen aseman vaikeusasteen ohella ottaa huomioon työvoiman tarpeesta saatava informaatio.

Selvityshenkilön mukaan toimijana olisi valtion liikelaitos tai valtionyhtiö mahdollisine tytäryhtiöineen. Selvityksen keskeisin toiminnallinen ehdotus on, että toiminta jakautuisi palvelu- ja liiketoimintaan. Yhtenä toteuttamisvaihtoehtona selvityshenkilö esittää valtion yksin omistamaa osakeyhtiömuotoista toimijaa ja osatyökykyisten työllistämisen edellytyksiä vahvistavaa liikelaitosta, joka yhdessä muodostavat yrityskonsernin.

Selvityshenkilön esityksen mukaan konsernilla olisi kolme tehtävää: 1. varmistaa osatyökykyisten palvelut ja tarvittaessa täydentää niitä 2. työllistää vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä valtion korvatessa työkyvyn aleneman aiheuttaman tuottavuushaitan; ja 3. työllistää erillisessä tytäryhtiössä muita korkean työllistämiskynnyksen omaavia ilman tähän tehtävään liittyvää erityistä taloudellista tukea. Eduskunta asettaisi palvelutoimintoon tulevien enimmäismäärän ja liiketoiminnan henkilötyövuositavoitteen. Toiminta käynnistettäisiin vähitellen alkaen 2-3 suurimmasta alueesta.

Yrityskonsernin liiketoiminta ei voisi rekrytoida henkilöitä muualta kuin konsernin palvelutoiminnoista, joka toimisi ainoa sisääntuloväylänä palveluihin. Mikäli osatyökykyinen onnistuu työllistymään ulkopuoliseen työnantajaan, hän saisi edelleen palveluja yrityskonsernilta määräajan (esim. kuusi kuukautta), hänelle turvattaisiin myös oikeus palata yrityskonsernin palvelukseen.

Selvityshenkilö ehdottaa, että yrityskonsernin asiakkaita olisivat Ruotsin Samhallin tapaan pääosin yritykset, kunnat, valtion virastot ja liikelaitokset. Työllistyvällä osatyökykyisellä olisi kaksi työllistymisreittiä: Palvelutoimintovaiheessa ei olisi työsuhdetta ja sen jälkeen liiketoimintavaiheessa työsuhde olisi kuuden kuukauden koeajalla tai palvelutoimintovaiheessa henkilöllä olisi enintään vuoden määräaikainen työsuhde, jota jatketaan tai joka uusitaan jäljellä olevaksi ajaksi liiketoiminnassa. Molemmissa vaihtoehdoissa osapuolilla olisi mahdollisuus tutustua toisiinsa ja arvioida tilannetta ennen toistaiseksi voimassa olevan työsuhteen solmimista. Palvelutoimintoon tulevien määräksi selvityshenkilö ehdottaa noin 5 – 10 %, enemmän henkilöitä kuin mikä olisi liiketoiminnan rekrytointitarve sille asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Liiketoiminnan tehtävänä olisi selvityshenkilön mukaan annetuilla työntekijöillä ja toiminnan yhteiskunnallisia tavoitteita koskevilla ehdoilla maksimoida myyntiä. Liiketoiminta voisi toimia kulloinkin parhaiksi katsomillaan elinkeinoelämän toimialoilla. Toimialat voivat vaihdella työntekijöiden ja ulkoisten olosuhteiden mukaan. Yhtiö ottaisi yhteyttä potentiaalisiin ostajiin, markkinoisi eri väyliä käyttäen palveluja ja tuotteita, neuvottelisi tuotteiden myynnistä mahdollisten ostajien kanssa, sovittaisi ja muotoilisi tuotekonsepteja kysynnän ja työvoiman mukaan, osallistuisi kilpailutuksiin jne. Selvityshenkilön mukaan voisi olla tarkoituksenmukaista ostaa esimerkiksi työnvälitystä hoitavien ja työvoimaa vuokraavien yritysten palveluita tai välityömarkkinatoimijoiden osaamista. Suomen mallissa olisi tavoiteltava samanlaista mahdollisuutta lähettää työkohteeseen osatyökykyisten alentunutta työkykyä vastaavasti enemmän työntekijöitä kuin markkinoilla on tavanomaista.

1.2.1.6 Palvelujen hinnoittelu ja kilpailunäkökohdat

Liiketoiminnan hyväksyttävyyden kannalta olisi keskeistä huolehtia hinnoittelun asianmukaisuudesta. Valtion rahoituksella ei saa selvityshenkilön mukaan luoda yhtiölle sellaista kilpailuasemaa, että se voisi esim. subventoidulla alihinnoittelulla tai voittaa kilpailijansa ja saada liian vahvan aseman markkinoilla. Hinnoittelun arviointia varten voisi olla erityinen riippumaton neuvoa-antava lautakunta. Lisäksi selvityshenkilö ehdottaa, että yrityskonsernin omistajaohjaukselta voitaisiin edellyttää, että se pitää huolen liiketoiminnan markkinaosuuden pysymisestä alle 10 prosentissa kaikilla toimialoilla, joilla yritys toimii. Tällä vähennettäisiin kilpailuoikeu-

dellisia ongelmia. Eduskunta voisi myös ottaa kantaa toimintaan yhtiölle myönnettävän valtionavustuksen perusteluissa tai palvelutavoitteissa ja muissa toimintatavoitteissa. Eduskunnan kanta voisi koskea palvelutoiminnon piiriin otettavien henkilöiden enimmäismäärää ja liiketoiminnan tavoitteellista henkilötyövuosi- tai tuntimäärää, johon nähden valtion korvausmääräraha on mitoitettu. Täydentävät palvelutavoitteet voisi antaa työ- ja elinkeinoministeriö.

Selvityshenkilö tuo esille myös muita seikkoja. Ehdotetut poikkeamat komission hyväksymästä Ruotsin Samhall-mallista eivät selvityshenkilön mukaan ole sellaisia, että ne vaarantaisivat järjestelmäkokonaisuuden kilpailuoikeudellisen hyväksyttävyyden tai sisältävän kielletyn valtion tuen elementtejä. Jos osatyökykyisten työllistymistä edistävän yrityskonsernin ohjaus järjestetään ehdotetulla tavalla siten, että osatyökykyisiä työllistävän liiketoiminnan markkinaosuus ei ylitä millään toimialalla 10 prosentin tasoa, vähenevät kilpailuoikeudelliset riskit ja mahdolliset kilpailuhaitat lievenevät.

1.2.1.7 Tulostavoitteiden saavuttaminen

Konsernin tuloksellisuuden mittareina toimisivat selvityshenkilön mukaan ulkopuolisen työnantajan palvelukseen siirtyvät henkilöt (ensisijaisesti yksityinen sektori, toissijaisesti julkinen sektori), myynnin määrä joko sellaisenaan tai suhteutettuna henkilötyövuosiin (liikevaihto/htv, joista liikevaihto kannustaa lisäämään henkilöstöä, henkilötyövuodet puolestaan kannustaa pidättäytymään). Mittareina toimisivat myös palvelutoimintojen suoriutumistaso eli henkilömäärä/palvelu, palveluiden yhteiskesto, palveluiden määrä ja tyytyväisyys palveluihin. Selvityshenkilö esittää, että näiden tulosten perusteella yhtiölle maksettaisiin tulospalkkio, joka ei kohdistuisi yrityskonsernille vaan pääasiassa henkilöstöön, ottaen huomioon eri organisaatiotasot ja edellä mainitut mittarit.

Selvityshenkilö ehdottaa, että konsernin omistajalle raportoitaisiin perustuslain 46 §:ssä säädetyllä tavalla osana hallituksen vuosikertomusta. Tässä yhteydessä valtioneuvostolla olisi mahdollisuus käsitellä myös osatyökykyisten työllisyyttä edistävän valtion omistaman yrityskonsernin tilannetta. Vuosikertomuksen käsittelyn yhteydessä eduskunta voisi ottaa kantaa yrityskonsernin asioihin ja osatyökykyisten asemaan. Yrityskonsernin seuranta edellyttäisi myös erityisiä raportointeja ja käsittelyjä, esim. käsittely sosiaalipolitiikkaa tai työllisyyspolitiikkaa käsittelevässä ministeriryhmässä. Eduskunnassa tarkastusvaliokunta voisi myös ottaa VTV:n tuella oma-aloitteisesti käsittelyyn yrityskonsernin asioita. Työ- ja elinkeinoministeriön rooli olisi toimia omistajaohjaajana. Sen tehtävänä olisi varmistaa vuosittain valtion yrityskonsernille myönnettävän korvauksen enimmäismäärän taso ja sen jääminen sen tason alle.

1.2.1.8 Toiminnan rahoitus ja tuki

Selvityshenkilö ehdottaa, että valtion maksama korvaustaso olisi samankaltainen Ruotsin Samhall-mallin kanssa. Valtion tuki yhtiölle perustuisi osatyökykyisyydestä aiheutuvaan tuottavuuden vajeeseen. Sen vuotuisen enimmäismäärän laskentaperusteista tulisi säätää lailla eli valtion talousarviossa vuosittain päätetty määrä. Jos liiketoiminnan tavoitteellinen henkilötyövuosi- tai tuntimäärä alitettaisiin selvästi, edellytettäisiin korvausten palauttamista valtiolle. Jos liiketoiminnan tavoitteellinen henkilötyövuosi- tai tuntimäärä ylitettäisiin, korvausmääräraha ei lähtökohtaisesti nousisi.

Ruotsissa määräraha on noin 25 miljoonaa euroa tuhatta henkilöä kohden. EU:n komissio on arvioinut korvaustason EU-oikeuden kannalta hyväksyttäväksi. Selvityshenkilö arvioi, että Suomessa ainakin käynnistysvaiheen myynti olisi vaatimattomampaa, mikä ei Suomen matalamman kustannustason vuoksi välttämättä heijastu suoraan korvaustason määrään.

Selvityshenkilön mukaan uudistuksen työllisyysvaikutukset olisivat saman suuruisia kuin työllistettävien määrä. Työllistyvien tulojen lisääntyminen voi lisätä kysyntää ja tukea talouden kasvua, mutta se voi myös vähentää julkisen sektorin alijäämän lisääntymisen vuoksi kasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä. Odotuksena on, että toteutus selvityksessä ehdotetulla tavalla olisi julkisen talouden kannalta kustannusneutraali.

1.2.2 Selvityshenkilön ehdotusten arviointia

1.2.2.1 Kohderyhmän määrittely

Selvityshenkilön ehdotuksia on arvioitu työ- ja elinkeinoministeriössä.

Ministeriö yhtyy näkemykseen, jonka mukaan erityistehtäväyhtiön tavoitteeksi tulisi asettaa osatyökykyisten työllistäminen ja tavoite tukea työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille. Selvityshenkilö ehdotti, että toiminnan alkuvaiheessa kohderyhmäksi rajataan kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat osatyökykyiset. Suomessa on noin 50 000 – 60 000 vähintään osittaiseen työskentelyyn osatyökykyistä ja vammaista henkilöä, jotka haluaisivat tehdä työtä. Näistä noin puolella on työpaikka. Potentiaalinen kohdejoukko olisi siten noin 20 000 – 30 000 henkilöä.

Selvityshenkilö määrittelee yhtiöön työllistettävien henkilöiden palvelujen kohderyhmän ja yhtiön toimintamallin yleisellä tasolla, mutta järjestelyjen käytännön toimeenpano jää kuvaamatta.

Selvityshenkilö ehdottaa, että laissa määriteltäisiin mallin keskeinen sisältö ja toiminnan ehdot pääosin kansaneläkelain määritelmien mukaisesti. Kohderyhmän kriteerinä huomioitaisiin pitkäaikaistyöttömyys. Selvityksen perusteella jää avoimeksi, miten osatyökykyisten osalta käytännössä arvioidaan ”vaihtoehdottomuus” tai ”viimesijaisuus”. Viimesijaisuuden arviointi tapahtuisi lähettävässä viranomaisessa (työ- ja elinkeinotoimisto). Epäselväksi jää, tulisiko viimesijaisuutta tarkastella myös suhteessa nykyisiin välityömarkkinatoimijoihin. Lisäksi ohjausmekanismin toimeenpano edellyttäisi työ- ja elinkeinopalvelujen ulkopuolella palvelua saavien ohjaukseen liittyvää valmistelua.

Mikäli viimesijaisuuden määrittely ei osoittautuisi lain tavoitteiden mukaiseksi, vaarana olisi inkluusio- ja normalisaatio-periaatteiden hämärtyminen, jolloin yhtiöön ohjautuisi myös sellaisia vammaisia ja osatyökykyisiä henkilöitä, jotka voisivat työllistyä myös avoimille työmarkkinoille, tai muihin välityömarkkinatoimijoihin, jotka ovat lähempänä avoimia työmarkkinoita.

Jos kohderyhmä olisi selvityshenkilön ehdottamalla tavalla osatyökykyisiä laajempi, olisi arvioitava sitä, käynnistetäänkö tämän kohderyhmän työllistämistoimet samanaikaisesti osatyökykyisten kanssa vai laajennettaisiinko kohderyhmää vasta myöhemmin. Tällä olisi vaikutusta myös organisaatiomallin valintaan ja valtiontukiin. Laajemman kohderyhmän muodostaisivat lähinnä maahanmuuttajat, ikääntyneet, vapautuneet vangit ja muut erityisryhmät, joilla on osatyökykyisiin verrattuna osin erilaiset ja osin samanlaiset palvelutarpeet ja työllistymismahdollisuudet.

Työ- ja elinkeinoministeriö ei pidä laajaa kohderyhmävalintaa tarkoituksenmukaisena. Laajemmalla kohderyhmävalinnalla voisi olla vaikutuksia myös viimesijaisuusvaatimuksen toteutumiseen ja kilpailunäkökohtiin eivätkä EU:n valtiontukisääntelyn SGEI-ehdot todennäköisesti täyttyisi.

1.2.2.2 Esitetyn mallin suhde nykyisiin toimintamalleihin

Työ- ja elinkeinotoimistot osoittaisivat yksinoikeudella yhtiölle työllistettävät osatyökykyiset. Nämä tulisivat ensin yhtiön osana olevan palvelutoiminnon piiriin. Tätä kaksivaiheista mallia voidaan kritisoida siksi, että se todennäköisesti lisäisi entisestään hajanaista ja vaikeaselkoista palvelujärjestelmää tuomalla kokonaisuuteen uuden toimijan, joka kuitenkin pääsääntöisesti käyttäisi nykyisten järjestelmien palveluja. Nykyisen järjestelmän puutteet eivät korjaudu uuden toimijan perustamisella vaan kehittämällä nykyistä palvelujärjestelmää toimivammaksi.

Malliin sisältyy muitakin ongelmia ja kysymyksiä: Palvelutoimintoon osallistuvan velvollisuudet ja etuudet kohderyhmän sisällä voivat olla erilaisia riippuen palvelusta ja palveluiden saajan toimeentulon turvaavasta etuudesta. Epäselvää on, miten uusi palvelutoiminto integroituu kokonaisuudessaan palvelujärjestelmään. Epäselvää on myös se, tulisiko palveluihin osallistuvien velvollisuudet ja etuudet määräytyä samalla tavalla niiden kanssa, jotka osallistuvat samaan palveluun välityömarkkinatoimijan ulkopuolella. Myös palvelutoimijan ja työllistymistä edistävä monialaisen yhteispalvelun välinen suhde jää täsmentymättä. Lisäksi olisi ratkaistava, miten siirtyminen uuden välityömarkkinatoimijan piiriin käytännössä tapahtuisi, jos henkilö kuuluisi kohderyhmään, mutta ei ole työ- ja elinkeinotoimiston asiakas (esim. kunnan työllisyyspalvelut, vammaisten työ- ja päivätoiminta).

Palvelutoiminta olisi myös osittain ristiriitainen viimesijaisuusvaatimuksen kanssa. Toimintona se olisi päällekkäinen toiminto esim. kuntouttavan työtoiminnan kanssa. Mikäli palvelutoimintoon osallistuvan aiemmin saamat palvelut on järjestetty puutteellisesti, ei varsinaisesti viimesijaisuusmäärittelyä ole voitu tehdä tai se on tehty puutteellisen tiedon varassa. Näissä tapauksissa palvelutoiminnosta liiketoimintoon voi siirtyä henkilöitä, joilla olisi muitakin vaihtoehtoja työllistyä.

Työ- ja elinkeinoministeriössä on arvioitu, että erityistehtäväyhtiön olisi mahdollista toimia jo nykyisessä palvelujärjestelmässä. Päällekkäisyyden välttämiseksi yhtiön tehtävät olisi syytä rajata erityistehtäväyhtiössä työskentelyn tukeen. Ehdotettu uusi palvelutoiminto ennen liiketoiminnan palvelukseen siirtymistä ei olisi toimiva eikä tarkoituksenmukainen järjestely.

1.2.2.3 Suhde muihin kehittämishankkeisiin

Parhaillaan on käynnissä useita hallitusohjelman mukaisia työllisyyttä parantavia hankkeita, kuten työkykyohjelma, työllisyyden kuntakokeilu ja pohjoismaisen työvoimapalvelumallin valmistelu sekä työ- ja elinkeinopalvelujen kunnallisen järjestämisvastuun valmistelu. Käynnissä olevat hallitusohjelmahankkeet muuttavat merkittävällä tavalla kokonaisuutta, johon uutta välityömarkkinatoimijaa rakennetaan. Hankkeiden odotetaan vaikuttavan mm. osatyökykyisten työttömien työllistymisen edellytyksiin, kun näiden työ- ja toimintakyky ja yhteiskunnallinen osallisuus lisääntyvät. Hankkeilla luodaan monialaisia palvelukokonaisuuksia, joissa työkyvyn tuen tarve tunnistetaan osana palvelupolkua ja jotka toimivat asiakaslähtöisesti. Jatkossa palvelut vastaavat nykyistä paremmin palvelutarpeeseen ja työllistymisen tuen palvelut toimivat yhteen työkyvyn tuen palvelluiden kanssa. Eri toimijoiden yhteistyökyky paranee ja ammattilaisten osaaminen on kehittynyt eri organisaatioissa tunnistamaan palvelutarpeita. Myös työvoiman kysyntä kohdistuu enenevässä määrin osatyökykyisiin. Selvityshenkilön raportissa ei oteta tarkemmin kantaa muihin hankkeisiin, vaikka niillä on vaikutusta esimerkiksi viimesijaisuuden käsitteeseen ja sen arviointiin.

1.2.2.4 Suhde nykyisiin välityömarkkinatoimijoihin

Olemassa olevat muut välityömarkkinatoimijat pyrkivät jo nyt edistämään kohderyhmään kuuluvien työllisyyttä. Selvityshenkilö esittää, että perustettava uusi toimija vastaisi nykyistä toimijoita vaikeammassa asemassa olevien työllistymisestä. Usealla toimijalla on kuitenkin suunnitelmissa tai käynnissä olevia hankkeita, joilla pyritään tehostamaan kohderyhmän työllisyyttä tarjoamalla työtä. Myös Työpankki-malli sisältää elementtejä, jotka mahdollistavat usean välityömarkkinatoimijan liittymisen malliin. Uuden toimijan mallissa tulisi siten huomioida kilpailuneutraliteetti myös nykyisiin välityömarkkinatoimijoihin.

1.2.2.5 Toiminnan organisointitapa ja omistajaohjaus

Selvityshenkilö ehdottaa, uuden toimijan organisointimalliksi ensisijaisesti liikelaitosta, jonka yhteydessä toimisi osakeyhtiömuotoinen tytäryhtiö sekä osakeyhtiömuodossa toimiva konserni, joka koostuisi emoyhtiöstä ja tämän alaisesta tytäryhtiöstä. Uusi toimija olisi valtion kokonaan omistama ja sen tehtävistä säädettäisiin lailla. Hallituksen esitys uudeksi erityistehtäväyhtiöksi annettaisiin vuoden 2022 talousarvioesityksen yhteydessä (talousarviolaki).

Selvityshenkilön ehdottamia organisaatiomalleja on arvioitu työ- ja elinkeinoministeriössä. Valtionhallinnon toimintojen uudelleenjärjestämisessä on noudatettava valtiovarainministeriön antamaa ohjeistusta (VM/1064/00.00.01/2018, 15.10.2018). Valtion liikelaitokset ovat julkisoikeudellisia organisaatioita, jotka toimivat markkinaohjatusti. Ne eivät kuitenkaan ole itsenäisiä oikeushenkilöitä vaan osa valtiota. Liikelaitosmuoto perustuu liiketaloudellisten periaatteiden noudattamiseen julkisten palvelujen tuottamisessa. Liikelaitosmuotoa on sovellettu sellaisen valtion liiketoiminnan harjoittamiseen, jota on yhteiskuntapoliittisista tai muista syistä tarve ohjata. Valtion liikelaitoslakia (1062/2010) uudistettiin vuonna 2010 ja sen soveltuvuutta tulee arvioida yhdessä erityissääntelytarpeiden kanssa. Lain tarkoittamat valtion liikelaitokset voivat tuottaa valtion virastojen ja laitosten tarvitsemia palveluja, mutta niiden tehtävänä ei ole hoitaa julkisia hallintotehtäviä. Niiden tehtävät voivat olla varsinaista toimintaa tukevia tehtäviä kuten tietotekniikkapalvelut, toimitilapalvelut, laboratoriopalvelut tai muut vastaavat tuki- ja asiantuntijapalvelut. Valtion liikelaitokset myyvät palvelujaan yksityisoikeudellisessa sopimussuhteessa, jossa noudatetaan sopimusoikeudellisia periaatteita.

EU-lainsäädännöstä ja tuomioistuinkäytännöstä johtuen valtion liikelaitokset eivät kuitenkaan voi tarjota palveluja kilpailluilla markkinoilla. Jos toiminnan tarkoituksena on nimenomaan valtion sisäisten konsernipalvelujen tuottaminen, liikelaitosmuoto voi olla osakeyhtiötä perustellumpi vaihtoehto.

Yhtiömallissa toimintaa ohjaisi osakeyhtiölaki. Yhtiön ohjauksesta ja valvonnasta vastaa yhtiökokouksen valitsema hallitus ja operatiivista toimintaa johtaa toimitusjohtaja. Osakeyhtiö on itsenäinen oikeushenkilö, joka vastaa itse omasta taloudestaan ja tekemistään oikeustoimista. Valtio vaikuttaa omistamiensa yhtiöiden toimintaan omistajaohjauksen kautta ja tekee omistajan vastuulle kuuluvia päätöksiä yhtiökokouksessa. Omistajana valtion tärkeimpiä vaikuttamiskeinoja yhtiön johtamisen kannalta on osallistuminen yhtiön hallituksen jäsenten valintaan.

Omistajaohjauksen vaikutusmahdollisuudet riippuvat valtion omistusosuudesta sekä linjatuista toimintamalleista. Silloin kun valtio on yhtiön ainut osakkeenomistaja (erityistehtäväyhtiöt), vaikutusmahdollisuudet ovat erittäin laajat. Valtion omistajapolitiikka ja -ohjaus perustuvat omistajaohjauslakiin (1368/2007), jota sovelletaan yhtiöomistusta koskevaan päätöksentekoon ja valtion omistajaohjaukseen. Lisäksi hallitus on antanut valtion omistajapolitiikkaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen, joka luo perustan valtion toiminnalle yhtiöomistustensa

puitteissa. Ylintä omistajapoliittista päätösvaltaa käyttää eduskunta, jonka tehtävänä on erityisesti päättää valtio-omisteisen yhtiön omistusrajoja koskevista mahdollisista muutosvaltuuksista. Lisäksi eduskunta hyväksyy tehtävää koskevan lainsäädännön, mikäli sellainen säädetään koskien erityistehtäväyhtiön toimintakenttää. Muuten omistajaohjausta toteuttavat pääasiassa ministeriöt.

Osakeyhtiölain mukaan yhtiön tehtävänä on tuottaa voittoa osakkeenomistajille, ellei sen yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Erityistehtävää toteuttavissa yrityksissä valtiolla on yhteiskunnallisia tavoitteita, jotka liittyvät johonkin yhteiskunnan toimivuuden kannalta keskeiseen tehtävään, joka on kuitenkin tehokkainta organisoida yhtiömuodossa. Tämä erityistehtävä on kirjattava yhtiöjärjestykseen. Lisäksi erityistehtäväyhtiön toiminnasta voidaan säätää erikseen lailla. Yhtiön toiminnassa korostuvat omistajan tavoitteet, taloudellinen raportointi ja toiminnan kannustimet, joilla tuetaan kannattavuuden ja taloudellisen tuloksellisuuden jatkuvaa parantamista. Vaikka yhtiö ei ole samalla tavalla suoraan ministeriön ohjattavissa kuin virasto, antaa sataprosenttinen omistus hyvin laajat ohjausmahdollisuudet toimintaan.

1.2.2.6 Liikelaitosmallin ja osakeyhtiömallin arviointia

Selvityshenkilö Mäkinen on esittänyt uuden toimijan organisointimalliksi liikelaitosta, jonka yhteydessä toimisi tytäryhtiönä osakeyhtiö. Hän katsoo, että liikelaitos sopii puhdasta osakeyhtiötä paremmin tilanteeseen, jossa yhteiskunta ”sekaantuu vahvasti” toiminnan ohjaukseen tai rahoittamiseen. Valtion liikelaitoksille voidaan lailla säädetyllä tavalla myöntää määrärahoja yhteiskunnallisten tehtävien hoitoon. Eduskunta hyväksyy valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä liikelaitosten keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet. Tämä ratkaisumalli edellyttäisi joka tapauksessa erillisen, kilpaillulla markkinoilla toimivan, tytäryhtiön perustamista liikelaitoksen yhteyteen.

VM:n suosituksen mukaan liikelaitosmalli voi olla vaihtoehto silloin kun suunniteltuna tarkoituksena on nimenomaan valtion sisäisten konsernipalveluiden tuottaminen. Uudessa osatyökykyisten työllisyyttä parantavassa toiminnassa ei kuitenkaan ole kyse konsernipalveluista. Liikelaitosmuoto antaa myös markkinoilla toimivalle julkiselle toimijalle etuja, joita yksityisillä yrityksillä ei ole. Liikelaitos ei voi mennä konkurssiin (rajoittamaton valtiontakaus) ja liikelaitoksella on myös veroetuja. Uusi toimija tarjoaisi palveluita markkinoilla. EU:n valtiontukisääntöjen näkökulmasta peruslähtökohta on, että taloudellista toimintaa ei saa harjoittaa liikelaitosmuodossa.

Uuden organisaation rahoituksesta merkittävä osa tulisi valtion talousarvion kautta. Tämä takaa sen, että uuden toimijan parlamentaarinen valvonta tulee katetuksi riittävästi, oli organisointimuoto liikelaitos tai yhtiö. X Oy olisi erityistehtäväyhtiö, jonka tehtävistä säädetään laissa ja jolle valtion talousarvion kautta myönnettävä valtionavustus kattaisi muun kuin liiketaloudellisella perusteella tapahtuvan toiminnan. Valtion talousarviossa voidaan asettaa yhteiskunnallisia tavoitteita myös osakeyhtiömuotoiselle toimijalle.

Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle ei saa vaarantaa perusoikeuksia, oikeusturvaa, riippumattomuutta ja muita hallinnon vaatimuksia. Yhtiölle ei osoiteta julkisia hallintotehtäviä. Työ- ja elinkeinotoimisto osoittaa yhtiölle sen palkattavaksi tulevat osatyökykyiset henkilöt ja osatyökykyisten työelämävalmennus tapahtuu olemassa olevien rakenteiden ja tukijärjestelmien puitteissa. Edellä mainittujen näkökohtien vuoksi markkinoilla toimiva osakeyhtiö soveltuu parhaiten toimintojen organisointitavaksi eikä erillistä liikelaitosta tarvita.

1.2.2.7 Sidosryhmien kuuleminen

Selvitystyön aikana pyydettiin lausuntoja osatyökykyisten olosuhteita ja työllistymiseen liittyviä seikkoja tuntevilta tahoilta. Lausuntoja saatiin vajaat 40. Lausunnonantajat edustivat mm. työmarkkinajärjestöjä, vammaisten ja sairaiden järjestöjä, välityömarkkinatoimijoita ja niitä edustavia järjestöjä, työttömiä ja muita heikossa asemassa olevia ihmisiä edustavia järjestöjä, yrityksiä, kuntia edustavia toimijoita, yksittäisiä asiantuntijoita, taloudellisia tutkimuslaitoksia ja asiantuntijavirastoja. Kuulemisessa esille tuotuja näkökohtia käsitellään tarkemmin lausuntopalautteen yhteydessä.

Selvityshenkilön tuli esitystä tehdessään arvioida myös vaihtoehtoisia toteutustapoja. Tämän johdosta selvityksessä on käsitelty tiiviisti joitakin vaihtoehtoisia osatyökykyisten työllistämistä edistäviä toimenpiteitä. Periaatteellisen tarkastelun kohteena ovat yhteisöjen yleinen tukeminen, yksilöiden tukeminen, verotuki suora tuen sijasta, velvoitetyöllistäminen ja julkisiin tulonsiirtoihin ja ostoihin liittyvät työllistämisehdot.

Selvityshenkilö arvioi myös työllistämisen tuen antaminen kaikille yhteisöille, jotka työllistävät osatyökykyisiä. Tämä voisi selvityshenkilön mukaan olla täydennysratkaisu tilanteessa, jossa päävastuun kantaisi yhtiö. Myös osatyökykyiselle annettavaan seteliin perustuva malli voisi olla täydentävä ratkaisu. Setelimalli voisi sopia esim. muille kuin vaikeimmassa asemassa oleville osatyökykyisille vaihtoehtoisena keinona. Velvoitetyöllistäminen on malli, joka voi olla useissa tilanteissa toimiva. Sopivin joustoin ja kannustein velvoitetyöllistämisen hyväksyttävyyttä voitaisiin lisätä. Osatyökykyisiä koskevien työllistämisehtojen käyttö julkisen sektorin ostojen ja myöntämien tukien yhteydessä on selvityshenkilön mukaan kannatettavaa toimintaa, ja sitä tulisi systemaattisemmin toteuttaa.

Kuulemisessa esitetyistä vaihtoehtoista selvityshenkilö päätyy ehdottamaan yhden toimijan mallia. Vaihtoehtoisia malleja arvioidaan tarkemmin kohdassa 6.

2 Nykytila

2.1 Osatyökykyisten henkilöiden tilanne työmarkkinoilla

Osatyökykyisyyden käsitettä ei ole määritelty lainsäädännössä eikä siitä ole yleistä tai yhtenäistä määritelmää. Käsitteenä se on otettu käyttöön lähinnä keskusteluissa käytettävänä yleisterminä, jolla kuvataan henkilöitä, joilla on vamma tai pitkäaikaissairaus aiheuttaa jonkinlaista haittaa työelämässä. Joissakin tapauksissa tämä haitta on kiinnitetty kykyyn tehdä työtä, mutta näin ei välttämättä ole kaikkien kohdalla. Henkilö voi olla työtehtäviin nähden täysin työkykyinen, mutta sairaus tai vamma voi silti haitata työelämässä (esim. kuulovamma).

Osatyökykyisten, pitkäaikaissairaiden tai vammaisten henkilöiden työllisyysasteesta ei ole ajantasaista tietoa systemaattisen tai eri läheteistä saadun tietojen keruun puuttuessa. EU:n työvoimatutkimuksessa vuonna 2011 selvitettiin osatyökykyisten työllisyyttä. Kun tulokset laajennetaan koskemaan koko perusjoukkoa, voidaan 1,9 miljoonalla suomalaisella työikäisellä arvioida olevan jokin pitkäaikaissairaus tai vamma. Heistä 600 000 arvioi olevansa osatyökykyinen, jonka vammasta on haittaa työelämässä. Vuonna 2011 työikäisiä oli 3,3 miljoonaa, joten osatyökykyisyyden esiintyvyys oli 18 %. Osatyökykyisten työllisyysaste oli tuolloin 50,6 %, kun vastaavasti ei-osatyökykyisten työllisyysaste oli 74,8 %. EU-vertailussa Suomi sijoittuu osatyökykyisten työllisyysasteella mitattuna viidenneksi. Tämän jälkeisestä kehityksestä ei ole tietoa.

Kehitystä vuodesta 2011 eteenpäin on kuitenkin mahdollista arvioida välillisesti, jos oletetaan osatyökykyisyyden yleisyyden työikäisessä väestössä pysyneen samalla tasolla. Osatyökykyisiä

oli työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmässä työttöminä vuonna 2020 kuukauden viimeisenä päivänä keskimäärin 31 147 henkilöä, kun vastaava luku vuonna 2011 oli 38 656. Keskimäärin kuukaudessa oli siis noin 7 500 (19 %) työtöntä vähemmän kuin vuonna 2011. Osatyökykyisten työttömien määrä on lisääntynyt keskimäärin kuukaudessa 2 000 henkilöllä verrattuna koronakriisiä edeltävään aikaan. Pandemia lisäsi osatyökykyisten työttömyyttä vähemmän kuin ei-osatyökykyisten työttömyyttä.

Osatyökykyisten työttömien tilanne on varsin heterogeeninen ja mahdollisuudet vaikuttaa tilanteeseen riippuu pitkäaikaissairauden tai vamman laadun lisäksi myös muista tekijöitä. Vuonna 2020 alkoi 46 800 osatyökykyisen henkilön työttömyysjaksoa. Tähän työttömyyden tulovirtaan suhteutettuna lähes puolet (48,3 %) työttömyysjaksoista päättyy alle kolmessa kuukaudessa. Ei-osatyökykyisten vastaava luku on 58,6 %.

Työ- ja elinkeinoministeriön työnhakijatilastojen perusteella osatyökykyisten koulutustaso on muita työttömiä keskimääräistä heikompaa. Osatyökykyisistä kolmanneksella on pelkkä perusasteen koulutus ja korkeakoulututkinnon suorittaneita on vain joka kymmenes. Osatyökykyiset työttömät painottuvat ei-osatyökykyisiä enemmän vanhempiin ikäryhmiin. Viimeisen viiden vuoden aikana työttömien määrän vähentyessä yli 55-vuotiaiden osuus on ollut kasvussa ja vastaavasti alle 30-vuotiaiden osuus on laskenut. Osatyökyisillä on ei-osatyökykyisiin verrattuna suurempi todennäköisyys työttömyyden pitkittymiseen, mikäli työttömyys ei ole päättynyt ensimmäisen kolmen kuukauden aikana. Osatyökykyisten matalampi koulutustaso sekä korkeampi ikä lisäävät työttömyyden pitkittymisen todennäköisyyttä. Osatyökykyisten työttömien koulutustaso on myös muita työttömiä matalampi.

Työ- ja elinkeinotoimistossa työnhakijoiksi ilmoittautuneiden työttömien joukossa on suurella todennäköisyydellä merkittävä joukko henkilöitä, joilla työllistymisen mahdollisuuksia heikentää tunnistamaton terveydellinen tekijä. Esimerkiksi Tuija Oivo ja Raija Kerätär toteavat selvitystyössään, että ”työttömien joukossa on runsaasti sellaisia henkilöitä, jotka eivät ole avoimille työmarkkinoille työkykyisiä ja sellaisia, joiden työkykyä voitaisiin kohentaa sairauksien hoidolla sekä yksilöllisestä tarveselvityksestä lähtevällä kuntoutuksella. Heistä osa on tunnistamattomia ja palveluiden ulkopuolella. Sitä, kuinka paljon heitä on, ei tiedetä”. He päätyvät arvioimaan, että 16 000 työtöntä olisi tehostettujen työkyvyn tuen arviointi- ja kehittämispalvelujen tarpeessa. Hallituksen työkykyohjelmassa kehitetään työ- ja elinkeinotoimistojen kykyä tunnistaa nämä piilevät terveysongelmat sekä kehitetään sosiaali- ja terveyspalvelujen valmiuksia vastata työttömien työkykyongelmista johtuviin palvelutarpeisiin.

Työtön väestönosa on sairaampaa ja kuin saman ikäinen työssä oleva väestö (TEM katsaus 14/2008). Taustalla on valikoituminen ja työttömyydestä johtuvat muutokset terveydentilassa. Sairaammat ohjautuvat työmarkkinoiden ulkopuolelle ja terveimmät pääsevät työhön. Työttömyys myös heikentää terveyttä ja lisää sairastavuutta. Työn puutteen vuoksi matala koulutustaso, pienet tulot ja epäterveelliset elintavat voivat kasautua samoille henkilöille.

Kansaneläkelaitoksen maksamaa sairauspäivärahaa sai vuonna 2020 noin 294 500 henkilöä. Saajien määrä kääntyi muutaman vuoden kestäneen kasvun jälkeen laskuun. Kansaneläkelaitos arvioi sen johtuvan koronavirusepidemian erilaisista vaikutuksista. Mielenterveyden häiriöt ovat suurin yksittäinen diagnoosiryhmä myönnetyissä sairauspäivärahakausissa. Suomessa asuvia työkyvyttömyyseläkettä saavia henkilöitä oli vuonna 2011 kaikkiaan 253 500 henkilöä ja vastaavasti vuonna 2020 yhteensä 191 600 henkilöä. Alkaneiden työkyvyttömyyseläkejaksojen kohdalla mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt ovat niin ikään merkittävin diagnoosiryhmä.

Työllisyyden näkökulmasta tilannetta tasapainottaa se, että työkyvyttömyyseläkettä työeläkejärjestelmästä saavien keskuudessa työn tekeminen on lisääntynyt voimakkaasti viimeisen kymmenen vuoden aikana (ETL tilasto 14/2020). Osaltaan tämä selittyy sillä, että yhä useammin eläke myönnetään osaetuutena. Osaetuutena eläkettä saavien ja täyttä eläkettä saavien samanaikainen ansiotyö on kuitenkin yleistynyt. Osaetuutta saavista oli työssä vuoden 2019 lopussa 80 %, ja osaetuutta maksettiin yhteensä 23 000:lle henkilölle. Täyttä työkyvyttömyyseläkettä saavista työssä oli 14 000 henkilöä eli 12 prosenttia. Työssäkäyntitietoa ei ole saatavilla pelkästään Kelan eläkettä saavien osalta.

Hylätty työkyvyttömyyseläkehakemus johtaa vain harvoin pysyvästi takaisin työelämään. Usein polku johtaa työttömyyteen, myöhemmin myönnettävään työkyvyttömyyseläkkeeseen tai hyvin pirstaleiseen työuraan. Työkyvyttömyyseläkkeen hylkäyksen saaneista 60 prosenttia ei ole lainkaan työelämässä seuraavan neljän vuoden aikana. Yhtäaikaisesti työsuhteessa olevien osuus on alle 20 prosenttia. Selvästi yleisin toimeentulon lähde on näillä henkilöillä työttömyysturva. Neljännes hylkäyksen saaneista siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle 4 vuoden sisällä hylkäyksen saamisesta. Puolet työkyvyttömyyseläkehylkäyksen saaneista on ollut työttömänä hakemusta edeltävän 12 kuukauden aikana, neljännes on ollut työttömänä koko vuoden.

2.2 Tarjottavat palvelut

2.2.1 Terveydenhuollon palvelut osatyökykyisille

Päävastuu sairaanhoitoon ja siihen liittyvän lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisestä on terveydenhuoltolain perusteella kunnalla. Lääkinnällisen kuntoutuksen tarkoituksena on parantaa ja ylläpitää potilaan fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyä sekä edistää hänen elämänhallintaansa ja päivittäistä itsenäistä suoriutumistaan. Lääkinnällisen kuntoutukseen kuuluu kuntoutusneuvonta ja kuntoutusohjaus, potilaan toiminta- ja työkyvyn sekä kuntoutustarpeen arviointi, kuntoutustutkimus, jonka avulla selvitetään potilaan kuntoutusmahdollisuuksia, toimintakyvyn parantamiseen ja ylläpitämiseen tähtäävät terapiat, muut tarvittavat kuntoutumista edistävät toimenpiteet sekä apuvälinepalvelut ja sopeutumisvalmennus.

Työttömien mahdollisuudet saada terveydenhuollon palveluja ovat usein huonommat kuin työssä käyvien. Julkisen perusterveydenhuollon palvelujen saatavuus ei nykyisellään ole tyydyttävää, esimerkiksi Oivon ja Kerättären selvitystyön perusteella moni jää tarvitsemiensa työkyvyn tuen palveluiden ulkopuolelle. Tämän taustalla on todennäköisesti ongelmia sekä työ- ja elinkeinotoimiston että sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän taholta tunnistaa työkyvyn tuen palvelutarpeessa olevat. Kuitenkin työttömille on työssä käyvää väestöä vähemmän tarjolla myös ennaltaehkäisevää terveydenhoitoa. Pitkään työttömänä olleen kynnys hakeutua hoitoon voi myös olla korkea. Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän toimintaa kuvaa mm. työttömien terveystarkastukset. Enemmistö kunnista tarjoaa työttömille yleisiä määräaikaisia terveystarkastuksia (TEAviisari 2018). Kuitenkin työttömien terveystarkastuksia tehdään hoitoilmoitusten mukaan harvoin (Sotkanet). On kuitenkin ilmeistä, että kaikki terveystarkastukset eivät kirjaudu hoitoilmoituksina. Työttömien terveystarkastuksien haasteeksi on tunnistettu vähäisen määrän lisäksi se, että terveystarkastukset eivät sisällä työkyvyn tuen arviointia ja palveluihin ohjaamista.

2.2.2 Sosiaalihuollon työllistymisedellytyksiä edistävät palvelut

Kunnat vastaavat sosiaalisesta kuntoutuksesta ja kuntouttavasta työtoiminnasta. Palveluita ovat mm. kuntouttavat sosiaalipalvelut, vammaispalvelut, työ- ja toimintakeskusten palvelut, päihdehuollon kuntouttava toiminta, elintapoihin ja elinoloihin vaikuttaminen ja vanhustenhuolto. Kuntien sosiaalihuollon ja vammaispalvelujen avulla tuetaan henkilöitä, perheitä tai yhteisöjä,

joilla on turvattomuutta tai toimintakyvyn ongelmia. Kuntien palveluilla tuetaan vammaisia, kehitysvammaisia, vajaakuntoisia, päihdeongelmaisia ja vanhuksia.

Sosiaali- ja terveysministeriön asettaman selvityshenkilöryhmän mukaan sosiaalityöllä on avainrooli työikäisten ja työelämän ulkopuolella olevien ihmisten osallisuuden edistäjänä sekä arkipäivän sujuvuuden ja yhteiskunnan sosiaalisen eheyden turvaamisessa (STM raportti 2019:41). Selvityshenkilöt katsoivat, että mitä korkeampi työllisyystavoite yhteiskunnalla on, sitä merkittävämpi rooli on sosiaalityöllä ja toimintakyvyn tukemisella. Sosiaalityön toimivuudella osana palvelujärjestelmää on merkittävä vaikutus myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sosiaaliturvan uudistusten tavoitteiden saavuttamisessa.

Selvityshenkilöt esittivät, että sosiaalityössä tulee kehittää edelleen systematisoituja ja vaikuttavia työmenetelmiä. Yhteistyössä työvoimapalvelujen kanssa sosiaalityöntekijän ja sosiaaliohjaajan on käytettävä osallisuutta tukevia ja kannustavia menettelytapoja. Monialaisessa työssä tulee rakentaa asiakkaiden tavoitteista lähteviä tukemisen prosesseja, joissa tuen tarve kyetään tunnistamaan sekä tuottamaan akuutti apu tilanteissa, joissa asiakas kohdataan.

Vuonna 2019 kuntouttavaan työtoimintaan osallistui 45 100 henkilöä. Tämä on 8 prosenttia enemmän kuin vuonna 2016, jolloin tiedonkeruu toteutettiin edellisen kerran. Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuminen lisääntyi 25 vuotta täyttäneiden ja sitä vanhempien osalta, sen sijaan nuorten osuus väheni. Naisten osuus kuntouttavan työtoiminnan asiakkaista oli noin 44 prosenttia.

Vammaisten henkilöiden työ- ja päivätoimintaan osallistui vuonna 2018 kaikkiaan 16 900 henkilöä. Mukaan on laskettu työ- ja toimintakeskusten järjestämän toimintakykyä ylläpitävän ja sitä edistävän toiminnan asiakkaat (SHL 27 e §:n mukaisen toiminnan asiakkaat ja KVL 2 §:n kohdan 4 mukaisen toiminnan asiakkaat). Samana vuonna vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaan toimintaan osallistuneiden määrä on merkittävästi pienempi, vain 1657 henkilöä. Mukaan lasketaan työ- ja toimintakeskusten järjestämää työtä tekevät vammaiset henkilöt ja henkilöt, joille työ- ja toimintakeskus on järjestänyt työhön sijoittumista edistäviä kuntoutus- tai muita tukitoimia heidän työllistymisekseen avoimille työmarkkinoille (SHL 27 d §:n mukaisen toiminnan asiakkaat).

Vuonna 2018 vammaisten työtoimintaan osallistui 8912 henkilöä. Mukaan lasketaan työ- ja toimintakeskusten järjestämän toimintakykyä ylläpitävän ja sitä edistävän toiminnan asiakkaat (SHL 27 e §:n mukaisen toiminnan asiakkaat ja KVL 2 §:n kohdan 4 mukaisen toiminnan asiakkaat). Mikäli asiakkaalle on tarjottu sekä työ- että päivätoimintaa, voidaan hänet kirjata asiakkaaksi molempiin.

Työllistymisedellytyksiä lisäävään toimintaan kuuluu tuettu työllistyminen, jolla tarkoitetaan työnhakijan työllistymistä normaaliin palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille henkilökohtaisen tuen (työhön valmentajan) avulla. Tuetun työllistymisen menetelmä ei ole Suomessa johdonmukaisesti käytössä osana osatyökykyisten työttömien ja pitkäaikaistyöttömien henkilöiden työllistymistä tukevia palveluita. Työhönvalmennus on kuulunut Suomessa sekä ammatillisen kuntoutuksen että vaikeasti työllistyvien työllistämistoiminnan keinovalikoimaan, jolloin sitä on voitu tarkastella sekä ammatillisen kuntoutuksen toimenpiteenä, että työvoimapoliittisena aktivointitoimenpiteenä (Riihinen 2016; Härkäpää ym. 2013). Osittain tästä johtuen työhönvalmennuksen tavoitteet ja sisällöt ovat jääneet epäselviksi.

2.2.3 Kuntoutus

2.2.3.1 Kansaneläkelaitoksen työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus

Työllistymistä edistävän ammatillisen kuntoutuksen tavoitteena on tukea yksilöllisesti kuntoutujan pääsyä koko-tai osa-aikaiseen palkkatyöhön avoimille työmarkkinoille ulkopuoliseentyöpaikkaan. Kuntoutujaa tuetaan tämän tarpeen mukaan myös sijoittumaan koko-tai osa-aikaiseksi yrittäjäksi tai ammatinharjoittajaksi. Kuntoutuksen tavoitteena on tukea kuntoutujaa urasuunnitelman teossa ja alavaihtoehtojen valinnassa sekä ammattialan työn soveltuvuuden varmistamisessa. Työhön valmentajat tarjoavat kuntoutuksen aikana tukea myös työnantajalle ja työyhteisölle.

Työllistymistä edistävän ammatillisen kuntoutuksen kohderyhmään kuuluvat nuoret ja aikuiset työikäiset. Työllistymistä edistävän ammatillisen kuntoutus voidaan myöntää nuorille tai aikuisille, joiden sairaus tai vamma on aiheuttanut tai aiheuttaa lähivuosina työ-tai opiskelukyvyn ja ansiokyvyn olennaisen heikentymisen. Lisäksi työllistymistä edistävä ammatillinen kuntoutus voidaan myöntää 16-29-vuotiaalle nuorelle, jonka toimintakyky on olennaisesti heikentynyt. Tällöin nuorella ei ole tai hänen ei tarvitse hankkia lääketieteellisiä selvityksiä todentaakseen kuntoutuksen tarvetta

Kansaneläkelaitoksen kuntoutujien määrät ovat viime vuosina olleet kasvussa. Vuonna 2020 kuntoutusta sai kaikkiaan 141 100 henkilöä (Kela kuntoutustilasto 2020). Ammatillisen kuntoutuksen saajia oli 30 700. Työikäisiä vaativan lääkinnällisen kuntoutuksen saajia oli noin 37 800. Kuntoutuspsykoterapian saajia oli noin 56 700. Työikäisiä harkinnanvaraisen kuntoutuksen saajia oli noin 22 200. Kansaneläkelaitoksen kuntoutuspalvelut ovat tämänhetkisen arvioinnin perusteella tuloksellisia.

2.2.3.2 Työeläkekuntoutus

Työeläkelaitos vastaa niiden asiakkaiden ammatillisesta kuntoutuksesta, jotka ovat työsuhteessa tai jotka ovat olleet työelämässä eikä heidän yhteytensä työelämään ole lopullisesti katkennut. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että asiakkaalla on vakiintunut työhistoria ja ansioita kuntoutusta edeltävältä viideltä viimeiseltä kalenterivuodelta vähintään 36 820,43 euroa (vuoden 2021 taso). Kansaneläkelaitos voi kuitenkin järjestää työeläkelaitoksen asiakkaille ryhmämuotoista ammatillista kuntoutusta, kuten kuntoutus- ja sopeutumisvalmennuskursseja, opiskelun ja työn apuvälineitä sekä apuvälineiden tarpeen kartoittamiseksi tarvittavia tutkimuksia, näkövammaisten asiakkaiden ammatillisia kuntoutusselvityksiä, mielenterveyskuntoutujien työhönvalmennusta ja työssäkäyvien työelämäkuntoutusta ja kuntoutuspsykoterapiaa.

Työeläkekuntoutujia oli vuonna 2019 lähes 18 400. Pitkään jatkunut työeläkekuntoutujien määrän kasvu taittui selvästi ja määrä pysyi ennallaan edelliseen vuoteen verrattuna (ETL tilasto 04/2020). Yleisin sairausperuste kuntoutukselle oli tuki- ja liikuntaelinsairaus. Päättyneistä kuntoutuksista yli 60 % palasi takaisin töihin. Tätä selittää pitkälti se, että suurimmalla osalla oli työpaikka mihin palata.

2.2.3.3 Liikenne- ja tapaturmavakuutuslakien mukainen kuntoutus

Kun asiakkaan kuntoutustarve johtuu ammattitaudista, työtapaturmasta tai liikennevahingosta, vakuutuslaitokset vastaavat ammatillisesta ja lääkinnällisestä kuntoutuksesta sekä sosiaalista toimintakykyä edistävästä kuntoutuksesta. Jos kuntoutusasian käsittely on kesken tai kuntou-

tusta ei ole vielä haettu vakuutusyhtiöstä, kansaeläkelaitos voi aloittaa kuntoutuksen järjestämisen viivästymistodistuksen perusteella. Viivästymistodistuksen saaminen edellyttää, että asiakas hakee kuntoutusta vakuutusyhtiöstä.

2.2.3.4 Sotilastapaturma- ja sotilasvammalakien mukainen kuntoutus

Kohderyhmänä ovat sota- tai asepalveluksessa tai niihin rinnastettavissa olosuhteissa tapaturmaisesti loukkaantuneet tai sairastuneet. Näissä tilanteissa Valtiokonttori vastaa ammatillisen kuntoutuksen ja lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämisestä.

2.2.4 Opetustoimen palvelut osatyökykyisille

Opetustoimen vastuulla on kasvatuksellinen kuntoutus, oppilaanohjaus ja esimerkiksi peruskoulussa, ammatillisessa erityisoppilaitoksessa tai muussa ammatillisessa oppilaitoksessa annettava erityisopetus. Kohderyhmänä ovat peruskoulujen tai ammatillisen opetuksen oppilaat, jotka tarvitsevat erityisopetusta tai ohjauspalveluja vamman, kehityksen viivästymisen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi. Toimenpiteinä ovat peruskoulun erityisopetus, ammatillinen lisäkoulutus, valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus sekä opiskelijan kokonaiskuntoutus. Opetustoimi on velvollinen järjestämään myös vammaiselle tai muuta erityistukea tarvitsevalle oppilaalle maksutta opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut, kuten tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä erityiset koulussa käytettävät koulu- ja luokkakohtaiset apuvälineet. Tällaisia apuvälineitä ovat esimerkiksi erityispulpetit, hissit tai luiskat.

Ammatillisia tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillisessa perustutkinnossa osoitetaan laaja-alaiset ammatilliset perusvalmiudet alan eri tehtäviin sekä erikoistuneempi osaaminen ja työelämän edellyttämä ammattitaito vähintään yhdellä työelämän toimintakokonaisuuteen liittyvällä osa-alueella. Ammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin. Erikoisammattitutkinnossa osoitetaan työelämän tarpeiden mukaisesti kohdennettua ammattitaitoa, joka on perustutkintoa syvällisempää tai kohdistuu rajatumpiin työtehtäviin. Ammatillisia tutkintoja on tällä hetkellä reilut 160.

Ammatillisten tutkintojen ja tutkinnon osien lisäksi ammatillisessa koulutuksessa voi suorittaa tutkintoon johtamattomia koulutuksia, joita ovat ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus (VALMA), työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus (TELMA), ammatillista osaamista syventävä ja täydentävä työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeisiin räätälöity koulutus, jonka tavoitteena ei ole tutkinnon tai sen osan suorittaminen sekä ammatilliseen tehtävään valmistava koulutus, joka valmistaa ansio- ja liikennelentäjän, lennonjohtajan tai kaupunkiraideliikenteen kuljettajien tehtäviin.

Ammatilliseen koulutukseen haetaan pääasiassa jatkuvan haun kautta joustavasti ympäri vuoden. Ammatillisessa koulutuksessa opiskelijan opintopolku on yksilöllinen ja joustava. Jokaiselle koulutuksen aloittavalle opiskelijalle laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma (HOKS), jossa tunnustetaan opiskelijan aiempi osaaminen ja suunnitellaan, millaista osaamista opiskelija tarvitsee sekä miten sitä hankitaan eri oppimisympäristöissä. Samalla suunnitellaan tarvittavat ohjaus- ja tukitoimet sekä tarvittaessa erityinen tuki. Koulutuksen tavoitteeksi voidaan sopia hakijan kanssa hänen tarpeisiinsa soveltuva tutkinto, tutkinnon osa tai muu ammatillinen koulutus.

Työpaikalla oppiminen on opiskelijan kannalta motivoiva tapa hankkia työelämässä tarvittavaa ammattiosaamista käytännönläheisesti aidossa työympäristössä ja -tilanteissa. Opiskelija voi

hankkia osaamista joko kokonaan oppisopimukseen tai koulutussopimukseen perustuen tai yhdistellä näitä joustavasti opintojensa aikana. Koulutuksen järjestäjä vastaa tavoitteellisesta ja ohjatusta koulutuksesta. Opiskelijalle nimetään aina työpaikalta vastuullinen työpaikkaohjaaja.

Opetushallinnon tilastopalvelun Vipusen mukaan ammatillisessa koulutuksessa, jonka tavoitteena on tutkinnon tai tutkinnon osien suorittaminen, opiskeli vuonna 2018 yhteensä 307 704 opiskelijaa. Ammatillinen perustutkinto tai sen osa oli tavoitteena 231 972 opiskelijalla, ammattitutkinto 50 532 opiskelijalla ja erikoisammattitutkinto 25 200 opiskelijalla. Lisäksi ammatillisen koulutuksen työvoimakoulutuksessa, jossa tavoitteena oli tutkinto tai tutkinnon osa, opiskeli vuonna 2018 13 305 opiskelijaa. Kaikista opiskelijoista yli 20-vuotiaita oli 62,2 prosenttia. Erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden määrä on ollut vuosittain n. 25 000 opiskelijaa. Näistä ammatillisissa erityisoppilaitoksissa opiskelee n. 4500 ja muut integroidusti yhdessä muiden kanssa ammatillisissa oppilaitoksissa.

Ammatillisen koulutuksen tehtävä on mahdollistaa opiskelijoille sivistyksellisen ja ammatillisen osaamisen lisäksi valmiuksia jatkuvaan oppimiseen ja itsensä kehittämiseen. Opiskeluvalmiudet ja perustaidot luovat pohjan elinikäiselle oppimiselle. Haasteita opiskeluun voivat tuoda erilaiset oppimisen vaikeudet tai vammasta tai sairaudesta johtuvat tuen tarpeet. Maahanmuuttajan tai aikuisen vaikeuksien perusta voi olla aiemman koulutuksen puute tai vähäisyys tai kielenoppimiseen liittyvät haasteet. Erityisesti mielenterveys- ja päihdeongelmat sekä elämänhallintaan liittyvät ongelmat vaikeuttavat opiskelun etenemistä, osaamisen hankkimista ja tutkinnon suorittamista ja työllistymistä.

Tukitoimia ovat erilaiset erityisopetuksen lähestymistavat ja menetelmät ja erityisjärjestelyt, oppimisvalmiuksia tukevat opinnot, valmentavat koulutukset ja opiskelijahuollon tuki. Koulutuksia koskee YK:n vammaisten oikeuksien julistuksen ja yhdenvertaisuuslain mukaiset kohtuulliset mukautukset vammaisten ihmisten yhdenvertaisuuden toteuttamiseksi. Koulutuksessa tulee vastata näihin erilaisiin tuen tarpeisiin ja vahvistaa yksilöiden oppimis-, toiminta- ja työkykyä kokonaisvaltaisesti.

Opiskelija voi halutessaan valita osaksi koulutusta Ammattiosaajan työkykypassin suorittamisen, jonka tavoitteena on varmistaa opiskelijan tiedot, taidot ja motivaatio huolehtia omasta terveydestään ja hyvinvoinnistaan opiskelun aikana ja sen jälkeen. Tavoite on ymmärtää, että työkyvystä huolehtiminen on osa ammattitaitoa. Työkykypassin sisällöt jakautuvat ammatin työkykyvalmiuksiin, työkykyä edistävään liikuntaan, terveysosaamiseen ja harrastuneisuuteen sekä yhteistyötaitoihin. Myös monissa tutkinnon perusteissa korostuu osaamisessa oman työn kehittäminen, omasta työ- ja toimintakyvystä huolehtinen ja osaamisen jatkuva kehittäminen.

Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen on osatyökykyisten työllistymiseksi keskeistä. Osaamisen täydentäminen, uudelleen koulutus tai osaamisen päivittäminen vastaamaan työelämän tarpeita vaihtelevat ovat erityisen tärkeitä osatyökykyisille, koska yksilön työ- ja toimintakyvyssä voi tapahtua paljonkin muutoksia suhteessa aiemmin hankittuun osaamiseen ja työtehtäviin. Myös työelämän jatkuva muutos edellyttää osaamisen päivittämistä vastaamaan työelämän osaamistarpeita

2.3 Työvoimahallinnon palvelut

Työllisyyden edistämiseen tähtäävien julkisten palveluiden järjestäjiä ja tuottajia ovat valtion työ- ja elinkeinohallinto (työ- ja elinkeinoministeriö, elinkeino-, liikenne -ja ympäristökeskukset, työ- ja elinkeinotoimistot ja työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus) sekä kunnat (mm. kuntien työllisyyden hoidon yksiköt ja sosiaali- ja terveystoimi), eri palveluntuottajat, kansaneläkelaitos sekä toimijoiden yhteiset palvelupisteet ja -verkostot, kuten työllistymistä

edistävät monialaiset yhteispalvelut (TYP) ja Ohjaamot. Työ- ja elinkeinoministeriö vastaa julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen osalta elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen ja niiden kehittämis- ja hallintokeskusten ohjauksesta. Kehittämis- ja hallintokeskusten vastuulla on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja niiden alaisina toimivien työ- ja elinkeinotoimistojen palvelujen ja toiminnan valtakunnallinen kehittäminen. Työ- ja elinkeinotoimistojen alueellisesta ohjauksesta vastaavat elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset.

Julkisista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä säädetään mm. laissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012). Lain keskeinen periaate on, että viranomaiset ja asiakas arvioivat yhdessä asiakkaan palvelutarpeen.

Työnhakijoille voidaan tarjota mm. työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, koulutus- ja osaamispalveluja, työnhaku-, uravalmennus- ja työhönvalmennuspalveluja, työ- ja koulutuskokeiluja, työllistämispalveluja sekä muiden toimijoiden vastuulla olevia palveluja (mm. kuntouttava työtoiminta ja sote-palvelut). Julkisten työnantajapalveluiden valikoima sisältää lisäksi mm. työpaikkojen ilmoittelupalvelun (työ- ja elinkeinopalvelut ja työmarkkinatori), erilaisia työnantajalähtöisiä rekrytointipalveluja, työlupapalvelun, yhteishankintakoulutuksia ja yritysten kehittämispalveluita.

Työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia ostopalveluna työkyvyn arvioinnin terveydenhuollon yksiköltä, kuntoutuslaitokselta, yksittäiseltä asiantuntijalta tai esim. työklinikalta asiakkaalle, jolla on sellainen diagnosoitu vamma tai sairaus, jonka arvioidaan vaikuttavan mahdollisuuksiin saada työtä. Työkyvyn arviointi hankitaan tilanteessa, jossa asiakkaan työ- ja toimintakykyä pitää tarkemmin tai yksilöidymmin selvittää suhteessa haun kohteena olevaan ammattiin tai suunniteltuun koulutukseen taikka uuteen ammattiin. Työkyvyn arvioinnista saatava tieto täydentää käytettävissä olevaa tietoa ja auttaa palvelujen suunnittelussa. Palvelua voidaan käyttää esimerkiksi arvioitaessa työllistymistä edistävien palvelujen suunnittelua, mikäli työllistymisprosessin ja työllistymistä edistävien palvelujen aikana ilmenee tarve työkyvyn arviointiin yksittäisenä arviointina taikka arvioidaan työolosuhteiden järjestelytuen käyttöä ja mukautusten suunnittelua. Hankittavat palvelut voivat sisältää esim. lääketieteellisiä, psykologisia ja/tai sosiaalisia tutkimuksia ja arviointeja, työtehtävien kokeilemista ohjatusti, asiantuntijan konsultointeja (kuten työterveyslääkäri, oppilaanohjaaja, työnantaja). Työkyvyn arviointia ei voi käyttää sairauden diagnosoimiseksi tai hoidon taikka lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämiseksi eikä siihen sisällytetä em. tarkoituksessa tehtäviä laboratorio- tai röntgenologisia tutkimuksia. Tarvittaessa asiakas ohjataan julkiseen terveydenhuoltoon, kuten työttömien terveystarkastukseen.

Työvoimahallinnon viranomaisten on annettava asiakkaalle tietoa myös muista palvelumahdollisuuksista. Tarvittaessa asiakas on ohjattava muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palveluihin yhteistyössä näiden kanssa, jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla.

Työllisyysmäärärahat jaetaan elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskuksille ja kehittämis- ja hallintokeskuksille. Määräahoja käytetään mm. työvoimakoulutuksen, kotoutumiskoulutuksen ja valmennusten hankintaan, palkkatukeen, starttirahaan sekä työllisyyspoliittisiin avustuksiin.

Kuntien lakisääteiset palvelut ja velvoitteet työllisyyden hoidossa liittyvät ikääntyvien työllistämisvelvoitteeseen, aluevelvoitteeseen, kuntouttavaan työtoimintaan, työmarkkinatuen rahoitukseen, työttömien terveyden edistämiseen, vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaan toimintaan ja vammaisten henkilöiden työtoimintaan sekä yhteistoimintavelvoitteeseen ja TYP-

toimintaan. Kunnat vastaavat myös sote-palveluista, joilla tuetaan työttömien työ- ja toimintakyvyn vahvistumista.

Vuoden 2021 maaliskuun alusta käynnistettiin työllisyyden kuntakokeilut, joissa kokeilukunnat vastaavat osin alueensa työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta. Kokeiluihin ohjataan kokeilualueilla ne työttömät ja työvoimapalveluissa olevat työnhakijat, jotka eivät ole oikeutettuja ansiopäivärahaan. Lisäksi kohderyhmään kuuluvat kaikki alle 30-vuotiaat työnhakijat sekä kaikki maahanmuuttajat ja vieraskieliset, jotka ovat joko työttömänä tai työvoimapalveluissa kokeilualueiden työ- ja elinkeinotoimistoissa. Kokeilukunta vastaa näiden asiakasryhmien julkisten työ- ja elinkeinopalveluiden tarjoamisesta.

Työttömällä työnhakijalla on hänen tilanteestaan riippuen oikeus mm. työllistymissuunnitelmaan, aktivointisuunnitelmaan ja monialaiseen työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelmassa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista, työnhakijan palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista. Tarvittaessa suunnitelmassa sovitaan muista osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista tai työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toimista.

Aktivointisuunnitelmaa laadittaessa on ensiksi selvitettävä mahdollisuus tarjota työtä tai julkisia työvoimapalveluja. Suunnitelma voi sisältää myös työllistymismahdollisuuksia parantavia sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja. Työttömän oikeudesta aktivointisuunnitelman mukaisiin palveluihin on säädetty erikseen. Monialaisen työllistymissuunnitelman laativat yhdessä työtön, Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja tarvittaessa Kela. Siinä sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Laissa on mm. säädetty työttömän velvollisuudesta osallistua palveluihin. Aktivointisuunnitelma ja monialainen työllistymissuunnitelma voivat sisältää myös kuntouttavaa työtoimintaa.

2.3.1 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

Työttömille henkilöille tarjottavista työllisyyspalveluista säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012). Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjoavat työ- ja elinkeinotoimistot, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukset ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä (kuntakokeilulain mukaiset kunnan ja kuntaryhmät).

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 1 §:n mukaan talouden kasvun, korkean työllisyyden ja hyvinvoinnin turvaamiseksi valtio edistää työmarkkinoiden toimivuutta ja työvoiman tarjontaa yhdessä kuntien, työmarkkinajärjestöjen, yritysten ja muiden työnantajien sekä kansalaisten kanssa. Työmarkkinoiden toimivuuden ja työvoiman tarjonnan edistämiseksi valtion tulee huolehtia työ-, talous-, elinkeino-, koulutus- ja sosiaalipolitiikan yhteensovittamisesta ja tasoittaa toimillaan suhdannevaihteluita.

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tarjoavat työ- ja elinkeinotoimistot, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukset ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset. Lain 1 luvun 2 §:n mukaan julkisilla työvoima- ja yrityspalveluilla edistetään työmarkkinoiden toimivuutta turvaamalla osaavan työvoiman saatavuutta ja tarjoamalla työtä hakeville mahdollisuuksia saada työtä sekä edistetään uuden yritystoiminnan syntymistä ja kehitetään yritysten toimintaedellytyksiä ja työelämän laatua. Julkisena työvoima- ja yrityspalveluna tarjotaan työnvälityspalveluita, tieto- ja neuvontapalveluita, osaamisen kehittämispalveluita sekä yritystoiminnan käynnistämis- ja kehittämispalveluita. Julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvat myös henkilöasiakkaan palveluprosessiin liittyvät asiantuntija-arvioinnit sekä tämän lain mukaiset tuet ja

korvaukset. Työttömän työnhakijan toimeentulon turvaamisesta työmarkkinatuella ja työttömyyspäivärahalla säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002).

Työ- ja elinkeinotoimistot tarjoavat työnhakijoille monipuolisesti erilaisia palveluita, jotka tukevat työllistymistä ja koulutusta ammattiin. Työllistymistä edistäviä palveluita ovat työnhakuvalmennus, uravalmennus, koulutuskokeilut, ammatillinen työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna, työkokeilut, maahanmuuttajien kotoutumispalvelut ja kuntouttava työtoiminta.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen perustuu lain 4 §:n mukaan elinkeinoelämän ja työmarkkinoiden tarpeisiin ja muutosten ennakointiin. Työ- ja elinkeinotoimisto, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ja asiakas arvioivat yhdessä asiakkaan palvelutarpeen, jonka perusteella tarjotaan julkisia työvoima- ja yrityspalveluja, jotka parhaiten turvaavat osaavan työvoiman saatavuutta ja edistävät henkilöasiakkaan sijoittumista avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistymistä tai kehittymistä.

Jos asiakkaan palvelutarve edellyttää muita palveluja kuin julkisia työvoima- ja yrityspalveluja tai jos palvelun järjestämisvastuu on muulla viranomaisella tai taholla, työ- ja elinkeinotoimiston, työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskuksen tai elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on annettava asiakkaalle tietoa muista palvelumahdollisuuksista sekä tarvittaessa ohjattava asiakas muun viranomaisen tai palvelun järjestäjän palvelujen piiriin yhteistyössä näiden kanssa. Palveluja tarjottaessa noudatetaan tasapuolisuutta ja puolueettomuutta. Viranomaisten on myös aktiivisesti edistettävä yhdenvertaisuuden toteutumista sekä naisten ja miesten välistä tasa-arvoa työmarkkinoilla.

Palvelujen tuottamisesta ja hankkimisesta sekä niihin liittyvistä valtiontukinäkökohdista säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 5 §:ssä. Viranomaiset voivat tuottaa palvelut itse tai hankkia ne kokonaan tai osin kilpailuttamalla muilta palvelun tuottajilta valtion talousarviossa palvelujen hankkimista varten osoitetulla määrärahalla. Valtion talousarviossa työllisyyden edistämiseen ja työttömyyden torjuntaan tarkoitettujen työllisyysmäärärahojen avulla tuetaan erityisesti heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä.

Jos palvelun tuottaja saa valtionavustusta tai muuta valtion rahoitusta hankittavan palvelun tuottamiseen, valtionavustusta tai muuta valtion rahoitusta vastaava osuus vähennetään palvelun hankintahinnasta. Työ- ja elinkeinotoimiston ja elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen tehtävistä palvelua hankittaessa, menettelystä hankinnasta päätettäessä ja hankintasopimusta tehtäessä, hankintasopimuksen sisällöstä sekä sopimuksen tekemistä edeltävästä hankinta- ja tarjousmenettelystä säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ohjaavat työ- ja elinkeinotoimistoja niiden tavoitteiden saavuttamisessa ja palvelujen kehittämisessä työ- ja elinkeinoministeriön työllisyys-, yrittäjyys- ja työvoimapolitiikan sekä maahanmuuttopolitiikan mukaisesti. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ohjaavat ostopalveluna tuotettavien työvoimapalvelujen suunnittelua, seurantaa ja kehittämistä sekä hankkivat palveluja yhteistyössä työ- ja elinkeinotoimistojen kanssa. Lisäksi elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset ja työ- ja elinkeinotoimistot suunnittelevat ja hankkivat ammatillista koulutusta yhteistyössä työnantajien kanssa.

2.3.1.1 Työllistymissuunnitelma ja asiakasrekisterit

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:ssä säädetään työnhausta. Henkilön työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti työnhaun käynnistämiseen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Henkilö rekisteröidään työnhakijaksi aina hänen sitä pyytäessään. Työnhaun voi käynnistää, vaikka henkilö ei olisikaan työtön. Asiakkuus muissa palvelujärjestelmissä, esim. ammatillisen kuntoutuksen tai sote-palvelujen asiakkuus, tai työkyvyttömyysetuuden saaminen eivät ole esteenä työnhakijaksi rekisteröitymiselle. Työ- ja elinkeinopalvelut ovat osa palvelujärjestelmää, joka tarjoaa osatyökykyisille työttömille tukea työelämään siirtymisessä muun muassa antamalla henkilökohtaista ohjausta ja taloudellista tukea. Palveluja on pyrittävä järjestämään niin, että vältetään niiden siiloutuminen.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 ja 7 §:ssä säädetään työllistymissuunnitelmasta. Työttömällä työnhakijalla ja muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelma on laadittava, jollei sen laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta, viimeistään lain 4 §:n 1 momentin mukaisessa työnhakijan haastattelussa. Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä. Työllistymissuunnitelma ja sitä korvaava suunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen. Suunnitelmassa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista, työnhakijan palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista. Tarvittaessa suunnitelmassa sovitaan muista osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista tai työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toimista.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 ja 3 §:ssä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ja sen sisällöstä. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää käytetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa ja ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen. Asiakastietojärjestelmä muodostuu henkilöasiakasrekisteristä, työnantajarekisteristä ja palveluntuottajarekisteristä sekä henkilöasiakasrekisterin osarekisterinä toimivasta monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteristä. Mitä tässä luvussa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, sovelletaan monialaisen yhteispalvelun asiakasrekisteriin kuitenkin vain, jos työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa ei toisin säädetä.

Asiakastietojärjestelmän henkilöasiakasrekisteriin voidaan tallettaa henkilöasiakkaasta seuraavat tiedot: nimi, henkilötunnus ja yhteystiedot; työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen ja työ- ja elinkeinotoimiston kanssa asiointiin sekä asioinnin mahdollisesti edellyttämiin erityisjärjestelyihin liittyvät tiedot; koulutusta, työhistoriaa ja ammatillista osaamista koskevat tiedot; palvelutarvetta ja suunnitelmia koskevat tiedot; tiedot työ- ja koulutustarjouksista ja esittelyistä työnantajalle; tiedot julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista; työttömyysturvaan ja vuorotteluvapaaseen liittyvät selvitykset ja työvoimapoliittiset lausunnot ja tiedot julkiseen työvoima- ja yrityspalveluun kuuluvista etuuksista. Henkilöasiakasrekisteriin voidaan tallettaa myös sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Työ- ja elinkeinoministeriön ohjeessa (TEM

ohje julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain ja asetuksen soveltamisesta TEM/2376/00.03.05.02/2017, annettu 19.12.2017). on täsmennetty, että tämä tarkoittaa tilannetta, jossa asiakkaan vamma tai pitkäaikaissairaus vähentää mahdollisuuksia saada työtä, säilyttää työ tai edetä työssä. Tällöin terveydentilalla on vaikutusta nimenomaan työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväalueen palvelutarpeeseen, johon palveluilla tulee vastata.

2.3.2 Työkyvyn arviointi työ- ja elinkeinotoimistossa

Työ- ja elinkeinotoimisto voi hankkia ostopalveluna työkyvyn arvioinnin terveydenhuollon yksiköltä, kuntoutuslaitokselta, yksittäiseltä asiantuntijalta tai esim. työklinikalta asiakkaalle, jolla on sellainen diagnosoitu vamma tai sairaus, jonka arvioidaan vaikuttavan mahdollisuuksiin saada työtä. Työkyvyn arviointi hankitaan tilanteessa, jossa asiakkaan työ- ja toimintakykyä pitää tarkemmin tai yksilöidymmin selvittää suhteessa hakuammattiin; tai suunniteltuun koulutukseen tai uuteen ammattiin. Työkyvyn arvioinnista saatava tieto täydentää käytettävissä olevaa tietoa ja auttaa näin palvelujen suunnittelussa. Palvelua voidaan käyttää esim. seuraavissa tilanteissa: soveltuvuuden arviointi urasuunnittelun osana; työllistymistä edistävien palvelujen suunnittelu; työllistymisprosessin ja työllistymistä edistävien palvelujen aikana ilmenevä tarve työkyvyn arviointiin yksittäisenä arviointina tai työolosuhteiden järjestelytuen käyttö ja mukautusten suunnittelu. Työ- ja elinkeinotoimisto merkitsee tutkimuspyyntöön yksilöidyt kysymykset, joihin halutaan saada vastaus sekä minkä alan asiantuntijalta vastaus ensisijaisesti halutaan saada. Tarvittaessa voidaan vastausta pyytää useammalta asiantuntijalta. Hankittavat palvelut voivat sisältää esim. lääketieteellisiä, psykologisia tai sosiaalisia tutkimuksia ja arviointeja; työtehtävien kokeilemista ohjatusti tai asiantuntijan konsultointeja (esim. työterveyslääkäri, oppilaanohjaaja, työnantaja). Työkyvyn arviointia ei kuitenkaan saa käyttää sairauden diagnosoimiseksi tai hoidon taikka lääkinnällisen kuntoutuksen järjestämiseksi eikä siihen sisällytetä esimerkiksi laboratorio- tai röntgentutkimuksia. Näissä tilanteissa asiakas ohjataan julkiseen terveydenhuoltoon, kuten työttömien terveystarkastukseen.

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoamisen keskeisenä lähtökohtana on, että palveluiden käytön tulee perustua henkilön yksilölliseen palvelutarpeeseen, jonka työ- ja elinkeinotoimisto ja asiakas yhdessä arvioivat. Yhteisen arvioinnin perusteella asiakkaalle tarjotaan työ- ja elinkeinopalveluja, jotka parhaiten turvaavat sekä osaavan työvoiman saatavuutta, että edistävät henkilöasiakkaan sijoittumista avoimille työmarkkinoille sekä edistävät yritystoiminnan käynnistymistä tai kehittymistä. Palvelutarpeen mukainen palvelu sisältää ajatuksen tietystä etenemistavasta. Jos asiakkaan osaaminen ja ammattitaito ovat ajan tasalla, työnvälitys on ensisijainen palvelu. Jos osaamisessa ja ammattitaidossa on puutteita, kyseeseen tulevat työvoimakoulutus, omaehtoinen opiskelu työttömyysetuudella tuettuna tai vaihtoehtoisesti palkkatuki esimerkiksi oppisopimuskoulutukseen.

Työ- ja elinkeinotoimisto harkitsee aina, onko palkkatuettu työ tarkoituksenmukaisin keino edistää työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Työttömän työnhakijan ammatillisessa osaamisessa voi olla myös sellaisia puutteita, että tarkoituksenmukaisempi keino parantaa ammatillista osaamista ja edistää työllistymistä on esimerkiksi työvoimakoulutus tai omaehtoinen opiskelu.

Palvelutarpeen perusteella ja työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan henkilöasiakkaalle tarjotaan palvelutarpeeseen vastaavia palveluja, jolla pyritään edistämään hänen työllistymistään. Työnhakijoille voidaan tarjota mm. asiantuntija-arvioita, ammatinvalintaohjausta, työnvälityspalveluja, tieto- ja neuvontapalveluja, työvoimakoulutus- ja osaamispalveluja, työnhaku-, uravalmennus- ja työhönvalmennuspalveluja, työ- ja koulutuskokeiluja, työllistämispalveluja sekä muiden toimijoiden vastuulla olevia palveluja (mm. kuntouttava työtoiminta ja sote-palvelut). Asiakkaan on myös mahdollista saada starttirahaa tai tukea omaehtoiseen opiskeluun taikka

palkkatukea. Myös matka- ja yöpymiskustannuksia korvataan. Julkisten työnantajapalveluiden valikoima sisältää lisäksi mm. työpaikkojen ilmoittelupalvelun, erilaisia työnantajalähtöisiä rekrytointipalveluja, työlupapalvelun, yhteishankintakoulutuksia ja yritysten kehittämispalveluita.

Asiakkailla ei ole subjektiivista oikeutta mihinkään palveluun lukuun ottamatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 11 luvun 1 §:ssä tarkoitetun työllistämisvelvoitteen piiriin kuuluvia henkilöitä. Asiakkaan palvelutarpeen lisäksi julkisen työvoima- ja yrityspalvelun tarjoamista rajaavat työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapoliittinen harkinta sekä käytettävissä olevat määrärahat.

Palvelujen sisällössä voi eri järjestelmissä olla samankaltaisia elementtejä. Työ- ja elinkeinopalvelut ovat harkinnanvaraisia, joten asiakkaan on ensisijaisesti käytettävä samaan tavoitteeseen palvelua, johon hänellä on subjektiivinen oikeus. Muiden palvelujärjestelmien järjestämiä ja korvaamia palveluja voidaan myös järjestää samanaikaisesti työ- ja elinkeinopalvelujen kanssa. Muiden palvelujärjestelmien tarjoamat palvelut poikkeavat kuitenkin työ- ja elinkeinopalveluista siten, että niissä työllistyminen on toissijainen tavoite ja työllistymisedellytyksinä tukevien tekijöiden, kuten toimintakyky, terveys, osallisuus ovat ensisijaisena tavoitteena.

2.3.3 Työttömyysturvalaki

Oikeudesta työttömyysetuuteen säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002). Osa-aikaista työtä tekevällä voi olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen.

Työnhakija menettää oikeutensa työttömyysetuuteen joko toistaiseksi tai määräajaksi, jos hänet erotetaan työstä tai hän eroaa työstä ilman pätevää syytä. Korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssi tai työssäolovelvoite asetetaan myös silloin, jos työnhakija ilman pätevää syytä kieltäytyy hänelle tarjotusta työstä tai laiminlyö toteuttaa hänen kanssaan laadittua työllistymissuunnitelmaa, monialaista työllistymissuunnitelmaa, aktivointisuunnitelmaa tai kotoutumissuunnitelmaa.

2.3.4 Muussa lainsäädännössä asetettuja ehtoja

Osatyökykyisyyttä arvioitaessa voidaan soveltuvin osin huomioida myös muuta lainsäädäntöä. Työntekijän eläkelain 35 §:n 1 momentin mukaan työntekijällä on oikeus työkyvyttömyyseläkkeeseen, jos hänen työkykynsä arvioidaan olevan heikentynyt sairauden, vian tai vamman vuoksi vähintään kahdella viidesosalla yhtäjaksoisesti ainakin vuoden ajan. Työkyvyttömyyseläke myönnetään täytenä eläkkeenä, jos työntekijän työkyky on heikentynyt vähintään kolmella viidesosalla. Muussa tapauksessa työkyvyttömyyseläke myönnetään osatyökyvyttömyyseläkkeenä. Työntekijän eläkelain 35 §:n 2 momentissa säädetään, että työkyvyn heikentymistä arvioitaessa otetaan huomioon työntekijän jäljellä oleva kyky hankkia itselleen ansiotuloja sellaisella saatavissa olevalla työllä, jota työntekijän voidaan kohtuudella edellyttää tekevän. Tällöin otetaan huomioon myös työntekijän koulutus, aikaisempi toiminta, ikä, asuinpaikka ja muut näihin rinnastettavat seikat. Jos työkyky vaihtelee, otetaan huomioon työntekijän vuotuinen ansio.

Työeläkejärjestelmässä työkyvyn puuttumisen edellytyksinä voidaan näin ollen mainita työkyvyn heikentymisen tietty syy eli sairaus, vika tai vamma, riittävä ajallinen kesto, matemaattinen vähimmäismäärä suhteessa täyteen työkykyyn. Pykälän 2 momentissa määritellään tiettyjä henkilön ominaisuuksia, jotka vaikuttavat työkyvyn arviointiin. Näitä ovat koulutus, aiempi toiminta eli kokemus, ikä, asuinpaikka ja myös ansiotaso. Säännöksen mukaan työkykyä on arvioitava siltä kannalta, onko ansiotyötä ylipäänsä saatavilla ja pystyykö henkilö tekemään sellaista

ansiotyötä, jota hänen voidaan mainitut eri tekijät huomioon ottaen kohtuudella edellyttää tekevän. Keskeisestä on arvioida kohtuullisuutta kussakin tilanteessa. Sääntelyn tavoitteena on ilmaista, että työkyky tai sen puute ei ole sidottu vain määrättyyn ammattiin, johon henkilö on saanut koulutuksen tai johon hänellä on työkokemusta. Ansiotyön tekemistä voidaan edellyttää myös tätä laajemmissa työtehtävissä.

Kansaneläkelain 12 §:n 2 momentin mukaan työkyvyttömänä pidetään henkilöä, joka on sairauden, vian tai vamman takia kykenemätön tekemään tavallista työtään tai muuta siihen verrattavaa työtä, jota on pidettävä hänen ikänsä, ammattitaitonsa sekä muut seikat huomioon ottaen hänelle sopivana ja kohtuullisen toimeentulon turvaavana. Pykälän 4 momentin mukaan työkyvyttömyyseläke myönnetään aina pysyvästi sokealle tai liikuntakyvyttömälle, samoin kuin henkilölle, joka sairautensa, vikansa tai vammansa vuoksi on pysyvästi niin avuttomassa tilassa, ettei voi tulla toimeen ilman toisen henkilön apua.

Kansaneläkelain määrittelyn mukaan työkyvyn puuttumisen edellytyksenä on siten työkyvyn heikentymisen tietty syy eli sairaus, vika tai vamma. Sääntelyssä ei kuitenkaan ole nimenomaisia työkyvyn puutteen kestoa tai määrää koskevia vaatimuksia. Laissa todetaan kykenemättömyys, joka liittyy henkilön tavanomaiseen työhön tai muuhun siihen verrattavaan työhön. Keskeistä on se, mitä kaikkea voidaan pitää kulloinkin toiseen työhön verrattavana työnä. Tältä osin tulkinta voi perustua henkilön ikään ja ammattitaitoon, jonka perusteella arvioidaan työn sopivuutta ja saatavaa palkkaa. Työkyky tai sen puute ei siten ole sidottu vain määrättyyn ammattiin, johon henkilö on saanut koulutuksen tai johon hänellä on työkokemusta. Ansiotyön tekemistä voidaan edellyttää myös tätä muissa työtehtävissä. Lain 12 § 4 momentissa todetaan kuitenkin, että mikäli henkilön sairaus, vika tai vamma on vakava, voi henkilön työkyky puuttua kokonaan. Henkilön työkyvyn arvioinnissa perustuu lääkäriltä saatavaan lausuntoon ja arvioon kuntoutusmahdollisuuksista.

Sairausvakuutuslain 8 luvun 4 §:n 2 momentin mukaan työkyvyttömyydellä tarkoitetaan sellaista sairaudesta johtuvaa tilaa, jonka kestäessä vakuutettu on sairauden edelleen jatkuessa kykenemätön tekemään tavallista työtään tai työtä, joka on siihen läheisesti verrattavaa. Myös tässä säännöksessä on vastaavia tunnusmerkkejä kuin työkyvyttömyyseläkkeiden edellytysten määrittelyssä. Sairausvakuutuslaissa viitataan sairauden ajalliseen ulottuvuuteen ja vertailuperusteena on tavallinen työ ja siihen verrattava työ.

Vammaisten henkilöiden osalta on huomioitava myös sosiaalihuoltolain 27 d § ? jonka mukaan vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevalla toiminnalla tarkoitetaan erityisien työhön sijoittumista edistävien kuntoutus- ja muiden tukitoimien järjestämistä. Vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa toimintaa järjestetään henkilöille, joilla vamman tai sairauden tai muun vastaavan syyn johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista ja jotka tarvitsevat työhallinnon palvelujen ja toimenpiteiden lisäksi 1 momentissa tarkoitettuja tukitoimia työllistyäkseen avoimille työmarkkinoille.

2.3.5 Työpankkikokeilu vuosina 2009 – 2016

Työpankkikokeilu käynnistyi vuonna 2009 sosiaali- ja terveysministeriön hankkeena. Työpankkikokeilu laajennettiin valtakunnalliseksi, ja hanke kirjattiin pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelmaan vuosiksi 2012–2015. Työpankkikokeilua jatkettiin vielä vuodella yhdessä työ- ja elinkeinoministeriön kanssa. Se päättyi vuoden 2016 lopussa. Työpankkikokeilua hallinnoi sosiaali- ja terveysministeriö yhteistyössä Espoon seudun koulutuskuntayhtymä Omnian kanssa. Omnia (keskustyöpankki) vastasi työpankkikokeilun koordinoinnista ja johtamisesta.

Työpankkikokeilussa toimintaa toteuttivat osakeyhtiömuotoiset työpankkiyritykset. Työpankkiyritykset työllistivät työehtosopimusten mukaisella palkalla pääosin heikossa työmarkkina-asemassa olevia henkilöitä joko omaan tuotantoonsa tai vuokrasivat ja välittivät heitä työmarkkinoille. Työpankit käyttivät myös palkkatukea sekä työkokeilua. Kohderyhmänä olivat aluksi osatyökykyiset ja pitkäaikaistyöttömät, toiminnan laajennuttua myös yli kuusi kuukautta työttömänä olleet sekä alle 25-vuotiaat ilman ammatillista koulutusta olevat nuoret. Työllistämisbonus voitiin maksaa vähintään kolmen kuukauden pituisiin työllistymisiin. Bonus oli keskimäärin 2 000 euroa vaihteluvälin ollessa 1 200-6 000 euroa. Työpankki voi myös vuokrata henkilökuntaansa asiakasyrityksilleen. Tällöin henkilöt olivat työsuhteessa työpankkiin, mutta henkilöt työskentelivät toisessa yrityksessä sen työnjohdon alaisuudessa. Vuokrauksesta ei maksettu bonusta, mutta palkkatuen käyttö oli mahdollista. Työpankeilla oli myös omaa tuotantoa, alihankintaa tai palvelutarjontaa.

Työpankkitoimintaa harjoitti kokeilun päättyessä 13 yritystä eri puolilla Suomea. Yritysten yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 100 miljoonaa euroa. Vanhoja työpankkeja toimii edelleen viidellä eri paikkakunnalla. Työpankit työllistivät vuosina 2012 – 2016 yhteensä 10 812 henkilöä, joista 4 452 henkilöä oli heikossa työmarkkina-asemassa olevia työttömiä. Tämä työttömien kohderyhmä koostui osatyökykyisistä (889 henkilöä), pitkäaikaistyöttömistä (1248 henkilöä), yli kuusi kuukautta työttömänä olleista (1398 henkilöä) ja nuorisotakuun piiriin kuuluvista alle 25-vuotiaista nuorista, joilla ei ollut ammatillista perustutkintoa (917 henkilöä). Työsuhteiden keskimääräinen kesto oli 7,7 kuukautta.

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos julkisti 2017 tutkimusraportin ”Työpankki työllistäjänä – työpankkien toiminnan tarkennettu arviointi” (ETLA Raportit No 75) työpankkikokeilun tuloksista. Tulokset osoittavat, että työpankkien harjoittamaan työllistämistoimintaan liittyy piirteitä, jotka auttavat monia eri syistä heikossa työmarkkina-asemassa olevia takaisin työelämään. Myös palkkatukea onnistuttiin myöntämään juuri niille, jotka sitä eniten tarvitsivat työllistyäkseen. Raportin mukaan monilla työpankin asiakkaaksi siirtyneillä työttömillä olisi ollut olennaisesti huonommat mahdollisuudet työllistyä ja samalla pysyä työllisinä, jos he eivät olisi turvautuneet työpankkiin. Tuloksiin on kuitenkin suhtauduttava varauksella, sillä havaintomäärät olivat pieniä.

Etlan mukaan keskeinen kehittämiskohde olisi työllistettyjen työssä pysymisen tukeminen ja varmistaminen seurantajärjestelmällä, jonka avulla havainnoidaan yksittäisten työpankkilaisten työmarkkinatilanteen kehittymistä jatkossa, tunnistetaan mahdollisten ongelmien esiintyminen sekä reagoidaan tehokkaasti niiden korjaamiseksi. Huolellisesti suunniteltu ja toimeenpantu seuranta- ja kannustinjärjestelmän yhdistelmä voisi Etlan mukaan olla osana periaatteessa minkä tahansa työllistymistä edistävän toimijan, myös työpankin, toimintaa. Työpankkilaisen työllisenä pysymisen todennäköisyys kasvaa merkittävästi, jos hän ainakin alkuvaiheessa pystyy jatkamaan saman työnantajan palveluksessa. Työpankkikokeilussa ehdotus olisi Etlan tutkimuksen mukaan voitu toteuttaa esimerkiksi porrastamalla työllistämisbonus työllistämisen keston mukaan kasvavaksi.

Työpankkikokeilusta tehtiin kaksi työllistymisen edistämistä kartoittavaa selvitystä (Innolink Research Oy 2016). Vastaukset kerättiin yhteensä 1 932 työpankin työllistämiltä, muilta työllisiltä ja työttömiltä henkilöiltä, yrityksiltä sekä elinkeino-, liikenne ja ympäristökeskusten ja työvoimatoimistojen johdolta. Tutkimuksen tavoitteena oli kartoittaa työnhakijoiden tuen tarvetta ja profiloida vastaajia sen perusteella. Tavoitteena oli myös selvittää prosessien toimivuutta ja ongelmakohtia sekä työpankin roolia prosesseissa.

Tutkimuksen mukaan työttömät toivoivat enemmän henkilökohtaista apua ja valmennusta työllistymiseen. Pääosa vastaajista piti työpankkihankkeen kaltaisen toimijan olemassaoloa tärkeänä. Sellaisen tahon olemassaolo, joka hoitaisi työsuhteisiin liittyvää byrokratiaa nähtiin vaikuttavan myös huomattavasti osa-aikaisen työn, vuokratyön tai keikkatyösuhteiden vastaanottamisen houkuttelevuuteen. Työpankin työllistämät henkilöt suhtautuivat osa-aika-, vuokra- ja keikkatöihin merkittävästi myönteisemmin kuin muut vastaajina olleet henkilöt. Työ- ja elinkeinotoimistojen vastaajat suhtautuivat kohtalaisen positiivisesti yhteistyön lisäämiseen. Tutkimuksen mukaan työpankki tunnettiin kuitenkin huonosti. Myös työ- ja elinkeinotoimistoissa tunnettuus oli huonoa. Toimintaa tuntevat kokivat työpankkien toiminnan kuitenkin positiivisena. Tutkimuksessa nousi esiin tarve kehittää merkittävästi tunnettavuutta, tarvitaan keskitetty valtakunnallinen brändi ja sen markkinointia sekä toiminnan jalkauttamista alueellisesti esimerkiksi franchising-mallilla.

2.4 Työvoiman kysynnän kohdistuminen osatyökykyisiin

Tutkimusten mukaan työnantajien asenteet vammaisten ja pitkäaikaissairaiden työllistämiseen ovat muuttuneet samanaikaisesti yleisen yhteiskunnallisen asennemuutoksen myötä myönteisempään suuntaan, kun verrataan vuosia 2006 (Työpoliittinen tutkimus 312/2006) ja 2017 (TEM 42/2017). Esimerkiksi vuoden 2006 tutkimuksessa yli puolet palvelutyönantajista arvioi, että mielenterveyskuntoutujan palkkaaminen heikentäisi julkista yrityskuvaa. Tutkijat päättelivät, että työnantajat eivät niinkään kiinnitä huomiota rekrytoinnissa henkilön vammaan tai sairauteen vaan osaaminen, motivaatio ja asenne työhön ovat ratkaisevia. Työnantajat kaipaisivat kuitenkin tuottavuuden alentuman ja työkyvyttömyysriskien parempaa kompensointia ja tukea rekrytointitilanteisiin. Moni työnantajista, joilla on kokemusta osatyökykyisistä työntekijöinä, hallitsee työtehtävien mukauttamisen ja työjärjestelyjen muotoilemisen. Työnantajat, joilla vastaavaa kokemusta ei ole, tarvitsisivat tällaista tukea. Työnantajat kuvaavat, että osatyökykyinen työntekijä voi myös vaatia tavanomaista pidempää perehdytystä. Kun tarkastelunäkökulmaa laajennetaan myös työnantajien kanssa yhteistyössä toimiviin, laajenee haaste yleisempään tarpeeseen saada tukea työntekijän ja työn yhteensovittamiseen (Tötterman etc. Työpoliittinen aikakauskirja, 4/2016). Tämän perusteella työnantajat tarvitsivat tukea myös työntekijän osaamisen arviointiin tarjolla oleviin työtehtäviin nähden ja tätä kautta työtehtävien räätälöintiin.

Työnantajien viittaukset työkyvyttömyysriskiin liittyvät työeläkejärjestelmän maksuluokkamalliin. Suomessa on kaksi toisiaan täydentävää lakisääteistä eläkejärjestelmää: työeläke ja kansaneläke. Jälkimmäistä hallinnoi eduskunnan alainen Kansaneläkelaitos eikä vuoden 2010 jälkeen työnantajat ole osallistuneet näiden eläkkeiden rahoitukseen työnantajamaksuilla. Työeläkeyhtiössä vakuutuksen ottaneen työnantajan maksu riippuu työnantajan koosta. Tilapäinen työnantaja maksaa vakuutetuistaan kiinteän prosentin suuruista vakuutusmaksua. Pieni sopimustyönantaja maksaa kiinteän perustariffimaksun suuruista vakuutusmaksua. Suuren työnantajan maksu riippuu osaltaan myös työnantajan omien työntekijöiden työkyvyttömyyseläkkeiden määrästä vertaamalla työnantajan omien toistaiseksi voimassa olevien työkyvyttömyyseläkkeiden eläkemenoa keskimääräiseen tasoon. Tämä viimeiseksi jäävän työnantajan omavastuuta korostava periaate on ollut työeläkejärjestelmässä sen alusta lähtien, ja sen tarkoituksena on kannustaa työnantajia ennaltaehkäisemään työkyvyttömyystapauksia.

Eläketurvakeskuksen tutkimuksen (03/2017) mukaan työnantajien enemmistö pitää nykyistä maksuluokkamallia vähintään melko toimivana. Sen olennaisena vahvuutena on, että se kannustaa yrityksiä huolehtimaan työntekijöidensä työkyvystä. Tutkimus tuo esille työnantajien käsityksenä, että mallin haittapuolena olisi, että se luo suurille työnantajille kynnyksen rekrytoida sellaisia henkilöitä, joilla on kohonnut työkyvyttömyyden riski.

Maksuluokkamallin haitallisia rekrytointikynnysvaikutuksia on pyritty lieventämään niiden rekrytoitavien työntekijöiden osalta, jotka työsuhteen alkaessa ovat olleet työ- ja elinkeinotoimistojen asiakkaina ja joilla on vamman tai sairauden vuoksi vähäisemmät mahdollisuudet saada työtä. Vuosina 2009-2016 tämä toteutettiin erillisen työeläkevakuutuksella. Erillisellä vakuutuksella vakuutettujen työntekijöiden mahdolliset työkyvyttömyyseläkkeet eivät nostaneet työnantajan päävakuutuksen työeläkemaksuja. Työntekijän pystyi vakuuttamaan erillisessä vakuutuksessa korkeintaan neljän vuoden ajaksi. Erillisellä vakuutuksella vakuuttamisen edellytyksenä oli, että työntekijä on palkattaessa merkitty vajaakuntoiseksi työnhakijaksi työ- ja elinkeinohallinnon rekisteriin. Uudistuksen tarkoituksena oli keventää työ- ja elinkeinohallinnon rekisteriin merkittyjen vajaakuntoisten henkilöiden palkkaamiseen liittyvää byrokratiaa ja tehdä heidän työllistämisestään aiempaa helpompaa. Vuosiksi 2013-2016 erillisen vakuuttamisen perusteet muutettiin sanamuotoon ”jolle työsuhteen alkaessa työ- ja elinkeinohallinnon rekisterin mukaan tarjotaan julkisia työvoima- ja yrityspalveluja ammatillisen kuntoutuksen tarkoituksessa”.

Vuoden 2017 alusta lähtien näitä työntekijöitä ei enää sisällytetty erilliseen vakuutukseen, vaan työnantajan on nykyään toimitettava todistus erityisestä työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuudesta työkyvyttömyyseläkkeen hakemisen yhteydessä. Muutoksesta sovittiin myös työmarkkinajärjestöjen työeläkejärjestelmän uudistamista koskeneessa sopimuksessa. Asiakkuuden osalta todistuksessa tuli ilmetä, että hänet oli työsuhteen alkaessa merkitty työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään työnhakijaksi, jonka mahdollisuudet saada sopivaa työtä, säilyttää työ tai edetä työssä ovat huomattavasti vähentyneet vamman tai sairauden takia.

Tähän työ- ja elinkeinotoimistojen antamaan todistukseen liittyy kuitenkin tietosuojaongelma, joka mahdollisesti estää työnantajaa käsittelemästä sen sisältämää tietoa. Todistuksesta ilmenee työntekijän terveydentilaa koskeva henkilötieto ja näiden tietojen käsittely on Euroopan unionin yleisen tietosuoja-asetuksen (2016/679) 9 artiklan nojalla lähtökohtaisesti kiellettyä. Yksityisyyden suojasta työelämässä annetun lain (759/2004) 5 §:n 1 momentin mukaan työnantajalla on oikeus käsitellä työntekijän terveydentilaa koskevia tietoja, jos tiedot on kerätty työntekijältä itseltään tai hänen kirjallisella suostumuksellaan muualta ja tietojen käsittely on tarpeen sairausajan palkan tai siihen rinnastettavien terveydentilaan liittyvien etuuksien suorittamiseksi taikka sen selvittämiseksi, onko työstä poissaoloon perusteltu syy, taikka jos työntekijä nimenomaisesti haluaa selvitettävän työkykyisyyttään terveydentilaa koskevien tietojen perusteella. Lisäksi työnantajalla on oikeus käsitellä näitä tietoja niissä tilanteissa ja siinä laajuudessa, kuin muualla laissa erikseen säädetään. Pykälän 2 ja 4 momentissa on säädetty terveydentilatietojen käsittelyn suojatoimista. Edellä selostetusta todistukseen merkittyjen tietojen käsittelystä ei ole säädetty erikseen, eivätkä 5 §:n 1 momentin terveydentilatietojen käsittelyn edellytykset sovellu.

3 Nykytilan arviointi

Useat eri alojen viranomaiset osallistuvat työllisyystoimia koskevien suunnitteluprosessien osana myös osatyökykyisten työllistämismahdollisuuksien edistämiseen. Palvelutarjonta on laajaa ja pääosin jo hyvin kattavaa. Eri vaihtoehdot ja etenemistiet tulevat arvioiduiksi monipuolisesti. Silti monien osatyökykyisten työllistyminen jää toteutumatta tai osatyökykyinen joutuu palveluiden ja väliaikaistöiden toistuvaan ja turhauttavaan kierteeseen. Tämä voi johtua useista eri tekijöistä, kuten osatyökykyisten ominaisuuksista, kapasiteetista, motivaatiosta tai muista tekijöistä ja myös viranomaisista. Viranomaisten toiminnan puutteet voivat johtua heidän ajankäyttörajoitteistaan, edellytyksistään paneutua yksittäiseen osatyökykyiseen, väärin kohdennetusta suunnitelmasta, kapeasta keinovalikoimasta, sopivien palveluiden puutteista, katkoksista palveluiden välillä tai muista vastaavista seikoista.

Nykyisen palvelurakenteen kehittämiseksi palvelukokonaisuuksien ja –polkujen luomiseen tulisi panostaa nykyistä enemmän. Epäonnistumisten syistä riippumatta on perusteltua tavoitella parempaa tulosta kaikkien niiden osatyökykyisten osalta, joilla on halua ja potentiaalia kehittyä työntekijäksi. Kattavuudestaan huolimatta yksittäiset työ- ja elinkeinopalvelut eivät muodosta tällä hetkellä riittävän selkeitä polkuja kohti työmarkkinoita. Palveluiden välisiä kytköksiä ja linkityksiä tulisi vahvistaa. Samalla olisi huolehdittava, että palvelut eivät liiaksi lukitse työnhakijaa osaksi järjestelmää. Palveluohjauksen sisältöjä ja työkaluja tulisi kehittää niin, että esimerkiksi osaamisen ja oppimisvaikeuksien tunnistamiseen panostettaisiin nykyistä enemmän.

TYP-palvelumalli ja työllisyyden kuntakokeilut sisältävät pyrkimyksen linkittää palveluita saumattomaksi kokonaisuudeksi. Tästä voidaan esimerkkinä mainita Lapin tuetun työllistymisen osuuskunnan Toimio-malli, jossa pyritään integroimaan erilaisia osatyökykyisten palveluita tuloksia tuottavaksi kokonaisuudeksi. Malli sovittaa yhteen työhön kuntoutumista ja työllistämistä tukevat palvelujärjestelmät. Toimi-mallin alustana toimivat työhönkuntoutus-yksiköt, joita ovat Lapissa työhönvalmennussäätiöt.

Osatyökykyisten työllistämistä voidaan parantaa olemassa olevia palveluja paremmin hyödyntämällä ja kehittämällä. Palvelut voidaan rakentaa olemassa olevien järjestelmien varaan. Tässä työssä keskinen uusi vaihtoehto on työllistymistä edistävän erityistehtäväyhtiön perustaminen.

3.1 Työpankkikokeilun arviointia

Työpankkitoiminnan toimintamalli, joka sisälsi oman tuotannon, henkilövuokrauksen, uusien työpaikkojen etsinnän ja siirtymien tukemisen, oli hyvin laaja ja vaativa kokonaisuus, jonka hoitamiseen työpankit olivat liian pieniä ja hajanaisia. Mallissa ei ollut riittävän vahvaa ohjaus- ja koordinaatiomekanismia. Työpankkiyritysten rajaus pelkästään osakeyhtiöihin oli tarpeettoman tiukka ja rajasi toiminnasta ulos esimerkiksi monet kolmannen sektorin toimijat.

Työpankkitoiminnan skaalaus olisi vaatinut tuekseen valtakunnallisesti ohjatun rakenteen, kuten franchising-mallisen keskustyöpankin, joka olisi luonut työpankeille X Oy mallin ja konseptin ja varmistanut mm. viranomaisyhteistyön sujuvuuden erityisesti palkkatukien saatavuudessa ja riittävyydessä, asiakasohjauksissa ja niihin liittyvissä viranomaispäätöksissä. Kokeilu ei myöskään saavuttanut sitä laajuutta, mitä tavoiteltiin ja kohderyhmäkohtaiset tulokset olivat epätasaisia. Osatyökykyisten kohdalla siirtymät ja vuokraus olivat huomattavan vähäisiä verrattaessa heidän osuuteensa työpankkeihin palkatuista. Työpankkitoiminta ei ratkaissut kaikkein haastavimpien erityisryhmien työllistymisen haasteita.

Työpankkikokeilu ei pystynyt antamaan riittävän tarkkaa kuvaa eri kohderyhmille tarvittavista oikeudenmukaisista ja resurssitarvepohjaisista bonuksen tasoista. Olisi tarvittu vahvempaa analyysia työllistämisen kustannuksista ja kustannusvaikuttavuudesta. Työpankkihankkeessa oli kuitenkin elementtejä, jotka helpottivat ja mahdollistivat osatyökykyisten työllistymisen. Työpankin alihankinta ja sopimusvalmistus mahdollistivat työntekijälle työtehtävien testaamisen, ja hänen työkykynsä voitiin varmistaa. Lisäksi työhön oli mahdollista liittää tarvittaessa kuntouttava elementti tai koulutus, jotka paransivat osatyökykyisen työelämäedellytyksiä. Merkittävää oli myös työnantajien kokemus, että rekrytointi ja työntekijän vuokraaminen työpankin kautta oli heille kohtuullisen helppoa ja riskitöntä ja työpankki auttoi myös tukiin liittyvissä asioissa. Näin kynnys palkata osatyökyinen työntekijä madaltui.

Työpankkitoiminnan palvelukokonaisuuteen olisi ollut hyödyllistä sisällyttää niin työ- ja toimintakyvyn tukemiseen kuin osaamisen kehittämiseen liittyviä toimia. Tärkeää on osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen. Lisäksi tarvittaisiin työhön ohjausta, työnantaja- ja rekrytoin-

tipalveluja kuten työolosuhteiden järjestelyä, työn muokkausta ja neuvontapalveluja mm. työsuhteisiin liittyvässä byrokratiassa. Tarvittaisiin myös seuranta- ja tukijärjestelmä, jolla arvioitaisiin työllistettyjen työmarkkinatilanteen kehittymistä ja autettaisiin mahdollisissa ongelmatilanteissa. Työpankkitoiminnan olisi tärkeää olla osa jo olemassa olevaa infrastruktuuria eli mm valmennus- ja sosiaalipalveluyhteisöjä, työkeskuksia, työpajoja sekä yhteiskunnallisten yritysten verkostoja.

3.2 X Oy:n toiminta suhteessa muihin välityömarkkinatoimijoihin

Suomessa on paljon toimijoita, jotka ylläpitävät ns. välityömarkkinoita ja järjestävät työmahdollisuuksia osatyökykyisille. Selvityshenkilön raporttia laadittaessa nämä tahot ilmaisivat vahvan huolensa olemassa olevien toimijoiden toiminnan ja rakenteiden vaarantumisesta. Vaihtoehdoksi esitettiin nykyisten toimijoiden verkoston vahvistamisen ja kehittämistä.

Selvityshenkilön raportissa arvioidaan myös nykytilaa toteamalla, että nykyisten välityömarkkinatoimijoiden asiakaskunnan ominaisuuksista ei ole saatavissa tutkittua tietoa, mutta arvioiden mukaan näiden toimijoiden asiakaskunta ei täysin painotu vaikeimmin työllistyviin osatyökykyisiin. Tämä johtuu siitä, että monet toimijat joutuvat hankkimaan resurssit toimintaansa muualta. Myös työpankkitoiminnan on arvioitu asteittain siirtyneen helpommin työllistettäviin, vaikka tämän torjumiseksi on otettu käyttöön porrastettuja työllistämisbonuksia.

Selvityshenkilön mukaan nykytilan ongelmana on toimijoiden hajanaisuus ja verkostomaisen toimintamallin puuttuminen. Työpankit pyrkivät aikanaan muodostamaan verkoston keskustyöpankin ympärille, mutta toimijoiden erilaisuudesta johtuen tavoitetta ei saavutettu. Verkostoituminen olisi luontevinta rakentaa toimijoiden omiin lähtökohtiin perustuvan, vapaaehtoisen yhteistyön varaan.

Nykytilan ongelmana on selvityshenkilön mukaan tunnistettu myös se, että kaikki toimijat eivät ole halukkaita sitoutumaan julkiselle tuelle asetettujen toimintaperiaatteiden noudattamiseen, kuten kaikkein vaikeimmassa työmarkkinatilanteessa oleviin tukemiseen. Vain osa välityömarkkinatoimijoista pystyisi nämä tavoitteet toteuttamaan.

Nykyisillä välityömarkkinatoimijoilla on tärkeä rooli osatyökykyisten työllistämisessä, mutta tarvitaan kuitenkin myös muita ratkaisuja, jotta kaikki osatyökykyiset saisivat riittävän tuen työllistymiseen eikä kukaan työhaluinen ja potentiaalisesti riittävän työkykyinen jäisi ilman tarvitsemaansa tukea. Eri toimijoiden kesken tarvitaan kuitenkin selvä työnjako ja painotusten määrittelyä. Työnjako nykyisten toimijoiden kanssa puoltaa uuden valtion omistaman toimijan tuen kohdentamista vaikeimmin työllistyviin osatyökykyisiin.

3.3 Osatyökykyisten tilanteiden erilaisuus

Ihmisten osatyökykyisyyden asteet vaihtelevat liukuvasti, joillain henkilöillä haitat ovat vähäisiä ja joillain ne johtavat lähes työkyvyttömyyteen. Henkilöt, joilla haitat ovat vähäisempiä hyötyvät eniten työllistymistä edistävistä etuus- ja palvelujärjestelmistä kuten palkkatuesta ja työvoimahallinnon ja kuntien monipuolisista palveluista. Osatyökykyisiä tukevat työllistymisessä myös lukuisat välityömarkkinatoimijat, yksityiset työvoiman välitysyritykset ja markkinoilla toimivat eri toimialojen yritykset.

Jos työllistyjän ongelmat eivät ole mittavia, on nykyinen, suhteellisen tuntuva työllistymisen taloudellinen tuki myös vaikuttavaa. Työvoimahallinnon sekä sosiaali- ja koulutussektorin tar-

joamat palvelut ovat monipuolisia, korkeatasoisia, ja niitä on runsaasti saatavilla. Kehittämistoimenpiteitä tarvitaan, mutta ainakin vähemmän haasteelliset työttömät saavat palveluista tuntuvasti tukea työllistymiseensä.

Palveluja, niiden integrointia ja muuta organisointia on kehitetty paljon viime vuosina, vaikka järjestelmiä voi edelleenkin yksinkertaistaa ja virtaviivaistaa, jotta ne olisivat työnantajien ja työtä hakevien kannalta paremmin hallittavissa. Julkisia tukia lisättäessä on huomioitava myös etuuksien ja palveluiden syrjäytysvaikutukset. Jos tuettavien henkilöiden väliset erot kyvykkyyksissä ovat pieniä, on perusteltua, etteivät annettujen tukien erotkaan ole suuria. Aktiivisella työvoimapolitiikalla voi olla selviä substituutiovaikutuksia: Tuettu lievästi osatyökykyinen työtön voi syrjäyttää sellaisia työkykyisiä työllisiä tai työttömiä, joilla ei ole käytettävissään tukea tai ainakaan saman tasoista tukea. Eroja voi olla, mutta tuet eivät saa olla ylikompensoivia, koska tukien tarkoitus on ensisijaisesti vain poistaa ihmisten lähtökohdissa olevien erojen vaikutus.

Vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten tilanne voi olla erilainen eikä substituutiovaikutuksia ole. Mitä vaikeammin henkilö on työllistettävissä, sen vaativampaa työllistymiseen johtavan tuen antaminen on ja sitä vähemmän on myöskin toimijoita. Näihin henkilöryhmiin kasautuvat suurimmat työllistymisen ongelmat. Monet työhaluiset, mutta kyvyiltään haasteelliset osatyökykyisten ryhmät jäävät ilman työsuhdetta. Näiden henkilöiden osalta nykyinen julkinen tuki ei riitä työllistymisen kynnyksen ylittämiseen, joten tuen lisääminen on ainoa vaihtoehto ratkaista ongelma. Vaikeimmin työllistyvien kannalta Ruotsin mallin mukainen uusi toimija on perusteltu.

Toisin kun vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten osalta, on lievästi osatyökykyisillä realistisemmat mahdollisuudet työllistyä avoimille markkinoille nykyisen tasoisilla tuilla ja palveluilla. Vaikeimmin työllistyvien osalta kyse on henkilön auttamisesta siten, että hän voi ylipäätään kuulua työmarkkinoilla tarjolla olevaan työvoimaan. Näissä tapauksissa tukitoimilla ja erityistehtäväyhtiön palveluilla voidaan laajentaa tosiasiallista työvoimaa luomalla uusia potentiaalisia työllisiä.

3.4 Kohderyhmän laajuus

Ruotsin mallissa Samhall-yhtiöön osoitetaan vain sellaisia osatyökykyisiä, joille palvelu on ns. viimesijainen työllistymisen vaihtoehto. Mitä suurempi on tukeen oikeutettujen osatyökykyisten kohderyhmä, sitä vähemmän tukea voidaan kohdistaa eri henkilöille. Tämä voi johtaa siihen, että järjestelmä on tehoton eikä sen sosiaalipoliittinen ydintehtävä toteudu. Myös yhteiskunnalle aiheutuvat nettokustannukset voisivat pysyä hallittuina, jos tuki kohdennetaan suhteellisen rajatusti.

Mikäli lähtökohdaksi asetetaan maksimaalisten työllistymistulosten saavuttaminen mahdollisimman pienin kustannuksin, voi lyhyellä aikavälillä olla edullista keskittyä niiden ihmisten tukemiseen, joiden työllistyminen ilman uusia tukitoimiakin on jo valmiiksi lähellä toteutumista. Julkisella lisätuella suuri osa näistä henkilöistä voisi ylittää työllistymiskynnyksen. Tuki saattaisi kuitenkin kohdistua näissä tilanteissa lähinnä henkilöihin, jotka olisivat voineet muutenkin pian työllistyä. Myös substituutiovaikutukset voisivat olla tuntuvia. Tuki saattaisi myös vääristää kilpailua ja olla valtiontukisäännösten vastaisista, koska yhteiskunnan tuen lisätarve ei olisi todellinen tai merkittävä. Myös sosiaalipoliittinen tavoite estää pitkäaikaissyrjäytyminen ja tukea yhdenvertaisuutta voisi jäädä toteutumatta, koska järjestelmä auttaisi ennen kaikkea muita kuin vaikeimmassa asemassa olevia.

Jos lähtökohdaksi asetetaan korkeiden työllistymiskynnysten madaltaminen ja pitkään työttömänä olleiden osatyökykyisten saaminen työllisen työvoiman piiriin, olisi toiminta kohdennettava vaikeimmin työllistyvät henkilöt. Näiden henkilöiden mahdollisuudet työllistyä avoimille työmarkkinoille eivät olisi yhtä hyviä kuin laajemmalla osatyökykyisten joukolla. Rajaus vaikeimmin työllistyviin olisi myös yleisemmin hyväksyttyä. Rajaus mahdollistaisi myös sen, että toiminta voitaisiin käynnistää ja saada kokemuksia pienemmässä mittakaavassa. Uuden toimijan tulisi siten keskittyä vaikeimmassa asemassa oleviin osatyökykyisiin.

3.5 Selvityshenkilön ehdotusten toteuttaminen

Selvityshenkilön ehdotuksia on arvioitu yksityiskohtaisesti kappaleessa 1.2.2. Selvityshenkilön esiin tuomat näkökohdat, perustelut eri ratkaisumalleille ja niiden vaikutukset voidaan ottaa keskeisten linjausten perusteeksi, mutta malli on syytä toteuttaa hallinnollisesti yksinkertaisempana.

X Oy:lle osoitettavat osatyökykyiset valikoituisivat työ- ja elinkeinotoimistojen kautta ja ohjaus X Oy:öön tapahtuisi keskitetysti vain yhdestä työ- ja elinkeinotoimistosta. Kohderyhmän määrittelyssä olisi myös hieman enemmän joustavuutta. X Oy:llä ei olisi erillistä palvelutoimintoa, vaan se työllistäisi henkilöitä suoraan eri tehtäviin.

4 Tavoitteet

4.1 Osatyökykyisten työllistämisen tarkoitus ja tavoitteet

Osatyökykyisiä ja muita vaikeassa asemassa olevia ryhmiä tukevan toiminnan tavoitteena olisi mahdollistaa näihin ryhmiin kuuluville ihmisille ansiotyö ja sitä kautta välillisesti myös normaalien sosiaalisten elämisen edellytysten muodostuminen. Ilman erityistoimia nämä henkilöt jäisivät suurelta osin koko elämänsä ajaksi vaille ansiotyötä tai saisivat vain ajoittain ansiotyötä. Osatyökykyisten tukeminen kompensoisi sitä haittaa työelämään pääsylle, jonka työkyvyn osittainen puute näille ihmisille aiheuttaa. Ilman tukitoimia he eivät voisi esimerkiksi päästä mukaan haastatteluun tai muuhun vastaavaan työhönoton harkintavaiheeseen.

Työllistymisedellytyksiä tukemalla pyrittäisiin poistamaan osatyökykyisyydestä johtuvan haitan aiheuttama rasite muihin henkilöihin nähden. Tavoitteena olisi mahdollistaa osatyökykyisille ja vastaavassa asemassa oleville samat lähtökohdat työllistymiseen kuin muillakin henkilöryhmillä on. Mikäli tukitoimia ei olisi, joutuisivat nämä ihmisryhmät käytännössä elinikäiseen työttömyyteen siitä aiheutuvine seurauksineen.

Osatyökykyisten ja vastaavien vaikeassa asemassa olevien ryhmien työllistymisen tukeminen voisi olla yhteiskunnalle myös taloudellisesti kannattavaa tai ainakin suhteellisen vähän tappiollista. Edullisuus riippuu monista seikoista, kuten osatyökykyisten yksilöllisistä ominaisuuksista, osatyökykyistä tukevan järjestelmän ominaisuuksista, ihmisten talouteen vaikuttavista muista järjestelmistä, kansantalouden ja julkisen talouden tilasta sekä rakenteesta. Näin ollen olisi perusteltua pyrkiä rakentamaan sellainen toimenpidekokonaisuus, joka olisi taloudellisesti yhteiskunnalle mahdollisimman edullinen siten, ettei kohderyhmien työllistymistavoite tästä olennaisesti kärsi.

Osatyökykyiset muodostavat vajaakäytössä olevan työvoimapotentiaalin. Siitä huolimatta, että uusi osatyökykyinen työntekijä voi joskus syrjäyttää toisen henkilön työllistymismahdollisuuden, on normaalisti työkykyisellä henkilöllä todennäköisesti osatyökykyistä paremmat edellytykset työllistyä muualle. Työvoiman kasvaessa talouden potentiaali voi kasvaa ja tuotanto sekä kokonaiskysyntä nousta, kun uusia ihmisiä tulee aktiivisen työvoiman piiriin.

Uusi tukijärjestelmä olisi edistäisi myös yhdenvertaisuutta. Taloudellisia vaikutuksia arvioitaessa tulee ottaa kattavasti huomioon myös kaikki osatyökykyisten työttömyydestä johtuvat välilliset vaikutukset mm. heidän lähipiiriinsä ja tulevaisuudennäkymiin. Pitkäaikainen toimettomuus ja syrjäytyminen vaikuttavat monella tavoin ja pysyvästi myös syrjäytyvän henkilön ympäristöön.

Osatyökykyisten työllistämisen edellytysten parantamisella ja työllistämisellä tavoiteltaisiin siten sekä taloudellisia että sosiaalipoliittisia päämääriä. Toiminta lisäisi julkiselle talouden kustannuksia, mutta toisaalta se lisäisi myös työllisyyttä. Sosiaalipoliittisten perusteiden kannalta osatyökykyisten työllistäminen on tavoiteltavaa toimintaa.

Ihmisten osatyökykyisyyden asteet vaihtelevat liukuvasti, osalla haitat ovat vähäisiä, osalla haitat johtavat lähes työkyvyttömyyteen. Ilman nykyistä suurempaa julkista panostusta vaikeimmin työllistyvien osatyökykyisten asema ei voi parantua. Nykyisten osatyökykyisiä työllistävien toimijoiden, kuten esim. välityömarkkinatoimijoiden, asiakaskunta ei täysin painotu vaikeimmin työllistyviin osatyökykyisiin. Uuden toimijan olisi perusteltua aloittaa tiukan henkilöpiirin periaatteella ja keskittyä vaikeimmassa asemassa oleviin osatyökykyisiin. Tätä puoltavat mm. työnjaolliset syyt, substituutiovaikutusten mahdolliset eroavaisuudet ja lisätuen vaihtoehdottomuus näiden ihmisten realististen työllistymismahdollisuuksien kannalta. Toiminta voitaisiin aloittaa rajoitetussa mittakaavassa. Uuden toimijan olisi mahdollista vastata tarpeisiin, jotka eivät ilman tehokkaampia toimia tulisi hoidetuiksi.

Tavoitteena olisi myös päästä tilanteeseen, jossa erilaiset yhteisöt haluaisivat käyttää vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä työllistävän toimijan palveluja yhteiskuntavastuun kantamiseksi. Valtion toimija tarjoaisi käytännöllisen ja vähäriskisen kanavan eri toimijoille, kun ne haluavat suhteellisen vaivattomasti osallistua osatyökykyisten työllistämiseen.

5 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

5.1 Keskeiset ehdotukset

5.1.1 Erityistehtäväyhtiön perustaminen ja toiminnan tavoitteet

Ehdotuksessa esitetään, että valtio perustaisi osatyökykyisten työllisyyden edistämiseksi uuden X Oy –nimisen osakeyhtiön. Yhtiön toiminta-ajatus perustuisi Ruotsissa vastaavaa toimintaa harjoittavan Samhall Ab:n toiminnan tavoitteisiin sekä Suomen työpankkikokeilusta saatuihin kokemuksiin. Yhtiötä koskevat keskeiset ehdotukset perustuvat pääosin selvityshenkilö Hannu Mäkisen raporttiin.

X Oy:tä koskevassa laissa määriteltäisiin yhtiön tehtävät ja keskiset toimintaperiaatteet. Yhtiö voisi tarvittaessa muodostaa konsernirakenteen, sillä voi olla yksi tai useampi tytäryhtiö. X Oy on valtion kokonaan omistama erityistehtäväyhtiö. Hallituksen esitys uudeksi erityistehtäväyhtiöksi annetaan vuoden 2022 talousarvioesityksen yhteydessä.

X Oy:n toiminnan tavoitteeksi asetettaisiin työllistää ja tukea työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille tarjoamalla sen palveluksessa oleville työntekijöille riittävän pitkäkestoista työtä. Tavoitteena olisi toiminnan viimesijaisuudesta huolimatta, että työntekijöistä vähintään osan työkyky, osaaminen ja tuottavuus kehittyvät niin, että heillä on tosiasiallinen mahdollisuus työllistyä avoimille työmarkkinoille.

X Oy:n toiminnan tavoitteena ei olisi tuottaa omistajilleen osinkoa eikä liikevoittoa, mutta sen tulee muutoin pyrkiä toimimaan tuloksellisesti. Toimintaa olisi harjoitettava siten, ettei se vähäistä enempää vääristä kilpailua avoimilla markkinoilla toimivien yhteisöjen, kuten yritysten ja järjestöjen vastaavaa palvelujen tarjontaa. Yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun tulisi olla markkinaehtoista. Myös yhtiön markkinaosuuden kasvua voitaisiin rajoittaa.

Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden hoito otettaisiin huomioon X Oy:n tulostavoitetta asetettaessa. Yhtiöllä ei olisi julkisia hallintotehtäviä.

5.1.2 Toiminnan kohdistuminen

X Oy:n toiminta kohdistuisi kaikkein vaikeimmassa työmarkkina-asemassa oleviin osatyökykyisiin. Mahdollisia toimialoittaisia tai henkilöryhmäkohtaisia tytäryhtiöitä ja toimintoja voidaan perustaa myöhemmin toiminnasta saadun kokemuksen perusteella.

Suomessa arvioidaan olevan noin 50 000 – 60 000 vähintään osittaiseen työskentelyyn riittävän työkykyistä osatyökykyistä ja vammaista henkilöä, jotka haluaisivat myös tehdä työtä. Näistä noin puolella on työpaikka. X Oy:n toiminnan potentiaalinen kohdejoukko olisi siten noin 20 000 – 30 000 henkilöä. Osa kohdejoukosta on työkyvyttömyyseläkkeen saajia ja osa saa toimeentulonsa turvaamiseksi työttömyysetuutta.

Osatyökykyiset muodostavat hyvin heterogeenisen ryhmän, jossa yksilöllisten erojen lisäksi on systemaattisia eroja esim. vammaryhmän perusteella. Erityisesti mielenterveyskuntoutujat ja kehitysvammaiset ovat muita sairaus- ja vammaryhmiä vaikeammassa asemassa. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakkaina olevista osatyökykyisistä vaikeimmassa asemassa ovat henkilöt, joilla työllistymismahdollisuuksia vähentävät vamman tai sairauden lisäksi yli 55 vuoden ikä ja matala koulutustaso.

Kehitysvammaista vain muutama sata henkilöä tekee työtä työsuhteisesti ja yli 2000 henkilöä on avotyötoiminnassa, jolla tarkoitetaan tavallista työtä tavallisella työpaikalla ilman työsuhdetta. Avotyötoiminnassa työskentely on sinänsä osoitus työhön riittävästä työkyvystä ja työhalukkuudesta, mutta rekrytointikynnys on näille tavallisille yritysten ja kuntien työpaikoille osoittautunut liian korkeaksi. Osatyökyvyttömyyseläkettä sairaudesta johtuvan työkyvyttömyyden vuoksi saavalla korvauksella ei selvitysten mukaan ole yhteyttä siihen, tekeekö eläkkeen saaja lisäksi työtä vai ei. Osatyökykyisyys voi varsinaisen fyysisen puutteen lisäksi johtua myös muusta henkilön alentuneesta kyvykkyydestä selviytyä tavanomaisista työtehtävistä.

Toiminta voisi laajimmillaan olla vastaavaa, mitä Ruotsissa toimiva Samhall Ab harjoittaa. Toimintamallin rajoittaminen vaikeimmassa työmarkkina-asemassa oleviin henkilöihin mahdollistaisi sen, että yrityksen voidaan katsoa tarjoavan komission yleisiä taloudellisia tarkoituksia koskevia eli ns. SGEI-päätöksessä tarkoitettuja palveluja.

5.1.3 Osatyökykyisten valintamenettely

Työ- ja elinkeinotoimistot tekisivät ehdotuksia X Oy:n työllistettäväksi halukkaista ja kriteerit täyttävistä henkilöistä yhdelle työ- ja elinkeinotoimistolle, joka puolestaan ohjaisi keskitetysti ja yksinoikeudella osatyökykyisiä X Oy:n palkattavaksi. Ennen tätä vaihetta osatyökykyisille annettaisiin työvoimahallinnon tarjoamia palveluja. X Oy vastaisi osatyökykyisten työsuoritusten ulkoisesta myynnistä.

Henkilöiden valinnan ja X Oy:n tehtävien erottaminen olisi perusteltua. Vastaavasti kun Ruotsissa, Suomessakin työvoimahallinnon viranomaiset osoittaisivat osatyökykyiset X Oy:lle palkattavaksi. Muita väyliä ei voisi hyödyntää. Tällä järjestelmällä pyrittäisiin varmistamaan, että osatyökykyisten valinta toteutuu sille asetettujen työvoimapoliittisten ja sosiaalipoliittisten tavoitteiden perusteella eikä ensisijaisesti yhtiön liiketaloudellisten tavoitteiden saavuttamiseksi.

Osatyökykyisten osoituspäätöksiä X Oy:n palvelukseen tekevällä työ- ja elinkeinotoimistolla tulisi kuitenkin olla tieto markkinoiden kysyntätilanteesta, joten sen olisi keskusteltava säännöllisesti ja yleisellä tasolla X Oy:n edustajien kanssa markkinoiden kokonaistilanteesta, henkilöstön määrän ja suuntautumisen tarpeista ja tarjolla olevista työpaikoista. Tämä ei kuitenkaan saisi johtaa siihen, että yhtiölle osoitetaan työllistettäväksi vain kaikkein kyvykkäimpiä osatyökykyisiä. Yhtiöllä ei siten olisi mahdollisuutta vaikuttaa yksittäisten henkilöiden valikoitumiseen, koska toiminnan tulostavoitteet ja mahdolliset palkitsemisjärjestelmät kytkeytyvät työllistettävien haasteellisuuteen.

Työ- ja elinkeinotoimistolle annettaisiin yksinoikeus tehdä itsenäisesti X Oy:n palveluihin osoitettavien osatyökykyisten valinnat. Työllisyyden kokeilukuntien viranomaiset, kuntien sosiaaliviranomaiset ja kansaeläkelaitos voisivat ohjata henkilöitä hakeutumaan alueensa työ- ja elinkeinotoimiston palveluihin sen arvioimiseksi, onko heidän mahdollista tulla osoitetuksi X Oy:lle työllistettäväksi.

Siirtyminen X Oy:n palvelujen käyttäjäksi edellyttäisi aina osatyökykyisen suostumusta ja riittävää motivaatiota työllistymiseen.

Jotta yhtiö voi rekrytoida osatyökykyisiä työ- ja elinkeinotoimiston ehdottamista työnhakijoista, tulisi henkilön olla julkisesta työvoima-ja yrityspalvelusta annetun lain 1 luvun 3 § 1 momentissa ja 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettu työtön työnhakija. Henkilön olisi siten oltava työ- ja elinkeinopalvelujen asiakas voidakseen tulla osoitetuksi X Oy:n työllistettäväksi. Tällä edistettäisiin normalisaatio-periaatteen toteutumista, jolloin vammaiselle tai osatyökyisille järjestetään palvelut ensisijaisesti yleisten, kaikille tarkoitettujen palveluiden muodossa. Työ- ja elinkeinotoimiston palvelut ovat julkisia, kaikille kansalaisille tarkoitettuja työllistymistä tukevia universaalipalveluja.

Eräiden palvelujen tarkoituksena on tukea normaalien palveluiden käyttöä. Esimerkiksi sosiaalihuoltolain (710/1982) 27d §:ssä tarkoitettua vammaisten henkilöiden työllistymistä tukevaa erityistä työhön sijoittumista edistäviä kuntoutus- ja muita tukitoimia järjestetään henkilöille, joilla vamman tai sairauden tai muun vastaavan syyn johdosta on pitkäaikaisesti erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisista elämän toiminnoista ja joille työhallinnon palvelut ja toimenpiteet eivät ole riittäviä avoimille työmarkkinoille työllistymiseksi. Työllistyminen ei ole palvelujen pääasiallinen tarkoitus muuten kuin työvoimapalveluissa.

Kuntouttavan työtoiminnan tarkoituksena on edistää palveluun osallistuvan mahdollisuuksia osallistua työ- ja elinkeinoviranomaisen tarjoamaan julkiseen työvoimapalveluun (laki kuntouttavasta työtoiminnasta 189/2001 1 luku 1 §). Lakiin tehtiin vuoden 2021 alusta muutoksia, joilla halutaan vahvistaa asiakkaan oikeutta hyvään sosiaalihuoltoon (laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta 702/2020). Muutoksilla varmistettiin, että kuntouttavaan työtoimintaan ohjautuvat sellaiset pitkään työttömänä olleet henkilöt, jotka tarvitsevat sosiaalihuollon tukea osana palveluprosessia. Lain 8 §:n mukaan ennen kuntouttavaa työtoimintaa tulee aina ensin selvittää mahdollisuus tarjota henkilölle työtä tai työ- ja elinkeinopalveluja. Uudistuksella haluttiin korostaa sitä, että kuntouttava työtoiminta on toissijainen palvelu työ- ja elinkeinopalveluihin nähden.

Rajaamalla työpaikan tarjoaminen X Oy:öön vain yhdelle viranomaiselle vähennettäisiin myös osatyökykyisyyttä koskevien kriteerien tulkintaeroja. Muussa tapauksessa eri tahot ja organisaatiot voisivat tulkita yhtiöön työllistymisen viimesijaisuutta eri tavoin. Vesalan työryhmän (Kehitysvammaliiton Selvityksiä 9/2015) tulosten perusteella voidaan arvioida, että tällä hetkellä Suomessa on palkkatyössä noin 400 – 500 kehitysvammaista henkilöä, joista noin 2000 on avotyötoiminnassa ja noin 6000 työtoiminnassa työkeskuksissa. Palkkatyöhön sijoittumisessa havaittiin suuria alueellisia ja organisaatioiden välisiä eroja. Suurimmat erot olivat pääkaupunkiseudulla. Pääkaupunkiseudun työllistämisyksiköiden asenteet ja käytännöt edistivät useimmin työllistymistä nimenomaan alueen yrityksiin. Koska viimesijaisuutta arvioidaan käytännössä palveluiden asiakkaana olevien mahdollisuudella työllistyä, on koko arviointiprosessi voimakkaasti sidoksissa palveluorganisaation toimintakäytäntöihin.

Työttömällä työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Työllistymissuunnitelma perustuu työnhakijan työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen. Siinä sovitaan työnhaun lisäksi palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioineista.

Työllistymissuunnitelmaan kirjattaisiin henkilön halukkuus työllistyä X Oy:n palvelukseen. Suunnitelmassa todettaisiin työ- ja elinkeinotoimiston henkilöasiakkaan täyttävän X Oy:n palvelukseen ehdolle asettamisen kriteerit ja mahdolliset työtehtävät, joita asiakas työkykynsä ja osaamisensa puitteissa olisi ensisijaisesti valmis tekemään. Mikäli työ- ja elinkeinotoimisto ei pystyisi käytettävissä olevilla tiedoilla arvioimaan, olisiko työnhakija-asiakas myös muilla tavoin työllistettävissä tai hänen työllistymismahdollisuuksiaan voitaisiin muilla keinoin edistää, voisi se selvittää asiaa esimerkiksi työkokeilulla tai asiantuntija-arvioilla. Työllisyyssuunnitelmassa olisi ensisijaisesti pyrittävä löytämään keinoja, joilla henkilöasiakas voi työllistyä avoimille työmarkkinoille, koulutukseen tai palkkatuettuun työhön.

Menettelyllä voitaisiin edistää vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä inkluusioperiaatteiden mukaisesti avoimille työmarkkinoille. Samalla toteutettaisiin YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan yleissopimuksen (27/2016) 27 artikla 1 e) ja j) kohtien mukaisesti vammaisten henkilöiden mahdollisuuksia työllistyä ja edetä urallaan työmarkkinoilla sekä edistetään vammaisten henkilöiden työkokemuksen hankkimista avoimilla työmarkkinoilla.

Työllistymissuunnitelmaa laadittaessa pyydettäisiin henkilöasiakkaalta lupa tietojen luovuttamiseen erityistehtäväyhtiöön. Työnantajalle voidaan luovuttaa työnhakijan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella tietoja, jotka ovat välttämättömiä avoimen työpaikan tai kyseisen ammattialan erityisten terveydentilavaatimusten täyttämiseksi tai sellaisen työnhakijan työllistymisen edistämiseksi, jonka vamma tai sairaus vaikeuttaa työllistymistä.

Mikäli X Oy:lle tulee tarve rekrytoida uusia työntekijöitä, se ilmoittaisi tarpeestaan työ- ja elinkeinotoimistoon. Työ- ja elinkeinotoimisto etsisi erityistehtäväyhtiössä avoinna olevaan työpaikkaan asiakasrekisteristä työnhakijaehdokkaita, joilla on työllistymissuunnitelmaan merkittynä ”työ erityistehtäväyhtiössä” ja joilla on avoinna olevaan tehtävään riittävä työkyky ja osaaminen. Työ- ja elinkeinotoimisto antaisi X Oy:lle tiedot ehdokkaista ja yhtiö tekisi lopullisen valinnan sille osoitetuista ehdokkaista tarjolla oleviin tehtäviin. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi rajoittaa X Oy:lle osoitettavien ehdokkaiden määrä vain valinnan kannalta välttämättömään. Yhtiö tekisi valinnan hakijaehdokkaista ja ilmoittaisi valinnasta työ- ja elinkeinotoimistolle.

5.1.4 X Oy:n tarjoamat palvelut

X Oy:n palvelukseen tuleville henkilöille tulisi antaa riittävät valmiudet työllistymiseen. Osatyökykyiset tarvitsevat työssä menestyäkseen oikein mitoitetut ja kohdistetut sekä laadukkaat palvelut.

Osatyökykyiset ovat useimmiten jo saaneet suuren määrän monipuolisia julkisia palveluita ja he ovat jo kokeneet erilaisia työllistymiseen tähtääviä vaiheita. Työttömällä osatyökykyisellä on yleensä työ- ja elinkeinotoimiston laatima työllistymisen edellytyksiä kohentava palvelusuunnitelma, kuten työllistymissuunnitelma, aktivointisuunnitelma tai monialainen työllistymissuunnitelma. Työ- ja elinkeinotoimistolta osatyökykyinen voi saada jatkossakin erilaisia julkisia palveluita, kuten tieto- ja neuvonta-, koulutus- ja osaamis-, uravalmennus-, työhönvalmennus-, terveyden edistämis- tai kuntouttavan työtoiminnan palveluita tai työ- ja koulutuskokeilujaksoja. X Oy voisi myös tarvittaessa ostaa täydentäviä palveluita esim. muilta välityömarkkinatoimijoilta, järjestöiltä ja muilta palveluntuottajilta hankintalain mukaisesti kilpailuttamalla.

Vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten tuen tarpeet ovat korostetun yksilöllisiä. Voi olla tilanteita, joissa esim. tarkastelun painopiste on ollut työvoimahallinnon palveluissa mutta osatyökykyinen tarvitsisikin enemmän sosiaalitoimen palveluita. Tällainen tilanne voi olla mm. sairaiden ja vammaisten kohdalla.

Tavoitteena olisi osatyökykyisten työllistyminen ulkopuolisille työnantajille toistaiseksi jatkuviin työsuhteisiin. Tämä voisi edellyttää myös sitä, että osatyökykyisille osoitetaan ensin mahdollisuuksia opetella työntekoa. Vaihtoehtona voi olla esimerkiksi työkokeilu, harjoittelupaikka, oppisopimuskoulutus tai muu vastaava järjestely. X Oy:n tulisi olla verkostoitunut eri tahoille niin, että soveltuvia paikkoja on mahdollista saada.

Päällekkäisyyden välttämiseksi X Oy:n palvelutoiminnot rajattaisiin yhtiössä työskentelyn tukemiseen. X Oy:ssä työskentelevien osatyökykyisten henkilöiden kehittämistä toteutettaisiin ensisijaisesti osana olemassa olevia työvoimapalveluja. Suomen palvelujärjestelmää voidaan jo nykyisellään pitää pirstaleisena, joten ei ole syytä lisätä sen monimutkaisuutta. X Oy voisi kuitenkin kehittää työntekijöidensä valmiuksia samalla tavalla kuin muutkin yritykset.

Yhtiön palveluksessa oleviin osatyökykyisiin sovellettaisiin normaaliin tapaan esimerkiksi työterveyshuoltolain (1383/2001) säännöksiä. Lain 1 §:n mukaan työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistää mm. työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran eri vaiheissa. Työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla työterveyshuolto omalta osaltaan edistää ja tukee työelämässä mukana olevien työ- ja toimintakykyä. Työnantajan velvollisuutena on lain 12 § mukaan järjestää työterveyshuoltoa mm. vajaakuntoisen työntekijän työssä selviytymisen seurantaa ja edistämistä työntekijän terveydelliset edellytykset huomioon ottaen, kuntoutusta koskeva neuvontaa ja hoitoa tai lääkinnälliseen tai ammatilliseen kuntoutukseen ohjaamista. Työntekijällä on velvollisuus osallistua terveystarkastukseen, joka on työhön sijoitettaessa tai työn kestäessä välttämätön hänen työ- tai toimintakykynsä selvittämiseksi työstä aiheutuvien, terveydentilaan kohdistuvien vaatimusten vuoksi.

5.1.5 Työsopimus X Oy:n kanssa

Työntekijä palkattaisiin suoraan X Oy:n palvelukseen ilman erillistä palvelutoimintovaihetta. Henkilön palkkaus ja muut työehdot määräytyisivät työlainsäädännön ja sovellettavan työehtosopimuksen mukaisesti. Sovellettavaksi tulisivat mm. työsopimuslain työsuhteen käsitettä,

määräaikaisuuden perustetta ja koeaikaa koskevat säännökset sekä työnantajan ja työntekijän oikeuksia ja velvollisuuksia koskevat säännökset.

Ruotsin Samhall-yhtiössä tehdään pysyviä työsopimuksia. Toisaalta nuorille tarkoitetuissa ns. kehityspaikoissa käytetään määräaikaisia työsuhteita, joiden avulla voidaan käytännössä karsia henkilöitä. Samhall on itse esittänyt, että kaikki sisään tulevat osatyökykyiset voitaisiin ottaa ensin määräaikaisiin työsuhteisiin. Taustalla on pyrkimys välttää yhtiöön soveltumattomien henkilöiden pysyvä työllistyminen.

Selvityshenkilö esitti, että Suomessa osatyökykyinen olisi ensin määräaikaisessa työsuhteessa palvelutoiminto-yksikköön ennen siirtymistä pysyvään työsuhteeseen, jotta henkilön työkykyä ja soveltuvuutta voitaisiin ensin arvioida. Tätä kaksivaiheista toimintamallia ei kuitenkaan ehdoteta toteutettavaksi.

X Oy:öön palkattavan henkilöstön työsuhteisiin sovellettaisiin työsopimuslain työsuhteen kestoaikaa koskevia säännöksiä. Lähtökohtana olisivat toistaiseksi voimassa olevat työsopimukset. Tilanteesta riippuen ja edellytysten täyttyessä työsuhde voisi olla myös määräaikainen. Työsopimukseen voi sisältyä koeaikaehto. Osatyökykyiset henkilöt palkattaisiin kuitenkin lähtökohtaisesti toistaiseksi voimassa oleviin työsuhteisiin normaalein työehdoin.

Työsopimuksen osapuolia X Oy:ssä olisivat osatyökykyinen ja osatyökykyisiä työllistävä X Oy. Sopimussuhteessa noudatettaisiin työlainsäädännön ehtoja, joten työsopimus voitaisiin puolin ja toisin lain mukaisin ehdoin ja menettelyin myös irtisanoa tai purkaa.

Työsuhde voisi tarvittaessa olla myös osa-aikainen. Joidenkin työntekijöiden kannalta osa-aikaiset sopimukset ovat toivottavia tai ainoita mahdollisia. Osa-aikainen sopimus voi lain mukaan olla kiinteäaikainen (x tuntia viikossa) tai vaihtelevan työajan sopimus, jolloin työaika vaihtelee tiettyjen tuntien rajoissa (esim. 0-40 tai 10-20). Edellytykset vaihtelevan työajan järjestelyille säädetään työsopimuslaissa. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi tarvittaessa osana omistajaohjausta antaa ohjausta työsuhteista.

X Oy:n osatyökykyiset työntekijät työskentelisivät tilanteesta riippuen joko oman työnantajansa johdon ja valvonnan alaisina, vaikkakin työn tilaajan alueella tai tiloissa, tai voisivat tarkoin harkituissa tilanteissa tehdä työtä käyttäjäyritykselle työvoiman vuokrausta koskevin periaattein. Vuokraus perustuisi silloin työntekijän suostumukseen, ja työsuhteen vähimmäisehdot määräytyisivät työvoiman vuokrausta koskevien säännösten mukaan. Työsopimuslain 1 luvun 7 §:n mukaan työnantajan siirtäessä työntekijän tämän suostumuksella toisen yrityksen (käyttäjäyritys) käyttöön, käyttäjäyritykselle siirtyvät oikeus johtaa ja valvoa työntekoa sekä ne työnantajalle säädetyt velvollisuudet, jotka liittyvät välittömästi työn tekemiseen ja sen järjestelyihin. Valinnat voitaisiin tehdä liikkeenjohdollisista näkökulmista käsin ottaen kuitenkin työntekijöiden asemaan vaikuttavat seikat huomioon. Tällöin olisi aina edellytettävä, että mahdollisesti tarvittavat työn ja työolosuhteiden muokkausta ja työntekijän tukemista tarkoittavat palvelut voitaisiin häiriöttä antaa.

Työntekijöiden suhde etuus- ja palvelujärjestelmiin määräytyisi normaalin palkkausta koskevan lainsäädännön mukaan. Osatyökykyiselle kuuluisivat työsuhteessa sovellettavien työehtosopimusten mukaiset edut. Vuokratyöntekijään sovelletaan ensi sijassa omaa työnantajaa sitovaa, vuokratyöntekijän ehtoja sisältävää normaalisitovaa työehtosopimusta ja, jos sellaista ei ole, käyttäjäyritystä sitovaa työehtosopimusta.

5.1.6 X Oy:n henkilöstö

X Oy:n palveluksessa olisi oma hallintohenkilöstö, työllistämisestä vastaava henkilökunta ja työllistettävät osatyökykyiset työntekijät. Hallintohenkilöstö ja muu henkilöstö palkattaisiin normaalein ehdoin avoimella työnhalulla. Hallintohenkilöstö voisi olla määrältään myös suppeahko, koska osan hallinnollisista palveluista X Oy voitaisiin tarvittaessa ulkoistaa. Yritys ottaisi itse tarvitsemansa hallintohenkilöstön ja osatyökykyisten työllistämisestä vastaavan henkilökunnan. Yritys voisi myös päättää tarkemmasta organisaatiostaan, toimintasuunnitelmastaan sekä toimintatavoistaan.

X Oy palkkaisi sen työllistettäväksi osoitettavat osatyökykyiset henkilöt vain työ- ja elinkeinotoimiston sille osoittamista, työhön suostuvista henkilöistä. Yritys ei voisi rekrytoida osatyökykyisiä muualta. Henkilöitä palkatessaan X Oy ottaisi huomioon sille asetetun henkilötyövuositavoitteen, taloudellisen tilanteensa valtion korvaus mukaan lukien, näköpiirissään olevien X Oy:n sopimusten vaatimukset ja tarjoamat mahdollisuudet sekä työntekijäehdokkaiden ominaisuudet.

X Oy:n ei olisi pakko rekrytoida ketään nimettyä henkilöä, mutta tavoitteeksi voitaisiin asettaa, että yhtiö rekrytoisi noin 90 % sille osoitetuista henkilöistä. Koska rekrytoitavien piiri olisi suljettu ja tarkasti noudatetuin kriteerein rajattu, yritykselle voitaisiin näissä rajoissa sallia työntekijöiden valinta. Tällä tavalla voitaisiin välttää työntekoon soveltumattomien henkilöiden ajautuminen X Oy:n palvelukseen. Myös palkattavilla henkilöillä olisi motivaatio osallistua työnteon edellytyksiä kohentaviin palveluihin ennen työllistymistä, jos työpaikka ei olisi täysin automaattinen vaan edellyttäisi työkyvyn parantumista riittävästi.

Vastaavasti kuin Ruotsissa, myös Suomessa olisi tavoitteena antaa osatyökykyisille mahdollisuus ns. oikeisiin töihin. Kun liiketoiminnan tavoitteena olisi tarjota markkinakelpoisia palveluita, se tähtäisi mahdollisimman suureen myyntiin määrältään rajoitetulla työntekijämäärällä, eikä liiketoiminnalla olisi varaa muuhun kuin sellaiseen työhön, jolla on kysyntää. Näennäistyöpaikkojen syntymistä olisi vältettävä.

Ennen osatyökykyisen siirtymistä X Oy:n palvelukseen hänen työkykyään olisi vahvistettava käytettävissä olevin keinoin, joilla varmistetaan, että henkilöllä olisi vähimmäisedellytykset työntekoon. Osatyökykyisten henkilöiden työttömyyden taustalla on usein erilaisia tuki- ja liikuntaelinten sairauksia ja mielenterveysongelmia. Osa voi olla esimerkiksi päihdekuntoutujia tai kehitysvammaisia, joille tulisi ensin antaa tukea räätälöidysti suunnitellulla ohjauksella.

Keskeinen tavoite olisi saada osatyökykyisiä työllistymään pysyvästi toisen työnantajan palvelukseen. Tähän työpaikka X Oy:ssä antaisi hyvät valmiudet. Osatyökykyisen työskentely X Oy:n palkkaamana, mutta toisen yrityksen tiloissa, antaisi mahdolliselle tulevalle työnantajalle tilaisuuden vakuuttua osatyökykyisen kyvyistä ennen rekrytointia.

Jos osatyökykyinen työllistyisi ulkopuolisen työnantajan palvelukseen, osatyökykyiselle voitaisiin tarvittaessa edelleen antaa ohjausta tai valmennusta ulkopuolelle työllistymisen alkaessa jonkin määräajan. Mahdollista olisi myös sopia, että jos työllistyminen ulkopuolelle osoittautuu epäonnistuneeksi, hänet voitaisiin tietyn määräajan puitteissa palkata uudelleen X Oy:n palvelukseen.

5.1.7 X Oy:n rahoitus ja tulostavoitteet

Ruotsissa Samhallille maksettava vuosikorvaus on noin 600 miljoonaa euroa, jolla katetaan 25 000 osatyökykyisen ja hallintohenkilöstön kulut. Määräraha on laskennallisesti 1000 henkilöä

kohti hieman alle 25 miljoonaa euroa. Yhtiöllä on budjettirahoituksen ehtona yhtiön ulkopuolelle työllistyvien määrää koskevan vähimmäistavoite. Valtio asettaa myös työntekijöiden kokonaismäärää koskevan tavoitteen, jonka alittuessa valtion korvausta voidaan alentaa.

Ruotsissa Samhall-yhtiölle määrätty enimmäiskorvaustaso on selvityshenkilön mukaan varsin korkea. Todellinen korvaus on kuitenkin alempi, noin 4/5 maksimista. Korvauksesta päättää parlamentti vuosittain valtion budjetissa. Vastaava malli on myös Suomessa tarkoituksenmukainen, koska se antaa riittävän liikkumavaran etenkin toiminnan alkuvaiheessa. Vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työsuoritusten myynnin käynnistyminen ja tuottojen saaminen voi olla alkuvaiheessa hidasta.

Ruotsissa on asetettu vähimmäismäärä vaikeimmassa asemassa olevien rekrytoinnille. Tällaisia henkilöitä tulee olla vähintään 40 % työntekijöistä. Tavoite on Ruotsissa toteutunut ja ylittynytkin. Vaikeimmassa asemassa olevia on noin kaksi kolmasosaa työntekijöistä. Samhallin 20 000 työntekijää mahdollistaa sen, että vaadittava henkilömäärä saavutetaan. Yhtiö voi saavuttaa parhaiten myyntitavoitteensa, jos mahdollisimman moni yhtiön kaikista työntekijöistä on hyvin tuottavia työntekijöitä. Ruotsissa vaikeimmassa asemassa olevia on kuitenkin selvästi yli vähimmäisvaatimuksen, joten yhtiö ei pysty merkittävästi vaikuttamaan rekrytoitavan henkilöstönsä ominaisuuksiin. Ruotsin työvoimahallinto päättää rekrytoinneista yhtiöstä riippumattomasti.

Suomessa toteutettaisiin vastaavaa työllistettävien lukumäärään perustuvaa mallia. Malli loisi vahvan kannustimen myydä työntekijöiden työtä yhtiön ulkopuolisille asiakkaille ja kannustaisi myös osatyökykyisten tavoitemäärän mukaiseen rekrytointiin. Mitä tuottavampia työntekijät olisivat, sitä useampia hankkeita he voisivat toteuttaa, ja sitä kiinnostavampia he olisivat yhtiön asiakkaiden näkökulmasta.

Suomessa myynnin arvioidaan olevan ainakin toiminnan alkuvaiheessa määrältään huomattavasti vähäisempää kuin Ruotsissa. Myös henkilöstön määrä kasvaisi asteittain. Yritykselle laadittaisiin liiketoimintasuunnitelma, jossa kuvattaisiin yksityiskohtaisemmin toiminnan käynnistyminen ja henkilöstön määrän kehitys.

Yrityksen kustannustaso on Suomessa jonkin verran alempi kuin Ruotsissa. Nettokustannukset olisivat Ruotsin kustannuksiin verrattuna pienemmät, koska osatyökykyisten palkka ja saamat palvelut vähentäisivät heidän sosiaalietuuksiaan ja myös muiden palveluiden tarvetta. Lisäksi eri veronsaajien verotulot lisääntyisivät. Tätä kokonaisvaikutusta on arvioitu taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä jaksossa.

Jos liiketoiminnan tavoitteellinen henkilötyövuosi- tai tuntimäärä alitettaisiin selvästi, korvausmääräraha henkilötyövuosia tai tuntimäärää kohden nousisi paljon tarkoitettua suuremmaksi. Jotta tavoitteen alittamiseen ei olisi kannustinta, olisi perusteltua edellyttää korvausten vastaavaa palauttamista valtiolle. Palautusvelvollisuus voisi syntyä vasta, jos tavoitteen alitus olisi yli jonkin kynnysmäärän, esim. yli 10 %. Jos liiketoiminnan tavoitteellinen henkilötyövuosi- tai tuntimäärä ylitettäisiin, korvausmääräraha ei lähtökohtaisesti nousisi.

Valtion korvaus olisi toimintaa aloitettaessa maksettava etukäteen, jolloin ei vielä olisi enimmäiskorvauksen laskentapohjaa. Myös toisen vuoden korvaus olisi määritettävä valtion talousarviossa, ennen kuin olisi käytettävissä kirjanpito- ja tilastotietoja ensimmäiseltä vuodelta. Korvauksia olisikin tarvittaessa tarkistettava taannehtivasti alaspäin ensimmäisen toimintavuoden jälkeen, jos osoittautuisi, että lain mukaiset enimmäismäärät ovat ylittyneet. Tarkistaminen voitaisiin n tehdä seuraavien erien yhteydessä.

Laskelmassa arvioitaisiin X Oy:n laskennalliset henkilöstökustannukset tietyllä toimialalla ottamalla pohjaksi X Oy:n liikevaihto kyseisellä toimialalla ja kertomalla tämä toimialan keskimääräisillä henkilöstömenoilla suhteessa liikevaihtoon koko maassa. Näin saatu laskennallisten henkilöstökustannusten summa vähennettäisiin yrityskonsernin todellisista henkilöstökustannuksista, ja erotus muodostaisi arvion X Oy:n lisäkustannuksista, jotka syntyisivät henkilöstön osatyökykyisyyden aiheuttamasta tuottavuuden heikentymästä.

X Oy:n kustannusrakenne olisi varsin henkilöstömenopainotteinen. Eri toimialoilla yrityksillä on yleensä selvästi vähemmän henkilöstömenoja suhteessa kokonaiskustannuksiin. Tämä voi johtua esimerkiksi alihankintojen käyttämisestä, joita X Oy ei käyttäisi, koska sen perustarkoitus olisi työllistää nimenomaan omia työntekijöitään. X Oy:n laskennalliset henkilöstökustannukset jäisivät siten alhaisiksi sen todellisiin olosuhteisiin nähden. Määrittelytapa ei myöskään sallisi henkilöstömäärän lisäämistä niin, että enimmäiskorvaus nousisi koko lisäkustannuksen verran, jos X Oy:n liikevaihto pysyisi ennallaan.

Valtio maksaisi X Oy:lle korvauksen, joka olisi valtion talousarviossa vuosittain päätettävä määrä. Vaikka määrärahan suuruus olisi harkinnanvarainen, on sen leikkauksia syytä harkita, jotta toimintaa voidaan toteuttaa pitkäjänteisesti ja sopeutua asteittain mahdollisen uuden määrärahan mukaiseksi.

X Oy:lle osoitettaisiin 20 miljoonan euron suuruinen peruspääoma, jotta sillä olisi riittävän vahva tase toiminnan asteittaiseen käynnistämiseen (10 miljoonaa euroa vuosina 2022 ja 2023). Valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen sisältyy myös 10 miljoonan euron määräraha yhtiön valtionavustukseksi. Avustuksella rahoitetaan vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten saamia palveluita, korvataan työkyvyn alenemasta johtuvia tuottavuushaittoja ja katetaan toiminnan organisointiin liittyviä kustannuksia. Peruspääoma rahoitettaisiin Euroopan elpymisrahastosta (RRF). Vuosiksi 2023 – 2025 varattaisiin valtionavustuksena X Oy:lle 10 miljoonan euron vuosittainen määräraha. Hallitus asetti puoliväliriihessään yhtiön tavoitteeksi työllistää 1000 henkilöä.

Arvio rahoitustarpeesta perustuisi Ruotsin Samhall Ab:n rahoitustasoon, jossa kompensaatio on 25 000 euroa per henkilö. Tätä voidaan pitää perusteena myös X Oy:n rahoituksessa. Vähennyksenä huomioitaisiin toiminnan vakiinnuttua myös palvelujen myynnistä saatava tulo. Toiminnan käynnistysvaiheessa vuosina 2022 – 2023 olisi todennäköistä, ettei X Oy saavuttaisi myynnissä vastaavaa tasoa kuin Samhall Ab, jonka myyntitulot ovat noin puolet yhtiön kokonaisliikevaihdosta.

Taulukko. Toiminnan rahoitus, liikevaihtoarvio, ja työllistymistavoitteet 2022-2025

Vuosi	2022	2023	2024	2025
Valtionavustus (1 000€)	10 000	10 000	10 000	10 000
Pääoma Suomen kestävän kasvun ohjelmasta (RRF) (1 000€)	10 000	10 000	–	–

Myynnin osuus liikevaihdosta (arvio)	enintään 20%	30 %	40 %	40-60 %
Liikevaihto yhteensä sis. valtionavustuksen (1000€)	12 000	13 000	14 000	15 000 – 16 000
Työllistettyjen osatyökykyisten määrä (tavoite)	1000	1000	1000	1000

X Oy:n toiminta käynnistetään asteittain myöhemmin valittavalla kahdella tai kolmella alueella.

5.1.8 X Oy:n omistajaohjaus ja tulostavoitteet

X Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Yhtiön yhteiskunnallisen tehtävän ja tavoitteiden määrittely toteutettaisiin yhtiön perustamista koskevan lain ja talousarviossa annettujen rajoitusten lisäksi yhtiöjärjestyksessä. Yhtiön yhteiskunnallisten velvoitteiden hoito otettaisiin huomioon X Oy:n tulostavoitetta asetettaessa. Eduskunta voi asettaa myös ehtoja toiminnalle yhtiön vuosittaisesta määrärahasta päättäessään.

Työ- ja elinkeinoministeriö nimittäisi yhtiökokouksessa yhtiölle hallituksen, jonka tehtävät on määritelty osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä. Työ- ja elinkeinoministeriö nimittäisi myös yhtiölle toimitusjohtajan. Työ- ja elinkeinoministeriö antaisi lisäksi X Oy:lle toimiohjeen, jolla varmistettaisiin, että yhtiön toimintatapa ja tavoitteet ovat selkeät. Toimiohjeeseen voitaisiin sisällyttää muun muassa tarkempia määräyksiä yhtiön ohjausvastuista, yhtiön tavoitteista ja hallinnosta sekä yhtiön raportoinnista.

Osakeyhtiömallissa eduskunta voisi tarvittaessa ohjata toimintaa talousarvion määrärahaperusteluissa ja asettaa esimerkiksi rekrytoitavien henkilöiden henkilötyövuosi- tai tuntimääriä koskevia tavoitteita ja ehtoja. Täydentävät palvelutavoitteet voisi antaa työ- ja elinkeinoministeriö. Valtioneuvosto vahvistaisi yhtiön tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja talousarvion.

Yhtiölle asetettujen tulostavoitteiden saavuttamiseksi työ- ja elinkeinotoimiston tulisi ohjata X Oy:lle hieman enemmän potentiaalisesti palkattavia henkilöitä tarpeeseen nähden, jotta yhtiöllä olisi kulloiseenkin kysyntätilanteeseen nähden hieman liikkumavaraa. Tämä ei vielä mahdollistaisi pelkästään helpoimmin työllistettävien valikointia. Yhtiölle osoitettavien osatyökykyisten määrä voisi olla esimerkiksi 10 %, korkeampi kuin on yhtiön rekrytoinnin tarve sille asetettuihin tavoitteisiin pääsemiseksi.

Henkilöiden tulo ja lähtö yhtiöstä olisi jatkuvaa ja siinä olisi ajoittaisia vaihteluita, joten mitään täsmällistä suhdetta ei voisi asettaa. Liiketoiminnan tavoitteellinen henkilötyövuosi- tai tuntimäärä olisi tarkoitettu saavutettavaksi, mutta ei välttämättä ylitettäväksi. Yhtiön toiminnan idea rakentuisi työllistämisen riittävien volyymien varaan. Jos työllistäminen jäisi paljon alle tavoitellun, ei lainsäädännön tarkoitus toteutuisi.

Osatyökykyisistä jotkut voisivat työskennellä vain osapäiväisesti tai joitakin tunteja viikossa. Järjestelmä ei luonnollisestikaan voisi johtaa siihen, että ihmisiä vaadittaisiin työskentelemään enemmän kuin heidän tilanteensa ja kuntoisuutensa mahdollistaa. Jos tavoiteltavaa työpanosta mitattaisiin henkilötyövuosilla tai tehdyillä työtunneilla, osapäiväinen tai osaviikkoinen työs-

kentely tarkoittaisi useamman henkilön palkkaamista. Eduskunta voi joustavuuden mahdollistamiseksi asettaa määrärahaa myöntäessään ohjeellisia määrähaarukoita, joita ministeriö voi tarkemmissa määräyksissään soveltaa. Jos yrityksellä on toimintaa useilla paikkakunnilla, on ministeriön syytä arvioida enimmäismäärätavoitteita myös alueellisesti jaoteltuna.

5.1.9 Tuloksellisuuden mittarit ja kannustimet

Jos X Oy:lle osoitettaisiin työllistettäväksi vain kaikkein vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä eikä yritys pääsisi itse vaikuttamaan työntekijöiden osoittamiseen, on perusteltua tavoitella ulkopuolisen työnantajan palvelukseen eli ensisijaisesti yksityiselle sektorille ja toissijaisesti julkiselle sektorille pysyvästi työllistyvien mahdollisimman suurta määrää. X Oy:llä olisi kannustin kehittää myös omilla toimillaan sille osoitettujen osatyökykyisten työntekijöiden ominaisuuksia, jotta se onnistuisi heidän työllistämisessään muualle.

Mittarina olisi myös liiketoiminnan myynnin määrää, joka voidaan asettaa sellaisenaan tai suhteutettuna henkilötyövuosiin (liikevaihto tai liikevaihto/työllistettyjen htv-määrä).

Henkilötyövuosiin sidottu mittari lisäisi harkintaa henkilöstön lisäyksissä. Myynnin määrä kannustaisi enemmän lisäämään henkilöstön määrää ja samalla se vaikuttaisi myös valtion korvauksen suuruuteen. Mittari kannustaisi siten hyödyntämään käytettävissä olevan henkilöstön koko potentiaalin, mikäli osatyökykyisillä on riittävästi kyvykkyyttä. Liikevaihtoon sidottu henkilötyövuosien määrä voisi johtaa siihen, että osa potentiaalista jäisi käyttämättä silloin kun liikevaihto/htv-määrä alkaisi väistämättä laskea valittaessa työntekijöitä suljetusta ryhmästä.

Edellä mainitut mittarit mittaisivat myös osatyökykyisille annettavien palveluiden laatua, koska laadukkaat työkykyä ja työn edellytyksiä kohentavat palvelut korreloivat positiivisesti sen kanssa, miten hyvin voidaan onnistua myynnissä ja siirtymisissä muiden palvelukseen.

Mittarien osoittaman tuloksen perusteella voitaisiin arvioida yhtiön tulosten saavuttamista. Arvio voi olla sanallinen tai rahallinen kannustus. Työpankkimallissa maksettiin palkkioita työpankille sen mukaan, miten tavoitteisiin päästiin, mutta mittareiden kannustavuuden haasteeksi osoittautui palkkioiden alhaisena pidetty taso.

Suurikaan yritykselle maksettava palkkio ei aina kannusta riittävästi. Ruotsin Samhall-yhtiölle on kertynyt omaa varallisuutta eikä sen taloudellinen tilanne ole tiukka. Yhtiön saama korvaus valtiolta on joka vuosi kriittisen harkinnan kohde. Palkkiomallin haittana on, että saatu palkkio voi alentaa seuraavan vuoden määrärahojen mitoitusta. Jos yritys ei voisi käyttää mahdollisia palkkioita joihinkin erityistarpeisiin, joihin sillä ei muuten olisi mahdollisuuksia, palkkioiden teho voisi olla vähäinen. Jos taas palkkiot olisivat summaltaan pieniä valtion korvausmäärärahoihin verrattuna vähenisi niiden kannustavuus. Suurten palkkioiden ongelma voi olla niiden väliaikaisuus, jos niillä olisi tosiasiallisesti varsinaista korvausmäärärahaa alentava vaikutus.

Tulospalkkiorakenne voitaisiin kytkeä suoraan keskeisimpiin mittareihin, kuten toisen työnantajan palvelukseen vähimmäismääräajaksi työllistyneiden lukumäärä ja oman liikevaihdon määrään. Toimittaessa annetulla henkilömäärällä myynnin kasvu vähentäisi myös valtion korvausten tarvetta.

Rahallisten kannustimien ohella olisi mahdollista käyttää myös sanallisia arvioita. Merkittävän epäonnistumisen seurauksena voisi myös olla henkilövaihdoksia tai organisaatiomuutoksia. Selvityshenkilö arvioi, että yrityksen johdolle ja koko henkilöstölle annettavat henkilökohtaiset palkkiot voivat olla tehokkaimpia. Palkkiotasojen variointi tulisi tehdä sen mukaan, kuinka eri

tehtäväryhmissä olevat henkilöt voivat tosiasiassa vaikuttaa mitattavien arvojen toteumiin. Erinomaisella onnistumisella osatyökykyisille annetussa tuessa ja palveluissa on suora yhteys osatyökykyisten mahdollisuuksiin työllistyä muualle ja edellytyksiin myydä heidän työsuorituksiaan.

Suomen työpankkikokeilussa maksettiin työllistämisbonusta työpankille työntekijöille, jotka työllistyivät ainakin vähimmäisajaksi ulkopuolisen toimijan palvelukseen. Työpankin toiminnan kannattavuus riippui kuitenkin siitä, millaista työvoimaa sillä oli käytettävissä. Malli kannustaa rekrytoimaan mahdollisimman tuottavia henkilöitä ja pitämään heidän toimijan omassa palveluksessa. Tämä estyisi sillä, että työllistämisbonus olisi niin korkea, että se tekisi parhaiden työntekijöiden pitämisen epäedulliseksi.

Kannusteet vaikeimmassa asemassa olevien työttömien rekrytoimiseen olivat työpankkikokeilussa kuitenkin suhteellisen vaatimattomia. Ruotsissahan vastaavaa tavoitellaan asettamalla rekrytoitaville vähimmäismääriä ja antamalla henkilöiden valintaoikeus työvoimahallinnolle. Työpankkitoimintaan hyväksyttäviä ryhmiä olivat osatyökykyiset ja pitkäaikaistyöttömät sekä myöhemmin myös yli kuusi kuukautta työttömänä olleet ja alle 25-vuotiaat ilman ammatillista koulutusta olevat nuoret. Näiden ryhmien joukosta voitiin tehdä jonkin verran valikointia.

Toiminnan vakiinnuttua X Oy:ssä voitaisiin ottaa käyttöön myös palkitsemisjärjestelmiä. Kannustimien asettamisessa tulisi kuitenkin huomioida myös Suomen työpankkikokeilussa saadut kokemukset.

5.1.10 Raportointi omistajalle

X Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Valvontaa voitaisiin toteuttaa myös muutoin. Valtioneuvosto antaisi eduskunnalle hallituksen vuosikertomuksen perustuslain 46 §:ssä säädettynä kertomuksena hallituksen toiminnasta, valtiontalouden hoidosta ja talousarvion noudattamisesta sekä niistä toimista, joihin hallitus olisi eduskunnan päätösten johdosta ryhtynyt. Vuosikertomus liitteineen sisältäisi myös selostukset valtion liikelaitoksista ja yhtiöomistuksista ja valtionyhtiöistä. Hallituksen vuosikertomuksen yhteydessä valtioneuvostolla olisi mahdollisuus käsitellä myös osatyökykyisten työllisyyttä edistävän valtion omistaman yhtiön tilannetta. Vuosikertomuksen käsittelyn yhteydessä myös eduskunta voisi ottaa kantaa yrityksen asioihin ja osatyökykyisten asemaan.

Eduskunnassa X Oy:n toimintaa voitaisiin käsitellä esimerkiksi tarkastusvaliokunnassa. Eduskunta saisi tiedoksi myös valtiontalouden tarkastusviraston vuosikertomuksen ja tarkastuskertomukset, jos virasto käsittelisi X Oy:tä koskevia asioita. Talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle raportoitaisiin myös valtionyhtiöiden tilanteista, jolloin myös ministerivaliokunta voisi seurata ja käsitellä X Oy:n toimintaa.

X Oy:n toiminnan seuranta olisi mahdollista myös muutoin. Valtioneuvostossa osatyökykyisyyden työllistymistä voidaan tarvittaessa seurata esimerkiksi sosiaalipolitiikkaa tai työllisyyspolitiikka käsittelevässä ministerivaliokunnassa.

Yritys julkaisisi myös normaalit osakeyhtiölain mukaiset tilinpäätöstiedot. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi omistajaohjauksessa seurata ja valvoa X Oy:n toimintaa ja tulostavoitteiden saavuttamista.

5.1.11 X Oy:n toimintaan liittyvät kilpailunäkökohdat ja hinnoittelu

X Oy:n toiminta voisi laajimmillaan olla vastaavaa, mitä Ruotsissa toimiva Samhall Ab harjoittaa. Toimintamallin rajoittaminen vaikeimmassa työmarkkina-asemassa oleviin henkilöihin mahdollistaisi sen, että yrityksen voitaisiin katsoa tarjoavan komission SGEI-päätöksessä tarkoitettuja palveluja.

[TEM:n yhteydessä toimiva yritystukineuvottelukunnan EU-valtiontukijaosto antaa arvionsa X Oy:n toiminnasta ja EU:n valtiontukien soveltumisesta elokuussa 2021. Keskusteluja käydään myös komission edustajien kanssa.]

X Oy:n liiketoiminnasta tulevat tulot muodostuisivat palvelujen myynnistä ja työvoiman vuokrauksesta asiakasyrityksille. Asiakkaina voisi olla sekä yksityisiä yrityksiä, järjestöjä että julkisia toimijoita. Yhtiö keskittyisi toiminnan alkuvaiheessa vain yksittäisille toimialoille. Mitä kilpaillummasta toimialasta on kyse, sitä vaikeampi yhtiön on kasvattaa liikevaihtoa häiritsemättä alan kilpailua. Liiketoiminnan toimialan valinta olisi siten kriittistä liikevaihdon synnyttämisen ja sitä kautta työllistämispotentiaalin käyttöönoton kannalta.

Komissio ja Ruotsin kilpailuvirasto ovat todenneet, että Samhallin toiminnan hyväksyttävyyden kannalta on keskeistä hinnoittelun asianmukaisuus. Vahvalla valtion rahoituksella ei saa luoda yhtiölle sellaista kilpailuasemaa, että se voisi esim. polkuhinnoittelulla voittaa kilpailijansa ja saada liian vahvan aseman markkinoilla. Samhall sovittaa tarjouksensa ja hinnoittelunsa markkinahintatasoon, jonka se itse selvittää. Samhall kontrolloi hinnoitteluaan vapaaehtoisesti tietoisena siitä, että markkinaosuuden nousu tietyllä toimialalla jonkin tason yli johtaisi helposti puuttumiseen ulkoapäin. Myös räikeä alihinnoittelu voivat johtaa tutkintaan. Ruotsin kilpailuvirasto selvitti vuonna 2018 omasta aloitteestaan laajasti Samhallin hinnoittelun hyväksyttävyyttä siivousalalla saatuaan vuosina 2012-18 yhteensä 18 asiaa sivuavaa valitusta (Konkurrensverkets beslut 2018-12-12 Dnr 260/2017).

Samhall hinnoittelee palvelunsa kuten muutkin yritykset. Laskelmaa ei kuitenkaan tehdä yhtiön oman kustannusrakenteen mukaisesti, koska Samhallin henkilöstökustannukset olisivat huomattavasti suuremmat kuin kilpailijoilla. Hinnoittelussa huomioidaan markkinoiden yleinen hintataso, jonka yhtiö selvittää itse. Vaikka Samhall voisi hinnoitella palvelunsa alle kilpailijoiden hintatason, se ei ole kannattavaa, koska yhtiöllä ei ole riittävästi vapaana olevaa työvoimaa ja yhtiön markkinaosuutta tarkkaillaan. Samhallin työntekijöistä yli 90 % on jo asiakkaiden tiloissa ja vapaana olevat ovat kaikkein haasteellisimpia työllistettäviä. Samhallin tarjouksissa tai sopimuksissa ei ole erityisiä ehtoja tai alennuksia. Henkilöstön määrällä saattaa kuitenkin olla kilpailullinen erityisarvo esimerkiksi vanhusten hoidossa, koska Samhall pystyy lähettämään kohteisiin huomattavasti enemmän työntekijöitä kuin kilpailevat yritykset.

X Oy:n palvelujen hinnoittelussa huomioitaisiin vastaavat näkökohdat. Tarvittaessa yhtiö voisi lähettää työkohteeseen osatyökykyisten alentunutta työkykyä vastaavasti enemmän työntekijöitä. Markkinoille tapahtuva myynti ei saisi olla alihinnoiteltua, mutta hinnoittelussa voitaisiin kuitenkin huomioida työntekijöiden alentuneesta työkyvystä johtuva tuen tarve.

Hinnoittelulle olisi mahdollista laatia myös laskentamalli. Kaavamaisten sääntöjen etuna on läpinäkyvyys ja ennustettavuus. Selvityshenkilö esitti vaihtoehtona esimerkiksi sääntöä, jonka mukaan tarjoushinnan tulisi olla vähintään kilpailevien tarjousten mediaani vähennettynä viidellä prosentilla. Käytännössä malli ei kuitenkaan ole mahdollinen, koska X Oy:llä ei sen enempää kuin muillakaan yrityksillä ole mahdollista saada tietoja kilpailijoidensa tarjoushinnoista.

Hinnoittelun ohella rajoituksia voitaisiin asettaa myös markkinaosuudelle. Selvityshenkilö on todennut, että silloin kun markkinaosuus jää alle 10 prosenttiin, kilpailuvaikutuksia ei voi pitää ongelmallisena. Tilanne voisi kuitenkin vaihdella toimialoittain ja alueellisesti. X Oy:n markkinaosuutta tulisi seurata osana omistajaohjausta.

X Oy:n hinnoittelun ja markkinaosuuden arviointia varten yhtiö asettaisi erityisen neuvottelukunnan, joka olisi yhtiöstä riippumaton neuvoa-antava toimija. Neuvottelukunnassa olisi asiantuntemusta markkinahinnoittelusta ja kilpailullisista seikoista sekä X Oy:n yhteiskunnallisten tehtävien asettamista haasteista. X Oy pyytäisi neuvottelukunnalta lausuntoa hinnoittelustaan joko yksittäistapauksissa tai yleisenä määrittelysääntönä. Lopullisen päätöksen hinnoittelusta tekisi kuitenkin X Oy.

5.1.12 X Oy:n palvelujen myynti

X Oy voisi toimia toiminnan luonteeseen nähden parhaiksi katsotuilla toimialoilla. Toimialat voisivat vaihdella työntekijöiden ja ulkoisten olosuhteiden mukaan. Mahdollisia toimialoja voisivat olla esimerkiksi ravintolapalvelut (suurkeittiöt), rakennusala, puhdistuspalvelut, hoivatehtävät, kotipalvelut, kiertotalouden tehtävät ja toimistotyöt. Työ olisi ensisijaisesti avustavaa työtä tai muuten suorittavia tehtäviä.

X Oy markkinoisi palvelujaa vastaavasti kuin muutkin yritykset. Se voisi pitää eri tavoin yhteyttä potentiaalisiin työnantajiin tai palveluja ostaviin yrityksiin. X Oy voisi myös osallistua sekä julkisiin että yksityisiin tarjouskilpailuihin. Ruotsin Samhallin liikevaihdosta pääosa muodostuu eri yhteisöjen kanssa tehdyistä palveluiden myyntisopimuksista. Noin neljännes liikevaihdosta perustuu kilpailutusten voittamiseen.

X Oy:n asiakkaita voisivat olla erityisesti suuremmat yritykset, suuremmat kunnat tai valtion virastot ja laitokset. Jos X Oy suoriutuisi tehtävästään hyvin ja pystyisi kehittämään osatyökykyisitä asiakkaiden tarpeisiin soveltuvia työntekijöitä, muodostaisi X Oy asteittain halutun yritysten ja yhteisöjen yhteiskuntavastuuta toteuttavan kumppanin. Valtiolla ja kunnilla on myös politiikkatavoitteena työllistää osatyökykyisiä osana julkisia hankintoja hankintalain mahdollistamissa rajoissa.

X Oy voisi hoitaa tehtäviään omalla henkilökunnalla tai tarvittavilta osin myös ostopalveluin. Tarkoituksenmukaista saattaisi olla ostaa mm. työnvälitystä hoitavien ja työvoimaa vuokraavien yritysten palveluita tai välityömarkkinatoimijoiden osaamista. Ostopalveluiden käyttö voisi luoda X Oy:lle sen toimintaa tukevan osaajien verkoston.

Liiketoiminnan tulostavoitteiden saavuttaminen edellyttäisi yhtiön johdolta ammattimaisuutta. Yhtiön olisi pystyttävä myymään osin kilpailuilla markkinoilla palveluita ja toteuttamaan vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työsuorituksiin perustuvaa tuotantoa.

5.1.13 Muutokset muuhun lainsäädäntöön

5.1.13.1 Työttömyysturva

Osa X Oy:n palveluksessa olevista työntekijöistä olisi osa-aikaisia ja heillä voisi tällä perusteella olla oikeus soviteltuun työttömyysetuuteen siten kuin työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään. Työ X Oy:n palveluksessa ei olisi työttömyysturvalaissa tarkoitettu työllistymistä edistävä palvelu.

Hakeutuminen X Oy:n palvelukseen ei velvoittaisi työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä, eikä työsuhteen päättyminen X Oy:n kanssa työnhakijasta johtuvasta työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavana pidettävästä syystä johtaisi korvauksettoman määräajan eli niin sanotun karenssin tai työssäolovelvoitteen asettamiseen.

Jos työnhakija kieltäytyisi muusta hänelle tarjotusta työstä tai palvelusta taikka jättäisi muulta osin toteuttamatta työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua ollessaan osa-aikaisessa työsuhteessa X Oy:n kanssa, hänen oikeuttaan työttömyysetuuteen arvioitaisiin työttömyysturvalain 2 a luvun säännösten perusteella ja työnhakija voisi menettää oikeutensa työttömyysetuuteen määräajaksi tai toistaiseksi.

Työttömyysturvalakiin esitettyjä poikkeuksia ei sovellettaisi niihin työntekijöihin, jotka toimivat X Oy:n hallinnollisissa tai muissa vastaavissa tehtävissä, ellei heitä ole valittu tehtävään xxxxx tarkoitetulla perusteella.

5.1.13.2 Muutokset lakiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta

Yhtiö voisi työllistää ainoastaan työ- ja elinkeinotoimiston osoittamia osatyökykyisiä työttömiä työnhakijoita, jotka täyttävät julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaiset edellytykset. Lain 13 luvun 3 § 1 momentin 7) kohdan mukaan henkilöasiakasrekisteriin voidaan merkitä sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Työ- ja elinkeinotoimisto, jonka tehtävänä olisi osoittaa työllistettävät X Oy:öön, voisi käyttää asiakastietojärjestelmää etsiessään ja esitellessään työnhakijoita X Oy:lle. Asiasta olisi syytä säätää selvyyden vuoksi erikseen, koska X Oy:ssä olevat työpaikat eivät ole julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja avoimia työpaikkoja ja työnhakijoiden välittäminen perustuisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain sijasta X Oy:tä koskevaan lakiin.

5.2 Pääasialliset vaikutukset

(vaikutusarvioinnit täydentyvät lausuntokierroksen jälkeen)

5.2.1 Taloudellisten vaikutusten arviointi

5.2.2 Valtiontuen vaikutus yritysten väliseen kilpailuun

5.2.2.1 EU-valtiontukisääntely

X Oy:n toiminta täyttäisi EU:n valtiontukisääntelyn kriteerit yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista.

X Oy:n toimintaan voidaan tietyin ehdoin soveltaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevaa valtiontukisääntelyä (SGEI), jos markkinoiden toiminta on puutteellista, mutta viranomainen haluaa turvata kaikissa olosuhteissa kansalaisille tärkeän palvelun saatavuuden. Palvelun turvaaminen toteutetaan käytännössä antamalla yritykselle toimeksianto yksilöidyn palvelun tuottamiseksi. Tämä edellyttää usein palvelutuotannon rahoittamista julkisista varoista kompensaationa yritykselle annettavasta julkisen palvelun velvoitteesta. Jos palvelua tarjoava yritys toimisi puhtaasti omin, kaupallisin intressein, se ei tarjoaisi tässä tarkoitettua palvelua joko lainkaan tai ei ainakaan samassa mitassa tai samoilla ehdoilla.

Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista käytetään yleisesti kilpailuoikeudessa nimitystä yleishyödylliset palvelut ja lyhennettä SGEI (Services of General Economic Interest). SGEI-palvelut ovat palveluja, joilla on muusta taloudellisesta toiminnasta poikkeavia erityispiirteitä (Asia C-179/90). Kyse on kansalaisille tärkeistä tai yhteiskunnan toimivuuden kannalta merkittävistä palveluista, joita markkinat eivät tyydyttävällä tavalla tuota ja joiden tuottamiseksi julkisyhteisö on sen vuoksi asettanut yrityksille julkisen palvelun velvoitteen.

SGEI-palvelun käsite on jatkuvasti kehittyvä, sen merkitys riippuu muun muassa kansalaisten tarpeista, teknologian ja markkinoiden kehityksestä sekä yhteiskunnallisista mieltymyksistä kyseessä olevissa jäsenvaltioissa. Koska erityisiä SGEI-palvelun olemassaolon määrittämistä koskevia EU-sääntöjä ei ole, on jäsenvaltioilla laaja harkintavalta, kun ne määrittelevät SGEI-palveluita.

Palvelun määritteleminen SGEI-palveluksi edellyttää kuitenkin aina markkinapuutteen olemassaoloa. Komission toimivalta rajoittuu SGEI-palveluiden määrittelyssä sen tarkistamiseen, onko jäsenvaltio tehnyt ilmeisen virheen määritellessään palvelun SGEI-palveluksi sekä palvelusta maksettavaan korvaukseen mahdollisesti sisältyvän valtiontuen arviointiin. Komission tehtävä on toisin sanoen valvoa, miten jäsenvaltiot käyttävät harkintavaltaansa SGEI-palveluja määritellessään.

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 106 artiklan 2 kohta muodostaa oikeusperustan SGEI-palveluiden tuottamisesta maksettavan valtiontuen arvioinnille. Sen mukaan yrityksiin, joille on annettu tehtäväksi SGEI-palvelujen tuottaminen, sovelletaan SEUT-sopimuksen määräyksiä ja etenkin kilpailusääntöjä. Komissio hyväksyi vuosina 2011-2012 uuden SGEI-palveluja koskevan valtiontukipaketin, jossa selvennetään valtiontukisääntelyn ja SGEI-palveluiden välistä suhdetta sekä määritetään arviointiperusteet, joiden nojalla SGEI-palvelusta maksettava korvaus on EU:n sisämarkkinoille soveltuvaa valtiontukea. SGEI-paketti koostuu komission SGEI-tiedonannosta, -päätöksestä, -puitteista ja de minimis-asetuksesta.

5.2.2.2 Komission SGEI-päätös

Komission SGEI-päätöksessä (2012/21/EU) vahvistetaan edellytykset, joiden täyttyessä tietyille SGEI-palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävä tuki soveltuu sisämarkkinoille eikä siihen sovelleta SEUT 108(3) artiklassa vahvistettua ennakkoilmoitusvaatimusta.

SGEI-päätöstä sovelletaan julkisista palveluista myönnettävään korvaukseen, joka myönnetään SEUT 106(2) artiklassa tarkoitettuja SGEI-palveluja tuottaville yrityksille ja joka kuuluu yhteen päätöksen 2 artiklan 1 kohdassa määritellyistä korvausluokista. SGEI-päätöstä sovelletaan muun muassa korvaukseen SGEI-palveluiden tuottamisesta sellaisten sosiaalisten tarpeiden täyttämiseksi, joissa on kyse työmarkkinoille pääsystä ja paluusta (päätöksen 2(1)(c) artikla). Päätöstä sovelletaan ainoastaan silloin, kun yrityksen SGEI-palvelun tuottaminen kestää enintään 10 vuotta. Aikamäärä voidaan kuitenkin uudistaa uusilla päätöksillä, mikä merkitsee tilanteen ja asetettujen edellytysten voimassaolon tarkistamisvelvoitetta määrävälein.

SGEI-palvelun tuottaminen annetaan yritykselle yhdellä tai useammalla asiakirjalla, jonka muodon jäsenvaltio voi itse määrittää. Tällaisessa asiakirjassa on mainittava erityisesti a) julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto; b) kyseessä oleva yritys ja tarvittaessa alue; c) toimeksi antavan viranomaisen yritykselle mahdollisesti myöntämien yksin- tai erityisoikeuksien luonne; d) korvausmekanismi ja korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit; e) järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin; ja f) viittaus komission SGEI-päätökseen.

Käytännössä julkinen palveluvelvoite voidaan antaa lain tai asetuksen nojalla, hallintopäätöksellä tai sopimuksella, joka sisältää palveluntuottajaa koskevan velvoitteen. Laissa olisi mahdollista määritellä yleiset palveluvelvoitteen antamista koskevat periaatteet (enimmäiskorvausten laskeminen ym.) ja päätöksen tekisi tuen myöntävä viranomainen. Eduskunnan sitova talousarviopäätös rinnastuu lakiin. Ennen palveluvelvoitteen antamista tulee aina varmistua markkinapuutteen olemassaolo. SGEI-palvelua koskevan toimeksiannon lähtökohta on, että tukiviranomainen tekee markkinakartoituksen ja arvioi pystyvätkö markkinat tuottamaan palvelua riittävällä tavalla.

5.2.2.3 Ruotsin mallin valtiontukiarviointia

X Oy:n toimintaa olisi verrattava Ruotsin vastaavaan toimintaan. Komission SGEI-palveluja koskevassa ratkaisu- ja neuvontakäytännössä on katsottu erilaisten työllisyyttä helpottavien palvelujen kuuluvan sinänsä SGEI-päätöksen piiriin. Komissio on vahvistanut päätöksessään SA.384694, että Ruotsin Samhall-yhtiön tarjoama työ osatyökykyisille on SGEI-päätöksen 2(1)(c) artiklassa tarkoitettu SGEI-palvelu.

Samhall Ab:n yhtiöjärjestykseen on kirjattuna tehtävänä edistää toiminnallisesta häiriöstä tai vammasta kärsivien henkilöiden sopeuttamista työmarkkinoille tarjoamalla heille räätälöityjä työpaikkoja. Pystyäkseen täyttämään tämän tehtävän, Samhall tarjoaa tavaroita ja palveluja liiketaloudellisin perustein useilla eri markkinoilla (esim. siivouspalvelumarkkinat, toimisto- ja kiinteistöpalvelumarkkinat sekä vähittäis- ja jälleenmyyntimarkkinat). Samhallin yhtiöjärjestystä ei edellä mainittujen tehtävien osalta ole mahdollista muuttaa ilman Ruotsin hallituksen ja eduskunnan suostumusta. Samhall työllistää yli 21 500 henkilöä, joista 89 % on henkilöitä, joilla on jokin toiminnallinen häiriö tai vamma. Loput 11 % Samhallin työntekijöistä työskentelee työnjohdollisissa tehtävissä ja ovat välttämättömiä resursseja Samhallin palveluvelvoitteen täyttämiseksi. Samhallin rooli Ruotsin työmarkkinapolitiikassa on kirjattu myös lakiin. Kyseisen lain mukaan Samhallin tarjoama suojatyö on saatavilla vain sellaisille henkilöille, joilla ei ole mahdollisuutta löytää työtä mistään muualta ja joiden työllistämiseen liittyviä tarpeita ei voida täyttää mitenkään muuten. Työvoimatoimisto päättää, kuka on oikeutettu Samhallin tarjoamaan suojatyöhön. Samhall saa julkista rahoitusta Ruotsin valtiolta korvaukseksi ylimääräisistä kustannuksista, joita toiminnallisesta vammasta tai häiriöstä kärsivien henkilöiden työllistäminen aiheuttaa. Komissio on vahvistanut päätöksessään SA.38469, että Samhallin tarjoama suojatyö osatyökykyisille on SGEI-päätöksen 2(1)(c) artiklassa tarkoitettu SGEI-palvelu.

Ruotsin Kilpailuvirasto on arvioinut Samhall-yhtiön toimintaa siivouspalvelujen kilpailutuksissa (Konkurrensverkets beslut 2018-12-12 Dnr 260/2017). Asiassa selvitettiin sitä, onko yhtiön toiminta kilpailua vääristävää ja estääkö yhtiön toiminta tehokkaan kilpailun edellytyksiä taikka tehokkaan kilpailun syntymistä tai kehittymistä. Kilpailuvirasto katsoi, että aihetta tarkempaan tutkimukseen ei ollut, mutta se ei sulkenut pois mahdollisia kilpailuoikeudellisia ongelmia jatkossa.

Kilpailuvirasto tutki Samhallin hinnoittelua ja havaitsi, että Samhallin hinnat olivat keskimäärin hieman alemmat kuin kilpailijoilla. Virasto viittasi siihen, että sisääntulo- ja laajentumiskustannukset ovat yleisesti siivousalalla matalat. Lisäksi Samhallilla on rajattu tehtävä ja rajoitettu työtuntien määrä, jotka ehkäisevät laajentumista. Kilpailuvirasto kiinnitti kuitenkin huomiota yhtiön markkinaosuuteen, joka oli siivousalan liikevaihdosta vain alle 5 prosenttia ja julkisissa tarjouskilpailutuksissakin vain 5-10 prosenttia. Kilpailuvirasto katsoi, ettei ollut selkeitä viitteitä siitä, että Samhall käyttäisi siivousalan hinnoittelussa sellaisia metodeja tai käytänteitä, jotka voisi vääristää tai ehkäistä kilpailua säännöksissä tarkoitetulla tavalla.

5.2.2.4 Komission SGEI-päätöksen soveltuminen X Oy:n toimintaan ja rahoitukseen

Silloin kun merkittävää julkista erityistukea saava ja julkista erityistehtävää toteuttava yritys osallistuu markkinoilla käytävään kilpailuun, on vaarana, että kilpailu vääristyy perusteetta. Koska X Oy:n tavoitteena olisi kuitenkin työllistää työntekijöitä, joiden tuottavuus on huomattavasti kilpailijoiden palveluksessa olevien työntekijöiden tuottavuutta heikompi, olisi jonkinasteinen tasapuolisen kilpailun häiriintyminen todennäköistä. Ratkaiseva tekijä olisi kuitenkin se, milloin kilpailun häiriintyminen ylittää oikeudellisesti tai taloudellisesti hyväksyttävän rajan.

Jos osatyökykyisten työllistymistä edistävän yrityksen ohjaus järjestettäisiin ehdotetulla tavalla siten, että osatyökykyisiä työllistävän liiketoiminnan markkinaosuus ei ylittäisi millään toimialalla 10 prosentin tasoa, kilpailuoikeudelliset riskit vähenisivät. Tämä ei poistaisi sitä, etteikö joissakin tilanteissa syntyisi merkittäviä pistemäisiä kilpailuhaittoja. Kilpailuhaittoja voitaisiin kuitenkin vähentää tai poistaa kokonaan, jos haittoja arvioitaisiin osana X Oy:n neuvottelukunnan lausuntoa.

X Oy:n toiminnan arvioinnissa olisi huomioitava myös sen yhtiskunnalliset tavoitteet ja esimerkiksi yhdenvertaisuuslaki (1325/2014). Lain 15 §:n mukaan viranomaisen, koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammainen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Mukautusten kohtuullisuutta arvioitaessa otetaan huomioon vammaisen ihmisen tarpeiden lisäksi 1 momentissa tarkoitetun toimijan koko, taloudellinen asema, toiminnan luonne ja laajuus sekä mukautusten arvioidut kustannukset ja mukautuksia varten saatavissa oleva tuki. Työnantajan on pyynnöstä viipymättä annettava kirjallinen selvitys menettelynsä perusteista vammaiselle, joka katsoo kohtuullisten mukautusten epäämisen vuoksi tulleensa syrjityksi työtä tai virkaa hakiessaan taikka työ- tai virkasuhteessa.

Komission SGEI-palveluja koskevassa ratkaisu- ja neuvontakäytännössä on katsottu erilaisten työllisyyttä helpottavia palvelujen kuuluvan sinänsä SGEI-päätöksen piiriin. Ruotsi Samhall Ab:n yhtiöjärjestykseen kirjattuna tehtävänä on edistää toiminnallisesta häiriöstä tai vammasta (engl. functional impairment) kärsivien henkilöiden sopeuttamista työmarkkinoille tarjoamalla heille räätälöityjä työpaikkoja. Pystyäkseen täyttämään tämän tehtävän, Samhall tarjoaa tavaroita ja palveluja liiketaloudellisin perustein useilla eri markkinoilla. Palveluja tarjotaan esim. siivouspalvelumarkkinaoilla, toimisto- ja kiinteistöpalvelumarkkinoilla sekä vähittäis- ja jälleenmyyntimarkkinoilla.

X Oy:lle annettaisiin vastaavalla tavalla palvelutehtäväksi edistää osatyökykyisten sopeuttamista työmarkkinoille tarjoamalla räätälöityjä työpaikkoja.

5.2.2.5 Yritystukineuvottelukunnan arvio ja keskustelu komission kanssa

Komission kilpailun pääosaston virkamiehet ovat TEM:issä valmisteltavaa palkkatukiuudistusta koskevissa alustavissa ja epävirallisissa keskusteluissa vuonna 2020 painottaneet SGEI-sääntelyn osalta sitä, että SGEI-palveluun liittyvän markkinapuutteen osoittaminen on huomattavasti helpompaa silloin, kun kyse on alentuneesti työkykyisten työntekijöiden työllistämisestä, kun näitä verrataan muutoin epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työllistämiseen. Tämä johtuu siitä, että epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden tilanne on väliaikainen, kun taas alentuneesti työkykyisten tilanne on pysyvä. SGEI-tuki on komission mukaan

vaihtoehto epäedullisessa asemassa olevien työntekijöiden työllistämiseen vain silloin, kun tuki on perusteltavissa epäedullisen aseman luonteella ja tukea myöntävällä jäsenvaltiolla on tarkemmat perustelut markkinapuutteelle.

Ehdotettu X Oy:tä koskeva laki olisi keskeisiltä osiltaan Ruotsin Samhall-mallin mukainen siten, ettei sen arvioida vaarantavan kokonaisuuden kilpailuoikeudellisen hyväksyttävyyden tai sisältävän kielletyn valtion tuen elementtejä. Komissiolle ei näin ollen olisi tarpeen tehdä viralista valtiontukea koskevaa ilmoitusta vaan riittävää olisi keskusteluilla varmistaa, että kyse on Ruotsin mallia vastavan järjestelyn toteuttamisesta Suomessa.

5.2.2.6 Kilpailuhaittojen rajoittaminen

Kilpailuhaittojen rajoittamiseksi X Oy:lle asetetaan hinnoittelua ja yhtiön markkinaosuutta seuraava neuvottelukunta. X Oy:n rahoituksen osalta noudatettaisiin edellä mainitun komission SGEI-päätöksen ehtoja. Käytännössä tämä tarkoittaisi myös sitä, että yhtiö ei voisi saada osatyökykyisten tukemiseen enää muita päällekkäisiä tukia, kuten palkkatukea.

X Oy ei voisi valikoida heikoimmassa asemassa olevista henkilöistä vain kaikkein helpoimmin työllistettävissä olevia, jolloin valtiontuesta ei voi muodostua ylikompensoiva. Viranomaisohjaus ja viimesijaisuusperiaate olisivat välineitä tällaisen riskin minimoimiseksi. Ruotsissa on ylikompensoimisen riskiä lisääviksi tekijöiksi tunnistettu mm. liian alhaiset tavoitteet liiketoiminnan kannattavuudelle ja siihen liittyvälle seurannalle. Tuottavuuden tehostamiseen ei ole ollut riittävää painetta. Yhtiön tulospalkkiot voivat myös lisätä kannusteita valita palvelukseen heikoimmassa asemassa olevista henkilöistä helpoimmin työllistyviä eli tuottavimpia, vaikka palvelutoimintoon osoitettaisiin vain hieman enemmän henkilöitä kuin mitä liiketoiminnan rekrytointitarve edellyttää.

Työ- ja elinkeinoministeriö seuraisi ja puuttuisi mahdollisiin X Oy:n toiminnan kilpailuhaittoihin osana omistajaohjausta.

5.2.3 Vaikutukset yhteiskuntavastuun toteutumiseen

Osatyökykyisiä työllistävän X Oy:n myynnistä osa perustuisi todennäköisesti palvelujen ostajan haluun tukea osatyökykyisten työllistymistä. Sosiaalisen vastuun painottaminen on lisääntymässä ja osatyökykyisiä työllistävän yrityksen palveluiden hyödyntäminen voi olla monelle yritykselle hyvä tapa osallistua vastuun kantamiseen. Samanlainen paine lisääntynee myös julkisella sektorilla. Ostopäätökset eivät yhteiskuntavastuuta kannettaessa eivät ensisijaisesti perustu tuotteen hinnan edullisuuteen tai laatuun vaan tuotteen valmistustavan vastuullisuuteen. Tällaisissa tilanteissa ei olisi kysymys kilpailun vääristymisestä eikä siltä osin tulisi rajoittaa markkinaosuuden lisääntymistä.

Yritysten näkökulmasta ympäristövastuullisuuden rinnalle on nousemassa myös sosiaalinen vastuullisuus, mikä tarkoittaa muun ohella myös heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistämistä. Samalla olisi vältettävä kehitys, jonka myötä vaikeimmassa asemassa olevat osatyökykyiset joutuisivat vain vastuullisuutta osittaviksi esimerkeiksi, niin että palvelutyönantajat esittelevät osatyökykyisiä työntekijöitään yhteisönsä hyvän kansalaisuuden ilmauksina. X Oy tarjoaisi kuitenkin yrityksille vähäriskisen keinon osallistua yhteiskuntavastuullisesti työllistämiseen. X Oy:n liiketoiminnan menestymisen kannalta olisi tärkeää, että erilaiset yhteisöt haluaisivat käyttää sen palveluja yhteiskuntavastuun kantamiseksi.

5.2.4 Vaikutukset julkiseen talouteen

Koska X Oy:n palveluksessa olevien työntekijöiden määrä olisi rajallinen ja vain osa heistä olisi saanut työttömyysetuutta tai saisi sitä edelleen osa-aikaisessa työssä ollessaan, esityksen vaikutus välittömiin julkiselle taloudelle aiheutuviin työttömyysturvamenoihin arvioidaan vähäiseksi. Esityksen tavoitteena olisi heikossa työmarkkina-asemassa olevien työllistäminen X Oy:n palvelukseen sekä tukea heidän myöhempää työllistymistään, joten vaikutus työttömyysturvamenoihin arvioidaan joka tapauksessa menoja vähentäväksi.

Arvioitaessa osatyökykyisten työllistämisen edistämisen vaikutuksia julkiseen talouteen voidaan olettaa, että Suomessa työllistyminen on aina kannattava. Osatyökykyisen palkan maksaminen verovaroista olisi julkiselle taloudelle kalliimpi ratkaisu kuin säästyvien tukien ja lisääntyvien tuloverojen yhteismäärä. Staattisessa tarkastelussa työllistyvä osatyökykyinen voittaisi nettona ja julkinen talous vastaavasti häviäisi. Sosiaalivakuutusmaksut kustantava julkinen talous olisi myös maksujen saaja.

Kun otetaan huomioon työllistyvän henkilön vähentyvä julkisten palveluiden tarve, hänen lisääntyvät kulutusveronsa ja hänen palkkojensa osittainen kattaminen työllistävän yrityksen tulorahoituksella (verovaroista tulevan korvauksen sijasta), voisi kokonaisuus olla julkisen talouden kannalta lähes tasapainossa. Lisäksi olisi otettava huomioon työllistymisestä syntyvät dynaamiset vaikutukset ja niiden heijastuminen julkiseen talouteen. Nettovaikutusten kannalta on tärkeää, kuinka suurta työllisyyden lisäys on markkinoilla ja aito kasvulisäys on.

Selvityshenkilö toteaa, että osatyökykyisten työllistäminen pääosin verovaroin voi rasittaa julkista taloutta, mutta tuki voi kuitenkin parantaa kuitenkin työllisyyttä.

Ruotsin mallin mukaisesti osatyökykyisten työllistyminen avoimille markkinoille tulisi olla myös Suomessa keskeisenä tavoitteena niiden henkilöiden osalta, joilla on tähän edellytykset. Kaikkein positiivisinta olisi, jos osatyökykyiset työllistyisivät yksityisen työnantajan palvelukseen. Jos osatyökykyisen työkyky on alentunut kaksi kolmannesta tai puoleen tavanomaiseen työntekijään verrattuna ja osatyökykyisen palkka on normaalitasoa, on julkisen tuen tarve kuitenkin suuri riippumatta järjestelmästä ja työnantajasta. Myös avoimille markkinoille työllistyminen vaatii tuntuvaa julkista tukea, ellei osatyökykyisen työkykyä onnistuta nostamaan tai palkka ole työkykyisten saamaa palkkaa alempi taikka työllistäminen perustu muihin kuin taloudellisiin näkökohtiin (esim. yhteiskuntavastuullisuuteen). Keskeisenä tavoitteena olisi pyrkiä tehokkaasti kehittämään osatyökykyisten työtaitoja ja muita työnteon edellytyksiä, mikä kohentaisi työllistämisen taloudellista kannattavuutta.

Suomen olosuhteet ja Ruotsin Samhall- malliin kokemukset huomioiden selvityshenkilö arvioi vuotuiseksi määrärahatarpeeksi noin 25 000 euroa työllistyvää kohden. Tähän lukuun vaikuttaa olennaisesti myynnin määrä ja mahdollisesti myös toiminnan valittu mittaluokka. Suuri työllistettävien määrä voi tuoda pienempään volyymiin verrattuna työntekijäkohtaisia kustannussäästöjä. Työllistyvien tulojen lisääntyminen lisäisi kysyntää ja tukisi talouden kasvua. Toisaalta julkisen sektorin alijäämien lisääntyminen voi vähentää kasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä. Selvityshenkilö piti todennäköisenä, että julkisen talouden kannalta toiminta on nettomääräisesti jonkin verran alijäämää aiheuttavaa tai kustannusneutraalia.

Suomen mallin toimeenpano edellyttäisi myös uuden välityömarkkinatoimijan pääomittamista. Suomen Euroopan elpymisvälinettä koskevassa rahoitusesityksessä (RRF) esitetään yhteensä 20 miljoonan euron määrärahaa vuosille 2022-2023.

Julkisen talouden vaikutuksia tulee myös arvioida siitä näkökulmasta, miten kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien työllistyminen vaikuttaa heille maksettaviin etuuksiin. Tällöin tarkasteltavaksi tulevat mm. työttömyysturva eli työssäoloehdon täyttyminen ja työkyvyttömyyseläkkeet eli ansioiden vaikutus maksussa oleviin eläkkeisiin.

Suomessa myynti olisi ainakin alkuvaiheessa vähäisempää kuin Ruotsissa. Myös henkilöstön määrä kasvaisi asteittain. Tuen tarvetta vähentäisi se, että kustannustaso on Suomessa jonkin verran alempi kuin Ruotsissa. Nettokustannukset olisivat pienemmät, koska osatyökykyisten palkka ja saamat palvelut ja työpaikka vähentäisivät heidän sosiaalietuuksiaan ja myös muiden palveluiden tarvetta. Lisäksi eri veronsaajien verotulot lisääntyisivät. Tätä kokonaisvaikutusta on arvioitu taloudellisia vaikutuksia käsittelevässä jaksossa.

Valtion talousarvion näkökulmasta olisi huomioitava, että uudet menot näkyvät budjetissa erillisenä määrärahana mutta säästyvät menot tai lisääntyvät tulot sulautuvat niitä koskevien suurten määrärahojen tai tuloarvioiden sisään näkymättä erillisinä erinä. Esimerkiksi osatyökykyisten työllistymisestä aiheutuvaa työmarkkinatukimenojen vähenemistä ei erikseen todeta budjetissa vaan tätä koskeva lähes kahden miljardin euron momentti esitetään ja lasketaan erilaisista makrosuureista käsin. Sama koskee yli 20 miljardin euron arvonlisäveromomenttia. Sen yhteydessä ei erikseen lasketa eikä esitetä työllistyvien osatyökykyisten maksamien arvonlisäverojen lisäkertymää. Näin ollen budjetissa tasapainoa heikentävät menot nousisivat esiin, mutta tasapainoa vahvistavat menot ja tulot jäisivät näkymättä.

5.2.5 Taloudellisten vaikutusten arviointia

Lakiesityksen lähtökohtana olisi Ruotsin Samhall-yhtiö ja Suomen työpankkimalli. Molemmat työllistävät osatyökykyisiä ja molempien toiminta perustuu vahvaan julkiseen taloudelliseen tukeen. Osatyökykyisten työllistämisen edellytysten parantamisella ja työllistämisellä tavoitellaan sekä taloudellisia että sosiaalipoliittisia päämääriä.

Osatyökykyisten työllistämisen taloudellisia hyötyjä arvioitaessa olisi huomioitava julkisen tuen kilpailua vääristävä vaikutus silloin, kun valikoidusti myönnettävä tuki kohdistuu taloudelliseen toimintaan. Tuki voisi vääristää markkinoita ja aiheuttaa hyvinvointitappioita erityisesti silloin, kun kilpailu ei toimi. Näissä tilanteissa julkinen rahoitus olisi tarkoituksenmukaisempaa käyttää toisin ja tuella tavoitellut hyödyt jäävät saamatta (vaihtoehtoiskustannukset). Vaikka tuki olisikin valtiontukisääntelyn puitteissa sallittua, olisi silti syytä arvioida, saavutetaanko tuella todella enemmän kuin mitkä sen aiheuttamat hyvinvointitappiot ja vaihtoehtoiskustannukset olisivat.

Markkinoille aiheutuvien hyötyjen ja haittojen sekä positiivisten nettotuottojen arvioinnin lisäksi on arvioitava sitä, paraneeko osatyökykyisen henkilön taloudellinen asema enemmän kuin hän pystyy omalla työllään tuottamaan. Jos osatyökykyisen työssä ollessaan saamat nettotulot ylittävät hänen ilman työtä saamansa nettotulot, olisi arvioitava syntyykö osatyökykyisen työstä yhteiskuntaan tätä erotusta suurempi tuotosten nettolisäys. Tämä ohella voitaisiin vielä arvioida tulonjaon muuttumista osana yhteiskunnallisten arvojen tarkastelua.

Taloudellisia hyötyjä saavutetaan, jos työn tuotos ylittää työn järjestämisestä aiheutuneet kustannukset. Nettolisäystä arvioitaessa merkitystä on mm. sillä, mitä maksetaan palkkana, miten paljon etuudet vähenevät, mikä on käytetty työaika, millä hinnalla työn tuloksia onnistutaan myymään, mitkä ovat työnantajan kustannukset ja miten verotus vaikuttaa näihin eriin. Selvityshenkilön raportissa muistutetaan, että taloudellisia vaikutuksia koskevat laskennalliset vaikutusarviot ovat epävarmoja ja nojautuvat oletuksiin.

5.2.6 Yhtiön liiketoimintaan liittyvät riskit

Osatyökykyisten tuetun työtoiminnan alkuvaiheessa suurin taloudellinen riski olisi liiketoiminnan käynnistymisessä. Ruotsissa Samhall –malli on vuosien saatossa rakentunut vähitellen ja tänä aikana malliksi on vakiintunut, että yhtiön tuloista noin kolmannes katetaan liiketoiminnan tuotoilla. Ruotsin Samhall on myös kerännyt vuosien varrella merkittävän taseen. X Oy:n osalta vastaavaan tilanteeseen pääseminen olisi todennäköisempää, jos yhtiö keskittyisi toiminnassaan aluksi rajatuille toimialoille ja muutamaan keskeiseen alueeseen.

5.3 Työpoliittiset vaikutukset

Työpolitiikan osalta voidaan arvioida, että malli tuottaisi vain vähän syrjäyttämisvaikutusta, koska se tavoittelee kaikkein vaikeimmin työllistyviä.

5.3.1 Työllistämisen sosiaalipoliittiset vaikutukset

Osatyökykyisten työllistymisen tukemisella on myös sosiaalipoliittisia vaikutuksia. Työllistymistä pidetään tärkeänä, jotta osatyökykyisillä olisi mahdollisuus tehdä työtä, hankkia sillä toimeentulonsa, kokea yhteisöllisyyttä ja välttää syrjäytyminen. Kysymys on ihmisoikeuksista, tasa-arvosta ja yhteisvastuusta, joilla on itseisarvoa yli taloudellisten perusteiden. Ihmisten lähtökohdat ovat heistä itsestään riippumatta erilaisia, joten taakan jako olosuhteiden tasaamiseksi on oikeudenmukaista. Syrjäytymisen ehkäisemisen positiiviset vaikutukset heijastuvat usein ihmisten lähipiiriin ja nostavat samalla muidenkin kuin tuen ensisijaisen kohteen mahdollisuuksia selviytyä elämässä hyvin. Tällöin sivutaan jo myös taloudellisia hyötyjä varsinkin pitkällä aikavälillä. Osatyökykyisten työllistäminen on sosiaalipoliittisten perusteiden kannalta selkeästi kannatettavaa toimintaa.

Vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistämisellä saavutettavan työllisyyden lisäyksen voidaan arvioida olevan vastaavaa kuin työllistettävien määrä. Esimerkiksi syrjäytysvaikutus voidaan olettaa näissä tilanteissa suhteellisen vähäiseksi. Toiseksi mahdollisen lievän kasvuvaikutuksen kautta voi syntyä välillisesti hieman työllisyyden lisäystä. Työllistyvien tulojen lisääntyminen lisää kysyntää ja tukee talouden kasvua. Toisaalta julkisen sektorin alijäämien lisääntyminen voi vähentää kasvun edellytyksiä pitkällä aikavälillä.

Työllistämisen vaikutus julkiseen talouteen riippuu siitä, millaisia henkilöitä Suomen mallin toimijana olevaan yritykseen työllistetään ja miten heidän työllistämisensä vaikuttaa heidän etuuksiinsa sekä miten tämä työllistäminen vaikuttaa markkinoihin laajemmin. Kun selvityksessä ehdotettu lainsäädäntö väistämättä jättää harkinnanvaraa osatyökykyisten valinnan suhteen ja valittujen työurien suhteen, varmaa tietoa palveluiden ja työllistämisen piiriin tukevien osatyökykyisten ominaisuuksista ja aiemmista etuuksista sekä palveluista ei voida saada. Voidaan kuitenkin olettaa, että vaikeimmassa asemassa olevat osatyökykyiset, joilla on työhalua ja myös työkykyä jäljellä, voisivat pääosin olla työmarkkinatukea saavia pitkäaikaistyöttömiä. Toisaalta mukana on oletettavasti myös osatyökykyisiä, joilla on sairauksia, vikoja tai vammoja. Heistä suurin osa olisi todennäköisesti täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä. Osa osatyökykyisistä ei voi työskennellä tai muista syistä ei työskentele kokopäiväisesti.

Tässä esitettävässä arviossa yritykseen oletetaan työllistettävän ihmisiä laskennallisen yksinkertaistuksen vuoksi käytännössä kahdesta kohderyhmästä: toisaalta pitkäaikaistyöttömistä, joilla on terveydellisiä rajoitteita, eli käytännössä ns. TYP-palveluiden asiakkaista (75 %) ja toisaalta täydellä työkyvyttömyyseläkkeellä olevista henkilöistä (25 %).

Esimerkiksi täysipäiväisesti työmarkkinatuelta työllistyvät menettävät käytännössä työllistyessään suurimman osan sosiaalietuuksistaan. SISU-mikrosimulointimallilla valtiovarainministeriössä laaditun esimerkkilaskelman mukaan tällaisen henkilön käytettävissä olevat tulot kasvaisivat reilulla 500 eurolla hänen työllistyessään 1 700 euron kuukausipalkalle, joka vastaa suunnilleen kiinteistöalan palkkataulukon alinta palkkaryhmää. Yritykselle työllistämisestä koituisi 25 prosenttiyksikön työnantajamaksujen sekä Samhallin aineistojen perusteella arvioitujen noin 12 prosenttiyksikön muiden kulujen huomioimisen jälkeen hieman alle 2 400 euroa kuukaudessa työllistämiseen liittyviä suoria kustannuksia täysipäiväistä työllistynyttä kohti. Jos yritys pystyisi kattamaan näistä kuluistaan Samhallin tapaan suunnilleen kolmasosan liiketoiminnasta kertyvillä tuloilla, tarkoittaisi tämä, että julkista tukea palkkaukseen tarvittaisiin kuukaudessa noin 1 600 euroa työllistettävää henkilöä kohti. Ottaen huomioon tuloverojen muutokset sekä etuuksien väheneminen, syntyisi julkiselle taloudelle kokonaisuutena työllistämisestä rasitusta noin 430 euroa kuukaudessa eli noin 5 100 euroa vuodessa

Henkilön poistuessa työllistymistä edistävien palveluiden piiristä syntyy näissä palveluissa säästöjä. Palveluiden kustannuksista ei ole täsmällistä seurantatietoa. Karkeiden kuntien tietoihin sekä aktivointiasteisiin perustuvien tietojen perusteella tässä arvioidaan näiden säästöjen olevan noin 2 500 euroa vuodessa. Mikäli koko tulojen kasvu käytetään kulutukseen, välillisen verotuksen kautta kertyy lisätuloja 28 prosentin implisiittinen kulutuksen veroaste olettaen noin 1 700 euroa vuodessa. Pidemmällä aikavälillä työllistyminen tuottaa todennäköisesti säästöjä myös kansaneläkkeissä. Nämä säästöt kumpuavat työeläkkeiden ja kansaneläkkeiden sovittelusta – todennäköisesti henkilöiden aikaisempi työhistoria on vähäinen, ja heidän lähtökohtainen eläkekertymänsä heikko – sekä toisaalta kasvaneen eläkkeen tuottamien verotulojen, pääasiassa kulutusverojen, kautta. Osatyökykyisen on oletettu olevan työllisenä vuoden ja jäävän eläkkeelle 65-vuotiaana ja elinajanodotteena on käytetty 82 vuotta. Mikäli eläkkeellä olo kestää siis 17 vuotta ja tämä vaikutus realisoituu keskimäärin 20 vuoden päästä työllistämisestä, on sen nykyarvo 3,5 % diskonttausoletuksella noin 2 000 euroa. Tässä esimerkkitapauksessa ensimmäisen ryhmän eli pitkäaikaistyöttömien osalta kokonaisuus on silloin julkisen talouden näkökulmasta pitkällä aikavälillä hieman positiivinen (noin tuhat euroa) työllistämisvuotta kohden.

Suorittamalla vastaavan kaltainen laskelma työkyvyttömyyseläkkeellä olevalle henkilölle saadaan lopputuloksena noin 1 800 euron vuosittainen julkisten menojen nettomääräinen kasvu. Keskeisen eron laskelmassa muodostaa laskelmassa oletettu työllistyminen osa-aikaisesti noin 700 euron kuukausiansiotasolle työkyvyttömyyseläkkeen lepäämissäännöksistä johtuen. Myös palveluissa tapahtuvien säästöjen on oletettu olevan aktivointipalveluiden osalta matalampia. Jos nämä henkilöt kuitenkin työllistyisivät täysipäiväisesti esimerkiksi 1 700 euron palkalle, pienenisi julkista taloutta heikentävä vaikutus merkittävästi eläkkeen jäädessä lepäämään työllistymisen ajaksi.

Yritykseen työllistäminen laskelmassa oletetulla tavalla olisi siis karkeasti arvioiden kaikkien ryhmien osalta yhteensä julkisen talouden kannalta suunnilleen kustannusneutraalia; pääryhmän eli työmarkkinatukilaisten osalta lievästi positiivista ja pienemmän ryhmän eli työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osalta selvemmin negatiivista. Lyhyellä aikavälillä nettokustannukset ovat suuremmat, sillä osa säästöistä kertyy vasta hyvin pitkällä aikavälillä kansaneläkejärjestelmän kautta. Laskelma on sikäli optimistinen, että se olettaa yrityksen kykenevän kattamaan Samhallin tapaan kolmasosan menoistaan tuloillaan. On kuitenkin huomioitava, että Samhall on pitkät perinteet omaava toimija, jonka kohderyhmä poikkeaa jossain määrin Suomen mallin toimijalle suunnitellusta kohderyhmästä. Mikäli vain 20 prosenttia toiminnan menoista kyettäisiin kattamaan tuotoilla, nousisi työmarkkinatuelta työllistettävän kustannus noin 2 700 euron vuosittaiseksi lisämenoksi, ja työkyvyttömyyseläkkeeltä työllistettävän noin 2 400 euron vuosittaiseksi lisämenoksi.

Laskelma sisältää oletuksen, ettei yritykseen työllistetä sellaisia osatyökykyisiä, jotka muutoinkin olisivat saattaneet työllistyä. Samoin on oletettu, ettei yrityksen toiminta aiheuta syrjäyttämisvaikutuksia muualla työmarkkinoilla. Näiden vaikutusten ottaminen huomioon muuttaisi työllistymisen julkisen talouden näkökulmasta kannattamattomaksi. Toisaalta mikäli yritys kykenee vahvistamaan osatyökykyisten polkuja avoimille työmarkkinoille, voi tästä seurata positiivisia vaikutuksia. Ruotsin Samhallin työntekijöiden virta pysyvästi avoimille työmarkkinoille on kuitenkin vähäistä, karkeasti arvioiden vain noin 2 prosenttiyksikön tasoa yhtiön ydintehtävien työvoimasta. Tämä johtuu suuresta paluumäärästä ja siitä, että lähes puolet muualle siirtyvistä noin 1500 henkilöstä lähtee Samhallin kehitystyöpaikoista (ei siis ydinryhmästä).

Pessimistisemmillä oletuksilla, 10 %:n syrjäyttämisellä ja 95 %:n kohdentumisella henkilöihin, jotka eivät muutoin olisi työllistyneet, on vaikutus tuhannen henkilön työllistämisestä n. 2,5 miljoonaa euroa julkista taloutta heikentävä. Mitä suuremmaksi yrityksen toiminta kasvaa, sitä suurempia ovat negatiiviset vaikutukset. Jos yritys onnistuisi vaikuttamaan työllistettävien urapolkuihin merkittävässä määrin positiivisesti, se vaimentaisi negatiivista vaikutusta. Itse yrityksen talouden näkökulmasta tuhannen yksilön työllistäminen, ottaen huomioon 25 prosentin osa-aikaisten osuuden, aiheuttaisi edellä kuvatuin oletuksin noin 25 miljoonan euron vuotuiset kulut ilman erityisten valmennus- ja tukipalveluiden huomioimista. Määrärahan tarve riippuisi siitä, miten merkittävän osan X Oy:n menoista yritys kykenisi kattamaan tuloillaan. Kolmanneksen kattamisoletuksella tarve olisi näin ollen noin 17 miljoonaa euroa vuodessa ja erityisesti lyhyellä aikavälillä realistisemmalla 20 % oletuksella noin 20 miljoonaa euroa vuodessa. Ottaen valmennus- ja tukipalveluiden yms. mahdollisen lisätarpeen kustannukset huomioon valtion korvausmäärärahan tarve olisi suurempi. Näiden oletusten lisäksi yrityksen menorakenne vaikuttaa myös laskelman lopputulokseen – jos muut kuin henkilöstökustannukset kasvavat merkittävästi, luvut näyttävät julkisen talouden näkökulmasta heikommilta.

Keskeisiin oletuksiin liittyvistä epävarmuuksista huolimatta vaikuttaisi siltä, että osatyökykyisten työllistäminen yritykseen selvityksessä ehdotetulla tavalla on todennäköisesti julkisen talouden kannalta nettomääräisesti kustannusneutraalia tai pikemminkin jonkin verran alijäämää aiheuttavaa toimintaa. Laskelmassa ei ole huomioitu julkisten varojen keräämiseen liittyvää verotuksen vääristävää ominaisuutta.

5.3.2 Viranomaisten toimintaan kohdistuvien vaikutusten arviointi

Osatyökykyisten ohjauksesta vastaava keskitetty työ- ja elinkeinotoimisto ja toiminta-alueet päätetään myöhemmin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella.

(Lausuntokierroksen jälkeen arvioidaan myös vaikutukset viranomaisten keskinäisiin suhteisiin, tehtäviin ja menettelytapoihin, organisaatioon ja henkilöstöön sekä hallinnollisiin tehtäviin ja kustannuksiin.)

6 Muut toteuttamisvaihtoehdot

6.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

6.1.1 Yhtiön tehtävät

Selvityshenkilön ehdotuksen mukaan perustettavalla yrityskonsernilla voisi olla vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistämisen eli liiketoiminnan lisäksi myös muita tehtäviä. Selvityshenkilön ehdottamassa mallissa uusi toimija vastaisi toisena tehtävänä sen toiminnan

piiriin osoitetuille osatyökykyisille tärkeiden työllistymistä edistävien palveluiden asianmukaisuudesta ja riittävyydestä varmistaen niitä, järjestäen niitä tai tuottaen niitä itse. Yrityskonsernin kaksi perustoimintamuotoa olisivat palvelutoiminto ja liiketoiminta, jotka tukeutuisivat valtion vahvaan rahoitustukeen. Selvityshenkilö perustelee tätä sillä, että tarkoituksena on vahvistaa osatyökykyisten ja muiden vaikeassa asemassa olevien henkilöiden mahdollisuuksia siirtyä avoimille työmarkkinoille tarjoamalla tuettu työpaikka sekä avoimille työmarkkinoille siirtymiseen tarvittava koulutus ja muu tuki.

Selvityshenkilö ehdotti, että kolmantena tehtäväalueena voisi olla sellaisten muiden vaikeassa asemassa olevien ihmisryhmien työllistymisen auttaminen, jotka pyrkiessään työmarkkinoille tyypillisesti kohtaavat huomattavia esteitä mm. ennakkoluulojen tai pelkojen vuoksi. Tällaisia henkilöryhmiä ovat mm. iäkkäät työttömät, vailla ammatillista koulutusta olevat nuoret, vammaiset, maahanmuuttajataustaiset henkilöt ja vankeudesta vapautuneet henkilöt. Kysymys ei tällöin olisi osatyökykyisistä eikä tuottavuuden alenemaa tai siihen perustuvaa kompensaatiota lähtökohtaisesti näiden ihmisten kohdalla olisi. Yrityskonsernin toiminnalla helpotettaisiin mainittujen ihmisten pääsyä avoimille työmarkkinoille.

Toiminta olisi markkinaehtoista ja hyödyntäisi vain muidenkin toimijoiden käytettävissä olevia työllisyystukia. Mitään erityistukea ei annettaisi, koska siihen ei olisi tarvetta lähtökohtaisesti täysin työkykyisten ja pääosin ammattitaitoisten henkilöiden ollessa kysymyksessä. Tarkoitus olisi Yrityskonsernin osaamisella ja luotettavalla maineella tukea korkean työllistymiskynnyksen omaavien ryhmien edellytyksiä ylittää asenteelliset esteet. Yrityskonsernin tätä varten perustettu tytäryhtiö ottaisi näihin ryhmiin kuuluvia osaaviksi ja luotettaviksi arvioimiaan henkilöitä palvelukseensa siinä vaiheessa, kun heidän työpanoksensa olisi onnistuttu myymään markkinaehtoisesti ulos.

Selvityshenkilön mukaan tytäryhtiö antaisi sopimusehdoin ostajalle turvaa sen varalle, että työntekijä osoittautuisikin työhön sopimattomaksi. Ostaja pääsisi sopimuksen perusteella helposti eroon työntekijästä, joka silloin jäisi tytäryhtiön vastuulle. Tästä voisi koitua tytäryhtiölle kustannuksia. Tytäryhtiö rahoittaisi toimintaansa ottamalla siivun siitä korvauksesta, jonka ostaja maksaa työntekijän suorituksista. Selvityshenkilön mukaan mallin etuna olisi se, että korkean kynnyksen omaaviin ryhmiin kuuluvat täysipainoiset työntekijät saisivat selkänojakseen uskottavuuden lisäystä pyrkiessään työllistymään markkinaehtoisesti. Tilaajatyönantaja voisi vähäisellä riskillä käyttää työntekijää. Jos malli toimisi tarkoitetulla tavalla, jossakin vaiheessa tilaajatyönantaja ottaisi työntekijän suoraan palvelukseensa. Tytäryhtiön tulisi tukea työntekijän siirtymistä suoraan tilaajatyönantajan palvelukseen heti, kun se tilaajatyönantajalle sopii.

Selvityshenkilön mukaan tehtävien hoitaminen edellyttäisi erityyppisten tehtäväalueiden erottamista mm. ristiinsubvention estämiseksi. Markkinoilla tapahtuva toiminta olisi syytä organisoida tytäryhtiöksi. Selvityshenkilön mukaan ei ole kuitenkaan selvää syytää, miksi osakeyhtiössä myyntitoiminta tai palvelutoiminta pitäisi erottaa erilliseksi tytäryhtiöksi. Kun osatyökykyinen on osallinen sekä palvelutoiminnoissa että myyntitoiminnoissa, ja nämä liittyvät asiallisesti toisiinsa, on yksinkertaisinta, että toimijoita on vain yksi eikä kaksi. Tarvittava taloudellinen erillisyys voitaisiin osakeyhtiömallissa toteuttaa riittävästi erillisten vastuualueiden kautta. Sen sijaan mainittu kolmas tehtäväalue eli korkean työllistymiskynnyksen kohtaavien työkykyisten työllistäminen olisi selvintä organisoida erilliseksi tytäryhtiöksi sekä osakeyhtiö- että liikelaitosmallissa. Tämä tehtävä poikkeaa logiikaltaan ja rahoitukseltaan täysin kahdesta muusta.

Selvityshenkilön mukaan yrityskonsernin kolme tehtäväaluetta voisivat siten olla vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten saamien palveluiden varmistaminen ja tarvittava täydentä-

minen (julkisella rahoituksella), vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistäminen (mm. tuotteiden ja suoritusten myynti valtion korvatessa työkyvyn aleneman aiheuttaman tuottavuushaitan) ja korkean työllistymiskynnyksen omaavien ryhmien muualle työllistymisen järjestäminen (ilman tähän tehtävään liittyvää erityistä taloudellista tukea).

Selvityshenkilön mukaan palvelut osatyökykyiselle aiheuttavat kustannuksia, joita ei voi siirtää hintoihin. Alhaisen tuottavuuden työstä taas saa markkinoilta osan eli tehdyn työn hinnan. Saamatta jää tuottavuusvajeesta johtuen tekemättä jäävän työn hinta. Tämän tekemättä jääneen työn aiheuttama vaje voidaan siirtää valtion korvattavaksi. Palveluita korvattaessa kysymys ei kuitenkaan ole työnteossa ilmenneen tuottavuusvajeen korvaamisesta vaan julkisten palveluiden tuottamisesta osatyökykyisille. Palvelutoiminto perustuu yhteiskuntapoliittisiin tarpeisiin saada osatyökykyisten henkilökohtaisia ominaisuuksia ja elämänhallintaa vahvistetuiksi. Asialla on välillisiä vaikutuksia asianomaisten toimintakykyyn liiketoiminnan tehtävissä. Pääosin osatyökykyisen saama palvelutoiminta rahoitettaisiinkin osana yleisiä työvoimahallinnon tai muiden viranomaisten palvelurakenteita.

Suomen mallin toimija voisi harjoittaa toimintaa eri puolilla maata. Mahdollisilla toimintaseuduilla tulisi kuitenkin olla riittävästi vaikeimmassa asemassa olevia osatyökykyisiä, koska hyvä toimintakyky, esim. palveluprojektien toteutus, vaatii tietyn kriittisen massan työntekijöitä. Toiminnan kohderyhmää koskevien vaatimusten tulisi joka tapauksessa olla yhtä kunnianhimoisia kaikilla seuduilla. Yrityskonsernin toiminta olisi järkevää aloittaa parilla-kolmella väestörikkaalla seudulla. Alueellista laajentamista voisi harkita siinä vaiheessa, kun konsepti on saatu toimimaan vakaasti mahdollisten ensi vaiheiden tarkistusliikkeiden jälkeen.

6.1.2 Eri organisaatiovaihtoehtoja

6.1.2.1 Toimintamuodon valintaan vaikuttavat tekijät

Selvityshenkilön mukaan valittavan toimintamuodon valinnassa on huomioitava vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten aseman kohentaminen, joten toiminnassa korostuu yhteiskunnallinen vastuu eli sosiaalipoliittinen vastuu. Kilpailuhaittojen merkitys vähenee, kun toiminta on rajoitettua eikä toiminta voi useilla aloilla muodostua merkittäväksi uhkaksi täysimääräisesti työkykyisten varassa toimivalle yritystoiminnalle. Avainroolissa olisi osatyökykyisten asiakkaiden tukeminen riittävin julkisin palveluin ja tavoitteena työllistyminen avoimille markkinoille, vaikkakin se on hidasta ja vähäistä ja voi lisääntyä vasta ajan myötä. Uuden mallin tulisi tarjota merkittävää osatyökykyisteen tilanteen paranemiseen, joten tuntuva panostaminen heidän tukemiseensa ja palvelemiseensa olisi tärkeätä.

Toimijan tuloksellisuus kasvaisi asteittain. Liikevaihto voi pysyä suppeana, kunnes liiketoiminnan muodot ovat hioutuneet ja työntekijöiden valmiudet ovat riittävästi kehittyneet. Työllistymisen tukea annettaisiin ennen työsuhdetta ja työsuhteen aikana valmennuksen, työnteon harjoittelun ja työolosuhteiden muokkauksen yms. palvelutoimenpiteiden keinoin hyödyntäen nykyistä laajaa julkisten palveluiden valikoimaa. Onnistumisen kannalta olennainen tekijä olisi, että toimijan maine, luotettavuus ja arvostus olisivat hyvällä tasolla ja sen verkostot olisivat toimivat. Kaikki edellyttää ammattitaitoista henkilökuntaa.

Usea osatyökykyinen tekisi yhdessä saman suorituksen kuin markkinoilla normaalisti tekee yksi työntekijä. Jos esim. jonkin teollisuustilan siivoaisi yksi markkinatoimijan siivooja tietyssä ajassa, osatyökykyisten työllistämiseen perustuvassa mallissa saman työn tekisi kaksi tai kolme työntekijää samassa ajassa. Ero johtuu osatyökykyisyyden aiheuttamasta tuottavuuserosta, ja siitä aiheutuvia markkinatoimijaa korkeampia kustannuksia valtio voisi korvata. Jos palkat ja

muut kustannukset olisivat samat henkilöä kohti, valtion tulisi korvata puolet tai kaksi kolmasosaa kustannuksista.

6.1.2.2 Osakeyhtiö

Ruotsissa toimijana on osakeyhtiö Samhall Ab. Osakeyhtiö on taloudellisen toiminnan muoto. Osakeyhtiön etuina on, että se on yleisesti tunnettu ja perusteellisesti laissa säännelty toiminnan muoto, osakeyhtiö on tähtää taloudellisesti kannattavaan toimintaan. Osakeyhtiössä on selkeät pääoman sijoittamisen ja riskinkannon säännöt. Omistajien erilainen äänivalta, rahoitusvastuu ja riskinkanto voidaan luontevasti järjestää. Osakeyhtiön päätöksentekomalli on tehokas ja yhtiön toimijoille säädetyt asemat (ml. erotettavuus) tukevat osaltaan tätä. Osakeyhtiön toiminnan raportointivaatimukset ovat kattavat ja antavat hyvän tietopohjan omistajille. Jos käytettävissä on riittävä oma pääoma, selvä toimintaidea ja kannattavuustavoite, on osakeyhtiömuoto toimiva ratkaisu.

Osakeyhtiömalli voi olla selvityshenkilön mukaan haastava, jos omistajalla on tarvetta ohjata yhtiön toimintaa yhteiskuntapoliittisista näkökohdista käsin tai jos yhtiön toiminta ei ole taloudellisesti kannattavaa ja toiminta vaatii toistuvasti yhteiskunnan taloudellista tukea. Osakeyhtiölaissa toiminnan tarkoitukseksi säädetään tuottaa voittoa osakkeenomistajille. Suomessa yhteiskunnalliset toimijat, mm. valtio, käyttävät kuitenkin osakeyhtiömuotoa moniin, myös voittoa tavoittelemattomiin tarkoituksiin. Yhdellä omistajalla on mahdollisuus ohjata merkittävästi yhtiön toimintaa. Selvityshenkilön mukaan tarvitaan ehkä kuitenkin yhden omistajan vahvasti yhteiskunnallisiin tehtäviin painottuvassa toiminnassa jokin tarkoituksenmukaisempi toimintamalli kuin osakeyhtiö, joka on nyt käytännön tilanteissa useimmiten ainoaksi koettu vaihtoehto.

6.1.2.3 Muita usean osallisen yhteisöjä

Muina vaihtoehtoina selvityshenkilö mainitsee lailla perustetut julkisoikeudelliset yhteisöt (esim. Kuntien takauskeskus) sekä osuuskunnat, yhdistykset ja säätiöt.

Osuuskunnan toiminnan tarkoituksena on jäsenten taloudenpidon tai elinkeinon tukemiseksi harjoittaa taloudellista toimintaa siten, että jäsenet käyttävät hyväkseen osuuskunnan tarjoamia tai järjestämiä palveluita. Tähän malliin ei kuitenkaan selvityshenkilön mukaan sovi valtion ja joidenkin muiden yhteisöjen toiminta osatyökykyisten työllistämiseksi. Osuuskunnissa osapuolten asema ei riipu heidän taloudellisesta panoksestaan. Tästä on mahdollista poiketa osuuskunnan säännöissä. Säännöissä voidaan määrätä, että jäsenen äänimäärä kaikissa tai joissakin osuuskunnan kokouksessa käsiteltävissä asioissa lasketaan osuuksien ja osakkeiden omistuksen perusteella. Jäsenen äänimäärä saa olla suurempi kuin kaksikymmentä kertaa toisen jäsenen äänimäärä sellaisessa osuuskunnassa, jonka sääntöjen mukaan jäsenten enemmistön on oltava osuuskuntia tai muita oikeushenkilöitä tai jonka jäseninä on sääntöjen mukaan oltava vähintään yksi julkisyhteisö.

Yhdistyksen voi yhdistyslain mukaan perustaa aatteellisen tarkoituksen yhteistä toteuttamista varten. Yhdistyslaki ei kuitenkaan koske yhteisöä, jonka tarkoitus tai toiminnan laatu on pääasiassa taloudellinen. Jos valtio haluaisi hoitaa osatyökykyisten työllistämistehtäväänsä yhdistysmuodossa joidenkin muiden tahojen kanssa, siitä pitäisi säätää erityislaki. Yhdistyksissä jokaisella 15 vuotta täyttäneellä jäsenellä on äänioikeus ja jokaisella äänioikeutetulla yksi ääni, jollei säännöissä ole toisin määrätty. Säännöissä voidaan kuitenkin määrätä, että päätösvaltaa käyttävät yhdistyksen valtuutetut. Valtuutettujen paikat tai osa niistä voidaan puolestaan jakaa yhdistyksen jäsenten tai näiden muodostamien ryhmien kesken säännöissä mainituilla perusteilla.

Säätiöiden tarkoituksena ei voi säätiölain mukaan olla liiketoiminnan harjoittaminen eikä taloudellisen edun tuottaminen perustajalle. Säätiö voi harjoittaa kuitenkin toimintamuotoihinsa välittömästi liittyvää liiketoimintaa sekä säännöissä määrättyä muuta liiketoimintaa toimintansa rahoittamiseksi. Säätiössä ei varsinaisesti ole omistajia eikä jäseniä. Säätiön päätäntävaltaa käyttää säätiölain nojalla säätiön hallitus, joka täydentää itse itsensä. Jos säätiön hallituksen jäsenen valitsee kuitenkin säätiön hallintoneuvosto tai säännöissä määrätty muu taho kuin hallitus, säännöissä voi määrätä toistaiseksi jatkuvasta toimikaudesta. Jos säätiön hallitus valitsee jäsenensä, säätiön perustamiskirjassa voi määrätä, että hallituksen yhden jäsenen toimikausi kestää eliniän tai on muuten toistaiseksi jatkuva.

Osuuskuntia, yhdistyksiä ja säätiöitä koskevassa lainsäädännössä on sinänsä joitakin joustoelementtejä, joita hyödyntäen voisi olla mahdollista luoda valtion ja muiden osallistujien varaan osatyökykyisten työllistämisestä vastaava toimija. Nämä yhteisömuodot eivät kuitenkaan sisällä mitään ratkaisevan edullisia piirteitä valtion harjoittamaan osatyökykyisten työllistämistoimintaan verrattuna. Mainitut yhteisömuodot saattavat kuitenkin olla paremmin soveltuvia muiden kuin valtion toiminnan muodoiksi myös osatyökykyisten työllistämisessä. Työpankkitoiminnassa onkin käytetty esim. osuuskuntamuotoa.

6.1.2.4 Valtion omistusosuus

Osatyökykyisten työllistämiseen keskittyvää osakeyhtiötä ei todennäköisesti ole mahdollista muokata sellaiseksi, että se olisi houkutteleva sijoituskohde ulkopuolisille tahoille. Toiminta ei olisi varsinaisesti voittoa tuottavaa vaan vahvasti omistajan subventoimaa. Mahdollinen tekninen voitto syntyisi omistajan subventiosta. Valtiolla on riittävät resurssit rahoittaa yhtiön osakepääoma ja toiminta. Jos osatyökykyisten työllistämiseen keskittyvä osakeyhtiö ajautuisi taloudellisiin vaikeuksiin, valtio joutuisi tukemaan toimintaa eikä vastaava tukea olisi saatavissa muilta osakkailta. Usean omistajan mallissa olisi myös muita haasteita. Yhtiön tarkoitus ja kohderyhmien valikoituminen (esim. vaikeimmassa asemassa oleviin osatyökykyisiin) saattaisivat ajan myötä käytännön tasolla vinoutua muiden intressien vuoksi. Valtion pyrkimys ohjata yhteiskunnallista tehtävää suorittavan yhtiön toimintaa hankaloituisi, jos yhtiöllä olisi myös muita omistajia. Muut yhteiskunnalliset toimijat, kuten esimerkiksi kunnat tai työeläkelaitokset, saattaisivat painottaa kustannuksiltaan edullisempien osatyökykyisten työllistämistä. Asiassa on huomioitava myös kuntien valtiota heikompi taloudellinen kantokyky sekä se, että työeläkeyhtiöiden näkökulmasta rahoituksella tulisi tukea niille voittoa tuottavaa toimintaa. Sekä kunnat että työeläkelaitokset voivat tarvittaessa myös itse perustaa vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistymistä edistäviä organisaatioita.

Laajemman omistuksen tuoma asiantuntemus voidaan saada myös yhtiön käyttöön esimerkiksi hallituksen jäsenyyksiä hyödyntämällä, joten perustelluinta olisi, että valtio omistaisi vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistämiseen keskittyvän toimijan kokonaan.

6.1.2.5 Valtion liikelaitos ja erillinen tytäryhtiö

Valtion virastomuoto ei sovellu liiketoiminnan harjoittamiseen. Valtion liikelaitos voisi olla vaihtoehto osakeyhtiölle, koska myös liikelaitos on tarkoitettu osakeyhtiön tavoin liiketaloudelliseen toimintaan, varsinkin jos yhteiskunta ohjaa vahvasti toimintaa ja sen rahoitusta. Valtion liikelaitoksella on siis piirteitä, jotka sopivat ehkä osakeyhtiötä paremmin selkeän sosiaalipoliittisen tehtävän ja liiketaloudellisen toimintatavan yhdistämiseen.

Liikelaitoksista on säädetty perustuslain 84 §:ssä ja laissa valtion liikelaitoksista sekä laissa metsähallituksesta. Nykyisiä liikelaitoksia ovat Senaatti-konserni ja Metsähallitus. Perustuslain 84 §:n mukaan valtion liikelaitosten toiminnan ja talouden yleisistä perusteista säädetään lailla.

Liikelaitoksia koskevia tuloarvioita ja määrärahoja otetaan talousarvioon vain siltä osin kuin lailla säädetään. Eduskunta hyväksyy valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä liikelaitosten keskeiset palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet.

Jos osatyökykyisten työllistymistä hoidettaisiin valtion liikelaitoksella, siitä olisi säädettävä erillinen laki. Perustuslaissa on varauduttu siihen, että eduskunta asettaa valtion budjetissa tavoitteita toiminnalle ja että toiminnan rahoitusta hoidetaan joltain osin valtion budjetin kautta.

Liikelaitosmalli voisi tulla harkittavaksi varsinkin, jos toiminnassa sosiaalipoliittinen rooli korostuu ja liiketaloudellinen rooli jää vähäisemmäksi, eli mitä enemmän toiminta keskittyy kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien aseman kohentamiseen.

Perustuslaissa ei ole suoraan säännelty liikelaitokselle sallittuja tehtäviä. Nykyiset liikelaitokset palvelevat lähinnä valtion organisaatioiden sisäistä toimintaa tai valtion omaisuuden ylläpitoa ja hyödyntämistä. Laki valtion liikelaitoksista lähtee siitä, että liikelaitosten toiminta suuntautuu valtion sisälle eli valtion liikelaitos tuottaa palveluja valtion virastoille ja laitoksille. Selvityshenkilö ei kuitenkaan rajoittasi liikelaitoksen tehtävämäärittelyä vain valtion sisäisiin palveluihin. Liikelaitoksen tehtävänä osatyökykyisten työllistymisen edistäminen olisi puhtaasti yhteiskuntapoliittinen tehtävä ja liittyisi usean viraston keskeisiin tehtäviin. Kysymys ei olisi liiketoiminnan harjoittamisesta niinkään sen itsensä vuoksi kuin valtion vastuulla olevien ihmisten tukemisesta heille annettavilla työllistymistä tukevilla palveluilla ja työtehtävillä. Selvityshenkilön mukaan liikelaitos tukisi palveluillaan valtion ja sen useiden virastojen keskeisiä tehtäviä.

Vaihtoehtoisena mallina voisi olla Metsähallituksen rakenne, jossa liiketoiminta on erotettu tytäryhtiöiksi ja julkiset hallintotehtävät hoidetaan erillään liiketoiminnasta. Liikelaitoksessa valtio viime kädessä vastaa valtioon kuuluvan liikelaitoksen vastuista, mutta konkurssisuoja ei muodostu liiketoiminnan ongelmaksi EU:n kilpailulainsäädännön vaatimusten näkökulmasta. Liikelaitos voisi itsekin harjoittaa sellaista toimintaa, joka ei häiritse markkinoita. Liikelaitoksen tulisi vastata kaikenlaisesta vastuullaan olevia osatyökykyisiä koskevasta sosiaalipoliittisin perustein annettavasta palvelutoiminnasta. Valtion liikelaitoksille voidaan lailla säädetyllä tavalla myöntää määrärahoja yhteiskunnallisten tehtävien hoitoon.

Selvityshenkilö esittää, että osatyökykyisten työllistämisen edellytyksiä vahvistava ja osatyökykyisiä työllistävä toimija voisi olla joko lailla perustettava valtion liikelaitos tytäryhtiöineen tai vaihtoehtoisesti osakeyhtiö mahdollisine tytäryhtiöineen.

6.1.3 Työllistämisen ja työllistymisen tukemisen vaihtoehtoisia toteutustapoja

Julkinen toimija voi tukea osatyökykyisen tai vastaavassa asemassa olevan henkilön työllistymistä monin eri tavoin. Tuki voidaan kohdistaa toimenpiteisiin, joilla pyritään vähentämään työmarkkinakelpoisuutta heikentävien tekijöiden haitallista vaikutusta. Tuen hyväksyttävyys voi heikentyä, jos tuetun henkilön työmarkkina-asema muuttuu tuen avulla vahvemmaksi kuin keskimääräisillä työnhakijoilla yleensä. Vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten työllistymisen tuen tulee kuitenkin olla riittävän vahvaa, jotta tuella voidaan saada tuloksia aikaan.

Osatyökykyisten työllistämisessä kohderyhmän ominaisuudet voivat olla niin haastavia, että mittavatkaan tuet eivät sellaisinaan auta heitä työllistymään. Tukitoimia (esim. palkkatuki) ei käytetä, jos työllistyminen ei onnistu ja henkilö pysyy työttömänä. Ruotsin Samhall-yhtiön toiminnan tavoitteena on osoittaa vaikeimmassa asemassa oleville osatyökykyisille työpaikka, koska muista tukijärjestelmistä ja työllistämiskeinoista riippumatta he eivät voisi sitä muulla tavalla saada. Samhall on siten viimesijainen työllistymiskeino ja tuki on keksitetty yhdelle toimijalle. Seuraavassa käsitellään vaihtoehtoja tälle perusmallille.

6.1.3.1 Eri yhteisöjen yleinen tukeminen

Työllistämisen tuen voisi antaa kaikille yhteisöille, jotka työllistävät vastaavassa asemassa olevia osatyökykyisiä. Kilpailuhaittaa ei ole, koska jokainen ehdot täyttävä toimija voisi saada tuen.

Malli ei kuitenkaan antaisi varmuutta osatyökykyisten työllistymistä. Työllistyminen riippuisi toimijoiden omista päätöksistä, joihin vaikuttaisi tuen taso ja ehdot. Jos tuen taso olisi sama kuin yhden yhtiön mallissa, työllistämisvolyymit voisivat jäädä alemmiksi, koska yhden yhtiön mallissa yhtiölle on asetettu julkinen palveluvelvoite työllistää osatyökykyisiä. Yleisessä tukimallissa työllistäminen olisi vapaaehtoista eikä tukea voisi mitata samoin kriteerein, kun yhden yhtiön mallissa.

Yhteisöjen yleisen tuen malli voisi kuitenkin olla täydentävä ratkaisu, jos päävastuun työllistämisestä kantaisi yksi osatyökykyisten työllistämisestä vastuullinen yhtiö.

Yritykset saavat nykyisinkin palkkatukea työllistämiseen. Tuki olisi kuitenkin mitoitettava tarkemmin ja sille olisi asetettava ehtoja (mm. työllistettävien valinta), jotka vastaisivat yhden yhtiön mallissa annettavaa tukea. Vaikeassa asemassa olevien osatyökykyisten tuki olisi erillinen työllistämistuen muoto. Tukea ei kuluisi, jos työllistämistä ei tapahtuisi.

6.1.3.2 Yksilöiden tukeminen

Työllistyvää henkilöä voidaan tukea suoraan palvelusetelin tyyppisellä ratkaisulla siten, että tuki muodostaa käytännössä osan hänen palkastaan ja sivukuluista. Tuki seuraa henkilöä, jolloin työnantaja maksaa henkilölle yleisen palkkatason mukaisen palkan, mutta työnantajan palkkauskustannukset vähenisivät. Jos tuki olisi esimerkiksi kaksi kolmasosaa palkkauksen aiheuttamista kustannuksista, työnantajan vastattavaksi jäisi vain kolmannes kustannuksista. Yhden tavallisen työntekijän palkkaamisen kustannuksilla työnantaja voisi silloin palkata kolme osatyökykyistä. Työnantaja voisi siten valita, osoittaako se tietyn työtehtävän yhdelle tavanomaiselle työntekijälle vai työllistääkö tehtävään tukea saavaa osatyökykyistä. Malli olisi lähellä Samhall-mallia.

Osatyökykyisen kannalta tällainen setelimalli on riskialttiimpi, koska se vaatii henkilöltä kykyä työn hakemiseen. Monilla osatyökykyisillä voi olla rajalliset mahdollisuudet saada työnantaja vakuuttuneeksi osatyökykyisen palkkaamisesta, joten malli todennäköisesti vaatisi tukihenkilöä työnhakuun. Setelimalli voisi kuitenkin olla täydentävä ratkaisu muille kuin vaikeimmassa asemassa oleville osatyökykyisille.

6.1.3.3 Verotuki suoran tuen vaihtoehtona

Verotuki on mahdollinen, jos henkilö maksaa veroja. Jos osatyökykyisen työntekijän ansiotaso on niin alhainen, ettei veroa peritä, tuki ei ole käytettävissä.

Verotuen keskeinen etu on, että se perustuu olemassa olevaan säätelyyn eli verotusmuotoon ja hallinnon rakenteisiin. Tuki voidaan antaa yleensä suhteellisen yksinkertaisesti uutena vähennyksenä. Tukeen liittyvä hallinto, muutoksenhaku sekä muut mekanismit ovat jo olemassa. Toisin kuin esimerkiksi valtionavustuksissa, tuki ei edellyttäisi uusia tukijärjestelmiä. Verotuki monimutkaistaa kuitenkin verotusta, mitä ei pidetä verohallinnon ja verotuksen tehokkuuden näkökulmasta toivottavana. Verotuet voivat myös helposti johtaa piilotukiin toisin kuin suorat tuet.

Verotuki voisi sinänsä olla mahdollinen tukitapa. Suoran tuen sijasta annettaviin verotukiin voi kuitenkin liittyä muita, verojärjestelmän kannalta epätarkoituksenmukaisia tavoitteita (esim. menokehyksen välttäminen), joten verotuki ei tukimuotona ole ongelmaton.

6.1.3.4 Velvoitetyöllistäminen

Ruotsin Samhall-mallissa on kyse osatyökykyisten velvoitetyöllistämisestä, koska yhtiön on työllistettävä sille osoitettuja osatyökykyisiä. Suomessa yksityiseen työnantajaan ei yleensä voi kohdistaa normaaliloissa pakottavia työllistämisvelvoitteita, vaikka joissain Euroopan maissa tällaisia järjestelyjä on käytössä. Yksityiset yritykset voivat toteuttaa vapaaehtoisesti yhteiskuntavastuullisia rekrytointeja.

Perustuslaissa asetetaan yleiset nimitysperusteet julkisiin virkoihin, joita ovat taito, kyky ja koeteltu kansalaiskunto. Vaatimusten tavoitteena on varmistaa, että virkaan valitaan paras hakija. Vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten kannalta tällainen ehdoton lähtökohta kaikkien virkojen valintatilanteissa on merkittävä rakenteellinen este, koska osatyökykyisten taidot ja kyvyt eivät ole parhaita. Virkanimityksiä koskevat rajoitukset voivat heijastua myös työsuhteisten valintaan julkiselle sektorille.

Yhdenvertaisuuslaissa on säännelty joiltain osin ns. positiiviseen erityiskohteluun oikeuttavia perusteita. Lain 9 §:n mukaan sellainen oikeasuhtainen erilainen kohtelu, jonka tarkoituksena on tosiasiallisen yhdenvertaisuuden edistäminen taikka syrjinnästä johtuvien haittojen ehkäiseminen tai poistaminen, ei ole syrjintää. Lain 11 §:n mukaan erilainen kohtelu on oikeutettua siinäkin tapauksessa, että kohtelun oikeuttamisperusteista ei ole säädetty, jos kohtelulla on perus- ja ihmisoikeuksien kannalta hyväksyttävä tavoite ja keinot tavoitteen saavuttamiseksi ovat oikeasuhtaisia. Säännöstä ei kuitenkaan sovelleta, kun kyse on julkisen vallan käytöstä tai julkisen hallintotehtävän hoidosta.

Käytännössä useimmat valtion virastot työllistävät yrityksiin verrattuna hyvin vähän osatyökykyisiä. Valtiolle voitaisiin kuitenkin asettaa joitain työllistämisvelvoitteita, mikäli sopivat tehtävät arvioitaisiin huolellisesti etukäteen. Velvoitteen tulisi todennäköisesti perustua lakiin ja sitä tarkentavaan säätelyyn.

Kunnilla on perustuslain takaama itsehallinto, mikä rajaa mahdollisuuksia velvoitetyöllistämiseen.

Osatyökykyisten näkökulmasta velvoitetyöllistäminen voisi aiheuttaa myös työpaikoilla ilmenevää torjuntaa, jos velvoite koettaisiin pakollisena rasitteena. Käytännössä tämä voisi ilmetä esimerkiksi haluttomuutena työn ohjaukseen. Velvoitetyöllistäminen voisi kuitenkin olla käyttökelpoinen malli, mikäli siihen yhdistetään joustoja ja kannusteita. Lainsäädännön kehittämistä voidaan kuitenkin tarvita erityisesti julkisten työpaikkojen osalta. Velvoitetyöllistämisellä tulisi tavoitella olemassa olevan työvoiman tarpeen tyydyttämistä eikä ylimääräisen työn luomista vain osatyökykyisiä varten.

6.1.3.5 Työllistämistä koskevia ehtoja hankinnoissa ja valtiontuissa

Osatyökykyisten työllistymistä voidaan tukea myös siten, että julkisen rahoituksen ehdoksi asetetaan osatyökykyisten työllistäminen siinä kohteessa, johon rahoitusta myönnetään. Käytännössä ehdot voisivat koskea julkisia hankintoja ja julkisia tukia (valtiontuet). Osatyökykyisten työllistämistä koskeva ehto voidaan asettaa hankintasopimuksen ehdoksi tai ehdoksi tuen saa-

miselle, jos ehdot ovat EU:n hankinta- ja valtiontukisääntöjen mukaisesti syrjimättömiä ja avoimia. Julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetussa laissa ( ) on säännöksiä, jotka mahdollistavat mm. sosiaalisten seikkojen huomioon ottamisen hankinnoissa.

Selvityshenkilön raportissa arvioidaan, että työllistämisehdot merkitsevät niiden kohteen kannalta tehokkuushaittaa, ne lisäävät vastapuolen kustannuksia ja siten heijastuvat myös mm. hankintojen ja tuettavien hankkeiden hinta- tai laatutasoon. Mikäli asetetut ehdot ovat oikeassa suhteessa hankinnan luonteeseen ja laajuuteen tai tuen kohteeseen, voidaan aiheutuvaa haittaa pitää vähäisenä. Osatyökykyisiä koskevien työllistämisehtojen käyttö julkisen sektorin ostojen ja myöntämien tukien yhteydessä on tilanteesta riippuen kannatettavaa toimintaa, ja työllistämisehtojen käyttöön kannustetaan myös valtion toimin ns. Hankinta-Suomi –hankkeessa.

Osatyökykyisten rekrytointi työntekijöiksi edellyttää työllistämishalukkuutta sekä soveltuvia olosuhteita ja tukirakenteita. Tästä syystä työllistämisehto ei ainakaan vaikeimmassa asemassa olevien osatyökykyisten osalta voisi olla kaavamainen vaatimus. Ehdon asettaminen edellyttäisi aina tapauskohtaista harkintaa sekä yhteistyötä tarjouskilpailun voittaneen yrityksen kanssa esimerkiksi osatyökykyisen työntekijän valinnassa.

6.1.4 Muita vaihtoehtoja

6.1.4.1 Työttömyysturva

Työttömyysetuutta saavien työnhakijoiden ohjaamista X Oy:n palvelukseen voitaisiin tehostaa siten, että hakeutuminen tähän työhön olisi työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että työnhakijan jättäessä hakeutumatta X Oy:n palvelukseen työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla tai kieltäytyessä tästä työstä, työ- ja elinkeinotoimisto ratkaisi, tuleeko työnhakijalle asettaa korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite.

Edellä tarkoitettu velvoittavuus voisi koskea vain työttömyysetuutta saavia työnhakijoita. X Oy:n palveluksessa olisi kuitenkin myös muuta sosiaalietuutta saavia sekä muita työntekijöitä, joita tällainen velvoittavuus ei koskisi.

X Oy:n palveluksessa olevien työntekijöiden yhdenvertaisuuden takia esityksessä lähdetään siitä, ettei velvoittavuus koskisi myöskään työttömyysetuutta saavia työnhakijoita. Valittua ratkaisua puoltaa myös se, että X Oy:n palvelukseen otettavan henkilön omalla motivaatiolla arvioidaan olevan suuri merkitys siihen, kuinka hyvin X oy onnistuu täyttämään sille asetetut tehtävät kyseessä olevan työntekijän osalta.

6.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

6.2.1 Ruotsi

6.2.1.1 Samhall-yhtiömalli ja sen tavoitteet

Hallituksen esityksen mallina on keskeisiltä osin ollut Ruotsin Samhall-yhtiömalli. Samhall Ab on valtion kokonaan omistama osakeyhtiö, jonka tarkoituksena on tarjota työpaikkoja viimesijaisena keinona sellaisille osatyökykyisille henkilöille, jotka eivät itse kykene löytämään töitä avoimilta työmarkkinoilta. Näitä henkilöitä työllistetään Samhalliin, joka myy osatyökykyisten työsuorituksia, kuten siivoustöitä avoimilla työmarkkinoilla suurella valtion taloudellisella tuella. Toiminnan keskeisenä ajatuksena on, että Samhallista työpaikan saaneet osatyökykyiset

henkilöt pääsevät tekemään normaalisti töitä, ja heidän puutteelliseen työkykyynsä liittyvä tuottavuuden heikentyminen korvataan Samhallille EU:n komission hyväksymänä valtiontukena.

Samhallin palveluksessa on noin 23 000 osatyökykyistä. Näistä noin 20 000 on ydintehtävään liittyviä osatyökykyisiä työntekijöitä, vajaat 2 500 määräaikaisessa kehitystyöpaikassa olevia osatyökykyisiä ja vajaat 500 henkilöä on 75 %:n sairauskorvauksella olevia henkilöitä. Kehitystyöpaikka on tarkoitettu lähinnä alle 35-vuotiaille, joille annetaan johdettua työharjoittelua oikeissa työpaikoissa tavoitteena parantaa heidän työkykyään ja ammatillista osaamistaan. Kehityspaikkaan tulevat ovat osatyökykyisiä, mutta viimesijaisuusvaatimusta ei heidän osaltaan sovelleta. Lisäksi Samhallissa työskentelee noin 1500 muita kuin osatyökykyisiä henkilöitä, joiden osalta on tehty ministeriön kanssa liiketaloudellisin perustein sopimus harjoittelusta.

Samhallin pääasiallinen tarkoitus ei ole vahvistaa julkista taloutta. Sen rooli on laajalti sosiaalipoliittinen, ja sen tarkoitus on tuottaa suojatyöpaikkoja niiden tarpeessa oleville henkilöille joustavalla ja markkinahäiriöt minimoivalla tavalla. Yhtiöstä syntyy todennäköisesti julkiselle taloudelle kustannuksia verrattuna tilanteeseen, jossa yhtiötä ei olisi. Kokonaisuudessaan Samhallin mittavaan julkiseen rahoitukseen ja siihen kytkeytyviin prosesseihin, kuten työpaikan saavien valintaan, liittyy paljon viranomaisen päätöksentekoon liittyvää harkinnanvaraisuutta.

Samhallin yhteiskunnallisissa tavoitteissa on kaksi keskenään helposti ristiriidassa olevaa tavoitetta: toisaalta alkuperäinen vaikeimmassa asemassa olevien auttaminen ja toisaalta avoimille markkinoille työllistettävien henkilöiden suuri määrä. Jälkimmäinen tavoite voisi johtaa siihen, että yhtiön johto toivoisi yhtiön palvelukseen helposti muualle työllistettäviä henkilöitä eli esim. lievästi osatyökykyisiä ja valmiiksi mahdollisimman ammattitaitoisia ihmisiä. Valtio on tästä syystä asettanut Samhallille hyvin haasteellisten osatyökykyisten vähimmäisosuutta koskevan vaatimuksen (40 %). Sen Samhall on viime vuosina ylittänyt selvästi (yli 60 %).

6.2.1.2 Samhallin rahoitus ja ohjaus

Valtion Samhallille maksaman ns. lisäkustannus-korvauksen enimmäismäärästä on säädetty täsmälliset laskentaperusteet (Förordning (2018:1528) om statlig ersättning till Samhall Aktiebolag för en tjänst av allmänt ekonomiskt intresse). Ensin arvioidaan Samhallin laskennalliset henkilöstökustannukset (personalkostnader) tietyllä toimialalla ottamalla pohjaksi Samhallin liikevaihto kyseisellä toimialalla ja kertomalla tämä kyseisen toimialan keskimääräisillä henkilöstömenoilla suhteessa liikevaihtoon. Näin saatu laskennallisten henkilöstökustannusten summa vähennetään Samhallin todellisista henkilöstökustannuksista, ja erotus muodostaa arvion Samhallin lisäkustannuksista, jotka periaatteessa syntyisivät henkilöstön osatyökykyisyyden aiheutumasta tuottavuuden heikentymästä. Korvauslaskelma toistetaan jokaisen toimialan osalta, jolla Samhallilla on toimintaa, ja saadut lisäkustannusarviot lasketaan yhteen, jolloin saadaan valtion korvauksen ensimmäinen komponentti.

Henkilöstöön liittyviä oheiskustannuksia kompensoidaan myös. Yhtiön toteutuneiden oheiskustannusten ja toteutuneiden henkilöstökustannusten suhteella kerrotaan yhtiön laskennalliset henkilöstökustannukset. Näin saadut laskennalliset oheiskustannukset vähennetään todellisista oheiskustannuksista ja saadaan valtion korvauksen toinen komponentti. Kolmantena eränä kompensoidaan teknisiä mukautuskustannuksia, joita aiheutuu erityisistä apuvälineistä, työkalujen muokkauksesta, koneista ja ajoneuvoista, toimitiloista ym. osatyökykyisyyden edellyttämän toiminnan tarpeista. Tästä syntyy valtion korvauksen kolmas komponentti. Valtion korvauksen enimmäismäärä on mainittujen kolmen komponentin summa.

Samhallin poikkeuksellisesta luonteesta johtuen lisäkustannusten määrä on käytännössä varsin korkea ja Samhallin henkilöstömenojen suhde liikevaihtoon on varsin korkea. Ruotsalaisten

yritysten vastaava suhdeluku on useimmiten korkeintaan 50 prosenttia. Eron arvioidaan johtuvan siitä, että yritykset käyttävät paljon alihankintoja, jolloin niiden suorat palkkakustannukset jäävät suhteellisen mataliksi. Samhallille arvioidut henkilöstökustannukset muodostuvat laskelmassa tyypillisesti melko mataliksi, mikä johtaa Samhallin todellisiin kustannuksiin vertaavassa lisäkustannuslaskelmassa korkeaan lisäkustannusten määrään.

Samhallin rahoituksen enimmäistasoa ei ole täsmällisesti sidottu osatyökykyisyyden aiheuttamaan tuottavuuden alenemaan. Rahoitusratkaisu muodostaa kehyksen, jonka sisällä voidaan harjoittaa harkinnanvaraista toimintaa. Samhallin saama rahoituksen taso päätetään valtion budjetointiprosessissa samaan tapaan kuin virastojen rahoitus. Huomioon otetaan yhtiön tarpeet ja yleiset työllisyys- ja sosiaalipoliittiset, kuten toiminnan laajentamistarpeet, yhtiön talouden ja liiketoiminnan yleinen tila sekä tarve asettaa Samhallille tavoitteita tuottavuuden säilyttämiseksi. Yhtiön vuosittainen määräraha ei ole sidottu esim. Samhallin vuosittaiseen työtuntitavoitteeseen siten, että tuki olisi vakiintuneesti jotakin tasoa suhteessa työtuntiin. Samhallin valtiontuki oli monta vuotta ennallaan, jolloin mm. palkkakustannusten nousun takia yhtiön taloudellinen tilanne tiukkeni.

Samhall eroaa merkittävästi virastoista, koska sen tulot ovat osin riippuvaisia liikevaihdosta eli markkinoilla toimimisesta, ja toisaalta Samhall voi saada liiketoiminnassaan voittoa. Voittojen seurauksena Samhallille on kertynyt taseeseen varallisuutta, jota on aiemmin käytetty mm. investointeihin. Varallisuuden avulla voidaan tasata liiketoiminnan vaihtelua eli tappioita. Samhall ei maksa osinkoa.

Samhallia ohjataan valtion asettamilla tavoitteilla, kuten työtuntimäärää koskevat tavoitteet, oman pääoman tuotto, avoimille työmarkkinoille siirtyvien määrä sekä erilaisten osatyökykyisten työllistämiseen liittyvät tavoitteet. Keskeisin Samhallin rahoitukseen vaikuttava seikka on työtuntitavoitteen saavuttaminen. Mikäli tavoitetta osatyökykyisten tekemien työtuntien määrästä ei saavuteta, yhtiön valtiolta saamaa rahoitusta peritään takaisin vastaavassa suhteessa.

6.2.1.3 Työllistyminen ja työ Samhallissa

Samhalliin työllistyminen on ns. viimeinen vaihtoehto ja edellyttää, että henkilö on ennen sitä pyrkinyt työllistymään kaikin muin keinoin. Nämä keinot sisältävät mm. tavanomaiset palkkatuet sekä työympäristön sopeutukseen liittyvät tuet. Tämän kriteerin lisäksi henkilön on oltava osatyökykyinen. Osatyökykyisyydelle ei ole olemassa mitään yleistä säädettyä määritelmää. Osatyökykyisyys määritellään viime kädessä työvoimaviranomaisen prosessissa. Osatyökykyisyys voi olla seurausta mistä tahansa seikasta, kunhan se vaikuttaa henkilön työkykyä alentavasti.

Samhall-työpaikan tarpeessa olevia henkilöitä arvioidaan olevan enemmän kuin mitä yhtiö voi tarjota. Työvoimaviranomainen valitsee henkilöt ja ohjaa nämä töihin Samhalliin. Käytännössä Samhall ja työvoimatoimisto voivat epävirallisesti keskustella tekijöistä, joiden avulla löydetään sopivia henkilöitä. Joissain tapauksissa Samhall voi valita henkilöitä sille ositetusta henkilöjoukosta.

Henkilöllä on oltava työkykyä jäljellä, jotta hän voi osallistua Samhallin järjestämiin oikeisiin töihin (”riktigt jobb”). Muut henkilöt ohjataan kuntien tukitoimiin, joskin ero henkilöryhmien välillä ei ole yksiselitteinen. Samhallissa esimerkiksi 75 %:n sairauspäivärahalla oleville henkilöille on ollut vaikea löytää sopivia töitä samoin kun henkilöille, jotka on aikanaan palkattu Samhallin omaan, sittemmin supistuneeseen tuotantoon.

Työpaikka Samhallissa on pääsääntöisesti pysyvä työ. Samhall ei irtisano työntekijöitään. Pisimmillään työsuhde voi kestää jopa kymmeniä vuosia. Työtä tehdään henkilön työkykyyn suhteutettuna. Palkka ja mahdollinen sosiaalietuus eivät kuitenkaan yhteenlaskettuna voi ylittää 100 prosenttia, joten esimerkiksi 50 prosentin sairauspäivärahaa saava henkilö saa puolet palkasta. Muilta osin Samhallin palkka on kilpailukykyinen ja vastaa yleisiä työehtosopimuksia. Samhallista lähteville on erillinen menettely, jonka mukaan Samhalliin on mahdollista palata tietyn ajan puitteissa. Tavoitteena on kannustaa henkilöitä pyrkimään avoimille työmarkkinoille Samhalliin jäämisen sijaan.

Työ Samhallissa on pääasiassa asiakasyrityksissä tehtävää manuaalista työtä, kuten siivousta ja pakkaamista. Yhden täysin työkykyisen henkilön työpanoksen arvioidaan vastaavan 3,1 Samhallin työntekijän työpanosta. Aluksi Samhallin toiminnan pääpaino oli omassa valmistuksessa, sittemmin tilaajan tiloissa toteutettavien palvelut ovat tulleet vallitsevaksi toiminnan muodoksi.

6.2.1.4 Samhall ja markkinat

EU:n komissio ja Ruotsin kilpailuvirasto ovat tutkineet Samhallin toimintaa. Tämänhetkiseen toimintaan ei liity vireillä olevia oikeusprosesseja, vaikka ajoittain ilmenee kritiikkiä Samhallin toiminnan kilpailuvaikutuksista. Samhallin toiminnan luonteesta johtuen yhtiön on organisoitava toimintansa tavalla, joka minimoi aiheutuvat markkinahäiriöt, joten yhtiön on mm. huolehdittava, ettei sen markkinaosuus jollakin alueella ja toimialalla kasva liian suureksi.

Samhall hankkii toimeksiantonsa käytännössä avoimilta markkinoilta joko suoramyynnillä kahdenvälisin kontaktein tai osallistumalla kilpailutuksiin. Samhallin työntekijät voivat siirtyä ostajan tiloihin työskentelemään niin, että Samhall pysyy työnantajana. Samhall voi myös siirtää työnjohdollisen toimivallan ostajalle ainakin joiltakin osin. Yhtiö ei näissä tapauksissa kuitenkaan siirrä työnantajatehtäviä ostajalle. Työntekijä saa siten Samhallin antaman työsuhdeturvan eikä hän ole riippuvainen työn tilaajasta. Tilaajan kannalta vakautta luo se, että Samhall kattaa henkilöstöön liittyvät riskit ja velvoitteet.

Samhallilla on hinnoittelumalli, jonka on tarkoitus turvata markkinaehtoista toiminnan hinnoittelua, mutta hinnoittelumallin merkitys on kuitenkin rajallinen. Käytännössä Samhall pyrkii hinnoittelemaan palvelunsa muiden yritysten hintatason mukaisesti eli esimerkiksi hyödyntämällä yleisesti alueella käytössä olevia siivouspalvelun hintoja per toimistoneliö. Jossain määrin on epäselvää, mikä suhde tarjoushinnan laskennalla ja markkinahintatason selvittämisellä on Samhallin tarjousten hinnoittelussa. Yhtiön taloudellinen tilanne on kuitenkin niin vahva, että sillä on liikkumavaraa hinnoittelussaan.

Asiakas voi hyötyä yhteistyöstä Samhallin kanssa, koska Samhallin palvelujen käyttö on keino toteuttaa eri yhteisöjen tarvetta yhteiskuntavastuulliseen toimintaan. Samhallilla on vahva myönteinen maine, joten myös kaupallisten yritysten etujen mukaista on näkyvä yhteistyö Samhallin kaltaisten yritysten kanssa.

Samhall voi osoittaa työkohteeseen moninkertaisen määrän työntekijöitä verrattuna yksityisiin kilpailijoihin, koska valtion korvaa ylimääräiset henkilöstökustannukset. Suurempi työntekijämäärä on sinänsä luonnollinen seuraus osatyökykyisyydestä aiheutuvasta tuottavuuserosta. Samhallin kokonaishenkilöstömäärälle asetettu enimmäistaso rajoittaa välillisesti mahdollisuuksia vääristää työntekijämäärästä aiheutuvaa kilpailuetua.

Samhall tekee yhdessä työvoimaviranomaisen kanssa suunnitelmia maakunnittaisista työtuntitavoitteista, jotta voidaan huomioida eri alueiden tarpeet: vahvoilla työmarkkinoilla, kuten Tukholmassa, on ylipäänsä vaikeampi saada työntekijöitä verrattuna esimerkiksi Pohjois-Ruotsiin.

Tarvittavan työvoiman määrä vaihtelee siten alueittain ja samalla yhtiön on seurattava, ettei sen markkinaosuus kasva jollakin alueella kilpailua vääristäväksi.

7 Lausuntopalaute

7.1 Selvitysvaiheen kuulemisen huomioiminen

Selvitystyön aikana eri tahoja kuultiin mm. pyytämällä lausuntoja osatyökykyisten olosuhteista ja työllistymisestä. Kuultavat edustivat mm. työmarkkinajärjestöjä, vammaisten ja sairaiden järjestöjä, välityömarkkinatoimijoita, välityömarkkinatoimijoita edustavia järjestöjä, työttömiä ja muita heikossa asemassa olevia ihmisiä edustavia järjestöjä, yrityksiä, kuntia edustavia toimijoita, yksittäisiä asiantuntijoita, taloudellisia tutkimuslaitoksia ja asiantuntijavirastoja. Lausuntoja saatiin noin 40.

7.1.1 Osatyökykyisten työllistämiselle asetettavat tavoitteet

Selvitystyöhön liittyvässä kuulemisessa todettiin, että osatyökykyisten työllistäminen edistää mm. osatyökykyisten toimeentuloa, sosiaalista ja terveydellistä hyvinvointia, elämänhallintaa, itsenäisen elämän mahdollisuuksia, osallisuutta, sosiaalisia suhteita, onnistumisen kokemuksia, yhdenvertaisuutta, osaamista ja työkykyisyyttä. Se ehkäisee myös täyttä työkyvyttömyyttä, syrjäytymistä, työttömyyden ylisukupolvisuutta, tukiriippuvuutta ja köyhyyttä sekä helpottaa työvoimapulaa. Työllistymisellä on myös muita välillisiä vaikutuksia kuten julkiselle taloudelle raskaiden sosiaali- ja terveyspalvelujen ja lastensuojelupalvelujen käytön väheneminen.

Tavoitteina tulisi olla työllisyyden lisääntyminen ja osatyökykyisten työllistyminen nimenomaan avoimille työmarkkinoille. Jotkut kuultavat totesivat, että Ruotsin mallissa sosiaalipoliittinen näkökulma on vahva ja myös Suomessa tulisi pyrkiä samaan suuntaan. Vaikeasti työllistyvien työllistäminen vaatii merkittävää panostusta palveluihin ja esimerkiksi palkkatukeen. Osatyökykyisten palkkatyö parantaa osatyökykyisten työllisyysastetta, veronmaksukykyä ja ostovoimaa, vähentää muiden etuuksien tarvetta sekä lisää työelämän innovatiivisuutta ja luovuutta. Tavoitteeksi tulisi asettaa pysyvän tuetun työpaikan tarjoaminen myös henkilöille, jotka eivät yrityksistä huolimatta työllisty, myös työkyvyttömyyseläkeläisille tulisi olla turvallisia reittejä takaisin työelämään, myös työkyvyttömyyseläkekulujen laskua olisi tavoiteltava.

Selvitystyön aikana kuultujen mukaan työllistymistä ja työkykyä tukevia palveluita tulee yksinkertaistaa sekä asiakkaan että työnantajan näkökulmasta. Henkilöiden työllistymismahdollisuudet tulee arvioida ja tukea kuntoutuksellisten, koulutuksellisten ja valmennuksellisten interventioiden kautta työllistymistä ja työkyvyn kasvua. Kuntoutussäätiön mukaan 600 000 ihmistä arvioi, että sairaus tai vamma vaikuttaa heidän työllistymiseensä. Näistä henkilöistä 200 000 on työelämän ulkopuolella, 65 000 haluaisi työskennellä ja arvioi olevansa siihen kykeneviä. Kuntoutussäätiö toteaa edelleen, että pitkäaikaistyöttömistä joka viidennen eli 16 000 ihmisen työkykyä voitaisiin parantaa mm. kuntoutuksella. Kehitysvammaliiton mukaan 30 000 kehitysvammaisesta työikäisestä ihmisestä vain noin 600 on palkkatyössä, mutta 3000 – 6000 olisi potentiaalisia työllistyjiä.

Yritysten näkökulmasta osatyökykyisten työllistäminen liittyy myös yrityksen arvoihin ja kulttuuriin ja se on tärkeää erityisesti monimuotoisuuden ja työelämän tasa-arvon edistämisen näkökulmasta (eräs kaupan alan yritys arvioi tavoitteekseen työllistää 1-2 osatyökykyistä 100 työntekijää kohden).

7.1.2 Suhtautuminen Samhall-malliin

Kuulemisessa noin kaksi kolmasosaa tuki Samhall-tyyppisen mallin käyttöönottoa erilaisin kehittämispainotuksin. Malli sai tukea mm ammattijärjestöiltä ja vammaisten ja työttömien järjestöiltä sekä hallinnosta (Kela ja Keva). Mallin eduiksi mainittiin koeteltu toimintatapa, helppo asiointi, työpaikan varmistaminen, asianmukainen palkkataso ja turvallisuus työntekijän kannalta. Joidenkin lausujien mukaan malli voisi rakentua Samhallin ja työpankkien pohjalle. Samhallin perusajatus osatyökykyisten ja kehitysvammaisten työllistämisen aktivoimisesta valtakunnallisen toimijan avulla on hyvä ja arvokas malli.

Osatyökykyisten työllistämiseen liittyvien nykyisten toimintamallien kehittämiseen pohjautuva ratkaisua sai myös tukea. Kuulemisessa mainittiin nykyisten toimijoiden verkostoitumisen vahvistamisesta ja kertyneen osaamisen ja toimintatapojen hyödyntämisestä. Mahdollisena organisoitumismuotona työpankkiasiantuntijat mainitsivat franchising-mallin. Olemassa olevien joustavien ja tehokkaiden mallien korvautumista pelättiin, samoin kun kokonaisuuden monimutkaistumista, mikäli alalle tulisi uusi toimija. Nykymalleihin pohjautuvaa etenemistä tukivat mm. työpankki- ja työpajatoiminnan sekä välityömarkkinatoimijoiden edustajat, samoin EK ja THL sekä Työterveyslaitos. Myöskään Kuntaliitto ei nähnyt tarvetta erilliselle virastolle tai laitokselle, se muistutti myös työvoimapalveluiden siirtymiseen kunnille. Into ry edellytti nykyisten toimivien palveluiden ja välityömarkkinatoimijoiden rahoituksen turvaamista, mikäli uusi malli toteutetaan.

Kuulemisessa osatyökykyisiä työllistävät yritykset suhtautuvat kuitenkin varsin myönteisesti Samhall-tyyppiseen malliin, joskin kannanottoa pyydettiin vain muutamalta yritykseltä.

Samhall-mallista riippumatta valtaosassa lausuntoja painotettiin työn hakemista ja työssä selviytymistä tukevien oheispalveluiden (kuten työhönvalmennus, työn ja tukien hakupalvelu, mukautusten ohjaus, kuntoutus ja koulutus kuten oppisopimuskoulutus) tärkeyttä. Nämä tulisi sitoa kiinteäksi osaksi toimintamallia. Mallissa toivotaan vastattavan kokonaisvaltaisesti asiakkaan tarpeisiin. Mallin tulee luoda mahdollisuuksia parantaa osatyökykyisten tilanteen tuntemista, mikä luo pohjan työllistymistä parantavan kuntoutus- ja muun vaikuttavan toiminnan käynnistämiselle. Nykyiset ratkaisut ovat joidenkin lausujien mielestä jääneet lyhytjänteisiksi, aliresursoiduiksi ja eristyksiin. Mallin tulisi olla kaikkia yrityksiä palvelevana osaajana. Henkilöstöpalveluyritysten liitto toteaa, että palvelutarpeen arvioinnissa pitäisi hyödyntää enemmän yksityisiä palveluntuottajia.

7.1.3 Suhtautuminen mallin piiriin kuuluvien rajaukseen

Useissa kuulemisvaiheen lausunnoissa kritisoitiin osatyökykyisyyden käsitteen epämääräisyyttä ja pidetään tärkeänä osatyökykyisyyden määrittelyä. Osatyökykyisyyttä ei tulisi rajata lääketieteellisten diagnoosien perusteella vaan pikemminkin laaja-alaisen henkilön toimintakykyä koskevan arvioinnin perusteella. Osatyökykyisyyden syyt ovat monitahoisia. Ryhmää ei saisi rajata liian kapeaksi. Erilaisia osatyökykyisyyteen liittyvinä ominaisuuksina mainittiin mm. pitkäaikainen työttömyys tai vammaisuus. Myös sosiaaliset olosuhteet, erityinen tuen tarve ja pitkäaikaissairaudet ovat työkykyä alentavia. Mallin piiriin tulisi päästä vasta viimesijaisena toimenpiteenä, kun muilla keinoilla työllistyminen ei ole onnistunut. Valtion voimakkaasti subventoiman välityömarkkinatoimijan avulla voisi olla perusteltua keskittyä valikoidusti vaikeimmin työllistyvien osatyökykyisten työllistämiseen samaan tapaan kuin Ruotsin Samhall-yhtiössä on tehty.

Monissa kannanotoissa kiinnitetään huomiota siihen, että työkyky on usein sidoksissa työtehtävään. Osatyökykyisyys voi liittyä vain joihinkin tehtäviin ja se voi olla myös väliaikaista. Henkilö voi suoriutua tuettuna tai ilman tukeakin lähes sataprosenttisesti jostain työtehtävästä, mutta jokin toinen työtehtävä ei onnistu edes tuettuna. Vammaisjärjestöjen lausunnoissa kiinnitetään huomiota siihen, että vammainen voi olla myös täysin työkykyinen. Näkövammaisten liiton mukaan pitäytymisellä vain tiettyihin työympäristöratkaisuihin, työtehtäväkokonaisuuksiin ja työn tekemisen tapoihin voidaan ihmisestä tehdä osatyökykyinen tai työkyvytön. Joissain lausunnoissa nostetaan myös esiin työkyvyttömyyseläkkeen rajapinnassa olevat henkilöt, joiden eläkehakemus on torjuttu tai joilla olisi eläkkeelläkin valmiuksia tehdä osa-aikatyötä. Kriteeriksi ehdotettiin myös kuntoutustuen tai kuntoutuspalveluiden saamista.

Mallin toivottiin turvaavan myös oppilaitoksissa erityisen tuen varassa opiskelleiden työllistymistä. Oppimisvaikeudet voivat olla osatyökykyisyyden syy. Myös maahanmuuttajat olisi huomioitava.

7.1.4 Muiden etuus- ja palvelujärjestelmien huomioiminen palkkauksessa

Kuultavat painottivat työstä saatavan palkan merkitystä. Palkan tulee olla sellainen, että työnteko on aina kannattavaa eikä nettotulo laske työllistyessä. Palkkatulolla olisi tultava toimeen. Lisäksi palkkaan kytkeytyy monia etuja kuten eläkekertymä, ansiosidonnaiset tuet ja työterveyshuolto. Monissa lausunnoissa esitettiin muutoksia etuus-ja palvelujärjestelmiin siten, että työllistymisen vaikutus näihin olisi työntekoon kannustava ja muutenkin tarkoituksenmukainen. Äkilliset etuuksien menetykset ovat haitallisempia kuin liukuvat muutokset. Työnantajan työkyvyttömyysmaksurasituksen nousun riski mainittiin osatyökykyisten palkkaamista haittaavana tekijänä. Jotkut lausunnonantajat odottavat laskelmia osatyökykyisten työllistymistä parantavan mallin vaikutuksista etuuksiin.

Kuultavat painottivat osa-aikatyön mahdollistamisen tärkeyttä, joillekin osatyökykyisille se on ainoa työllistymisen vaihtoehto. Osa-aikatyössä kannatettiin ns. lineaarisen mallin luomista palkkatyön ja työkyvyttömyyseläkkeen yhteensovittamiseen. Tällöin henkilö voisi työskennellä osa-aikaisesti ja työkyvyttömyyseläke täydentäisi osa-aikaisesta työstä saatavaa palkkaa. Tämän ohella työsuhteen olisi oltava vakaa. Jos työsuhde olisi lyhytaikainen, työntekijän ei välttämättä kannattaisi siihen lähteä, koska osa etuuksista heikkenisi, tilanteen palauttaminen olisi hankalaa ja veisi aikaa sen jälkeen, kun työ on loppunut.

7.1.5 Tuen hyväksyttävyys, suuruus ja kilpailuvaikutukset, taloudelliset vaikutukset

Useat lausujat arvioivat, että mallin nettohyödyt ovat selkeitä ja tukevat osatyökykyisten tukemisen hyväksyttävyyttä, vaikka hyväksyttävyyttä voisivat vähentää mallin korkeat kustannukset. Kustannusten ja hyötyjen eriytymisen eri tahoille ja ajallisesti eri vaiheisiin saattaisi johtaa myös osaoptimointiin (esim. kustannussäästöjen painottamiseen). Mallin tavoitteena tulisi myös olla kokonaistuotannon lisääntyminen eikä se saisi syrjäyttää olemassa olevaa työtä.

Kilpailuhaittojen välttämiseksi tuki saisi kompensoida vain työkyvyn alenemisesta aiheutuvia taloudellisia rasituksia, koska eräiden lausujien mukaan julkisessa tuessa tulee olla lähtökohtaisesti kyse osatyökykyisten tuottavuuden alentuman kompensoimisesta. Toisaalta työmarkkinoiden monimuotoisuuden ja positiivisen erityiskohtelun vuoksi tuen tulisi ehkä kohottaa osatyökykyinen hieman parempaan asemaan kuin missä täysin työkykyinen henkilö on.

YK:n vammaissopimukseen ja yhdenvertaisuuslakiin, joiden katsotaan vammaisjärjestöjen mukaan edellyttävän vammaisten henkilöiden positiivista erityiskohtelua. Ruotsin mallia on kritisoitu siitä, että tulostavoitteet voivat johtaa suurta tukea tarvitsevien ihmisten syrjäyttämiseen

toiminnan piiristä. Perustuslain 18 §:n mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Joidenkin lausujien mukaan Suomen mallin tulisi olla viimesijainen keino työllistää, jos henkilö ei muutoin työllistyisi. Kohderyhmä tulisi rajata vaikeimmassa asemassa oleviin, jolloin vaikeimmassa asemassa olevat voivat selviytyä vähemmällä tuella ja kilpailuhaitat vähenevät. Sopimusten hyödyntämiselle tulisi myös asettaa enimmäismääriä.

Joissain lausunnoissa tuen määräksi oletettiin noin 50 - 66% palkasta Ruotsin tapaan. Työkyvyn alarajan arvioitiin 25-30 % ja vuosittaiseksi tueksi arvioitiin noin 300 - 350 milj. euroa. Työllistettäviä olisi noin 10 000 - 12 000 osatyökykyistä).

7.1.6 Suomen mallissa vältettävät asiat, valmennus työhön

Useissa lausunnoissa korostettiin sitä, että työllistämiseen tulee olla käytettävissä (oma henkilöstön tai ostopalveluna) riittävästi ammattitaitoista henkilöstöä, mm. työhön valmennuksessa ja työkykyyn liittyvässä ohjauksessa. Osatyökykyiset ovat hyvin heterogeeninen ryhmä ja jokaista on kohdeltava yksilöllisten tarpeiden perusteella. Osatyökykyisten työllistyminen vaatii usein laajoja ja pitkäkestoisia toimia. Yksilölliset palvelut ja riittävän pitkäkestoinen tuki sekä työkyvyn ja osaamisen arviointi, työtehtävien räätälöinti ja digitaaliset ratkaisut ovat keskeisiä asioita etsittäessä ratkaisuja työllistymiseen.

Mallin toivotaan olevan pysyvä ratkaisu, jota voidaan kehittää ja myös kehitetään kokemusten karttuessa. Malli ei saisi lukita ihmisiä piiriinsä eikä haitata siirtymistä avoimille työmarkkinoille. Siirtymistä tulisi tukea ja valmentavan otteen tulisi jatkua myös avoimien markkinoiden työpaikkaan siirtymisen jälkeen, jotta siirtyneet henkilöt eivät palaisi mallin piiriin.

Joidenkin lausujien mukaan tuki tulisi ulottaa työmarkkinoille saakka esim. työtehtävien räätälöinnin ja henkilökohtaisen tuen kautta. Asiakas ei saisi osallistua toistuvasti kuntouttavaan työtoimintaan ja/tai palkkatyöhön ilman, että prosessi etenee siitä eteenpäin. Vaarana on myös työkeskuksissa havaittu ilmiö, jossa parhaista ja tuottavimmista työntekijöistä ei haluta luopua ja siksi heitä ei kannusteta hakeutumaan avoimille markkinoille. Lausunnoissa varoitettiin myös ns. kermankuorinnasta eli mallin piiriin ei saisi ottaa liian helposti työllistyviä vaan erityisesti paljon tukea tarvitsevia. Vaarana voi myös olla, että mallin avulla työllistyvä osatyökykyinen voi pudottaa pois sellaisia osatyökykyisiä, jotka eivät ole vielä toistaiseksi vaikeasti työllistettäviä työttömiä. Mallin piirissä työskentelystä ei myöskään saa syntyä haitallista leimautumista.

Mallin tulee tarjota ns. oikeita töitä ja asianmukaista palkkaa. Puuhastelua ja vähäisen työkorvauksen maksamista on vältettävä. Keskeistä on työntekijän toimeentulon turvaaminen palkkatulolla ja tarvittaessa palkkatulon ja sosiaaliturvan yhteensovituksella. Eräät lausunnonantajat totesivat, että mallilla ei saa heikentää nykyisten vastaavia palvelujen tuottavien toimijoiden asemaa. Olisi myös vältettävä erillisen osatyökykyisten ryhmän luomista, joten heidän asemansa olisi huomioitava osana työllisyyspalveluiden kokonaisuutta.

7.1.7 Muita lausunnoissa esitettyjä näkökohtia

Lausunnoissa painotettiin vahvaa tukea avoimille työmarkkinoille siirtymiseen. Työhön valmentajia ja monialaisesti osaavia ohjaajia olisi oltava riittävästi, jotta osatyökykyisen yksilöllisiä tarpeita ja osaamista voitaisiin kehittää oikealla tavalla, laatia työurasuunnitelma ja ohjata osatyökykyistä tarjolla oleviin palveluihin sekä kyettäisiin neuvomaan työnantajaa eläke-, tuki- ja mukautus- ym. asioissa. Ruotsissa alle 30-vuotiaiden työllistymistä edisti tehokkaimmin työpaikoille viety tuetun työllistymisen malli yhdistettynä henkilökohtaiseen neuvontaan.

Mallin tulisi huomioida nykyiset toimijat (välityömarkkinatoimijat, kunnat, työeläkeyhtiöt, kolmas sektori), muut ohjelmat, mallit ja strategiat (mm. kuntoutuskomitean jatkotoimet, työkykyohjelma, hankinnoilla työllistämisen vauhditusohjelma, yhteiskunnallisten yritysten strategia, IPS-malli, alihankintamallin pilotointi, mielenterveysohjelma). Suomen vahvuutena on ollut yhteistoiminnallisuus ja laaja sitoutuneisuus osatyökykyisten työllistymiseen yli sektori- ja organisaatiorajojen, jota tulisi edelleen jatkaa ja vahvistaa.

Vammaisjärjestöt muistuttivat asenteista. Avoimien työmarkkinoiden vastuuta työelämän monimuotoisuuden kehittämisessä tulisi korostaa erityisesti julkisen sektorin osalta (pakolliset työllistämisvelvoitteet). Havaintoina lausunnoissa nostettiin esiin mm. ruotsinkielisten palvelujen tarve, yksityisten palveluntuottajien hyödyntäminen sekä se, että eri toimijoiden, toimintojen, tukien ja prosessien moninaisuus haittaa ja vaikeuttaa osatyökykyisten rekrytointia yrityksiin. Omaa työmarkkina-asemaa omin ponnisteluin parantavalle henkilölle tulisi maksaa kannustinpalkkio. Osatyökykyisten työllistäminen työ vaatii myös riittävän volyymin, jotta työskentely on tehokasta ja sitä voidaan tarjota kunkin yksilöllisiin tarpeisiin.

7.2 Yritystukineuvottelukunnan EU-valtiontukijaoston lausunto

7.3 Lainsäädännön arviointineuvoston lausunto

7.4 Lausuntopalaute hallituksen esityksestä

Lausuntokierros 22.6. – 17.8.2021

8 Säännöskohtaiset perustelut

8.1 Laki X Oy –nimisestä osakeyhtiöstä

1 §. Lain tarkoitus. Pykälässä säädettäisiin lain tarkoituksesta. Lailla perustettaisiin uusi X –niminen valtion osakeyhtiömuotoinen erityistehtäväyhtiö. Yhtiöllä olisi yhteiskunnallisesti merkittävä tehtävä työllistää vaikeassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä henkilöitä. X Oy olisi työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa ja sen hallinnonalalla toimiva valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

Yhtiön toiminta ehdotetaan rahoitettavaksi pääosin valtion talousarviosta myönnettävällä määrärahalla tai muulla julkisen vallan osoittamalla rahoituksella. Tästä syystä yhtiön toiminnasta olisi syytä säätää lailla, vaikka yhtiö ei käyttäisikään julkista valtaa. Laissa olisi tarpeen säätää yhtiön organisaatiosta ja hallintoelimistä, omistajaohjauksesta, markkinaehtoisuuden huomioimisesta, tulostavoitteista ja niiden mittaamisesta, valvonnasta sekä muista yhtiön käytännön toimintaan ja hallintoon liittyvistä seikoista. Yhtiön toimintaan sovellettaisiin osakeyhtiölakia, ettei tässä laissa toisin säädetä. Laissa olisi myös säädettävä yrityksen tehtävistä ja toiminnan kohdentumisesta tiettyyn osatyökykyisten ryhmään. Yhtiölle annettaisiin lailla myös julkinen palveluvelvoite, jonka rahoitukseen sovellettaisiin EU:n valtiontukisääntelyn ehtoja. Tukijärjestelyn tulisi olla määräaikainen, joten yhtiölle myönnettävän julkisen tuen enimmäiskesto voisi olla 10 vuotta. Yhtiölle annettu julkinen palveluvelvoite voisi siten olla voimassa enintään vuoden 2032 loppuun saakka. Tämän jälkeen palveluvelvoite voitaisiin asettaa uudelleen.

2 §. X Oy:n tehtävät ja toimiala. Pykälässä säädettäisiin yhtiön keskeisestä tehtävästä ja toimialasta.

Pykälän 1 momentin mukaan X Oy:n tehtävänä olisi edistää heikommassa työmarkkina-asemassa olevien osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Pykälän 2 momentin mukaan tehtävänsä toteuttamiseksi X Oy:n tulisi harjoittaa osatyökykyisten työllistämiseen soveltuvaa palvelutoimintaa. X Oy:n toimialana voisi olla myös harjoittaa yhtiön tehtäviin nähden vähäriskistä tuotannollista toimintaa ja sillä voisi olla tytäryhtiöitä. Yhtiö ei ainakaan toiminnan alkuvaiheessa voisi harjoittaa muuta kuin varsinaista työntekijöiden välittämistä muiden työantajien palvelukseen alihankintana tai työvoimaa vuokraamalla.

X Oy voisi toimia yhtiön tavoitteisiin ja toiminnan luonteeseen nähden parhaiksi katsotuilla toimialoilla. Toimialat voisivat vaihdella työntekijöiden ja ulkoisten olosuhteiden mukaan. Mahdollisia toimialoja voisivat olla esimerkiksi ravintolapalvelut (suurkeittiöt), rakennusala, puhdistuspalvelut, hoivatehtävät, kotipalvelut, kiertotalouden tehtävät ja toimistotyöt. Työ olisi ensisijaisesti avustavaa työtä tai muuten suorittavia tehtäviä.

Tarvittaessa yhtiö voisi käynnistää omaa tuotantotoimintaa (esim. pesulapalveluja), mikäli se katsottaisiin yhtiön toiminnan kannalta tarkoituksenmukaiseksi. Tytäryhtiöiden toimintaan asetettaisiin kuitenkin joitain rajoitteita. Jos tytäryrityksen osakkeiden arvo olisi huomattava tai tytäryrityksen yhtiösuhdetta olisi muuten pidettävä merkittävänä taikka tytäryhtiö harjoittaisi merkittävää uutta palvelutoimintaa tarvitaan tytäryhtiön perustamiseen, tytäryrityksen osakkeiden hankintaan ja luovutukseen valtioneuvoston lupa. Toiminnan kustannusrakenteen läpinäkyvyyden vuoksi X Oy ei saisi antaa tytäryritykselleen konserniavustusta.

Pykälän 3 momentin mukaan yhtiölle ei osoitettaisi julkisia hallintotehtäviä, koska osatyökykyisten osoittaminen yhtiöön tehtäisiin työ- ja elinkeinotoimistossa ja yhtiöllä olisi vain vähäinen liikkumavara valita näistä henkilöistä tarpeisiinsa sopivat. Yhtiön toiminnassa huomioitaisiin kuitenkin mahdolliset valtion talousarviossa asetetut velvoitteet ja ehdot. Yhtiöllä ei olisi erityistä osatyökykyisten kehittämistoimintoa, mutta sillä voisi olla yritystoimintaan normaalisti liittyviä henkilöstön kehittämispalveluja, kuten henkilöstön koulutusta.

Pykälän 4 momentin mukaan todettaisiin, että yhtiön tulee toimia normaalien liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti tuloksellisesti, mutta sen varsinaisena tavoitteena ei olisi tuottaa omistajilleen jaettavaa osinkoa. Yleisten yhteiskunnallisten velvoitteiden hoito otettaisiin huomioon X Oy:n tulostavoitetta asetettaessa.

Pykälän 5 momentissa todettaisiin kilpailu- ja valtiontukisääntelyn huomioiminen. X Oy:n olisi harjoitettava toimintaansa siten, ettei se vääristä kilpailua. Yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelun olisi oltava markkinaehtoista ja siinä tulisi huomioidaan toiminnan todelliset kustannukset. Yhtiön tulisi myös välttää toimimista merkittävästi kilpailuilla markkinoilla. Laissa annettaisiin myös ohjeellinen yläraja markkinaosuudelle valituilla toimialoilla. Yhtiön markkinaosuuden ei tulisi olla enempää kuin 10 % millään toimialalla, ellei siihen olisi erityisiä perusteita. Erityisenä syynä voisi olla, että ao. toimialla ei ole kysyntään nähden riittävästi tarjontaa.

X Oy:n toimintaan sovellettaisiin EU:n yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin annettavaa tukea koskevaa SGEI-sääntelyä. Yhtiölle vuosittain valtion talousarviossa myönnetyn avustuksen tulisi olla oikeassa suhteessa sille asetettuihin palvelutavoitteisiin nähden. Tavoitteiden toteutumista tulisi seurata osana työ- ja elinkeinoministeriön omistajaohjausta.

X Oy täyttäisi myös julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain 5 § 4) kohdassa tarkoitetun julkisoikeudellinen laitoksen määritelmän eli se olisi hankintayksikkö, mutta toisaalta se olisi myös palveluja myydessään lain 24 §:ssä tarkoitettu toimija. X Oy voisi siten osallistua hankintalain 24 § mukaisesti järjestettyihin, varattuja hankintasopimuksia koskeviin tarjouskilpailuin. Hankintayksiköt voivat varata tarjouskilpailuun osallistumisen tapahtuvaksi työohjelmien puitteissa taikka rajoittaa tarjouskilpailuun osallistumisen työkeskuksille tai vastaaville toimittajille, joiden päätarkoituksena on vammaisten tai muita heikommassa asemassa olevien henkilöiden sopeuttaminen yhteiskuntaan ja työelämään. Edellytyksenä tarjouskilpailuun osallistumiselle on, että vähintään 30 prosenttia työkeskuksen, toimittajan tai työohjelman työntekijöistä on vammaisia tai muita heikommassa asemassa olevia työntekijöitä. X Oy olisi nämä ehdot täyttävä yhtiö.

3 §. X Oy:n toiminnan kohdistuminen. Pykälässä säädettäisiin X Oy:n työllistettäväksi tulevista henkilöistä ja heidän valintaperusteistaan.

Pykälän 1 momentin mukaan X Oy voisi työllistää henkilöitä, jotka ovat pysyvästi tai pitkäaikaisesti rajoitetusti työkykyisiä tavanomaisiin työtehtäviin. X Oy voisi työllistää työ- ja elinkeinotoimiston sille osoittamia työhön halukkaita työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden, vian tai vamman vuoksi. Tämän lisäksi edellytettäisiin viimesijaisuutta, eli sitä, että näiden henkilöiden osalta olisi ilmeistä, ettei työllistyminen muulle työnantajalle olisi mahdollista.

Ehdotettu määrittely olisi yhdenmukainen Kansainvälisen työjärjestön ammatillista kuntoutusta ja vajaakuntoisten työllistämistä koskevan yleissopimuksen 159 kanssa, jossa käsitteellä ”vajaakuntoinen henkilö” tarkoitetaan henkilöä, jonka mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ja säilyttämiseen sekä työssä etenemiseen ovat huomattavasti vähentyneet asianmukaisesti todetun fyysisen tai psyykkisen vamman tai vajavuuden vuoksi.

Määrittely olisi yhdenmukainen myös työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmän terveystietoja koskevan säätelyn ja sitä koskevan ohjeistuksen kanssa. Määrittely olisi tarkoituksenmukainen siksi, että työ- ja elinkeinotoimistoilla on pitkäaikainen kokemus ja osaaminen säännöksen tulkinnasta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 3 § 1 momentin 7) kohdan mukaan henkilöasiakasrekisteriin voidaan merkitä sellaiset terveydentilaa ja työ- ja toimintakykyä koskevat tiedot, joilla on vaikutusta henkilön työllistymiseen ja jotka ovat välttämättömiä palvelujen tarjoamiseksi hänelle. Työ- ja elinkeinoministeriön lain soveltamista koskevassa ohjeessa on täsmennetty, että tämä tarkoittaa tilannetta, jossa asiakkaan vamma tai pitkäaikaissairaus vähentää mahdollisuuksia saada työtä, säilyttää työ tai edetä työssä. Tällöin terveydentilalla on vaikutusta nimenomaan työ- ja elinkeinotoimiston tehtäväalueen palvelutarpeeseen, johon palveluilla tulee vastata.

Määritelmä poikkeaisi kuitenkin työkyvyttömyyden määrittelystä, joita käytetään pääasiassa arvioitaessa henkilön oikeutta toimeentulon turvaaviin työkyvyttömyysetuuksiin. Tähän pohjaava määrittely ei olisi tarkoituksenmukaista, koska se rajaisi kohderyhmää etuuden saajiin tai siihen oikeutettuihin. Tämä jättäisi huomiotta henkilöt, jotka eivät ole oikeutettuja työkyvyttömyysetuuksiin, vaikka työmarkkinoiden näkökulmasta henkilön työllistyminen on erittäin epätodennäköistä. Toisaalta työkyvyttömyys ei välttämättä tarkoittaisi työllistymismahdollisuuksien puuttumista. Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan työeläkejärjestelmästä työkyvyttömyyseläkettä maksettiin vuoden 2019 lopussa kaikkiaan 134 000 henkilölle. Heistä 17 prosenttia (23 000) sai osaeläkettä. Näistä henkilöistä lähes 19 000 eli 80 prosenttia oli työssä joulukuussa 2019. Täyden työkyvyttömyyseläkkeen saajilla vastaava luku oli 14 00 eli 12 prosenttia.

Työ- ja elinkeinotoimistot arvioivat jo nykyisikin terveydentilan vaikutusta työllistymismahdollisuuksiin. Työllistymisen kriteeristön liittäminen työkyvyttömyyden määritelmiin toisi tämän rinnalle uuden ja kankean arviointiulottuvuuden. Työ- ja elinkeinotoimistojen asiantuntijoilla ei käytännössä olisi edellytyksiä arvioida sairauden, vian tai vamman suhdetta työkyvyttömyysetuuksiin. Tällainen määritelmä ohjaisi käytännössä työllistettäviä tekemään työkyvyttömyyseläkehakemuksen, jolloin myönteisen päätöksen saaneet voitaisiin ohjata erityistehtäväyhtiöön tarjolle.

Edellytyksenä olisi lisäksi, että henkilö on halukas työllistymään. Työ- ja elinkeinotoimiston on voimassa olevan lain mukaan tehtävä yhdessä asiakkaan kanssa työllistymissuunnitelman osana kokonaisarvio työllistymismahdollisuuksista ottaen huomioon työnhakijan sairauden tai vamman laatu, ikä, työhistoria, koulutustausta, palveluhistoria, työttömyyden kesto, mahdollisuudet edistää työnhakijan työllistymisedellytyksiä ja muut työllistymismahdollisuuksiin vaikuttavat seikat.

Edellytyksenä X Oy:öön siirtymiseen olisi lisäksi, työllistyminen ei ole työllistymisedellytyksiä parantavista palveluista huolimatta onnistunut tai muuten on ilmeistä, ettei näillä toimilla voi merkittävästi arviointihetkellä lisätä henkilön mahdollisuuksia tehdä työtä (viimesijaisuusvaatimus). Tällä tarkoitetaan tilannetta, jossa joko työnhakijan saamat palvelut eivät ole johtaneet kiinnittymiseen työmarkkinoille tai on epätodennäköistä, että sillä hetkellä näillä palveluilla voitaisiin tämä saavuttaa. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi tällöin ottaa arvioinnissa huomioon terveydenhuollon, sosiaalihuollon, kuntoutuksen, koulutuksen ja välityömarkkinatoimijoiden mahdollisuudet edistää työnhakijan työhön sijoittumista. Ottaen huomioon erityistehtäväyhtiölle annettava edelleen työllistämisen tavoite, ei arvio yhtiössä työskentelyn parantavasta vaikutuksesta hyötyä työllistymistä edistävistä palveluista estäisi X Oy:öön työllistymistä.

Pykälän 2 momentin mukaan keskitetty työ- ja elinkeinotoimisto päättäisi X Oy:lle sen palvelukseen ehdolle asetettavista osatyökykyisistä henkilöistä. Osatyökykyisyyden arviointia tehtäisiin osana työ- ja elinkeinotoimistojen normaalia asiakastyötä ja asiakkaiden työllistymisedellytysten arviointia. Osatyökykyiset ohjattaisiin X Oy:lle keskistetysti yhdestä työ- ja elinkinotoimistosta.

Vaikka työ- ja elinkeinotoimisto päättäisi X Oy:n palvelukseen osoitettavat osatyökykyiset henkilöt, niin X Oy:llä olisi kuitenkin mahdollisuus valita näistä sille osoitetuista henkilöistä osa itse. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi osoittaa henkilöitä hieman tarvetta enemmän siten, että yhtiöllä on mahdollisuus valita itse noin 10 % sille osoitetuista henkilöistä. Työ- ja elinkeinotoimiston ja yhtiön tulisi informoida toisiaan säännöllisesti esimerkiksi yleisestä markkinatilanteesta, työvoiman tarjonnasta ja kysynnästä eri aloilla. Osapuolten tulisi yleisellä tasolla arvioida yhteistyössä tekijöitä, joiden perusteella osatyökykyisiä arvioidaan ja joiden perusteella osatyökykyisten valinnassa voidaan parhaiten huomioida tämän lain tavoitteiden toteutuminen.

Muut viranomaiset eivät voisi osoittaa tai esittää henkilöitä suoraan X Oy:n palvelukseen. Kela ja kunnat voisivat kuitenkin ohjata henkilöitä hakeutumaan työ- ja elinkeinotoimistojen palveluihin sen arvioimiseksi, onko heillä edellytyksiä tulla osoitetuksi X Oy:n työllistettäväksi.

X Oy:llä ei olisi mitään erityistä palvelutoiminto-yksikköä sille osoitettujen osatyökykyisten valmennukseen. X Oy voisi kuitenkin soveltaa koko henkilöstöönsä tavanomaisia kehittämistoimia ja järjestää koulutusta tai muuta valmennusta itse tai käyttää ostopalveluja. Yhtiön palveluksessa oleviin osatyökykyisiin sovellettaisiin normaaliin tapaan esimerkiksi työterveyshuoltolain (1383/2001) säännöksiä. Lain 1 §:n mukaan työnantajan, työntekijän ja työterveyshuollon yhteistoimin edistää mm. työntekijöiden terveyttä sekä työ- ja toimintakykyä työuran

eri vaiheissa. Työkykyä ylläpitävällä toiminnalla tarkoitetaan työhön, työoloihin ja työntekijöihin kohdistuvaa suunnitelmallista ja tavoitteellista toimintaa, jolla työterveyshuolto omalta osaltaan edistää ja tukee työelämässä mukana olevien työ- ja toimintakykyä. Työnantajan velvollisuutena on lain 12 § mukaan järjestää työterveyshuoltoa mm. vajaakuntoisen työntekijän työssä selviytymisen seurantaa ja edistämistä työntekijän terveydelliset edellytykset huomioon ottaen, kuntoutusta koskeva neuvontaa ja hoitoa tai lääkinnälliseen tai ammatilliseen kuntoutukseen ohjaamista. Työntekijällä on velvollisuus osallistua terveystarkastukseen, joka on työhön sijoitettaessa tai työn kestäessä välttämätön hänen työ- tai toimintakykynsä selvittämiseksi työstä aiheutuvien, terveydentilaan kohdistuvien vaatimusten vuoksi.

Pykälän 4 momentissa todettaisiin selventävästi, että X Oy:n koko henkilöstön palvelussuhde on työsopimussuhde. Myös osatyökykyiseen henkilöstöön sovellettaisiin siten normaalia työlainsäädäntöä.

Pykälän 5 momentin mukaan työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voitaisiin tarvittaessa antaa tarkempia säännöksiä X Oy:lle osoitettavista osatyökykyistä ja heidän valintamenettelystään.

4 §. X Oy:n ohjaus. Pykälässä säädettäisiin yhtiön omistajaohjauksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan X Oy:n omistajaohjauksesta vastaisi työ- ja elinkeinoministeriö. Yhtiön yhteiskunnallisen tehtävän ja tavoitteiden määrittely toteutettaisiin yhtiön perustamista koskevan lain ja eduskunnan talousarviossa annettujen rajoitusten lisäksi yhtiöjärjestyksessä.

Pykälän 2 momentin mukaan eduskunnan päätettyä valtion talousarviosta työ- ja elinkeinoministeriö päättäisi yksityiskohtaisemmin X Oy:n palvelutavoitteista ja muista toimintatavoitteista sekä tulostavoitteesta. Tulostavoite olisi asetettava niin, että X Oy:n olisi mahdollista saavuttaa sille tässä laissa asetetut palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet liiketaloudellisesti kannattavasti.

Työ- ja elinkeinoministeriö voisi lisäksi tarkentaa ohjausta antamalla X Oy:lle toimiohjeen ministeriön päätöksellä. Tällä varmistettaisiin, että yhtiön toimintatapa ja tavoitteet ovat selkeät. Toimiohjeeseen voitaisiin sisällyttää muun muassa tarkempia määräyksiä yhtiön ohjausvastuista, yhtiön tavoitteista ja hallinnosta sekä yhtiön raportoinnista. Ohjeessa voitaisiin tarvittaessa ottaa myös kantaa tekijöihin, joilla varmistetaan, että yhtiön toiminta on käytettävissä olevalla tuella mahdollista ja kannattavaa, vaikka yhtiö ei tavoittelekaan liiketaloudellista voittoa. Ohjausta voitaisiin antaa myös siitä, kuinka X Oy:n yhteiskunnallisten velvoitteiden hoito otetaan huomioon yhtiön tulostavoitetta asetettaessa.

Pykälän 3 momentin mukaan valtionneuvoston ohjaus toteutuisi siten, että työ- ja elinkeinoministeriö toimittaisi yhtiön tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja talousarvion valtioneuvoston vahvistettavaksi.

5 §. X Oy:n organisaatio. Pykälässä säädettäisiin yhtiön hallintoelimistä.

Pykälän 1 momentin mukaan X Oy:llä olisi hallitus ja toimitusjohtaja sekä neuvottelukunta. Yhtiöllä voisi olla muita yksiköitä ja toimintoja sen mukaan, kuin yhtiöjärjestyksessä määrätään.

Pykälän 2 momentin mukaan X Oy:n hallituksessa olisi enintään kuusi jäsentä. Työ- ja elinkeinoministeriö nimittäisi hallituksen jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määräisi jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Hallituksen jäsenen tulisi olla

kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumaton. Yhden hallituksen jäsenen tulisi edustaa henkilöstöä. X Oy:n toimitusjohtaja ei voisi toimia hallituksen jäsenenä.

Yhtiön hallituksen tehtävänä on osakeyhtiölain mukaisesti ohjata ja valvoa X Oy:n toimintaa. Hallitus huolehtisi X Oy:n strategisesta johtamisesta, hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Lisäksi hallitus huolehtisi siitä, että X Oy:n kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty sekä erityisesti siitä, että X Oy toimii yhtiötä koskevan lain, eduskunnan yhtiön rahoitusta koskevien ehtojen ja muiden viranomaisten päätösten ja määräysten mukaisesti. Hallituksen tehtävänä olisi tehdä esitys X Oy:tä koskevaksi talousarvioehdotukseksi sekä siihen liittyvä esitys yrityksen seuraavan vuoden palvelutavoitteiksi ja muiksi toimintatavoitteiksi sekä tulostavoitteeksi. Lisäksi hallituksen tehtävänä olisi päättää X Oy:n toiminnan kehittämisestä työ- ja elinkeinoministeriön asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden rajoissa sekä seurata ja raportoida tavoitteiden saavuttamisesta.

Hallituksen tehtävänä olisi laatia X Oy:n tilinpäätös ja toimintakertomus ja niihin liittyen tehdä esitys yhtiön voittoa tai tappiota koskeviksi toimenpiteiksi sekä toimittaa tilinpäätös, toimintakertomus ja talousarvioehdotus työ- ja elinkeinoministeriölle valtioneuvoston vahvistamista varten. Hallitus päättää myös yhtiön nimen kirjoittamiseen oikeutetuista. Hallituksen tulisi myös käsitellä ja ratkaista muut asiat, joilla on laajakantoinen tai tärkeä merkitys. Hallitus tai hallituksen jäsen ei saisi noudattaa hallituksen tekemää päätöstä, joka on tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten vastaisena pätemätön. Hallituksen jäseneen sovellettaisiin, mitä osakeyhtiölain (624/2006) 6 luvun 4 §:ssä säädetään osakeyhtiön hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja 10 §:n 1 momentissa kelpoisuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö vapauttaisi hallituksen tai sen jäsenen tehtävästään. Hallituksessa yhtiön henkilöstöä edustavan jäsenen oikeudet ja velvollisuudet olisivat samat kuin hallituksen muilla jäsenillä. Henkilöstöä edustavalla jäsenellä ei kuitenkaan olisi oikeutta osallistua yhtiön johdon valintaa tai erottamista, johdon sopimusehtoja, henkilöstön palvelussuhteen ehtoja tai työtaistelutoimenpiteitä koskevien asioiden käsittelyyn.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin yhtiön toimitusjohtajasta. X Oy:n toimitusjohtajan tehtävänä olisi johtaa ja kehittää yhtiön toimintaa, huolehtia X Oy:n juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Toimitusjohtajan olisi huolehdittava hallituksen päätösten toimeenpanosta ja noudatettava hallituksen määräyksiä sekä annettava hallitukselle tieto X Oy:n toiminnan kannalta merkittävistä toimenpiteistä ja tapahtumista. Toimitusjohtaja saisi ryhtyä yhtiön toiminnan laajuus ja laatu huomioon ottaen epätavallisiin tai laajakantoisiin toimiin vain, jos hallitus on hänet siihen valtuuttanut tai hallituksen päätöstä ei voitaisi odottaa aiheuttamatta X Oy:n toiminnalle olennaista haittaa. Viimeksi mainitussa tapauksessa hallitukselle olisi mahdollisimman pian annettava tieto toimista. Mitä osakeyhtiölain 11 §:n 3 momentissa säädetään hallituksen jäsenen esteellisyydestä ja kelpoisuudesta ja 12 §:n 3 momentissa velvollisuudesta olla noudattamatta pätemätöntä päätöstä, sovelletaan myös toimitusjohtajaan. Toimitusjohtajan kelpoisuusvaatimuksena olisi tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, liiketalouden ja X Oy:n tehtäväalan tuntemus sekä johtamiskokemus ja käytännössä osoitettu johtamistaito. Toimitusjohtaja nimitettäisiin enintään viiden vuoden määräajaksi. Työ- ja elinkeinoministeriö myöntää toimitusjohtajalle eron. Jos toimitusjohtaja irtisanoutuu tai irtisanotaan, työ- ja elinkeinoministeriö voisi määrätä kelpoisuusvaatimukset täyttävän henkilön hoitamaan väliaikaisesti toimitusjohtajan tehtäviä siihen saakka, kunnes toimitusjohtaja nimitetään.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin neuvottelukunnan tehtävistä. Hinnoittelun ja markkinaehtoisen toiminnan arviointia varten yhtiöllä olisi apunaan neuvottelukunta. X Oy:n nimittämän

neuvottelukunnan tehtävänä olisi ohjata ja valvon tämän lain 2 §:ssä mainitun kilpailun ja markkinaehtoisen hinnoittelun toteutumista. Työ- ja elinkeinoministeriö voisi antaa ohjeita neuvottelukunnan tarkemmista tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta ja puheenjohtajien ja jäsenten palkkioista sekä kustannusten korvaamisesta.

Neuvottelukunta olisi asiantuntijaelin, jossa tulisi olla asiantuntemusta yhtiön toimialasta, markkinahinnoittelusta, kilpailun toimivuudesta sekä yhtiön yhteiskunnallisten tehtävien asettamista haasteista. Yrityksen tulisi pyytää neuvottelukunnalta lausunto ehdottamastaan hinnoittelusta joko yksittäisten palvelujen osalta tai palveluryhmittäin. Hinnoittelu voisi perustua myös neuvottelukunnan antamiin laskentasääntöihin tai muihin vastaaviin ohjeisiin. Neuvottelukunta voisi harkintansa mukaan soveltaa myös kaavamaisia menettelysääntöjä.

Neuvottelukunnan tulisi kilpailunäkökohtien ohella arvioida yhtiön markkinaosuutta myös suhteessa sille asetettuun tehtävää ja markkinatilanteeseen. Markkinaosuuden ei tulisi olla yhtiön toimialoilla yli 10 prosenttia. Neuvottelukunta voisi kuitenkin arvioida asiaa tapauskohtaisesti ottaen huomioon mm. alueelliset ja toimialakohtaiset erot kysynnässä ja tarjonnassa. Neuvottelukunnan kanta yhtiön hinnoittelusta ja muista toimenpiteistä olisi ohjeellinen siten, että lopullisesti hinnoittelusta päättäisi X Oy. Neuvottelukunta voisi harkintansa mukaan julkistaa myös oman kantansa, ellei se sisältäisi salassa pidettäviä henkilötietoja, liikesalaisuuksia tai muita tietoja, joita ei ole perustellusti syytä julkaista.

6 §. X Oy:n rahoitus. Pykälässä säädettäisiin yhtiön rahoituksesta.

Pykälän 1 momentin mukaan X Oy:llä olisi peruspääoma, jonka suuruus määriteltäisiin valtion vuoden 2022 talousarviossa. X Oy:n tehtävien hoito rahoitettaisiin valtion talousarviossa erikseen osoitetulla vuosittaisella avustuksella sekä yhtiön palvelujen myynnistä saatavilla tuotoilla. Rahoituksessa huomioitaisiin EU:n valtiontukia koskeva sääntely, mikä rajoittaa yhtiön mahdollisuuksia saada muita tukia. Yhtiö ei näin ollen saisi osatyökykyisten tukemiseen esimerkiksi palkkatukea.

Pykälän 2 momentin mukaan X Oy:n saisi ottaa toimintansa rahoittamiseksi lainaa eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä antaman suostumuksen mukaisesti. X Oy ei saisi antaa liiketoiminnassaan ulkopuoliselle vakuutta, ellei siihen ole erityistä syytä. Tällainen syy voisi olla esimerkiksi osallistuminen julkiseen tarjouskilpailuun, jossa vakuutta edellytetään tarjouskilpailuun osallistumisen yleisenä ehtona. X Oy ei saisi ilman valtioneuvoston lupaa myöntää takausta tai antaa panttia X Oy:n tytäryhtiön lainan maksamisen vakuudeksi.

Pykälän 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarvittaessa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun lainan ottamisesta, lainanoton ehdoista ja lainan käyttötarkoituksista, liiketoiminnassa käytettävien vakuuksien käyttämisestä ja laadusta.

7 §. X Oy:n taloushallinto ja valvonta. Pykälässä säädettäisiin yhtiön taloushallinnosta.

Pykälän 1 momentin mukaan X Oy:n kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovellettaisiin, mitä kirjanpitolaissa ja osakeyhtiölaissa säädetään osakeyhtiön kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. X Oy:n tilikausi olisi kalenterivuosi. X Oy:n olisi laadittava jokaiselta tilikaudelta tilinpäätös helmikuun loppuun mennessä. X Oy:n hallitus ja toimitusjohtaja allekirjoittaisivat tilinpäätöksen. X Oy:n olisi toimitettava tilinpäätösasiakirjat työ- ja elinkeinoministeriölle.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvosto vahvistaisi X Oy:n tilinpäätöksen. Valtionneuvosto rooli valvonnassa olisi perusteltua yhtiön yhteiskunnallisen tehtävän vuoksi. Valtioneuvosto päättäisi tilinpäätöksen perusteella X Oy:n voiton tuloutuksesta tai osoittamisesta yhtiön

kehittämiseen sekä muista toimenpiteistä, joihin X Oy:n toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tilinpäätöksen vahvistamisesta.

Pykälän 3 momentissa todettaisiin tilintarkastuksesta. Työ- ja elinkeinoministeriö asettaisi X Oy:n hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Toisen tilintarkastajista tulisi olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

Pykälän 4 momentin mukaan X Oy:n tilintarkastajien on tarkastettava yrityksen tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Jos X Oy:llä on sen konserniin kuuluva tytäryritys, X Oy:n on huolehdittava siitä, että tytäryrityksen tilintarkastajaksi valitaan mahdollisuuksien mukaan vähintään yksi X Oy:n tilintarkastajista. X Oy:n tilintarkastajalla on oikeus toimittaa tytäryrityksen tarkastus siinä laajuudessa kuin hän katsoo tarpeelliseksi sekä saada tytäryrityksen hallitukselta ja toimitusjohtajalta pyytämänsä selvitykset ja apu.

Tilintarkastuskertomuksessa olisi erityisesti lausuttava, onko X Oy:n hallintoa hoidettu lain ja asetusten sekä eduskunnan, valtioneuvoston ja ministeriön päätösten sekä muiden ohjauspäätösten mukaisesti. Lisäksi on lausuttava, onko tilinpäätös ja konsernitilinpäätös laadittu tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten ja määräysten mukaisesti sekä antavatko tilinpäätös, konsernitilinpäätös ja toimintakertomus oikeat ja riittävät tiedot tilikauden toiminnasta, taloudesta, taloudellisesta kehityksestä ja taloudellisista vastuista.

Osakeyhtiölain 22 luvussa säädetään osakeyhtiön johtohenkilön vahingonkorvausvelvollisuudesta. X Oy:n hallituksen jäsen ja toimitusjohtaja olisivat velvollisia korvaamaan vahingon, jonka hän on tehtävässään tahallisesti tai huolimattomuudesta aiheuttanut X Oy:lle. Vahingon korvaamista koskevan kanteen nostamisesta X Oy:n lukuun päättäisi työ- ja elinkeinoministeriö.

Hallinnon osalta ei erikseen säädettäisi henkilöstön etuuksista. X Oy:n henkilöstön eläkkeet ja muut henkilöstölle keskitetysti suoritettavat palvelussuhteesta johtuvat etuudet ja korvaukset maksetaan valtion varoista noudattaen mitä näistä etuuksista ja korvauksista erikseen säädetään. Toimitusjohtajan eläkeoikeus ja muut etuudet ja korvaukset määräytyisivät samalla tavoin kuin X Oy:n henkilöstön vastaavat etuudet ja korvaukset.

8 §. Voimaantulo. Laki tulisi voimaan vuoden 2022 alussa. X Oy:lle voitaisiin myöntää valtionavustusta valtion varoista enintään 31.12.2032 saakka, koska EU-valtiontukisääntely edellyttää, että tukijärjestelmät ovat määräaikaisia.

8.2 Laki työttömyysturvalain 2 a luvun muuttamisesta

2 a luku. Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

15 §. Tämän luvun poikkeava soveltaminen heikossa työmarkkina-asemassa oleviin. Pykälä olisi uusi. Pykälässä mainitulla valtion omistamalla heikossa työmarkkina-asemassa oleville työmahdollisuuksia tarjoavalla yrityksellä tarkoitettaisiin X Oy:tä sekä mahdollisia muita myöhemmin perustettavia vastaavalla tavalla toimivia valtion omistamia yrityksiä, esimerkiksi X Oy:n tytäryhtiöitä.

Pykälän 1 momentin mukaan työnhakijalle ei asetettaisi korvauksetonta määräaikaa tai työssäolovelvoitetta, jos hän eroaa tai hänet omasta syystään erotetaan X Oy:n palveluksesta. Seuraamuksia ei asetettaisi myöskään silloin, jos työnhakija kieltäytyy työstä X Oy:n palveluksessa tai

jättää hakeutumatta X Oy:n palvelukseen työllistymissuunnitelmassa, monialaisessa työllistymissuunnitelmassa, aktivointisuunnitelmassa tai kotoutumissuunnitelmassa sovitulla tavalla. Viimeksi mainitusta säädettäisiin 2 momentissa.

Pykälän 1 ja 2 momenttia sovellettaisiin vain työhön X Oy:n palveluksessa. Siltä osin, kun työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa olisi sovittu esimerkiksi muista työllistymistä tukevista toimista, työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta sovellettaisiin 2 a luvun muissa säännöksissä säädettyä. Samoin toimittaisiin, jos työnhakija esimerkiksi kieltäytyisi työstä muun työnantajan palveluksessa, vaikka X Oy olisi sille esitettyjen tehtävien mukaisesti ollut mukana muun työmahdollisuuden järjestämisessä tai työnhakijan ohjaamisessa toisen työnantajan palvelukseen.

X Oy:n palveluksessa olisi myös toiminnan hallinnollisia ja muita vastaavia tehtäviä hoitavaa henkilöstöä. Tässä pykälässä säädettävät poikkeukset eivät koskisi heitä, ellei henkilö samalla ole heikossa työmarkkina-asemassa.

8.3 Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

13 luku. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä.

Ehdotetun X Oy:stä koskevan lain 3 §:n mukaan yhtiö voisi työllistää ainoastaan työ- ja elinkeinotoimiston osoittamia osatyökykyisiä työttömiä työnhakijoita, jotka täyttävät mainitussa pykälässä määritellyt edellytykset. Työ- ja elinkeinotoimisto, jonka tehtävänä olisi osoittaa työllistettävät X Oy:öön, voisi käyttää asiakastietojärjestelmää etsiessään ja esitellessään työnhakijoita X Oy:lle. Asiasta säädettäisiin selvyyden vuoksi erikseen, koska X Oy:ssä olevat työpaikat eivät ole julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja avoimia työpaikkoja ja työnhakijoiden välittäminen perustuisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain sijasta X Oy:tä koskevaan lakiin.

9 Lakia alemman asteinen sääntely

Asetukset (määritellään myöhemmin)

10 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1.1.2022.

11 Toimeenpano ja seuranta

12 Suhde muihin esityksiin

12.1 Esityksen riippuvuus muista esityksistä

Hallitus on antanut eduskunnalle esityksen työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi (HE xx/2021 vp). Esityksessä esitetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamista siten,

että työnhakijan kanssa laadittavaan työllistymissuunnitelmaan sisällytettäisiin velvollisuus hakea tiettyä määrää työmahdollisuuksia määräajan kuluessa.

Kun otetaan huomioon, että X Oy tarjoaisi työmahdollisuuksien lisäksi tukea ja ohjausta työn saamiseen muun työnantajan palveluksessa ja että kyse on heikossa työmarkkina-asemassa olevista henkilöistä, hallituksen esityksessä xx/2021 vp esitetyn määrällisen työnhakuvelvollisuuden ulottaminen X Oy:n palveluksessa osa-aikaisessa työsuhteessa työskenteleviin ei olisi perusteltua. Tätä ratkaisua puoltaisi myös se, että X Oy:n palveluksessa olisi myös muita kuin soviteltua työttömyysetuutta saavia henkilöitä, joilla vastaavaa velvollisuutta ei olisi.

Jos eduskunta hyväksyy hallituksen esityksessä xx/2021 vp esitetyt muutokset ja edellisessä kappaleessa kerrotun, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 lukuun tulisi tämän hallituksen esityksen eduskuntakäsittelyn yhteydessä lisätä säännös siitä, ettei X Oy:n palveluksessa oleville henkilöille aseteta työllistymissuunnitelmassa määrällistä työnhakuvelvollisuutta. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muutos vaikuttaisi myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020), kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010), työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) soveltamiseen näihin lakeihin hallituksen esityksessä xx/2021 vp esitettyjen viittaussäännösten perusteella.

12.2 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy esitykseen valtion vuoden 2022 talousarvioksi ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä. Lisäksi tulee selostaa, miten lakiehdotus liittyy talousarvioesitykseen, millä tavoin lakiehdotus vaikuttaa esimerkiksi menoihin, tuloihin tai määrärahan käyttötarkoitukseen.

13 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitys on merkityksellinen perustuslain oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen koskevan 18 §:n, perusoikeuksien turvaamista koskevan 22 §:n, yhdenvertaisuutta koskevan 6 §:n, oikeusturvaa koskevan 21 §:n, hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan 124 §:n sekä yksityisyyden suojaa koskevan 10 §:n kannalta. Lisäksi esitys on merkityksellinen YK:n ns. vammaisyleissopimuksen (SopS 26/2016) 27 artiklassa tarkoitetun vammaisten henkilöiden työn ja työllistämisen kannalta.

13.1 Työllisyyden edistäminen osana oikeutta työhön ja elinkeinovapauteen sekä vammaisyleissopimuksen mukainen velvoite edistää vammaisten henkilöiden työnteko-oikeuden toteutumista

Esityksen keskeisenä tavoitteena on edistää työllisyyttä, erityisesti osatyökykyisten osalta, ja turvata tältä osin perustuslain 22 §:ssä tarkoitetulla tavalla perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien toteutumista. Perustuslain 18 § 2 momentissa on asetettu julkiselle vallalle velvollisuus edistää työllisyyttä ja pyrkiä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Työllisyyden edistäminen merkitsee yhtäältä sitä, että julkinen valta pyrkii turvaamaan jokaiselle oikeuden työhön, ja toisaalta sitä, että julkisen vallan tulee pyrkiä estämään pysyvästi työtä vailla olevien ryhmän muodostumista (PeVL 19/2018 vp, s. 2). Ehdotetun sääntelyn mukaan X-osakeyhtiö työllistäisi osatyökykyisiä itse tai pyrkisi työllistämään heitä avoimille työmarkkinoille. Esitys edistäisi näiden henkilöiden työllistymistä edellä jaksossa 5 kuvatulla tavalla. Pyrkimällä edistämään erityisesti osatyökykyisten työllisyyttä toteutetaan myös tältä osin perustuslain 18 § 2 momentissa asetettua velvollisuutta edistää työllisyyttä.

Osatyökykyisten vammaisten henkilöiden osalta merkityksellinen on myös YK:n vammaisyleissopimus, johon Suomi on sitoutunut. Vammaisyleissopimuksen 27 artikla velvoittaa tunnustamaan vammaisten henkilöiden oikeuden tehdä työtä sekä turvaamaan työnteko-oikeuden ja edistämään sitä. Esityksellä pyritään edistämään myös vammaisten henkilöiden työllistymistä ja näin toteuttamaan vammaisyleissopimuksessa säädettyä. Myös tältä osin esityksellä pyritään toteuttamaan perustuslain 22 §:n julkiselle vallalle asettamaa velvollisuutta edistää työllisyyttä.

EU:n perusoikeuskirjan 26 artiklassa todetaan myös, että ”Vammaisten sopeutuminen yhteiskuntaan - Unioni tunnustaa vammaisten oikeuden päästä osallisiksi toimenpiteistä, joilla edistetään heidän itsenäistä elämäänsä, yhteiskunnallista ja ammatillista sopeutumistaan sekä osallistumistaan yhteiskuntaelämään, ja kunnioittaa tätä oikeutta.”

13.2 Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Esitystä on syytä arvioida myös hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle koskevan perustuslain 124 §:n kannalta. Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle vain lailla tai lain nojalla, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voidaan kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Nyt ehdotettavassa sääntelyssä arvioitavaksi tulevat valtion kokonaan omistaman X Oy –nimisen osakeyhtiön tehtävät perustuslain 124 §:n sääntelyn kannalta.

Nyt ehdotettavassa sääntelyssä X-niminen osakeyhtiö työllistäisi haastavassa työmarkkinatilanteessa olevia osatyökykyisiä henkilöitä. Ehdotuksen mukaan osakeyhtiöllä ei kuitenkaan olisi perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä, sillä ehdotetun X –nimisestä osakeyhtiöstä annettavan lain 3 § 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimisto valitsee käytännössä kokonaan X Oy:n palvelukseen osoitettavat osatyökykyiset henkilöt ja X Oy on näiden henkilöiden työnantaja. Lisäksi laissa tai sen nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin siitä, minkälaisia edellytyksiä täyttäviä henkilöitä työ- ja elinkeinotoimisto voi valita X Oy:n palvelukseen sekä mm. siitä, miten henkilöiden valinta työ- ja elinkeinotoimistossa tapahtuu. Ehdotukseen ei siis sisälly sääntelyä, jossa säädettäisiin julkisen hallintotehtävän antamisesta muulle kuin viranomaiselle perustuslain 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla.

Vaikka X Oy:lle ei esitetä julkisten hallintotehtävien antamista PL 124 §:ssä tarkoitetulla tavalla, voidaan todeta, että perustuslakivaliokunta on hiljattain arvioinut julkisomisteisten yhtiöiden asemaa perustuslain 124 §:ssä säädetyn kannalta (PeVL 17/2021 vp, s. 21-22, kohdat 88-89). Valiokunta on todennut selvyyden vuoksi, että julkisomisteiset yhtiöt eivät ole perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuja viranomaisia eli julkisen hallintotehtävän antamisen niille tulee täyttää mainitun perustuslain säännöksen edellytykset. Edelleen valiokunta on huomauttanut, että osakeyhtiömuotoiseen toimintaan ei lähtökohtaisesti ole mahdollista kohdistaa samantasoista hallinnollista ohjausta ja yhtä tehokasta valvontaa kuin viranomaistoimintaan, mutta kuitenkin todennut valvonnan ja ohjauksen järjestämisen olevan jossain määrin helpompaa voittoa tavoittelemattoman, valtion kokonaan omistama osakeyhtiön kohdalla kuin puhtaasti kaupallisen yrityksen ollessa kyseessä (PeVL 17/2021 vp, s. 22, kohta 89).

X Oy:n valvonnasta ohjauksesta ja valvonnasta säädetään kattavasti laissa.

13.3 Yhdenvertaisuus

Esitys on merkityksellinen myös perustuslain 6 §:ssä säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta. Perustuslain 6 § mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä, eikä ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Keskeistä esityksen arvioinnissa perustuslaissa säädetyn yhdenvertaisuuden kannalta on se, miten valitaan perustettavan X -osakeyhtiöön työllistettävät osatyökykyiset. Tältä osin merkityksellistä on, että näiden valintojen edellytyksistä säädettäisiin ehdotetun osakeyhtiötä koskevan lain 3 §:ssä sekä lain nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa. Ehdotetun lain 3 §:n mukaan X Oy voi työllistää henkilöitä, jotka ovat sairauden, vamman tai vian vuoksi osatyökykyisiä. Tarkoitus on, että uuteen osakeyhtiöön työllistettävien osatyökykyisten henkilöiden valinnan perusteet ovat mahdollisimman selkeät sekä sääntelyn tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaiset ja hyväksyttävät.

On huomattava, että esityksessä on osin kyse myös perustuslain 6 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuuden toteuttamisesta yhteiskunnassa edistämällä edellä kuvatulla tavalla osatyökykyisten ja vammaisten työllisyyttä.

Ehdotuksen ei edellä esitetyillä perusteilla katsota olevan ongelmallinen perustuslain 6 §:ssä tarkoitetun yhdenvertaisuuden kannalta.

13.4 Oikeusturva ja yksityiselämän suoja

Esitys on merkityksellinen myös perustuslain 10 §:ssä säädetyn yksityiselämän suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentin mukaan jokaisen yksityiselämä, kunnia ja kotirauha on turvattu, ja henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Tältä osin merkityksellistä on esityksessä se, miten säädetään siitä, mitä tietoja työllistettävistä henkilöistä perustettavan X-osakeyhtiön on tarkoitus tehtävänsä hoitamisen puitteissa käsitellä. Esityksessä ehdotetaan, että kaikki arviot osatyökykyisyyteen vaikuttavasta henkilön terveydentilasta tehdään viranomaistyönä työ- ja elinkeinotoimistossa osana laissa säädettyä asiakastietojen kartoitusta. Yhtiölle ei siten siirtyisi mitään muita tietoja kuin mitä henkilön palkkaavalle työnantajalle normaalisti siirtyisi.

Henkilötietojen suojasta säädetään Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2016/679 luonnollisten henkilöiden suojelusta henkilötietojen käsittelyssä sekä näiden tietojen vapaasta liikkuvuudesta ja direktiivin 95/46/EY kumoamisesta (yleinen tietosuoja-asetus).

Työttömyysturvaoikeuteen ja määrällisen työnhakuvelvollisuuden asettamiseen esitettyjä poikkeuksia voidaan myös arvioida perustuslain kannalta. Ihmisten yhdenvertainen kohtelu on turvattu perustuslain 6 §:ssä. Säännös on merkityksellinen tässä yhteydessä siltä osin, että hakeutuminen työhön X Oy:n palvelukseen ei olisi työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa. Työ olisi myös mahdollista lopettaa ilman, että työnhakijalle asetettaisiin työttömyysturvalain 2 a luvussa tarkoitettu seuraamus. Työnhakijan ollessa X Oy:n palveluksessa hänelle ei asetettaisi myöskään hallituksen esityksessä xx/2021 vp tarkoitettua määrällistä työnhakuvelvollisuutta.

Poikkeaminen pääsäännöistä edellä mainitulla tavalla olisi perusteltua, koska työttömyysetuutta saavat työnhakijat olisivat tällöin samassa asemassa niiden X Oy:n palveluksessa olevien tai sen palvelukseen hakeutuvien työntekijöiden kanssa, jotka eivät saa työttömyysetuutta vaan jotakin muuta sosiaalietuutta, ja joita vastaavat velvollisuudet eivät koskisi.

X Oy:n palvelukseen voisivat pyrkiä kaikki ne, jotka täyttävät palvelukseen valitsemisen edellytykset. Työttömyysturvalaissa säädettävät poikkeukset koskisivat vain työtä X Oy:n palveluksessa. Jos heikossa työmarkkina-asemassa olevan henkilön kohdalla tulisi arvioitavaksi kieltäytyminen muusta tarjotusta työstä tai työsuhde muun työnantajan palveluksessa olisi päättynyt hänestä johtuvasta syystä, esitettyjä poikkeuksia ei sovellettaisi.

X Oy:n tehtäviin kuuluisi tukea ja ohjata työntekijää muiden työmahdollisuuksien hakemisessa. Kun otetaan lisäksi huomioon, että X Oy:n tarjoama työ olisi tarkoitettu viimesijaiseksi työmahdollisuudeksi tilanteessa, jossa muita mahdollisuuksia ei aiemmin ole löytynyt, ja että kyse olisi heikossa työmarkkina-asemassa olevista, poikkeamiselle hallituksen esityksessä xx/2021 vp tarkoitetusta määrällisestä työnhakuvelvollisuudesta poikkeaminen olisi perusteltua.

Edellä mainituilla perusteilla työttömyysturvaoikeuteen ja määrällisen työnhakuvelvollisuuden asettamiseen esitettyjen poikkeusten ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisen kohtelun edellytysten kanssa.

Edellä mainituilla perusteilla kaikki lakiehdotukset voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisjärjestyksessä.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

X Oy –nimisestä osakeyhtiöstä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Lain tarkoitus

X Oy on työ- ja elinkeinoministeriön ohjauksessa ja sen hallinnonalalla toimiva valtion kokonaan omistama osakeyhtiö.

2 §

X Oy:n tehtävät ja toimiala

X Oy:n tehtävänä on edistää osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä ja tukea osatyökykyisten työstä-työhön siirtymiä edelleen avoimille työmarkkinoille.

Tehtävänsä toteuttamiseksi X Oy harjoittaa osatyökykyisten työllistämiseen soveltuvaa palvelutoimintaa. X Oy voi myös harjoittaa yhtiön tehtäviin nähden vähäriskistä tuotannollista toimintaa. Yhtiöllä voi olla tehtävänsä toteuttamiseksi tytäryhtiöitä. Jos tytäryrityksen osakkeiden arvo on huomattava tai tytäryrityksen yhtiösuhdetta on muuten pidettävä merkittävänä taikka tytäryhtiö harjoittaa uutta palvelutoimintaa tarvitaan tytäryhtiön perustamiseen, tytäryrityksen osakkeiden hankintaan ja luovutukseen valtioneuvoston lupa. X Oy ei saa antaa tytäryritykselleen konserniavustusta.

Yhtiöllä ei ole julkisia hallintotehtäviä.

Yhtiön tulee toimia tuloksellisesti, mutta sen ensisijaisena tavoitteena ei ole tuottaa liikevoittoa. Toimintaa on harjoitettava siten, ettei se vääristä kilpailua. Yhtiön tuottamien palveluiden hinnoittelu on markkinaehtoista. Toiminnassa ja yhtiölle asetettavissa tulostavoitteissa huomioidaan tässä laissa säädetyt ja valtion talousarviossa täsmennetyt yhteiskunnalliset velvoitteet ja ehdot.

X Oy on yhtiö, joka tuottaa EU:n valtiontukisääntelyssä tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin tarkoitettuja palveluja (SGEI). Yhtiöön sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016).

3 §

X Oy:n toiminnan kohdistuminen

X Oy työllistää työ- ja elinkeinotoimiston sille osoittamia julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettuja työttömiä työnhakijoita, joiden mahdollisuudet sopivan työn saamiseen ovat olennaisesti vähentyneet asianmukaisesti todetun sairauden, vian tai vamman vuoksi. Edellytyksenä on lisäksi, että henkilö on halukas työllistymään, mutta työllistyminen ei ole työllistymisedellytyksiä parantavista palveluista huolimatta onnistunut tai muuten on ilmeistä, ettei näillä toimilla voida arviointihetkellä merkittävästi lisätä henkilön

työllistymismahdollisuuksia ja työllistyminen muun työnantajan palvelukseen on epätodennäköistä.

Työ- ja elinkeinotoimisto päättää X Oy:n palvelukseen ehdolle asetettavista osatyökykyisistä henkilöistä.

X Oy:n koko henkilöstön palvelussuhde on työsopimussuhde.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä X Oy:lle osoitettavista osatyökykyistä henkilöistä ja heidän valintamenettelystään.

4 §

X Oy:n ohjaus

Työ- ja elinkeinoministeriö tulosohjaa X Oy:tä. Valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä eduskunta voi antaa määräyksiä yhtiön toiminnasta ja taloudesta.

Eduskunnan päätettyä valtion talousarviosta työ- ja elinkeinoministeriö päättää X Oy:n tarkemmista palvelutavoitteista, muista toimintatavoitteista sekä tulostavoitteesta. Tulostavoite on asetettava niin, että X Oy voi saavuttaa sille tässä laissa asetetut palvelutavoitteet ja muut toimintatavoitteet liiketaloudellisesti kannattavasti.

Työ- ja elinkeinoministeriö toimittaa yhtiön tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja talousarvion valtioneuvoston vahvistettavaksi.

5 §

X Oy:n organisaatio

X Oy:llä on hallitus ja toimitusjohtaja sekä neuvottelukunta. Yhtiöllä voi olla muita yksiköitä ja toimintoja sen mukaan, mitä yhtiöjärjestyksessä määrätään.

X Oy:n hallituksessa on enintään kuusi jäsentä. Työ- ja elinkeinoministeriö nimittää hallituksen jäsenet enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan ja määrää jäsenistä yhden puheenjohtajaksi ja yhden varapuheenjohtajaksi. Hallituksen jäsenen tulee olla kilpailutilanteen edellyttämällä tavalla riippumaton. Yhden hallituksen jäsenen tulee edustaa henkilöstöä. X Oy:n toimitusjohtaja ei voi toimia hallituksen jäsenenä.

X Oy:llä on työ- ja elinkeinoministeriön nimittämä toimitusjohtaja, joka johtaa ja kehittää X Oy:n toimintaa, huolehtii X Oy:n juoksevasta hallinnosta sekä siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

X Oy:n neuvottelukunnan tehtävänä on ohjata ja valvoa tämän lain 2 §:ssä mainitun kilpailullisuuden ja markkinaehtoisen hinnoittelun toteutumista. Neuvottelukunnan tehtävistä, kokoonpanosta, toimikaudesta, asettamisesta ja sen puheenjohtajien ja jäsenten palkkioista sekä kustannusten korvaamisesta päättää työ- ja elinkeinoministeriö.

6 §

X Oy:n rahoitus

X Oy:llä on peruspääoma ja sen tehtävien hoito rahoitetaan vuosittain valtion talousarviossa annettavalla avustuksella sekä yhtiön palvelujen myynnistä saatavilla tuotoilla. Rahoituksessa huomioidaan EU:n valtiontukia koskeva sääntely.

X Oy saa ottaa toimintansa rahoittamiseksi lainaa eduskunnan valtion talousarvion käsittelyn yhteydessä antaman suostumuksen ja ehtojen rajoissa. X Oy:llä on oikeus liiketoiminnassaan käyttää ulkopuoliselle annettavaa vakuutta, jos vakuuden antamistarve perustuu lakiin tai kilpailutilanteessa noudatettuihin yleisesti hyväksyttyihin periaatteisiin. Eduskunta päättää valtion

talousarvion käsittelyn yhteydessä vakuuksien enimmäismäärän. X Oy ei saa ilman valtioneuvoston suostumusta myöntää takausta tai antaa panttia X Oy:n tytäryhtiön lainan maksamisen vakuudeksi. X Oy:n ottamista lainoista ja sen antamista takauksista peritään valtiolle valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakuusta annetun lain (449/1988) mukainen takausmaksu.

Valtioneuvoston asetuksella annetaan tarvittaessa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun lainan ottamisesta, lainanoton ehdoista ja lainan käyttötarkoituksista, liiketoiminnassa käytettävien vakuuksien käyttämisestä ja laadusta sekä 3 momentissa tarkoitetun maksun määräytymisestä ja perimisestä.

7 §

X Oy:n taloushallinto ja valvonta

X Oy:n kirjanpitoon ja tilinpäätökseen sovelletaan, mitä kirjanpitolaissa (1336/1997) ja osakeyhtiölaissa (624/2006) säädetään osakeyhtiön kirjanpidosta ja tilinpäätöksestä. X Oy:n tilikausi on kalenterivuosi. X Oy:n on laadittava jokaiselta tilikaudelta tilinpäätös helmikuun loppuun mennessä. X Oy:n hallitus ja toimitusjohtaja allekirjoittavat tilinpäätöksen. X Oy:n on toimitettava tilinpäätösasiakirjat työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtioneuvosto vahvistaa X Oy:n tilinpäätöksen. Valtioneuvosto päättää tilinpäätöksen perusteella X Oy:n voiton tuloutuksesta tai osoittamisesta yhtiön kehittämiseen sekä muista toimenpiteistä, joihin X Oy:n toiminnan ja talouden johdosta on tarpeen ryhtyä.

Työ- ja elinkeinoministeriö asettaa X Oy:n hallintoa, taloutta ja tilejä tarkastamaan kaksi tilintarkastajaa enintään neljäksi vuodeksi kerrallaan. Tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja tai tilintarkastusyhteisö, jonka päävastuullisen tilintarkastajan tulee olla KHT-tilintarkastaja.

X Oy:n tilintarkastajien on tarkastettava yrityksen tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös. Jos X Oy:llä on sen konserniin kuuluva tytäryritys, X Oy:n on huolehdittava siitä, että tytäryrityksen tilintarkastajaksi valitaan vähintään yksi X Oy:n tilintarkastajista. X Oy:n tilintarkastajalla on oikeus toimittaa tytäryrityksen tarkastus siinä laajuudessa kuin hän katsoo tarpeelliseksi sekä saada tytäryrityksen hallitukselta ja toimitusjohtajalta pyytämänsä selvitykset.

8 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

2.

Laki

työttömyysturvalain 2 a luvun muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
lisätään työttömyysturvalain (1290/2002) 2 a lukuun uusi 15 § seuraavasti:

2 a luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

15 §

Tämän luvun poikkeava soveltaminen heikossa työmarkkina-asemassa oleviin

Siltä osin, kun on kyse työstä valtion omistaman heikossa työmarkkina-asemassa oleville työmahdollisuuksia tarjoavan yrityksen palveluksessa, xxxx tarkoitetussa heikossa työmarkkina-asemassa olevan työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta ei sovelleta, mitä 1 §:ssä säädetään työstä eroamisesta ja erottamisesta sekä 4 §:ssä työstä kieltäytymisestä.

Siltä osin, kun työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa on sovittu hakeutumisesta valtion omistaman heikossa työmarkkina-asemassa oleville työmahdollisuuksia tarjoavan yrityksen palvelukseen, xxxx tarkoitetussa heikossa työmarkkina-asemassa olevan työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta ei sovelleta, mitä 11 §:ssä säädetään suunnitelman toteuttamisen laiminlyönnistä.

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

3.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 13 luvun 1 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 13 luvun 1 §:n 1 momentti, sellaisina kuin se on laissa 447/2020, seuraavasti:

13 luku

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

1 §

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmä

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmää käytetään julkisen työvoima- ja yrityspalvelun järjestämiseen ja tuottamiseen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa, työttömyysturvalaissa, vuorotteluvapaalaissa, kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa, ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa ja X Oy –nimisestä osakeyhtiöstä annetussa laissa (/) työ- ja elinkeinotoimistolle tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskukselle säädettyjen tehtävien hoitamiseen ja sosiaalisista yrityksistä annetussa laissa työ- ja elinkeinoministeriölle säädettyjen tehtävien hoitamiseen.

[3 luku[1]

Työnvälitys

8 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta myöskään sille ajalle, jona xxxx tarkoitetussa heikossa työmarkkina-asemassa oleva työnhakija on työssä valtion omistaman heikossa työmarkkina-asemassa oleville työmahdollisuuksia tarjoavan yrityksen palveluksessa.]

_____

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

_____

Helsingissä x.x.20xx

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

[1] JTYPL 3 luvun 8 §:n uusi 3 momentti tulisi pykälään, jota esitetään pohjoismaista mallia koskevassa HE:ssä. Koska pykälää ei vielä tätä X-esitystä annettaessa ole vahvistettu, 3 mom. luonnosta **ei voi** sisällyttää X-esitykseen.

Liite
Rinnakkaistekstit

40 § Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi / RV

VD/6242/00.04.03/2021

RV/ST-V/EV/HY-L

Työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) on pyytänyt lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 1.8.2021. Lausunnonantajien pyynnöstä ministeriö on pidentänyt lausuntoaikaa 15.8.2021 saakka.

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut niin sanottua pohjoismaista työvoimapalveluiden mallia koskevaa hallituksen esitystä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia (916/2012), työttömyysturvalakia (1290/2002), työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020), kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (1386/2010), työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001). Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

Tausta:
Työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisiin palveluihin tuettaisiin siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaisi työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa kahden viikon välein. Nykyisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestettäisiin puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestettäisiin kaksi työnhakukeskustelua. Työttömyysturvaoikeuden jatkumisen edellytyksenä työnhakijan olisi haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia. Hakuvelvollisuus kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan. Jos työnhakija laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin häneltä edellytetyllä tavalla, häntä muistutettaisiin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Korvauksettomien määräaikojen kestoja porrastettaisiin ja muutettaisiin kohtuullisemmiksi.

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen uudistaa työttömien palveluita sekä kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 40

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa työ- ja elinkeinoministeriölle liitteenä oleva Vantaan kaupungin lausunto.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Työ- ja elinkeinoministeriön lausuntopyyntö
- Luonnos hallituksen esitykseksi 7.6.2021

- Lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi / RV.

Täytäntöönpano: Työllisyyspalvelut

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
työllisyyspalveluiden johtaja Susanna Taipale-Vuorinen, puh. 040 0444 883
kuntakokeilun päällikkö, Eija Väätäinen, puh. 040 481 0685
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Luonnos 7.6.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia, työttömyysturvalakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia.

Työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisiin palveluihin tuettaisiin siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaisi työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa kahden viikon välein. Nykyisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestettäisiin puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestettäisiin kaksi työnhakukeskustelua.

Työttömyysturvaoikeuden jatkumisen edellytyksenä työnhakijan olisi haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia. Hakuvelvollisuus kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan. Työnhakijalle voitaisiin tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja. Näiden työpaikkojen hakeminen velvoittaisi tietyin edellytyksin työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Jos työnhakija laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin häneltä edellytetyllä tavalla, häntä muistutettaisiin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Korvauksettomien määräaikojen kestoja porrastettaisiin ja muutettaisiin kohtuullisemmiksi.

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen uudistaa työttömien palveluita sekä kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä.

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 2.5.2022.

_____

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ....1
PERUSTELUT....4
1 Asian tausta ja valmistelu....4
1.1 Tausta....4
1.2 Valmistelu....4
2 Nykytila ja sen arviointi....5
2.1 Työnhakijan palveluprosessi työ- ja elinkeinotoimistossa....5
2.2 Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä....10
3 Tavoitteet....14
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset....14
4.1 Keskeiset ehdotukset....14
4.1.1 Alkuhaastattelu....14
4.1.2 Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut....15
4.1.3 Työnhakuvelvollisuus....16
4.1.4 Työllistymissuunnitelman toteutumisen seuranta....17
4.1.5 Muistutus....17
4.1.6 Työttömyysturvaseuraamukset ja niiden porrastaminen....18
4.2 Pääasialliset vaikutukset....19
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset....19
4.2.1.1 Vaikutukset kansantalouteen ja julkiseen talouteen....19
4.2.1.2 Yritysvaikutukset....25
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan....25
4.2.2.1 Asiakaspalvelu- ja muun henkilöstön määrä....25
4.2.2.2 Alkuhaastattelujen järjestäminen....26
4.2.2.3 Työnhaun alkuvaiheen täydentävien työnhakukeskustelujen ja työnhakukeskustelun järjestäminen....27
4.2.2.4 Työnhakukeskustelun ja kahden täydentävän työnhakukeskustelun järjestäminen kuuden kuukauden välein....28
4.2.2.5 Muille työnhakijoille kolmen kuukauden välein järjestettävät työnhakukeskustelut....29
4.2.2.6 Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut eräissä tilanteissa....29
4.2.2.7 Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen sisältö....30
4.2.2.8 Työttömyysturva....31
4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset....33
4.2.3.1 Vaikutukset perusoikeuksien toteutumiseen....33
4.2.3.2 Muut vaikutukset työttömiin....34
4.2.3.3 Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon....39
4.2.3.4 Vaikutukset työllisyyteen....40
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot....52
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset....52
5.1.1 Muutosten soveltaminen myös kunnissa....52
5.1.2 Velvoittavien työtarjousten korvaaminen työnhakuvelvollisuudella....52
5.1.3 Osa-aikaista työtä tekevät ja koulutuksessa olevat....53
5.1.4 Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä....53

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot 53
6 Lausuntopalaute 54
7 Säännöskohtaiset perustelut 54
7.1 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki 54
7.2 Työttömyysturvalaki 71
7.3 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta, laki kotoutumisen edistämisestä, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta ja laki kuntouttavasta työtoiminnasta 79
8 Lakia alemman asteinen sääntely 79
9 Voimaantulo 79
9.1 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettu laki 80
9.2 Työttömyysturvalaki 80
10 Toimeenpano ja seuranta 80
11 Suhde muihin esityksiin 81
11.1 Suhde talousarvioesitykseen 81
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys 81
LAKIEHDOTUKSET 89
1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 89
2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 100
3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta 107
4. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 110
5. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta 112
6. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta 114
LIITTEET 117
RINNAKKAISTEKSTIT 117
1. Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta 117
2. Laki työttömyysturvalain muuttamisesta 136
3. Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta 151
4. Laki kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta 157
5. Laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta 160
6. Laki kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta 162

PERUSTELUT

1 Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman mukaan hallitus valmistelee työttömyysturvan ja työttömien palveluiden uudistuksen, jonka tavoitteena on lyhentää työttömyysjaksojen kestoa, helpottaa lyhytaikaisen työn vastaanottamista, kannustaa työnhakuun sekä uudistaa ja kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää niin, että työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Tarkoituksena on, että työnhakijan työllistymissuunnitelmassa sovitaan henkilökohtaisesta työnhakuvelvoitteesta ja palveluista, kuten esimerkiksi koulutuksesta ja kuntoutuksesta. Lisäksi hallituksen ohjelmassa mainitaan, että työnhakijoiden henkilökohtaisen palvelun resurssit työ- ja elinkeinotoimistoissa turvataan.

Osana edellä mainittua kokonaisuutta hallitus päätti talousarvioneuvottelussaan syyskuussa 2020 valmistella niin sanottua pohjoismaista työvoimapalveluiden mallia. Hallitus linjasi, että työnhaun tukemiseksi ja palveluihin ohjaamiseksi työttömien palvelutarpeen arviointia kehitettäisiin ja työnhaun tukea lisättäisiin siten, että työttömät kohdattaisiin työnhaun alkuvaiheessa kahden viikon välein. Tämän jälkeen kuukauden kestävä tiivis palvelujakso seuraisi aina kuuden kuukauden työttömyyden jälkeen. Muutoksen toteuttamiseksi hallitus linjasi, että työ- ja elinkeinotoimistojen resursseja lisättäisiin 70 miljoonalla eurolla vuodessa.

Hallitus linjasi valmisteltavaa muutosta myös siten, että yksilöllisessä työllistymissuunnitelmassa sovittaisiin työnhakijan määrällisestä työnhakuvelvoitteesta ja tarkoituksenmukaisista työnhakua tukevista palveluista. Työnhakijan tulisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä hakea kuukaudessa enintään neljää työpaikkaa, riippuen alueen työmarkkinatilanteesta ja työttömän työkyvystä. Lähtökohtana olisi neljän työpaikan hakeminen ja velvoitteen reunaehdoista säädettäisiin riittävän tarkkarajaisesti. Hallituksen linjauksen mukaan työnhakijalle voitaisiin jatkossakin osoittaa nykyisenkaltaisia työtarjouksia.

Hallitus linjasi myös, että työnhakijan tulisi raportoida työnhausta sähköiseen järjestelmään itsenäisesti tai palvelun yhteydessä joka kuukausi. Työnhakuun ja palveluihin liittyviä työttömyysturvaseuraamuksia porrastettaisiin siten, että käyttöön otettaisiin huomautus. Jos työnhakija jättäisi velvoitteen uudelleen täyttämättä, hänelle asetettaisiin viisi työttömyysetuuden maksupäivää kestävä korvaukseton määräaika eli niin sanottu karenssi. Työnhakijan menettelyn toistuessa hänelle asetettaisiin 10 päivää kestävä korvaukseton määräaika. Huomautuksen ja kahden korvauksettoman määräajan asettamisen jälkeen työnhaun laiminlyönnistä asetettaisiin nykyisenkin lainsäädännön mukainen työssäolovelvoite. Muiden kuin työnhakuun ja palveluihin liittyvien työttömyysturvaseuraamusten enimmäispituus olisi hallituksen linjauksen mukaan 45 päivää.

Hallituksen edellä mainittu linjaus pohjoismaisen työvoimapalveluiden mallin valmistelemisesta oli osa hallituksen talousarvioneuvottelun työllisyystoimia. Hallituksen linjauksen mukaan pohjoismaiseen työvoimapalveluiden malliin liittyvät muutokset valmistellaan siten, että niiden työllisyysvaikutus on vähintään 9 500 työllistä.

1.2 Valmistelu

Pääministeri Antti Rinteen hallituksen toimikaudella heinäkuussa 2019 asetettu työllisyyden edistämisen ministeriryhmä sekä sille elokuussa 2019 asetetut alatyöryhmät jatkoivat toimin-

taansa myös hallituksen vaihduttua marraskuussa 2019. Tässä hallituksen esityksessä ehdotettavia muutoksia käsiteltiin työllisyyden edistämisen ministeriryhmän Palkkatuki ja etuudet –alatyöryhmässä. Myöhemmin käsittelyä jatkettiin Palvelut, etuudet ja osallisuus -alatyöryhmässä, joka asetettiin elokuussa 2020.

Alatyöryhmä ei tehnyt muutoksista yksimielistä esitystä ja hallituksen esitys on laadittu työ- ja elinkeinoministeriössä. Esitettyjen muutosten työllisyysvaikutukset on arvioitu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

Esitysluonnoksesta pyydettiin lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriöltä, valtiovarainministeriöltä, opetus- ja kulttuuriministeriöltä, oikeusministeriöltä sekä valtioneuvoston oikeuskanslerilta, eduskunnan oikeusasiamieheltä ja tietosuojavaltuutetulta. Lisäksi lausuntoa pyydettiin julkisten työvoimapalveluiden ja työttömyysturvajärjestelmän toimeenpanosta vastaavilta tahoilta sekä keskeisiltä työnantajia, yrittäjiä, palkansaajia, työttömiä ja kuntia edustavilta järjestöiltä.

kuthanek

arviointineuvosto

Hallituksen esityksen valmisteluasiakirjat ovat julkisessa palvelussa osoitteessa tem.fi/hankkeet ja säädöshankkeet tunnuksella TEM 102:002019.

2 Nykytila ja sen arviointi

2.1 Työnhakijan palveluprosessi työ- ja elinkeinotoimistossa

Työnhakijaksi ilmoittautuminen ja palvelutarpeen arviointi

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) mukaan henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön. Vuonna 2019 noin 84 prosenttia ja vuonna 2020 noin 91 prosenttia työnhakijoista käynnisti työnhaun verkkopalvelun kautta.

Verkkopalvelun kautta työnhakijaksi ilmoittautuneet ohjataan digitaaliseen palvelutarpeen arviointiin, jos työttömyys ei ole päättymässä kolmen kuukauden kuluessa esimerkiksi työhön menon tai opintojen alkamisen takia. Työnhakijan verkkopalvelussa antamien tietojen ja työllistymisen mahdollisuuksia ennakoivien tekijöiden perusteella arvioidaan, millaisia palveluja työnhakija tarvitsee. Palvelutarpeen arvioinnin pohjalta voidaan laatia työnhakijan hyväksyttäväksi luonnos työllistymissuunnitelmaksi. Työnhakijaa voidaan myös pyytää laatimaan oma ehdotuksensa työllistymissuunnitelmaksi.

Verkkopalvelussa työnhakijaksi ilmoittautuneella henkilöllä on ilmoittautumisen jälkeen kaksi päivää aikaa täydentää palvelutarpeen arvioimiseksi tarvittavat tiedot ja sen jälkeen seitsemän päivää aikaa laatia luonnos työllistymissuunnitelmaksi. Suuri osa työnhakijoista tekee mainitut toimet melko nopeasti. Tilastotietoja tästä ei ole käytettävissä.

Työnhakijaksi ilmoittautumiseen liittyvät toimet on jaettu useaksi kokonaisuudeksi, koska tarvittavien tietojen täyttämistä verkkopalvelussa samalla kertaa on pidetty liian raskaana. Tähän voitaisiin kuitenkin vaikuttaa tuomalla työnhakijaa koskevia tietoja mahdollisuuksien mukaan

nykyistä enemmän työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ja muista viranomaisrekistereistä. Työnhakijaksi ilmoittautumiseen liittyviä toimia voitaisiin keventää myös siten, että verkkopalvelussa kerättäisiin vain kaikkein keskeisimmät tiedot työnhakijan ensimmäistä haastattelua ja palvelutarpeen arviointia sekä työttömyysturvaoikeuden selvittämistä varten. Tietoja ja palvelutarvearviota täydennettäisiin ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa. Nopeuttamalla työnhakijaksi ilmoittautumiseen liittyvien toimien toteutumista työnhakija voitaisiin tarvittaessa ohjata nykyistä nopeammin tarkoituksenmukaisten palveluiden piiriin.

Eräiden näkemysten mukaan nykyinen osittain verkkopalveluiden käyttöön perustuva työnhakijan palvelutarpeen arviointi johtaisi työnhakijan ohjaamiseen vääriin työ- ja elinkeinotoimiston palveluihin. Näkemykset perustuvat siihen, että palvelutarvearvio perustuisi liikaa työnhakijan omaan, mahdollisesti liian toiveikkaaseen näkemykseen omasta tilanteesta. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen heinäkuussa 2018 tekemän julkaisemattoman selvityksen mukaan kuusi kuukautta aiemmin työttömäksi työnhakijaksi ilmoittautuneiden oma arvio palvelutarpeesta vastasi kuitenkin noin 85 prosentin todennäköisyydellä tilannetta seuranta-ajankohtana. Nopeaan työllistymiseensä luottaneet olivat pääosin työssä ja työllistymiseensä tukea tarvitsevat joko koulutuksessa tai työ- ja elinkeinotoimiston palveluiden piirissä.

Työnhakijan haastattelu

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain mukaan työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee järjestää työnhakijalle haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta. Haastattelun järjestämistä pidetään tarpeettomana esimerkiksi silloin, kun työnhakijalla on tiedossa lähiaikoina työsuhteen, opiskelun tai perhevapaan alkaminen tai muu vastaava muutos tilanteessaan.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjakoisesti kolme kuukautta ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden välein.

Työnhakijan ensimmäisessä haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä. Osana palvelutarpeen arviointia työ- ja elinkeinoviranomainen tekee arvion työttömän työnhakijan valmiuksista työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä.

Arviolta noin 30–50 prosentille työttömistä järjestetään työnhakijan haastattelu kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta. Kolmen kuukauden määräaikaishaastattelu oli vuoden 2019 tietojen perusteella järjestetty keskimäärin noin 73 prosentille niistä työnhakijoista, joille haastattelu oli tullut julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyjen määräaikojen perusteella järjestää. Vuotta 2020 koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska covid-19-pandemian takia haastattelujen järjestämistä koskevaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain säännöstä oli muutettu väliaikaisesti.

Työttömien määräaikaishaastatteluja koskevassa arviointitutkimuksessa[1] havaittiin, että haastattelut tehostavat työnhakijoiden ohjaamista palveluihin sekä edistävät aktivoitumista ja työllistymistä avoimille työmarkkinoille. Tutkimuksessa havaittiin myös, että haastattelujen määrän lisääntyminen ei vaikuttanut merkittävästi työ- ja elinkeinotoimiston tekemään työnvälitykseen. Sama havainto on tehty myös Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston toimialuetta koskevassa tutkimuksessa.[2] Työnvälityksen tulisikin olla nykyistä merkittävämpi osa työnhakijan haastatteluja.

Työllistymissuunnitelma

Työnhakijan haastattelun järjestäminen tarkoittaa samalla sitä, että työnhakijan kanssa joko laaditaan työllistymissuunnitelma tai suunnitelmaa tarkistetaan. Edellä mainitut kolmen kuukauden määräaikaishaastatteluja koskevat tilastotiedot kuvaavat sen vuoksi myös suunnitelmien ajantasaisuutta.

Työllistymissuunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen. Suunnitelmassa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista, työnhakijan palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista. Suunnitelmassa sovitaan tarvittaessa myös muista osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista tai työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toimista. Työnhakija ja työ- ja elinkeinotoimisto sopivat suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman.

Helmikuun 2021 alussa työ- ja elinkeinotoimistoissa oli työnhakijana yhteensä noin 667 800 henkilöä. Heistä noin 538 600:n kanssa oli laadittu työllistymissuunnitelma ja näistä noin 329 000 suunnitelmaan oli kirjattu, että työnhakija hakee omatoimisesti työtä eri hakukanavia käyttäen sekä osallistuu rekrytointitapahtumiin. Covid-19-pandemiaa edeltävänä aikana helmikuussa 2020 työ- ja elinkeinotoimistoissa oli arviolta noin 247 000 työtöntä työnhakijaa, joista enintään kolme kuukautta vanha työllistymissuunnitelma oli noin 171 000 työnhakijalla. Tämä vastaa noin 70 prosenttia työttömistä työnhakijoista.

Omatoimisen työnhaun kirjataan osaksi työllistymissuunnitelmaa lähes poikkeuksetta silloin, kun työnhakijalla on hyvät edellytykset hakea työtä ja työllistyä. Esimerkiksi monialaisten palveluiden tarpeessa olevien työnhakijoiden kohdalla tilanne on toinen, ja maininta omatoimisesta työnhausta sisältyy arviolta joka toisen työnhakijan suunnitelmaan.

Omatoimisella työnhaulla tarkoitetaan edellä työttömyysetuutta hakevan työnhakijan yleistä velvollisuutta hakea työtä. Kyse ei yleensä ole konkreettisesta tietyn työpaikan tai edes tietyn alan työpaikkojen hakemisesta. Yleisellä tasolla olevan työnhakuvelvoitteen laiminlyömisestä ei aseteta korvauksettomia määräaikoja tai työssäolovelvoitteita.

[1] Valtakari, Mikko ym.; Työttömien määräaikaishaastattelujen arviointi. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:26.

[2] Sundvall, Santtu ja Mayer, Minna: Työttömien määräaikaishaastattelut TE-toimiston asiakaspalvelun perustana. Kokemuksia määräaikaishaastatteluiden lisäämisestä Uudellamaalla. Raportteja 27:2018. Uudenmaan ELY-keskus.

Työllistymissuunnitelmilla voitaisiin nykyistä tehokkaammin tukea työnhakijan työnhakua ja työllistymistä sekä varmistaa työttömyysetuuden vastikkeellisuuden toteutuminen, jos suunnitelmien ajantasaisuutta voidaan parantaa ja työnhakijalta edellytettäisiin suunnitelmissa nykyistä konkreettisemmin omatoimista työnhakua.

Työllistymissuunnitelman toteuttamisesta ilmoittaminen

Työnhaun voimassaolo lakkaa muun muassa silloin, kun työnhakija ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla suunnitelman toteuttamisesta. Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaun voi kuitenkin käynnistää uudelleen.

Käytännössä työnhaun voimassaoloa ei yleensä päätetä, vaikka työnhakija jättäisi ilmoittamatta työllistymissuunnitelman toteuttamisesta. Ilmoittamatta jättäminen johtaa kuitenkin siihen, että työnhakijalta pyydetään selvitystä suunnitelman toteuttamisesta, eikä työttömyysetuutta makseta, ennen kuin asia on selvitetty. Jos ilmenee, ettei työnhakija ole toteuttanut suunnitelmaa, eikä hänellä ole menettelyynsä työttömyysturvalaissa (1290/2002) tarkoitettua pätevää syytä, hän menettää oikeutensa työttömyysetuuteen joko määräajaksi tai toistaiseksi.

Työnvälitys ja rekrytointivaikeudet

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettu työnvälitys kuuluu työ- ja elinkeinotoimiston ydintehtäviin. Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa työnvälityspalveluksi on määritelty avoimia työpaikkoja koskevien tietojen julkaiseminen ja välittäminen, avoimeen työpaikkaan sopivien työnhakijoiden etsiminen ja esittely työnantajalle sekä sopivien työpaikkojen etsiminen ja tarjoaminen työnhakijoille.

Owal Group Oy:n vuonna 2016 tekemä työ- ja elinkeinotoimistojen työtarjous- ja työttömyysturvaprosessia koskeva tutkimus[3] sisälsi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmeneviin tietoihin perustuvan otoksen työtarjouksista ja näiden kohdentumisesta työnhakijoille. Otoksessa mukana oleville työnhakijoille oli tehty keskimäärin kaksi tarjousta, mikä vastaa myös työ- ja elinkeinoministeriön seurantatietoja. Otoksen aineistossa 54 prosentille työnhakijoista oli tehty yksi työtarjous ja viidennekselle kaksi työtarjousta.

Myös muissa selvityksissä on kiinnitetty huomiota työtarjousten kohdentumiseen eri työnhakijoille. Esimerkiksi koko maata kuvaavien tilastotietojen perusteella tammikuun 2012 ja huhtikuun 2014 välisenä aikana 78 prosentille työ- ja elinkeinotoimiston henkilöasiakkaista ei tehty lainkaan työtarjouksia.[4]

[3] Owal Group Oy; Tutkimus TE-toimistojen työtarjous- ja työttömyysturvaprosesseista, Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Työelämä 35/2016.

[4] Muun muassa Räisänen, Heikki: Saavutettiinko kyllääntymispiste? Työtarjousten lisääntyneen käytön vaikutus avointen työpaikkojen täyttöön ja rekrytoinnin kestoon vuonna 2015. TEM-Analyysejä 70/2016, ja Räisänen, Heikki - Järvelä, Simo; Työtarjousten käytön lisäys – vuoden 2014 politiikkamuutoksen arviointia, TEM-analyyseja 61/2014 sekä Sundvall, Santtu: Julkista työnvälitystä työnantajalähtöisesti ja

Owal Group Oy:n tekemän selvityksen mukaan työtarjouksia tehtiin suhteessa enemmän palvelu- ja myyntityön tekijöille ja prosessi- ja kuljetustyöntekijöille. Rakennus-, korjaus- ja valmistustyöntekijöille puolestaan tehtiin enemmän tarjouksia muihin kuin ensisijaiseen ammattiin. Kun tietoja verrattiin avoinna oleviin työpaikkoihin vuosina 2014 ja 2015, erityisesti asiantuntijoille tehtiin vähemmän tarjouksia Satakuntaa ja Etelä-Pohjanmaata lukuun ottamatta. Erityisesti Uudellamaalla tehtiin rakennus- ja kuljetusalalle enemmän tarjouksia suhteessa avoimiin työpaikkoihin.

Owal Group Oy:n tekemän selvityksen mukaan alueellisen liikkuvuuden näkökulma ei noussut työtarjousprosessissa merkittäväksi tekijäksi. Selvityksessä havaittiin, ettei työtarjouksia juurikaan tehty työnhakijan ilmoittaman maantieteellisen hakualueen ulkopuolelle. Selvitykseen sisältyvissä asiantuntijahaastatteluissa ilmeni, että työtarjouksia tehtiin alueellisen liikkuvuuden pohjalta ja alueellinen näkökulma oli lisääntynyt työssäkäyntialueen (tuolloin 80 kilometrin etäisyys työnhakijan asuinpaikasta) sisäpuolella. Vaikka työnhakijoita periaatteessa ohjattiin työtarjousten kautta hakemaan töitä aiempaa laajemmalta alueelta, käytännössä tämä ei kuitenkaan aina toteutunut. Haastattelujen mukaan työ- ja elinkeinotoimistot olivat kokeneet vaikeaksi saada työnhakijoita liikkumaan lyhyitä matkoja edes kaupunkiseudulla. Toisaalta työpaikkoihin sopivia henkilöitä haetaan usein vain oman työ- ja elinkeinotoimiston alueelta.

Owal Group Oy:n tekemän selvityksen mukaan työtarjousten osuvuutta ja laatua tulisi parantaa asiakasymmärrystä kehittämällä. Työnhakijoiden tilanteen tuntemus työ- ja elinkeinotoimistoissa ei havaintojen mukaan ollut riittävällä tasolla, ja tällä oli vaikutusta työtarjousten laatuun ja osuvuuteen. Asiakkaiden tiedot ja tarpeet tunnettiin heikosti, sillä asiakkaasta sähköisesti saatavilla olevat tiedot olivat varsin puutteellisia. Työnhakijoista sähköisesti saatavilla olevat tiedot ovat kuitenkin pääasiallinen keino kohdentaa työtarjouksia osuviksi. Myös niukat aikaresurssit sekä asetetut tavoitteet työtarjouksien määrässä vaikuttivat osuvuuteen. Owal Group Oy:n selvityksessä esitettiin muun muassa työnhakijalle tarkoitettujen verkkopalvelujen kehittämistä siten, että ne pakottaisivat tarpeellisten tietojen täyttöön ja samalla muistuttaisivat asiakkaita heidän vastuistaan.

Työtarjousten lisäksi työ- ja elinkeinotoimistot voivat toteuttaa työnantajalähtöistä työnvälitystä niin sanottujen ehdokashakutoimeksiantojen kautta. Näissä toimeksiannoissa työ- ja elinkeinotoimisto kartoittaa sopivia ehdokkaita kyseessä olevaan työhön ja esittelee ehdokkaat työnantajalle. Ehdokashakuihin osallistuminen ei ole työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa. Ehdokashakutoimeksiantojen määrät ovat viime vuosina pysyneet tasaisina. Vuonna 2019 työ- ja elinkeinotoimistot toteuttivat yhteensä noin 10 000 ehdokashakutoimeksiantoa ja esittelivät työnantajille noin 72 000 työnhakijaa.

Työttömyysetuutta saavan työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea aktiivisesti työtä. Työ- ja elinkeinotoimiston tekemien työtarjousten ja edellä mainitun ehdokashaun lisäksi työllistymissuunnitelmassa sovitaan työnhakijan omatoimisesta työnhausta. Omatoimisesta työnhausta sopiminen voi tarkoittaa esimerkiksi sopimista siitä, että työnhakija hakee saamiensa työtarjousten lisäksi omatoimisesti muita avoinna olevia työpaikkoja tai piilotyöpaikkoja tietyltä alalta tai alueelta. Työllistymissuunnitelmassa voidaan sopia myös esimerkiksi haettavien paikkojen lukumäärästä tietyllä aikavälillä.

Avoimien paikkojen keskimääräinen avoinna olon kesto vuonna 2019 oli 60 päivää, kun se vuotta aiemmin oli 43 päivää. Täyttyneiden työpaikkojen avoinna olon kesto, siis aika jona

---

tuloksekkaasti. Ehdokashakutoimeksiannot Uudenmaan TE-toimiston rekrytointipalveluna. Raportteja 1/2019. Uudenmaan ELY-keskus.

työnantaja haki työntekijää kyseessä olevaan työhön, laski kuitenkin mainittuna aikana 54 päivästä 47 päivään. Avoimien työpaikkojen keskimääräinen avoinna olon kesto on pidentynyt selvästi.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen[5] mukaan noin 41 prosenttia työvoimaa hakeneista toimipaikoista on kokenut vaikeuksia löytää sopivaa työvoimaa avoinna olleeseen työtehtävään. Selvityksen mukaan rekrytointiongelmat yleistyivät vuonna 2018 erittäin voimakkaasti rakennusalalla. Myös sosiaali- ja terveysalalla, kuljetus- ja varastointialalla, teollisuudessa sekä kaupan alalla ongelmat lisääntyivät voimakkaasti. Yli 90 prosenttia toimipaikoista totesi, että rekrytointiongelmat johtuvat henkilön osaamiseen liittyvistä syistä, kuten koulutuksesta, työkokemuksesta, sosiaalisista taidoista, kielitaidosta tai muista työn vaatimista taidoista. Myös Tilastokeskuksen vuoden 2020 kolmatta vuosineljännestä koskevan työnantajahaastattelun perusteella rekrytointivaikeuksia oli kokenut noin 40 prosenttia työnantajista.

Työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittaviin työtarjouksiin perustuva työttömyysetuuden vastikkeellisuus ei kohdistu tasaisesti kaikkiin työnhakijoihin. Lisäksi työnhakujen määrää tulisi kasvattaa rekrytointiongelmien vähentämiseksi. Jos työtä ei ole tarjolla työnhakijan työssäkäyntialueella, hakijoita tulisi ohjata hakemaan työtä myös kauempaa. Samalla on kuitenkin otettava huomioon, ettei työnhakijaa voida edellyttää työttömyysetuuden menettämisen uhalla esimerkiksi muuttamaan toiselle paikkakunnalle.

Myös OECD suosittelee Suomea tiukentamaan työttömien työnhakijoiden työnhakuvaatimuksia sekä lisäämään näiden vaatimusten toteutumisen valvontaa.[6]

Työtarjouksen tuloksesta ilmoittaminen

Työ- ja elinkeinotoimiston tekemässä työtarjouksessa ilmoitetaan määräaika, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava, onko hän hakenut tarjottua työtä. Ilmoitus tulisi tehdä ensisijaisesti verkkopalvelussa, mutta sen voi tehdä myös esimerkiksi puhelimitse.

Jos työnhakija ilmoittaa, ettei ole hakenut tarjottua työtä tai jättää ilmoittamatta työtarjouksen tuloksesta, häneltä pyydetään selvitystä asiasta. Työttömyysetuutta ei yleensä makseta, ennen kuin asia on selvitetty. Jos ilmenee, ettei työnhakija ole hakenut tarjottua työtä eikä hänellä ole menettelyynsä työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä, hän menettää oikeutensa työttömyysetuuteen joko määräajaksi tai toistaiseksi.

2.2 Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä

Työstä eroaminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 90 päivän ajalta, jos hän eronnut työstään ilman pätevää syytä. Työttömyysetuuden menettäminen tarkoittaa tässä sitä, että työ- ja elinkeinotoimisto asettaa työnhakijalle korvauksettoman määräajan eli niin sanotun karenssin.

Koska työ olisi edellä mainituissa tilanteissa voinut työnantajan puolesta jatkua, korvaukseton määräaika on pitempi kuin työnantajan päättäessä työsuhteen. Jos työnantaja päättää työsuhteen työntekijästä johtuvasta syystä, korvauksettoman määräajan kesto on 60 päivää. Korvauksetonta määräaikaa ei aseteta esimerkiksi silloin, kun työ päättyy irtisanomiseen tuotannollisesta

[5] Larja, Liisa: Työvoiman hankinta toimipaikoissa vuonna 2018. TEM-Analyysejä 94/2019.
[6] Back to Work FINLAND: Improving the Re-Employment Prospects of Displaced Workers (2016).

tai taloudellisesta syystä tai työsuhteen päättyminen ei johdu työntekijän työttömyysturvalaissa tarkoitetulla tavalla moitittavana pidettävästä menettelystä.

Jos työn jäljellä oleva kesto olisi ollut enintään viisi päivää, korvauksettoman määräajan pituus on 30 päivää sekä työnantajan että työntekijän päättäessä työsuhteen.

Henkilöllä on pätevä syy erota työstä työttömyysetuutta menettämättä työsopimuslain (55/2001) 8 luvun 1 §:n 2 momentissa tarkoitetuissa tapauksissa. Tällä tarkoitetaan tilanteita, joissa työnantaja rikkoo tai laiminlyö työsopimuksesta tai laista johtuvia, työsuhteessa olennaisesti vaikuttavia velvoitteitaan niin vakavasti, että työntekijältä ei voida kohtuudella edellyttää sopimussuhteen jatkamista edes irtisanomisajan pituista aikaa.

Edellä mainitun lisäksi työttömyysturvalaissa säädetään useista muista tilanteista, joissa henkilöllä on pätevä syy erota työstä työttömyysetuutta menettämättä. Pätevästä syystä erota työstä ei kuitenkaan säädetä tyhjentävästi.

Työstä kieltäytyminen

Työttömyysetuuden jatkuminen edellyttää, että työnhakija hakee ja on valmis ottamaan vastaan työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä. Lisäksi työnantaja voi tarjota työtä suoraan työnhakijalle. Työttömyysturvalaissa säädetään, että työstä kieltäytymisenä pidetään nimenomaisen kieltäytymisen lisäksi sitä, että työnhakija on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt.

Jos tarjottu työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa, työstä kieltäytyminen ilman pätevää syytä johtaa 30 päivän korvauksettoman määräajan asettamiseen. Jos työ olisi kestänyt yli kaksi viikkoa, korvaukseton määräaika on 60 päivää. Jos työnhakija oli jo valittu kyseiseen työhön, eli työpaikan saaminen oli käytännössä varmaa, korvauksettoman määräajan kesto on 90 päivää.

Työajalla ei ole merkitystä työstä kieltäytymisen perusteella asetettavan korvauksettoman määräajan kestoon, eli sekä kokoaikaisesta että osa-aikaisesta työstä kieltäytymisestä asetetaan sama seuraamus. Työstä kieltäytymisen perusteella asetettava korvaukseton määräaika alkaa pääsääntöisesti 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä.

Työstä kieltäytymisen perusteella asetetaan korvaukseton määräaika vain, jos työ vastaa työnhakijan työkykyä. Lisäksi työstä on maksettava työehtosopimuksen mukainen palkka, jos alalla on työehtosopimus. Työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä hakemasta ja vastaanottamasta tarjottua työtä muun muassa silloin, kun hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia. Säännöstä sovellettaessa otetaan huomioon sekä julkinen liikenne että mahdollisesti käytettävissä oleva oma auto. Oman auton hankkimista ei edellytetä. Myös mahdollisuus esimerkiksi pyöräillä tai kävellä työmatka otetaan huomioon. Työttömyysturvalaissa on säädetty useista muistakin perusteista jättää hakematta ja kieltäytyä tarjotusta työstä. Säännökset eivät ole tyhjentäviä.

Ammattitaitosuoja

Ammattitaitosuoja tarkoittaa sitä, että työnhakijalla on kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana pätevä syy kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemukseensa perustuvaa ammattitaitoaan. Ammattitaitosuoja tulisi määritellä esimerkiksi työnhakijan haastattelun yhteydessä. Jos suojan laajuudesta ei päästä yhteisymmärrykseen, työ- ja

elinkeinotoimisto päättää, onko työnhakijalla pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä ammattitaitosuojan perusteella.

Ammattitaitosuojan perusteella ei voi kieltäytyä tarjotusta työstä sillä perusteella, että tarjotusta työstä maksettava palkka ei vastaa mahdollisen aiemman työssäolon ajalta maksettua palkkaa. Henkilöllä on kuitenkin pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta hänelle tarjottua työtä tulo- ja kuluvertailun perusteella silloin, kun työstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jäisi pienemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus.

Henkilöllä on oikeus erota työttömyysetuutta menettämättä työsuhteen kolmen ensimmäisen kuukauden aikana työstä, josta hän olisi voinut kieltäytyä ammattitaitosuojan perusteella.

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja toteuttaminen

Työnhakijalla on velvollisuus saapua työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä työllistymissuunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen. Jos hakija jättää saapumatta eikä hänellä ole pätevää syytä menettelyynsä, hänelle asetetaan vähintään 15 päivää kestävä korvaukseton määräaika. Määräaika jatkuu 15 päivän jälkeenkin siihen asti, kunnes suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu työ- ja elinkeinotoimistosta tai suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen mahdollisesti osallistuvasta muusta viranomaisesta.

Edellä tarkoitettua korvauksetonta määräaikaa ei aseteta, jos työnhakijan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy. Lisäksi työnhakija voi lähtökohtaisesti sopia työ- ja elinkeinotoimiston kanssa työllistymissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta jonakin muuna ajankohtana.

Jos työnhakija ilman pätevää syytä kieltäytyy työllistymissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 30 päivän korvauksettoman määräajan ajalta. Määräaika jatkuu 30 päivän jälkeenkin siihen asti, kunnes suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu työ- ja elinkeinotoimistosta tai suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen mahdollisesti osallistuvasta muusta viranomaisesta.

Työnhakijalle voidaan asettaa korvaukseton määräaika työllistymissuunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta kieltäytymisestä, jos hän ei esimerkiksi suostu allekirjoittamaan suunnitelmaa. Suunnitelman tarkoituksenmukaisuudella on keskeinen merkitys arvioitaessa pätevää syytä kieltäytyä suunnitelman allekirjoittamisesta. Tarkoituksenmukaisuuden arvioinnissa tulee ottaa huomioon ainakin hakijan koulutus, työkokemus ja osaaminen, alueen työmarkkinatilanne sekä hakijan työllistymismahdollisuudet.

Edellä mainittuja työllistymissuunnitelman laatimiseen liittyviä korvauksettomia määräaikoja sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettuun alkukartoitukseen.

Jos työnhakija laiminlyö olennaisesti toteuttaa työllistymissuunnitelmaansa eikä hänellä ole pätevää syytä menettelyynsä, hänelle asetetaan 60 päivän korvaukseton määräaika. Jos suunnitel-

massa on sovittu muuhun kuin työ- ja elinkeinotoimiston järjestämään tai hankkimaan palveluun hakeutumisesta ja henkilö laiminlyö suunnitelman toteuttamisen tältä osin, hänelle ei aseteta korvauksetonta määräaikaa. Korvauksetonta määräaikaa ei siten aseteta, jos työnhakija ei toteuta suunnitelmaansa siltä osin kuin siinä on sovittu esimerkiksi huumekuntoutujien tukiryhmästä, päihdekuntoutuksesta, velkaneuvonnasta tai muusta vastaavasta palvelusta.

Vuoden 2003 alusta lukien kumottujen työttömyysturvalain (602/1984) ja työmarkkinatuesta annetun lain (1542/1993) mukaan työnhakijalle voitiin asettaa kahden kuukauden korvaukseton määräaika, jos hän kieltäytyi toistuvasti ilman pätevää syytä työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkunnon selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä.

Nykyisin voimassa olevan työttömyysturvalain (1290/2002) perusteella korvauksetonta määräaikaa ei mainituissa tilanteissa aseteta. Lain esitöiden (HE 115/2002 vp; yksityiskohtaiset perustelut) mukaan työkyvyn tai työkunnon selvityksistä kieltäytymisen perusteella asetettavaa korvauksetonta määräaikaa pidettiin työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän kannalta poikkeuksellisena. Lähtökohtana työttömyysturvalakia valmisteltaessa pidettiin sitä, että korvaukseton määräaika olisi seurauksena menettelystä, joka liittyy tarjolla olevaan työhön, koulutukseen tai työllistymisen edistämiseen välittömästi liittyviin toimenpiteisiin.

Työkyvyn ja työkunnon selvittämisen katsottiin liittyvän työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseen. Tästä syystä työttömyysturvalain kanssa samaan aikaan voimaan tulleessa julkisista työvoimapalveluista annetussa laissa (1295/2002) säädettiin, että kieltäytyminen työkyvyn ja työkunnon selvittämiseen liittyvistä toimista johtaa työnhaun voimassaolon päättymiseen.

Työllistymistä edistävästä palvelusta kieltäytyminen ja palvelun keskeyttäminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta, jos hän kieltäytyy ilman pätevää syytä työnhakuvalmennuksesta, uravalmennuksesta, työvoimakoulutuksesta, työkokeilusta, koulutuskokeilusta, omaehtoisesta työttömyysetuudella tuetusta kotoutumiskoulutuksesta tai kuntouttavasta työtoiminnasta. Seuraamuksen asettaminen ei edellytä sitä, että palveluun osallistumisesta olisi sovittu työllistymissuunnitelmassa. Korvaukseton määräaika asetetaan myös silloin, kun työnhakija ilman pätevää syytä keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään mainitun työllistymistä edistävän palvelun.

Työttömyysturvalaissa määriteltyjen työllistymistä edistävien palveluiden lisäksi työnhakijalle asetetaan korvaukseton määräaika, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy, keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään sellaisen työvoimaviranomaisen järjestämän kohtuulliseksi katsottavan palveluihin, joka on verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin. Käytännössä säännös koskee esimerkiksi tilanteita, joissa työnhakija ei osallistu asianmukaisesti työvoimaviranomaisen palveluntuottajilta hankkimiin palveluihin.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä palvelusta ja keskeyttää palvelu muun muassa hänen terveydentilaansa ja työkykyynsä liittyvistä syistä. Lisäksi palvelusta voi kieltäytyä ja sen voi keskeyttää työttömyysetuutta menettämättä, jos päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia taikka palvelunjärjestäjä laiminlyö olennaisesti vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta tai järjestäjä laiminlyö olennaisesti noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja. Palvelun tulee myös olennaisilta osiltaan vastata työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua. Päteviä syitä koskeva työttömyysturvalain säännös ei ole tyhjentävä.

Toistuva menettely

Jos työnhakija kuuden kuukauden tarkastelujakson kuluessa menettelee siten, että hänelle tulisi asettaa uusi korvaukseton määräaika, määräajan sijasta asetetaan työssäolovelvoite. Työssäolovelvoite tarkoittaa sitä, että työnhakijalla ei toistaiseksi ole oikeutta työttömyysetuuteen muuten kuin työttömyysturvalaissa lueteltujen työllistymistä edistävien palveluiden ajalta.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu normaaliksi, kun henkilö on yhteensä ollut etuusoikeuden menettämisen jälkeen työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevaan työssäoloehtoon luettavassa työssä vähintään 12 kalenteriviikkoa. Työssäoloehtoon luetaan ja samalla työssäolovelvoitetta kerryttää pääsääntöisesti työ, jonka työaika on vähintään 18 tuntia viikossa ja josta maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka.

Työssäolovelvoitteen täyttymistä tarkasteltaessa otetaan huomioon myös ne kalenteriviikot, joina henkilö on osallistunut työttömyysturvalaissa lueteltuihin työllistymistä edistäviin palveluihin, opiskellut päätoimisesti tai työllistynyt päätoimisesti yrittäjänä tai omassa työssään.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneesta menettelystä on kulunut vähintään viisi vuotta.

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilu alkoi 1.3.2021 ja jatkuu vuoden 2023 loppuun. Kokeilussa työ- ja elinkeinotoimistolle muutoin kuuluvia työnhakijan palveluprosessiin keskeisesti kuuluvia tehtäviä on siirretty kuntakokeilussa mukana olevien kuntien hoidettavaksi. Tehtävät liittyvät muun muassa työnhakijan haastattelujen järjestämiseen ja työllistymissuunnitelman laatimiseen. Kunta tekee työnhakijalle myös työtarjouksia ja ohjaa hänet työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin. Kokeilusta säädetään työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa (1269/2020).

3 Tavoitteet

Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä. Lisäksi tavoitteena on uudistaa työttömien palveluita siten, että työnhakijalle tarjotaan yksilöllistä tukea työnhakuun ja työllistymiseen. Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmän osalta tavoitteena on uudistaa seuraamuksia siten, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

4.1.1 Alkuhaastattelu

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunta järjestäisi henkilökohtaisen tapaamisen tai yhteydenoton (alkuhaastattelun) työnhakijan kanssa viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Alkuhaastattelu järjestettäisiin kaikille työnhakijoille riippumatta siitä, onko henkilö työtön. Nykyisin työnhakijan ensimmäinen haastattelu tulee järjestää kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.

Alkuhaastattelu järjestettäisiin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimipisteessä, ellei muu järjestämistapa olisi tarkoituksenmukaisempi esimerkiksi erityisen pitkien asiointimatkojen tai työttömyyden tiedossa olevan lyhyen keston takia, taikka sen vuoksi, että työnhakija on vielä työssä, eikä voi osallistua alkuhaastatteluun paikan päällä.

Alkuhaastattelu muodostaisi pohjan myöhemmille työnhakukeskusteluille ja täydentäville työnhakukeskusteluille. Alkuhaastattelussa arvioitaisiin työnhakijan palvelutarve ja laadittaisiin työllistymissuunnitelma. Palvelujen osalta olisi keskeistä, että työnhakija ohjattaisiin jo alkuhaastattelussa tarvittaessa tarkoituksenmukaisiin palveluihin, jos se on mahdollista.

Alkuhaastattelussa työnhakijalle asetettaisiin velvollisuus hakea työmahdollisuuksia työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Työnhakijan työnhaun tukeminen olisi keskeinen osa alkuhaastattelua.

4.1.2 Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut

Alkuhaastattelun jälkeen työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta järjestäisi työnhakijalle työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja. Työnhakukeskustelut järjestettäisiin nykyisiä työnhakijan haastatteluja vastaavasti aina työttömyyden jatkuttua kolme kuukautta. Työnhaun kolmen ensimmäisen kuukauden aikana työnhakijalle järjestettäisiin täydentäviä työnhakukeskusteluja kahden viikon välein.

Käytännössä edellä mainittu tarkoittaa sitä, että täydentävä työnhakukeskustelu järjestettäisiin kolmen ensimmäisen työttömyyskuukauden aikana viisi kertaa. Aina työttömyyden jatkuttua puoli vuotta järjestettäisiin lisäksi uusi kuukauden kestävä jakso, jonka aikana täydentävä työnhakukeskustelu järjestettäisiin kaksi kertaa. Lomautetuille järjestettäisiin työnhaun alkuvaiheessa täydentäviä työnhakukeskusteluja vain lomautetun pyynnöstä.

Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut järjestettäisiin työttömien lisäksi myös niille työnhakijoille, jotka ovat jäämässä työttömäksi kahden viikon kuluessa. Puolen vuoden välein toteutettavat täydentävät työnhakukeskustelut järjestettäisiin vain niille työnhakijoille, jotka eivät tuolloin osallistu johonkin työllistymistä tukevaan palveluun.

Alkuhaastattelun jälkeisiä työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja ei järjestettäisi, jos työnhaku on päättymässä kuukauden kuluessa. Keskustelut järjestettäisiin myöhemmin, jos työnhakijan tilanne muuttuu ja työnhaku jatkuu. Käytännössä hyvin lyhyeksi aikaa kokonaan työttömäksi jäävälle tai lyhytkestoisesti lomautetulle järjestettäisiin alkuhaastattelu, mutta ei sen jälkeisiä työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja.

Jos työnhakija on työvoimakoulutuksessa, opiskelee omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna taikka on palkkatuetussa työssä, työkokeilussa tai kuntoutuksessa, työnhakukeskustelu ja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin vasta koulutuksen, työn tai kuntoutuksen loppuvaiheessa. Tätä poikkeusta sovellettaisiin, jos koulutuksen, työn, työkokeilun tai kuntoutuksen arvioitu kesto on yli kuukauden.

Työnhakukeskustelut järjestettäisiin lähtökohtaisesti paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimipaikassa. Tästä voitaisiin poiketa erityisen painavasta syystä. Täydentävät työnhakukeskustelut voitaisiin toteuttaa paikan päällä tai esimerkiksi puhelimitse tai videoyhteydellä.

Työnhakukeskustelussa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa tuettaisiin työnhakijan työnhakua sekä arvioitaisiin sen tuloksellisuutta ja työllistymissuunnitelman toteutumista. Kuten

myös alkuhaastattelussa, työnvälitys olisi keskeistä. Tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen arviointia tarkennettaisiin esimerkiksi hankkimalla työnhakijalle työkyvyn tutkimuksia ja arviointeja sekä muita asiantuntija-arviointeja. Osaamisen kehittämistä voitaisiin tarvittaessa arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa. Työllistymissuunnitelma tarkistettaisiin ainakin kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakukeskustelujen yhteydessä.

Osa täydentävistä työnhakukeskusteluista voitaisiin hankkia ostopalveluna. Keskeistä olisi tällöinkin työnhakijalle tarjottava yksilöllinen tuki. Esimerkiksi ryhmäpalveluja voitaisiin hankkia, mutta niillä ei voitaisi korvata yksilöpalveluna tarjottavaa täydentävää työnhakukeskustelua. Ostopalvelujen käytön tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon myös se, että työnhakijan asiointi työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan saman asiantuntijan kanssa voi olla eduksi luottamuksellisen asiakassuhteen luomisessa. Käytännössä ostopalveluna voitaisiin yleensä hankkia enintään yksi tai kaksi työttömyyden alkuvaiheen täydentävistä työnhakukeskusteluista tai niitä korvaavista toimista.

Ostopalveluna ei voitaisi hankkia alkuhaastatteluja, kolmen kuukauden välein järjestettäviä työnhakukeskusteluja eikä niitä täydentäviä työnhakukeskusteluja, joissa laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma. Tämä johtuu siitä, että työnhakijaa velvoittavan suunnitelman laatiminen ja tarkistaminen ovat perustuslaissa tarkoitettuja merkittävän julkisen vallan käyttämistä sisältäviä viranomaistehtäviä.

4.1.3 Työnhakuvelvollisuus

Työnhakijan tulisi hakea työmahdollisuuksia työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä työllistymissuunnitelmassa määrätyllä tavalla. Lähtökohtaisesti työnhakijalta edellytettäisiin neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana. Määrällinen työnhakuvelvollisuus kirjattaisiin alkuhaastattelussa työllistymissuunnitelmaan. Velvollisuuden ajantasaisuus tarkistettaisiin työnhakukeskusteluissa ja tarvittaessa täydentävissä työnhakukeskusteluissa työllistymissuunnitelman tarkistamisen yhteydessä. Lomautettujen työnhakuvelvollisuus alkaisi lomautuksen kestettyä kolme kuukautta.

Kun työnhakua olisi kestänyt kuusi kuukautta ja työnhakijalle olisi tuolloin järjestetty työnhakukeskustelu, työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tekemässä työtarjouksessa tarkoitetun työn hakeminen velvoittaisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Työtarjous ei olisi työnhakijaa velvoittava, jos hän olisi jo hakenut neljää muuta työmahdollisuutta kyseisellä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla.

Määrällistä työnhakuvelvollisuutta voitaisiin alentaa, jos työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta arvioi, ettei neljän työmahdollisuuden hakeminen tarkastelujakson aikana ole mahdollista. Arviossa otettaisiin työnhakijaan liittyvistä seikoista huomioon henkilön työkokemus, koulutus ja muu osaaminen sekä työkyky ja työnhakijalla mahdollisesti oleva työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja. Näiden seikkojen vaikutusta työnhakumahdollisuuksiin arvioitaisiin suhteessa työmarkkinatilanteeseen. Esimerkiksi pelkästään huono työmarkkinatilanne ei kuitenkaan olisi peruste alentaa määrällistä työnhakuvelvollisuutta.

Yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa tai työttömyysetuudella tuettuna opiskelevien tulisi hakea kolmea työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan osoittamaa yksilöityä työpaikkaa kolmen kuukauden aikana. Koulutuksen loppupuolella työnhakuvelvoite olisi työllistymisen nopeuttamiseksi kuitenkin tiukempi. Jos opintojen kesto olisi enintään kuukausi, työnhakijalla olisi sama määrällinen työnhakuvelvollisuus kuin muillakin työttömillä. Osa-aikatyössä olevien

ja työaikaa lyhentämällä lomautettujen tulisi hakea yhtä työmahdollisuutta, jonka hakemisesta sovittaisiin alkuhaastattelussa tai kolmen kuukauden välein järjestettävässä työnhakukeskustelussa.

Määrällinen työnhakuvelvoite jätettäisiin asettamatta työnhakijoille, joiden työttömyys on pitkittynyt ja joilla on tarvetta sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluille. Lisäksi edellytettäisiin, että henkilön tilanne on tosiasiallisesti sellainen, ettei työmarkkinoille suuntautuminen ole ajankohtaista. Nämä työnhakijat ohjattaisiin työ- ja elinkeinotoimiston, kunnan ja Kansaneläkelaitoksen monialaiseen yhteispalveluun. Työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä olisi, että työnhakija toteuttaa monialaista työllistymissuunnitelmaansa.

Työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi myöskään työnhakijoille, joilla ei lääketieteellisen selvityksen mukaan ole jäljellä työkykyä. Koska työttömyysetuutta ei ole tarkoitettu työkyvyttömyyden aikaisen toimeentulon turvaamiseen, työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen tällä perusteella edellyttäisi, että henkilö on tarvittaessa hakenut työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta ja noudattanut työllistymissuunnitelmaansa, jos siinä on sovittu hakeutumisesta kuntouttaviin palveluihin.

4.1.4 Työllistymissuunnitelman toteutumisen seuranta

Työnhakijan tulisi ilmoittaa työmahdollisuuksien hakemisesta ja muusta työllistymissuunnitelman toteuttamisesta ensisijaisesti verkkopalvelussa työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson pituudesta riippuen kuukauden tai kolmen kuukauden välein. Verkkopalvelun käyttö ilmoitusten vastaanottamisessa varmistaisi työttömyysetuuden vastikkeellisuuden toteutumisen kattavan seurannan. Työttömyysetuuden maksaminen keskeytyisi työttömyysturvaoikeuden selvittämisen ajaksi, ellei työnhakija ilmoita toteuttaneensa suunnitelmaa, jos suunnitelman toteuttamatta jättäminen voisi vaikuttaa työnhakijan työttömyysturvaoikeuteen. Nykyisin näin toimitaan sekä suunnitelman toteuttamisen, että tarjotun työn hakemisen seurannan osalta.

Työnhaun tuloksellisuutta seurattaisiin myös työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen yhteydessä. Työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa painopiste olisi kuitenkin työnhaun tukemisessa ja työnhakijan ohjaamisessa, ja työttömyysetuuden saamisen edellytysten täyttymisen seurannan kannalta keskeistä olisi verkkopalvelun käyttö. Keskusteluissa voitaisiin kuitenkin esimerkiksi kirjata toteutuneet työnhaut.

Lähtökohtaisesti työnhaun seuranta perustuisi työnhakijan itse ilmoittamiin tietoihin. Työnhakijan tulisi kuitenkin pyydettäessä esittää työ- ja elinkeinotoimistolle tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevalle kunnalle esimerkiksi hänen lähettämänsä työhakemukset. Työnhakua koskevia tietoja hyödynnettäisiin työnvälityksessä, mutta esimerkiksi työhakemuksia tai muita selvityksiä ei tarkistettaisi säännönmukaisesti. Työnantajilta ei edellytettäisi, että ne arkistoivat tai kirjaavat muistiin työnhakijoiden hakemuksia ja yhteydenottoja.

4.1.5 Muistutus

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta muistuttaisi työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja oikeuteen saada työttömyysetuutta muun muassa silloin, kun työnhakija on jättänyt toteuttamatta työllistymissuunnitelmaansa.

Muistutuksella ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta eikä muistutuksen antaminen edellyttäisi, että työnhakijan menettelyä on pidettävä työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavana. Muistutuksen tarkoituksena olisi varmistua siitä, että työnhakija tietää, kuinka hänen tulee toimia työnhaussaan ja mitä työttömyysetuuden saaminen häneltä edellyttää.

Koska muistutuksella ei olisi vaikutuksia työnhakijan oikeuksiin tai velvollisuuksiin, muistutuksen antamiseen ei voisi vaatia oikaisua eikä siitä annettaisi valituskelpoista päätöstä.

4.1.6 Työttömyysturvaseuraamukset ja niiden porrastaminen

Jos työnhakija on eronnut työstä ilman pätevää syytä tai aiheuttanut työn päättymisen omalla moitittavana pidettävällä menettelyllään, hän menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen lähtökohtaisesti 45 päivän ajaksi. Nykyisin korvauksettoman määräajan kesto on näissä tilanteissa 90 tai 60 päivää.

Työnhakijalle asetetaan nykyisin lähtökohtaisesti 90 päivän korvaukseton määräaika myös silloin, jos hän kieltäytyy varmasta työpaikasta. Myös tämän korvauksettoman määräajan kestoa lyhennettäisiin 45 päiväksi. Korvauksetonta määräaikaa sovellettaisiin myös silloin, kun työnhakija on itse valinnut haettavan työpaikan, mutta tultuaan valituksi tähän työhön kieltäytyy siitä. Tällä ehkäistäisiin osaltaan työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi tehtäviä näennäisiä työhakemuksia.

Työstä eroamista ja työstä kieltäytymistä koskevat niin sanotut pätevät syyt säilytettäisiin pääosin ennallaan. Työnhakijalla olisi kuitenkin pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta varmasta työpaikasta, jos palkkaus perustuu kokonaan provisioon tai osittain provisiopalkkaisen kokoaikaisen työn kiinteä palkan osa ei olisi vähintään 1 252 euroa kuukaudessa (2021).

Työsuhteen päättymisen ja varmasta työpaikasta kieltäytymisen perusteella asetettuja korvauksettomia määräaikoja ei otettaisi enää huomioon arvioitaessa työnhakijan menettelyn toistuvuutta eli sitä, tulisiko työnhakijalle myöhemmin asettaa korvauksettoman määräajan sijasta työssäolovelvoite. Työssäolovelvoite tarkoittaa työttömyysturvaoikeuden menettämistä toistaiseksi.

Nykyiset tarjotun työn hakemiseen, työllistymissuunnitelman laatimiseen ja toteuttamiseen sekä palveluihin osallistumiseen liittyvien laiminlyöntien perusteella asetettavat 60 päivän korvauksettomat määräajat koottaisiin porrastetusti tiukkenevaksi työttömyysturvaseuraamukseksi. Tätä sovellettaisiin myös tilanteissa, joissa työnhakija ei hae työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa edellytetyllä tavalla.

Työnhakijan menettelyä tarkasteltaisiin 12 kuukauden ajalta kulloinkin viimeisestä laiminlyönnistä tai muusta vastaavasta menettelystä taaksepäin. Ratkaisevaa olisi esimerkiksi työllistymissuunnitelmassa sovitun työnhaun tarkastelujakson päättyminen taikka palveluun osallistumisesta kieltäytymisen tai palvelun keskeytymisen ajankohta.

Jos laiminlyöntejä olisi kaksi, työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen viideltä päivältä. Kolmannesta laiminlyönnistä työttömyysetuuden menettäisi 10 päivältä. Koska työttömyysetuutta maksetaan enintään viideltä päivältä viikossa, korvauksettoman määräajan kesto olisi mainituissa tilanteissa seitsemän tai 14 kalenteripäivää.

Jos työnhakija menettelee vielä neljännen kerran edellä mainitulla tavalla moitittavasti, hänelle asetettaisiin 12 kalenteriviikon työssäolovelvoite. Työssäolovelvoitetta voisi täyttää työssä

ololla, toimimalla yrittäjänä, opinnoilla sekä osallistumalla työttömyysturvalaissa määriteltyihin työllistymistä edistäviin palveluihin. Tämä vastaisi velvoitteen täyttymisen osalta nykyistä. Työttömyyden alkuvaiheessa työssäolovelvoitteen voimassaolo lakkaisi myös silloin, kun työnhakija korjaisi menettelynsä, eli esimerkiksi osallistuisi siihen palveluun, johon hän aiemmin jätti osallistumatta.

Nykyisestä poiketen työttömyysturvaseuraamuksia sovellettaisiin myös niihin työnhakijoihin, jotka opiskelevat työvoimakoulutuksessa tai julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna. Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskeleviin sovelletaan työttömyysturvaseuraamuksia jo nykyisin.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esitetyt muutokset vahvistaisivat työllisyyttä arviolta noin 9 500–10 000 työllisellä. Luku ei sisällä työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien työvoimapalveluita hoitavan henkilöstön lisäämistä noin 1 200 henkilötyövuodella. Työllisyyden kasvu vähentäisi julkisen talouden menoja pitkällä aikavälillä arviolta noin 230 miljoonalla eurolla vuodessa. Kun otetaan huomioon jäljempänä esitetyt julkisen talouden menoja lisäävät vaikutukset, muutokset vähentäisivät pitemmällä aikavälillä julkisen talouden menoja arviolta noin 140 miljoonalla eurolla vuodessa.

Työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien henkilöstön lisäämisestä aiheutuisi kustannuksia valtiolle vuoden 2022 alusta lukien 70 miljoonaa euroa vuodessa. Työttömyysturvaseuraamusten muuttaminen lisäisi julkiselle taloudelle aiheutuvia työttömyysturvamenoja arviolta noin 33,4 miljoonaa euroa vuodessa. Samalla toimeentulotuesta ja asumistuesta aiheutuvat menot kuitenkin vähenisivät arviolta noin 16,9 miljoonalla eurolla vuodessa.

Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta järjestäisi työnhakijoille vuodessa arviolta noin 2,3 miljoonaa alkuhaastattelua, työnhakukeskustelua tai täydentävää työnhakukeskustelua. Nykyisin vastaava määrä on arviolta noin miljoona. Esitetyn työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi työnhakijat tekisivät arviolta noin 14 miljoonaa työhakemusta tai muuta työnhakutapahtumaa vuodessa.

Esitetyt muutokset tehostavat työnhakijoiden ohjaamista heidän palvelutarpeensa mukaisiin palveluihin. Palveluiden kysynnän kasvua ei ole huomioitu tässä esityksessä. Toisaalta esimerkiksi työnhakuun liittyvän erillisenä palveluna järjestettävän valmennuksen kysyntä voi vähentyä, koska työnhakijalle tarjottaisiin vastaavaa tukea työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa.

Muutosten toimeenpano edellyttää työ- ja elinkeinotoimistoissa ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa uusia toimitilaratkaisuja, tietojärjestelmien kehittämistä sekä muun muassa henkilöstön kouluttamista. Nämä on tarkoitus toteuttaa nykyisten toimeenpanoon osoitettujen määrärahojen ja EU:n niin sanotun elpymisvälineen kautta allokoitavien määrärahojen puitteissa.

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

4.2.1.1 Vaikutukset kansantalouteen ja julkiseen talouteen

Työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien henkilöstön lisäämisestä aiheutuisi kustannuksia valtiolle vuoden 2022 alusta lukien 70 miljoonaa euroa vuodessa valtion talousarviossa talousarvion

työ- ja elinkeinoministeriön pääluokassa momentilla 32.01.03 (Työ- ja elinkeinotoimistojen toimintamenot, siirtomääräraha 2 v). Asiaa on käsitelty tarkemmin luvussa 4.2.2 (Vaikutukset viranomaisten toimintaan). Tarkoituksena on, että työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien henkilöstöä voitaisiin lisätä joustavasti jo vuoden 2022 alusta lukien, vaikka työnhakijan palveluprosessia koskevien muutosten esitetään tulevan voimaan 1.5.2022.

Työttömyysturvajärjestelmään esitetyt muutokset lisäisivät julkiselle taloudelle aiheutuvia työttömyysturvamenoja arviolta noin 33,4 miljoonaa euroa vuodessa. Koska muutoksia sovellettaisiin toukokuun 2022 alusta lukien, menojen kasvu vuonna 2022 valtion talousarviossa sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa olisi arviolta noin 6,5 miljoonaa euroa (vuositasolla 9,8 miljoonaa euroa) momentilla 33.20.50 Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (arviomääräraha) ja arviolta noin 10,2 miljoonaa euroa (vuositasolla 13,0 miljoonaa euroa) momentilla 33.20.52 Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (arviomääräraha). Valtion lisäksi kustannuksia aiheutuisi vuodesta 2022 alkaen Työllisyysrahastolle ja työttömyyskassoille.

Työttömyysturvaan liittyvien muutosten johdosta momentilla 33.10.54 (asumistuki) menot vähenisivät vuonna 2022 arviolta noin 1,6 miljoonaa euroa (vuositasolla 2,4 miljoonaa euroa) ja momentilla 33.10.57 (toimeentulotuki) arviolta noin 4,8 miljoonaa euroa (vuositasolla 7,3 miljoonaa euroa).

Esitettyjen muutosten arvioidaan kokonaisuutena vähentävän julkiselle taloudelle aiheutuvia menoja noin 230 miljoonalla eurolla vuodessa, jos edellä mainittuja menojen lisäyksiä ei oteta huomioon. Tämän vaikutuksen arvioidaan syntyvän kokonaisuudessaan siinä vaiheessa, kun työttömyys olisi päättynyt suurella osalla nykyisin työttömänä olevista, tai heidän kohdallaan olisi alkanut uusi työttömyysjakso, johon liittyisi esitetty tiivis kolmen kuukautta kestävä työnhakua ja työllistymistä tukeva jakso. Jos oletetaan, että tämä koskisi kolmen vuoden kuluessa noin 90 prosenttia työhakijoista, esitetyistä muutoksista johtuva täysi työllisyysvaikutus alkaisi vuodesta 2025.

Olettaen, että yhden työllisen vaikutus julkiseen talouuteen on vuodessa noin 23 000 euroa ja täyteen työllisyysvaikutukseen edettäisiin lineaarisesti, julkisen talous vahvistuisi (ilman edellä mainittuja menon lisäyksiä) vuonna 2022 arviolta noin 33 miljoonalla eurolla, vuonna 2023 arviolta noin 99 miljoonalla eurolla, vuonna 2024 arviolta noin 164 miljoonalla eurolla ja vuodesta 2025 arviolta noin 230 miljoonalla eurolla.

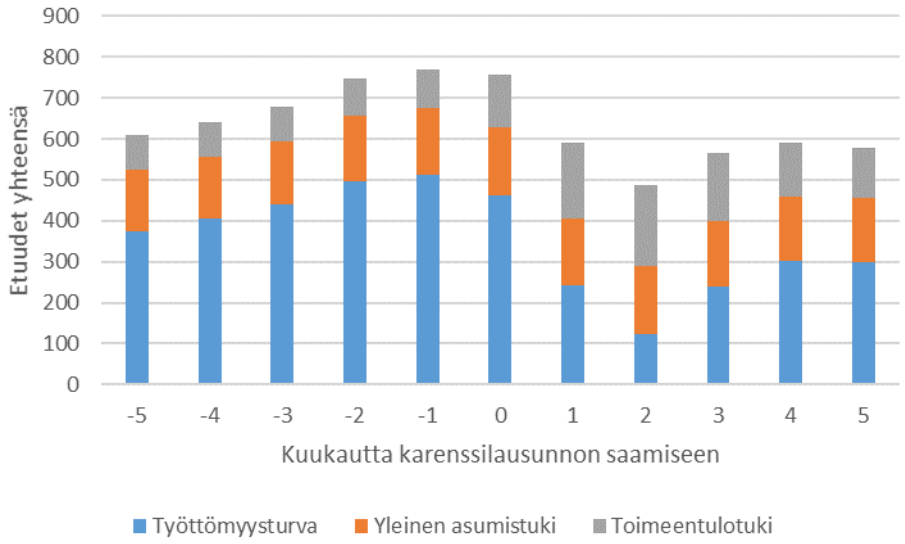
Lakkaavaksi ja muutettavaksi esitetyt työttömyysturvaseuraamukset

Esityksen mukaan nykyisiä työnhakuun ja työllistymistä tukeviin palveluihin liittyviä korvauksettomia määräaikoja ei enää asetettaisi. Lisäksi itse aiheutettuun työsuhteen päättymiseen ja varmasta työpaikasta kieltäytymiseen liittyvien korvauksettomien määräaikojen kestoja lyhennettäisiin eikä näistä syistä asetettuja korvauksettomia määräaikoja otettaisi enää huomioon arvioitaessa työnhakijan menettelyn toistuvuutta. Viimeksi mainittu tarkoittaa sitä, että asetettavien työssäolovelvoitteiden määrä vähenisi.

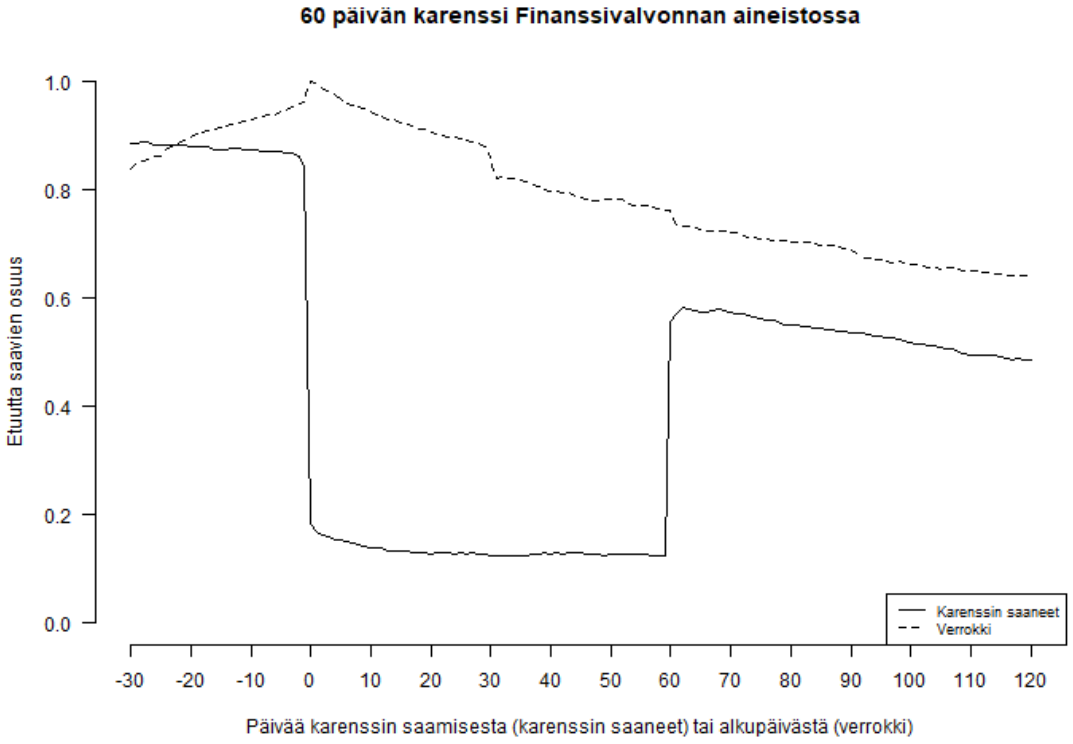
Seuraavassa on arvioitu näiden muutosten vaikutusta staattisesti, eli ilman oletuksia muutosten käyttäytymisvaikutuksista. Arvio perustuu työstä kieltäytymisen takia annettujen korvauksettomien määräaikojen määrään. Käytännössä työstä kieltäytymisellä tarkoitetaan tässä yhteydessä tilanteita, joissa työnhakija on ilman työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä jättänyt hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä.

Arvioinnissa on käytetty Kansaneläkelaitoksen tietojärjestelmästä ilmeneviä tietoja työstä kieltäytymisen perusteella asetetun korvauksettoman määräajan vaikutuksesta henkilön saamiin muihin etuuksiin. Tämä arvio vaikutuksista on yleistetty koskemaan muitakin korvauksettomiin määräaikoihin liittyviä muutoksia. Tämä tieto on yhdistetty muita korvauksettomia määräaikoja koskeviin lukumäärätietoihin ja määräaikojen oletettuun todelliseen, etuuksiin vaikuttavaan kestoon. Tällä perusteella on arvioitu muutosten bruttomääräiset etuusvaikutukset.

Seuraavassa on verrattu Kansaneläkelaitoksen tietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella henkilön saamien etuuksien määrää kahdelta korvauksettoman määräajan asettamista edeltävältä ja kahdelta lausunnon asettamista seuraavalta kuukaudelta. Näin arvioituna henkilön saamien etuuksien määrä alenee bruttomääräisesti keskimäärin noin 440 eurolla kahden kuukauden aikana.

Ansiopäivärahan osalta vastaavia tietoja ei ole käytettävissä. Tältä osin vaikutuksia on arvioitu henkilö- ja vuositason tietojen perusteella regressiotarkastelulla yhdistämällä työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastosta ilmeneviä työvoimapoliittisia lausuntoja koskevia tietoja henkilön vuositasolla saamiin etuuksiin. Tähän tarkasteluun liittyy valikoitumista ja tarkkuutta koskevia epävarmuuksia. Ansiopäivärahan osalta vaikutuksia voidaan arvioida seuraavasti.

Kuviossa on kuvattu työstä kieltäytymistä koskevan 60 päivää kestävän korvauksettoman määräajan asettamisen yhteys ansiopäivärahan saamiseen Finanssivalvonnan henkilöaineistossa. Yhtenäisellä viivalla on kuvattu ansiopäivärahaa saavien osuus kaikista helmi-joulukuussa 2018 kyseessä olevan korvauksettoman määräajan saaneista määräajan alkamispäivän suhteen. Katkoviivalla on kuvattu ansiopäivärahaa saavien osuus verrokkiryhmässä. Verrokkiryhmä on muodostettu ottamalla otos helmi-joulukuussa 2018 kunkin kuun 1. päivä etuutta saaneista.

Edellä olevan perusteella työstä kieltäytymisen takia asetettujen korvauksettomien määräaikojen etuusvaikutuksia voidaan arvioida seuraavasti.

	Työttömyys-turva	Yleinen asumis-tuki	Toimeentulo-tuki	Etuus-menomuutos yhteensä
Perusturva	-643 euroa	+6 euroa	+199 euroa	-438 euroa
Ansioturva	-1200 euroa	+100 euroa	+400 euroa	-700 euroa

Edellä olevan arvion perusteella voidaan arvioida myös muiden työttömyysturvaseuraamuksia koskevien muutosten etuusvaikutuksia. Arvio etuusmenoihin pohjautuu ajalliseen yhteyteen

seuraamuksen asettamisen ja etuusmenojen muutoksen välillä. Lisäksi vaikutuksen oletetaan riippuvan lineaarisessa suhteessa seuraamuksen kestosta.

Tällä tavalla arvioituna työstä eroamisen perusteella asetettavan 90 päivää kestävän korvauksettoman määräajan keston lyhentäminen 45 päiväksi lisäisi etuusmenoja yhtä korvauksetonta määräaikaa kohti perusturvan osalta arviolta 329 euroa (7,3 euroa kertaa 45 päivää) ja ansioturvan osalta arviolta 527 euroa (11,7 euroa kertaa 45 päivää). Työmarkkinatukea tai peruspäivärahaa koskevia työstä eroamisen perusteella annettua korvauksetonta määräaikaa koskevia työvoimapoliittisia lausuntoja annettiin vuonna 2019 yhteensä 13 894 ja ansiopäivärahaa koskevia lausuntoja 17 015. Tällä perusteella vaikutus etuusmenoihin olisi yhteensä arviolta noin 13,53 miljoonaa euroa vuodessa.

Edellä kuvatulla tavalla laskettuna työttömyysturvaseuraamusten uudistamisen arvioidaan kasvattavan julkiselle taloudelle aiheutuvia bruttomääräisiä etuusmenoja noin 28,4 miljoonalla eurolla vuodessa.

Pitkien karenssien kohtuullistaminen	Työmarkkinatuki	Peruspäiväraha	Ansiopäiväraha	Yhteensä
Työttömyysturva	4 512 788 e	2 680 487 e	16 099 800 e	23 293 075 e
Yleinen asumistuki	44 894 e	26 666 e	1 341 650 e	1 413 211 e
Toimeentulotuki	1 397 136 e	829 865 e	5 366 600 e	7 593 601 e
YHT	**3 070 758 e**	**1 823 956 e**	**9 391 550 e**	**14 286 264 e**
Lakkaavat karenssit				
Työttömyysturva	13 216 017 e	2 223 392 e	3 583 590 e	19 022 999 e
Yleinen asumistuki	131 477 e	22 119 e	597 265 e	750 860 e
Toimeentulotuki	4 091 611 e	688 351 e	1 194 530 e	5 974 492 e
YHT	**8 992 930 e**	**1 512 922 e**	**1 791 795 e**	**12 297 647 e**
Lakkaavat työssäolovelvoitteet				
Työttömyysturva	1 106 279 e	744 660 e	1 122 400 e	2973 339 e
Yleinen asumistuki	11 006 e	7 408 e	187 067 e	205 480 e
Toimeentulotuki	342 498 e	230 543 e	374 133 e	947 175 e
YHT	**752 775 e**	**506 709 e**	**561 200 e**	**1 820 684 e**
Muutokset yhteensä	ei sisällä karensseja			
Työttömyysturva	18 835 084 e	5 648 540 e	20 805 790 e	45 289 414 e
Yleinen asumistuki	187 377 e	56 193 e	2 125 982 e	2 369 551 e
Toimeentulotuki	5 831 245 e	1 748 759 e	6 935 263 e	14 515 267 e
YHT	**12 816 462 e**	**3 843 588 e**	**11 744 545 e**	**28 404 595 e**

Uusi kestoltaan porrastettu työttömyysturvaseuraamus

Niiden työnhakijoiden määrän, joille ei asetettaisi työttömyysturvaseuraamusta sen vuoksi, että kyse on ensimmäisestä työnhakuvelvollisuutta tai palveluihin osallistumista koskevasta laiminlyönnistä, arvioidaan olevan vuoden aikana noin 174 000. Arvio koostuu useista eri osatekijöistä, joita selostetaan seuraavassa.

Työstä kieltäytymistä koskevien korvauksettomien määräaikojen määrän (2019) perusteella arvioituna tarjottua työtä oli jättänyt hakematta noin 11 prosenttia työ- ja elinkeinotoimistolta työtarjouksen saaneista. Esitettyjen muutosten piirissä arvioidaan kaikkiaan olevan noin 437 000 työnhakijaa, ja arviolta noin 90 prosentille työnhakijoista eli noin 393 000 työnhakijalle asetettaisiin määrällinen työnhakuvelvollisuus. Jos oletetaan, että sama suhteellinen 11 prosentin osuus työnhakijoista laiminlöisi myös työnhakuvelvollisuuden täyttämisen, hakuvelvollisuuden jättäisi yhden kerran täyttämättä vuosittain noin 48 000 työnhakijaa.

Tässä hallituksen esityksessä ei esitetä muutoksia järjestettävien palveluiden määrään tai sisältöön. Tästä syystä arviossa on käytetty työllistymissuunnitelman toteuttamatta jättämisen sekä työllistymistä tukevista palveluista kieltäytymisen ja palvelun keskeyttämisen perusteella asetettujen korvauksettomien määräaikojenmääriä vuodelta 2019. Näitä korvauksettomia määräaikoja asetettiin yhteensä noin 66 000 eri työnhakijalle.

Työnhakijan haastatteluja järjestettiin työllistymissuunnitelmien tarkistamista koskevien tilastotietojen perusteella vuonna 2019 arviolta noin 888 000. Näistä arviolta noin 25 prosenttia järjestettiin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa. Noin 10 000 työnhakijalle asetettiin korvaukseton määräaika sen vuoksi, ettei hän saapunut työ- ja elinkeinotoimistoon työllistymissuunnitelman laatimista tai tarkistamista varten tai kieltäytyi suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta. Luvuista on pääteltävissä, että arviolta noin neljä prosenttia työnhakijoista ei saapunut työllistymissuunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen.

Jos samaa suhdelukua käytetään sen arvioimiseen, kuinka moni työnhakija jättäisi saapumatta esitetyn työnhakijan palveluprosessin mukaisesti alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun, laiminlyöntejä olisi vuosittain arviolta noin 60 000, jos työnhakijoita olisi tarkoitus tavata paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tiloissa yhteensä arviolta noin 142 000 kertaa vuodessa.

Tarjotun työn hakematta jättämisen, työllistymissuunnitelman laatimiseen tai toteuttamiseen ja palveluihin osallistumiseen liittyvän menettelyn perusteella asetettiin vuonna 2019 korvaukseton määräaika arviolta noin 39 000 työnhakijalle. Näistä työnhakijoista arviolta noin 9 600:lle asetettiin myös työssäolovelvoite puolen vuoden kuluessa tai uusi korvaukseton määräaika vuoden kuluessa ensimmäisen korvauksettoman määräajan alkamisesta. Näissä tilanteissa työnhakijan työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavana pidettävä menettely on ollut toistuvaa.

Toistuvan menettelyn perusteella asetettiin työttömyysturvaseuraamus edellä kuvatulla tavalla arviolta noin 25 prosentille ensimmäisen työnhakuun tai palveluihin liittyvän korvauksettoman määräajan saaneista. Tämä vastaa noin kahta prosenttia kaikista työnhakijoista. Jos oletetaan, että 25 prosenttia ensimmäisen laiminlyönnin tehneistä työnhakijoista menettelisi moitittavasti myös jatkossa, viisi työttömyysetuuden maksupäivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja asetettaisiin vuosittain arviolta noin 43 000 työnhakijalle. Edelleen samaa suhdelukua käyttäen 10 työttömyysetuuden maksupäivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja asetettaisiin vuosittain arviolta noin 10 500 työnhakijalle. Asetettavien työssäolovelvoitteiden määrää ei ole arvioitu arvioon liittyvien epävarmuuksien takia.

Arvioon liittyy muitakin epävarmuuksia. Merkittävin niistä lienee se, että lisäävätkö nykyistä lyhyemmät työttömyysturvaseuraamukset laiminlyöntejä. Toisaalta työnhakijan vapaus lähtökohtaisesti valita haettavat työmahdollisuudet ja työvoimaviranomaisten tarjoama nykyistä parempi tuki työnhaussa ja palveluihin ohjaamisessa voivat myös vähentää laiminlyöntejä ja asetettavia seuraamuksia.

4.2.1.2 Yritysvaikutukset

Työ- ja elinkeinoministeriö on selvittänyt bruttomääräistä työllisyyden kasvua eli uusien työpaikkojen syntyä.[7] Aineistona käytetty otos edustaa painotettuna noin 154 000 enimmäkseen pientä, 1–9 henkilöä työllistävää toimipaikkaa. Niissä henkilöstömäärän lisääminen, toiseen työpaikkaan siirtyneen työntekijän korvaaminen sekä sijaisuuden täyttö olivat yleisimmät yksittäiset rekrytointisyyt.

Edellä mainitut toimipaikat hakivat vuonna 2019 kaikkiaan noin 764 600 pääosin määräaikaista työntekijää. Määrä nousi vuodesta 2018 ja on korkein vuoden 2014 jälkeen. Samaan aikaan työvoimapula kasvoi noin 65 000 henkilön tasolle. Tämä tarkoittaa sitä, että noin 65 000 työsuhdetta jäi syntymättä, koska haettua henkilöä tai henkilöitä ei löydetty avoinna olleisiin työpaikkoihin. Kun otetaan huomioon työvoimapulan vaikutus uusiin työpaikkoihin rekrytoinneissa, selvityksessä arvioidaan, että uusia työpaikkoja syntyi noin 333 000. Selvityksessä todetaan kuitenkin, että toisella tavalla arvioituna luku jäisi alimmillaan noin 254 000:een.

Työ- ja elinkeinoministeriön selvityksen mukaan rekrytoinnissa hyödynnettiin yleisimmin toimipaikan omaa henkilöstöä. Muita merkittäviä hakukanavia olivat työ- ja elinkeinotoimisto, entiset työntekijät ja muut epämuodolliset henkilöyhteydet, toimipaikan omat verkkosivut sekä sosiaalinen media. Eri työvoiman hankintakanavat koskevat selvityksen mukaan hieman erilaisia työnhakijaryhmiä. Työ- Ja elinkeinotoimiston havaittiin olevan tärkeä kanava sekä työllisten että työttömien rekrytoinnissa, epäviralliset kanavat taas työllisten, työttömien sekä opiskelijoiden ja koululaisten rekrytoimisessa.

Esitetty työnhakuvelvollisuus tukisi yritysten rekrytointiprosesseja. Työnantajille tehtävien työhakemusten määrästä johtuvan työvoiman tarjonnan lisäystä ei voida arvioida, koska ei ole tiedossa, kuinka paljon työttömät nykyisin tekevät työhakemuksia.

Jos yritys ei ole rekrytoimassa uusia työntekijöitä, työnhakijoiden tekemät työhakemukset voivat olla yritykselle rasite. Yrityksille ei kuitenkaan ole esitetty velvollisuutta esimerkiksi säilyttää työhakemuksia tai pitää kirjaa työnhakijoiden yhteydenotoista. Rasitteen arvioidaan tämän vuoksi olevan vähäistä.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

4.2.2.1 Asiakaspalvelu- ja muun henkilöstön määrä

Vuonna 2019 työ- ja elinkeinotoimistoissa oli henkilöstöä yhteensä noin 3 150 henkilötyövuotta vastaava määrä. Esitettyjen muutosten toimeenpanemiseksi työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstöä lisättäisiin hieman alle 1 200 henkilötyövuodella. Tämä edellyttää tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen lisäämistä 70 miljoonalla eurolla vuodessa.

Edellä mainittu 1 200 henkilötyövuotta tarkoittaisi noin 40 prosentin lisäystä työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstön määrässä vuoden 2019 tilanteeseen nähden. Vuonna 2019 eri tyyppisiin henkilöasiakaspalvelutehtäviin kohdistui työ- ja elinkeinotoimistoissa arviolta noin

[7] Räisänen, Heikki – Ylikännö, Minna; Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2019?; TEM-analyyseja 104/2020. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-693-2

2 080 henkilötyövuotta, mikä vastaa noin kahta kolmasosaa henkilötyövuosista. Jatkossa henkilöasiakkaiden palveluihin kohdistuisi arviolta noin 2 870 henkilötyövuotta.

Vuotta 2019 koskevien tilastotietojen mukaan työ- ja elinkeinotoimistoissa oli kuukaudessa keskimäärin arviolta noin 528 000 työnhakijaa. Tämän covid-19-pandemiaa edeltävän tilastotiedon perusteella arvioituna henkilötyövuosien lisäys tarkoittaisi sitä, että yhtä henkilöasiakkaiden palvelutyötä tekevää työ- ja elinkeinotoimiston virkamiestä kohti olisi jatkossa arviolta noin 185 työnhakijaa (vuonna 2019 arviolta noin 254). Osa henkilöstön lisäyksestä kohdistuisi työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleviin kuntiin.

4.2.2.2 Alkuhaastattelujen järjestäminen

Jatkossa alkuhaastattelu järjestettäisiin kaikille työnhakijaksi ilmoittautuneille. Työnvälitystilastosta ilmenevän covid-19-pandemiaa edeltävän tiedon mukaan erilaisia työnhakujaksoja alkoi vuonna 2019 noin 333 000. Osa tilastoiduista työnhaun aloituksista on kuitenkin luonteeltaan sellaisia, ettei alkuhaastattelua järjestettäisi, koska kyse voi olla esimerkiksi tilanteesta, jossa henkilö käynnistää työnhakunsa uudelleen työnhaun voimassaolossa olleen lyhyehkön katkoksen jälkeen.

Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan kaikista työnhaun aloituksista arviolta ainakin noin 35 prosenttia voi olla edellä mainittuja työnhaun voimassaolon uudelleen käynnistämisiä ja muita tilanteita, joissa alkuhaastattelua ei järjestettäisi. Tällä perusteella vuodessa tulisi jatkossa järjestettäväksi arviolta noin 220 000 alkuhaastattelua. Järjestettävien alkuhaastattelujen arvioituun määrään liittyy epävarmuuksia, mutta haastattelujen määrän vaihteluväli tullee kuitenkin olemaan edellä kuvattujen tietojen perusteella arviolta 220 000–333 000 haastattelua vuodessa.

Lähtökohtaisesti alkuhaastattelu tulisi järjestää paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tiloissa. Tästä järjestämistavasta olisi kuitenkin mahdollista poiketa painavan syyn perusteella. Paikan päällä järjestettävien alkuhaastattelujen määrän arvioimiseen liittyy epävarmuuksia. Määrää voidaan kuitenkin arvioida suuntaa antavasti niiden työnhakijoiden määrän perusteella, joiden kohdalla on nykyisin katsottu, ettei heillä ole tarvetta työ- ja elinkeinotoimiston palveluille esimerkiksi tiedossa olevan työttömyyden päättymisen takia.

Henkilöitä, joilla ei ollut tarvetta työ- ja elinkeinotoimiston palveluille, ilmoittautui työnhakijaksi työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan vuonna 2019 arviolta noin 48 000. Heidän osuutensa kaikista työnhaun aloittaneista henkilöistä oli noin 14 prosenttia. Jos oletetaan, että näiden työnhakijoiden kohdalla alkuhaastattelu järjestettäisiin muulla tavalla kuin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan tiloissa, paikan päällä järjestettävien alkuhaastattelujen määrän vaihteluväli olisi arviolta noin 172 000–285 000 haastattelua vuodessa.

Alkuhaastattelujen järjestämistapaa ei nykyisin tilastoida. Alkuhaastattelua ei myöskään järjestetä, jos se työnhakijan tilanne huomioon ottaen on ilmeisen tarpeetonta. Vuonna 2019 kaikista työttömän haastatteluista noin 25 prosenttia järjestettiin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa. Jos tällä perusteella oletetaan, että myös alkuhaastatteluista järjestetään nykyisin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa noin 25 prosenttia, nykyisin vuodessa järjestetään paikan päällä arviolta noin 47 000–71 000 alkuhaastattelua.

4.2.2.3 Työnhaun alkuvaiheen täydentävien työnhakukeskustelujen ja työnhakukeskustelun järjestäminen

Työnhaun alkuvaiheessa järjestettävä tiivis kolmen kuukauden palvelujakso koskisi kokonaan työttömiä ja työttömyysuhan alaisia työnhakijoita. Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastossa ei tilastoida työttömyysuhan alaisia, eikä esimerkiksi lyhytkestoisia kokoaikaisia työjaksoja tekeviä työnhakijoita. Muun muassa näistä syistä jäljempänä esitettyihin arvioihin liittyy epävarmuuksia.

Työnhaun alkuvaiheessa lomautetuille järjestettäisiin täydentäviä työnhakukeskusteluja vain lomautetun pyynnöstä. Lisäksi järjestettävien täydentävien työnhakukeskustelujen määrä riippuisi lomautetun palvelutarpeesta. Koska ei voida arvioida luotettavasti, kuinka moni lomautettu käyttäisi tätä mahdollisuutta hyväkseen ja pyytäisi täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämistä, lomautetut sisältyvät tässä luvussa esitettyyn täydentäviä työnhakukeskusteluja ja työnhakukeskusteluja koskevaan arvioon siten kuin jäljempänä kerrotaan.

Arvion perusteena on käytetty työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmeneviä vuotta 2019 koskevia tietoja siten, että tiivis palvelujakso koskisi kaikkia niitä työnhakijoita, joiden työllisyyskoodiksi on merkitty työtön tai työvoiman ulkopuolella oleva. Viimeksi mainitut voivat olla julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja työttömiä, mutta he voivat olla myös esimerkiksi perhevapaalla.

Lisäksi on otettu huomioon ne lomautetut, joiden lomautuksen arvioitu kesto on yli kuukauden, sekä enintään kuukauden kestävissä työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat. Työvoimakoulutuksessa ja omaehtoisesti työttömyysetuudella tuettuna opiskelevista on otettu huomioon ne työnhakijat, joiden kohdalla palvelun kesto on ollut enintään kuukauden. Tämä tarkoittaa 21 prosenttia koulutuksen aikana työnhakunsa aloittaneista (enintään kuukauden kestävien koulutusjaksojen osuus kaikista päättyneistä koulutusjaksoista). Palkkatuetun työn osalta on otettu huomioon ne työnhakijat, joiden palkkatukijakso kesti enintään kuukauden. Näitä jaksoja oli keskimäärin kuusi prosenttia päättyneistä palkkatukijaksoista.

Yleinen työttömyyskassa YTK on arvioinut, että sen soviteltua työttömyysetuutta saavista oli vuonna 2019 enintään kaksi viikkoa kestävässä kokoaikatyössä arviolta noin 44 prosenttia. Kaikkiin työnhakijoihin suhteutettuna tämä tarkoittaisi sitä, että noin 16 prosenttia työssä olevana työnhakunsa aloittaneiden työnhakijoiden vuoden keskimääräisestä lukumäärästä tekisi lyhytkestoisia työjaksoja. Tämä joukko on otettu huomioon arviossa. Arvioon liittyy merkittäviä epävarmuuksia muun muassa sen osalta, kuinka suuri joukko työssä ollessaan työnhaun aloittaneista työnhakijoista ei jäänyt lopulta lainkaan työttömäksi.

Edellä mainittujen lukumääräisten arvioiden perusteella kolme kuukautta kestävä tiivis palvelujakso koskisi vuosittain arviolta noin 141 000–213 000 työnhakijaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan vuonna 2019 noin 27 prosenttia työnhakunsa aloittaneista henkilöistä päätti työnhakunsa kolmen kuukauden kuluessa sen vuoksi, että työnhakija löysi työtä avoimilta työmarkkinoilta. Esimerkinomaisesti voidaan arvioida, että näille työnhakijoille järjestettäisiin ennen työllistymistä keskimäärin 2,5 täydentävää työnhakukeskustelua. Yli kolme kuukautta työnhakijana oleville järjestettäisiin viisi täydentävää työnhakukeskustelua sekä kolmen kuukauden kohdalle sijoittuva tiiviin palvelujakson päättävä työnhakukeskustelu.

Lukumäärätietoihin liittyvät epävarmuudet huomioon ottaen voidaan arvioida suuntaa antavasti, että kolme kuukautta kestävän tiiviin palvelujakson aikana järjestettäisiin vuodessa noin 713 000–1,1 milj. työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua.

Palvelujakson päättävä työnhakukeskustelu tulisi lähtökohtaisesti järjestää paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimitiloissa. Sen sijaan täydentävät työnhakukeskustelut voitaisiin järjestää mitä tahansa kussakin yksittäisessä tapauksessa tarkoituksenmukaisinta palvelukanavaa käyttäen. Vähimmillään alkuhaastattelun lisäksi työnhaun alkuvaiheessa järjestettäisiin siten paikan päällä vuosittain arviolta 103 000–155 000 työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua. Määrä voi olla tätä suurempi, kun myös täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimitiloissa.

Työnhaun alkuvaiheessa työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tukisi erityisesti työnhakijoiden nopeaa työllistymistä avoimille työnmarkkinoille. Tällöin työnvälityspalvelut olisivat osa lähes kaikkia työnhaun alkuun sijoittuvia työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja.

Työnhakijan ohjaaminen työvoima- ja muihin palvelutarpeen mukaisiin palveluihin koskisi todennäköisesti erityisesti nykyisin työ- ja elinkeinotoimistoissa Osaamisen kehittämispalvelut- ja Tuetun työllistymisen palvelut –palvelulinjoille ohjattuja työnhakijoita, joilla voidaan arvioida olevan muita työnhakijoita enemmän osaamisen vahvistamiseen tai työnhaun monialaiseen tukemiseen liittyviä tarpeita. Näiden työnhakijoiden osuus kaikista työnhaun aloittaneista henkilöistä oli vuonna 2019 noin 36 prosenttia. Osuutta voitaneen käyttää arviona siitä, mikä osa työnhakukeskusteluista ja täydentävistä työnhakukeskusteluista sisältäisi myös työnhakijan ohjaamista palveluihin. Numeerisena arviona tämä tarkoittaisi sitä, että palveluohjausta annettaisiin työnhaun alkuvaiheessa vuosittain arviolta noin 257 000–396 000 työnhakukeskustelussa ja täydentävässä työnhakukeskustelussa.

Yksityisten palvelutuottajien hyödyntäminen täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisessä riippuisi työnhakijan henkilökohtaisesta palvelutarpeesta sekä tarvittavien palveluiden saatavuudesta. Tarkoituksena ei ole, että koko täydentäviä työnhakukeskusteluja koskeva palveluprosessin osa hankittaisiin ostopalveluna tai ulkoistettaisiin muuten jollekin muulle henkilölle kuin työnhakijan vastuuasiantuntijalle. Jos palveluntuottajilta hankittavien palveluiden määrä olisi työnhakijasta riippuen keskimäärin enintään 1,5 keskustelua, ostopalveluna järjestettäviä täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin enimmillään vuosittain arviolta noin 212 000–320 000 kertaa.

4.2.2.4 Työnhakukeskustelun ja kahden täydentävän työnhakukeskustelun järjestäminen kuuden kuukauden välein

Työttömille ja työttömyysuhan alaisille sekä muille osa-aikaisessa työssä oleville ja työaikaa lyhentämällä lomautetuille järjestettäisiin työnhakukeskustelu puolen vuoden välein. Jos työnhakija on työtön, työnhakukeskustelun jälkeen järjestettäisiin kuukauden aikana kaksi täydentävää työnhakukeskustelua.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan vuoden aikana kuuden kuukauden työttömyyden kesto ylittyi vuonna 2019 noin 271 000 työnhakijalla. Lähtökohtaisesti näille työnhakijoille järjestettäisiin sekä työnhakukeskustelu että kaksi täydentävää työnhakukeskustelua. Osa työnhakijoista on kuitenkin työllistymistä tukevissa palveluissa, jolloin täydentäviä työnhakukeskusteluja ei välttämättä järjestettäisi. Esimerkinomaisen arvion perusteella työnha-

kijoille järjestettäisiin keskimäärin 2,5 työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua. Näin arvioituna työttömille järjestettäisiin tässä tarkoitettuja keskusteluja vuodessa yhteensä 679 000.

Muille kuin työttömille työnhakijoille järjestettäisiin kuuden kuukauden työnhaun jälkeen vuoden aikana arviolta 128 000 työnhakukeskustelua. Arvio perustuu niiden Työnvälitystilastosta ilmenevien työnhakijoiden määrään vuonna 2019, joiden työllisyysstatuksen kesto ylitti kuusi kuukautta. Tämä sisältää ne henkilöt, jotka olivat osa-aikaisessa työssä, jotka oli lomautettu työaikaa lyhentämällä, jotka olivat työllistymistä edistävässä palvelussa tai jotka oli tilastoitu työvoiman ulkopuolella oleviksi.

Yhteensä kuuden kuukauden välein järjestyttäviä työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin vuodessa arviolta noin 807 000. Pääosa näistä tulisi arvion mukaan järjestettäväksi paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan tiloissa.

Ostopalveluina järjestettävät täydentävät työnhakukeskustelut tulisivat kyseeseen lähtökohtaisesti ainoastaan työnhaun alussa. Työnhaun kestettyä kuusi kuukautta keskustelujen olla ensi sijassa viranomaisen järjestämiä. Tarvittaessa työnhakija voitaisiin kuitenkin ohjata esimerkiksi yksilölliseen työhönvalmennukseen, jossa tapaaminen valmentajan kanssa korvaisi täydentävän työnhakukeskustelun.

4.2.2.5 Muille työnhakijoille kolmen kuukauden välein järjestettävät työnhakukeskustelut

Sen lisäksi, mitä edellä on kerrottu puolen vuoden välein järjestettävistä palvelujaksoista, työttömille ja työttömyysuhan alaisille sekä muille osa-aikaisessa työssä oleville ja työaikaa lyhentämällä lomautetuille järjestettäisiin työnhakukeskustelu kolmen kuukauden välein, toisin sanoen esimerkiksi työttömyyden jatkuttua yhdeksän kuukautta, 15 kuukautta ja niin edelleen.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastosta ilmenevien työttömyysajan kestoa koskevien tietojen perusteella voidaan arvioida, että työnhakukeskusteluja järjestettäisiin työttömille vuodessa arviolta noin 191 000. Osa-aikaisessa työssä olevia, työaikaa lyhentämällä lomautettuja, työllistymistä edistävissä palveluissa olevia sekä työvoiman ulkopuolella oleviksi tilastoituja koskevien vastaavien tietojen perusteella työnhakukeskusteluja tulisi lisäksi järjestettäväksi arviolta noin 84 000 kertaa vuodessa.

Yhteensä tässä tarkoitettuja työnhakukeskusteluja järjestettäisiin arviolta noin 275 000 kertaa vuodessa. Lähtökohtaisesti nämä työnhakukeskustelut järjestettäisiin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimitiloissa. Työttömyyden ja työnhakujaksojen kestoon liittyvien tietojen epävarmuuksien takia arviota työnhakukeskustelujen määrästä voitaneen kuitenkin pitää vain suuntaa antavana.

4.2.2.6 Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut eräissä tilanteissa

Jos työnhakija on yli kuukauden kestävässä palkkatuetussa työssä, työkokeilussa, työvoimakoulutuksessa tai kuntoutuksessa taikka hän opiskelee omaehtoisia opintoja yli kuukauden työttömyysetuudella tuettuna, hänelle järjestettäisiin lähtökohtaisesti työnhakukeskustelu ja kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukautta ennen palkkatukijakson, työkokeilun, kuntoutuksen tai opintojen päättymistä.

Vuonna 2019 yli kuukauden kestäneitä palkkatukijaksoja päättyi arviolta noin 33 000. Jos näille kaikille työnhakijoille järjestettäisiin työnhakukeskustelu ja kaksi täydentävää työnhakukeskustelua, keskusteluja järjestettäisiin vuodessa arviolta noin 99 000 kertaa.

Vastaavasti vuonna 2019 yli kuukauden kestävän työvoimakoulutuksen päätti arviolta noin 36 000 työnhakijaa ja omaehtoiset, yli kuukauden kestäneet omaehtoiset työttömyysetuudella tuetut opinnot arviolta noin 11 000 työnhakijaa ja yli kuukauden kestävän työkokeilun 1 900 työnhakijaa Jos näille kaikille työnhakijoille järjestettäisiin työnhakukeskustelu ja kaksi täydentävää työnhakukeskustelua, keskusteluja järjestettäisiin vuodessa arviolta noin 146 000 kertaa.

Kaikkiaan työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin edellä mainituissa tilanteissa arviolta noin 246 000 kertaa vuodessa. Arvioon liittyy kuitenkin merkittävää epävarmuutta. Arviossa on käytetty työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilastosta ilmeneviä tietoja, ja osa lukumääristä voi olla päällekkäisiä aiemmin muita työnhakukeskusteluja ja täydentäviä työnhakukeskusteluja koskevien arviolukujen kanssa. Lisäksi palkkatuetun työn osalta työnhakukeskustelua ja täydentäviä työnhakukeskusteluja ei järjestettäisi, jos henkilö ei ole pitänyt työnhakuaan voimassa työssäolonsa aikana. Kuntoutuksen osalta vastaavia tilastotietoja ei ole käytettävissä.

Painopiste edellä tarkoitetuissa työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa olisi työnvälitystoimissa. Tällä tuettaisiin tarkoituksenmukaista siirtymää palvelusta työhön. Työnhakukeskustelut järjestettäisiin tältäkin osin ensisijaisesti paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimitiloissa.

Taulukko: Palveluprosessin järjestäminen.

	nykyisin, tuhatta	**nykyisin paikan päällä, tuhatta**	**muutoksen jälkeen yhteensä, tuhatta**	**muutoksen jälkeen paikan päällä, tuhatta**
alkuhaastattelu	220	55	220–333	172–285
kolmen kuukauden tiivis palvelujakso	-	-	713–1 100	103–155
kuuden kuukauden välein toistuva tiivis palvelujakso	-	-	807	807
muut kolmen kuukauden välein toistuvat työnhakukeskustelut	668	167	275	275
muut tilanteet*	-	-	246	246
yhteensä	**888**	**222**	**2 261–2 761**	**1 603–1 768**

* Arvioon liittyy merkittäviä epävarmuuksia.

4.2.2.7 Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen sisältö

Vuonna 2017 käyttöön otetut määräaikaishaastattelut ovat työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan johtaneet jossain määrin siihen, että haastatteluista on tullut muodollisia ja vain vähimmäisvaatimukset täyttäviä yhteydenottoja työnhakijaan. Esitetty työnhakijan palveluprosessi edellyttääkin työ- ja elinkeinotoimistojen ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien henkilöstöltä osittain nykyisestä poikkeavaa osaamista, kun pääpaino olisi henkilökohtaisessa palvelussa ja palveluprosessin sisältöä korostettaisiin.

Työ- ja elinkeinotoimistojen ja niistä kuntien palvelukseen siirtyneellä henkilöstöllä on tarvittavaa osaamista jo ennestään, mutta muutosten toimeenpano edellyttää kuitenkin tämän henkilöstön osan merkittävää kouluttamista vähintäänkin kertauskoulutuksen tyyppisesti. Työ- ja elinkeinotoimistojen uudemmalla henkilöstöllä sekä esitettyjen muutosten toimeenpanemiseksi palkattavalla kokonaan uudella henkilöstöllä sen sijaan ei välttämättä ole aiempaa kokemusta tämän kaltaisesta palveluprosessista ja koulutustarve on suurempi. Kouluttamisen haasteellisuutta lisää se, että osa koulutettavista on työ- ja elinkeinotoimistojen ja osa kuntien henkilöstöä. Koulutuksen toimeenpano kuuluu elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ja työ- ja elinkeinotoimistojen kehittämis- ja hallintokeskuksen tehtäviin.

4.2.2.8 Työttömyysturva

Työnhakijan tulisi ilmoittaa työnhaustaan ja muiden työllistymissuunnitelmassa sovittujen toimien toteuttamisesta työ- ja elinkeinotoimistolle tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevalle kunnalle ensisijaisesti verkkopalvelun kautta. Muutos lisäisi työnhakijoiden tekemien ilmoitusten määrää nykyiseen verrattuna, mutta muutoksen ei kuitenkaan arvioida lisäävän merkittävästi viranomaisten työtä. Arvio perustuu siihen, että työnhakijan tulee jo nykyisin ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle siitä, onko hän hakenut tarjottua työtä ja toteuttanut työllistymissuunnitelmaansa.

Työtarjouksia tehtiin vuonna 2019 noin 210 000. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään merkittiin vuonna 2019 noin xxxx työtarjouksen kohdalle, johtiko tarjous työnhakijan työllistymiseen. Näistä merkinnöistä noin xxxx tehtiin automaattisesti työnhakijan verkkopalvelun kautta antamien tietojen perusteella. Verkkopalvelun kautta tehtyjen ilmoitusten määrä vastaa noin xx prosenttia kaikista työnhakijoiden tekemistä työtarjouksen tulosta koskevista ilmoituksista.

Työllistymissuunnitelmia koskevien ilmoitusten tekemistä ei ole tilastoitu vastaavalla tavalla. Vuonna 2019 työnhakijat ilmoittivat verkkopalvelussa kuitenkin noin xxxx kertaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitun toimen toteuttamisesta tai toteutumatta jäämisestä. Tämä vastaa arviolta noin xx prosenttia kaikista suunnitelman toteuttamista koskevista ilmoituksista. Määrä on kasvanut vuosittain. Vuonna 2014 vastaavia ilmoituksia tehtiin verkkopalvelun kautta noin 57 000, vuonna 2017 noin 650 000 ja 2018 noin xxxx.

Tässä hallituksen esityksessä tarkoitettuja työllistymissuunnitelman toteuttamisen tarkastelujaksoja päättyisi vuosittain arviolta noin xxx miljoonaa. Työllistymissuunnitelman toteuttamista koskevia ilmoituksia tehtäisiin vuosittain arviolta noin xxx. Tämä on arviolta noin xxxx nykyisiä työtarjouksen tulosta ja työllistymissuunnitelman toteuttamista koskevia ilmoituksia enemmän. Määrään vaikuttaa olennaisesti työttömien työnhakijoiden määrä. Jos oletetaan, että työnhakijoiden työllistymissuunnitelman toteuttamista koskevista ilmoituksista tehtäisiin verkkopalvelun kautta 60–80 prosenttia, manuaalista ilmoitusten vastaanottamiseen ja kirjaamiseen liittyvää työtä tehtäisiin edellä selostettujen lukujen perusteella noin xxxx ilmoituksen osalta. Tämä vastaisi laskennallisesti noin (Tarkistettava, aiempi arvio oli 2–5) henkilötyövuotta olettaen, että yhden kirjaamistoimen tekemiseen kuluisi aikaa 10 minuuttia, työpäivän pituus olisi 7 tuntia 21 minuuttia ja todellisia toteutuneita työpäiviä olisi vuodessa noin 200.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja kuntien työmäärä kasvaisi edellä mainittua enemmän, jos työnhakijat ilmoittaisivat työllistymissuunnitelman toteuttamisesta merkittävässä määrin muulla tavalla kuin verkkopalvelun kautta. Tähän voidaan kuitenkin vaikuttaa sekä työnhakijoiden neuvonnalla, että verkkopalveluiden toimivuudella ja helppokäyttöisyydellä. Vaikka esimerkiksi työtarjouksen tulosta koskevista ilmoituksista tehtiin verkkopalvelun kautta koko maan tasolla

vuonna 2019 noin xx prosenttia, niin useiden työ- ja elinkeinotoimistojen toimialueilla verkkopalvelun kautta tehtyjen ilmoitusten osuus oli noin xx prosenttia.

Pääsääntöisesti verkkopalvelussa tapahtuvaa raportointia seurattaisiin automaattisesti vastaavalla tavalla kuin nykyisin työtarjouksiin ja työllistymissuunnitelmien toteuttamiseen liittyvää raportointia. Tarkoituksena ei ole, että työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta esimerkiksi kävisi läpi työnhakijan tekemiä työhakemuksia. Työnhakua koskevia tietoja hyödynnettäisiin kuitenkin työnhakukeskusteluissa ja täydentävissä työnhakukeskusteluissa. Jos raportoinnissa tai palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä ilmenisi seikkoja, joilla voi olla vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta, asian käsittelyä jatkettaisiin myös työttömyysturva-asiana.

Työttömyysturvaseuraamukset ja valitus työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä

Työllistymissuunnitelmaan perustuva velvollisuus omatoimiseen työnhakuun voi vaikuttaa siten, että työnhakijat ottavat työ- ja elinkeinotoimistoon nykyistä enemmän yhteyttä varmistuakseen siitä, että heidän hakemansa työmahdollisuus täyttää työnhakuvelvollisuutta. Vaikka tämä kasvattaisi työ- ja elinkeinotoimiston työmäärää, toimistolla olisi samalla mahdollisuus tukea työnhakijaa työnhaussa, jos siihen on tarvetta. Lisäksi etukäteinen neuvonta yhdessä työnhakijalle annettavan muistutuksen ja nykyisiä korvauksettomia määräaikoja lyhyempien työttömyysturvaseuraamusten kanssa voi vähentää seuraamuksen asettamisen jälkeisiä yhteydenottoja. Tähän voidaan vaikuttaa myös laatimalla työvoimapoliittisten lausuntojen perustelut mahdollisimman selkeiksi.

Esitettyjen muutosten perusteella tiettyjä korvauksettomia määräaikoja ei enää asetettaisi. Näitä korvauksettomia määräaikoja asetettiin vuonna 2019 arviolta noin 39 000 työnhakijalle. Lisäksi vuonna 2019 asetettiin työnhakuun ja palveluihin liittyvää menettelyä koskevia työssäolovelvoitteita arviolta noin 9 000 työnhakijalle. Uusia työnhakuun ja palveluihin liittyviä viisi tai 10 työttömyysetuuden maksupäivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja asetettaisiin laskennallisesti arvioiden vuosittain noin 53 000. Lisäksi asetettaisiin työssäolovelvoitteita, joiden määrä ei ole arvioitavissa luotettavasti.

Laskennallisesti arvioituna annettavien työvoimapoliittisten lausuntojen määrä ei kasvaisi merkittävästi. Tarkempaa arviota ei ole mahdollista tehdä, koska kyse on työnhakijoiden käyttäytymiseen liittyvästä vaikutuksesta, johon liittyy sekä työttömyysturvaseuraamusten kohtuullistaminen ja nykyistä useammin toistuvat velvollisuudet, että toisaalta lähtökohtaisesti vapaus valita haettavat työmahdollisuudet ja työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tarjoama tuki sekä

Yhden työttömyysturvaseuraamusta koskevan asian ratkaisemiseen ja sitä koskevan työvoimapoliittisen lausunnon antamiseen kuluu aikaa arviolta noin 20 minuuttia. Arvio sisältää asiaan liittyvien tietojen tarkistamisen, työnhakijan antamaan selvitykseen tutustumisen, mahdollisen lisäselvityspyynnön tekemisen ja sen myöhemmän käsittelemisen sekä asian ratkaisemisen ja työvoimapoliittisen lausunnon perustelujen kirjoittamisen.[8]

Työttömyysturvaseuraamusten määrän mahdollinen kasvu lisäisi myös työttömyysetuuden maksajien työtä. Työtä aiheutuisi sekä seuraamuksia koskevien päätösten antamisesta, että mahdollisten seuraamuksia koskevien valitusasioiden käsittelystä.

[8] Arvio perustuu Uudenmaan työ- ja elinkeinotoimiston työttömyysturvayksikön tietoihin vuodelta 2016.

Työttömyysturvaseuraamuksia koskevien valitusten määrän mahdollinen kasvu lisäisi myös sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan ja vakuutusoikeuden työmäärää. Tätä vaikutusta ei voida luotettavasti arvioida tarkemmin, koska tähän vaikuttaa olennaisesti työttömien työnhakijoiden määrä ja se, millä tavoin esitetyt muutokset ohjaavat työnhakijoiden menettelyä. Lisäksi seuraamusten nykyistä lyhyempi kesto voi vaikuttaa siihen, että seuraamuksia pidetään nykyistä oikeudenmukaisempina eikä asiaan haeta muutosta valittamalla.

Pelkästään työnhakijaksi rekisteröimisen epäämiseen liittyvien valitusasioiden määrä arvioidaan vähäiseksi. Määrä on suurempi, jos otetaan huomioon ne tilanteet, joissa henkilö nykyisin valittaisi työttömyysturvaoikeuden epäämisestä sillä perusteella, ettei häntä ole rekisteröity työnhakijaksi. Nämä viimeksi mainitut valitukset eivät kuitenkaan lisäisi valitusasioiden määrää.

4.2.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

4.2.3.1 Vaikutukset perusoikeuksien toteutumiseen

Esitetyt muutokset vaikuttaisivat perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Nykyisin kaikille työttömille työnhakijoille ei tehdä työtarjouksia ja toisaalta kaikkien työttömien kanssa ei ole laadittu työllistymissuunnitelmaa tai siinä ei ole sovittu omatoimisesta työnhausta. Tämän vuoksi työnhakijat ovat lähtökohtaisesti keskenään erilaisessa asemassa työttömyysetuuden saamiseksi edellytettävän työnhaun suhteen. Esitetty muutos lisäisi tältä osin työttömien keskinäistä yhdenvertaisuutta ja selkiyttäisi sitä, mitä työttömyysetuuden vastikkeellisuudella ja omatoimisella työnhaulla tarkoitetaan.

Velvollisuudella hakea tarkastelujaksolla keskimäärin yhtä työpaikkaa viikossa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä ei olisi vaikutusta siihen osaan työttömistä, jotka jo nyt täyttävät tämän edellytyksen. Vaikutukset kohdistuisivat pääasiassa niihin työttömiin, jotka muuten eivät hakisi aktiivisesti työtä.

Perustuslain 18 §:n mukaan jokaisella on oikeus lain mukaan hankkia toimeentulonsa valitsemallaan työllä, ammatilla tai elinkeinolla. Julkisen vallan on huolehdittava työvoiman suojelusta. Lisäksi julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön.

Esitetyt muutokset tukisivat perustuslain 18 §:ssä säädettyjen seikkojen toteutumista, kun muutokset edistäisivät työllisyyttä. Lisäksi työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä olevan työnhakuvelvollisuuden täyttäminen perustuisi pääsääntöisesti työnhakijan itsensä valitsemiin työmahdollisuuksiin. Muutos olisi merkittävä nykyiseen verrattuna, koska nykyisessä työtarjouksiin perustuvassa työnvälityksessä työ- ja elinkeinotoimisto valitsee työpaikat, joita työnhakijan tukee hakea. Työnhakijan valinnanvapaus kaventuisi haettavien työmahdollisuuksien osalta koulutuksessa olevia työnhakijoitta lukuun ottamatta vasta sen jälkeen, kun puolen vuoden työnhaku ei olisi johtanut työllistymiseen.

Perustuslain 19 §:n 2 momentissa turvataan oikeus sosiaaliturvaan. Nykyistä lyhyemmät korvauksettomat määräajat sekä työnhakijan muistuttaminen työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä ennen työttömyysturvaseuraamuksen asettamista tukisivat tämän oikeuden toteutumista. Lisäksi mainitut muutokset voivat jossain määrin vaikuttaa siten, että työnhakijan tarve turvautua perustuslain 19 §:n 1 momentissa tarkoitettuun viimesijaiseen etuuteen, käytännössä toimeentulotukeen, vähenee.

4.2.3.2 Muut vaikutukset työttömiin

Työnhakijat hyötyisivät esitetyistä työnhakijan palveluprosessia koskevista muutoksista kahdella tavalla. Jos työnhakijalla on puutteita työnhakutaidoissa, työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tukisi työnhakua nykyistä olennaisesti enemmän. Työnhakutaidot on tässä ymmärrettävä laajasti. Esimerkiksi sosiaalisen median käytöllä on kasvava merkitys työnhaussa, kun taas perinteisten sanomalehdissä julkaistavien työpaikkailmoitusten merkitys vähenee.[9] Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voisi tukea työnhakijaa esimerkiksi uusien työnhaun muotojen käyttämisessä, vaikka työnhakijan edellytykset työllistyä olisivat muuten kunnossa.

Jos työnhakijan edellytyksissä hakea työtä ja työllistyä on puutteita, palveluprosessiin liittyvät muutokset nopeuttaisivat palvelutarpeen mukaisiin palveluihin pääsemistä. Tässä hallituksen esityksessä ei kuitenkaan esitetä muutoksia palvelun ydinprosessin lisäksi tarjottavien palveluiden sisältöön tai määrään. Palveluiden lisääntyvän kysynnän määrää ei myöskään ole mahdollista arvioida luotettavasti.

Osalla työnhakijoista osaamisen tai työllistymisvalmiuksien kehittäminen osallistumalla työllistymistä edistäviin palveluihin on merkittävä osa työllistymiseen johtavia toimia. Palveluprosessiin esitetyt muutokset tukisivat näiden enemmän henkilökohtaista palvelua tarvitsevien työnhakijoiden ohjaamista palveluihin.

Suomessa ei tilastoida työttömien työnhaun aktiivisuutta. Covid-19-pandemian takia asiaa ei ole myöskään selvitetty esimerkiksi erillisellä kyselytutkimuksella, koska on pidetty todennäköisenä, etteivät kyselytutkimuksen tulokset kuvaisi työmarkkinoiden ja työnhaun normaalia tilannetta.

Yhtenä arviona työnhakuaktiivisudesta voidaan käyttää Tilastokeskuksen piilotyöttömän määritelmää. Tilastokeskuksen määrittelemät piilotyöttömät eivät ole hakeneet työpaikkaa viimeisen neljän viikon aikana, mutta olisivat kuitenkin valmiita ottamaan ansiotyötä vastaan kahden viikon kuluessa. Tähän joukkoon kuuluu myös muita kuin työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimistoon ilmoittautuneita henkilöitä.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan 15–74-vuotiaita piilotyöttömiä oli vuonna 2018 yhteensä 128 000 henkilöä, mikä oli 15 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Yleisin syy siihen, etteivät piilotyöttömät olleet hakeneet töitä, oli opiskelu. Sen ilmoitti syyksi 25 prosenttia piilotyöttömistä. Vuodesta 2009 lähtien yleisin syy jättää hakematta töitä oli usko siihen, että töitä ei ollut saatavilla, minkä ilmoitti vuonna 2018 syyksi 21 prosenttia piilotyöttömistä.

Vuonna 2018 piilotyöttömiä oli eniten 15–24-vuotiaiden ikäryhmässä, 37 000 henkilöä. Piilotyöttömistä oli 65–74-vuotiaita 29 000 henkilöä. Heistä noin puolet katsoi jääneensä jo kokonaan eläkkeelle. 55–64-vuotiaita piilotyöttömiä oli 25 000, joista 35 prosenttia ei uskonut työllistymismahdollisuuksiinsa.[10]

[9] Räisänen, Heikki – Ylikännö, Minna; Minne uudet työpaikat syntyivät vuonna 2019? TEM-analyyseja 104/2021. http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-693-2.

[10] Suomen virallinen tilasto (SVT): Työvoimatutkimus [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-7830. Aikasarjatiedot 2009-2018 2018, 4 Työvoiman ulkopuolella olevat. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 23.2.2021]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/tyti/2018/13/tyti_2018_13_2019-04-11_kat_004_fi.html.

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen perusteella voidaan muodostaa käsitystä siitä, kuinka suuri joukko työttömistä olisi selvästi passiivisia työnhaussaan. Todellinen määrä voi olla tätä hieman suurempi, sillä piilotyöttömyyden rajana on se, ettei ole hakenut työtä viimeisen neljän viikon aikana. Esitettyjen muutosten perusteella työttömän tulisi kuitenkin hakea lähtökohtaisesti neljää työmahdollisuutta kuukauden aikana. Työvoimatutkimuksesta ilmenevä piilotyöttömien määrä antaa siis arvion niiden työttömien lukumäärästä, jotka eivät ole hakeneet yhtään työpaikkaa kuukauden aikana. Osa näistä työnhakijoista voi olla myös sellaisia, ettei heiltä esityksen perusteella myöskään edellytettäisi työmahdollisuuksien hakemista, tai määrällistä hakuvelvollisuutta alennettaisiin.

Työnhakuvelvollisuuden vaikutusten työnhaussaan passiivisten työttömien työnhakuaktiivisuuteen arvioidaan kohdistuvan alueellisesti melko tasaisesti. Arvio perustuu Kansaneläkelaitoksen selvitykseen niiden työttömyysetuuden saajien jakautumisesta kunnittain, jotka eivät olleet osoittaneet työttömyysturvan niin sanotussa aktiivimallissa edellytettyä aktiivisuutta ja peruspäivärahan tai työmarkkinatuen määrää oli alennettu. Kuntia, joissa etuuden määrää oli alennettu yli 40 prosentilla työttömyysetuuden saajista, oli varsin tasaisesti ympäri Suomea. Tällaisia kuntia on paljon Uudellamaalla, mutta vähän läntisessä Suomessa. Myös alennetun ansiopäivärahan saajien osuus jakautui kunnittain melko tasaisesti.[11]

Niiden työttömien työnhakijoiden osalta, jotka jo nyt hakevat työtä aktiivisesti, esitetyt muutokset tarkoittaisivat työttömyysetuuden saamiseen liittyvien velvoitteiden kevenemistä, sillä työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan tarjoaman työn hakeminen ei enää pääsääntöisesti olisi työtöntä velvoittavaa.

Työllistymissuunnitelman toteuttamisesta ja suunnitelmassa edellytetystä työnhausta ilmoittaminen tukisi uudella tavalla työnhakijan palveluprosessia. Työnhausta kertyisi ajantasaista tietoa, jota työnhakija itse sekä työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta voisi hyödyntää työnhaun ja sen tueksi tarvittavan palvelukokonaisuuden suunnittelussa.

Jatkossa työnhakijat voisivat lähtökohtaisesti itse päättää, mitä työmahdollisuuksia hakevat ja milloin. Tämä lisäisi työnhakijoiden tosiasiallisia mahdollisuuksia vaikuttaa työnhakuunsa. Tämä tullee vähentämään vaikutusta, jossa työnhakuun velvoittaminen voi johtaa työllistymiseen epätarkoituksenmukaiseen työhön. Epätarkoituksenmukaisuus voi ilmentyä esimerkiksi siten, ettei työ vastaa työnhakijan koulutusta ja aiempaa tulotasoa tai työn kesto tai työaika ei vastaa hakijan odotuksia. Rationaalisesti toimiva työnhakija kuitenkin hakisi itselleen mahdollisimman hyvin sopivia ja mieluisia työmahdollisuuksia.

Seuraamusten porrastaminen esitetyllä tavalla tarkoittaisi sitä, että työnhakija ei välttämättä menettäisi oikeutta työttömyysetuuteen lainkaan tai asetettava seuraamus olisi nykyistä lievempi esimerkiksi silloin, kun työnhakija erehtyy siinä, miten hänen tulee toimia työttömyysetuutta saadakseen. Niiden työnhakijoiden kohdalla, jotka laiminlöisivät toistuvasti työllistymissuunnitelman toteuttamisen, seuraamukset kuitenkin ankaroituisivat nopeasti.

Täysimääräinen työnhakuvelvollisuus

[11] https://www.kela.fi/lehdistotiedotteet/-/asset_publisher/S3Q9lK5MESlT/content/joka-kymmenes-tyoton-aktivoitui-kun-aktiivimalli-leikkasi-etuutta

Vuonna 2019 työ- ja elinkeinotoimistoissa oli yhteensä työnhakijana kuukauden lopussa keskimäärin 437 000 sellaista työnhakijaa, jonka työllistymissuunnitelmaan sisällytettäisiin työnhakuvelvollisuus tai jonka kohdalla katsottaisiin, ettei työnhakuvelvollisuutta tulisi tällä hetkellä asettaa.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli vastaavana aikana myös noin 143 000 työssä olevaa työnhakijaa. Näistä edellä olevassa arviossa on otettu huomioon 36 prosenttia (52 000 työnhakijaa, jotka sisältyvät edellä mainittuun 437 000 työnhakijan joukkoon), joiden on arvioitu kuuluvan hakuvelvollisuuden piiriin sillä perusteella, että heidän lukumääränsä arvioidaan vastaavan sovitellun työttömyysetuuden saajien määrää. Loput työssä olevista työnhakijoista eivät arvion mukaan tulisi työnhakuvelvollisuuden piiriin esimerkiksi sen vuoksi, että he ovat ilmoittautuneet työnhakijoiksi työssä ollessaan. Heidän tavoitteenaan voi olla esimerkiksi työpaikan vaihtaminen ilman väliin sijoittuvaa työttömyysjaksoa.

Lähtökohtana oleva neljän työmahdollisuuden hakeminen kuukaudessa koskisi arviolta noin 60 prosenttia työnhakijoista. Tämä tarkoittaa sitä, että täysi työnhakuvelvollisuus koskisi 255 000 työnhakijaa työnhakijoiden keskimääräisen kuukauden lopussa olevan määrän (437 000) perusteella laskettuna. Arviossa ei ole otettu huomioon sitä, että lomautettujen kohdalla työnhakuvelvollisuus alkaisi vasta lomautuksen jatkuttua kolme kuukautta.

Edellä mainitussa arviossa on otettu huomioon ne työttömät työnhakijat, joiden työnhakuvelvollisuuden määrää ei alennettaisi tai joille ei asetettaisi työnhakuvelvollisuutta lainkaan jäljempänä kuvatulla tavalla. Lisäksi on otettu huomioon enintään kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa ja vastaavan ajan työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisesti opiskelevat työnhakijat (arviolta noin 20 prosenttia koulutuksessa olevista työnhakijoista). Tätä pitemmissä koulutuksissa opiskelevien työnhakijoiden työnhakuvelvollisuus on huomioitu kuukautta ennen koulutuksen arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien. Lisäksi on huomioitu enintään kuukauden kestävässä työkokeilussa tai kuntouttavassa työtoiminnassa olevat työnhakijat. Näiden henkilöiden määrä on kuitenkin huomattavan pieni.

Muihin työttömyysturvalaissa tarkoitettuihin työllistymistä edistäviin palveluihin kuin työvoimakoulutukseen tai työkokeiluun osallistuville taikka työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisesti opiskeleville tehtiin vuonna 2019 palvelun aikana arviolta noin 1 900 työtarjousta. Tarjouksen saaneiden työnhakijoiden lukumäärä oli arviolta noin 1 000, kun yhteensä palvelu oli alkanut vuoden 2019 aikana 60 000 eri henkilöllä. Palveluiden kestot vaihtelevat, mutta jos tehtyjen työtarjousten määrää verrataan esitettyyn muutokseen olettamalla, että jokainen lausunnon saanut on osallistunut enintään kuukauden kestävään palveluun, hakisivat he palvelun aikana yhteensä arviolta noin 240 000 työmahdollisuutta.

Määrältään alennettu työnhakuvelvollisuus

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuden määrää alennettaisiin, jos työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä ottaen huomioon hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä hänen työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja.

Esimerkiksi vähäinen työkokemus, puutteet osaamisessa tai alentunut työkyky eivät kuitenkaan olisi riittävä peruste alentaa työnhakuvelvollisuutta, jos työnhakijalle sopivien neljän työmah-

dollisuuden hakeminen kuitenkin olisi mahdollista. Kaikkien edellä mainittujen seikkojen arviointiin ei ole käytettävissä tilastotietoja. Työnhakuvelvollisuuden määrällinen alentaminen olisi kuitenkin poikkeuksellista.

Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään oli merkitty jokin lääketieteellinen diagnoosi vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 54 000 työnhakijalle. Näistä työnhakijoista arviolta noin 14 000 sijoittui nykyisille työnvälitys- ja yrityspalvelut– sekä osaamisen kehittämispalvelut– palvelulinjoille. Näille palvelulinjoille ohjataan työnhakijoita, joilla on mahdollisuus työllistyä avoimille työmarkkinoille. Jos alennettu työnhakuvelvollisuus asetettaisiin näille työnhakijoille, määrä vastaisi kolmea prosenttia muista kuin työssä olevista työnhakijoista, joita oli vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 437 000. Määrä on vain suuntaa antava arvio, koska jos työnhakijan jäljellä olevaa työkykyä vastaavaa työtä on löydettävissä, haluvelvollisuuden määrää ei tällä perusteella alennettaisi.

Vaikka työttömyyden pitkittyminen ei olisikaan peruste alentaa työnhakuvelvollisuutta, työmarkkinatilanteen vaikutusta työnhakumahdollisuuksiin voitaneen arvioida pitkäaikaistyöttömien määrän perusteella. Pitkäaikaistyöttömänä eli yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita työnhakijoita, joille ei ole merkitty lääketieteellistä diagnoosia, oli vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa noin 63 000. Jos oletetaan esimerkinomaisesti, että näistä työnhakijoista 50 prosentilla olisi jokin sellainen yksilöön liittyvä lainsäädännössä tarkoitettu seikka, ettei neljän työmahdollisuuden hakeminen kuukaudessa ole mahdollista, alennettu työnhakuvelvollisuus asetettaisiin tällä perusteella kuukauden lopun keskimääräistä tilannetta kuvaavien tilastotietojen perusteella noin 26 000 työnhakijalle. Määrä vastaisi kuutta prosenttia hakuvelvoitteen kohteena olevista työnhakijoista.

Osa-aikaista työtä tekevien ja työaikaa lyhentämällä lomautettujen työnhakijoiden työnhakuvelvollisuus olisi yhden työmahdollisuuden hakeminen kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana. Keskimäärin soviteltua työttömyysetuutta sai vuonna 2019 kuukauden lopussa arviolta noin 52 000 työnhakijaa. Näistä arviolta noin 8 300 työnhakijaa oli muita kuin osa-aikaista työtä tekeviä. Heille työnhakuvelvollisuus asetettaisiin täysimääräisenä.

Osa-aikatyössä olevia vastaava työnhakuvelvollisuus asetettaisiin työaikaa lyhentämällä lomautetuille. Kuukauden lopun keskimääräisten vuotta 2019 kuvaavien tietojen perusteella näitä työnhakijoita olisi arviolta kuukauden lopussa arviolta noin 5 400. Arviossa ei ole otettu huomioon sitä, että lomautettujen kohdalla työnhakuvelvollisuus alkaisi vasta lomautuksen jatkuttua kolme kuukautta.

Edellä tarkoitettujen osa-aikaista työtä tekevien ja työaikaa lyhentämällä lomautettujen yhteenlaskettu määrä olisi keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 44 000. Määrä vastaisi 10 prosenttia muista kuin työssä olevista työnhakijoista, joita oli vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 437 000. Vertailulukua osa-aikaisessa työssä oleville nykyisin tehdyistä työtarjouksista ei ole mahdollista selvittää käytettävissä olevista tilastotiedoista tai työja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmenevistä tiedoista.

Yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa olevalle tai vastaavan ajan työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle tehtäisiin nykyistä vastaavia työtarjouksia. Työnhakijan tulisi hakea kolmea hänelle osoitettua työpaikkaa kolmen kuukauden aikana, jotta hän täyttäisi työnhakuvelvollisuutensa.

Arviolta noin 80 prosenttia mainituista opinnoista tai opintojen työttömyysetuudella tuetuista jaksoista kestää yli kuukauden, kun koulutuksessa oli kaikkiaan vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa noin 57 000 työnhakijaa. Luku sisältää epävarmuuksia, koska joukossa voi olla

muitakin kuin työvoimakoulutuksessa tai työttömyysetuudella tuettuna opiskelevia. Tällä perusteella tässä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus koskisi kuukauden lopussa keskimäärin 45 000 työnhakijaa. Määrä vastaisi 10 prosenttia muista kuin työssä olevista työnhakijoista, joita oli vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 437 000.

Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevilla on nykyisin velvollisuus hakea työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä työttömyysetuuden menettämisen uhalla. Tässä tarkoitetun kotoutumiskoulutuksen aloitti työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmenevän työvoimapoliittisten lausuntojen määrän perusteella vuonna 2019 noin 11 000 työnhakijaa. Näistä työtarjouksia tehtiin koulutuksen aikana arviolta noin 33 työnhakijalle ja tehtyjen tarjousten määrä oli noin 84.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvoitetta ei asetettaisi työnhakijoille, joiden työttömyys on pitkittynyt ja joilla on monialaisten palveluiden tarve. Lisäksi edellytettäisiin, että työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työnhaku ja työllistyminen ole tällä hetkellä mahdollista. Arviota tarkistettaisiin kuitenkin aina työllistymissuunnitelmaa tai esimerkiksi monialaista työllistymissuunnitelmaa tarkistettaessa.

Lisäksi työnhakuvelvoite jätettäisiin asettamatta työnhakijoille, joilla ei ole lainkaan jäljellä olevaa työkykyä ja jotka eivät ole päässeet kuntoutukseen. Lisäksi edellytettäisiin, että henkilö on hakenut työkyvyttömyyden perusteella maksettavaa etuutta. Tarkoituksena on, että henkilö olisi oikean etuuden piirissä, jolloin myös esimerkiksi etuuskauden kestoon liittyvät tukitoimet ovat mahdollisia.

Edellä mainittu tarkoittaa sitä, että työnhakijoita, joille ei asetettaisi työnhakuvelvollisuutta, olisi asiakkaana työ- ja elinkeinotoimistoissa, työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa sekä monialaisessa yhteispalvelussa. Luotettavana pidettäviä tilastotietoja edellä mainitun työnhakijajoukon suuruudesta ei ole käytettävissä. Asiaa voidaan kuitenkin arvioida niiden työnhakijoiden määrän perusteella, joiden tietoihin työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään oli merkitty jokin lääketieteellinen diagnoosi. Näitä työnhakijoita oli vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 54 000.

Pelkästään se, että työnhakijalla on jokin lääketieteellisesti todettu sairaus tai vamma, ei johtaisi siihen, että työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi. Arvioinnissa tulisikin lisäksi ottaa huomioon, että arviolta noin 40 000 edellä mainituista noin 54 000 työnhakijasta oli ohjattu monialaiseen yhteispalveluun tai heidät oli sijoitettu työ- ja elinkeinotoimistossa tuetun työllistymisen palvelut –palvelulinjalle. Tätä työnhakijoiden joukkoa voitaneen pitää suuntaa antavana arviona niistä työnhakijoista, joille työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi. Tämä vastaa noin 10 prosenttia muista kuin työssä olevista työnhakijoista, joita oli vuonna 2019 keskimäärin kuukauden lopussa arviolta noin 437 000. Työssä olevista luvussa ovat mukana niiden työnhakijoiden arvioutu määrä, jotka saavat soviteltua työttömyysetuutta.

Edellä mainituille noin 40 000 työnhakijalle ei nykyisin juurikaan tehdä työtarjouksia. Vuonna 2019 työtarjouksia tehtiin heistä arviolta noin 1 500 työnhakijalle. Tehtyjen työtarjousten määrä oli tältä osin arviolta noin 3 100.

Taulukko: Yhteenveto työnhakuvelvollisuudesta.

Ryhmä	Hakuvelvollisuus	Työnhakijoita kk lopussa (vuosika. 2019)	Osuus kaikista, prosenttia
Kaikki työnhakijat		437 000	100
edellytykset hakea työtä ja työllistyä kunnossa	4 hakua kuukaudessa	255 000	n. 58
ei mahdollista hakea neljää työmahdollisuutta yksilön ominaisuuksien ja työmarkkinatilanteen perusteella	alennettu	40 000	n. 9
osa-aikatyöntekijät ja lyhennetyllä työviikolla olevat	alennettu	57 000	n. 13
yli kuukauden kestävässä koulutuksessa olevat	alennettu	45 000	n. 10
nykyiselle palvelulinja 3:lle sijoitetut ja TYP:een ohjatut, jotka ovat työkyvyttömiä	ei hakuvelvollisuutta	40 000	n. 9

4.2.3.3 Vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon

Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen perusteella työnhaussaan passiivisista työttömistä työnhakijoista niukka enemmistö on miehiä.[12] Myös työttömyysturvaseuraamuksia asetetaan enemmän miehille kuin naisille. Työn hakematta jättämiseen ja työn päättymiseen liittyvistä seuraamuksista asetettiin vuonna 2019 miehille noin 50–55 prosenttia ja naisille vastaavasti noin 45–50 prosenttia.

Poikkeuksena edellä mainitusta ovat tilanteet, joissa työnantaja päätti työntekijän työsuhteen. Näissä tapauksissa noin 70 prosenttia korvauksettomista määräajoista asetettiin miehille. Myös työllistymissuunnitelman laatimatta jäämiseen, suunnitelman toteuttamatta jättämiseen ja palveluihin osallistumisen laiminlyömiseen liittyvät korvauksettomat määräajat kohdistuivat enemmän miehiin (noin 60–65 prosenttia) kuin naisiin (noin 35–40 prosenttia).

Työsuhteen päättymiseen liittyvissä tilanteissa työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan olisi vaikea omilla toimillaan kaventaa sukupuolten välistä eroa. Tämä johtuu siitä, että henkilö ei työssä ollessaan välttämättä ole vielä lainkaan tekemisissä mainittujen tahojen kanssa. Se on myös yleisesti tiedossa, että työsuhteen päättyessä muusta kuin tuotannollisesta tai taloudellisesta syystä taikka määräaikaisuuden takia, seurauksena voi olla korvauksettoman määräajan asettaminen. Sukupuolten välistä eroa ei siten voitane vähentää olennaisesti myöskään työttömyysetuuden saamisen edellytyksiä koskevan tietoisuuden lisäämisellä.

Työ- ja elinkeinoministeriön Työnvälitystilaston mukaan työnhakijoiden sukupuolijakauma oli vuonna 2019 hyvin tasainen. Miehiä oli työnhakijana vain noin 8 000 enemmän kuin naisia, kun eri henkilöitä oli vuoden aikana työnhakijana yhteensä noin 770 000. Työnhakija voi sukupuolesta riippumatta välttää työttömyysetuuden menettämisen omilla toimillaan. Oman menettelyn

[12] Kts. alaviite xx.

vaikutus korostuu, kun työnhakijaa muistutettaisiin työmahdollisuuksien hakemisen ja työllistymistä edistäviin palveluihin osallistumisen merkityksestä ennen työttömyysturvaseuraamuksen asettamista.

Syyt siihen, miksi miehille asetetaan naisia enemmän työ- ja elinkeinotoimiston palveluihin liittyviä korvauksettomia määräaikoja, eivät ole tiedossa. Esitetty tiivis palveluprosessi kuitenkin tarjoaa työ- ja elinkeinotoimistolle ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleville kunnille mahdollisuuden selvittää nykyistä paremmin mahdollisia yksilökohtaisia työnhaun ja työllistymisen esteitä sekä ohjata ja motivoida työnhakijoita nykyistä paremmin. Tämä voi vähentää tältä osin sukupuolten välisiä eroja.

4.2.3.4 Vaikutukset työllisyyteen Muutokset mahdollisia, tarkentuu valmistelun kuluessa

Esitettyjen muutosten arvioidaan vahvistavan työllisyyttä noin 9 500 - 10 000 työllisellä. Arvio perustuu valtiovarainministeriön 2020 syksyn budjettiriihen yhteydessä julkaisemaan taustalaskelmaan, jota on täydennetty valmistelun yhteydessä tarkentuneiden tietojen perusteella. Pääosa vaikutuksesta liittyy työnhaun alkuvaiheessa järjestettävän alkuhaastattelun sekä kahden viikon välein järjestettävien täydentävien työnhakukeskustelujen ja näitä seuraavan työnhakukeskustelun muodostamaan kokonaisuuteen, sekä puolen vuoden välein toistuvaan kuukauden kestävään tiiviiseen palvelujaksoon.

Työnhakuvelvollisuuden toteuttamisen kattava seuranta kuukauden tai kolmen kuukauden jaksoissa sekä työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät työttömyysturvaseuraamusten muutokset sekä pitkien korvauksettomien määräaikojen lyhentäminen vahvistaisivat työllisyyttä arviolta yhteensä noin 2 200 työllisellä.

Määrällinen työnhakuvelvollisuus, jossa työnhakija hakee keskimäärin yhtä työmahdollisuutta viikossa, lisäisi työllisyyttä. Koska työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavien työtarjousten käyttö olisi nykyistä rajatumpaa, tämä laskisi kokonaisuuden vaikutusta työllisyyden kasvuun.

Arviossa on oletettu, että työnhakuvelvollisuus koskisi esitetyllä tavalla arviolta noin 90 prosenttia työnhakijoista. Työnhakuvelvollisuuden kattavuuden arvioidaan olevan noin 66 prosenttia kaikkien työnhakijoiden osalta suhteessa täysimääräiseen työnhakuvelvollisuuteen.

Empiirisestä tutkimuskirjallisuudesta

Empiirinen taloustieteellinen kirjallisuus (kts. Card ym.[13] Esitettyjen muutosten osalta keskeisiä ovat muun muassa Maibom ym.[14] ja McVicar[15]) antaa viitteitä siitä, että niin sanotulla työnha-

[13] Card, David – Kluve, Jochen - Weber, Andrea; What Works? A Meta Analysis of Recent Active Labor Market Program Evaluations. Journal of the European Economic Association, Volume 16, Issue 3, June 2018, Pages 894–931; https://doi.org/10.1093/jeea/jvx028.
[14] Maibom, Jonas – Rosholm, Michael – Svarer, Michael; Experimental Evidence on the Effects of Early Meetings and Activation. The Scandinavian Journal of Economics. Volume 119, Issue 3, July 2017, Pages 541 570; https://doi.org/10.1111/sjoe.12180.
[15] McVicar, Duncan; Job search monitoring intensity, unemployment exit and job entry: Quasi-experimental evidence from the UK. Labour Economics, Volume 15, Issue 6, December 2008, Pages 1451-1468; https://doi.org/10.1016/j.labeco.2008.02.002.

kuvalmennuksella, joka käsittää erilaiset työnhakijan kohtaamisen ja tukemisen keinot, on positiivisia vaikutuksia työllisyyteen. Joissakin viimeaikaisissa tutkimuksissa (kts. Gautier ym. [16] ja Crepon ym.[17]) on havaittu niin sanottujen tasapainovaikutusten eli talouden koko toiminnan ja työnhakua tukevien reformien merkittävästi heikentävän tai jopa poistavan kokonaan nämä positiiviset vaikutukset. Tällaiset tulokset antavat perustetta ajatella, että työnhakuvalmennus pikemminkin lajittelee työnhakijoita järjestykseen kuin vähentää työttömyyden tasoa. Toisissa tutkimuksissa (Cottier ym. [18]) on korostettu muiden järjestelmän osien merkitystä: työnhakuvalmennus on voinut vahvistaa ensin työllisyyttä, mutta työllisyysjaksot ovat saattaneet päättyä hyvin nopeasti esimerkiksi työttömyysturvaoikeuden muodostuttua.

Suomen kontekstin näkökulmasta kiinnostavin lienee ruotsalaista kokeilua arvioiva tutkimus (Cheung ym.[19]). Kokeilusta merkittävän tekee asetelma, joka mahdollistaa edellä kuvattujen kokonaistaloudellisista mekanismeista syntyvien syrjäytymisvaikutusten arvioimisen koeasetelmaan perustuen. Lisäksi tutkimuksessa tarkastellaan eri tyyppisten kontaktitapojen, kuten ryhmähaastattelujen sekä paikan päällä ja etäyhteydellä järjestettävien haastattelujen vaikutuksia eritellysti, sekä muun muassa työtarjousten merkitystä vaikutusten näkökulmasta.

Määrällisen työnhakuvelvoitteen osalta vastaavaa ratkaisua ovat tutkineet muun muassa Borland ja Tseng[20], jotka havaitsevat työnhakuvelvoitteen tehostavan työnhakua. Viimeaikaisessa tutkimuskirjallisuudessa työnhakutavoitteita ovat tutkineet muun muassa Arni ja Schiprowski[21] sekä Lachowska ym.[22], joskin jälkimmäisessä hakutavoitteiden erittely on ollut vaikeampaa. Arnin ja Schprowskin tutkimuksen mukaan korkeampi työnhakutavoite johtaa nopeampaan työllisyyteen. Työtarjouksia käsittelevät täsmällisemmin muun muassa Bollens ja Cockx[23] sekä

[16] Kts. Gautier, Pieter ym.; Estimating Equilibrium Effects of Job Search Assistance. Journal of Labor Economics, Volume 36, Number 4, October 2018; https://doi.org/10.1086/697513.
[17] Crepon, Bruno ym,: Do Labor Market Policies have Displacement Effects? Evidence from a Clustered Randomized Experiment. The Quarterly Journal of Economics, Volume 128, Issue 2, May 2013, Pages 531–580; https://doi.org/10.1093/qje/qjt001.
[18] Cottier, Lionel ym.: Does Job Search Assistance Really Raise Employment? IZA Discussion Paper Series No. 11766, August 2018; http://ftp.iza.org/dp11766.pdf.
[19] Cheung, Maria ym.: Does job search assistance reduce unemployment? Experimental evidence on displacement effects and mechanisms. IFAU Working Paper 2019:25; https://www.ifau.se/en/Press/Abstracts/does-job-search-assistance-reduce-unemployment-experimental-evidence-on-displacement-effects-and-mechanisms/.
[20] Borland, Jeff – Tseng, Yi-Ping; Does a Minimum Job Search Requirement Reduce Time on Unemployment Payments? Evidence from the Jobseeker Diary in Australia. Sage Journals, Vol 60, Issue 3, 2007; https://doi.org/10.1177/001979390706000303.
[21] Arni, Patrick – Schiprowski, Amelie; Job Search Requirements, Effort Provision and Labor Market Outcomes. IZA Discussion Paper Series No. 11765, August 20189; http://ftp.iza.org/dp11765.pdf.
[22] Lachowska, Marta – Meral, Merve - Woodbury, Stephen A.; Effects of the unemployment insurance work test on long-term employment outcomes. Labour Economics, Volume 41, August 2016, Pages 246-265; https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.05.015.
[23] Bollens, Joost – Cockx, Bart; Effectiveness of a job vacancy referral scheme. IZA Journal of Labor Policy. Volume 6, Article number: 15 (2017).

van den Berg ym.[24], jotka Cheungin ym.[25] mukaisesti päätyvät pitämään työtarjouksia hyvinkin tehokkaana työnvälityksen instrumenttina.

Suomalaisia työttömyysturvaseuraamuksia on tutkinut Busk[26], joka havaitsee seuraamusten vaikuttavan positiivisesti työmarkkinatuen saajien työllistymiseen. Esitetyn porrastetun seuraamuskokonaisuudennäkökulmasta keskeisen tutkimuksen on tehnyt ruotsalaista sanktioreformia tutkiva Lombardi[27]. Tutkimuksen keskeinen havainto on, että sanktioiden vaikutuksen osalta sanktiota merkittävämpi tekijä voi olla sanktiojärjestelmään liittyvä ohjausvaikutus. Ajatuksena on, että uskottavaan monitorointiin perustuva sanktiojärjestelmä voi ohjata yksilöitä toimimaan työnhaun sääntöjen mukaisesti; itse sanktion saamisesta seuraava muutos käyttäytymisessä on lopputuloksen kannalta vähemmän merkittävä. Myös joissakin muissa työnhakuun liittyvissä tutkimuksissa (esimerkiksi Black ym.[28]) on havaittu ohjausvaikutuksen olevan merkittävä tekijä.

Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut

Työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen vaikutuksia arvioidaan ensisijaisesti Cheungin ym.[29] tutkimuksesta saatavien tietojen perusteella. Tutkimuksessa korjataan kokeiluun osallistumisasteen vaihtelua instrumenttimuuttujamenetelmällä[30], ja sovelletaan näistä saatuja tuloksia rakenteellisessa mallissa. Kokeilun laajentaminen sellaisenaan koko Ruotsin tasolle vähentäisi tulosten mukaan työttömyyttä noin 0,2 prosenttiyksikköä. Soveltamalla ainoastaan henkilökohtaisia palveluita (ryhmäpalveluiden sijasta) vaikutus kasvaa noin 0,6 prosenttiyksikköön[31].

Jos työttömyyden alkuvaiheessa kolmen kuukauden ajan kahden viikon välein järjestettävät täydentävät työnhakukeskustelut ja tiiviin palvelujakson päättävä työnhakukeskustelu toteutettaisiin kontekstissa, jossa määrällinen työnhakuvelvollisuus on yksi hakemus viikossa, ja työnhausta on ilmoitettava kerran kuussa, olisi vaikutus tutkimuksen tuloksista Suomeen yleistäen noin

[24] van den Berg, Gerard J – Hofmann, Barbara – Uhlendorff, Arne; Evaluating Vacancy Referrals and the Roles of Sanctions and Sickness Absence. The Economic Journal, Volume 129, Issue 624, November 2019, Pages 3292–3322; https://doi.org/10.1093/ej/uez032.

[25]

[26] Busk, Henna; Sanctions and the exit from unemployment in two different benefit schemes. Labour Economics, Volume 42, October 2016, Pages 159-176; https://doi.org/10.1016/j.labeco.2016.09.001.

[27] Lombardi, Stefano; Threat effects of monitoring and unemployment insurance sanctions: evidence from two reforms. IFAU Working Paper 2019:22; https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2019/wp-2019-22-threat-effects-of-monitoring-and-unemployment-insurance-sanctions-evidence-from-two-reforms.pdf.

[28] Black, Dan A. ym.; Is the Threat of Reemployment Services More Effective Than the Services Themselves? Evidence from Random Assignment in the UI System. American Economic Review, Vol 93, No. 4, September 2003, (pp. 1313-1327).

[29] Kts. alaviite xx. Tietoja tutkimuksesta käytetään myös skaalaamaan vaikutusarvion muita osia.

[30] Instrumenttimuuttujamenetelmällä arvioitu nettovaikutus on esitetty taulukossa 3, sarakkeessa 6. Rakenteellisessa mallissa useita parametreja on kalibroitu Ruotsin datalle, joka heikentää tulosten sovellettavuutta.

[31] Pidemmän aikavälin tarkasteluissa, joissa työnantajien annetaan laajemmin reagoida reformiin, vaikutus kasvaa hieman alle yhteen prosenttiyksikköön.

2 567 * 0,006 = n. 15 000 työllistä.

Vaihtoehtoisesti tarkastelemalla Maibomin ym.[32] Tanskassa tehdystä vastaavasta (kolme kuukautta kestäneestä kahden viikon välisiä kasvokkain tapahtuvia kohtaamisia) kokeilusta saamia tuloksia saadaan toinen arvio. Tulosten mukaan satunnaiskokeessa haastatteluissa olleen kohderyhmän työllisyys vahvistui 237 viikon tarkastelujakson aikana noin seitsemän viikkoa; kontrolliryhmän 55 prosentin työllisyysasteeseen verrattuna tämä tarkoittaa tutkijoiden mukaan noin 5,7 prosentin vaikutusta. Vuoden 2019 aikana ansiopäivärahoja maksettiin noin 27 miljoonaa päivää, peruspäivärahoja noin seitsemän miljoonaa päivää, sekä työmarkkinatukea noin 49 miljoonaa päivää[33]. Soveltamalla näitä lukuja saadaan:

0,057 * 83 = 4,7 miljoonaa etuuspäivää vähemmän

4,7 milj./258 etuuspäivää vuodessa = noin 18 300 työllistä

Toisin kuin Cheungin ym.[34] tulos, tämä laskelma arvio ei huomioi niin sanottua syrjäyttämisvaikutusta. Cheungin ym. lisäksi Gautier ym. on tutkinut syrjäyttämisvaikutuksia pohjoismaisessa, Tanskan kontekstissa, mutta ilman yhtä selkeää koeasetelmaa. Tässä vaikutusarviossa syrjäyttämisvaikutusta pyritään huomioida skaalaamalla tuloksia karkeasti Cheungin ym. syrjäyttämisvaikutuksella[35] tai Gautierin ym.[36] vastaavalla.

0,22 * 18 300 = 4 000 työllistä

0,60 * 18 300 = 11 000 työllistä

Kolmas tutkimus, joka käsittelee tiiviitä haastattelujaksoja, on McVicar (2008)[37]. Tutkimus perustuu Pohjois-Irlannissa tapahtuneeseen työnvälitystoimistojen organisaatiota koskevaan muutokseen, joka synnytti luonnollisen koeasetelman. Tutkimuksessa muun muassa verrataan alueita, joilla palvelu oli keskeytetty, alueisiin joilla jatkettiin työnhaun seuraamista kahden viikon välein tapahtuvissa haastatteluissa. Tutkimuksen tuloksena haastattelujen keskeyttäminen kasvatti työttömyysturvajaksojen pituutta noin 16 prosenttia.

0,16 * 83 miljoonaa etuuspäivää = 13,2 miljoonaa

---

[32]

[33] Laskelmissa käytetään etuuspäivien summia jaksojen sijaan yksinkertaistamisen vuoksi. Etuuspäivien summa on keskimääräinen työttömyysjakson pituus kerrottuna jaksojen määrällä, ja näin ollen etuuspäiviä skaalaamalla päädytään samaan tulokseen, kuin jaksojen keskimääräistä pituutta skaalaamalla päädyttäisiin.

[34]

[35] Kokeilussa koeryhmän työllisyys kasvoi 4,6 prosenttiyksikköä, ja laski verrokeilla 3,6 prosenttia. Nettovaikutus olisi siis tässä kohtaa noin 0,22 prosenttia kokonaisvaikutuksesta (4,6-3,6)/4,6).

[36] Tutkimuksessa raportoidaan tutkittuun ohjelmaan osallistuneiden ja muiden työllisyysvaikutus käyttäen verrokkina samankaltaisia maakuntia. Viiden samankaltaisimman maakunnan osalta luvut ovat 0,073 ja -0,029 prosenttia, kolmen kuukauden aikaisilla työttömyydestä poistumisilla mitattuna. Skaalaluvuksi saadaan (7,3-2,9)/7,3 = 60 prosenttia kokonaisvaikutuksesta.

[37] McVicar, Duncan; Job search monitoring intensity, unemployment exit and job entry: Quasi-experimental evidence from the UK. Labour Economics, Volume 15, Issue 6, December 2008, Pages 1451-1468; https://doi.org/10.1016/j.labeco.2008.02.002.

13,2/258 = 51 500 työllistä.

McVicarin tutkimuksen soveltamiseen liittyy kaksi haastetta: ensinnäkin sen verrokkina on tila, jossa haastatteluja ei järjestetty lainkaan. Näin vaikutus on todennäköisesti tältä osin yliarvioitu. Jos oletetaan, että ensimmäisen kolmen kuukauden aikana järjestettäisiin nykyisin kaksi haastattelua (kahden viikon kohdalla ja kolmen kuukauden kohdalla), olisi tämä suhdeluku 2/(3*2) = 2/6. McVicarin tutkimuksessa ei myöskään huomioida mahdollisia syrjäytymisvaikutuksia. Huomioimalla nämä edellä kuvatun mukaisesti saadaan:

(1-2/6) * 0,22 * 51 500 = 7 500

(1-2/6) * 0,60 * 51 500 = 20 600

Tämä tarkoittaisi keskimäärin noin 14 000 työllistä. Jos kolmen edellä mainitun tutkimuksen tulokset yhdistetään, arviona työttömyyden ensimmäisen kolmen kuukauden aikana järjestettävien täydentävien työnhakukeskustelujen ja työnhakukeskustelun vaikutukseksi saadaan:

14 000 (McVicar) + 7 500 (Maibom ym.) + 15 000 (Cheung ym.)

Tämä tarkoittaisi keskimäärin noin 12 000 työllistä. Lähtökohtaisesti täydentävät työnhakukeskustelut ja työnhakukeskustelut järjestettäisiin kaikille työttömille ja työttömyysuhan alaisille. Työttömyyden alkuvaiheeseen sijoittuvat täydentävät työnhakukeskustelut ja työnhakukeskustelu jätettäisiin järjestämättä vain julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyissä tilanteissa.

Keskusteluja ei järjestettäisi muun muassa silloin, jos työnhakijan työnhaku on päättymässä kuukauden kuluessa. Jos työnhakijan ilmoittama työnhaun päättymissyy, esimerkiksi työhön meno tai päätoimisten opintojen alkaminen, myöhemmin peruuntuu, työnhakija on saattanut välttää tiiviin palvelujakson alun.

Vaikutusten arvioinnin ongelmana on, että viitatuissa tutkimuksissa haastattelujen tehoon todennäköisesti kytkeytyy (vertaa Cheung ym.[38]) muun muassa työtarjouksiin ja monitorointiin liittyviä tekijöitä. Työ- ja elinkeinoministeriön tietoihin perustuvan arvion perusteella määrällisen työnhakuvelvollisuuden kattavuus olisi noin 65 prosenttia suhteessa täysimääräiseen työnhakuvelvollisuuteen. Työnhaun alkuvaiheen tiivis palvelujakso puolestaan koskisi arviolta noin 90 prosenttia muista kuin työssä olevista työnhakijoista. Työnhakuvelvollisuuden ja tiiviin palvelujakson ulkopuolelle jäävät työnhakijat ovat osittain eri henkilöitä. Oletetaan edelleen, nolla hakuvelvoitteen piiriin tulevan osuuden kohdalla vaikuttavuudeksi puolet täyden hakuvelvoitteen piirissä oleviin nähden ja yhteyden hakuvelvoitteen ja vaikutuksen välillä olevan lineaarinen[39].

0,9 * 0,60 * 12 000 + 0,9 * 0,40 * 12 000 * 0,56 = noin 8 900 työllistä.

[38] Ryhmähaastattelujen teho on karkeasti ilmaisten noin kolmasosa kasvokkain tapahtuvista haastatteluista. Tutkijat arvioivat tämän johtuvan merkittävissä määrin henkilökohtaisessa haastattelussa paremmin ja useammin tarjottavista työtarjouksista. Jos työnhakuvelvoitetta ei ole, ei haastatteluissa samassa määrin voida näitä tarjota. Tältä osin on oletettu, että haastattelujen teho puolittuu.

[39] Täysi neljän työpaikan hakuvelvoite koskee 60% työnhakijoista. Jäljelle jäävien 40% kohdalla hakuvelvoite on arvion mukaan keskim. 0.06 työpaikkaa, jolloin vaikutus on 57% suhteessa täyden hakuvelvoitteen piirissä oleviin työnhakijoihin.

Tällä perusteella voidaan arvioida, että alkuhaastattelua seuraavat viisi täydentävää työnhakukeskustelua ja kolme kuukautta kestävän tiiviin palvelujakson päättävä työnhakukeskustelu vahvistaisivat työllisyyttä noin 8 900 työllisellä.

Evidenssi myöhemmin työnhaun aikana järjestettävien työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen osalta on heikompaa, erityisesti jos etsitään tutkimuksia jotka huomioivat edellä mainittuja syrjäytymisvaikutuksia. Esimerkiksi Crepon ym.[40] on käsitellyt kuusi kuukautta työtä etsineiden hiljattain opinnoista valmistuneiden työnhakijoiden tukijärjestelmää. Ratkaisussa hankittiin yksityisiltä tuottajilta palvelua, jossa työnhakija kohtasi ensin henkilökohtaisen valmentajan viikoittain ja lisäksi työnhakijat osallistuivat työpajoihin. Välituloksena havaittiin, että koeryhmän edustajat löysivät verrokkiryhmää 0,7 prosenttiyksikköä useammin määräaikaista työtä ja 0,2 prosenttiyksikköä useammin vakituista työtä. Syrjäytysvaikutukset olivat kuitenkin lopulta jopa suuremmat, ja näin ohjelman nettovaikutus jäi vähäiseksi.

Creponin ym. lisäksi myös Gautier ym.[41] käsittelee tutkimuksessaan työttömyyden myöhemmässä vaiheessa, viikkojen viisi ja kuusi aikana, työnhaussa tapahtuvaa aktivointia ja haastatteluja Tanskassa. Tutkimuksessa havaittiin, että syrjäytysvaikutuksen huomioinnin jälkeen työllisyysvaikutus oli vähäinen, ja kokonaistaloudellisella mallilla arvioituna negatiivinen.

Edellä mainitun perusteella voidaan arvioida, että työttömyyden myöhemmässä vaiheessa järjestettävien tiiviiden palvelujaksojen työnhakua tukeva vaikutus on todennäköisesti vähäinen.

Määrällinen työnhakuvelvollisuus ja työtarjoukset

Borland ja Tseng[42] ovat tutkineet työnhakuraportointiin liittyvää reformia Australiassa. Reformi muistutti tässä hallituksen esityksessä esitettyjä muutoksia. Australiassa työtä etsivien uusien työttömyysturvan saajien oli täytettävä kahden viikon välein ”työnhakupäiväkirjaa”, johon heidän piti raportoida hakemistaan työpaikoista sekä antaa muita työnhakuun liittyviä tietoja. Tyypillisin työnhakijalle asetettu hakuvelvoite oli kahden viikon jaksolla kahdeksan työpaikkaa. Raportointia tarkastettiin työnhakijan haastattelun yhteydessä. Esitetty työnhakuvelvollisuus, keskimäärin yhden työmahdollisuuden hakeminen viikossa, on kuitenkin huomattavasti tutkimuksessa käsiteltyä australialaista mallia vähemmän. Australiassa edellytetty haettavien työpaikkojen määrä oli keskimäärin kolminkertainen Suomessa esitettyyn verrattuna. Tutkimuksessa tarkasteltiin myös edellytettyä määrältään vähäisempää työnhakuvelvollisuutta, mutta tämä ei vaikuta tuottavan tilastollisesti merkitsevää vaikutusta työllisyyteen.

Viimeaikaisessa tutkimuksessa Arni ja Schiprowski[43] ovat tutkineet työnhakuvelvoitteiden vaikutusta Sveitsissä hyödyntäen vaihtelua julkisen työnvälityksen työntekijöiden toimintatavoissa. Myös tämän tutkimuksen kontekstissa on huomioitava, että keskimääräinen hakemusvaatimus on yli kaksinkertainen Suomessa esitettyyn enimmäismäärään verrattuna (keskimäärin 8,3 hakemusta kuukaudessa). Tutkimuksessa havaittiin, että hakuvaatimuksen kasvattaminen yhdellä hakemuksella kasvattaa työnhakijan työllisyyttä noin 0,11 kuukaudella (kaksi prosenttiyksikköä).

40

41

42

43

Edellä mainitussa tutkimuksessa havaittiin myös, että työnhakutavoitteen kasvattamisen vaikuttavuus riippuu merkittävällä tavalla muun kuin työttömyysturvan saamisen edellytyksiin liittyvän työnhaun määrän suhteesta tavoitteeseen. Tutkimuksen mukaan vähiten työtä hakeva 25 prosenttia työttömistä haki keskimäärin 0,5 työpaikkaa kuukaudessa; toiseksi vähinten hakenut 25 prosenttia haki keskimäärin 3,9 työpaikkaa kuukaudessa, toiseksi vahvin neljännes 6,9 työpaikkaa, ja ylin neljännes 16,6 työpaikkaa kuukaudessa. Ne ryhmät, joiden lähtökohtainen työnhakuaktiivisuus on matalinta suhteessa julkisen työnvälityksen työntekijän asettamaan edellytykseen, vahvistavat työllisyystulemiaan eniten. Korkeammat vaatimukset kasvattavat myös laiminlyöntien ja siten sanktioiden määrää.

Huomioiden Borlandin ja Tsengin[44], Cheungin ym.[45] sekä Arnin ja Schiprowskin[46] tutkimusten tulokset, on todennäköistä, että esitetyllä tavalla toteutettava määrällinen työnhakuvelvollisuus olisi vaikutuksiltaan vähäinen. Määrällinen hakuvelvollisuus vaikuttaisi pääasiassa niiden työnhakijoiden työnhakuun, jotka ovat määrällisen työnhakuvelvollisuuden piirissä ja hakevat nykyisin vähemmän kuin neljää työpaikkaa kuukaudessa. Ryhmä, jonka käyttäytymiseen uudistuksella olisi vaikutusta, on pieni, minkä vuoksi odotettavissa olevat vaikutuksetkin ovat vähäisiä. Määrällisen työnhakuvelvollisuuden tarkoitus ei kuitenkaan ole ainoastaan asettaa työnhakuun liittyviä tavoitteita, vaan myös tukea työttömyysetuuden vastikkeellisuutta eli seuraamus- ja monitorointijärjestelmää. Tätä osaa vaikutuksesta arvioidaan jäljempänä.

Seuraavassa on oletettu, että suomalaisten nykyinen työnhakuaktiivisuus vastaa ruotsalaisten työnhakuaktiivisuutta ja työnhakujen jakauma on muodoltaan vastaava kuin Arnin ja Schiprowskin tutkimuksessa.

	Työnhakijat hakuaktiivisuuden mukaan			
	1.kvartiili	2.kvartiili	3.kvartiili	4.kvartiili
Arvio kohderyhmään sovellettavasta hakuvelvoitteesta	0,6	2,5	4,0	4,0
Arvio hakemusten määrästä nykytilassa	0,2	1,2	2,2	5,2
Arvioitu muutos haettujen työpaikkojen määrässä	0,0	1,3	1,8	0,0

Arnin ja Schiprowskin tutkimuksen perusteella voidaan arvioida, että:

0,02 (määrällisen tavoitteen vaikutus)

83 miljoonaa etuuspäivää

44

45

46

Toinen kvartiili: 1.3 * 0.02 * (83/4) / 258 = 2 000

Kolmas kvartiili: 1.8 * 0.02 * (83/4) / 258 = 2 900

Yhteensä 2 000 + 2 900 = 4 900, josta kokonaistaloudelliset vaikutukset huomioiden

0.22 * 4 900 = 1 100

0.60 * 4 900 = 2 900

(1 600 + 4 200) / 2 = 2 000 työllistä.

Työhakemusten tekeminen on nykyisin työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa, jos työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt työnhakijalle kyseistä työpaikkaa koskevan työtarjouksen. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella työnhakijoille tehtiin vuonna 2018 yli 250 000 työtarjousta. Tarjouksia tehtiin noin 108 000 eri työnhakijalle. Asiakastietojärjestelmään merkittyjen työtarjousten tulosten perusteella tarjoukset johtivat noin 8 000 henkilön työllistymiseen.

Van den Bergin ym.[47] tutkimuksen[48] mukaan velvoittavien työtarjousten saaminen työttömyyskuukausien 3–36 välillä lyhentää työttömyysjaksojen kestoa 1,6 kuukaudella verrattuna tilanteeseen, jossa työtarjouksia ei tehdä lainkaan[49]. Tulos vastaa työttömyysjaksojen keston lyhenemistä 11 prosentilla. Työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmenevien tietojen perusteella vuonna 2018 työtarjouksen sai 108 519 eri henkilöä. Työttömyysetuuden saajilla oli keskimäärin 139 etuuspäivää vuoden 2019 aikana.

-(108 519 * 139pv * 11%)/258pv = -6 400

Van den Bergin ym. tutkimuksessa huomautetaan, että työtarjouksiin liittyy todennäköisesti merkittäviä syrjäytysvaikutuksia. Seuraavassa oletetaan, että syrjäytysvaikutukset ovat mittaluokaltaan saman suuruisia, kuin työttömyyden alkuvaiheen tiiviin palvelujakson osalta on arvioitu.

0,22 * -6 400 = -1 400

0,66 * -6 400 = -4 200

-(1 400 + 4 200) / 2 = -2 800 työllistä.

47

48 Periaatteessa työtarjouksien vaikuttavuutta voitaisiin yrittää myös haarukoida yhdistämällä esimerkiksi Buskin (kts. alaviite xx) estimaatteja sanktioiden vaikutuksista joihinkin arvioihin itse työtarjousten todennäköisyyksistä johtaa työllistymisiin. Tämä arvioiden yhdistely jättäisi kuitenkin epäselväksi, missä määrin vaikutus seuraa juuri työtarjouksesta ja sen velvoittavuudesta. van den Bergin ym. tutkimusta hyödyntämällä saadaan kuva kokonaisvaikutuksesta, vaikka konteksti sinänsä ei ole kotimainen.

49 Jos työtarjouksia tehtäisiin myös ensimmäisen kolmen työttömyyskuukauden aikana, vaikutuksen suuruus olisi 2,26 kuukautta.

Työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavilla työtarjouksilla vaikuttaisi siis olevan merkittävä työllisyysvaikutus, ja työtarjoukset ovat toimenpiteinä varsin kustannustehokkaita. Van den Bergin ym. lisäksi myös muun muassa Bollens ja Cockx[50] ovat päätyneet samankaltaisiin johtopäätöksiin. On kuitenkin huomattava, että vaikka työtarjoukset eivät olisi velvoittavia, niillä olisi todennäköisesti jonkinlainen työllisyysvaikutus. Oletetaan tässä yhteydessä, että velvoittavuuden poistuminen kokonaan heikentäisi työtarjousten vaikuttavuutta puolella.

Esityksen mukaan työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavat työtarjoukset säilytettäisiin, mutta niitä tehtäisiin vasta työnhaun jatkuttua kuusi kuukautta. Lisäksi velvoittavat työtarjoukset olisivat osa muuta määrällistä työnhakuvelvollisuutta.

Jos työnhakijaa velvoittavia työtarjouksia tehtäisiin jatkossa yhtä paljon kuin nykyisin, velvoittavat työtarjoukset olisivat arviolta noin 10 prosenttia kaikista työnhakuhakuvelvollisuuden täyttämiseksi tehtävistä työhakemuksista. Työnhakuvelvollisuuden työllisyysvaikutukseksi on edellä arvioitu noin 2000 työllistä. Kymmenen prosenttia tästä vastaisi siten noin 200 työllistä. Lisäksi on arvioitu, että julkisen työvoimapalvelun työntekijän lähettämät työtarjoukset ovat noin 50 prosenttia ovat noin 50 prosenttia automaattisesti lähetettyjä tarjouksia tehokkaampia.[51]

Todennäköisesti työnhakijaa velvoittavia työtarjouksia tehtäisiin jatkossa nykyistä vähemmän. Jos oletetaan, että automaattisesti lähetetyt työtarjoukset olisivat vaikuttavuudeltaan soveltuva verrokki työnhakijoiden omaehtoiselle työnhaulle, saadaan esitetyssä kontekstissa velvoittavien työtarjousten arvioiduksi vaikutukseksi

50 prosenttia * 200 = 100 työllistä.

Toisaalta esitetty malli velvoittavista työtarjouksista voi kannustaa työnhakijoita ripeämpään työnhakuun ja realisoitua työnhakijan korkeampana hakuaktiivisuutena ja sitä kautta nopeampana työllistymisenä; toisaalta hakujen heikompi kohdentuminen tuottaisi päinvastaisen vaikutuksen. Joka tapauksessa työnhakijaa velvoittavien työtarjousten säilyttäminen esitetyllä tavalla vähentäisi työtarjouksiin liittyvien muutosten negatiivista vaikutusta työllisyyteen arviolta noin 100 työllisellä.

Edellä olevan perusteella arvioidaan, että määrällinen työnhakuvelvollisuus vahvistaisi työllisyyttä noin 2 000 työllisellä, edellä kuvatuilla oletuksilla. Työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä työnhakijaa velvoittavista työtarjouksista luopuminen puolestaan heikentäisi työllisyyttä noin 2 700 työllisellä.

Porrastettu työttömyysturvaseuraamus ja monitorointijärjestelmä

Keskeinen tutkimus, jonka tutkimuskohde vastaa jossain määrin esitettyjä muutoksia, on Lombardin tutkimus[52]. Tutkimuksessa tutkintaan ruotsalaisia uudistuksia, joissa sanktiojärjestelmää porrastettiin yhdessä monitoroinnin tiukentamisen kanssa. Uusi sanktiojärjestelmä oli aiempaa järjestelmää kevyempi ja porrastettu, ja siihen liitettiin kuukausittainen aktiivisuusraportointi,

50

51 xxxxx

52

johon kytkeytyi myös porrastettu järjestelmä. Huomionarvoista on, että velvoittavat työtarjoukset säilyivät osana julkisen työnvälityksen toimintaa, ja niihin liittyi kuukausiraportointia ankarampi, mutta porrastettu, sanktiojärjestelmä.

Tutkimuksessa sanktioiden ja monitoroinnin ohjausvaikutuksia arvioitiin vertailemalla eri ryhmille, käytännössä pitkäaikaistyöttömille ja aktiivisuustuen saajille, eri aikaan voimaan tulleita uusia järjestelmän osia. Tässä hallituksen esityksessä esitettyyn muutokseen verrattuna Lombardin tutkimuksen identifikaatio perustuu siis ryhmään, joka todennäköisesti Suomessa olisi pääosin määrällisen työnhakuvelvollisuuden ulkopuolella. Täsmällisemmin tutkimuksessa yhdelle ryhmälle havaittiin sekä sanktioinnin (porrastus) että monitoroinnin (kuukausiraportointi) vaikutus, ja toiselle ryhmälle vain monitoroinnin vaikutus.

Lombardin tutkimuksen keskeinen tulos on, että suurin osa havaitusta työhön siirtymistodennäköisyyden vahvistumisesta syntyy itseasiassa ohjausvaikutuksista, ei työttömyysturvaseuraamuksen vaikutuksen seurauksena. Tutkimuksessa sanktioiden osuus on noin 0,8 prosenttia korkeampi kuin työhön siirtymistodennäköisyys, ja ohjausvaikutuksen osuus noin 4,2 prosenttia korkeampi työhön siirtymisen todennäköisyys. Tiukemman monitoroinnin vaikutuksen voidaan siis ajatella olevan noin

0,042 * 83 miljoonaa = 3,5 miljoonaa etuuspäivää vähemmän työllistymisten johdosta

3,5 miljoonaa / 258 = 13 500 työllistä.

Ruotsista poiketen ehdotettua seurantajärjestelmää on tarkoitus soveltaa vain osalle työttömistä. Myöhemmin muistiossa kattavuuden arvioidaan olevan 65 prosenttia. Kun tämä luku yhdistetään edellä kuvattuihin arvioihin syrjäyttämisvaikutuksista, kokonaisvaikutukseksi voidaan arvioida noin 2 000 – 5 300 työllistä:

13 500 * 0,66 * 0,22 = 2 000

13 500 * 0,66 * 0,6 = 5 300 työllistä.

Edellä mainitussa arviossa todennäköisesti yliarvioidaan todellinen esitettyjen muutosten vaikutuksen mittaluokka, sillä nykyisin järjestelmällä voidaan katsoa olevan edes joitakin valvontaan liittyviä piirteitä. Jos kolmen kuukauden välein järjestettävän määräaikaishaastattelun katsotaan liittyvän valvontaan, voidaan arvioida järjestelmän nykyisin kattavan noin yhden kolmasosan tästä vaikutuksesta (kuukausittaiseen raportointiin verrattuna).

(5 300+2 000)/2 * 2/3 = noin 2 400 työllistä

Tässä hallituksen esityksessä esitetyn seuraamusjärjestelmän vaikutus on todennäköisesti vielä vähäisempi. Lombardin[53] tutkimuksen mukaan tämä vaikutus on suhteessa monitoroinnin vaikutukseen alle 20 prosenttia, ja lisäksi työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavista työtarjouksista luovuttaisiin pääosin. Ruotsissa velvoittavat työtarjoukset ovat käytössä.

Edellä olevan perusteella seuraamus- ja monitorointijärjestelmän vaikutuksen työllisyyteen arvioidaan olevan noin +2 400 työllistä.

53

Työnhakijasta johtuvista syistä aiheutuneen työsuhteen päättymisen perusteella asetettavan korvauksettoman määräajan kestoa lyhennettäisiin 90 päivästä 45 päivään. Seuraamusten ankaruuden työllisyysvaikutuksista on sekä kansainvälistä että kotimaista tutkimusnäyttöä. Busk[54] on havainnut, että pitkäkestoisimmat esimerkiksi 90 päivää kestävät etuudettomat jaksot johtavat 30–60 päivää kestäviä korvauksettomia määräaikoja nopeampaan työllistymiseen.[55] Tutkimuksessa esitettyjä tuloksia hyödyntämällä voidaan laskea jousto seuraamusten keston ja vaikutuksen välille.

Itse aiheutetusta työsuhteen päättymisestä asetettavan korvauksettoman määräajan keston muutoksen vaikutuksia voidaan arvioida kertomalla joustot muutosprosentilla ja edelleen Buskin tutkimuksessa esitettyjen vaikutusten kanssa. Perustason työttömyydestä poistumistodennäköisyyttä voidaan arvioida Kansaneläkelaitoksen työttömyysturvatilaston perusteella. Ansiopäivärahaa ja peruspäivärahaa hakevien työnhakijoiden päiväkohtainen todennäköisyys työttömyysturvalta poistumiselle on noin 0,9 prosenttia. Vastaava todennäköisyys työmarkkinatuella olevan poistumiselle on noin 0,6 prosenttia.

Edellä kuvatulla tavalla laskettuna itse aiheutetusta työsuhteen päättymisestä asetettavien korvasuksettomien määräaikojen keston lyhentäminen alentaisi työllisyyttä noin 430 työllisellä.

Kun otetaan huomioon kokonaistaloudelliset vaikutukset, pisimpien korvauksettomien määräaikojen lyhentäminen heikentäisi työllisyyttä arviolta noin 200 työllisellä seuraavasti laskettuna:

0.22 * 430 = 100

0.60 * 430 = 300

(100 + 300) / 2 = 200

Määrällisen työnhakuvelvollisuuden kattavuus

Esityksen mukaan määrällistä työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi tiettyjen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettävien edellytysten täyttyessä. Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan työnhakuvelvollisuus jätettäisiin asettamatta noin 10 prosentille muista kuin työssä olevista työnhakijoista. Lisäksi eräissä tapauksissa ammattitaitosuoja rajoittaa määrällistä hakuvelvoitetta.

Työ- ja elinkeinoministeriön arvion mukaan 60 prosentille työnhakijoista asetettaisiin täysimääräinen työnhakuvelvollisuus (neljän työmahdollisuuden hakeminen kuukauden aikana). Noin 10 prosentille työnhakijoista velvollisuutta ei asetettaisi. Yhdellä kymmenesosalla, jotka opiskelevat työttömyysturvalla hakuvelvoite olisi yksi mahdollisuus kolmen kuukauden tarkastelu

[54] Kts. alaviite xx.

[55] Busk (2016) tarkastelee eri pituisten sanktioiden vaikutuksia erikseen ansiopäivärahaa ja työmarkkinatukea saavien työttömien ryhmissä. Työttömyysturvaseuraamukset kasvattavat Buskin mukaan työttömyydestä poistumistodennäköisyyttä ansiopäivärahaa saavien osalta 20 prosentilla (30 – 60 päivää kestävät seuraamukset) ja 53 prosentilla (tätä pitempikestoiset etuuden menetykset). Työmarkkinatukea saavien kohdalla vastaavat vaikutukset ovat 45 prosenttia ja 64 prosenttia.

jaksolla eli 1/4 hakemusta per kk. Yhdellä kymmenesosalla, jotka ovat osa-aikatyössä, hakuvelvoite olisi yksi mahdollisuus kolmen kuukauden tarkastelujaksolla, eli 1/4 hakemusta per kk. Lopuilla, yhdellä kymmenesosalla, joilla on alennettu hakuvelvoite muusta syystä hakuvelvoite olisi keskim. 2 työpaikkaa kuukauden tarkastelujaksolla. Tällä perusteella voidaan arvioida hakuvelvollisuuden kattavuutta:

4 * 0,6 + (1/4 * 0,1 [työttömyysturvalla opiskelevat]) + (1/4 * 0,1 [osa-aikaisesti työskentelevät]) + ((1+2+3)/3 * 0,1 [alennettu hakuvelvoite]) = 2.65 hakemusta/4 = 66 prosenttia.

Lomautettuja koskevat poikkeukset

Työllisyysvaikutusten peruslaskelmassa on hyödynnetty koko työttömien joukkoa ja sitä kautta työttömyysjaksojen lyhentymistä suoraan työttömyyspäivien lukumäärässä. Lomautettujen huomioiminen olisi periaatteessa mahdollista esimerkiksi suoraan lomautuspäivien määrän perusteella.[56] Tällä perusteella tehdyssä arviossa kuitenkin sivuutettaisiin sen, että edellä esitettyjen arvioiden mukaisesti tiivis työnhakijan palvelujakso on tehokas erityisesti työnhaun alkuvaiheessa. Jos lomautus muuttuu irtisanomiseksi tai lomautus pitkittyy, tässä vaiheessa järjestettävien palveluiden ja asetettavan työnhakuvelvollisuuden vaikutus työllistymiseen on jo mahdollisesti heikompi.

Valmistelun kulussa esitettiin, että palveluprosessi ja työnhakuvelvollisuus koskisivat lomautettua pääosiin vasta lomautuksen jatkuttua noin kuusi kuukautta. Hyödyntämällä Tilastokeskuksen FOLK-aineistoja sekä työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä ilmeneviä tietoja on mahdollista muodostaa pääpiirteittäinen arvio siitä, kuinka suuri osa työttömyyspäivistä on osa sellaisia jaksoja, jotka ovat alkaneet lomautuksella.[57] Näin arvioituna tällaisia työttömyyspäiviä olisi n. 6,7 - 9,2 prosenttia vuosittain alkavista ketjutetuista työttömyysjaksoista.[58] Koska ennen kuuden kuukauden työttömyyden kestoa lomautetuilla ei olisi erityisen merkittäviä velvoitteita nykytilaan verrattuna, olisi työllisyysvaikutus tältä osin

6,7 – 9,2 prosenttia * 10 300 = noin 700 - 950

työllistä heikompi kuin tilanteessa, jossa lomautetuille järjestettäisiin täydentävät työnhakukeskustelut samalla tavalla kuin muillekin työttömille ja heille asetettaisiin työnhakuvelvollisuus lomautuksen alkamisesta lukien.

Jos työnhakuvelvollisuus asetettaisiin esitetyllä tavalla lomautuksen jatkuttua kolme kuukautta, työnhakuvelvollisuus koskisi arviolta noin kolmasosaa. Edellä työnhakuvelvollisuuden laskennallisista vaikutuksista esitetyn perusteella lomautettuja koskevien poikkeusten tekeminen vähentäisi tässä tilanteessa muiden esitettyjen muutosten työllisyysvaikutusta

1/3 * 0,10 * 2000 (työllistä, työnhakuvelvollisuuden vaikutus) = noin 50

---

[56] Esimerkiksi Finanssivalvonnan työttömyyskassojen vuotta 2019 koskevien tietojen mukaan lomautuspäiviä oli noin 10 prosenttia kaikista ansiopäivärahapäivistä.

[57] Ei pidä sisällään viikoittaista työaikaa lyhentämällä toteutettuja lomautuksia.

[58] Lomautuksia seuranneiden työttömyysjaksojen tarkastelu ei ole aineistossa yksiselitteistä. Tämä johtuu siitä, että lomautetulla voi olla lomautuksen päättyessä irtisanomiseen oikeus irtisanomisajan palkkaan. Oikeus irtisanomisajan palkkaan on este työttömyysetuuden maksamiselle, jolloin tältä ajalta – jonka pituus voi vaihdella yksilökohtaisesti – henkilö ei välttämättä ole työnhakijana työ- ja elinkeinotoimistossa. Henkilö voi työttömyyden tämän jälkeen pitkittyessä toki palata työnhakijaksi.

työllisellä vähemmän, kuin jos työnhakuvelvollisuus asetettaisiin lomautetuille vasta lomautuksen jatkuttua kuusi kuukautta.

5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

5.1.1 Muutosten soveltaminen myös kunnissa

Työnhakijan palveluprosessia koskevat muutokset koskivat myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevia kuntia. Tämä voi joissakin tilanteissa vähentää kunnan mahdollisuuksia kehittää työnhakijoiden palveluja haluamallaan tavalla.

Kuntakokeilun alkaessa maaliskuussa 2021 kuntien asiakkaiksi siirrettiin työ- ja elinkeinotoimistoista noin 228 000 työnhakijaa. Tämä vastaa noin 34 prosenttia kaikista työnhakijoista ja yhteensä 50 prosenttia kaikista työttömistä ja lomautetuista työnhakijoista. Näin suuren työnhakijajoukon jäämistä esitettyjen muutosten ulkopuolelle ei ole pidetty mahdollisena, erityisesti kun otetaan huomioon, että muutosten merkittävimmät työllisyysvaikutukset liittyvät juuri esitettyyn työnhakijan palveluprosessiin. Tästä ja työnhakijoiden väliseen yhdenvertaisuuteen liittyvistä syistä esityksessä ehdotetaan, että muutokset koskisivat myös kuntakokeilussa mukana olevia kuntia.

5.1.2 Velvoittavien työtarjousten korvaaminen työnhakuvelvollisuudella

Pääministeri Jyrki Kataisen hallitus sopi elokuussa 2013 niin sanotusta rakennepoliittisesta ohjelmasta. Rakennepoliittisen ohjelman tehtävänä oli korjata julkisen talouden kestävyysvaje ja siten turvata julkisten palvelujen ja etuuksien rahoitus. Rakennepoliittiseen ohjelmaan sisältyi useita rakenteellista työttömyysastetta alentavia toimenpiteitä.

Silloinen hallitus päätti marraskuussa 2013 rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta. Osana toimeenpanoa hallitus linjasi muun muassa, että työ- ja elinkeinotoimistojen tulee tehostaa työnhakijoille tehtävien työtarjousten käyttöä merkittävästi. Tehtyjen työtarjousten määrä olikin vuonna 2014 noin 323 000, kun se vuotta aiemmin oli noin 174 000. Työtarjousten määrä kasvoi vuoteen 2018 asti, jolloin tarjouksia tehtiin noin 271 000. Tämä oli kuitenkin noin 100 000 työtarjousta vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin liittyvää työttömien työnhakuaktiivisuutta voitaisiin nytkin lisätä työtarjousten määrää lisäämällä. Tarjoukset kohdistuisivat kuitenkin vain avoimeksi ilmoitettuihin työpaikkoihin ja ne olisivat riippuvaisia toimeenpanon tehokkuudesta. Esitetty työnhakuvelvollisuus tuottaisi rakennepoliittisen ohjelman toimeenpanosta saatujen kokemusten perusteella kuitenkin joka tapauksessa enemmän työnhakuja työtarjousmenettelyyn verrattuna ja mahdollistaisi lähtökohtaisesti sen, että työnhakija voi itse valita hakemansa työmahdollisuudet. Lisäksi haut kohdistuisivat myös esimerkiksi piilotyöpaikkoihin. Muun muassa näistä syistä laajaa työnhakijajoukkoa koskevaa hakuvelvollisuutta on pidetty työtarjousten lisäämistä parempana vaihtoehtona.

Pelkästään työtarjousten määrän lisääminen ilman työttömyysturvan seuraamusjärjestelmään tehtäviä muutoksia johtaisi etuuden saamisen edellytysten tosiasialliseen tiukentumiseen.

5.1.3 Osa-aikaista työtä tekevät ja koulutuksessa olevat

Valmistelun kuluessa arvioitiin eri työnhakijaryhmien kuulumista työnhakuvelvollisuuden soveltamisalan piiriin. Erityinen huomio kohdistui osa-aikaista työtä tekeviin sekä työvoimakoulutuksessa oleviin ja työttömyysetuudella tuettuna opiskeleviin.

Jos osa-aikaista työtä tekevillä ei olisi työnhakuvelvollisuutta, työttömyysetuuden saaminen ei enää olisi vastikkeellista.

Koulutuksessa olevien kohdalla on otettu huomioon, että työttömyysetuutta ei ole tarkoitettu päätoimisen opiskelun aikaisen toimeentulon turvaamisessa ensisijaiseksi etuudeksi. Tätä varten on opintotukijärjestelmä. Työttömyysetuutta maksetaan lähtökohtaisesti vain sellaisten opintojen ajalta, joiden on tarkoitus tukea nopeaa työllistymistä. Tästä syystä on perusteltua, että työnhakuvelvollisuus koskee myös koulutuksessa olevia.

5.1.4 Työttömyysturvan seuraamusjärjestelmä

Työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta ei selvittäisi työnhakijan menettelyn työvoimapoliittista moitittavuutta antaessaan työnhakijalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun ehdotetussa 14 §:ssä tarkoitetun muistutuksen. Työnhakijan menettelyn moitittavuutta arvioitaisiin vasta, jos menettely toistuu ja työnhakijalle voisi tulla asetettavaksi työttömyysturvalain 2 a luvun 9 tai 10 §:ssä tarkoitettu korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite.

Jos työnhakijan menettelyn työvoimapoliittinen moitittavuus selvitettäisiin jo muistutusta annettaessa, työnhakijan tulisi vastata työ- ja elinkeinotoimistolle asiaa koskevaan selvityspyyntöön ja mahdollisesti toimittaa lisäselvityksiä. Työ- ja elinkeinotoimisto puolestaan tekisi arvion menettelystä. Lainsäädännössä tulisi lisäksi mahdollisesti säätää muistutuksen antamista koskevasta valitusoikeudesta.

Suurin osa työnhakijoista pyrkii toimimaan häneltä edellytetyllä tavalla. Lisäksi toistuva työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavana pidettävä menettely on selvästi harvinaisempaa kuin se, että työnhakijalle asetetaan nykyisin ensimmäinen ja ainoaksi jäävä korvaukseton määräaika. Moitittavuuden arviointi muistutusta annettaessa johtaisi siten hallinnollisen työn määrän kasvamiseen tilanteessa, jossa asian selvittämisellä ei välttämättä olisi mitään merkitystä työnhakijan myöhempään oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Jos työnhakijan menettelyä arvioitaisiin jo muistutusta annettaessa, työnhakijalla olisi tieto siitä, että seuraavan moitittavana pidettävän menettelyn jälkeen hänelle asetetaan korvaukseton määräaika. Työnhakija voi kuitenkin välttää korvauksettoman määräajan ja työssäolovelvoitteen toimimalla työ- ja elinkeinotoimistolta tai kunnalta saamiensa ohjeiden mukaisesti, eikä tätä näkökulmaa sen vuoksi ole pidettävä painavampana perusteena kuin edellä kuvattua asian selvittämisestä johtuvaa hallinnollisen työn välttämistä. Tästä syystä esityksessä ei ole ehdotettu, että työnhakijan menettelyn moitittavuutta arvioitaisiin muistutuksen antamisen yhteydessä.

5.2 Ulkomaiden lainsäädäntö ja muut ulkomailla käytetyt keinot

Täydennetään myöhemmin.

6 Lausuntopalaute

Täydennetään lausuntokierroksen jälkeen.

7 Säännöskohtaiset perustelut

7.1 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki

1 Luku Yleiset säännökset

3 §. *Määritelmät*. Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettyä työttömän käsitettä täsmennettäisiin ottamalla huomioon myös työsopimukset, joissa on sovittu vaihtelevasta työajasta. Määritelmän muuttaminen vaikuttaisi 2 ja 3 lukuun esitettyjen työnhakijan palveluprosessia ja työnhakuvelvollisuutta koskevien muutosten soveltamisen lisäksi muun muassa palkkatuen myöntämisen edellytyksiin.

Vaihtelevaa työaikaa koskevalla työsopimuksen ehdolla tarkoitetaan työaikajärjestelyä, jossa työntekijän työaika määrättynä ajanjaksona vaihtelee työnantajan tarjoaman työn perusteella työsopimuksen mukaisen vähimmäismäärän ja enimmäismäärän välillä taikka työaikajärjestelyä, jossa työntekijä sitoutuu tekemään työnantajalle työtä erikseen kutsuttaessa. Työelämässä tällaisia sopimuksia kutsutaan usein nollatuntisopimuksiksi ja työntekijöitä tarvittaessa työhön kutsuttaviksi työntekijöiksi.

Vaihtelevaa työaikaa noudattava henkilö olisi säännöksessä tarkoitettu työtön, jos työsopimuksessa sovittu työajan vähimmäismäärä eli työntekijälle taattu työaika olisi alle neljä tuntia viikossa. Toteutuneella työajalla ei olisi merkitystä. Työsopimuksen työaikaa koskevan ehdon muuttamisesta vastaamaan työnantajan todellista työvoiman tarvetta säädetään työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 11 §:n 3 momentissa. Työaikaa koskevan ehdon muuttaminen olisi edelleenkin työantajan ja työntekijän välinen asia.

Työttömänä pidettäisiin myös henkilöä, jolla on oikeus työttömyysetuuteen neljän kuukauden ajan työttömänä aloitetun yritystoiminnan tai omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella. Lisäksi työttömänä pidettäisiin henkilöä, jolla on oikeus työttömyysetuuteen enintään kuusi kuukautta kestävien opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella.

Työ- ja elinkeinotoimisto ei nykyisin ratkaise edellä mainituissa tilanteissa yritystoiminnan, omassa työssä työllistymisen eikä opintojen pää- ja sivutoimisuutta, kun se antaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työvoimapoliittisen lausunnon työnhakijan oikeudesta työttömyysetuuteen. Työttömänä pidettävän henkilön käsitettä on tältä osin tarpeen täsmentää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa, koska työttömän määritelmällä on merkitystä 2 ja 3 lukuun esitettyjen työnhakijan palveluprosessia ja työnhakuvelvollisuutta koskevien muutosten soveltamisessa.

Edellä tarkoitettujen yrittäjien ja opintoja suorittavien työnhakijoiden joukossa on niitä, joiden yritystoiminta tai opinnot ovat selvästi päätoimisia. Toisaalta joukossa on niitä, joiden yritystoiminta on hyvin pienimuotoista tai opinnoista aiheutuva työmäärä on hyvin vähäinen. Koska työttömyysturvalain 2 luvun 5 ja 10 a §:n tavoite on mahdollistaa työttömyysetuuden saaminen yritystoiminnan tai opintojen estämättä, olisi perusteltua rinnastaa nämä henkilöt määritelmäsäännöksessä nimenomaan työttömiin.

Pykälän 1 momentin 3 a kohta olisi uusi. Siinä säädettäisiin työttömyysuhan alaisena pidettävästä henkilöstä. Myös uusi määritelmä liittyy edellä mainittuihin 2 ja 3 lukuun esitettyihin muutoksiin.

Henkilö olisi työttömyysuhan alainen, jos hän on vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa. Työttömäksi jäämisen syyllä ei olisi merkitystä, eikä säännöstä sovellettaessa arvioitaisi esimerkiksi sitä, millaiset mahdollisuudet henkilöllä on työllistyä nopeasti uudelleen.

Työttömyysuhan alaisena pidettäisiin esimerkiksi henkilöä, joka on enintään kaksi viikkoa kestävässä määräaikaisessa työsuhteessa. Tältä osin säännös olisi yhdenmukainen työttömyysturvalaissa säädettyjen soviteltua työttömyysetuutta koskevien edellytysten kanssa. Soviteltua etuutta voidaan maksaa, jos kokoaikainen työsuhde kestää enintään kaksi viikkoa. Työttömyysuhan alaisena pidettäisiin myös henkilöä, jonka määräaikaista työsuhdetta tai irtisanomisaikaa taikka päätoimisia opintoja on jäljellä enintään kaksi viikkoa.

Pykälän 1 momentin 5 ja 6 kohtaa muutettaisiin siten, että monialainen työllistymissuunnitelma määriteltäisiin työllistymissuunnitelmaa korvaavaksi suunnitelmaksi. Määritelmäsäännös koskee vain julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain soveltamista, eikä määritelmän muuttaminen vaikuttaisi mitenkään esimerkiksi työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain soveltamiseen.

Työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain mukainen monialainen työllistymissuunnitelma on nykyisin määritelty työllistymissuunnitelmaksi. Monialainen työllistymissuunnitelma vastaa kuitenkin luonteeltaan enemmän aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumissuunnitelmaa kuin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työllistymissuunnitelmaa, koska monialaisen työllistymissuunnitelman, aktivointisuunnitelman ja kotoutumissuunnitelman laatimiseen voi työ- ja elinkeinotoimiston lisäksi osallistua muitakin viranomaisia ja suunnitelmassa sovitut toimet voivat olla luonteeltaan myös muita kuin välittömästi työllistymiseen liittyviä.

Myös pykälän 1 momentin 6 a kohta olisi uusi. Työnhakuvelvollisuudella tarkoitettaisiin 3 lukuun esitettyä työnhakijan työllistymissuunnitelmaan sisältyvää velvollisuutta hakea työmahdollisuuksia tarkastelujakson kuluessa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä.

4 §. *Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen*. Pykälän 3 momenttia täsmennettäisiin 2 lukuun esitettyjen muutosten takia.

9 §. *Työnhakijan asuinpaikka ja työssäkäyntialue.* Pykälän 2 momentti olisi sisällöltään uusi. Työ- ja elinkeinotoimiston ja työnhakijan välisen yhteydenpidon sujuvoittamiseksi työnhakijan katsottaisiin asuvan väestötietojärjestelmään merkityssä osoitteessa. Työnhakijalla olisi kuitenkin mahdollisuus ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle muu osoite, joka olisi tällöin ensisijainen. Tarvittaessa työnhakijalta voitaisiin tiedustella hänen ilmoittamansa osoitteen voimassaoloaikaa.

Työnhakijan asuinpaikka määriteltäisiin edellä mainitulla tavalla myös silloin, kun asuinpaikka vaikuttaa työnhakijan oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Asuinpaikka liittyy muun muassa tiettyjen työllistymistä tukevien palveluiden ajalta maksettavan kulukorvauksen määrään sekä velvollisuuteen osallistua palveluihin työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä.

Lähtökohtana pidettävästä osoitetiedosta voitaisiin poiketa, jos työ- ja elinkeinotoimistolla olevien tietojen perusteella on ilmeistä, ettei osoite ole oikea.

2 luku Työnhakijan palveluprosessi

Luvun otsikko muutettaisiin kuvaamaan paremmin luvun sisältöä.

1 §. *Työnhaun käynnistäminen.* Pykälässä säädettäisiin kaikkia työnhakijoita koskevista työnhaun käynnistämisen edellytyksistä ja nykyisin 2 §:ssä säädetyistä ulkomaan kansalaisia koskevista edellytyksistä.

Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhaun käynnistämisestä nykyistä 1 momenttia vastaavasti. Pykälän 2 momentin 1 kohta vastaisi pääosin nykyistä soveltamiskäytäntöä. Työnhakijan tulisi antaa työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksenä julkisten työvoimapalvelujen tarjoamiseksi tarpeellisia tietoja. Tietojen antamisella tarkoitettaisiin sitä, että henkilö vastaa työ- ja elinkeinotoimiston esittämiin tai henkilölle verkkopalvelussa esitettyihin kysymyksiin. Mahdollisesti tarvittavien asiakirja- ja muiden vastaavien selvitysten esittämisestä säädettäisiin 2 §:ssä.

Pykälän 2 momentin 2 kohdassa säädettäisiin henkilön velvollisuudesta antaa yhteystietonsa työnhakijaksi ilmoittautumisen yhteydessä. Säännöksessä ei enää mainittaisi työtarjouksia työnhakijalta pyydettävien yhteystietojen yhteydessä. Työnhakijan osoite olisi kuitenkin edelleen tarpeen hänen tavoittamisekseen ja sen vuoksi, että asuinpaikka vaikuttaa työnhaussa edellytettävään alueelliseen liikkuvuuteen sekä velvollisuuteen osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin. Säännös ei kuitenkaan estäisi esimerkiksi suojatun sähköpostin käyttöä työnhakijan ja työ- ja elinkeinotoimiston välisessä yhteydenpidossa. Nykyistä vastaavasti työnhaun käynnistäminen ei edellyttäisi katuosoitteen tai puhelinnumeron antamista työ- ja elinkeinotoimistolle, jos henkilö on asunnoton tai hänellä ei ole puhelinta.

Pykälän 2 momentin 3 kohta olisi uusi. Henkilöltä voitaisiin edellyttää työnhaun käynnistämisen yhteydessä esimerkiksi sitä, että hän varaa ajan alkuhaastattelua varten. Edellytettyjen toimien tulisi aina olla sellaisia, että työnhakija voi suorittaa ne yhdellä kertaa.

Ulkomaalaisia koskevat edellytykset uudessa 3 momentissa vastaisivat sisällöltään nykyistä 2 §:n 1 ja 2 momenttia.

Pykälän 4 momentti olisi uusi. Jos henkilöä ei rekisteröidä työnhakijaksi, tästä tulisi antaa päätös siitä riippumatta, hakeeko henkilö työttömyysetuutta. Päätös ei koskisi oikeutta työttömyysetuuteen, vaan ainoastaan työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä. Säännökseen liittyisi uusi 14 luvun 2 §, jossa säädettäisiin muutoksenhausta.

2 §. *Työnhaun voimassaolon päättyminen.* **3 §**. *Työnhaun käynnistäminen uudelleen.* Työnhaun voimassaolo päättyisi nykyistä vastaavasti, jos henkilö ilmoittaa, ettei halua pitää työnhakuaan voimassa. Lisäksi työnhaun voimassaolo päättyisi nykyistä vastaavasti, jos työnhakija ei esitä työ- ja elinkeinotoimistolle sen antamassa määräajassa säännöksessä tarkoitettuja selvityksiä. Säännöksestä huolimatta työ- ja elinkeinotoimiston tulisi nykyistä vastaavasti toimia lähtökohtaisesti työnhakijan itsensä ilmoittamien tietojen perusteella edellyttämättä asiakirja- tai muuta vastaavaa selvitystä.

Työnhaun voimassaolo päättyisi myös, jos työnhakija ei uusi määräajan voimassa olevaa työnhakuaan tai ei muulla kuin edellisessä kappaleessa mainitulla tavalla asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen edellyttämällä tavalla ja asetetun määräajan kuluessa. Nykyisestä poiketen viimeksi mainittu johtaisi työnhaun voimassaolon päättymiseen vain menettelyn ollessa toistuvaa. Säännöstä sovellettaisiin myös silloin, työnhakija jäisi saapumatta työ- ja elinkeinotoimistoon itse varaamanaan ajankohtana. Tästä säädettäisiin uudessa 2 momentissa.

Käytännössä työ- ja elinkeinotoimisto voisi edellyttää, että työnhakija esimerkiksi saapuu työ- ja elinkeinotoimistoon tiettynä aikana tai määräajan kuluessa tai että työnhakija on tavoitettavissa puhelimitse tiettynä aikana. Erityisesti puhelimitse tapahtuvan asioinnin osalta työ- ja elinkeinotoimiston yhteydenoton ajankohta tulisi olla työnhakijan tiedossa riittävän tarkasti, esimerkiksi muutaman tunnin tarkkuudella. Tämä vastaisi nykyistä työ- ja elinkeinotoimistojen työkäytäntöä. Muun kuin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tapahtuvan asioinnin tapaa määrättäessä työ- ja elinkeinotoimiston tulisi ottaa huomioon, mitä työnhakijan kanssa on sovittu yhteydenpidosta ja millaiset yhteystiedot hän on ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle.

Työnhaun voimassaolon päätyttyä henkilöllä olisi mahdollisuus ilmoittautua työnhakijaksi uudelleen. Edellytyksenä työnhaun uudelleen käynnistämiseen olisi kuitenkin, että henkilö esittää työ- ja elinkeinotoimiston pyytämät selvitykset, jos työnhaun voimassaolo päättyi aiemmin selvitysten esittämiseen liittyvien laiminlyöntien takia.

Työnhaun uudelleen käynnistämistä koskevan 3 §:n 2 momentin mukaan työ- ja elinkeinoviranomainen voisi rajoittaa henkilön mahdollisuutta ilmoittautua työnhakijaksi verkkopalvelussa. Tämä tarkoittaisi esimerkiksi sitä, että työ- ja elinkeinotoimistoon määrättynä aikana saapumatta jäänyt henkilö ei välttämättä saisi työnhakuaan voimaan käymättä työ- ja elinkeinotoimistossa. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi kiinnittää tähän erityistä huomiota silloin, kun on ilmeistä, että henkilö pyrkii välttämään alkuhaastattelun, työnhakukeskustelun tai täydentävän työnhakukeskustelun järjestämistä. Edellytettävästä asiointitavasta johtuen työnhaun käynnistäminen uudelleen voisi edellyttää esimerkiksi osallistumista alkuhaastatteluun.

Nykyisen 1 §:n 2 momentin 4 kohdan mukaan työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija ei ilmoita sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla, miten hän on toteuttanut työllistymissuunnitelmaansa. Työ- ja elinkeinotoimistojen vakiintuneessa soveltamiskäytännössä säännöstä ei ole sovellettu, koska mainittujen tietojen antamatta jättäminen johtaa käytännössä korvauksettoman määräajan asettamiseen työttömyysturvalain 2 a luvun nykyisen 11 §:n perusteella.

Koska nykyinen 1 §:n 2 momentin 4 kohta on edellä mainitulla tavalla merkitykseltään vähäinen, työnhaun voimassaolon päättymisestä tällä perusteella ei enää säädettäisi. Työllistymissuunnitelman ja sitä korvaavan suunnitelman toteuttaminen olisi kuitenkin edelleen työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa. Käytännössä tietojen antamatta jättäminen johtaisi korvauksettoman määräajan asettamiseen työttömyysturvalain 2 a luvun uuden 9 §:n perusteella, koska työ- ja elinkeinotoimistolla ei tosiasiallisesti välttämättä olisi muuta mahdollisuutta asian ratkaisemiseen. Tarvittaessa asia voitaisiin käsitellä uudelleen työnhakijan annettua tarvittavat tiedot.

Työnhaun voimassaolo ei enää päättyisi myöskään sillä perusteella, että työnhakija ei osallistu työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi. Mainituista toimista sovittaisiin työllistymissuunnitelmassa. Suunnitelman toteuttamatta jättämisen vaikutuksista oikeuteen saada työttömyysetuutta säädettäisiin tältäkin osin työttömyysturvalain 2 a luvun uudessa 9 §:ssä. Muutos mahdollistaisi palveluprosessin jatkumisen työkykyyn liittyvän selvittelyn estymisestä huolimatta.

Ulkomaalaisen työnhakijan työnhaun päättymistä koskeva 2 §:n 2 momentti vastaisi nykyistä 2 §:n 3 momenttia. Myös soveltamiskäytäntö säilyisi ennallaan, eikä ulkomaalaisen työnhakijan työnhakua päätettäisi, jos hän hakee oleskeluluvalleen jatkoa ennen määräaikaisen oleskeluluvan päättymistä. Jos jatkolupaa ei myönnetä eikä henkilö valita päätöksestä, työnhaku päätetään umpeutuneen oleskeluluvan viimeiseen voimassaolopäivään. Jos ulkomaalainen valittaa kielteisestä jatkolupapäätöksestä, työnhaku olisi voimassa siihen saakka, kunnes asiassa annetaan lainvoimainen kielteinen päätös, tai uusi myönnetty oleskelulupa umpeutuu.

4 §. *Työnhakijan informointi.* Nykyistä vastaavasti työnhakijalle voitaisiin antaa neuvontaa työ- ja elinkeinotoimistossa ja esimerkiksi valtakunnallisena puhelinpalveluna sekä työ- ja elinkeinotoimistojen yhteisillä verkkosivuilla.

Työnhakijaa voitaisiin informoida esimerkiksi työllisyystilanteesta tehtävissä, joista työnhakija on kiinnostunut, sekä työtilaisuuksista, joihin työnhakijan osaamisella olisi mahdollista työllistyä. Lisäksi työnhakijalle tulisi kertoa tarvittaessa esimerkiksi opiskelumahdollisuuksista, palkkatuetusta työstä ja starttirahasta. Tarkkoja yksilöllisiä tietoja työllistymistä tukevista palveluista annettaisiin alkuhaastattelussa. Pykälän 2 momenttia täsmennettäisiin mainitsemalla, että työ- ja elinkeinotoimiston tulee informoida työnhakijaa työttömyysetuuden hakemisesta.

5 §. *Työnhakijan palveluprosessin järjestäminen.* **6 §.** *Työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevat poikkeukset*. Pykälät olisivat uusia. Niissä säädettäisiin kootusti työnhakijan palveluprosessista. Palveluprosessin keskeiset osat olisivat työnhaun alkaessa järjestettävä alkuhaastattelu sekä myöhemmin järjestettävät työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut. Täydentävä työnhakukeskustelu olisi lainsäädännössä selkeyden vuoksi käytettävä nimitys muille kuin kolmen kuukauden välein järjestettäville työnhakukeskusteluille.

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestäisi työnhakijalle alkuhaastattelun viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Alkuhaastattelu olisi aina pyrittävä järjestämään mainitun määräajan kuluessa, mutta määräaika olisi kuitenkin luonteeltaan siten tavoitteellinen, että työ- ja elinkeinotoimiostolla olisi mahdollisuus järjestää toimintansa joustavasti. Työnhakijalle tulisi tarjota mahdollisuutta alkuhaastatteluun viiden päivän kuluessa työnhaun alkamisesta, mutta aikoja voisi olla tarjolla myös viiden arkipäivän jälkeen. Pidennys ei kuitenkaan voisi lähtökohtaisesti olla muutamia päiviä pitempi eikä tätä mahdollisuutta tulisi käyttää määräajan kiertämiseksi. Vastaavaa sovellettaisiin myös työnhakukeskustelujen ja täydentäviä työnhakukeskustelujen järjestämiseen.

Alkuhaastattelu korvaisi nykyisen työnhaun alettua järjestettävän työnhakijan haastattelun. Alkuhaastattelu järjestettäisiin kaikille työnhakijoille riippumatta siitä, onko henkilö työtön tai onko hänellä jo tiedossa esimerkiksi varma työpaikka. Tarkoituksena on, että työ- ja elinkeinotoimisto voisi nykyistä paremmin tarjota palveluita myös esimerkiksi työssä oleville, mutta työpaikan vaihtamista harkitseville, sekä työttömyysuhan alla oleville jo ennen työttömyyden alkamista. Lisäksi alkuhaastattelulla olisi keskeinen merkitys työllistymissuunnitelmaan kirjattavan työnhakuvelvollisuuden asettamisessa.

Alkuhaastattelu järjestettäisiin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa, ellei muu järjestämistapa olisi tarkoituksenmukaisempi työnhakijan tilanne huomioon ottaen. Huomioon otettavia seikkoja olisivat ainakin työttömyyden tai lomautuksen tiedossa oleva päättyminen, alustavan palvelutarvearvion mukainen vähäinen palvelutarve sekä poikkeuksellisen pitkä asiointimatka. Alkuhaastattelujen järjestämisestä paikan päällä voitaisiin poiketa myös esimerkiksi turvallisuussyistä tai julkisten työvoimapalvelujen ruuhkautuessa tilapäisesti. Työttömyyden tiedossa olevalla päättymisellä olisi merkitystä lähinnä silloin, kun työttömyysjakson kesto olisi hyvin lyhyt, esimerkiksi muutamia viikkoja. Lomautettujen kohdalla alkuhaastattelu voitaisiin lähtökohtaisesti järjestää esimerkiksi puhelimitse.

Työnhakijan työssäolo voitaisiin ottaa muutenkin huomioon alkuhaastattelun järjestämistavassa esimerkiksi silloin, jos henkilö ilmoittautuu työnhakijaksi vielä ollessaan työssä, eikä työn takia pääse paikalle työ- ja elinkeinotoimistoon tai kunnan toimipaikkaan. Vastaavasti voitaisiin toimia työllistymistä tukeviin palveluihin osallistuvien työnhakijoiden kanssa, jos palveluun osallistuminen estää paikalle pääsemisen. Jos alkuhaastattelua ei ole järjestetty paikan päällä, tämä

tulisi ottaa huomioon arvioitaessa myöhempien työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen järjestämisstapaa.

Alkuhaastattelua seuraavan kolmen kuukauden aikana työnhakijalle järjestettäisiin viisi täydentävää työnhakukeskustelua. Lähtökohtaisesti nämä tulisi järjestää kahden viikon välein. Tästä voitaisiin poiketa, jos se on yksittäistapauksessa perustellusta syystä tarkoituksenmukaista. Tarkoituksenmukaisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon, että tarkoituksena on säännöllinen yhteydenpito työ- ja elinkeinotoimiston ja työnhakijan välillä. Tämän vuoksi täydentäviä työnhakukeskusteluja ei voisi korvata kuin täysin poikkeuksellisesti esimerkiksi useita päiviä kestävällä palvelujaksolla, jonka aikana työnhakija tavattaisiin päivittäin.

Työnhaun alussa järjestettävät viisi täydentävää työnhakukeskustelua koskisivat työttömiä ja työttömyysuhan alaisia työnhakijoita. Lisäksi palvelujakso koskisi palkkatuetussa työssä, työvoimakoulutuksessa tai kuntoutuksessa olevia sekä omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevia, vaikka osa mainituista voi olla muitakin kuin työttömiä. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että palkkatuetun työn, työvoimakoulutuksen, kuntoutuksen tai työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun arvioitu kesto on enintään kuukausi. Kuntoutusta ei määriteltäisi tarkemmin.

Lomautetuille järjestettäisiin täydentäviä työnhakukeskusteluja työnhaun alkuvaiheessa vain lomautetun pyynnöstä. Täydentäviä työnhakukeskusteluja ei tällöin olisi myöskään tarpeen järjestää kahden viikon välein, vaan lomautetun palvelutarpeen perusteella.

Myös kolmen kuukauden välein järjestettävät työnhakukeskustelut koskisivat kaikkia työttömiä ja työttömyysuhan alaisia työnhakijoita sekä muita edellä mainittuja työnhakijoita. Toisin kuin täydentävät työnhakukeskustelut, kolmen kuukauden välein järjestettävät työnhakukeskustelut koskisivat myös osa-aikaisessa työssä olevia sekä työaikaa lyhentämällä lomautettuja, vaikka nämä työnhakijat eivät olisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuja työttömiä.

Kuuden kuukauden välein järjestettävät kaksi täydentävää työnhakukeskustelua koskisivat vain niitä työttömiä, jotka eivät tuolloin osallistu työllistymistä tukeviin palveluihin. Näiden keskustelujen tarkoituksena olisi tarjota syvennettyä tukea työnhakuun ja tarpeellisiin palveluihin pääsemiseksi. Lähtökohtaisesti työttömyysuhan alaisilla työnhakijoilla ei ole tällaista tarvetta. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi kuitenkin tarvittaessa järjestää täydentäviä työnhakukeskusteluja asiakkaan palvelutarpeen perusteella. Tämä koskisi kaikkia henkilöasiakkaita.

Pykälän 2 momentin 4 kohdassa säädettäisiin tarvittaessa järjestettävistä täydentävistä työnhakukeskusteluista. Näitä järjestettäisiin 1–3 kohdassa tarkoitettujen työnhakukeskustelujen tai täydentävien työnhakukeskustelujen lisäksi työ- ja elinkeinotoimiston harkinnan mukaan. Momentin 4 kohdassa tarkoitettuja täydentäviä työnhakukeskusteluja voitaisiin järjestää esimerkiksi silloin, jos työnhakija kuuluu muutosturvan toimintamallin piiriin tai hänellä on tarve ylimääräiselle tuelle, mutta työ- ja elinkeinotoimistolla ei olisi velvollisuutta järjestää tapaamista 1–3 kohdan perusteella.

Kuten alkuhaastattelu, myös kolmen kuukauden välein järjestettävä työnhakuhaastattelu toteutettaisiin lähtökohtaisesti paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa. Koska työ- ja elinkeinotoimistolla on paremmat edellytykset arvioida työnhakijan tilannetta, kun hänet tavataan paikan päällä, tästä järjestämistavasta poikkeamiseen tulisi olla selvästi alkuhaastattelua painavammat perusteet. Sinänsä arvioinnissa huomioon otettavat seikat olisivat samoja tai saman kaltaisia kuin edellä on mainittu alkuhaastattelun yhteydessä.

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestäisi täydentävän työnhakukeskustelun kulloinkin tarkoituksenmukaisimmalla tavalla työnhakijan yksilöllisen tilanteen mukaan, ottaen huomioon erityisesti hänen palvelutarpeensa. Täydentäviä työnhakukeskusteluja ei voisi korvata kokonaan esimerkiksi digitaalisia palveluja hyödyntämällä. Täydentävän työnhakukeskustelun tilalla työnhakijalle voitaisiin tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

Työnhakijan tapaaminen täydentävässä työnhakukeskustelussa paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa voi olla tarpeen työttömyyden alkuvaiheessa ja erityisesti työttömyyden pitkittyessä. Esimerkiksi nuorten tai pitkään työttömänä olleiden kohdalla asiointi paikan päällä olisi yleensä tarkoituksenmukaista. Luottamuksellisen ja tuloksellisen asiakasprosessin näkökulmasta olisi eduksi, jos työnhakija voi asioida aina saman työ- ja elinkeinotoimiston asiantuntijan kanssa.

Kokonaan uusi alkuhaastattelu ja sitä seuraava jakso täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestettäisiin henkilön ilmoittauduttua uudelleen työnhakijaksi sen jälkeen, kun työnhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta. Sillä ei olisi merkitystä, mistä syystä henkilö ei ole ollut työnhakijana.

Jos työnhaun voimassaolon aiemmasta päättymisestä olisi kulunut vähemmän kuin kuusi kuukautta, alkuhaastattelua ei järjestettäisi, vaan työnhakijalle järjestettäisiin työnhakukeskustelu tai täydentävä työnhakukeskustelu. Uutta alkuhaastattelua ei järjestettäisi myöskään esimerkiksi henkilön oltua yli kuusi kuukautta kokoaikatyössä, jos hänen työnhakunsa olisi ollut voimassa tänä aikana. Työnhakijan palvelutarve arvioitaisiin ja työllistymissuunnitelma tarkistettaisiin tässäkin tilanteessa työnhakukeskustelun tai täydentävän työnhakukeskustelun yhteydessä. Esimerkiksi tilanteessa, jossa työnhakijan työnhaun voimassaolo lakkaa hieman yli kuukaudeksi kaksi kuukautta edellisen työnhakukeskustelun jälkeen, seuraava työnhakukeskustelu järjestettäisiin viipymättä sen jälkeen, kun henkilö olisi käynnistänyt työnhakunsa uudelleen.

Jos palkkatuettu työ, työkokeilu, kuntoutus, työvoimakoulutus tai työttömyysetuudella tuetut omaehtoiset opinnot kestävät arviolta yli kuukauden, työnhakijalle ei työn, työkokeilun, kuntoutuksen tai koulutuksen alkuvaiheessa järjestettäisi työnhakukeskusteluja eikä täydentäviä työnhakukeskusteluja, ellei täydentävien keskustelujen järjestäminen jostakin syystä olisi tapauskohtaisesti tarpeellista. Kuukautta ennen työn, työkokeilun, kuntoutuksen tai koulutuksen arvioitua päättymistä työnhakija kuitenkin kutsuttaisiin työnhakukeskusteluun ja tämän jälkeen kahteen täydentävään työnhakukeskusteluun. Tarkoituksena on, että työnhakijalla olisi mahdollisuus löytää työtä ja tieto alkavasta työstä jo ennen aktiivitoimen tai kuntoutuksen päättymistä tai hyvin pian sen jälkeen.

Niin sanottuun rekrytointikoulutukseen tai muihin vastaaviin yhteistyössä työnantajan kanssa järjestettyihin koulutuksiin osallistuvat työnhakijat kutsuttaisiin työnhakukeskusteluun ja täydentäviin työnhakukeskusteluihin vain, jos koulutus ei ole johtamassa työllistymiseen tai keskustelujen järjestämiseen olisi muu vastaavan kaltainen syy.

7 §. *Alkuhaastattelun sisältö.* **8 §.** *Työnhakukeskustelu sisältö.* **9 §.** *Täydentävän työnhakukeskustelun sisältö.* Pykälät olisivat uusia.

Alkuhaastattelussa työ- ja elinkeinotoimisto tekisi arvion työnhakijan edellytyksistä hakea työtä ja työllistyä sekä työnhakua ja työllistymistä tukevasta palvelutarpeesta. Arvion pohjalta laadittaisiin työllistymissuunnitelma, jota tarkistettaisiin työnhakukeskusteluissa. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi alkuhaastattelussa saada riittävät tiedot työnhakijalle tarjottavien palvelui-

den valmistelemiseksi, ellei hakijaa voida heti ohjata tarkoituksenmukaisiin palveluihin. Työllistymissuunnitelma voitaisiin tarvittaessa laatia tai tarkistaa myös täydentävässä työnhakukeskustelussa.

Työnhakijaa tuettaisiin työnhaussa ja hänet pyrittäisiin ohjaamaan tarkoituksenmukaisiin palveluihin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Tältä osin alkuhaastattelun, työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen tulisi muodostaa johdonmukainen työnhakijan työllistymiseen johtava kokonaisuus. Työnhakijalle tulisi jo alkuhaastattelussa mahdollisuuksien mukaan kertoa siitä, kuinka palveluprosessi tulee hänen kohdallaan etenemään ja millaisia palveluja hänelle todennäköisesti tullaan myöhemmin tarjoamaan.

Työnhaun tukeminen liittyisi olennaisesti kaikkiin työ- ja elinkeinotoimiston tapaamisiin. Työnhaun tukeminen voisi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että työnhakijaa neuvottaisiin työhakemusten tekemisessä ja hänelle esiteltäisiin työmahdollisuuksia, joita hän voisi hakea.

Täydentävän työnhakukeskustelun tilalla työnhakijalle voitaisiin tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua. Täydentävää työnhakukeskustelua ei kuitenkaan voitaisi korvata esimerkiksi ryhmäpalvelulla taikka erilaisilla yleisillä työ- ja elinkeinotoimistossa asiointia koskevilla infotilaisuuksilla tai muilla vastaavilla palveluilla. Kun tällaisia palveluja järjestetään, työnhakija ohjattaisiin niihin alkuhaastattelun, työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen lisäksi. Edellä mainitusta voitaisiin poiketa esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimiston ruuhkautuessa erittäin pahoin, mutta tällöin kyseessä olisi oltava tilapäinen ja täysin poikkeuksellinen järjestely.

Edellä ryhmä- ja muista vastaavista palveluista kerrotusta huolimatta työ- ja elinkeinotoimistolla olisi mahdollisuus järjestää alkuhaastattelu, työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu siten, että se vastaa mahdollisimman hyvin työnhakijan yksilöllistä palvelutarvetta. Tämä koskee esimerkiksi tapaamisen kestoa ja sisältöä.

10 §. *Palvelutarpeen arvioiminen.* Pykälä olisi uusi. Työnhakijan palvelutarpeen arvioinnin lähtökohtana olisi työnhakijan koulutuksen ja työkokemuksen kautta hankkima osaaminen ja ammattitaito, mutta myös työnhakijan muu esimerkiksi harrastustoiminnassa kertynyt osaaminen tulisi ottaa huomioon. Myös työnhakijan omilla toiveilla ja tavoitteilla olisi merkitystä ja työ- ja elinkeinotoimiston tulisi tukea näiden tavoitteiden saavuttamista. Kenelläkään ei kuitenkaan olisi ehdotonta oikeutta esimerkiksi tiettyjen palveluiden saamiseen, ellei asiasta säädetä nimenomaisesti.

Työnhakijan työ- ja toimintakyvyn osalta merkitystä olisi nimenomaan sillä, liittyvätkö mahdolliset työ- ja toimintakyvyn rajoitteet työnhakijan mahdollisuuksiin työllistyä. Tarvittaessa työnhakija ohjattaisiin työkyvyn arviointiin. Työnhakijan työ- ja toimintakykyä voitaisiin tarvittaessa arvioida yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa. Vastaavasti työnhakijan osaamisen kehittämiseen liittyvää yhteistyötä voitaisiin tehdä koulutuspalvelujen tuottajien kanssa. Yhteistyössä tulisi kiinnittää huomiota tarkoituksenmukaisten palvelukokonaisuuksien järjestämiseen ja kussakin tilanteessa sovellettavaan muun muassa tietosuojaa koskevaan lainsäädäntöön.

11 §. *Työllistymissuunnitelman sisältö.* Pykälä vastaisi pääosin nykyistä 7 §:ää. Säännöksessä korostettaisiin kuitenkin sitä, että suunnitelmaan sisällytettävien palveluiden ja muiden toimien tavoitteena on työnhakijan työllistyminen avoimille työmarkkinoille.

Koska suunnitelman toteuttamisella olisi jatkossa nykyistä enemmän merkitystä muun muassa työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta, pykälää täsmennettäisiin viittauksella siihen, että suunnitelmassa on sovittava eri toimien toteuttamista koskevista määräajoista.

12 §. *Työnhakijan velvollisuudet.* Pykälän 1 momentissa säädettäisiin työnhakijan velvollisuuksista pääasiassa nykyistä 8 §:ää vastaavasti. Työnhakijan yleisenä velvollisuutena olisi hakea aktiivisesti työtä ja koulutusta. Lisäksi hänen tulisi osallistua palvelutarpeensa arvioimiseen ja työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamisen. Koska velvollisuuksien laiminlyönnin seuraukset vaikuttavat tosiasiallisesti vain työttömyysetuuden saamisen edellytyksiin, pykälän 1 ja 2 momentissa mainittaisiin, että velvollisuudet koskevat työttömyysetuutta hakevaa työnhakijaa.

Pykälän 2 momentin mukaan työnhakijan olisi nykyistä 2 luvun 1 §:n 2 momentin 4 kohtaa vastaavasti ilmoitettava työ- ja elinkeinotoimistolle työllistymissuunnitelman toteuttamisesta. Ilmoituksen laiminlyönti ei kuitenkaan enää johtaisi työnhaun voimassaolon päättymiseen. Säännös olisi tarpeen, koska työllistymissuunnitelman toteuttamatta jättäminen voi vaikuttaa työnhakija oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin asetuksenantovaltuudesta. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää niistä suunnitelman toteutumista koskevista tiedoista, jotka työnhakijan on annettava työ- ja elinkeinotoimistolle. Tämä koskisi erityisesti työnhakuun ja työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyviä tietoja. Tietoja käytettäisiin sekä työnvälityksen tukena, että työttömyysetuuden vastikkeellisuuden toteutumisen seuraamisessa. Tähän liittyen 3 momentissa säädettäisiin työnhakijan velvollisuudesta säilyttää työnhakuun liittyvät selvitykset määräajan.

13 §. *Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudet.* Pykälä vastaisi keskeiseltä sisällöltään nykyistä 9 §:ää.

14 §. *Muistutus.* Pykälä olisi uusi. Työ- ja elinkeinotoimisto muistuttaisi pykälässä mainituissa tilanteissa työnhakijaa kirjallisesti hakijan menettelyn vaikutuksesta työllistymiseen ja oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Tarkoituksena olisi varmistua siitä, että työnhakija tuntee tältä osin työttömyysetuuden saamisen edellytykset esimerkiksi erehdyksestä johtuvien myöhempien etuuden tahattomien menetysten estämiseksi. Vastuu edellytysten täyttämisestä olisi kuitenkin aina työnhakijalla itsellään, eikä työnhaun voimassaoloon tai työttömyysturvalaissa säädettyjen edellytysten täyttymiseen vaikuttaisi esimerkiksi se, että työnhakijaa ei ole muistutettu aiemmin, vaikka näin olisi tämän pykälän perusteella tullut toimia.

3 luku Työnvälitys

1 §. *Työnvälityksen tavoite ja yleiset periaatteet.* Pykälä vastaisi sisällöltään nykyistä 1 §:ää ja 2 §:n 3 momenttia.

2 §. *Työnvälityspalvelut.* Pykälän 1 momentti vastaisi nykyistä 2 §:n 1 momenttia.

Pykälän 2 momentti olisi uusi. Työnhakijaksi ilmoittautumisen yhteydessä työnhakijalle tarjottaisiin mahdollisuutta laatia häntä koskeva esittely, joka julkaistaisiin Työmarkkinatori –verkkopalvelussa. Työnhakija voisi kertoa esittelyssä esimerkiksi työkokemuksestaan, koulutuksestaan sekä muusta osaamisesta ja siitä, millaista työtä hän etsii. Esittelyn julkaiseminen olisi vapaaehtoista eikä julkaisematta jättämiselle tarvitsisi esittää perusteluja.

Julkaisematta jättäminen ei myöskään vaikuttaisi työnhaun voimassaoloon tai työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta. Esittelyn julkaiseminen otettaisiin kuitenkin 4 §:n mukaan huomioon arvioitaessa työnhakuvelvollisuuden täyttämistä.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin nykyisiä työtarjouksia vastaavasta menettelystä. Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaisi työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto tekisi arvion työpaikan sopivuudesta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn. Momentti koskisi vain työ- ja elinkeinotoimiston työnvälitykseen liittyviä tehtäviä. Esimerkiksi työnhaun velvoittavuudesta työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä säädettäisiin erikseen.

3 §. *Työnhakuvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi. Työllistymissuunnitelmaan tulisi alkuhaastattelussa ja kolmen kuukauden välein järjestettävissä työnhakukeskusteluissa sisällyttää kolme kuukauden kestävää tarkastelujaksoa, joista kunkin aikana työnhakijan tulisi hakea vähintään neljää 4 §:ssä tarkoitettua työmahdollisuutta. Tarkastelujakso tarkoittaisi samalla jaksoa, jonka päättyessä työnhakijan olisi viimeistään ilmoitettava työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmaan sisältyvän työnhaun toteutumisesta.

Lähtökohtana olevan neljän työmahdollisuuden hakemista edellytettäisiin työttömiltä sekä 5 §:n 3 momentin perusteella niiltä työttömyysuhan alaisilta, jotka ovat vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa, mutta eivät ole yli kaksi viikkoa kestävässä kokoaikatyössä. Viimeksi mainitulla rajauksella pyritään siihen, että työnhakijaksi haluttaisiin ilmoittautua jo esimerkiksi irtisanomisaikana. Tarkastelujaksot asetettaisiin tässä tilanteessa alkamaan työttömyyden alkamisesta.

Ensimmäinen tarkastelujakso voitaisiin asettaa työnhakijan edun mukaisesti alkuhaastattelussa alkamaan takautuvasti työttömyyden alkamisesta. Tämä voi olla tapauskohtaisesti olla tarpeen, jotta työttömäksi jäänyt ei jää odottamaan alkuhaastattelun järjestämistä, ennen kuin ryhtyy aktiiviseen työnhakuun.

Neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden aikana edellytettäisiin myös niiltä työnhakijoilta, jotka ovat työllistymistä tukevassa palvelussa. Nämä henkilöt ovat yleensä työttömyysetuudella tuettuja työvoimakoulutuksessa sekä omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevia lukuun ottamatta työttömiä.

Työnhakuvelvollisuutta ei jätettäisi asettamatta esimerkiksi sen vuoksi, että työnhakijan työttömyys on päättymässä. Työnhakija voisi näissä tilanteissa täyttää hakuvelvollisuutta hakemalla lyhytkestoisempia työmahdollisuuksia. Lisäksi työttömyysturvalaissa säädettäisiin, että työnhakijalle asetettaisiin työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvien laiminlyöntien perusteella korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite vain silloin, jos hakuvelvollisuuden tarkastelujakso päättyy henkilön ollessa työttömyysturvalaissa tarkoitettu työtön tai jos hän on tuolloin palkkatuetussa työssä.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin alennetusta työnhakuvelvollisuudesta. Työ- ja elinkeinotoimisto voisi säännöksessä mainittujen edellytysten täyttyessä asettaa työnhakijan työnhakuvelvollisuudeksi yhden, kahden tai kolmen työmahdollisuuden hakemisen tarkastelujakson aikana. Keskeisenä edellytyksenä olisi, ettei työnhakijalla ole mahdollisuutta hakea neljää työmahdollisuutta. Työnhakijaa ei tulisi velvoittaa esimerkiksi tekemään täysin turhia työhakemuksia, mutta arvioinnissa otettaisiin huomioon työnhakijan henkilöön liittyvistä seikoista vain säännöksessä mainitut.

Harkinnassa otettaisiin huomioon työnhakijan ominaisuuksista työkokemus, koulutus, muu osaaminen sekä hänen työkykynsä. Esimerkiksi osaamisessa tai työkyvyssä olevat puutteet eivät yksinään olisi peruste alentaa hakuvelvollisuutta, vaan työnhakijan tulisi hakea hänelle sopivia työmahdollisuuksia täysimääräisesti, ja samalla työllistymismahdollisuuksia tulisi pyrkiä parantamaan. Sen sijaan, jos työnhakijan henkilöön liittyvät mainitut ominaisuudet yhdessä työmarkkinatilanteen kanssa aiheuttaisivat sen, ettei neljän työmahdollisuuden hakeminen ole lainkaan mahdollista, hakuvelvollisuutta alennettaisiin.

Jos työnhakijalla on työttömyysturvalaissa tarkoitettu ammattitaitosuoja, myös se tulisi ottaa huomioon harkittaessa työnhakuvelvollisuuden määrän alentamista. Työnhakuvelvollisuutta asetettaessa tulisi kiinnittää erityistä huomiota siihen, että ammattitaitosuoja on voimassa vain kolmen kuukauden ajan työttömyyden alkamisesta. Ammattitaitosuojan jälkeen mahdollisuuksia hakea työtä arvioitaisiin laajemmin ja hakuvelvollisuus koskisi kaikkia sopivia työmahdollisuuksia, huolimatta aiemmasta työkokemuksesta ja koulutuksesta.

Työnhakijalta ei edellytettäisi, että hän muuttaa asuinpaikkaansa työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi. Muuttamista työn vuoksi ei edellytetä nykyisinkään. Lisäksi on otettava huomioon perustuslain säännös oikeudesta valita asuinpaikka. Käytännössä velvollisuus työttömyysturvalaissa tarkoitettuun alueelliseen liikkuvuuteen rajaisi samalla sitä aluetta, jonka työmarkkinatilannetta tarkastellaan.

Koska työnhakuvelvollisuuden voisi täyttää eri tavoin, muun muassa hakemalla yrittäjänä tehtäviä työmahdollisuuksia, esimerkiksi syrjäseudulla asuminen tai alueen huonot liikenneyhteydet eivät yksinään olisi peruste hakuvelvollisuuden alentamiselle. Peruste alentamiselle sen sijaan voisi olla olemassa esimerkiksi silloin, kun työnhakija ei voi järjestää kulkemistaan työhön työttömyysturvalaissa säädettyjen työmatkaan kestoon liittyvien edellytysten puitteissa ja hänen henkilöön liittyvät 2 momentissa mainitut ominaisuutensa johtavat siihen, ettei täysimääräinen työmahdollisuuksien hakeminen enää ole mahdollista lähialueella.

Työnhakuvelvollisuuden alentamisen perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella. Asetuksessa säädettäisiin tarkemmin siitä, kuinka hakuvelvollisuuden määrää arvioidaan.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkastelujakson keston muuttamisesta. Kestoja muutettaisiin vain yhdistämällä tarkastelujaksoja. Tämä olisi mahdollista tapauskohtaisesti lähinnä työnhakijan ammattialan mahdollisina hiljaisina loma-aikoina tai esimerkiksi työnhakijan lyhytkestoisen työkyvyttömyysajan takia. Olennaista olisi se, että työnhakijalla olisi tosiasiallinen hänen omien vaikutusmahdollisuuksiensa ulkopuolisesta syystä johtuva este hakea työmahdollisuuksia.

Jos työnhakijalla olisi 1 momentissa tarkoitettu täysimääräinen työnhakuvelvollisuus, tarkastelujaksojen yhdistäminen tarkoittaisi sitä, että työnhakijan tulisi esimerkiksi kahden kuukauden aikana hakea kahdeksaa työmahdollisuutta. Kolmen tarkastelujakson yhdistämisen tulisi olla poikkeuksellista ja siihen johtavien seikkojen selvästi painavampia kuin yhdistettäessä kaksi tarkastelujaksoa.

Haettavien työmahdollisuuksien määrä asetettaisiin aina tarkastelujaksokohtaisesti. Esimerkiksi kesäkuun alussa työttömäksi jäävälle opetusalan työntekijälle voitaisiin asettaa velvollisuus hakea neljää työmahdollisuutta kesäkuun ja elokuun aikana, mutta heinäkuun hakuvelvollisuutta alennettaisiin mahdollisen ammattitaitosuojan ja alan yleisen loma-ajan takia. Tässä tilanteessa työ- ja elinkeinotoimistolla voisi myös olla 3 momentissa tarkoitettu painava syy tarkastelujaksojen yhdistämiseen.

Jos työllistymissuunnitelmaa tarkistetaan, aiempi suunnitelma lakkaa olemasta voimassa. Tässä tilanteessa uudessa tarkistetussa suunnitelmassa asetettaisiin uudet tarkastelujaksot siten kuin 1 momentissa on tarkoitettu. Suunnitelmaa ei tulisi tarkistaa esimerkiksi sillä perusteella, että työnhakija ei ole toteuttanut suunnitelmaansa, eikä suunnitelman tarkistaminen milloinkaan vaikuttaisi jo päättyneisiin tarkastelujaksoihin.

4 §. *Haettavat työmahdollisuudet.* Pykälä olisi uusi. Työnhakija tekisi itse arvion siitä, millaista työtä hän hakee 3 §:ssä säädetyn työnhakuvelvollisuuden täyttääkseen. Työn arvioidun keston tulisi kuitenkin olla vähintään kaksi viikkoa ja työn tulisi olla sellaista, että työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä kyseiseen työhön. Työ voisi olla myös ulkomailla. Jos työhön liittyy esimerkiksi ehdottomana pidettäviä edellytyksiä, kuten työssä tarvittava ajokortti taikka muu pätevyys tai koulutus, työnhakijalla tulisi olla edellytetyt valmiudet.

Jossakin määrin omia valmiuksia vaativamman työn hakeminen otettaisiin huomioon, koska työpaikkailmoituksissa työtä hakevalta edellytetään usein ominaisuuksia, joita työhön palkattava ei välttämättä täytä kaikilta osin. Ylipäätään kyse olisi sellaisista työmahdollisuuksista, joita vilpittömässä mielessä toimiva työnhakija muutenkin hakisi.

Selvästi perusteettomia hakemuksia ei pidettäisi pykälän 1 kohdassa tarkoitettuna työnhakuna. Edellytystä ei voisi täyttää esimerkiksi hakemalla työpaikkoja, joiden osalta on ilmeistä, ettei työnhakija ole pätevä kyseiseen työhön. Myöskään toistuva perusteeton samojen työmahdollisuuksien hakeminen ei olisi säännöksessä tarkoitettua työnhakua. Asiaa arvioitaessa otettaisiin kuitenkin esimerkiksi alakohtaisia käytäntöjä, joihin voi kuulua se, että työnhakijat ovat usein yhteydessä samoihin työnantajiin.

Myös erilaiset kausivaihtelut voisivat olla perusteltu syy hakea samoja työmahdollisuuksia uudelleen. Esimerkiksi työnantajan toiminnan ollessa talviaikana pienimuotoista, samalle työnantajalle ei olisi perusteltua tehdä tänä aikana useita työhakemuksia. Jos työnantajan toiminta on kesäaikana laajempaa, uuden työhakemuksen tekeminen samalle työnantajalle taas voisi olla perusteltua.

Työ- ja elinkeinotoimisto seuraisi työnhakukeskustelujen ja täydentävien työnhakukeskustelujen yhteydessä työnhakijan työnhakua työnvälityksen näkökulmasta ja tarvittaessa neuvoisi työnhakijaa tarkoituksenmukaisten työmahdollisuuksien hakemisessa. Työ- ja elinkeinotoimisto selvittäisi työnhakua työttömyysturva-asiana vain, jos on epäilystä siitä, että työnhakija hakee tarkoituksella työmahdollisuuksia, joihin hänellä ei ole mahdollisuutta työllistyä, tai muulla tavalla laiminlyö työnhakuvelvollisuuttaan.

Avoimeksi ilmoitettujen työpaikkojen hakemisen lisäksi pykälän 1 kohdassa tarkoitettuna työnhakuna pidettäisiin ainakin avoimen työhakemuksen jättämistä potentiaaliselle työnantajalle sekä muita suoria yhteydenottoja työnantajiin. Työnhakuvelvollisuutta voisi täyttää myös osallistumalla erilaisiin rekrytointitapahtumiin. Jos rekrytointitapahtumassa on edustettuna useita työnantajia ja työnhakija tekee tapahtumassa useita työhakemuksia, nämä kaikki voitaisiin ottaa huomioon 1 kohdan perusteella.

Työ- ja elinkeinotoimisto voisi tarjota työnhakijalle haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja. Tällaisen työpaikan hakeminen täyttäisi työnhakuvelvollisuutta pykälän 2 kohdan mukaan. Työpaikan yksilöimisellä tarkoitettaisiin sitä, että työnhakija saisi nykyisiä työtarjouksia vastaavat riittävät tiedot kyseisestä työpaikasta. Erona 1 kohdassa tarkoitettuun työmahdollisuuksien hakemiseen olisi muun muassa se, että kyse voisi olla myös kahta viikkoa lyhyemmistä työjaksoista.

Yksilöidyn työpaikan hakeminen olisi työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä velvoittavaa, jos alkuhaastattelun järjestämisestä olisi kulunut kuusi kuukautta. Jos työnhakija olisi täyttänyt työnhakuvelvollisuuden ennen työtarjouksen tekemistä ja ilmoittanut tästä työ- ja elinkeinotoimistolle ennen työtarjouksen tekemistä, työtarjous ei olisi velvoittava. Työtarjouksen velvoittavuudesta säädettäisiin työttömyysturvalain 2 a luvussa.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin myös siitä, että työnhakija voisi täyttää hakuvelvollisuuttaan pyytämällä lisää työtunteja omalta työnantajaltaan. Vaikka työnantajalla on työlainsäädäntöön perustuva velvollisuus tarjota lisätyötä, oma aktiivisuus voi parantaa mahdollisuuksia saada lisätyötä.

Pykälän 4 kohdan perusteella työnhakuvelvollisuutta voisi täyttää etsimällä yrittäjänä tehtäviä työmahdollisuuksia. Kyseeseen voisi tulla esimerkiksi oman yritystoiminnan mainonta, yhteydenotot mahdollisiin työn teettäjiin sekä osallistuminen tarjouskilpailuihin. Samoin kuin työsuhteessa tehtävän työn hakemisessa, hakemisen tulisi yrittäjänä tehtävän työnkin osalta olla sellaista, että haku voi tosiasiallisesti johtaa työnhakijan työllistymiseen. Yritystoiminnan mainontaa pidettäisiin yhden työmahdollisuuden hakemisena.

Pykälän 5 kohdan perusteella työnhakuvelvollisuutta voisi täyttää julkaisemalla 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun esittelyn.

Pykälän 6 kohdassa säädettäisiin muista 1–5 kohtaa vastaavista työmahdollisuuksien hakemiseen liittyvistä toimista. Näitä toimia eivät olisi esimerkiksi osallistuminen erilaisiin palveluihin, vaan nimenomaan työmahdollisuuksien hakemiseen liittyvä toiminta. Tällaista voisi olla esimerkiksi ilmoittautuminen työvoiman vuokrausta harjoittavan yrityksen työntekijärekisteriin sekä työskentelyä varten myönnettävien apurahojen hakeminen. Tarkoituksena on, että säännös koskisi myös mahdollisia uusia työnhaun muotoja ja sen perusteella voitaisiin ottaa huomioon esimerkiksi eri aloilla mahdollisesti vallitsevia työnhakukäytäntöjä, jos käytännöt poikkeavat 1–5 kohdassa tarkoitetuista toimista.

Työsuhteessa tehtävän työn hakemiseen kuuluvina toimina pidettäisiin varsinaisen työhakemuksen jättämisen lisäksi osallistumista ja myötävaikuttamista työhaastatteluun ja muihin valintaprosessiin liittyviin toimiin. Yhtä työpaikkaa koskevaa hakuprosessia kaikkine siihen liittyvine toimineen pidettäisiin yhtenä työmahdollisuuden hakemisena. Työhaastattelujen ja muiden valintaprosessiin mahdollisesti liittyvien toimien laiminlyöminen tarkoittaisi sitä, ettei työnhakua tältä osin pidetä riittävänä.

5 §. T*yössä olevan työnhakuvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi. Osa-aikaisessa työssä olevan työnhakijan tulisi työnhakuvelvollisuuden täyttääkseen hakea kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana yhtä 4 pykälässä tarkoitettua työmahdollisuutta. Hakuvelvollisuus kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan alkuhaastattelussa tai kolmen kuukauden välein järjestettävässä työnhakukeskustelussa.

Säännöstä sovellettaisiin myös esimerkiksi niihin työnhakijoihin, joiden työaika on alle neljä tuntia viikossa, tai joiden niin sanotussa nollatuntisopimuksessa työnantaja ei ole taannut lainkaan työtunteja. Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi näissä tilanteissa kiinnittää erityistä huomiota siihen, että työnhakijaa tuettaisiin paremmin työllistävän työn hakemisessa.

Toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädettäisiin työttömyysturvalaissa ja siitä tulisi kertoa työnhakijalle työllistymissuunnitelmaa laadittaessa. Jos toteutunut työaika ylittää työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä tarkoitetut aikarajat, työnhakijalla olisi pätevä

syy jättää hakematta muita työmahdollisuuksia kyseessä olevalla tarkastelujaksolla. Toteutuneesta työajasta olisi mahdollista ilmoittaa samalla kertaa mahdollisen muun työnhakuvelvollisuuden täyttämistä koskevan ilmoituksen kanssa.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin palkkatuetussa työssä olevien työnhakijoiden työnhakuvelvollisuudesta. Jos palkkatuettu työ on osa-aikaista, työnhakijalla olisi sama 1 momentissa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus kuin muillakin työnhakijoilla. Kuukautta ennen palkkatukijakson päättymistä työnhakijalle asetettaisiin 3 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus palkkatuetun työn työajasta riippumatta.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa työnhakija on työttömyysuhan alainen, mutta kyse on kuitenkin yli kaksi viikkoa kestävästä kokoaikaisesta työsuhteesta. Näissä esimerkiksi irtisanomisaikaa koskevissa tilanteissa työnhakuvelvollisuus asetettaisiin vasta työsuhteen päättymisestä lukien.

Pykälän 4 momentissa säädettäisiin pykälien ensisijaisuusjärjestyksestä. Jos työnhakija on työvoimakoulutuksessa tai opiskelee työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja, työnhakuvelvollisuus asetettaisiin 6 §:n perusteella, vaikka työnhakija olisi myös osa-aikaisessa työssä. Työkokeilun ajalle asetettavasta työnhakuvelvollisuudesta säädettäisiin vastaavasti 7 §:ssä. Oppisopimuksen ajalle asetettavaan työhakuvelvollisuuteen sovellettaisiin työsuhteen ja palkkatuetun työn aikaista hakuvelvollisuutta koskevia säännöksiä.

6 §. *Lomautetun työnhakuvelvollisuus*. Pykälä olisi uusi. Sekä kokoaikaisesti että työaikaa lyhentämällä lomautettujen työnhakuvelvollisuus alkaisi kolmen kuukauden kuluttua lomautuksen alkamisen jälkeen järjestetystä työnhakukeskustelusta lukien. Jos lomautuksen päättyminen kuukauden kuluessa oli jo tuolloin tiedossa, työnhakukeskustelua ei 2 luvun 6 §:n mukaan järjestettäisi, eikä myöskään työnhakuvelvollisuus silloin alkaisi.

Kokoaikaisesti lomautetut ovat 1 luvun 3 §:ssä tarkoitettuja työttömiä ja heidän työnhakuvelvollisuuteensa sovellettaisiin edellä mainittua ajallista poikkeusta lukuun ottamatta samoja säännöksiä kuin muidenkin työttömien työnhakuvelvollisuuteen. Jos lomautus on toteutettu työaikaa lyhentämällä, työnhakuvelvollisuuteen sovellettaisiin, mitä 5 §:ssä ehdotetaan säädettäväksi osa-aikaisessa työssä olevien työnhakuvelvollisuudesta.

7 §. *Koulutuksessa olevan työnhakuvelvollisuus.* Pykälä olisi uusi. Enintään kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa tai yli kuukauden kestäviä opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle asetettaisiin työnhakuvelvollisuus 3 §:n perusteella. Jos koulutus tai opiskelu työttömyysetuudella tuettuna kestäisi yli kuukauden, työnhakijalle ei järjestettäisi 2 luvussa tarkoitettuja työnhakukeskusteluja eikä lähtökohtaisesti myöskään täydentäviä työnhakukeskusteluja. Ennen opintojen tai niiden tukemisen aloittamista työllistymissuunnitelma tulisi kuitenkin tarkistaa.

Tarkistamisen yhteydessä suunnitelmaan sisällytettäisiin kolmen kuukauden tarkastelujaksoja, joista kunkin aikana työ- ja elinkeinotoimisto tarjoaisi työnhakijalle haettavaksi kolmea koulutusalaan liittyvää ja koulutusta tukevaa työpaikkaa. Molempien työtä koskevien edellytysten tulisi täyttyä. Yksilöityjen työpaikkojen hakemiseen ohjaaminen olisi työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuus. Jotta koulutus ja työnhakijan työllistymismahdollisuudet muodostaisivat tarkoituksenmukaisen kokonaisuuden, työllistymismahdollisuuksiin olisi kiinnitettävä erityistä huomiota jo valittaessa henkilöä työvoimakoulutukseen tai ratkaistaessa sitä, voidaanko työnhakijan omaehtoista opiskelua tukea työttömyysetuudella.

Käytännössä menettely vastaisi nykyistä työtarjousmenettelyä. Nykyisestä soveltamiskäytännöstä poiketen työ- ja elinkeinotoimiston tulisi kuitenkin jo työpaikan hakuun ohjatessaan arvioida kyseisen työpaikan hakemisen velvoittavuutta niiden tietojen perusteella, jotka toimistolla on käytettävissään. Tämä tarkoittaisi lähinnä työpaikan sijaintiin ja työnhakijan mahdolliseen ammattitaitosuojaan liittyviä seikkoja.

Työ- ja elinkeinotoimiston tulisi kiinnittää huomiota erityisesti myös siihen, että haettavan työn tulee olla työnhakijan työkyky huomioon ottaen hänelle sopivaa. Koulutus voi liittyä esimerkiksi terveydellisistä syistä tehtävään ammatinvaihtoon ja olla osa työkyvyttömyydestä johtuvaa kuntoutumista. Työn kuormittavuus olisi ainakin näissä tilanteissa otettava huomioon arvioitaessa työn sopivuutta.

Työttömyysturvalaissa säädettäisiin siitä, että työnhakijalla olisi pätevä syy jättää hakematta ja kieltäytyä työ- ja elinkeinotoimiston osoittamaa työpaikkaa, jos työn vastaanottaminen johtaisi koulutuksen keskeytymiseen oppilaitoksesta johtuvasta syystä. Työ- ja elinkeinotoimistolla olisi mahdollisuus selvittä tämän edellytyksen täyttymistä jo hankittaessa työvoimakoulutusta sekä selvitettäessä oppilaitokselta työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisen edellytyksiä työnhakijan aloitettaessa opintoja.

Koska luku- ja kirjoitustaitoa opiskelevilla työnhakijoilla on selvästi muita työnhakijoita heikommat edellytykset työllistyä, tällaisen koulutuksen alkuvaiheessa ei asetettaisi työnhakuvelvollisuutta. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentin mukaan päätoimisia.

Jos työvoimakoulutuksen arvioitu kesto on yli kuukauden tai työnhakija opiskelee vastaavan ajan työttömyysetuudella tuettuna, hänelle järjestettäisiin työnhakukeskustelu kuukautta ennen koulutuksen arvioitua päättymistä. Tämä koskisi myös luku- ja kirjoitustaidon opiskelua. Tästä työnhakukeskustelusta lukien työnhakijalla olisi sama velvollisuus omatoimiseen työnhakuun kuin muillakin työttömillä, mutta työ- ja elinkeinotoimiston tulisi kuitenkin pyrkiä tukemaan työnhakijaa nimenomaan koulutusalaa vastaavan työn löytämisessä.

8 §. *Työkokeiluun ja kuntoutukseen osallistuvan työnhakuvelvollisuus.* Pykälässä säädettäisiin työkokeiluun tai kuntoutukseen osallistuvan työnhakuvelvollisuudesta. Jos työkokeilun tai kuntoutuksen kesto olisi enintään kuukausi, työnhakijalla olisi koko tämän ajan sama lähtökohtaisesti 3 §:ssä säädetty työnhakuvelvollisuus kuin muillakin työttömyysturvalaissa tarkoitettuihin työllistymistä edistäviin palveluihin osallistuvilla.

Jos työkokeilun tai kuntoutuksen kesto olisi yli kuukauden, työnhakuvelvollisuus asetettaisiin vasta kuukautta ennen työkokeilun tai kuntoutuksen arvioutua päättymistä. Tämä perustuu siihen, että työkokeilun tarkoituksena on selvittää työnhakijan ammatinvalinta- ja uravaihtoehtoja, ja sekä työkokeilun että kuntoutuksen tarkoituksena on tukea hänen paluutaan työmarkkinoille. Näiden tavoitteiden toteutuminen korostuu pitkäkestoisissa työkokeiluissa ja kuntoutusjaksoissa.

9 §. *Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen.* Pykälä olisi uusi. Työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi, jos työnhakijan työttömyys on pitkittynyt ja hän on monialaisten palveluiden tarpeessa. Tältä osin säännöksessä tarkoitetut edellytykset vastaisivat monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain soveltamisalaa. Lisäksi työnhakijan tilanteen tulisi kokonaisuutena arvioiden olla sellainen, ettei työnhaku ja työllistyminen ole mahdollista. Monialaisen yhteispalvelun tarpeen arviointiin tulisi kiinnittää huomiota myös kotoutujien kohdalla, vaikka heidän palveluistaan säädetäänkin pääosin kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa.

Pelkästään se, että työnhakijan asiakkuus siirretään monialaiseen yhteispalveluun, ei tarkoittaisi sitä, että työnhakuvelvollisuutta ei tulisi asettaa. Jos henkilön tilanne on sellainen, että hän kykenee työnhakuun, työnhakuvelvollisuus kirjattaisiin monialaiseen työllistymissuunnitelmaan.

Työnhakuvelvollisuus voitaisiin jättää asettamatta myös työnhakijan työkyvyttömyyden perustella. Työ- ja elinkeinotoimisto tekisi ratkaisun luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen perusteella. Keskeistä olisi sen toteaminen, onko työnhakijalla jäljellä työkykyä ja millaiseen työhön hän kykenee. Työnhakijan työnhakuvelvollisuus asetettaisiin jäljellä olevan työkyvyn mukaisesti, toisin sanoen hänen tulisi hakea työkykynsä mukaisia työmahdollisuuksia, eikä osittainen työkyvyttömyys olisi yksinään olisi peruste jättää työnhakuvelvollisuutta asettamatta.

Jos luotettavana pidettävää lääketieteellistä arviota jäljellä olevasta työkyvystä ei ole, työnhakija ohjattaisiin viipymättä työkyvyn ja työkunnon arviointiin. Arvioinnin tulosta odotettaessa työnhakuvelvollisuutta ei asetettaisi, mutta työnhakija ohjattaisiin tarkoituksenmukaisiin palveluihin.

Työkyvyttömyyden lisäksi työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen edellyttäisi, että työnhakija noudattaa työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun siinä on sovittu hakeutumisesta kuntoutukseen tai työkyvyttömyyden perusteella maksettavan etuuden hakemisesta. Tarkoitus on, että työnhakija ohjattaisiin hänen tilanteessaan ensisijaisten palveluiden ja etuuksien piiriin. Ratkaisun kuntoutuksen järjestämisestä tekisi kuitenkin aina kyseessä oleva palvelun järjestäjä, ei esimerkiksi työ- ja elinkeinotoimisto suunnitelmaa laadittaessa.

Työnhakijan ohjaaminen hakemaan työkyvyttömyyden perusteella myönnettävää etuutta olisi perusteltua, koska sairauspäivärahaa saavan henkilön mahdollisuutta kuntoutukseen arvioidaan 60 ja 150 etuuspäivän jälkeen. Jos henkilö saa ainoastaan työttömyysetuutta, työkykyyn liittyvät ongelmat voivat pahentua ja mahdollisuudet työllistyä hankaloitua entisestään.

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen edellyttäisi myös sitä, että työnhakijan tilanne on kokonaisuutena arvioiden sellainen, ettei hän kykene työnhakuun työkykyyn liittyvien haasteiden takia. Kokonaisarviossa tulisi ottaa huomioon myös mahdolliset työkyvyttömyyden perusteella maksettavaan etuuteen liittyvät etuusoikeuden hylkäävät lainvoimaiset päätökset.

10 §. *Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen*. Pykälä vastaisi nykyistä 3 §:ää.

14 luku Muutoksenhaku

1 §. *Oikaisuvaatimus ja valitus.* Pykälän 4 momentissa säädettäisiin, että työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun muistuttaa työnhakijaa 2 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla työllistymiseen ja työttömyysturvaoikeuteen vaikuttavista seikoista ei saisi vaatia oikaisua eikä siitä saisi valittaa. Muistutuksella ei olisi vaikutusta työnhakijalle tarjottaviin palveluihin eikä oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Oikaisua ei saisi vaatia eikä työnhakijalla olisi valitusoikeutta myöskään 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden asettamisesta. Työttömyysturvalaissa säädettäisiin siitä, että työnhakija ei menettäisi oikeutta työttömyysetuuteen, jos työnhakuvelvollisuutta ei olisi tullut asettaa tai se olisi tullut asettaa toisen sisältöisenä.

Jos työnhakija jättäisi hakematta työmahdollisuuksia häneltä edellytetyllä tavalla ja hän menettäisi tämän vuoksi oikeutensa työttömyysetuuteen, hän voisi valittaa työttömyysturvaoikeutta koskevasta työttömyyskassan tai Kansaneläkelaitoksen päätöksestä sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakuntaan ja sen päätöksestä vakuutusoikeuteen.

2 §. *Muutoksenhaku työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja kulukorvausta koskevasta päätöksestä.* Jos työ- ja elinkeinotoimisto nykyisin katsoo, että työnhakijaksi rekisteröimisen edellytykset eivät täyty, asiasta ei yleensä anneta päätöstä. Henkilön mahdollisuus saattaa asia tuomioistuimen tai muun muutoksenhakuelimen tutkittavaksi toteutuu käytännössä ainoastaan silloin, jos hän hakee kyseessä olevalta ajalta työttömyysetuutta. Näissä tilanteissa työ- ja elinkeinotoimisto antaa työttömyyskassalle tai Kansaneläkelaitokselle työttömyysturvalain 1 luvun 4 §:n 3 momentissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon ja henkilö voi valittaa asiassa työttömyysturvalaissa säädetyssä järjestyksessä.

Henkilöllä voi olla oikeussuojan tarvetta työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä koskevassa asiassa myös silloin, kun hän ei hae työttömyysetuutta tai hänellä ei olisi siihen oikeutta muusta syystä. Valitusoikeuden selkeyttämiseksi pykälässä säädettäisiin työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä koskevan oikaisun hakemisesta ja valitusoikeudesta.

Koska valitusoikeus koskisi myös niitä henkilöitä, jotka hakevat työttömyysetuutta, valitusasteina toimisivat sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta ja vakuutusoikeus. Tällä turvattaisiin yhdenmukainen soveltamiskäytäntö niissä tilanteissa, joissa henkilö valittaa myös työttömyysturvalain mukaisessa järjestyksessä siitä, että hänen työttömyysetuushakemuksensa on hylätty sen vuoksi, ettei hänen työnhakunsa ole voimassa.

Voimaantulo. Säännöksessä säädettäisiin voimaantulosta ja siirtymäajasta.

7.2 Työttömyysturvalaki

1 luku Yleiset säännökset

5 §. *Määritelmät.* Työssäolovelvoitteen määritelmää koskeva säännös kumottaisiin. Työssäolovelvoite määriteltäisiin 2 a luvun 10 §:ssä.

2 luku Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset

1 §. *Työtön työnhakija.* Pykälässä ei enää säädettäisi henkilön velvollisuudesta ilmoittaa yhteystietonsa työnhakijana pitämisen edellytyksenä. Yhteystietojen ilmoittaminen liittyy työ- ja elinkeinotoimiston asiakkuuteen, ja ilmoittamisvelvollisuudesta säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa.

16 §. *Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautuminen.* Pykälässä säädetty säännösviittaus muutettaisiin vastaamaan 2 a lukuun esitettyjä muutoksia. Viittauksen tai 2 a luvun muuttaminen ei vaikuttaisi sisällöllisesti siihen, kuinka koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeus palautuu.

2 a luku Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

1 §. *Työstä eroaminen ja erottaminen.* Pykälän 1 momentin mukaan työnhakija menettäisi oikeutensa työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta, jos hän on itse eronnut työstään tai hänet on erotettu hänen moitittavana pidettävän menettelynsä takia. Nykyisin korvauksettoman määräajan kesto on ensin mainitussa tilanteessa 90 päivää ja jälkimmäisessä tilanteessa 60 päivää.

Edellä mainittu lyhyempi korvaukseton määräaika johtuu siitä, että työntekijän päättäessä itse työsuhteensa työ olisi työnantajan puolesta voinut jatkua. Jos työsuhteen kesto tai jäljellä oleva kesto on enintään viisi päivää, korvauksettoman määräajan kesto olisi nykyistä vastaavasti 30 päivää.

Lisäksi 1 momentin sanamuotoa täsmennettäisiin eikä 3 momentissa enää säädettäisi asetuksenantovaltuudesta. Valtuuden perusteella ei ole annettu valtioneuvoston asetusta. Muutoksilla ei ole tarkoitus muuttaa pykälän vakiintunutta soveltamiskäytäntöä.

4 §. *Työstä kieltäytyminen.* Säännöksen soveltamisala muuttuisi merkittävästi. Nykyisin 60 päivää kestävä korvaukseton määräaika asetetaan, jos työnhakija kieltäytyy työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta työstä. Nimenomaisen kieltäytymisen lisäksi säännöstä sovelletaan muun muassa silloin, jos työnhakija jättää hakematta tarjottua työtä ilman pätevää syytä, vaikka hän ei tällöin välttämättä nimenomaisesti kieltäydykään kyseisestä työstä. Pykälää ei enää sovellettaisi näissä tilanteissa.

Työnhakijalle asetetaan nykyisin 90 päivää kestävä korvaukseton määräaika, jos hän kieltäytyy työstä, johon hänet on valittu. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi työnantajan suoraan työnhakijalle tarjoamaa työtä, koska työllistyminen olisi silloin varmaa. Tältä osin säännöksen soveltamisala säilyisi nykyisenä, mutta korvauksettoman määräajan kestoa lyhennettäisiin 45 päivään.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettäisiin työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta. Sen laiminlyönnin vaikutuksesta oikeuteen saada työttömyysetuutta säädettäisiin pääosin 9 ja 10 §:ssä. Jos työnhakija kuitenkin tulisi valituksi hakemaansa työhön mutta kieltäytyy siitä ilman pätevää syytä, sovellettavaksi tulisi työstä kieltäytymistä koskeva 4 §.

Työstä kieltäytymistä koskevan 4 §:n soveltaminen sekä 9 ja 10 §:ssä säädettyä pitemmän 45 päivää kestävän korvauksettoman määräajan asettaminen olisi perusteltua, koska varmasta työpaikasta kieltäytymistä voidaan pitää selvästi moitittavampana kuin tilannetta, jossa työnhakija vasta hakee työmahdollisuuksia.

Työnhakuvelvollisuuteen liittyvä 45 päivän korvaukseton määräaika ehkäisisi työnhakijaa tekemästä työhakemuksia työpaikkoihin, joihin hän ei kuitenkaan halua työllistyä. Lisäksi pykälän 2 momentissa säädettäisiin, ettei työnhakijalla ole pätevää syytä kieltäytyä itse hakemastaan työstä tiedossaan olleiden seikkojen perusteella. Työnhakija ei siten voisi lähtökohtaisesti vedota pätevänä syynä kieltäytyä varmasta työpaikasta esimerkiksi työmatkaan kuluvaan aikaan tai ammattitaitosuojaan, jos hän olisi itse hakenut kaukana sijaitsevaa tai ammattitaitosuojaansa vastaamatonta työtä ja tullut valituksi tähän työhön.

Työnhakija on voinut hakea työnantajalta lyhytkestoista työtä täyttääkseen työnhakuvelvollisuuttaan, mutta työantaja voi tarjota työnhakijalle myös muuta kuin haettua työtä tai haettua työtä pitkäkestoisempaa työtä. Pykälää sovellettaisiin myös näissä tilanteissa.

Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, korvauksettoman määräajan kesto olisi 30 päivää. Tämä vastaisi nykyistä.

Korvaukseton määräaika alkaa nykyisin lähtökohtaisesti 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisen jälkeen. Tällä on pyritty siihen, että työnhakija voisi mahdollisesti työnhakuaan tehostamalla työllistyä, jolloin korvaukseton määräaika jäisi hänelle merkityksettömäksi. Tältä osin pykälää ei muutettaisi, mutta korvauksettoman määräajan alkamispäivän siirtäminen ei enää koskisi esimerkiksi tilanteita, joissa työnhakija on jättänyt hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tarjoamaa työtä.

5 §. *Henkilöön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen.* **6 §.** *Työhön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen.* **7 §.** *Työpaikan sijaintiin liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen.* **8 §.** *Ammattitaitosuoja.* Pykälissä säädettäisiin pätevästä syystä kieltäytyä tarjotusta työstä työttömyysetuutta menettämättä pääosin nykyistä 5–8 §:ää vastaavasti. Säännökset ryhmiteltäisiin kuitenkin uudelleen sen mukaan, onko kyse työnhakijan henkilöön, työhön, työpaikan sijaintiin vai ammattitaitosuojaan liittyvistä seikoista.

Työnhakijalla olisi sisällöltään uuden 6 §:n 2 kohdan perusteella pätevä syy kieltäytyä työstä, jonka palkkaus perustuu kokonaisuudessaan provisioon. Nykyisin tämä ei ole pätevä syy, jos palkkaus vastaa alalla sovellettavaa työehtosopimusta. Jos alalla ei olisi työehtosopimusta, työstä voisi jo nykyisin kieltäytyä työttömyysetuutta menettämättä, jos kokoaikatyön palkka ei ole vähintään 1 252 euroa kuukaudessa (2021). Työstä olisi uuden säännöksen perusteella pätevä syy kieltäytyä myös silloin, jos palkkaus perustuu osittain provisioon, mutta kiinteä palkan osa ei olisi kokoaikatyössä vähintään 1 252 euroa kuukaudessa (2021).

Vaikka pätevistä syistä kieltäytyä tarjotusta työstä säädettäisiin pääosin nykyistä vastaavasti, säännösten merkitys olisi nykyistä huomattavasti vähäisempi. Tämä johtuu työstä kieltäytymistä koskevan 4 §:n soveltamisalan muuttamisesta sekä siitä, että työttömyysetuuden vastikkeellisuuden toteutuminen perustuisi työ- ja elinkeinotoimiston tekemien työtarjousten sijasta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyyn työnhakuvelvollisuuteen. Työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi työnhakija valitsisi lähtökohtaisesti itse, mitä työpaikkoja hän hakee. Tällöin pätevää syytä koskevat säännökset tulisivat sovellettaviksi vain harvoin.

9 §. *Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely.* **10 §.** *Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely.* Pykälät olisivat uusia. Niissä säädettäisiin työnhakuun sekä

työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin liittyvistä korvauksettomista määräajoista ja työssäolovelvoitteesta.

Säännöksiä sovellettaisiin, jos työnhakija on laiminlyönnin tai muun säännöksissä tarkoitetun menettelyn tapahtuessa työtön, palkkatuetussa työssä tai hän saa työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella. Mainitussa säännöksessä säädetään työnhakijoista, joilla on voimassa oleva työsuhde, mutta joille maksetaan työttömyysetuutta työkyvyttömyyden perusteella sairauspäivärahan enimmäismaksuajan täytyttyä.

Edellä mainitulla on merkitystä erityisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn työnhakuvelvollisuuden osalta. Työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksoja ei muutettaisi esimerkiksi sen vuoksi, että henkilö menee työhön tai lomautus päättyy. Näissä tilanteissa hakuvelvollisuus tarkastelujaksoiseen vain jäisi työttömyysturvaoikeuden osalta merkityksettömäksi, jos henkilö ei enää ole työtön tai palkkatuetussa työssä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson päättyessä. Sen sijaan esimerkiksi työnhaun voimassaolon päättymisellä ei olisi merkitystä, ja työnhakijan menettelyn vaikutus työttömyysturvaoikeuteen selvitettäisiin tarvittaessa myöhemmin.

Työnhakijan menettelyä tarkasteltaisiin 12 kuukauden ajalta kulloinkin viimeisimmästä laiminlyönnistä tai vastaavasta menettelystä taakse päin lukien. Esimerkiksi tilanteessa, jossa työnhakija on laiminlyönyt hakea työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa edellytetyllä tavalla tammikuussa, maaliskuussa ja seuraavan vuoden helmikuussa, kyse olisi pykäliä sovellettaessa ja menettelyn toistuvuutta arvioitaessa tammikuussa ensimmäisestä laiminlyönnistä ja maaliskuussa toisesta laiminlyönnistä. Seuraavan vuoden helmikuussa tapahtunut laiminlyönti olisi myöskin toinen laiminlyönti 12 kuukauden kuluessa.

Nykyisestä poiketen toistuvuutta arvioitaessa ei otettaisi huomioon työsuhteen päättymisen ja varmasta työpaikasta kieltäytymisen perusteella asetettuja korvauksettomia määräaikoja. Niitä koskisivat 1 ja 4 §:ssä säädetyt pitkäkestoisemmat korvauksettomat määräajat.

Jos työnhakija olisi menetellyt kahdesti 12 kuukauden aikana pykälässä tarkoitetulla tavalla, työ- ja elinkeinotoimisto selvittäisi, onko hänellä ollut pätevä syy menettelyynsä. Molemmat menettelyt selvitettäisiin kerralla. Jos työnhakijalla ei ole ollut pätevää syytä menettelyynsä, hänelle asetettaisiin viisi työttömyysetuuden maksupäivää eli pykälässä mainittu seitsemän kalenteripäivää kestävä korvaukseton määräaika. Tämä vastaa viittä työttömyysetuuden maksupäivää.

Lopputulos edellä tarkoitetussa asian selvittämisessä saattaisi olla myös sellainen, että työnhakijalla on ollut pätevä syy toiseen laiminlyöntiin, mutta ei toiseen. Tällöin menettely ei olisi säännöksessä tarkoitetulla tavalla toistuvaa eikä korvauksetonta määräaikaa asetettaisi. Koska menettely ei vaikuttaisi oikeuteen saada työttömyysetuutta, asiasta ei annettaisi työvoimapoliittista lausuntoa eikä valituskelpoista päätöstä. Työnhakijalle tulisi kuitenkin ilmoittaa muulla soveltuvalla tavalla asian käsittelyn päättymisestä. Lausunto ja päätös annettaisiin vasta, jos menettely myöhemmin jatkuisi ja vaikuttaisi työnhakijan työttömyysturvaoikeuteen.

Jos työnhakija menettelee 12 kuukauden aikana säännöksessä tarkoitetulla tavalla kolmannen kerran ilman pätevää syytä, korvauksettoman määräajan kesto olisi 10 työttömyysetuuden maksupäivää eli 14 kalenteripäivää.

Jos työnhakija menettelee 12 kuukauden aikana säännöksessä tarkoitetulla tavalla neljännen kerran ilman pätevää syytä, hänelle asetettaisiin työssäolovelvoite. Velvoite vastaisi kestoltaan nykyistä. Työttömyysturvaoikeus myös palautuisi nykyistä 14 §:ssä säädettyä vastaavasti.

Poikkeuksena edellä mainitusta olisi kuitenkin tilanne, jossa työssäolovelvoite olisi asetettu alkamaan kolmen kuukauden kuluessa alkuhaastattelusta. Näissä tilanteissa työssäolovelvoite lakkaisi, jos työnhakija korjaa velvoitteen asettamisen perusteena olleen menettelynsä. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi sitä, että työnhakija hakee työmahdollisuuksia tai osallistuu vastaavaan palveluun, johon osallistumisen hän laiminlöi aiemmin. Jos työnhakija on laiminlyönyt työnhaun, hänen tulisi hakea aiemmin puuttumaan jääneitä työmahdollisuuksia, eikä esimerkiksi pelkästään moitteeton työmahdollisuuksien hakeminen myöhemmillä tarkastelujaksoilla osoittaisi menettelyn korjaamista. Palveluihin osallistumisen osalta työnhakijan katsottaisiin korjanneen menettelynsä, jos työnhakija ilmaisee halukkuutensa osallistua palveluun, mutta palvelua ei voida enää järjestää muusta kuin työnhakijasta johtuvasta syystä. Velvoite olisi kuitenkin aina voimassa vähintään 14 kalenteripäivää. Säännöksellä pyrittäisiin ohjaamaan työnhakijaa osallistumaan palveluihin erityisesti työttömyyden alkuvaiheessa.

Työttömyysturvaoikeuden menettämiseen johtavasta menettelystä säädettäisiin 9 §:n 1 momentissa olevassa luettelossa. Toistuvuutta tarkasteltaessa otettaisiin huomioon kaikki momentissa tarkoitettu menettely, eikä korvauksettoman määräajan tai työssäolovelvoitteen asettaminen edellyttäisi esimerkiksi sitä, että työnhakija menettelee toistuvasti momentin tietyssä kohdassa tarkoitetulla tavalla.

Luettelon 1 ja 2 kohta vastaisi nykyistä 9 §:ää ja 3 ja 4 kohta nykyistä 10 §:ää. Luettelon 7 kohta alakohtineen sekä 8 kohta vastaisi nykyistä 12 §:n 1 ja 3 momenttia ja 12 a §:ää. Työttömyysturvaseuraamusten porrastaminen ei tältä osin vaikuttaisi sisällöllisesti säännösten vakiintuneeseen soveltamiskäytäntöön eikä siihen, mistä alkaen korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite alkaa.

Luettelon 5 kohta olisi sisällöltään uusi. Sen perusteella työnhakijalle asetettaisiin korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, jos hän laiminlyö hakea työmahdollisuuksia työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla. Säännös koskisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta sekä silloin, kun työnhakija valitsee itse haettavat työmahdollisuudet, että silloin, kun työnhakijan tulee hakea työ- ja elinkeinotoimiston ohjauksen perusteella tiettyä yksilöityä työpaikkaa. Työttömyysetuuden menettäminen alkaisi molemmissa tilanteissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyn työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson päättymistä seuraavasta päivästä.

Luettelon 5 kohtaa sovellettaisiin myös tilanteessa, jossa työnhakija on hakenut työmahdollisuuksia, mutta hänen menettelynsä perusteella on ilmeistä, ettei haku johda työllistymiseen. Menettely voisi liittyä esimerkiksi käyttäytymiseen työhaastattelussa. Säännöksen soveltaminen vastaisi tältä osin nykyisen 4 §:n 3 momentin vakiintunutta soveltamiskäytäntöä. Jos työnhakija on tullut valituksi hakemaansa työhön, mutta hän kuitenkin kieltäytyy siitä ilman pätevää syytä, korvaukseton määräaika asetettaisiin 4 §:n perusteella.

Luettelon 6 kohta vastaisi nykyistä 4 §:ää siltä osin, kun siinä säädetään työ- ja elinkeinotoimiston tarjoaman työn hakematta jättämisestä. Säännöstä sovellettaisiin myös työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan tarjoamaan työhön kokeilua koskevaan lakiin sisältyvien viittausten perusteella.

Työtarjoukset olisivat työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavia, jos hänelle viimeksi järjestetystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetusta alkuhaastattelusta olisi kulunut vähintään kuusi kuukautta. Määräajan kulumista laskettaessa ei otettaisi huomioon esimerkiksi sitä, onko henkilö ollut mainitun ajan työtön.

Luettelon 5 ja 6 kohta muodostaisivat kokonaisuuden yhdessä ehdotetun 13 §:n 1 momentin kanssa. Työnhakijan olisi tullut hakea hänelle tarkastelujakson kuluessa tarjottuja työpaikkoja, jotka laskettaisiin mukaan määrällisen työnhakuvelvollisuuden täyttämisessä. Mahdollinen jäljellä oleva työnhakuvelvollisuus työnhakijan tulisi kullakin tarkastelujaksolla täyttää hakemalla itse valitsemiaan työmahdollisuuksia.

Edellä mainitussa 13 §:n 1 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa työnhakija oli jo täyttänyt työnhakuvelvollisuutensa, kun hänelle tehtiin työtarjous. Työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan tulisi näissä tilanteissa selkeästi ilmaista työnhakijalle, ettei tehty työtarjous ole häntä työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittava.

Jos työnhakija laiminlöisi samalla tarkastelujaksolla sekä tarjotun työn hakemisen ja lisäksi kokonaan tai osittain hakea itse valitsemiaan työmahdollisuuksia eikä hänellä olisi pätevää syytä menettelyynsä, hänelle asetettaisiin yksi molempia laiminlyöntejä koskeva korvaukseton määräaika tarkastelujakson päättymisestä lukien. Tästä säädettäisiin 2 momentissa.Työnhakijan menettelyä arvioitaisiin sen tarkastelujakson työnhakuvelvollisuuden täyttämisenä, jolle työnhakija on ilmoittanut työpaikan hakemisesta tai jona työtarjous on tehty, vaikka työnhakijan menettely esimerkiksi työhaastattelussa johtaisi työmahdollisuuden menettämiseen vasta myöhemmän tarkastelujakson aikana.

Luettelon 9 ja 10 kohta vastaisi osittain nykyistä 11 §:ää, 12 §:n 2 momenttia ja 12 a §:ää. Työnhakijalle asetettaisiin korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyisi työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta työnhakua tai työllistymistä tukevasta palvelusta tai keskeyttäisi taikka joutuisi omasta syystään keskeyttämään tällaisen palvelun. Toisin kuin nykyisessä 12 §:n 2 momentissa edellytetään, palvelusta tulisi aina olla sovittu suunnitelmassa. Toisaalta enää ei edellytettäisi, että palvelusta säädetään julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tai että palvelu olisi mainitussa laissa säädettyihin palveluihin verrattava. Koska täydentävässä työnhakukeskustelussa ei lähtökohtaisesti laadittaisi tai tarkistettaisi työllistymissuunnitelmaa, täydentävä työnhakukeskustelu olisi työnhakijaa velvoittava, jos siihen osallistumisesta olisi mainittu työllistymissuunnitelmassa.

Työttömyysetuuden menetys alkaisi 9 ja 10 kohtaa sovellettaessa siitä päivästä, jona palvelun oli tarkoitus alkaa, tai sitä päivää seuraavasta päivästä, jona palvelu keskeytyi.

Luettelon 11 kohta olisi uusi. Työnhakijalle asetettaisiin korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite, jos hän kieltäytyy palvelutarpeen arvioimiseksi välttämättömästä työkyvyn arvioinnista tai tutkimuksesta. Keskeistä velvoittavuuden kannalta olisi, että kyse on välttämättömästä tutkimuksesta tai arvioinnista. Työnhakija voidaan ohjata työkyvyn arviointiin tai tutkimukseen myös tätä kevyemmällä perusteella, mutta silloin kieltäytymisellä ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta.

Myös luettelon 12 kohta olisi uusi. Monialaiseen yhteispalveluun ohjatulle työnhakijalle ei välttämättä ole asetettu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta. Näiden työnhakijoiden tulisi työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä noudattaa monialaista työllistymissuunnitelmaansa muidenkin kuin välittömästi työnhakuun ja työllistymiseen liittyvien toimien osalta. Suunnitelmaan voisi sisältyä työnhakijaa velvoittavia esimerkiksi elämänhallintaan liittyviä muun kuin työ- ja elinkeinohallinnon järjestämiä toimia, jotka parantavat työnhakijan yleisiä edellytyksiä hakea työtä ja työllistyä. Säännöstä ei sovellettaisi erilaisiin kuntoutustoimiin.

11 §. *Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin.* Pykälän 1 momentti vastaisi asiasisällöltään nykyisessä 9 §:ssä säädettyjä päteviä syitä jättää saapumatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitettuun alkukartoitukseen.

Pykälän 2 momentti vastaisi nykyistä 10 §:n 2 momenttia. Työnhakijan ei katsottaisi aiheuttaneen sitä, ettei suunnitelmaa saada laadittua tai tarkistettua taikka alkukartoitusta tehtyä pelkästään sillä perusteella, että työnhakijaa ei tavoiteta puhelimitse.

12 §. *Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa.* Pykälä olisi sisällöltään uusi.

Pykälän 1 momentin 1 kohdan perusteella työnhakijalla olisi pätevä syy menettelyynsä, jos työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaisi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyä. Kyse voisi olla esimerkiksi tilanteista, joissa haettavien työmahdollisuuksien määrää olisi tullut alentaa tai työnhakuvelvollisuutta ei olisi tullut asettaa lainkaan.

Lähtökohtaisesti edellä mainitut tilanteet tulisi ratkaista suunnitelmaa tarkistamalla, eikä asiaa selvitettäisi lainkaan työttömyysturva-asiana. Pykälän 1 momentin 1 kohta tulisi kuitenkin sovellettavaksi, jos työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakso olisi jo ehtinyt päättyä, eikä asiaa enää voitaisi ratkaista suunnitelmaa tarkistamalla.

Pykälän 1 momentin 2 kohdassa säädettäisiin tilanteista, joissa työ- ja elinkeinotoimisto on ohjannut työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisesti opiskelevan työnhakijan hakemaan tiettyä yksilöityä työpaikkaa osana työnhakuvelvollisuutta. Jotta työpaikan hakeminen olisi työnhakijaa velvoittavaa, työn tulisi täyttää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyt edellytykset. Edellytysten täyttyminen tulisi todeta jo ohjattaessa työnhakijaa tietyn työpaikan hakemiseen, mutta viime sijassa edellytysten täyttyminen voitaisiin 2 kohdan perusteella ratkaista työnhakijan työttömyysturvaoikeutta koskevana asiana.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa ja 3 momentissa säädettäisiin työkyvyttömyyden vaikutuksesta velvollisuuteen toteuttaa työllistymissuunnitelmaan ja sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyvää työnhakuvelvollisuutta. Lähtökohtana olisi, että lyhytkestoisen työkyvyttömyyden vaikutus työmahdollisuuksien hakemiseen ratkaistaisiin työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksoja yhdistämällä. Jos tämä ei olisi mahdollista muusta kuin työnhakijan viaksi luettavasta syystä, työnhakijalla voitaisiin 1 momentin 3 kohdan perusteella kuitenkin katsoa olleen työkyvyttömyyden perusteella pätevä syy menettelyynsä.

Työnhakijan viaksi luettavalla syyllä tarkoitettaisiin sitä, että työnhakija ei edes pyri hoitamaan asiaansa, vaikka hänellä olisi ollut esimerkiksi mahdollisuus olla yhteydessä työ- ja elinkeinotoimistoon työkyvyttömyytensä estämättä. Näissä tilanteissa työnhakijalla ei olisi 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua pätevää syytä menettelyynsä.

Pitkäkestoisen työkyvyttömyyden vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuden asettamiseen säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 7 §:n 2 momentissa. Jos työnhakijan työnhakuvelvollisuutta ei ole jätetty asettamatta mainitun säännöksen perusteella, hänellä ei olisi myöskään työttömyysturvalaissa tarkoitettua pätevää syytä hakuvelvollisuuden laiminlyöntiin. Työttömyysturva-asiana voitaisiin kuitenkin ratkaista, onko hakuvelvollisuus asetettu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla.

Työssä olevan työnhakijan työaika otettaisiin työnhakuvelvollisuutta asetettaessa huomioon työsopimuksen mukaisena. Jos työaika myöhemmin muuttuu, toteutunut työaika otettaisiin 2

momentin perusteella tarvittaessa huomioon arvioitaessa, onko työnhakijalla ollut pätevä syy jättää hakematta muita työmahdollisuuksia.

13 §. *Pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä.* Pykälä olisi uusi. Pykälän 1 kohdan mukaan työnhakijalla olisi pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä, jos hän olisi jo hakenut kyseessä olevalla työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla työmahdollisuuksia häneltä edellytetyllä tavalla ja ilmoittanut työnhakuvelvollisuuden täyttymisestä työ- ja elinkeinotoimistolle ennen työtarjouksen tekemistä.

Keskeistä 1 kohtaa sovellettaessa olisi se, että työnhakija on ilmoittanut työn hakemisesta ilmoittamiseen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai työ- ja elinkeinotoimistolle. Muussa tapauksessa työ- ja elinkeinotoimisto ei voisi todeta, että työnhakuvelvollisuus oli täyttynyt ennen työtarjouksen tekemistä. Jos työnhakija ei olisi ilmoittanut työmahdollisuuksien hakemisesta ja arvioitavaksi tulisi, olisiko työnhakijan tullut hakea tarjottua työtä, mahdollista muuta näyttöä työnhaun ajankohdasta voitaisiin tarvittaessa ottaa huomioon 9 ja 10 §:n perusteella. Mainituissa pykälissä viitataan 2 a luvussa säädettyihin pätevää syytä koskeviin pykäliin ja muihin verrattaviin syihin.

Pykälän 2 kohdan mukaan työ- ja elinkeinotoimiston tarjoaman työn hakeminen ei olisi työnhakijaa velvoittavaa, jos hän tekee osa-aikaista työstä. Työajalla ei olisi merkitystä. Säännöstä sovellettaisiin myös vaihtelevaa työaikaa koskevan työsopimuksen tehneeseen työnhakijaan, jos työtä on pidettävä osa-aikaisena. Niin sanotun nollatuntisopimuksen tehneeseen työnhakijaan säännöstä sovellettaisiin, jos hän tekee työsopimuksen perusteella osa-aikaista työtä.

Pykälän 3 kohdassa säädettäisiin tilanteista, joissa työ- ja elinkeinotoimisto on ohjannut työvoimakoulutuksessa tai omaehtoisesti opiskelevan työnhakijan hakemaan tiettyä yksilöityä työpaikkaa osana työnhakuvelvollisuutta. Työ- ja elinkeinotoimistolla ei välttämättä ole työtarjousta tehdessään ollut tiedossa kaikkia niitä 5–8 §:ssä tarkoitettuja perusteita, joihin työnhakija voi vedota jättäessään hakematta yksilöityä työpaikkaa. Nämä perusteet otettaisiin huomioon 2 momentin perusteella ratkaistaessa, tuleeko työnhakijalle asettaa korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite.

Työvoimakoulutuksessa olevalla tai työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalla työnhakijalla olisi 3 kohdan perusteella pätevä syy jättää hakematta yksilöityä työpaikkaa myös silloin, jos kyseisen työn vastaanottaminen johtaisi koulutuksen keskeytymiseen.

14 §. *Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen.* Pykälä vastaisi asiasisällöltään pääosin nykyistä 13 §:n 1 ja 2 momenttia.

Pykälän 1 momentin 3 kohdassa säädettäisiin nykyisen lisäksi kuitenkin, että työnhakijalla on pätevä syy kieltäytyä palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos palvelua ei voida järjestää turvallisesti. Säännös tulisi sovellettavaksi esimerkiksi pandemiaan liittyvissä tilanteissa.

14 a §. *Kustannukset palveluun osallistumisesta.* Väliaikaisesti voimassa olevaan pykälään tehtäisiin 11, 12 ja 12 a §:n muuttamisesta johtuvat muutokset.

10 luku Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

4 §. *Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta.* Pykälän 2 momentissa säädetään työttömyysturvaseuraamuksia koskevan 2 a luvun soveltamisesta työ-

voimakoulutuksen ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetun työttömyysetuudella tuetun omaehtoisen opiskelun aikana. Nykyistä vastaavasti työnhakijalle ei asetettaisi korvauksetonta määräaikaa työsuhteen päättymisen tai työnantajan hänelle suoraan tarjoamasta työstä kieltäytymisen perusteella.

Työnhakijan palveluprosessiin osallistuminen olisi jatkossa työnhakijaa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä velvoittavaa, vaikka työnhakija olisi työvoimakoulutuksessa tai opiskelisi työttömyysetuudella tuettuna. Muutoksen merkitys olisi kuitenkin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettuihin työnhakukeskusteluihin osallistumista ja mainitussa laissa säädettyä työnhaluvelvollisuutta lukuun ottamatta oletettavasti vähäinen. Tämä johtuu siitä, että muiden palveluiden tarjoaminen perustuu aina työ- ja elinkeinotoimiston tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan harkintaan. Koulutuksessa jo olevalle työnhakijalle ei lähtökohtaisesti ole tarkoituksenmukaista tarjota muita kuin opintoja tukevia palveluja.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin myös siitä, että työnhakijalle ei asetettaisi korvauksetonta määräaikaa työsuhteen päättymisen takia, jos työnhakija osallistuu työvoimakoulutuksena järjestettävään tai työttömyysetuudella tuettuun luku- ja kirjoitustaidon päätoimiseen opiskeluun. Säännöksellä turvattaisiin muita työnhakijoita selvästi heikommassa asemassa olevien luku- ja kirjoitustaidottomien mahdollisuus osallistua kyseisiin opintoihin, vaikka heillä olisikin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu velvollisuus hakea työmahdollisuuksia esimerkiksi opintokokonaisuuksien väliselle ajalle. Säännös muodostaisi tältä osin kokonaisuuden 2 §:n kanssa. Siinä säädetään oikeudesta työttömyysetuuteen korvauksettoman määräajan estämättä työllistymistä edistävän palvelun ajalta.

14 luku Erinäisiä säännöksiä

1 a §. *Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset.* Pykälässä säädetty säännösviittaus muutettaisiin vastaamaan 2 a lukuun esitettyjä muutoksia. Lisäksi pykälässä säädettäisiin, että myös 2 a luvun uudessa 6 §:n 2 kohdassa mainittua provisiopalkkaisesta työstä kieltäytymiseen liittyvää euromäärää tarkistettaisiin vuosittain palkkakertoimella.

Voimaantulo. Säännöksessä säädettäisiin voimaantulosta ja siirtymäajasta.

7.3 Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta, laki kotoutumisen edistämisestä, laki työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta ja laki kuntouttavasta työtoiminnasta

Mainittuihin lakeihin tehtäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta johtuvat teknisluonteiset muutokset.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:n perusteella työllistymissuunnitelman rakenteesta, hyväksymisestä ja arkistoinnista säädetään valtioneuvoston asetuksella. Asiasta säädetään nykyisin valtioneuvoston julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta antamassa asetuksessa (1073/2012). Säännöksiin ei liity olennaista muutostarvetta.

Mainitussa valtioneuvoston asetuksessa säädettäisiin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:n nojalla myös niistä työllistymissuunnitelman toteuttamista koskevista tiedoista, jotka työnhakijan tulee ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle. Tältä osin kyse olisi uudesta säännöksestä.

Keskeisimmät uudet ilmoitettavat tiedot liittyisivät työnhakuvelvollisuuden toteuttamiseen. Työnhakijan tulisi ilmoittaa ainakin työnantaja, jolta hän on hakenut työtä, hakemisen ajankohta ja tapa, minkälaisesta työstä oli kyse ja mihin työnhaku johti. Jos työnhakija ei työllisty hakemaansa työhön, hänen tulisi arvioida, miksi hän ei työllistynyt tähän työhön. Viimeksi mainittua tietoa käytettäisiin arvioitaessa, millaista tukea työnhakija tarvitsee työnhaussaan. Lisäksi työnhakijalla olisi mahdollisuus ilmoittaa tekemästään lisätyöstä, koska tällä voi olla vaikutusta työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen.

Alennettu työnhakuvelvollisuus, täydentyy myöhemmin.

9 Voimaantulo

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 2.5.2022.

Muutosten voimaantulo edellyttää henkilöstön rekrytointeja työ- ja elinkeinotoimistoissa ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa sekä uuden ja jo olemassa olevan henkilöstön kouluttamista. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimiston ja kuntien käyttöön tehdään työnhakijan palveluprosessia tukevia tietojärjestelmämuutoksia. Rekrytointien ja henkilöstön kouluttamisen arvioidaan kestävän ainakin vuoden 2021 loppuun.

Merkittävimmät työllisyysvaikutukset liittyvät esitettyyn työnhakijan palveluprosessiin. Tästä syystä tarkoituksena on, että työ- ja elinkeinotoimistot ja kunnat toteuttaisivat työnhakijan palveluprosessia jo alkuvuonna 2022 nykyisen lainsäädännön pohjalta siten, että kaikille työnhakijoille on toteutettu määräaikaishaastattelu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitetulla tavalla, ja että kaikilla työttömillä olisi ajantasainen työllistymissuunnitelma. Tällä turvattaisiin esitettyjen muutosten sujuva toimeenpano lakimuutosten tultua voimaaan.

9.1 Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettu laki

Työnhakijan palveluprosessia koskevat muutokset tulisivat voimaan 2.5.2022. Säännösten soveltamisen alkaminen porrastettaisiin siten, että työnhaun alkuvaiheessa järjestettävä täydentävien työnhakukeskustelujen jakso koskisi vain niitä työnhakijoita, joiden työnhaun voimassaolo on alkanut lain tultua voimaan.

Jos työnhakijan työnhaun voimassaolo on alkanut ennen lain voimaantuloa, kolmen kuukauden välein järjestettävä työnhakukeskustelu järjestettäisiin kolme kuukautta nykyisin voimassa olevien säännösten mukaisen määräaikaishaastattelun jälkeen. Jos työttömyys on tällöin jatkunut jo vähintään kuusi kuukautta, työnhakukeskustelun jälkeen järjestettäisiin lisäksi kaksi täydentävää työnhakukeskustelua. Työttömyyden kestoa laskettaessa otettaisiin huomioon myös lain voimaantuloa edeltävä aika.

Muutosten soveltaminen voi edellyttää muun muassa toimitilajärjestelyjä sekä mittavia rekrytointeja työ- ja elinkeinotoimistoissa ja työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa. Jos tilajärjestelyjä ja rekrytointeja ei ole kyetty hoitamaan ennen lain voimaantuloa, alkuhaastatteluja ja työnhakukeskusteluja voitaisiin siirtymäaikana järjestää muulla tarkoituksenmukaisella tavalla kuin paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimipaikassa. Siirtymäajan järjestelyjä pidettäisiin tässä tilanteessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 3 momentissa tarkoitettuna painavana ja erityisen painavana syynä. Siirtymäajan pituudesta ei tältä osin säädettäisi. Työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntien tulisi kuitenkin ratkaista toimitiloihin liittyvät järjestelyt sekä suorittaa rekrytoinnit mahdollisimman nopeasti.

9.2 Työttömyysturvalaki

Työttömyysturvalain muutokset tulisivat voimaan 2.5.2022. Ennen muutosten voimaantuloa tapahtuneeseen työnhakijan menettelyyn liittyvät korvauksettomat määräajat ja työssäolovelvoitteet olisivat voimassa myös 2.5.2022 ja sen jälkeen, eikä korvauksettomien määräaikojen kestoa muutettaisi esitettyjen muutosten perusteella.

Työstä kieltäytymisen perusteella asetettava korvaukseton määräaika alkaa nykyisin yleensä 30 päivää työstä kieltäytymisen jälkeen. Näissä tilanteissa 2 a luvun nykyisten säännösten mukainen korvaukseton määräaika voisi alkaa myös 2.5.2022 tai sen jälkeen.

10 Toimeenpano ja seuranta

Työnhakijoiden välisen yhdenvertaisuuden varmistaminen ja tavoitteena olevan työllisyysvaikutuksen saavuttaminen aiheuttavat sen, ettei muutoksia esitetä toteutettavaksi kokeiluna. Kokeiluasetelman luominen aiheuttaisi lisäksi sen, että kokonaisuudesta tulisi hyvin monimutkainen, ottaen huomioon myös meneillään olevan työllisyyden edistämisen kuntakokeilun.

Hallitus kuitenkin seuraa muutosten toteutumista ja ryhtyy tarvittaviin jatkotoimiin. Erityinen huomio kiinnittyy tehostuvan työnhakijoiden palvelutarpeen arvioinnin ja palveluohjauksen aiheuttamaan palveluiden kysynnän kasvuun. Tätä ei ole voitu luotettavasti arvioida. Oletettavaan

kysynnän kasvuun vastaaminen ei välttämättä edellytä lainsäädäntömuutoksia, mutta työllisyyden hoitoon osoitettavia määrärahoja saatetaan joutua kohdentamaan uudelleen.

11 Suhde muihin esityksiin

11.1 Suhde talousarvioesitykseen

Esitys liittyy valtion vuoden 2022 talousarvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi sen yhteydessä.

12 Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Esitettyjen muutosten tarkoituksena on nopeuttaa työnhakijoiden työllistymistä sekä ohjaamista tarkoituksenmukaisiin työnhakua ja työllistymistä tukeviin palveluihin. Muutokset liittyvät myös työttömyysetuuden vastikkeellisuuteen ja työnhakijan velvollisuuteen hakea työtä ja parantaa edellytyksiään työllistyä.

Esityksen valtiosääntöoikeudellisessa arvioinnissa merkityksellisiä ovat perustuslain 6 § (yhdenvertaisuus), 7 § (oikeus henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen), 9 § (vapaus valita asuinpaikka), 18 § (oikeus työhön), 19 § (oikeus sosiaaliturvaan), 21 § (oikeusturva), 80 § (vaatimus säätää lailla yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista) sekä 121 § (kunnallinen itsehallinto).

Muutosten soveltamisala

Työnhakijoiden palveluprosessia koskevia muutoksia sovellettaisiin työ- ja elinkeinotoimistojen lisäksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa. Keskeisenä tavoitteena oleva työllisyysvaikutus on esitetyillä keinoilla mahdollista saavuttaa vain, jos muutoksia sovelletaan laajasti kaikkiin työnhakijoihin. Tämä turvaisi samalla perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuuden toteutumista.

Esitetyt muutokset vaikuttaisivat kokeilussa mukana olevien kuntien tehtävien hoitamiseen, mutta kyse ei olisi uusista tehtävistä. Muutoksia tulee kuitenkin arvioida perustuslain 121 §:n kannalta.

Perustuslain 121 §:n 2 momentin mukaan kunnille annettavista tehtävistä on säädettävä lailla. Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa käytännössään (kts. PeVL 24/2017 vp) korostanut, että kuntien tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan. Lisäksi kunnille osoitettavat tehtävät eivät itsehallinnon perustuslain suojan takia saa valiokunnan mukaan suuruutensa puolesta heikentää kuntien toimintaedellytyksiä tavalla, joka vaarantaisi kuntien mahdollisuuksia päättää itsenäisesti taloudestaan ja siten myös omasta hallinnostaan.

Työllisyyteen liittyviä kuntakokeiluja on viime vuosina toteutettu kahdesti. Vuonna 2017 alkaneen kokeilun yhteydessä perustuslakivaliokunta kiinnitti lausunnossaan (PeVL 24/2017 vp) huomiota siihen, että kokeiluun osallistuvat kunnat olivat itse ilmoittaneet halustaan osallistua kokeiluun. Valiokunta katsoi, että kokeilua koskevassa lainsäädännössä ei tosiasiallisesti ollut kyse kunnille säädettävistä uusista tehtävistä, vaan sääntelystä, jossa luotiin oikeudelliset puitteet sellaisten tehtävien hoitamiselle, jotka kunnat olivat jo itse itselleen kokeilun ajaksi ottaneet. Perustuslakivaliokunta otti lausunnossaan huomioon myös sääntelyn määräaikaisuuden ja

sen tavoitteet ja katsoi, ettei lakiehdotus ollut perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kannalta ongelmallinen.

Vaikka kuntien vapaaehtoisen osallistumisen perusteella ei liene mahdollista poiketa perustuslain 121 §:ssä säädetyistä edellytyksistä, tässä yhteydessä on merkityksellistä, että myös maaliskuussa 2021 alkanut työllisyyden edistämisen kuntakokeilu perustuu osallistuvien kuntien vapaaehtoisuuteen. Hallitus linjasi tässä hallituksen esityksessä ehdotettujen työnhakijan palveluprosessia koskevien muutosten keskeisestä sisällöstä syyskuussa 2020 ja kokeiluun ilmoittautuneilla kunnilla oli mahdollisuus vetäytyä kokeilusta hallituksen esityksen HE 87/2020 vp eduskuntakäsittelyn ajan, marraskuun loppuun 2020 asti. Vaikka mahdollisuus vetäytyä kokeilusta ei liittynyt välittömästi tässä hallituksen esityksessä esitettyihin muutoksiin, kuntien osallistumisen kokeiluun voitaneen edelleen katsoa perustuvan kunnan vapaaehtoisuuteen tehtävien muuttumisesta huolimatta.

Kokeilua koskevan hallituksen esityksen (HE 87/2020 vp) mukaan esitetyllä lailla tarkoitettiin luoda aiempaa kokeilua vastaavalla tavalla oikeudelliset puitteet valtion työllisyyden hoidon tehtäville kuntien muodostamilla kokeilualueilla, siten kuin työ- ja elinkeinoministeriö ja kokeilualueet olivat keskenään sopineet. Tässä hallituksen esityksessä esitetyt muutokset tulisivat voimaan kuntakokeilujen aikana ja niitä sovellettaisiin sekä työ- ja elinkeinotoimistoissa että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa. Henkilöasiakkaan palveluprosessia koskevat vaatimukset olisivat siten samat riippumatta siitä, onko henkilö työ- ja elinkeinotoimiston vai kokeilukunnan asiakas, eivätkä esitetyt muutokset vaarantaisi työ- ja elinkeinotoimiston ja kuntien asiakkaina olevien työnhakijoiden välisen yhdenvertaisuuden toteutumista.

Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa lausuntokäytännössään korostanut, että kuntien tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvoitteistaan (PeVL 8/2019 vp, PeVL 34/2013 vp, s. 2/I, PeVL 30/2013 vp, s. 5/II, PeVL 12/2011 vp, s. 2/II). Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan, jonka mukaan paikallisviranomaisten voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa ja muissa laeissa. Rahoitusperiaatteen toteutumisen kannalta olennaista on, arvioidaanko muutoksen vaarantavan perustuslain 121 §:ssä turvatun kunnallisen itsehallinnon taloudellisen puolen (PEVL 34/2013 vp, s. 3/I).

Työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa rahoitusperiaatteen toteutumisesta on huolehdittu siten, että työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöä on siirretty kokeilukuntiin siirtyvien tehtävien suhteessa. Myös tässä hallituksen esityksessä esitettyjen muutosten toimeenpanemiseksi sekä työ- ja elinkeinotoimistojen että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevien kuntien resursseja vahvistettaisiin merkittävästi.

Edellä esitetyillä perusteilla esitys ei ole ristiriidassa perustuslain 121 §:ssä säädetyn kunnallisen itsehallinnon kanssa. Useita vuosia kestävän kokeilun aikana on muutoinkin mahdollista, että sovellettava lainsäädäntö voi muuttua.

Perustuslakivaliokunta on arvioinut työllisyyden edistämisen kuntakokeilun hyväksyttävyyttä kokeiluasetelman näkökulmasta lausunnossaan PeVL 25/2020 vp. Valiokunta on muun muassa arvioinut työnhakijoiden yhdenvertaisuutta ja kokeilun järjestämisen edellytyksiä. Viimeksi mainitun osalta valiokunta on kytkenyt kokeilun hyväksyttävyyden myös tietojen ja kokemuksien hankkimiseen tiettyjen suunnitteilla olevien uudistusten vaikutuksista. Lisäksi valiokunta katsoo lausunnossaan, että kokeilun toimeenpanon yleisenä edellytyksenä tulee olla, että kokeilun tulosten selvittäminen ja arviointi on asianmukaisesti järjestetty.

Kuntakokeilussa ei ole muutettu työnhakijana olevien henkilöasiakkaiden osalta olennaisesti laissa säädettyjä työllisyyspalveluja eikä asiakkaan oikeuksia saada työllisyyspalveluja. Lähtökohtana on ollut, että kokeilu on hallinnollinen ja että kuntien tulisi järjestää valtiolle aiemmin kuuluneet palvelut samanlaisina, mutta työllisyysvaikutuksia saavutettaisiin kuntien yleisestä toimialasta ja monialaisuudesta johtuvien keinojen avulla, joista työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetussa laissa ei säädetä.

Tässä hallituksen esityksessä esitettyä työnhakijan palveluprosessia sovellettaisiin myös kuntakokeilussa mukana olevissa kunnissa. Muutos ei kuitenkaan olisi ristiriidassa kokeilun edellä mainittujen tavoitteiden kanssa, vaan tukisi niitä.

Työnhakijan palveluprosessi

Perustuslain 18 §:n 2 momentin mukaan julkisen vallan on edistettävä työllisyyttä ja pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus työhön. Esitetty työnhakijan palveluprosessi turvaisi säännöksessä mainittujen tavoitteiden toteutumista. Esityksen säätämisjärjestyksen kannalta tulee kuitenkin arvioida muutosten oikeasuhtaisuutta ja työnhakijalle asetettavia velvollisuuksia.

Esityksellä tavoitellaan noin 10 000 työllisen työllisyysvaikutusta ja tästä johtuvaa julkisten menojen vähentymistä. Merkittävin osa työllisyysvaikutuksesta liittyy työnhaun alkuvaiheessa järjestettävään tiiviiseen palvelujaksoon. Keskeistä on nimenomaan se, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaa työnhakijan säännöllisesti ja riittävän usein. Samalla tiivis palvelujakso kuitenkin lisää työnhakijan työttömyysetuuden saamiseen liittyviä velvollisuuksia. Perustuslakivaliokunta on useita kertoja katsonut (muun muassa PeVL 2/2012 vp), että perustuslaki sinänsä ei estä asettamasta ehtoja perustoimeentuloa turvaavan etuuden saamiselle.

Tavoitteena oleva työllisyysvaikutus on merkittävä. Lisäksi palveluprosessia koskevissa muutoksissa on kyse siitä, että työnhakijalle tarjottavaa tukea työnhakuun ja työllistymiseen lisätään merkittävästi. Hyötyä nopeammasta työllistymisestä ja ohjaamisesta tarvittaviin palveluihin tulee yhteiskunnan lisäksi kullekin työnhakijalle. Lisäksi on otettava huomioon, että työttömyysturvajärjestelmän tavoitteena on nimenomaan turvata työnhakijan taloudelliset edellytykset hakea työtä ja parantaa edellytyksiään työllistyä. Näistä syistä tiiviitäkin palvelujaksoja voitaneen pitää työnhakijan velvollisuuksien osalta oikeasuhtaisina. Lomautettujen kohdalla kyse on kuitenkin siitä, että työntekijä odottaa mahdollisuutta palata omaan työhönsä. Lisäksi on otettava huomioon, että työntekijällä on myös velvollisuus palata omaan työhönsä työsuhteen ehtojen puitteissa lomautuksen päättyessä. Lomautettujen osalta on perusteltua muutosten oikeasuhtaisuuden näkökulmasta, että lomautettujen palveluprosessi alkaisi täysimääräisesti vasta lomautuksen kestettyä kolme kuukautta.

Esimerkiksi matkakuluja, joita työnhakijalle aiheutuu asioinnista työ- ja elinkeinotoimistossa tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana olevan kunnan toimipaikassa, ei korvattaisi nykyistä laajemmin. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 10 luvun 1 §:n 3 momentin mukaan työ- ja elinkeinotoimistossa asioinnista aiheutuvista matkakustannuksista voidaan myöntää korvausta työttömälle henkilöasiakkaalle, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee kuljetuspalvelua voidakseen asioida työ- ja elinkeinotoimistossa. Edellytyksenä matkakustannusten korvaamiselle on, että henkilökohtainen asiointi työ- ja elinkeinotoimistossa on välttämätöntä palveluprosessin etenemisen kannalta.

Matka- ja muiden kulujen korvaamatta jättäminen nykyistä laajemmin olisi yhdenmukaista sen Suomessa yleisesti noudatetun käytännön mukaan, että viranomaisen luona asioimisesta aiheutuvia kuluja ei korvata. Työnhakijan palveluprosessin osalta tulee kuitenkin ottaa huomioon, että asiointi työ- ja elinkeinotoimistossa tai kunnan toimipaikassa voi vaikuttaa toimeentulon turvaamiseen tarkoitetun työttömyysetuuden saamiseen.

Työ- ja elinkeinotoimistolla tai kunnalla olisi painavasta syystä mahdollisuus poiketa lähtökohtana olevasta alkuhaastattelun järjestämisestä työ- ja elinkeinotoimiston tai kunnan toimipaikassa. Työnhakukeskustelujen osalta poikkeaminen paikan päällä järjestämisestä edellyttäisi erityisen painavaa syytä. Painavan ja erityisen painavan syyn edellyttäminen olisi perusteltua, koska paikan päällä tapahtuvien tapaamisten vaikutus työllistymiseen on muita järjestämistapoja suurempaa. Poikkeamismahdollisuus liittyisi esimerkiksi poikkeuksellisen pitkiin asiointimatkoihin ja sillä turvattaisiin työnhakijan perustuslain 9 §:ssä tarkoitettua oikeutta valita asuinpaikka sekä 19 §:ssä tarkoitettua oikeutta toimeentulon turvaan.

Työnhakuvelvollisuus ja muutoksenhakukielto

Työnhakua tai työllistymistä tukevan taikka muun palvelun sisältyminen työllistymissuunnitelmaan ei nykyisin luo työnhakijalle oikeutta päästä kyseessä olevaan palveluun, eikä palvelun sisältyminen suunnitelmaan luo työ- ja elinkeinotoimistolle tai työllistymisen edistämisen kuntakokeilussa mukana olevalle kunnalle velvollisuutta järjestää palvelua. Suunnitelman laatimista on tältä osin pidetty tosiasiallisena hallintoimintana, eikä työnhakijalla ole oikeutta hakea suunnitelman laatimiseen muutosta valittamalla. Asiaa on käsitelty muun muassa perustuslakivaliokunnan lausunnossa PeVL 32/2012 vp. Tältä osin ei esitetä muutoksia.

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettäisiin työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta. Työnhakuvelvollisuus sisällytettäisiin myös työllistymissuunnitelmaa korvaaviin suunnitelmiin (kotoutumissuunnitelmaan, aktivointisuunnitelmaan ja monialaiseen työllistymissuunnitelmaan). Koska työnhakuvelvollisuuden toteuttamisella olisi vaikutusta työnhakijan oikeuteen saada työttömyysetuutta, velvollisuuden sisällyttäminen suunnitelmaan koskee yksilön oikeutta.

Perustuslain 21 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Esityksen mukaan työnhakuvelvollisuuden sisällyttämisestä työllistymissuunnitelmaan ei saisi kuitenkaan hakea muutosta. Työnhakijalla olisi kuitenkin työttömyysturvalaissa säädetty valitusoikeus työttömyysturvaoikeutta koskevassa asiassa, jos hän kieltäytyy työllistymissuunnitelman laatimisesta tai jättää toteuttamatta suunnitelmaansa.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt muutoksenhakukieltoa mahdollisena, jos etuusasiaan liittyvässä muutoksenhaussa on mahdollista arvioida valittajan vaatimuksesta myös suunnitelman sisällön lainmukaisuutta (PeVL 20/1998 vp, PeVL 42/2010 ja PeVL 15/2018 vp). Työttömyysturvalain 2 a luvun ehdotetussa 9 §:n 3 kohdassa säädettäisiin työllistymissuunnitelman laatimista koskevasta kieltäytymisestä. Arvioitaessa, onko työnhakijalla ollut pätevä syy kieltäytyä suunnitelman laatimisesta, tulee ratkaistavaksi, olisiko suunnitelma ollut sisällöltään lainsäädännön mukainen. Asiasta ei olisi tarpeen säätää nimenomaisesti.

Lisäksi työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä säädettäisiin siitä, että työnhakijalla olisi pätevä syy jättää toteuttamatta suunnitelmaan sisältyvää työnhakuvelvollisuutta, jos velvollisuus ei

vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyä. Tältä osin suunnitelman sisällön lainmukaisuus tulisi arvioitavaksi etuusasiaa koskevan muutoksenhaun yhteydessä työttömyysturvalain nimenomaisen säännöksen perusteella.

Edellä kerrotun perusteella työnhakuvelvollisuuden asettamista koskevan muutoksenhakukiellon ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:n 1 momentissa säädetyn kanssa.

Työnhakuvelvollisuus ja työnhakijoiden välinen yhdenvertaisuus

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus koskisi täysimääräisesti lähtökohtaisesti kaikkia työnhakijoita. Poikkeuksia tehtäisiin kuitenkin tietyin edellytyksin tilanteessa, jossa työnhakija on palkkatuetussa työssä, osa-aikaisessa työssä, työkokeilussa, kuntoutuksessa, työvoimakoulutuksessa taikka opiskelee omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna.

Edellä mainituissa tilanteissa muista työnhakijoista poikkeava työnhakuvelvollisuus on perusteltu, koska työnhakija on jo työssä tai pyrkii parantamaan edellytyksiään työllistyä osallistumalla yli kuukauden kestävään koulutukseen tai kuntoutukseen. Työttömyysetuuden vastikkeellisuus muodostuisi näissä tilanteissa työnhakuvelvollisuuden ja työssäolon tai palveluun osallistumisen yhdistelmästä. Työttömyysetuutta ei maksettaisi näille työnhakijoille lievemmin perustein kuin niille työnhakijoille, joille asetettaisiin täysimääräinen työnhakuvelvollisuus.

Määrällistä työnhakuvelvollisuutta voitaisiin tietyin edellytyksin alentaa, jos neljän työmahdollisuuden hakeminen ei olisi mahdollista. Työnhakijaan liittyvistä seikoista otettaisiin huomioon hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muu osaamisensa sekä hänen työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja.

Jos haettavien työmahdollisuuksien määrää alennettaisiin, työnhakijalta edellytettäisiin muita työnhakijoitta vähäisempää aktiivisuutta työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Kyse olisi kuitenkin aina siitä, että täyden työnhakuvelvollisuuden täyttäminen olisi tosiasiallisesti mahdotonta. Lisäksi määrällisen työnhakuvelvollisuuden alentaminen koskisi kerrallaan vain kutakin hakuvelvollisuuden tarkastelujaksoa. Työnhakijan työllistymissuunnitelmaan voisi siten sisältyä tarkastelujaksoja, joiden aikana hakijalla olisi muista jaksoista poikkeava hakuvelvollisuus.

Lähtökohtaisesti työnhakuvelvollisuuden alentaminen muodostuisi pitkäkestoiseksi vain silloin, jos työnhakija asuu alueella, jossa työmahdollisuuksien määrä on työnhakijan henkilöön liittyvistä muuttuvista seikoista ja työmarkkinatilanteesta riippumatta vähäinen. Työnhakuvelvollisuuden täyttäminen ei edellyttäisi esimerkiksi sitä, että työnhakija muuttaa asuinpaikkaansa. Esitys olisi tältä osin sopusoinnussa perustuslain 9 §:n kanssa. Mainitussa säännöksessä turvataan oikeus valita asuinpaikka. Tätä on esityksessä pidetty painavampana perusteena kuin työnhakijoiden välistä yhdenvertaisuutta, koska asuinpaikkaa koskeva valinta vaikuttaa lähtökohtaisesti pitkään ja työttömyys siihen liittyvine työnhakuvelvollisuuksineen taas on useimpien työnhakijoiden kohdalla lähtökohtaisesti lyhytkestoinen olosuhde.

Työnhakuvelvollisuus voitaisiin jättää kokonaan asettamatta tietyin edellytyksin työnhakijan henkilöön liittyvien ominaisuuksien ja täyden työkyvyttömyyden sekä päätoimisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun alkuvaiheessa. Myös näiden henkilöiden tulisi kuitenkin pyrkiä parantamaan tilannettaan toteuttamalla työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa, ja tilannetta tarkasteltaisiin uudelleen vähintään aina työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa

suunnitelmaa tarkistettaessa. Vaikka nämä työnhakijat ovat työllistymismahdollisuuksien näkökulmasta yleensä selvästi muita työnhakijoita heikommassa asemassa, työttömyysetuus ei heidänkään kohdallaan olisi täysin vastikkeeton.

Edellä mainituilla perusteilla työnhakuvelvollisuuteen liittyvien poikkeusten ei voitane katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 6 §:ssä turvatun yhdenvertaisuusedellytyksen kanssa.

Muistutus

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 14 §:ssä tarkoitetun muistutuksen tavoitteena on varmistaa, että työnhakija tietää muun muassa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä olevista velvollisuuksistaan. Koska työnhakijalla olisi tätä kautta nykyistä paremmat mahdollisuudet välttää työttömyysturvaoikeuteen vaikuttavia laiminlyöntejä, muistutus vahvistaisi työnhakijan oikeutta sosiaaliturvaan perustuslain 19 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

Muistutus olisi luonteeltaan neuvontaa. Sen yhteydessä ei tehtäisi arviota siitä, onko työnhakijalla ollut työttömyysturvalaissa tarkoitettu pätevä syy menettelyynsä, toisin sanoen onko työnhakijan menettely ollut sellaista, että hän voisi menettää oikeutensa työttömyysetuuteen. Muistutus myös annettaisiin uudelleen työnhakijan meneteltyä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla, eikä muistutuksella olisi edes piilevää vaikutusta myöhempään työttömyysturvaoikeuteen.

Työnhakijan menettelyn työvoimapoliittista moitittavuutta ja vaikutusta työttömyysturvaoikeuteen arvioitaisiin työttömyysturvalain 2 a luvun 9 ja 10 §:n perusteella vasta menettelyn ollessa toistuvaa. Muistutuksen antamisella tai antamatta jättämisellä ei olisi tässä yhteydessä merkitystä.

Koska muistutuksella ei olisi vaikutusta työnhakijan oikeuksiin tai velvollisuuksiin, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettäisiin muistutuksen antamista koskevasta muutoksenhakukiellosta. Vaikka muistutus ei olisi päätös, muutoksenhakukiellosta säätäminen olisi kuitenkin tarpeen muistutuksen oletettavasti laajamittaisesta käytöstä johtuvan korostuneen selkeyteen liittyvän tarpeen takia. Edellä kuvatuilla perusteilla muutoksenhakukiellon ei voida katsoa olevan ristiriidassa perustuslain 21 §:ssä turvatun muutoksenhakuoikeuden kanssa.

Korvauksettomat määräajat

Työttömyysturvaseuraamuksia koskevat nykyiset työttömyysturvalain säännökset on säädetty pitkälti perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella. Seuraamuksia on uudistettu viimeksi laajemmin 2012, kun säännökset koottiin uudeksi työttömyysturvalain 2 a luvuksi (HE 111/2011 vp).

Perustuslakivaliokunta viittasi mainittua hallituksen esitystä käsitellessään lausunnossaan (PeVL 2/2012 vp) kokoavasti aiempaan vakiintuneeseen lausuntokäytäntöönsä ja totesi, että työttömyysturvan saamisen edellytysten arvioinnissa lähtökohtana on perustuslain 19 §:n 2 momentissa säädetty oikeus perustoimeentulon turvaan, mutta perustuslaki sinänsä ei estä asettamasta ehtoja perustoimeentuloa turvaavan etuuden saamiselle (ks. esim. PeVL 50/2005 vp, s. 2/II ja siinä mainitut lausunnot).

Perustuslakivaliokunta mainitsi lausunnossaan (PeVL 2/2012 vp) myös, että työttömyysturvan kohdalla kyse voi olla ehdoista, joilla pyritään edistämään työttömän työllistymistä ja jotka ovat

siten sopusoinnussa oikeutta työhön koskevan perustuslain 18 §:n kanssa. Turvan saamisen ehdot voivat olla tuensaajan vastasuorituksia edellyttäviä. Valiokunta on niin ikään hyväksynyt sanktioina käytettävät korvauksettomat kaudet. Sanktiona käytetyn etuuden epäämisen pitää kuitenkin olla asiallisesti perustellussa suhteessa siihen, minkälaisia työllistymisen edistämistä tarkoittavia toimintoja on ollut tarjolla ja mitä työttömänä olevan henkilön syyksi voidaan lukea. Korvauksetta jääviä ajanjaksoja ei myöskään voi kehittää niin pitkiksi, että ne muodostuisivat perustuslaista aiheutuvan velvoitteen kiertämiseksi (ks. PeVL 43/2001 vp, s. 2–3 ja PeVL 46/2002 vp, s. 2).

Valiokunta on aikaisemmassa yhteydessä pitänyt esimerkiksi viiden kuukauden korvauksetonta ajanjaksoa verraten pitkänä, kun kyse on ollut työnhakijan toimintaan perustuvasta sanktiosta (PeVL 50/2005 vp, s. 3/I).

Esitetty pisimpien korvauksettomien määräaikojen lyhentäminen olisi linjassa perustuslakivaliokunnan lausunnoista ilmenevän valiokunnan näkemyksen kanssa. Tämä koskee myös työnhakuun ja palveluihin osallistumiseen liittyviä seuraamuksia. Näiden osalta on lisäksi otettava huomioon, että työnhakijan muistuttaminen tämän velvollisuuksista ja seuraamusten keston porrastaminen parantaisivat merkittävästi työnhakijan mahdollisuuksia omalla menettelyllään vaikuttaa siihen, että esimerkiksi työssäolovelvoite ei tulisi lainkaan asetettavaksi.

Työnhakijan velvollisuus osallistua työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä työllistymistä tukeviin palveluihin säilyisi pääosin nykyisellään. Esitettyä työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 8, 9 ja kohtaa on kuitenkin syytä tarkastella perustuslain 80 §:n 1 momentin näkökulmasta. Viimeksi mainitun säännöksen mukaan yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista on säädettävä lailla.

Perustuslakivaliokunta on pitänyt joissakin tilanteissa yksilön oikeusasemaa koskevan sääntelyn epätarkkuutta valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallisena. Perustuslakivaliokunta on todennut esimerkiksi lausunnossaan PeVL 25/1997 vp, että korvauksettomia määräaikoja ja työssäolovelvoitteita koskevissa säännöksissä käytetään paljon joustavia käsitteitä. Nyt esitetyssä työttömyysturvalain säännöksessä työnhakijalla asetettaisiin korvaukseton määräaika, jos hän toistuvasti laiminlyö osallistua työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittuun työ- ja elinkeinoviranomaisen, kunnan tai palveluntuottajan järjestämään työnhakua tai työllistymistä tukevaan palveluun taikka laiminlyö noudattaa monialaista työllistymissuunnitelmaa siltä osin, kun siinä on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta.

Perustuslakivaliokunta on käsitellyt saman tyyppistä työttömyysturvalain (602/1984) säännöstä lausunnossaan PeVL 25/1997 vp, joka liittyi hallituksen esitykseen HE 152/1997 vp. Työttömyysturvalakiin ehdotettiin käsitettä ”muu kohtuulliseksi katsottava työllistymistä edistävä toimenpide”, josta kieltäytymisestä toistuvasti olisi seurannut työssäolovelvoite. Perustuslakivaliokunta piti välttämättömänä täsmentää käsitettä perusoikeussuojaan liittyvistä syistä. Säännös täsmennettiin muotoon ”työvoimaviranomaisen tarjoamista työkyvyn tai työkunnon selvittämiseen pyrkivistä toimenpiteistä tai muista niihin rinnastettavista kohtuullisiksi katsottavista työllistymistä edistävistä toimenpiteistä”.

Nyt ehdotetussa säännöksessä määriteltäisiin, että palvelusta on tullut sopia suunnitelmassa. Lisäksi työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 8 ja 9 kohdassa määriteltäisiin, minkä tahon järjestämät palvelut ovat työnhakijaa velvoittavia. Sekä mainituissa kohdissa että 11 kohdassa määriteltäisiin lisäksi velvoittavan palvelun sisältö palvelun tavoitteen kautta. Ehdotetut säännökset eivät olisi yhtä tarkkarajaisia kuin nykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:n 2 momentti, mutta vastaisivat tarkkuudeltaan pitkälti mainitun luvun nykyistä 11 §:n 1 momenttia, joka on

säädetty perustuslakivaliokunnan myötävaikutuksella (esimerkiksi PeVL 2/2012 vp), joskaan perustuslakivaliokunta ei ottanut nimenomaisesti kantaa kyseisen säännöksen tarkkarajaisuuteen. Esitettyä työttömyysturvalain 2 a luvun 9 §:n 8, 9 ja 11 kohtaa voitaneen edellä mainituilla perusteilla pitää riittävän täsmällisenä.

Työnhakijan kieltäytyessä työkykyyn liittyvästä tutkimuksesta tai arvioinnista hänen työnhakunsa voimassaolo jatkuisi, mutta työ- ja elinkeinotoimisto selvittäisi, onko työnhakijalla ollut pätevä syy menettelyynsä ja tuleeko työnhakijalle asettaa työttömyysturvalain 2 a luvun 9 tai 10 §:ssä tarkoitettu seuraamus. Nykyisin työnhakijan menettelyyn liittyviä syitä ei välttämättä selvitetä ennen työnhaun voimassaolon päättymistä. Muutos tukisi tältä osin työnhakijan oikeutta tulla kuulluksi.

Työnhakijan velvollisuus osallistua työkyvyn tutkimukseen tai arviointiin liittyy työnhakijan itsemääräämisoikeuteen sekä perustuslain 7 §:ssä turvattuun henkilökohtaiseen vapauteen ja koskemattomuuteen. Perustuslakivaliokunta on katsonut eläkelainsäädäntöä koskevissa lausunnoissaan (PeVL 30/2005 vp ja PeVL 48/2006 vp), että etuuden saajalle voidaan asettaa tällaisia velvollisuuksia, jos se on välttämätöntä ja toimenpiteeseen on perusteltu syy.

Esityksen mukaan korvaukseton määräaika tai työssäolovelvoite voitaisiin asettaa työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista kieltäytymisen takia, jos tutkimus tai arviointi olisi ollut välttämätön työnhakijan palvelutarpeen arvioimiseksi. Ilman palvelutarpeen arviointia työnhakijan tukeminen työnhaussa on vaikeaa ja ohjaaminen tarkoituksenmukaisiin palveluihin käytännössä mahdotonta. Esitys vastaisi tältä osin perustuslakivaliokunnan eläkelainsäädäntöä koskevaa tulkintaa.

Hallitus katsoo, että esitettyjä muutoksia ei ole pidettävä perustuslain vastaisina. Erityisesti kuntien itsehallintoon ja työllistymissuunnitelman laatimiseen liittyvien seikkojen sekä työttömyysetuuden edellytyksenä olevan työnhakuvelvollisuuden periaatteellisen merkityksen takia hallitus pitää kuitenkin suotavana, että esityksestä pyydetään perustuslakivaliokunnan lausunto.

Ponsi

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäviksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3, 5 ja 6 kohta sekä 4 §:n 3 momentti ja 9 §, 2 ja 3 luku, sekä 14 luvun 1 §:n 4 momentti ja 2 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1456/2016, 1 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1371/2014, 1 luvun 9 § laissa 1452/2016, sekä 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021, ja

lisätään 1 luvun 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1050/2013, 1366/2014, 1371/2014, 1456/2016 ja 548/2017, uusi 3 a ja 6 a kohta seuraavasti:

1 Luku

Yleiset säännökset

3 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

— —

3) työttömällä henkilöä:

a) joka ei ole työsuhteessa, ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työt-tömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella;

3 a) työttömyysuhan alaisella henkilöä, joka ei ole työtön ja joka on vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa;

— —

5) työllistymissuunnitelmalla työ- ja elinkeinotoimiston yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa;

6) työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;

6 a) työnhakuvelvollisuudella 3 luvussa tarkoitettua työllistymissuunnitelmaan sisältyvää työnhakijan velvollisuutta hakea työmahdollisuuksia tarkastelujakson kuluessa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä;

— —

4 §

Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen

— —

Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävinä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät tämän lain ja arvioidun palvelutarpeen perusteella.

— —

9 §

Työnhakijan asuinpaikka ja työssäkäyntialue

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan.

Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, työnhakijan katsotaan tätä lakia sovellettaessa ensisijaisesti asuvan hänen työvoimaviranomaiselle ilmoittamassaan osoitteessa ja toissijaisesti väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa osoitteessa.

Työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinoviranomaiselle yhteystietojensa muutoksista.

2 Luku

Työnhakijan palveluprosessi

1 §

Työnhaun käynnistäminen

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksenä on, että henkilöasiakas:

1) antaa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeelliset tiedot työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

2) ilmoittaa osoitteensa ja muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa; ja

3) suorittaa muut häneltä edellytetyt työnhakijan palveluprosessiin liittyvät toimet.

Ellei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan henkilön rekisteröiminen työnhakijaksi edellyttää lisäksi, että henkilöllä on:

1) Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja oikeus tehdä ansiotyötä Suomessa ilman työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapoliittista harkintaa; tai

2) oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia

Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, työ- ja elinkeinotoimisto antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.

2 §

Työnhaun voimassaolon päättyminen

Työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työ- ja elinkeinoviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työ- ja elinkeinotoimiston asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää 12 kuukauden tarkastelujakson aikana toistuvasti asioimatta työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna asioimisena pidetään myös saapumista alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa varaamana aikana.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työnhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 1 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

3 §

Työnhaun käynnistäminen uudelleen

Työnhaun voimassaolon päätyttyä työnhaun voi käynnistää uudelleen siten kuin 1 §:ssä säädetään. Työnhaun uudelleen käynnistäminen edellyttää lisäksi, että henkilöasiakas pyytäessään työnhaun käynnistämistä esittää työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyytämät selvitykset, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt 2 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella.

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan perusteella.

4 §

Työnhakijan informointi

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee informoida työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta ja muista työnhakuun liittyvistä seikoista, tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista, työnhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta.

Työ- ja elinkeinoviranomaisen on lisäksi informoitava työnhakijaa tarvittaessa hänen työnhakuaan ja työllistymistään edistävistä muista palveluista sekä työttömyysetuuden hakemisesta ja työttömyysetuuden saamisen keskeisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä.

5 §

Työnhakijan palveluprosessin järjestäminen

Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää työnhakijalle alkuhaastattelun viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työnhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Alkuhaastattelun lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto järjestää:

1) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua alkuhaastattelua seuraavan kolmen kuukauden aikana;

2) työttömälle, työttömyysuhan alaiselle, muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle sekä työaikaa lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle työnhakukeskustelun aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta;

3) työttömälle työnhakijalle kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta, jos työnhakija ei tällöin osallistu työllistymistä tukevaan palveluun;

4) henkilöasiakkaalle 1–3 kohdassa säädetyn lisäksi täydentäviä työnhakukeskusteluja tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu täydentävä työnhakukeskustelu ja 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu järjestetään myös työvoimakoulutuksessa olevalle sekä 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle, vaikka hän ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, jos työvoimakoulutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi tai työnhakija opiskelee työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta enintään kuukauden.

Alkuhaastattelu järjestetään työ- ja elinkeinotoimistossa, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä. Työnhakukeskustelu järjestetään työ- ja elinkeinotoimistossa, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi erityisen painavasta syystä. Täydentävä työnhakukeskustelu järjestetään työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

6 §

Työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevat poikkeukset

Työnhakukeskustelua ja 5 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos:

1) työnhakijan työnhaku on päättymässä kuukauden kuluessa;

2) työnhakija on arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;

3) työnhakija opiskelee omaehtoisia opintoja 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden;

4) työnhakija on 4 luvussa tarkoitetussa arviolta yli kuukauden kestävässä työkokeilussa;

5) työnhakija on arviolta yli kuukauden ajan palkkatuetussa työssä; tai

6) työnhakija on arviolta yli kuukauden kestävässä kuntoutuksessa.

Jos työnhakija on lomautettu, 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään vain työnhakijan pyynnöstä.

Edellä 1 momentin 2–6 kohdassa tarkoitetulle työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu kuukautta ennen työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun opiskelun, työkokeilun, palkkatukijakson tai kuntoutuksen arvioitua päättymistä. Työnhakukeskustelun jälkeen järjestetään kuukauden aikana kaksi täydentävää työnhakukeskustelua, ellei niiden järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalle työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

7 §

Alkuhaastattelun sisältö

Alkuhaastattelussa työ- ja elinkeinotoimisto tekee arvion työnhakijan edellytyksistä hakea työtä ja työllistyä sekä työnhakua ja työllistymistä tukevasta palvelutarpeesta. Arvion pohjalta laaditaan työllistymissuunnitelma.

Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa alkuhaastattelussa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja hakeutumaan tarpeellisiin palveluihin. Alkuhaastattelussa työnhakijalle kerrotaan hänelle tarjottavista palveluista ja sovitaan asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä.

8 §

Työnhakukeskustelun sisältö

Työnhakukeskustelussa työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia sekä tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työnhakija ohjataan tarpeellisiin palveluihin.

Työnhakukeskustelussa tarkistetaan työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota ja laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma.

9 §

Täydentävän työnhakukeskustelun sisältö

Täydentävä työnhakukeskustelu painottuu työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen tai siinä jatketaan työnhakijan palvelutarpeen selvittämistä ja työnhakijan ohjaamista tarpeellisiin palveluihin.

Täydentävässä työnhakukeskustelussa voidaan laatia tai tarkistaa työllistymissuunnitelma.

Täydentävän työnhakukeskustelun tilalla työnhakijalle voidaan tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

10 §

Palvelutarpeen arvioiminen

Työ- ja elinkeinotoimiston arviossa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan huomioon ainakin työnhakijan:

1) osaaminen ja ammattitaito sekä hänen omat tavoitteensa niiden kehittämiseksi;
2) työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky;
3) työnhakutaidot ja muut työllistymiseen vaikuttavat seikat;
4) työttömäksi jäämisen ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan tarvittaessa arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

11 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Työllistymissuunnitelmassa on sovittava suunnitelman toteuttamisen seurannasta ja määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta. Suunnitelmaan on kirjattava, jos työ- ja elinkeinotoimisto edellyttää työnhakijan oman ilmoituksen lisäksi muuta selvitystä suunnitelman toteuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Suunnitelman rakenteesta, hyväksymisestä ja arkistoinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Työnhakijan velvollisuudet

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti työtä ja koulutusta. Lisäksi hänen on osallistuttava palvelutarpeensa arvioimiseen, työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakeva työnhakija on velvollinen ilmoittamaan työllistymissuunnitelman toteutumisesta työ- ja elinkeinotoimistolle sen määräämällä tavalla. Ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Henkilön on säilytettävä 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

13 §

Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudet

Työ- ja elinkeinotoimiston on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinotoimiston käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

14 §

Muistutus

Työ- ja elinkeinotoimisto muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja hänen mahdolliseen oikeuteensa saada työttömyysetuutta, jos työnhakija:

1) jättää saapumatta alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun taikka kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;

2) ei muulla tavoin asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;

3) jättää ilmoittamatta työ- ja elinkeinotoimiston edellyttämällä tavalla, miten hän on toteuttanut työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa;
4) ei aloita työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua palvelua tai palvelu keskeytyy työnhakijasta johtuvasta syystä; tai
5) muulla tavoin jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa.

3 Luku

Työnvälitys

1 §

Työnvälityksen tavoite ja yleiset periaatteet

Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti.
Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.
Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

2 §

Työnvälityspalvelut

Työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 9 §:ssä toisin säädetä. Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.
Työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle mahdollisuuden julkaista tämän laatima työllistymistä tukeva esittely siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa.
Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn.

3 §

Työnhakuvelvollisuus

Ellei 5–9 §:stä johdu muuta, työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolme sellaista kuukauden kestävää tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta.
Jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä, ottaen huomioon hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä hänen työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja, tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrää voidaan alentaa. Työnhakuvelvollisuuden alentamisen perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella
Tarkastelujaksoja voidaan painavasta syystä yhdistää haettavien työmahdollisuuksien määrää muuttamatta. Työttömyyden tai työnhaun päättymistä ei pidetä tässä tarkoitettuna painavana syynä.

4 §

Haettavat työmahdollisuudet

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävää työsuhteessa tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;

2) hakemalla yksilöityä työpaikkaa työ- ja elinkeinotoimiston tekemän työtarjouksen perusteella;

3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;

4) etsimällä työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;

5) julkaisemalla 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun esittelyn;

6) muilla vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

5 §

Työssä olevan työnhakuvelvollisuus

Edellä 3 §:ssä säädetystä poiketen osa-aikatyössä olevalle työnhakijalle järjestettävässä alkuhaastattelussa ja työnhakukeskustelussa työllistymissuunnitelmaan on sisällytettävä velvollisuus hakea kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana yhtä 4 §:ssä tarkoitettua työmahdollisuutta, jos työnhakijan säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä.

Palkkatuetussa työssä olevan työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 §:ää kuukautta ennen palkkatukijakson arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien palkkatuetun työn työajasta riippumatta, ellei työ jatku saman tai eri työnantajan palveluksessa, vaikka työnhakija ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä lukien, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Koulutuksessa olevan työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta säädetään 6 §:ssä ja työkokeiluun osallistuvan työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta 7 §:ssä.

6 §

Lomautetun työnhakuvelvollisuus

Lomautetun työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 §:ssä säädettyä siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu sen jälkeen, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

Jos työnhakija on lomautettu työaikaa lyhentämällä, työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 1 momentissa säädetyn määräajan kuluttua, mitä 5 §:n 1 momentissa säädetään osa-aikatyössä olevan työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta.

7 §

Koulutuksessa olevan työnhakuvelvollisuus

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 §:ssä säädettyä, jos hän opiskelee arviolta enintään kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa taikka arviolta enintään kuukauden ajan

6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna, vaikka hän ei ole työtön tai työttömyysuhan alainen.

Arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa taikka arviolta yli kuukauden ajan 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan työnhakijan työllistymissuunnitelman tulee sisältää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana työ- ja elinkeinotoimiston tulee tarjota työnhakijalle haettavaksi kolmea yksilöityä koulutusalaan liittyvää ja koulutusta tukevaa työpaikkaa. Työpaikkojen on oltava sellaisia, joista työnhakija ei työ- ja elinkeinotoimistolla olevien tietojen mukaan voisi kieltäytyä työttömyysturvalain 2 a luvun 4 §:n 3 momentin tai 5–8 §:n perusteella menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen. Jos työ- ja elinkeinotoimisto ei voi ohjata työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia koulutusalaan liittyviä tai koulutusta tukevia työpaikkoja, työnhakijan työnhakuvelvollisuus on vastaavasti alempi.

Kuukautta ennen opintojen arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 ja 5 §:ssä säädettyä, vaikka hän ei ole työtön tai työttömyysuhan alainen.

Edellä 2 momentissa sekä 3 ja 5 §:ssä säädettyä ei sovelleta luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana, jos opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia. Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan ei sisällytetä työnhakuvelvollisuutta.

8 §

Työkokeiluun ja kuntoutukseen osallistuvan työnhakuvelvollisuus

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3, 5 ja 8 §:ssä säädettyä, jos hän osallistuu arviolta enintään kuukauden kestävään kuntoutukseen tai 4 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun.

Arviolta yli kuukauden kestävään kuntoutukseen tai työkokeiluun osallistuvan työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3, 5 ja 8 §:ssä säädettyä kuukautta ennen kuntoutuksen tai työkokeilun arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien.

9 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja hän on ollut työtön yhtäjaksoisesti 12 kuukautta, tai työnhakija on alle 25-vuotias ja hän on ollut työtön yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta;

2) työ- ja elinkeinotoimisto, kunta tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on monialaisen yhteispalvelun tarve; ja

3) työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta myöskään, jos työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön, ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön, ja:

1) työnhakija noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun suunnitelmassa on sovittu työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen; tai

2) työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

10 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

1) työnantaja rikkoo laissa säädettyä syrjintäkieltoa;

2) työnantaja hakee työntekijää työtehtäviin, jotka ovat lain vastaisia tai joihin haetun henkilön työhön ottaminen on kiellettyä;

3) työnantaja olennaisesti laiminlyö työsopimuslain 2 luvussa tai merityösopimuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjä velvollisuuksiaan tai velvollisuuttaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja;

4) työpaikalla on ilmeinen väkivallan uhka tai siellä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää taikka muuta epäasiallista kohtelua; tai

5) avoimen työpaikan täyttymistä ei tehtävän luonteen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista tukea työnvälityksellä.

Edellytyksenä ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymiselle tai sen poistamiselle 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on, että työnantaja ei ole oikaissut työpaikkailmoitustaan työ- ja elinkeinoviranomaisen kehotuksesta huolimatta.

Työ- ja elinkeinoviranomainen tekee kirjallisen päätöksen ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä tai ilmoituksen poistamisesta. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinoviranomaisen päätökseen säädetään 14 luvun 1 §:ssä.

14 Luku

Muutoksenhaku

1 §

Oikaisuvaatimus ja valitus

— —

Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun muistuttaa työnhakijaa tämän velvollisuuksista 2 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ratkaisuun asettaa työnhakijalle 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua, sekä ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä, ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.

— —

2 §

Muutoksenhaku työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta

sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

— —

_____

1. Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

2. Lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan henkilöön, joka on rekisteröity työnhakijaksi 2 päivänä toukokuuta 2022 tai sen jälkeen.

3. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohtaa sovelletaan, kun työnhakijan edellisestä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun haastattelun järjestämisestä on kulunut kolme kuukautta.

4. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan, kun henkilölle on järjestetty edellä 3 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja hänen työttömyytensä on jatkunut kuusi kuukautta.

_____

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta sekä 2 a luvun 12 a ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1001/2012, sekä 2 a luvun 12 a § laissa 1451/2016 ja 13 a § laissa 423/2021,

muutetaan 2 luvun 1 §:n 3 momentti ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta, 2 a luvun 1 ja 4–7 §, 8 §:n 1 momentti, 9–12 §, 13 ja 13 a § sekä 14 §, 10 luvun 4 §:n 2 momentti, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 1 §:n 3 momentti laissa 1001/2012 ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1374/2014, 2 a luvun 1 § laeissa 288/2012, 1049/2013 ja 128/2019, sekä 4 ja 6 §, 8 §:n 1 momentti, 12 ja 13 § sekä 10 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 1451/2016, 5 § laeissa 1451/2016 ja 380/2018, 7 ja 11 § laissa 288/2012, 9 § laeissa 288/2012, 1370/2014 ja 1451/2016, 10 § laeissa 1370/2014, 1374/2014 ja 1451/2016, ja 14 § laeissa 288/2012, 918/2012, 1374/2014 ja 1451/2016, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti laissa 380/2018, ja

lisätään 2 a lukuun uusi 14 a § seuraavasti:

2 luku

Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset

1 §

Työtön työnhakija

— —

Työnhakijana pidetään henkilöä, joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla:

1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään;

2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa;

3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.

— —

16 §

Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautuminen

Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:

— —

2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.

— —

2 a luku

Työvoimapoliittisesti moitittava menettely

1 §

Työstä eroaminen ja erottaminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on ilman pätevää syytä eronnut työstään, tai jos hän on itse moitittavana pidettävällä menettelyllään aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, oikeutta työttömyysetuuteen ei ole 30 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen.

Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös, kun henkilön työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet kokonaan eduskunnan virkamiehistä annetun lain 43 §:ssä, kirkkolain 6 luvun 63 §:ssä, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 47 §:ssä, puolustusvoimista annetun lain 48 §:ssä, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 31 §:ssä, tasavallan presidentin kansliasta annetun lain 42 §:ssä tai valtion virkamieslain 40 §:ssä tarkoitetusta syystä.

Jos työntekijä, jonka työsopimus on irtisanottu työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tai merityösopimuslain 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla perusteella taikka jonka työsopimus on purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin tai merityösopimuslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella, on todisteellisesti riitauttanut irtisanomisen tai purkamisen kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, ei ennen työsopimusasiassa tehtyä lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetulla tavalla itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, jollei riitautusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana.

4 §

Työstä kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien, jos hän työttömänä ollessaan ilman pätevää syytä kieltäytyy työnantajan hänelle yksilöidysti tarjoamasta työstä tai hakemastaan työstä, johon hänet on valittu.

Jos työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa, oikeutta työttömyysetuuteen ei ole 30 päivän ajalta. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt, hänen katsotaan kieltäytyneen työstä.

Pätevänä syynä kieltäytyä työstä pidetään 5–8 §:ssä tarkoitettua tai näihin rinnastettavaa syytä. Työnhakijan kieltäytyessä hakemastaan työstä on mainituissa pykälissä säädetyn lisäksi oltava ilmeistä, ettei työnhakija tiennyt 5–8 §:ssä tarkoitetuista tai niihin rinnastettavista seikoista työtä hakiessaan.

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus saa tiedon kieltäytymisestä tai työnhakija kieltäytyy työstä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä.

5 §

Henkilöön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos:

1) työtä ei voida pitää hänelle sopivana hänen työkykynsä huomioon ottaen;

2) työ on hänen uskonnollisen tai omantunnon vakaumuksensa vastaista; tai

3) hänelle ei varata kohtuullista aikaa lastenhoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen.

6 §

Työhön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos:
1) työstä ei makseta työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei alalla ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkka ei ole vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;
2) työstä maksettava palkka perustuu kokonaan provisioon, tai jos palkka perustuu osittain provisioon, kokoaikatyön kiinteä palkan osa ei ole vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;
3) osa-aikatyöstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus;
4) työnhakijalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 5 §:n perusteella haettavaksi osoitetusta työstä maksettava palkka mahdollisten työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muusta työstä maksettava palkka ja mahdollisesti maksettava työttömyysetuus;
5) työssä edellytetään työtehtäviä, jotka ovat ilmeisesti epäsiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia;
6) työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka;
7) työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua; tai
8) työ on lakon, työsulun tai saarron piirissä.

7 §

Työpaikan sijaintiin liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä, jos:
1) hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia;
2) hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia;
3) työ on ulkomailla; ei kuitenkaan, jos työ on sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja jossa oleskelun ajalta hänelle maksetaan työttömyysetuutta Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.

8 §

Ammattitaitosuoja

Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai tätä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä lukien pätevä syy kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemukseensa perustuvaa ammattitaitoaan (*ammattitaitosuoja*). Työnhakijalla on ammattitaitosuojan aikana pätevä syy kieltäytyä myös tarjotusta kokoaikatyöstä 6 §:n 3 kohdan perusteella. Ammattitaitosuoja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

— —

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;

3) kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 1 tai 2 kohdassa tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa;

4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetusta alkukartoituksesta taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei alkukartoitusta voida tehdä;

5) laiminlyö hakea työtä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen;

6) jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen, jos hänelle viimeksi järjestetystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 1 momentissa järjestetystä alkuhaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta;

7) kieltäytyy tai omalla menettelyllään aiheuttaa sen, ettei hänelle voida järjestää:

a) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta, koulutuskokeilua tai työkokeilua;

b) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta;

c) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua; tai

d) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa;

8) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 7 kohdassa tarkoitetun palvelun;

9) kieltäytyy tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua työ- ja elinkeinoviranomaisen, kunnan tai palveluntuottajan järjestämää työnhakua tai työllistymistä tukevaa muuta kuin 7 kohdassa tarkoitettua palvelua;

10) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 9 kohdassa tarkoitetun palvelun;

11) kieltäytyy tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää palvelutarpeen arvioimiseksi välttämätöntä työkyvyn tutkimusta tai arviointia; tai

12) laiminlyö noudattaa, mitä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta, jos hänelle ei ole asetettu työnhakuvelvollisuutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 8 §:n perusteella.

Edellä 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua menettelyä arvioidaan kokonaisuutena kullakin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa säädetyllä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla.

10 §

Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla, joka työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua tai näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä menettelee 9 §:n 1 momentin 1–12 kohdassa tarkoitetulla tavalla 12 kuukauden kuluessa:

1) kolmannen kerran, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 14 päivän ajalta mainitussa säännöksessä tarkoitetun menettelyn jälkeen;

2) neljännen kerran tai tätä useammin, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen toistaiseksi mainitussa säännöksessä tarkoitetun menettelyn jälkeen (*työssäolovelvoite*).

Työssäolovelvoite täyttyy, kun henkilö on työssäolovelvoitteen alkamisen jälkeen yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä;

2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen alkamisen jälkeen myös kun:

1) työnhakija korjaa menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetusta alkuhaastattelusta lukien; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Mitä edellä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella. Mitä 1–9 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

1) saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä;

2) saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy; tai

3) työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn alkuhaastattelun, työnhakukeskustelun, täydentävän työnhakukeskustelun tai alkukartoituksen järjestämiseksi myöhemmin.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 9 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse alkuhaastattelua, työnhakukeskustelua, täydentävää työnhakukeskustelua, alkukartoitusta taikka työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 ja 5–8 §:ssä säädettyä;

2) yksilöity työ, jota työ- ja elinkeinotoimisto on ohjannut häntä hakemaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla, ei vastaa mainitussa säännöksessä säädettyä; tai

3) hän ei työkyvyttömyytensä takia ole voinut toteuttaa suunnitelmaan sisältyvää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta.

Työnhakijalla on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu pätevä syy menettelyynsä myös siltä osin, kun työnhakuvelvollisuus olisi sisällytetty työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan toisenlaisena, jos velvollisuutta asetettaessa olisi otettu huomioon toteutunut työaika, taikka työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana työllistynyt yhdenjaksoisesti ja kokoaikaisesti vähintään kahden viikon ajan.

Työnhakijalla ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua pätevää syytä menettelyynsä, jos työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksoja ei ole voitu yhdistää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla työnhakijan viaksi luettavasta syystä.

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä, jos:

1) hän on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvussa tarkoitetulla työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla hakenut työmahdollisuuksia häneltä edellytetyllä tavalla ja ilmoittanut työnhakuvelvollisuuden täyttymisestä työ- ja elinkeinotoimistolle ennen työtarjouksen tekemistä;

2) hän on osa-aikatyössä;

3) 5 - 8 §:ssä tarkoitetusta syystä, sekä silloin, kun hänelle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla tarjotun työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

14 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 9 §:ssä tarkoitetusta palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;

2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;

3) palvelunjärjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta tai palvelua ei muusta syystä voida järjestää turvallisesti;

4) palvelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja;

5) palvelu olennaisesti poikkeaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoisiin etuuksiin.

14 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 9 ja 10 §:ssä tarkoitettu pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, sekä pätevä syy kieltäytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällainen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle myönnetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

10 luku

Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset

4 §

Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta

— —

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun sekä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisena pidettävän kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana ei sovelleta 2 lukua, 2 a luvun 1 §:ää ja työnantajan yksilöidysti tarjoamasta työstä 4 §:ssä säädettyä, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 7 luvun 2 §:ää eikä 6 luvun 8 §:ää.

— —

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 a §

Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset

Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 6 §:n 1 ja 2 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella (palkkakerroin).

———

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———

3.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 4 ja 6 §, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 § seuraavasti:

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *työttömällä* henkilöä:

a) joka ei ole työsuhteessa; ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa;

b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja

c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella;

— —

4 §

Kokeilualueen kunnan asiakkaat

Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, ne työnhakijat, jotka ovat vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa, työllistettynä olevat sekä työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kyseisessä kunnassa ja jotka:

1) eivät täytä työttömyysturvalain 5 luvun 2 §:n 1 momentissa tai 6 §:n 1 momentissa säädettyjä ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä; tai

2) ovat alle 30-vuotiaita, maahanmuuttajia tai vieraskielisiä henkilöitä.

Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat 1 momentissa tarkoitetut henkilöt, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi tai jotka kokeilun aikana ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi, tai jotka ilmoittautuvat työnhakijoiksi ja ovat vaarassa jäädä työttömiksi kahden viikon kuluessa, ja jotka työ- ja elinkeinotoimisto siirtää kokeilualueen kunnan asiakkaiksi.

6 §

Asiakkuuden päättyminen ja uudelleen käynnistäminen

107

Kokeilualueen kunnan asiakkaaksi ohjatun asiakkuuden päättymiseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:ssä säädetään työnhaun voimassaolon lakkaamisesta. Kokeilualueen kunnan asiakas voi tehdä mainituissa lainkohdissa tarkoitetut ilmoitukset kokeilualueen kunnalle tai työ- ja elinkeinoviranomaiselle.

Jos kokeilualueen kunnan asiakkaan työnhaku on päättynyt ja henkilö kokeilun kestäessä käynnistää työnhakunsa uudelleen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 ja 3 §:n mukaisesti, asiakkuus jatkuu kokeilualueen kunnassa, vaikka tämän lain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyttyisi.

Kokeilualueen kunnan asiakkaana ollut henkilö voi käynnistää työnhaun uudelleen myös pyytämällä sitä kokeilualueen kunnalta. Kunta voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 1 momentin 2–4 kohdan perusteella. Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, kunta antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.

8 §

Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi

Kokeilualueen kunta järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetut työnhakijan haastattelut ja vastaa mainitun luvun 6–10 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.

Kokeilussa kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 ja 13 §:ssä säädetään työnhakijan informoimisesta ja työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuuksista ja 14 §:ssä muistutuksen antamisesta.

— —

9 §

Kokeilualueen kunnan suunnitelmia koskevat tehtävät

Kokeilualueen kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät, joista säädetään:

1) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen 2 luvun 11 §:n nojalla annetuissa säännöksissä asiakkaan työllistymissuunnitelman laatimiseksi;

— —

15 §

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan velvollisuudet

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan velvollisuuksiin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:ää ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Työnhakijan velvollisuuksien vastaisen menettelyn vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 9–14 ja 14 a §:ssä säädetään.

———

1. Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

2. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla henkilöön, joka on rekisteröity työnhakijaksi 2 päivänä toukokuuta 2022 tai sen jälkeen.

3. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla, kun työnhakijan edellisestä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 8 §:ssä tarkoitetun haastattelun järjestämisestä on kulunut kolme kuukautta.

4. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla, kun henkilölle on järjestetty työnhakukeskustelu edellä 3 momentissa säädetyn perusteella ja hänen työttömyytensä on jatkunut kuusi kuukautta.

———————

4.

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 10 §:n 2 momentti, 14 §:n 1 momentti ja 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

10 §

Alkukartoituksen järjestäminen

— —

Alkukartoitukseen kuuluvia toimia voidaan järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.

— —

14 §

Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät

Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. Kotoutumissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 3 luvun 9 §:stä johdu muuta.

— —

17 §

Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet

— —

Maahanmuuttaja on velvollinen osallistumaan kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Maahanmuuttaja on myös velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Maahanmuuttajan on säilytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

— —

_____

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

_____

5.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 4 ja 5 § seuraavasti

4 §

Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen

Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Työllistymissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 3 luvun 9 §:stä johdu muuta.

Työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava työllistymissuunnitelman tarkistamisesta työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein, sekä ellei se asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta, työttömän sitä erikseen pyytäessä. Kunta osallistuu työllistymissuunnitelman tarkistamiseen työnhakijan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen.

Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävään työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa. Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta, seurannasta, seurannan yhteydessä ilmoitettavista tiedoista ja suunnitelman tarkistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

5 §

Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet

Työtön on velvollinen osallistumaan monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palveluihin. Työtön on myös velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Työttömän on säilytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).

Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ovat velvollisia selvittämään työttömälle 1 momentissa tarkoitetut velvollisuudet.

_____

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

_____

6.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §:n 4 momentti, 8 ja 9 § sekä 10 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 ja 2 momentti sekä 5 §:n 4 momentti laissa 937/2012, 8 § laeissa 314/2010, 937/2012, 1372/2014 ja 702/2020 sekä 9 §:n 2 ja 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti laissa 1372/2014, ja

lisätään 28 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1293/2002, 937/2012 ja 1314/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

3 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:

1) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana;

2) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden ajan työttömyyspäivärahaa; taikka

3) jolle on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.

Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25 vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja:

1) joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä;

— —

5 §

Aktivointisuunnitelman laatiminen

— —

Työ- ja elinkeinotoimiston tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Kunnan tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt henkilön kanssa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun

lain 2 luvun 11 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että työ- ja elinkeinotoimisto on varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle henkilölle tilaisuuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.

— —

8 §

Aktivointisuunnitelman sisältö

Aktivointisuunnitelmaan merkitään:
1) henkilön koulutusta ja työuraa koskevat tiedot;
2) arvio aikaisempien julkisten työvoimapalvelujen vaikuttavuudesta;
3) arvio aikaisempien työllistymissuunnitelmien ja kunnan tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta;
4) toimenpiteet, jotka voivat olla julkisia työvoimapalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, muita sosiaalipalveluja sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja;
5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 3 luvun 9 §:stä johdu muuta.

Aktivointisuunnitelmaa laadittaessa on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ensiksi selvitettävä mahdollisuus tarjota julkisia työvoimapalveluja. Suunnitelma voi näiden toimenpiteiden ohella sisältää myös työllistymismahdollisuuksia parantavia sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.

9 §

Kuntouttava työtoiminta aktivointisuunnitelmassa ja monialaisessa työllistymissuunnitelmassa

— —

Ennen suunnitelman allekirjoittamista on työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan informoitava henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen perusteella maksettavista etuuksista ja korvauksista.

Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava aktivointisuunnitelman tarkistamisesta kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein.

10 §

Velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan

— —

Aktivointisuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämiseen sekä kieltäytymiseen osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen ja aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan merkittyyn kuntouttavaan työtoimintaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 9–13 §:ssä ja toimeentulotuesta annetun lain 10 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.

28 §

Muutoksenhaku

Aktivointisuunnitelmaan sisällytettävään työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa.

_____

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

_____

Helsingissä xxx.syyskuuta.2021

Pääministeri

Sanna Marin

Työministeri Tuula Haatainen

1.

Laki

julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3, 5 ja 6 kohta sekä 4 §:n 3 momentti ja 9 §, 2 ja 3 luku, sekä 14 luvun 1 §:n 4 momentti ja 2 §:n 1 momentti,

sellaisina kuin niistä ovat 1 luvun 3 §:n 1 momentin 3 kohta ja 14 luvun 1 §:n 4 momentti laissa 1456/2016, 1 luvun 3 §:n 1 momentin 5 kohta laissa 1371/2014, 1 luvun 9 § laissa 1452/2016, sekä 14 luvun 2 §:n 1 momentti laissa 422/2021, ja

lisätään 1 luvun 3 §:n 1 momenttiin, sellaisena kuin se on osaksi laeissa 1050/2013, 1366/2014, 1371/2014, 1456/2016 ja 548/2017, uusi 3 a ja 6 a kohta seuraavasti

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 Luku	1 Luku
Yleiset säännökset	**Yleiset säännökset**
3 §	3 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
3) *työttömällä* henkilöä, joka ei ole työsuhteessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa ja joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia;	3) ***työttömällä*** henkilöä: a) joka ei ole työsuhteessa, ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa; b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on
— — — — — — — — — — — — — — —	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella;
	3 a) ***työttömyysuhan alaisella*** henkilöä, joka ei ole työtön ja joka on vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
5) *työllistymissuunnitelmalla* työ- ja elinkeinoviranomaisen yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;	5) *työllistymissuunnitelmalla* työ- ja elinkeinotoimiston yhdessä työnhakijan kanssa laatimaa suunnitelmaa;
6) *työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla* kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa ja kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa;	6) *työllistymissuunnitelmaa korvaavalla suunnitelmalla* kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa (189/2001) tarkoitettua aktivointisuunnitelmaa, kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (1386/2010) tarkoitettua kotoutumissuunnitelmaa ja työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) mukaista monialaista työllistymissuunnitelmaa;
	6 a) ***työnhakuvelvollisuudella*** 3 luvussa tarkoitettua työllistymissuunnitelmaan sisältyvää työnhakijan velvollisuutta hakea työmahdollisuuksia tarkastelujakson kuluessa työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä;
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
4 §	4 §
Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen	*Julkisten työvoima- ja yrityspalvelujen tarjoaminen*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävinä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät arvioidun palvelutarpeen perusteella.	Julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjotaan asiakkaiden omatoimisesti käytettävinä palveluina ja henkilökohtaisena palveluna. Asiakkaan asiointitapa sekä yhteydenpito julkisia työvoima- ja yrityspalveluita tarjoavan viranomaisen ja asiakkaan välillä määräytyvät tämän lain ja arvioidun palvelutarpeen perusteella.
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9 §	9 §
Työssäkäyntialue	*Työnhakijan asuinpaikka ja työssäkäyntialue*

Voimassa oleva laki

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan. Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, henkilön tosiasiallisena asuinpaikkana pidetään hänen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään merkittyä osoitettaan.

2 luku

Työnhakija

1 §

Työnhaun käynnistäminen ja voimassaolo

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työnhaun voimassaolo lakkaa, jos työnhakija:

1) ilmoittaa, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa;

2) ei asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa viranomaisen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla;

3) ei esitä työ- ja elinkeinoviranomaiselle sen antamassa määräajassa julkisen työvoimapalvelun tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä ammatillisesta osaamisestaan, työhistoriastaan, koulutuksestaan ja työkyvystään;

4) ei ilmoita työ- ja elinkeinoviranomaiselle työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa; tai

Ehdotus

Henkilön työssäkäyntialue ulottuu 80 kilometrin etäisyydelle hänen tosiasiallisesta asuinpaikastaan.

Jos muuhun arvioon ei ole aihetta, työnhakijan katsotaan tätä lakia sovellettaessa ensisijaisesti asuvan hänen työvoimaviranomaiselle ilmoittamassaan osoitteessa ja toissijaisesti väestötietojärjestelmästä ja Digi- ja väestötietoviraston varmennepalveluista annetun lain (661/2009) 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetussa osoitteessa.

Työnhakijan on ilmoitettava työ- ja elinkeinoviranomaiselle yhteystietojensa muutoksista.

2 luku

Työnhakijan palveluprosessi

1 §

Työnhaun käynnistäminen

Henkilöasiakkaan työnhaku käynnistyy sinä päivänä, kun hän pyytää sitä sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa tai henkilökohtaisesti työ- ja elinkeinotoimistossa ja hänet rekisteröidään työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi hyväksyä muullakin tavoin esitetyn pyynnön.

Työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksenä on, että henkilöasiakas:

1) antaa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeelliset tiedot työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

2) ilmoittaa osoitteensa ja muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa; ja

3) suorittaa muut häneltä edellytetyt työnhakijan palveluprosessiin liittyvät toimet.

Ellei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan henkilön rekisteröiminen työnhakijaksi edellyttää lisäksi, että henkilöllä on:

Voimassa oleva laki

5) ei osallistu työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin, jotka ovat välttämättömiä hänen palvelutarpeensa selvittämiseksi.

Työnhaun voimassaolon lakattua työnhaun voi käynnistää uudelleen siten kuin 1 momentissa säädetään. Jos työnhaun voimassaolo on lakannut 2 momentin 5 kohdassa tarkoitetun menettelyn johdosta, edellytetään lisäksi, että henkilöasiakas pyytäessään työnhaun käynnistämistä sitoutuu osallistumaan työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin.

2 §

Ulkomaalaisen rekisteröinti työnhakijaksi ja työnhaun voimassaolo

Niiden valtioiden kansalaiset, joilla Suomea velvoittavien, työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella on oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja tehdä ansiotyötä ilman työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapoliittista harkintaa, rekisteröidään 1 §:ssä säädetyllä tavalla työnhakijoiksi, jollei näistä sopimuksista muuta johdu.

Jollei Suomea velvoittavista kansainvälisistä sopimuksista muuta johdu, muut ulkomaan kansalaiset ja kansalaisuutta vailla olevat rekisteröidään 1 §:ssä säädetyllä tavalla työnhakijoiksi, jos heillä on oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

Sen lisäksi, mitä 1 §:n 2 ja 3 momentissa säädetään, ulkomaalaisen työnhakijan työnhaun voimassaolo lakkaa, jos hän ei enää täytä tämän pykälän 1 tai 2 momentissa säädettyjä edellytyksiä ulkomaalaisen rekisteröinnille työnhakijaksi.

Ehdotus

1) Suomea velvoittavien työvoiman vapaata liikkuvuutta koskevien kansainvälisten sopimusten perusteella oikeus saapua Suomeen hakemaan työtä ja oikeus tehdä ansiotyötä Suomessa ilman työ- ja elinkeinotoimiston työvoimapoliittista harkintaa; tai

2) oikeus ansiotyöhön myönnetyn oleskeluluvan nojalla eikä oleskelulupaan liity työnantajaa koskevia rajoituksia.

Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, työ- ja elinkeinotoimisto antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.

2 §

Työnhaun voimassaolon päättyminen

Työnhaun voimassaolo päättyy, jos työnhakija:

1) ilmoittaa työ- ja elinkeinoviranomaiselle, ettei hän enää halua pitää työnhakuaan voimassa tai ei uusi työnhakunsa voimassaoloa;

2) ei esitä työ- ja elinkeinotoimiston asettamassa määräajassa työllistymisen ja julkisten työvoimapalvelujen tarjoamisen kannalta tarpeellisia selvityksiä työkokemuksestaan, koulutuksestaan ja muusta osaamisestaan sekä työkyvystään;

3) jättää 12 kuukauden tarkastelujakson aikana toistuvasti asioimatta työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla.

Edellä 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettuna asioimisena pidetään myös saapumista alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun ja täydentävään työnhakukeskusteluun henkilön itse siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa varaamana aikana.

Ulkomaan kansalaisen ja kansalaisuutta vailla olevan työnhakijan työnhaun voimassaolo päättyy myös, jos hän ei enää täytä 1 §:n 3 momentissa säädettyjä työnhakijaksi rekisteröimisen edellytyksiä.

3 §

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	Työnhaun käynnistäminen uudelleen
	Työnhaun voimassaolon päätyttyä työnhaun voi käynnistää uudelleen siten kuin 1 §:ssä säädetään. Työnhaun uudelleen käynnistäminen edellyttää lisäksi, että henkilöasiakas pyytäessään työnhaun käynnistämistä esittää työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyytämät selvitykset, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt 2 §:n 1 momentin 2 kohdan perusteella. Työ- ja elinkeinoviranomainen voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt 2 §:n 1 momentin 2 tai 3 kohdan perusteella.
3 §	4 §
Työnhakijan informointi	*Työnhakijan informointi*
Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee informoida työnhakijaa työnhaun käynnistämisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työnhakuun liittyvistä seikoista, hänelle tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista, työnhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta. Työtöntä työnhakijaa tulee 1 momentissa säädetyn lisäksi informoida tarvittaessa hänen työllistymistään edistävistä muista palveluista, 8 §:ssä säädetyistä työttömän työnhakijan yleisistä velvollisuuksista sekä työttömyyspäivärahan tai työmarkkinatuen saamisen keskeisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä.	Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee informoida työnhakijaa työnhakijaksi rekisteröimisen yhteydessä tai viipymättä sen jälkeen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävästä työnhakuvelvollisuudesta ja muista työnhakuun liittyvistä seikoista, tarjolla olevista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista, työnhaun voimassaolon edellytyksistä sekä muutosturvasta. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on lisäksi informoitava työnhakijaa tarvittaessa hänen työnhakuaan ja työllistymistään edistävistä muista palveluista sekä työttömyysetuuden hakemisesta ja työttömyysetuuden saamisen keskeisistä työvoimapoliittisista edellytyksistä.
4 §	5 §
Työnhakijan haastattelun järjestäminen	*Työnhakijan palveluprosessin järjestäminen*
Työ- ja elinkeinoviranomainen järjestää työnhakijalle ensimmäisen haastattelun kahden viikon kuluessa työnhaun alkamisesta, jollei se työnhakijan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.	Työ- ja elinkeinotoimisto järjestää työnhakijalle alkuhaastattelun viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Uusi alkuhaastattelu järjestetään vain, jos työnhaun päättymisestä on kulunut vähintään kuusi kuukautta ja henkilö rekisteröidään uudelleen työnhakijaksi.

Voimassa oleva laki

Työ- ja elinkeinoviranomaisen tulee varata työnhakijalle tilaisuus myöhempiin haastatteluihin määräajoin työnhakijan palvelutarpeen mukaisesti. Työttömän työnhakijan haastattelu tulee kuitenkin aina järjestää työttömyyden jatkuttua yhdenjaksoisesti kolmen kuukauden ajan ja sen jälkeen aina kolmen kuukauden yhdenjaksoisen työttömyyden jälkeen.

Ehdotus

Alkuhaastattelun lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto järjestää:

1) työttömälle ja työttömyysuhan alaiselle työnhakijalle viisi täydentävää työnhakukeskustelua alkuhaastattelua seuraavan kolmen kuukauden aikana;

2) työttömälle, työttömyysuhan alaiselle, muulle osa-aikaisessa työsuhteessa olevalle sekä työaikaa lyhentämällä lomautetulle työnhakijalle työnhakukeskustelun aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta työnhakukeskustelusta on kulunut kolme kuukautta;

3) työttömälle työnhakijalle kaksi täydentävää työnhakukeskustelua kuukauden aikana aina, kun alkuhaastattelusta tai edellisestä tämän kohdan mukaisesta täydentävästä työnhakukeskustelusta on kulunut kuusi kuukautta, jos työnhakija ei tällöin osallistu työllistymistä tukevaan palveluun;

4) henkilöasiakkaalle 1–3 kohdassa säädetyn lisäksi täydentäviä työnhakukeskusteluja tämän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu täydentävä työnhakukeskustelu ja 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu järjestetään myös työvoimakoulutuksessa olevalle sekä 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna opiskelevalle, vaikka hän ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen, jos työvoimakoulutuksen arvioitu kesto on enintään kuukausi tai työnhakija opiskelee työttömyysetuudella tuettuna omaehtoisia opintoja arviolta enintään kuukauden.

Alkuhaastattelu järjestetään työ- ja elinkeinotoimistossa, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi painavasta syystä. Työnhakukeskustelu järjestetään työ- ja elinkeinotoimistossa, ellei muu järjestämistapa ole tarkoituksenmukaisempi erityisen painavasta syystä. Täydentävä työnhakukeskustelu järjestetään työnhakijan palvelutarve ja olosuhteet huomioon ottaen tarkoituksenmukaisimmalla tavalla.

6 §

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Työnhakukeskustelua ja täydentävää työnhakukeskustelua koskevat poikkeukset

Työnhakukeskustelua ja 5 §:n 2 momentin 1 ja 3 kohdassa tarkoitettua täydentävää työnhakukeskustelua ei järjestetä, jos:

1) työnhakijan työnhaku on päättymässä kuukauden kuluessa;

2) työnhakija on arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa;

3) työnhakija opiskelee omaehtoisia opintoja 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla työttömyysetuudella tuettuna arviolta yli kuukauden;

4) työnhakija on 4 luvussa tarkoitetussa arviolta yli kuukauden kestävässä työkokeilussa;

5) työnhakija on arviolta yli kuukauden ajan palkkatuetussa työssä; tai

6) työnhakija on arviolta yli kuukauden kestävässä kuntoutuksessa.

Jos työnhakija on lomautettu, 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuja täydentäviä työnhakukeskusteluja järjestetään vain työnhakijan pyynnöstä.

Edellä 1 momentin 2–6 kohdassa tarkoitetulle työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu kuukautta ennen työvoimakoulutuksen, työttömyysetuudella tuetun opiskelun, työkokeilun, palkkatukijakson tai kuntoutuksen arvioitua päättymistä. Työnhakukeskustelun jälkeen järjestetään kuukauden aikana kaksi täydentävää työnhakukeskustelua, ellei niiden järjestäminen ole ilmeisen tarpeetonta.

Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvalle työnhakijalle järjestetään työnhakukeskustelu ja täydentävä työnhakukeskustelu vain, jos siihen on työnhakijan työllistymiseen tai palvelutarpeeseen liittyvä painava syy.

5 §

Työnhakijan haastattelun sisältö

7 §

Alkuhaastattelun sisältö

Voimassa oleva laki

Ensimmäisessä työnhakijan haastattelussa tarkistetaan ja täydennetään työnhakutiedot, arvioidaan palvelutarve, laaditaan työllistymissuunnitelma sekä sovitaan asiointitavasta ja yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä. Osana palvelutarpeen arviointia työ- ja elinkeinoviranomainen tekee arvion työttömän työnhakijan valmiuksista työllistyä avoimille työmarkkinoille sekä työttömyyden pitkittymisen todennäköisyydestä. Myöhemmissä haastatteluissa arvioidaan lisäksi työnhaun tuloksellisuutta ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista sekä tarkistetaan suunnitelma.

Työnhakijan haastattelun yhteydessä työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle soveltuvia työpaikkoja ja koulutusta sekä muita palvelutarpeen ja työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman mukaisia palveluja.

Ehdotus

Alkuhaastattelussa työ- ja elinkeinotoimisto tekee arvion työnhakijan edellytyksistä hakea työtä ja työllistyä sekä työnhakua ja työllistymistä tukevasta palvelutarpeesta. Arvion pohjalta laaditaan työllistymissuunnitelma.

Lisäksi työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa alkuhaastattelussa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia ja hakeutumaan tarpeellisiin palveluihin. Alkuhaastattelussa työnhakijalle kerrotaan hänelle tarjottavista palveluista ja sovitaan asiointitavasta sekä muusta yhteydenpidosta työ- ja elinkeinoviranomaisen ja työnhakijan välillä.

8 §

Työnhakukeskustelun sisältö

Työnhakukeskustelussa työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työmahdollisuuksia sekä tukee työnhakijan työnhakua. Lisäksi työnhakija ohjataan tarpeellisiin palveluihin.

Työnhakukeskustelussa tarkistetaan työnhakijan palvelutarvetta koskevaa arviota ja laaditaan tai tarkistetaan työllistymissuunnitelma.

9 §

Täydentävän työnhakukeskustelun sisältö

Täydentävä työnhakukeskustelu painottuu työnhakijan palvelutarvetta koskevan arvion perusteella työnhaun tukemiseen tai siinä jatketaan työnhakijan palvelutarpeen selvittämistä ja työnhakijan ohjaamista tarpeellisiin palveluihin.

Täydentävässä työnhakukeskustelussa voidaan laatia tai tarkistaa työllistymissuunnitelma.

Voimassa oleva laki

6 §

Työllistymissuunnitelman laatiminen ja tarkistaminen

Työttömällä työnhakijalla ja muutosturvan piiriin kuuluvalla työnhakijalla on oikeus työllistymissuunnitelmaan. Maahanmuuttajan oikeudesta kotoutumissuunnitelmaan ja työ- ja elinkeinotoimiston osallistumisesta kotoutumissuunnitelman laatimiseen säädetään kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa. Työttömän työnhakijan oikeudesta aktivointisuunnitelmaan ja työ- ja elinkeinotoimiston osallistumisesta aktivointisuunnitelman laatimiseen säädetään kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa. Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta, seurannasta ja

Ehdotus

Täydentävän työnhakukeskustelun tilalla työnhakijalle voidaan tarjota muuta vastaavaa työnhakua tai työllistymisen edellytysten parantamista tukevaa henkilökohtaista palvelua.

10 §

Palvelutarpeen arvioiminen

Työ- ja elinkeinotoimiston arviossa työnhakijan palvelutarpeesta otetaan huomioon ainakin työnhakijan:

1) osaaminen ja ammattitaito sekä hänen omat tavoitteensa niiden kehittämiseksi;
2) työnhakuun ja työllistymisen edellytyksiin vaikuttava työ- ja toimintakyky;
3) työnhakutaidot ja muut työllistymiseen vaikuttavat seikat;
4) työttömäksi jäämisen ja työttömyyden pitkittymisen todennäköisyys.

Palvelutarpeen selvittämiseksi työnhakija voidaan ohjata työkyvyn tutkimuksiin ja arviointeihin sekä muihin asiantuntija-arviointeihin. Työnhakijan osaamisen kehittämistä voidaan tarvittaessa arvioida yhteistyössä koulutuspalveluiden tuottajien kanssa ja työnhakijan työ- ja toimintakykyä yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajien kanssa.

Voimassa oleva laki

tarkistamisesta säädetään työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa.

Työllistymissuunnitelma on laadittava, jollei sen laatiminen ole ilmeisen tarpeetonta, viimeistään 4 §:n 1 momentin mukaisessa työnhakijan haastattelussa.

Työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa on tarkistettava työnhakijan haastattelun yhteydessä tai työnhakijan pyynnöstä.

7 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelma ja sitä korvaava suunnitelma perustuu työnhakijan omiin työtä tai koulutusta koskeviin tavoitteisiin ja arvioituun palvelutarpeeseen.

Suunnitelmassa sovitaan työnhausta ja sen tavoitteista, työnhakijan palvelutarpeen mukaisista julkisista työvoima- ja yrityspalveluista ja muista työllistymistä edistävistä palveluista sekä asiantuntija-arvioinneista. Tarvittaessa suunnitelmassa sovitaan muista osaamista, työmarkkinavalmiuksia ja toimintakykyä parantavista palveluista tai työkyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyvistä toimista.

Työnhakija ja työ- ja elinkeinoviranomainen sopivat työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumisen seurannasta ja hyväksyvät suunnitelman. Jos työ- ja elinkeinoviranomainen edellyttää muuta selvitystä kuin työnhakijan oman ilmoituksen suunnitelman toteuttamisesta, tämä ehto on kirjattava suunnitelmaan.

Työllistymissuunnitelman ja sitä korvaavan suunnitelman rakenteesta, hyväksymisestä ja arkistoinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

8 §

Työttömän työnhakijan yleiset velvollisuudet

Ehdotus

11 §

Työllistymissuunnitelman sisältö

Työllistymissuunnitelmaan sisällytetään työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen liittyviä toimia, joiden tavoitteena on työnhakijan nopea työllistyminen avoimille työmarkkinoille. Lisäksi työllistymissuunnitelmaan sisällytetään tarvittaessa työnhakijan palvelutarpeen mukaisia julkisia työvoima- ja yrityspalveluja sekä muita työnhakijan osaamista, työmarkkinavalmiuksia sekä työ- ja toimintakykyä lisääviä palveluja ja työnhakuun tai yritystoiminnan kehittämiseen sekä työllistymiseen vaikuttavan työ- ja toimintakyvyn tai terveydentilan selvittämiseen liittyviä toimia.

Työllistymissuunnitelmassa on sovittava suunnitelman toteuttamisen seurannasta ja määräajasta, jonka kuluessa työnhakijan on ilmoitettava suunnitelman toteuttamisesta. Suunnitelmaan on kirjattava, jos työ- ja elinkeinotoimisto edellyttää työnhakijan oman ilmoituksen lisäksi muuta selvitystä suunnitelman toteuttamisesta.

Työ- ja elinkeinoviranomainen ja työnhakija hyväksyvät työllistymissuunnitelman. Suunnitelman rakenteesta, hyväksymisestä ja arkistoinnista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

12 §

Työnhakijan velvollisuudet

Voimassa oleva laki

Työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on hakea työtä ja koulutusta. Työtön työnhakija on myös velvollinen osallistumaan työnhakijan haastatteluihin sekä työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen.

Työtön työnhakija, jonka kanssa on laadittu työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma, on velvollinen toteuttamaan suunnitelmaansa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään. Työtön työnhakija on lisäksi velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja tavalla ilmoittamaan työ- ja elinkeinoviranomaiselle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien vastaisen menettelyn vaikutuksesta henkilön oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa.

9 §

Työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuudet

Työ- ja elinkeinoviranomaisen on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinoviranomaisen käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa. Työ- ja elinkeinoviranomaisen on myös seurattava työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

Ehdotus

Työttömyysetuutta hakevan työnhakijan on haettava aktiivisesti työtä ja koulutusta. Lisäksi hänen on osallistuttava palvelutarpeensa arvioimiseen, työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen sekä palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Työttömyysetuutta hakeva työnhakija on velvollinen ilmoittamaan työllistymissuunnitelman toteutumisesta työ- ja elinkeinotoimistolle sen määräämällä tavalla. Ilmoitettavista tiedoista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Henkilön on säilytettävä 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.

13 §

Työ- ja elinkeinotoimiston velvollisuudet

Työ- ja elinkeinotoimiston on tarjottava työtä ja koulutusta sekä järjestettävä työllistymissuunnitelmaan sisältyviä palveluja työ- ja elinkeinotoimiston käytettäväksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.

Työ- ja elinkeinotoimiston on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista ja osaltaan huolehdittava palveluprosessin etenemisestä.

14 §

Muistutus

Työ- ja elinkeinotoimisto muistuttaa työnhakijaa kirjallisesti hänen menettelynsä vaikutuksesta työllistymiseen ja hänen mahdolliseen oikeuteensa saada työttömyysetuutta, jos työnhakija:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	1) jättää saapumatta alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun tai täydentävään työnhakukeskusteluun taikka kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen; 2) ei muulla tavoin asioi työ- ja elinkeinoviranomaisen kanssa sen antamassa määräajassa ja edellyttämällä tavalla; 3) jättää ilmoittamatta työ- ja elinkeinotoimiston edellyttämällä tavalla, miten hän on toteuttanut työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa; 4) ei aloita työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua palvelua tai palvelu keskeytyy työnhakijasta johtuvasta syystä; tai 5) muulla tavoin jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa.
3 luku	3 luku
Työnvälitys	**Työnvälitys**
1 §	1 §
Työnvälityksen tavoite	*Työnvälityksen tavoite ja yleiset periaatteet*
Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan.	Työnvälityksellä edistetään työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaamista siten, että avoimet työpaikat täyttyvät ja työtä hakevat saavat työtä nopeasti. Työnvälitys perustuu työnantajan ja työntekijän sopimusvapauteen sekä vapaaseen valintaan. Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.
2 §	2 §
Työnvälityspalvelut	*Työnvälityspalvelut*
Työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 3 §:ssä toisin säädetä. Työ- ja elinkeinotoimisto etsii ja esittelee työnantajalle	Työ- ja elinkeinoviranomainen julkaisee ja välittää tietoja avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista työnantajan toimeksiannon mukaisesti, jollei 9 §:ssä toisin säädetä. Lisäksi työ- ja

Voimassa oleva laki

tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työ- ja elinkeinotoimisto etsii ja tarjoaa työnhakijalle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuuden työnhakijalle ottaen huomioon työnhakijan ammatillisen osaamisen, työhistorian, koulutuksen ja työkyvyn.

Työnvälityksestä Suomesta ulkomaille ja ulkomailta Suomeen sekä kansainvälisestä harjoittelusta säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Ehdotus

elinkeinotoimisto esittelee työnantajalle tämän kanssa sovitulla tavalla työnhakijoita, jotka ovat sopivia avoimeen työpaikkaan.

Työ- ja elinkeinoviranomainen tarjoaa työnhakijalle mahdollisuuden julkaista tämän laatima työllistymistä tukeva esittely siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa.

Työ- ja elinkeinotoimisto ohjaa työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia työpaikkoja. Työ- ja elinkeinotoimisto arvioi työpaikan sopivuutta työnhakijalle ottamalla huomioon työnhakijan työkokemuksen, koulutuksen ja muun osaamisen sekä työkyvyn.

3 §

Työnhakuvelvollisuus

Ellei 5–9 §:stä johdu muuta, työttömän ja työttömyysuhan alaisen työnhakijan työllistymissuunnitelmaan tulee sisällyttää kolme sellaista kuukauden kestävää tarkastelujaksoa, jonka aikana työnhakijan on haettava neljää työmahdollisuutta.

Jos työ- ja elinkeinotoimisto arvioi, ettei tarkastelujakson aikana ole haettavissa neljää sellaista työmahdollisuutta, johon työnhakija voisi työllistyä, ottaen huomioon hänen työkokemuksensa, koulutuksensa ja muun osaamisensa sekä hänen työkykynsä ja hänellä mahdollisesti oleva työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitettu ammattitaitosuoja, tarkastelujaksolla haettavien työmahdollisuuksien määrää voidaan alentaa. Työnhakuvelvollisuuden alentamisen perusteista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Tarkastelujaksoja voidaan painavasta syystä yhdistää haettavien työmahdollisuuksien määrää muuttamatta. Työttömyyden tai työnhaun päättymistä ei pidetä tässä tarkoitettuna painavana syynä.

4 §

Haettavat työmahdollisuudet

Työnhakuvelvollisuutta voi täyttää:

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

1) hakemalla sellaista vähintään kaksi viikkoa kestävää työsuhteessa tehtävää työtä, johon työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;
2) hakemalla yksilöityä työpaikkaa työ- ja elinkeinotoimiston tekemän työtarjouksen perusteella;
3) hakemalla lisätyötä omalta työnantajalta;
4) etsimällä työttömyysturvalain 1 luvun 6 §:ssä tarkoitettuna yrittäjänä tehtäviä sellaisia työmahdollisuuksia, joihin työnhakija voi perustellusti olettaa voivansa työllistyä;
5) julkaisemalla 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun esittelyn;
6) muilla vastaavilla toimilla, joiden tavoitteena on työllistyminen.

5 §

Työssä olevan työnhakuvelvollisuus

Edellä 3 §:ssä säädetystä poiketen osa-aikatyössä olevalle työnhakijalle järjestettävässä alkuhaastattelussa ja työnhakukeskustelussa työllistymissuunnitelmaan on sisällytettävä velvollisuus hakea kolmen kuukauden tarkastelujakson aikana yhtä 4 §:ssä tarkoitettua työmahdollisuutta, jos työnhakijan säännöllinen työaika on enintään 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta. Toteutuneen työajan vaikutuksesta työnhakuvelvollisuuteen säädetään työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä.

Palkkatuetussa työssä olevan työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 §:ää kuukautta ennen palkkatukijakson arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien palkkatuetun työn työajasta riippumatta, ellei työ jatku saman tai eri työnantajan palveluksessa, vaikka työnhakija ei olisi työtön tai työttömyysuhan alainen.

Edellä 3 §:ssä tarkoitettu työnhakuvelvollisuus alkaa työsuhteen päättymisestä lukien, jos työnhakija on yli kaksi viikkoa kestävässä muussa kuin palkkatuetussa työssä, jonka työaika on yli 80 prosenttia alalla sovellettavasta kokoaikaisen työntekijän enimmäistyöajasta.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Koulutuksessa olevan työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta säädetään 7 §:ssä ja työkokeiluun osallistuvan työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta 8 §:ssä.

6 §

Lomautetun työnhakuvelvollisuus

Lomautetun työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 §:ssä säädettyä siitä lukien, kun työnhakijalle on järjestetty 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu sen jälkeen, kun lomautuksen alkamisesta on kulunut kolme kuukautta.

Jos työnhakija on lomautettu työaikaa lyhentämällä, työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 1 momentissa säädetyn määräajan kuluttua, mitä 5 §:n 1 momentissa säädetään osaaikatyössä olevan työnhakijan työnhakuvelvollisuudesta.

7 §

Koulutuksessa olevan työnhakuvelvollisuus

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 §:ssä säädettyä, jos hän opiskelee arviolta enintään kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa taikka arviolta enintään kuukauden ajan 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna, vaikka hän ei ole työtön tai työttömyysuhan alainen.

Arviolta yli kuukauden kestävässä työvoimakoulutuksessa taikka arviolta yli kuukauden ajan 6 luvussa tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetulla tavalla omaehtoisia opintoja työttömyysetuudella tuettuna opiskelevan työnhakijan työllistymissuunnitelman tulee sisältää opintojen ajalle kolmen kuukauden tarkastelujaksot, joiden aikana työ- ja elinkeinotoimiston tulee tarjota työnhakijalle haettavaksi kolmea yksilöityä koulutusalaan liittyvää ja koulutusta tukevaa työpaikkaa. Työpaikkojen on oltava sellaisia, joista työnhakija ei työ- ja elinkeinotoimistolla olevien tietojen mukaan voisi

Voimassa oleva laki *Ehdotus*

kieltäytyä työttömyysturvalain 2 a luvun 4 §:n 3 momentin tai 5–8 §:n perusteella menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen. Jos työ- ja elinkeinotoimisto ei voi ohjata työnhakijaa hakemaan hänelle sopivia koulutusalaan liittyviä tai koulutusta tukevia työpaikkoja, työnhakijan työnhakuvelvollisuus on vastaavasti alempi.

Kuukautta ennen opintojen arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 ja 5 §:ssä säädettyä, vaikka hän ei ole työtön tai työttömyysuhan alainen.

Edellä 2 momentissa sekä 3 ja 5 §:ssä säädettyä ei sovelleta luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana, jos opinnot ovat työttömyysturvalain 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisia. Työnantajan kanssa yhteishankintana hankittuun tai vastaavalla tavalla järjestettyyn työvoimakoulutukseen osallistuvan työnhakijan työllistymissuunnitelmaan ei sisällytetä työnhakuvelvollisuutta.

8 §

Työkokeiluun ja kuntoutukseen osallistuvan työnhakuvelvollisuus

Työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3 5 ja 8 §:ssä säädettyä, jos hän osallistuu arviolta enintään kuukauden kestävään kuntoutukseen tai 4 luvussa tarkoitettuun työkokeiluun.

Arviolta yli kuukauden kestävään kuntoutukseen tai työkokeiluun osallistuvan työnhakijan työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan 3, 5 ja 8 §:ssä säädettyä kuukautta ennen kuntouksen tai työkokeilun arvioitua päättymistä järjestettävästä työnhakukeskustelusta lukien.

9 §

Työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättäminen

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta, jos:

1) työnhakija on täyttänyt 25 vuotta ja hän on ollut työtön yhtäjaksoisesti 12 kuukautta,

Voimassa oleva laki

Ehdotus

tai työnhakija on alle 25-vuotias ja hän on ollut työtön yhtäjaksoisesti kuusi kuukautta;

2) työ- ja elinkeinotoimisto, kunta tai Kansaneläkelaitos on todennut, että työnhakijalla on monialaisen yhteispalvelun tarve; ja

3) työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

Työnhakuvelvollisuutta ei aseteta myöskään, jos työnhakija ei luotettavana pidettävän lääketieteellisen selvityksen mukaan ole työkykyinen työttömyysturvalain 2 a luvun 8 §:ssä tarkoitetun ammattitaitosuojan aikana työkokemustaan ja koulutustaan vastaavaan työhön, ja ammattitaitosuojan päätyttyä mihinkään työhön, ja:

1) työnhakija noudattaa työllistymissuunnitelmaansa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun suunnitelmassa on sovittu työkyvyttömyyden perusteella myönnettävän etuuden hakemisesta ja hakeutumisesta työ- ja toimintakykyä parantavaan kuntoutukseen; tai

2) työnhakijan tilanne kokonaisuutena arvioiden on sellainen, ettei työllistyminen avoimille työmarkkinoille ole mahdollista.

3 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

1) työnantaja rikkoo laissa säädettyä syrjintäkieltoa;

2) työnantaja hakee työntekijää työtehtäviin, jotka ovat lain vastaisia tai joihin haetun henkilön työhön ottaminen on kiellettyä;

3) työnantaja olennaisesti laiminlyö työsopimuslain 2 luvussa tai merityösopimuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjä velvollisuuksiaan tai velvollisuuttaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja;

10 §

Työpaikkailmoituksen vastaanottamisesta kieltäytyminen ja ilmoituksen poistaminen

Työ- ja elinkeinoviranomainen voi kieltäytyä ottamasta vastaan avointa työpaikkaa koskevaa työpaikkailmoitusta tai poistaa ilmoituksen työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmästä, jos ilmoituksen perusteella on ilmeistä tai työnantajan aiemman menettelyn perusteella taikka muutoin on perusteltua syytä epäillä, että:

1) työnantaja rikkoo laissa säädettyä syrjintäkieltoa;

2) työnantaja hakee työntekijää työtehtäviin, jotka ovat lain vastaisia tai joihin haetun henkilön työhön ottaminen on kiellettyä;

3) työnantaja olennaisesti laiminlyö työsopimuslain 2 luvussa tai merityösopimuslain 2 ja 3 luvuissa säädettyjä velvollisuuksiaan tai velvollisuuttaan suorittaa veroja tai lakisääteisiä maksuja;

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4) työpaikalla on ilmeinen väkivallan uhka tai siellä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää taikka muuta epäasiallista kohtelua; tai	4) työpaikalla on ilmeinen väkivallan uhka tai siellä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää taikka muuta epäasiallista kohtelua; tai
5) avoimen työpaikan täyttymistä ei tehtävän luonteen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista tukea työnvälityksellä.	5) avoimen työpaikan täyttymistä ei tehtävän luonteen tai muun vastaavan syyn vuoksi ole tarkoituksenmukaista tukea työnvälityksellä.
Edellytyksenä ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymiselle tai sen poistamiselle 1 momentin 1 ja 2 kohdissa tarkoitetuissa tilanteissa on, että työnantaja ei ole oikaissut työpaikkailmoitustaan työ- ja elinkeinoviranomaisen kehotuksesta huolimatta.	Edellytyksenä ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymiselle tai sen poistamiselle 1 momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitetuissa tilanteissa on, että työnantaja ei ole oikaissut työpaikkailmoitustaan työ- ja elinkeinoviranomaisen kehotuksesta huolimatta.
Työ- ja elinkeinoviranomainen tekee kirjallisen päätöksen ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä tai ilmoituksen poistamisesta. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinoviranomaisen päätökseen säädetään 14 luvun 1 §:ssä.	Työ- ja elinkeinoviranomainen tekee kirjallisen päätöksen ilmoituksen vastaanottamisesta kieltäytymisestä tai ilmoituksen poistamisesta. Muutoksenhausta työ- ja elinkeinoviranomaisen päätökseen säädetään 14 luvun 1 §:ssä.
14 luku	14 luku
Muutoksenhaku	**Muutoksenhaku**
1 §	1 §
Oikaisuvaatimus ja valitus	*Oikaisuvaatimus ja valitus*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua taikka olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.	Työ- ja elinkeinotoimiston ratkaisuun muistuttaa työnhakijaa tämän velvollisuuksista 2 luvun 14 §:ssä tarkoitetulla tavalla, ratkaisuun asettaa työnhakijalle 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ratkaisuun olla tarjoamatta asiakkaalle asiantuntija-arviointeja, ammatinvalinta- ja uraohjausta, valmennusta tai kokeilua, sekä ratkaisuun olla tukematta työnhakijan omaehtoista opiskelua tai hyväksymättä ilmoitusta tuetun opiskelun keskeyttämisestä, ei saa vaatia oikaisua eikä siitä saa valittaa.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2 §	2 §
Muutoksenhaku kulukorvausta koskevasta päätöksestä	

Voimassa oleva laki

Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Valituskirjelmä on toimitettava päätöksen tehneelle työ- ja elinkeinotoimistolle 30 päivän kuluessa siitä, kun valittaja on saanut päätöksestä tiedon. Työ- ja elinkeinotoimiston on käsiteltävä valitus oikaisuvaatimuksena. Jos työ- ja elinkeinotoimisto ei voi oikaista päätöstä, sen on 30 päivän kuluessa valitusajan päättymisestä toimitettava valituskirjelmä ja lausuntonsa asianomaisen muutoksenhakuelimen käsiteltäväksi.

Ehdotus

Muutoksenhaku työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja kulukorvausta koskevasta päätöksestä

Poiketen siitä, mitä 1 §:n 1 momentissa säädetään, työnhakijaksi rekisteröimisen epäämistä ja 9 luvun 1 §:n 3 kohdassa tarkoitettua kulukorvausta koskevaan päätökseen haetaan muutosta sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnalta. Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunnan päätökseen haetaan muutosta vakuutusoikeudelta. Vakuutusoikeuden päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

— — — — — — — — — — — — — —

_____

1. Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

2. Lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan henkilöön, joka on rekisteröity työnhakijaksi 2 päivänä toukokuuta 2022 tai sen jälkeen.

3. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohtaa sovelletaan, kun työnhakijan edellisestä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 2 luvun 4 §:n 2 momentissa tarkoitetun haastattelun järjestämisestä on kulunut kolme kuukautta.

4. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan, kun henkilölle on järjestetty edellä 3 momentissa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja hänen työttömyytensä on jatkunut kuusi kuukautta.

_____

2.

Laki

työttömyysturvalain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

kumotaan työttömyysturvalain (1290/2002) 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta sekä 2 a luvun 12 a ja 13 a §, sellaisina kuin ne ovat, 1 luvun 5 §:n 1 momentin 9 kohta laissa 1001/2012, sekä 2 a luvun 12 a § laissa 1451/2016 ja 13 a § laissa 423/2021,

muutetaan 2 luvun 1 §:n 3 momentti ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta, 2 a luvun 1 ja 4–7 §, 8 §:n 1 momentti, 9–12 §, 13 ja 13 a § sekä 14 §, 10 luvun 4 §:n 2 momentti, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 2 luvun 1 §:n 3 momentti laissa 1001/2012 ja 16 §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1374/2014, 2 a luvun 1 § laeissa 288/2012, 1049/2013 ja 128/2019, sekä 4 ja 6 §, 8 §:n 1 momentti, 12 ja 13 § sekä 10 luvun 4 §:n 2 momentti laissa 1451/2016, 5 § laeissa 1451/2016 ja 380/2018, 7 ja 11 § laissa 288/2012, 9 § laeissa 288/2012, 1370/2014 ja 1451/2016, 10 § laeissa 1370/2014, 1374/2014 ja 1451/2016, ja 14 § laeissa 288/2012, 918/2012, 1374/2014 ja 1451/2016, sekä 14 luvun 1 a §:n 1 momentti laissa 380/2018, ja

lisätään 2 a lukuun uusi 14 a § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1 luku	1 luku
Yleiset säännökset	**Yleiset säännökset**
5 §	5 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan:	Tässä laissa tarkoitetaan:
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
9) *työssäolovelvoitteella* työssäoloa, työllistymistä edistävään palveluun osallistumista, opiskelua tai yritystoiminnassa taikka omassa työssä työllistymistä, joka edellytetään ennen kuin työttömyysetuutta voidaan maksaa työttömyysajalta toistuvan 8 kohdassa tarkoitetun menettelyn jälkeen;	*(kumotaan)*
— — — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — — —
2 luku	2 luku
Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset	**Etuuden saamisen yleiset työvoimapoliittiset edellytykset**
1 §	1 §

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Työtön työnhakija	*Työtön työnhakija*
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
Työnhakijana pidetään henkilöä, joka ilmoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle työtarjouksia ja muita yhteydenottoja varten postiosoitteensa ja mahdolliset muut yhteystietonsa, joiden avulla hänet voidaan viivytyksettä tavoittaa, ja joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla: 1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään; 2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa; 3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.	Työnhakijana pidetään henkilöä, joka julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetyllä tavalla: 1) on rekisteröity työnhakijaksi työ- ja elinkeinotoimiston asiakastietojärjestelmään; 2) on pitänyt työnhakunsa työ- ja elinkeinotoimistossa voimassa; 3) asioi työ- ja elinkeinotoimistossa toimiston edellyttämällä tavalla.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
16 §	16 §
Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautuminen	*Koulutusta vailla olevan nuoren työttömyysturvaoikeuden palautuminen*
Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:	Koulutusta vailla olevalla nuorella, joka on menettänyt oikeutensa työttömyysetuuteen 13 §:n 2 momentissa taikka 14 §:n 3 momentissa säädettyjen rajoitusten takia, on oikeus työttömyyden perusteella maksettavaan työttömyysetuuteen, jos:
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 14 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.	2) hän on toiminut vähintään 21 kalenteriviikon ajan 2 a luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
2 a luku	2 a luku
Työvoimapoliittisesti moitittava menettely	**Työvoimapoliittisesti moitittava menettely**
1 §	1 §
Työstä eroaminen ja erottaminen	*Työstä eroaminen ja erottaminen*
Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen:	Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on ilman pätevää

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
1) 90 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on ilman pätevää syytä eronnut työstään;	syytä eronnut työstään, tai jos hän on itse moitittavana pidettävällä menettelyllään aiheuttanut työsuhteen päättymisen. Jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää, oikeutta työttömyysetuuteen ei ole 30 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen.
2) 60 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos hän on itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen;	
3) 30 päivän ajalta työsuhteen päättymisen jälkeen, jos työ olisi kestänyt enintään viisi päivää.	
Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös, kun henkilön työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet kokonaan eduskunnan virkamiehistä annetun lain 43 §:ssä, kirkkolain 6 luvun 63 §:ssä, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 47 §:ssä, puolustusvoimista annetun lain 48 §:ssä, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 31 §:ssä, tasavallan presidentin kansliasta annetun lain 42 §:ssä tai valtion virkamieslain 40 §:ssä tarkoitetusta syystä.	Edellä 1 momentissa säädettyä sovelletaan myös, kun henkilön työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet kokonaan eduskunnan virkamiehistä annetun lain 43 §:ssä, kirkkolain 6 luvun 63 §:ssä, kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 47 §:ssä, puolustusvoimista annetun lain 48 §:ssä, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain 31 §:ssä, tasavallan presidentin kansliasta annetun lain 42 §:ssä tai valtion virkamieslain 40 §:ssä tarkoitetusta syystä.
Jos työntekijä, jonka työsopimus on irtisanottu työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tai merityösopimuslain 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla perusteella taikka jonka työsopimus on purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin tai merityösopimuslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella, on todisteellisesti riitauttanut irtisanomisen tai purkamisen kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, ei ennen työsopimusasiassa tehtyä lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetulla tavalla itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, jollei riitautusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana. *Valtioneuvoston asetuksella säädetään, mitä on pidettävä todisteellisena riitauttamisena.*	Jos työntekijä, jonka työsopimus on irtisanottu työsopimuslain 7 luvun 2 §:ssä tai merityösopimuslain 8 luvun 2 §:ssä tarkoitetulla perusteella taikka jonka työsopimus on purettu työsopimuslain 8 luvun 1 §:n 1 momentin tai merityösopimuslain 9 luvun 1 §:n 1 momentin perusteella, on todisteellisesti riitauttanut irtisanomisen tai purkamisen kolmen kuukauden kuluessa työsuhteen päättymisestä, ei ennen työsopimusasiassa tehtyä lopullista ratkaisua voida katsoa, että hän olisi tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetulla tavalla itse aiheuttanut työsuhteen päättymisen, jollei riitautusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana.
4 §	4 §
Työstä kieltäytyminen	*Työstä kieltäytyminen*
Työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien:	Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 45 päivän ajalta 30 päivän kuluttua työstä kieltäytymisestä lukien, jos hän työttömänä ollessaan ilman pätevää syytä kieltäytyy työnantajan hänelle yksilöidysti tarjoamasta työstä tai hakemastaan työstä, johon hänet on valittu.
1) 90 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy työstä, johon hänet on valittu;	
2) 60 päivän ajaksi, jos hän ilman pätevää syytä kieltäytyy muusta kuin 1 kohdassa tar-	

Voimassa oleva laki

koitetusta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta tai hänelle muuten yksilöidysti tarjotusta työstä;

3) 30 päivän ajaksi, jos 1 tai 2 kohdassa tarkoitettu työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa.

Lomautetun ja työttömyysetuutta lomautukseen rinnastettavan syyn perusteella saavan työnhakijan oikeus työttömyysetuuteen keskeytyy 1 momentissa säädetyllä tavalla työstä kieltäytymisestä lukien.

Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt, hänen katsotaan kieltäytyneen työstä.

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus saa tiedon kieltäytymisestä tai henkilön 3 momentissa tarkoitetusta menettelystä taikka henkilö menettelee 1 tai 3 momentissa tarkoitetulla tavalla. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä.

5 §

Pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Mitä 4 §:ssä säädetään, sovelletaan vain työhön:

1) jota työnhakijan työkyky huomioon ottaen voidaan pitää hänelle sopivana;

2) josta maksetaan työehtosopimuksen mukainen palkka tai, jollei alalla ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkka on vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;

3) joka ei ole lakon, työsulun tai saarron piirissä.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä, jos:

1) osa-aikatyöstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi

Ehdotus

Jos työ olisi kestänyt enintään kaksi viikkoa, oikeutta työttömyysetuuteen ei ole 30 päivän ajalta. Jos henkilö on omalla menettelyllään aiheuttanut sen, ettei työsuhdetta ole syntynyt, hänen katsotaan kieltäytyneen työstä.

Pätevänä syynä kieltäytyä työstä pidetään 5–8 §:ssä tarkoitettua tai näihin rinnastettavaa syytä. Työnhakijan kieltäytyessä hakemastaan työstä on mainituissa pykälissä säädetyn lisäksi oltava ilmeistä, ettei työnhakija tiennyt 5–8 §:ssä tarkoitetuista tai niihin rinnastettavista seikoista työtä hakiessaan.

Ellei muuhun arvioon ole aihetta, työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä sinä päivänä, jona työ- ja elinkeinotoimisto tai työ- ja elinkeinohallinnon asiakaspalvelukeskus saa tiedon kieltäytymisestä tai työnhakija kieltäytyy työstä. Valtioneuvoston asetuksella säädetään tarkemmin ajankohdasta, jona työnhakijan katsotaan kieltäytyneen työstä.

5 §

Henkilöön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos:

1) työtä ei voida pitää hänelle sopivana hänen työkykynsä huomioon ottaen;

2) työ on hänen uskonnollisen tai omantunnon vakaumuksensa vastaista; tai

3) hänelle ei varata kohtuullista aikaa lastenhoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen.

Voimassa oleva laki

kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus;

2) hänelle ei varata kohtuullista aikaa lastenhoidon järjestämiseen sekä kulkuvaikeuksien ja muiden vastaavien rajoitusten poistamiseen;

3) työ on hänen uskonnollisen tai omantunnon vakaumuksensa vastaista;

4) työssä edellytetään työtehtäviä, jotka ovat ilmeisesti epäsiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia;

5) työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka; tai

6) työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua.

Henkilö voi kieltäytyä tarjotusta työstä menettämättä oikeutta työttömyysetuuteen myös muusta kuin 1 ja 2 momentissa ja 6–8 §:ssä tarkoitetusta syystä, jos se on pätevyydeltään verrattavissa näihin.

6 §

Työstä kieltäytyminen alueellisen liikkuvuuden perusteella

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä vastaanottamasta tarjottua työtä, jos hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia ja osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia.

Ehdotus

6 §

Työhön liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työstä, jos:

1) työstä ei makseta työehtosopimuksen mukaista palkkaa tai, jollei alalla ole työehtosopimusta, kokoaikatyön palkka ei ole vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;

2) työstä maksettava palkka perustuu kokonaan provisioon, tai jos palkka perustuu osittain provisioon, kokoaikatyön kiinteä palkan osa ei ole vähintään 1 134 euroa kuukaudessa;

3) osa-aikatyöstä maksettava palkka ja hänelle mahdollisesti maksettava työttömyysetuus työmatkakustannusten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muutoin maksettava työttömyysetuus;

4) työnhakijalle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 5 §:n perusteella haettavaksi osoitetusta työstä maksettava palkka mahdollisten työmatkakustannus-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	ten ja muiden työn vastaanottamisen aiheuttamien kustannusten vähentämisen jälkeen jää pienemmäksi kuin hänelle muusta työstä maksettava palkka ja mahdollisesti maksettava työttömyysetuus; 5) työssä edellytetään työtehtäviä, jotka ovat ilmeisesti epäsiveellisiä tai hyvän tavan vastaisia; 6) työhön liittyy ilmeinen väkivallan uhka; 7) työssä esiintyy työntekijän terveydelle haittaa tai vaaraa aiheuttavaa häirintää tai muuta epäasiallista kohtelua; tai 8) työ on lakon, työsulun tai saarron piirissä.
7 §	7 §
Ulkomailta tarjotusta työstä kieltäytyminen	*Työpaikan sijaintiin liittyvä pätevä syy työstä kieltäytymiseen*
Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä ottamasta vastaan työtä ulkomailta, ei kuitenkaan sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja jossa oleskelun ajalta hänelle maksetaan työttömyysetuutta Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.	Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä hänelle tarjotusta työstä, jos: 1) hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi kokoaikatyössä keskimäärin kolme tuntia; 2) hänen päivittäisen työmatkansa kesto ylittäisi osa-aikatyössä keskimäärin kaksi tuntia; 3) työ on ulkomailla; ei kuitenkaan, jos työ on sellaisessa valtiossa, jossa hän hakee työtä ja jossa oleskelun ajalta hänelle maksetaan työttömyysetuutta Suomea sitovan kansainvälisen säädöksen perusteella.
8 §	8 §
Ammattitaitosuoja	*Ammattitaitosuoja*
Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai tätä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä lukien pätevä syy kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemukseensa perustuvaa ammattitaitoaan (*ammattitaitosuoja*). Työnhakijalla on ammattitaitosuojan aikana pätevä syy kieltäytyä myös tarjotusta kokoaikatyöstä 5 §:n 2 momentin 1 kohdan perusteella. Ammattitaitosuoja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyyspäivärahan edellytyksenä olevan	Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työttömäksi työnhakijaksi rekisteröitymisestä tai tätä myöhemmästä päätoimisten opintojen päättymisestä lukien pätevä syy kieltäytyä työstä, joka ei vastaa hänen koulutukseensa ja työkokemukseensa perustuvaa ammattitaitoaan (*ammattitaitosuoja*). Työnhakijalla on ammattitaitosuojan aikana pätevä syy kieltäytyä myös tarjotusta kokoaikatyöstä 6 §:n 3 kohdan perusteella. Ammattitaitosuoja alkaa alusta, kun henkilö on täyttänyt työttömyys-

Voimassa oleva laki

työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

Henkilöllä on kolmen kuukauden aikana työsuhteen alkamisesta pätevä syy erota työstä, josta hän olisi 1 momentin perusteella voinut kieltäytyä menettämättä oikeuttaan työttömyysetuuteen.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta työnhakijaan, jonka työnteko ja palkanmaksu ovat keskeytyneet työsopimuksen ehtoon perustuvasta lomautukseen rinnastettavasta syystä.

9 §

Työllistymissuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jääminen

Työnhakijalla, joka jättää saapumatta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 15 päivän ajalta saapumatta jäämisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei sovelleta, jos työnhakijan saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä taikka jos saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy. Korvauksetonta määräaikaa ei aseteta myöskään silloin, kun työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn tilaisuuden järjestämiseksi myöhemmin.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen saapumatta jäämisestä, sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;

Ehdotus

päivärahan edellytyksenä olevan työssäoloehdon ja työttömyyspäivärahan enimmäisaika alkaa alusta.

— — — — — — — — — — — — — — —

9 §

Työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen seitsemän päivän ajalta laiminlyönnin tai muun menettelyn jälkeen, jos hän työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11 - 14 §:ssä tarkoitettua taikka näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä 12 kuukauden aikana toisen kerran:

1) jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun tai työnhakukeskusteluun;

2) jättää saapumatta kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen;

3) kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 1 kohdassa tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa;

4) kieltäytyy kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetusta alkukartoituksesta taikka muulla kuin 2 kohdassa tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei alkukartoitusta voida tehdä;

5) laiminlyö hakea työtä työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa edellytetyllä tavalla, tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen;

Voimassa oleva laki

tumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen saapumatta jäämiseen.

Ehdotus

6) jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei työnhaku johda työllistymiseen, jos hänelle viimeksi järjestetystä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 1 momentissa järjestetystä alkuhaastattelusta on kulunut vähintään kuusi kuukautta;

7) kieltäytyy tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää:

a) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvalmennusta, uravalmennusta, työvoimakoulutusta, koulutuskokeilua tai työkokeilua;

b) ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa tarkoitettua työvoimakoulutusta;

c) kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettua omaehtoista opiskelua; tai

d) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa tarkoitettua kuntouttavaa työtoimintaa;

8) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 7 kohdassa tarkoitetun palvelun;

9) kieltäytyy tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovittua työ- ja elinkeinoviranomaisen, kunnan tai palveluntuottajan järjestämää työnhakua tai työllistymistä tukevaa muuta kuin 7 kohdassa tarkoitettua palvelua;

10) keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 9 kohdassa tarkoitetun palvelun;

11) kieltäytyy tai omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää palvelutarpeen arvioimiseksi välttämätöntä työkyvyn tutkimusta tai arviointia; tai

12) laiminlyö noudattaa, mitä monialaisessa työllistymissuunnitelmassa on sovittu työnhaun ja työllistymisen yleisten edellytysten parantamisesta, jos hänelle ei ole asetettu työnhakuvelvollisuutta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 8 §:n perusteella.

Edellä 1 momentin 5 ja 6 kohdassa tarkoitettua menettelyä arvioidaan kokonaisuutena

Voimassa oleva laki

10 §

Työllistymissuunnitelman laatimisesta kieltäytyminen

Jos työnhakija ilman pätevää syytä kieltäytyy työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta taikka muulla kuin 9 §:ssä tarkoitetulla menettelyllään aiheuttaa, ettei suunnitelmaa voida laatia tai tarkistaa, hänellä ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 30 päivän ajalta kieltäytymisen jälkeen. Oikeus etuuteen palautuu kuitenkin aikaisintaan siitä päivästä, jona työllistymissuunnitelma tai sitä korvaava suunnitelma on laadittu tai tarkistettu, jollei suunnitelman laatimisen tai tarkistamisen viivästyminen johdu suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen osallistuvasta viranomaisesta.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 1 momentissa tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

Mitä 1 ja 2 momentissa säädetään työllistymissuunnitelman tai sitä korvaavan suunnitelman laatimisesta tai tarkistamisesta, sovelletaan myös kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitetusta alkukartoituksesta kieltäytymiseen.

Ehdotus

kullakin julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa säädetyllä työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla.

10 §

Jatkuva työnhakuun ja työvoimapalveluihin liittyvä menettely

Työnhakijalla, joka työttömänä tai palkkatuetussa työssä ollessaan taikka saadessaan työttömyysetuutta 3 luvun 3 §:n 3 momentin perusteella ilman 11–14 §:ssä tarkoitettua tai näihin pätevyydeltään rinnastettavaa syytä menettelee 9 §:n 1 momentin 1–12 kohdassa tarkoitetulla tavalla 12 kuukauden kuluessa:

1) kolmannen kerran, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 14 päivän ajalta mainitussa säännöksessä tarkoitetun menettelyn jälkeen;

2) neljännen kerran tai tätä useammin, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen toistaiseksi mainitussa säännöksessä tarkoitetun menettelyn jälkeen (*työssäolovelvoite*).

Työssäolovelvoite täyttyy, kun henkilö on työssäolovelvoitteen alkamisen jälkeen yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa:

1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä;

2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun;

3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai

4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä.

Oikeus työttömyysetuuteen palautuu työssäolovelvoitteen alkamisen jälkeen myös kun:

1) työnhakija korjaa menettelynsä kolmen kuukauden kuluessa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 1 momentissa tarkoitetusta alkuhaastattelusta lukien; työssäolovelvoite on tällöin kuitenkin aina voimassa vähintään 14 päivää; tai

2) työssäolovelvoitteen alkamisesta on kulunut vähintään viisi vuotta.

Mitä edellä 1 momentissa ja 9 §:ssä säädetään, ei sovelleta aikana, jolta työnhakijalla ei

Voimassa oleva laki

Ehdotus

ole oikeutta työttömyysetuuteen 1 momentin tai 9 §:n perusteella. Mitä 1–9 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta työssäolovelvoitteen aikana.

11 §

Työllistymissuunnitelman toteuttamisen laiminlyönti

Työnhakijalla, joka ilman pätevää syytä laiminlyö hakea työtä ja parantaa työllistymisedellytyksiään työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitulla tavalla, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta. Aika lasketaan siitä päivästä, jona työ- ja elinkeinotoimisto on todennut laiminlyönnin.

Työnhakijan ei katsota laiminlyöneen aktiivista työnhakua ja työllistymisedellytyksiensä parantamista, jos hän osoittaa työ- ja elinkeinotoimistolle hakeneensa työtä ja parantaneensa työllistymisedellytyksiään suunnitelmassa sovittua vastaavalla tavalla.

11 §

Pätevä syy olla osallistumatta työnhakijan palveluprosessiin liittyviin toimiin

Työnhakijalla on pätevä syy jättää saapumatta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä ja 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuun alkuhaastatteluun, työnhakukeskusteluun, täydentävään työnhakukeskusteluun, kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen sekä työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimis- ja tarkistamistilaisuuteen, jos:

1) saapumatta jääminen johtuu sairaudesta, tapaturmasta tai henkilöstä itsestään riippumattomasta syystä;

2) saapumatta jäämiselle on muu hyväksyttävä syy; tai

3) työnhakija on etukäteen ilmoittanut työ- ja elinkeinotoimistolle olevansa estynyt saapumasta ja työ- ja elinkeinotoimisto hyväksyy työnhakijan esittämän syyn alkuhaastattelun, työnhakukeskustelun, täydentävän työnhakukeskustelun tai alkukartoituksen järjestämiseksi myöhemmin.

Työnhakijan ei katsota menetelleen 9 §:n 1 momentin 3 tai 4 kohdassa tarkoitetulla tavalla sillä perusteella, ettei häntä ole tavoitettu puhelimitse alkuhaastattelua, työnhakukeskustelua, täydentävää työnhakukeskustelua, alkukartoitusta taikka työllistymissuunnitelmaa korvaavan suunnitelman laatimista tai tarkistamista varten.

12 §

Palvelusta kieltäytyminen

Työnhakijalla ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta palvelusta kieltäytymisestä lukien, jos hän ilman pätevää

12 §

Pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa

Voimassa oleva laki

syytä kieltäytyy muusta työllistymistä edistävästä palvelusta kuin työttömyysetuudella tuetusta työnhakijan omaehtoisesta opiskelusta.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, jos työnhakija kieltäytyy:

1) muusta hänelle tarjotusta julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädetystä palvelusta kuin työkyvyn tutkimuksesta tai arvioinnista;

2) sellaisesta hänelle tarjotusta työvoimaviranomaisen järjestämästä kohtuulliseksi katsottavasta palvelusta, joka on verrattavissa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa säädettyihin palveluihin.

Jos työnhakija omalla menettelyllään aiheuttaa, ettei hänelle voida järjestää 1 tai 2 momentissa tarkoitettua palvelua, hänen katsotaan kieltäytyneen siitä.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen kieltäydyttyään omaehtoisesta koulutuksesta säädetään 2 luvun 13–16 §:ssä.

12 a §

Palvelun keskeyttäminen

Työnhakijalla, joka ilman pätevää syytä keskeyttää tai joutuu omasta syystään keskeyttämään 12 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetun palvelun, ei ole oikeutta työttömyysetuuteen 60 päivän ajalta keskeytymisestä lukien.

Jos henkilö on hakenut oikaisua tai valittamalla muutosta palvelun keskeyttämistä koskevaan päätökseen eikä oikaisuvaatimusta tai valitusta ole pidettävä ilmeisen aiheettomana, ei ennen asiassa annettua lopullista ratkaisua

Ehdotus

Työnhakijalla on pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa ja sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun:

1) suunnitelmaan sisältyvä työnhakuvelvollisuus ei vastaa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 3 ja 5 - 8 §:ssä säädettyä;

2) yksilöity työ, jota työ- ja elinkeinotoimisto on ohjannut häntä hakemaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla, ei vastaa mainitussa säännöksessä säädettyä; tai

3) hän ei työkyvyttömyytensä takia ole voinut toteuttaa suunnitelmaan sisältyvää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa tarkoitettua työnhakuvelvollisuutta.

Työnhakijalla on 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettu pätevä syy menettelyynsä myös siltä osin, kun työnhakuvelvollisuus olisi sisällytetty työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan toisenlaisena, jos velvollisuutta asetettaessa olisi otettu huomioon toteutunut työaika, taikka työnhakija on työnhakuvelvollisuuden tarkastelujakson aikana työllistynyt yhdenjaksoisesti ja kokoaikaisesti vähintään kahden viikon ajan.

Työnhakijalla ei ole 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua pätevää syytä menettelyynsä, jos työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksoja ei ole voitu yhdistää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 3 §:n 3 momentissa tarkoitetulla tavalla työnhakijan viaksi luettavasta syystä.

(kumotaan)

Voimassa oleva laki

voida katsoa, että hän olisi 1 momentissa tarkoitetulla tavalla omasta syystään joutunut keskeyttämään palvelun.

Koulutusta vailla olevan nuoren oikeudesta työttömyysetuuteen hänen keskeytettyään omaehtoisen koulutuksen säädetään 2 luvun 13–16 §:ssä.

13 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 12 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetusta palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;

2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;

Ehdotus

13 §

Pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä

Työnhakijalla on pätevä syy jättää hakematta työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamaa työtä:

1) jos hän on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvussa tarkoitetulla työnhakuvelvollisuuden tarkastelujaksolla hakenut työmahdollisuuksia häneltä edellytetyllä tavalla ja ilmoittanut työnhakuvelvollisuuden täyttymisestä työ- ja elinkeinotoimistolle ennen työtarjouksen tekemistä;

2) jos hän on osa-aikatyössä;

3) 5 – 8 §:ssä tarkoitetusta syystä, sekä silloin, kun hänelle julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvun 6 §:n 2 momentin nojalla tarjotun työn vastaanottaminen johtaisi hänestä itsestään riippumattomista syistä työvoimakoulutuksen taikka julkisesta työvoimapalvelusta annetun lain 6 luvussa tarkoitettujen tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettujen työttömyysetuudella tuettujen omaehtoisten opintojen keskeytymiseen.

14 §

Pätevä syy palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 9 §:ssä tarkoitetusta palvelusta ja keskeyttää palvelu, jos:

1) palvelu ei ole hänen terveydentilansa tai työ- ja toimintakykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa;

2) päivittäinen matka palvelun järjestämispaikalle ylittää keskimäärin kolme tuntia;

Voimassa oleva laki

3) palvelunjärjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta;
4) palvelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja;
5) palvelu olennaisesti poikkeaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoisiin etuuksiin.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä 12 §:n 1 tai 2 momentissa tarkoitetusta palvelusta tai keskeyttää palvelu myös muusta kuin tämän pykälän 1 momentissa tarkoitetusta syystä, jos se on näihin rinnastettava.

Väliaikainen
13 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 11 §:ssä tarkoitettu pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kuin suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, sekä 13 §:ssä tarkoitettu pätevä syy kieltäytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällainen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle myönnetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

14 §

Ehdotus

3) palvelunjärjestäjä olennaisesti laiminlyö vastuutaan palveluun osallistuvan työturvallisuudesta tai palvelua ei muusta syystä voida järjestää turvallisesti;
4) palvelun järjestäjä olennaisesti laiminlyö noudattaa palvelun järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä tai palvelusta tehdyn sopimuksen ehtoja;
5) palvelu olennaisesti poikkeaa työllistymissuunnitelmassa tai sitä korvaavassa suunnitelmassa sovitusta.

Henkilöllä on pätevä syy kieltäytyä työvoimakoulutuksesta ja keskeyttää koulutus myös, jos kyseisen ammattialan työ ei ole hänen terveydentilansa ja työkykynsä huomioon ottaen hänelle sopivaa tai henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo ei ole kohtuullisesti turvattu koulutuksen aikana. Henkilön ja hänen huollettaviensa toimeentulo on kohtuullisesti turvattu, jos työnhakijalla on oikeus työttömyysetuuden tasoisiin etuuksiin.

Väliaikainen
14 a §

Kustannukset palveluun osallistumisesta

Henkilöllä on 9 ja 10 §:ssä tarkoitettu pätevä syy jättää toteuttamatta työllistymissuunnitelmaa tai sitä korvaavaa suunnitelmaa siltä osin, kun suunnitelmassa on sovittu osallistumisesta muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun, sekä pätevä syy kieltäytyä muuhun kuin työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta ja keskeyttää tällainen palvelu, jos hänelle aiheutuu palveluun osallistumisesta välttämättömiä kustannuksia eikä hänelle myönnetä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa tarkoitettua kulukorvausta tai vastaavaa korvausta muun lain nojalla.

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
Toistuva työvoimapoliittisesti moitittava menettely	
Jos työnhakija kuuden kuukauden tarkastelujakson kuluessa toistuvasti menettelee 1 tai 4 §:ssä taikka 9–12 a §:ssä tarkoitetulla tavalla työvoimapoliittisesti arvioituna moitittavasti, hänelle asetetaan työssäolovelvoite toistuvasta menettelystä lukien. Oikeus työttömyysetuuteen palautuu, kun henkilö on yhteensä vähintään 12 kalenteriviikkoa: 1) ollut työssäoloehtoon luettavassa työssä; 2) osallistunut muuhun työllistymistä edistävään palveluun kuin työttömyysetuudella tuettuun omaehtoiseen opiskeluun tai kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitettuun omaehtoiseen opiskeluun; 3) opiskellut omaehtoisesti 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitettuja päätoimisia opintoja; tai 4) työllistynyt päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssä. Oikeus työttömyysetuuteen palautuu myös, kun 1 momentin mukaisen työssäolovelvoitteen asettamiseen johtaneesta menettelystä on kulunut vähintään viisi vuotta. Mitä 1–13 §:ssä sekä 2 luvun 13 §:n 2 momentissa sekä 14 §:n 3 momentissa säädetään, ei sovelleta 1 momentin mukaisen työssäolovelvoitteen aikana.	
10 luku	10 luku
Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset	**Työllistymistä edistävien palvelujen ajalta maksettavaa etuutta koskevat säännökset**
4 §	4 §
Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta	*Tämän lain poikkeava soveltaminen työllistymistä edistävien palvelujen ajalta*
Jos työnhakija on kieltäytynyt tarjotusta työstä ennen työllistymistä edistävän palvelun alkamista, työttömyysetuutta maksetaan palvelun ajalta sen estämättä, mitä 2 a luvun 4 §:ssä säädetään.	— — — — — — — — — — — — — — — —

Voimassa oleva laki

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun aikana ei sovelleta 2 ja 2 a lukua, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 7 luvun 2 §:ää eikä 6 luvun 8 §:ää.

Työmarkkinatuen maksamisesta ilman tarveharkintaa työllistymistä edistävien palvelujen aikana säädetään 7 luvun 8 §:ssä.

Ehdotus

Työvoimakoulutuksen ja työttömyysetuudella tuetun työnhakijan omaehtoisen opiskelun sekä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla päätoimisena pidettävän kotoutumisen edistämisestä annetun lain 22–24 §:ssä tarkoitetun omaehtoisen luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikana ei sovelleta 2 lukua, 2 a luvun 1 §:ää ja työnantajan yksilöidysti tarjoamasta työstä 4 §:ssä säädettyä, 3 luvun 1 §:n 3 momenttia, 7 luvun 2 §:ää eikä 6 luvun 8 §:ää.

— — — — — — — — — — — — — —

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 a §

Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset

Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella (palkkakerroin).

Edellä 1 momentissa tarkoitetut määrät ovat vuoden 2013 tasossa. Määriä tarkistettaessa pyöristetään ne lähimpään euroon. Edellä 5 luvun 7 §:n 1 momentissa mainittua määrää tarkistettaessa pyöristetään vain vuositasoinen määrä aina alaspäin lähimpään euroon.

14 luku

Erinäisiä säännöksiä

1 a §

Palkkakertoimella tehtävät tarkistukset

Edellä 2 luvun 7 §:n 1 momentin 7 kohdassa, 2 a luvun 2 §:n 1 momentin 4 kohdassa ja 6 §:n 1 ja 2 kohdassa, 5 luvun 4 §:n 3 momentissa ja 7 §:n 1 momentissa sekä 6 luvun 11 §:n 2 momentissa mainittuja määriä tarkistetaan vuosittain tammikuun alusta lukien työntekijän eläkelain 96 §:n 1 momentissa tarkoitetulla palkkakertoimella (palkkakerroin).

— — — — — — — — — — — — — —

———

Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

Työnhakijan menettelyyn, joka on tapahtunut ennen tämän lain voimaantuloa, sovelletaan lain voimaan tullessa voimassa olleita säännöksiä.

———

3.

Laki

työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain (1269/2020) 2 §:n 1 momentin 1 kohta, 4 ja 6 §, 8 §:n 1 ja 2 momentti, 9 §:n 1 momentin 1 kohta ja 15 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
2 §	2 §
Määritelmät	*Määritelmät*
Tässä laissa tarkoitetaan: 1) työttömällä henkilöä, joka ei ole työsuhteessa eikä työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa ja joka ei ole mainitussa luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija; työttömänä pidetään myös työsuhteessa olevaa, joka on kokonaan lomautettu tai jonka säännöllinen viikoittainen työskentelyaika on alle 4 tuntia; — — — — — — — — — — — — — —	Tässä laissa tarkoitetaan: 1) *työttömällä* henkilöä: a) joka ei ole työsuhteessa; ellei hän ole kokonaan lomautettu tai hänen säännöllinen viikoittainen työskentelyaikansa ole alle neljä tuntia viikossa taikka hänen vaihtelevaa työaikaa koskevassa työsopimuksessaan taattu vähimmäistyöaikansa ole alle neljä tuntia viikossa; b) joka ei työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitetulla tavalla työllisty päätoimisesti yritystoiminnassa tai omassa työssään yhdenjaksoisesti yli kahta viikkoa, tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen yritystoiminnan ja omassa työssä työllistymisen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 5 a §:n perusteella; ja c) joka ei ole työttömyysturvalain 2 luvussa tarkoitettu päätoiminen opiskelija tai jolla on oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä työttömyysturvalain 2 luvun 10 a §:n perusteella; — — — — — — — — — — — — — —
4 §	4 §
Kokeilualueen kunnan asiakkaat	*Kokeilualueen kunnan asiakkaat*
Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kyseisessä kunnassa ja jotka:	Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, ne työnhakijat, jotka ovat vaarassa jäädä työttömäksi kahden viikon kuluessa, työllistettynä olevat sekä työllisty-

Voimassa oleva laki

1) eivät täytä työttömyysturvalain 5 luvun 2 §:n 1 momentissa tai 6 §:n 1 momentissa säädettyjä ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä; tai
2) ovat alle 30-vuotiaita, maahanmuuttajia tai vieraskielisiä henkilöitä.

Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat 1 momentissa tarkoitettuihin asiakasryhmiin kuuluvat henkilöt, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat ilmoittautuneet työnhakijaksi tai kokeilun aikana ilmoittautuvat työnhakijaksi ja jotka työ- ja elinkeinotoimisto siirtää kokeilualueen kunnan asiakkaaksi.

6 §

Asiakkuuden päättyminen ja uudelleen käynnistäminen

Kokeilualueen kunnan asiakkaaksi ohjatun asiakkuuden päättymiseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momentissa ja 2 §:n 3 momentissa säädetään työnhaun voimassaolon lakkaamisesta. Kokeilualueen kunnan asiakas voi tehdä mainituissa lainkohdissa tarkoitetut ilmoitukset kokeilualueen kunnalle tai työ- ja elinkeinoviranomaiselle.

Jos kokeilualueen kunnan asiakkaan työnhaku on päättynyt ja henkilö kokeilun kestäessä käynnistää työnhakunsa uudelleen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n mukaisesti, asiakkuus jatkuu kokeilualueen kunnassa, vaikka tämän lain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyttyisi. Kokeilualueen kunnan asiakkaana ollut henkilö voi käynnistää työnhaun uudelleen myös pyytämällä sitä kokeilualueen kunnalta.

Ehdotus

mistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kyseisessä kunnassa ja jotka:

1) eivät täytä työttömyysturvalain 5 luvun 2 §:n 1 momentissa tai 6 §:n 1 momentissa säädettyjä ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä; tai
2) ovat alle 30-vuotiaita, maahanmuuttajia tai vieraskielisiä henkilöitä.

Kokeilualueen kunnan asiakkaita ovat 1 momentissa tarkoitetut henkilöt, jotka tämän lain voimaan tullessa ovat ilmoittautuneet työttömiksi työnhakijoiksi tai jotka kokeilun aikana ilmoittautuvat työttömiksi työnhakijoiksi, tai jotka ilmoittautuvat työnhakijoiksi ja ovat vaarassa jäädä työttömiksi kahden viikon kuluessa, ja jotka työ- ja elinkeinotoimisto siirtää kokeilualueen kunnan asiakkaiksi.

6 §

Asiakkuuden päättyminen ja uudelleen käynnistäminen

Kokeilualueen kunnan asiakkaaksi ohjatun asiakkuuden päättymiseen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:ssä säädetään työnhaun voimassaolon lakkaamisesta. Kokeilualueen kunnan asiakas voi tehdä mainituissa lainkohdissa tarkoitetut ilmoitukset kokeilualueen kunnalle tai työ- ja elinkeinoviranomaiselle.

Jos kokeilualueen kunnan asiakkaan työnhaku on päättynyt ja henkilö kokeilun kestäessä käynnistää työnhakunsa uudelleen julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 ja 3 §:n mukaisesti, asiakkuus jatkuu kokeilualueen kunnassa, vaikka tämän lain 4 §:n 1 momentin 1 ja 2 kohdassa säädetyt edellytykset eivät täyttyisi.

Kokeilualueen kunnan asiakkaana ollut henkilö voi käynnistää työnhaun uudelleen myös pyytämällä sitä kokeilualueen kunnalta. Kunta voi rajoittaa henkilön oikeutta käynnistää työnhaku sähköisesti siihen tarkoitetussa verkkopalvelussa, jos työnhaun voimassaolo on päättynyt julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 2 §:n 1 momentin

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	2 tai 3 kohdan perusteella. Jos henkilöasiakasta ei voida rekisteröidä työnhakijaksi, kunta antaa päätöksen työnhakijaksi rekisteröimisen epäämisestä.
8 §	8 §
Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi	*Työnhakijan haastattelut ja palvelutarpeen arviointi*
Kokeilualueen kunta järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitetut työnhakijan haastattelut ja vastaa mainitun luvun 5 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.	Kokeilualueen kunta järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:ssä tarkoitetut työnhakijan haastattelut ja vastaa mainitun luvun 6–10 §:ssä tarkoitetuista tehtävistä työ- ja elinkeinotoimiston sijaan.
Kokeilussa kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 3 ja 9 §:ssä säädetään työnhakijan informoimisesta ja työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuuksista.	Kokeilussa kuntaan sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 ja 13 §:ssä säädetään työnhakijan informoimisesta ja työ- ja elinkeinoviranomaisen velvollisuuksista ja 14 §:ssä muistutuksen antamisesta.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
9 §	9 §
Kokeilualueen kunnan suunnitelmia koskevat tehtävät	*Kokeilualueen kunnan suunnitelmia koskevat tehtävät*
Kokeilualueen kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät, joista säädetään:	Kokeilualueen kunta hoitaa asiakkaidensa osalta työ- ja elinkeinotoimiston tehtävät, joista säädetään:
1) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen 2 luvun 7 §:n nojalla annetuissa säännöksissä asiakkaan työllistymissuunnitelman laatimiseksi;	1) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa ja sen 2 luvun 11 §:n nojalla annetuissa säännöksissä asiakkaan työllistymissuunnitelman laatimiseksi;
2) työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetussa laissa (1369/2014) monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseksi;	— — — — — — — — — — — — — —
3) kuntouttavasta työtoiminnasta annetussa laissa aktivointisuunnitelman laatimiseksi;	
4) kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa työttömälle työnhakijalle laaditun kotoutumissuunnitelman laatimiseksi.	
Kokeilualueen kunnan ja sen asiakkaan suunnitelmaan sovelletaan, mitä 1 momentissa mainituissa laeissa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston ja sen asiakkaan laatimasta	

Voimassa oleva laki

suunnitelmasta ja suunnitelman toteuttamisesta. Jos muussa laissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä viitataan 1 momentissa mainitussa laissa tarkoitettuun suunnitelmaan, lakia ja säännöksiä sovelletaan kokeilualueen kunnan ja kunnan asiakkaan laatimaan 1 momentissa tarkoitettuun suunnitelmaan.

15 §

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan velvollisuudet

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan yleisenä velvollisuutena on:

1) hakea työtä ja koulutusta;

2) osallistua kokeilualueen kunnan järjestämiin työnhakijan haastatteluihin;

3) osallistua 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun suunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen;

4) toteuttaa hänen kanssaan laadittua 9 §:n 1 momentissa tarkoitettua suunnitelmaa ja ilmoittaa suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla kokeilualueen kunnalle, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa;

5) hakeutua ja osallistua 9 §:n 1 momentissa tarkoitetussa suunnitelmassa sovittuihin palveluihin, jotka tukevat hänen työnhakuaan ja edistävät hänen työmarkkinavalmiuksiaan ja työllistymistään.

Edellä 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun velvollisuuden ja 4 kohdassa tarkoitetun ilmoitusvelvollisuuden laiminlyöntiin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 1 §:n 2 momenttia. Muilta osin 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien vastaisen menettelyn vaikutuksesta henkilön oikeuteen saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa.

Kokeilualueen kunnan tarjoamasta työstä kieltäytymiseen sekä kokeilualueen kunnan järjestämästä työttömyysturvalain 2 a luvun 12 §:ssä tarkoitetusta palvelusta kieltäytymiseen ja palvelun keskeyttämiseen sovelletaan, mitä mainitussa luvussa säädetään työ- ja elinkeinotoimiston tarjoamasta työstä kieltäytymisestä, palvelusta kieltäytymisestä ja palvelun keskeyttämisestä.

Ehdotus

15 §

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työttömän työnhakijan velvollisuudet

Kokeilualueen kunnan asiakkaana olevan työnhakijan velvollisuuksiin sovelletaan julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 12 §:ää ja sen nojalla annettuja säännöksiä.

Työnhakijan velvollisuuksien vastaisen menettelyn vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 9–14 ja 14 a §:ssä säädetään.

Voimassa oleva laki

Kokeilualueen kunnan asiakkaan tämän lain 9 §:n 1 momentissa tarkoitetun suunnitelman laatimis- tai tarkistamistilaisuuteen saapumatta jäämiseen, kieltäytymiseen osallistua suunnitelman laatimiseen tai tarkistamiseen ja suunnitelman toteuttamisen laiminlyöntiin sovelletaan työttömyysturvalain 2 luvun 14 §:n 3 momenttia sekä 2 a luvun 9–11, 13 a ja 14 §:ää. Mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 11 §:n 1 momentissa säädetään työ- ja elinkeinotoimistosta, sovelletaan kokeilualueen kuntaan. Kokeilualueen kunnan asiakkaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain 9 §:ssä tarkoitettuun alkukartoitukseen saapumatta jättämiseen ja alkukartoituksesta kieltäytymiseen sovelletaan työttömyysturvalain 2 a luvun 9, 10 ja 14 §:ää.

Kokeilualueen kunnan asiakkaan työstä kieltäytymiseen ja kokeilualueen kuntaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 4 §:n nojalla annetuissa säännöksissä säädetään työnhakijan työstä kieltäytymisen ajankohdasta ja työ- ja elinkeinotoimistosta.

Ehdotus

---

1. Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.

2. Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla henkilöön, joka on rekisteröity työnhakijaksi 2 päivänä toukokuuta 2022 tai sen jälkeen.

3. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla, kun työnhakijan edellisestä tämän lain voimaan tullessa voimassa olleessa 8 §:ssä tarkoitetun haastattelun järjestämisestä on kulunut kolme kuukautta.

4. Jos henkilö on rekisteröity työnhakijaksi ennen tämän lain voimaantuloa, julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 3 kohtaa sovelletaan tämän lain 8 §:n 1 momentin nojalla, kun henkilölle on järjestetty työnhakukeskustelu edellä 3 momentissa säädetyn perusteella ja

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	hänen työttömyytensä on jatkunut kuusi kuukautta.
	_____

4**.**

Laki

kotoutumisen edistämisestä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kotoutumisen edistämisestä annetun lain (1386/2010) 10 §:n 2 momentti, 14 §:n 1 momentti ja 17 §:n 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
10 §	10 §
Alkukartoituksen järjestäminen	*Alkukartoituksen järjestäminen*
Työ- ja elinkeinotoimisto käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka on julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetussa laissa (916/2012) tarkoitettu työtön työnhakija. Kunta käynnistää alkukartoituksen maahanmuuttajalle, joka saa muuten kuin tilapäisesti toimeentulotuesta annetun lain (1412/1997) mukaista toimeentulotukea. Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta voi käynnistää alkukartoituksen myös sitä pyytäneelle muulle maahanmuuttajalle, jos tämän arvioidaan sitä tarvitsevan. Alkukartoitus käynnistetään kahden kuukauden kuluessa asiakkuuden alkamisesta tai alkukartoitusta koskevasta pyynnöstä.	
— — — — — — — — — — — — — —	
	Alkukartoitukseen kuuluvia toimia voidaan järjestää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettujen täydentävien työnhakukeskustelujen sijasta.
Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.	Työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta, joka on järjestänyt alkukartoituksen, ohjaa maahanmuuttajan tarvittaessa saamaan muun viranomaisen tai palvelujen järjestäjän palveluita. Ohjaamisessa on tehtävä yhteistyötä palvelujen järjestäjän kanssa.
— — — — — — — — — — — — — —	
Alkukartoituksen perusteella työ- ja elinkeinotoimisto tai kunta arvioi, tarvitseeko maahanmuuttaja 11 §:ssä tarkoitetun kotoutumissuunnitelman. Kotoutumissuunnitelman	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
tarvetta arvioitaessa kiinnitetään huomiota siihen, tarvitseeko maahanmuuttaja kotoutumiskoulutusta, omaehtoista opiskelua tai muita tässä luvussa tarkoitettuja toimenpiteitä kotoutumisensa tueksi.	
14 §	14 §
Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät	*Kotoutumissuunnitelman laativan viranomaisen tehtävät*
Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista.	Työ- ja elinkeinotoimisto sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa koulutuksesta, työnhausta ja sen tavoitteista sekä työnhakua tukevista ja työllistymistä edistävistä toimenpiteistä ja palveluista. *Kotoutumissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 3 luvun 9 §:stä johdu muuta.*
Kunta sopii kotoutumissuunnitelmassa maahanmuuttajan kanssa kotoutumista ja työllistymistä edistävistä kunnan palveluista tai muista toimenpiteistä, jos maahanmuuttaja ei terveydentilansa, ikänsä, perhesyiden taikka näihin rinnastettavien syiden vuoksi voi osallistua kotoutumista tukeviin työvoimapoliittisiin toimenpiteisiin. Maahanmuuttaja ohjataan hakeutumaan yksilöllistä tarvettaan vastaavaan koulutukseen tai muuhun kotoutumista ja työllistymistä edistävään toimenpiteeseen kuukauden kuluessa kotoutumissuunnitelman laatimisesta.	
17 §	17 §
Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet	*Kotoutumissuunnitelmasta ja sen laatimisesta aiheutuvat velvollisuudet*
Kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston, joka laatii maahanmuuttajan kanssa kotoutumissuunnitelman, on selvitettävä maahanmuuttajalle suunnitelmasta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä aiheutuvat oikeudet ja velvollisuudet kirjallisesti ja maahanmuuttajan pyynnöstä suullisesti siten, että hän ne ymmärtää. Kotoutumissuunnitelman laatineen kunnan tai työ- ja elinkeinotoimiston on aktiivisesti	

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
tarjottava maahanmuuttajalle tämän kotoutumissuunnitelmaan sisältyviä toimenpiteitä ja palveluja käytettäviksi osoitettujen määrärahojen rajoissa.	
	— — — — — — — — — — — — — — — —
Maahanmuuttajan on noudatettava suunnitelmaansa sekä hakeuduttava ja osallistuttava säännöllisesti kotoutumissuunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin.	Maahanmuuttaja on velvollinen osallistumaan kotoutumissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan säännöllisesti suunnitelmaan sisältyvään suomen tai ruotsin kielen opetukseen ja muihin suunnitelmassa sovittuihin toimenpiteisiin ja palveluihin. Maahanmuuttaja on myös velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Maahanmuuttajan on säilytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.
	— — — — — — — — — — — — — — — —
Jos maahanmuuttaja kieltäytyy ilman pätevää syytä kotoutumissuunnitelman laatimisesta, sen tarkistamisesta tai osallistumasta kotoutumissuunnitelmassa yksilöidysti sovittuun toimenpiteeseen, hänen oikeuttaan työttömyysetuuteen voidaan rajoittaa siten kuin työttömyysturvalaissa (1290/2002) säädetään tai toimeentulotukea alentaa siten kuin toimeentulotuesta annetussa laissa säädetään.	
	_____
	Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.
	_____

4.

Laki

työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain 4 ja 5 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annetun lain (1369/2014) 4 ja 5 § seuraavasti

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
4 §	4 §
Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen	*Monialaisen työllistymissuunnitelman laatiminen, seuranta ja tarkistaminen*
Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta.	Työ- ja elinkeinotoimisto, kunta ja työtön laativat 3 §:ssä tarkoitetun kartoitusjakson aikana yhdessä monialaisen työllistymissuunnitelman, jossa sovitaan työttömän palvelutarpeen mukaisista työvoima-, sosiaali-, terveys- ja kuntoutuspalveluista ja niiden toteutumisen seurannasta. Työllistymissuunnitelman tulee sisältää julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 3 luvun 9 §:stä johdu muuta.
Työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työllistymissuunnitelmaa on tarkistettava työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kuuden kuukauden välein, sekä työttömän sitä erikseen pyytäessä, jollei suunnitelman tarkistaminen asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta.	Työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan on seurattava työllistymissuunnitelman toteutumista. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava työllistymissuunnitelman tarkistamisesta työttömän palvelutarpeen edellyttämällä tavalla, kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein, sekä ellei se asiakkaan tilanne huomioon ottaen ole ilmeisen tarpeetonta, työttömän sitä erikseen pyytäessä. Kunta osallistuu työllistymissuunnitelman tarkistamiseen työnhakijan palvelutarpeen edellyttämällä tavalla.
Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen.	Jos työttömän palvelutarve edellyttää Kansaneläkelaitoksen tarjoamia kuntoutuspalveluja, Kansaneläkelaitos osallistuu suunnitelman laatimiseen, seurantaan ja tarkistamiseen.
Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta, seurannasta ja tarkistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.	Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan sisällytettävään työnhakuvelvollisuuteen sovel-

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
	letaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa. Monialaisen työllistymissuunnitelman laatimisesta, seurannasta, seurannan yhteydessä ilmoitettavista tiedoista ja suunnitelman tarkistamisesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.
5 §	5 §
Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet	*Monialaiseen työllistymissuunnitelmaan liittyvät velvollisuudet*
Työtön on velvollinen osallistumaan monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palveluihin. Työtön on myös velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa.	Työtön on velvollinen osallistumaan monialaisen työllistymissuunnitelman laatimiseen ja tarkistamiseen, toteuttamaan hänen kanssaan laadittua suunnitelmaa sekä hakeutumaan ja osallistumaan suunnitelmassa sovittuihin palveluihin. Työtön on myös velvollinen suunnitelmassa sovitussa määräajassa ja sovitulla tavalla ilmoittamaan suunnitelman laatimiseen osallistuneille viranomaisille, miten hän on toteuttanut suunnitelmaa. Työttömän on säilytettävä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitetun työnhakuvelvollisuuden täyttämiseen liittyvät selvitykset ja esitettävä ne työ- ja elinkeinotoimistolle sen pyynnöstä.
Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).	Työttömän 1 momentissa tarkoitettujen velvollisuuksien laiminlyönnin vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada työttömyysetuutta säädetään työttömyysturvalaissa (1290/2002) ja vaikutuksesta hänen oikeuteensa saada toimeentulotukea toimeentulotuesta annetussa laissa (1412/1997).
Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ovat velvollisia selvittämään työttömälle 1 momentissa tarkoitetut velvollisuudet.	Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ovat velvollisia selvittämään työttömälle 1 momentissa tarkoitetut velvollisuudet.
	_____
	Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.
	_____

5.

Laki

kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain (189/2001) 3 §:n 1 ja 2 momentti, 5 §:n 4 momentti, 8 ja 9 § sekä 10 §:n 2 momentti,

sellaisina kuin ne ovat, 3 §:n 1 ja 2 momentti sekä 5 §:n 4 momentti laissa 937/2012, 8 § laeissa 314/2010, 937/2012, 1372/2014 ja 702/2020 sekä 9 §:n 2 ja 3 momentti ja 10 §:n 2 momentti laissa 1372/2014, ja

lisätään 28 §:ään, sellaisena kuin se on laeissa 1293/2002, 937/2012 ja 1314/2014, uusi 3 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
3 §	3 §
Soveltamisala	*Soveltamisala*
Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:	Tätä lakia sovelletaan aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle alle 25-vuotiaalle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle:
1) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana;	1) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain (916/2012) 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä viimeisen 12 kalenterikuukauden aikana;
2) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden ajan työttömyyspäivärahaa; taikka	2) jolle on laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja joka on saanut työttömyysturvalain 6 luvun 7 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden ajan työttömyyspäivärahaa; taikka
3) jolle on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettu työnhakijan haastattelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.	3) jolle on järjestetty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettu työnhakukeskustelu ja jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen neljän kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.
Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25	Tätä lakia sovelletaan lisäksi aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen työttömälle 25

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja:	vuotta täyttäneelle työmarkkinatukeen oikeutetulle tai toimeentulotukea saavalle, jolle on aiemmin laadittu julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:ssä tarkoitettu työllistymissuunnitelma ja:
1) joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä;	1) joka on työttömyyden perusteella saanut työmarkkinatukea vähintään 500 päivältä;
2) joka on työttömyysturvalain 6 luvun 7 tai 9 §:n mukaisen työttömyyspäivärahakauden jälkeen saanut työttömyyden perusteella työmarkkinatukea vähintään 180 päivältä; taikka	
3) jonka pääasiallinen toimeentulo on viimeisen 12 kuukauden aikana perustunut työttömyyden johdosta maksettuun toimeentulotukeen.	
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
5 §	5 §
Aktivointisuunnitelman laatiminen	*Aktivointisuunnitelman laatiminen*
Työ- ja elinkeinotoimisto ja kunta ovat velvolliset laatimaan aktivointisuunnitelman yhteistyössä 3 §:ssä tarkoitetun henkilön kanssa. Aktivointisuunnitelma on uudistettava siihen saakka, kun henkilö täyttää työttömyysturvalain 5 luvun 3 tai 7 §:ssä tarkoitetun työssäoloehdon.	
Työ- ja elinkeinotoimisto on velvollinen viipymättä saatuaan asiasta tiedon Kansaneläkelaitokselta aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 momentin 1 tai 2 kohdan tai 2 momentin 1 tai 2 kohdan edellytykset.	
Kunta on velvollinen viipymättä aloittamaan toimenpiteet aktivointisuunnitelman laatimiseksi henkilölle, joka täyttää 3 §:n 1 momentin 3 kohdan tai 2 momentin 3 kohdan edellytykset.	
	— — — — — — — — — — — — — —
Työ- ja elinkeinotoimiston tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Kunnan tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt henkilön kanssa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 6 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että	Työ- ja elinkeinotoimiston tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että henkilön kanssa on tehty julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:n mukainen työllistymissuunnitelma. Kunnan tulee ennen toimenpiteiden aloittamista varmistua, että työ- ja elinkeinotoimisto on tehnyt henkilön kanssa julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 11 §:n mukaisen työllistymissuunnitelman tai että

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
työ- ja elinkeinotoimisto on varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle henkilölle tilaisuuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettuun työnhakijan haastatteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakijan haastatteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.	työ- ja elinkeinotoimisto on varannut tämän lain 3 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitetulle henkilölle tilaisuuden julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 2 luvun 5 §:n 2 momentin 2 kohdassa tarkoitettuun työnhakukeskusteluun. Jos työllistymissuunnitelmaa ei ole voitu tehdä tai tilaisuutta työnhakukeskusteluun varata sen johdosta, ettei henkilön työnhaku ole ollut voimassa, kunnan tulee ryhtyä toimenpiteisiin aktivointisuunnitelman laatimiseksi.
— — — — — — — — — — — — — —	— — — — — — — — — — — — — —
8 §	8 §
Aktivointisuunnitelman sisältö	*Aktivointisuunnitelman sisältö*
Aktivointisuunnitelmaan merkitään: 1) henkilön koulutusta ja työuraa koskevat tiedot; 2) arvio aikaisempien julkisten työvoimapalvelujen vaikuttavuudesta; 3) arvio aikaisempien työllistymissuunnitelmien ja kunnan tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta; sekä 4) toimenpiteet, jotka voivat olla työtarjouksia, muita julkisia työvoimapalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, muita sosiaalipalveluja sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.	Aktivointisuunnitelmaan merkitään: 1) henkilön koulutusta ja työuraa koskevat tiedot; 2) arvio aikaisempien julkisten työvoimapalvelujen vaikuttavuudesta; 3) arvio aikaisempien työllistymissuunnitelmien ja kunnan tekemien henkilöä koskevien suunnitelmien toteutumisesta; 4) toimenpiteet, jotka voivat olla julkisia työvoimapalveluja, kuntouttavaa työtoimintaa, muita sosiaalipalveluja sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja; 5) julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 3 luvussa tarkoitettu työnhakuvelvollisuus, ellei mainitun lain 3 luvun 9 §:stä johdu muuta.
Aktivointisuunnitelmaa laadittaessa on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ensiksi selvitettävä mahdollisuus tarjota työtä tai julkisia työvoimapalveluja. Suunnitelma voi näiden toimenpiteiden ohella sisältää myös työllistymismahdollisuuksia parantavia sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.	Aktivointisuunnitelmaa laadittaessa on 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetuista toimenpiteistä ensiksi selvitettävä mahdollisuus tarjota julkisia työvoimapalveluja. Suunnitelma voi näiden toimenpiteiden ohella sisältää myös työllistymismahdollisuuksia parantavia sosiaali-, terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalveluja.
9 §	9 §
Kuntouttava työtoiminta aktivointisuunnitelmassa ja monialaisessa työllistymissuunnitelmassa	*Kuntouttava työtoiminta aktivointisuunnitelmassa ja monialaisessa työllistymissuunnitelmassa*

Voimassa oleva laki

Jos aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan sisällytetään kuntouttava työtoiminta, siitä on kirjattava suunnitelmaan ainakin seuraavat asiat:

1) kuntouttavan työtoiminnan tavoite, kuvaus ja toiminnan järjestämispaikka;

2) kuntouttavan työtoiminnan päivittäinen ja viikoittainen kesto;

3) kuntouttavan työtoiminnan jakson alkamisajankohta ja pituus;

4) henkilölle annettava tuki ja ohjaus kuntouttavan työtoiminnan aikana;

5) henkilölle kuntouttavan työtoiminnan ohella tarjottavat muut sosiaalipalvelut sekä terveys-, kuntoutus- ja koulutuspalvelut;

6) ajankohta, jolloin viimeistään arvioidaan kuntouttavan työtoiminnan vaikutuksia henkilön työllistymismahdollisuuksille ja päätetään jatkotoimista sekä aktivointisuunnitelman tai monialaisen työllistymissuunnitelman uudistamisesta.

Ennen suunnitelman allekirjoittamista on työvoimatoimiston ja kunnan informoitava henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen perusteella maksettavista etuuksista ja korvauksista.

Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa.

10 §

Velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan

Henkilöllä, joka täyttää 3 §:ssä säädetyt edellytykset, on velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen yhdessä työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan kanssa.

Aktivointisuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämiseen sekä kieltäytymiseen osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen ja aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan merkittyyn kuntouttavaan työtoimintaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 9–14 §:ssä

Ehdotus

— — — — — — — — — — — — — — —

Ennen suunnitelman allekirjoittamista on työ- ja elinkeinotoimiston ja kunnan informoitava henkilöä kuntouttavaan työtoimintaan osallistumisen perusteella maksettavista etuuksista ja korvauksista.

Aktivointisuunnitelmaa tarkistetaan tarvittaessa. Työ- ja elinkeinotoimiston on huolehdittava aktivointisuunnitelman tarkistamisesta kuitenkin vähintään kolmen kuukauden välein,

10 §

Velvollisuus osallistua aktivointisuunnitelman laatimiseen ja kuntouttavaan työtoimintaan

— — — — — — — — — — — — — — —

Aktivointisuunnitelman laatimistilaisuuteen saapumatta jäämiseen sekä kieltäytymiseen osallistumasta aktivointisuunnitelman laatimiseen ja aktivointisuunnitelmaan tai monialaiseen työllistymissuunnitelmaan merkittyyn kuntouttavaan työtoimintaan sovelletaan, mitä työttömyysturvalain 2 a luvun 9–14 §:ssä

Voimassa oleva laki	*Ehdotus*
ja toimeentulotuesta annetun lain 10 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.	ja toimeentulotuesta annetun lain 10 §:n 1, 3 ja 4 momentissa säädetään.
28 §	28 §
Muutoksenhaku	*Muutoksenhaku*
Haettaessa muutosta tämän lain 10 tai 18 §:ssä tarkoitettuun päätökseen on työmarkkinatuen osalta voimassa, mitä työttömyysturvalain 12 luvussa säädetään ja toimeentulotuen osalta voimassa, mitä sosiaalihuoltolain (1301/2014) 6 luvussa säädetään. Haettaessa muutosta 24 §:ssä tarkoitettuun päätökseen noudatetaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään.	— — — — — — — — — — — — — — — — Aktivointisuunnitelmaan sisällytettävään työnhakuvelvollisuuteen sovelletaan, mitä julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 14 luvun 1 §:ssä säädetään kiellosta hakea oikaisua ja valittaa. _____ *Tämä laki tulee voimaan 2 päivänä toukokuuta 2022.* _____

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 07.06.2021
Dn:o VD/6242/00.04.03/2021

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausuntopyyntö

07.06.2021 VN/698/2021

Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut niin sanottua pohjoismaista työvoimapalveluiden mallia koskevaa hallituksen esitystä. Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia (916/2012), työttömyysturvalakia (1290/2002), työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020), kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (1386/2010), työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001). Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

Tausta

Työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisiin palveluihin tuettaisiin siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaisi työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa kahden viikon välein. Nykyisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestettäisiin puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestettäisiin kaksi työnhakukeskustelua.

Työttömyysturvaoikeuden jatkumisen edellytyksenä työnhakijan olisi haettava tiettyä määrää työmahdollisuuksia. Hakuvelvollisuus kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan. Jos työnhakija laiminlyö hakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin häneltä edellytetyllä tavalla, häntä muistutettaisiin työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Korvauksettomien määräaikojen kestoja porrastettaisiin ja muutettaisiin kohtuullisemmiksi.

Tavoitteet

Esitys liittyy hallituksen ohjelmaan sisältyvään tavoitteeseen uudistaa työttömien palveluita sekä kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa. Esityksen tavoitteena on parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä.

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää, että Opetushallitus kiinnittää erityistä huomiota julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain esitettyyn 3 luvun 6 §:n 4 momentin ensimmäiseen virkkeeseen. Siinä säädettäisiin luku- ja kirjoitustaidon opiskelun aikaisesta työnhakuvelvollisuudesta. Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää, että Opetushallitus esittäisi arvionsa ko. kohdejoukon suuruudesta.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla Lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön viimeistään 1.8.2021. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

Myös jakelulistan ulkopuoliset tahot voivat halutessaan antaa lausuntonsa.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua Lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät Lausuntopalvelu.fi:n sivulta Ohjeet -> Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausuntopalvelu.om@om.fi.

Kaikki annetut lausunnot ovat julkisia ja julkaistaan Lausuntopalvelu.fi:ssä.

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan työ- ja elinkeinoministeriölle viimeistään 1.8.2021.

Valmistelijat

Lisätietoja

hallitusneuvos Timo Meling (lainvalmistelu ja työttömyysturva)
erityisasiantuntija Santtu Sundvall (työnhakijoiden palvelut)

Edellä mainittujen sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi@tem.fi.

Linkit

https://tem.fi/hankesivu?tunnus=TEM102:00/2019 - Linkki hankeikkunaan

https://tem.fi/sv/projekt?tunnus=TEM102:00/2019 - Länk till projektportalen

Liitteet:

HE-luonnos 07 06 2021 .pdf - Luonnos hallituksen esitykseksi 7.6.2021

Jakelu:

Ahvenanmaan maakuntahallitus
Akaan kaupunki
Akava ry
Alavieskan kunta
Alavuden kaupunki
Asikkalan kunta
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Espoon kaupunki
Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan TE-toimisto
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon TE-toimisto
Finanssivalvonta
Hailuodon kunta
Halsuan kunta
Hangon kaupunki
Hattulan kunta
Helsingin kaupunki
Hirvensalmen kunta
Hollolan kunta
Hyrynsalmen kunta
Hämeen ELY-keskus
Hämeen TE-toimisto
Hämeenkyrön kunta
Hämeenlinnan kaupunki
Iin kunta
Iisalmen kaupunki
Ikaalisten kaupunki
Ilmajoen kunta
Isojoen kunta
Janakkalan kunta
Joensuun kaupunki
Juupajoen kunta
Juvan kunta
Jyväskylän kaupunki
Jämsän kaupunki
Kaakkois-Suomen TE-toimisto
Kaakkois-Suomi ELY-keskus
Kainuun ELY-keskus
Kainuun TE -toimisto
Kajaanin kaupunki
Kalajoen kaupunki
Kangasalan kaupunki
Kangasniemen kunta
Kannuksen kaupunki

Kansaneläkelaitos
Karijoen kunta
Kauhajoen kaupunki
Kaustisen kunta
KEHA-keskus
Kemijärven kaupunki
Kempeleen kunta
Keravan kaupunki
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen TE-toimisto
Keuruun kaupunki
Kihniön kunta
Kokemäen kaupunki
Kokkolan kaupunki
Kontiolahden kunta
Kosken Tl:n kunta
Kuhmon kaupunki
Kunnallinen työmarkkinalaitos
Kuopion kaupunki
Kurikan kaupunki
Kärkölän kunta
Lahden kaupunki
Laitilan kaupunki
Lapin ELY-keskus
Lapin TE-toimisto
Lapinlahden kunta
Laukaan kunta
Lempäälän kunta
Lestijärven kunta
Limingan kunta
Liperin kunta
Lumijoen kunta
Marttilan kunta
Merijärven kunta
Mikkelin kaupunki
Muhoksen kunta
Muuramen kunta
Mänttä-Vilppulan kaupunki
Mäntyharjun kunta
Nokian kaupunki
Oikeusministeriö
Okeuskanslerinvirasto
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Opetushallitus
Orimattilan kaupunki
Oriveden kaupunki
Oulaisen kaupunki
Oulun kaupunki
Outokummun kaupunki
Paimion kaupunki
Paltamon kunta

Parkanon kaupunki
Perhon kunta
Pertunmaan kunta
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan TE-toimisto
Pirkkalan kunta
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan TE-toimisto
Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjois-Pohjanmaan TE-toimisto
Pohjois-Savon ELY-keskus
Pohjois-Savon TE-toimisto
Polvijärven kunta
Porin kaupunki
Porvoon kaupunki
Punkalaitumen kunta
Puumalan kunta
Pyhäjoen kunta
Pälkäneen kunta
Raahen kaupunki
Raaseporin kaupunki
Ristijärven kunta
Rovaniemen kaupunki
Ruoveden kunta
Saarijärven kaupunki
Salon kaupunki
Sastamalan kaupunki
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan TE-toimisto
Sauvon kunta
Savonlinnan kaupunki
Seinäjoen kaupunki
Siikajoen kunta
Siilinjärven kunta
Sodankylän kunta
Soinin kunta
Sonkajärven kunta
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta
Sotkamon kunta
Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Yrittäjät ry
Suomusalmen kunta
Tampereen kaupunki
TE-hallinnon asiakaspalvelukeskus
Teuvan kunta
Toholammen kunta
Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry

Tornion kaupunki
Turun kaupunki
Tyrnävän kunta
Työ- ja elinkeinohallinnon henkilöstöliitto THHL ry
Työllisyysrahasto
Työttömien Valtakunnallinen Yhteistoimintajärjestö TVY ry
Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry
Ulvilan kaupunki
Urjalan kunta
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan TE-toimisto
Uusikaupunki
Vakuutusoikeus
Valkeakosken kaupunki
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen TE-toimisto
Vesilahden kunta
Vetelin kunta
Vieremän kunta
Virtain kaupunki
Ylivieskan kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Ålands arbetskrafts- och studieservicemyndighet (Ahvenanmaan työmarkkina- ja opintopalveluviranomainen)
Äänekosken kaupunki

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä lausuttavaa esitetyistä muutoksista?

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; taloudelliset vaikutukset?

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset viranomaisten toimintaan (ml. resursseja koskevat asiat)?

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; vaikutukset työllisyyteen?

Lausuttavaa vaikutusten arvioinnista; muut vaikutukset?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakijan palveluprosessista?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien palveluprosessista?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien palveluprosessista?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa muistutuksesta?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; yleistä lausuttavaa työnhakuvelvollisuudesta?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa osa-aikaista työtä tekevien työnhakuvelvollisuudesta?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuudesta?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; lausuttavaa työnhakuvelvollisuuden asettamatta jättämisestä?

Julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettu laki; muuta lausuttavaa?

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä eroamisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa työstä kieltäytymisen perusteella asetettavasta seuraamuksesta?

Työttömyysturvalaki; lausuttavaa porrastetusta seuraamuksesta?

Työttömyysturvalaki; muuta lausuttavaa?

Lausuttavaa työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annetun lain muuttamisesta?

Lausuttavaa muiden lakien muuttamisesta?

Lausuttavaa muutosten voimaantulosta ja siirtymäajan järjestelyistä?

Lausuttavaa suhteesta perustuslakiin ja säätämisjärjestyksestä?

Muuta lausuttavaa?

Ruth Kimmo
TEM

Meling Timo
Työ- ja elinkeinoministeriö

VN/698/2021
Hallituksen esitys eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Lausunnon tiivistelmä:

Kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaisista velvollisuuksista edellyttää, että hallituksen esityksessä:

- *koronapandemian vaikutukset ja vieraskielisten työnhakijoiden suuri määrä on huomioitava kokeilualuetta koskevissa resurssilaskelmissa, jotta kokeilukunnissa voidaan turvata tosialliset edellytykset tuottaa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukaista palvelua. Vuoden 2019 tilannetta ei voi käyttää resurssilaskelmien perustana.*
    - *kuvatun mallin toteuttamiseen varataan kokeilukunnille riittävä määrä henkilöresursseja. Henkilöstön määrän on vastattava tosiasiallisesti kuntakokeiluun siirrettyjen asiakkaiden määrää ja asiakassegmenttien mukaista palvelujen kysyntää.*
    - *pohjoismaisen palvelumallin mukainen palveluprosessien uudistaminen edellyttää henkilöstön kouluttamista ja perehdyttämistä uuteen, asiakaslähtöiseen toimintatapaan. Tähän on varattava aikaa ja riittävä määrä työllisyyden edistämisen kuntakokeiluille kohdennettuja resursseja.*
- *pohjoismaisen työvoimapalvelumallin palveluprosessin määrittely on tehtävä säädöstasolla joustavammin, jotta henkilöresurssit voidaan palveluissa kohdentaa tehokkaasti.*
- *Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin toimeenpano vaatii Vantaan ja Keravan työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa lisäpanostuksia toimitilaratkaisuihin. Jotta tilakysymykset voidaan ratkaista kohtuullisessa ajassa, tilojen hankkimiseen tulee osoittaa lisätilojen osalta tarvittavat määrärahat.*

1.1 Tausta

Työ- ja elinkeinoministeriö on valmistellut pohjoismaista työvoimapalveluiden mallia koskevan esityksen. Tavoitteena on pääministeri Marinin hallitusohjelman mukaisesti:

- lyhentää työttömyysjaksojen kestoa,
- helpottaa lyhytaikaisen työn vastaanottamista,
- kannustaa työnhakuun sekä uudistaa ja kohtuullistaa työttömyysturvan
- seuraamusjärjestelmää siten, että työnhakijan oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia (916/2012), työttömyysturvalakia (1290/2002), työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia (1269/2020), kotoutumisen edistämisestä annettua lakia (1386/2010), työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia (1369/2014) ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia (189/2001). Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 2.5.2022.

1.2 Lausunnonantajien ohjeistus

Työ- ja elinkeinoministeriö pyytää Vantaan ja Keravan kaupungeilta lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle työnhakijan palveluprosessin ja eräiden työttömyysetuuden saamisen edellytysten uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi. Lausunto pyydetään toimittamaan työ- ja

elinkeinoministeriölle viimeistään 15.8.2021. Lausunnot pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse.

2. Vantaan ja Keravan työllisyyspalvelujen lausunnon lähtökohdat

Vantaan kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua esityksestä. Tarkastelemme lausunnossamme Vantaan ja Keravan kaupunkien toteuttaman työllisyyden kuntakokeilun tosiasiallisia edellytyksiä edetä hallituksen esityksessä määriteltyjä tavoitteita kohti ja toteuttaa esityksessä määriteltyjä toimenpiteitä.

Lakimuutoksilla uudistetaan työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntakokeilujen työttömille suunnattua palveluprosessia ja tehostetaan asiakkaiden palveluohjausta. Lakiehdotuksessa määritellään työttömille työnhakijoille suunnatun palvelun toteuttamista, sisältöä ja esimerkiksi tapaamiskertojen määrää palvelun eri vaiheissa.

Työnhakijoiden olisi lakiehdotuksen mukaan haettava asiakkaan tilanteen mukaan työllistymissuunnitelmassa yksilöity määrä työpaikkoja. Työnhakijalle voidaan myös palveluntuottajan taholta esittää haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Samalla uudistetaan työnhakijoiden seuraamusjärjestelmää porrastamalla ja kohtuullistamalla työnhakijan mahdollisista laiminlyönneistä koituvia seurauksia.

HE- lakiesityksen toimeenpanoon on varattu valtion talousarviossa rahoitusta 70 miljoonaa. Resurssit jaetaan TE- toimiston ja kuntakokeilujen kesken. Henkilöstö palkattaisiin alkuvuodesta 2022 ja esityksen mukainen toimintamalli käynnistyisi toukokuun alussa 2022.

2.1 Yleiset huomiot

HE VN/698/2021 arviointiosuudessa todetaan (ss. 52), että työnhakijan palveluprosessia koskevat muutokset koskevat myös kuntakokeilussa mukana olevia kuntia ja että tämä voisi vähentää joissakin tilanteissa vähentää kunnan mahdollisuuksia kehittää työnhakijoiden palveluja haluamallaan tavalla.

2.1.1 Palveluprosessin uudistaminen vastaa pääpiirteissään Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilulle asetettuja tavoitteita

Yleisenä huomiona Vantaan/ Keravan kaupungit toteavat, että työ- ja elinkeinotoimistojen ja kuntakokeilujen työttömille suunnatun palveluprosessin uudistamisen ja asiakkaiden palveluohjauksen tehostamistavoitteet vastaavat pääpiirteissään Vantaan ja Keravan kuntakokeilulle asetettuja tavoitteita.

Vantaan/Keravan kaupunki pitää perusteltuna sitä, että esityksen mukaan työnhakijaa tavataan työttömyyden alkuvaiheessa henkilökohtaisesti ja tehostetusti. Tämä edistää palvelutarpeiden tunnistamista ja tehostaa asiakkaan ohjaamista ensisijaisesti työhön sekä tarpeen mukaisiin palveluihin.

2.1.2 Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin palveluprosessin määrittely on tehtävä säädöstasolla joustavammin

Sen sijaan hallituksen esitykseen kirjattu työnhakijan palveluprosessin sisällön ja tapaamisten luonteen ja määrän tarkka määrittely säädöstasolla voi johtaa käytännössä joustamattomiin menettelyihin, jossa keskeistä ei ole asiakkaan tarpeiden ja tilanteen tunnistaminen, vaan määrämuotoisen prosessin kirjaimellinen toteuttaminen. Riskinä on myös, että määrittely johtaa henkilöstöresurssien tehottomaan käyttöön, sillä esityksen mukaan kaikilla asiakkailla henkilökohtaisia tapaamiskertoja tulisi olla sama määrä, riippumatta siitä, millainen asiakkaan tilanne ja palvelutarve on.

Esitämme, että työnhakijan tapaamisten määrä, jaksottaminen ja tapaamisten toteuttamisen tapa tulisi voida määritellä asiakkaan palvelutarpeen mukaisesti määrämittaisen säätelyn sijaan. Määrittelyssä huomioitaisiin työnhakijan tilanne ja palvelutarve ja se vaikuttaisi tarvittavien tapaamisten määrään. Palvelutarpeen määrittely tehtäisiin esityksen mukaisesti alkuhaastattelun yhteydessä. Kunkin työnhakijan kanssa sovittu menettely kirjattaisiin työllistymissuunnitelmaan.

2.1.3 Perustuslakivaliokunta on vakiintuneessa lausuntokäytännössään todennut, että kuntien tehtävistä säädettäessä on huolehdittava rahoitusperiaatteen mukaisesti kuntien tosiasiallisista edellytyksistä suoriutua velvollisuuksistaan.

Rahoitusperiaate sisältyy myös Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9 (2) artiklaan. Lausunnolla olevassa esityksessä todetaan myös, että työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa rahoitusperiaatteen toteuttamisesta on huolehdittu siten, että työ- ja elinkeinotoimistojen henkilöstöä on siirretty kokeilukuntiin siirtyvien tehtävien suhteessa.

Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilussa edellä mainitut rahoitusperiaatteet eivät ole tosiasiallisesti toteutuneet. Kokeilun käynnistyessä 1.3 työ- ja elinkeinotoimiston siirtyvästä henkilöstöstä (96 htv) puuttui 30 henkilöä. Puuttuvan henkilöstön tilalle TE- toimisto on rekrytoinut uusia työntekijöitä, joilla on osaamista ja työkokemusta, mutta suurella osalla ei ole kokemusta työvoimapalvelutehtävistä. Työllisyyden kuntakokeilun lisärekrytoinnit jatkuvat Vantaalla ja Keravalla edelleen noin 6 kk kokeilun käynnistymisen jälkeen. Työllisyyden kuntakokeilun vastuulle on jäänyt uusien työntekijöiden koulutus ja perehdyttäminen myös TE-toimiston lakisääteisiin tehtäviin.

2.1.4 Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin rahoitusperiaatteet ja kokeiluun suunnatut resurssilaskelmat eivät tunnista koronapandemiasta vaikutuksia työllisyyteen

- **Hallituksen esityksessä resurssilaskelmien lähtökohtana on käytetty vuoden 2019 työvoimatilastoja.**

Vantaan ja Keravan kokeilualueella koronapandemian seurauksena työttömyys on kasvanut. Vantaalla työttömyyden kasvu loppuvuodesta 2019 vuoteen 2021 huhtikuuhun on ollut liki 6 prosenttia. Erityisesti pitkäaikaistyöttömyys on lisääntynyt rajusti eli + 119,3 % prosenttia. Tämä on tarkoittanut valtavaa asiakasmäärän kasvua eli vuoden 2020 toukokuussa Vantaalla oli 2 720 yli 12 kuukautta työttömänä ollutta työnhakijaa. Vuoden 2021 toukokuussa niiden työnhakijoiden määrä, joilla työttömyys oli jatkunut yli 12 kk oli 5 964 henkilöä. Lisäksi koronapandemia on

Vantaalla ja Keravalla liki kaksinkertaistanut alle 30-vuotiaiden työnhakijoiden ja lisännyt merkittävästi vieraskielisten työttömien työnhakijoiden määrää.

2.1.5 Vieraskielisten työnhakijoiden palvelutarve on merkittävästi laajempi kuin muiden kuntakokeilun asiakasryhmien tarpeet.

Vieraskielisiä asiakkaita on Vantaalla ja Keravalla tällä hetkellä yhteensä noin 5200 työhakijaa. Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin tavoitteiden toteuttamisen kannalta on keskeistä, että vieraskielisten työllisyysaste nousee ja heidät saadaan etenemään työmarkkinoille tai koulutukseen. Vieraskielisten työnhakijoiden muita asiakasryhmiä laajempi palvelutarve on huomioitava resurssilaskelmissa.

Vaikka työllisyystilanne näyttää ennusteiden mukaan paranevan positiivisen talouskehityksen seurauksena, riskinä on, että erityisesti pitkäaikaistyöttömien ja vieraskielisten työttömien työnhakijoiden määrän lasku tulee erityisesti Vantaalla olemaan hidasta, eikä asiakasmäärä ole olennaisesti vähentynyt 1.5. 2022. (Valtioneuvoston taloudellinen katsaus kevät 2021)

Samanaikaisesti työllisyyden kuntakokeiluihin TE- toimistosta siirtynyt palvelu- ja haastatteluvelka työllistää edelleen kuntakokeilussa työskenteleviä omavalmentajia edelleen. Riskinä on, että haastatteluvelkaa ei saada purettua 1.1.2022 mennessä, jolloin se kuormittaa uudistuksen käynnistämistä.

3. Vantaan ja Keravan työllisyyden kuntakokeilun keskeiset huomiot ehdotuksista

Pohjoismaisen työvoimapalvelumallin mukainen palveluprosessi käynnistyisi esityksen mukaan toukokuussa 2022. Henkilöstö voidaan esityksen mukaisesti palkata 1.1.2022 lähtien. Näin ollen mittavan muutoksen valmisteluaika on lyhyt.

3.1 Alkuhaastattelu

Alkuhaastattelu tulee toteuttaa viiden arkipäivän kuluessa työnhaun alkamisesta. Vaatimus on vaikeasti toteutettavissa, koska yhteydenotto asiakkaaseen voi viivästyä sekä työnhakijasta että työvoimapalveluista johtuen. Haasteellisia tilanteita voi syntyä mm. lomakausina. Asiakasta ei myöskään voida välttämättä tavoittaa kirjepostilla viiden arkipäivän aikana. Esimerkiksi muutoksenhakumenettelyssä tiedoksiannon oletetaan saapuvan 7 arkipäivän kuluessa.

3.2 Työnhakukeskustelut ja täydentävät työnhakukeskustelut

Hallituksen esityksessä palveluprosessi on määritelty tarpeettoman yksityiskohtaisesti. Työnhakukeskusteluja järjestettäisiin alkuhaastattelun jälkeen käytännössä viisi kertaa ensimmäisen kolmen kuukauden aikana.

Hallituksen esityksen tavoitteena tulee olla, että asiakkaalle voidaan tarjota palvelua asiakkaan palvelutarpeen perusteella. Palvelutarpeen määrittely tulee tehdä alkuhaastattelun yhteydessä. Virkatyönä tehtävälle työvoimapalvelulle on säätelyllä taattava liikkumavara, jonka sisällä viranomainen voisi yhdessä asiakkaan kanssa laatia oikein resursseja kohdentavan, asiakasta työllisyyteen ohjavan suunnitelman sähköistä asiointia ja tapaamisia tarpeenmukaisesti

hyödyntäen ja myös teknisiä apuvälineitä käyttäen. Tämä mahdollistaisi myös sen, että työllisyyspalvelujen henkilöresursseja voidaan kohdentaa asiakaspalvelussa niille asiakkaille, joilla on tarvetta henkilökohtaiselle palvelulle ja joilta puuttuvat mahdollisuudet omatoimiseen etenemiseen tai työhakutaidot ovat puutteelliset.

Osa täydentävistä työhakukeskusteluista voitaisiin esityksen mukaan hankkia ostopalveluina. Yksityinen palveluntuottaja voi olla hyvä tuki viranomaispalvelun rinnalla ja edistää asiakkaan nopeaa ohjautumista vapaille työmarkkinoille. Jotta palveluntuottajien tarjoamia lisäpalveluja voitaisiin hyödyntää tehokkaasti, palveluntuottajille on turvattava lakiin perustuva mahdollisuus osallistua asiakastyöhön. Erimuotoiset keskustelutavat kuten ryhmäkeskustelut voivat olla erittäin hyvä keino monipuolistaa palveluiden tuottamistapoja. Samalla ne voivat tarjota vertaistietoa samankaltaisissa tilanteissa olevien ihmisten kesken.

Työnhakukeskustelut järjestettäisiin lähtökohtaisesti paikan päällä työ- ja elinkeinotoimistossa tai kuntakokeilun toimipaikassa. Tästä voitaisiin poiketa erityisen painavasta syystä. Hallituksen esityksessä on todettu, että muutoksen soveltaminen voi edellyttää muun muassa toimitilajärjestelyjä ja että siirtymäaikana palvelua voitaisiin järjestää muulla tarkoituksenmukaisella tavalla kuin henkilökohtaisena palveluna.

3.2.1 Jotta tilakysymykset voidaan ratkaista kohtuullisessa ajassa, tilojen hankkimiseen tulee osoittaa tarvittavat määrärahat, jotka on kohdennettu myös kuntakokeilujen käyttöön.

Pääsääntöisesti kasvokkain tapahtuvan palvelun toteuttaminen tarkoittaa käytännössä sitä, että sekä TE- toimisto että kuntakokeilut tarvitsevat asiakaspalvelutiloja ja muuta toimistotilaa huomattavasti nykyistä enemmän. Vantaan ja Keravan tilanteessa pohjoismaisen työvoimapalvelumallin edellyttämän henkilökohtaisen palvelun toteuttaminen ja uusien asiakasryhmien siirtyminen aktiiviseen asiakkuuteen (esim. lomautettujen määrä Vantaalla 5/2021 on 3714 henkilöä) merkitsee usean sadan neliön lisätilantarvetta. Toimisto- ja asiakaspalvelutilojen löytäminen ja hankkiminen on haasteellista erityisesti pääkaupunkiseudulla uudistuksen valmisteluun varatussa lyhyessä ajassa.

Toimisto- ja asiakaspalvelutilojen hankkimisen ohella palveluprosessien uudistamisessa tulisi panostaa toimivien ja modernien tietojärjestelmien kehittämiseen, jotta asiakastyötä voidaan tehdä esimerkiksi tietoturvallisin videoyhteyksien avulla. Tämä monipuolistaisi palveluiden tarjoamismahdollisuuksia ja varmistaisi asiakaspalvelun toteuttamisen myös pandemian kaltaisissa erityistilanteissa.

Hallituksen esityksessä on tunnistettu, että henkilöstö on koulutettava uudistetun palveluprosessin mukaisiin tehtäviin. Kuntakokeillun käynnistämisen yhteydessä on todettu että kehittämis- ja hallintokeskuksen KEHA- keskuksen tuottama materiaali verkkoalustalla ei takaa henkilöstön osaamisen kehittämistä riittävällä tavalla. Työvoimapalvelujen uudistaminen on laaja ja perustavaa laatua oleva muutos, joka vaatii vahvaa esimiestyötä ja siten myös esimiesten ja johdon kouluttamista. Koko henkilöstön kouluttamiseen ja perehdyttämiseen liittyvät kulut tulee korvat kunnille täysimäärisesti.

3.3. Työnhakuvelvollisuus

Työnhakuvelvollisuus aktivoi työnhakijaa ja tekee työttömyyskorvauksesta vastikkeellista, mikä parantaa työnsaannin mahdollisuuksia ja pitää yllä työnhakijan aktiivisuutta.

Määrälliset työnhakuvelvoitteet eivät kuitenkaan aina huomioi kaikkien asiakkaiden kykyjä ja mahdollisuuksia aktiivisesti etsiä työtä. Osa asiakkaista tarvitsee työnhakuun valmennusta, tukea ja ohjausta. Kaikilla asiakkailla ei ole riittäviä valmiuksia, kielitaitoa, tietoteknistä osaamista tai välineitä tehdä työhakemuksia sähköisesti. Nämä asiakkaat tarvitsevat pitkäaikaista tai jopa jatkuvaa vahvaa ohjausta ja tukea työnhakuvelvollisuuden täyttämiseksi, mikä tulisi huomioida resurssilaskelmissa.

Työnhakijan tulee hakea esityksen mukaan työmahdollisuuksia työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä ja työllistymissuunnitelmassa määritellyllä tavalla. Työnhakijalta edellytettäisiin pääsääntöisesti neljän työmahdollisuuden hakemista kuukauden kestävän tarkastelujakson aikana. Määrällistä työnhakuvelvoitetta arvioitaisiin kuitenkin työnhakijan yksilöllistä tilannetta arvioimalla. Määrällinen työnhakuvelvoite kirjattaisiin alkuhaastattelussa työllistymissuunnitelmaan. Työnhakuvelvollisuuden alentamisen perusteista säädettäisiin valtioneuvoston asetuksella, joka koskisi erityisesti sitä, kuinka hakuvelvollisuuden määrää arvioidaan.

Työnhakuvelvollisuutta ei hallituksen esityksen mukaan olisi henkilöillä, jotka saavat monialaista palvelua TYP-asiakkaina tai jotka ovat hakeneet työkyvyttömyyseläkettä tai työ- ja toimintakyvyn arviointiin tai muuhun työllisyyssuunnitelmassa sovittuun palveluun, kuten pitkäaikaiseen hoitoon tai kuntoutukseen.

Lisäksi määrällinen työnhakuvelvoite jätettäisiin asettamatta työnhakijoille, joiden työttömyys on pitkittynyt ja joilla on tarvetta sosiaali-, terveys-, ja kuntoutuspalveluille. Sen sijaan asiakkaat, joilla ei ole monialaista palveluntarvetta ja joita ei ole todettu työkyvyttömiksi ja joilla on hoidosta ja kuntoutuksesta huolimatta osittaista työkyvyttömyyttä, ovat jääneet lainsäädännössä harmaalle alueelle. Osa heistä työskentelee osa-aikaisesti tai kausiluonteisesti työ- ja toimintakykynsä rajoissa ja osa on työttöminä työnhakijoina.

Käytännössä asiakkaan tilannetta joudutaan arvioimaan jatkuvasti koko työnhaun keston ajan, koska arvioitavana on työnhakuvelvollisuuden osalta useita eri tekijöitä, hakijan työkokemus, osaaminen tai sen puutteet, ammattitaitosuoja tai työmarkkinatilanteen erityiskysymykset asiakkaan työllistymisen kannalta jne.

Määrällisen työnhakuvelvoitteen määrittely edellyttää vahvaa asiantuntemusta ja kykyä tehdä tulkintoja asiakkaan hyvinkin yksilöllisistä tilanteista. Määrällisen työnhakuvelvollisuuden määrittelyprosessi vaatii osaamista sekä paljon nykyistä enemmän resursseja.

Työnhakuvelvoitteen määrittelyssä on pystyttävä takaamaan kokeilualuekohtaisesti ja myös kokeilujen välillä tulkintojen linjakkuus ja sitä myötä asiakkaiden yhdenvertainen kohtelu.

3.4 Työllistymissuunnitelma

Työllistymissuunnitelma laadittanee sähköisessä asiakastietojärjestelmässä. Tämän hetkinen URA:ssa oleva suunnittelualusta ei vastaa hallituksen esityksessä kuvatun vuorovaikutteisen asiakaspalvelun ja yhteistyössä asiakkaan kanssa tehtävän suunnittelun laatuvaatimuksia.

3.5 Haettavat työmahdollisuudet
Työntekijä tekisi itse arvioinnin siitä, millaista työtä hakee. Työnhakijalle voidaan tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja, joiden hakeminen olisi työttömyysetuuden jatkuvuuden edellytyksenä, jos alkuhaastattelun järjestämisestä olisi kulunut kuusi kuukautta. Myös lomautettujen ja koulutuksessa olevien työnhakuvelvollisuus on määritelty erikseen.

Työnhakuvelvollisuuden tulkinnallisuus lisää yhteydenottoja ja todennäköisesti työttömyysturvaseuraamusten määrää

3.6 Työttömyysseuraamukset ja niiden porrastaminen
Työttömyysturvaseuraamusten porrastaminen ja kohtuullistaminen on asiakkaiden oikeusturvaa tukeva parannus ja voi osaltaan lieventää päätösten muutoksenhakutarvetta.

41 § **Vastaus Antero Eerolan ja 15 muun valtuutetun aloitteeseen Vantaalle kokonaisvaltainen strategia koronakriisistä toipumiseen (kvalt) / RV**

VD/1064/00.02.00.03/2021

RV/PH/MH/S-AP

Antero Eerola sekä 15 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Koronakriisi Suomessa jatkuu. Samalla pandemian ja erityisesti sen tuomien rajoitusten inhimilliset kustannukset kasaantunut. Näin niistä voi tulla vielä pitkäaikaisia.

Lasten oikeuksia ja hyvinvointia koronaepidemian jälkihoidossa pohtinut sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä varoittaa, että ”pitkittyvä kriisi vaikuttaa syvästi jo valmiiksi heikommassa asemassa olevien lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin, ja kriisin sosiaaliset vaikutukset voivat olla erittäin pitkäaikaisia”.

Helsingin Sanomat uutisoi 25.1. että opettajien jaksaminen on koronarajoitusten keskellä kovalla koetuksella pääkaupunkiseudun kunnissa. ”Turvavälit toteutuvat samalla todennäköisyydellä kuin kieltäisi lintua lentämästä”, eräs opettaja kuvaa vaikeaa arkeaan HS:n uutisoinnissa.

Julkisuudessa on kerrottu myös, miten yrittäjien henkinen avuntarve ovat lisääntyneet rajusti koronavuonna. Tilannetta ei ainakaan helpota se, että yritysten tilapäinen konkurssisuoja päättyy tammikuussa. Myös työpaikan menettäminen voi johtaa moniin henkisiin ongelmiin.

Toistaiseksi Vantaa on reagoinut koronan jälkeiseen aikaan vain suunnitelmilla sopeuttaa kuntataloutta. Tämä jättää kuitenkin huomiotta pandemian ja sen tuomien rajoitusten inhimilliset, sosiaaliset, terveydelliset, myös mielenterveydelliset kustannukset. Laajamittaisten rokotusten käynnistäminen on avainasemassa koronan voittamisessa ja rajoitusten purkamisessa. Pandemian loppu ja taloudellinen elpyminen ei silti välttämättä korjaa inhimillisiä ongelmia.

Siksi Vantaan pitäisi omalta osaltaan käynnistää laaja-alainen, hallinnonalat ylittävä strategiatyö koronakriisistä toipumiseksi. Painopisteen pitäisi olla ennen mutta lapsissa, nuorissa ja ikäihmisissä.

Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohtaan viitaten, me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen:

* Vantaan kaupunki käynnistää kokonaisvaltaisen selvitystyön siitä, millaisia inhimillisiä, sosiaalisia ja terveydellisiä kustannuksia koronapandemia ja sen aiheuttamat rajoitukset ovat tuoneet sekä siitä, miten kaupunki ja kaupunkilaiset voivat siirtyä kriisin jälkeiseen aikaan. Selvitystyön perusteella käynnistetään kokonaisvaltainen strategiatyö, jossa hahmotetaan tiekartta koronakriisistä toipumiseen.”

Kaupunginvaltuusto 25.1.2021 § 23

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Koronapandemia on merkityksellisyydessään erittäin poikkeuksellinen kriisi, joka on vaikuttanut käytännössä jokaiseen kaupunkilaiseen, yritykseen, yhteisöön ja kaupunkiorganisaatioon monin tavoin. Koronakriisistä toipuminen vie kaupunkilaisilta, yrityksiltä ja muilta toimijoilta sekä kaupunkiorganisaatiolta arvioiden mukaan joitain vuosia.

THL on julkaissut raportin COVID19-epidemian vaikutuksista hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen. Raportin mukaan epidemialla ja sen pitkittymisellä on ollut laajoja ja merkittäviä seurauksia väestön terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin, palvelujärjestelmän toimintaan ja palvelujen käyttöön sekä kansantalouteen.

Koronaepidemialla on ollut vaikutuksia lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin sekä heidän palvelujensa toteutumiseen, joka ilmenee tuen tarpeen ovat kasvuna. Koronaepidemian vaikutukset kansantalouteen ovat syntyneet suurelta osin epidemian hillitsemiseksi tarvittavien rajoitustoimien myötä. Talouden elpyminen riippuu olennaisesti siitä, miten ja millä aikataululla rajoitustoimia kyetään purkamaan.

Väestön hyvinvoinnin näkökulmasta arvioidaan epidemian vaikeutuessa tai pitkittyessä sosiaalisten ongelmien hankaloituvan ja yleistyvän. Vaikeimmat patoutuneet palvelutarpeet näkyvät paitsi sosiaalipalveluissa, myös etuuksien tarpeessa ja terveyspalvelujen tarpeissa vielä jonkin aikaa. Epidemian pitkittyminen tarkoittaisi myös palvelutuotannon pysymistä kuormittuneena - hoidon viivästyminen pahentaisi ja pitkittäisi sairauksia, ja siten entisestään kasvattaisi jo nyt suurta kuormitusta.

Työllisyyden kehitys on ydinkysymys väestön toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta. Epidemiasta toipumisessa on näin erityisesti niissä väestönosissa, joita epidemia ja sen rajoitustoimet ovat koetelleet ankarimmin, kuten nuoret, vähän koulutetut ja ulkomaalaistaustaiset henkilöt. Perusterveydenhuollon kuormittuneisuuden osalta puolestaan on oleellista, milloin voidaan lopettaa erilliset koronaepidemian vastaanotot, mittava näytteiden ottaminen ja tartunnanjäljitykset. Mikäli epidemia pitkittyy, erityisesti vaativampien palvelujen tarve kasvaa.

Hoitovelan purkaminen voi alueesta riippuen kestää jopa vuoden tai pari. Mikäli epidemia pitkittyy maailmalla, tartuntaryppäitä tulee aika ajoin myös Suomeen, minkä vuoksi jonkinlaista valmiustilaa joudutaan ylläpitämään. (THL, *COVID19-epidemian vaikutuksista hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen,* 2021)

Vantaan kaupungille laaditaan parasta aikaa kuntalain (410/2015) 37 § mukaista kuntastrategiaa alkavalle valtuustokaudelle. Lain mukaan kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategiatyössä tehdään kattava selvitystyö nykytilanteesta sisältäen koronapandemian vaikutukset. Kuntastrategiaan perustuen laaditaan vuosittain talousarvio ja taloussuunnitelma, jotka tulevalla suunnitelmakaudella sisältävät myös mahdolliset lisäpanostukset koronakriisistä palautumiseen ja sen aiheuttamien muutosten mahdolliseen vakiinnuttamiseen.

Jo nyt tiedetään, että korona on aiheuttanut monenlaista hoito-, hoiva- ja palveluvelkaa.

Kaupunginvaltuustossa 15.6. käsittelyssä ollut talousarviokehys on laadittu kestävän kasvun ennusteen pohjalta. Koronan aiheuttamasta epävarmasta tilanteesta huolimatta kaupunki jatkaa vastuullista kasvua: palveluita kehitetään ja uusia investointeja tehdään. Veronkorotuksia ei suunnitella. Valtion mahdollinen koronatuki vuodelle 2022 on päättämättä. Kehys vuodelle 2022 on tehty tiedossa olevien valtion päätösten pohjalta ns. teknisenä kehyksenä.

Tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti vuoden 2022 kehyksen vuosikate on 94 miljoonaa euroa ja tulosennuste -18 miljoonaa euroa. Kehys ei sisällä vielä koronatilanteesta palautumisen suunnitelman panostuksia. Ne tehdään syksyllä lopulliseen talousarvioon, kun tiedetään taloudellinen liikkumavara.

Erityisesti koronakriisistä johtuvien lisävelvoitteiden ja -tavoitteiden mukaiset toimenpiteet koostetaan yhteen koronasta toipumisen suunnitelmaan. Suunnitelmassa huomioidaan myös valtion avustukset ja kompensaatiot.

Jo keväällä 2020 vain muutama kuukausi pandemian alkamisesta ja rajoitustoimien asettamisesta ryhdyttiin Vantaalla pohtimaan epidemian mahdollisia pitkäaikaisia vaikutuksia. Tilanne oli sen verran historiallinen ja poikkeuksellinen, että jo tuossa vaiheessa ennakoitiin, että epidemialla saattaa olla pidempiaikaisiakin vaikutuksia. Kesän 2020 aikana myös toimialoja pyydettiin arvioimaan epidemian ja rajoitustoimenpiteiden keskeisiä vaikutuksia. Tässä vaiheessa häiriötilannetta oli kestänyt vasta muutaman kuukauden ja arviot keskittyivät pääasiassa henkilöstö- ja organisaatiovaikutuksiin, valmiuteen ja viestintään.

Kaupunginjohtajan mediainfoissa havaintoja koronaepidemian vaikutuksista on tuotu laajasti esille. Lapsiin ja nuoriin kohdistuvista vaikutuksista pidettiin myös erikseen oma mediainfo, jonka avulla pyrittiin myös herättämään laajempaa keskustelua rajoitustoimien vaikutuksista lasten ja nuorten hyvinvointiin.

Kevään 2021 aikana käynnistettiin laaja-alainen ja kaupunkitasoinen suunnittelu koronakriisistä toipumiseksi ja jälkihoidon varmistamiseksi. Työtä on tehty kaikilla toimialoilla ja suunnitelmaa on käsitelty sekä kaupungin häiriötilannejohtoryhmässä että kaupungin johtoryhmässä.

Tunnistetuista haasteista on tunnistettu seuraavat tavoitteet, joiden saavuttamiseksi laaditaan toimenpidesuunnitelmaa:

- Työllisyyden ja yritysten elpymisen tukeminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja hoitovelan kurominen
- Oppimisvajeen paikkaaminen ja varhaiskasvatuksen tukeminen
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen
- Syrjäytymisen ehkäisy ja myönteisen erityiskohtelun toimenpiteet
- Panostukset osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisääviin toimiin sekä harrastuksia ja tapahtumatuotantoa tukevia toimiin.
- Monikielisen viestinnän vahvistaminen ja maahanmuuttajien suomen kielen oppimisen tukeminen
- Etäjohtamisen ja henkilöstön hyvinvoinnin tukeminen
- Kaupungin organisaation palautuminen ja kehittäminen
- Muut

Koronan haitoista toipumisen suunnitelma sekä toimialojen arviot koronan vaikutuksista palvelutarpeisiin esitellään valtuustolle ja tuodaan kaupunginhallitukseen käsiteltäväksi alkusyksyn 2021 aikana.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 41

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) antaa Antero Eerolalle ja 15 muulle valtuutetulle kaupunkistrategia ja johdon toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että lausunnon viimeinen virke kuuluu seuraavasti:
"~~- Suunnitelman keskeisiä nostoja esitellään valtuutetuille alkusyksyn 2021 aikana ja suunnitelma tuodaan kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.~~ Koronan haitoista toipumisen suunnitelma sekä toimialojen arviot koronan vaikutuksista palvelutarpeisiin esitellään valtuustolle ja tuodaan kaupunginhallitukseen käsiteltäväksi alkusyksyn 2021 aikana."

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Liite:
- allekirjoitettu Antero Eerolan ja 15 muun valtuutetun aloite Vantaalle kokonaisvaltainen strategia koronakriisistä toipumiseen

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
kaupunginjohtaja Ritva Viljanen, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
kehityspäällikkö Paula Harju, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
VALTUUSTOALOITE **VANTAALLE KOKONAISVALTAINEN STRATEGIA KORONAKRIISISTÄ TOIPUMISEEN** Koronakriisi Suomessa jatkuu. Samalla pandemian ja erityisesti sen tuomien rajoitusten inhimilliset kustannukset kasaantunut. Näin niistä voi tulla vielä pitkäaikaisia. Lasten oikeuksia ja hyvinvointia koronaepidemian jälkihoidossa pohtinut sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä varoittaa, että ”pitkittyvä kriisi vaikuttaa syvästi jo valmiiksi heikommassa asemassa olevien lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointiin, ja kriisin sosiaaliset vaikutukset voivat olla erittäin pitkäaikaisia”. Helsingin Sanomat uutisoi 25.1. että opettajien jaksaminen on koronarajoitusten keskellä kovalla koetuksella pääkaupunkiseudun kunnissa. ”Turvavälit toteutuvat samalla todennäköisyydellä kuin kieltäisi lintua lentämästä”, eräs opettaja kuvaa vaikeaa arkeaan HS:n uutisoinnissa. Julkisuudessa on kerrottu myös, miten yrittäjien henkinen avuntarve ovat lisääntyneet rajusti koronavuonna. Tilannetta ei ainakaan helpota se, että yritysten tilapäinen konkurssisuoja päättyy tammikuussa. Myös työpaikan menettäminen voi johtaa moniin henkisiin ongelmiin.	Aloitteen tekijän nimi: *Antero Eerola* Aloitteen allekirjoittajat: 1. *Minttu Sillanpää* 2. *Tiina Tuomela* 3. *Niilo Kärki* 4. *Jari Jääskeläinen* 5. *Kati Tyystjärvi* 6. *Jussi Saramo* 7. *Joel Linnainmäki* 8. *Sveta Silvennoinen-Hiisku* 9. *Vaula Norrena* 10. *Minna Kuusela* 11. *Eve Rämö* 12. *Emmi Pajunen* 13. *Tanja Vahvelainen* 14. *Sirpa Kauppinen* 15. *Jouko Jääskeläinen*

Toistaiseksi Vantaa on reagoinut koronan jälkeiseen aikaan vain suunnitelmilla sopeuttaa kuntataloutta. Tämä jättää kuitenkin huomiotta pandemian ja sen tuomien rajoitusten inhimilliset, sosiaaliset, terveydelliset, myös mielenterveydelliset kustannukset. Laajamittaisten rokotusten käynnistäminen on avainasemassa koronan voittamisessa ja rajoitusten purkamisessa. Pandemian loppu ja taloudellinen elpyminen ei silti välttämättä korjaa inhimillisiä ongelmia. Siksi Vantaan pitäisi omalta osaltaan käynnistää laaja-alainen, hallinnonalat ylittävä strategiatyö koronakriisistä toipumiseksi. Painopisteen pitäisi olla ennen mutta lapsissa, nuorissa ja ikäihmisissä. Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohtaan viitaten, me allekirjoittaneet valtuutetut teemme seuraavan valtuustoaloitteen: *** Vantaan kaupunki käynnistää kokonaisvaltaisen selvitystyön siitä, millaisia inhimillisiä, sosiaalisia ja terveydellisiä kustannuksia koronapandemia ja sen aiheuttamat rajoitukset ovat tuoneet sekä siitä, miten kaupunki ja kaupunkilaiset voivat siirtyä kriisin jälkeiseen aikaan. Selvitystyön perusteella käynnistetään kokonaisvaltainen strategiatyö, jossa hahmotetaan tiekartta koronakriisistä toipumiseen.** Vantaalla 25.1.2021 Antero Eerola kaupunginvaltuutettu (vas.)	

42 § Vastaus Vihreän valtuustoryhmän ja 3 muun valtuutetun aloitteeseen ohjelma koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseksi / RV

VD/3796/00.02.00.03/2021

RV/PH/S-AP/AH

Vihreä valtuustoryhmä sekä 3 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kaupunginvaltuuston julkisessa selostustilaisuudessa torstaina 8.4.2021 kaupunginjohtaja kertoi, että kaupunki on käynnistämässä koronan jälkihoitoon tähtäävän ohjelman laatimisen. Myös poliitikot ovat useissa yhteyksissä esittäneet kokonaisvaltaisen strategian laatimista koronarajoitusten aiheuttamien ongelmien korjaamiseksi.

Jo nyt on havaittavissa, että koronarajoitukset ovat lisänneet mm. mielenterveyden ongelmia, haasteita koulunkäynnissä, eri ikäryhmien fyysisen kunnon voimakasta heikentymistä sekä erilaisia sosiaalisia ongelmia.

Me allekirjoittaneet kannatamme lämpimästi kaupunkitasoisen ohjelman laatimista koronapandemiasta aiheutuneiden ongelmien korjaamiseksi. Esitämme ohjelmaan liittyen seuraavaa:

1. Ohjelmassa on kohdennettava määräaikaisesti kehyksen ylittävää lisärahaa koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseen.

2. Ohjelman laadinnassa ja toteutuksessa tulee tehdä toimialarajat ylittävää yhteistyötä

3. Ohjelmassa tulee huomioida seuraavat osa-alueet:
- lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen
- mielenterveys
- oppilas- ja opiskelijahuolto
- etäopetuksen aiheuttamien haittavaikutusten korjaaminen
- nuorten päihteillä ja väkivallalla oireiluun puuttuminen
- perheiden tukeminen
- aikuisten mielenterveyden tukeminen
- vanhusten fyysisen kunnon vahvistaminen ja yksinäisyyden aiheuttamien ongelmien korjaaminen.”

Kaupunginvaltuusto 12.4.2021 § 29

Päätös:
Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

___

Kaupunkistrategian ja johdon toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Koronapandemia on merkityksellisyydessään erittäin poikkeuksellinen kriisi, joka on vaikuttanut käytännössä jokaiseen kaupunkilaiseen, yritykseen, yhteisöön ja kaupunkiorganisaatioon monin tavoin.

Koronakriisistä toipuminen vie kaupunkilaisilta, yrityksiltä ja muilta toimijoilta sekä kaupunkiorganisaatiolta arvioiden mukaan joitain vuosia.

THL on julkaissut raportin COVID19-epidemian vaikutuksista hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen. Raportin mukaan epidemialla ja sen pitkittymisellä on ollut laajoja ja merkittäviä seurauksia väestön terveyteen, hyvinvointiin ja elinoloihin, palvelujärjestelmän toimintaan ja palvelujen käyttöön sekä kansantalouteen.

Koronaepidemialla on ollut vaikutuksia lasten, nuorten ja lapsiperheiden hyvinvointiin sekä heidän palvelujensa toteutumiseen, joka ilmenee tuen tarpeen ovat kasvuna. Koronaepidemian vaikutukset kansantalouteen ovat syntyneet suurelta osin epidemian hillitsemiseksi tarvittavien rajoitustoimien myötä. Talouden elpyminen riippuu olennaisesti siitä, miten ja millä aikataululla rajoitustoimia kyetään purkamaan.

Väestön hyvinvoinnin näkökulmasta arvioidaan epidemian vaikeutuessa tai pitkittyessä sosiaalisten ongelmien hankaloituvan ja yleistyvän. Vaikeimmat patoutuneet palvelutarpeet näkyvät paitsi sosiaalipalveluissa, myös etuuksien tarpeessa ja terveyspalvelujen tarpeissa vielä jonkin aikaa. Epidemian pitkittyminen tarkoittaisi myös palvelutuotannon pysymistä kuormittuneena - hoidon viivästyminen pahentaisi ja pitkittäisi sairauksia, ja siten entisestään kasvattaisi jo nyt suurta kuormitusta.

Työllisyyden kehitys on ydinkysymys väestön toimeentulon ja hyvinvoinnin kannalta. Epidemiasta toipumisessa on näin erityisesti niissä väestönosissa, joita epidemia ja sen rajoitustoimet ovat koetelleet ankarimmin, kuten nuoret, vähän koulutetut ja ulkomaalaistaustaiset henkilöt. Perusterveydenhuollon kuormittuneisuuden osalta puolestaan on oleellista, milloin voidaan lopettaa erilliset koronaepidemian vastaanotot, mittava näytteiden ottaminen ja tartunnanjäljitykset. Mikäli epidemia pitkittyy, erityisesti vaativampien palvelujen tarve kasvaa.

Hoitovelan purkaminen voi alueesta riippuen kestää jopa vuoden tai pari. Mikäli epidemia pitkittyy maailmalla, tartuntaryppäitä tulee aika ajoin myös Suomeen, minkä vuoksi jonkinlaista valmiustilaa joudutaan ylläpitämään. (THL, *COVID19-epidemian vaikutuksista hyvinvointiin, palvelujärjestelmään ja kansantalouteen,* 2021)

Vantaan kaupungille laaditaan parasta aikaa kuntalain (410/2015) 37 § mukaista kuntastrategiaa alkavalle valtuustokaudelle. Lain mukaan kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Strategiatyössä tehdään kattava selvitystyö nykytilanteesta sisältäen koronapandemian vaikutukset. Kuntastrategiaan perustuen laaditaan vuosittain talousarvio ja taloussuunnitelma, jotka tulevalla suunnitelmakaudella sisältävät myös mahdolliset lisäpanostukset koronakriisistä palautumiseen ja sen aiheuttamien muutosten mahdolliseen vakiinnuttamiseen. Jo nyt tiedetään, että korona on aiheuttanut monenlaista hoito-, hoiva- ja palveluvelkaa.

Kaupunginvaltuustossa 15.6. käsittelyssä ollut talousarviokehys on laadittu kestävän kasvun ennusteen pohjalta. Koronan aiheuttamasta epävarmasta tilanteesta huolimatta kaupunki jatkaa vastuullista kasvua: palveluita kehitetään ja uusia investointeja tehdään. Veronkorotuksia ei suunnitella. Valtion mahdollinen koronatuki vuodelle 2022 on päättämättä. Kehys vuodelle 2022 on tehty tiedossa olevien valtion päätösten pohjalta ns. teknisenä kehyksenä.

Tuottavuus- ja kasvuohjelman mukaisesti vuoden 2022 kehyksen vuosikate on 94 miljoonaa euroa ja tulosennuste -18 miljoonaa euroa. Kehys ei sisällä vielä koronatilanteesta palautumisen suunnitelman panostuksia. Ne tehdään syksyllä lopulliseen talousarvioon, kun tiedetään taloudellinen liikkumavara. Erityisesti koronakriisistä johtuvien lisävelvoitteiden ja -tavoitteiden mukaiset toimenpiteet koostetaan yhteen koronasta toipumisen suunnitelmaan. Suunnitelmassa huomioidaan myös valtion avustukset ja kompensaatiot.

Kevään 2021 aikana käynnistettiin laaja-alainen ja kaupunkitasoinen suunnittelu koronakriisistä toipumiseksi ja jälkihoidon varmistamiseksi. Työtä on tehty kaikilla toimialoilla ja suunnitelmaa on käsitelty sekä kaupungin häiriötilannejohtoryhmässä että kaupungin johtoryhmässä. Suunnitelmassa on tarkoitus tehdä konkreettisia nostoja toipumisen ja jälkihoidon varmistamiseksi. Samoin tullaan arvioimaan toimenpiteiden mahdolliset kustannukset.

Tunnistetuista haasteista on tunnistettu seuraavat tavoitteet, joiden saavuttamiseksi laaditaan toimenpidesuunnitelmaa:

- Työllisyyden ja yritysten elpymisen tukeminen
- Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelu- ja hoitovelan kurominen
- Oppimisvajeen paikkaaminen ja varhaiskasvatuksen tukeminen
- Lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen
- Syrjäytymisen ehkäisy ja myönteisen erityiskohtelun toimenpiteet
- Panostukset osallisuutta ja yhteisöllisyyttä lisääviin toimiin sekä harrastuksia ja tapahtumatuotantoa tukevia toimiin.
- Monikielisen viestinnän vahvistaminen ja maahanmuuttajien suomen kielen oppimisen tukeminen
- Etäjohtamisen ja henkilöstön hyvinvoinnin tukeminen
- Kaupungin organisaation palautuminen ja kehittäminen
- Muut

Aloitteessa on nostettu esille osa-alueita, joita toipumisessa on huomioitava. Mainitut osa-alueet ovat tuttuja ja toimialoillakin tunnistettuja. Erityisesti lasten ja nuorten hyvinvointi on herättänyt huolta rajoitusten jatkuessa ja aiheesta on järjestetty oma kaupunginjohtajan mediainfokin. Rajoitusten purkamisen järjestystä pohdittaessa on myös koko ajan huomioitu lapset ja nuoret ensin -periaate.

Koronan haitoista toipumisen suunnitelma sekä toimialojen arviot koronan vaikutuksista palvelutarpeisiin esitellään valtuustolle ja tuodaan kaupunginhallitukseen käsiteltäväksi alkusyksyn 2021 aikana.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 42

Kaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Vihreälle valtuustoryhmälle sekä kolmelle muulle valtuutetulle kaupunkistrategia ja johdon toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.
Käsittely:
Merkittiin, että kaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että lausunnon viimeinen virke kuuluu seuraavasti:
"~~Suunnitelman keskeisiä nostoja esitellään valtuutetuille alkusyksyn 2021 aikana ja suunnitelma tuodaan kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.~~ Koronan haitoista toipumisen suunnitelma sekä

toimialojen arviot koronan vaikutuksista palvelutarpeisiin esitellään valtuustolle ja tuodaan kaupunginhallitukseen käsiteltäväksi alkusyksyn 2021 aikana."

Päätös:

Hyväksyttiin muutettu esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Vihreiden valtuustoryhmän ja 3 muun valtuutetun aloite ohjelma koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseksi

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
kaupunginjohtaja Ritva Viljanen, etunimi.sukunimi@vantaa.fi
kehityspäällikkö Paula Harju, etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & **Aloite**	**Aloitteen tekijä/tekijät ja** **allekirjoitukset**
Ohjelma koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseksi Kaupunginvaltuuston julkisessa selostustilaisuudessa torstaina 8.4.2021 kaupunginjohtaja kertoi, että kaupunki on käynnistämässä koronan jälkihoitoon tähtäävän ohjelman laatimisen. Myös poliitikot ovat useissa yhteyksissä esittäneet kokonaisvaltaisen strategian laatimista koronarajoitusten aiheuttamien ongelmien korjaamiseksi. Jo nyt on havaittavissa, että koronarajoitukset ovat lisänneet mm. mielenterveyden ongelmia, haasteita koulunkäynnissä, eri ikäryhmien fyysisen kunnon voimakasta heikentymistä sekä erilaisia sosiaalisia ongelmia. Me allekirjoittaneet kannatamme lämpimästi kaupunkitasoisen ohjelman laatimista koronapandemiasta aiheutuneiden ongelmien korjaamiseksi. Esitämme ohjelmaan liittyen seuraavaa: 1) Ohjelmassa on kohdennettava määräaikaisesti kehyksen ylittävää lisärahaa koronan aiheuttaman hoito- ja palveluvelan korjaamiseen. 2) Ohjelman laadinnassa ja toteutuksessa tulee tehdä toimialarajat ylittävää yhteistyötä 3) Ohjelmassa tulee huomioida seuraavat osa-alueet: - lasten ja nuorten hyvinvoinnin tukeminen - mielenterveys - oppilas- ja opiskelijahuolto - etäopetuksen aiheuttamien haittavaikutusten korjaaminen - nuorten päihteillä ja väkivallalla oireiluun puuttuminen - perheiden tukeminen	Aloitteen tekijän nimi: *Vihreä valtuustoryhmä* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Tanja Vahvelainen 2. Juha Malmi 3. Tuomela Tiina

- aikuisten mielenterveyden tukeminen - vanhusten fyysisen kunnon vahvistaminen ja yksinäisyyden aiheuttamien ongelmien korjaaminen *12.4.2021*	

43 § Vastaus Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 8 muun valtuutetun aloitteeseen maksuttomasta aamupalasta vantaalaisiin kouluihin / KK

VD/1033/00.02.00.03/2021

KK/PN/AI/AH

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä 8 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n kouluterveyskyselyn mukaan peruskouluikäisistä huomattava osa ei syö aamupalaa arkiaamuisin. Neljäs- ja viidesluokkalaisten kohdalla näin on joka neljänneksen kohdalla. Kahdeksas- ja yhdeksänluokkalaisista jopa yli 40 prosenttia jättää aamupalan väliin.

Tutkimukset ovat osoittaneet linkin terveellisen aamupalan ja koulumenestyksen välillä. Valitettavasti kaikissa kodeissa ei ole yhtäläisiä edellytyksiä huolehtia ravitsevasta aamiaisesta.

Niissä kunnissa, joissa koulut ovat tarjonneet ilmaisen aamupalan, tulokset ovat olleet myönteisiä. Esimerkiksi Lahdessa on syksystä 2019 asti tarjottu viikoittainen aamupala neljässä koulussa, jotka on valittu kokeiluun sosioekonomisin perustein. Aamiainen on auttanut paitsi jaksamaan koulutyössä, myös mahdollistanut aikuisten kiireettömän kohtaamisen ja kartoittamaan koululaisten elämäntilannetta.

Samanlaista järjestelyä olisi syytä kokeilla myös Vantaalla. Kokeilu voitaisiin aloittaa alueilla, joissa korostuvat työttömyys, taloudelliset vaikeudet ja muuta kuin suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden osuus. Kyseessä olisivat käytännössä samat alueet, joissa on ollut käynnissä kaupungin myönteisen erityiskohtelun ohjelma. Myöhemmin käytäntö voitaisiin laajentaa kaikkiin kaupungin peruskouluihin.

Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohtaan viitaten, Vasemmistoliiton valtuustoryhmä tekee seuraavan valtuustoaloitteen:

Kaupunki ryhtyy järjestämään maksutonta aamupalaa vantaalaisissa kouluissa. Ensivaiheessa aamupala voisi olla tarjolla kouluissa, jotka sijaitsevat myönteisen erityiskohtelun ohjelman alueille. Myöhemmin käytäntöä voidaan laajentaa muihin kaupungin kouluihin. Samalla kaupungin pitää seurata maksuttoman aamupalan vaikutuksia oppilaiden jaksamiseen ja hyvinvointiin.”

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalle on annettava jokaisena työpäivänä tarkoituksenmukaisesti järjestetty ja ohjattu, täysipainoinen maksuton ateria. Vantaalla tarjotaan lisäksi välipala niille oppilaille, joille se on terveydentilan kannalta välttämätöntä (esim. diabeetikot, vammaisopetuksen oppilaat).

Vuonna 2019 kouluterveyskyselyssä Vantaan 4.–5. -luokkalaisista 68,7 % ilmoitti syövänsä aamupalan jokaisena arkiaamuna, 17 %, 3–4 arkiaamuna, 10,2 %. 1–2 arkiaamuna, 4,1 % ilmoitti, ettei syö aamupalaa kertaakaan arkiaamuisin. Vantaan 8.–9. -luokkalaisten osalta vastaavat luvut olivat 55,6 %, 17,5 %, 16,0 % ja 10,8 %.

Vantaan perusopetuksen oppilasmäärä on n. 24 500 oppilasta. Myönteisen erityiskohtelun ohjelman alueet ovat Hakunila, Länsimäki, Havukoski, Mikkola ja Martinlaakso. Alueiden peruskoulut ovat Lehtikuusen ja Sotungin koulut Hakunilassa, Länsimäen koulu Länsimäessä, Havukosken ja Kytöpuiston koulut Havukoskella, Mikkolan koulu Mikkolassa ja Kivimäen, Martinlaakson ja Mårtensdalin koulut Martinlaaksossa. Kouluissa on oppilaita 5 337, joista alakoululaisia 3 175 ja yläkoululaisia 2 162. Vantin hinnaston mukaisen koulujen aamupalan (puuro, hedelmäsose, näkkileipä, juoma) hinta on 1,27 euroa per annos. MEK-alueiden oppilaille tarjottavan aamupalan kustannukseksi tulisi n. 6 780 euroa per koulupäivä. Lukuvuodessa koulupäiviä on 190, jolloin lukuvuoden kustannukset MEK-alueiden koulujen aamupalasta olisivat lähes 1,3 M euroa, jos aamupala olisi tarjolla kaikille koulujen oppilaille.

Vantaan perusopetuksen oppilaita on n. 24 000. Kaikissa Vantaan kouluissa toteutettuna aamupalan tarjoamisen kustannukset olisivat lähes 5,8 milj. euroa.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman (2019–2021) viimeinen ohjelmavuosi on käynnissä ja jatkosta ei ole vielä tehty päätöksiä. Vuosittain määrärahaa on ollut käytössä 2 milj. euroa ja koko ohjelmakaudella siis 6 milj. euroa. Ohjelman määrärahojen käytön kohteet v. 2021 on jo suunniteltu ja sovittu. Toimenpiteet ovat vaihdelleet kesäruokailusta kaupunginosien viihtyisyyden parantamiseen sekä rekrytointeihin: esimerkiksi varhaiskasvatukseen, peruskouluihin ja toisen asteen opetukseen on palkattu lisää ammattilaisia tukea kaipaavien lasten ja nuorten avuksi.

Myönteisen erityiskohtelun ohjelman toteuttamista halutaan jatkaa, vuoden 2022 talousarvion kehysesityksessä ohjelman toteuttamiseen on esitetty budjetoitavaksi 2 milj. euroa.

Vantaan kaupungin taloudellisen tilanteen ennustetaan muodostuvan tiukaksi. Uusien ei-lakisääteisten palveluiden avaaminen on nykyisessä tilanteessa hyvin tarkkaan harkittava. Aamupalan tarjoaminen kohdennetusti niille, jotka eivät syö aamupalaa, olisi vaikeaa toteuttaa asianmukaisesti ja yhdenvertaisesti. MEK-alueiden koulujen tai koko Vantaan kaikkien peruskoulujen oppilaille aamupalan tarjoamisen kustannukset olisivat niin suuret, että kasvatuksen ja oppimisen toimialan näkemyksen mukaan toimintaa ei ole tarkoituksenmukaista käynnistää.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 43

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Vasemmistoliiton valtuustoryhmälle ja 8 muulle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
hallintopäällikkö Pirkko Nurmi puh. 050 312 1592, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
VASEMMISTOLIITTON VALTUUSTORYHMÄN ALOITE **Maksuton aamupala vantaalaisiin kouluihin** Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n kouluterveyskyselyn mukaan peruskouluikäisistä huomattava osa ei syö aamupalaa arkiaamuisin. Neljäs- ja viidesluokkalaisten kohdalla näin on joka neljänneksen kohdalla. Kahdeksas- ja yhdeksänluokkalaisista jopa yli 40 prosenttia jättää aamupalan väliin. Tutkimukset ovat osoittaneet linkin terveellisen aamupalan ja koulumenestyksen välillä. Valitettavasti kaikissa kodeissa ei ole yhtäläisiä edellytyksiä huolehtia ravitsevasta aamiaisesta. Niissä kunnissa, joissa koulut ovat tarjonneet ilmaisen aamupalan, tulokset ovat olleet myönteisiä. Esimerkiksi Lahdessa on syksystä 2019 asti tarjottu viikoittainen aamupala neljässä koulussa, jotka on valittu kokeiluun sosioekonomisin perustein. Aamiainen on auttanut paitsi jaksamaan koulutyössä, myös mahdollistanut aikuisten kiireettömän kohtaamisen ja kartoittamaan koululaisten elämäntilannetta. Samanlaista järjestelyä olisi syytä kokeilla myös Vantaalla. Kokeilu voitaisiin aloittaa alueilla, joissa korostuvat työttömyys, taloudelliset vaikeudet ja muuta kuin suomea ja ruotsia äidinkielenään puhuvien oppilaiden osuus. Kyseessä olisivat käytännössä samat alueet, joissa on ollut käynnissä kaupungin myönteisen erityiskohtelun ohjelma. Myöhemmin käytäntö voitaisiin laajentaa	Aloitteen tekijän nimi: *Vasemmistoliiton valtuustoryhmä* Aloitteen allekirjoittajat: 1. Tiina Tuomela 2. Sirpa Kauppinen 3. Vaula Norrena 4. Joel Linnainmäki 5. Minna Kuusela 6. Sveta Silvennoinen-Hiisku 7. Minna Atiye 8. Tanja Vahvelainen

kaikkiin kaupungin peruskouluihin. Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohtaan viitaten, Vasemmistoliiton valtuustoryhmä tekee seuraavan valtuustoaloitteen: *** Kaupunki ryhtyy järjestämään maksutonta aamupalaa vantaalaisissa kouluissa. Ensivaiheessa aamupala voisi olla tarjolla kouluissa, jotka sijaitsevat myönteisen erityiskohtelun ohjelman alueille. Myöhemmin käytäntöä voidaan laajentaa muihin kaupungin kouluihin. Samalla kaupungin pitää seurata maksuttoman aamupalan vaikutuksia oppilaiden jaksamiseen ja hyvinvointiin.** Vantaalla 25.1.2020 Vasemmistoliiton valtuustoryhmä	

44 § Lausunto Liikenne- ja viestintäministeriölle luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi / HW

VD/6256/00.04.03/2021

HW/TV/LS

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt lausuntoa liikenneturvallisuusstrategian luonnoksesta. Lausunto on pyydetty antamaan 13.8.2021 mennessä.

Liikenneturvallisuusstrategian (Luonnos 8.6.2021) keskiössä on kokonaisvaltainen lähestymistapa liikenneturvallisuuteen: se kattaa kaikki liikennemuodot. Liikennekuolemien ja -onnettomuuksien vähentämiseen liittyvien tavoitteiden ei tule olla sidottuja siihen, tapahtuuko onnettomuus maalla, merellä vai ilmassa, sillä jokainen liikennekuolema on liikaa.

Liikenneturvallisuusstrategian visio on, että kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, ettei kukaan kuole tai loukkaannu vakavasti liikenteessä.

Strategiset linjaukset ohjaavat vision saavuttamista:

1) Liikenneturvallisuus on koko yhteiskunnan yhteinen asia
2) Päätöksenteon on perustuttava tietoon
3) Eri toimijoiden liikenneosaamista on lisättävä
4) Asenteiden on muututtava liikenteessä
5) Liikennejärjestelmän ja sen kaikkien osien on oltava turvallisia
6) Teknologian kehitys luo turvallisuutta
7) Lainsäädännön on edistettävä turvallista liikkumista.

Strategiset linjaukset ja tavoitteet asetetaan vuosille 2022–2026. Strategia on tarkoitus päivittää viiden vuoden välein, ja se toimii samalla osana valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Kunnat on asetettu yhdeksi vastuutahoksi 23:een kaikkiaan 116 toimenpiteestä (toimenpidenumerot 14, 29, 37, 48, 57–59, 63, 67–71, 74–76, 79, 81, 82, 84, 89, 96, 97).

Poliisi tilastoi Vantaalla tieliikenneonnettomuuksissa vuonna 2020 neljä kuollutta ja 160 loukkaantunutta. Taajamassa aiheutui näistä alle 60 prosenttia; jalankulkijat ja pyöräilijät loukkaantuvat useimmiten taajamassa, autonkuljettajista puolet taajaman ulkopuolella. Vantaalla ei ole enää tasoristeyksiä henkilöliikenteen radoilla, ja kuolemat aiheutuvat junaliikenteessä lähinnä itsemurhista. Strategian määritelmän mukaisissa vesiliikenteessä ja harrasteilmailussa ei uhreja Vantaalla yleensä aiheudu. Liikenteen edelleen automatisoituessa joudutaan myös kyberuhkien aiheuttamiin liikenneturvallisuusongelmiin tulevaisuudessa varautumaan.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 44

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa liikenne- ja viestintäministeriölle liitteen mukainen Vantaan kaupungin lausunto.
Käsittely:
Asian käsittelyn aikana vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään alla olevan mukaisesti.

Lausunnon ensimmäinen kappale muutettiin kuulumaan seuraavasti:
Valtakunnallinen strategia on tärkeä, monialaisesti toimintoja turvallisuusajattelua kohti ohjaava

asiakirja. Liikenneturvallisuusstrategia kattaa nyt kaikki liikennemuodot. ~~Nollavisiotavoite vuoteen 2050 mennessä voi tuntua kovin utopistiselta, mutta esimerkiksi omaan tuttavapiiriin konkretisoituna nollavisio kuulostaa oikealta tavoitteelta.~~ *Liikenneturvallisuusstrategian tavoitteita ohjaa nollavisio. EU:n nollavisiossa asetetaan tavoitteeksi, että tieliikennekuolemien määrä saadaan vähennettyä nollaan vuoteen 2050 mennessä. Nollavision toteutuessa kenenkään ei tarvitse kuolla tai vakavasti loukkaantua tieliikenteessä. Valtioneuvosto on jo 20 vuotta sitten vuoden 2001 periaatepäätöksessään sitoutunut nollavisioon ja myös tällä strategialla tavoitellaan nollavisiota. Vaikka aikaa vuoteen 2050 on runsaasti, niin silti nollavisiotavoitteen saavuttaminen on haastavaa liikenneturvallisuuden nykytilanteeseen nähden. Siksi se edellyttää kaikkien eri osapuolten pitkäjänteistä ja suunnitelmallista sitoutumista tähän yhteiseen tavoitteeseen.*

Lausunnon toisen ja kolmannen kappaleen väliin lisättiin uusi kappale:
Liikenneturvallisuusstrategian tulisi ohjata myös liikenneturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä koskien älyliikennettä ja sen eettisiä kysymyksiä. Myös sähköpotkulautojen ja vastaavien tulevaisuuden innovaatioiden liikenneturvallisuus tulee huomioida lainsäädännössä. Strategiassa tulisi huomioida lasten ja nuorten liikenneturvallisuus paremmin, mm. turvalliset koulutiet, potkulaudat, mopot, mönkijät. Myös esteettömyyden edistämiseen tarvittaisiin linjaukset liikenneturvallisuusstrategiassa.
Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin lausunto luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi
- Lausuntopyyntö 8.6.2021: Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
vs- apulaiskaupunginjohtaja Henry Westlin, puh. 0400 417 436, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vanda

Lausunto
9.8.2021
VD/6256/00.04.03/2021

Liite

Vastaanottaja: Liikenne- ja viestintäministeriö
Viite: VN/13615/2019

Vantaan kaupungin lausunto liikenne- ja viestintäministeriön luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Valtakunnallinen strategia on tärkeä, monialaisesti toimintoja turvallisuusajattelua kohti ohjaava asiakirja. Liikenneturvallisuusstrategia kattaa nyt kaikki liikennemuodot. Liikenneturvallisuusstrategian tavoitteita ohjaa nollavisio. EU:n nollavisiossa asetetaan tavoitteeksi, että tieliikennekuolemien määrä saadaan vähennettyä nollaan vuoteen 2050 mennessä. Nollavision toteutuessa kenenkään ei tarvitse kuolla tai vakavasti loukkaantua tieliikenteessä. Valtioneuvosto on jo 20 vuotta sitten vuoden 2001 periaatepäätöksessään sitoutunut nollavisioon ja myös tällä strategialla tavoitellaan nollavisiota. Vaikka aikaa vuoteen 2050 on runsaasti, niin silti nollavisiotavoitteen saavuttaminen on haastavaa liikenneturvallisuuden nykytilanteeseen nähden. Siksi se edellyttää kaikkien eri osapuolten pitkäjänteistä ja suunnitelmallista sitoutumista tähän yhteiseen tavoitteeseen.

Vantaan kaupungin näkökulmasta tieliikenne on edelleen merkittävin liikenneturvallisuuden parantamistarpeen kannalta. Poliisi tilastoi tieliikenneonnettomuuksissa vuonna 2020 Vantaalla 160 loukkaantunutta ja neljä kuollutta. Vantaalla ei ole enää tasoristeyksiä henkilöliikenteen radoilla, joten itsemurhat junan eteen jättäytymällä aiheuttavat raideliikenteessä eniten uhreja. Strategiassa mainittu yleinen tiedottaminen radan ylitysten ja muista riskeistä on myös tarpeen nimenomaan lapsille ja nuorille (selfien ottamiset ja muut nettihaasteet).

Liikenneturvallisuusstrategian tulisi ohjata myös liikenneturvallisuutta koskevaa lainsäädäntöä koskien älyliikennettä ja sen eettisiä kysymyksiä. Myös sähköpotkulautojen ja vastaavien tulevaisuuden innovaatioiden liikenneturvallisuus tulee huomioida lainsäädännössä. Strategiassa tulisi huomioida lasten ja nuorten liikenneturvallisuus paremmin, mm. turvalliset koulutiet, potkulaudat, mopot, mönkijät. Myös esteettömyyden edistämiseen tarvittaisiin linjaukset liikenneturvallisuusstrategiassa.

Strategian määritelmän mukaisissa vesiliikenteessä ja harrasteilmailussa ei uhreja Vantaalla yleensä aiheudu. Strategian mukaisesti kyberuhkiin joudutaan varautumaan tulevaisuudessa laajemmin myös liikenneturvallisuusmielessä.

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 Vantaan kaupunki

Puhelin 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kaupunkiympäristön toimiala

Liikenneturvallisuusstrategialuonnoksessa todetaan, että vastuullisessa liikenneturvallisuuden suunnittelussa huomioidaan myös ihmisten tuntemukset turvallisuudesta. Koetulla turvallisuudella on merkitystä erityisesti ihmisten liikennekäyttäytymiseen, esim. reittivalintoihin ja valittuun kulkuvälineeseen. Turvallisuuden tunteeseen vaikuttavatkin yleisen asennepiirin ja valvonnan lisäksi kaavoitus, kaupunkisuunnittelu ja kaupunkien liikennesuunnittelu. Turvallisen liikenneympäristön rakentamisen lähtökohdat luodaan kuntien kaavoituksessa ja palveluverkossa tehtävillä ratkaisuilla.

Vantaan kaupunki kartoitti asukkaidensa kokemaa turvallisuutta 10.3.2021-6.4.2021 välisenä aikana. Edellisen kerran turvallisuuskysely toteutettiin vuonna 2017. Kyselyn tuloksia hyödynnetään kaupungin turvallisuuden edistämisessä ja turvallisuustyön tukena. Turvallisuuskyselyn perusteella vantaalaiset mieltävät liikenneturvallisuuden kaupungissaan melko hyväksi. Kävelyn ja pyöräilyn omalla asuinalueellaan kokee turvalliseksi tai melko turvalliseksi n. 55 % vastanneista. Autoilun kokee turvalliseksi omalla asuinalueellaan 65 % vastanneista ja joukkoliikenteen n. 57 % vastanneista. Kävelyä, pyöräilyä ja autoilua pidetään edelleenkin turvallisena, vaikka laskua vuoden 2017 kyselyyn on tullut tässäkin jonkin verran. Turvallisuuskyselyn perusteella koetussa turvallisuudessa on Vantaalla havaittavissa alueellisia eroja.

Liikenneturvallisuusstrategialuonnoksessa strategiset linjaukset ja tavoitteet asetetaan vuosille 2022–2026. Kunnat on asetettu yhdeksi vastuutahoksi 23:een kaikkiaan 116 toimenpiteestä (14, 29, 37, 48, 57–59, 63, 67–71, 74–76, 79, 81, 82, 84, 89, 96, 97). Vantaalla on useita toimenpiteitä jo priorisoitukin, kuten koulujen ympäristöjen parantaminen sekä kestävän liikkumisen edistäminen. Nopeusrajoituksia tarkistetaan muun muassa liikenneympäristön muuttuessa. Laaja-alainen yhteistyö ja sen toimintatapojen kehittäminen on edelleen tärkeää, Vantaalla esimerkiksi liikenneturvallisuustyöryhmän ja yleisen turvallisuussuunnittelun kesken.

Vantaan kaupunkikin painottaa sitä, että yhteiskunnan tavoitteiden tulisi olla johdonmukaisia liikenneturvallisuustyön kannalta, esimerkiksi toimenpide 1 (sote) ja 71 (valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteet). Itsemurhien ehkäisytyö, mielenterveystyö ja päihderiippuvaisten hoito sekä ajovalvonta (mm. 2, 3, 5, 35, 36, 106–108) on merkittävä osa kehitettäessä tie- ja raideliikenteen kokonaisturvallisuutta.

Päätöksenteon on perustuttava tietoon, joten ajantasaisen tiedon keräämiseen ja tilastointiin esitetyt toimenpiteet (8–) ovat avainasemassa turvallisuuden seurannan onnistumisessa. Maiden välistä vertailua vaikeuttaa tilastointitavan erot, esimerkkisi Ruotsissa itsemurhat eivät tule tieliikenneonnettomuuksien tilastoihin kuten Suomessa.

Liikenneturvallisuusstrategian tavoitteena on elinikäisen liikennekasvatuksen vahvistaminen ja monipuolinen vaikuttaminen erilaisilla keinoilla liikennekäyttäytymisen taustalla olevien

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 Vantaan kaupunki

Puhelin 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kaupunkiympäristön toimiala

asenteiden muodostumiseen. Koska kestävä kehitys on yhteiskunnan eri aloilla painopisteenä, on erittäin kannatettavaa, että useita toimenpiteitä on esitetty muun muassa pyöräilyn opetuksen ja sen tiedottamisen edistämiseen (mm. 28, 37, 46, 47, 54) paitsi lapsille myös muille ikä- ja erityisryhmille. Asenteiden muodostumisessa haasteena on muun muassa netissä ja pelimaailmassa vastaan tuleva vastakkainen informaatio. Siksi uusien ja monipuolisten menetelmien edelleen kehittäminen on tärkeää, esimerkiksi opetuksen pelillistäminen.

Tavoitteena on, että liikennejärjestelmä on niin turvallinen, että ihmisestä johtuvat virheet eivät johda ihmishengen menetyksiin tai vakaviin loukkaantumisiin. Lisäksi sen on oltava saavutettava ja tasa-arvoinen eri käyttäjäryhmille. Monet strategiassa näihin tavoitteisiin pääsemiseksi esitetyistä toimenpiteistä (67–89) toteuttavat valtakunnallista liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Strategian mukaan kukin taho toteuttaa sille vastuutetut toimenpiteet määrärahojensa puitteissa, ja suurin osa toimenpiteistä toteutetaan nykyisen toiminnan suuntaamisena. Esitettyjen tavoitteiden kohtuullinenkin saavuttaminen vaatii kuitenkin runsaasti aikaa ja resursseja, joten toimenpiteitä tulisi pyrkiä priorisoimaan vaikuttavuuden perusteella. Toisaalta pienet nykyverkon parannustoimet koetaan usein vaikeammiksi toteuttaa kuin uudet hankkeet. Vantaalla kaupunkiympäristön toimialalla käyttöön otettu Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmä MATTI parantanee tulevaisuudessa pienten kohteiden hallintaa ja toteuttamista.

Raskaan liikenteen teknisiä järjestelmiä tulisi nopeammin päivittää niin, että muun muassa risteystilanteissa kuljettajan vastuuta näkemisestä ja turvallisuudesta ei siirrettäisi jalan ja pyörällä liikkuville, jopa lapsille tai vanhuksille. Tällä on suuri vaikutus myös turvallisuuden tunteeseen ja kestävien kulkutapojen käyttöön erityisesti koulumatkoilla.

Strategian nollavision toteutumista arvioidaan seuraamalla kuolleiden määriä kaikissa liikennemuodoissa. Se onkin luotettavin mittari valtakunnan tasolla, mutta esimerkiksi Vantaalla kuolemia on nykyisin 2–4 vuodessa, joten kuntatasolla myös loukkaantumisten määrää toimii mittarina. Siksi esitetty mikroliikkumisen ja pyöräliikenteen onnettomuuksien seurannan ja luotettavuuden kehittäminen on tärkeää. Tilastojen ajantasainen alueellinen hyödynnettävyys ja onnettomuusanalyysit ovat tärkeitä myös paikallisen liikenneturvallisuustyön tueksi ja suuntaamiseksi. Luotettava tilastointi lisää liikenneturvallisuustyön vaikuttavuutta.

Vantaan kaupunki
Kirjaamo
PL 1100
01030 Vantaan kaupunki

Puhelin 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Kaupunkiympäristön toimiala

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 8.6.2021
Dn:o VD/6256/00.04.03/2021

Liikenne- ja viestintäministeriö

Lausuntopyyntö

08.06.2021 VN/13615/2019

Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Johdanto

Liikenneturvallisuusstrategian keskiössä on kokonaisvaltainen lähestymistapa liikenneturvallisuuteen. Liikenneturvallisuus tulee käsittää laajasti niin, että se kattaa kaikki liikennemuodot. Liikennekuolemien ja –onnettomuuksien vähentämiseen liittyvien tavoitteiden ei tule olla sidottuja siihen tapahtuuko onnettomuus maalla, merellä vai ilmassa, sillä jokainen liikennekuolema on liikaa.

Liikenneturvallisuusstrategian tavoitteita ohjaa nollavisio. EU:n nollavisiossa asetetaan tavoitteeksi, että tieliikennekuolemien määrä saadaan vähennettyä nollaan vuoteen 2050 mennessä. Myös nollavisio tulee käsittää laajasti. Liikenneturvallisuusstrategian visiona on, että kaikki liikennemuodot ovat vuoteen 2050 mennessä niin turvallisia, että kukaan ei kuole tai loukkaannu vakavasti liikenteessä. Seitsemän strategista linjausta ohjaavat vision saavuttamista ja strategisia linjauksia toteuttavat konkreettiset toimenpide-ehdotukset.

Liikenneturvallisuusstrategiassa on kuvattu liikenneturvallisuuden nykytila kunkin liikennemuodon osalta. Lisäksi on kuvattu keskeinen lainsäädäntö sekä muut kansalliset ja kansainväliset hankkeet, jotka sisältävät myös liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyviä linjauksia, toimenpiteitä tai tavoitteita.

Liikenneturvallisuusstrategian vaikutuksia liikenneturvallisuuteen arvioidaan osittain samanaikaisesti lausuntokierroksen kanssa. Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää, että lausunnonantajat toisivat lausunnoissaan esiin arvioitaan liikenneturvallisuusstrategian mahdollisista vaikutuksista liikenneturvallisuuteen ja lausunnonantajien toimintaan. Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lisäksi toimenpiteiden vastuutahoja arvioimaan lausunnoissaan mahdollisia vaikutuksia niiden resursseihin.

Tausta

Liikenne- ja viestintäministeriö käynnisti hankkeen liikenneturvallisuusstrategian valmistelemiseksi 14.11.2019. Liikenneturvallisuusstrategian valmistelun taustalla on pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman kirjaus liikenneturvallisuudesta, jonka mukaan liikenneturvallisuuden parantaminen otetaan mukaan liikenteen ja liikennejärjestelmän kehittämiseen. Tarkoitus on, että liikenneturvallisuusstrategia on pitkän aikavälin strategisen ohjauksen väline. Strategia laaditaan vuosille 2022-2026.

Strategiassa käsitellään liikenneturvallisuutta kaikkien liikennemuotojen osalta. Liikenneturvallisuusstrategiaa on valmisteltu laajassa, poikkihallinnollisessa sidosryhmäyhteistyössä. Liikenneturvallisuusstrategian valmistelua on ohjannut ohjausryhmä. Ohjausryhmän lisäksi strategiaa on valmisteltu aktiivisesti liikennemuotokohtaisissa työryhmissä, joiden tehtävänä on ollut valmistella erityisesti strategiaa toteuttavat toimenpide-ehdotukset.

Vastausohjeet vastaanottajille

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön. Lausuntoa ei tarvitse lähettää erikseen sähköpostitse tai postitse. Myös muut kuin lausuntopyynnön vastaanottajat voivat antaa lausuntonsa hallituksen esityksen luonnoksesta.

Lausunnon antaakseen vastaajan tulee rekisteröityä ja kirjautua lausuntopalvelu.fi:hin. Tarkemmat ohjeet palvelun käyttämiseksi löytyvät lausuntopalvelu.fi sivuilta Ohjeet > Käyttöohjeet. Palvelun käyttöönoton tukea voi pyytää osoitteesta lausunto.om@om.fi.

Mikäli et halua rekisteröityä palveluun, se ei ole este lausunnon antamiselle, vaan lausunnon voi lähettää sähköpostitse liikenne- ja viestintäministeriön kirjaamoon (kirjaamo@lvm.fi). Lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteenä liikenne- ja viestintäministeriön diaarinumeroa VN/13615/2019.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä ja hankeikkunassa.

Liikenne- ja viestintäministeriö järjestää liikenneturvallisuusstrategian sidosryhmätilaisuuden elokuun 10 päivänä. Ministeri Timo Harakka avaa sidosryhmätilaisuuden, jonka jälkeen esitellään strategian valmistelua, käydään läpi aikataulua sekä avataan tehtyä työtä ja käytyjä keskusteluja. Kutsumme myös teidät mukaan keskusteluun, joten ilmoittauduttehan seminaariin 5.8 menneessä osoitteessa:

https://link.webropolsurveys.com/S/FD74C1203A71A055

Aikataulu

Lausunto pyydetään toimittamaan liikenne- ja viestintäministeriölle viimeistään 13.8.2021.

Valmistelijat

Lisätietoja antavat
erityisasiantuntija Maija Rekola, p. 0295 342 109, maija.rekola(at)lvm.fi (14.6-8.7)
ylitarkastaja Laura Kolinen, p. 0295 342 023, laura.kolinen(at)lvm.fi (4.8-6.8)
ylitarkastaja Eeva Asikainen, p. 0295 342 174, eeva.asikainen(at)lvm.fi (9.7-23.7)
suunnittelija Lasse Heliste, p. 0295 342 010, lasse.heliste(at)lvm.fi (26.7-3.8)

Linkit

https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM054:00/2019 - Linkki liikenneturvallisuusstrategian hankeikkunasivulle.

Liitteet:

Luonnos liikenneturvallisuusstrategiaksi.pdf - Luonnos liikenneturvallisuusstrategiaksi

Lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi.pdf - Lausuntopyyntö luonnoksesta liikenneturvallisuusstrategiaksi

Jakelu:

Aeropole Oy
Ahvenanmaan maakuntahallitus
Airpro Oy
Ajovarma
Ajovarma
A-katsastus Oy
A-klinikkasäätiö
AKT
Allianssi ry
Aluehallintovirasto
Ammattipätevyyskouluttajat ry
ANS Finland
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto AKT ry
Auto- ja kuljetusalan työntekijäliitto ry
Autoalan keskusliitto
Autoalan keskusliitto
Autokoululiitto
Autoliikenteen Työnantajaliitto ry
Autoliitto
Autoliitto
Autotuojat ry
BF-Lento Oy
Business Finland
Business Finland
CAP-Group Oy
Datadrivers Oy
Destia Oy
Dignita Systems Suomi Oy
Dokk
Elinkeinoelämän keskusliitto
Eläkeliitto
Espoon kaupunki
Espoon kaupunki
Etelä-Karjalan liitto

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Pohjanmaan pelastuslaitos
Etelä-Savon ELY-keskus
Etelä-Savon maakuntaliitto
Etelä-Savon pelastuslaitos
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Etelä-Suomen Liikunta ja Urheilu
Fimea
Finanssialan Keskusliitto
Finavia Oyj
Finavia Oyj
Finlandia Sailing
Finnair Oyj
Finnair Oyj
Finnair Oyj
FinnHems Oy
Finnpilot Pilotage Oy
Finrail Oy
Fintraffic
Fintraffic Lennonvarmistus Oy
Forum Virium
Forum Virium
Gradia
HAMK
Heliflite Oy
Heliwest Oy
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Helsingin kaupungin liikennelaitos
Helsingin kaupunki
Helsingin kaupunki
Helsingin pelastuslaitos
Helsingin poliisilaitos
Helsingin seudun liikenne
Helsingin seudun liikenne
HF Helicopters Oy
HKL
HSL
Humaani Oy
Huoltovarmuuskeskus
Hyvinkään Ilmailukerho
Hämeen ELY-keskus
Hämeen liitto
Hämeen poliisilaitos
Hätäkeskuslaitos
Ilmatieteen laitos
Ilmavoimat
Ilmavoimat
Invalidiliitto
Invalidiliitto ry
ITM Finland Oy

ITS-Finland
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Suomen poliisilaitos
Itä-Uudenmaan pelastuslaitos
Itä-Uudenmaan poliisilaitos
Joensuun kaupunki
Jokilaaksojen pelastuslaitos
Jyväskylän kaupunki
Jyväskylän kaupunki
Kaakkois-Suomen ELY-keskus
Kaakkois-Suomen poliisilaitos
Kainuun ELY-keskus
Kainuun liitto
Kainuun pelastuslaitos
Kajaanin kaupunki
Kanta-Hämeen pelastuslaitos
KELA
Keski-Pohjanmaan ja Pietarsaaren pelastuslaitos
Keski-Pohjanmaan liitto
Keski-Suomen ELY-keskus
Keski-Suomen liitto
Keski-Suomen pelastuslaitos
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos
Kilpailu- ja kuluttajavirasto
Kotkan kaupunki
Kuluttajaliitto
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kummikoulu
Kuntaliitto
Kuntaliitto
Kuopion kaupunki
Kuopion kaupunki
Kuopion yliopistollinen sairaala
Kuuloliitto
Kuuloliitto
Kuurojen Liitto
Kymenlaakson liitto
Kymenlaakson pelastuslaitos
Kyyti Group
Lahden kaupunki

Lahden kaupunki
Lapin aluehallintovirasto
Lapin ELY-keskus
Lapin liitto
Lapin Pelastuslaitos
Lapin poliisilaitos
Lappeenrannan kaupunki
Lapsiasiavaltuutetun toimisto
Lentokoulu Pirkanmaa Oy
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenne- ja viestintävirasto
Liikenneoikeusyhdistys
Liikenneoikeusyhdistys
Liikenneoikeusyhdistys
Liikenneopetus ry
Liikenneturva
Liikenneturva
Liikenneturva
Liikenneturvallisuuden erityisasiantuntijat LIIKO ry
Liikennevakuutuskeskus
Liikennevakuutuskeskus
Liikennevirasto
Liikenteen turvallisuuskouluttajat (LIITU) ry
Linja-autoliitto
Linja-autoliitto
Logistiikkayritysten Liitto ry
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Lounais-Suomen poliisilaitos
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos
Länsi-Uudenmaan poliisilaitos
Maa- ja metsätalousministeriö
Maanmittauslaitos MML
MaaS Global
Mannerheimin Lastensuojeluliitto
Melaveikot RY
Meri-Lapin joukkoliikenne
Metsästäjäliitto
Metsästäjäliitto
Mielenterveyden keskusliitto
Mieli Suomen Mielenterveys ry
MIELI Suomen mielenterveys ry
MIELI Suomen mielenterveys ry

Mikkelin kaupunki
Mikkelin kaupunki
Muistiliitto ry
Multicoptercenter Oy
Nobina oy
Nuorten akatemia
Näkövammaisten Keskusliitto
Näkövammaisten liitto ry
Oikeusministeriö
Oikeusministeriö
Oikeusrekisterikeskus
Onnettomuustietoinstituutti
Onnettomuustietoinstituutti
Onnettomuustutkintakeskus
Onnibus Oy
Opetus- ja kulttuuriministeriö OKM
Opetushallitus
Opetushallitus
OTKES
Oulun kaupunki
Oulun kaupunki
Oulun poliisilaitos
Oulun yliopistollinen sairaala
Paikallisliikenneliitto
Pirkanmaan ELY-keskus
Pirkanmaan liitto
Pirkanmaan pelastuslaitos
Pohjanmaan ELY-keskus
Pohjanmaan liitto
Pohjanmaan pelastuslaitos
Pohjanmaan poliisilaitos
Pohjois-Karjalan ELY-keskus
Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pohjois-Karjalan pelastuslaitos
Pohjois-Pohjanmaan Ely-keskus
Pohjois-Pohjanmaan liitto
Pohjois-Savon Ely-keskus
Pohjois-Savon liitto
Pohjois-Savon pelastuslaitos
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Poliisiammattikorkeakoulu
Poliisihallitus
Poliisihallitus
Poliisihallitus
Poliisihallitus
Poliisihallitus
Porin kaupunki
Porin kaupunki
Posti Oyj
Posti Oyj
Psykologiliitto

Punainen Risti
Punainen Risti
Puolustus- ja Ilmailuteollisuusyhdistys PIA ry
Puolustusministeriö
Puolustusministeriö
Puolustusvoimat
Puolustusvoimat
Pyöräliitto
Pyöräliitto ry
Päijät-Hämeen lentokenttäsäätiö sr
Päijät-Hämeen liitto
Päijät-Hämeen pelastuslaitos
Pääesikunta
RaceWKND
Rajavartiolaitos
Rajavartiolaitos
Rautatiealan unioni
Riistakeskus
Rikoksentorjuntaneuvosto
Rikosseuraamuslaitos
Robots Expert Finland Oy
Rovaniemen kaupunki
Rovaniemen kaupunki
RPAS Finland ry
RPAS Finland ry
RPAS Finland ry
RPAS Finland ry
Saaristoasiain neuvottelukunta
Saaristoasiain neuvottelukunta
SAK
SAKKI ry
Satakunnan ELY-keskus
Satakunnan pelastuslaitos
Satakuntaliitto
Savonlinja
SF-Caravan ry
Sisäministeriö
Sisäministeriö
Sisäministeriö
Sisäministeriö
Sisäministeriö
Sisäministeriö
Sisä-Suomen poliisilaitos
Sitowise
Skipperi
Sosiaali- ja terveysministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö
STM
STTK
Sukeltajaliitto ry
Suomen Ammattiliikenne Akatemia Oy

Suomen Autokoululiitto ry
Suomen Huolinta- ja Logistiikkaliitto ry
Suomen ilmailuliitto
Suomen Ilmailuliitto
Suomen Ilmailuopisto
Suomen kuljetus ja logistiikka ry
Suomen kuljetus ja logistiikka ry
Suomen Kuljetus ja Logistiikka SKAL ry
Suomen Kuntaliitto
Suomen Liikennelääketieteen yhdistys
Suomen lukiolaisten liitto
Suomen Lukiolaisten Liitto
Suomen Melonta- ja soutuliitto ry
Suomen Melontakouluttajat ry
Suomen Meripelastusseura ry
Suomen Meripelastusseura ry
Suomen moottorilentäjien liitto
Suomen moottorilentäjien liitto
Suomen moottorilentäjien liitto AOPA Finland
Suomen Moottoriliitto
Suomen Moottoripyöräkouluttajat ry (SMOK)
Suomen motoristit ry
Suomen motoristit ry
Suomen Navigaatioliitto
Suomen Navigaatioliitto ry
Suomen Navigoinninopettajat ry
Suomen Nuorisovaltuustojen Liitto - Nuva ry
Suomen Psykologiliitto ry
Suomen Purjehduksenopettajat PORY ry
Suomen Purjehdus ja Veneily ry
Suomen Purjehdus ja Veneily ry
Suomen Purjehdus ja Veneily ry
Suomen Taksiliitto
Suomen tieyhdistys
Suomen Tieyhdistys
Suomen uimaopetus ja hengenpelastusliitto
Suomen Vanhempainliitto ry
Suomen ympäristökeskus
Suomen Yrittäjät
Taksiliitto
Tampereen kaupunki
Tampereen kaupunki
Tampereen kaupunki
Tampereen Navigaatioseura
Tampereen yliopistollinen sairaala
Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy
Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos
Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos
Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos
Terveyden ja Hyvinvoinnin laitos
Tier

Tietosuojavaltuutettu
Tilastokeskus
Tilastokeskus
Tilastokeskus
Tulli
Tulli
Tulli
Tulli
Turun kaupunki
Turun kaupunki
Turun yliopistollinen keskussairaala
Turvallisesti vesillä ry
Turvallisuus- ja kemikaalivirasto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työ- ja elinkeinoministeriö
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan ELY-keskus
Uudenmaan liitto
Vaasan kaupunki
Valtakunnallinen vammaisneuvosto VANE
Valtioneuvoston kanslia
Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriö
Valtiovarainministeriö
Vantaan kaupunki
Vantaan kaupunki
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen ELY-keskus
Varsinais-Suomen liitto
Varsinais-Suomen pelastuslaitos
Venealan keskusliitto Finnboat ry
Vessel Traffic Services Finland Oy
Viestintävirasto
Wing Aviation LLC
VOI
VOI
VR
VR-yhtymä Oy
VR-yhtymä Oy
Väylävirasto
Väylävirasto
Väylävirasto
Väylävirasto
Ympäristöministeriö
Ympäristöministeriö
Ympäristöministeriö

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Immonen Elina
LVM

Kolinen Laura
Liikenne- ja viestintäministeriö

45 § **Lausunto Etelä-Suomen aluehallintovirastolle koskien kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttamista ja toiminnan aloittamislupaa / Suomen Paalauskeskus Oy / HW**

VD/6093/00.04.03/2021
HW/MSi/PKa/KN/LS

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt Vantaan kaupungilta lausuntoa Suomen Paalauskeskus Oy:n ympäristöhakemuksesta koskien kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttamista ja aloittamista. Lausunto pyydettiin antamaan 12.7.2021 mennessä, mutta siihen on haettu ja saatu lisäaikaa 13.8.2021 saakka.

Suomen Paalauskeskus Oy on hakenut Etelä-Suomen aluehallintoviranomaista ympäristöluvan muutosta koskien kierrätysmateriaalilaitoksen vastaanottomääriä ja toiminta-aikoja. Laitos sijaitsee Vantaan Kiilassa osoitteessa Hanskallionkuja 1 ja 4. Yrityksen tavoitteena on kasvattaa kierrätysmateriaalien käsittelymääriä merkittävästi verrattuna nykyiseen ympäristölupaan ja mahdollistaa kuljetukset ja kuorman purkaminen myös yöaikaan ja viikonloppuisin.

Etelä-Suomen aluehallintovirasto on pyytänyt kiinnittämään ottamaan lausunnossa kantaa myös yhteisvaikutuksiin, joita alueelle keskittyneillä jätehuollon ja jätteenkäsittelyn toiminnoilla on. Alueella on vireillä useita toiminnan kapasiteetin kasvattamiseen tähtääviä lupahakemuksia eri toimijoilta.

Vantaan ympäristölautakunta antaa kunnallisen ympäristöviranomaisen lausunnon asiassa kokouksessaan 12.8.2021.

Lupahakemus liitteineen on kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa:
https://ylupa.avi.fi/fi-FI/asia/1947455.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 45

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään antaa Etelä-Suomen aluehallintovirastolle liitteen mukainen Vantaan kaupungin lausunto.
Käsittely:
Asian käsittelyn aikana vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään siten, että lausunnon viidennen kappaleen loppuun lisättiin seuraava virke:
”Tästä syystä kaupunki ei tue toiminta-aikojen pidentämistä.”
Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:
- Vantaan kaupungin lausunto
- Lausuntopyyntö koskien kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttaminen ja toiminnan aloittamislupa, Vantaa/ Suomen Paalauskeskus Oy

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Suunnittelija Paula Kankkunen, puh. +358 50 302 3992, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Lausunto Suomen Paalauskeskus Oy:n toiminnan muutosta koskevasta hakemuksesta

Vantaan kaupunginhallitus antaa seuraavan lausunnon Suomen Paalauskeskus Oy:n toiminnan muutosta koskevasta hakemuksesta:

Suomen Paalauskeskus Oy hakee muutosta kierrätysmateriaalilaitoksen vastaanottomääriin ja toiminta-aikoihin. Lupaa haetaan vastaanottaa, käsitellä ja välivarastoida paperia, pahvia, muovia ja pakkauksia enintään 42 000 tonnia vuodessa (voimassa olevassa luvassa 19 900 t). Toiminta-aikoihin haetaan muutosta siten, että kuljetuksia ja kuorman purkamista tehtäisiin sekä arki- että pyhäpäivinä maanantaista sunnuntaihin klo 6–24 (voimassa olevassa luvassa maanantaista perjantaihin 7–20). Jätteitä käsiteltäisiin maanantaista perjantaihin 7-20, pois lukien arkipyhät (voimassa olevassa luvassa maanantaista perjantaihin 7–18). Toiminnanharjoittaja hakee lupaa aloittaa hakemuksen mukainen toiminta muutoksenhausta huolimatta.

Laitos toimii kahdella kiinteistöllä (92-418-7-191 ja 92-34-1-1) osoitteissa Hanskallionkuja 1 ja 4. kiinteistö 92-418-7-191 on voimassa olevassa yleiskaavassa 2007 EJ-merkinnän alueella ja kiinteistö 92-34-1-1 TT-merkinnän alueella. Vantaan uudessa yleiskaavassa 2020 (kv 25.1.2021, ei vielä oikeusvaikutteinen) molemmat kiinteistöt ovat tilaa vaativan tuotanto- ja varastotoiminnan alueella (TT). Merkinnän mukaan alue varataan tuotanto- varasto-, logistiikka- ja yhdyskuntateknisen huollon toiminnoille. Alueelle saa sijoittaa toimintoja, joita niiden aiheuttamien ympäristöhäiriöiden vuoksi ei voi sijoittaa muille työpaikka-alueille. Uudessa yleiskaavassa 2020 toiminta-alueen länsipuolelle on osoitettu uusi luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas alue Kesämetsä, jonka luontoarvoja on vanhapuustoinen monipuolinen sekametsä, jossa on myös karumpia kalliometsäalueita. Kesämetsän pohjoisosan rehevä korpialue, on myös määritelty Luoteis-Vantaan liito-oravaselvityksessä liito-oravan kannalta kehittyväksi elinympäristöksi kolopuineen. Luo-alueen metsäalueet ovat osa maakunnallisesti ja myös paikallisesti tärkeää metsäistä ekologista yhteyttä, ja yleiskaavassa alueelle on osoitettu myös ekologinen runkoyhteys -merkintä. Asemakaavassa (340300, Kv 15.02.1999)) alueilla on erityisalueen (E) merkintä. Materiaalin varastointia tehdään myös Rahtikeskus Oy:ltä vuokratulta kiinteistöllä 92-34-1-1, joka on asemakaavassa merkitty varastorakennusten korttelialueeksi (TV-1). Kaavamääräyksen mukaan ulkovarastojen näkösuojaksi on rakennettava riittävän korkea aita.

Kaupunki katsoo, että toiminnan muutokselle ei varsinaisesti ole kaavallista estettä. Kuitenkin haetun enimmäisvastaanottokapasiteetin mukaisessa tilanteessa ajoneuvoliikenne laitokselle lähes kaksinkertaistuisi, mikä tarkoittaisi myös lisää pölyn ja liikenteestä aiheutuvan melun määrää alueella. Toiminnan melunhallintaa ja pölyämistä koskevien lupamääräysten tulee olla sellaiset, että toiminnasta ei aiheudu melu- eikä pölyhaittaa eikä muita ilmanlaatuongelmia lähellä asuville asukkaille.

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

Lähimmät asuinkiinteistöt sijaitsevat Kevättuulentiellä noin 300 metrin päässä toimipaikasta luoteeseen ja Kesäkyläntiellä noin 350 metrin päässä toimipaikasta länteen. Lisäksi kuljetusreitin varrella Katriinantien tuntumassa on asutusta. Keskeinen haitan aiheuttaja on raskas liikenne Katriinantiellä. Hakemuksen mukainen toiminta-aikojen laajennus mahdollistaisi kuljetukset arki- ja pyhäpäivinä klo 6-24, mikä on merkittävästi enemmän kuin nykyiset lupamääräykset (ma-pe klo 7-20) sallivat. Haetut toiminta-ajat eivät mahdollistaisi lähialueen asukkaille yhtään melutonta päivää. Tästä syystä kaupunki ei tue toiminta-aikojen pidentämistä.

Kaupunki ymmärtää, että kasvavat vastaanottomäärät edellyttävät liikennettä, jota on haastavaa saada mahtumaan nykyisen luvan raameihin, mutta samalla pitää hakemuksessa haettua toiminta-ajan laajennusta kohtuuttomana. Kiilan alueella tulisi toiminta-ajoissa pikemminkin pyrkiä yhtenäisempiin linjauksiin toimijoiden kesken.

Toiminnassa on myös huomioitava toiminta-alueen länsipuolelle uudessa yleiskaavassa osoitettu uusi luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen arvokas alue Kesämetsä siten, että esimerkiksi varastointitoimintoja ei levitetä kiinteistön ulkopuoliseen metsään. Lisäksi hulevesien hallinnassa alueella on noudatettava kaupungin hulevesiohjelmaa ja hulevesien hallinnan toimintamalleja.

VANTAAN KAUPUNGINHALLITUS

Vantaan kaupunki, Vanda stad
Kirjaamo, Registraturen
PL 1100, PB 1100
01030 Vantaan kaupunki, Vanda stad

Puhelin (vaihde), Telefon 09 83911
kirjaamo[at]vantaa.fi
www.vantaa.fi

VANTAAN KAUPUNKI - Kirjaamo
Saapunut: 4.6.2021
Dn:o VD/6093/00.04.03/2021

Hakija Suomen Paalauskeskus Oy

Asia Kierrätysmateriaalilaitoksen toiminnan muuttaminen ja toiminnan aloittamislupa, Vantaa

Aluehallintovirasto pyytää lausuntoanne asiakohdassa mainitusta hakemuksesta **12.7.2021** mennessä.

Lausunto pyydetään toimittamaan aluehallintovirastoon sähköisen asiointipalvelun kautta (avi.fi/sahkoiset-lomakkeet). Lausunnossa on ilmoitettava asian dnro **ESAVI/4977/2021**.

Erityisesti lausuntoa pyydetään seuraavista asioista:

Alueelle on keskittynyt paljon jätehuollon ja jätteenkäsittelyn toimintoja ja useampi lupahakemus on vireillä / suunnitteilla toiminnan kapasiteetin kasvattamiseksi. Lausunnoissa pyydetään erityisesti ottamaan kantaa, kuinka alueen toimijoiden yhteisvaikutukset tulisi huomioida.

Kuulutus ja hakemusasiakirjat ovat sähköisesti osoitteessa https://ylupa.avi.fi

Mikäli ette pidä lausunnon antamista tarpeellisena, pyydämme ilmoittamaan siitä kirjaamoomme.

Lisätietoja antavat

Ympäristöylitarkastaja Marjo Pusenius, puh. 0295 016 038
Ympäristöneuvos Anne Puska, puh. 0295 016 426
sähköposti: etunimi.sukunimi@avi.fi

JAKELU

Uudenmaan ELY/ ympäristö ja luonnonvarat
Vantaan kaupunki
Vantaan kaupungin ympäristönsuojeluviranomainen/ ympäristökeskus
Vantaan kaupungin terveydensuojeluviranomainen/ ympäristökeskus
Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

46 § Kivistön koulun alueen pysäköintilaitoksen rakentaminen (kvalt) / HW

VD/6156/02.01.00.04/2021
PW/GK/LS

Esitetään Kivistön koulun alueen pysäköintilaitoksen vähemmistöosuuden rahoittamiseksi hankkeen lisäämistä vuoden 2021 uudisrakentamisen investointiohjelmaan. Kaupunki perii investointimenot takaisin jäljellä olevia tontteja myydessään. Tavoitteena on saada alueen rakentaminen käyntiin.

Kivistön koulun alueen asemakaavassa on osoitettu asuinkortteleita 23184 ja 23186 varten rakennettavaksi yhteinen pysäköintitalo. Pysäköintitalo on osoitettu LPA-tonttina korttelissa 23185.

Tarkoituksena on, että pysäköintitaloa palvelevat asuntotontit rakentavat ja kustantavat pysäköintitalon rakentamisen ja ylläpidon. Kivistön koulun alueen tontit on varattu Fira Oy:lle (tontit 23184/3 ja 23186/1-4) sekä SRV Rakennus Oy:lle (tontit 23184/1-2). Kaupunki omistaa tontit nykyisin.

Kortteleiden 23184 ja 23186 asuntotontit omistavat pysäköintitalon tontin ja pysäköintilaitoksen määräosin. Omistusosuudet määräytyvät pysäköintilaitoksesta kullekin määräosaiselle omistajalle osoitettujen pysäköintipaikkojen lukumäärien mukaisessa suhteessa. Kaupunki luovuttaa kullekin asuntotontille määräosan pysäköintitalon tonttiin asuntotuotantoon luovutettavan tontinluovutuksen yhteydessä.

LPA-tontin määräosaisten omistajien kesken solmitaan maakaaren 14. luvun 3 §:n mukainen hallinnanjakosopimus, jolla osoitetaan pysäköintilaitoksesta kunkin määräosaisen omistajan yksinomaiseen hallintaan tulevat pysäköintipaikat sekä sovitaan LPA-tontin ja pysäköintilaitoksen ajoväylien ja kulkuyhteyksien käytöstä sekä pysäköintilaitoksen elinkaaren aikaisesta ylläpidosta, peruskorjauksista ja uusimisista. Hallinnanjakosopimus kirjataan LPA-tonttiin kohdistuvaksi parhaalle etusijalle sen jälkeen, kun kaupunki on ensimmäisen kerran luovuttanut määräosia LPA-tontista kortteleiden 23186 toteuttajille. Kirjaamisesta vastaavat määräosaiset omistajat LPA-tontin omistusosuuksien suhteessa.

Pysäköintilaitoksen rakentaa Fira Oy. Kaupunki ja Fira Oy tekevät pysäköintilaitoksen toteuttamisesta erillisen toteutussopimuksen. Fira Oy toimii pysäköintilaitoksen KVR-urakoitsijana.

Rakentajat ostavat tontit vaiheittain sitä mukaan, kun rakentamishankkeen toteuttamiselle ovat edellytykset olemassa. Omistusasuntokohteissa on oltava riittävä määrä asuntoja varattu ennakkoon, jotta tontti ostetaan ja hankkeen rakentaminen lähtee käyntiin. Asumisoikeus- ja vuokrakohteissa tarvitaan myönteinen ARA-päätös, jotta tontti ostetaan ja sopimukset rakentajan ja rakennuttajan kanssa allekirjoitetaan.

SRV Rakennus Oy:llä tontti 23184/1 on ollut kolme kertaa ennakkomarkkinoinnissa ja toistaiseksi ennakkomarkkinoinnissa ei ole tehty riittävästi asuntojen ennakkovarauksia. SRV Rakennus Oy:llä ovat nykyiset tonttivaraukset voimassa 30.6.2022 asti.

Fira Oy:llä on tonttien 23186/2-3 tonttivaraus voimassa 30.12.2021 asti. Toimijat odottavat saavansa tontteihin myönteisen ARA:n rahoituspäätöksen. Tontille 23186/2 on tavoite rakentaa TA-yhtymälle pitkän korkotuen vuokra-asuntoja. Tontille 23186/3 on tarkoitus rakentaa Asuntosäätiölle asumisoikeusasuntoja.

Fira Oy:llä on tontin 23184/3 tonttivaraus voimassa 30.9.2022 asti. Yhtiöllä on tarkoitus kehittää tontille ryhmärakentamishanke. Tonttien 23186/1 ja 4 tonttivaraukset ovat myöskin voimassa 30.9.2022 asti. Tontille 23186/1 on haettu ARA-avustusta Avaran hankkeelle, mutta rahoituspäätös puuttuu vielä. Tontin 23186/4 suunnitelmat ovat vielä avoinna.

Pysäköintitaloon olisi tulossa yhteensä 260 asemakaavan mukaisia velvoitepaikkaa. Autopaikat jakautuvat tonteittain seuraavasti:

Rakentaja	Tontti	Tonttivarausten voimassaoloaika	Autopaikat	Rakennusoikeus	Arvioidut maanmyyntitulot
SRV Rakennus Oy	23184/1	30.6.2022	42	4000	3 100 000
SRV Rakennus Oy	23184/2	30.6.2022	43	5000	3 200 000
Fira Oy	23184/3	30.9.2022	29	3700	2 000 000
Fira Oy	23186/1	30.9.2022	74	7500	4 600 000
Fira Oy	23186/2	30.12.2021	32	3700	1 800 000
Fira Oy	23186/3	30.12.2021	29	3700	1 700 000
Fira Oy	23186/4	30.9.2022	11	800	400 000
Yhteensä			260	28400	16 800 000

Fira Oy:llä olisi tarkoitus ostaa heti ARA-päätösten jälkeen tänä vuonna tontit 23186/2 ja 3, ja niiden arvioidut myyntitulot ovat noin 3,5 M€. Fira Oy:llä olisi tarkoitus ostaa myöhemmin ARA-päätöksen jälkeen tontti 23186/1, jonka arvioitu myyntihinta on 4,6 M€. Tällöin Fira Oy:lla olisi hallussaan 135 autopaikkaa eli enemmistö autopaikoista, ja yhtiö omistaa enemmistön tontin määräosista.

Loppujen 125 autopaikkojen vastaavat määräosat pysäköintitalon tontin omistuksesta toimijat saisivat sitä mukaan, kun ne ostavat siihen liittyvän asuintontin. Sitä ennen kaupunki asuntotonttien maanomistajana vastaa näistä autopaikoista ja niistä koituvista taloudellisista seuraamuksista.

Pysäköintitalon rakentaminen olisi tarkoitus aloittaa heti, kun Fira Oy on ostanut 135 autopaikan edestä tontteja. Tavoitteena on aloittaa rakentaminen vuoden 2022 alussa ja tehdä tarvittavat urakkasopimukset vielä tämän vuoden lopussa. Mikäli tontin 23186/1 rahoituspäätös viipyy, siirtyy myös pysäköintitalon rakentaminen.

Pysäköintilaitoksen rakentamiskustannukset ovat 5 451 613 € (alv 0 %). Hinta ei pidä sisällään jätehuoneen, muuntamon ja mahdollisten muiden kolmansien osapuolten laitteita ja kalustoa. Kaupungin omistukseen väliaikaisesti jäävien neljän tontin rahoitusosuus on yhteensä 2 620 968 € (alv 0 %). Autopaikan hinnaksi tulee 20967,74 €/ap (alv 0 %) ja 26000 €/ap (alv 24 %).

Kaupungin vähimmistöosuus 125/260 LPA-tontista ja pysäköintitalosta rakennetaan kaupungin taseeseen. Kaupunki omistaa osuutensa määräosana LPA-tontista pysäköintipaikkojen määrän suhteessa. Kaupunki myydessään jäljellä olevat asuntotontit ja luovuttaessaan määräosan LPA-tontista, kaupunki perii tontinsaajalta tontin osuuden pysäköintilaitoksen rakentamiskustannuksista. Kaupungin rahoitusta tarvitaan siten väliaikaisesti. Tavoitteena on, että tontin myyntipäätökset tehtäisiin tontinvarauksen haltijoille myönnettyjen tontinvarausten aikana. Mikäli tontinvarausten haltijat eivät osta määräajassa tontteja, kaupunki voi laittaa tontit yleiseen myyntiin.

Hanke ei ole kaupungin investointiohjelmassa, koska tavoite on ollut, että tonttien varaajat pystyvät ostamaan kaikki asuntotontit ja toteuttamaan pysäköintilaitoksen. Koska tontinmyynti on viivästynyt, tulee hanke lisätä kaupungin investointiohjelmaan. Hanke rahoitetaan uudisrakentamisen määrärahalla. Investointimenot maksetaan uudisrakentamisen menokohdalta ja pysäköintilaitoksien määräosien myynnistä saatavat tulot tilitetään vastaavalle menokohdalle. LPA-määräosia luovutettaessa tulisi pysäköintilaitoksen myynnin tulot kohdistaa hankkeelle. Pysäköintilaitoksen vastikkeista vastaa kiinteistöt ja tilat -palvelualue.

Koska kyseessä on uusien investointimenojen lisääminen talousarvion yhteydessä hyväksyttyyn investointiohjelmaan, on toimivalta asiasta päättämiseen kaupunginvaltuustolla. Talousarvioon tehtävät muutokset on esitettävä kaupunginvaltuustolle talousarviovuoden aikana.

Tekninen lautakunta 16.6.2021 § 6

Tilakeskusjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle ja edelleen kaupunginvaltuustolle Kivistön koulun alueen pysäköintilaitoksen osalta, että

a) hanke lisätään vuoden 2021 uudisrakentamisen investointiohjelmaan,
b) kaupungin investointirahoitusosuudeksi hyväksytään enintään 2 620 968 euroa (alv 0 %), ja
c) pysäköintilaitoksen kustannuksia ei sisällytetä taloussuunnitelmakauden 2022–2025 toimitilarakentamisen investointikehykseen eikä kiinteistöt ja tilat käyttötalouskehykseen.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 46

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi Kivistön koulun alueen pysäköintilaitoksen osalta, että

a) hanke lisätään vuoden 2021 uudisrakentamisen investointiohjelmaan,
b) kaupungin investointirahoitusosuudeksi hyväksytään enintään 2 620 968 euroa (alv 0 %), ja
c) pysäköintilaitoksen kustannuksia ei sisällytetä taloussuunnitelmakauden 2022–2025 toimitilarakentamisen investointikehykseen eikä kiinteistöt ja tilat käyttötalouskehykseen.

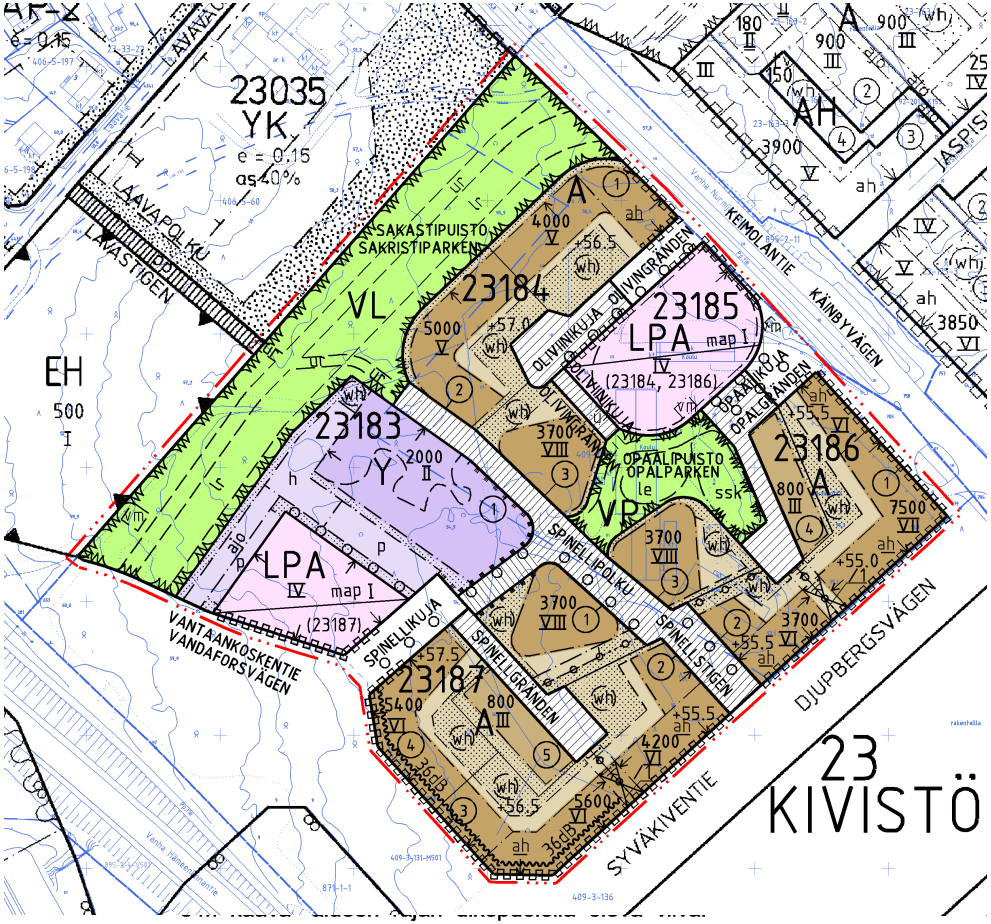
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- Liite 1: Ote asemakaavasta
- Liite 2: Tonttikohtaiset pysäköintipaikkojen lukumäärät
- Liite 3: Viitesuunnitelmat
- Liite 4: Rakennustapaselostus
- Liite 5: Maksuerätaulukko

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu, esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
projektijohtaja Gilbert Koskela, puh. 050 312 1915, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

A	**Asuinrakennusten korttelialue.** Kortteleita koskevat § 1-7
Y	**Yleisten rakennusten korttelialue.** Kortteleita koskevat § 1-7
VP	**Puisto.**
VL	**Lähivirkistysalue.**
LPA	**Autopaikkojen korttelialue.** Kortteleita koskevat § 1-7

§ 1 kaupunkikuva

Arkkitehtuurin tulee olla korkeatasoista ja innovatiivista.

Kaupunkikuvan ja viihtyisyyden vaatimukset tulee täyttää rakentamalla vaihtelevia rakennustyyppejä, kaupunkitiloja ja pysäköintilaitoksia. Kaupunkitilojen tulee ilmentää hyvän kaupunkisuunnittelun ja kestävän kehityksen tavoitteita siten, että syntyy vaihtelevia, intensiivisiä ja arkkitehtonisesti korkeatasoisia katu- ja korttelitiloja.

Tekniset laitteet tulee integroida luontevasti arkkitehtuuriin ja maankäyttöön. Aurinkopaneeleita ja muita energiaa säästäviä ja tuottavia ratkaisuja saa rakentaa. IV-konehuoneet ja sekä aidat ja muurit on sovitettava talon arkkitehtuuriin ja kaupunkikuvaan.

Rakennusten ensimmäisten kerrosten tulee asuinkerrostalojen ah -merkinnällä varustetussa osassa olla muita kerroksia korkeampia siten, että liike- ja palvelutilojen vaatimat tekniset asennukset mahdollistetaan. Maantasokerrosten julkisivu ja massoittelu tulee antaa avonainen ja toiminnallinen vaikutelma.

Rakennusten katoille saa rakentaa aurinkopaneeleja ja viherkattoja. Vantaankoskentien, Syväkiventien ja Keimolantien puoleisilla julkisivuilla parvekkeiden tulee pääsääntöisesti olla sisäänvedettyjä. Arkkitehtonisesti ja kaupunkikuvallisesti perustellut yksittäiset ulokeparvekkeet ovat sallittuja. Parvekkeet saavat ylittää rakennusalan. Kaava-alueen parvekkeet tulee lasittaa. Vantaankoskentien ja Syväkiventien varren asuinrakennuksissa tulee suosia viherhuoneita.

Lähtökohtaisesti julkisivujen tulee olla värikkäitä. Kadunpuoleisissa julkisivuissa ei sallita näkyviä elementtisaumoja. Maantasokerros (kellarikerros) tulee toteuttaa laadukkailla ja kestävillä materiaaleilla. Näkyvää betonisokkelia ei sallita.

Tonttien 23184/3, 23186/3 ja 23187/1 pistetalojen tulee muodostaa keskenään yhtenäinen kokonaisuus.

Kerrostalojen maantasokerroksesta osa on rakennettava asunnoiksi.

§ 2 laatu

Rakennusten julkisivuissa tulee käyttää kestäviä materiaaleja. Julkisivujen päämateriaalien käyttöikätavoite on vähintään 100 vuotta. Nykyisen koulurakennuksen purkamisen yhteydessä tulee laatia selvitys rakennusvalvonnalle tiilimateriaalin uusiokäytöstä uudisrakentamisessa ja ympäristötaiteessa.

Kaava-alueen ekotehokkuuden tulee olla tasoltaan hyvä.

Rakennusten ja ulkoalueiden toteutuksen tulee täyttää kestävän kehityksen ja tilojen muunneltavuuden vaatimukset sekä tukea energiaa säästäviä ja uusiutuvia energiamuotoja mahdollistavia ratkaisuja. Pihojen ja ulko-oleskelutilojen tulee olla vehreitä ja viihtyisiä.

Kaava-alueelle laaditaan rakentamisohje ja taiteen konsepti. Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun.

§ 4 liikenne ja pysäköinti

Pysäköintilaitosten tulee olla luonnonvaloisia ja viihtyisiä ja niiden tulee arkkitehtuuriltaan liittyä ympäröiviin asuinrakennuksiin. Tilojen turvallisuutta ja käytettävyyttä tulee edistää valaistuksella ja värien käytöllä.

Pysäköintilaitoksissa tulee varautua sähköautojen latauspisteisiin.

Autojen pysäköintilaitoksiin varataan varastotilaa pyörien ja mopojen pitkäaikaissäilytykseen sekä 40 k-m² pyörien kunnostus- ja pesutilaa tarvittavin varustein.

Asuintonteille saadaan sijoittaa teknistä huoltoa, koti- ja vammaispalvelua, kaupallisia kuljetuksia ja terveydenhoitoa palvelevia autopaikkoja sekä invapaikkoja.

Autopaikkoja saa sijoittaa kortteli- ja tonttijaosta huolimatta.

Rakennettavat autopaikat:
A -korttelit: 1 ap/ 130 k-m², asunnot
1 ap / 50 k-m², toimistot
1 ap / 35 k-m², liiketilat
1 ap / 170 k-m², palveluasunnot- ja palvelutilat

Y -korttelit: 1 ap / 65 k-m²

Kortteleiden 23184 ja 23186 autopaikat tulee sijoittaa korttelissa 23185 sijaitsevaan pysäköintilaitokseen.

Korttelin 23187 autopaikat tulee sijoittaa korttelissa 23183 sijaitsevaan pysäköintilaitokseen.

Tonteilla 23186/4 ja 23187/5 autopaikkoja voidaan sijoittaa pysäköintilaitosten lisäksi tonteillle enintään 1ap/asunto.

Rakennettavat polkupyöräpaikat:
Säältä suojattua helposti käytettävää tilaa polkupyöräpaikkoja varten on varattava tilaa A -kortteleissa vähintään 1 kpl / 35 k-m². Vähintään 50 % näistä tiloista on oltava lukittavia tiloja, 30% saa olla katoksia ja 20% avopaikkoja. Polkupyörien säilytystiloja saa myös rakentaa piha-alueelle rakennusalan ulkopuolelle.

Säältä suojattuja, helposti käytettäviä polkupyöräpaikkoja on toteutettava vähintään: toimisto-, palvelu- ja liiketilat 1 paikka / 40 k-m².

§ 6 hulevedet

Hulevedet tulee viivyttää korttelialueella. Rakennuslupaa varten on laadittava rakennuspaikkakohtainen hulevesisuunnitelma.

LPA -korttelialueilla sekä tonteilla 23186/4 ja 23187/5 hulevesien käsittelyssä tulee hyödyntää viherkattoja.

Y-korttelialueella hulevesien käsittelymenetelmästä riippumatta 70 % rakennusten kattopinta-alasta tulee toteuttaa viherkattona.

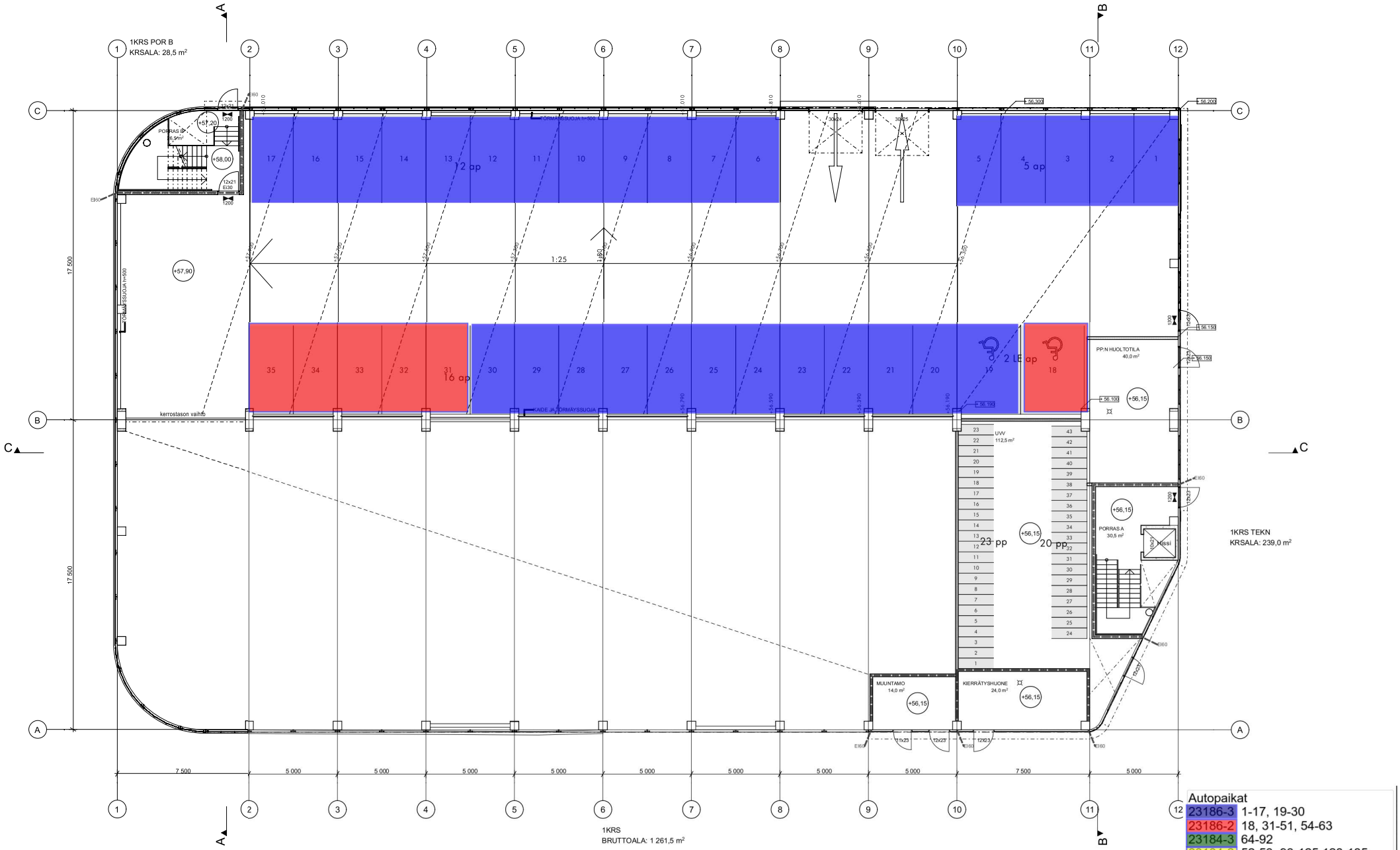
Kivistön pysäköintitalo - Oliviinikuja

Tonttikohtaiset autopaikkojen lukumäärät ja sijaintikaaviot

Tontti	ap / kpl	LE-ap	ap nro
92-23186-3	29	1	1-17, 19-30
92-23186-2	32	1	18, 31-51,54-63
92-23184-3	29	1	64-92
92-23184-2	43	2	52-53,93-125, 128-135
92-23184-1	42	2	126-127,136-145, 147-176
92-23186-1	74	3	177-250
92-23186-4	11	1	146, 251-260
	260	11	

*LE-ap sisältyvät autopaikkojen kokonaismäärään.

Autopaikat

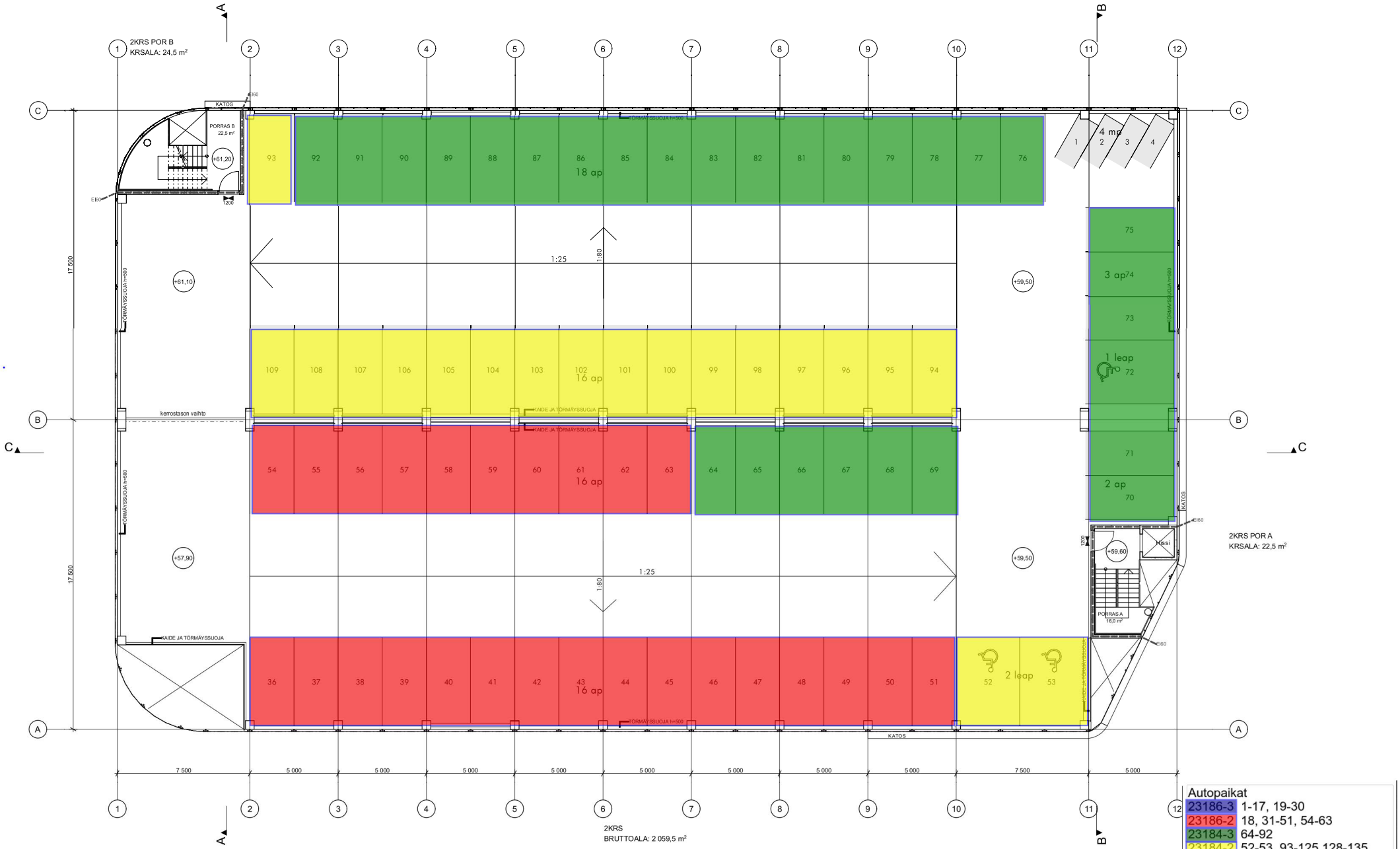
23186-3	1-17, 19-30
23186-2	18, 31-51, 54-63
23184-3	64-92
23184-2	52-53, 93-125,128-135
23184-1	126-127, 136-145, 147-176
23186-1	177-250
23186-4	146, 251-260

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

1 krs
1:200

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
7.5.2021

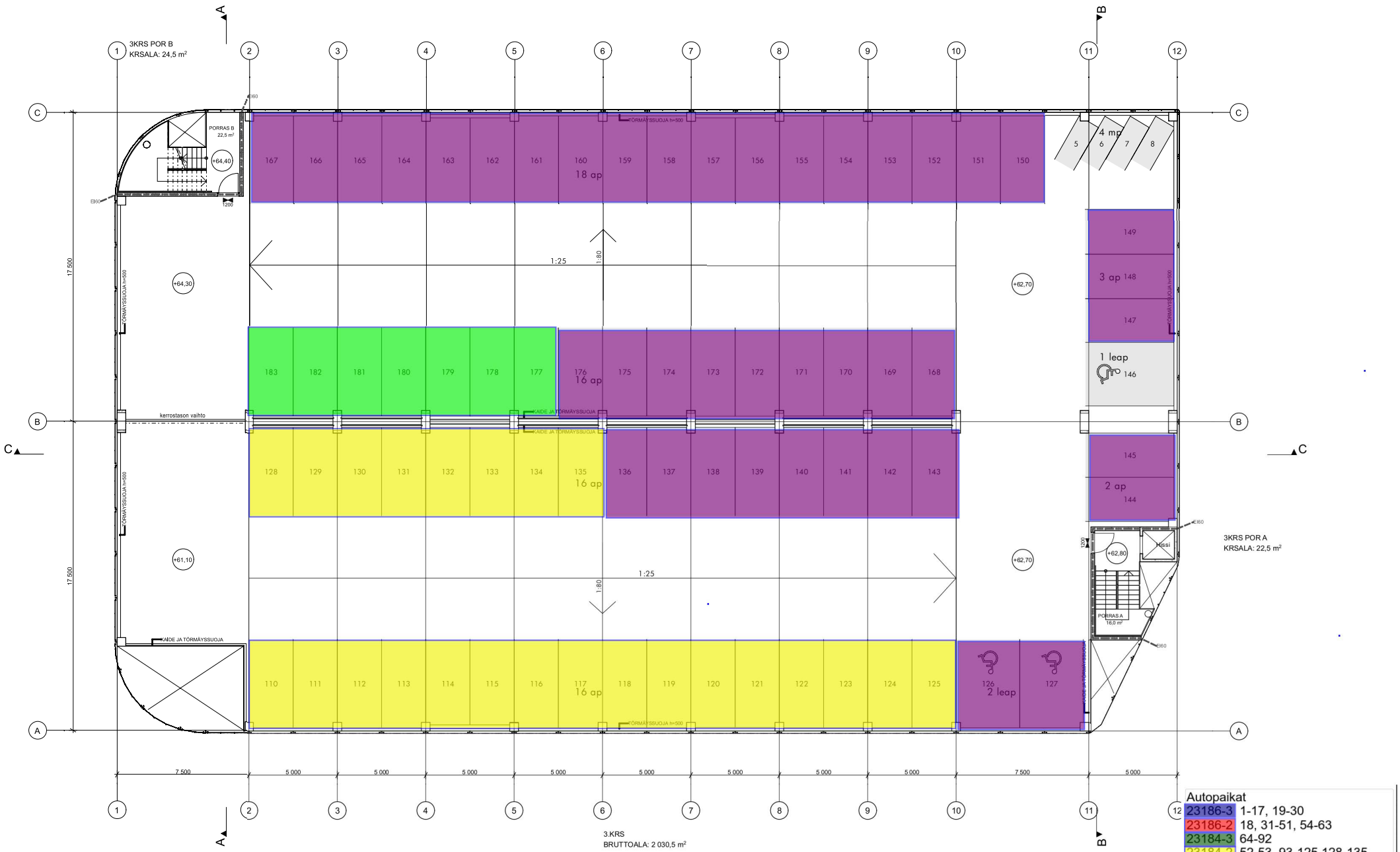

Autopaikat	
23186-3	1-17, 19-30
23186-2	18, 31-51, 54-63
23184-3	64-92
23184-2	52-53, 93-125,128-135
23184-1	126-127, 136-145, 147-176
23186-1	177-250
23186-4	146, 251-260

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

2 krs
1:200

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
7.5.2021

Autopaikat

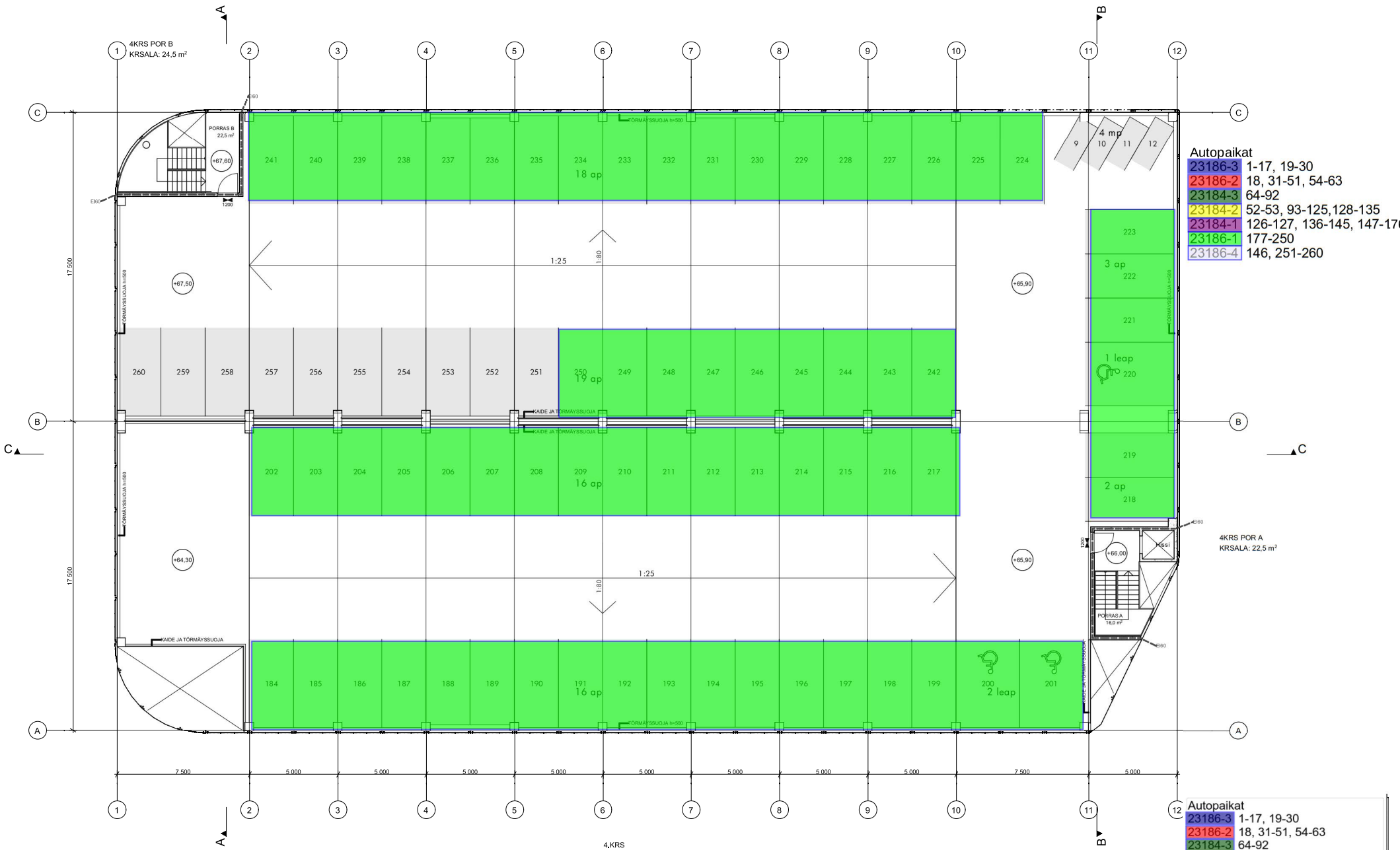
23186-3	1-17, 19-30
23186-2	18, 31-51, 54-63
23184-3	64-92
23184-2	52-53, 93-125,128-135
23184-1	126-127, 136-145, 147-176
23186-1	177-250
23186-4	146, 251-260

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

3 krs
1:200

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
7.5.2021

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

4 krs
1:200

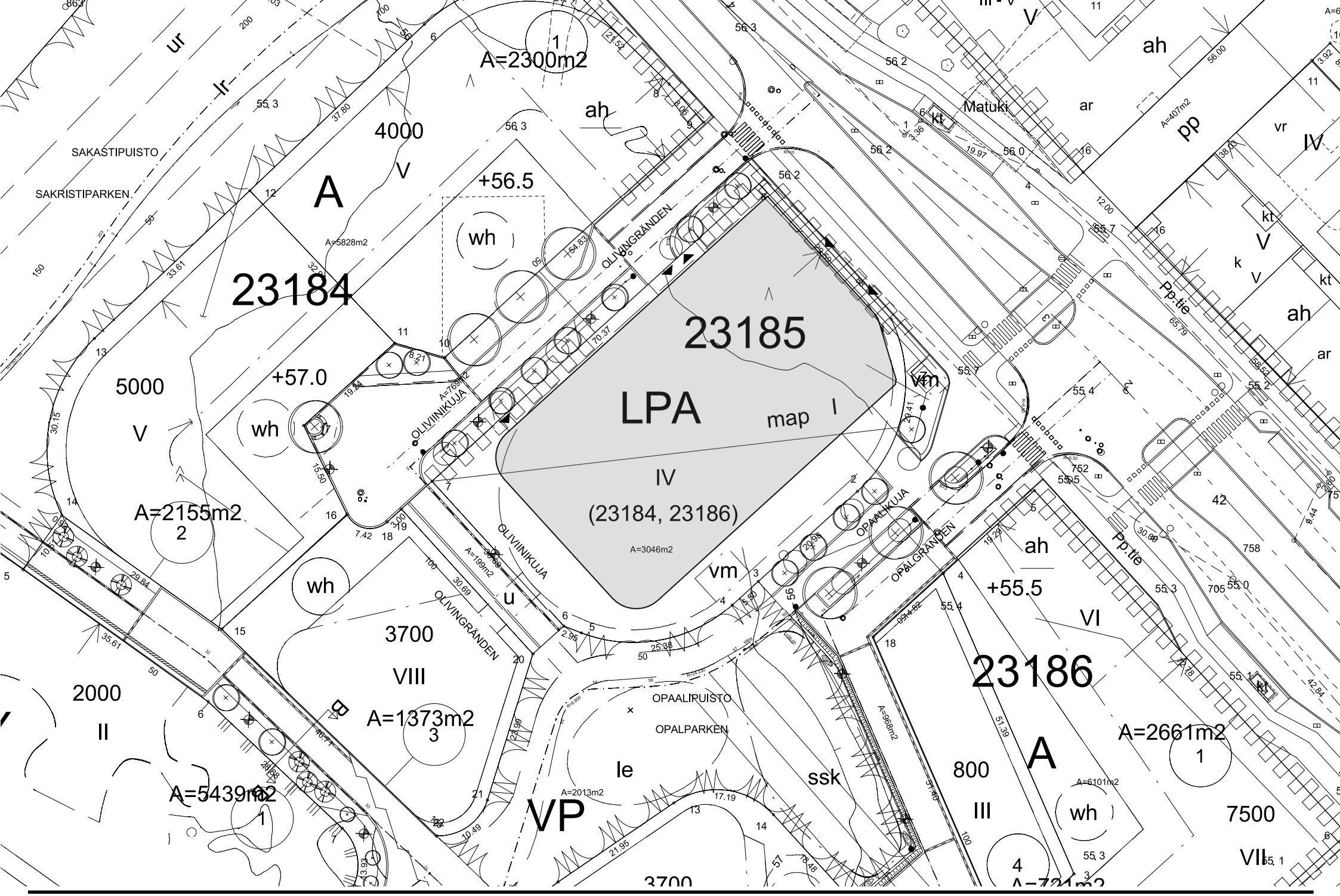
ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
7.5.2021

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

Näkymä idästä Keimolantieltä

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

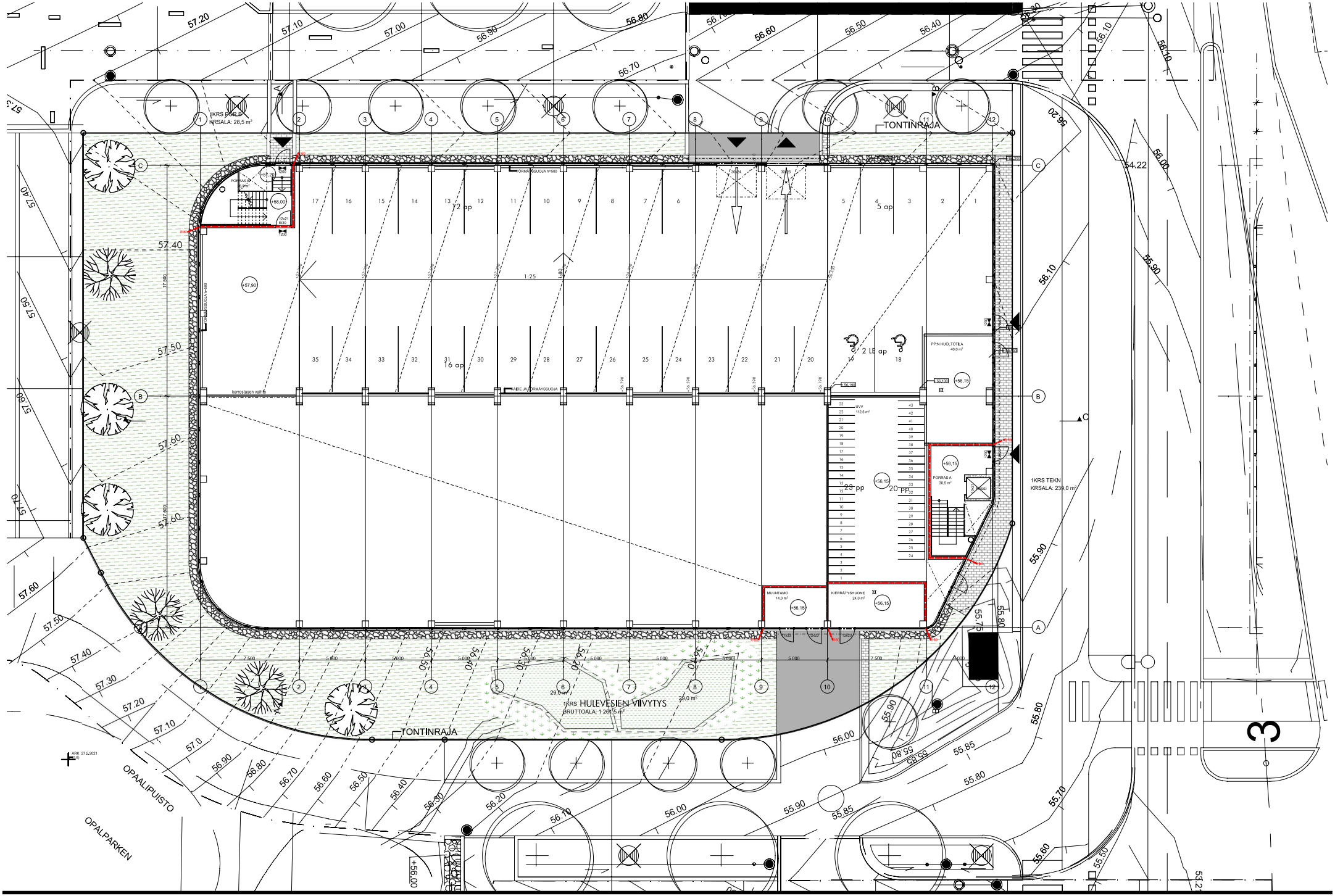

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

ASEMAPIIRROS
1:500

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

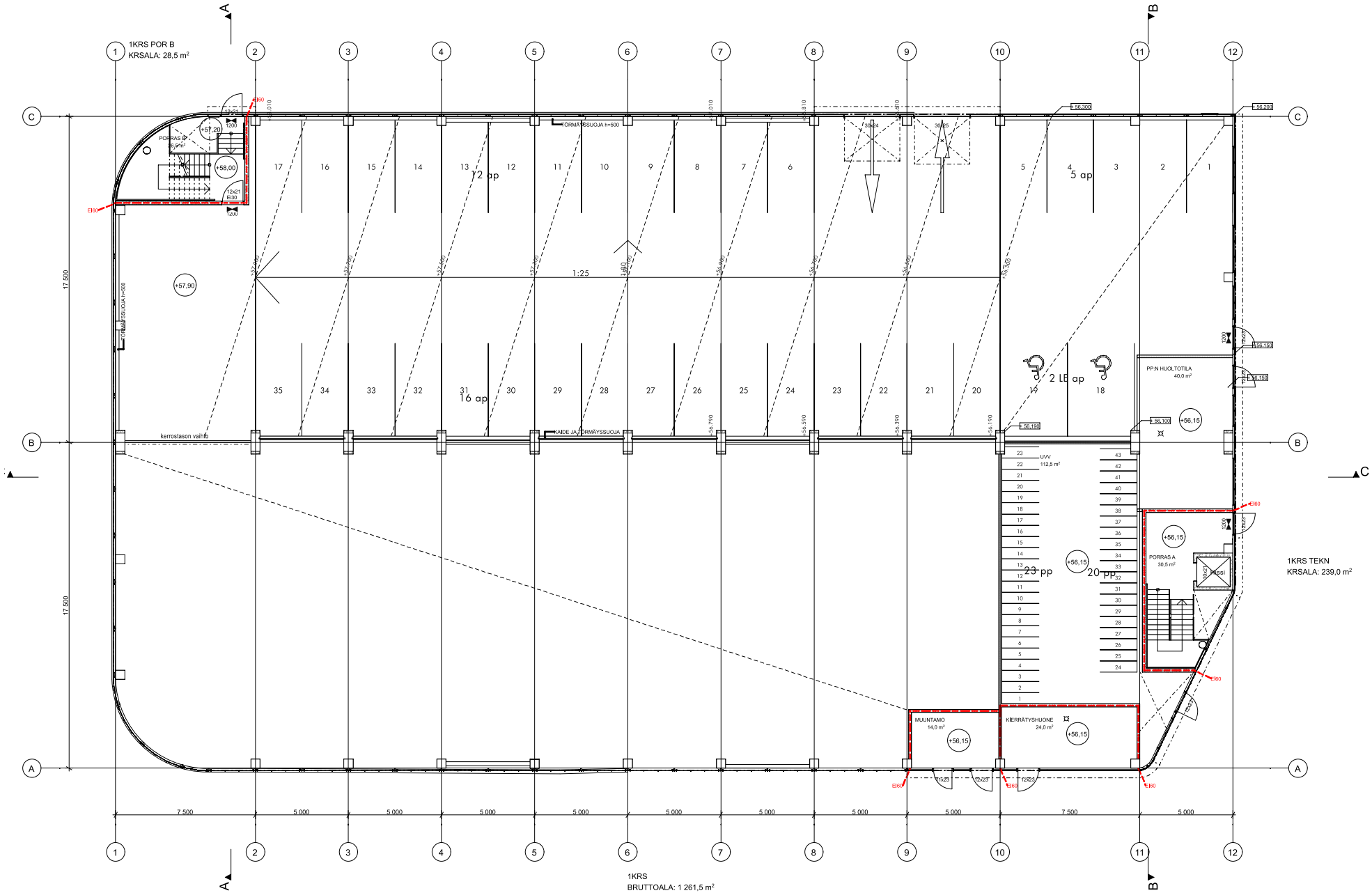

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

PIHAPIIRROS
1:250

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

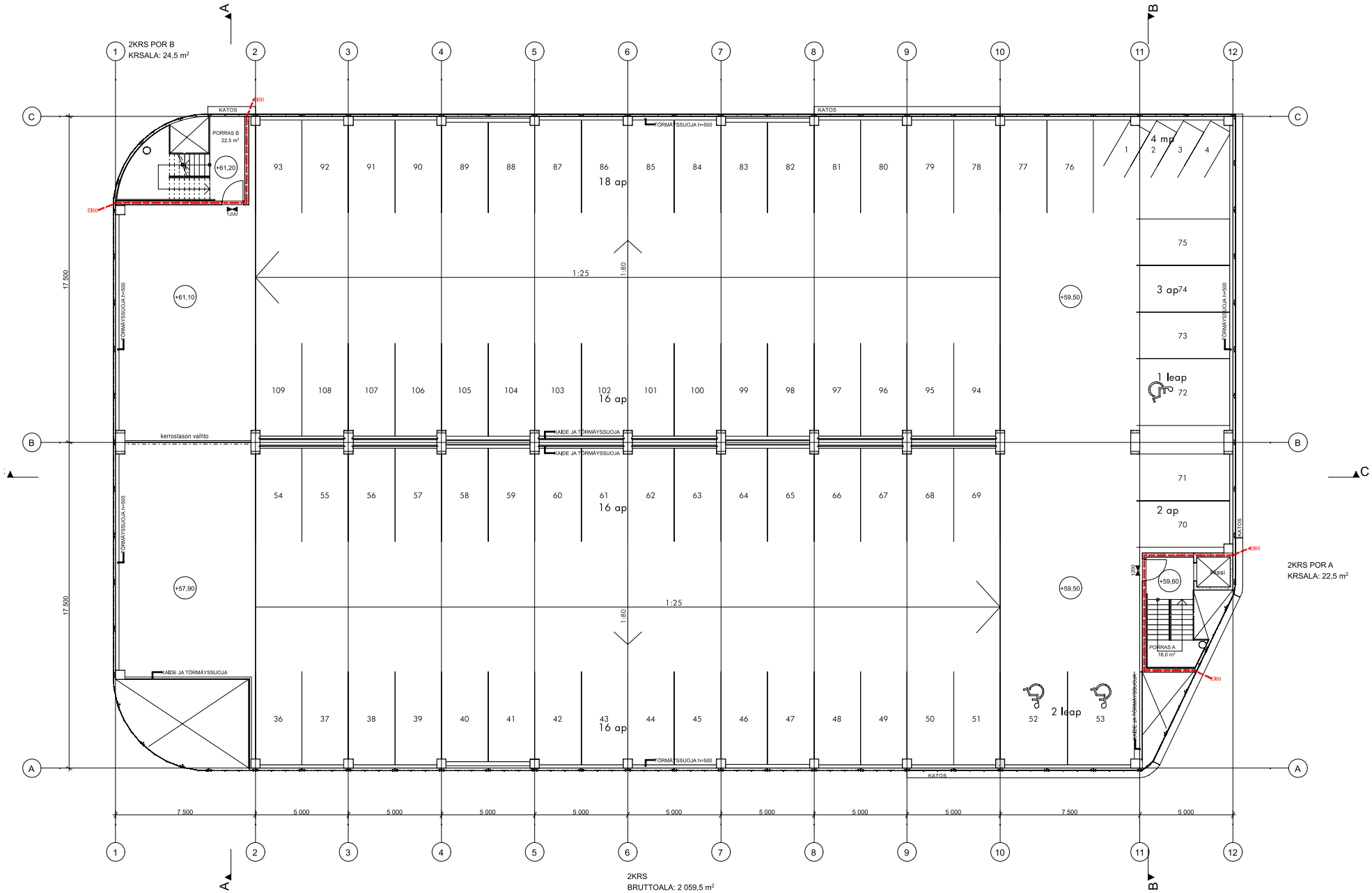

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

1 KERROS
1:200

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

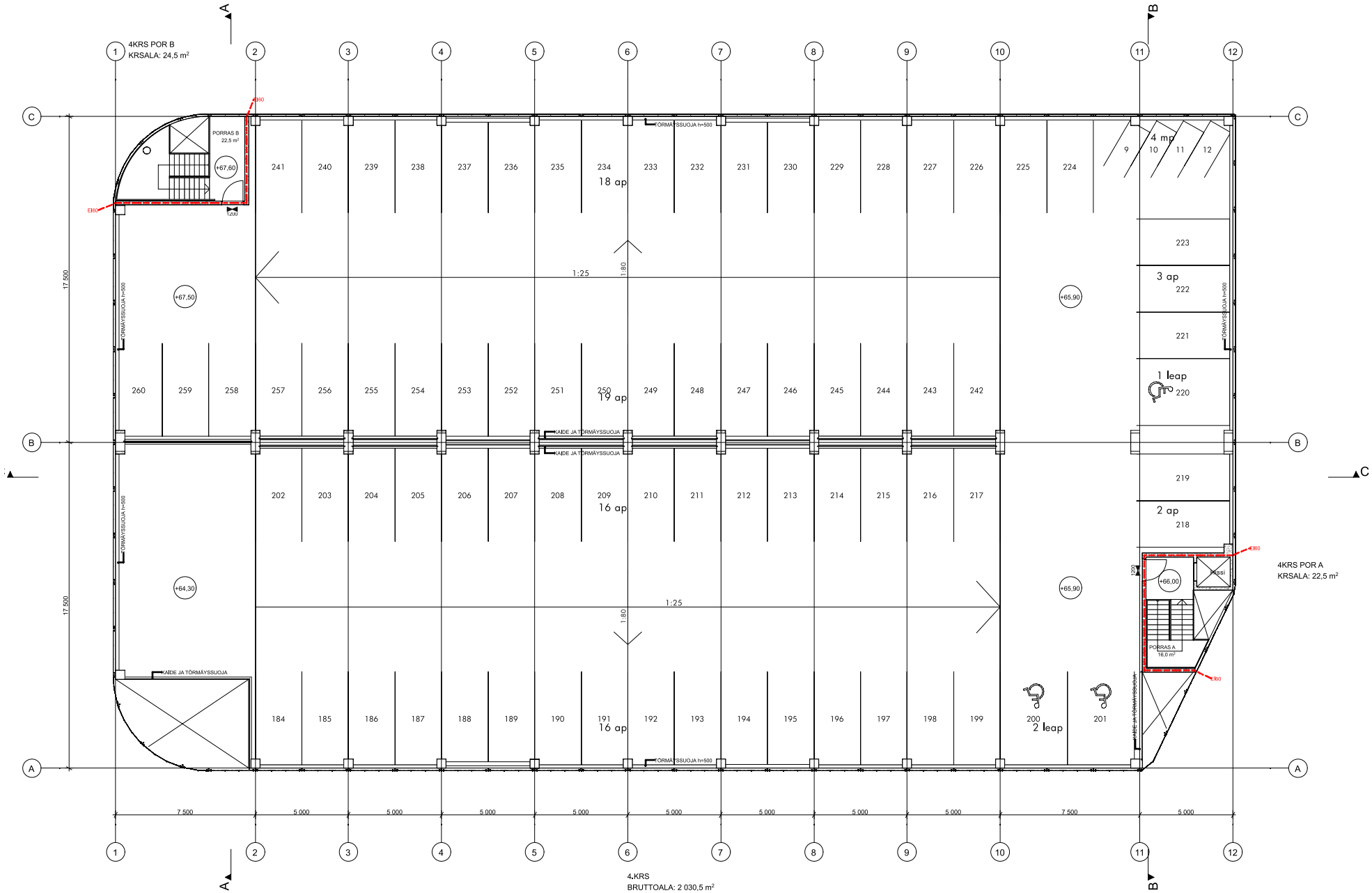
2KRS
BRUTTOALA: 2 059,5 m²

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

2-3. KERROS
1:200

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

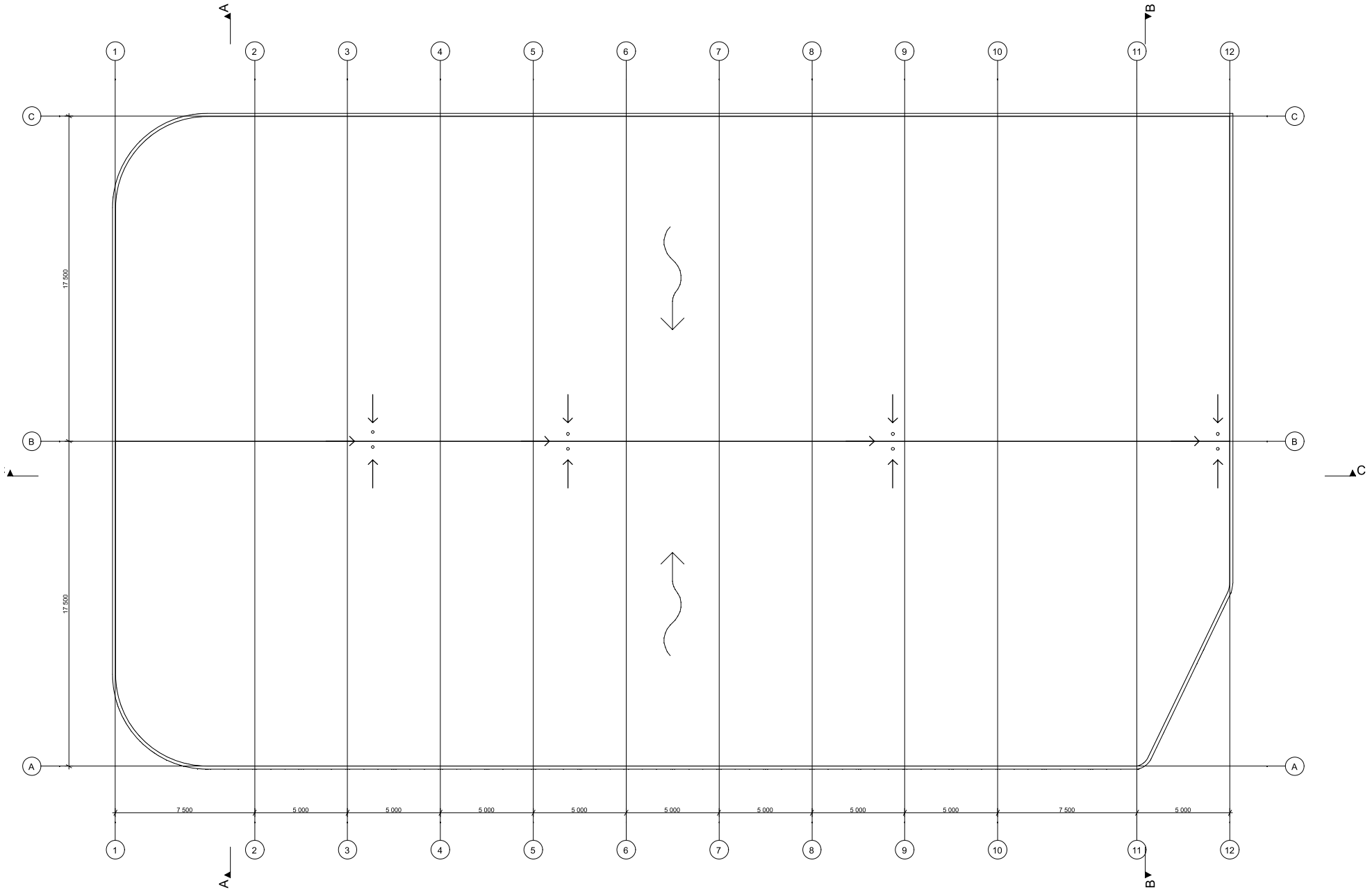

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

4. KERROS
1:200

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

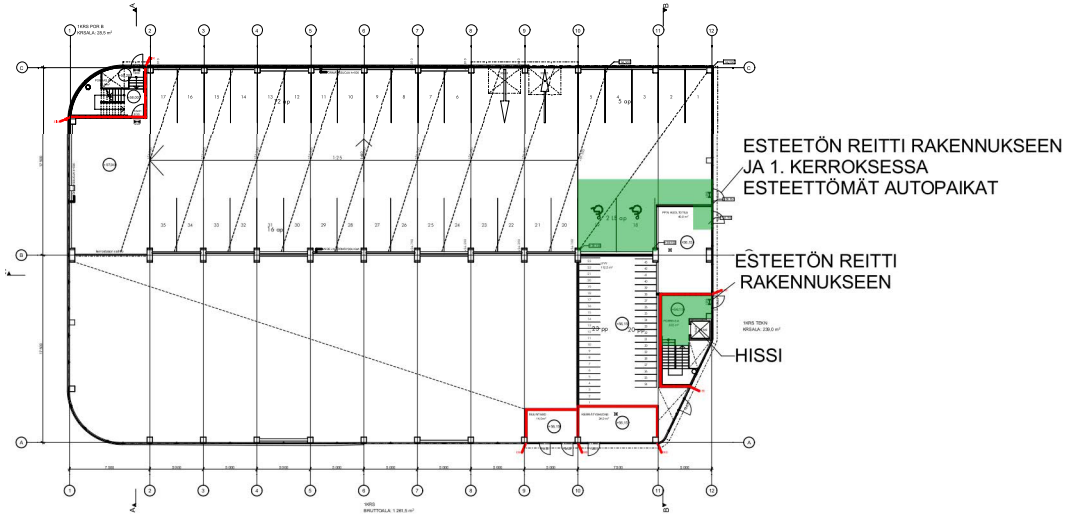

OLIVIINIKUJA PYSÄKÖINTITALO
Oliviinikuja 2
01700 Vantaa

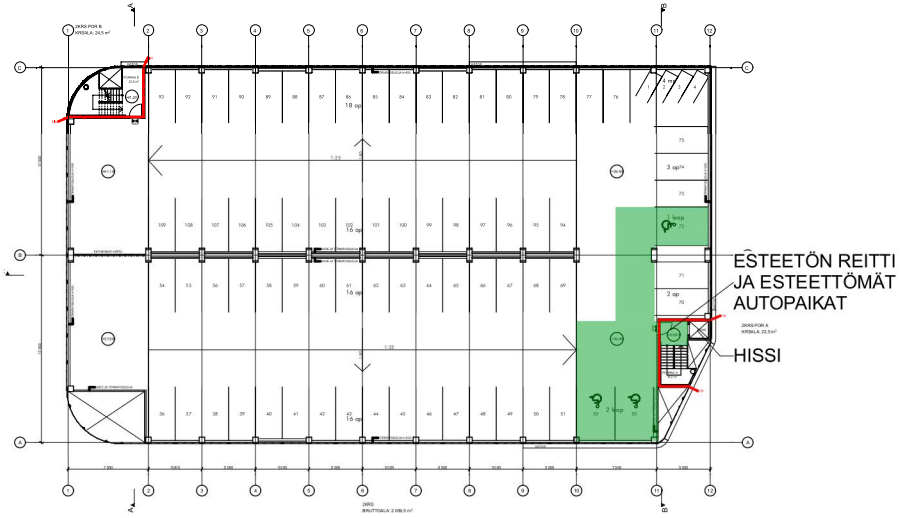
VESIKATTOKUVA
1:200

ARRAK ARKKITEHDIT
www.arrak.com
27.5.2021

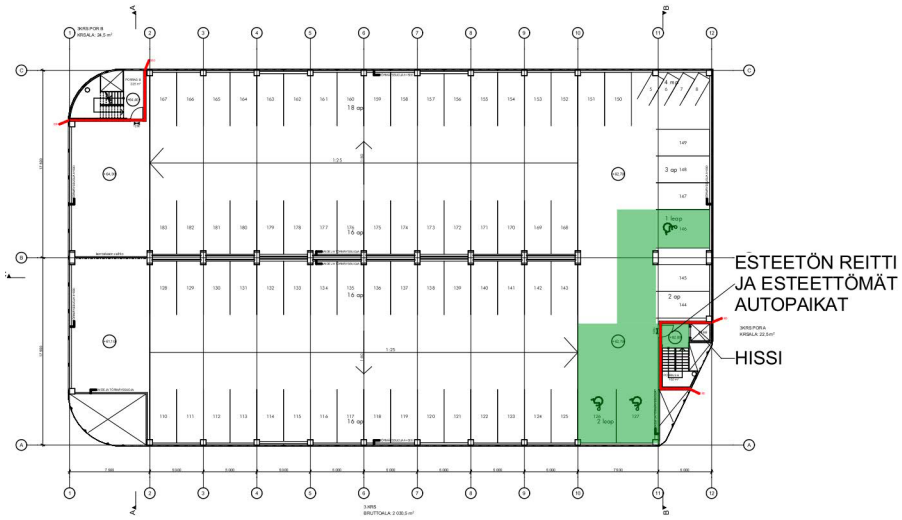
LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

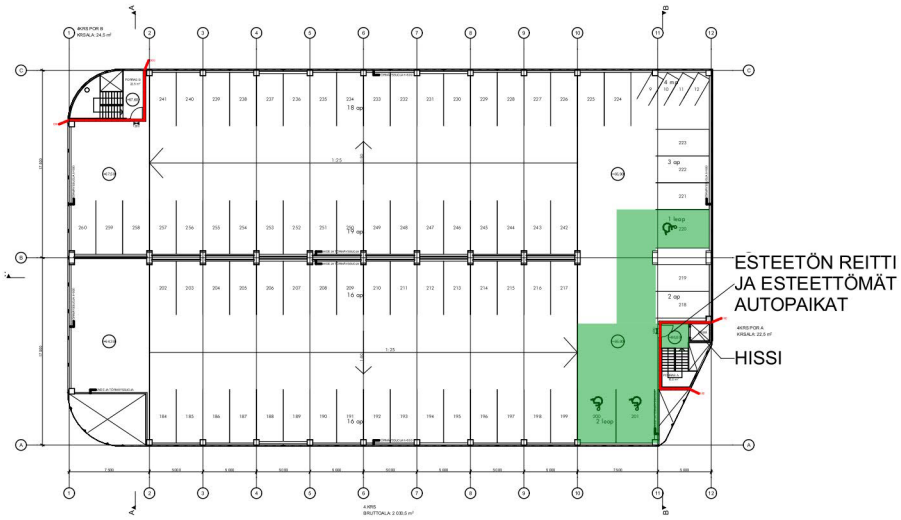
1 krs

2. krs

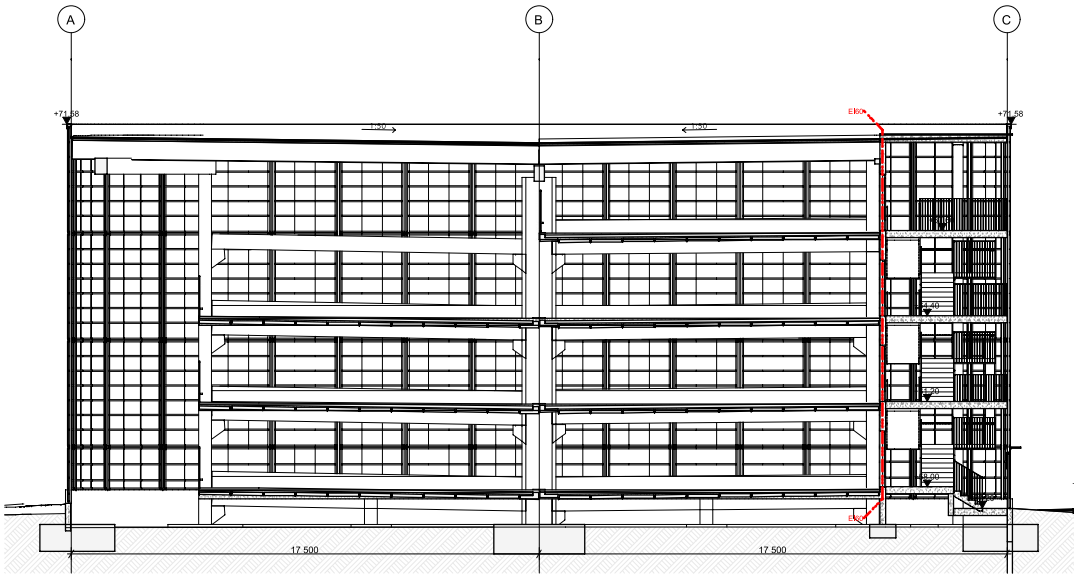

3. krs

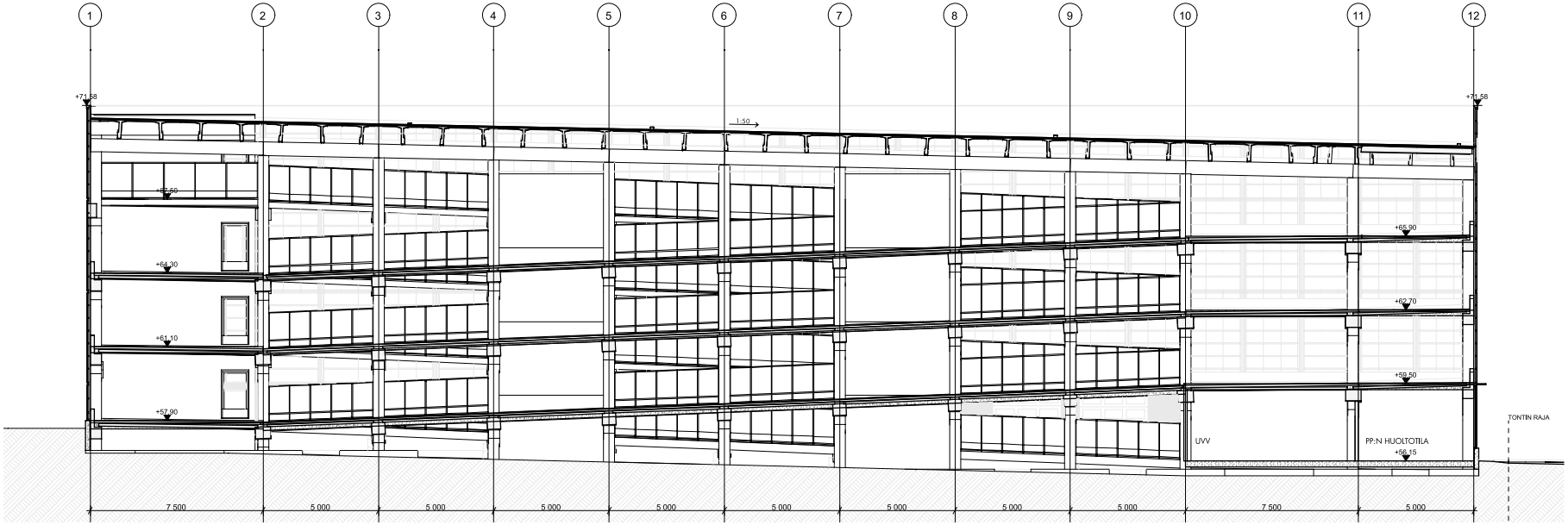

4. krs

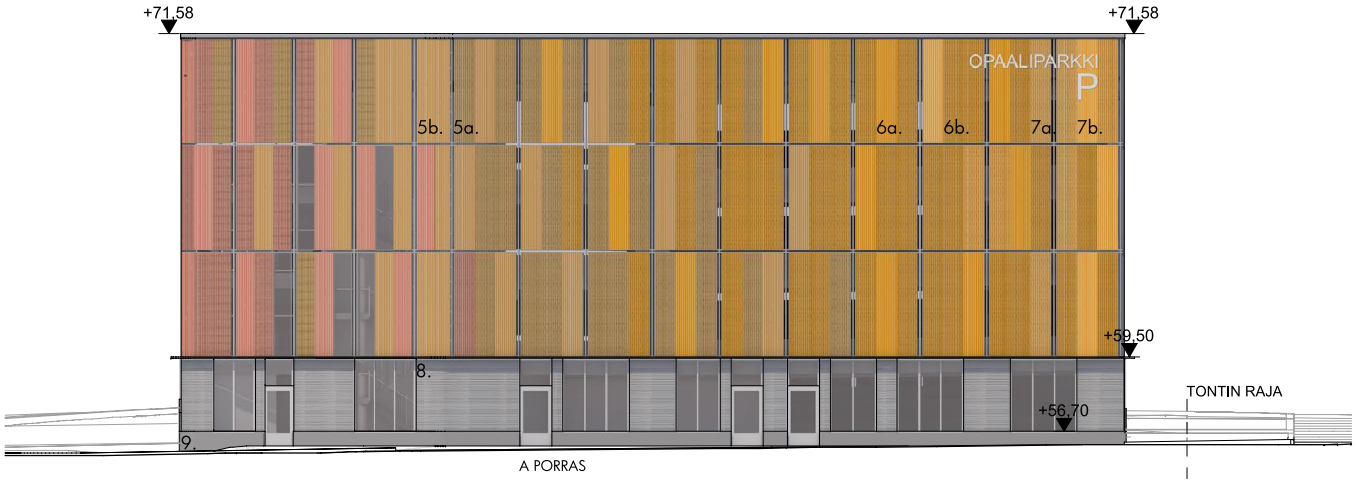
LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

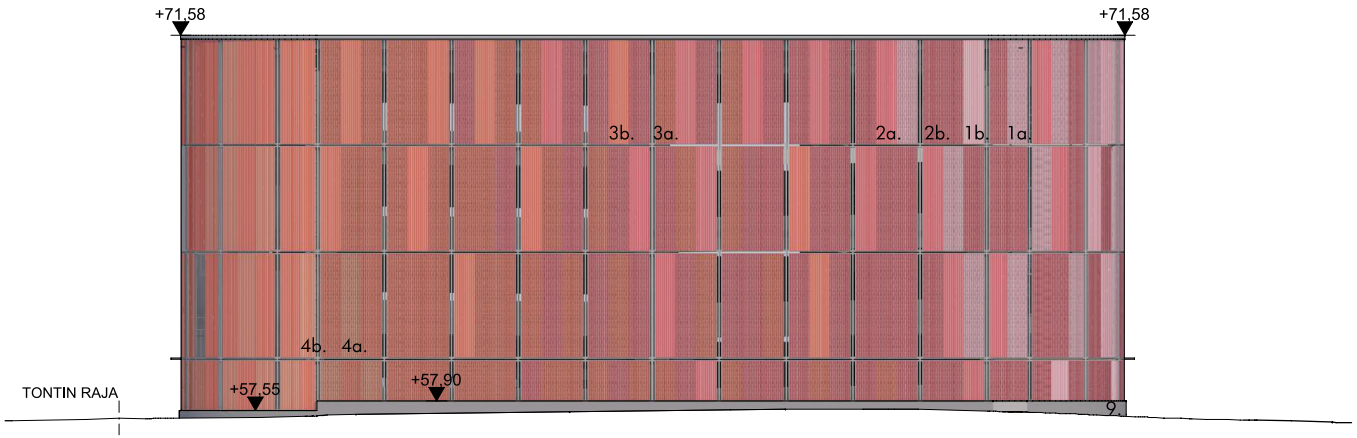
POIKKILEIKKAUS 1:200

PITUUSLEIKKAUS 1:200

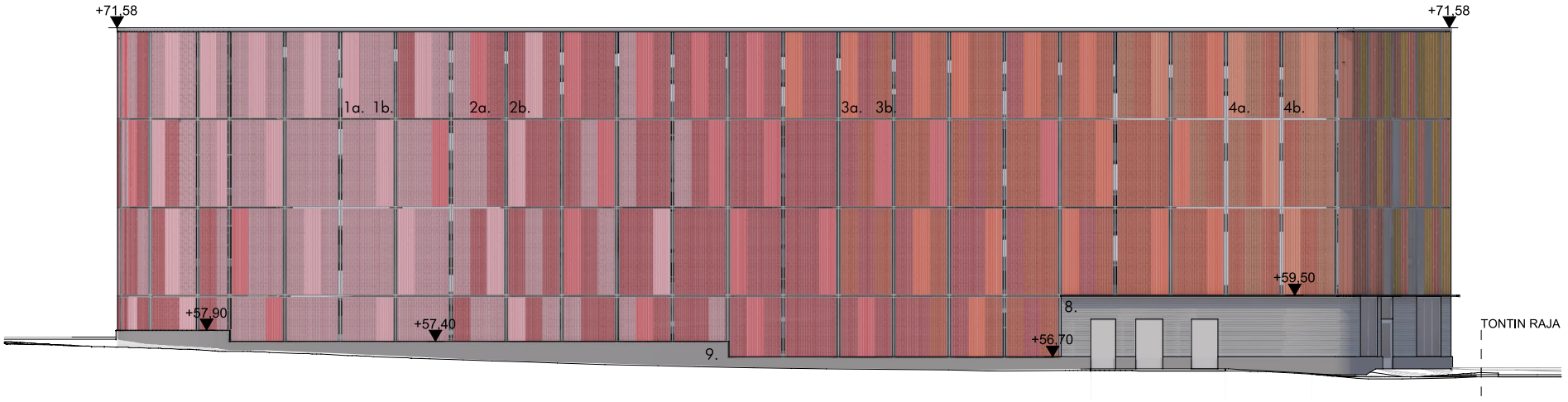
JULKISIVU KOILLISEEN 1:200

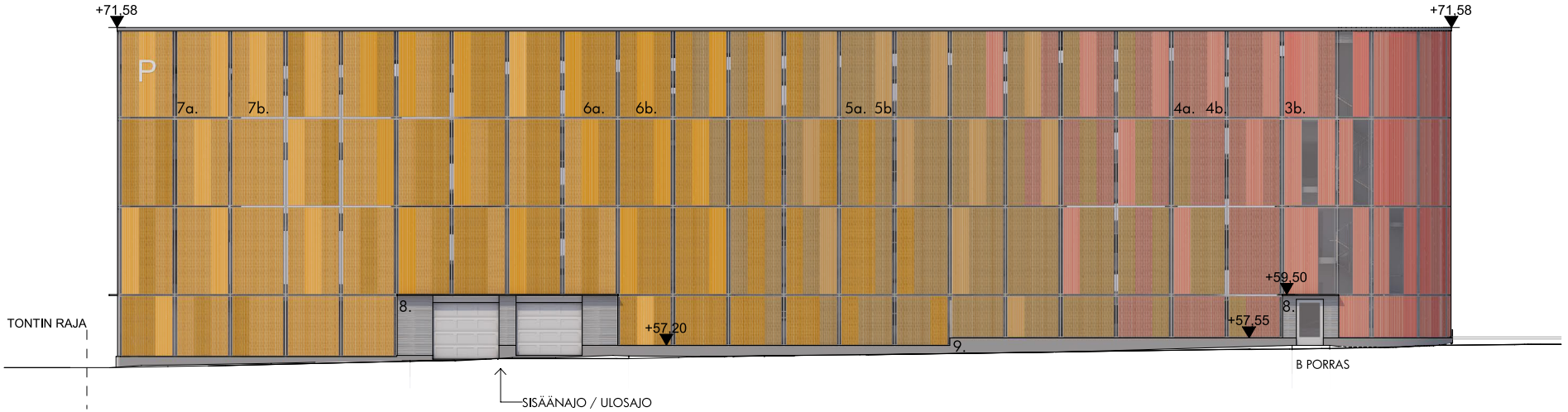
JULKISIVU LOUNAASEEN 1:200

JULKISIVUMATERIAALIT
1. Teräsprofiililevy, RAL 3015 light pink
   1a. perforoitu
   1b. umpilevy
2. Perforoitu teräsprofiililevy, RAL 3014 antique pink
   2a. perforoitu
   2b. umpilevy
3. Perforoitu teräsprofiililevy, RAL 3022 salmon pink
   3a. perforoitu
   3b. umpilevy
4. Perforoitu teräsprofiililevy, RAL 3012 beige red
   4a. perforoitu
   4b. umpilevy
5. Perforoitu teräsprofiililevy, RAL 1024 ochre yellow
   5a. perforoitu
   5b. umpilevy
6. Perforoitu teräsprofiililevy, RAL 1006 maize yellow
   6a. perforoitu
   6b. umpilevy
7. Perforoitu teräsprofiililevy, RAL 1017 saffron yellow
   7a. perforoitu
   7b. umpilevy
8. Julkisivusäleikkö, RAL 7047 telegrey 4
9. Betoni, harmaa

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 46 §

JULKISIVU KAAKKOON 1:200

JULKISIVU LUOTEESEEN 1:200

Kivistön parkki - Oliviinikujan Pysäköintilaitos

Rakennustapaselostus

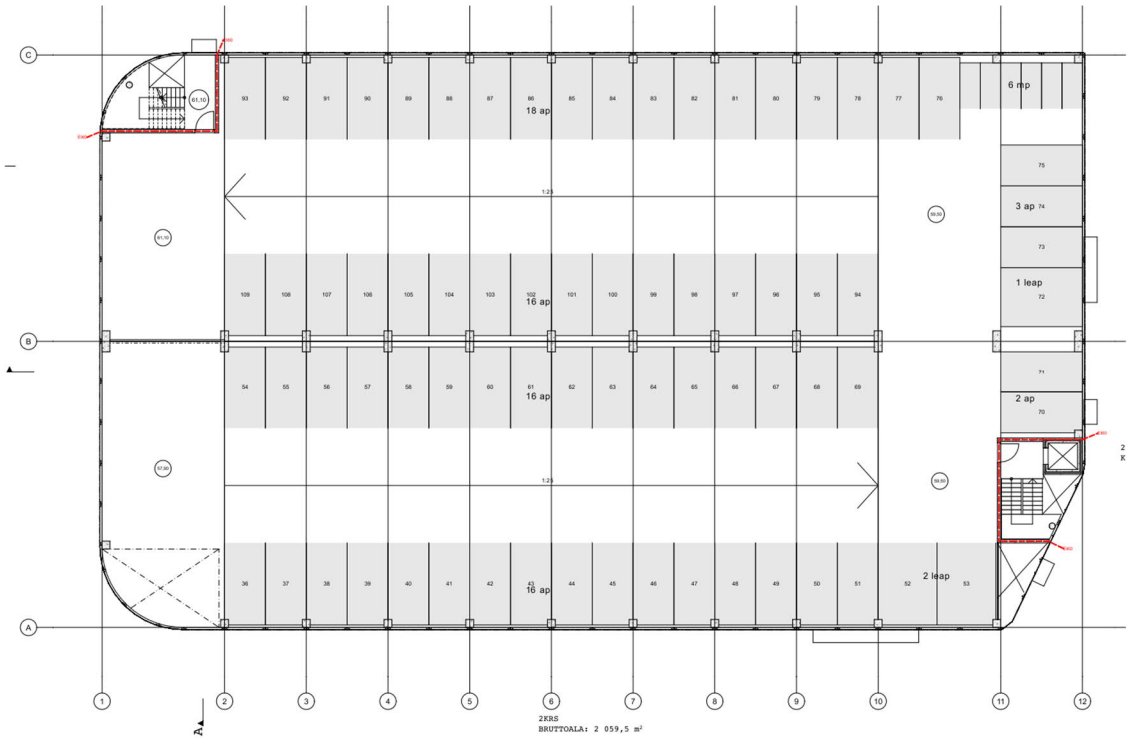

1 Yleistä

Fira Oy:n ratkaisu Kivistön parkki - Oliviinikujan Pysäköintilaitokseen perustuu tähän rakennustapaselostukseen ja Fira Oy:n kustannustietomalliin.

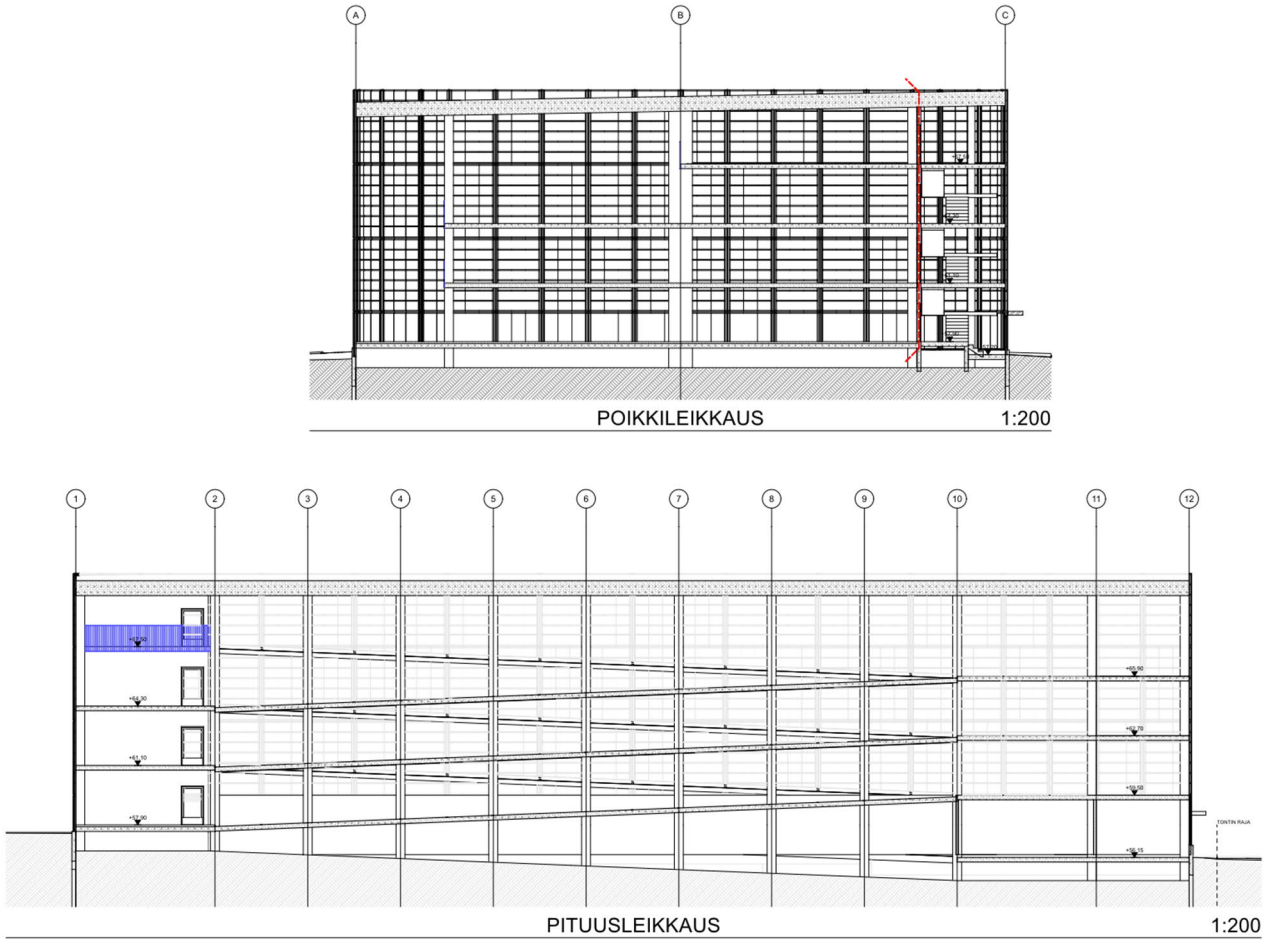
Fira Oy:n suunnitteluratkaisun ratkaisun lähtökohtana on ollut tehokas, helppokäyttöinen ja turvallinen pysäköintitalo. Autopaikan leveys on 2,5 metriä ja ajoväylän leveys on 7,0 metriä kuvan 1 mukaisesti.

Pysäköintitalossa ei ole pysäköinti- ja liikennöintialueella toimintaa haittaavia pilareita, eikä seinärakenteita.

Kuva 1: Pysäköintilaitoksen peruskerros.

Rakenteen kerroskorkeus on 3100mm. Kantavan vaakarakenteen korkeus on 720mm. Näin teoreettiseksi vapaaksi korkeudeksi jää 2380mm. Vastakallistuksille ja rakentamistoleransseille on kuitenkin syytä varata tilaa vähintään 50mm. Tällöin kerrosten vapaaksi korkeudeksi jää aina 2300mm.

Kuva 2: Rakenneleikkaus

2 Mitoituskuormat ja laatuvaatimukset

Parkkitalon tasot on suunniteltu Eurokoodien 1991-1-1 kuormaluokan F mukaiselle hyötykuormalle. Tällöin tasojen mitoituskuorma on 2,5kN/m^2 tai pistekuorma 30kN.

Yläpohjan runkorakenne on toteutettu TT-laattarakenteisena, jonka päällä on vedeneristyskermi.

Pysäköintitalon runkorakenteet on mitoitettu 50 vuoden suunnittelukäyttöiän mukaisesti. Rakenteiden valmistus- ja rakentamistoleranssit ovat normaaliluokan mukaiset (Betonielementtien toleranssit 2011). Betonirakenteiden pinnat täyttävät BY40 luokan MUO-B/ THI-B vaatimukset. Näkyvissä julkisivurakenteissa betonipinnat täyttävät luokan A vaatimukset. Betonilattiat ovat BY45/ BLY7 taulukon 1.1 (Pysäköintilaitokset) mukaisesti luokkaa B-2-II.

Runkorakenteiden palonkestoaika on R60. Rasitusluokat ovat BY 68 (Betonin valinta ja käyttöikäsuunnittelu – Opas suunnittelijoille 2016) kohdan 8.5 kylmä pysäköintitalo mukaiset.

Pysäköintitalon tasojen kulutuskestävyys varmistetaan BY68 kappaleessa 8.5 esitetyn taulukon 21 mukaisesti käyttämällä riittävän lujaa betonia.

3 Rakennuksen perustaminen

Rakennuspaikasta on tehty Geotek Oy: toimesta 20.2.2018 Pohjatutkimukset ja Perustamistapalausuntoalustava rakennustapaselvitys.

Kantava pohjamaa on keskimäärin alle 1.5 metrin syvyydellä maanpinnasta. Jäisestä pinnasta mentiin täryttämällä läpi.

Pohjamaa on tiivis moreeni. Perustukset maanvaraisina, vanha Psall =330 kPa ja nykyinen Rd/A'=450 kPa.

Mikäli rakenteet menevät syvemmälle missä kallio, niin sitten perustaminen kallion päälle tehtävän murskepatjan varaan. Tällöin kantavuusarvoina voidaan sallia Psall=700kPa ja Rd/A'=950 kPa.

4 Runkojärjestelmä

Rungon kantavina pystyrakenteina ovat suorakaiteen muotoiset teräsbetonielementtipilarit. Rakennus on jäykistetty rakennuksen poikittaissuuntaan rakennuksen keskellä olevilla massiivisilla levypilareilla. Rakennuksen pituussuuntaan jäykistys hoidetaan pilarilinjoilla olevilla teräsbetonisilla jäykistysseinillä. Pilarit kiinnitetään perustuksiin peruspultein.

Rakennettavat tasot ovat massiivisia betonirakenteita ja ne tehdään elementtipalkeista, kuorilaatoista ja paikallavalubetonista. Nämä muodostavat täydellisen liittorakenteen. Rakenteellisesti tämä on vastaava kuin paikallavalettu jälkijännitetty betonirakenne.

Rakennuksen jäykistysjärjestelmässä on suunnitteluratkaisuilla huomioitu se, että tasoihin ei pääse muodostumaan pakkovoimia, jotka estäisivät betonirakenteen kutistumisesta ja virumisesta aiheutuvat muodonmuutokset. Näitä keinoja ovat seuraavat

Rakennuksen poikkisuunnassa jäykistys tapahtuu keskipilarilla.

Reunapilarit ovat mahdollisimman hoikat. Näin kutistuma tapahtuu keskipilaria kohti ja reunalinjat pääsevät seuraamaan mukana.

Porrashuoneet irrotetaan varsinaisesta pysäköintitalon rungosta.

5 Liikuntasaumat

Rakennus jaetaan neljään liikuntasauma-alueeseen.

6 Porrashuoneet

Porrashuoneet ovat betonielementtirakenteisia. Porrassyöksyt ovat kuvan 3 mukaisia betonipintaisia porrassyöksyjä. Askelman reunaan asennetaan kuvan 3 mukainen ura ja kumilista estämään liukkautta. Porrashuoneessa porrassyöksyt ovat helppokäyttöisiä suoria syöksyjä. Porras- ja lepotasot pinnoitetaan

kuvan 3 mukaisella karhennetulla epoksi pinnoitteella. Seinien porrashuoneiden puoleiset pinnat käsitellään sävytetyllä pölynsidontakäsittelyllä.

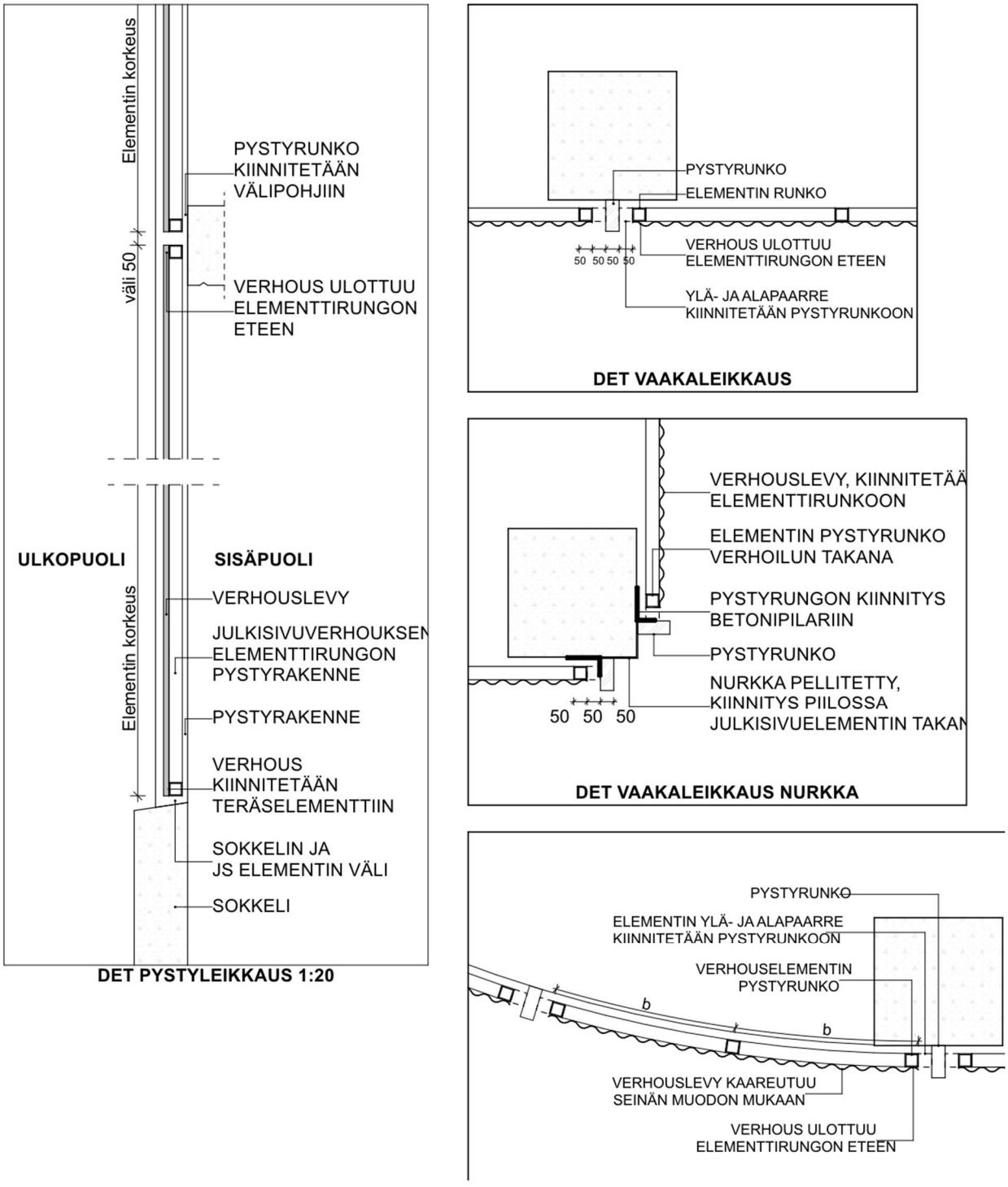

Kuva 3: Porrashuoneen pintakäsittely.

7 Ulkoseinät

Pysäköintitalon julkisivumateriaalina käytetään pystysuuntaista alumiiniprofiilia. Julkisivulevyt kiinnitetään erilliseen kuumasinkittyyn teräsrunkoon. Eri metallit irrotetaan liitoksissa selkeästi irti toisistaan. Julkisivuratkaisussa on huomioitava avoimen autosuojan vaatimukset avoimuudelle (RakMK E4 kappale 4). Julkisivun profilointi ja väritys tehdään erillisen arkkitehtisuunnitelman mukaisesti.

Porrashuoneiden seinät ovat teräsbetonirakenteisia. Porrashuoneiden betonijulkisivut verhoillaan samalla julkisivujärjestelmällä kuin rakennuksen muukin julkisivu. Pysäköintihalliin ja porrashuoneen sisälle päin olevat seinäpinnat ovat sileävalettuja käsittelemättömiä betonipintoja.

Kuva 4: julkisivurakenne

8 Paikoitustasojen betoni

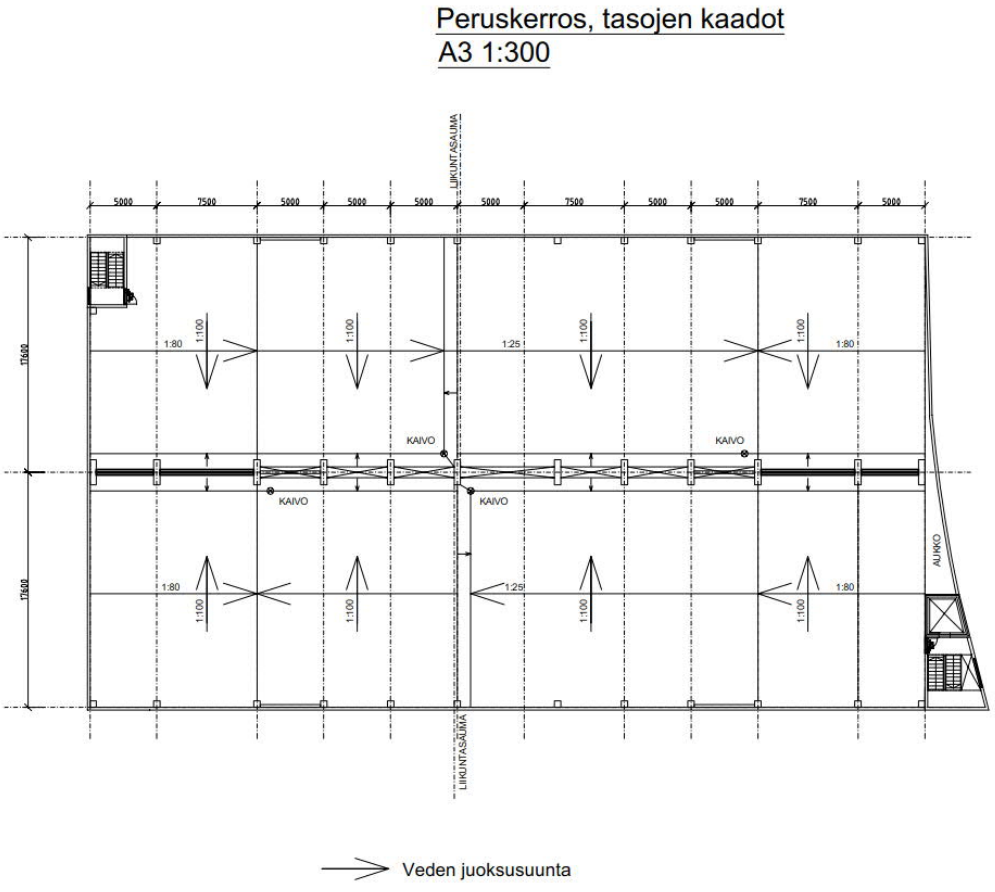
Pintabetonin lujuusluokka on vähintään C30/37, ilmamäärä 4-6%, runkoaineen raekoko # 16 mm. Pinnan hiertoaste on ”puuhierto”, jolla saadaan riittävän karhea pinta estämään tasojen liukkautta. Pinnan hiertoaste määritetään erikseen pidettävässä pintabetonin mallityökatselmuksessa.

Pysäköintitalon tasojen kulutuskestävyys varmistetaan *BY 68 (Betonin valinta ja käyttöikäsuunnittelu – Opas suunnittelijoille 2016*) kappaleessa 8.5 esitetyn taulukon 21 mukaisesti. Menetelmänä käytetään silikaattikäsittelyä. Silikaattikäsittelyssä betonilattiaan imeytetään silikaattia, joka reagoi betonissa olevan kalsiumhydroksidin kanssa. Reaktion seurauksena lattiasta tulee tiiviimpi likaa ja nesteitä vastaan, pölyävyys vähenee ja kulutuskestävyys kasvaa. Silikaattikäsittely tehdään kovettuneeseen betoniin, joten käsittely voidaan tarvittaessa uusia.

Tasojen hiertopintoihin maalataan merkinnät pysäköintiruuduille. Pintabetoniin tehdään liittyviä rakenteita vasten riittävät vastakallistukset.

9 Tasojen vedenpoisto

Välitasot tehdään kahteen suuntaan kallistetuksi, jolloin hallittu vedenpoisto tasolta voidaan helposti järjestää. Tason vedenpoisto hoidetaan kallistuksin ja vastakallistuksin vedenpoistojärjestelmään.

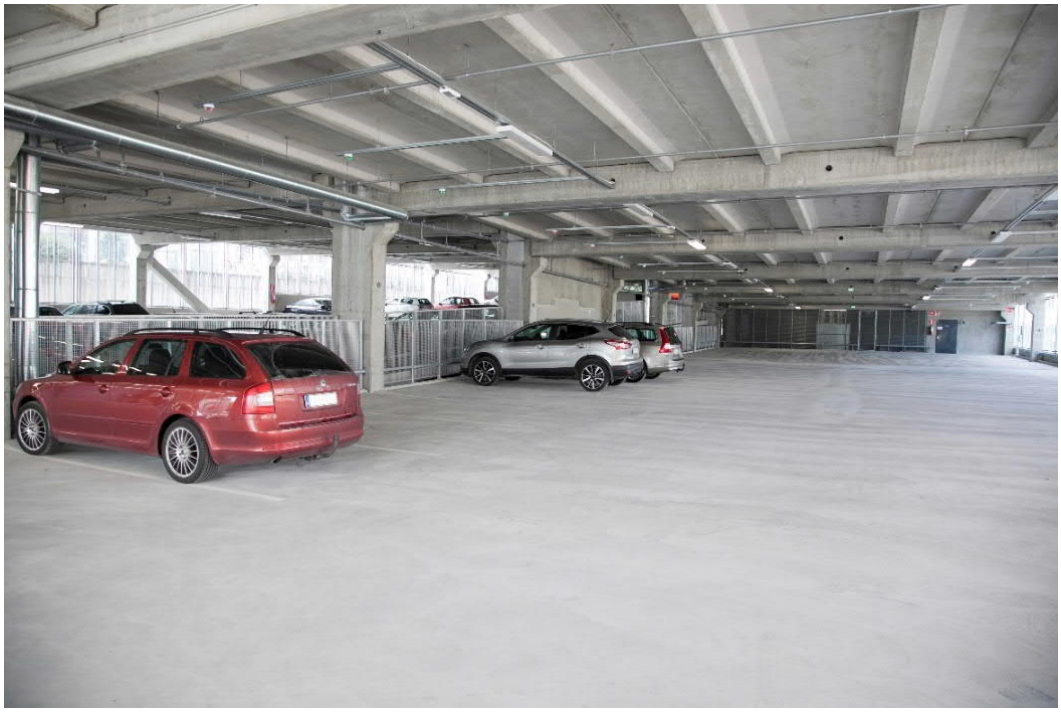

Kuva 5: Tasojen vedenpoiston periaate KUVA TOISESTA KOHTEESTA

10 Törmäyskaiteet

Ulkoreunalinjoille asennetaan betonikaide, joka toimii samalla myös ajovalojen häikäisysuojana.

Keskilinjalle asennetaan pääsääntöisesti kuvan 7 mukaiset törmäyskaiteet.

Kuva 7: Keskilinjan törmäyskaide.

11 Talotekniikka

Autosuojan ilmanvaihto ja savunpoisto tapahtuu avoimen autosuojan periaatteiden mukaan. Näin ollen paikoitustasoon ei tarvita erillistä savunpoisto- eikä ilmanvaihtojärjestelmää. Porrashuoneiden savunpoistoluukkuja ohjataan porrashuoneista. Rakennusta ei varusteta automaattisella palonilmoitus- eikä sammutusjärjestelmällä.

Rakennusta ei lämmitetä. Kylmien porrashuoneiden ilmanvaihto hoidetaan painovoimaisesti. Porrashuoneiden alaosaan asennetaan ilman tuloventtiilit ja porrashuoneen yläosaan asennetaan avoin säleikkö, joka hoitaa myös porrashuoneen savunpoiston.

Tasoilla valaistuksen vaatimat sähköhyllyt viedään palkkien läpi palkeissa olevien systeemireikien kautta. Näin varmistetaan, etteivät sähköhyllyt pienennä rakennuksen vapaakorkeutta.

Tasoilla olevat vedenpoistokaivot ja viemäreiden vaakaosat varustetaan putken sisäisellä sulanapito lämmityksellä. Putkia ei lämmöneristetä.

Pysäköintitaloon ei tehdä vesipisteitä.

Kohde liitetään sähköverkonhaltijan pienjännitejakeluverkkoon. Liittymä koko 600A. Sähköliittymän liitäntäpiste varustetaan sähkölaitoksen energiamittauksella. Rakennukseen tulee LED-valonlähteillä varustetut valaisimet. Valaistustaso sisään/- ulosajorampilla 300 lux, muualla pysäköinti- ja liikennöintialueella 75 lux. Valaistusta ohjataan aikaohjelmalla ja aluekohtaisilla liiketunnistimilla. Porrashuoneissa hyödynnetään integroiduilla liiketunnistimilla varustettuja valaisimia.

Ulko-ovet varustetaan sähkötoimisilla lukoilla.

Pysäköintilaitoksen autopaikat varustetaan mahdollisuudella asentaa joko lämmityspistorasia tai sähköauton latauspiste paikkakohtaisesti. Lämmityspisteen tai sähköauton latauspisteen voi tilata erillistä veloitusta vastaan.

12 Pysäköintilaitosta palvelevat muut tilat

Pysäköintitalossa ei ole muita tiloja.

13 Tietomallinnus

Fira Oy:n KVR-vaiheen ratkaisukehitys ja tarjouslaskenta perustuu vahvasti tietomallin käyttöön. Fira Oy on mallintanut myös tämän tarjottavan Suurpellon pysäköintilaitoksen. Tietomallia on käytetty KVR tarjousvaiheessa määrien ja kustannusten laskentaan, hankintakyselyihin sekä kohteen aikataulusuunnitteluun. Tämä Fira Oy:n tekemä kustannustietomalli toimii lähtötietona toteutussuunnitteluun.

Toteutusvaiheessa tietomallin käyttö tuotannon-, aikataulujen ja hankintojen suunnittelussa ja kustannusten laskennassa ja seurannassa on keskeisessä roolissa Fira Oy:n toiminnassa. Kaikki suunnittelualat luonnollisesti mallintavat kaikki suunnitelmat työskennellessään Fira Oy:n kanssa.

Fira

TEKNOBULEVARDI 3-5
01530 VANTAA
+358 20 198 4510
WWW.FIRA.FI

Liite 5 MAKSUERÄTAULUKKO

Työmaatiedot

Työmaan nimi	Työnro.	Pvm.
Kivistön parkki Oliviinikuja		23.5.2021

Asiakkaan laskutusosoite

Urakkahinta (alv 0%): 5 451 613 €

Maksuerät autopaikkojen suhteessa (/247)		
92-23186-3	29	11,15 %
92-23186-2	32	12,31 %
92-23186-1	74	28,46 %
92-23184-2	43	16,54 %
92-23184-1	42	16,15 %
92-23184-3	29	11,15 %
92-23186-4	11	4,23 %

	Nro.	Maksuerä	€ (alv. 0%)	Laskutus arvio	%-osuus urakkahinnasta	92-23186-3 11,15 %	92-23186-2 12,31 %	92-23186-1 28,46 %	92-23184-2 16,54 %	92-23184-1 16,15 %	92-23184-3 11,15 %	92-23186-4 4,23 %	Vantaan kaupungin osuus yhteensä 48 %
	1	Urakkasopimus on allekirjoitettu, urakkasopimuksen mukainen vakuus on luovutettu rakennuttajalle.	272 580,65 €	11/2021	5,00 %	30 403,23 €	33 548,39 €	77 580,65 €	45 080,65 €	44 032,26 €	30 403,23 €	11 532,26 €	131 048,39 €
	2	Rakennuslupa lainvoimainen ja työt aloitett	163 548,39 €	1/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	3	ARK-suunnittelu pääosin valmis	136 290,32 €	2/2022	2,50 %	15 201,61 €	16 774,19 €	38 790,32 €	22 540,32 €	22 016,13 €	15 201,61 €	5 766,13 €	65 524,19 €
	4	RAK-suunnittelu, elementtisuunnittelu valm	136 290,32 €	2/2022	2,50 %	15 201,61 €	16 774,19 €	38 790,32 €	22 540,32 €	22 016,13 €	15 201,61 €	5 766,13 €	65 524,19 €
	5	Sähkösuunnitelmat valmiit	54 516,13 €	2/2022	1,00 %	6 080,65 €	6 709,68 €	15 516,13 €	9 016,13 €	8 806,45 €	6 080,65 €	2 306,45 €	26 209,68 €
	6	LVI-suunnitelmat valmiit	54 516,13 €	2/2022	1,00 %	6 080,65 €	6 709,68 €	15 516,13 €	9 016,13 €	8 806,45 €	6 080,65 €	2 306,45 €	26 209,68 €
	7	10 % Maanrakennustöistä tehty	163 548,39 €	1/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	8	50 % Maanrakennustöistä tehty	163 548,39 €	2/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	9	100 % Maanrakennustöistä tehty	163 548,39 €	3/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	10	Salaojat asennettu	163 548,39 €	2/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	11	Anturan alustäyttö tehty	163 548,39 €	3/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	12	50 % Anturoista valettu	163 548,39 €	4/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	13	100 % Anturoista valettu	163 548,39 €	4/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	14	10 % Pilareista asennettu	109 032,26 €	4/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	15	30 % Pilareista asennettu	163 548,39 €	5/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	16	50 % Pilareista asennettu	163 548,39 €	5/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	17	100 % Pilareista asennettu	163 548,39 €	4/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	18	10 % Palkeista asennettu	109 032,26 €	3/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	19	30 % Palkeista asennettu	163 548,39 €	4/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	20	50 % Palkeista asennettu	163 548,39 €	5/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	21	100 % Palkeista asennettu	163 548,39 €	6/2022	3,00 %	18 241,94 €	20 129,03 €	46 548,39 €	27 048,39 €	26 419,35 €	18 241,94 €	6 919,35 €	78 629,03 €
	22	10 % Kuorilaatoista asennettu	109 032,26 €	4/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	23	50 % Kuorilaatoista asennettu	109 032,26 €	5/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	24	100 % Kuorilaatoista asennettu	109 032,26 €	6/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	25	10 % Pintalattioista valettu	109 032,26 €	5/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	26	30 % Pintalattioista valettu	109 032,26 €	5/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	27	50 % Pintalattioista valettu	109 032,26 €	6/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	28	100 % Pintalattioista valettu	109 032,26 €	6/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	29	Vesikatto vedenpitävä	218 064,52 €	6/2022	4,00 %	24 322,58 €	26 838,71 €	62 064,52 €	36 064,52 €	35 225,81 €	24 322,58 €	9 225,81 €	104 838,71 €
	30	10 % Julkisivuista asennettu	81 774,19 €	7/2022	1,50 %	9 120,97 €	10 064,52 €	23 274,19 €	13 524,19 €	13 209,68 €	9 120,97 €	3 459,68 €	39 314,52 €
	31	30 % Julkisivuista asennettu	81 774,19 €	8/2022	1,50 %	9 120,97 €	10 064,52 €	23 274,19 €	13 524,19 €	13 209,68 €	9 120,97 €	3 459,68 €	39 314,52 €
	32	100 % Julkisivuista asennettu	109 032,26 €	8/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	33	Viemärit asennettu	109 032,26 €	9/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	34	30 % Sähköarinoista asennettu	81 774,19 €	9/2022	1,50 %	9 120,97 €	10 064,52 €	23 274,19 €	13 524,19 €	13 209,68 €	9 120,97 €	3 459,68 €	39 314,52 €
	35	100 % Sähköarinoista asennettu	81 774,19 €	10/2022	1,50 %	9 120,97 €	10 064,52 €	23 274,19 €	13 524,19 €	13 209,68 €	9 120,97 €	3 459,68 €	39 314,52 €
	36	50 % Valaisimista asennettu	109 032,26 €	9/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	37	100 % Valaisimista asennettu	109 032,26 €	10/2022	2,00 %	12 161,29 €	13 419,35 €	31 032,26 €	18 032,26 €	17 612,90 €	12 161,29 €	4 612,90 €	52 419,35 €
	38	Rakennustyö on vastaanotettu. Vastaanottotarkastuksessa todetut virheet ja puutteet on korjattu.Takuuajan vakuus luovutettu	545 161,29 €	11/2022	10,00 %	60 806,45 €	67 096,77 €	155 161,29 €	90 161,29 €	88 064,52 €	60 806,45 €	23 064,52 €	262 096,77 €
		Yhteensä (alv. 0%)	5 451 612,90 €	yhteensä	100,0 %	608 064,52 €	670 967,74 €	1 551 612,90 €	901 612,90 €	880 645,16 €	608 064,52 €	230 645,16 €	2 620 967,74 €

Maksuehto 21 pv

47 § Tikkurilan kaavarunko 2020 062700 / 60 Hiekkaharju, 61 Tikkurila 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / HW

VD/9641/10.02.04.00/2019
HP/TLA/TKO/THU/VIK/LS

Tikkurilan kaavarunko 2020 -luonnos tarkastelee Tikkurilan keskustan kehitystä vuoteen 2040 saakka. Se mahdollistaa 10 000 asukkaan ja 4 000 työpaikan lisäyksen alueelle. Aluetehokkuus kasvaa 0,5:stä 0,85:een, asukasluku 21 000:een ja työpaikkamäärä 13 500:aan. Tikkurila tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle. Tikkurilassa on kaikki: asumista, työpaikkoja, tilaa liikkumiselle, vihreää ja virkistystä. Monipuolisen ja kerroksellisen alueen historia näkyy kaupunkikuvassa.

Tikkurilan kaavarunko 2020 koskee Tikkurilan suuralueen kaupunginosaa Tikkurila (61) ja osia kaupunginosista Hiekkaharju (60), Jokiniemi (62), Viertola (63) ja Kuninkaala (64).

Kaavarungon suunnittelualue on kooltaan 1,9 neliökilometriä. Se kattaa koko Tikkurilan kaupunginosan ja osan Hiekkaharjusta, Jokiniemestä, Kuninkaalasta ja Viertolasta. Suunnittelualue ulottuu etelästä kaupungin rajalta pohjoiseen Hiekkaharjuntiehen ja Valkoisenlähteentiehen. Idässä rajana on Jokiniemenkatu, Keravanjoki ja Kuninkaalantie ja lännessä Keltamotie ja Kultarikontie.

Kaavarungon valmisteluun osallistuneet
Kaavarunkotyö on tehty kaupungin omana työnä. Kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi työn sisältöä on tuottanut arkkitehtitoimisto Inaro Oy kaupungin konsulttina ja laatinut Tikkurilan kävelykeskustan konsulttityön.

Tavoitteet työlle
Kaavarungon tavoitteena on Tikkurilan kehittyminen ja kasvaminen monipuolisena, kerroksellisena kaupunkikeskustana osana pääkaupunkiseudun kasvua. Alue tiivistyy sisäänpäin Vantaan uuden yleiskaavan tavoitteita seuraten. Kaavarunko mahdollistaa asukasmäärän kasvun 10 000 uudella asukkaalla ja 4000 uudella työpaikalla. Keinoina ovat rakennusten huolto, korjaus- ja lisärakentaminen sekä perustelluissa kohteissa purkava uudistaminen ja aikaisempaa tehokkaampi maankäyttö.

Kaavarunkotyön tulevaisuuskuvan tavoitteena on Tikkurila, josta löytyvät kaikki kaupunkirakenteen ja elämän osa-alueet: asumista, työpaikkoja, tilaa liikkumiselle sekä paikkoja virkistykselle ja vihreälle. Tikkurilaa kehitetään kaupunkirakenteeltaan ja kaupunkikuvaltaan elävänä, monipuolisena ja kerroksellisena jokivarren kantakaupunkina. Asumisessa korostuvat monipuolisuus ja kaupunkiasumisen mahdollisuudet. Työn näkökulmasta Tikkurila on ja vahvistuu pääkaupunkiseudun merkittävänä työpaikka- ja palvelukeskittymänä, josta on myös hyvät yhteydet lentokentälle. Saavutettavuus on jo nyt Tikkurilan valtti, ja Vantaan ratikka lisää mahdollisuuksia kulkea kestävällä kulkumuodolla. Koska viheralueita on kaavarunkoalueella vähän, korostuvat yhteydet lähiympäristön laajoille viheralueille: jokirantaan, Tikkurilan keskuspuistoon ja Winterinmäelle. Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

Tikkurilan kaavarunko ei ole juridinen asiakirja, mutta se ohjaa asemakaavoitustyötä ja antaa suuntaa alueen kehitykselle. Koska pääosa Tikkurilan maanomistuksesta on yksityistä, muuttuu alue usein tontti tai kortteli kerrallaan. Kaavarunko auttaa kokonaisuuden hahmottamisessa. Muutos on kiinni yksityisten kiinteistön- ja maanomistajien muutoshalukkuudesta. Kaupunki suhtautuu myönteisesti Tikkurilan kehittämiseen nykyistä tiiviimmäksi kaupunkikeskustaksi, ja kaavarunko toimii yhtenä lähtömateriaalina kaupunkikehityksessä.

Kestävä kehitys on kaavarunkotyön läpileikkaava teema. Ilmastokriisi ja biodiversiteettikato ovat haasteita, joihin kaupunkisuunnittelulla voidaan osaltaan vaikuttaa. Tikkurilan alueella merkittäviä keinoja ovat mm. jo rakennetun alueen tiivistäminen, rakentaminen hyvien joukkoliikenneyhteyksien ääreen ja valmiin infrastruktuurin yhteyteen sekä toiminnoiltaan sekoittuneen alueen turvaaminen. Rakennusten huolto, korjaaminen ja lisärakentaminen sekä uuden rakentamisen elinkaarikestävyys ovat edistettäviä sisältöjä alueen kehittämisessä. Viheralueiden monipuolisuus ja runsas kasvilajisto vastaavat luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja hyvät yhteydet laajoille virkistysalueille mahdollistavat luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämisen.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely
Tikkurilan kaavarungon 2020 osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 17.3.-7.5.2020. Mielipiteitä saatiin 20 kappaletta. Alueen kehityksestä järjestettiin verkkokysely 17.3.-7.5.2020. Kyselyyn vastanneita oli 512 ja vastauksia tai merkintöjä yhteensä 6508. Kyselyssä esiin tulleita toiveita on kirjattu ja kommentoitu teemoittain kaavarungon suunnitelmaosassa.

Asukastilaisuus peruttiin koronatilanteen vuoksi ja aineisto julkaistiin kaavarungon internet-sivulla. Kaavarunkotyötä esiteltiin 16.12.2020 Vantaan ratikan yleisötilaisuudessa, joka järjestettiin Teams live -tapahtumana.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset
Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9).

Tikkurilan kaavarungon 2020 sisältö
Tikkurilan kaavarunko 2020 -luonnoksen aineisto koostuu viidestä osasta: karttapaketista, suunnitelmaosasta, lähtötieto-osasta, kaavarunkokyselyn raportista ja kaupunginmuseon inventointiraportista. Karttapaketti sisältää Tikkurilan tulevaisuuskuvan, suunnitteluperiaatteet ja kaavarunkokartat. Suunnitelmaosassa on suunnitelma avattuna teemoittain sekä osiot kaavarungon vuorovaikutuksesta, vaikutusten arvioinnista ja toteutuksesta. Lähtötieto-osaan on koottu suunnittelun lähtökohdat teemoittain sekä alueen suunnittelutilanne. Kaavarunkokyselyn raportti on yhteenveto OAS-vaiheen verkkokyselyn tuloksista. Kaupunginmuseon raportti sisältää kaavarunkotyön yhteydessä inventoidut modernin rakennuskannan arvokohteet.

Tikkurilan edellinen kaavarunkotyö on vuodelta 2015, ja uusi kaavarunko jatkaa edellisen periaatteita. Uuden yleiskaavan mukaisesti Tikkurilan keskusta-aluetta on laajennettu merkittävästi. Vantaan resurssiviisauden tiekartta (2018) sekä Hiilineutraalius 2030 -tavoite näkyvät kaavarungon sisällössä. Jokaista teemaa on tarkasteltu kestävän kehityksen näkökulmasta, ja sisältö on mukana vaikutusten arvioinnissa.

Kaavarunkotyössä tarkastellaan Tikkurilan kehitystä vuoteen 2040 asti. Sekä lähtötietoja, tulevaisuuskuvaa että suunnitelmaa on tutkittu viiden teeman kautta. Teemat ovat kaupunkikuva ja kaupunkirakenne, asuminen, työ, liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kaavarunko kiteytyy teemoista johdettuihin tavoitetilalauseisiin: Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki. Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet. Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä. Saavutettavuus on Tikkurilan valtti. Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

Suunnitteluperiaatteet on laadittu asemakaavoituksen pohjaksi. Tavoitteena on ohjata alueen rakentumista siten, että tulevaisuuden Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja

esteetön kaupunkiympäristö. Mitoituksen tavoitteena on mahdollistaa 10 000 uutta asukasta ja tavoitella 4 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Nykytilanteeseen verrattuna tämä merkitsee asukasmäärän kaksinkertaistumista ja työpaikkamäärän kasvua noin 40 prosentilla. Asukasmäärä kasvaisi siten 21 000:een ja työpaikkamäärä 13 500:een. Kaavarunkoalueen aluetehokkuus kasvaa nykyisestä 0,5:stä tulevaisuuden 0,85:een. Suunnitteluperiaatteet ohjaavat kestävään kasvuun joukkoliikenteen äärelle ja toiminnallisesti sekoittuneen kantakaupungin merkittävään laajenemiseen junaradan molemmin puolin. Tavoitteena on, että kaupunkikuvassa näkyy kaikkien vuosikymmenten historia. Aluetta kehitetään siten, että tiivistyminen vahvistaa katutilojen ja korttelirakenteen vaihtelua, ja virkistysreittejä kehitetään palvelemaan kasvavaa käyttäjäkuntaa.

Kaavarunkokarttoja on kaksi. Kartan A teemoja ovat kaupunkikuva ja kaupunkirakenne, asuminen ja työ. Kartan B teemoja ovat liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kartta A ohjaa kaupungin fyysistä ja toiminnallista rakennetta. Sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykettä kehitetään monipuolisten toimintojen alueena, jolle sijoittuu sekä liike- ja toimitilaa, yksityisiä ja julkisia palveluita että asumista. Asuntovaltaiset vyöhykkeet sijaitsevat kaavarunkoalueen reunamilla ja keskustan välikatujen varsilla. Niihin voi sijoittua asumisen yhteyteen sopeutuvaa liike-, palvelu- ja työtilaa. Molemmille vyöhykkeille on määritelty suuntaa antava tehokkuushaarukka, jonka pohjalta rakennusoikeus täsmentyy asemakaavavaiheessa. Korkean rakentamisen tarkastelualue sijoittuu asemanseudulle sekä Jokiniemeen pääradan varteen. Kartalla ovat myös Tikkurilan historialliset rakennuskohteet: eri vuosikymmenten helmet sekä rakennusten ja aluekokonaisuuksien tunnistetut arvot. Tavoitteena on, että ajallinen kerroksellisuus säilyy.

Kartalla B on esitetty kaupunkirakenteen kannalta merkittävä ajatus kävelykeskustan laajenemisesta. Ohikulkuliikennettä ohjataan keskustan kehälle, ja kehän rajaamaa aluetta kehitetään kestävän liikkumisen alueena. Matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään, kun aseman yhteyteen suunnitellaan Vantaan ratikan vaihtopysäkkiä. Tiivistyvällä alueella pysäköinti vaatii keskittämistä. Rautatien alittavia ja ylittäviä yhteyksiä on tarpeen kehittää Jokiniemen rakentuessa. Tikkurilassa viheralueiden määrä on vähäinen, joten virkistysyhteydet kaavarunkoalueen ulkopuolisille viheralueille korostuvat. Myös alueen sisäisten, pienten taskupuistojen merkitys kasvaa. Virkistysreittien vehreys muodostuu puistojen, katualueiden ja niihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta. Hulevesiä tulee hallita tontilla, mutta myös julkisessa kaupunkitilassa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021 § 8

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020,
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:
Kaupunkisuunnittelulautakunnan varapuheenjohtaja Paula Lehmuskallio esitti, että asia jätetään pöydälle. Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Tarja Eklund kannatti esitystä.

Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle kaupunkisuunnittelulautakunnan seuraavaan kokoukseen.

_____

Kaupunkisuunnittelulautakunta 25.5.2021 § 6

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020,
b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreä ryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman: “Vihreä ryhmä esittää, että Tikkurilan kaavarungossa pyritään säilyttämään nykyisiä viheralueita ja edistämään alueen viihtyisyyttä lisäämällä kaupunkivihreää.”

Merkittiin, että kokoomuksen ja RKP:n ryhmät jättivät asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman, johon perussuomalaisten ryhmä yhtyi: “Tikkurilasta tulee todennäköisesti kuluvalla vuosikymmenellä Suomen kolmanneksi suurimman kaupungin hallinnollinen keskus. Keskustan kehitys riippuu voimakkaasti myös yksityisten maanomistajien tahdosta. Kaupungin tulee aktiivisesti kerätä nähtävillä olon aikana yksityisiltä maanomistajilta näkemyksiä ja ajatuksia Tikkurilan keskustan kehittämiseksi ja tiivistämiseksi. Saadun palautteen perusteella voidaan nähtävillä olon jälkeen arvioida tarvetta muuttaa merkintöjä tai tehokkuuksia.”

———

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 35

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020, ja
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

———

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 47

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020, ja
b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:

Asian käsittelyn aikana kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtaja muutti esitystään seuraavasti:
Vaihdettiin Tikkurilan kaavarunko 2020-karttapaketti -liitteen tilalle päivitetty versio (päivätty 9.8.2021). Liitteeseen on tehty seuraavat täsmennykset:
-Karttapaketin suunnitteluperiaatteisiin on lisätty lyhyet selostustekstit, jotka aikaisemmin ovat sisältyneet ainoastaan kaavaselostukseen.
-Karttapaketin karttamerkintöjen selitteitä on täydennetty.

Poistettiin selostustekstin sivulta 42 seuraava virke: *Kaavarunkoalueen lähiympäristössä uusia mahdollisia päiväkotipaikkoja voi tarjota Winterinmäki.*

Lisäksi merkittiin alla olevat pöytäkirjalausumat.

Vihreiden kaupunginhallituksen ryhmän pöytäkirjalausuma, johon sosialidemokraattien ja kristillisdemokraattien kaupunginhallituksen ryhmät yhtyivät:

”Tikkurilan kaavarungossa pyritään säilyttämään nykyisiä viheralueita ja edistämään alueen viihtyisyyttä lisäämällä kaupunkivihreää.”

Kokoomuksen kaupunginhallituksen ryhmän pöytäkirjalausuma, johon kristillisdemokraattien kaupunginhallituksen ryhmä yhtyi:

”Tikkurilan keskustan kehitys riippuu voimakkaasti yksityisten maanomistajien tahtotilasta. Kaupungin tulee aktiivisesti kerätä nähtävillä olon aikana yksityisiltä maanomistajilta näkemyksiä ja ajatuksia kaavarungosta ja Tikkurilan keskustan kehittämisestä.”

Päätös:
Hyväksyttiin muutettu esitys.

Liitteet:
- Tikkurilan kaavarunko 2020-karttapaketti 9.8.2021
- Tikkurilan kaavarunko 2020-suunnitelmaosa 9.8.2021

Kaikki kaavarungon oheismateriaali löytyy Tikkurilan kaavarungon nettisivuilta:
https://www.vantaa.fi/uutisia/ajankohtaiset_kaavat/tikkurilan_kaavat/tikkurilan_kaavat_arkisto/101/0/149941

- Tikkurilan kaavarunko 2020-lähtötiedot 4.5.2021
- Tikkurilan kaavarunkoalueen modernin rakennuskannan inventointi 2020 / Kaupunginmuseo
- Tikkurilan kaavarunko 2020-kyselyn tulokset

Täytäntöönpano: Kaupunkirakenne ja ympäristö

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
aluearkkitehti vs. Seppo Niva, puh. 050 302 9298, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

asemakaava-arkkitehti Tuuli Huhtala, puh. 040 197 7963, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
asemakaava-arkkitehti Terhi Kuusisto, puh. 050 302 9691, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

Tulevaisuuskuva ja suunnitteluperiaatteet
sekä kartat selitteineen

9.8.2021

TIKKURILAN TULEVAISUUSKUVA

Tikkurilassa on kaikki!

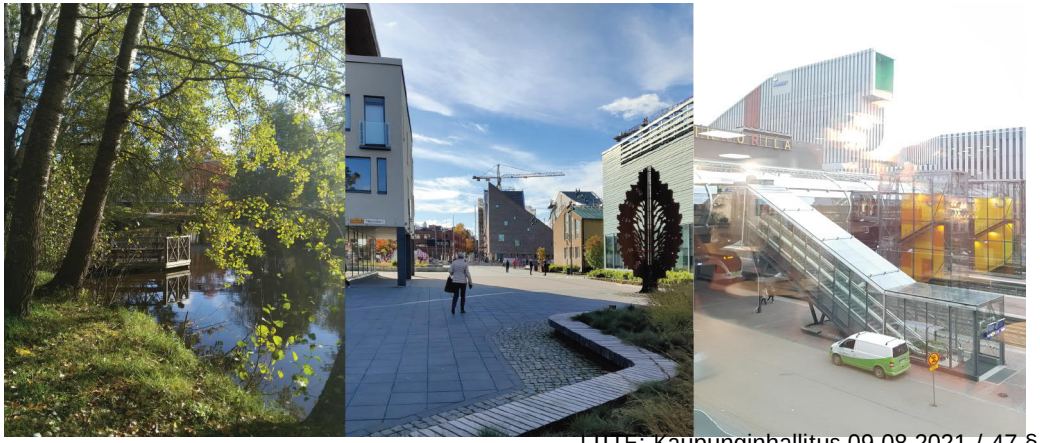
Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.

Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.

Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä.

Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.

Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto

SUUNNITTELUPERIAATTEET

Monipuolinen ja kerroksellinen Tikkurila

1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.
Kaavarunkoalueen tiivistyminen mahdollistaa uutta asuin- ja työpaikkarakentamista.

2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
Vantaan ratikka pysäkkiympäristöineen muodostaa kestävän kasvun vyöhykkeen. Myös junaradan varsien tiivistyminen lisää seudullista liikkumista ja kasvattaa Tikkurilan matkakeskuksen merkitystä joukkoliikenteen solmukohtana.

3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
Sekä Tikkurila että Jokiniemen radanvarsi kehittyvät toiminnoiltaan sekoittuneena kantakaupunkina. Vahvistetaan nykyisiä radan ylittäviä ja alittavia yhteyksiä ja tutkitaan uusia reittimahdollisuuksia.

4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
Tehostamisen keinoja punnitaan sekä rakennetun kulttuuriympäristön että resurssiviisauden näkökulmasta. Tarkastellaan rakennusten kokonaan tai osin säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan. Edistetään uuden rakentamisen elinkaarikestävyyttä.

5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.
Vilkkaiden katujen kivijalkaliiketilat sisäänkäyntisyvennyksineen rakennetaan tiiviisti kadun varteen. Taskupuistoilla, pienillä aukioilla ja katuvihreällä elävöitetään tiivistyvää kaupunkitilaa. Vehreitä välikatuja rajaavat istutuskaistat ja asuntopihat.

6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
Isot kadut rajataan kiinni toisiinsa rakennetuin, kerrosluvultaan vaihtelevin ja toiminnaltaan monipuolisin rakennuksin. Korttelien sisäosissa ja välikatujen varsilla suositaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta.

7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
Talotyyppien vaihtelu mahdollistaa asumisen variaatiot: tornitalot, hybridirakennukset, monen mittakaavan kerrostaloasumisen sekä urbaanin pientaloasumisen. Asuntokoot ja hallintamuodot ovat monipuolisia.

Vantaa
Vanda

8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
Liike/toimisto/työtilan rakentamista tutkitaan kaikissa uudishankkeissa. Kivijalkakaduilla edellytetään avointa katutason liiketilakerrosta, josta pääosa on liiketilaa. Työpaikkavyöhykkeellä edellytetään toimintojen sekoittumista ja monipuolisia työn, kaupan ja palveluiden tiloja. Julkisten palveluiden verkostoa vahvistetaan alueen tiivistyessä.

9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
Asemanseudulle muodostuu kestävän liikkumisen alue, jossa kävely on etusijalla. Ohikulkevaa autoliikennettä ohjataan keskustan kehälle.

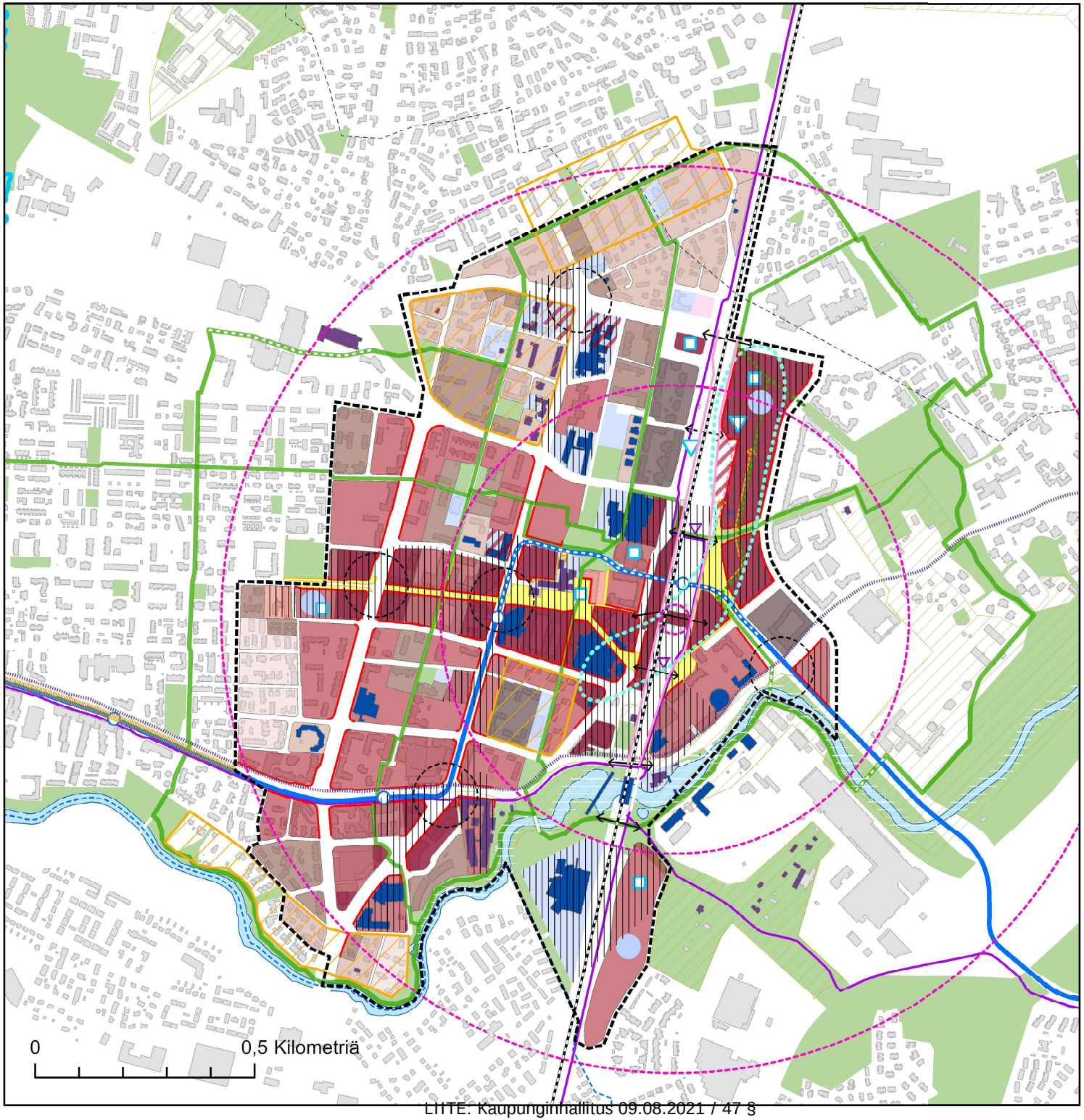
10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.
Suuret puut ja monimuotoinen kasvillisuus sekä hulevesien viivytys tai imeytys tonteilla mahdollistetaan välttämällä laajoja kansirakenteita. Tavoitteena on vähentää tonttikohtaisesti ratkaistavien autopaikkojen määrää keskitettyjen pysäköintitalojen verkostolla.

11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.
Tiiviillä keskusta-alueella korostuu Tikkurilan viherkehän ja laajoille virkistysalueille johtavien virkistysyhteyksien merkitys. Reittien vehreys muodostuu puistojen, katualueiden ja niihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta. Hulevesiä ohjataan viivytykseen kasvillisuusvyöhykkeille.

12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
Murretut ja värikylläiset sävyt yhdistyvät tiileen. Laajat korttelikokonaisuudet jaetaan visuaalisesti erilaisiin osiin.

13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.
Tarjoamme erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia ja haemme uusia toimintatapoja erilaisten kaupunkilaisten tavoittamiseksi.

Vantaa
Vanda

A / KAUPUNKIKUVA JA -RAKENNE, ASUMINEN JA TYÖ

- KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS

PÄÄOSIN 2,0-3,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE
PÄÄOSIN 1,5-2,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,0	PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 0,35	PÄÄOSIN ASUMINEN

- TYÖPAIKKAVYÖHYKE
- KIVIJALKALIIKETILA
- Y-TONTTI
- VARAUS PALVELUILLE
- KORKEAN RAKENTAMISEN TARKASTELUALUE
- KEHITETTÄVÄ RISTEYSALUE
- YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO
- KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE

- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
- ASEMAKAAVOITUKSEN ARVOTTAMA KOHDE / ALUE
- ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
- RKY-KOHDE SUURI RANTATIE

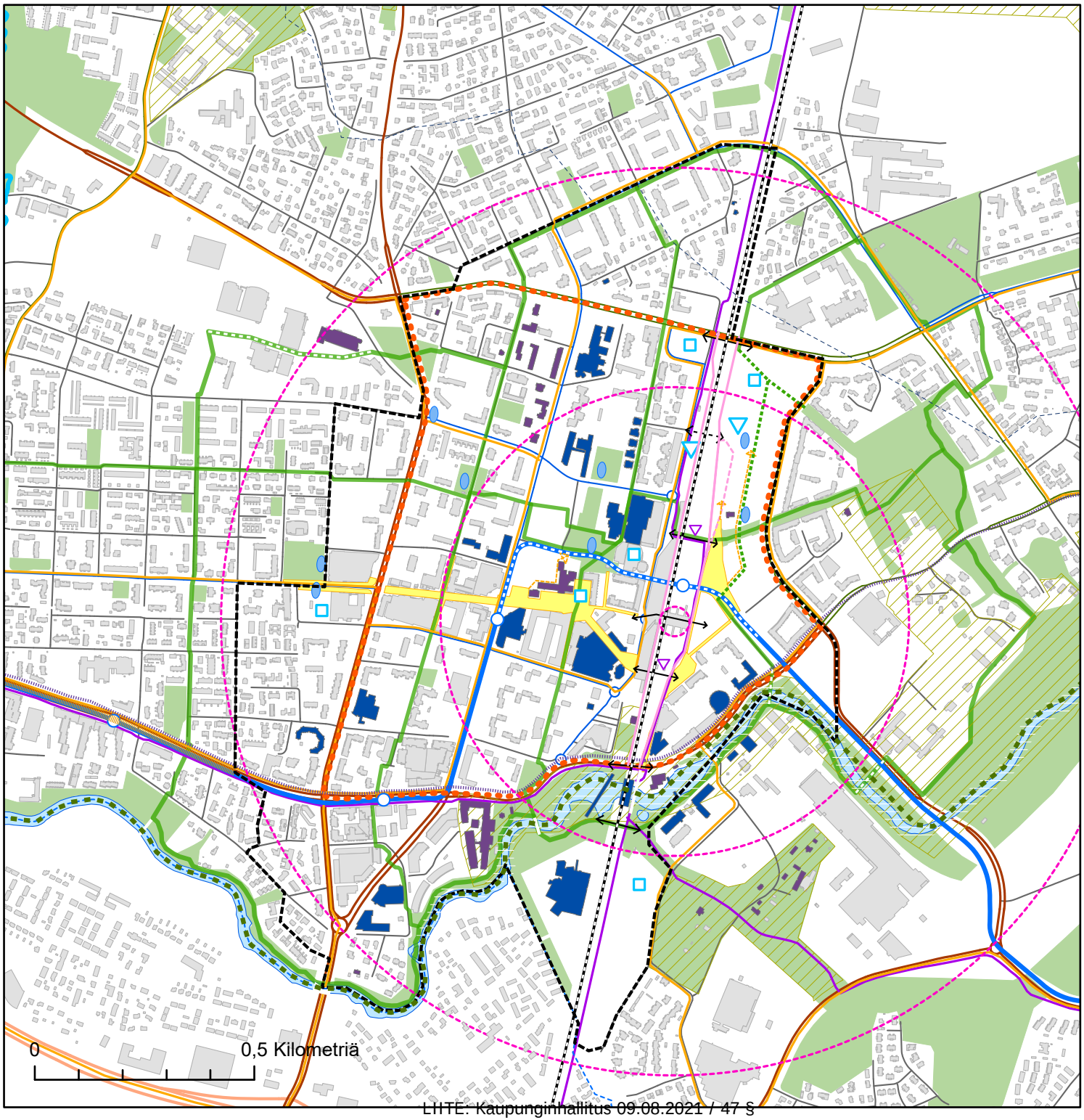
- VIHERALUE
- VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE
- KÄVELYKESKUSTA
- KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE

- RAUTATIE
- RAIDELIIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
- RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA

- VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
- VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA

- MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
- PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
- LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT JA PYÖRÄT
- KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS

TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

B KARTTA / LIIKENNE, VIHERALUEET JA HULEVEDET

- KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS
- RAUTATIE
- RAIDELIIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
- RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA
- MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
- VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
- VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA
- BUSSIREITIT TIKKURILASSA
- PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
- KÄVELYKESKUSTA
- KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE
- KADUT JA TIET / TOIMINNALLISET LUOKAT
- KESKUSTAN KEHÄ
- LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT / PYÖRÄT
- KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS
- VIHERALUE
- VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- EKOLOGINEN RUNKOYHTEYS
- POHJAVESIALUE
- HULEVESIEN KÄSITTELY
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
- ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
- RKY-KOHDE SUURI RANTATIE
- KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
- JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE

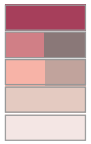
TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

Karttamerkinnät selitteineen

KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS
Tikkurilan kaavarunko 2020 -työn suunnittelualue.

Maankäyttömerkinnät

PÄÄOSIN 2,0–3,5 SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE
PÄÄOSIN 1,5–2,5 SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,5 SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,0 PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 0,35 PÄÄOSIN ASUMINEN

Sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykkeitä kehitetään toiminnoiltaan monipuolisena kantakaupunkina. Merkintä mahdollistaa viihtyisän toiminta-, asiointi- ja asuinympäristön: liike- ja toimitilat, yksityiset ja julkiset palvelut sekä asumisen. Sekoittuneessa kaupunkirakenteessa maantasokerrosten tulee olla avoimia ja aktiivisia.

Pääosin asumiselle osoitettuja vyöhykkeitä kehitetään asuntovaltaisina. Alueille voi sijoittua myös julkisia ja yksityisiä lähipalveluita sekä asumisen yhteyteen soveltuvia työtiloja.

Kaupunkirakenteen tiivistymistä ohjataan maankäytön vyöhykkeiden tehokkuuslukujen kautta. Sekoittuneen kaupunkirakenteen ja asumisen vyöhykkeille on määritelty maksimitehokkuus tai tehokkuushaarukka. Vyöhykkeen tehokkuusluku ilmoittaa suunnittelualueen tontin, korttelin tai sen osan tehokkuuden. Vyöhykerajat eivät välttämättä noudata kiinteistörajoja. Mikäli suunnittelualue sijoittuu kahdelle tai useammalle tehokkuusvyöhykkeelle, kaikki tehokkuusvyöhykkeet huomioidaan. Tehokkuudet tarkentuvat asemakaavavaiheessa tapauskohtaisesti.

- Maltillisen tehokkuuden vyöhykkeille on määritelty maksimitehokkuudet (0,35 / 1,0 / 1,5).
- Tehokkaimmin tiivistyville vyöhykkeille on määritelty vaihteluväli, johon pääosa tonttitehokkuuksista asettuu (pääosin 1,5–2,5 / pääosin 2–3,5).
- Laajoissa usean tontin asemakaavamuutoksissa vaihteluvälin ylimpien arvojen tarkastelu on todennäköisempää kuin pienissä yksittäisten tonttien asemakaavamuutoksissa. Sanamuoto ”pääosin” mahdollistaa vaihteluvälin ylityksen tai alituksen tilanteissa, joissa kaupunkirakenteen kokonaisvaltainen kehittäminen sitä edellyttää. Haarukan ylittävä tehokkuusluku voi olla tarpeen esimerkiksi hybridirakentamiskohteissa sekä työpaikkarakentamisessa, jossa hyödynnetään lähes koko tontin pinta-ala rakentamiseen.

Y-TONTTI
Yleisen rakennuksen tontti julkisia palveluita ja julkishallintoa varten.

VARAUS PALVELUILLE
Alueen jatkosuunnittelussa tarkastellaan julkisten palveluiden sijoittumismahdollisuuksia alueelle.

YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO
Yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten korttelialue.

Kaupunkirakenteen kehittämismerkinnät

KIVIJALKALIIKETILA
Karttaan merkityillä kivijalkaliiketilan osuuksilla edellytetään katuvarren ensimmäisiin kerroksiin pääosin liiketilaa. Maantasokerroksen tulee muodostaa visuaalisesti avoin ja toiminnallisesti elävä kivijalkakerros.

TYÖPAIKKAVYÖHYKE
Työpaikkavyöhykkeellä tarkastellaan työpaikkarakentamisen mahdollisuuksia. Tavoitteena on hybridirakentaminen ja/tai toiminnoiltaan monipuoliset korttelit. Myös asuinkohteissa tavoitellaan laajempaa sekoittuneisuutta kuin ainoastaan kivijalkakerroksen liiketilat.

KORKEAN RAKENTAMISEN TARKASTELUALUE
Vyöhykkeellä on mahdollista tarkastella korkeaa rakentamista. Vantaalla korkealla rakentamisella tarkoitetaan yli 56 metrin korkuista rakennusta, mikä vastaa kerroskorkeudesta riippuen noin 17 kerrosta tai enemmän. Lentokentän läheisyydestä johtuva lentoestekorkeus säätelee rakentamisen maksimikorkeuksia (kaavarunkoalueella +100 mpy). Korkean rakentamisen tarkastelualueella maaston korkeudet vaihtelevat välillä 18–24 m, jolloin rakennukselle työskentelyvaroineen on käytettävissä korkeintaan 76–82 metriä.

KEHITETTÄVÄ RISTEYSALUE
Kehitettävien risteysalueiden sijainti kaupunkirakenteessa on merkittävä. Ympäröiviä tontteja kehitetään siten, että risteysaluetta rajaava rakentaminen muodostaa laadukasta kaupunkitilaa. Julkiseen katutilaympäristöön kiinnitetään erityistä huomiota.

KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
Yleiskaavasta tuotu merkintä sijoittuu välittömästi kaavarunkoalueen länsipuolelle. Kaupunkirakenteen tiivistyessä tulee kadusta rakentaa laadukasta kaupunkitilaa niin, että luodaan helpot mahdollisuudet ihmisten monipuoliseen liikkumiseen. Kadunvarren kortteleissa rakentamisen tulee edistää viihtyisän katukuvan muodostumista.

KÄVELYKESKUSTA
Tikkurilan kävelykatujen ja niihin liittyvien aukioiden muodostama kokonaisuus, joka jatkuu radan yli ja ali Jokiniemeen. Kävelykeskustaan rajautuvia kivijalkakerroksia kehitetään visuaalisesti avoimina ja toiminnallisesti elävinä.

KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE
Alueen jatkosuunnittelussa tarkastellaan kävelykeskustan laajenemismahdollisuuksia.

Vantaa Vanda

Arvoympäristö

VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
Vantaan kaupunginmuseon arvottama rakennusperintökohde, jolla on kulttuurihistoriallista arvoa. Mahdollinen suojelu tullaan ratkaisemaan asemakaavamuutoksen yhteydessä.

VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
Vantaan kaupunginmuseon arvottama rakennusperintökohde, joka on suojeltu voimassa olevassa asemakaavassa.

ASEMAKAAVOITUKSEN ARVOTTAMA KOHDE / ALUE
Yhtenäinen aluekokonaisuus, jota kehitettäessä alueen ominaispiirteet halutaan säilyttää.

ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
Valtakunnallisesti, maakunnallisesti tai paikallisesti arvokas kulttuuriympäristö, jonka rakennus- ja kulttuurihistoriallisia arvoja sekä maisemakuvaa on suojeltava. Ympäristön ominaispiirteitä on vaalittava yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä.

RKY-KOHDE SUURI RANTATIE
Suuren Rantatien maantielinjaus. Keskiaikainen tie on yhdistänyt Turkua ja Viipuria, ja suuri osa reitistä on edelleen käytössä, mm. Tikkurilantien osuus kaavarunkoalueella. Kaavarunkoalueen ulkopuolisilla osuuksilla maantielinjaus on osin merkitty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteeksi.

Liikenne

MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
Tikkurilan matkakeskus, johon sijoittuu Tikkurilan rautatieasema, bussiterminaali, Vantaan ratikan pysäkki, taksiyhteydet sekä autojen ja polkupyörien liityntäpysäköintiä. Koko Tikkurilan kaavarunko 2020 -alue sijaitsee kävelyn ja pyöräilyn etäisyydellä matkakeskuksesta. 500 metrin ja yhden kilometrin etäisyydet matkakeskuksesta on merkitty kaavarunkokartoille.

RAUTATIE

RAIDELIIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
Rautateille varattu alue / Rautateille varattu alue, jonka mahdollinen muuttuva maankäyttö on tarkasteltava jatkosuunnittelussa.

RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA
Olemassa oleva rautatien alittava tai ylittävä yhteys. /
Ohjeellinen sijainti uudelle, tarkasteltavalle rautatien alittavalle tai ylittävälle yhteydelle.

VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
Vantaan ratikan linjaus pysäkkeineen.

VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA
Vantaan ratikan tunneliosuus pääradan alitse. Tunneliosuus on rakennettava niin, ettei liikennöinti sillä häiritse olemassa olevaa eikä kaavarungossa osoitettua maankäyttöä.

BUSSIREITIT TIKKURILASSA
HSL:n linjastosuunnitelmien (Tuusula ja Kerava, Lahdenväylä, Hämeenlinnanväylä ja Vihdintie sekä Tuusulanväylä) mukaisen bussiliikenteen käyttämät reitit Tikkurilassa.

LIITYNTÄPYSÄKÖINTI / AUTOT JA PYÖRÄT
Tikkurilan aseman liityntäpysäköintialueet. Jokiniemen rakentuessa on tarkasteltava asemanseudun itäpuolen liityntäpysäköintialueiden uudelleenjärjestelyä sekä selvitettävä mahdollisuus rakenteelliseen ja keskitettyyn pysäköintiratkaisuun.

KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS
Olemassa oleva keskitetty pysäköintilaitos tai alue, jonka suunnittelussa tavoitteena on keskitetty rakenteellinen pysäköinti.

PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
Ohjeellinen sijainti pyöräliikenteen baanalle, joka on pitkämatkaisen pyöräliikenteen nopea runkoyhteys. Baanalle on jatkosuunnittelussa tehtävä riittävä tilavaraus ja se tulee toteuttaa erityisen korkeatasoisena.

KADUT JA TIET / TOIMINNALLISET LUOKAT
Valtakunnalliset pääväylät / pääkadut / paikalliset kokoojakadut / tonttikadut.

KESKUSTAN KEHÄ
Tikkurilan keskustaa kiertävä pääkaduista muodostuva kehä, jolle keskustan ohittava autoliikenne ohjataan. Kehän sisällä korostuu keskustamainen liikkuminen ja siellä suositaan kestäviä kulkumuotoja: kävelijä on etusijalla, ja pyöräliikenteen sujuvuus on tärkeää. Asukkaiden, työntekijöiden ja alueella asioivien välttämättömän ajoneuvoliikenteen sekä huoltoliikenteen toimivuus on varmistettava.

Virkistys ja luonto, hulevedet

VIHERALUE
Yleiskaavan ja/tai asemakaavan viheralueet. Yleiskaavassa alueet ovat urheilu- ja virkistyspalveluiden alueita tai lähivirkistysalueita. Asemakaavassa alueet ovat puistoja, lähivirkistysalueita, leikkipuistoja tai urheilu- ja virkistyspalveluiden alueita.

VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
Jatkuvan yhteyden muodostava virkistysreitti, joka kulkee niin viherympäristössä kuin rakennetussa keskustaympäristössä. Kaupunkimaisen ympäristön yhteyksien vehreyttä tuetaan tonttien istutuksilla. Reitistöä on mahdollista kehittää istutuksin, pintamateriaalein, kalustein ja opastein.

KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS Kehitettävä virkistysreitti.

JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE
Virkistyskäyttöön kehitettävä ranta, jossa veden äärelle pääsyn on oltava helppoa ja jonka monenlainen ulkoilu- ja virkistyskäyttö on mahdollista.

EKOLOGINEN RUNKOYHTEYS
Eliölajien liikkumista ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä turvaava, jatkuva ekologinen yhteys. Hoidon, käytön ja aluetta koskevan suunnittelun on huomioitava yhteyden luontoarvot sekä sen kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot. Yhteyttä kehitetään siten, että vyöhyke on luonnon olosuhteiltaan monipuolinen ja mahdollisimman leveä.

POHJAVESIALUE
Pohjavesialue, joka on erityisen merkittävä vedenhankinnan ja veden käyttökelpoisuuden säilymisen kannalta. Pohjaveden laatua ja määrää ei saa vaarantaa.

HULEVESIEN KÄSITTELY
Hulevesiä ohjataan hallitusti viivytykseen Tikkurilan tulvaherkillä kohdilla. Ensisijaisesti pyritään toteuttamaan kasvillisuuspintaisia viivytysrakenteita.

TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

9.8.2021

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Tiivistelmä

Tikkurilan kaavarungon 2020 aineisto koostuu karttapaketista, suunnitelmaosasta, lähtötieto-osasta, kaavarunkokyselyn raportista ja kaupunginmuseon inventointiraportista. Tämä raportti on suunnitelmaosa, joka sisältää kaavarunkokartat ja suunnitelman teemoittain sekä osiot vuorovaikutuksesta, vaikutusten arvioinnista ja toteutuksesta. Sekä teemoja että vaikutusten arviointia on tarkasteltu kestävän kehityksen näkökulmasta.

Tikkurilan kehitystä tarkastellaan 2040 asti viiden teeman kautta: kaupunkikuva ja -rakenne, asuminen, työ, liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kaavarungon tavoitteet kiteytyvät teemoista johdettuihin tavoitetilalauseisiin: Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki. Alue tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet. Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä. Alueen valttina on saavutettavuus. Vehreiden virkistysreittien verkosto on kattava.

Kaavarungon suunnitteluperiaatteet ohjaavat asemakaavoitusta. Tavoitteena on alueen rakentuminen siten, että tulevaisuuden Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö. Kestävä kasvu ohjataan joukkoliikenteen äärelle, ja toiminnallisesti sekoittunut kantakaupunkimainen keskustarakenne laajenee junaradan molemmin puolin. Tavoitteena on kaupunkikuva, jossa näkyy kaikkien vuosikymmenten historia. Katutilojen ja korttelirakenteen vaihtelua vahvistetaan, ja virkistysreittejä kehitetään palvelemaan kasvavaa käyttäjäkuntaa. Mitoitus mahdollistaa 10 000 uutta asukasta ja tavoitella 4 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Nykytilanteeseen verrattuna tämä merkitsee asukasmäärän kaksinkertaistumista ja työpaikkamäärän kasvua noin 40 prosentilla. Asukasmäärä kasvaisi siten 21 000:een ja työpaikkamäärä 13 500:een, ja aluetehokkuus nykyisestä 0,5:stä tulevaisuuden 0,8:aan.

Kaupunkikuvan ja kaupunkirakenteen, asumisen ja työn kartta A ohjaa kaupungin fyysistä ja toiminnallista rakennetta. Sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykettä kehitetään monipuolisten toimintojen alueena, jolle sijoittuu sekä liike- ja toimitilaa, palveluita että asumista. Asuntovaltaiset vyöhykkeet sijaitsevat kaavarunkoalueen reunamilla ja keskustan välikatujen varsilla. Molemmille vyöhykkeille on määritelty suuntaa antavat tehokkuushaarukat. Korkean rakentamisen tarkastelualue sijoittuu asemanseudulle sekä Jokiniemeen pääradan varteen. Kartalla ovat myös Tikkurilan arvotetut rakennuskohteet ja -alueet. Osana kaavarunkotyötä on tehty alueinventointi Tikkurilan vuosina 1960–2000 valmistuneesta rakennuskannasta. Tavoitteena on, että ajallinen kerroksellisuus säilyy. Täydennys- ja lisärakentamisen mahdollisuuksia tutkitaan purkavan uudistamisen rinnalla.

Kartan B teemoja ovat liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kävelykeskusta laajenee pääradan itäpuolelle, ja matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään Vantaan ratikan myötä. Ohikulkuliikennettä ohjataan keskustan kehälle, jonka rajaamaa aluetta kehitetään kestävän liikkumisen alueena. Keskitetyn pysäköinnin osuutta kasvatetaan. Tikkurilassa viheralueita on vähän, ja virkistysyhteyksien sekä taskupuistojen merkitys korostuu. Hulevedet hallitaan sekä tontilla että julkisessa kaupunkitilassa

Sisältö

Tiivistelmä 2

Tekijät, työryhmät, asiantuntijat ja ohjausryhmä 4

1 Johdanto 5
1.1 Kaavarunkoalueen rajaus, sijainti ja yhteydet 6

2 Suunnitelma 7
2.1 Suunnitteluperiaatteet ja suunnitelmakartat 8
2.2 Tikkurilan tulevaisuuskuva 11
2.3 Suunnitelma teemoittain 17
2.3.1 Kaupunkikuva ja kaupunkirakenne 17
2.3.2 Asuminen 29
2.3.3 Työ 37
2.3.4 Liikenne 44
2.3.5 Viheralueet ja hulevedet 51
2.3.6 Muut 65

3 Vuorovaikutus 67

4 Vaikutusten arviointi 70
4.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen 70
4.2 Vaikutukset kaupunkikuvaan ja kulttuuriympäristöön 70
4.3 Vaikutukset asukkaisiin 72
4.4 Vaikutukset elinympäristöön 73
4.5 Vaikutukset työhön ja palveluihin 74
4.6 Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen 75
4.7 Vaikutukset luontoon ja virkistykseen 76
4.8 Vaikutukset kestävän kehityksen näkökulmasta 77

5 Toteutus 81

6 Liitelista 82

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Tekijät, työryhmät, asiantuntijat ja ohjausryhmä

Asemakaavoitus

Ritva Kotilainen, asemakaavoitus
Tuuli Huhtala, asemakaavoitus
Terhi Kuusisto, asemakaavoitus
Seppo Niva, asemakaavoitus
Charlotte Nyholm, asemakaavoitus
Tea Taponen, asemakaavoitus

Työryhmät ja asiantuntijat:

Asuminen ja palvelut

Eija Kivineva, toimitilajohtaminen
Mikko Juolahti, toimitilajohtaminen
Tiina Riihimäki, toimitilajohtaminen
Kirsi Vaten, kadut ja puistot
Tuomas Huilla, vanhus- ja vammaispalvelut
Helene Vanninen, asumisasiat
Wilma Toljander, asumisasiat

Työ

Mirka Järnefelt, yritysneuvonta, elinkeinopalvelut

Kaupunkikuva ja -rakenne

Matti Kärki, rakennusvalvonta
Anne Silanto, museopalvelut
Heli Haavisto, museopalvelut

Liikenne

Joonas Stenroth, liikennejärjestelmäsuunnittelu
Jarmo Pajunen, liikenteen aluesuunnittelu
Samuli Haveri, liikenteen aluesuunnittelu
Tiina Hulkko, Vantaan ratikka
Santtu Bussian, liikenteen aluesuunnittelu
Jenni Tyynilä, liikennejärjestelmäsuunnittelu
Seija Tulonen, kadunsuunnittelu

Viheralueet ja hulevedet

Eeva Eitsi, yleiskaavoitus, maisema
Heidi Burjam, kadut ja puistot, puistosuunnittelu
Antti Auvinen, kadut ja puistot, vesihuolto
Laura Muukka, yleiskaavoitus, maisema
Paula Luomala, kadut ja puistot, vesihuolto

Ohjausryhmä

Tarja Laine, kaupunkisuunnittelujohtaja
Ilkka Laine, asemakaavapäällikkö
Ritva Kotilainen, aluearkkitehti, Tikkurila
Mari Siivola, yleiskaavapäällikkö
Anna-Mari Kangas, yleiskaavoitus
Antti Kari, kiinteistöjohtaja
Janne Juntunen, projektijohtaja
Tomi Henriksson, asumisasioiden päällikkö
Markus Holm, kadut ja puistot
Henry Westlin, kaupungininsinööri
Ilkka Rekonen, rakennusvalvonta

Muut asiantuntijat

Ari Pietilä, ympäristökeskus
Jonna Kurittu, yleiskaavoitus
Eeva-Maria Niemi, yleiskaavoitus
Anna Hellen, asemakaavoitus
Janne Karppinen, geotekniikka
Laura Malinen, toimitilajohtaminen
Janne Myllylä, palveluverkot, talous ja hallinto
Hannu Haarala, palveluverkot, talous ja hallinto
Eija Pyyhtiä, erityisasiantuntija, soster

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

1 Johdanto

Tikkurilan tilannetta kuvaa hyvin sana ”muutos”. Alue uudistuu nopeassa tahdissa. Kun Vantaan väestönkasvu vuonna 2018 oli Suomen suurinta, kasvoi Tikkurila määrällisesti eniten. Rakentaminen Tikkurilassa on vilkasta ja kiinnostus tonttien kehittämiseen runsasta. Korkean rakentamisen selvityksen myötä alue on tunnistettu yhdeksi niistä, jossa korkean rakentamisen tarkastelu on mahdollista.

Tikkurilan edellinen kaavarunkotyö on vuodelta 2015. Alueen kehitys on niin nopeaa, että uusi kaavarunkotyö tarvitaan jo viiden vuoden kuluttua edellisestä. Tämä uusi kaavarunko jatkaa edellisen kaavarungon periaatteita. Tavoitteita on tarkistettu ja kasvua arvioitu uudelleen. Tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva, jonka avulla kehittää aluetta. Kaavarunko katsoo vuoteen 2040 ja toimii ohjeena asemakaavoitustyölle. Merkittävinä uusina kehityksen suuntaajina ovat Vantaan resurssiviisauden tiekartta (2018) sekä Hiilineutraalius 2030 -tavoite.

Kaavarunkotyöhön sisältyy tiivis kaavakarttapaketti ja tämä suunnitelmaosa. Näiden lisäksi on koottu lähtötieto-osa, johon on kerätty alueen perustietoja. Työn yhteydessä Vantaan kaupunginmuseo on inventoinut alueen arvorakennukset ja myös tämä raportti on kaavarunkotyön liitemateriaalia. Tarkoituksena on huolehtia siitä, että alueen juuret säilyvät samalla kun se uusiutuu voimakkaasti. Lisäksi on koottu internet-kyselyn tulokset omaksi julkaisukseen, joka myös löytyy kaavarungon liitemateriaaleista.

Tikkurilan valtteina ovat saavutettavuus sekä sijainti hyvien liikenneyhteyksien ja Keravanjoen äärellä. Alueen historia on rikas aina sen jokiyhteyksistä, Suuresta Rantatiestä ja Tikkurilan kyläasutuksesta sen rautatiehistoriaan ja teolliseen kehittymiseen, kaupallisen rakentamisen aikakauteen ja asumisen kehittymiseen. Vahva perintö tuo hyvän pohjan kehitykselle. Kaavarunkotyö mahdollistaa alueen kasvun jopa 10 000 mahdollisella asukkaalla ja 4000 tavoitteellisella työpaikalla. Alueen kehitys riippuu myös yksityisten maanomistajien tahdosta. Kaupunki toimijana tukee alueen tiivistymispyrkimyksiä ja kaavarunko luo sen ohjaamiselle rungon.

Tämä Tikkurilan kaavarungon suunnitelmaosa sisältää johdannon lisäksi suunnitelmaosan, jossa käydään läpi Tikkurilan tulevaisuuskuva sekä kaavarunkosuunnitelma viiden suunnitteluteeman kautta. Teemat ovat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet, lisäksi löytyy kappale ”Muut” mm. ympäristöhäiriöistä. Lisäksi raportti sisältää vuorovaikutusosion, vaikutusten arvioinnin sekä lyhyen arvion alueen rakentumisen toteutumisesta. Suunnitelmaosioita ja vaikutusten arviointia on tarkasteltu erikseen kestävän kehityksen näkökulmasta.

Tikkurilan kaavarunkotyö on tehty yhteistyössä kaupungin omien asiantuntijoiden kanssa ja vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Koronatilanne on värittänyt työstövaihetta ja vuorovaikutusta on tehty pääosin internetyhteyksin. Merkittävä sisältö kerättiin Tikkurilan kaavarunko -kyselyllä, joka järjestettiin verkossa 17.3.-7.5.2020. Kyselyn tulokset on koottu raportiksi ja ne ovat kaavarungon liitemateriaalia. Kyselyn tuloksia on tarkasteltu yhdessä kaavarungon kehitysajatusten kanssa. Tarkoituksena on ollut muodostaa asemakaavoituksen ja asukkaiden yhteinen tulevaisuuskuva, jota kohti kulkea eri suunnitteluratkaisujen kautta.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

1.1 Kaavarunkoalueen rajaus, sijainti ja yhteydet

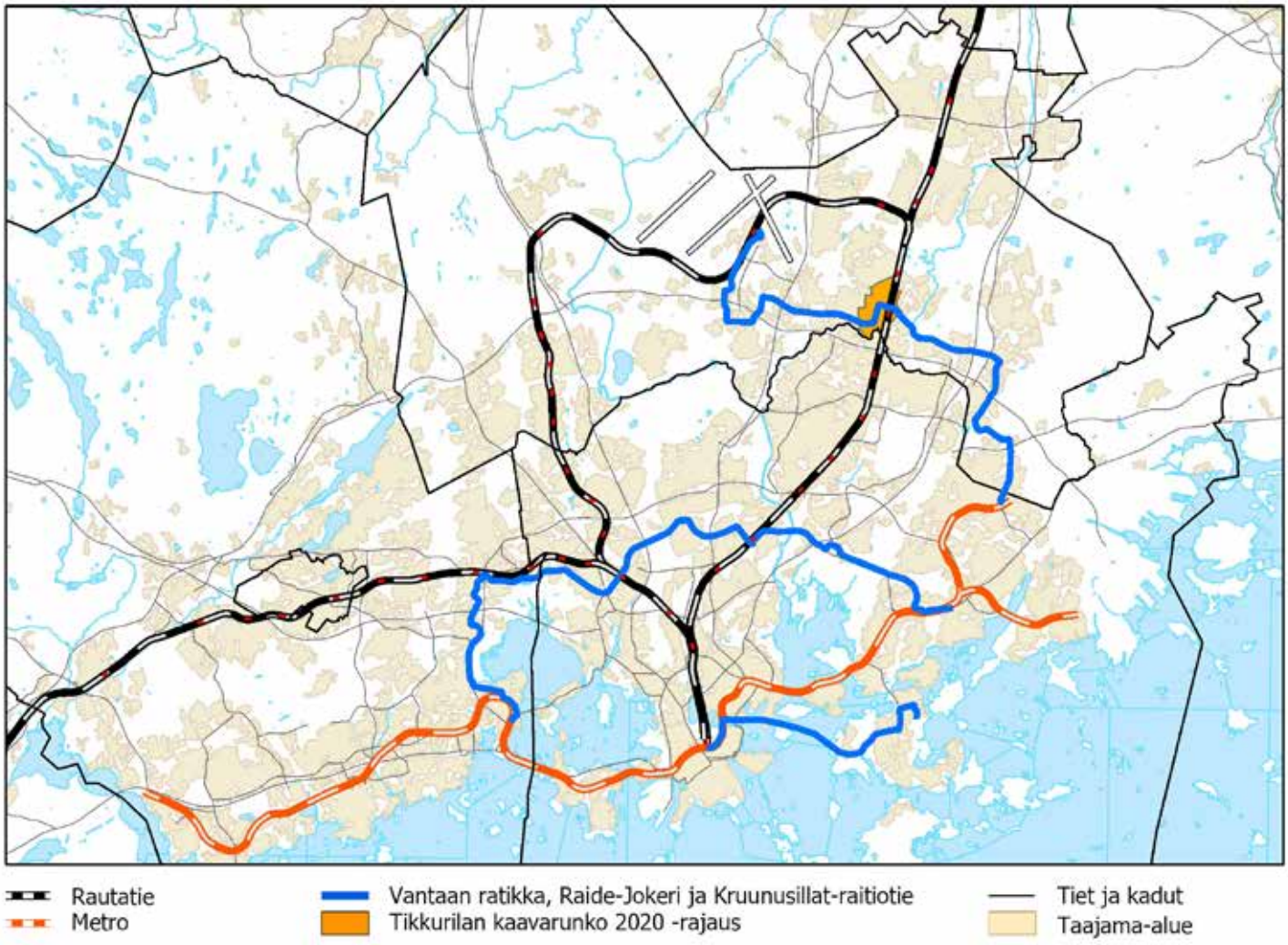
Kaavarunkoalue sijaitsee Vantaalla Tikkurilan keskustassa ja sisältää koko Tikkurilan kaupunginosan. Tämän lisäksi alueeseen kuuluu osia Jokiniemestä, Hiekkaharjusta, Viertolasta ja Kuninkaalasta.

Suunnittelualuetta rajaavat pohjoisessa Valkoisenlähteentie, Hiekkaharjuntie, päärata, taas Valkoisenlähteentie, idässä Jokiniemenkatu, Keravanjoki, Kuninkaalantie ja Takojantie, Heurekan takana Vantaan ja Helsingin raja Kielotielle asti, jonka jälkeen Kaislaranta, Kaislatie, Ruokotie ja Ruokokuja, Keltamotie, Peltolantie, Kultarikontie, Lummetie ja Talvikkitie, jossa se yhtyy ensimmäisenä mainittuun Valkoisenlähteentiehen.

Tikkurilan kaavarunkoalue on erityisen hyvien liikenneyhteyksien äärellä. Pääradan asemana Tikkurila on perinteikäs, ja 2015 valmistui Kehärata, joka on vilkastuttanut asemaa entisestä. Tikkurilan asemalla on lisäksi bussiterminaali ja taksiyhteydet. Vantaan ratikkaa suunnitellaan ja se kulkee tulevaisuudessa aseman ratapihan alitse. Kävelyn ja pyöräilyn verkosto on tiheä.

Tikkurilan suuralue on väylien rajaama. Lännessä sitä rajaa Tuusulanväylä, idässä Lahdenväylä. Eteläiselle rajalla lähellä Tikkurilan ydinkeskustaa kulkee Kehä III. Alueelta on lyhyt yhteys lentokentälle, joka sijaitsee Aviapoliksen alueella Tikkurilan länsipuolella.

Kuva: Tikkurilan kaavarungon tarkastelualue osana seutua, joka kehittyy kestävästi raideliikenteen äärelle. Mukana raiteista olemassa olevat junaradat, metro sekä Helsingin toteutusvaiheessa olevat Raide-Jokeri sekä Kruunusillat-raitiotie sekä suunnitteluvaiheessa oleva Vantaan ratikka. Esitettyjen yhteyksien lisäksi verkostoa täydentää Helsingin kantakaupungin raitiotieverkosto ja tulevaisuudessa nyt suunnittelupöydillä olevat seudun raideliikenneverkostoa täydentävät yhteydet.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2 Suunnitelma

Kaavarungon tavoitteena on muodostaa kokonaisvaltainen näkemys Tikkurilan tulevaisuudesta ohjaamaan alueen asemakaavoitusta. Se on jatkoa vuoden 2015 kaavarunkotyölle ja katsoo vuoteen 2040.

Vantaan uudessa yleiskaavassa Tikkurilan nähdään yhtenä kaupungin pääkeskuksista, jotka tiivistyvät. Tätä ajatusta on edistetty kaavarunkotyössä. Suurin muutos on Tikkurilan keskusta-alueen laajeneminen ja sekoittuneen kaupunkirakenteen mahdollistaminen nykyistä suuremmalle alueelle. Mikäli alue kehittyy kaavarungon mukaisesti, mahdollistaa se uutta asumista jopa 10 000 asukkaalle ja toisi tavoitteenaan 4 000 uutta työpaikkaa kaavarunkoalueelle. Tämä tarkoittaisi kaavarunkoalueen nykyisen asukasmäärän kaksinkertaistumista vuoteen 2040 mennessä ja työpaikkojen lisääntymistä noin 40 prosentilla. Koska kaavarunkoalueen maanomistus on pääosin yksityistä, muutos riippuu pitkälti yksityisten toimijoiden kiinnostuksesta ja kaupunki toimii muutoksessa ohjaavana mahdollistajana.

Kaavarunkotyön alussa koottiin tulevaisuuskuva asukkaiden kyselyvastauksista ja asemakaavoituksen omana työnä. Sen tuloksena laadittiin Tikkurilan tulevaisuuskuva ja viisi teemoittaista tavoitetilalausetta. Tämän jälkeen kaavarunkoa on työstetty viiden teeman kautta. Nämä teemat ovat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet. Asemakaavoituksen tueksi kerättiin myös lista suunnitteluperiaatteita. Alta löydät tulevaisuuskuvan tavoitetilalauseineen ja sen jälkeen suunnitteluperiaatteet asemakaavoituksen tueksi. Näiden jälkeen löytyvät kaavarunkokartat A ja B. A-kartalle on koottu teemat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen ja Työ. B-kartalta löytyvät teemat Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet. Jokaisesta teemasta on karttojen jälkeen oma kappaleensa, jossa teemojen sisältöjä kuvataan tarkemmin.

Tikkurilan tulevaisuuskuva - Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurilan tulevaisuuskuva on visio Tikkurilan keskusta-alueen kehityksestä: Tikkurilassa on kaikki! Tavoitetila on ylätason tavoite, joka näyttää suuntaa Tikkurilan kehityksessä tehtäville ratkaisulle. Jokaiselle kaavarungon viidelle teemalle on koottu sitä kuvaava tavoitetilalause, tulevaisuuskuva, jota kohti kulkea. Teemojen tavoitetilalauseet näet alta. Tulevaisuuskuvatyöstä on kirjoitettu erikseen tarkemmin omassa kappaleessaan 2.2.

TIKKURILAN TAVOITETILALAUSEET

Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.

Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.

Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä.

Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.

Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

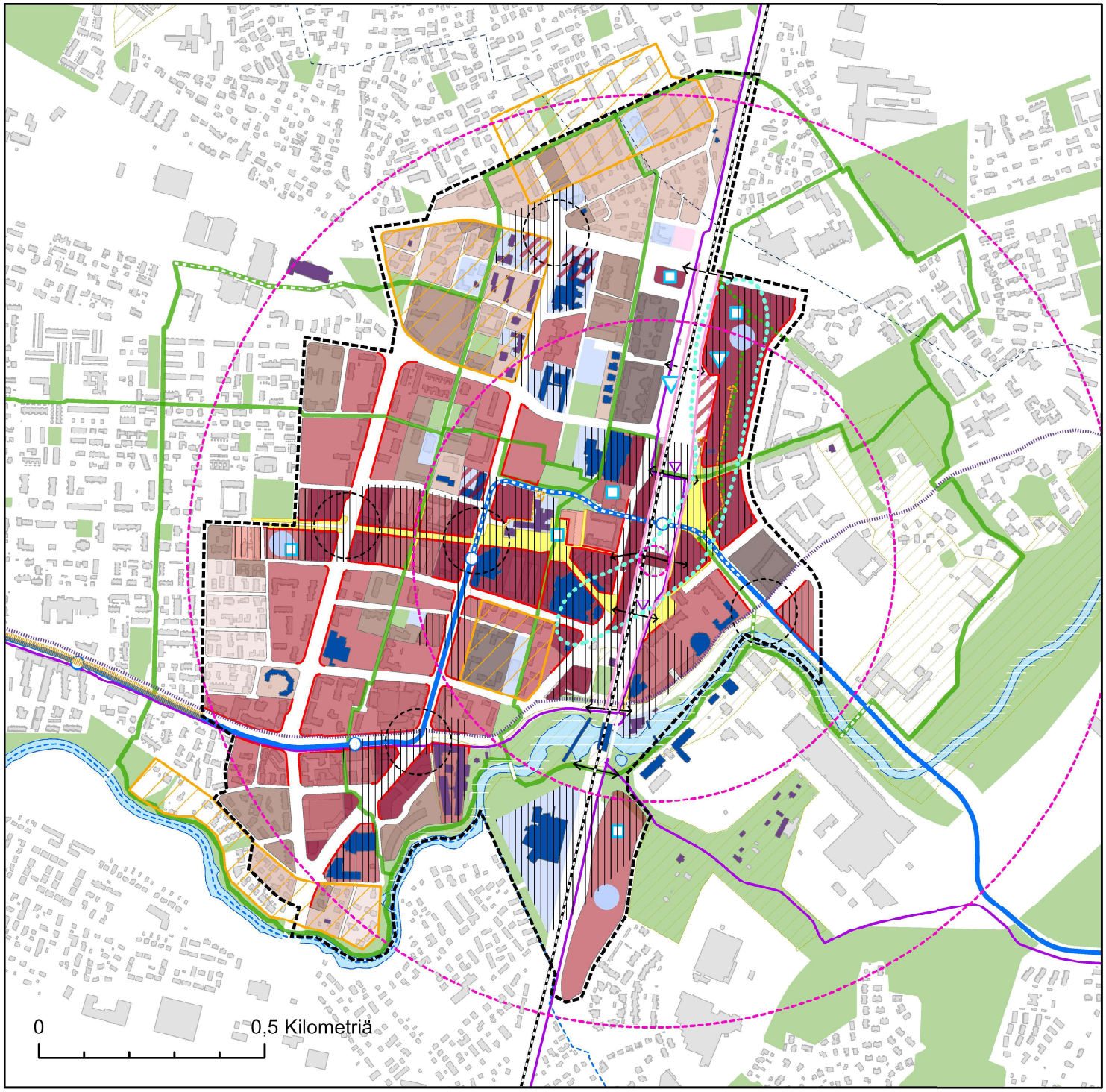
LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2.1 Suunnitteluperiaatteet ja suunnitelmakartat

Suunnitelman sisältö kiteytyy kahteen kaavarunkokarttaan. Kaavarungon kartat ja karttojen merkintöjä tukevat suunnitteluperiaatteet toimivat ohjeena asemakaavoitustyössä. Löydät kartat ja suunnitteluperiaatelistan seuraavilta sivuilta. Tavoitteena on monipuolinen ja kerroksellinen Tikkurila.

SUUNNITTELUPERIAATTEET **”Monipuolinen ja kerroksellinen Tikkurila”**

1. **Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
   Kaavarunkoalueen tiivistyminen mahdollistaa uutta asuin- ja työpaikkarakentamista.
2. **Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
   Vantaan ratikka pysäkkiympäristöineen muodostaa kestävän kasvun vyöhykkeen. Myös junaradan varsien tiivistyminen lisää seudullista liikkumista ja kasvattaa Tikkurilan matkakeskuksen merkitystä joukkoliikenteen solmukohtana.
3. **Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
   Sekä Tikkurila että Jokiniemen radanvarsi kehittyvät toiminnoiltaan sekoittuneena kantakaupunkina. Vahvistetaan nykyisiä radan ylittäviä ja alittavia yhteyksiä ja tutkitaan uusia reittimahdollisuuksia.
4. **Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
   Tehostamisen keinoja punnitaan sekä rakennetun kulttuuriympäristön että resurssiviisauden näkökulmasta. Tarkastellaan rakennusten kokonaan tai osin säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan. Edistetään uuden rakentamisen elinkaarikestävyyttä.
5. **Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
   Vilkkaiden katujen kivijalkaliiketilat sisäänkäyntisyvennyksineen rakennetaan tiiviisti kadun varteen. Taskupuistoilla, pienillä aukioilla ja katuvihreällä elävöitetään tiivistyvää kaupunkitilaa. Vehreitä välikatuja rajaavat istutuskaistat ja asuntopihat.
6. **Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
   Isot kadut rajataan kiinni toisiinsa rakennetuin, kerrosluvultaan vaihtelevin ja toiminnaltaan monipuolisin rakennuksin. Korttelien sisäosissa ja välikatujen varsilla suositaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta.
7. **Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
   Talotyyppien vaihtelu mahdollistaa asumisen variaatiot: tornitalot, hybridirakennukset, monen mittakaavan kerrostaloasumisen sekä urbaanin pientaloasumisen. Asuntokoot ja hallintamuodot ovat monipuolisia.
8. **Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
   Liike/toimisto/työtilan rakentamista tutkitaan kaikissa uudishankkeissa. Kivijalkakaduilla edellytetään avointa katutason liiketilakerrosta, josta pääosa on liiketilaa. Työpaikkavyöhykkeellä edellytetään toimintojen sekoittumista ja monipuolisia työn, kaupan ja palveluiden tiloja. Julkisten palveluiden verkostoa vahvistetaan alueen tiivistyessä.
9. **Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
   Asemanseudulle muodostuu kestävän liikkumisen alue, jossa kävely on etusijalla. Ohikulkevaa autoliikennettä ohjataan keskustan kehälle.
10. **Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
    Suuret puut ja monimuotoinen kasvillisuus sekä hulevesien viivytys tai imeytys tonteilla mahdolliste taan välttämällä laajoja kansirakenteita. Tavoitteena on vähentää tonttikohtaisesti ratkaistavien autopaikkojen määrää keskitettyjen pysäköintitalojen verkostolla.
11. **Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
    Tiiviillä keskusta-alueella korostuu Tikkurilan viherkehän ja laajoille virkistysalueille johtavien virkistysyhteyksien merkitys. Reittien vehreys muodostuu puistojen, katualueiden ja niihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta. Hulevesiä ohjataan viivytykseen kasvillisuusvyöhykkeille.
12. **Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
    Murretut ja värikylläiset sävyt yhdistyvät tiileen. Laajat korttelikokonaisuudet jaetaan visuaalisesti erilaisiin osiin.
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**
    Tarjoamme erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia ja haemme uusia toimintatapoja erilaisten kaupunkilaisten tavoittamiseksi.

A KARTTA / KAUPUNKIKUVA JA -RAKENNE, ASUMINEN JA TYÖ

KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS

PÄÄOSIN 2,0-3,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE
PÄÄOSIN 1,5-2,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,0	PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 0,35	PÄÄOSIN ASUMINEN

TYÖPAIKKAVYÖHYKE
KIVIJALKALIIKETILA
Y-TONTTI
VARAUS PALVELUILLE
KORKEAN RAKENTAMISEN TARKASTELUALUE
KEHITETTÄVÄ RISTEYSALUE
YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO
KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE

VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
ASEMAKAAVOITUKSEN ARVOTTAMA KOHDE / ALUE
ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
RKY-KOHDE SUURI RANTATIE

VIHERALUE
VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE
KÄVELYKESKUSTA
KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE

RAUTATIE
RAIDELIIKENTEEN ALUE/TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA

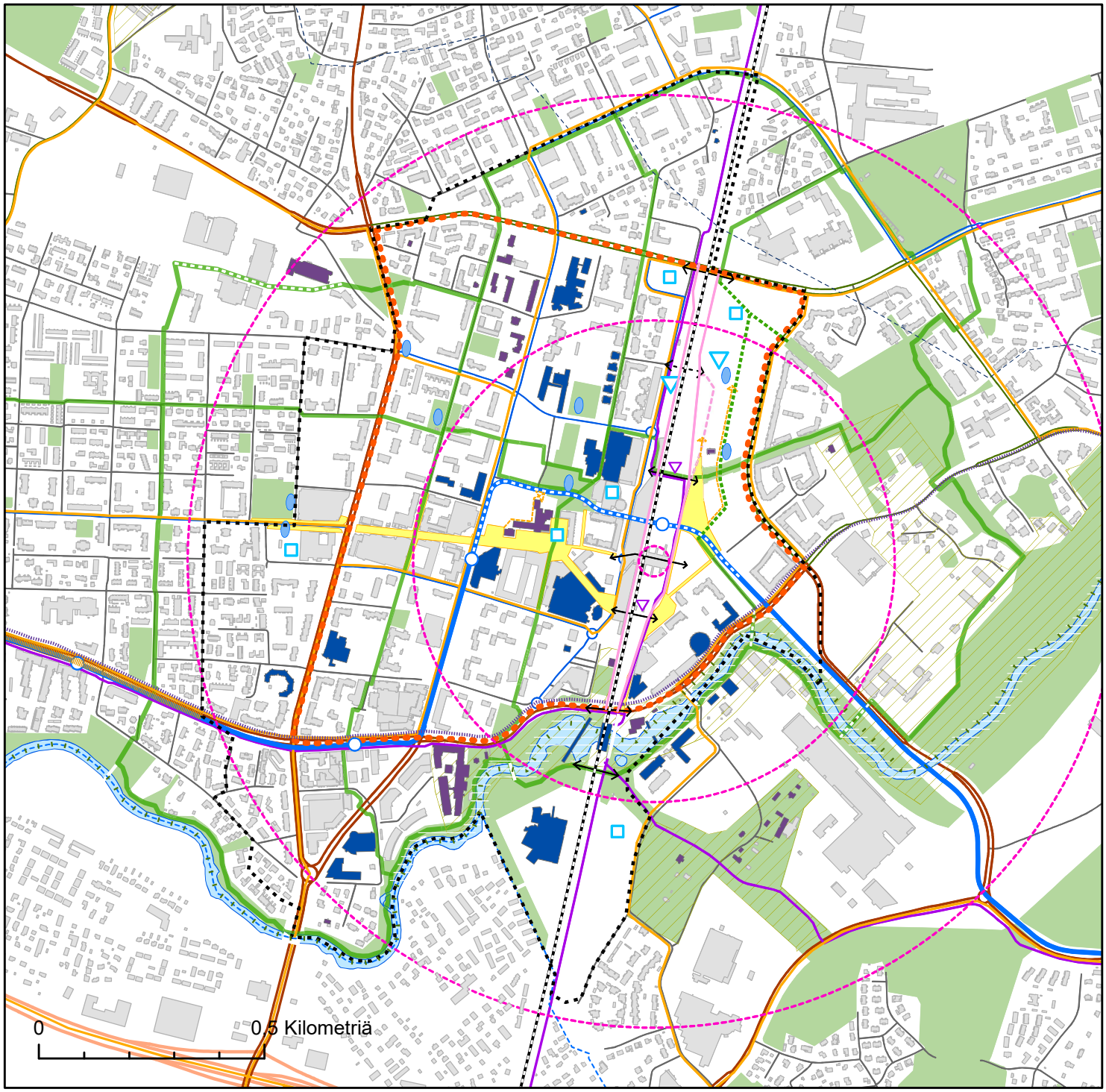
VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA

MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km

PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA

LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT JA PYÖRÄT
KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

B KARTTA / LIIKENNE, VIHERALUEET JA HULEVEDET

KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS

RAUTATIE
RAIDELIIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEMASSA / TARKASTELTAVA

MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km

VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA

BUSSIREITIT TIKKURILASSA

PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
KÄVELYKESKUSTA
KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE

KADUT JA TIET / TOIMINNALLISET LUOKAT
KESKUSTAN KEHÄ
LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT / PYÖRÄT
KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS

VIHERALUE
VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
EKOLOGINEN RUNKOYHTEYS
POHJAVESIALUE
HULEVESIEN KÄSITTELY

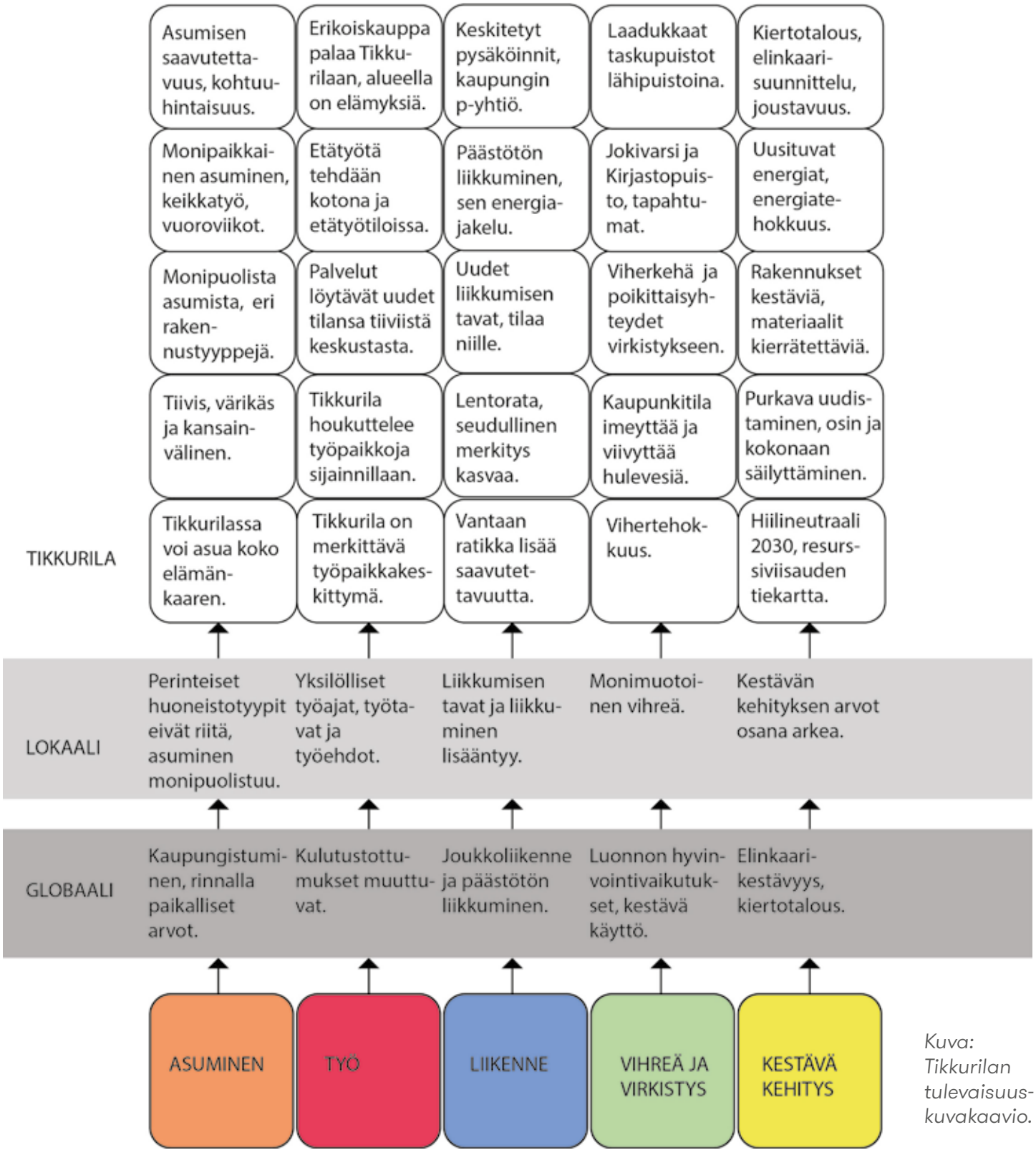
VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
RKY-KOHDE SUURI RANTATIE
KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2.2 Tikkurilan tulevaisuuskuva

Tikkurilan kaavarunko katsoo vuoteen 2040. Asemakaavoitus laati tulevaisuustaulukon ja kaksi skenaariota alueen mahdollisista tulevaisuuksista. Niiden lisäksi asukkaiden kaavarungon internet-kyselyvastauksista koottiin asukkaiden tulevaisuuskuva. Näiden kolmen skenaarion pohjalta yhdisteltiin yksi toivottu Tikkurilan tulevaisuuskuva. Se on yksi mahdollinen tulevaisuus, jota kohti kulkea tulevaisuuden suunnitteluratkaisujen kautta. Alta löydät yhdistellyn tulevaisuuskuvan ja sitä kuvaavan kaavion. Kappaleen lopusta löydät kaikki kolme skenaariota ja tulevaisuustaulukon, joiden avulla Tikkurilan tulevaisuuskuva koottiin.

Tikkurilassa on kaikki!

Kuva: Tikkurilan tulevaisuuskuvakaavio.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Tikkurilan tulevaisuuskuva – Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurilan tavoitetila vuodelle 2040 kuvaa alueen monipuolisuutta: Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurila on ajallisesti kerroksellinen ja toiminnallisesti rikas keskusta-alue seudun ytimessä. Se on tiivis ja kansainvälinen. Alueella on rikas historia ja kasvupotentiaalia. Tikkurila on merkittävä seudun työpaikkakeskittymä, erityisesti toimistot löytävät sieltä paikkansa – valttina on sijainti ja hyvät yhteydet. Vantaan ratikka lisäsi saavutettavuutta ja lentoradan toteutuminen teki Tikkurilasta erityisesti seudullisesti saavutettavan. Vihertehokkuusvaatimukset lisäävät uudenlaista vihreää keskustassa ja hulevedet hallitaan. Vehreät virkistysyhteydet laajoille viheralueille kulkevat keskustan läpi. Jokiranta ja Kirjastopuisto ovat alueen helmiä. Rakenne uusiutuu täydentämällä sekä vanhan rakenteen lomaan että purkavan uudistamisen ja rakenteen tehostamisen kautta. Uusi rakentaminen on kestävää ja materiaalit kierrätettäviä. Kansainvälinen kehitys kaupungistumisesta jatkuu ja sen rinnalla näkyvät paikalliset arvot. Kulutustottumukset muuttuvat ja palveluiden kysyntä kasvaa. Joukkoliikenne on päästötöntä ja liikkumisen tavat monipuolistuvat. Luonnon hyvinvointivaikutukset tunnustetaan ja luontoa hyödynnetään kestävästi. Ilmastokriisin myötä elinkaarikestävyys ja kiertotalous ovat pysyviä arvoja ja näkyvät kaupunkikuvassa.

KAUPUNKIKUVA JA -RAKENNE ”Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.”

Vantaa kehittyy maan kolmanneksi väestörikkaimmaksi kaupungiksi. Tikkurila kasvaa ja kehittyy asumisen, työpaikkojen, virkistyksen ja liikkumisen kaupunkikeskustana. Alueen asukkaat, työntekijät ja harrastajat löytävät tilansa sekoittuneesta kaupunkirakenteesta. Katukuvassa näkyy alueen teollisen historia sen tiilipinnoissa ja Tikkurilan väritehtaan tuoma pikantti värikkyys uusien rakennusten julkisivuissa. Alueen rakennustaiteelliset helmet on säilytetty. Uusiutuvat energiamuodot, elinkaarikestävyys ja kierrätettävät materiaalit näkyvät kaupunkikuvassa.

ASUMINEN ”Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.”

Tikkurilaan muutetaan. Rakennustyypit, asuntojen koot ja hallintamuodot ovat monipuolistuneet. Asumisen kirjo monipuolistuu, nyt asutaan useassa osoitteessa, vuoroviikoin ja tehdään töitä välillä kotona. Asuminen on kohtuuhintaista ja isojakin asuntoja löytyy alueen ytimestä. Asunnot ovat viihtyisiä, ikkunasta on avarat näkymät puistoihin, julkiseen kaupunkitilaan ja kaduille.

TYÖ ”Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä.”

Tikkurila on merkittävä työpaikkojen alue seudulla. Toimistoille on kysyntää ja alueen profiili hallinnollisena keskustana näkyy palveluiden runsaassa määrässä. Erikoiskauppa on vähitellen palannut alueelle asukasmäärän kasvettua. Etätyötä tehdään kotona, co-working tiloissa ja keskustan kahviloissa. Työajat ja -tavat ovat yksilöllisiä. Terveys, hyvinvointi ja kulttuuri kiinnostavat.

LIIKENNE “Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.”

Tikkurila on äärimmäisen hyvin saavutettavissa julkisilla ja autolla. Vantaan ratikka on lisännyt kulkumuotoja ja yhdistää nyt Vantaan itää Keski-Vantaaseen. Lentoradan toteuttaminen siirsi kaukoliikenteen Tikkurilasta, mutta seudullisen junaliikenteen vuoroja on lisätty. Autot liikkuvat uusiutuvilla. Alueen tiivistyessä pysäköinnille on etsitty uusia ratkaisuja, keskitetyt pysäköintilaitokset löytyvät lyhyen kävelymatkan päästä kotoa. Nyt autoja lainataan ja käytetään yhteisesti. Uusille liikkumisen välineille löytyy tilaa pyöräilyn ja kävelyn reiteiltä. Tikkurilan keskusta on hitaan liikkumisen aluetta ja ohiajoliikenne ohjataan keskustaa kiertävälle kehälle.

VIHERALUEET JA HULEDEVET ”Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.”

Tikkurilan tiivis keskusta-alue vihertyy vihertehokkuusvaatimusten myötä. Kaupunkitilaan ilmestyy uusia elementtejä, imeytys-, viivytys- ja hulevesipintoja. Keskustan kävelyraitit johtavat jokirantaan, Winterinmäelle sekä Viertolan läpi Tikkurilan keskuspuistoon. Kirjastopuisto, Tikkuraitti ja tori ovat tapahtumien näyttämöitä. Rakenteen sisällä sijaitsevat pienet taskupuistot toimivat lähipuistoina. Urheilu- ja ulkoilu vehreässä ympäristössä houkuttavat liikkumaan.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

GLOBAALI	POLIITTINEN	TALOUDELLINEN	SOSIAALINEN/KULTTUURINEN	TEKNOLOGINEN	EKOLOGINEN
ASUMINEN, VÄESTÖ	Päätöksenteon kriisiytyminen.	Kaupungistuminen kiihtyy. Tämän vastavoimana paikalliset arvot korostuvat.	Muuttoliike / kansainvälistyminen - paikallisuus.	Lääketieteen teknologian kehitys, hyvinvoinnin edistäminen.	Suurkaupungistuminen.
	Tunneyhteiskunnat, vihapuheen yleistyminen	Huoltosuhde heikkenee väestön vanhetessa länsimaissa.	Länsimaiden väestö vanhenee ja elää entistä pidempään.	Teknologian käyttö ja sen haasteet.	Koronavirus, vaikutukset yhdyskuntiin, väestöön ja talouteen.
	Uudet liikkeet, uudet toimijat, esimerkiksi neljäs sektori.	Aktiiviset seniorit kuluttajina.	Maapallon väestönkasvu pysähtyy, siihen vaikuttaa koulutus.	Terveyttä voi edistää monin keinoin, teknologian ja liikunnan avulla. Terveys myös erottaa ihmisiä toisistaan.	
LIIKKUMINEN	Panostetaan joukkoliikenteeseen ja päästöttömään liikkumiseen. Kannustetaan uusien teknologioiden kehittämiseen, tuetaan sitä.	Biopolttoaineet ja sähkö ovat taloudellisesti kannattavia vaihtoehtoja.	Vuokraus ja lainaaminen yhä arvostetumpaa.	Kuskittomat autot kuljettavat ihmisiä. Liikkuminen palveluna, MaaS.	Uusiutuvat energiat ja liikkuminen.
TYÖ, KULUTUS	Politiikan viihteellistyminen. Jokaiselle on ääni, jonka saa kuuluville.	Kulutustottumukset muuttuvat kohti palveluiden kuluttamista ja verkkokaupan hyödyntämistä. Mitä tapahtuu perinteisille kaupoille ja kauppakeskuksille?	Elinikäinen oppiminen monipuolistaa työuran elinkaarta. Uudelleenkouluttautuminen on vaativaa.	Meitä palvelevat robotit ja oppivat koneet.	Kulutustottumusten muutos, kestävämpää ja harvemmin. Myös toinen ääripää.
	Protektionismi, kauppasodat.	Noutopisteet ja kuriiripalvelut lisääntyvät edelleen.	Työn merkityksellisyys on tärkeää.	Tietoa on kaikkien saatavilla, sen lukutaito korostuu. Toisaalta tärkeäksi nousevat taidot ja käsillä tekeminen.	Avaruusromu ja avaruuden roskaantuminen.
	Tiedon jälkeinen aika. Tarinayhteiskunta.	Hyvinvointipalvelut lisääntyvät.	Työn pirstaloituminen.	E-palvelut ovat arkipäivää.	
VIHREÄ (LUONTO/VIRKISTYS)		Luonnon hyvinvointivaikutus ja laadulliset arvot / mittaaminen.	Arkiset ilmastoteot, hävikin vähentäminen.	Jätteiden käsittelyn kehitys.	Ilmastokriisi, sään äärevöityminen
		Maata pitkin matkailu. Tallinnan tunneli yms.	Luontosuhteen merkitys löytyy uudelleen.	Luonto resurssina, luonnonvarojen käyttö.	Luonnon monimuotoisuus vaarassa.
KESTÄVÄ KEHITYS	YK:n Agenda 2030. Pariisin ilmastosopimus ja EU:n hiilineutraalius 2050.	Kestävä kehitys ja teknologinen kehitys.	Ilmastolakkoliike, ilmastotietoisuus, arkiset valinnat. Populismin nousu.	Uusiutuvien energiamuotojen kehitys ja käyttö.	Maapallon kantokyky on rajallinen. Etsitään ja toteutetaan keinoja ratkaista kestämätön tilanne.
	Kiertotalouden edistäminen.	Paikallistuotanto. Etätyö. Resurssiviisaus.	Suomessa on maailman puhtain vesi (Unesco 2003).	Energiatehokkuus,, hiilineutraalius, elinkaarikestävyys.	Kiertotalous on perusasenne. Tavoite muuttaa ympäristöä kestävästi.

LOKAALI/Suomi, Vantaa, Tikkurila	POLIITTINEN	TALOUDELLINEN	SOSIAALINEN/KULTTUURINEN	TEKNOLOGINEN	EKOLOGINEN
ASUMINEN, VÄESTÖ	Ryhmärakennuttaminen helpottuu ja yleistyy.	Tikkurilan keskimääräinen asuntokoko pienenee edelleen, perheasunnoista pulaa.	Perinteiset huoneistotyypit eivät riitä, kun ratkaistaan keikkatyöasumista ja lasten vuoroviikkoasumista. Asutaan yhdessä, kumppaneiden ja lasten, kavereiden kanssa.	Kiinnostusta kahteen suuntaan: toisia houkuttelee kauko-ohjattava älykoti, toisia perinteisiin ratkaisuihin perustuva rakentaminen (massiivirakenteet, painovoimainen ilmanvaihto jne.).	Ympäristöasioiden merkitys asunnon valinnassa kasvaa. Pieni energiankulutus on iso laatutekijä.
	Uusia omistus- ja vuokra-asumisen välimuotoja etsitään.	Yksinasujia on jo yli puolet. Alueen tasapainoinen kehittyminen on tavoite.	Asutaan monipaikkaisesti, aikuiset tai lapset vaihtavat asuntoa säännöllisesti. Työn vuoksi asutaan viikot eri paikassa.	Älyrakentaminen, älylaitteet, smart cities. Järjestelmien haavoittuvuus.	Rakenteen tiivistyminen tehostaa maankäyttöä siellä, missä sille on tarvetta. Toisaalla säästetään luontoa ja edistetään sen monimuotoisuutta.
	Kohtuuhintaisuus.	Uudistuotanto kallistuu edelleen Tikkurilassa.	Ympäristön turvallisuus, lasten koulu- ja harrastusmatkat edelleen mahdollisia.	Ikä ja äly. Kahtiajako teknologian käytössä, osaajat ja haastuneet.	Etätyö ja liikkumisen vähentäminen mahdollista.
	Maahanmuutto jatkuu ja maahanmuuttajaväestön koulutustaso nousee.	Kaikki yksin asujat eivät etsi minimiasuntoja. Kehitetään hyvän asumisen malleja 1-2 hengen talouksille.	Kaupunkikulttuuri monipuolistuu, on monikielistä, uusia kauppoja, uusia ravintoloita, uusia tapoja.	Raha, kortit, uudet tavat hallinnoida rahaa.	
	Segregaatiohaasteet ja alueiden erityminen.	Yhteistyötä tehdään tiiviisti yli sektorirajojen. Yksityinen ja julkinen lähentyvät toisiaan.	Monikulttuurisuus ja monipuoliset vaatimukset asumiselle.	Osallistuminen on entistä sujuvampaa. Neljäs sektori pääsee mukaan sisältöjen suunnitteluun uusien teknologioiden ja toimintatapojen avulla.	
LIIKKUMINEN, PYSÄKÖINTI	Autopaikkatarve vähenee merkittävästi ja jakautuu vyöhykkeisiin: osa paikoista voi sijaita kauempana asunnoista.	Pysäköintiratkaisujen osuus rakentamisen hinnasta pienenee.	Nyt liikutaan erilaisilla vehkeillä.	Joukkoliikenne on päästötöntä.	Autot liikkuvat sähköllä ja biopolttoaineilla.
	Tietullit.	Tikkurilan kasvu jatkuu joukkoliikenteen keskittymisen myötä. Alue on ainutlaatuinen saavitettavuudeltaan.	Autoa tarvitaan harvemmin ja se on vuokrattu tai taloyhtiön yhteiskäyttöauto. Liikenne palveluna on todellisuutta.	Autot ajavat itse.	Toisaalta on mahdollista vähentää liikkumista etätyön seurauksena.
	Suomi-rata, Vantaan ratikka.	Julkista liikennettä subventoidaan, yksityisliikennettä verotetaan.	Liikkumisen tavat ja liikkuminen lisääntyy.		Yhä harvempi omistaa auton ja sen voi vuokrata tarpeeseen, autoja tarvitaan määrällisesti vähemmän.
TYÖ, KULUTTAMINEN	Yksilölliset työajat, työtavat ja työehdot.	Työ pirstaloituu, osa-aikaistuu tai lisääntyy ja on osa vapaa-aikaa.	Etätyötä tehdään kotona ja sopivissa tiloissa kodin läheisyydessä.	Työn robotisoituminen, digitalisaatio.	Raakapinnat, yksi vaihtoehto.
	Kuluttamisen ohjaus, ruoka, energia.	Tikkurila houkuttelee edelleen työpaikkoja hyvän sijaintinsa vuoksi.	Työperäinen maahanmuutto lisääntyy.	Työnteon tavat muuttuvat, resurssiniukkuus aiheuttaa uusia tapoja tehdä työtä.	Uudistettavat materiaalit, esim. keittiö.
			Työn automatisoitumisen kääntöpuoli, osattomuus. Uudet ammatit. Osa tekee työtä koko ajan. Jako.	Uudet materiaalit, biomateriaalit. Laboratoriоruoka.	
		Mielenkiinnon paikat, missä?		Kiihtyvä muutos, tuntematon tulevaisuus.	
VIHREÄ, LUONTO/VIRKISTYS	Vihertehokkuus.	Ympäristö on niin viihtyisä, ettei tarvitse lähteä muualle.	Rakennetut puistot ovat Tikkurilan ydinalueen vihreää. Niiden laatua nostetaan ja ne jatkavat julkisen katutilan kanssa alueen virkistysverkostoa.	Viherrakentaminen, viherkatot, julkisivut	Tikkurilan ydinalueen vihreä ja kivinen kaupunkitila imeyttävät ja viivyttävät hulevesiä. Tämä näkyy kaupunkirakenteessa. Viherrakentaminen ja hiilinielut.
	Mustat joutsenet; Koronavirus	Rikas ja lähellä sijaitseva kulttuurielämä.	Kantakaupungin vihreä on monimuotoista.	Virtuaalimatkailu.	Lähimatkailu
			Kaupunkikulttuuri, paikat oleskelulle kaupunkikeskustassa. Lähimetsät!		Työn abstraktiuden vastapainoksi kotiviljely.
			Uudet tavat ottaa kaupunki haltuun.		Luonnon monimuotoisuus!
KESTÄVÄ KEHITYS	Resurssiviisauden tiekartta ohjaa suunnittelua.	Kestävä kehitys tuottaa uusia innovaatioita markkinoille.	Ilmastonmuutoksen seuraukset näkyvät työn ja arjen kehityksessä.	Sään ääreistyminen muuttaa rakentamista.	Kulutus painottuu palveluihin ja harrastuksiin.
	Vantaa hiilineutraali 2030, tavoitteet melkein saavutetaan.	Ilmastonmuutoksen hillintäratkaisut markkinointikeinona? Edelläkävijät.	Kestävän kehityksen arvot osana arjen päätösten tekemistä.	Kulutuksen tasapainon etsiminen.	Matkat tehdään julkisilla.
			Työssä kiinni pysyminen samalla kun se muuttuu.	Kiertotalous kaikilla osa-alueilla.	Kiertotalous, elinkaarikestävyys, uusiutuvat energiat, hiilineutraalius, energiatehokkuus.

Kuva: Asemakaavoituksessa koottu tulevaisuustaulukko, jonka pohjalta skenaariot I ja II koottiin.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kappaleen alussa esitetty Tikkurilan tulevaisuuskuva koottiin yhdistelemällä se kolmesta skenaariosta, joista kaksi tehtiin Vantaan kaupungin asemakaavoitusyksikössä ja yksi koottiin asukkaiden kyselyvastauksista. Asemakaavoituksen tekemien skenaarioiden eli mahdollisten kehityskulkujen tukena käytettiin tulevaisuustaulukkoa, jonka näet yllä. Asukkaiden vastauksista koottiin asukkaiden toivoma kehityskulku, jonka löydät skenaariotarinoista viimeisenä.

I Skenaario ”Kestävästi kasvaen”

Ilmastokriisiin reagoidaan yhä ja ilmaston lämpeneminen on hidastunut. Ilmastokriisi ja 2020-luvun alussa koettu globaali pandemia vaikuttavat yksilöihin siten, että koti ja paikallisuus korostuvat tärkeinä arvoina. Vastapainona on maailmalaajuinen muuttoliike. Kaupungistuminen jatkuu, mutta nyt entistä hallitummin. Kauppasotien ja protektionismin aika on ohi mutta niiden vaikutukset tuntuvat yhä. Lähellä tuotettu koetaan oikeaksi valinnaksi ja kotimainen tuotanto on arvossaan. Kuluttajat ovat tietoisia valinnoissaan. Länsimaiden asukkaat ovat suurissa määrin aktiivisia senioreita. Keskiluokka on pienentynyt ja sen resurssit ovat vähentyneet.

Päätöksenteko viihteellistyy edelleen ja on saanut vastapainokseen ruohonjuuritason asiantuntevat vaikuttajat, jotka organisoituvat. Heitä kuunnellaan yhä enemmän ja lisääntyvä osa päätöksistä tehdään yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa tämän neljännen sektorin kanssa. Työhön liittyy elinikäinen oppiminen. Koronaviruksen kaltaisten tautien torjuntaan on nyt varauduttu. Etätyö on tavallista. Tieto on kaikkien saavutettavissa kaikkialla ja tiedon lukutaito korostuu. Palvelutoiminta korvaa kulutustavaroiden myyntitoimintaa. Terveys on tärkeä arvo. Terveyteen ja hyvinvointiin liittyvä työ lisääntyy ja suuri osa harrastuksistakin tähtää hyvän olon lisäämiseen. Kuitenkin vain osalla on mahdollisuus edistää terveyttään, osattomat jäävät tästä kehityksestä sivuun. Sosiaalinen eriarvoistuminen on haaste.

Liikkuminen julkisilla on entistä helpompaa suurissa kaupungeissa ja liikkuminen palveluna on arkipäivää. Nyt autoja ei enää omisteta, ne lainataan tai vuokrataan. Autoja tarvitaan vähemmän ja yksi auto on aikaisempaa useammin ja useamman käytössä. Autojen lisäksi lyhyitä matkoja kuljetaan erilaisilla välineillä. Uusiutuva energia on korvannut fossiiliset polttoaineet ja liikkuminen on tältä osalta päästötöntä.

Luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen on vihdoin herätty. Eläinten ja kasvien suojeleminen on konkreettisella tasolla ja luonnonvaroja käytetään säästeliäämmin. Uusiutuvat energiamuodot, kiertotalous ja elinkaarisuunnittelu ovat osa jokapäiväistä työtä.

Vantaa kasvaa osana pääkaupunkiseutua taantumassa ja nousukautena. Se on Suomen kolmanneksi väkirikkain kaupunki. Päätös lentoradan rakentamisesta on tehty ja tulevaisuudessa Tikkurilan aseman rooli seutu- ja lähiliikenteen asemana on vahva. Kehärata lentokentälle on yhä Tikkurilan vahvuus, samoin nopeat yhteydet Helsinkiin. Vantaan ratikan myötä Tikkurilasta on tullut vilkas lähiseutuliikenteen vaihtoasema, josta on yhteydet eri suuntiin. Joukkoliikenne kulkee uusiutuvilla.

Koronapandemiakokemuksen myötä etätyöskentely jäi rutiiniksi. Kotona keskeytyksetön työ tekee siitä tuotteliasta. Työhön käytetty aika monipaikkaistuu. Paikallinen sopiminen antaa mahdollisuuksia rakentaa työstä omannäköistä. Teknologia siivittää monipuolistuvia tapoja tehdä työtä ja kaupunkitilaan syntyy uusia työn alustoja. Tikkurilassa asuu yhä aktiivisia työikäisiä. Alueen asunnot ovat pieniä, mutta suurempiakin löytyy jo. Suurten asuntojen kysyntä saa rakentajat toteuttamaan niitä. Alueella voi nyt helpommin asua koko elämänkaaren. Ympäristöasiat korostuvat asunnon valinnassa ja esimerkiksi energiamuoto on tärkeä ostopäätökseen vaikuttava tekijä. Asuntojen koot ja hallintamuodot ovat monipuolistuneet.

Vantaan vihertehokkuuslaskuri on saanut aikaan muutoksen tiiviissä osissa Vantaata. Se näkyy hyvin Tikkurilassa, jossa keskusta-alueen uusiutuessa paljastuu entistä enemmän kasvullista maata. Vihreää kasvaa myös seinillä ja katoilla. Hulevesi näkyy julkisessa kaupunkitilassa. Tikkurilan pienet taskupuistot ovat entistä suuremmalla käytöllä ja niiden laatutasoa on nostettu. Keskustaa kiertää viherkehä, jolta on yhteydet lähellä sijaiseville laajoille viheralueille. Vantaan kaupungin resurssiviisauden tiekartta siivitti kohti tulevaisuutta. Rakennukset rakennetaan kestäviksi ja materiaalit ovat korjattavia ja kierrätettäviä. Ostopäätökset tehdään tietoisena niiden ympäristövaikutuksista. Kuluttaminen keskittyy palveluihin, kulttuuriin ja viihteeseen. Tämä vaikuttaa kaupunkikuvaan ja siihen, mitä löytyy Tikkurilan keskustan kivijaloista.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

II Skenaario ”Kotina koko kaupunginosa”

Koronakriisistä muodostuu vedenjakaja, jonka jälkeen paluuta entiseen ei ole. 2020-luvun ensimmäiset vuodet maailma toipuu pandemiasta. Tauti väistyy, mutta se on ehtinyt vauhdittaa isoja muutoksia ihmisten arjessa. Etätyöstä on tullut valtavirtaa, eikä työpaikan sijainti enää välttämättä ohjaa asuinpaikan valintaa. Työtä tehdään kotona - tai co-working-tiloissa itse valitussa porukassa, ei välttämättä työkaverien kesken. Periaatteessa valinnan mahdollisuudet lisääntyvät, käytännössä myös segregaatio. Valtiot, seudut ja kaupungit kilpailevat eliitin suosiosta.

Yhä useampi elää pitkän ja monivaiheisen elämän, kouluttautuu useampaan ammattiin ja vaihtaa asuinpaikkaansa elämäntilanteen mukaan. Kaukomatkailun merkitys vähenee, monipuolisen lähiympäristön kasvaa. Työ on entistä vähemmän sidoksissa tiettyyn aikaan ja paikkaan. Kulttuuri, liikunta- ja terveyspalvelut, hyvä ruoka ja ihmisten tapaaminen vetävät puoleensa. Kauppaan lähdetään erityisestä syystä, valtaosa arjen tarpeista tilataan kotiin. Lasten maailma on pitkälti ennallaan: kaverit, ulkoleikit, koulut ja päiväkodit eivät muuta verkkoon.

Ilmastonmuutos ei pandemian jälkeen ole kyseenalaistettavissa, kun ihmisten toiminnan äkillisen muutoksen vaikutukset ovat selkeästi mitattavissa. Ilmastoasioita edistetään voimakkaasti lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten kautta. Kiertotaloudesta tulee arkipäivää.

Kansalaisaktivismilla on uusia mm. globaaliin tasa-arvoon liittyviä tavoitteita. Kuluttamisen valinnoista tulee keskeinen vaikuttamisen muoto, kun tuotantoketjut muuttuvat läpinäkyvämmiksi. Kasvislähiruokaa kasvatetaan myös tiiviissä kaupungeissa alueilla, joilla yhdistyvät viljely ja virkistys. Liikkumiseen on tarjolla laaja kirjo laitteita ja palveluja, ja ainoastaan ikääntyneimmillä on kokemuksia aikaisemmin yksityisautoiluun perustuneista kaupungeista.

Tikkurila menestyy mukavien ja monipuolisten lähiympäristöjen kisassa. Siitä on muodostunut tiivis, värikäs ja kansainvälinen kaupunki, jolla on rikas historia sekä kasvupotentiaalia. Kuntarajojen merkitys vähenee, kaupunginosan ja seudun kasvaa.

Suomi ja erityisesti pääkaupunkiseutu liikenneyhteyksineen houkuttelevat osaajia myös ulkomailta: pohjoismainen palveluiden ja hyvinvoinnin tasainen jakautuminen luo turvallisuutta ja sopii kaikenikäisille. Muita pohjoisen valtteja ovat puhdas vesi, helposti saavutettavat viheralueet, muuta Eurooppaa viileämmät kesät sekä kattava ja laadukas palveluverkko. Näitä kaikkia on tarjolla Tikkurilassa, jossa on erityisesti panostettu koulujen uudisrakentamiseen ja korjaukseen sekä kokeiltu opetustilojen integroimista kaupungin muihin toimintoihin. Isona haasteena on edelleen tarjota alueella myös keskiasteen opintoja ja korkeakoulupaikkoja.

Asumisen kirjo monipuolistuu: syntyy uusia asunto- ja talotyyppejä ja omistamisen malleja. Monipaikkainen asuminen, vuoroviikkoasuminen ja asumis- ja/tai työyhteisöt yleistyvät. Kotia ja asumismuotoa vaihdetaan yhä useammin, kotipaikka tai kotiseutu verkostoineen voi säilyä. Kiinnostusta herättävät uusinta teknologiaa hyödyntävät älykodit ja perinteiset ratkaisut. Suomessa asumisen aikaista dataa kerätään kattavasti, ja sitä hyödynnetään aktiivisesti rakennusten huollon ja korjauksen päätöksenteossa erityisesti Vantaalla.

Yksityisautoilun ja sen myötä pysäköintipaikkojen väheneminen on vapauttanut kantakaupunkimaisilla alueilla sekä tilaa että rahaa muuhun käyttöön, mikä mahdollistaa nykyistä tiiviimmän, mutta samalla vihreämmän Tikkurilan.

Kuva: Kukkaketo
© Aineistopankki

III ”Tulevaisuuden Tikkurila asukkaiden silmin”

Tulevaisuuden Tikkurila on monipuolinen, vehreä ja omaleimainen kaupunki, jossa tiivis ja urbaani kävelykeskusta yhdistyy historialliseen ja luonnonläheiseen ympäristöön. Kahvilat, ravintolat, puistot ja erilaiset kaupunkitapahtumat tekevät Tikkurilasta eloisan kaupunkikeskustan. Kesäisin ulkotapahtumat, torikahvilat ja terassit elävöittävät kaupunkikuvaa. Monipuoliset palvelut ja harrastukset sijaitsevat lähellä kotia. Arki on sujuvaa ja liikkuminen vaivatonta. Kaupunkiympäristö on monimuotoista, ja alueelta löytyy kaiken ikäisille erilaisia paikkoja, joissa viettää aikaa ja kohdata muita.

Tikkurilan sydän on vilkas kävelykeskusta Tikkuraitin, kaupungintalon edustan, torin ja aseman ympäristössä. Alue on erilaisten palveluiden, tapahtumien sekä sosiaalisen elämän rikastama. Autottomassa ytimessä palvelut sekä julkinen liikenne ovat lähellä ja helposti saavutettavissa, ja lastenkin liikkuminen on turvallista. Silkki, Vernissa, Heureka, kaupunginmuseo ja Veininmylly muodostavat jokivarren puistoalueelle historian, nähtävyyksien ja omaleimaisten paikkojen helminauhan. Vehreä ja urbaani jokiranta on olennainen osa Tikkurilan identiteettiä, ja houkuttelee asukkaiden lisäksi turisteja. Jokivarsi ulkoilureitteineen ja Kirjastopuisto ovat keskustan merkittävimmät virkistysalueet.

Alueen palvelut ovat monipuolisia, ja niitä on tarjolla sekä keskitetysti kauppakeskuksessa että rakennusten katutasossa. Päivittäistavarakauppojen ja elintarvikemyymälöiden lisäksi Tikkurilasta löytyy kattavasti erikoisliikkeitä sekä terveys-, hyvinvointi- ja kulttuuripalveluita. Kaiken ikäisille on tarjolla vaihtelevia urheilu- ja harrastusmahdollisuuksia, myös edullista tai maksutonta toimintaa. Ulkokuntosali, ulkoilureitit, lasten leikkipaikat sekä muut aktiviteetit miellyttävässä puistoympäristössä houkuttelevat alueen asukkaita liikkumaan.

Tikkurilassa liikkuminen on sujuvaa, ja vaihtoehtoisia liikkumisen muotoja on runsaasti. Julkinen liikenne on vaivatonta, turvallista ja nopeasti saavutettavissa. Yhteydet eri suuntiin ovat hyvät ja palvelu kattavaa. Keskusta-alueella etusijalla ovat kävelijät ja pyöräilijät. Asemanseudulla on huomioitu jalankulkijan turvallisuus sekä viihtyisyys: asemalla on miellyttävä odotella bussia, ja vaihto junan, bussin tai ratikan välillä on kätevää. Liityntäpysäköinnillä tuetaan kestävää liikkumista ja mahdollistetaan myös kauempana asuville raideliikenteen käyttö. Myös autoilijat on huomioitu, ja etenkin asukkaille on tarjolla monipuolisia pysäköintiratkaisuja. Autot eivät hallitse katukuvaa, vaan pysäköinti on pääosin integroitu rakennuksiin tai keskitetty pysäköintihalleihin, jolloin kaupunkiympäristöön jää enemmän tilaa pihoille ja vihreydelle. Pysäköintiratkaisuissa painottuvat vuorottaispysäköinti sekä liityntä- ja asiakaspysäköinti.

Asuminen on monimuotoista ja kohtuuhintaista, mutta laadukasta. Sopivia asumismuotoja löytyy monenlaisille ihmisille, ja rakentamisessa näkyy ajallista kerrostumaa. Kaupunkiympäristössä on niin korkeaa kuin matalaakin rakentamista, ja hallintamuodoissa ja talotyypeissä on vaihtelua. Korkea rakentaminen painottuu aseman ympäristöön sekä radan itäpuolelle, ja erilaiset kivijalkojen liiketilat elävöittävät katutasoa. Asunnoista on viihtyisiä ja avaria näkymiä puistoihin, aukioille sekä kävelykeskustan kaduille. Tikkurilan ja Viertolan reuna-alue sekä Valkoisenlähteentien pohjoispuoli säilyvät pientalovaltaisina alueina. Jokivarsi on jatkossakin luonteeltaan pienimittakaavainen ja luonnonläheinen. Myös Tikkurilan ydin on vehreä ja viihtyisä paikka asua ja elää.

Kuva: Kerrostalo Piccadilly
© Aineistopankki

2.3 Suunnitelma teemoittain

Tähän kappaleeseen on koottu kaavarungon sisältö teemoittain. Käsitellyt teemat ovat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet. Kussakin teemassa on yleisteksti sekä kaavarunkokartoilta löytyvä sisältö avattuna tekstimuotoon. Kunkin teemakappaleen lopussa aihetta on tarkasteltu laadittujen suunnitteluperiaatteiden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Kestävä kehitys

Ilmastonmuutos ja biodiversiteettikato muodostavat vakavan kaksoiskriisin. Rakennetulla ympäristöllä on keskeinen rooli sekä kriisin hillitsemisessä että siihen sopeutumisessa.

Kaavarungolla vaikutetaan päästöjen syntymiseen välillisesti erityisesti sekoittuneen kaupunkirakenteen ja kestävien liikkumismuotojen edistämisen kautta. Oman haasteensa tuo varautuminen Tikkurilan alueen voimakkaan tiivistymisen jatkumiseen: päästöjä on leikattava samalla kun voimakas rakentaminen jatkuu uusien asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen tarjoamiseksi. Tikkurilan nyt laadittavan kaavarungon tavoitevuosi on 2040, jolloin Vantaalla pitäisi olla takanaan jo 10 hiilineutraalia vuotta. Kaavarungon toteutumisvuosien aikana on siis odotettavissa suuria muutoksia niin yhteiskunnassa kuin rakentamisessakin. Kestävän kehityksen periaatteita on käsitelty osana kaavarungon teemoja sekä vaikutusten arviointi -osassa.

2.3.1 Kaupunkikuva ja kaupunkirakenne

Tikkurila on omaleimainen ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.

Yleisesti

Tikkurilan pitkä historia liikenteen ja kaupan solmukohtana ulottuu Ruotsin vallan ajalle. Nykyinen Tikkurilantie noudattaa keskiaikaisen Suuren Rantatien itä-länsisuuntaista linjausta Keravanjoen pohjoispuolella. Rautatie ja -asema rakennettiin 1862, mikä loi edellytykset alueen teollistumiselle. Jokirannassa on säilynyt Vernissatehdas 1910-luvulta ja Tikkurilan silkin kortteli, jota on rakennettu vaiheittain 1930-luvulta alkaen. Alueliitoksessa vuonna 1946 Malmi siirtyi osaksi Helsinkiä, ja Tikkurilasta tuli Helsingin maalaiskunnan uusi keskus. 1950-luvulla rakennettu kaupungintalo ympäristöineen muodostaa edelleen pienimittakaavaisen ja arvokkaan hallinnon keskuksen Tikkurilan ytimeen.

1960-luvulla valmistui kehä III, joka sivuaa Tikkurilaa etelästä. 2015 käyttöön otettu kehärata sujuvoitti yhteyksiä mm. lentokentälle, ja parhaillaan suunnitellaan Vantaan ratikkaa. Tikkurilaa on rakennettu vilkkaasti kaikilla vuosikymmenillä, ja kaupunkirakenteen tiivistyessä vanhaa rakennuskantaa on usein korvattu uudella. 1950–70-luvuilla painottui asuinkerrostalojen, 1980-luvulla puolestaan toimisto- ja liikerakennusten rakentaminen. Viime vuosina alue on taas kiinnostanut erityisesti asuntorakentajia. Pirstoutuneen maanomistuksen takia kiinteistöjä on pääosin kehitetty tontti kerrallaan, mikä on tuottanut vaihtelevaa ja osin hajanaistakin kaupunkirakennetta.

Tikkurilalle ominaista on ajallinen kerrostuneisuus ja toimintojen sekoittuminen. Kaavarunkoalueella rakennusalasta noin 60 % on asumista, noin 40 % liike-, palvelu- ja toimistotilaa. Alueella on vahva identiteetti, joka muodostuu pitkästä historiasta, ensiluokkaisista liikenneyhteyksistä, vaihtelevasta kaupunkiympäristöstä sekä monipuolisista julkisista ja kaupallisista palveluista. Jokirannan viheralueet ja kulttuurikohteet muodostavat vehreän vyöhykkeen urbaanin keskustan tuntumaan.

Kuva: Vantaan kaupungintalo.
© T Taponen

Tiivistämisen ohjaus

Kaavarungon tavoitteena on mahdollistaa Tikkurilan kasvu ja kehitys siten, että alueen ominaispiirteet säilyvät ja vahvistuvat. Ajalliset kerrostumat ja toimintojen monipuolisuus tekevät Tikkurilasta Tikkurilan - sekä nyt että tulevaisuudessa.

Kaavarunkokartta A – Kaupunkikuva ja -rakenne, asuminen ja työ

Kartta A ohjaa kaupungin fyysistä ja toiminnallista rakennetta. Sekoittunutta kantakaupunkia kehitetään monipuolisten toimintojen alueena, jolle sijoittuu sekä liike- ja toimitilaa, yksityisiä ja julkisia palveluita että asumista. Tämä vyöhyke laajenee voimakkaasti radan molemmin puolin. Tavoitteena on varmistaa, että Tikkurilan tiivistyessä vilkas asuntorakentaminen ei syrjäytä vaan tukee myös uutta työpaikka- ja palvelurakentamista. Sekoittuneessa kaupunkirakenteessa maantasokerrosten tulee olla avoimia ja aktiivisia. Erikseen karttaan merkityillä kivijalkaliiketilan osuuksilla edellytetään katuvarren alakertoihin pääosin liiketilaa. Työpaikkavyöhykkeen rasterilla merkityillä alueilla tavoitellaan aitoa hybridirakentamista, eli myös asuinkohteisiin laajempaa sekoittuneisuutta kuin ainoastaan 1. kerroksen liiketilat.

Asuntovaltaiset alueet sijaitsevat kaavarunkoalueen reunamilla ja keskustan pienimittakaavaisten välikatujen varsilla. Vyöhykettä kehitetään pääosin asuntorakentamisella, mutta uudishankkeissa tarkastellaan mahdollisuuksia rakentaa myös liike- tai työtiloja.

Lähipalveluille pyritään löytämään sopivia sijainteja sekä asuntovaltaisilta että sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykkeiltä. Julkisten palveluiden riittävä vahvistaminen suhteessa alueen tiivistymiseen on erityinen haaste Tikkurilassa, jonka maanomistus on valtaosin yksityistä. Kartalle on merkitty sekä nykyiset Y-tontit että varauksina uusia mahdollisia kaupungin palveluiden sijainteja.

Rakentamisen volyymiä ohjaamaan on määritelty suuntaa antavia tehokkuushaarukoita, joiden pohjalta rakennusoikeuden määrä täsmentyy tapauskohtaisesti asemakaavavaiheessa. Lähtökohtaisesti tehokkuushaarukan ylimpiä lukuja voi tavoitella kehitettäessä laajoja korttelikokonaisuuksia. Yksittäisen tontin kehittämisessä ratkaisuvaihtoehtoja on vähemmän, ja reunaehdot usein rajoittavat luontevan ratkaisun tehokkuutta lähemmäs haarukan alimpia arvoja.

Kartta ei suoraan ota kantaa rakennusten kerroslukuun. Tehokkaimmilla alueilla keskimääräiset kerrosluvutkin muodostuvat suurimmiksi, mutta tavoitteena eivät ole räystäskorkeudeltaan yhtenäiset korttelit vaan kerroslukujen vaihtelu. Korkean rakentamisen tarkastelualue on merkitty kartalle ja sijoittuu rautatieaseman ympäristöön sekä Jokiniemen rakentamattomalle alueelle pääradan itäpuolelle. Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä korkea rakentaminen on määritelty yli 56 metriä korkeaksi, mikä vastaa noin 17 kerrosta tai enemmän.

Olennaisena osana karttaa ovat Tikkurilan historialliset rakennuskohteet: eri vuosikymmenten helmet sekä rakennusten ja aluekokonaisuuksien tunnistetut arvot. Kartalle on merkitty erikseen museon arvottamat kohteet ja kohteet, jotka lisäksi on suojeltu asemakaavalla. Lisäksi asemakaavoitus on arvottanut yhtenäisiä aluekokonaisuuksia, joiden ominaispiirteitä halutaan säilyttää. Kartalla näkyy myös Jokivarren arvokas kulttuuriympäristö ja kaavarunkoalueen lävistävä Suuren Rantatien linjaus. Kaavarungon tavoitteena on Tikkurilan kehittäminen siten, että alueen identiteetti, arvokohteet sekä ajallinen kerrostuneisuus tunnistetaan ja säilytetään.

Osa karttamerkinnöistä on mukana molemmissa kaavarunkokartoissa. Kehitettävän risteysalueen merkintä kohdistuu risteysalueen tonttien kehittämiseen, eikä siksi liity liikenteen karttaan B.

Kaavarunkokartta B – Liikenne, viheralueet ja hulevedet

Kartalla B näkyvät liikenteeseen sekä viheralueisiin ja huleveteen liittyvät merkinnät. Kaupunkirakenteen kannalta merkittävä on ajatus kävelykeskustan laajenemisesta sekä radan itäpuolelle Jokiniemeen että Tikkuraitin jatkeeksi Peltolantien alkupäähän asti. Laajenemista tukee katuvarsien kivijalkaliiketilan merkintä kartalla A. Ohikulkuliikennettä ohjataan keskustan kehälle, ja kehän rajaamaa aluetta kehitetään kestävän liikkumisen alueena. Matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään, kun aseman yhteyteen suunnitellaan Vantaan ratikan vaihtopysäkkiä. Rautatien alittavia ja ylittäviä yhteyksiä on tarpeen kehittää ja täydentää Jokiniemen rakentuessa. Tiivistyvällä alueella keskitetyn pysäköinnin osuutta on tarkoitus kasvattaa. Kartalla on sekä olemassa olevia että uusia keskitetyn pysäköinnin mahdollisuuksia. Jokiniemen rakentuessa myös asemanseudun liityntäpysäköinti on jatkossa ratkaistava rakenteellisena.

Kaavarunkoalueen keskeiset puistot ovat jokirannan alue ja Kirjastopuisto. Kartalta on nähtävissä Tikkurilan viheralueiden vähäinen määrä, mikä korostaa kaavarunkoalueen ulkopuolisille viheralueille johtavien virkistys- ja viheryhteyksien merkitystä. Tikkurilalle on ominaista, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset sijoittuvat puistojen ja viheryhteyksien ääreen. Kaavarungon tavoitteena on vahvistaa näitä reittejä myös niihin rajautuville tonteille sijoittuvalla kasvillisuudella.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kaavarungon suunnitteluperiaatteet muodostavat kaupunkikuvaa ja -rakennetta ohjaavan kokonaisuuden.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. **Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
2. **Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
3. **Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
4. **Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
5. **Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
6. **Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
7. **Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
8. **Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
9. **Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
10. **Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
11. **Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
12. **Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Suunnitteluperiaatteet on laadittu asekaavoituksen pohjaksi. Tavoitteena on ohjata alueen rakentumista siten, että tulevaisuuden Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö. Sekoittuneen kaupunkirakenteen ja kävelykeskustan alueet laajenevat, ja samalla kivijalkaliiketilan määrä kasvaa. Työpaikkavyöhykkeellä edistetään liike- ja toimistotilojen rakentamista sekä hybridiratkaisuja, joissa asuminen yhdistyy muihin toimintoihin. Asuntovaltaiset alueet muodostavat rauhallisempia ja mittakaavaltaan maltillisempia kaupunkirakenteen suvantokohtia kaavarunkoalueen laitamille sekä keskustan korttelien sisäosiin.

Keskusta-alueen julkiset kaupunkitilat – kävelypainotteinen katuverkko, puistot ja aukiot – tarjoavat laadukkaat puitteet sujuvaan arkeen, oleskeluun ja virkistäytymiseen sekä kaupunkitapahtumien järjestämiseen. Paljon käytettyjä reittejä ja kohtaamisen paikkoja tunnistettiin kaavarunkokyselyn avulla, samoin erilaisille tapahtumille sopivia alueita.

Tikkurilan katuverkko on monipuolinen. Tavoitteena on, että alueen tiivistyminen vahvistaa katutilojen ja korttelirakenteen vaihtelua. Vilkkaat kadut rajataan kiinni toisiinsa rakennetuin, kerrosluvultaan vaihtelevin ja toiminnaltaan monipuolisin rakennuksin. Kivijalkaliiketilat sisäänkäyntisyvennyksineen rakennetaan tiiviisti kadun varteen. Taskupuistoilla, pienillä aukioilla ja katuvihreällä elävöitetään tiivistyvää kaupunkitilaa. Vehreitä välikatuja rajaavat istutuskaistat ja asuntopihat. Korttelien sisäosissa ja välikatujen varsilla suositaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta. Tikkurilaa kiertävän viherkehän ja kaavarunkoalueen virkistys- ja viherreittien vehreys muodostuu sekä puistojen ja katualueiden että reitteihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta.

Maanomistus on hajautunutta, joten aluetta muokataan pala kerrallaan, eivätkä toteutusaikataulut ole kokonaisuutena ennakoitavissa. Vaihteleva korttelirakenne sopii hyvin jatkuvan muutoksen alueelle. Tikkurila ei ole kokonaisuutena ”kesken”, eikä sitä suunnitella ”valmiiksi”, vaan kaupunki kehittyy kaiken aikaa. Tavoitteena on, että täydennys- ja lisärakentamisen kaikki mahdollisuudet ovat käytössä, ja rakennusten laajennuksia, korotuksia, käyttötarkoituksen muutoksia ja ullakon tai maantasokerroksen käyttöönottoa tutkitaan purkavan uudistamisen rinnalla.

Kaavarunkoalue on väri- ja materiaalimaailmaltaan runsas, ja voi jatkossakin kehittyä värikkäänä ja rouheana. Punatiilellä on Tikkurilassa erityinen rooli: vanha asema vuodelta 1862 ja jokivarren historialliset teollisuuskiinteistöt ovat tiilipintaisia, samoin Kukkakedon asuinkorttelit 1960- ja 70-lukujen vaihteesta. Nykyisen vuosituhannen kohteille tyypillisiä ovat mm. värikylläiset rappauspinnat. Materiaalipalettia sopivat täydentämään lasi, puu ja corten-teräs, jota on käytetty mm. Kirjastopuiston ympäristössä. Tavoitteena on kaupunkikuva, jossa murrettu ja värikylläinen yhdistyy tiileen. Myös kattomuotojen variointi kuuluu Tikkurilaan: keskustassa on sekä voimakkaita viistettyjä muotoja että neutraaleja tasakattoja. Alueen tiivistyessä kattopintojen hyöty- ja virkistyskäyttö lisääntyy, ja kasvikattojen merkitys vihertehokkuustavoitteiden saavuttamisessa korostuu.

Jokiniemen rakentamattomalle alueelle radan viereen syntyy vanhemman Tikkurilan jatkeeksi 2020-luvun kaupunkia, jonka identiteettiä tutkitaan asemakaavoituksen pohjaksi laadittavassa konsulttityössä.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Tikkurilan suojellut rakennukset ja rakennusperinnön arvokohteet

Osana kaavarunkotyötä on tehty alueinventointi Tikkurilan vuosina 1960–2000 aikana valmistuneesta rakennuskannasta, ja selvityksen tulosten pohjalta on arvotettu Tikkurilan kaavarunkoalueen uudemman rakennuskannan arvokohteet. Alla olevaan taulukkoon on kerätty kaavarunkoalueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat (R1 ja R2 arvotetut) rakennetun ympäristön kohteet. Aikaisemmissa inventoinneissa luokitellut kohteet sekä nämä uudet kohteet ovat mukana listauksessa, samoin alueinventoinnin yhteydessä tehdyt luokituksen muutokset. Esimerkiksi 1980-luvun helmen Heurekan arvotus nousi luokkaan R1. Kohteiden mahdollinen suojelu tullaan ratkaisemaan asemakaavamuutosten yhteydessä.

Sekä lähtötilanne että tuoreen alueinventoinnin tulokset on esitelty tarkemmin Vantaan kaupunginmuseon raportissa ”Tikkurilan kaavarunkoalueen modernin rakennuskannan inventointi 2020”, joka on kaavarungon liitteemateriaalia.

	kohde	osoite	rakennus-vuosi	arvotus	suojelutilanne
1	Vantaan kaupunginmuseo, ent. Tikkurilan asema	Hertaksentie 1	1862	R1	suojeltu asemakaavalla
2	Tikkurilan vanha rautatiesilta		1860-luku	R2	
3	Orvokkitien päiväkoti, ent. Fagerströmin huvila	Orvokkitie 16	1908	R1	suojeltu asemakaavalla
4	Tikkurilankosken pato	Tikkurilankoski	1912–13	R1	
5	Vernissatehdas	Tikkurilantie 36	1912–13	R1	suojeltu asemakaavalla
6	Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu	Orvokkitie 15	1926	R1	suojeltu asemakaavalla
7	Söderlingin mylly	Tikkurilantie 42	1935	R1	suojeltu asemakaavalla
8	Villa Grönberg	Jokiniemenkatu 9	1936	R1	suojeltu asemakaavalla
9	Vernissatehtaan palokunnan palokalustovaja	Tikkurilantie 36	1936	R2	suojeltu asemakaavalla
10	Villa Söderbo	Tikkurilantie 42	1939	R2	suojeltu asemakaavalla
11	Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu	Orvokkitie 15	1939	R2	suojeltu asemakaavalla
12	Saarelan talo, Villa Girsen	Virnakuja 5	1939	R2	suojeltu asemakaavalla

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

	kohde	osoite	rakennus-vuosi	arvotus	suojelutilanne
13	Entinen paloasema	Palokunnanmäki	1 1939	R2	suojeltu asemakaavalla
14	A-talo, Silkkitehdas	Silkkitehtaantie 5	1934–1964	R1	suojeltu asemakaavalla
15	Nuorisotalo Tonttula, ent. Tikkurilan apteekki	Ratatie 2	1950	R2	
16	B-talo, Kutomo, Silkkitehdas	Tikkurilantie 44	1951–1954	R1	suojeltu asemakaavalla
17	Lämpökeskus, Silkkitehdas	Tikkurilantie 44	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
18	Aravatalo	Kielotie 42	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
19	Tikkurilan neuvola	Kielotie 40	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
20	Vernissatehtaan polttouunin piippu	Tikkurilantie 36	1955	R2	suojeltu asemakaavalla
21	Asematie 1, asuinkerrostalo	Asematie 1	1956	R1	
22	Kassantalo	Asematie 1	1956	R1	
23	As Oy Lohenpyrstö, rak. 18436	Orvokkitie 13	1956	R1	suojeltu asemakaavalla
24	As Oy Lohenpyrstö, rak. 37060	Orvokkitie 13	1956	R1	suojeltu asemakaavalla
25	As Oy Kultapyrstö, rak. 37061	Kielotie 38	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
26	As Oy Kultapyrstö, rak. 37062	Kielotie 38	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
27	Kaupungintalo	Asematie 7	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
28	Galleria K, ent. Pessi	Asematie 7	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
29	As Oy Säästöpyrstö	Kielotie 44	1959	R1	suojeltu asemakaavalla
30	Orvokkitie 3 asuinkerrostalo	Orvokkitie 3	1962	R2	uusi kohde
31	Tikkurilan opistotalo, ent. Keskuspuiston yläaste	Lummetie 5	1964–65	R2	
32	Tikkurilan opistotalo, sivurakennus	Lummetie 5	1960-61	V→R2	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
33	Terveysasema	Kielotie 11		R2	uusi kohde
34	Raha-asema	Asematie 2	1979	R2	
35	Kielotie 28, toimistorakennus	Kielotie 28	1983	R2	uusi kohde
36-40	Lummetie 3, 5 kpl asuinkerrostaloja	Lummetie 3	1983	R2	uusi kohde (5 kpl)
41	Tikkurilan kirjasto	Lummetie 4	1984	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

	kohde	osoite	rakennus-vuos	arvotus	suojelutilanne
42	Vantaan oikeus- ja poliisitalo	Kielotie 21	1988	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
43	Tiedekeskus Heureka	Tiedepuisto 1	1988	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
44	Heurekansilta	Tiedepuisto 1	1988	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
45	Neilikkatie 14, asuinkerrostalo ”Neilikkatalo”	Neilikkatie 14	1988	R2	uusi kohde
46	Virnatie 3, ent. Autotalo Salomaa	Virnatie 3	1990	R2	uusi kohde
47	Virnatie 5, kolmiorakennus	Virnatie 5	1990	R2	uusi kohde
48	Nuorisotalo Liito, ent. Vantaanaukion kauppiastavaratalo	Lummetie 2 b	1990	R2	uusi kohde
49	Kauppakeskus Tikkuri	Asematie 4	1991	R2	uusi kohde
50	Metsähallitus	Vernissakatu 4	1991	R2	uusi kohde
51	Destia, ent. Shellin pääkonttori	Neilikkatie 17, Talvikkitie 25	1991	R2	uusi kohde
52	Väritehtaankatu 2, asuinkerrostalo	VäritehtaankatU 2	1993	R2	uusi kohde
53	Tikkurilantie 41, asuinkerrostalo	Tikkurilantie 41	1997	R2	uusi kohde

Kuva: Heurekan silta ja Metsähallitus
© S Niva

Täydennysrakentaminen ja kestävä kehitys

Tikkurilan keskustan vanhin säilynyt rakennus, Tikkurilan vanha asema, on peräisin 1800-luvun puolivälistä ja alue on sen jälkeen kehittynyt sykäyksittäin. Suurin osa nykyisestä rakennuskannasta on valmistunut 1970–90-luvuilla. Tällä hetkellä käynnissä oleva kiivas rakentaminen muodostaa alueelle uutta kerrostumaa, joka on jo korvannut osan aiemmasta rakennuskannasta. Alueen täydentyminen on luontevaa, sillä Tikkurilan juna-asema on Suomen kolmanneksi vilkkain, palvelut hyvät ja olemassa oleva rakentaminen siihen nähden väljää.

Alueen tiivistyessä ja täydentyessä olemassa olevia rakennuksia on purettu tehokkaamman rakentamisen tieltä. Näin keskustaan on voitu sijoittaa lisää asuntoja, palveluita ja työpaikkoja hyvien liikenneyhteyksien ja valmiin infran äärelle, mikä on sekä taloudellisesti että ekologisesti kestävää ja kaupungin resurssiviisauden tiekartan mukaista. Maan- ja kiinteistönomistajien näkökulmasta motivaationa on ollut myös suurempi tuotto myytävän tai vuokrattavan kerrosalan lisääntyessä.

Nyt alueen kehitys on edennyt pisteeseen, jossa purkamista on tarkasteltava monipuolisemmin eri näkökulmista. Nykyisen kaupunkirakenteen tiivistäminen on tarkoituksenmukaista kaupunkikeskustan kehittämistä, mutta toisaalta on myös tärkeää huomioida, että paikan luonne ja merkityksellisyys syntyy ajallisista kerrostumista. Se, että paikalla on näkyvä historia, edesauttaa ihmisten kiintymistä alueeseen. Erilaisten aikakausien rakentamisen arvostus myös kehittyy ajan myötä. Erityisesti uudemman, 1970–90-luvun rakennuskannan arvoa on tästä hetkestä käsin vielä vaikeaa tunnistaa. Tämän tiedostamalla voimme välttyä samoilta virheiltä, jotka tehtiin jugend-rakennusten laajamittaisen purkamisen kohdalla niiden tullessa peruskorjausikään 1960- ja -70-luvuilla.

Myös ilmastotavoitteet puoltavat huolellista harkintaa rakennuskannan mahdollisen purkamisen yhteydessä. Rakennukset tuottavat hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n vuonna 2018 julkistetun raportin mukaan noin 30 % kaikista hiilipäästöistä. Rakennusmateriaalien osuus rakennuksen elinkaaren aikaisista päästöistä on noin kolmasosa. Kun vanha rakennus puretaan ja tilalle rakennetaan uusi, syntyy siis merkittävä hiilipiikki. Päästövähennysten kiireellinen aikajänne puoltaa tähän hiilipiikkiin puuttumista: kun Vantaan kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, on tässä hetkessä aiheutetuilla päästöillä erityistä merkitystä. Tämä näkökulma korostuu siitäkin huolimatta, että päästötarkasteluissa on jatkossakin huomioitava myös rakennuksen koko elinkaari ja käytönaikainen energiankulutus.

Sekä peruskorjauksissa että uudisrakentamisessa tulee tavoitteena olla pitkä tavoitekäyttöikä – jatkossa ei haluta purkaa rakennuksia 30 vuoden välein. Uudisrakennusten tulee olla edeltäjiään helpommin muunneltavissa, huollettavissa ja korjattavissa. Aikaa kestäviä suunnitteluratkaisuja ovat esim. selkeä rakennusrunko, suuri ikkunapinta-ala, normaalia suurempi kerroskorkeus etenkin maantasokerroksissa, kestävät ja huollettavat materiaalivalinnat sekä mahdollisuus uusia talotekniikkaa ilman raskaita hormien ym. rakenteiden purkutöitä.

Kuva: Tikkurilan ajallisia kerroksia: etualalla Silkin kortteli ja taustalla Valon torni.
© T Huhtala

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Korkea rakentaminen Tikkurilan kaupunkikuvassa

Jotta korkea rakennus tukisi kaupungin kestävää kehittämistä, ja vältytään liikenne- ja pysäköintiongelmilta, sen tulee selvityksen mukaan sijaita hyvien palveluiden ja virikkeellisen ympäristön alueella, joukkoliikenteen solmukohdassa. Vuoden 2020 aikana valmistuvassa Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä Tikkurilan aseman seudun on katsottu soveltuvan myös yli 56 metriä korkeaan rakentamiseen. Vantaalla rakentamisen maksimikorkeutta rajoittavat paloturvallisuus- ja kaavamääräysten lisäksi Helsinki-Vantaan lentokentän myötä myös lentoestekorkeudet, mikä Tikkurilan keskustan alueella rajoittaa rakentamisen korkeuden noin 80 metriin maanpinnasta (100 metriä merenpinnasta).

Korkea rakennus on maamerkki, joka huolellisesti sijoitettuna edistää orientoitumista ja merkitsee keskeisen paikan sekä alueellisesti että suurmaisemassa. Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä kaupunkikuvallisen soveltuvuuden sekä korkeiden rakennusten tarkemman sijoittumisen määrittäminen on jätetty kaavarunkotasolle. Tämän kaavarungon kartassa on osoitettu muuta rakennuskantaa korkeampien rakennusten potentiaalisia paikkoja. On myös muistettava, että korkeus ei ole ainoa tapa muodostaa maamerkkiä. Tikkurilassa maamerkkejä ovat tällä hetkellä korkeutensa vuoksi Dixi, Kielotorni ja Valon korttelin torni, mutta myös esimerkiksi matala kaupungintalo käyttötarkoituksensa ja kaupunkikuvallisen asemansa vuoksi.

Korkealla rakennuksella on symbolinen merkitys kaupungin ja kaupunginosan identiteetin muodostamisessa. Tämän vuoksi korkeiden rakennusten laatuun ja sosiaaliseen kestävyyteen on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota. Tikkurilan alueella kaupunkirakennetta kehitetään kantakaupunkimaiseksi, jolloin on tärkeää, että korkeat rakennukset liittyvät osaksi ympäristöään esimerkiksi jalustaosalla, joka ottaa kiinni ympäröivien rakennusten korkomaailmasta ja huomioi jalankulkijan mittakaavan.

Zoomit

Kaavarunkotyön yhteydessä on muutamia osa-alueita tutkittu muuta kaavarunkoaluetta tarkemmin. Näkökulmana on ollut täydennysrakentaminen sekä monipuolisen ja kerroksellisen Tikkurilan kehittäminen. Näistä zoom-tarkasteluista kolme esitellään lyhyesti seuraavissa kappaleissa: Tikkurilan kävelykeskusta, Kielotien varsi sekä Jokiniemen rakentamaton alue radan itäpuolella.

Kuva: Zoom Tikkurilan kävelykeskusta: Orvokkitien ja Tikkuraitin risteyksen aukio.
© Inaro Oy

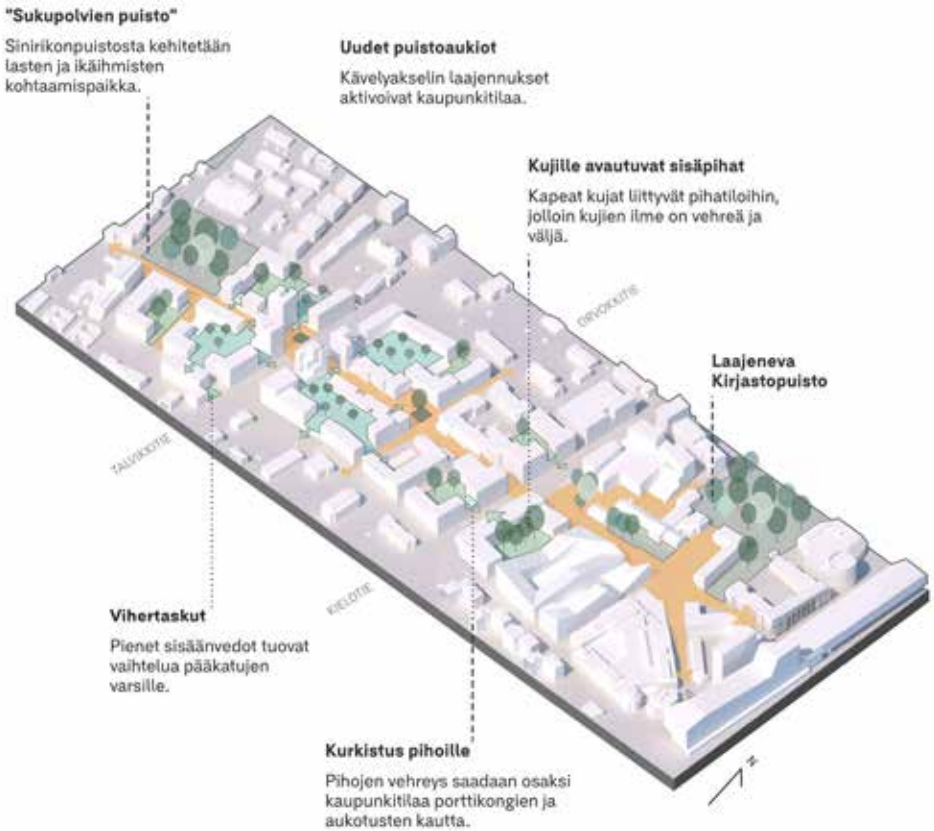
Zoom! Tikkurilan kävelykeskustan visio

Kaavarunkotyön ohessa kaupunki tilasi konsulttityönä tehdyn ideasuunnitelman Tikkuraitin ympäristön mahdollisesta kehityksestä nykyistä tiiviimmin rakennetuksi. Tuloksena syntyi arkkitehtitoimisto Inaro Oy:n suunnittelema Tikkurilan kävelykeskustan visio, jossa on tarkasteltu Tikkurilan kävelykeskustan kiinteistöjen mahdollista uusiutumista.

Suunnitelmassa asemanseudun ja Dixin korkea rakennusmassa saa vastapainokseen 12–16 kerroksisten tornien keskittymän Tikkuraitin akselin läntiseen päähän. Kävelykeskustan aktiivinen ydin virittyy näiden kahden kaupunkirakenteellisen maamerkin ja toiminnallisen noodin välille. ”Bulevardien” - Kielotien ja Talvikkitien - varteen on ehdotettu 8-kerroksista rakentamista. ”Raitille”, korttelin sisäosaan, on suunniteltu matalampaa, vaihtelevan korkuista kaupunkirakennetta. Rakennukset ovat hybrideitä – työpaikkojen lisäksi niihin sijoittuu asumista. Rakennusten ensimmäinen kerros on suunniteltu aktiivisemmaksi liike- ja palvelutilojen kerrokseksi. Tilat avautuvat kävelykadulle, ja katutilaa voi hyödyntää terassien, myyjäisten tai joulutorien paikkana. Pysäköinti on ratkaistu keskitettynä.

Rakentamisen lisäksi suunnitelmassa on ideoitu julkista kaupunkitilaa. Uusia tapahtumien paikkoja ovat aukio Peltolantien päätteenä ja Orvokkitien ja Tikkuraitin risteyksessä. Näiden aukioiden kanssa Lauri Lairalan aukio ja Tikkurilan uusi tori muodostavat kaupunkitapahtumatilojen nauhan. Rakennusmassoissa on sisäänvetoja, mikä mahdollistaa pienten vihertaskujen rakentamisen ja vihreän tuomisen katutilaan. Tonttien pihat muodostavat oman osansa keskustan vehreyteen. Kaupunkikuvaa on ideoitu myös väri- ja materiamaailman avulla, ajatuksena on että ”murrettu ja värikylläinen yhdistyy tiileen”.
Suunnittelualueelle on osoitettu 87 000 k-m2 asumista, 40 000 k-m2 liiketilaa ja 40 000 k-m2 toimistotilaa. Asumisen määrä kasvaa nykyisestä noin 60 000 k-m2:llä ja muu kerrosala vähenee 10 000 k-m2.

Kuva: Näkymä Asematieltä Tikkuraitin suuntaan. Kaavio: Aukiot ja vihreä.
© Inaro OY

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

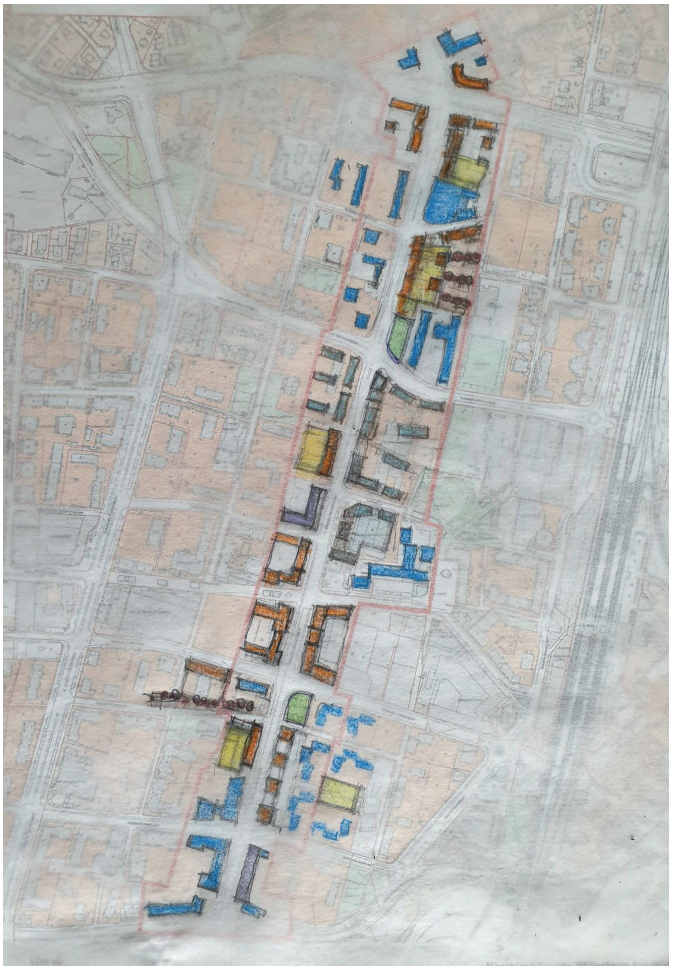
Zoom! Kielotie

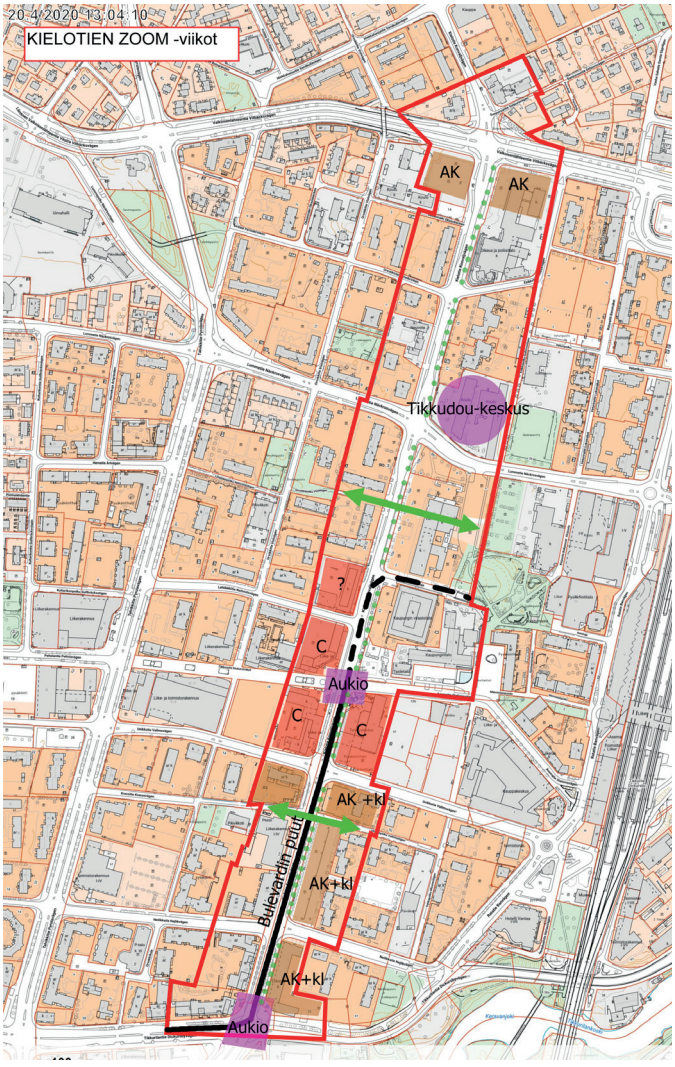
Kielotie on tulevaisuuden ratikkabulevardi. Vantaan ratikka kulkee Ratakujan kohdalta Kielotietä koko Tikkurilan ydinkeskustan läpi ja kääntyy länteen Tikkurilantielle. Läpiajavaa autoliikennettä ohjataan keskustaa kiertävälle kehälle ja Kielotie rauhoitetaan ratikalle sekä asukkaiden ja alueella asioijien liikenteelle.

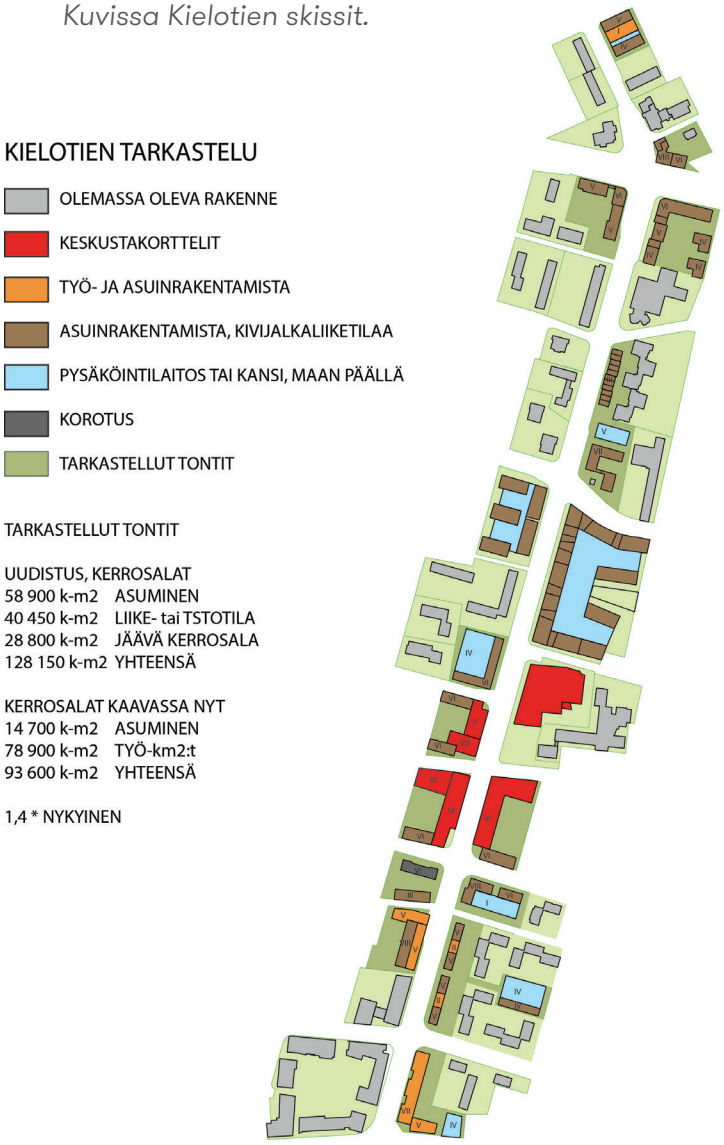
Suuri osa Kielotien varren tonteista on kaavoitettu nykyistä tehokkaammalle rakentamiselle, mutta osassa on vielä tilaa tiivistää. Mahdollisuuksia on erityisesti nykyisin pysäköintialueena toimivilla korttelinosilla sekä tonteilla, joiden korjausvelka on kasvanut niin suureksi, että on kannattavampaa purkaa rakennus ja tehostaa tontin maankäyttöä uudella rakentamisella. Myös tonttikohtainen lisärakentaminen ja sen rinnalla vanhan kunnostaminen on hyvä vaihtoehto.

Asemakaavoituksessa skissattiin nopeita ehdotuksia Kielotien varren kehittämiselle. Tehokkuuden on mahdollista kasvaa noin 1,5-kertaiseksi maankäyttöä tehostamalla.

Kuvissa Kielotien skissit.

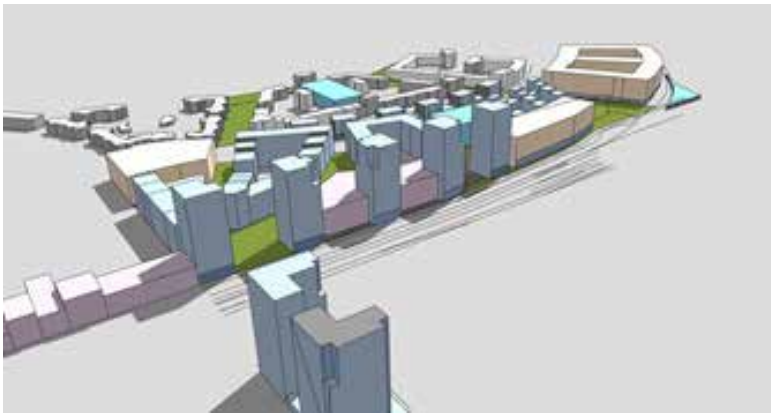

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Zoom! Jokiniemi

Kantakaupunki laajenee pääradan itäpuolelle Jokiniemeen, kun aseman tuntumaan suunnitellaan uutta tiivistä ja monipuolista aluetta. Toiminnallisena ytimenä on eri opetustasojen ja -alojen monimuoto-opetusta edistävä kampus. Koulutustilojen lisäksi alueelle sijoittuu yritystiloja, palvelukortteleita ja asumista. Suuntaa antava uudisrakentamisen laajuus on 95 000 k-m2. Alueen identiteettiä ja luontevaa liittymistä ympäröivään kaupunkirakenteeseen tutkitaan 2021 alkavassa konsulttityössä.

Kaavarunko ohjaa kehittämään aluetta toiminnaltaan sekoittuneena kantakaupunkina. Uusia junaradan ylittäviä tai alittavia yhteyksiä on mahdollista tutkia. Kävelykeskusta laajenee Jokiniemeen, ja pohjoiseteläsuuntaan suunnitellaan uusi vehreä ja monikäyttöinen virkistysreitti Hiekkaharjusta kampusalueen läpi jokirantaan. Kampusalueen osuus reitistä muodostaa samalla vilkasta kävelykeskustaa vaihtelevine toimintoineen ja istutuksineen.

Kuvat:
© asemakaavoitus/ Tikkurila

Kuvat:
© Aihio arkkitehdit Oy

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN KAUPUNKI-RAKENTEESSA

Ekologinen kestävyys:

* Edistetään elinkaarikestävää rakentamista.
* Mahdollistetaan paikalliset massatasapaino ratkaisut.
* Edistetään ja kehitetään kiertotalousratkaisuja
* Vantaan kaupungin Kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

* Palvelut sijoittuvat hyvien yhteyksien äärelle.
* Tiivistyvän alueen kaupunkitilat ovat laadukkaita ja viihtyisiä, ja niissä priorisoidaan jalankulkua.
* Elinympäristöä kehitetään virikkeiseksi ja monipuoliseksi. Muodostetaan erilaisia paikkoja, joita voi käyttää monenlaisiin tarkoituksiin yksin ja yhdessä.
* Vahvistetaan virkistysyhteyksiä laajoille viher-alueille ja edistetään siten luonnon hyvinvointi-vaikutuksia.
* Säilytetään rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet ja vahvistetaan rakennetun ympäristön ajallista kerrostuneisuutta.

Taloudellinen kestävyys:

* Kaikki lähellä - vahvistetaan sekoittuneen kaupunkirakenteen kehittymistä.
* Liike-/toimisto- tai työtilan rakentamista tutkitaan kaikissa uudishankkeissa.
* Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat säilyvät alueella myös jatkossa.
* Täydennysrakentaminen ja tiivistäminen nostavat tehokkuutta, mikä synnyttää taloudellisen kehityksen kannalta suotuisia keskittymisetuja.[1]

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Kaupunki-ympäristö

Tikkurilan helmet, jotka tekevät alueesta erityisen, painottuvat jokirantaan: Silkki, Vernissa, Heureka, kaupunginmuseo ja jokirannan puistoalueet. Toinen tihentymä on Kirjastopuiston, torin ja kaupungintalon ympäristö.

Kommentti: *Jokirannan puistoaluetta kehitetään palvelemaan lisääntyvää käyttäjäkuntaa. Vanhemmat arvorakennukset Silkki, Vernissa, kaupunginmuseo ja kaupungintalo on suojeltu asemakaavalla. Kaavarunkotyöhön liittyvässä inventoinnissa tiedekeskus Heurekan ja Heurekansillan arvotukset nousivat luokkaan R1 eli kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittävä.*

Vilkkaat kävelypainotteiset alueet Tikkuraitti ja aseman seutu ovat sekä tärkeitä/miellyttäviä että kehittämistä vaativia paikkoja. Kehittämisen tarpeessa on myös Jokiniemen rakentamaton alue radan itäpuolella.

Kommentti: *Tikkuraitin uudistuksen suunnitelmat ovat valmiit, ja toteutus alkaa näillä näkymin vuonna 2023. Aseman ympäristössä on tulossa vireille useita asemakaavamuutoksia, ja meneillään on lisäksi Vantaan ratikan suunnittelu. Aluetta kehitetään monipuolisena sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykkeenä. Kantakaupunkia laajennetaan radan itäpuolelle, ja Jokiniemen rakentamattoman alueen kaavatyö käynnistyy 2021.*

Kyselyn vastaajista 51 % kannattaa ja 47 % vastustaa korkea rakentamisen sijoittamista Tikkurilaan. Sopivia paikkoja ehdotetaan laajasti koko kaavarunkoalueelle poissulkien jokiranta, Viertolan reuna sekä Valkoisenlähteentien pohjoispuoli. Painopiste on aseman ympäristössä ja Jokiniemen rakentamattomalla alueella.

Kommentti: *Kaavarunkotyön aikana valmistuneessa Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä Tikkurila on määritelty yhdeksi alueista, joilla korkean rakentamisen mahdollisuuksia voi tutkia. Kaavarunko osoittaa tutkittavan alueen aseman seudulle sekä Jokiniemen rakentamattomalle radan itäpuoliselle osalle.*

Kuva: Tiedekeskus Heureka
© T Taponen

[1] *Vantaan kaupunki ja FCG, Vantaan yleiskaava 2020 taloudellisten vaikutusten arviointi, 2019.*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2.3.2 Asuminen

Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.

Yleisesti

Tikkurilan toiminnallisesti monipuolisen kaupunkirakenteen rakennusalasta runsas puolet on asumista. Perinteisesti asunnot ja muu toiminta on sijoitettu eri rakennuksiin, ja rakennuskohtainen sekoittuminen on rajoittunut kivijalkakerrosten liiketiloihin vilkkaimpien katujen varsille. Työpaikat ja palvelut painottuvat asemanseudulle sekä Kielotien ja Tikkuraitin varteen, ja kaavarunkoalueen laitamilla on lähinnä asumista.

Tikkurilan kaupunginosan asunnoista 97 % on kerrostaloissa, ja myös kaavarunkoalueeseen osittain kuuluvat kaupunginosat ovat Kuninkaalaa lukuun ottamatta kerrostalovaltaisia. Pientaloja on tarkastelualueen länsireunalla Viertolassa, Valkoisenlähteen pohjoispuolella Hiekkaharjussa sekä jokivarren rantavyöhykkeellä.

Tikkurila on ajallisesti kerroksellinen ja jatkuvasti muuttuva alue, joka viime vuosina on kiinnostanut erityisesti asuntorakentajia. Tarkastelualueella on yksittäisiä asuinrakennuksia 1900-luvun alkupuolelta, ja 1950-luvulta alkaen löytyy sekä kerrostaloja että pientaloja kaikilta vuosikymmeniltä. Alueen maanomistus on hajautunut, joten rakentamista ja uudistamista on pääosin toteutettu tontti kerrallaan. Yhtenäisinä kokonaisuuksina erottuvat 1950-luvun asuntokorttelit Kielotien länsipuolella ja Hiekkaharjuntien ympäristössä, 1970-luvulla toteutettu Kukkakedon alue sekä 1990-luvun asuntorakentaminen Jokiniemessä, Tikkurilantien pohjoispuolella.

Kerrostalorakentamisen kerrosluku ja tehokkuus on sidoksissa rakennusten ikään: 1960-luvulla tai aikaisemmin toteutettu rakennuskanta on pääosin melko matalaa ja koostuu erillisistä lamelli- tai pistetaloista. Rakennukset sijoittuvat tonteille väljästi, eivätkä muodosta tiukasti rajattua katutilaa. Autopaikat on ratkaistu maantasoon pihalle tai pohjakerroksen autotalleihin. Seuraavilla vuosikymmenillä on siirrytty kohti tiiviimpiä ja tehokkaampia asuinkortteleita, mikä on usein edellyttänyt rakenteellista pysäköintiä. Tikkurilan korkeimmat rakennukset ovat 16-kerroksisia asuintaloja Kielotien eteläosassa. Kielotorni on valmistunut 2005 ja Valon torni 2018.

Tyypillinen uusi asuntokohde on kaupunkimainen umpikortteli, jossa autopaikat ovat kansipihan alla, ja maantasokerrokseen sijoittuu liiketilaa. Tikkurilan ytimeen on syntymässä myös aitoja hybridikortteleita, joissa asuminen on yhtenä osana monipuolista toiminnallista kokonaisuutta: esimerkkeinä parhaillaan rakentuva kirkon kortteli ja suunnitteluvaiheessa oleva toimitilahanke Kielotie 13. Muita omaleimaisia asumisen ratkaisuja ovat mm. historialliseen Silkin kortteliin sovitettu uusi asunto-osa ja Kukkakedon kortteleihin linjasaneerauksen yhteydessä toteutetut kattokerroksen asunnot.

Tikkurilan kaupunginosassa painottuvat vuokra-asuminen ja pienet asuntokunnat. Lähes 60 % alueen väestöstä asuu vuokralla. Asuntokunnista yli puolet on yhden henkilön talouksia. Kolmen tai useamman henkilön asuntokuntia on vain 13 %. Huoneistojakaumassa puolestaan korostuu kaksioiden määrä, niitä on asunnoista lähes puolet. Suuria asuntoja on alueella vähän.

Kuvat: Asumista Kirjastopuiston äärellä ja Dixin naapurissa. Uutta asuntorakentamista osana arvokasta Silkin korttelikokonaisuutta. © T Taponen

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Lisää asumisen vaihtoehtoja

Kaavarunkoalueen tiivistyminen mahdollistaa uusien asuntojen rakentamisen noin 10 000 uudelle asukkaalle. Tavoitteena on ohjata tarkastelualueen voimakasta kasvua siten, että kehittyvän kaupungin rakennuskannan ja asuntokannan kerroksellisuus ja monimuotoisuus säilyvät ja vahvistuvat. Uudisrakentamisella halutaan täydentää ja monipuolistaa asumisen typologiaa.

Kartalla A kaavarunkoalue on jaettu asuntovaltaisiin vyöhykkeisiin ja toiminnaltaan sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykkeisiin. Molempiin on määritelty suuntaa antavia tehokkuushaarukoita. Sekoittunut kantakaupunki laajenee voimakkaasti radan molemmin puolin. Alue mahdollistaa monipuoliset toiminnot: liike- ja toimitilat, yksityiset ja julkiset palvelut sekä asumisen. Sekoittuneella vyöhykkeellä maantasokerrokset ovat avoimia ja aktiivisia, ja asuminen lomittuu muihin toimintoihin. Vilkkaimmissa sijainneissa on erillinen kivijalkaliiketilan merkintä, mikä edellyttää katutason kerroksesta pääosan liiketilaksi. Asuntovaltaisia ja tehokkuudeltaan maltillisia vyöhykkeitä on kaavarungon reunamilla, mutta myös keskustassa Tikkurilalle tyypillisten pienimittakaavaisten välikatujen varsilla. Asuntovaltaisillakin alueilla tavoitteena on liike- ja työtilojen mahdollistaminen asuinrakennusten maantasokerroksiin.

Rakennetussa kaupunkiympäristössä jokainen lähtötilanne on erilainen, ja sopiva rakennusoikeuden määrä tarkentuu vasta asemakaavavaiheessa. Suuntaa antava ajatus on, että kaavarungon tehokkuushaarukan alimmat arvot soveltuvat yksittäisen tontin kehittämiseen, ja isompien korttelikokonaisuuksien kehittämisessä voidaan tavoitella ylimpiä arvoja.

Tehokkuuden ja sekoittuneisuuden varioinnilla tavoitellaan vaihtelua korttelirakenteeseen, rakennustyyppeihin ja sitä kautta myös asuntotyyppeihin. Kävelykeskustaan ja pääkatujen varsille rakentuu kerrosluvultaan vaihtelevia ja toiminnaltaan monipuolisia rakennuksia, joissa ainakin maantasokerrokset ovat avointa liike- ja palvelutilaa. Erikseen rajatulla alueella tarkastellaan myös korkean rakentamisen mahdollisuuksia. Kauempana asemanseudusta, korttelien sisäosissa sekä välikatujen varsilla suositaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta. Näissä sijainneissa mahdollistetaan monen mittakaavan kerrostaloasuminen (myös pistetalot ja pienkerrostalot) sekä urbaani pientaloasuminen asuntopihoineen. Maltillisen tehokkuuden alueilla on myös paremmat mahdollisuudet säilyttää ja korjata olemassa olevaa rakennuskantaa kuin eniten tehostuvissa kortteleissa, mikä osaltaan tukee sekä kaupungin kerroksellisuutta että kestävää kehitystä.

Sekä aiemmin inventoituihin että kaavarunkotyön yhteydessä arvotettuihin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennetun ympäristön kohteisiin sisältyy asuntorakentamista. Tarkempi listaus kaupunginmuseon arvottamista kohteista on kohdassa 2.3.1. Näiden kohteiden lisäksi kaavarunkokarttaan on merkitty asemakaavoituksen tunnistamia aluekokonaisuuksia, joiden ominaispiiteitä halutaan säilyttää. Kaikki aluekokonaisuudet (Oksanmäki, Kukkaketo, Hiekkaharjuntien ympäristö, jokivarren rantavyöhyke) ovat asuntovaltaisia. Eri ikäisten asuinympäristöjen säilyminen osana kehittyvää Tikkurilaa on tärkeää sekä kulttuurihistorian että monipuolisten asuntoratkaisujen näkökulmasta. Säilyminen tukee myös sosiaalisesti kestävän keskustan rakentumista: se mahdollistaa juurtumisen alueelle, jossa aikaisemmat aikakaudet näkyvät.

Paine tonttien merkittävään tiivistämiseen purkavan saneerauksen kautta kohdistuu ennen kaikkea asuntorakentamiseen: korjausta vaativia matalan tehokkuuden asuntokohteita halutaan korvata uudisrakentamisella, ja suuri kysyntä houkuttelee myös työpaikkarakentamisen tonttien muuttamiseen asunnoiksi. Kaavarungon suunnitteluperiaatteissa peruskorjauksen ja lisärakentamisen mahdollisuudet Tikkurilan kehittämisessä nostetaan purkavan uudistamisen rinnalle. Alueelle toivotaan myös käyttötarkoituksen muutoksella toteutettuja asuntokohteita. Esimerkiksi vanhan toimistotalon runko voi mukautua asumiskäyttöön, ja muutoksen tuloksena syntyy kaivattua vaihtelua alueen asuntokantaan.

Vantaan ja pääkaupunkiseudun kasvu luovat pohjaa taloudelliselle kestävyydelle, sillä kaupungin tai alueen koko, tiheys ja monipuolisuus edistävät tuottavuutta. Kasvun kääntöpuolena on asuntojen nouseva hinta- ja vuokrataso. Rakennus- ja asuntotyyppien kirjoa edistämällä pyritään tarjoamaan erilaisia perhekokoja ja -käsityksiä palvelevia ratkaisuja. Ennusteiden mukaan vuoteen 2035 mennessä Tikkurilan väestöstä noin kolmasosa puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Kestävä suunnittelu huomioi tämän monimuotoisuuden ja monikulttuurisuuden alueen voimavarana. Täydennysrakentamisessa pyritään talo- ja asuntotyyppien sekä hallintamuotojen vaihtelevuuteen sosiaalisen rakenteen tasapainottamiseksi.

Kaupungilla on mahdollisuus ohjata asuntokohteiden hallintamuoto- ja huoneistojakaumaa asemakaavavaiheessa. Ohjaus kuuluu asumisen asiantuntijoille, ja linjaukset sisällytetään pääsääntöisesti maankäyttösopimuksiin. Asemakaavoituksella on kuitenkin iso rooli monipuolisen ja laadukkaan asumisen mahdollistajana: tarvitaan vaihtelevaa ja toteutuskelpoista kaupunkirakennetta sekä luontevasti mitoitettuja rakennustyyppejä. Vuokravaltaiseen Tikkurilaan tulisi jatkossa rakentaa etenkin omistus- ja asumisoikeusasuntoja. Huoneistotyyppien osalta on tarve perheasunnoille.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Alla olevassa taulukossa on väritettynä ne kaavarungon suunnitteluperiaatteet, jotka ohjaavat asuntorakentamista.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. **Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
4. **Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
5. **Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
6. **Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
7. **Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
10. **Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
11. **Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
12. **Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Kuvat: Kukkakedon alueen asuntorakentamista 1970-luvulta. Etualalla 2020 valmistunut päiväkoti.
© T Huhtala
© Aineistopankki, S Manninen

Asumisen laatu

Tikkurilassa asuntorakentaminen on erityisen vilkasta. Olemassa olevaa kaupunkirakennetta kehitettäessä laatuun ei ole yhtä vakioreseptiä, vaan jokainen suunnittelutehtävä on yksilöllinen. Jatkuvan muutoksen alueella on yksittäisissä hankkeissa tärkeätä tunnistaa sekä kaupunginosan kehittämisen periaatteet että kunkin sijainnin erityispiirteet ja mahdollisuudet. Laatu syntyy huolellisen suunnittelun kautta. Asunnot suunnitellaan aina paikkaansa ja suunnataan mahdollisuuksien mukaan parhaisiin näkymiin ja ilmansuuntiin. Hankkeet suhteutetaan naapurustoonsa ja sen kehitysnäkymiin. Tiivistyvässä kaupunkiympäristössä tulee kiinnittää erityistä huomiota maantasokerrosten avoimuuteen, sisäänkäyntien ilmeeseen ja luonteviin arjen reitteihin sekä rakennuksissa, piha-alueilla että ympäröivässä kaupunkirakenteessa.

Potentiaalisten asumisen huippupaikkojen tunnistaminen ja hyödyntäminen on tärkeää. Tikkurilassa näitä ovat esim. jokinäkymiin avautuvat sijainnit. Alueen arvokas vanha rakennuskanta tarjoaa omaleimaisia asumisen vaihtoehtoja sekä historiallisissa rakennuksissa että niiden lähiympäristössä. Poikkeuksellisia ovat myös muihin toimintoihin integroidut hybridikohteiden asunnot, samoin talotyyppien ja mittakaavan vaihtelu, joka mahdollistaa maltillisenkin mittakaavan asumisen keskustan tuntumassa.

Jokiniemessä on hieno mahdollisuus rakentaa uutta sekoittunutta kaupunkirakennetta vilkkaan aseman viereen ja olemassa olevan kantakaupungin yhteyteen. Kampusalueelle olisi luontevaa integroida opiskelija-asumista. Alue soveltuu myös laajoja kokonaisuuksia edellyttävien konseptien toteuttamiseen, esimerkkeinä korkea rakentaminen, hybridirakentaminen ja keskitetyt pysäköintiratkaisut.

Korkea asuinrakentaminen

Asuinrakennuksena korkea rakennus voi tarjota erityisesti ylimmistä kerroksista avautuvien näkymien ansiosta lisäarvoa suhteessa tavanomaiseen asuntotuotantoon. Toisaalta tiukempien palomääräysten ja teknisten vaatimusten vuoksi korkea rakentaminen on myös huomattavasti kalliimpaa kuin tavanomainen rakentaminen, mikä heijastuu asuntojen hintoihin ja rajaa potentiaalista asukaskuntaa. Asumisen lisäksi korkeaan rakennukseen on suotavaa sijoittaa muitakin toimintoja siten, että sen ympäristö muodostuu aktiiviseksi eri vuorokaudenaikoina. Kun liiketiloja tai muita ulkopuolisille käyttäjille avoimia palveluita sijoitetaan rakennuksen ylimpiin kerroksiin, tarjoutuu laajemmalle ryhmälle mahdollisuus nauttia rakennuksesta avautuvista näkymistä.

Vantaan tuoreessa selvityksessä korkea rakentaminen tarkoittaa yli 56 metrin korkuista rakennusta, mikä vastaa kerroskorkeudesta riippuen noin 17 kerrosta. Kaavarunkokartalle merkitty korkean rakentamisen tarkastelualue perustuu samaan raja-arvoon. Hieman matalammalle, mutta ympäristöstään erottuvalle rakentamiselle (9–16 kerrosta) soveltuvia sijainteja on kaavarungon tehokkaimmilla alueilla laajemminkin. Nämä mahdollisuudet tutkitaan tapauskohtaisesti asemakaavamuutosten yhteydessä.

Kuva: Kielotorni ja Valon torni Kielotien eteläosassa. © T Taponen

LIITE: kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Asumiseen liittyvä pysäköinti

Pysäköintiratkaisuilla on merkittävä rooli tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Kantakaupungissa sekä katu- että pihatilat ovat mitoiltaan rajallisia, ja ne varataan ensisijaisesti liikkumiseen, oleskeluun ja istutusalueiksi. Tikkurilan kaavarunkoalueella on voimassa Vantaan kaupungin asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje vuodelta 2018, jossa autopaikkamäärä on sidottu sekä rakennusoikeuteen että asuntojen määrään. Pääosa kaavarukoalueesta on aluekeskukseksi luokitellulla alueella, jossa pysäköintipaikkaohje on kevein: kerrostaloasutuksen peruspaikkojen mitoitus on 1 autopaikka per 130 k-m2. 600 metrin ja 1000 metrin etäisyydellä Tikkurilan asemasta autopaikkamäärät ovat 1/120 ja 1/110 k-m2. Peruspaikkojen lisäksi tulee huomioida huollon ja vieraiden pysäköinti, lisäksi paikkamäärävaateen keventämisestä on erilaisia ohjeita. Pientalojen pysäköinnistä määrätään erikseen.

Maantasopysäköinti

Kaavarunkoalueen reunamilla Viertolassa, Hiekkaharjussa sekä Tikkurilan kaupunginosan eteläosassa on alueita, joiden kehittäminen tukeutuu maantasopysäköintiin. Tonttien maankäyttöä kehitettäessä on rakennusoikeus ja siitä seuraava pysäköintipaikkojen määrä mitoitettava kohtuullisiksi siten, että pihalle jää tilaa oleskelulle ja leikille, ja alueen vihertehokkuusvaatimus täyttyy. Maantasopysäköinti tuhlaa maata, mutta on toteuttamiskustannuksiltaan edullinen. Raklin tekemän selvityksen mukaan maantasopaikan hinta vaihteli 1000 ja 6000 euron välillä per paikka, hintatiedot olivat vuosilta 2009–2015.[2]

Kellaripysäköinti

Tikkurilan alueella pohjavesi on korkealla, mikä hankaloittaa pysäköinnin sijoittamista rakennusten alle kellariin. Ratkaisuksi sopii paremmin pihakansi, jonka alainen pysäköinti voi olla osittain maan alla. Kellaripysäköinnin kustannuksia nostavat erityisesti vedenpaineseinät, joilla ehkäistään kosteuden pääsy rakenteisiin. Osoitteessa Kielotie 13 sijaitsevan kaupungin uuden toimitilan pysäköinnin hinnaksi arvioitiin hankkeen taloudellisuus- ja toteuttamisselvityksessä noin 60 000–70 000 euroa/autopaikka. Arvio on vuodelta 2019. Arvioidut autopaikat ovat rakennuksen alla kellarissa, ja rakenne on vesitiivis.

Kuva: Jokiniemi
© Aineistopankki

Pysäköinti pihakannen alla

Tyypillinen Tikkurilan kaavarunkoalueelle 2000-luvulla toteutunut asumisen kohde on kansipihan ympärille rakentunut umpikortteli, jonka tieltä puretaan vanhaa rakennuskantaa. Autopaikat ovat yleensä kannen alla maantasossa. Joissain tapauksissa pohjaveden taso mahdollistaa kannen laskemisen puoli kerrosta maantasoa alemmaksi. Kannen rakentaminen koko tontin laajuudelle tuottaa usein runsaasti autopaikkoja ja mahdollistaa rakentamisen merkittävän tehostamisen. Pysäköintiin on mahdollista järjestää porrashuonekohtainen yhteys, joka sujuvoittaa asukkaiden arkea. Hyvin suunnitellulle kansipihalle voi sijoittaa sekä toimivia että vehreitä oleskelu- ja leikkialueita. Etuna on myös kohtuullinen vaiheistamisen mahdollisuus: mikäli autopaikat ratkaistaan tonttikohtaisin kansiratkaisuin, voi kortteleita uudistaa pala kerrallaan.

Kestävän kehityksen näkökulmasta kansipihat ovat kuitenkin ongelmallisia. Kannet ramppeineen toteutetaan raskaina betonirakenteina, jotka usein on mitoitettava huolto- ja pelastusliikenteen kestäviksi. Tikkurilan korkea pohjaveden pinta aiheuttaa vesitiiviitä rakenteita, mikäli rakennetaan sen alle. Pysäköintiratkaisu on kallis ja tarpeiden muuttuessa joustamaton: tiloille ei löydy vaihtoehtoista käyttöä, eikä taloyhtiöön integroitua pysäköintiä ole helppoa avata laajemmalle käyttäjäkunnalle. Myöskään paikkojen lisääminen myöhemmin ei yleensä ole mahdollista. Vihertehokkuuden tavoitteiden toteuttaminen on haastavaa. Koko tontin kattavalla kansipihalla hulevesien imeytys tai viivytys onnistuu ainoastaan kenno- tai säiliöratkaisuin, eikä istutussyvyys riitä esim. isoille puille. Vesieristetyn kansirakenteen huoltoväli on noin 30 vuotta, mikä tarkoittaa paitsi kustannuksia myös ”valmiiksi” kasvaneen pihakasvillisuuden korvaamista uudella. Raklin selvityksen mukaan kannen hinta vaihtelee välillä 7000–15 000 euroa per paikka. Tiedot ovat vuosilta 2009–2014.[3]

[2] *https://www.rakli.fi/wpcontent/uploads/2019/06/kaavamaaraysten_kustannusvaikutukset_raportti_nettires.pdf*

[3] *https://www.rakli.fi/wp-tuysäköinnin keskittäminecontent/uploads/2019/06/kaavamaaraysten_kustannusvaikutukset_raportti_nettires.pdf*

Pysäköintitalo

Tikkurilan kaavarungon tavoitteena on kasvattaa keskitettyjen pysäköintilaitosten osuutta alueen autopaikoituksen ratkaisuissa. Kortteli- tai aluekohtaisten pysäköintitalojen verkoston rakentaminen olisi kustannustehokasta ja helpottaisi paikkojen joustavaa käyttöä. Maanpäällisten laitosten rakenteet ovat kevyempiä kuin kansiratkaisujen, ja runko- sekä julkisivumateriaalivaihtoehtoja on useita. Mitä useampaan kerrokseen pysäköintiä sijoitetaan, sitä enemmän säästyy maanvaraisia tontin osia, jotka mahdollistavat isoksi kasvavat puut ja hulevesien viivytyksen tai imeytyksen. Suuri kerrosluku voi toisaalta hankaloittaa pysäköinnin arkikäyttöä, joten sopivaa mitoitusta tulee tutkia tapauskohtaisesti. Keskitetyssä mallissa vuorottaispysäköinnin ja paikkojen nimeämättömyyden mahdollisuuksia on helppo hyödyntää. Pysäköintilaitos on muokattavissa tai toisaalta kokonaan korvattavissa muulla rakentamisella, mikäli autopaikkojen tarve muuttuu.

Kantakaupungissa pysäköintilaitosten julkisivujen tulee olla laadukkaita ja julkisivuiltaan riittävän umpinaisia, jotta ne muodostuvat luontevaksi osaksi kaupunkirakennetta. Mikäli pysäköintilaitos rajaa katutilaa, tulisi maantasoon sijoittaa muita toimintoja, esim. liike- tai harrastetilaa. Suurimpana haasteena Tikkurilan kaltaisessa rakennetussa ympäristössä on hankkeiden yhteensovitus ja aikataulutus: keskitetty ratkaisu on lähtökohtaisesti mahdollinen kaavamuutoksissa, joissa vähintään korttelin laajuinen kokonaisuus suunnitellaan kerralla, ja tonttien omistajat onnistuvat sopimaan pysäköinnin toteutuksen ja rahoituksen yhteisistä pelisäännöistä. Kokonaisuuteen voi kuitenkin sisältyä sekä säilytettäviä, peruskorjattavia, laajennettavia, täydennettäviä että uudisrakentamisella korvattavia kohteita. Raklin selvityksessä pysäköintitalon paikat vaihtelivat välillä 15 000–28 000 euroa per paikka. Hintatiedot ovat vuosilta 2009–2015.[4]

Pysäköinnin kehitysmahdollisuuksia

Tiivistyvässä Tikkurilassa pysäköinnin tilatarpeet, toimivuus ja kustannukset muodostuvat usein kehittämishankkeiden kynnyskysymyksiksi. Vantaan ratikan suunnittelun yhteydessä tarkastellaan pysäköintinormin lievennysmahdollisuudet ratikan reitin varrella. Työn alla on myös selvitys kaupungin pysäköintiyhtiöstä työkaluna, joka voisi ohjata hallittuun pysäköinnin keskittämiseen ja vaiheistukseen sekä kohtuuhintaisuuteen.

Markkinaehtoista pysäköinnin mallissa, jota esim. Helsinki on päättänyt kokeilla joillain alueilla, tavoitteena on vähentää autopaikkamäärän sääntelyä sekä erottaa asunnon ja pysäköintipaikan hinta toisistaan. Autopaikan voi halutessaan vuokrata tai ostaa joko omasta yhtiöstä tai tonttien ulkopuolella

Kuva: Jokiniemi, © Aineistopankki

toimivista pysäköintilaitoksista. Malli mahdollistaa myös kokonaan autopaikattomat asuntokohteet, mutta toimii ainoastaan alueilla, joilla ei ole maksuttomia pysäköintipaikkoja.

Automatisoitu pysäköintilaitos eli robottiparkki puolestaan minimoi pysäköinnin tilatarpeen. Ratkaisu perustuu hisseihin, joilla autot pinotaan tiiviisti useampaan tasoon. Haasteena ovat korkeat rakennus- ja käyttökustannukset sekä ruuhka-aikojen jonot, joita hissien käyttö aiheuttaa.

Korttelitarkastelu: pysäköinti Tikkurilan kaupunkirakenteessa

Tarkastelussa on teoreettinen esimerkkialue, jonka korttelit ja katuverkko mitoiltaan vastaavat Tikkurilan keskustan Kielotien ja Talvikkitien välistä aluetta. Tarkastelualueelle on tehty kaksi kaaviomaista mallia VE1 ja VE2, joiden lähtöoletukset ja rakenne ovat samat. Kortteleiden keskimääräinen tehokkuus on 2. Kerrosalasta 75 % on asuntoja, 25 % liike- ja toimistotilaa. Korttelirakenne noudattaa kaavarungon periaatteita: isojen katujen varret on tiiviisti rajattu rakentamisella, jonka kerrosluku vaihtelee. Välikatujen varsilla on talotyyppien vaihtelua ja pienempi mittakaava. Autopaikkamäärä on nykyisten pysäköinnin mitoitusohjeiden mukainen, asuntojen osuudella on hyödynnetty 15 % vähennys nimeämättömistä paikoista.

[4] *https://www.rakli.fi/wpcontent/uploads/2019/06/kaavamaaraysten_kustannusvaikutukset_raportti_nettires.pdf*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Mallissa **VE1** autopaikat on sijoitettu tonttikohtaisesti kansipihan alle joko maantasoon tai sen alapuolelle. Osa pysäköinnistä ulottuu parkkiruudun mitan (5 m) verran myös rakennusten alle.

Kuvassa keltaisella on esitetty asumista, turkoosilla liike- ja toimistotilaa, lilalla maanpäällisiä kansirakenteita ja punaisella maanalaisia kansirakenteita.

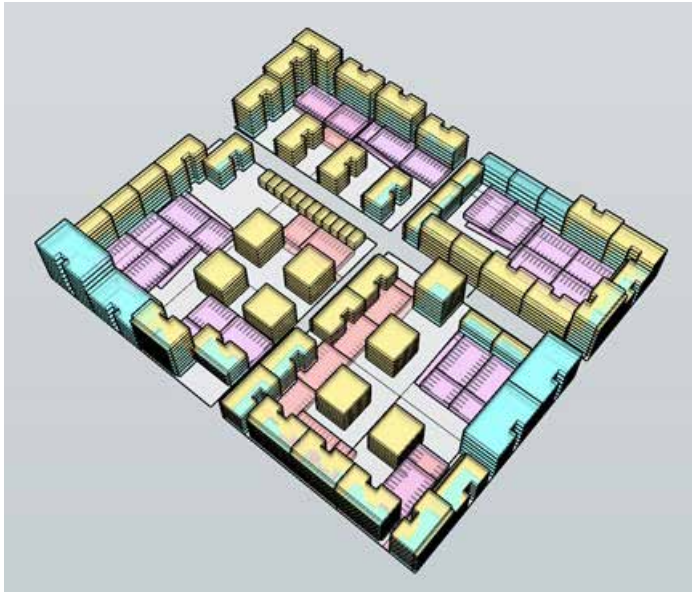
Rakennettu osuus tonttimaasta 70 %.

Mallissa **VE2** pysäköinti on keskitetty kolmeen laitokseen, joista kaksi palvelee yhtä isoa korttelia ja yksi kahta pienempää korttelia. Laitokset on sijoitettu sivukäytävätalojen tai toimistotilojen kylkeen, eivätkä ne muodosta katujulkisivua. Pysäköintikerroksia on kolme, ja ratkaisu perustuu kalteviin tasoihin ilman erillisiä ramppeja.

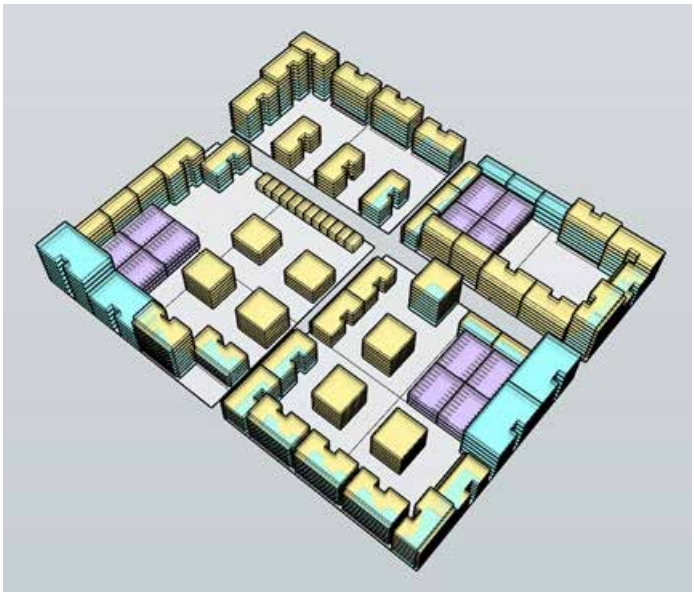
Kuvassa keltaisella on esitetty asumista, turkoosilla liike- ja toimistotilaa ja violetilla pysäköintilaitoksia.

Rakennettu osuus tonttimaasta 51 %.

Tonttikohtaisen pysäköinnin mallissa VE1 rakennettu osuus tonttimaasta (rakennukset, pihakannet, rampit) on 70 %. Korttelikohtaisen pysäköinnin mallissa VE2 rakennettu osuus tonttimaasta on (rakennukset, pysäköintilaitokset) on 51 %. Tarkastelu on kaaviomainen ja ainoastaan suuntaa antava, mutta ero maanvaraisen pihan osuudessa on merkittävä. Keskitetty pysäköinti tarjoaa tonttikohtaista ratkaisua paremmat lähtökohdat vehreälle, joustavalle ja ekologisesti kestävälle kaupunkiympäristölle.

Kuva: tonttikohtainen pysäköinti VE1
Kuva: keskitetty pysäköinti VE2

Kuva: Tikkuparkki, © Aineistopankki

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN ASUINRAKENTAMISEN KEHITTÄMISESSÄ

Ekologinen kestävyys:

* Vältetään järeitä perustamisrakenteita sekä laajoja kansipihoja ja kellaritiloja. Saviselle maaperälle rakennettaessa suositaan maanpäällisiä ratkaisuja.
* Vähennetään energiankulutusta (sekä lämmitys- että viilennystarvetta) rakennusten harkitulla suuntaamisella ja sijoittamisella.
* Kaikessa suunnittelussa otetaan huomioon huollettavuuden ja uudelleenkäytön näkökulma.
* Korjaus- ja uudisrakentamisen tilaratkaisuilla ja materiaalivalinnoilla pyritään pitkään tavoitekäyttöikään.
* Tarkastellaan rakennusten osin tai kokonaan säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan.
* Huolehditaan siitä, että uusi rakentaminen on elinkaarikestävää.
* Mikäli rakennus tai sen osia puretaan, käyt tökelpoinen materiaali pyritään ottamaan kier totalousperiaatteen mukaisesti hyötykäyttöön.
* Uudis- ja korjausrakentamisessa tutkitaan mahdollisuudet kierrätettyjen materiaalien hyödyntämiseen.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

* Rakennus- ja asuntotyypit sekä hallintamuodot ovat monipuolisia.

Taloudellinen kestävyys:

* Asuntorakentamisen monenlaiset rakennus- ja asuntotyypit sekä hallintamuodot mahdollistavat laajan asukaspohjan ja asuntojen kysynnän.

Kuva: As Oy Silkinkaari jokirannassa.
© T Taponen

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Asuminen:

Vastanneista 85 % piti mahdollisena asumispaikkavaihtoehtona Tikkurilan suuraluetta.

Kyselyssä sai valita tärkeitä asunnonvalintaperusteita luettelosta, jossa oli kaupunkisuunnitteluun liittyviä asunnon/asuinrakennuksen ominaisuuksia. Eniten mainintoja saivat kattavat julkisen liikenteen yhteydet, lähellä sijaitsevat julkiset ja kaupalliset palvelut sekä hyvät kevyen liikenteen yhteydet ja ulkoilureitit.

Kommentti: *Kaupunki tiivistyy raideliikenteen äärelle, ja toiminnaltaan sekoittunut kävelypainotteinen alue laajenee. Asukasmäärän kasvu luo edellytykset monipuolisille palveluille. Tiiviillä keskusta-alueella korostuu Tikkurilan viherkehän ja laajoille virkistysalueille johtavien virkistysyhteyksien merkitys.*

Rakennustyypit kiinnostivat vastaajia monipuolisesti. Esitetyistä vaihtoehdoista suosituimmat olivat rivi- tai kaupunkipientalo ja 6–8-kerroksinen rakennus, jonka katutasossa on liiketilaa. Myös muut vaihtoehdot (4–5-kerroksiset asuintalot, tornitalot ja sekoittuneiden toimintojen asuintalot) herättivät tasaisesti kiinnostusta.

Kommentti: *Kaavarunko ohjaa Tikkurilan kasvua siten, että rakennus- ja asuntokannan kerroksellisuus ja monimuotoisuus säilyvät ja vahvistuvat. Uudisrakentamisella halutaan täydentää ja monipuolistaa asumisen typologiaa.*

Pysäköinnin kehittämisen malleista eniten ääniä sai keskitetty korttelikohtainen pysäköintiratkaisu. Seuraavana oli keskitetty pysäköinti, joka palvelisi korttelia laajempaa aluetta. Kolmanneksi suosituin oli ratkaisu, jossa asunto myydään tai vuokrataan ilman pysäköintipaikkaa ja sen kustannuksia ja mikäli paikkaa tarvitaan, se ostetaan tai vuokrataan vapailta markkinoilta. Vähiten, mutta silti mainittavasti kiinnostivat nimeämättömät ja vuorottaispysäköintipaikat sekä vaihtoehto ”ei tarvetta autopaikalle”.

Kommentti: *Kaavarungon tavoitteena on kasvattaa keskitettyjen pysäköintilaitosten osuutta alueen autopaikoituksen ratkaisuissa, jotta tiivistyvän kaupungin katu- ja pihatilat voidaan varata ensisijaisesti liikkumiseen, oleskeluun ja istutusalueiksi.*

2.3.3 Työ

Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikkakeskittymä.

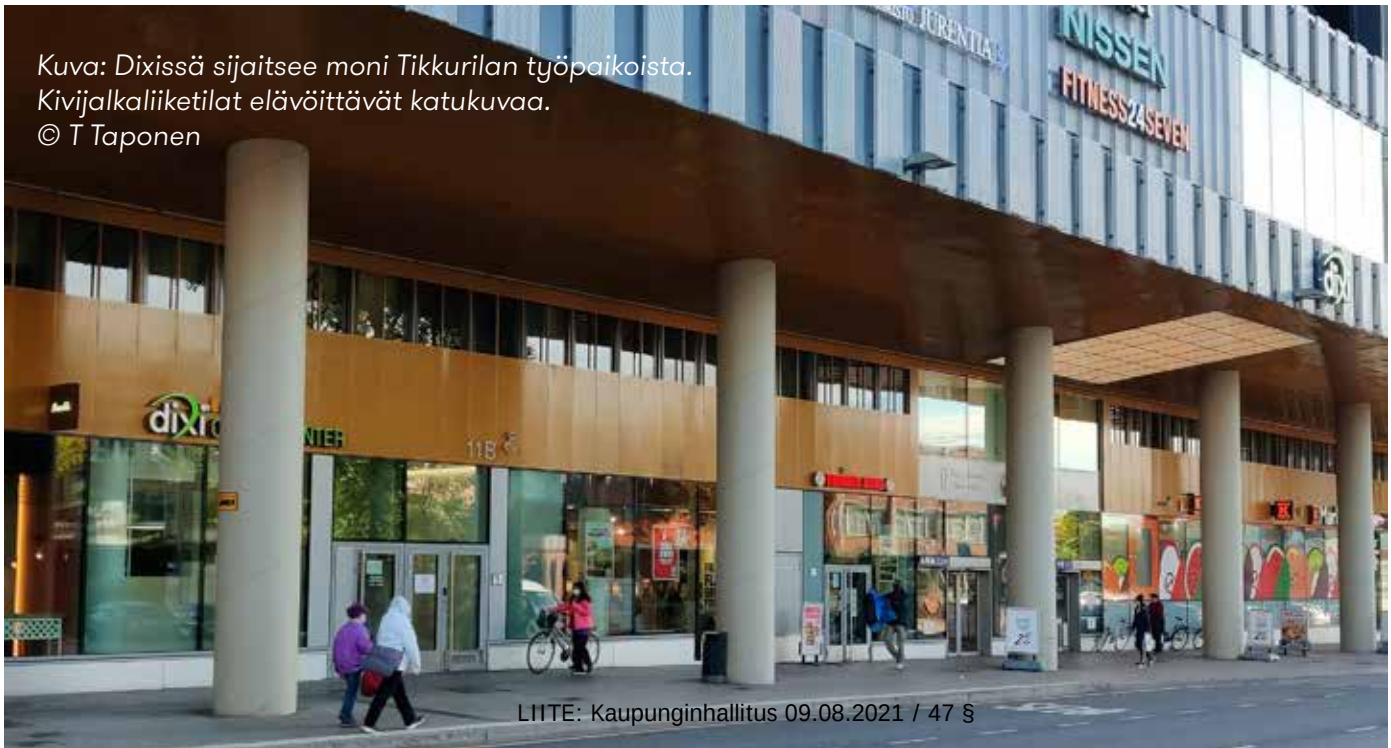
Yleisesti

Tikkurila on yksi Vantaan elinvoimaisista pääkeskuksista, jossa on monipuolisesti erilaisia työpaikkoja: palveluita, yrityksiä sekä harrastus- ja järjestötoimintaa. Se on kaupungin toiseksi suurin työpaikka-alue Aviapoliksen jälkeen. Tikkurila on työpaikkaomavarainen ja eri toimialat ovat runsaasti edustettuja. Tikkurilan kaupunginosan työpaikkarakentamisesta puolet on toimistoissa ja yleisin työpaikka on julkisessa hallinnossa tai sosiaali- ja terveysalalla: työpaikkoja molemmissa on yli 1300. Myös muut alat ovat monipuolisesti edustettuna. Merkittävimpiä muita toimialoja ovat ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, tukku- ja vähittäiskauppa, koulutus, muu palvelutoiminta ja rakentaminen. Paikkoja on kullakin toimialalla satoja.

Vuonna 2017 työpaikkoja Tikkurilan kaupunginosassa oli yhteensä 7098. Kaavarungon alue on hieman Tikkurilan kaupunginosaa suurempi. Kaavarungon tavoitteena on mahdollistaa työpaikkamäärän kehitys. Tavoitteena on Tikkurilan kaavarunkoalueen kasvu 4000 uudella työpaikalla vuoteen 2040 mennessä. Tikkurilan kaavarungon tavoitetilalause ”Tikkurilassa on kaikki” kuvastaa tahtotilaa kehittää aluetta sekoittuneena ja monipuolisena asumisen, työn ja virkistyksen sekä liikkumisen alueena. Kiinnostavimmat työn alueet ovat asemanseutu, radanvarsi, kävelykeskusta, Kielotien, Talvikkitien ja Tikkurilantien varret sekä kaavarunkoalueen ulkopuolinen Tikkurilan väritehtaan alue.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. **Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
2. **Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
3. **Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
4. **Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.
6. **Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. **Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.
11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Kuva: Dixissä sijaitsee moni Tikkurilan työpaikoista. Kivijalkaliiketilat elävöittävät katukuvaa.
© T Taponen

Tulevaisuuden työ Tikkurilassa

Vantaan yleiskaavaa 2020 varten teetetyssä elinkeinopoliittisten vaikutusten arviointi -selvityksessä Tikkurilalla nähdään olevan potentiaalia toimistotyöpaikkojen klusterille. Selvityksen mukaan alue on vaihtoehto Pasilalle ja jopa Helsingin keskustalle, koska vuokrat ovat halvemmat ja lentokenttä lähellä. Erityisen kiinnostava toimitilarakentamiselle on selvityksen mukaan Tikkurilan asemanseutu. Tulevaisuudessa myös Vantaan ratikka luo pysyviä, houkuttelevia liiketoimintapaikka-mahdollisuuksia.

Tikkurilan työpaikkamäärä on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Toimistorakentaminen on lisääntynyt, samoin liikenteen rakennusten kerrosala. Liikerakentaminen on sen sijaan vähentynyt. Tietointensiivisten työpaikkojen odotetaan kasvavan ja lentokentän läheisyyden olevan merkittävä tekijä työpaikkojen sijoittumispäätöksessä. Lähimatkailun nähdään kasvavan. Matkailu-, majoitus- ja ravitsemustoiminta ovat tulevaisuuden Tikkurilan mahdollisuus. Vantaan kaupungin Elinvoima- ja vetovoimaohjelman yksi kärkiteemoista on ”Tapahtumien ja tarinoiden Vantaa”, jonka tavoitteista yksi on Tikkurilan jokirannan elävöittäminen taiteella ja kaupunkikulttuurilla, sekä jokirannan parempi virkistyskäyttö. Heureka jokirannassa on jo nyt suosittu vierailukohde.

Julkiset ja kaupalliset palvelut hyötyvät muiden toimijoiden ja markkinoiden läheisyydestä. Toimitilakehityksessä esimerkiksi etätyö tuo uusia tarpeita. Uutta yrittäjyyttä ja uudenlaisia tiloja tuottavat esimerkiksi start upit, coworking-tilat ja toimistohotellit. Verkkokauppa ja showroomit muuttavat ostokäyttäytymistä. Digitalisaation mahdollistaa uusia toimintatapoja. Tikkurilan alueelle tahdotaan monipuolista yrittäjyyttä erilaisine tilatarpeineen. Sekoittuneessa kaupunkirakenteessa kiinnostavana mahdollisuutena ovat hybridikorttelit ja -rakennukset. Haasteena on kohtuuhintaisen yritystilan tarjonta alueen kehittyessä. [5]

Alueellinen erikoistuminen

Vantaa kasvaa kestävästi monikeskuksisena kaupunkina. Keskuksien elinvoimaisuuden ja kilpailukyvyn kannalta alueellinen erikoistuminen ja keskustojen verkostoituminen ovat tärkeitä. Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus, mikä näkyy sen runsaissa julkisissa palveluissa. Toinen alueen vahvuustekijä on sen sijainti ja erityisen hyvä saavutettavuus kansainvälisesti, muualta Suomesta ja seudulta. Tikkurilan sijainti lähellä lentokenttää on alueen erityinen etu. Viime vuosien lisääntynyt toimistorakentaminen osoittaa paikan kiinnostavuuden työpaikkanäkökulmasta.

Tikkurilan runsas työpaikkamäärä mahdollistaa alueen kukoistavan lounastarjonnan, mikä on alueen kuriositeetti. Moni paikoista on auki myös iltaisin. Alueen kehittyessä vapaa-ajan palveluiden kysyntä kasvaa ja kulttuuritoiminnan kehittäminen on mahdollisuus. Esimerkiksi Tikkurilan ja Hiekkaharjun urheilupuistot mahdollistavat vapaa-ajan toiminnan kehittämisen urheilun parissa. Keskustassa taas mahdolliset yksityiset kulttuuritoimijat löytävät asiakkaansa. Monikulttuurisen Tikkurilan erityisyys on etniset ruokakaupat, joita alueelta löytyy muutamia.

Sekoittunut kaupunkirakenne

Vantaan uusi yleiskaava ja Tikkurilan kaavarunko mahdollistavat Tikkurilan sekoittuneen keskustarakenteen laajenemisen nykyistä laajemmalle alueelle. Kaavarunkokarttaan on merkitty sekoittuneiden toimintojen alue, joka laajenee nykyisestä. Tämä tarkoittaa mahdollisuuksia kaavoittaa työpaikkoja, liike- ja palvelu- sekä toimistotilaa entistä isommalle keskusta-alueelle. Ensisijaisia vyöhykkeitä ovat kävelykeskustan ympäristö, Kielotien ja Talvikkitien varret, asemanseutu ja radanvarsi sekä Tikkurilantien varsi. Erityinen mahdollisuus keskusta-alueella on hybridirakentaminen, jossa samaan kortteliin tai samalle tontille sijoitetaan usea eri toiminto samaan rakennukseen tai samaan kortteliin. Pientä liiketilaa on mahdollista sijoittaa sekoittuneeseen kaupunkirakenteeseen kivijalkakerrokseen, kooltaan suurempi kauppa löytää paikkansa Tikkuraitin ja Asematien kävelykatuakselilta sekä asemanseudulta.

Asemanseutu on houkutteleva sijainti työpaikkanäkökulmasta. Asema ja sen kautta kulkeva matkustajamäärä mahdollistavat asemanseudun runsaan liike- ja palvelutarjonnan. Toimitilaklusterin kehittäminen edelleen on alueen mahdollisuus. Radanvarsi, Tikkuraitti sekä Kielotie ovat mahdollisia paikkoja toimistorakentamiselle. Myös Talvikkitien ja Tikkurilantien varret vat mahdollisia pidemmän aikavälin tarkastelun työpaikkavyöhykkeitä. Suunnitteluvaiheessa oleva kehitysajatus radanvarren itäpuolen Jokiniemen oppimiskampuksen kehittämiseksi sisältää koulutusta, työpaikkoja ja asumista. Kaavarunkoalueen ulkopuolella mahdollisuuksia tuo Tikkurilan väritehtaan alueen kehitys. Tulevaisuudessa Vantaan ratikan pysäkit ovat kiinnostavia yrityspaikkoja.

Kun asukasmäärä kasvaa, mahdollistaa se myös nykyistä kaupan tarjontaa erikoistuneemman valikoiman. Kaupan sijoittamiselle kiinnostava vyöhyke on alueen kävelykeskustan varsi; Tikkuraitti, Asematie ja Männistönpolku sekä kantakaupungin laajentuessa radan itäpuoli. Kävelykeskustan ympäristö sekä Dlxin kauppakeskus ovat jo nyt vahvoja liike-, palvelu ja toimitilaympäristöjä.

[5] *Vantaan yleiskaava 2020: Elinkeinopoliittisten vaikutusten arviointi, 18.9.2020*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Työpaikkakarasterin alueet ja kivijalkaliiketila

Kaavarunko kehittää työpaikkojen sijoittumismahdollisuuksia. Kaavarunkokarttaan merkitty työpaikkakarasteri edellyttää työpaikkojen sijoittamisen tarkastelut asemakaavahankkeiden yhteydessä. Se muodostaa työpaikkojen akselin, joka jatkuu Tikkuraitilta ja Kielotieltä Jokiniemeen radan itäpuolelle. Isommassa kokonaisuudessa työpaikka-alue kattaa myös pohjoiseteläsuuntaisen akselin Hiekkaharjun koulualueelta Tikkurilan väritehtaan alueelle.

Tikkurilan työpaikat voivat olla niin toimistoja kuin kauppaa ja palveluita. Suurin mahdollisuus työpaikkarakentamisen kasvuun on Oppimiskampuksen alue junaradan itäpuolella Jokiniemessä, joka toistaiseksi on rakentumaton, mutta myös Tikkuraitin, Asematien ja Kielotien varsien kehittyminen mahdollistaa uusien työpaikkojen sijoittumisen alueelle. Kaavarunkoalueen läheisyydessä mahdollisuuksien alue on myös Tikkurilan väritehtaan alue. Kaavarungon tavoitteena on edellyttää työpaikkarakentamista niiltä tonteilta, joilla sitä on jo nyt ja lisäksi laajentaa työpaikkojen aluetta Tikkurilan keskustassa.

Työpaikkarasterin lisäksi kaavarunkokartassa on kivijalkaliiketila-merkintä. Sillä merkittyjen korttelisivujen katutaso tulee käsitellä avoimeksi ja toiminnalliseksi liike- ja palvelutilojen vyöhykkeeksi. Kivijalkaliiketilaa on merkitty Tikkuraitin, Kielotie, Talvikkitien ja Tikkurilantien varsille sekä Jokiniemeen. Kivijalkaliiketiloihin tulee sijoittaa esimerkiksi kauppaa, palveluita tai toimistotiloja.

Julkiset palvelut

Tikkurilan palvelutarjonta kehittyy edelleen asukasluvun kasvaessa. Tikkurilan keskusta-alueen kasvaessa suurin tarve on uusille päiväkodeille sekä koulutiloille. Hyvinvointikeskus ja kaupungin uudet toimitilat Kielotie 13:een ovat suuria tulevaisuuden hankkeita. Kaavarunkoalueen ulkopuolella kehitetään Tikkurilan vanhustenkeskusta Ilmonkodin tontille sekä suunnitellaan Tikkurilan urheilupuiston alueen ja toimintojen kehittämistä. Jokiniemen oppimiskampus kehittää radan itäpuolelle merkittävän ammatillisen ja toisen asteen koulutuskeskittymän. Merkittävimpien muutosten lisäksi kaupungin eri toimialoilla on kehitystarpeita, jotka tarvitsevat uutta tai muuntuvaa tilaa. Osa tästä kehityksestä sijoittuu Tikkurilan keskusta-alueelle, osalle etsitään tilan keskustan lähiympäristöstä. Yksi Tikkurilan alueen vahvuuksista on kirjasto, jolla on rooli kaupunkilaisten yhteisenä palveluna, mutta myös eriytymiskehityksen ehkäisijänä. Aikuisopisto vastaa kasvavan aikuiskoulutuksen kysyntään. Julkisista palveluista ja lähitulevaisuuden palvelurakentamishankkeista on kirjoitettu tarkemmin tämän luvun lopussa.

Osallistuminen, vuorovaikutus ja yrittäjät

Vantaan kaupungin Elinkeinopalveluiden kanssa on keskusteltu yrittäjien pariin jalkautumisesta ja toimijoiden kuulemisesta. Elinkeinopalvelut tapaavat yrittäjiä kaksi kertaa vuodessa. Tarkoitus on yhdistää voimat ja ottaa kaavoitus mukaan toimintaan.

Kuva: Kivijalkaliiketiloja Asematiellä, taustalla Dixi. © T Taponen

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN TYÖPAIKKARAKENTAMISEN KEHITYKSESSÄ

Taloudellinen kestävyys:

* Mahdollistetaan monipuolisten työn, kaupan ja palveluiden tilojen uudistaminen, säilyttäminen ja lisääminen alueella.
* Liike-/toimisto- ja työtilarakentamista mahdollistetaan ja/tai edellytetään uudishankkeissa.
* Lisääntyvä asukasmäärä ja työpaikkojen sijainti asuntojen lähellä edistävät työvoiman saavutettavuutta.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

* Palvelut ja työpaikat sijoittuvat hyvien yhteyksien äärelle.
* Alueella on monipuoliset palvelut.

Ekologinen kestävyys:

* Korjaus- ja uudisrakentamisen tilaratkaisuilla ja materiaalivalinnoilla pyritään pitkään tavoitekäyttöikään.
* Kaikessa suunnittelussa otetaan huomioon huollettavuuden ja uudelleenkäytön näkökulma.
* Vältetään järeitä perustamisrakenteita sekä laajoja kansipihoja ja kellaritiloja. Saviselle maaperälle rakennettaessa suositaan maanpäällisiä ratkaisuja.
* Vähennetään energiankulutusta (sekä lämmitys- että viilennystarvetta) rakennusten harkitulla suuntaamisella ja sijoittamisella.
* Tarkastellaan rakennusten osin tai kokonaan säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan.
* Mikäli rakennus tai sen osia puretaan, käyttökelpoinen materiaali pyritään ottamaan kierto talousperiaatteen mukaisesti hyötykäyttöön.
* Uudis- ja korjausrakentamisessa tutkitaan mahdollisuudet kierrätettyjen materiaalien hyödyntämiseen

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Työ

Kaavarunkokyselyn vastausten mukaan Tikkurilassa asioidaan vaihdellen. Kyselyyn vastaajista suurin osa asioi 25-, 50- tai 75-prosenttisesti Tikkurilassa. Vetovoimaisimpia palveluita ovat suuret päivittäistavaraliikkeet, Tikkuraitin liikkeet ja ravintolat sekä Dixin palvelut. Mainintoja saavat myös keskustan kahvilat, Tikkurin palvelut ja Kielotien varren liiketilat.

Kommentti: *Tikkurilasta pyritään kehittämään kantakaupunkimaista keskustaa, jossa kauppa, palvelut ja toimistot elävöittävät ympäristöä. Kivijalkaliiketiloja edellytetään keskustassa ja työpaikkarakentamista tarkastellaan Tikkuraitin, Asematien, Tikkurilantien ja Jokiniemenkadun ympäristöissä. Runsas työpaikkamäärä tukee palveluita ja mahdollistaa esimerkiksi Tikkurilan oivan lounaspaikkatarjonnan. Viihtyminen Tikkurilan keskusta-alueella ja monipuoliset kaupan palvelut edellyttävät kasvavaa kuluttajamäärää. Asukasluvun kasvu tukee tätä tavoitetta.*

Valtaosassa kyselyvastauksista toivotaan lisää erikoisliikkeitä, sekä ketjuliikkeitä ja niille vaihtoehtoja. Tarvitaan myös isoja liiketiloja, jotka mahdollistavat monenlaisia liikkeitä ja palveluita. Suuri osa vastaajista toivoo, että ravintoloiden ja kahviloiden määrää edelleen lisätään ja niiden tarjontaa monipuolistetaan. Myös kulttuuripalveluja toivotaan.

Kommentti: *Asukasmäärän kasvu lisää kuluttajien määrää alueella, mikä taas puolestaan mahdollistaa erikoistuneemman kaupan sijoittumista alueelle. Tällä hetkellä erikoisliikkeet ovat siirtyneet Jumboon ja Triplan valmistuttua osa asioi täällä. Erikoisliikkeiden tulo takaisin on toivottua, sitä tukee alueen kehitys ja lisääntyvä asiakaskunta. Kaavarunko mahdollistaa kaupan tilojen sijoittumisen Tikkurilan keskusta-alueelle. Myös vähittäiskaupan suuyksiköt voivat sijoittua yleiskaavan keskusta-alueille, esimerkki sellaisesta on Tikkurilan Prisma. Kulttuuripalveluiden kehittämisen mahdollisuudet ja tarve on tiedostettu kaupungilla. Kaupungin tarjoamia palveluita täydentävät yksityisten järjestämä kulttuuritoiminta.*

Tärkein alueella asioinnin syy on sijainti. Tikkurilan keskusta on lähellä kotia, työpaikkaa, harrastuksia tai päivittäisen reitin varrella. Kompaktilla ja kotoisalla alueella asiointi on helppoa ja nopeaa, välimatkat ovat lyhyitä. Moni tulee kävelymatkan päästä. Myös pyörällä tai autolla asiointi onnistuu. Joukkoliikenteen yhteydet ovat hyvät.

Kommentti: *Tikkurila on kompakti keskusta-alue, jossa on mahdollista asua palveluiden äärellä. Tätä ominaisuutta vaalitaan ja kehitetään edelleen. Lisääntyvä asukasmäärä Tikkurilan keskusta-alueella turvaa palveluiden säilymisen ja uusien syntymisen. Julkisen liikenteen palvelutaso kasvaa edelleen Vantaan ratikan myötä. Junaradan varren liikkujamäärä kasvaa ja Tikkurila saa siitä osansa. Autolla, pyörällä ja kävellen pääsee asioille myös tulevaisuudessa.*

Alueen vetovoimaa tulisi lisätä laadukkaampaa, siistimpää ja kaupunkimaisempaa kävely-ympäristöä kehittämällä. Elävä tori, tapaamispaikat, kaupunkitapahtumat ja uniikit palvelut houkuttelisivat palveluiden käyttäjiä. Keskusta-alueen tiivistymisen myötä saadaan uusia asukkaita ja asiakkaita alueelle. Tikkurilan omaleimaisuutta tulisi korostaa ja keskustan vehreys säilyttää.

Kommentti: *Kävelykeskustaa eli Tikkurilan aukioita, Asematien ja Tikkuraitin ympäristöjä kehitetään. Kävelykeskustaa laajennetaan junaradan itäpuolelle*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

sen rakentuessa. Kaavarunkoalueella ja sen lähiympäristössä on monipuolisia toimintapuistoja, kuten Kirjastopuisto ja Sinirikonpuisto. Viherkehään ja jokirantaan liittyviä viheralueita kehitetään eri-ikäisille, mm. toimintoja monipuolistamalla ja reittien houkuttelevuutta lisäämällä. Jokirannan kunnostus on käynnissä parhaillaan. Katuympäristöä, aukioita ja kävelykatuja kehitetään vehreämmiksi mm. katupuuistutuksin ja ohjaamalla hulevesien kulkua. Laadukas julkinen tila houkuttaa tapahtumien järjestämiseen ja mahdollistaa elävän kaupunkikeskustan kehittymisen. Tikkurilan omaleimaisuus on sen kerroksellisuus, niin aikakausien, rakennustyyppien, kerroslukujen kuin monipuolisten toimintojen ja tilojen Tikkurila.

Tikkurilan kaavarunkoalueen palvelukehityksestä tarkemmin

Tähän lukuun on koottu Tikkurilan keskusta-alueen palvelukehitystä yleistasoa tarkemmin. Se on tukena tulevalle asemakaavoitustyölle ja auttaa hahmottamaan lähitulevaisuuden tarpeita.

Kun Vantaalle ja Tikkurilaan muuttaa uusia asukkaita, tarvitaan myös lisää palveluita. Vantaan kaupungin kymmenen vuoden kaupunkitasoisessa palveluverkkosuunnitelmassa (2018–2027) on mainittu suunnitteluprosessissa etsittävän uusia keinoja vastata lisääntyvään palvelutilatarpeeseen ja ratkaisuksi ehdotetaan tilojen yhteiskäyttöä, tilojen keskittämistä ja monikäyttökiinteistöratkaisuja. Tavoitteena ovat mm. tilatehokkuuden kasvatus ja tilojen monikäyttöisyyden lisääminen. Kaupunkisuunnitteluun liittyviä periaatteita ovat mm. sijainnit joukkoliikenteen äärellä helposti saavutettavissa, täydennysrakentamisen mahdollistama keskittäminen, tilojen yhteiskäyttö ja tilatehokkuus sekä monikäyttökiinteistöt. Ratkaisut ovat mahdollisia ja todennäköisiä Tikkurilan tiivistyvällä alueella.

Palveluverkkosuunnitelman mukaan merkittäviä muutostekijöitä palveluihin liittyen ovat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (sote-uudistus), palveluiden digitalisaatio ja kaupungin oma resurssiviisauden tiekartta. Sote-uudistus koskee kokonaisvaltaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja rakenteita. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla valmistaudutaan mahdolliseen sote-uudistuksen etenemiseen Uudenmaan erillisratkaisun pohjalta yhteistyössä Keravan kaupungin kanssa. Resurssiviisaus taas edellyttää kestävästi kehittyvän kaupungin rakentamista. Kaupungin kasvaessa korostuu kasvatuksen ja oppimisen toimialan palvelutarpeen kasvu. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkossa tulee huomioida lisääntyvä väestömäärä. Ikääntyminen lisää vanhuspalvelujen tarvetta. Digitaaliset palvelut koskettavat kaikkia toimialoja ja niiden tarjoamia palveluita, jotka kehitetään mahdollisimman saavutettaviksi.

Palveluverkkosuunnitelman mukaan olemassa olevien palveluille tarkoitettujen Y-tonttien tehostaminen sekä uudenlaiset hybridiratkaisut voivat olla ratkaisuja kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamiselle. Palveluiden ja tilojen uudelleenjärjestely, tilatehokkuuden kehitys ja yhteiskäyttö sekä yksityiset palvelut ovat mahdollisia ratkaisuja kasvavaan tarpeeseen. Kaupungin palveluverkkoasiantuntijoiden mukaan mainittujen periaatteiden toteuttamisessa tulee huomioida nykyisten tilojen käyttöaste ja niiden toiminta-ajat sekä hybridiratkaisujen haasteet esimerkiksi ajoitusten suhteen. Yksityisille palveluille tarvitsee löytyä sopiva sijainti ja niiden osuus palveluista on rajallinen. Y-tonttien käytön tehostamista ja laajennusmahdollisuuksia tarkastellaan alueellisissa palveluverkkoselvityksissä. Vantaan palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 periaatteet ovat sovellettavissa Tikkurilan kaavarungon pidemmän aikavälin jaksolle 2040 asti.

Tikkurilan keskusta-alue on rakenteeltaan sekoittunut ja työpaikat sijaitsevat asutuksen kanssa lomittain. Joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä ja kaupunkirakenne tiivistyy. Uuden yleiskaavan täydennysrakentaminen sijoittuu olemassa olevaan rakenteeseen ja palvelutilatarve kasvaa jo rakennetussa ympäristössä. Palveluille etsitään monikäyttöisiä ratkaisuja sekä laajenemismahdollisuuksia jo olemassa olevilla Y-tonteilla. Ratkaisuja voivat olla hybridiratkaisut, tehokkaampi maankäyttö ja lisärakentaminen sekä palveluiden yksityistäminen. Kyseeseen voi myös tulla tonttien ostaminen palvelutilojen käyttöön. Kaavarunkoalueelta ja sen ulkopuolelta on etsittävä uusia sijainteja palvelurakentamiselle.

Merkittävimpiä uudishankkeita Tikkurilan suuralueella ovat päiväkodit ja koulurakennukset, hyvinvointikeskus ja kaupungin uusi toimitila Kielotiellä. Lisäksi Tikkurilan vanhustenkeskuksen tontille suunnitellaan lisärakentamista. Myös kulttuuripalveluita kehitetään, esimerkiksi Tikkurilan urheilupuiston kehittäminen on suunnitteluvaiheessa. Julkisen tilan hankkeilla lisätään Tikkurilan keskusta-alueen viihtyisyyttä. Jokiniemen oppimiskampusta suunnitellaan Tikkurilan aseman itäpuoleiselle alueelle.

Kaavarunkokartalle on merkitty nykyiset Y-tontit sekä palvelurakentamisen tarkastelumerkintä Jokiniemen radanvarteen, Kuninkaalaan ja Viertolaan Tikkurilan vanhan torin paikalle. Alla olevissa kappaleissa on kerrottu tarkemmin lähitulevaisuuden merkittävimmistä palveluhankkeista Tikkurilan kaavarungon ja sen lähiympäristön alueella.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Lähitulevaisuuden merkittävimmät palveluverkon kehityskohteet Tikkurilan alueella

Varhaiskasvatus ja perusopetus

Tikkurilan asukasmäärä kasvaa, ja lähitulevaisuudessa alueella on tarvetta uusille päiväkodeille sekä koulujen laajennuksille. Jokiniemen koululle rakennetaan lisää koulu- ja päiväkotitilaa, ja lisäksi yläkoulua laajennetaan joko Peltolan tai Jokivarren koululla. Väistötilat rakennusvaiheen ajaksi etsitään Tikkurilan alueelta, ehdolla on Peltolan koulun viereinen tontti.

Tikkurilan kaavarunko mahdollistaa Tikkurilan keskusta-alueen kasvun noin 10 000 uudella asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Tämä tarkoittaa noin 4–5 uutta päiväkotia sekä tiloja uudelle yhtenäiskoululle. Tontit näille palveluille etsitään kaavarunkoalueelta ja sen lähiympäristöstä Tikkurilan suuralueelta. Kaavarunkoalueen ulkopuolinen Tikkurila kasvaa myös ja tämä kasvu on otettava huomioon, kun etsitään tontteja suuralueelta. Päiväkotitonttien tulee olla riittävän kokoisia, sillä päiväkodit ovat 160–250 tilapaikan yksiköitä. Samoin yhtenäiskoulun 900 oppilaan tila vaatii riittävästi tilaa.

Kaavarunkoalueella on mahdollista tarkastella uusia sijainteja j a n ykyisen n euvolan k äyttötarkoituksen muuttamista päiväkotikäyttöön, mutta todennäköisempää on, että uudet tontit löytyvät kaavarunkoalueen läheisyydestä sen ulkopuolelta. Kaavarunkokartalle on merkitty palvelurakentamisen tarkastelutarve Jokiniemen ja Kuninkaalan radanvarteen sekä Viertolaan vanhan Tikkurilan torin paikalle. Kuninkaalan ja Viertolan paikat ovat mahdollisia päiväkodeille, mutta niiden kehitysajankohta on pi-demmän aikavälin mahdollisuus. Poistuvan Tikkurilan neuvolan käyttöä päiväkotitarkoitukseen selvitetään, hanke olisi kokoluokaltaan pieni ja vastaisi vain pie-neltä osin tarvittavien uusien paikkojen tarpeisiin. Yhtenäiskoulutilaa on mahdollista etsiä Kuninkaalasta kaavarunkoalueen välittömästä läheisyydestä.

Toisen asteen koulutusta, Jokiniemen kampus-alue

Jokiniemen kampusalueelle radanvarteen suunnitel-laan toiminnoiltaan sekoittunutta kantakaupunkia, johon sisältyy Oppimiskampus. Kampuksen raken-nusten lisäksi alueelle sijoittuu liike-, palvelu-, toimis-to- ja asuinrakentamista.

Oppimiskampus on Vantaan kaupungin merkittä-vä kaupunkistrategian tavoitteita toteuttava hanke, joka luo Vantaalle Jokiniemen alueelle uudenlai-nen oppimiskeskittymän. Hanke tulee sisältämään runsaasti uudisrakentamista, joka valmistuessaan tarjoaa nykyaikaiset ja monipuoliset puitteet oppi-miseen sekä siihen liittyvälle kehitystyölle. Oppimiskampukseen sijoittuu mm. 300 lukiopaikkaa ja ammattiopisto Varian tiloja.

Sosiaali- ja terveydenhuolto, hyvinvointikeskus

Vantaan kaupungin kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 (kv 24.9.2018, § 5) mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palveluja kootaan alueellisiin hyvinvointikeskuksiin ja niihin kuuluviin perhe- ja vanhustenkeskuksiin tilojen monikäyttöisyys huomioiden. Terveysasemapalvelut tarjotaan jatkossa neljässä alueellisessa hyvinvointikeskuksessa (Länsi-, Keski-, Pohjois- ja Itä-Vantaan hyvinvointikeskus) peruspalveluna hoitaja- ja lääkärivastaanottona. Sosiaali- ja terveyspalvelut tullaan toteuttamaan integroidusti monialaisina palveluina, mikä edellyttää yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tiloja. Myös osa suun terveydenhuollosta sijoittuu hyvinvointikeskuksiin.

Tikkurilan suuralueen sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti väestömäärän kasvun myötä. Samalla myös sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tilatarpeet kasvavat. Tikkurila on Keski-Vantaan palvelualuetta ja yksi monipuolisesti erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarjoavista hyvinvointikeskuksista sijoittuu Tikkurilaan. Paikka etsitään Tikkurilan kaavarunkoalueelta. Yksi ehdolla olevista sijainneista on itäpuolinen ratavarsi Jokiniemessä. Tikkurilan hyvinvointikeskuksen osalta valmistelu on tarveselvityksen päivitysvaiheessa.

Tikkurilan hyvinvointikeskukseen on suunniteltu tulevan laajan palvelun perhekeskus. Laajan palvelun perhekeskuksissa toimii useita eri lapsiperhetoimijoita. Keskisellä perhekeskusalueella (Tikkurila, Aviapolis) lapsiperheiden palveluita sijaitsee nykyisellään useissa toimipisteissä: Tikkurilan ja Kartanonkosken neuvoloissa, Tikkurilan terveysasemalla, Vernissakadulla, Peltolantiellä sekä Pakkalassa. Tikkurilan perhekeskuksen toimijat ja valmistumisaikataulu määritellään tarkemmin hankkeen tarveselvityksessä. Kartanonkosken neuvola säilyy Aviapoliksen alueella ja toimii perhekeskuksen toimipisteenä.

Ennen hyvinvointikeskuksen rakentamista saattaa osa sosiaali- ja terveydenhuollon työtekijöitä sijoittua uuteen monitilatoimistoon Kielotie 13:een. [6,7]

[6, 7] *Vantaan palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Vantaan kaupunki*

[8] *https://www.vantaa.fi/terveys-_ja_sosiaalipalvelut/*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kaupungin monitilatoimisto, Kielotie 13

Merkittävä osa kaupungin palveluista sijoittuu tulevaisuudessa uuteen monitilatoimistoon Kielotie 13:een puretun virastotalon paikalle. Tilat mitoitetaan 800 työntekijälle. Työntekijöitä kaupunkistrategian ja johdon -, kaupunkiympäristön -, kaupunkikulttuurin ja kasvatuksen ja oppimisen toimialoilta sijoittuu tähän rakennukseen. On myös mahdollista, että osa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnasta sijoittuu tänne ennen uuden hyvinvointikeskuksen rakentamista. Uusi rakennus muodostaa kokonaisuuden vanhan kaupungintalon kanssa. Osa vanhan kaupungintalon työntekijöistä siirtyy Kielotie 13:een ja tiloja vapautuu siten kokous- ja kansalaiskäyttöön sekä kaupunginvaltuusto, -hallitus ja lautakunta- sekä toimikuntakäyttöön.

Julkinen kaupunkitila

Merkittävimmät Tikkurilan keskusta-alueen julkisen tilan uudistukset tulevaisuudessa ovat jokirannan jo aloitettu kunnostaminen vaiheittain sekä Tikkuraitin perusparannus, Asematien kävelykatuhanke ja Carl Albert Edelfeltin aukion kehittäminen.

Palvelukehityksestä kaavarunkoalueen ulkopuolella Tikkurilan suuralueella

Tikkurilan urheilupuisto

Tikkurilan urheilupuiston työvaiheessa olevassa yleissuunnitelmatyössä selvitetään mahdollisuuksia liikuntatoimintojen uudelleenjärjestämiselle ja urheilupuiston tilankäytön tehostamiselle uusia rakennuksia, uusia kenttiä, oleskelualueita ja reittejä kehittämällä. Työn yhteydessä on ideoitu myös alueen päiväkoti- ja koulutilojen uudelleenjärjestämistä, palveluasiantuntijoiden mukaan suunnitellut hankkeet vastaisivat pääosin nykytilojen korvaamiseen. Suunnitelma tarkastelee mahdollisuuksia pidemmällä aikavälillä.

Tikkurilan vanhustenkeskus

Tikkurilan vanhustenkeskuksen tontille suunnitellaan lisärakentamista niin vanhustenkeskukselle kuin elinkaariasumiselle, lisäksi tarkastellaan mahdollisuutta päiväkodille.

Kuva: Kielotie 13
© Lehto Tilat Oy , PES-Arkkitehdit

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2.3.4 Liikenne

Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.

Yleisesti

Tikkurila on liikenteellisesti hyvin palveltu. Liikkuminen kestävillä liikennemuodoilla on mahdollista ja yhteydet esimerkiksi seudun merkittävimpiin työpaikkakeskuksiin onnistuvat nopeasti raiteilla. Suurimpia muutoksia tulevina vuosina ovat suunnitteluvaiheessa olevat Vantaan ratikka ja Valkoisenlähteentien jatke itään sekä selvitysvaiheessa oleva Lentorata, joka vaikuttaa Tikkurilan rooliin seudulla. Tärkeitä tulevaisuudessa kehittyviä yhteyksiä ovat myös alueen läpi etelä-pohjois- ja itä-länsisuunnassa kulkevat pyöräliikenteen baanat sekä kehittyvä Tikkurilan kävelykeskusta, joka laajenee nykyisestä ja jatkuu junaradan itäpuolelle Jokiniemen alueen rakentuessa. Tikkurilaan pääsee sujuvasti autolla Kehä III:lta ja Tuusulanväylältä. Keskustan ohiajavaa ajoneuvoliikennettä ohjataan Tikkurilan keskustaa kiertävälle kehälle, jonka sisäpuoli on ensisijaisesti kestävän liikkumisen vyöhykettä sekä asukkaiden ja alueella asioivien ajoa varten. Pysäköinnin kehittäminen on alueen mahdollisuus. Tikkurilan tavoitekuvassa saavutettavuus on tulevaisuudessakin Tikkurilan valtti ja se on osattu hyödyntää.

Vantaan yleiskaavaan 2020 on ruuturasterilla merkitty kestävän kasvun vyöhyke, joka seuraa niin ratikkaa kuin juna-asemia Vantaalla ja ohjaa kasvua joukkoliikenteen äärelle. Merkittävä osa kaupungin kehityksestä sijoittuu näille kestävän kasvun alueille, joilla tarkastellaan liikkumisen osalta erityisesti kävelyä, pyöräliikennettä ja joukkoliikennettä. Tikkurilan keskustassa kestävän kasvun vyöhyke kattaa lähes koko kaavarunkoalueen, sillä alueella sijaitsee ratikan lisäksi Tikkurilan juna-asema ja kaavarunkoalueen pohjoispuolella Hiekkaharjun asema. Kaavarunko mahdollistaa Tikkurilan ytimen tiivistymisen 10 000 uudella asukkaalla ja tavoitteellisella 4 000 uudella työpaikalla vuoteen 2040 mennessä. Tämä tarkoittaa isoa määrää uusia liikkujia alueella.

Alla olevaan taulukkoon on väritetty Tikkurilan kaavarungon suunnitteluperiaatteiden ne kohdat, jotka käsittelevät liikkumista ja liikennettä.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. **Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
2. **Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
3. **Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
5. **Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. **Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
10. **Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
11. **Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Junaliikenne ja Tikkurilan kehitys

Tikkurilan valttina on yksi maan vilkkaimmista juna-asemista ja sen mukaiset yhteydet. Maankäytön kehitys niin pääradan, oikoradan kuin Kehäradan varressa tuo lisää liikkujia raiteille ja junaliikenteen kehitys vaikuttaa Tikkurilan kehitykseen. Junaliikenteen kapasiteetin lisäämistä tutkitaan ja eri vaihtoehtoja tarkastellaan kaupunkien ja kuntien, maakuntaliittojen sekä valtion yhteisenä työnä. Samaan aikaan Tikkurilan maankäyttö tehostuu.

Suomirata

Suomirata on visio maan pääradan tulevaisuudesta. Yhteys mahdollistaa tunnin junan Helsingistä Tampereelle, kaukojunayhteyden pohjoissuunnasta Lentoasemalle ja nopean yhteyden Helsingistä Lentoasemalle. Yhteys lisää raidekapasiteettia ja nopeuttaa matka-aikoja. Vaikutukset ovat merkittävät, kansainvälisistä valtakunnallisiin ja alueellisiin. Yksi merkittävä sisältö on ilmastovaikutukseltaan edullisten raideyhteyksien lisäkapasiteetin rakentaminen. Suomirata-yhteyden sisältämät vaihtoehdot ovat pääradan lisäraiteet tai Lentorata. Päätöksellä jommankumman mahdollisesta toteuttamisesta on vaikutuksia Tikkurilan kehitykselle.[8] Vantaan kaupunki on osakas Suomi-Rata -hankeyhtiössä ja sitoutunut hankkeen suunnitteluun.

Uudenmaanliiton ”Lentoradan vaikutusten arviointi” -selvityksessä on mukana kolme raideliikennekapasiteettiä kasvattavaa vaihtoehtoa; vaihtoehto 0, pääradan lisäraiteet ve 1 ja Lentorata ve 2. Nollavaihtoehdon hankkeet ovat edellytyksiä muiden vaihtoehtojen toteuttamiselle. Erityisesti Lentorataratkaisulla (ve 2) on merkittäviä vaikutuksia Tikkurilan kehitykselle. Se muuttaa Tikkurilan merkitystä aluerakenteessa. Kaukojunat siirtyisivät pois Tikkurilasta ja alueen houkuttelevuus valtakunnallista saavutettavuutta edellyttävien työpaikkojen näkökulmasta saattaa vähetä. Hyviä vaikutuksia tuovat taas tihenevä lähi- ja taajamaliikenne, joiden kapasiteettia voidaan lisätä.[9] Yhteys Kehäradan ja Vantaan ratikan myötä lentoasemalle säilyy ja vahvistuu. Lentorata toimii vaihtoehtona lisäraiteiden (ve 1) mahdollistamalle pääradan kapasiteetin lisäykselle. Pääradalla on yleiskaava 2020:ssa lisäraidevaraus Tikkurilan alueella Valkoisenlähteentielle asti ja se on vuonna 2008 hyväksytyn lisäraidesuunnitelman mukainen. Tikkurilan asema on rakennettu ja alueen asemakaavat laadittu kyseisen suunnitelman mukaisesti.

Vantaan yleiskaava 2020:ssa on varauduttu raideliikenteen kehitykseen kaupungin tahtotilan mukaisesti. Yleiskaavan raskaan raideliikenteen alue on toistettu Tikkurilan kaavarunkokartalla.

Santarata

Santarataa ei ole merkitty kaavarunkokarttaan, sillä Vantaan kaupungin tahtotilana on yhteyden poistuminen. Radan poisto mahdollistaa Tikkurilan aseman itäpuolen kehityksen tehokkaasti. Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020–31 (8.10.2020) kirjaa yhtenä toimenpiteenään Santaradan siirtämisestä laadittavan selvityksen. Sen mukaan aluevarauksista luopuminen mahdollistaa pikaraitiotien rakentamisen ja maankäytön kehittämisen alueella. Kuntien tulee löytää vaihtoehtoinen sijainti junaliikenteen kunnossapidon toteuttamiselle nykyistä vastaavalla tavalla. [10]

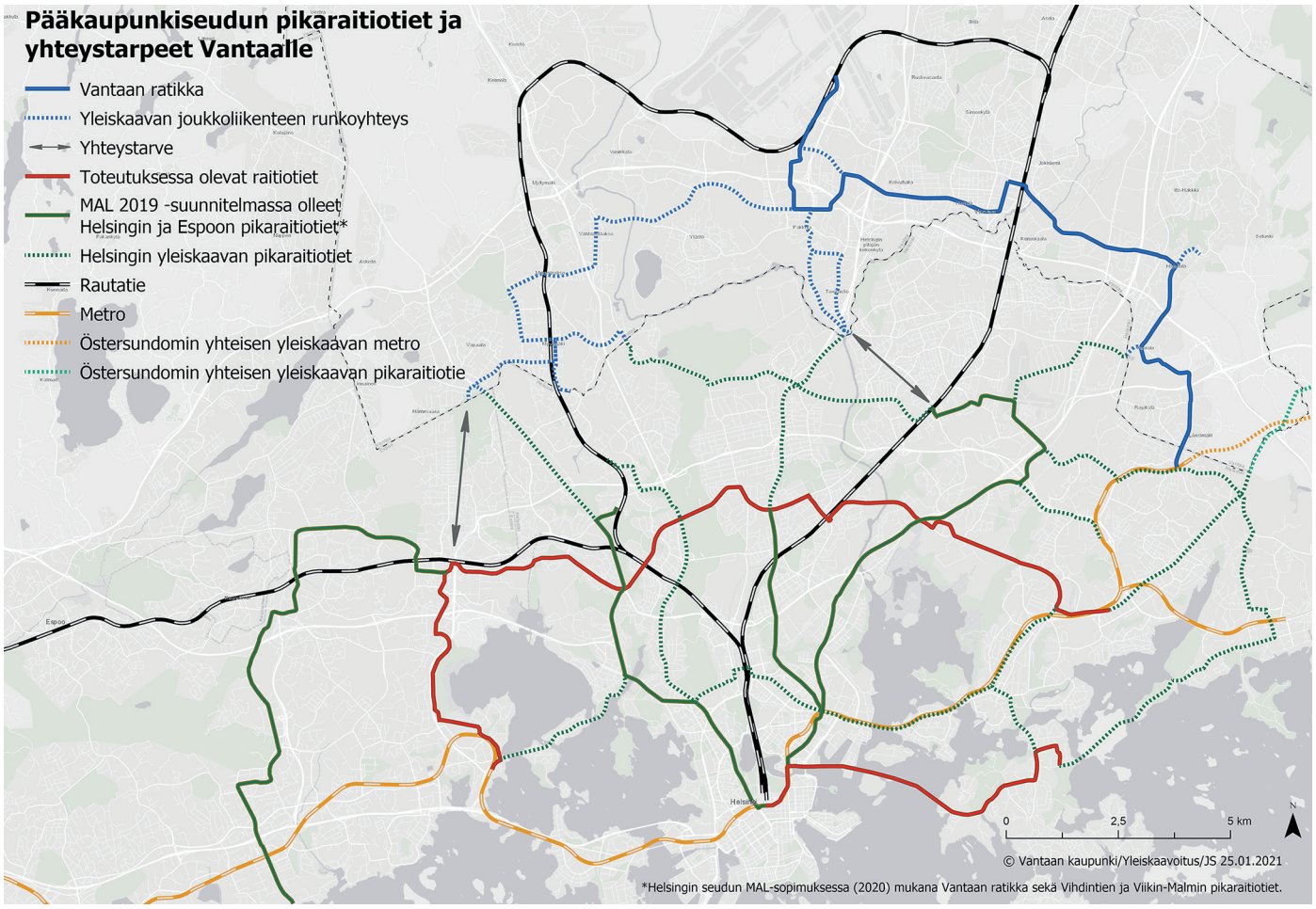
Kuva: Tikkurilan asema on Suomen kolmanneksi vilkkain,
© Aineistopankki

[8] *Suomirata.fi*

[9] *Uudenmaanliitto, Lentoradan vaikutusten arviointi*

[10] *Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020–31 (8.10.2020)*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kuva: Pääkaupunkiseudun pikaraitiotiet ja yhteystarpeet Vantaalle. © Vantaan yleiskaava

Liityntäpysäköintialue radan itäpuolella

Tikkurilan asemalaitureiden yhteydessä radan itäpuolella sijaitsee liityntäliikenteen maantasopysäköintialue, jonka järjesteleminen pysäköintilaitokseen on Vantaan kaupungin näkökulmasta kiinnostava ratkaisu. Näin aluetta voisi tarkastella täydennysrakentamisen näkökulmasta. Mikäli tällaiseen ratkaisuun päädytään, tulee selvittää riittävä liityntäpysäköintipaikkamäärä ja rakentamisen kustannusjako, sillä paikkojen hyödyntäjät tulevat Vantaan lisäksi seudulta. Tämä alue on merkitty kaavarunkokartalle maankäytön tehostamisen tarkastelualueena.

Pääkaupunkiseudun raideliikenteen verkosto ja Vantaan ratikka

Kuvaan on merkitty pääkaupunkiseudun olemassa olevat junaradat, metro lännen ja idän jatkeineen, toteutusvaiheen raitiotiet Raide-Jokeri ja Kruunusillat, MAL 2019 -suunnitelman pikaraitiotiet sekä Helsingin yleiskaavaan merkityt pikaraitiotiet ja Östersundomin yhteisen yleiskaavan pikaraitiotie. Verkosto on pidemmän aikavälin ja usean hankkeen kokonaisuus ja toteutuessaan se kattaa Helsingin, Espoota ja Vantaata sekä luo suhteellisen tiheän kestävän liikkumisen raideverkoston pääkaupunkiseudulle. Sinisellä merkitty Vantaan ratikka yhdistyy muuhun raideverkostoon Mellunmäessä sekä Tikkurilassa ja Aviapoliksessa. Nuolet merkitsevät yhteystarvetta, joten tulevaisuuden suunnittelulle on yhä tilaa. Karttaan ei ole merkitty junaratojen kehittämishankkeita eikä Helsingin kantakaupungin raitioteitä.

Vantaan ratikka

Suunnitelmissa Vantaan ratikka kulkee Tikkurilan keskustan ja kaavarunkoalueen ytimen läpi. Kaavarunkoalueella sijaitsee kolme ratikkapysäkkiä, Tikkurilan asema, Tikkuraitti ja Silkkitehdas. Ratikan linjaus ja pysäkit on merkitty kaavarunkokarttaan.

Tikkurilan suuralueella ratikan reitti kulkee lännestä Tikkurilantietä, kääntyy Kielotielle ja laskee tunneliin Kielotien ja Lummekujan risteyskohdassa. Kirjastopuiston ja aseman alitettuaan linjaus nousee pintaan Väritehtaankadun kohdalla Jokiniemessä. Linjaus jatkaa jokirantaa pitkin Heidehofintien risteykseen ja kääntyy siinä Kyytitielle, jota jatkaa Hakunilaan Hakunilantielle asti. [11]

[11] *www.vantaa.fi/ratikka*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kielotie muuttuu ratikan rakentamisen seurauksena. Läpikulkuliikennettä rauhoitetaan ja osalla matkaa kadusta sallitaan vain huolto-, joukko- sekä tonteille ajo -liikenne. Kielotien liittymiä järjestellään uudelleen niin turvallisuuden vuoksi kuin liikenteen sujuvoittamiseksi ratikan tultua.

Ratikan rakennustöiden aloitus on mahdollista vuonna 2024, käyttöönotto aikaisintaan vuonna 2028.

Bussit

Tikkurilan alueen bussilinjastoon on tulossa useita muutoksia lähivuosina. Vantaan ensimmäinen runkolinja 570 aloittaa liikennöinnin vuoden 2021 elokuussa, kun Lahdenväylän linjastosuunnitelman mukainen liikenne aloittaa. Runkolinja 570 kulkee pitkälti samalla reitillä kuin Vantaan ratikka, joka toteuduttuaan korvaa kyseisen linjan. Lahdenväylän linjaston myötä myös monet muut Tikkurilassa kulkevat bussilinjat uudistuvat, mutta niiden reittikadut pysyvät pääosin samoina.

Kaavarungon karttaan on merkitty HSL:n laatimien linjastosuunnitelmien (Tuusula ja Kerava, Lahdenväylä sekä Tuusulanväylä) mukaiset bussireitit ja nämä on esitetty myös alla olevassa kuvassa. Kuvassa ei ole mukana lähibusseja. Suunnitellut linjastot ovat käytössä noin vuoteen 2030 asti. Ennen uusia tarkasteluja linjastoon saattaa tulla joitakin pienempiä muutoksia mm. Vantaan ratikan vaikutuksesta.

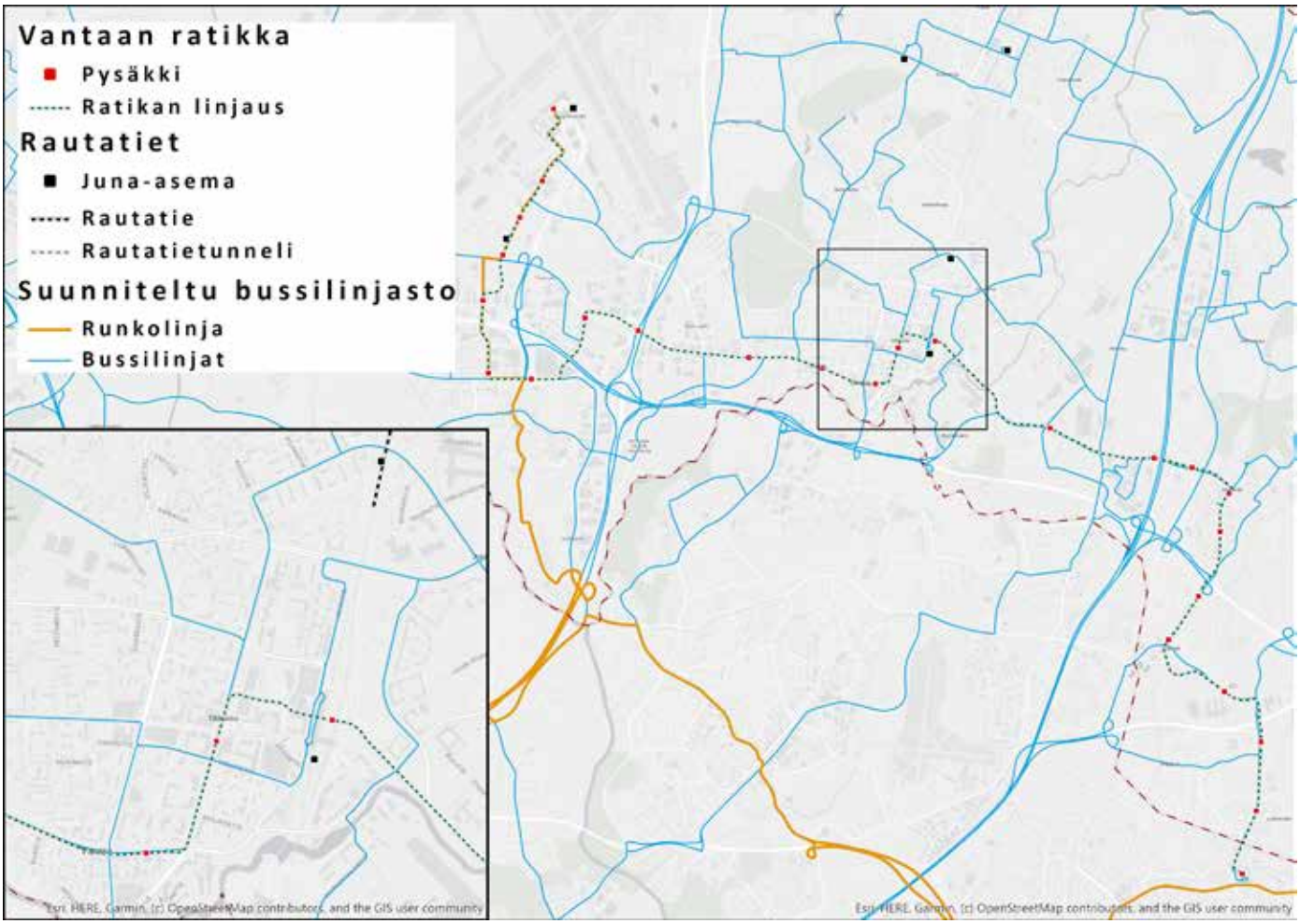
Tikkurilan asema ja matkakeskus

Tikkurilan aseman ja matkakeskuksen palvelutaso kehittyy Vantaan ratikan mahdollisen rakentamisen myötä. Kulkumuodot lisääntyvät ja aseman rooli seudullisten yhteyksien solmuna korostuu. Ratikka tuo myös junalle vaihtoehtoisen lentokenttäyhteyden sekä parantaa yhteyksiä erityisesti Aviapoliksen ja Hakunilan suuntiin.

Autoliityntäpaikkoja on kolmella eri alueella radan läheisyydessä. Autoliityntäliikenteen alue radan itäpuolella, asemasillan pohjoisella puolella, on kaavarungossa merkitty muuttuvaksi alueeksi. Vantaan kaupungin tahtotila on kehittää sen maankäyttöä ja järjestellä pysäköinti laitokseen.

Kaavarunkoalueen kävelyn ja pyöräilyn sujuvia ja turvallisia yhteyksiä asemalle edistetään. Tulevaisuuden pyöräliikenteen baana kulkee pohjoiseteläsuunnassa asema-alueen läpi. Pyöräliityntäpaikkojen tulee löytyä aseman yhteydestä sen maankäytön kehittyessä. Kaavarunkokarttaan on merkitty 500 metrin ja yhden kilometrin säteet asemasillan ympärille. Jokiniemen radanvarren kehittyessä on mahdollista tarkastella uutta yhteyttä radan alitse.

Kuva: Rautatiet, Vantaan ratikka ja HSL:n linjastosuunnitelmien mukainen bussilinjasto, © J Stenroth

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kävely ja pyöräliikenne

Kävely

Kaavarunkokartalle merkityn keskustan kehän rajaamalla alueella kävelijän olosuhteet ovat tärkeät. Alueella asioidaan, vietetään aikaa, asutaan, tehdään työtä ja vieraillaan. Tätä kaikkea tukeva nykyinen Tikkuraitin, Asematien ja Männistönpolun kävelykeskusta-alue palveluineen laajenee asemasillan ja aseman alikulkujen kautta Jokiniemen puolelle nyt vielä rakentamattomalle alueelle. Laajeneva kävelykeskusta on merkitty kaavarunkokartalle. Sekä Tikkuraitille että Asematielle on jo laadittu perusparannussuunnitelmat. Junaradan alitse ja ylitse kulkevat yhteydet on merkitty kaavarunkokarttaan ja lisäksi on ehdotettu uutta tarkasteltavaa junaradan alittavaa reittiä juna-aseman pohjoispuolelle. Jalkakäytävät Tikkurilassa ovat suurimmaksi osaksi yhdistettyjä kävely- ja pyöräteitä. Kuten Tikkurilan kaavarunko 2015:ssa, on ajatuksena edelleen reittien sujuvuuden, viihtyisyyden ja turvallisuuden kehittäminen.

Kaavarunkokartan vihreällä merkityt yhteydet ovat keskustaa kiertävä viherkehä ja siihen yhtyvät pitkittäiset ja poikittaiset yhteydet. Tikkurila on Vantaan vähiten vihreä keskus ja siksi yhteydet ympäröiville, laajemmille viheralueille ovat tärkeitä. Tällaisia alueita ovat jokiranta, Winterinmäki Jokiniemessä sekä Tikkurilan keskuspuisto Viertolan länsipuolella. Kaavarunkokarttaan merkityt virkistysyhteydet johtavat näille alueille ja muodostavat lisäksi urbaanimpia, toisiaan risteäviä virkistysreittejä, joista voi kiertää vain osan. Näiden reittien varsien kehittyessä kiinnitetään huomiota tonttien reunakasvillisuuteen. Mahdollisuutena on myös katujen materiaalien, kalustuksen ja istutusten kehittäminen tulevaisuudessa. Virkistysyhteyksien varteen sijoittuu moni Tikkurilan keskusta-alueen pienestä puistosta.

Pyöräliikenne

Pyöräilyä systemaattisesti kehittämällä sen suosio ja varteenotettavuus liikkumismuotona voivat kasvaa. Kööpenhamina on hyvä esimerkki pyöräilyn kehittämisestä; pyöräilijöiden ja pyöräilyn määrä on kasvanut kaupungin kehitystyön seurauksena, ja pyöräily ympärivuotisena liikkumismuotona on lisääntynyt merkittävästi. Vantaan kaupungin tavoitteena on nostaa pyöräilyn kulkumuoto-osuus 15 prosenttiin. [12,13]

Tikkurilan alueella on kattava pyöräliikenteen verkko ja nopean pyöräilyn yhteyksiä muualle edesauttavat tulevaisuuden seudulliset baanat sekä muu verkoston kehittäminen. Kaavarunkokarttaan on merkitty pyöräliikenteen baanat, jotka kulkevat Tikkurilan kaavarunkoalueen läpi pohjoisetelä- sekä itälänsisuunnassa. Baanat palvelevat erityisesti pitkämatkaista, keskuksien välistä pyöräilyä. Pohjois-

Kuva: Tikkurilan aseman alikulun yhteydessä sijaitsevasta pyöräpysäköintitilasta, © Aineistopankki

baana kulkee pääradan varrella Helsingistä Vantaan läpi ja yhteydelle tehdään tällä hetkellä parannuksia pyöräilyn edistämiseksi, mm. siltaa Keravanjoen ylitse. Itälänsisuuntainen baana kulkee Hakunila-Tikkurila-Kivistö välillä. Näitä yhteyksiä sujuvoitetaan baanaverkon ja asemanseudun kehitystyön yhteydessä. Ennen pyöräliikenteen baanojen toteuttamista toimivat pyöräilyn laatukäytävät niiden esiasteena.

Pyöräpysäköintiä on järjestetty Tikkurilan aseman yhteyteen ja alueen yhä kehittyessä on riittävä tila varattava pyörille. Pyöräliityntäpysäköinti on merkitty kaavarunkokartalle. Asuinkortteleiden pyöräpysäköinnistä määrätään kaupungin omassa pysäköintipaikkaohjeessa.

Pyöräilyn sujuvuutta ja turvallisuutta voidaan edistää erottamalla pyöräilijät autoliikenteestä sekä kävelijöistä. Vantaalla pyörätiet ovat pääsääntöisesti joko yhdistettyjä tai eroteltuja jalankulku- ja pyöräteitä, jotka on erotettu autoliikenteestä reunakivillä. Baanoilla jalankulkijat ja pyöräilijät lähtökohtaisesti erotellaan toisistaan ja risteyksissä pyöräilijöille pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään/osoittamaan etuajo-oikeus.

Kaupunkipyörät ovat osa kaupungin “resurssiviisauden tiekartta” -ympäristöohjelmaa ja Vantaan hiilineutraalius 2030 -tavoitetta vähentää yksityisautoilun tarvetta. Kaupunkipyöräasemat ovat sijoitettu keskusta- ja työpaikka-alueille, millä edistetään joustavaa liikkumista sekä monimuotoisia kestävän matkustamisen tapoja. Vantaan kaupunkipyöräjärjestelmä ei ole toistaiseksi yhteensopiva Helsingin ja Espoon järjestelmän kanssa. Pyöristä tehdyn sopimuksen joustovaran ansiosta Vantaa voi tehdä seuraavan kilpailutuksen yhtäaikaisesti Helsingin ja Espoon kanssa, jolloin voitaisiin suunnitella yhteisen järjestelmän käyttöönottoa.[14]

---

[12] *Jan Gehl, 2018. Ihmisten kaupunki*

[13] *https://www.vantaa.fi/asuminen_ja_ymparisto/kadut_ja_viheralueet/liikenne/kavely_ja_pyoraily*

[14] *https://www.vantaansanomat.fi/paikalliset/1500974*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Tie- ja katuyhteydet

Katuverkko

Merkittävimpiä muutoksia katuverkkoon Tikkurilan suuralueella on Valkoisenlähteentien rakentaminen Jokiniemestä Hakkilan läpi ja Lahdenväylän yli Lahdentielle mahdollisesti vuosina 2023–2027. Tämä vaikuttaa Tikkurilan keskusta-alueen saavutettavuuteen erityisesti idän suunnasta. Lisäksi Vantaan ratikan rakentamisen seurauksena erityisesti Kielotien ja siihen liittyvien katujen liikennejärjestelyt muuttuvat. Osa Kielotien katuliittymistä suljetaan tai niiden kääntymismahdollisuuksia rajoitetaan ja osa Kielotiestä rauhoitetaan pääosin julkisen liikenteen ja asukasliikenteen käyttöön. Katuverkko on merkitty liikenteen kaavarunkokarttaan viivoin.

Erikoiskuljetusreitit

Erikoiskuljetusreitteihin on suunnitteilla muutos Tikkurilan muuntajareitin osalta. Muuntajareitti vie Tammiston muuntoasemalle ja Vantaa on selvittänyt yhdessä Fingridin ja ELY-keskuksen kanssa siirtokuormauspaikan muuttamista Tikkurilasta Tuusulan Jokelaan. Muutos on mahdollinen, mutta edellyttää pienehköjä parannuksia ELY:n tieverkolle. Suunnittelussa uusi reitti voidaan jo ottaa huomioon, mutta ennen vanhasta reitistä luopumista on tarvittavat parannukset tehtävä. Toinen muutos reitteihin tulee mahdolliseksi Valkoisenlähteentien (Vanha Lahdentie – Hakintie) toteuttamisen myötä. Nykyisin Kyytitiellä sijaitseva erikoiskuljetusreitin osuus (Heidehofintie – Vanha Lahdentie) voidaan siirtää Valkoisenlähteentielle ja Hakintielle/Santaradantielle, mikä helpottaa Vantaan ratikan toteuttamista ja liikennöintiä. Nykyiset reitit löytyvät kaavarungon lähtötieto-osasta.

Keskustan kehä

Tikkurilan keskustaa kiertää kaavarunkokartalla ”keskustan kehä” pitkin Tikkurilantietä, Talvikkitietä, Valkoisenlähteentietä ja Jokiniemenkatua. Se on kehä, jolle keskustan ohittava autoliikenne ohjataan. Merkintä noudattaa uuden yleiskaavan merkintöjä. Tämän alueen sisällä korostuu keskustamainen liikkuminen: kävelijä on etusijalla, samoin pyöräilyn sujuvuus on tärkeää. Asukkaiden ja alueella asioivien autoliikenne korostuu, samoin niihin liittyvä pysäköinti.

Pysäköinti julkisessa tilassa

Asiointipysäköinti

Tikkurilan keskustassa asiointia varten olevat pysäköintipaikat löytyvät pääosin yksityisistä laitoksista sekä julkisesta katutilasta aukioilta tai kadunvarsilta. Laitoksissa on yhteensä yli tuhat paikkaa, kadunvarsien ja pysäköintialueiden paikat ovat muutamasta muutamaan kymmeneen. Haasteellisinta on saadun palautteen mukaan lyhyen asioinnin paikkojen löytäminen esimerkiksi illan ravintolakäyntiä varten. Paikkoja keskusta-alueella on, mutta niiden opastusta tulisi kehittää. Yleinen lyhytaikainen pysäköinti on maksutonta ja pidempiaikainen maksullista pysäköintikierron nopeuttamiseksi. Maksualuetta ollaan juuri laajentamassa ja maksuja osittain tarkistamassa.

Kun radanvarren maankäyttö Jokiniemessä kehittyy, on kaupungin tahtotilana järjestellä nykyinen liityntäpysäköinti, joka sijaitsee maantasossa lisäraidevarauksen alueella radan itäpuolella, laitokseen. Hankkeen yhteydessä tulee selvittää hankkeen kustannusjako, sillä pysäköintiä käytetään monen kunnan alueelta. Lisäksi tulee varmistaa riittävä pysäköintipaikkamäärä. Liityntäpysäköintialueet, joita on Tikkurilan asema-alueen läheisyydessä kolme, on merkitty kaavarunkokarttaan.

Asumiseen liittyvä pysäköinti on käsitelty asumiskappaleessa.

Kuva: Liikennettä Kieloteillä, © Aineistopankki

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN LIIKKUMISEN KEHITTÄMISESSÄ

Ekologinen kestävyys:
* Kestävien liikkumismuotojen edistäminen
* Olemassa olevan infrastruktuurin ja liikenneverkostojen hyödyntäminen

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:
* Ratikan ja muiden julkisen liikenteen yhteyksien hyvä saavutettavuus alueen sisältä ja sen ulkopuolelta
* Ympäristöhaittojen, kuten melun ja ilmansaasteiden, vähentäminen kehittämällä keskustan kehän sisäpuolista aluetta erityisesti jalan kulun houkuttelevuutta ja turvallisuutta edistäen.

Taloudellinen kestävyys:
* Olemassa olevan infrastruktuurin ja liikenneverkostojen hyödyntäminen
* Uuden liikenneinfrastruktuurin rakentaminen ja sen tuoman maankäytön kehittämispotentiaalin hyödyntäminen (Vantaan ratikka).

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Liikkuminen

Kaavarunkokyselyn liikkumista käsittelevien vastausten mukaan Tikkurilassa liikutaan monipuolisesti eri kulkumuotoja käyttäen. Yleisin merkitty liikkumistapa on kävely. Pyöräily, autoilu ja junailu ovat samassa määräluokassa kävelyn jälkeen. Kyselyyn vastaajat ovat aktiivisia joukkoliikenteen käyttäjiä. Suurin osa vastaajista kulkee joukkoliikenteellä vähintään kuukausittain.

Kommentti: *Vastaukset tukevat Tikkurilan profiilia usean kulkumuodon alueena ja sen kehittämistä edelleen.*

Vastaajat saivat merkitä karttaan kävelypainotteisena kehitettäviä alueita. Eniten merkintöjä on Tikkuraitin, Männistönpolun, ja Asematien muodostamassa ytimessä. Myös kävelyakselin jatkamista Peltolantorille toivotaan. Lisäksi erottuu Lummetien, Ratatien ja Unikkotien rajaama alue, joka lännen suuntaan rajoittuu joko suppeampana Kielotiehen tai laajempana Talvikkitielle asti. Kommentti: Kaavarunkokarttaan merkitty laajeneva kävelykeskustan alue tukee näitä ajatuksia.

Kyselyssä kysyttiin vastaajien mielipidettä pysäköinnin kehittämiselle tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Vastaukset jakautuivat useaan toivottuun ratkaisuun. Eniten ääniä sai keskitetty korttelikohtainen pysäköintiratkaisu. Sen jälkeen halutuin oli keskitetty pysäköinti, joka palvelisi korttelia laajempaa aluetta. Kolmanneksi suosituin oli ratkaisu, jossa asunto myydään tai vuokrataan ilman pysäköintipaikkaa ja sen kustannuksia ja mikäli paikkaa tarvitaan, se ostetaan tai vuokrataan vapailta markkinoilta. Vähiten, mutta silti mainittavasti kiinnostivat vaihtoehdot nimeämättömistä ja vuorottaispysäköintipaikoista ja ”ei tarvetta autopaikalle”.

Kommentti: *Vastausten perusteella Tikkurilan kehittyessä on mahdollista tarkastella useita eri pysäköintiratkaisuja.*

Liikkumisympäristöä haluttiin kehittää turvallisemmaksi lapsille ja muille kun liikenne kasvaa. Joitakin alueita halutaan rauhoittaa autoliikenteeltä. Katujen varsille toivottiin penkkejä ja istutuksia, sillä tiiviissä Tikkurilassa on niin vähän vihreää.

Kommentti: *Kaavarungon ajatus keskustan kehästä tukee Tikkurilan ytimen rauhoittamista ohiajavalta autoliikenteeltä. Keskusta-alueen läpäisevien kävelyraittien kehittämisessä tulee huomioida ympäristön laadun kehittäminen ja tonttien reunusten istutukset. Julkiseen kaupunkitilaan istutetaan puita ja vanhoja, suurikokoisia puita säästetään.*

Liikkumisen ja liikenteen tulevaisuudennäkymiä

Liikkumisen muutos kohti nykyistä voimakkaampaa digitalisaatiota, palvelupohjaisuutta, uusia liikkumisvälineitä ja uusiutuvia energiamuotoja mahdollistaa ja edellyttää kaupunkitilan ja sen toiminnan ja käytön sekä energian jakeluverkostojen kehittymistä. Asumiseen liittyvä autojen pysäköintipaikkatarve voi vähetä, samalla uusien kulkumuotojen tilatarvetta julkisessa kaupunkitilassa tulee tarkastella. Muutoksista osa pysyy ja kehittyy edelleen, osa on ohimenevää.

MaaS (Mobility as a Service) tuo saataville uusia toimintamalleja, jossa eri kulkumuodoista rakennetaan liikkumisketjuja ja mahdollistetaan liikkuminen ilman omaa autoa. Yhteiskäyttöautot tarjoavat kulkupelin usealle ja yhden auton käyttö tehostuu. Sähköavusteiset liikkumisvälineet tarjoavat liikkumisketjun viimeiselle kilometrille julkista liikennettä täydentävän tavan päästä perille. Sähköpyörät mahdollistavat esimerkiksi pidempien työmatkojen kulkemisen pyörällä tai tavaran ja lasten kuljettamisen vaivattomasti. Autonomiset ajoneuvot ovat arkea pidemmällä aikavälillä.

Samaan aikaan kun liikkumiseen kehitetään uusia tapoja ja välineitä, kehittyy autoliikenne ja sen käyttämä energia. Suomessa sähköautojen määrä on kasvanut nopeasti viimeisen viiden vuoden aikana ja hybridiautoja on sitäkin enemmän. Latauspisteet asuinrakennusten yhteydessä sekä osana liikkumisketjua esimerkiksi pysäköintitaloissa edistävät sähköautojen käyttöä. Myös vaihtoehtoisia biopolttoaineita kehitetään. Niiden jakelu on liikennepolttoaineiden jakelijoiden vastuulla ja osuuden tulee kasvaa 2020-luvulla. Biopolttoaineisiin liittyvään lakiin on tulossa uudistuksia 2020-luvulla. [15,16]

---

[15] *aut.fi, Autoalan Tiedotuskeskus, tilastot (Traficom)*

[16] *finlex.fi, vaihtoehtoiset polttoaineet 478/2017 ja jakeluvelvoitelaki 447/2007*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2.3.5 Viheralueet ja hulevedet

Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

Yleistä

Tikkurilan keskusta-alueen kaavoitettujen viheralueiden, kuten lähipuistojen määrä ja laajuus on muun Vantaan määriä vähäisempi. Tikkurilan ja Hiekkaharjun alue on Vantaan laajin tiheästi asuttu alue, josta vähintään 1,5 hehtaarin virkistysalueelle on yli 300 metriä. Tämä 300 metrin raja on tutkimuksissa todettu kriittiseksi rajaksi, jonka jälkeen kulkumuodoksi muuttuu auto, tai alueen käyttö vähenee.[17] Tästä syystä kaavarunkoalueen yhteyksiä läheisille laajoille viheralueille tulee vahvistaa. Nämä ovat osa seudun ja Vantaan kaupungin viherverkostoa, joilta on yhteys yhä laajemmille alueille. Tätä viherverkostoa käyttää virkistykseen yhä kasvava joukko.

Kaavarungon karttaan B on merkitty viheralueet ja hulevedet teeman merkinnät. Oleellisena kehitys-sisältönä ovat alueen nykyiset puistot, aukiot ja torit ja niiden kehittäminen sekä uusi ajatus keskustan aluetta kiertävästä virkistys- ja viherkehästä, joka yhtyy muutamaan poikittais- ja pitkittäisreittiin, jotka kulkevat keskusta-alueen läpi. Nämä reitit johtavat laajemmille viheralueille kuten jokirantaan, Winterin mäelle ja Tikkurilan keskuspuistoon Viertolan läpi. Reittejä voi yhdistellä ja kulkea vain osan lenkeistä. Näitä viher- ja virkistysreittejä on tarkoitus nostaa esiin keskustan kaupunkirakenteessa mm. tonttien reuna-alueiden istutuksia kehittämällä.

Tähän kappaleeseen on kerätty tarkemmin Tikkurilan viheralueiden ja hulevesien kehittämiseen liittyviä mahdollisuuksia ja tarpeita. Alla olevaan taulukkoon on väritetty Tikkurilan kaavarungon suunnitteluperiaatteiden ne kohdat, jotka käsittelevät viher- ja virkistysalueita sekä hulevesiä tai vaikuttavat niihin.

Kuva: Kirjastopuisto, © Aineistopankki

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. **Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
5. **Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. **Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
10. **Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
11. **Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
12. **Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

[17] *Vantaan viherrakenneselvitys 16.8.2017, Anne Mäkynen*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

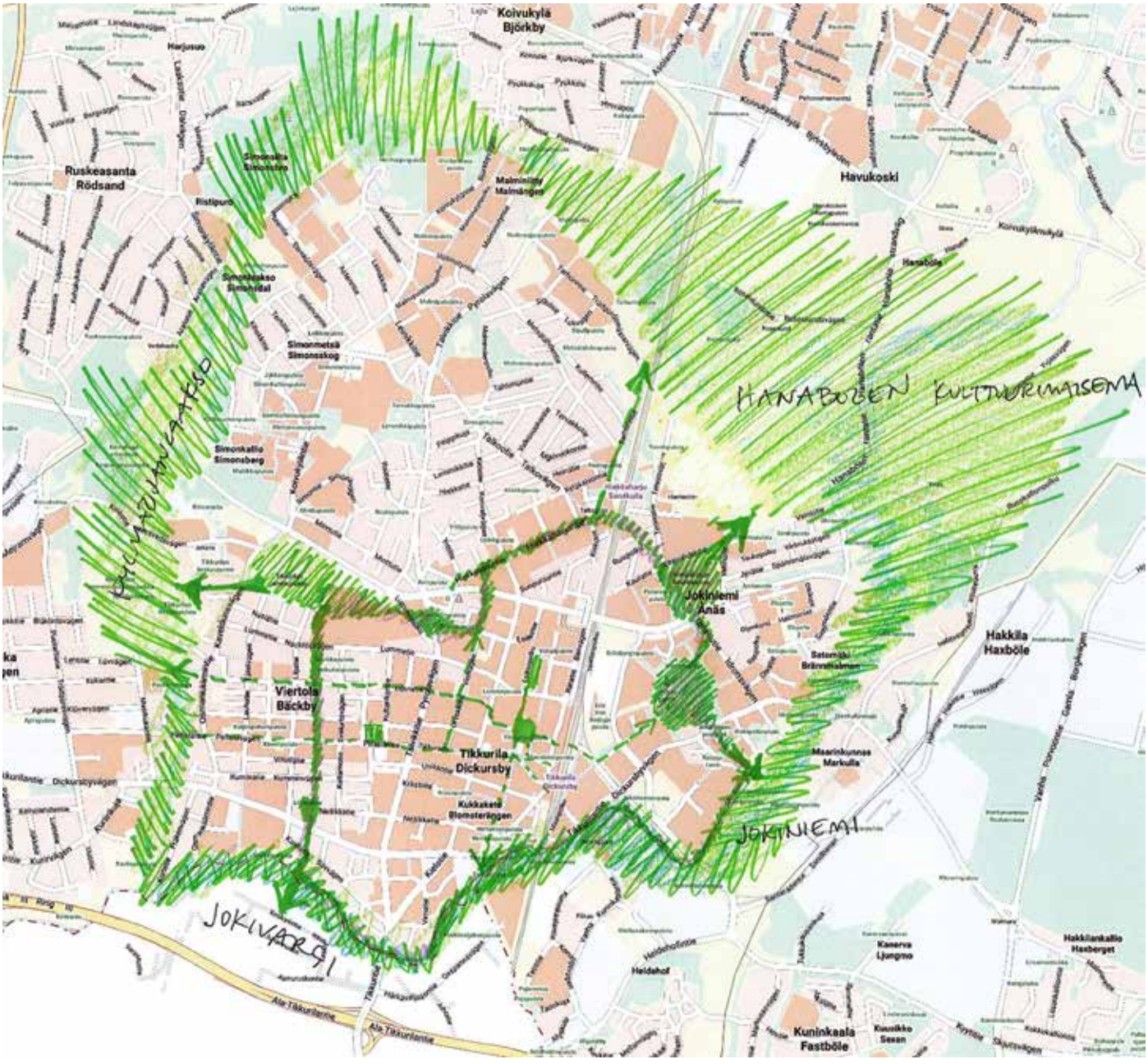
Viherrakenteen ja yhteyksien kehittäminen

Viherkehät

Tikkurilan kaavarunkoalueen ja siihen liittyvän Viertolan puistot ja viheralueet ovat pieniä, jolloin on tärkeää, että yhteydet laajemmille viher- ja virkistysalueille ovat toimivat ja viihtyisät. Myös asukaskyselyissä korostuivat hyvät kevyenliikenteen yhteydet.

Tikkurilan suuraluetta kiertää kehämäisesti monipuoliset viheralueet. Sisempää kehää korostetaan ja kehitetään alueen sisäisenä viherkehänä ja virkistysyhteytenä. Viherkehältä varmistetaan hyvät yhteydet ulommalle kehälle. Yhteydet jokirantaan, Tikkurilan keskuspuistoon ja urheilupuistoon sekä Winterinmäelle ja Hiekkaharjun liikuntapuistoon ja Jokiniemen sekä Hanabölen kulttuurimaisemaan ovat keskeisiä. Laajempien puistojen vyöhyke tasoittaa keskustan pienten puistojen käyttöpainetta. Keravanjoen rannan merkitys tulee korostumaan Tikkurilassa.

Kuva: Tikkurilan ulomman viherkehän muodostavat Keravanjokivarsi, Tikkurilan keskuspuisto, Kylmäojanlaakso, Hanabölen kulttuurimaisema ja Jokiniemi. Sisempi viherkehä yhdistää lähipuistoja, urheilupuistoja ja jokivarren.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Viherrakenteen kehittäminen viherverkoksi

Kaavarunkokartalla B, Liikenne, viheralueet ja hulevedet, on esitetty Tikkurilan keskusta-alueen pääasiallisiet viheryhteydet, kuten viherkehä ja poikittaisyhteydet. Viherrakennetta ja viherverkkoa kehitetään viherkehien lisäksi kunnostamalla puistoja, kävelykatualueita ja aukioita sekä raitteja alueen poikittais- ja pitkittäisyhteyksinä. Katujen ja raittien vihreä sekä vehreät piha-alueet kytkevät viherrakenteen verkoksi. Viherverkko edistää luontohyötyjä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja tarjoaa viihtyisät ja vehreät ulkotilat asukkaille liikkumiseen ja oleskeluun sekä parantaa kaupunkikuvaa.

Tikkurilassa ja Viertolassa asema- ja yleiskaavassa kaavoitettujen viheralueiden osuus kaupunginosien pinta-alasta on pieni. Alueella on tiheästi pieniä puistoja. Pieniä puistoja yhdistävä raittiverkosto parantaa puistoverkoston toimivuutta ja kompensoi vähäistä puistopinta-alaa. Puistojen käyttöpaine tulee lisääntymään, joten niiden kehittäminen kestävämmiksi ja monipuolisemmiksi on tarpeen. Pienet puistot ovat lähipuistoina merkittäviä etenkin lapsille ja vanhuksille.

Tikkurilan viherrakenteen kehittäminen edellyttää olevien viheralueiden pääasiallista säilyttämistä tai kehittämistä. Keskusta-aluetta kiertävä viherkehä kytkee puistoja, urheilupuistoja, palveluja, kuten kouluja ja päiväkoteja, Winterinmäen lähimetsän ja jokialueen kulttuuriympäristöineen houkuttelevaksi lenkiksi. Jokivarsi puustoineen ja reitteineen säilytetään mahdollisimman leveänä viherkäytävänä ja ekologisena yhteytenä. Keskeisiä viherraitteja kehitetään vehreinä kevyenliikenteen yhteyksinä. Puistojen lisäksi kävelykadut ja aukiot toimivat tiivistyvässä kaupungissa kaupunkilaisten olohuoneina. Radan itäpuolen varren Jokiniemeä kehitetään kävelypainoitteiseksi ja sinne varataan etelä-pohjoissuuntainen raittiyhteys sekä vehreäksi suunniteltava virkistysyhteysvaraus.

Ratikkabulevardeja Kielotietä ja Tikkurilantietä kehitetään mahdollisimman vehreinä. Talvikkitiellä ja Jokiniemenkadulla tutkitaan hulevesien ohjaamista istutuskaistoille sekä Peltolantiellä huletaskupuistoihin. Olevien katupuiden säilyttäminen ja uusien istuttaminen on erityisen tärkeää viherverkon kytkeytyneisyyden ja katujen reunoilla kulkevien pyöräilijöiden ja kävelijöiden kannalta. Jos tilaa on vähän, voidaan istuttaa kapeakasvuisia puita tai hyödyntää köynnöspilareita. Hulevesien viivyttämistä on esitetty hule-/viherkaduille sekä puistoalueille.

Kuvat: Tikkurilan viherrakenteen kehittämiskonsepti.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Jokimaiseman ja puistojen kehittäminen

Kun puistoja on vähän, korostuu niiden laatu. Jokirantaa ja Tikkurilan alueiden puistoja kehitetään vastaamaan kasvavan asukasmäärän tarpeita.

Jokiranta

Jokimaisemaa ja viheralueita kehitetään Tikkurilan jokirannan maisema-arkkitehtikilpailun pohjalta eteenpäin. Kunnostustyöt ovat parhaillaan käynnissä kaavarunkotyön laatimisen aikaan.

Kuva: Ote Vernissanrannan ja Väritehtaanrannan viheralueiden yleissuunnitelmasta (2019, LOCI maisema-arkkitehdit). Suunnitelma perustuu Tikkurilan jokirannan maisema-arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen "Keidas". Keravanjoen rannan ulkoilureitti on keskeinen virkistysreitin osa, joka saa täydennystä uudesta rakenteilla olevasta kevyenliikenteensillasta. Maisemalammessa viivytetään hulevesiä.

Kuva: Åvikin leikkipaikka on Tikkurilan jokirannan uusi ja suosittu kohde.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

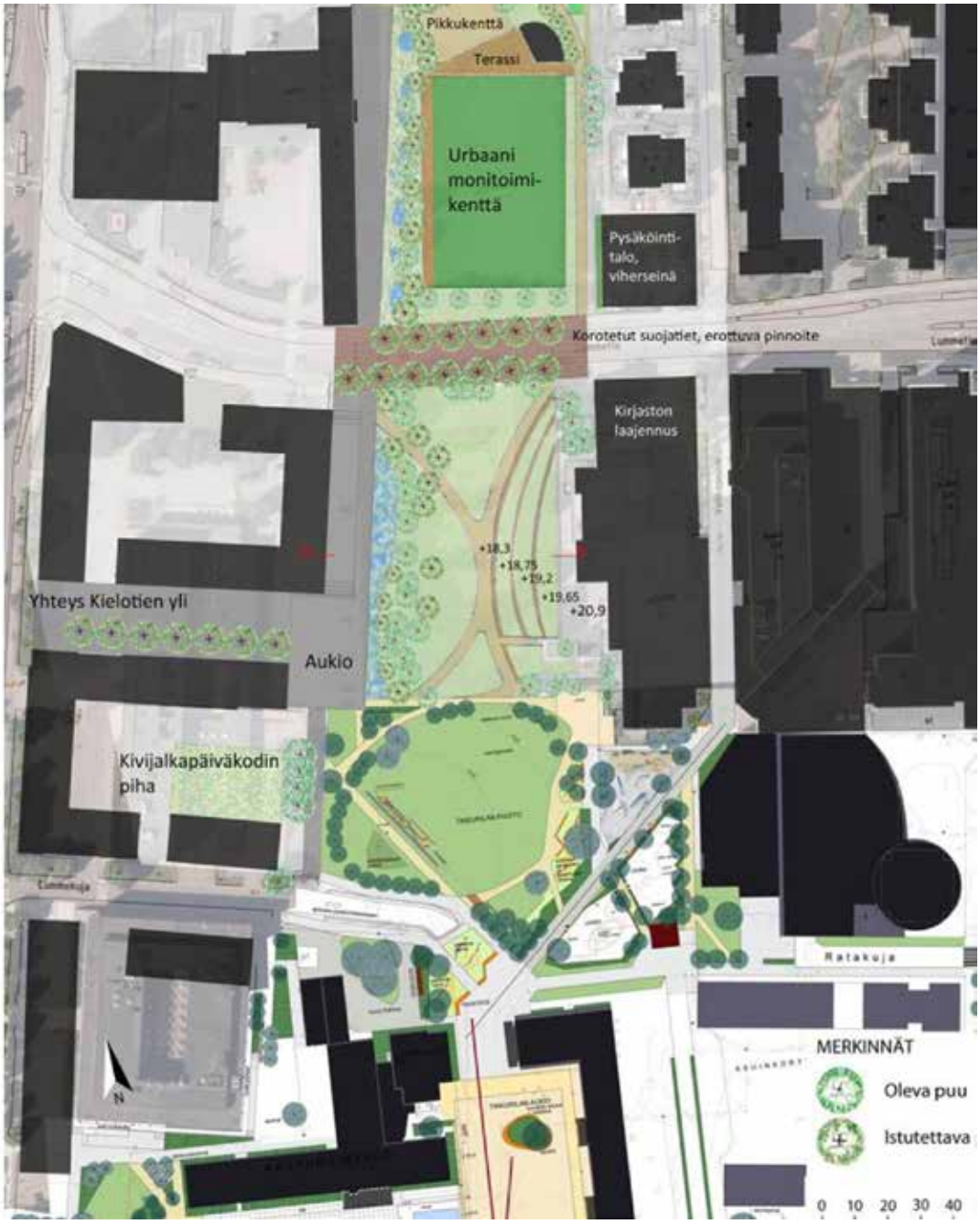
Keskustan puistokokonaisuuden kehittäminen

Kirjastopuiston jatkeeksi kehitetään Tikkurilan edellisen kaavarungon 2015 keskuspuistoajatusta. Kirjaston paikoitusalueen tilalle, sen länsiosaan suunnitellaan oleskelupuistoa sekä uuden suunnitteilla olevan korttelin päiväkodin pihaa. Hiekkakenttää kehitetään urbaanina monitoimikenttänä, jossa voisi talvella olla yleisöluistelua. Kirjaston paikoitusalueen kehittäminen puistoalueena edellyttää pysäköintipaikkojen uudelleenjärjestelyä.

Kuva: Kirjastopuisto on suosittu oleskelu- ja toimintapuisto laajoine nurmialueineen ja skeitti- ja leikkipaikkoineen. Istutukset ovat reheviä ja kerroksellisia. Nurmialueella viivytetään hulevesiä.

Kuva: Ote Tikkurilan kaavarunko 2015, Virastokorttelit ja Kirjastopuisto. Eteläosassa Tikkurilan keskustan katu- ja viheralueiden yleissuunnitelma 2009, maisemasuunnittelu Hemgård, jonka pohjalta on laadittu tarkemmat suunnitelmat ja toteutettu Kirjastopuisto sekä Tikkurilantori.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Taskupuistot

Tikkurilan ja Viertolan pienet puistot ovat osittain toiminnallisia leikki- tai oleskelupaikkoja ja hiekkakenttiä tai nurmialueita ja osaksi luonnonmukaisempaa niittyä tai puustoisempaa aluetta. Näitä puistoja kehitetään monipuolisiksi taskupuistoiksi toimintojen, kerroksellisen kasvillisuuden ja kestävien pintojen ja rakenteiden avulla. Taskupuistoissa voi olla erilaisia teemapuistoja eri-ikäisille käyttäjille, kuten asukaskyselyssäkin on toivottu. Teemoina voisi olla esim. hedelmäpuutarha, kaupunkiviljely, katukoris, ulkokuntoilu tai kasvillisuudella luonnonmonimuotoisuutta tukevia kukkaniittyjä, perhospuutarhoja ja huletaskupuistoja. Orvokkipuiston kunnostetun leikkipaikan pohjoispuolelle kehitetään hedelmäpuutarhaa ja perinneperennapuistoa oleskelupaikkoineen. Krassipuistossa voisi olla esimerkiksi pieni perhospuutarha. Puistojen dynaamiset istutukset ovat kerroksellisia ja helppohoitoisia. Taskupuistot voivat olla myös pieniä syvennyksiä katutilassa, jossa yksikin puu voi luoda vehreän oleskelupaikan.

Winterinmäki - lähimetsä

Kaavarunkoalueen ulkopuolisen, mutta lähellä sijaitsevan Winterinmäen luonne säilytetään metsäisenä ja lähimetsä viherkehän keskeisenä elementtinä. Se on Tikkurilan keskusta-alueen ainoa laajempi metsäalue ja luontohyötyjen tarjoajana moniarvokohde. Mäellä kasvaa komeita mäntyjä ja kulkee useita ulkoilureittejä ja -polkuja. Pääreittejä kehitetään, maisemaa avarretaan reittien varrelta pienpuustoa poistamalla ja valaistusta parannetaan.

Ulkotilojen kehittäminen osana viherverkkoa

Aukiot ja kävelykadut

Tiivistyvässä Tikkurilassa, jossa puistot ovat pääosin pieniä, rakennettujen ulkotilojen, kuten kävelykatujen ja aukioiden rooli on merkittävä viherverkon ja virkistysalueiden osana. Lisäksi katutilan erilaisilla pienillä istutetuilla syvennyksillä, taskupuistoilla, voidaan saada kaivattuja hengähdyspaikkoja ja vaihtelevuutta kaupunkirakenteeseen.

Kuvat: Taskupuistot, esim. reheviä kukkivia keitaita, joissa on kerroksellista kasvillisuutta ja oleskelupaikkoja. Peltolantorin kulmaan sopisi hulevesitaskupuisto, johon ohjataan kadun ja käytävien hulevesiä.

Kuvat: Kaupungintalo altaineen ja Tikkurilantori muodostavat keskeisen toiminnallisen ja kaupunkikuvallisen solmukohdan sekä luontevan tapaamis- ja tapahtumapaikan.

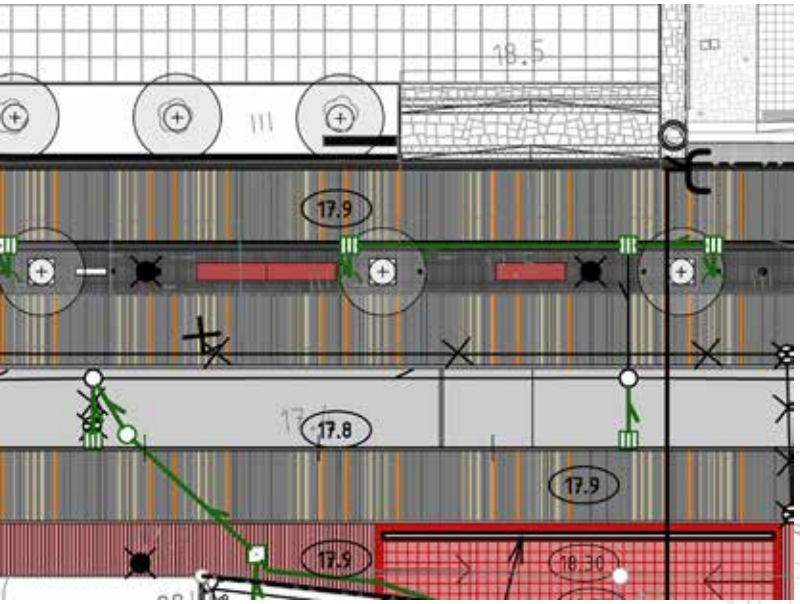

Kävelykadut ja aukiot ovat osa kaupunkiraittien verkostoa. Tikkurilan torin jatkeeksi on suunniteltu Asematien ja Tikkuraitin kunnostamista. Painuneet kiveykset, kalusteet, varusteet ja valaistus uusitaan ja katupuita istutetaan. Tikkuraitin ja sen aukioiden kehittämisessä on tärkeää tutkia täydennysrakentamisen korkeuksia. Oleskeluaukioiden eteläpuolella tulisi olla matalampaa rakentamista, jotta aukioista ja terasseista tulee aurinkoisia ja valoisia. Kävelykeskusta-aluetta jatketaan radan ali Jokiniemen puolelle ja uudelle kehitettävälle alueelle radan itäpuolelle.

Kuvat: Ote Tikkuraitin ja Orvokkitien katusuunnitelmasta (Ramboll 2019)

Ylhäällä ote Asematien katusuunnitelmasta – ”räsymattomaisesta” luonnonkiveyskuvioinnista kaupungintalon ja kirkon väliltä (2019, Maisemasuunnittelu Hemgård ja Ramboll). Asematie toteutetaan kävelykatupainoitteisena (shared space) ja uusia katupuita istutetaan.
Oikealla ote C.A.Edelfeltin aukion katu- ja puistosuunnitelmasta (2020, Ramboll). Kaupunginmuseoon liittyvä aukio tullaan kiveämään luonnonkivin ja sille on osoitettu taideteoksia sekä uusia istutettavia lehtipuita säilytettävien lisäksi.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Katuvihreä ja raitit

Pääteiden ja kaupunki- ja viherraittien katupuut ovat erityisen tärkeitä viihtyisyyden ja pienilmaston sekä muiden luontohyötyjen kannalta katujen käyttäjille. Pienilmaston kannalta puusto ja kasvillisuus tarjoavat suojaa auringolta ja tuulelta sekä tasoittavat kaupungin lämpösaarekeilmiötä. Kasvillisuus sitoo myös pölyä ja epäpuhtauksia ja tasaa juuriston ja kasvullisen maan myötä runsaiden sadetapahtumien aiheuttamia kaupunkitulvia.

Kaupunkiraitit ovat parhaimmillaan monikäyttöisiä shared space -tiloja, jollaisiksi mm. Asematietä ja C.A.Edelfeltin aukiota ollaan kehittämässä. Viherraitit tuovat alueelle kylämäisyyttä ja niiden osalta on keskeistä säilyttää katujen ja tonttien reunapuustoa. Viherkehän ylityskohtien tulisi olla katualueella mahdollisesti korotettuja ja ratikkabulevardilla nurmetettuja.

Viherraittien peruskorjauksen yhteydessä säilytetään reunapuustoa ja tutkitaan hulevesien johtamismahdollisuus säilytettäviin avo-ojiin ja viheralueille. Raiteista kehitetään shared space -tyyppisiä pihakatuja tai hidaskatuja, joissa kevytliikenne korostuu.

Kuvat: Esimerkki Nizzan torimaisesta tilasta, jossa kävely, autoliikenne ja ratikka on toteutettu esteettömästi.
Asematien kävelypainotteisen kävelykadun ylityskohta Kielotiellä pyritään toteuttamaan aukiomaisena ylityksenä liittyen tuleviin ratikkapysäkkeihin ja Tikkuraittiin.

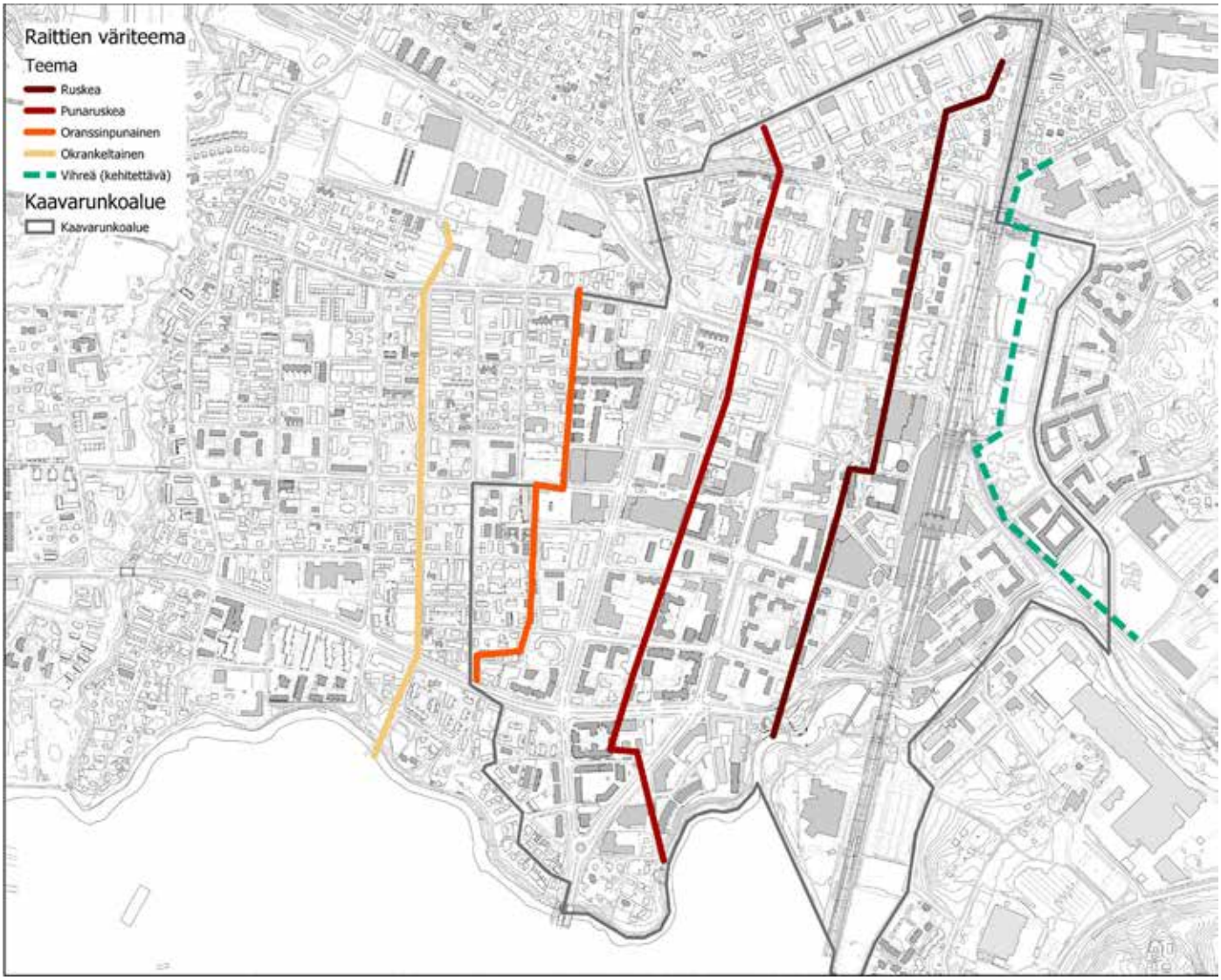
Kuva: Orvokkitieltä kesäkuussa 2020.
Vehreät raitit toimivat viherverkon osina ja käytävinä sekä keskeisinä kevyenliikenteenyhteyksinä. Osa puustosta sijoittuu tonteille ja osa katualueelle.

Raittien väriteemat

Pohjois-eteläsuuntaisten viherraittien ja sisäisten viherreittien väriteemojen avulla voidaan parantaa orientoitavuutta Tikkurilan keskustan alueella. Väriteemoiksi soveltuvat Tikkurilan ja Viertolan alueelle tiilen eri värisävyt. Tikkurilan keskustan kirjastopuistossa ja siihen liittyvissä reiteissä voisi teemavärinä on ruskea, kuten Kirjastopuiston corten teräsreunat sekä Åvikin leikkipaikan rakenteet. Orvokkitien teemaväri punaruskea voisi toteutua esim. pinnoitteissa, kalusteissa, varusteissa tai istutuksissa, myös puistojen puolella. Seuraavan poikittaisyhteyden teemavärinä olisi oranssinpunainen ja viherkehän osuuden lämmin okrankeltainen. Viertolanrannan teemavärinä uusissa puistoissa on sininen.

Kuva: Raittien väriteemat – konsepti-idea. Raittien väriteemat luovat identiteettiä ja helpottavat orientoitumista.

Kuvat: Maatiiliä on saatavana useissa eri sävyissä.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Kuva: Åvikin puistossa Tikkurilan jokirannassa on käytetty maatiiltä ja kalusteissa ja varusteissa ruskeaa teemaväriä. Myös kasvien väreillä voidaan korostaa tiettyä reittiä.
Kuva: Lipstikankujan suodattavasta hulevesien viivytyspainanteesta,
© S. Tulonen

Piha-alueet ovat vihertehokkaita ja niissä viivytetään hulevesiä

Tikkurilan viheralueiden osuus kaavoitetuista alueista on pieni. Näin ollen pihojen ja tonttien sekä katujen kasvillisuuden merkitys kasvaa kaupunkia tiivistäessä. Asemakaavoituksen yhteydessä tarkistetaan kaavoitettavan alueen vihertehokkuus. Vihertehokkuudella tarkoitetaan kasvillisuuden peittämän ja muun sadevettä läpäisevän pinnan määrää suhteessa tarkasteltavan alueen pinta-alaan. Vihertehokkuuden merkitys ilmastonmuutokseen sopeutumisessa korostuu kaupunkien tiivistyessä. Kasvillisuus ja läpäisevät pinnat vähentävät tulvariskiä, sitovat hiilidioksidia, viilentävät rakennetun ympäristön lämpösaarekkeita ja lisäävät kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia.

Asemakaavoituksessa on linjattu 1.9.2020, että kaikissa asemakaavoissa tarkistetaan vihertehokkuuden toteutuminen. Kaavamääräyksellä tuetaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) tavoitteiden mukaista ekologisesti kestävää kehitystä, ympäristöarvoja ja Vantaan resurssiviisauden strategiaa. Vantaan käyttämässä iWater-vihertehokkuuslaskurissa on mukana myös hulevesilaskuri, jonka avulla nähdään tarvittava viivytystilavuus ja esitettyjen elementtien ja ratkaisujen saavuttama viivytystilavuus.

Keskeistä on säilyttää olevia puita ja kasvullista maata, istuttaa uusia isoja puita, kerroksellista kasvillisuutta sekä toteuttaa maanpäällisiä, mieluiten kasvillisuuspintaisia hulevesien viivytysrakenteita ja käyttää mahdollisimman paljon läpäiseviä ja puoliläpäiseviä pinnoitteita.

Tikkurilan vanhimmilla omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloalueilla on paikoin rehevää ja monipuolista pihakasvillisuutta ja isoja pihapuita. Samoin 70- ja 80-luvun kerrostalopihojen puusto on ehtinyt kasvaa jo melko isoksi. Peruskorjausten ja tiivistämisen yhteydessä on keskeistä säilyttää olevaa puustoa sekä istuttaa uutta erilajista puustoa kaadettavien tilalle.

Tonttien arvopuut on pääosin kartoitettu Tikkurilassa. Ne on hyvä merkitä säilytettävinä puina asemakaavoihin, jos mahdollista.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

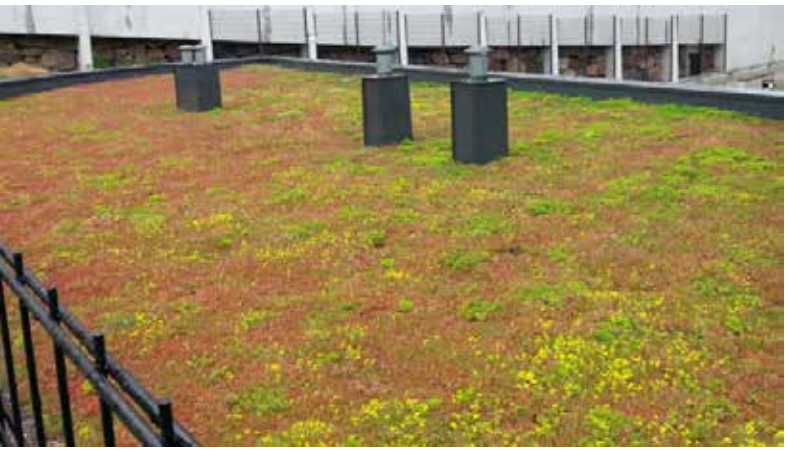
Kasvullinen maa liittyy moniin ekosysteemipalveluihin, kuten pohjaveden kertymään, haitallisten aineiden biopuhdistukseen ja sidontaan, melun vaimentamiseen, eroosiontorjuntaan, vedenkierron ja pienilmaston säätelyyn ja veden laatuun. Lisäksi ne tarjoavat virkistysmahdollisuuksia ja luonnonelämyksiä. Ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi tulee kaupungin kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa pitää huolta kasvullisen maan säilymisestä viheralueiden säilyttämisen lisäksi. Näin ollen tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää kansiratkaisuja ja toteuttaa paikoitus esim. keskitettyihin paikoitusrakenteisiin, kuten pysäköntitaloihin.

Kuva: Yksikin täydennysrakentamisen yhteydessä säilytetty suurikokoinen pihapuu on merkittävä pihan elementti.

Kuvat: Viherrakenteen kompensointikeinoja tiivistyvässä kaupunkirakenteessa; köynnöksillä muodostettu viherseinä Viertolassa, sadepuutarha Jätkäsaaressa, kattopuutarha Vihreistä Virhein korttelissa ja maksaruohokattoa.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Hulevesien viivyttäminen viher- ja katualueilla

Hulevesijärjestelmän toiminnallisen selvitysten mukaan maanlaiset tilat kuten junaradan alikulut ja rakennusten kellaritilat ovat tulvariskikohteita Tikkurilassa. Radan alikulkuja ovat Tikkurilantie ja Läntinen Valkoisenlähteentie. Muita tulvamallinnuksella löydettyjä tulvaherkkiä alueita ovat Lummetien ja Talvikkitien risteysalue, Orvokkitien ympäristö ja Tikkurilanpuiston kohta, Peltolantien ja Peltolantorin maanalaiset pysäköintitilat sekä Neilikkatie ja Unikkotie.

Hulevesiä ohjataan hallitusti viivytykseen katualueilla, raiteilla ja viheralueilla ennen johtamista hulevesiviemäriverkostoon. Tikkurilan tulvaherkillä kohdilla on mahdollisuus viivyttää hulevesiä mm. katualueiden hulevesiä keräävillä istutuskaistoilla, kiertoliittymissä, raittien avo-ojista kehitettävissä vehreissä viivytyspainanteissa sekä puistoalueilla ja aukioiden ja katujen hulevesiaiheissa. Liitekartalla B, Liikenne, viheralueet ja hulevedet, on osoitettu sekä nykyisiä hulevesien viivytyskohtia sekä ehdotettuja hulevesien viivytysaiheita.

Kuvat: Peltolantorin luoteiskulmaan voidaan kehittää hulevesitaskupuisto ja Talvikkitien hulevesiä voidaan ohjata tulevaisuudessa istutuskaistoille, joiden teemana voi olla esim heinäkasvit. Katupuita tulee säilyttää ja uusia istuttaa. Uudet hulevesien viivytysaiheisiin istutettavat katupuulajit tulee olla vaihtelevia kosteusoloja kestäviä. Kuvat Tukholman Norra Djurgårdstadenista,
© T. Tuominen

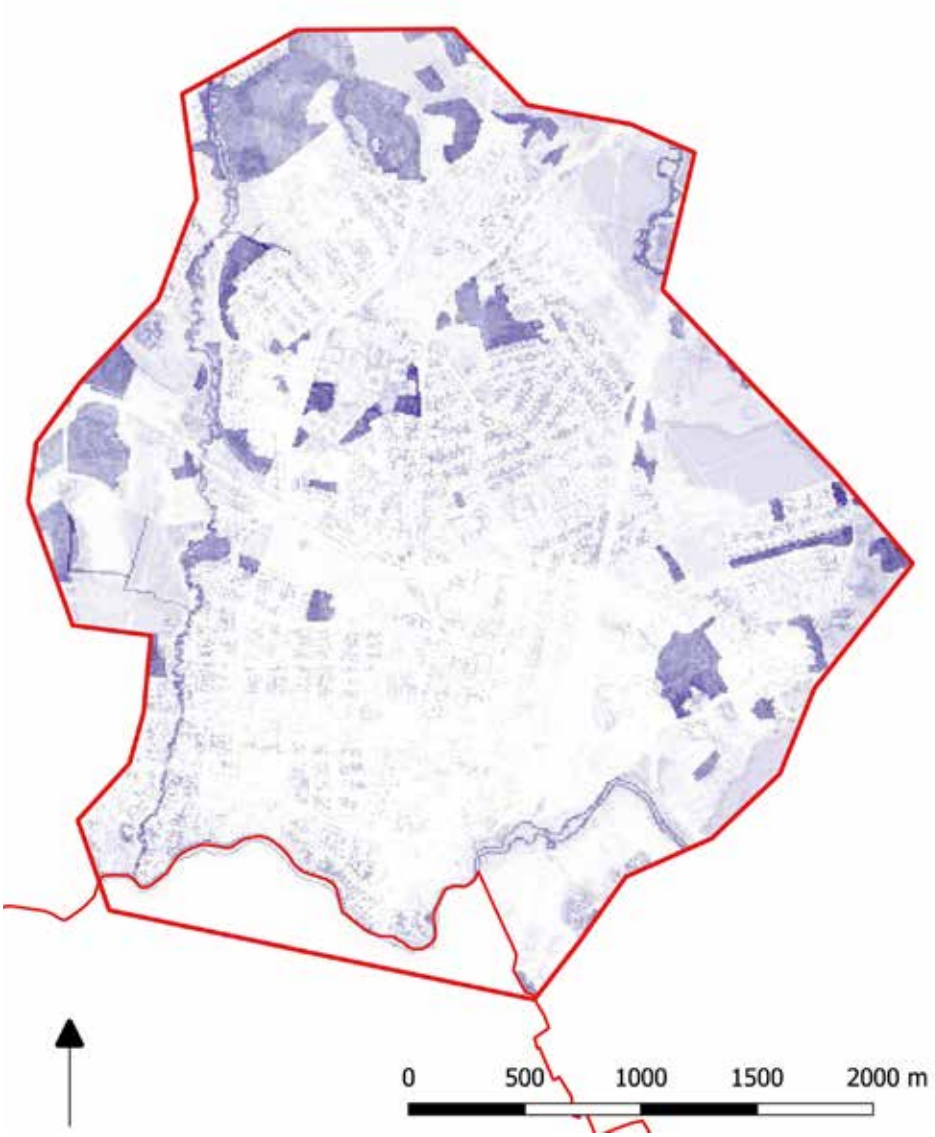
Kuvat: Puistoalueiden hulevesiaiheet ja viherraittien avo-ojiin kehitettävät hulevesipainanteet voivat olla pieniä keitaita kukkivine kasveineen. Loivapiirteinen hulevesipainanne voi olla myös leikattavaa nurmea tai tulvaniittyä. Kivistön sadepuutarha (kuva E. Eitsi) ja Lipstikankujan suodattava viivytyspainanne,
© S. Tulonen.

Ekosysteemipalvelut ja niiden edistäminen

Winterinmäki, Keravanjoki sekä Kylmäoja ovat Tikkurilan ekosysteemipalvelujen eli luontohyötyjen moniarvokohteita. Keskusta-alueella sini-viherrakenteelle ei ole jäänyt paljoa tilaa ja ekosysteemispalveluiden tarjonta on niukkaa. Katu- ja raittiympäristöjen sekä pihojen merkitys virkistyksen kannalta korostuu. Kaupunkivihreän lisääminen lisäisi turvallisuus- ja terveyshyötyjen lisäksi myös asumisviihtyvyyttä ja alueen vetovoimaisuutta.

Ekosysteemipalvelujen tarjonnan osalta paras ja kustannustehokkain vaihtoehto on olemassa olevien biologisten rakenteiden ja prosessien vaaliminen. Jos se ei ole mahdollista, voidaan pohtia erilaisia kompensaatiotoimenpiteitä. Ennallistamistoimenpiteet ovat ensisijaisia. Ekologisia verkostoja voidaan myös rakentaa myös tiiviille keskusta-alueille. Esimerkiksi pölyttäjille riittää varsin pienet kohteet elinympäristöiksi ja ravinnonhankintaan, jos ne sijaitsevat riittävän lähellä toisiaan.[15]

Tikkurilassa ekologisia verkostoja voidaan vahvistaa kerroksellisilla ja dynaamisilla istutuksilla puistoalueilla sekä taskupuistoissa, monipuolisella kattokasvillisuudella viherkatoilla, köynnöksillä vihreillä julkisivuilla, katuvihreällä, kukkivin perennaistutuksin sekä heinä- ja kukkaniityin, joita voidaan istuttaa hyvin kapeinakin kaistaleina viherraittien pientareille, avo-ojiin ja hulevesien viivytyspainanteisiin.

Kuva: Tikkurilan moniarvokohteet. Winterinmäki, Keravanjoki sekä Kylmäoja ovat Tikkurilan ekosysteemipalvelujen eli luontohyötyjen moniarvokohteita. Kuva Vantaan ekosysteemipalveluselvitys 2018.

Kuvat: Ekosysteemipalvelujen kannalta on Tikkurilassa suotavaa säilyttää moniarvokohteet, toteuttaa hulekatuja ja -puistoja, kukkivia pientareita ja monimuotoisia taskupuistoja sekä viherkattoja ja vihreitä julkisivuja.

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN VIHERALUEIDEN KEHITTÄMISESSÄ

Ekologinen kestävyys:

* Vehreyttä säilytetään ja lisätään alueella mahdollisimman laajalti
* Viherrakennetta kehitetään kytkeytyneeksi viherverkoksi
* Hulevesiä hallitaan myös luonnonmukaisin ratkaisuin
* Lämpösaarekeilmiötä hillitään kaupunkivihreän keinoin (mm. katupuut, taskupuistot ja kasvikatot)
* Lisääntyvään tuulisuuteen varaudutaan hyödyntämällä kasvillisuutta
* Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta edistetään kerroksellisella ja monilajisella sekä kukkivalla kasvillisuudella

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

* Varmistetaan ja kehitetään hyvät yhteydet laajemmille viheralueille
* Viheralueita säilytetään ja kehitetään historia ja ominaispiirteet huomioon ottaen
* Eri-ikäisiä kaupunkilaisia houkuttelevat vehreät puistot ja esteetön ympäristö lisäävät viihtyisyyttä
* Viheralueilla tuetaan kaupunkiviljelyä ja syötäviä puutarhoja

Taloudellinen kestävyys:

* Viihtyisä ja laadukas kaupunkiympäristö vaikuttaa asumispaikan valintaan
* Toimivat ja vehreät viheralueet tukevat hyvinvointia ja terveyttä
* Hulevesien luonnonmukaiset viivytysratkaisut ehkäisevät kaupunkitulvia

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Puistot, kadut ja aukiot

Kaavarunkokyselyn vastauksissa suosituimpia virkistysalueita ovat jokiranta, erityisesti Heurekan pohjoispuolen alue ja Kirjastopuiston ympäristö.

Kommentti: *Jokirannan kunnostus on meneillään parhaillaan ja siitä on tulossa laadukas, kaupunkilaisten yhteinen puistoalue. Alueelle on jo toteutettu uusi leikkipuisto ja rantarakenteita. Reittejä tullaan myös kehittämään. Kirjastopuistoa laajennetaan pohjoiseen ja kehitetään kaupunkipuistokokonaisuutena yhdessä Esikkopuiston kanssa.*

Vastauksissa toivotaan eniten seniorien ottamista huomioon virkistysalueiden suunnittelussa. Ympäristön tulisi olla aidosti esteetöntä ja levähdyspaikkoja saisi olla enemmän. Monessa vastauksessa mainitaan ikäihmisten lisäksi myös liikuntaesteiset. Toiseksi eniten esiin nousevat nuorten ja nuorten aikuisten tarpeet.

Kommentti: *Kävelykeskustaa eli Tikkurilan aukioita, Asematien ja Tikkuraitin ympäristöjä kehitetään esteettöminä. Kyseisten alueiden peruskorjaussuunnitelmissa on mm. osoitettu penkkejä säännöllisin välein. Kaavarunkoalueella ja sen lähiympäristössä on monipuolisia toimintapuistoja, kuten Kirjastopuisto ja Sinirikonpuisto. Viherkehään ja jokirantaan liittyviä viheralueita kehitetään eri-ikäisille, mm. toimintoja monipuolistamalla ja reittien houkuttelevuutta lisäämällä.*

Kiinnostavina ratkaisuina virkistysympäristöjen kehittämisessä kyselyvastauksissa nähtiin laadukkaat puistot puineen ja nurmialueineen sekä aukiot istutuksineen. Myös rehevät hukkapalat mainittiin vastauksissa. Puita toivottiin lisää, sillä ne varjostavat ja parantavat ilmanlaatua. Lisäksi toivottiin puistomaisen kaupunkikuvan palauttamista. Jotta piha olisi mahdollisimman vihreä, nähtiin hyvänä ratkaisuna kellaripysäköinti.

Kommentti: *Puistot säilytetään ja kehitetään kestävämmiksi ja monipuolisemmiksi. Arvopuita pyritään myös säilyttämään tiivistämisen yhteydessä. Säilytettävät ja kehitettävät taskupuistot voivat olla myös luonnonmukaisia keitaita, esim. luonnonmonimuotoisuutta tukevia perhosniittyjä. Katuympäristöä, aukioita ja kävelykatuja kehitetään vehreämmiksi mm. katupuuistutuksin ja ohjaamalla hulevesiä kasvillisuudelle. Vihertehokkuuslinjauksen periaatteet ohjaavat tonttien piha-alueita vehreiksi erilaisin ratkaisuin. Tavoitteena on säilyttää piha-alueet osin maavaraisina, jolloin isoja puita pystytään istuttamaan ja hulevesiä viivyttämään luonnonmukaisesti.*

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

2.3.6 Muut

Yhdyskuntatekninen huolto

Kaavarunkoalue on jo rakennetun yhdyskuntateknisen huollon aluetta. Asemakaavahankkeiden yhteydessä tulee huomioida tarvittavat suojaetäisyydet. Mikäli putkia tulee siirtää, tulee ajoissa olla yhteydessä putkien omistajaan ja sopia siirrosta. Siirrot maksaa yleensä hankkeeseen ryhtyvä. Yhdyskuntateknisestä huollosta on kerrottu tarkemmin kaavarungon lähtötieto-osassa.

Vesihuolto ja hulevedet

Kaavarungon alue on kokonaisuudessaan vesihuollon toiminta-aluetta ja alueen rakennushankkeet voidaan liittää jo rakennettuun vesihuoltoverkkoon. Suojaetäisyydet jakelu-, keräily- ja runkojohtoverkostoon tulee turvata jatkosuunnittelussa ja rakentamisessa.

Vedenjakelu

Kaavarunkoalueen kattava vesihuoltoverkosto palvelee alueen nykyisiä toimintoja. Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +81.00 ja LW = +66.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Uusi vesitorni otetaan käyttöön 2020. Käyttövesi saadaan Pitkäkosken vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön paineenkorotuspumppaamon kautta.

Jätevesiviemäröinti

Tikkurilan jätevedet johdetaan Kielotien kautta etelään, Suutarilaan johtavaan runkoviemäriin ja Suutarilan jätevedenpumppaamolle. Sieltä jätevedet pumpataan Helsingin verkkoon ja edelleen Viikinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemäröinti

Tikkurilan kaavarunkoalueen hulevesijärjestelmä koostuu avouomaosuuksista sekä putkitetuista osuuksista. Hulevedet johdetaan hulevesiviemäreihin, jotka laskevat edelleen Keravanjokeen. Ennen Keravanjokeen purkamista hulevesiä johdetaan mm. Tikkurilanrantaan toteutettujen laadullisten hallintaratkaisujen kautta. Keravanjoki yhtyy Vantaanjokeen, joka purkaa vedet Helsingin Vanhankaupunginlahteen.

Tikkurilan alueen hulevesiverkoston kapasiteetit ovat pääsääntöisesti riittäviä keskimäärin kerran viidessä vuodessa toistuvissa rankkasadetilanteissa. Keskimäärin kerran 50 vuodessa toistuvassa rankkasadetilanteessa hulevedet tulvivat kaduille sekä paikoitusalueelle useissa kohdissa: Lummetiellä Talvikkitien risteyksen tuntumassa ja Kirjastopuiston kohdalla, Peltolantorin paikkeilla, Neilikkatien ja Unikkotien Talvikkitien puoleisissa päissä. Keravanjoki voi tulvia ainakin hulevesiverkoston kautta Tikkurilantielle radan alikulkuun sekä Teatteripolun katualueelle kerran sadassa vuodessa. Kaavarunkokarttaan on merkitty paikat, joiden jatkosuunnittelussa tulee erityisesti huomioida hulevesien järjestely.

Kaukolämpö

Kaavarungon alue on kokonaisuudessaan kaukolämpöverkon piirissä. Putket kulkevat katualueilla. Kaavarungon alueen rakennushankkeet voidaan liittää kaukolämpöverkkoon. Asemakaavoituksessa tulee huomioida kaukolämpöputkien sijainti. Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, toimitaan siirtokustannusten osalta Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia keskijännitemaakaapeleita kulkee kaavarungon alueella kattavasti. Maankäytön tehostuessa sähkönjakelulta vaaditaan kuitenkin suurempaa kapasiteettia pienemmällä alueella. Muuntamotiheys myös kantakaupunkialueella tihenee ja muuntamoiden välistä keskijänniteverkkoa tarvitaan enemmän alueelle. Uusissa asemakaavoissa tulee huomioida entistä tarkemmin muuntamoiden tilatarpeiden varaukset hyvissä ajoin jo kaavalaadinnan alkuvaiheessa. Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, toimitaan siirtokustannuksien osalta Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n yhteistyötoimintasopimuksen mukaan (20.7.1993).

Tietoliikenne

Alueella kulkee kattavasti tietoliikennekaapeleita. Asemakaavoituksessa tulee huomioida olevat tietoliikennettä palvelevat rakennelmat ja kaapeloinnit rakennusalan määrittelyssä. Maankäytön muuttuessa on arvioitava ja huomioitava mahdolliset lisätarpeet tietoliikenteelle ja osoitettava sille tilaa. Erityistä huomiota tietoliikennekaapeleiden suojaamiseksi ja palvelun jatkuvuuden turvaamiseksi tulee kiinnittää rakennusvaiheessa. Mikäli kaapeleita on siirrettävä, tulee asiasta olla ajoissa yhteydessä tietoliikenneyhtiöihin ja tilata maksullinen siirto.

Maaperä ja rakennettavuus

Maaperä

Kaavarunkoalueen pintamaa on nykyisten katu-, piha- ja paikoitusalueiden täyttöjä. Alueen luonnonmaa on pääosin savea ja silttiä. Alueella tehtyjen kairausten perusteella savi-/silttikerrosten paksuus vaihtelee 0–21 m välillä. Saven ja siltin alla maakerrokset vaihtuvat hiekan ja soran kautta kalliopintaa päällystämään pohjamoreeniin. Kairaukset ovat päättyneet määräsyvyyteen, tiiviiseen maakerrokseen, kiveen tai kallioon noin 1–23 metrin syvyydellä maanpinnasta. Syvimmät kairaukset on tehty alueen eteläpuolella. Alueella on useita pohjaveden mittauspisteitä. Pohjaveden pinta on vaihdellut noin 0–5 m syvyydellä maanpinnasta.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Rakennettavuus maaperän suhteen

Uudet rakennukset on perustettava paaluttamalla. Kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet on pohjanvahvistettava, esim. stabiloimalla. Rakentamisella ei saa alentaa pohjavedenpintaa pysyvästi. Junaliikenteen sekä Tikkurilantien ajoneuvoliikenteen aiheuttama tärinä suositellaan huomioimaan rakennusten suunnittelussa.

Ympäristöhäiriöt

Tikkurilan kaavarunkoalueen haasteena ovat ympäristöhäiriöt, jotka huomioidaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Lentomelu, tiemelu ja raidemelu

Lentomelu, tiemelu ja raidemelu huomioidaan riippuen hankkeen sijainnista. Kaavatyön yhteydessä tehdään tarvittavat selvitykset, yleisin niistä meluselvitys. Riittävä äänitasoero tulee määrätä kaavassa. Rakennusten sijoittelulla vaikutetaan melun suojaamiseen ulkotiloista. Koko Vantaan alueella on meluntorjuntatarve lentomelua vastaan, mikä edellyttää vähintään 28 dB:n äänitasoeroa asuin-, potilas-, majoitus, opetus- ja kokoontumistiloissa. Katumelua torjutaan rakennusten sijoittamisella ja selvittämällä kohteen melu ja sen vaatimat toimenpiteet meluselvityksellä. Eniten melua kaavarunkoalueella tuottavat Kielotie, Talvikkitie, Tikkurilantie, Valkoisenlähteentie, Jokiniemenkatu, Lummetie ja Hiekkaharjuntie. Rautatiemelu huomioidaan sen vaikutusalueella ja lyhytaikainen, voimakas melu otetaan myös huomioon. Vantaan ratikan melu huomioidaan niin hankkeen yhteydessä kuin asemakaavahankkeiden yhteydessä tehtävissä meluselvityksissä. Ratkaisuihin vaikuttaa liikenteen ennustetilanteen mukainen melu. Tikkurilan kaavarunkoalueen nykymelutilanteesta on kirjoitettu kaavarungon lähtötieto-osaan.

Lentoesterajoitukset Vantaalla

Helsinki-Vantaan lentokentän vuoksi Vantaan kaupungin alue on rajattu lentoesterajoitusvyöhykkeisiin. Lentoesterajoituskartan vyöhykkeet ilmaisevat korkeudet merenpinnasta, jota rakennukset eivät saa ylittää. Tikkurilan kaavarunkoalue sijaitsee kokonaan lentoesterajoitusalueella, jossa rakennus ei saa ylittää korkeutta 100 mpy.

Runkomelu

Runkomelun riski kasvaa Pääradan ympäristössä, jossa on hiekkamaata. Runkomelun riski kasvaa alle 130 metrin etäisyydellä junaradasta. Asemakaavatyön yhteydessä määrätään runkomelun huomioonottamisesta. Kaavarunkoalueella tällainen mahdollinen alue on Hiekkaharjun eteläosassa.

Tärinä

Vilkasliikenteisten väylien ja junaradan ympäristössä olevien savimaiden rakennushankkeissa tulee huomioida liikenteen aiheuttama mahdollinen tärinä. Alle 200 metrin etäisyydellä pääradasta ja alle 50 metrin etäisyydellä raskaasta katuliikenteestä savimaalla tulee asemakaavassa määrätä tärinästä. Rakennettavan kohteen tärinäolosuhteet tulee suunnitella riittävän hyviksi määräämällä tärinän heilahdusnopeuden raja-arvosta. Pääradan aiheuttama tärinä on vähentynyt Vuosaaren satamaradan valmistumisen seurauksena, kun tavarajunaliikenne siirtyi käyttämään satamarataa.

Ilmanlaatu

Ilmanlaatu huomioidaan asemakaavoituksen yhteydessä. HSY:n ilmanlaatuvyöhykkeitä tulee soveltaa jo olemassa olevaa kaupunkirakennetta täydennettäessä, mikä tarkoittaa ilmanoton sijoittamista rakennuksen puhdasilmaisemmille puolille. Rakennusmassan sijoittamisella voi suojata pihapuolta katutilan huonommalta ilmanlaadulta. Alueen haasteena ovat liikenteen aiheuttamat hengitettävät hiukkaset alueen vilkkaimpien katujen yhteydessä. Tikkurilan ilmanlaadusta on kerrottu kaavarungon lähtötieto-osassa.

Pilaantuneet maat

Teollisuushistorian perintönä kaavarunkoalueella on pilaantuneita maa-alueita. Tikkurilassa on toiminut kaksi lyijypäästöjä aiheuttanutta teollisuuslaitosta: pääradan varrella sijainnut lyijysulatto ja nykyisen pääkirjaston paikalla toiminut akkutehdas. Pilaantumista ovat aiheuttaneet myös öljyvahingot ja huoltoasematoiminta. Alueet on kartoitettu ja suurelta osin kunnostettu. Asemakaavoituksen yhteydessä arvioidaan tonttikohtaisesti tarvittavat tutkimukset ja toimenpiteet.

Onnettomuusvaaralliset kohteet

Kaavarunkoalue sijaitsee Seveso III-direktiivin mukaisella turvallisuusselvityslaitos Tikkurila Oyj:n yhden kilometrin konsultointivyöhykkeellä, mikä tulee huomioida asemakaavoituksen yhteydessä ja pyytää tarvittavat lausunnot Tukesilta ja pelastusviranomaiselta. Asemakaavoitus huomioi laitoksen sijainnin ja sen mahdolliset vaikutukset uuteen rakentamiseen ja määrää tarvittavat suojatoimenpiteet asemakaavassa.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

3 Vuorovaikutus

Kaavarunkotyön vuorovaikutuksen seurauksena sen suunnitteluperiaatteisiin lisättiin tavoite osallistumisen mahdollisuuksien monipuolistamisesta. Erityisesti kiinnostava mahdollisuus on internet ja erilaiset sovellukset siellä. Tarkoituksena on myös lisätä vuorovaikutusta yrittäjien kanssa yhdessä kaupungin elinkeinopalveluiden kanssa. Perinteiset ja lakisääteiset tavat vuorovaikuttaa säilyvät uusien tapojen rinnalla.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.
2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.
6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.
11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
13. **Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Tikkurilan kaavarunko 2020 -kysely

Tikkurilan kaavarunkotyöstä järjestettiin internetkysely kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman vireilläoloaikana 17.3. –7.5.2020. Vastanneita oli 512 ja karttamerkintöjä kysymyksiin 6508. Viimeisenä kysymyksenä tiedusteltiin osallistujan mieluisinta tapaa osallistua. Tähän kysymykseen vastasi 298 osallistujaa. Selkein suosikki oli asukaskysely, sen jälkeen yli 10 % vastauksista saaneet vaihtoehdot järjestyksessä olivat nähtävillä olevien kaavojen kommentointi, kaupungin verkkosivujen seuraaminen, media ja asukastilaisuudet. Kyselyn tulosraportti on liitetty kaavarungon liitemateriaaliin ja siitä saatua tietoa on hyödynnetty kaavarunkotyössä. Raportti löytyy myös kaavarungon internetsivuilta. Raportista löytyy kyselyyn vastanneiden karttavastauksia, monivalintavastauksia ja avovastauksia Tikkurilan tulevaisuuden kehitykseen liittyen.

Asukastilaisuudet

Tikkurilan kaavarunkotyötä on tehty samaan aikaan, kun maailmaa ja Suomea koettelee Koronavirus. Kevään Tikkurilan asemakaavoituksen asukastilaisuus 31.2.2020 peruttiin senhetkisen tautitilanteen seurauksena, joten tilaisuuteen ajateltu kaavarunkomateriaali julkaistiin kaavarungon internet-sivulla. Tikkurilan kaavarunkotyötä esiteltiin myös joulukuun Vantaan ratikka -yleisötilaisuudessa, jossa käsiteltiin ratikkaa erityisesti Tikkurilan suuralueella. Tämä tapahtuma järjestettiin 16.12.2020 Teams live -tapahtumana verkossa. Tilaisuutta seurasi 64 osanottajaa.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Mielipiteet OASiin

Tikkurilan kaavarungon 2020 osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 17.3.–7.5. 2020. Mielipiteitä saatiin 19 kpl. Lisäksi määräajan jälkeen saapui kirje, joka lisättiin mielipidekoontiin.

Poimintoja yksityishenkilöiden mielipiteistä: Toivotaan, ettei kaavarungon vireilläolo vaikuta poikkeuslupien käsittelyyn. Asematien kirjakaupan tulisi jatkaa toimintaansa, ja rakennus pitäisi kunnostaa. Tikkurilaa ei pidä tiivistää ainoastaan talouden ehdoilla, kerroksellisuus tulee säilyttää. Mahdollinen korkea rakentaminen tulisi sijoittaa radan läheisyyteen Jokiniemen puolelle. Tikkurilaan esitetään väljää ja viihtyisää asumista, joka houkuttelisi hyviä veronmaksajia. Toivotaan, että musiikki- ja teatteritalolle osoitetaan paikka. Pyöräilyn suosimisen ei katsota ratkaisevan vanhenevan väestön liikkumista. Kivijalkakaupat ja palveluyritykset tarvitsevat kohtuullisen määrän lyhytaikaisia pysäköintipaikkoja. Dixin edustan liikennejärjestelyjä pitäisi kehittää. Ratikan linjausta ehdotetaan siirrettäväksi Ratakujalta Lummetielle.

Poimintoja **taloyhtiöiden** mielipiteistä: On hyvä, että aluetta tutkitaan kokonaisuutena. Tavoitteina radan länsipuolisen asemanseudun suunnittelussa tulisi olla alueellinen pysäköinti, hybridirakentaminen ja luontevat reitit Dixin matkakeskukseen. Maanomistajia on kohdeltava tasapuolisesti ja mahdollistettava kiinteistöjen kehittäminen. Tikkurilan kaupalliset palvelut tarvitsevat toimiakseen sujuvat liikenneyhteydet ja pysäköintijärjestelyt. Etelän suunnasta saapumista/poistumista tulisi sujuvoittaa. Alueen vetovoiman turvaamiseksi päärautatieverkoston laajenemismahdollisuus tulee säilyttää. Ratakujan kautta kulkevaa ratikan tunnelilinjausta pidetään toteutuskelvottamana ja kalliina, sekä sen aiheuttamaa rakentamisen aikaista haittaa kohtuuttomana.

Kuva: Ratikka Kielotiellä.

Citycon Oyj toivoo, että tonttien asemakaavoitus voi edetä samaan aikaan kaavarunkotyön kanssa.

Heureka haluaa radan itäpuolisten pysäköintipaikkojensa säilyvän. Rakennuksen eteläpuolelle toivotaan laajennusmahdollisuutta tai lisää paikoitusta. Pohjoispuolen puisto voisi olla saumaton osa Jokivarren viheraluetta. Ajatus rantapuiston saunasta on hyvä.

Elisa Oyj edellyttää alueella sijaitsevien tietoliikennettä palvelevien rakennelmien ja kaapelointien ottamista huomioon. Muuttuvassa tilanteessa on arvioitava mahdolliset lisätarpeet tietoliikenteelle ja tarvittaessa osoitettava näille tilaa.

Väyläviraston mukaan tulee varautua kahteen pääradan lisäraiteeseen ja mahdollistaa Santaradan toiminta jatkossakin. Aseman ympäristössä tulee turvata esteettömyys, sujuvat liityntä- ja saattoyhteydet sekä riittävät pyörien ja autojen liityntäpysäkointipaikat. Kaavoitusvaiheessa on otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja tärinähaitat.

Suunnittelualueella sijaitsee historiallisia tieosuuksia siltoineen ja Suomen ensimmäiseen rautatiehen liittyviä rakenteita. **Vantaan kaupunginmuseo** edellyttää, että Suuren Rantatien linjauksen ja historialliseen tiemiljööseen liittyvien rakennusten, rakenteiden sekä kulttuurikasvillisuuden säilyttäminen tutkitaan jatkosuunnittelussa. Kaavarungon alueelle sijoittuu valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Vanhimmat rakennusperintökohteet on inventoitu ja suurelta osin jo suojeltu asemakaavoilla, mutta nuoremmasta rakennuskannasta puuttuvat riittävät inventointitiedot. Kaavarunkotyön yhteydessä ne tulisi selvittää.

HSL:n mukaan nykyiset bussiliikenteen reitit kattavat kaavarunkoalueen hyvin. Jatkossa bussiliikenteeseen tulee varautua myös Talvikkitiellä. Raitiotien toteutuessa tulee tarve siirtää Tikkurilasta lännen suuntaan kulkevaa bussiliikennettä ajamaan Peltolantietä, reitin sujuvoittamista tulee selvittää. Ehdotetaan Kielotien muuttamista joukkoliikennekaduksi Tikkurilantien ja Lummetien välisellä osuudella. Junaradan lisäraidevaraukset tulee säilyttää ja lisäraiteiden suunnittelussa on otettava huomioon raitiotien linjaus sekä raitiotien ja junan väliset vaihtoyhteydet. Raitioliikenteen käytävässä maankäytön ja kaupunkiympäristön kehittäminen on kannatettavaa.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy toteaa, että alueen tehostuessa myös muuntamotiheys ja keskijänniteverkon tarve kasvavat, ja tilatarpeiden vaatimukset tulee huomioida jo kaavoituksen alkuvaiheessa. Myös maakaapelien sijainti tulee ottaa huomioon, samoin Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkien sijainti.

Elinvoimainen Tikkurila raideyhteyksineen tukee myös pohjoisen ja koillisen Helsingin kaupunginosien kehitystä. **Helsingin maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelukokonaisuuden** näkökulmasta erityisesti Tikkurilantien varren kaupunkikehitys on myönteistä. Joen ranta-alueiden suunnittelussa tulee vahvistaa ekologisia yhteyksiä sekä mahdollistaa virkistyskäyttö monipuolisesti joen molemmilla rannoilla. Ala-Tikkurilan pientalovaltaiset alueet tulevat säilymään, eikä niiden kautta tule suunnitella ajoneuvoliikennettä Vantaan puolelle Heurekan olevaa huoltoyhteyttä lukuun ottamatta. Kävelyn ja pyöräilyn reitistön suunnittelu on hyvä tehdä yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.

Kaavarunkoalue sivuaa **Tikkurila Oyj:n** käytössä olevaa ja omistamaa tehdasaluetta, jossa on vireillä pitkän tähtäyksen maankäytön muutostyö. Kulttuuriympäristön suunnittelun tulee käsittää joen molemmat ranta-alueet ja niihin rajautuva maankäyttö. Ns. pääkonttorikortteli saattaa tulevaisuudessa muodostaa toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden Heurekan pysäköintialueen kanssa, mikä tulisi ottaa kaavarunkotyössä ja mahdollisesti kaavarungon rajauksessa huomioon. Teollisen toiminnan vaikutus sekä viranomaisten toiminnalle osoittamat vaatimukset tulee ottaa huomioon niin kauan, kun toiminta jatkuu.

Mikäli maankäytön muutokset aiheuttavat oleellista muutostarvetta vesihuoltojärjestelmille, tulee ratkaisuista päättää yhdessä **HSY:n** kanssa. Tuoreita vesihuollon esisuunnitelmia voi hyödyntää jatkosuunnittelussa. Kaupunkialueelle tulisi jäädä tarpeeksi isoja alueita, esim. pysäköintialueita ja aukioita, jotka soveltuvat kiertävän jätekeräyksen pysähdyspaikoiksi.

Senaatti-Kiinteistöt toivoo, että kaavarunko mahdollistaa ja ohjaa keskusta-alueen ja maankäytön tiivistymistä myös heidän hallinnoimillaan kiinteistöillä. Kaavarungon tulisi olla joustava, ja korttelija tonttikohtaiset käyttötarkoitusmerkinnät olisi hyvä jättää pääosin asemakaavatasolla ratkaistavaksi.

Maaliskuulle 2020 suunniteltu Tikkurilan alueen asukastilaisuus jouduttiin perumaan koronatilanteen vuoksi. Sisältöä, jota oli tarkoitus esitellä asukastilaisuudessa, koottiin diaesitykseksi hankkeen nettisivulle.

Asukkaiden ja muiden alueella toimivien näkemyksiä Tikkurilan keskusta-alueen kehittämisestä selvitettiin myös **kaavarunkokyselyllä**, joka oli auki 17.3. - 7.5.2020. Vastaajia oli yhteensä 512 ja vastauksia tai merkintöjä yhteensä 6508. Selostuksen suunnitelmaosassa on kunkin teeman kohdalla lyhyt koonti kyselyn tuloksista. Vastauksista koottu raportti on kokonaisuudessaan hankkeen nettisivulla ja kaavarungon lautakuntamateriaalin liitteenä.

Kuva: Talkoot Keravanjoella, ©Aineistopankki

4 Vaikutusten arviointi

4.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Tikkurilan sijainti osana pääkaupunkiseutua sekä sen yhteydet lentokentälle tekevät Tikkurilasta merkittävän keskuksen. Tikkurilan asema on maan kolmanneksi vilkkain ja sen merkitys erityisesti seudullisena ja kansainvälisenä joukkoliikenteen vaihtoasemana vahvistuu, jos suunnitellut ratahankkeet, kuten Vantaan ratikka ja lentorata toteutuvat. Mikäli lentoradan sijaan rakennetaan pääradan lisäraiteet, säilyy alueen sijainti myös kotimaisten yhteyksien asemana. Alue rakennettuna, sekoittuneena kaupunkikeskusta-alueena säilyy ja vahvistuu.

Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus, jossa on pääosin rakennettua kaupunkiympäristöä, mutta myös rakentamatonta maata. Kaavarunko vahvistaa ylempien suunnitelmatasojen, seudullisten suunnitelmien sekä kaupungin omien ohjelmien tavoitetta tiivistää Tikkurilan keskusta-aluetta yhtenä kaupungin pääkeskuksista. Tikkurilan tiivistyessä sen rooli pääkaupunkiseudun merkittävänä keskusta-alueena korostuu.

Kaavarunkoalue kehittyy pääosin toiminnoiltaan sekoittuneena keskustarakenteena. Suunnitelma mahdollistaa 10 000 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle 2040 mennessä. Rakentamista ohjataan olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen sitä kestävästi tiivistäen. Tiivistämällä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuus paranee, käyttäjät lisääntyvät, palvelut monipuolistuvat sekä elinkeinoelämä voi hyvin ja taloudellinen kasvu mahdollistuu. Asumisen mahdollisuudet lisääntyvät ja asumisen ratkaisuissa pyritään monipuolisuuteen. Purkavan uudistamisen rinnalla tarkastellaan korjaamista ja tonttikohtaista lisärakentamista. Rakennustaiteellisesti arvokkaat kohteet on kaavarunkotyön yhteydessä selvitetty ja arvokas rakennetun ympäristön perinne säilyy osana muutosta. Työpaikkakehitykselle varataan mahdollisuuksia, tavoitteena on 4000 uutta työpaikkaa 2040 mennessä.

Asukkaat sijoittuvat palveluiden lähelle hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Vantaan ratikka lisää yhteyksiä pääkaupunkiseudun raideverkostoon ja lentokentälle. Pääradan ja kehäradan varren asukaskehitys lisää raiteiden käyttäjiä ja lisää asioijia Tikkurilan asemanseudulla. Alueen kunnallistekninen infrastruktuuri on pääosin rakennettu, mutta sitä tulee jatkossa uudistaa osana hankkeita.

4.2 Vaikutukset kaupunkikuvaan ja kulttuuriympäristöön

Kaavarungon päämääränä on ohjata kasvun suunta niin, että Tikkurila kasvaa kestävästi paikallisia vahvuuksia hyödyntäen. Alueen erityinen arvo on sen monipuolinen kerroksellisuus, josta pidetään kiinni. Rakennettu keskusta-alue uudistuu osin sitä tiivistämällä ja arvokkaat kohteet säilyvät osana muutosta. Tulevaisuudessa Tikkurila on entistä houkuttelevampi niin asukkaiden, työntekijöiden, yritysten kuin alueella vierailevien näkökulmasta.

Kaupunkikuva ja -rakenne

Tikkurilan maanomistus on hajautunutta, ja rakennuskanta vaihtelevaa sekä iältään, rakennustyypeiltään että materiaaleiltaan. Kaavarunko tunnistaa kerroksellisuuden ja kirjavuuden osaksi alueen identiteettiä. Tiivistämisen tavoitteena ei ole yhdenmukainen uusi Tikkurila, vaan jatkuva, mutta hallittu muutos. Alue uusiutuu pala kerrallaan kiinteistönomistajien ja kaupungin yhteistyössä, ja kaavarungon periaatteet ohjaavat kehitystä.

Tikkurilasta rakentuu aitoa kantakaupunkia, jossa kaupalliset toiminnot, toimistot ja asuminen voivat sijaita samassa korttelissa tai rakennuksessa. Alue tulee olemaan entistä urbaanimpi, monimuotoisempi sekä joustavampi muutoksille. Kaavarungon kävelykeskusta ja Kielotien joukkoliikennepainotteinen katu muodostavat eloisan ytimen, jossa arki on sujuvaa ja liikkuminen helppoa ja turvallista. Kävelypainotteinen kestävän liikkumisen alue monipuolisine palvelui-

©Aineistopankki

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

neen on Vantaan ratikan myötä nykyistäkin paremmin joukkoliikenteellä saavutettavissa.

Tiivistämisellä tuetaan Tikkurilan katuverkolle tyypillistä vaihtelua: vilkkaat pääkadut rajautuvat tehokkaaseen ja toiminnallisesti sekoittuneeseen korttelirakenteeseen, jonka kivijalkakerrokset muodostuvat liike- ja palvelutiloista. Aseman ympäristöön syntyy korkeaa rakentamista nykyisten arvorakennusten lomaan. Vehreillä välikaduilla mittakaava on pienempi ja korttelirakenne avoimempi. Tikkurilan väri- ja materiaalimaailma on rikas ja rouhea, siinä painottuvat värikkäät rappauspinnat ja tiili sekä muut aidot materiaalit.

Nykyisen keskusta-alueen laajentuessa radan itäpuolelle syntyy uutta kaupunkirakennetta, jonka vahvuudet lisäävät entisestään kaavarunkoalueen moni-ilmeisyyttä. Jokiniemen kampusalue on ainutlaatuinen mahdollisuus suunnitella ja rakentaa uusi kaupunginosa joukkoliikenteen solmukohtaan ja kiinteäksi osaksi vilkasta kantakaupunkia. Kampusalueelle sijoittuu koulutustilojen ohella sitä tukevia toimintoja ja ulkotiloja sekä liike-, palvelu-, toimisto- ja asuinrakentamista. Keskeisinä teemoina ovat monikäyttöisyys, yhteiskäyttöisyys ja muunneltavuus sekä sisä- ja ulkotilojen lomittuminen saumattomasti toisiinsa. Pääosa alueesta sijoittuu korkean rakentamisen tarkastelualueelle. Konsulttityön kautta Jokiniemen kampukselle haetaan laadukasta ja raikasta kokonaisratkaisua ja vahvaa identiteettiä. Alue tukeutuu uuteen pohjoiseteläsuuntaiseen viheryhteyteen, joka johtaa Hiekkaharjusta kampusalueen läpi jokirantaan.

Kulttuuriympäristö

Kaavarunkoalue on parhaillaan voimakkaassa muutoksessa, jossa mm. 1970-luvulla rakennetut virastokorttelit ja 1956 rakennettu kirkko korvautuvat uudella hybridirakentamisella. Kaavarunko tukee muutoksen jatkumoa, ja mahdollistaa alueen merkittävän tehostamisen. Tiivistyvässä kaupungissa on kuitenkin päämääränä myös säilyttää alueen kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja ympäristöjä. Monimuotoisuus ja ajallinen kerrostuminen ovat tärkeitä niin alueen identiteetin, asukasviihtyvyyden kuin kulttuuriympäristön vahvuuksia hyödyntävän elinkeinoelämänkin kannalta.

Tikkurilanranta on kulttuurihistoriallisesti merkittävää ympäristöä vanhoine teollisuusrakennuksineen ja puistoineen. Silkin tehtaan rakennukset ovat jo löytäneet uusia käyttötarkoituksia, ja jatkossakin korttelissa pyritään yhdistämään uutta ja vanhaa sopuisasti sekä lisäämään toiminnallisuutta. Keravanjoen varsi on merkittävää kulttuuriympäristöä Heurekalta Hanabölen pelloille asti. Jokivarren käyttäjämäärän kasvaessa kasvaa alueen saavutettavuutta ja virkistyskäyttöä pyritään parantamaan maankäytön ratkaisuilla. Keskusta-alueen tiivistämisellä säästetään rakentamisen paineilta kaavarungon tuntumassa sijaitsevia kulttuurimaisemaltaan merkittäviä alueita, esim. Hanabölen peltoalueita.

Tikkurilan 1950-luvulla ja sitä aikaisemmin valmistunut rakennuskanta on inventoitu ja osin suojeltu jo aiemmin. Yksittäisistä rakennuksista muun muassa vanha asema sekä vanhat tehdasrakennukset ovat suojeltuja. Kaavarunkotyön tueksi kaupunginmuseo on inventoinut 1960–1990-lukujen rakennuskantaa, jotta kaikkien vuosikymmenten parhaat esimerkit voivat säilyä osana kerroksellista kaupunkia. Kaavarungossa on tunnistettu myös alueellisia arvoja: Kukkaketoa, Oksanmäkeä, Jokirannan pientalovyöhykettä ja Hiekkaharjuntien ympäristöä kehitettäessä säilytetään kunkin alueen ominaispiirteitä kuten mittakaava- ja materiaalimaailmaa.

Vanhojen rakennusten rakennushistoriallista merkitystä sekä suojeluvaatimuksia arvioidaan tarkemmin asemakaavojen uusiutumisen yhteydessä. Tikkurilaa halutaan kehittää uuden ja vanhan tasapainoa hakien. Kohdekohtaisesti punnitaan peruskorjauksen, lisärakentamisen, käyttötarkoituksen muutoksen ja/tai purkavan uudistamisen mahdollisuudet.

Purkava uudistaminen

Viime vuosina purkavasta uudistamisesta on tullut käytetyin keino Tikkurilan keskustan uudistamisessa. Kaavarungon tavoitteena on monipuolinen kehitys ja kerroksellinen kaupunki, jossa rakennusten purkaminen edellyttää tapauskohtaista tiivistämisen vaihtoehtojen kartoitusta. Näkökulmana tulee olla koko kaupunginosan tulevaisuus, vaikka ratkaisuja tehdään tonttikohtaisesti.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Purkaminen on teknistaloudellisesta näkökulmasta kiinnostavaa Tikkurilan kaltaisella suhteellisen väljästi rakennetulla alueella, jossa asuntojen hinnat ovat nousussa, ja tonttien tehokkuutta on usein mahdollista nostaa merkittävästi. Rakennusten korvaaminen uusilla mahdollistaa esteettömät ja energiatehokkaat asunnot sekä tämän päivän tarpeisiin vastaavat toimistotilat. Kasvun voimakas keskittäminen jo rakennetulle alueelle valmiin infran ääreen säästää sekä kaupungin kustannuksia että lähiseudun rakentamattomia luonnonalueita. Parhaimmillaan rakennusten korvaaminen uusilla myös palvelee toimintojen sekoittumista ja katutilan avoimuutta sekä tuo mukanaan uusia kaupunkivihreän mahdollisuuksia. Kun päätetään purkaa, on kuitenkin huolehdittava purkamisen tavasta ja mahdollisuuksien mukaan kierrättää purettavaa materiaalia. Kiertotalousajattelu ja siihen liittyvä tuleva lainsäädäntö tulee vaikuttamaan purkamiseen liittyviin ratkaisuihin. Uuden rakentamisen valinnat vaikuttavat kohteen hiilineutraaliuteen ja energiatehokkuuteen, joiden tulee olla purettua rakennusta huomattavasti paremmat.

Kestävän kehityksen kannalta purkava saneeraus ei ole edullinen ratkaisu: sekä purkaminen että uudisrakentaminen aiheuttavat runsaasti hiilidioksidipäästöjä rakennuksen elinkaareen nähden. Riskinä on myös kaupungin kerroksellisuuden mureneminen tontti tontilta ja alueen vapaa-alueiden, viheralueiden sekä sitä kautta resilienssin väheneminen. Hallitsematon rakennuskannan korvaaminen uudisrakentamisella saattaa tuottaa suuren määrän yhden ajan tehokasta ja samankaltaista rakentamista, joka ei kestä aikaa yhtään edellisiä ratkaisuja paremmin. Mikäli purkamisesta tehdään säännönmukainen vaihtoehto rakennuksen kunnossapidolle, vaarana on myös rakennusten huollon laiminlyöminen ja niiden eliniän lyheneminen. Jatkuvat purkamisspekulaatiot saattavat huolestuttaa asukkaita, aiheuttaa vanhojen asuntojen hinnan laskua ja jopa kielteistä sosiaalista kehitystä.

Kaavarunko ohjaa nykyisen rakennuskannan säilyttämiseen ja peruskorjaamiseen mm. suuntaa antavien tonttitehokkuuksien vaihtelulla. Vilkkaiden pääkatujen varsilla purkava uudistaminen on todennäköisempää, mutta kaavarunkoalueen laitamille ja keskustakorttelien sisäosiin esitetään maltilliseen tonttien ja kortteleiden lisärakentamiseen soveltuvia tehokkuuksia. Toisena kerroksellisuutta suojaavana keinona on ollut kaupunginmuseon toteuttama nykyisen rakennuskannan inventointi ja arvotus, joka jatkossa otetaan huomioon asemakaavamuutostyössä.

4.3 Vaikutukset asukkaisiin

Kaavarunko mahdollistaa asunnot 10 000 uudelle asukkaalle Tikkurilan keskusta-alueella. Lisäys toteutuu uudisrakentamisella, joka lomittuu nykyiseen rakennuskantaan ja osin korvaa sitä. Myös työpaikat ja palvelut kehittyvät, ja alueesta kehittyy toiminnoiltaan sekoittunutta kantakaupunkia. Kaupunkirakenteen tiivistämisellä ja uudistamisella parannetaan joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä työpaikkojen ja palveluiden läheisyyttä ja monipuolisuutta. Sekä nykyisten että uusien asukkaiden arki on entistä sujuvampaa, ja päivittäiset asiat hoituvat helposti myös kävellen. Samalla tuetaan liikkumisen tasa-arvoa ja esteettömyyttä lasten, vanhusten sekä vammaisten kannalta. Nykyistä urbaanimpi ympäristö tukee asukkaiden ja alueen muiden käyttäjien kestävää elämäntapaa sekä vähentää kasvihuonepäästöjä. Liikkumisen monet vaihtoehdot myös vähentävät riskiä siitä, että autoliikenne ja pysäköinti ruuhkautuu alueen käyttäjämäärän kasvaessa.

Tiivistäminen täydentää ja lisää asumisen kirjoa alueella. Jatkossa Tikkurilan asuntokantaan sisältyy eri ikäisiä rakennuksia, vaihtelevia rakennus- ja asuntotyyppejä sekä monipuolisia hallintamuotoja. Uudisrakentaminen tuo mukanaan mm. asumisen tornitaloissa ja hybridikorttelit, joissa asuminen ja muut toiminnot sijaitsevat lomittain tai päällekkäin. Pienempää mittakaavaa puolestaan voivat muodostaa kortteleiden sisäosiin tai kattopihoille sijoittuvat rivi- tai kaupunkipientalot asuntopihoineen. Kaupungin ohjauksella turvataan myös kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset voimakkaasti kehittyvällä alueella.

Tällä hetkellä kaupunkiympäristö ja sinne rakentuva asuntokanta houkuttelee etenkin yksin ja kaksin asuvia nuoria aikuisia. Tulevaisuudessa Tikkurila on väestöltään entistä monipuolisempaa, ja aluetta suunnitellaan myös lapsiperheiden, ikääntyneiden ja erityisryhmien näkökulmasta. Tarkoituksena on eriytymiskehityksen ehkäisemisen lisäksi mahdollistaa elinkaariasuminen alueella, eli tarjota asukkaille mahdollisuuksia muuttaa elämäntilanteen muuttuessa lähelle edellistä kotiaan.

©Aineistopankki

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

4.4 Vaikutukset elinympäristöön

Ympäristöhäiriöt

Tikkurilan alueen erityisenä haasteena ovat ympäristöhäiriöt, joilta suojautuminen ratkaistaan jokaisen kaavahankkeen yhteydessä. Alla on kuvattu kaavarungon haasteita ja mahdollisia vaikutuksia lähtötilanteeseen.

Melu

Tikkurilan kaavarunkoaluetta kehittäessä tulee huomioida lentomelu, tiemelu ja rautatiemelu. Tikkurilan keskusta-aluetta tiivistäessä tarkastellaan melua osana asemakaavoitusta. Riittävä äänitasoero tulee määrätä asemakaavassa, jotta sisätilojen ja ulkotilojen kulloinkin tarvittava melusuojaus ratkaistaan. Kaavarunko mahdollistaa jo rakennetun keskusta-alueen melutilanteen kehittymisen nykyistä paremmaksi tiivistämällä rakennetta ja rajaamalla suurimpia tiemelunlähteitä rakennuksilla.

Rakennushankkeiden yhteydessä huolehditaan lentomelun torjuntaa koskevista äänitasoeron ohjearvoista. Koko Vantaan alueella on meluntorjuntatarve lentomelua vastaan, mikä edellyttää vähintään äänitasoeroa 28 dB asuin-, potilas ja majoitus sekä opetus- ja kokoontumistiloissa.

Asemakaavoituksen yhteydessä tarkastellaan mahdollinen melu ja selvitetään tarvittava rakennuksen äänitasoero. Rakennuksen sijoittelulla voidaan suojata ulkotiloja melunlähteiltä, sisätiloja suojaa rakenteiden melusuojaus. Kaavarunko mahdollistaa alueen rakenteen tiivistymisen ja merkittävimpien katuvarsien rakentumisen tiiviisti. Tämä suojaa kortteleiden pihapuolta melulta. Rakenteiden ja parvekkeiden melusuojaus tulee määritellä erikseen. Useimmiten hankkeista teetetään meluselvitys. Merkittävimmät tiemelunlähteet Tikkurilan kaavarunkoalueella ovat Kielotie, Talvikkitie, Tikkurilantie, Valkoisenlähteentie, Jokiniemenkatu, Lummetie ja Hiekkaharjuntie.

Rautatiemelu rasittaa radanvartta. Ratavarren rakentuessa tulee huolehtia siitä, että melun ohjearvot täyttyvät. Uusi rakentaminen tulee sijoittaa siten, että ulkotilojen päivä- ja yöohjearvot täyttyvät. Sisätilojen melusta huolehditaan rakennuksen ja sen osien äänitasoerovaatimuksella. Lyhytaikainen, voimakas melu otetaan huomioon.

Vantaan ratikasta on teetetty meluselvitys, jonka seurauksena ratikan reitille suunnitellaan melusuojauksia, esimerkiksi meluaitoja. Ratikan melu otetaan huomioon myös asemakaavahankkeissa, joiden yhteydessä teetetään meluselvitykset. Näin melu huomioidaan ratikan hankkeen lisäksi osana asemakaavoitustyötä.

Runkomelu

Kaavarunkoalueen pohjoisosassa on Pääradan ympäristössä hiekkamaata, jonka riskinä on runkomelun syntyminen alle 130 metrin etäisyydellä radasta. Tällä alueella asemakaavatyön yhteydessä määrätään runkomelun huomioonottamisesta rakentamisen yhteydessä. Kaavarunkoalueen tiivistyessä runkomelun aiheuttamat riskit huomioidaan asemakaavoituksessa ja huolehditaan runkomelun ehkäisystä uusissa rakennushankkeissa.

Tärinä

Vilkasliikenteisten väylien ja junaradan ympäristössä olevien savimaiden rakentamisessa tulee huomioida väylien liikenteen aiheuttama mahdollinen tärinä. Alle 200 metrin etäisyydellä pääradasta ja alle 50 metrin etäisyydellä raskaasta katuliikenteestä savimaalla tulee asemakaavassa määrätä tärinästä. Rakennettavan kohteen tärinäolosuhteet tulee suunnitella riittävän hyviksi määräämällä tärinän heilahdusnopeuden raja-arvosta. Kaavarunkoalueen kehittyessä asemakaavoitus huomioi mahdollisen tärinän ja huolehtii kaavamääräyksin tärinän suhteen turvallisen rakentamisen toteutumisesta.

Ilmanlaatu

Tikkurilan kaavarunkoalueella haasteena ovat liikenteen aiheuttamat hengitettävät hiukkaset (PM10) vilkkaimpien katujen läheisyydessä. Vaikka vuosiraja-arvot eivät ole ylittyneet Tikkurilan kahdessa ilmanlaadun mittausasemalla, on niissä mitattu muutamia vuorokausiraja-arvon ylityksiä WHO:n ja kuukausittaisia ylityksiä Valtioneuvoston ohjeisiin verrattuna. Kaavoja laadittaessa sovelletaan Uudenmaan elinkeino-. liikenne- ja ympäristökeskuksen ilmanlaatuohjeistusta. Tiiviissä täydennysrakennusympäristössä tämä tarkoittaa ilmanoton sijoittamisen ohjeistusta rakennusten puhdasilmaisemmille puolille, mikä tulee määrätä kaavoissa. Kaupunkirakenteen tiivistyminen mahdollistaa ulko-oleskelutilojen rajaamisen huonon ilmanlaadun yhteydestä, mutta saattaa lisätä kadunvarsia tiivistettäessä syntyvien katukuilujen huonoa ilmanlaatua.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Liikenteen päästöt

Liikenteestä aiheutuvat päästöt ovat merkittävä osa Vantaan kaupungin päästöistä ja vuoden 2019 kasvihuonepäästölaskennan mukaan ne muodostivat reilun kolmanneksen koko kaupungin päästöistä. Liikenteen kasvihuonepäästöjä voidaan vähentää vaikuttamalla liikennesuoritteeseen, kulkumuotojakaumaan tai yksikköpäästöihin.[17] Näistä kahteen ensimmäiseen voidaan vaikuttaa mm. kaavoituksen ratkaisuilla.

Onnettomuusvaaralliset kohteet

Kaavarunkoalue sijaitsee Seveso III-direktiivin mukaisella turvallisuusselvityslaitos Tikkurila Oyj:n yhden kilometrin konsultointivyöhykkeellä, mikä tulee huomioida asemakaavoituksen yhteydessä ja pyytää tarvittavat lausunnot Tukesilta ja pelastusviranomaiselta. Asemakaavoitus huomioi laitoksen sijainnin ja sen mahdolliset vaikutukset uuteen rakentamiseen ja määrää tarvittavat suojatoimenpiteet asemakaavassa.

Pilaantuneet maat

Teollisuushistorian perintönä kaavarunkoalueella on pilaantuneita maa-alueita. Tällaisten maa-alueiden tila ja tontin maaperän puhdistaminen tulee ohjeistaa asemakaavoituksen yhteydessä. Kaavarunkoalueen kehittyessä mahdolliset epäpuhtaat maat puhdistetaan hanke kerrallaan.

---

[17] Alueelliset hiilineutraalisuuselvitykset -työ, tekeillä Vantaan kaupungilla

© Aineistopankki

4.5 Vaikutukset työhön ja palveluihin

Yleisesti

Yleiskaavan 2020 ja Tikkurilan kaavarungon myötä Tikkurilan sekoittuneen rakenteen keskusta-alue laajenee. Suunnitelmat mahdollistavat työpaikkojen lisääntymisen Tikkurilan keskusta-alueella. Nykytilassa kaavarunkoalueen rakennetusta kerrosalasta noin puolet on muuta kuin asumista. Kun alueen kasvu jatkuu ja kehittyy, vähenee työpaikkojen suhteellinen osuus rakennetusta kerrosalasta, mutta työpaikkojen määrä kasvaa. Kaavarungon tavoitteellinen työpaikkamäärän lisäys Tikkurilan keskusta-alueella on 4000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä.

Kaavarunko ohjaa sekoittunutta kaupunkirakennetta sekä kivijalkaliiketilojen ja työpaikkojen sijoittumista alueelle. Kaavarungon kivijalkaliiketila- ja työpaikkarasterimerkinnät edistävät niin toimistotilojen, yksityisten palveluiden kuin kaupan tilojen rakentumista alueelle. Myös julkisille palveluille löytyy tilaa keskustasta. Kaavarunkoon on merkitty nykyiset Y-tontit julkisten palveluiden käyttöön, sekä merkitty kolme uutta aluetta, jossa palvelurakentamista tulee tarkastella alueiden kehittyessä. Julkisen sektorin työpaikkoja löytyy myös yksityisen sektorin omistamista tiloista.

Lisääntyvä työpaikkamäärä on seuraus alueen profiilista seudullisena, hyvin saavutettavana, työpaikkakeskittymänä ja alueen kehittämisestä sekoittuneena keskusta-alueena sekä väestömäärän kasvusta, jolloin yksityisten ja julkisten palveluiden käyttäjiä on enemmän. Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne hyvällä saavutettavuudella houkuttelee niin asukkaita, yrityksiä, työntekijöitä kuin alueella vieraileviakin. Väestönkasvu parantaa myös yrityksille tärkeää työvoimasaavutettavuutta.

Alueen erityisyyden rakentaminen on mahdollisuus: toimitilarakentaminen, lentokentän läheisyydestä hyötyvä työpaikkarakentaminen, sujuvat yhteydet seudulle ja lentokentälle, julkisen sektorin työpaikat ja vapaa-ajan toimintojen kehittäminen sekä kehittyvä kaupan tarjonta. Alueella on erityinen rooli kaupungin hallinnollisena keskuksena. Kaavarunko mahdollistaa sen, että Tikkurila säilyy merkittävänä työpaikkakeskittymänä seudulla ja sen työpaikkamäärä lisääntyy vähitellen.

Yksityiset palvelut, toimitila ja kauppa

Yleiskaavan keskusta-alueiden, joista yksi on Tikkurila, tavoitteena on liike- ja toimitilan kehittyminen. Tikkurilan kaavarunko tukee yleiskaavan tavoitetta. Tikkurilan sekoittunut keskustarakenne laajenee ja mahdollistaa monipuolisen työpaikkakehityksen. Joukkoliikenteeseen tukeutuvalla tiivistävällä kasvul-

la mahdollistetaan nykyistä vahvemmat yksityiset palvelut ja erikoistuneempi kauppa sekä niiden hyvä saavutettavuus.

Kaavarungon kivijalkaliiketilamerkintä mahdollistaa pienimittakaavaisen kaupan, kahvilat ja ravintolat. Kivijalkoihin voi sijoittua myös toimistotyöpaikkoja. Kaavarunkoon merkitty työpaikkarasteri edellyttää työpaikkojen sijoittumisen tarkasteluja hankkeiden osana. Rasterin alueelle on tarkoitus mahdollistaa toimitilaa, kaupan tiloja ja pienempiä toimi- ja liiketiloja. Laajentuneella sekoittuneen kaupunkirakenteen alueella on mahdollisuus kehittää tonttien käyttöä eri tarkoituksiin, asumisen rinnalla työpaikkatarkoituksiin tai hybridikortteleiksi tai -rakennuksiksi.

Tikkurilassa keskusta-alueelle voi sijoittaa merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköitä. Alueella toimii Prisma. Suuryksiköt saattavat tuoda asiakkaita myös lähialueen muille palveluille, kuten erikoisliikkeille, mutta ne saattavat myös heikentää muiden kaupallisten palveluiden mahdollisuuksia. Tikkurilan kauppa kilpailee mm. Jumbon ja Triplan kanssa. Kasvava asukasmäärä ja uudet työpaikat tukevat Tikkurilan pysymistä kilpailussa mukana. Uusille kaupoille on mahdollisuuksia.

Julkiset palvelut

Kaavarunkoon on merkitty alueen nykyiset Y-tontit julkisten palveluiden käyttöön sekä kolme uutta palveluiden tarkastelu -merkintää. Kun väestömäärä kasvaa, tarvitaan lisää julkisia palveluita. Muutos kohdistuu merkittävimmin varhaiskasvatuksen ja peruskoulutuksen tarpeisiin. Myös ammatillisen ja toisen asteen koulutuksen hankkeita on tulossa alueelle. Päiväkoti- ja peruskoulupalveluita tarkastellaan suuralueittain ja osa kehityksestä sijoittuu kaavarunkoalueen ulkopuolelle Tikkurilan suuralueelle. Kaavarunkoalueella nähdään mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen sijoittumiselle sekä toisen asteen koulutuksen sijoittumiselle alueella. Jokiniemen Oppimiskampusaluetta suunnitellaan ammatillisen ja toisen asteen koulutuskeskittymäksi junaradan itäpuolelle. Muita merkittäviä julkisen sektorin hankkeita kaavarunkoalueella ovat tulevaisuuden hyvinvointikeskus, kaupungin uusi toimitila Kielotie 13:een sekä kaavarunkoalueen läheisellä ulkopuolella sijaitsevan Tikkurilan urheilupuiston kehitys sekä lähikoulujen lisärakennushankkeet. Kulttuurin kehittämiselle on kysyntää ja se on alueen mahdollisuus. Palveluiden lisääntyminen vahvistaa alueen palvelurakennetta ja tuo palvelut entistä saavutettavammiksi tikkurilalaisille.

4.6 Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Kaavarungossa mainitaan, että saavutettavuus on Tikkurilan valtti. Tikkurilassa onkin jo nykyisin vahvat joukkoliikenneyhteydet ja alue sijaitsee melko lähellä suuria ajoneuvoliikenteen väyliä. Kaavarungossa kasvua kohdistetaan olemassa olevaan rakenteeseen ja pääosin olemassa olevien yhteyksien varteen. Uusiakin yhteyksiä kaavarungossa on osoitettu: mm. Vantaan ratikka ja pyöräliikenteen baanoja. Kasvu aiheuttaa kuitenkin myös haasteita, kun alueella on enemmän liikkujia, mikä tarkoittaa enemmän matkoja ja toisaalta maankäytön eri toiminnot kilpailevat samasta tilasta sekä resursseista. Esimerkiksi liikennesuunnittelun kannalta tämä tarkoittaa priorisointia kaupungin ja sen asukkaiden näkökulmasta. Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa tämä näkyy eri kulkumuotojen priorisoimisena erilaisilla alueilla. Liikkumisen ohjaus on tärkeää myös liikenteen ympäristövaikutusten sekä liikenneturvallisuuden kannalta.

Vaikutukset liikenteen määrään

Vantaan liikennepoliittisen ohjelmaan verrattaessa kaavarungon alue kuuluu keskuksien ja kestävän liikkumisen liikkumisalueisiin. Molemmilla alueilla suositaan erityisesti kestäviä kulkumuotoja: kävelyä, pyöräliikennettä ja joukkoliikennettä. Yhtenä kaavarungon suunnitteluperiaatteena onkin rakentaa kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta. Kaavarunko tiivistää maankäyttöä Tikkurilan keskustassa ja sen tarkoituksena on tuoda palvelut, työpaikat ja asutus lähelle toisiaan. Kaupungin kasvua kohdistetaan olemassa olevaan rakenteeseen ja kaavarunko mahdollistaakin alueelle merkittävän määrän uusia asukkaita sekä työpaikkoja. Tämä tarkoittaa huomattavaa määrää uusia liikkujia, mikä vaikuttaa suoraan alueen liikennesuoritteeseen. Toisaalta keskusta-alueen tiiviys ja sekoittunut maankäyttö vähentävät ihmisten liikkumistarvetta sekä lyhentävät monia liikuttavia matkoja. Useat näistä matkoista onkin hoidettavissa kävellen ja pyöräillen. Kävelyä ja pyöräliikennettä tukee myös keskustan ohittavan ajoneuvoliikenteen ohjaaminen keskusta-aluetta kiertävälle kehälle (Tikkurilantie, Talvikkitie, Valkoisenlähteentie ja Jokiniemenkatu). Näiltä osin kaavarungon ratkaisut tukevat kaupungin tavoitteita ja linjauksia.

Vantaan ratikan suunnittelun yhteydessä on tarkasteltu liikenteen toimivuutta Tikkurilassa. Toimivuustarkastelujen ja uusimpien (2/2021) suunnitelmien perusteella suurimmat liikennevirrat kulkevat Talvikkitiellä ja Tikkurilantiellä. Liikennelaskentatietoihin verrattuna vuoden 2030 ennusteen liikennemäärä kasvaa pohjoisetelä-suunnassa Talvikkitiellä ja vähenee Kielotiellä, Tikkurilantiellä ja Ratatiellä.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Suurin liikennemäärän kasvu on Talvikkitiellä etelästä pohjoiseen, jossa kasvua on 22 % nykytilanteesta. Keskimäärin vuoden 2030 ennusteenliikennemäärä on Tikkurilantien liittymissä 12 % vuoden 2018 ja 2019 liikennelaskentatietoja pienempi.

Vaikutukset liikkumismuotoihin

Kaavarunko laajentaa keskusta-aluetta erityisesti junaradan itäpuolelle. Rata aiheuttaa merkittävän estevaikutuksen liikkumiselle alueen sisällä ja tätä on pyritty helpottamaan merkitsemällä kaavaan uusia yhteyksiä radan yli tai ali. Kaikkiaan kaavarungossa on esitetty seitsemän rautatien alittavaa tai ylittävää yhteyttä ja tämä tukee sekä alueen sisäistä kävelyä ja pyöräilyä että alueen läpi kulkevaa liikennettä. Kävelykeskusta laajenee myös radan länsipuolella. Kävelypainotteinen ydinalue parantaa kävelijöiden sekä pyöräilijöiden liikenneturvallisuutta ja tukee esteetöntä liikkumista.

Alueen sisäistä ja Vantaan keskuksien välistä liikennettä parantaa myös Vantaan ratikka. Ratikka parantaa erityisesti Itä- ja Keski-Vantaan poikittaisia joukkoliikenneyhteyksiä ja yhdessä Tikkurilan kautta kulkevien junien sekä bussiliikenteen kanssa se tarjoaa Tikkurilasta erinomaiset joukkoliikenneyhteydet seudulle. Vantaan ratikan yleissuunnitelman yhteydessä tehdyn matkustajamääräennusteen mukaan valtaosa ratikan kyytiin nousseista matkustajista kulkee Tikkurilan matkakeskuksen kautta.

Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteet sekä joukkoliikenteen palvelutaso vaikuttavat olennaisesti kulkumuotojakaumaan. Laadukas kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuuri: miellyttävä ympäristö, sujuvat ja turvalliset yhteydet sekä joukkoliikenteen osalta mm. kävelyetäisyys pysäkeille ja ympäristön miellyttävyys ovat keskeisiä asioita kyseisten kulkumuotojen houkuttelevuuden lisäämiseksi. Reittien ympäristöön ja laadukkuuteen voidaan vaikuttaa määräyksillä asemakaavoituksen yhteydessä. Näin voidaan luoda edellytyksiä sekä mahdollisuuksia autottomalle elämäntavalle. Tarkoituksena ei ole kieltää yksityisautoilua vaan tarjota sille kilpailukykyinen vaihtoehto. Erityisen merkittävä vaikutus kulkumuotojakaumaan on liikenteen hinnoittelulla, mutta tähän ei voi vaikuttaa kaavarungon ratkaisuilla.

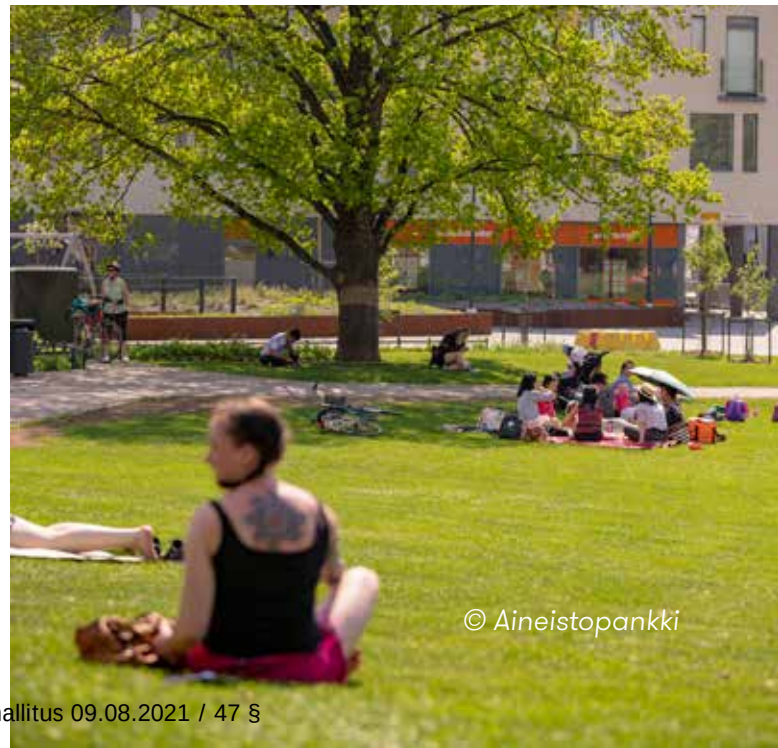
Liikkumiseen kaavarungon alueella vaikuttaa lisäksi pysäköinnin ratkaisut. Liityntäpysäköintipaikat sekä ajoneuvo- että pyöräliikenteelle tukevat joukkoliikenteen käyttöä ja mahdollistavat matkaketjuja, joissa matka Tikkurilasta muualle jatkuu joukkoliikenteellä. Pysäköinnin ratkaisut tulevat olemaan yhä enemmän keskitettyjä ja pysäköintipaikkojen käyttö tehostuu, kun pysäköintipaikkoja rakennetaan vähemmän kuin ennen. Tavoiteltava tehokkuus saavutetaan muun muassa vuorottaiskäytöllä. Rajoitettuja, tietylle käyttäjäryhmälle tarkoitettuja pysäköintipaikkoja on yhä vähemmän ja asiointiin tarkoitetuilla kadunvarsipaikoilla kierto nopeutuu.

4.7 Vaikutukset luontoon ja virkistykseen

Tiivistämisen ja asukasmäärän lisääntymisen vaikutuksia luontoon ja virkistykseen kompensoidaan säilyttämällä keskeiset viheralueet, kehittämällä puistoja ja yhteyksiä sekä tonteilla käytettävien vihertehokkuusperiaatteiden avulla. Luontoarvoja tuetaan kytkeytyneen viherrakenteen avulla, joka lisää mm. luonnonmonimuotoisuutta ja ilmastonmuutoksen sopeutumista.

Kaavarunkoalueella säilytetään luonto- ja virkistysarvoiltaan sekä ekosysteemipalvelutarjonnaltaan keskeinen Keravanjokilaakso, jota kehitetään monipuolisena kaupunginosapuistona ja virkistysyhteytenä luontoarvot säilyttäen. Kun Keravanjokilaakson ekologisena runkoyhteytenä toimiva jokikäytävä puustoineen säilyy ja käyttöä ja kulkua ohjataan, lisääntyvän käytön vaikutuksia luontoon voidaan vähentää. Hulevesien viivyttäminen ja laadullinen hallinta ennen Keravanjokeen purkua vähentää tiivistämisen ja rakentamisen vaikutuksia veden laatuun ja sitä kautta joen eliöstöön (mm. saukko, lohikalat, vuollejokisimpukka).

Virkistyskäytön kannalta keskeinen kaupunkipuisto, Kirjastopuisto, säilyy ja sitä kehitetään pohjoisen suuntaan Tikkurilanpuistoksi. Tikkurilan alueella on vähän ja pienehköjä puistoalueita. Tiivistyvän kaupunkirakenteen myötä puistojen käyttö lisääntyy, joten puistoja kehitetään kestävimmiksi, toiminnallisimmiksi ja samalla luonnonmonimuotoisuutta tukeviksi. Näin tiivistämisen luontovaikutuksia voidaan pienentää, luonnonmonimuotoisuutta lisätä ja virkistyskäyttöä parantaa. Lisäksi Tikkurilan kaavarunkoalueen keskeinen lähimetsä Winterinmäki pääosin säilytetään. Mäki on ekosysteemipalvelujen tarjoajana moniarvokohde ja tuo monipuolisuutta viheraluetarjontaan.

© Aineistopankki

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Virkistyskäytön kannalta keskeistä on saavuttaa hyvät yhteydet kaavarunkoalueen sisällä ja alueelta laajemmille virkistysalueille. Kaavarungon viherkehä yhdistää jokilaakson, puistoja, kouluja, päiväkoteja ja liikunta-alueita säilytettävien ja kehitettävien viherraittien avulla. Laajennettava kävelykeskusta sekä poikittaisyhteydet yhdistävät kaavarunkoalueen ulommalle viherkehälle. Vehreät yhteydet houkuttelevat asukkaita lähipuistoihin, toiminta-alueille ja laajemmille virkistysalueille. Virkistysalueiden saavutettavuus paranee ja vaikutuksia luontoon vähennetään ohjaamalla kulkua.

Kytkeytyneen viherrakenteen tueksi säilytetään arvopuita, kehitetään taskupuistoja, kävelykatu- ja katuvihreää sekä ohjataan hulevesien hallintaa kasvillisuuden käyttöön. Viherverkon avulla vähennetään tiivistämisen ja ilmastonmuutoksen vaikutuksia luontoon, lisätään luonnonmonimuotoisuutta ja parannetaan virkistyskäyttöä. Piha-alueita toteutetaan vihertehokkuusperiaattein, joissa tavoitteena on vehreät ja hulevesiä viivyttävät pihat. Vihertehokkuusratkaisut vähentävät tiivistämisen vaikutuksia luontoon ja luovat viihtyisyyttä sekä lisäävät luonnonmonimuotoisuutta. Vanhat puut pyritään säilyttämään ja uusia puita on tarkoitus istuttaa lisää. Puurivit, pihat, viherkatot ja taskupuistot auttavat kytkemään pirstaloitunutta, mutta lajien leviämisen kannalta tärkeää viherverkostoa. Kaavarungon pysäköintiratkaisuissa suositaan maanpäällisiä pysäköintilaitoksia ja maanvaraisia pihoja, mikä mahdollistaa hulevesien luonnonmukaisen viivytyksen ja suurempienkin puiden istuttamisen ulko-oleskelualueille.

Radan itäpuolelle kehittyvälle Jokiniemen uudelle rakentamisalueelle ideoidaan monikäyttöinen ja kävelypainotteinen pohjoiseteläsuuntainen viherakseli. Rakentamista kompensoidaan vihertehokkuusperiaattein, kuten esimerkiksi kasvikatoin, köynnösseinin ja hulevesitaskupuistoin. Uudella rakentamisella saavutetaan parhaimmillaan kaupunkikuvaa, viihtyisyyttä ja virkistyskäyttöä lisäävä vaikutus.

4.8 Vaikutukset kestävän kehityksen näkökulmasta

Kaupunkisuunnittelua ja -kaavoitusta ohjaavat monet valtakunnalliset, seudulliset sekä globaalit yhteiset tavoitteet, jotka perustuvat kestävään kehitykseen. Lisäksi kaupungilla on omat tavoitteet ja ohjelmat, jotka ohjaavat yhteisten kestävien tavoitteiden toteutumista. Kestävä kehitys jakautuu ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaalisen kestävyyteen. Alle on arvioitu kaavarungon vaikutuksia näistä näkökulmista.

Ekologinen kestävyys Tikkurilan kaavarunkoalueella

Ekologinen kestävyys on ennen kaikkea ilmastonmuutoksen ehkäisyä sekä siihen sopeutumista.

Viherrakenne on tärkeä ilmastonmuutokseen sopeutumisen, sen hillitsemisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta. Kaavarungon on tarkoitus tiivistää etenkin Tikkurilan keskusta-alueen kaupunkirakennetta. Kasvun kohdistaminen olemassa olevaan rakenteeseen säästää ympäröivää luontoa, mikä takaa laajemmat ja yhtenäisemmät ja säilyvät viheralueet sekä niiden suuremman hiilinielun.

Ekologista kestävyyttä lisätään kaavarunkoalueen viheralueilla säilyttämällä ja lisäämällä vehreyttä, kytkemällä virkistys- ja viherrakenne verkoksi, hallitsemalla hulevesiä luonnonmukaisin ratkaisuin sekä hillitsemällä lämpösaarekeilmiötä ja tuulisuutta kaupunkivihreän keinoin. Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja tuetaan säilyttämällä jokirantaa ja lähimetsää sekä edistämällä luonnonmonimuotoisuutta kerroksellisella ja monimuotoisella kasvillisuudella. Vihertehokkuuden laskeminen osana jokaista asemakaavahanketta edistää vihreän ympäristön kehittymistä sekä hulevesien hallintaa.

Kuva: Kirjastopuisto, © Aineistopankki

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Kuumuuden, myrskyjen ja tulvien aiheuttamiin vahinkoihin on varauduttava entistä paremmin.

Ilmaston ääri-ilmiöitä, kuten kuumuutta, tuulisuutta ja sateisuutta tasataan ja vaikutuksia vähennetään kytkeytyneen viherverkon, kerroksellisen kasvillisuuden, katupuiden ja -vihreän sekä luonnonmukaisten hulevesien viivytysratkaisujen avulla. Hulevesien hallinnan paikkoja on osoitettu tulvaherkille alueille. Vihertehokkuusperiaatteita noudattamalla pyritään lisäämään vehreyttä ja läpäisevää maaperää.

Jotta rakennetussakin ympäristössä olisi ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta riittävästi vihreää, ohjataan suunnittelua vihertehokkuuden avulla. Vihertehokkuus tarkistetaan jokaisesta hankkeesta. Vihertehokkuutta ohjataan kasvillisuuden määrän lisäksi vettä läpäisevän pinnan määrällä, joka edesauttaa hulevesien imeytymistä maaperään. Myös hulevesien käsittelyä ohjataan määräyksillä.

Herkkien toimintojen sijoittaminen siten, että esimerkiksi liian kuuman pienilmaston syntyminen ehkäistään joko rakennusten sijoittelulla tai istutuksilla. Tämä on tärkeää esimerkiksi Tikkurilan uusien päiväkotien suunnittelussa.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Vantaan kaupungin päämääränä on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on vähentää päästöjä noin 80 % vuoden 1990 tasosta ja kompensoida niistä loput. Kaupungin kasvaessa väestö- ja työpaikkamäärä kasvavat, mikä aiheuttaa haasteita päästöjen vähentämiselle. Tikkurilan tavoitteet hiilineutraaliudesta näkyvät ennen kaikkea kaupunkirakenteen tiivistämisenä ja kestävien liikkumisen tapojen edistämisenä. Tikkurilan kaupunkirakenteen tiivistäminen säästää ympäröivää luontoa, mikä on tärkeää sekä hiilinielujen että luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Tikkurilan luontoarvojen kannalta tärkeä ja ekologisena yhteytenä toimii ja säilyy Keravanjoki. Ekologiset yhteydet ovat merkittäviä lajien ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, sillä ilmaston lämmetessä ne sallivat siirtymisen uusille alueille. Pääosin säilytettäväksi esitetty metsäinen Winterinmäki kaavarunkoalueen ulkopuolella keskusta-alueen itäpuolella on ekosysteemipalvelujen moniarvokohteita, mm. tärkeä hiilinielu. Yhteyksiä Keravanjoelle ja Winterinmäelle sekä ympäröiville laajemmille viheralueille kehitetään, jolloin viherverkko ja eläinlajit kestävät paremmin ilmastonmuutoksen ääreytyvät olosuhteet ja muutokset. Kytkeytynyt viherverkko tukee ja edistää myös kestäviä liikkumismuotoja.

Kasvihuonekaasupäästöt ja Tikkurilan kehitys

Vantaan on sitoutunut olemaan hiilineutraali vuonna 2030, mikä edellyttää kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 % verrattuna vuoteen 1990 ja kompensoida jäljelle jäävät päästöt. Maankäytön suunnittelussa ratkaisevassa osassa ovat liikkuminen ja rakentaminen sekä energiankulutus.

Tikkurilan kaavarunkoalue sijoittuu hyvin palvelevan joukkoliikenteen ääreen, ja liikkumismuodot monipuolistuvat Vantaan ratikan myötä. Suunnittelualue sijoittuu lähes kokonaan kilometrin säteelle Tikkurilan asemasta, mikä mahdollistaa alueen kehittämisen raideliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana keskusta-alueena. Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne vähentää liikkumisen tarvetta. Valitsemalla kestävä liikkumistapa vaikutetaan liikkumisesta syntyviin päästöihin ja tästä näkökulmasta Tikkurilan sijainti on hyvä ja paranee edelleen Vantaan ratikan rakentamisen myötä.

Rakentaminen aiheuttaa hiilidioksidipäästöjä ja Tikkurilassa rakentaminen on vilkasta. Kaavarunko mahdollistaa alueen uusiutumista purkavan uudistamisen ja rakenteen täydentämisen keinoin. Purkaminen aiheuttaa hiilipiikin ja siksi purkaminen, silloin kun sille on perusteltu syy, tulee suunnitella mahdollisimman kestäväksi. Kiertotalousperiaatteiden mukaan materiaalia tulee pyrkiä hyödyntämään uusiokäytössä. Tuleva lainsäädäntö ja määräykset helpottanevat materiaalin kierrätystä nykyistä monipuolisemmin. Uuden rakentamisen hiilipäästöt ovat suuret. Rakennusmateriaaleilla sekä kaivuumaan ja purkujätteen kierrättämisellä voidaan vaikuttaa jonkin verran rakentamisen aiheuttamiin päästöihin. Lisäksi uuden rakentamisen pyrkimykset energiatehokkuuteen ja hiilineutraaliuteen vähentävät rakentamisen aiheuttamia päästöjä.

Merkittävä osa kasvihuonepäästöistä syntyy rakennusten lämmittämisestä. Tikkurilassa rakentamista on mahdollista ohjata kaukolämmön piiriin ja hyödyntää jo rakennettua infrastruktuuria. Vantaan Energia pyrkii hiilineutraaliksi ja kivihiilen energiankäytöstä ollaan luopumassa 2022, mikä vähentää kaukolämmön päästöjä huomattavasti. Uusiutuvien energiamuotojen osuutta lisätään parhaillaan ja lämmityksen ja sähkön voi ostaa kestävällä tavalla tuotettuna. Kaupunki voi edellyttää maankäyttösopimuksissaan rakennuksilta tiettyä energiatehokkuutta, mikä vähentää uusien rakennusten energiankulutusta. Vanhojen rakennusten energiaremonteilla on mahdollista parantaa vanhan rakennuskannan energiatehokkuutta.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

Taloudellinen kestävyys

Kaavarungon alueella kaupunkirakenne uudistuu ja kaavarunko mahdollistaa uudistumisen jatkumisen. Kaupunkia on tiivistetty merkittävältä osin purkavan uudistamisen kautta. Rakentamisen ja purkamisen aiheuttamat päästöt ovat rakennuksen elinkaaran näkökulmasta suuret. Uudistamisella tehostetaan kuitenkin kaupunkirakennetta ja tiivistämisellä hyödynnetään jo olemassa olevaa infrastruktuuria, mikä on uuden alueen rakentamista kannattavampaa. Purkamiseen liittyy myös sosiaalisen kestävyyden ulottuvuus, jos rakennuksia korvataan niiden korjausvelan kasvettua kestämättömäksi.

Osassa Tikkurilan rakennuskohteita tulee punnita ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyyden suhdetta. Tikkurilan rakennuskanta on merkittävältä osaltaan korjausiässä. Osa rakennuksista on jätetty korjaamatta ja niiden korjausvelka on kasvanut suureksi. Kun korjausvelka lähenee rakennuksen myyntiarvoa ja tontilla olisi mahdollista tiivistää maankäyttöä jopa nelinkertaiseksi, voi tuloksena olla, että taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys painavat ekologista kestävyyttä enemmän ja rakennuksille annetaan purkulupa. Tällaisissa tapauksissa tulee kuitenkin huomioida myös ekologisuus; korostaa purkamisen kestävyyttä ja uuden rakentamisen vähäisiä päästöjä ja energiatehokkuutta.

Tikkurilan kaavarunkoaluetta halutaan kehittää toiminnallisesti monipuolisena keskusta-alueena. Tiivistämisellä ja maankäyttöratkaisuilla on suora vaikutus kaupungin ja yksityisen sektorin talouteen muun muassa ostovoiman ja verokertymien kautta. Tutkimusten mukaan tiiveys ja monipuolisuus edistävät myös yritysten tuottavuutta.

Kaupungin kestävä kasvu tarvitsee suuria infrainvestointeja etenkin liikenteen osalta. Liikenteen infrainvestoinneilla parannetaan ihmisten liikkuvuutta, vaikutetaan liikennekustannuksiin ja vähennetään kaupungin päästöjä. Lisäksi ne vaikuttavat alueen houkuttelevuuteen ja nostavat kiinteistöjen arvoa. Kun kotitalouksien liikkumiseen kohdistuvat kustannukset vähenevät, vapautuu käytettävissä olevia tuloja muuhun käyttöön. Tikkurilassa erityisesti Vantaan ratikka on tällainen kehityshanke. Myös Pääradan varren liikenteen kapasiteetin kasvattaminen sekä asutuksen lisäämisen sen varteen saattaa lisätä asiointia Tikkurilassa.

Kaupungin tavoitteena on tarjota asukkaille maksukykyä vastaavat puitteet sekä asumisen, palveluiden että liikkumisenkin osalta. Yritystoiminnan ja palvelutarjonnan monipuolisuus on Tikkurilan vetovoimatekijä, mutta kysyntä ja kasvu aiheuttavat myös asuntojen ja muiden kiinteistöjen korkeamman hinta- ja vuokratason. Kiinteistöjen omistajille arvonnousu on positiivinen asia, mutta kohtuuhintaisuus on myös vetovoimatekijä ja kaupungin tavoite. Täydennys-rakentamisen ja purkavan uudistamisen aiheuttama uhka on liiketilojen koon ja vuokra- tai hintatason sekä toimintojen yksipuolistuminen. Kaavarungon suunnitelmassa Tikkurilan keskusta-alue laajenee radan itäpuolelle, minkä vuoksi aseman lähiympäristöön on odotettavissa voimakasta yritysten sekä palveluiden kasvua.

Myös viheralueiden ja viherverkoston kehittämisellä tuetaan taloudellista kestävyyttä. Viihtyisä ja laadukas kaupunkiympäristö vaikuttaa asumispaikan valintaan ja toimivat, vehreät viheralueet tukevat hyvinvointia ja terveyttä sekä vähentävät ilmastonmuutoksen aiheuttamia ääri-ilmiöitä. Hulevesien luonnonmukaisilla hallintaratkaisuilla ehkäistään kaupunkitulvia ja niiden aiheuttamia taloudellisia vahinkoja.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Kaavarungon tavoitteena on kehittää Tikkurilan keskusta-alueen vetovoimaisuutta ja toiminnallista monipuolisuutta hyvän joukkoliikennesaavutettavuuden äärellä. Kaupunkialueen vetovoimaisuuden ja viihtyisyyden kannalta monipuoliset palvelut, työpaikat sekä asumisen ja virkistyksen mahdollisuudet ovat tärkeitä. Myös turvallisuuden kokeminen on viihtyisyyden ja sosiaalisen kestävyyden kannalta tärkeää. Toiminnoiltaan sekoittuneessa kaupungissa ympäristöä on elävämpää ja siten turvallisempaa ympäri vuorokauden. Lisäksi monipuolisuudella ja tiiveydellä halutaan palvella asukkaiden arjen toimivuutta.

Sosiaalisesti kestävässä ympäristössä palveluita on tarjolla erilaisille väestöryhmille. Tikkurilan rooli hallinnollisena keskuksena on vaikuttanut siihen, että palvelutarjontaa on hyvin monipuolisesti jo nyt. Kaavarunko mahdollistaa rakentamista jopa 10 000 uudelle asukkaalle. Voimakas väestönkasvu asettaa haasteita riittävän palvelumäärän toteuttamiselle olemassa olevien palveluiden kapasiteetin ollessa jo hyvin täynnä. Tilaa esimerkiksi uusille koulu- ja päiväkotirakennuksille tulee löytyä kaavarunkoalueelta ja sen ulkopuolelta keskustan välittömästä läheisyydestä. Palveluverkkoa voidaan täydentää yksityisillä hankkeilla sekä nykyisten Y-tonttien maankäytön tehostamisella.

Tikkurilan kaavarunkoalue on aikuisten työssäkäyvien aluetta. Asuntokanta on kaksiovaltaista ja useiten asutaan yksin. Haasteena on monipuolisempi asuntokanta ja koko elinkaaren asumisen mahdollistaminen Tikkurilassa. Purkavalla uudistamisella ja lisärakentamisella voidaan monipuolistaa asuntokantaa sekä parantaa ympäristön laatua. Sillä on vaikutuksia myös muihin lähistön kiinteistöjen arvostukseen ja arvonnousuun. Muun muassa kaavoittamalla erilaisia talotyyppejä sekä maa- ja asuntopoliittisilla linjauksilla varmistetaan asuntokannan monipuolistamisen toteutus. Uudistamisessa on tärkeä huomioida asuntotyyppien lisäksi erilaiset talotyypit,

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

jotta elinkaariasumisen tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Purkavan uudistamisen riskinä on, ettei asuntorakentamisen ja ympäristön laatu kohene taloudellisista seikkojen korostumisen vuoksi ja asuntotyypit sekä palvelut yksipuolistuvat entisestään. Riskinä on myös asuntojen keskimääräisen koon ja asumisväljyyden pieneneminen. Tähän yhtenä käytössä olevana keinona on maankäyttösopimusten asuntotyyppijakaumaa säätelevä kohta.

Purkavan uudistamisen avulla Tikkurilan alueen tiiveyttä ja asuntojen määrää voidaan kasvattaa, mutta samalla tulee huomioida erilaisten toimintojen ja toimitilojen riittävyys. Tikkurilassa riskinä on edullisten ja suurikokoisten tilojen väheneminen ja vuokratason nousu rakenteen uusiutumisen myötä, mikä voi yksipuolistaa yritystoiminnan mahdollisuuksia. Muun muassa harraste- ja liiketilojen hintataso voivat nousta ja niiden toimintaedellytykset heiketä. Muutoksessa on huolehdittava siitä, että työpaikkarakentamiselle on tulevaisuudessakin tilaa.

Alueidentiteetti ja yhteisöllisyys

Ihmisten alueidentiteetti muodostuu sosiaalisen prosessin tuloksena sekä tietyn alueen yhteisöön kuulumisen tunteesta. Niihin vaikuttaa muun muassa alueella asuttu aika, osallistuminen yhteisön toimintoihin sekä alueen fyysiset piirteet ja sosiaaliset rakenteet. Kaupunkikeskustoissa yhteisöllisyyden kokeminen on usein heikompaa kuin esimerkiksi pientaloalueilla. Muuttoliike on vilkkaampaa, eivätkä ihmiset sitoudu yhtä tiukasti paikkaan. Tukemalla Tikkurilan elinkaariasumisen tavoitteita mahdollistetaan asukkaiden pidempiaikainen asuminen alueella, jolloin yhteisöllisyyden ja alueellisen identiteetin vahvistumisen todennäköisyydet kasvavat.

Olemassa olevien alueiden voimakkaan täydennysrakentamisen ja purkavan uudistamisen riskinä on, että uudistaminen rikkoo alueen yhteisöllisyyttä ja alueen identiteetille ominaisen historian erityispiirteitä. Toisaalta tiivistämällä voidaan myös säästää kulttuuriperinnön kohteita ja mahdollistaa siihen tukeutuva elinkeinoelämä. Tikkurilan kaupunkikuvan kerroksellisuus ja erityispiirteet ovat merkittäviä identiteetti- ja vetovoimatekijöitä, joita vahvistetaan kaavarunkotyössä. Työn yhteydessä Vantaan kaupunginmuseo on inventoinut uusia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita 1990-luvulle asti ja näiden kohteiden avulla alueen juuret voivat säilyä. Kohteet on merkitty kaavarunkokartalle. Kohteiden suojeleminen ratkaistaan asemakaavassa.

Tikkurilan sosiaalista ja kulttuurista kestävyyttä tuetaan myös kehittämällä viheralueita monipuolisemmiksi sekä varmistamalla hyvät ja esteettömät yhteydet laajemmille viheralueille. Viherkehää ja poikittaisyhteyksiä sekä niihin liittyviä viheralueita kehitetään vehreinä ja viihtyisinä reitteinä, jotka tukevat eri-ikäisten käyttäjien tarpeita. Kehittämisen lähtökohtana on alueen historia ja ominaispiirteet. Tukemalla kaupunkiviljelyä ja syötäviä puutarhoja luodaan uusia kohtaamisen paikkoja, mikä lisää yhteisöllisyyden kehittymisen mahdollisuuksia.

Tikkurilanranta
© Aineistopankki

5 Toteutus

Kaavarunkoalue on voimakkaassa muutoksessa, joka jatkuu vilkkaana seuraaville vuosikymmenille. Useita suuria kaupunkivetoisia infra- ja rakennushankkeita on toteutumassa 2020-luvulla. Ratikan rakentaminen alkaa, ja Tikkurilassa työhön sisältyy tunneliosuus sekä yhdistyminen asemakeskukseen. Ratikan toteuttamiseen liittyvä Itäisen Valkoisenlähteentien rakentaminen sijoittuu kaavarunkoalueen ulkopuolelle, mutta vaikuttaa Tikkurilan liikennekokonaisuuden toimintaan.

Kaupunkiympäristön toimitila rakennetaan Kielotielle kaupungintalon naapuriin. Tikkuraitin, Asematien, Vehkapolun ja Carl Albert Edelfeltin aukion perusparannus etenee toteutusvaiheeseen, ja Asematieltä rakennetaan kävely-yhteys Ratatien yli asemakeskus Dixiin. Jokirannan puistoalueiden rakentaminen jatkuu, ja Tikkurilantien tasausta muokataan Silkin korttelin kohdalla. Jokiniemeen Tikkurilan aseman itäpuolelle suunnitellaan toiminnoiltaan sekoittunutta aluetta, jossa sijaitsee uusi oppimiskampus, johon sijoittuisi mm. ammattioppilaitos- ja lukiotiloja.

Tikkurilassa maa on valtaosin yksityisessä omistuksessa, ja kiinnostusta kiinteistöjen kehittämiseen on paljon. Alueella on runsaasti sekä tuoretta uudisrakentamista ja käynnissä olevia työmaita että vireillä olevia ja vasta vahvistuneita asemakaavamuutoksia. Kaavamuutokset käynnistyvät maanomistajan aloitteesta, joten hankkeiden liikkeelle lähtöä ja etenemisen aikataulua on vaikea ennustaa. Nopeasti muuttuvan alueen onnistumisen edellytyksiä ovat kokonaisuuden hallinta, jatkuva tiedonvaihto ja riittävän aikainen yhteensovitus. Mahdollisuuksien mukaan muutoksia tulee suunnitella ja toteuttaa usean tontin kokonaisuuksina, jotka tarjoavat enemmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja kuin tonttien kehittäminen yksitellen.

LIITE: Kaupunginhallitus 09.08.2021 / 47 §

6 Liitelista

Kaavarunkotyön liitteet löydät kaavarungon nettisivulta www.vantaa.fi/uutisia/ajankohtaiset_kaavat/tikkurilan_kaavat/tikkurilan_kaavat_arkisto/101/0/149941

Tikkurilan kaavarunko 2020 -karttapaketti
Tikkurilan kaavarunko 2020 -lähtötiedot
Tikkurilan kaavarunko 2020 -kyselyn tulokset
Tikkurilan inventointi 2020 / Vantaan Kaupunginmuseo

Tikkurilan kaavarunko

Vantaan kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Kaupunkirakenne ja ympäristö /Asemakaavoitus
Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021

etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi/tikkurilan_kaavat

Käyntiosoite: Kielotie 28
PL 1860, 01030 Vantaan kaupunki
sähköposti: etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Taitto: Ritva-Leena Kujala
Kansikuva: Dixi, © T Kuusisto

© Vantaan seurakunnat
Tuomas Uusheimo

48 § **Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekannan myyminen Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle ja tontin 23132/12 myyminen Kivistön keskusta-asuminen 2-alueelta As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle / Skanska Talonrakennus Oy / HW**

VD/404/10.00.02.00/2019
HP/AK/MH/LS

Kaupunginhallitus päätti 15.6.2021 § 30 palauttaa valmisteluun tontin 23132/12 myymisen Kivistössä. Lisäksi kaupunginhallitus päätti samalla päätöksellä myydä Asunto Oy Elviiran osakekannan (tontti 23132/10) Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle. Tontin 23132/12 myynti on valmisteltu uudelleen kaupunginhallituksen päätöksen mukaisesti. Tonttia esitetään myytäväksi As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla. Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekannan myyntipäätöksessä havaittiin täytäntöönpanovaiheessa asiavirhe, minkä vuoksi asia tuodaan uudelleen kaupunginhallituksen päätettäväksi. Osakekantaa esitetään myytäväksi Asunto Oy Vantaan Pegasus- nimiselle yhtiölle vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla.

Kivistön keskusta-asuminen 2 asemakaava nro 231300 on kuulutettu voimaan 19.11.2014. Asemakaava-alueen (kortteleiden 23131 ja 23132) toteuttamisen takaamiseksi kaupunki, Skanska ja YIT allekirjoittivat 31.3.2014 yhteistoimintasopimuksen. Yhteistoimintasopimus on päättynyt 31.12.2019.

Skanska on vuodesta 2014 alkaen ostanut tontteja ja toteuttanut kohteita korttelissa 23132. Kaikki korttelin autopaikat on myös rakennettu Skanskan toimesta ja kustannuksella LPA-tontille toteutettuun pysäköintilaitokseen.

Korttelista 23132 on vielä toteuttamatta tontit 10 ja 12, johon Skanska on suunnitellut ja luvittanut vuoden 2018 aikana Asunto Oy Vantaan Vega niminen omistusasuntokohteen. Skanska toi kohteen ennakkomarkkinointiin alkuvuodesta 2019. Tuohon ajankohtaan ajoittui Kivistön alueella uudistuotannon huomattava ylitarjonta, mikä johti siihen, että hankkeelle ei ollut kysyntää eikä siten aloitusedellytyksiä. Skanska on 21.4.2020 kirjallisesti hakenut ja pyytänyt, että tontit 10 ja 12 varataan sen ostettaviksi 31.3.2014 päivätyn yhteistoimintasopimuksen mukaisin periaattein 31.12.2020 asti. Skanska on samalla lupautunut, että tonteille 10 ja 12 rakennettava hanke toteutetaan kohtuuhintaisena ja sen huoneistojen velaton keskimyyntihinta on enintään 4450 €/m2.

Sopimuksen päättymiskohta on kuitenkin ristiriidassa sopimuksen tarkoituksen ja korttelin toteutusta koskevan kohdan 6.4 kanssa. Ao. kohdassa todetaan, että kaikkien korttelin kohteiden tulee olla rakenteilla 6 vuoden kuluttua kaavan lainvoimaistumisesta eli elokuuhun 2020 mennessä. Edelleen sopimuksessa todetaan, että mikäli rakentaminen viivästyy rakentajasta riippumattomasta syystä, pidennetään tuota kuuden vuoden määräaikaa viivästyksen vaatimalla ajalla. Osapuolten yksiselitteinen tarkoitus on ollut, että Skanska toteuttaa korttelin 23132 sopimuksessa kuvatuin periaattein.

Kaupungin kannalta on tarkoituksenmukaista jatkaa tonttivarausta Skanskalle (As. Oy Vantaan Vegalle) 31.12.2020 asti. Kaupunki ei kuitenkaan uusi vanhaa toteuttamissopimusta. Kuitenkin kaupunki voi sitoutua yhteistoimintasopimuksen mukaiseen tontin (501 €/k-m2) hinnoitteluun 31.12.2020 asti, jos Skanska sitoutuu hankkeessa hakemuksen mukaiseen huoneistojen velattomaan enimmäismyyntihintaan.

Enimmäismyyntihinta tullaan kirjaamaan myös kauppakirjaan ehdoksi. Ehdon rikkomisesta seuraa sopimussakko. Jos asuntojen myyntihinta ylittää sovitun hinnan, sopimussakkoa peritään

enimmäismyyntihinnan ylittävän osuuden verran. Asuntojen tulee olla julkisesti myynnissä. Toteuttajayhtiön työntekijöiden on mahdollista ostaa näitä asuntoja vain omaan asumiskäyttöön tai siinä tapauksessa, että julkisella myynnillä ei kaikkia asuntoja ole varattu.

Tonteilla 23132/10 ja 12 saa asuntojen kokonaismäärästä (kpl) yksiöitä olla enintään 30 % ja vähintään 30 % kokonaismäärästä (kpl) pitää olla kolmioita tai suurempia perheasuntoja siten, että vähintään 10% asuntojen kokonaismäärästä (kpl) on 4h+k/kk tai suurempia.

Jotta Skanskan ei tarvitse hakea uutta rakennuslupaa tonteille, kaupunki voi tässä tapauksessa katsoa tontit 10 ja 12 yhtenä kokonaisuutena. Tämä kuitenkin edellyttää, että se kohde, jossa on suurempia asuntoja (tontti 23132/12) tulee ostaa ensin, jos rakentaminen lähtee vaiheittain liikkeelle.

Skanska sitoutuu suorittamaan tontin 23132/12 osalta Kivistön aluemarkkinointikorvauksen. Korvaus määräytyy rakennusluvassa tontille osoitetun rakennusoikeuden mukaan siten, että korvauksena suoritetaan 2 €/k-m2+alv. Tämä markkinointimaksu ei sisälly tontin myyntihintaan. Korvaus tulee maksaa yhden kuukauden aikana kauppakirjan allekirjoittamisesta kaupungin erikseen lähettämää laskua vastaan.

Skanska sitoutuu liittymään alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään. Kaupunki on perustanut voittoa tavoittelemattoman erillisen putkijäteyhtiön, Kivistön Putkijäte Oy:n, joka vastaa jätehuoltoverkon suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Koska kaupunki on varaamassa Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekantaa, viedään asia kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9.luvun 1 §:n 19. kohdan mukaan säätiön perustamisesta ja jäsenyydestä, yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä päättää kaupunginhallitus. Näin ollen kaupunginhallitus on toimivaltainen päättämään asiasta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 12.5.2020 § 17

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että varataan As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle (Y: 2589309-5) Kivistöstä tontti 23132/12 ja Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) koko osakekanta omistusasuntotuotantoon.

Käsittely:
Merkittiin, että talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

———

Kaupunginhallitus 1.6.2020 § 25

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään varata As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle (Y: 2589309-5) Kivistöstä tontti 23132/12 ja Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) koko osakekanta omistusasuntotuotantoon.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen Skanska ennakkomarkkinoi As. Oy Vantaan Vega -nimistä kohdetta tuloksetta. Skanska ei saavuttanut kohteeseen tarpeeksi ennakkovaraajia 4 450 e/m2 velattomalla keskimääräisellä myyntihinnalla. Skanskan näkemyksen mukaan edullisen hintatason pitäminen on edellytys sille, että kohde saadaan myytyä Kivistön nykyisessä markkinassa ja kysyntätilanteessa. Näin ollen asuntojen myyntihintarajoitteen poistaminen (ja siitä seuraava tontin hinnan korotus) ei tuota ratkaisua tilanteeseen. Skanska on pyytänyt, että kaupunki sallisi toisen kohteen toteuttaa vuokratalokohteena. Tällöin Skanska pystyisi toteuttamaan toisen tontin kohteen omistusasuntokohteena 4 450 €/m2 keskimääräisellä velattomalla myyntihinnalla. Muutoin Skanska joutuisi luopumaan tonttivarauksista. Tällöin jo rakennetut autopaikat jäisivät Skanskan taseeseen.

Jos Skanska luopuisi tonteista, tulisi kaupungin hakea uusi toteuttaja tonteille. Uuden toteuttajan löytämiseen saattaisi pahimmassa tapauksessa kulua vuosia. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että asemakaavaratkaisu on haasteellinen. Kaupungin kannalta on tarkoituksenmukaista saada korttelin viimeiset tontit rakenteille.

Tontti 23132/12
Skanska on pyytänyt, että tontti 23132/12 myytäisiin As. Oy Vantaan Vegalle (y-tunnus 2589309-5) vapaarahoitteiseen omistusasuntotuotantoon. Kohde toteutetaan kohtuuhintaisena. Huoneistojen velaton keskimyyntihinta on enintään 4450 €/m2. Enimmäismyyntihinta tullaan kirjaamaan myös kauppakirjaan ehdoksi. Ehdon rikkomisesta seuraa sopimussakko. Jos asuntojen myyntihinta ylittää sovitun hinnan, sopimussakkoa peritään enimmäismyyntihinnan ylittävän osuuden verran. Asuntojen tulee olla julkisesti myynnissä. Toteuttajayhtiön työntekijöiden on mahdollista ostaa näitä asuntoja vain omaan asumiskäyttöön tai siinä tapauksessa, että julkisella myynnillä ei kaikkia asuntoja ole varattu. Kohteeseen tulee 29 asuntoa. Rakentaminen on tarkoitus alkaa kesällä 2021.

Tontti 23132/12 on asemakaavassa osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK ja sen asemakaavan mukainen rakennusoikeus on 2 350 k-m2. Tontti myydään aiemmin sovitulla yksikköhinnalla 501 €/k-m2. Näin ollen tontin 23132/12 kauppahinnaksi tulee 2350 k-m2 x 501 €/k-m2 = 1 177 350 euroa.

Kaupungilla on oikeus periä tontista lisäkauppahintaa (501 e/k-m2), mikäli tontille toteutettava rakennusoikeus (asuinrakennusoikeuteen laskettava ala) ylittää kauppahinnan perusteena käytetyn asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden määrän. Ostaja on mahdollisen lisäkauppahinnan määrittämistä varten velvollinen viipymättä rakennusluvan tultua lainvoimaiseksi esittämään kiinteistöhallinta ja asuminen -yksikölle selvityksen lainvoimaisesta rakennusluvasta ilmenevistä käytetyistä rakennusoikeuden kerrosneliömetrimääristä sekä mahdollisesti määräytyvästä tontin lisäkauppahinnasta. Kaupungin oikeus lisäkauppahintaan on voimassa viisi (5) vuotta siitä alkaen, kun rakennuslupa tontille on myönnetty.

Tontti 23132/10 / Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekanta
Skanska on pyytänyt, että Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekanta (yhtiö omistaa tontin 23132/10) myytäisiin As. Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteiseen vuokra-asuntotuotantoon. Asunto Oy Vantaan Pegasus (y-tunnus 2795730-4) nimenmuutoksesta on tehty

kaupparekisteriin muutosilmoitus 19.4.2021 (ent. As Oy Vantaan Tikkurilantie 137). Asuntoja kohteeseen tulee 47 ja rakentaminen alkaa kesällä 2021.

Tontti 23132/10 on asemakaavassa osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK ja sen asemakaavan mukainen rakennusoikeus on 2 350 k-m2. Tontti myydään aiemmin sovitulla yksikköhinnalla 550 €/k-m2. Näin ollen tontin 23132/10 kauppahinnaksi tulee 2350 k-m2 x 550 €/k-m2 = 1 292 500 euroa. Kauppahintaan lisätään myös yhtiön rahavarat.

Kaupungilla on oikeus periä tontista lisäkauppahintaa (550 e/k-m2), mikäli tontille toteutettava rakennusoikeus (asuinrakennusoikeuteen laskettava ala) ylittää kauppahinnan perusteena käytetyn asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden määrän. Ostaja on mahdollisen lisäkauppahinnan määrittämistä varten velvollinen viipymättä rakennusluvan tultua lainvoimaiseksi esittämään kiinteistöhallinta ja asuminen -yksikölle selvityksen lainvoimaisesta rakennusluvasta ilmenevistä käytetyistä rakennusoikeuden kerrosneliömetrimääristä sekä mahdollisesti määräytyvästä tontin lisäkauppahinnasta. Kaupungin oikeus lisäkauppahintaan on voimassa viisi (5) vuotta siitä alkaen, kun rakennuslupa tontille on myönnetty.

Huoneistotyyppijakauma
Tonteilla 23132/10 ja 12 saa asuntojen kokonaismäärästä (kpl) yksiöitä olla enintään 30 % ja vähintään 30 % kokonaismäärästä (kpl) pitää olla kolmioita tai suurempia perheasuntoja siten, että vähintään 10 % asuntojen kokonaismäärästä (kpl) on 4h+k/kk tai suurempia.

Jotta Skanskan ei tarvitse hakea uutta rakennuslupaa tonteille, kaupunki voi tässä tapauksessa katsoa tontit 10 ja 12 yhtenä kokonaisuutena. Tämä kuitenkin edellyttää, että se kohde, jossa on suurempia asuntoja (tontti 23132/12) tulee ostaa ensin, jos rakentaminen lähtee vaiheittain liikkeelle.

Aluemarkkinointikorvaus
Toteuttaja sitoutuu suorittamaan tonttien osalta Kivistön aluemarkkinointikorvauksen. Korvaus määräytyy rakennusluvassa tontille osoitetun rakennusoikeuden mukaan siten, että korvauksena suoritetaan 2 €/k-m2+alv. Tämä markkinointimaksu ei sisälly tontin myyntihintaan. Korvaus tulee maksaa yhden kuukauden aikana kauppakirjan allekirjoittamisesta kaupungin erikseen lähettämää laskua vastaan.

Putkikeräysjärjestelmä
Skanska sitoutuu liittymään alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään. Kaupunki on perustanut voittoa tavoittelemattoman erillisen putkijäteyhtiön, Kivistön Putkijäte Oy:n, joka vastaa jätehuoltoverkon suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Mikäli tämän päätöksen perusteella tehtävää kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä, raukeaa tämä päätös.

Koska kaupunki on myymässä Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekantaa, viedään asia kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9.luvun 1 §:n 19. kohdan mukaan säätiön perustamisesta ja jäsenyydestä, yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä päättää kaupunginhallitus. Näin ollen kaupunginhallitus on toimivaltainen päättämään asiasta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021 § 13

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että
a) myydään Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat.
b) myydään As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja edellyttäen, että tontille rakennettavien myytävien asuntojen velaton keskineliöhinta saa olla maksimissaan 4450 €/asm2
c) päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä

Käsittely:
Merkittiin, että talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginhallitus 24.5.2021 § 36

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään
a) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat.
b) myydä As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja edellyttäen, että tontille rakennettavien myytävien asuntojen velaton keskineliöhinta saa olla maksimissaan 4450 €/asm2
c) että päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä.

Päätös:
Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

_____

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 30

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat.
b) myydä As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja edellyttäen, että tontille rakennettavien myytävien asuntojen velaton keskineliöhinta saa olla maksimissaan 4450 €/asm2
c) että päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä.

Käsittely:
Kaupunginhallituksen jäsen Sakari Rokkanen esitti jäsen Lauri Kairan kannattamana, että päätösesityksen kohta b) palautettaisiin uudelleen valmisteluun seuraavasti:

”Esitämme päätösesityksen kohtaa b) palautettavaksi uudelleen valmisteluun. Esitämme, että tontin luovutuksesta poistetaan jälleenmyyntihinnan sääntely ja Skanskan kanssa neuvotellaan tontin luovutushinta vastaamaan käypää hintaa.”

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan pohjaesitystä, äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen jäsen Sakari Rokkasen muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 5 jaa-ääntä (Tahvanainen, Abdi, Kaukola, Puoskari, Karinen), 8 ei-ääntä (Multala, Norrena, Jääskeläinen, Kaira, Niikko, Orpana, Kuusela, Rokkanen), joten puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hyväksytyksi.

Päätös:
Päätettiin

a) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat,
b) palauttaa valmisteluun As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimisen yhtiön Kivistön korttelin 23132 tontin 12 myynti vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona toteutettavaksi, ja
c) että päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä.

Hallintolain (434/2003) 50 §:n momentin 1 kohdan 4 mukaan viranomainen voi poistaa virheellisen päätöksen ja ratkaista asian uudelleen, jos asiaan on tullut sellaista uutta selvitystä, joka voi olennaisesti vaikuttaa päätökseen.

Kaupunginhallituksen 15.6.2021 tekemän päätöksen esittelytekstin mukaan kaupunki arvioi tonttien huoneistotyyppijakauman kokonaisuutena, jotta Skanskan ei tarvitse hakea kohteelle uutta rakennuslupaa. Tonteille 23132/10 ja 12 saa asuntojen kokonaismäärästä (kpl) yksiöitä olla enintään 30

% ja vähintään 30 % kokonaismäärästä (kpl) pitää olla kolmioita tai suurempia perheasuntoja siten, että vähintään 10 % asuntojen kokonaismäärästä (kpl) on 4h+k/kk tai suurempia. Tontille 23132/10 (vapaarahoitteinen vuokrakohde) tulee yksiöitä 40,5 %, kaksioita 40,5 % ja kolmioita 19 %. Tontille 23132/12 (vapaarahoitteinen omistusasuntokohde) tulee yksiöitä 3 %, kaksioita 7 %, kolmioita 28 % ja neliöitä 62 %. Kun tontit 23132/10 ja 12 katsotaan yhdeksi kokonaisuudeksi, tulee yksiöitä 26 %, kaksioita 28 %, kolmioita 22 % ja neliöitä 24 %. Näin ollen kaupungin vaatima huoneistotyyppijakauma täyttyy. Mikäli ostajat eivät täytä edellä mainittua asuntotuotannon huoneistotyyppijakaumaa, ne ovat velvollisia maksamaan kaupungille poikkeamasta sopimussakkoa 50 000 euroa/asunto sallittujen yksiöiden määrän (kpl) ylittävien ja sallittujen kolmioiden tai suurempien asuntojen määrän (kpl) alittavien asuntojen osalta. Kyseinen ehto ja siihen liittyvä sopimussakko otetaan mukaan kauppakirjaan. Ehto on kaupungin maapoliittisten linjausten mukainen. Kaupunki on edellyttänyt samalla, että mikäli tontit 10 ja 12 toteutuvat vaiheittain, suurempia asuntoja sisältävä kohde (tontti 23132/12) tulee ostaa ensin.

Huoneistotyyppijakaumaa ja hankkeen vaiheistusta koskevan ehdon noudattaminen ei ole mahdollista kaupunginhallituksen 15.6.2021 päätöksen perusteella, koska tonttia 23132/10 (Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekantaa) koskeva myyntipäätös vanhentuu 31.8.2021 eli ennen kuin 9.8.2021 tontista 23132/12 tehtävä myyntipäätös ehtii lainvoimaiseksi.

Edellä kuvatun ristiriitaisuuden korjaamiseksi asia tuodaan kokonaisuudessaan uudelleen kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Skanska on myös ilmoittanut kaupunginhallituksen 15.6.2021 tekemän päätöksen jälkeen, että se hyväksyy kaupungin esittämät uudet ehdot tontin 23132/12 osalta, mutta haluaa edelleen toteuttaa tontit yhtenä kokonaisuutena. Päätösesitys mahdollistaa hankkeen etenemisen Skanskan toivomalla tavalla.

Koska tontin 23132/12 osalta luovutaan velattoman myyntihinnan sääntelystä, tontti myydään käypään hintaan. Tontin 23132/12 käypä yksikköhinta on 550 €/k-m2 perustuen kaupungin tilaamaan ulkopuoliseen arvioon sekä toteutuneisiin kiinteistökauppoihin. Näin ollen tontin 23132/12 kauppahinnaksi tulee 2350 k-m2 x 550 €/k-m2 = 1 292 500 euroa.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 48

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) poistaa kaupunginhallituksen 15.6.2021 § 30 tekemän päätöksen a-kohta asiavirheen vuoksi hallintolain 50 §:n nojalla,

b) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja siten, että kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat,

c) myydä As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin

d) että Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekauppa ja tontin 23132/12 kiinteistökauppa tulee tehdä samaan aikaan tai tontin 23132/12 kauppa tulee tehdä ennen Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekauppaa

e) valtuuttaa kaupunkiympäristön talous- ja hallintopalvelut -palveluyksikön lakimies allekirjoittamaan osakekannan ja tontin 23132/12 kauppakirjan

f) että tämä päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.12.2021 mennessä.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:
- kartta tontista 23132/10 myynti
- kartta tontista 23132/12 myynti
- johtokartta tontista 23132/10 myynti
- johtokartta tontista 23132/12 myynti

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
maankäyttöinsinööri Marja Hannikainen, puh. 043 825 5177, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

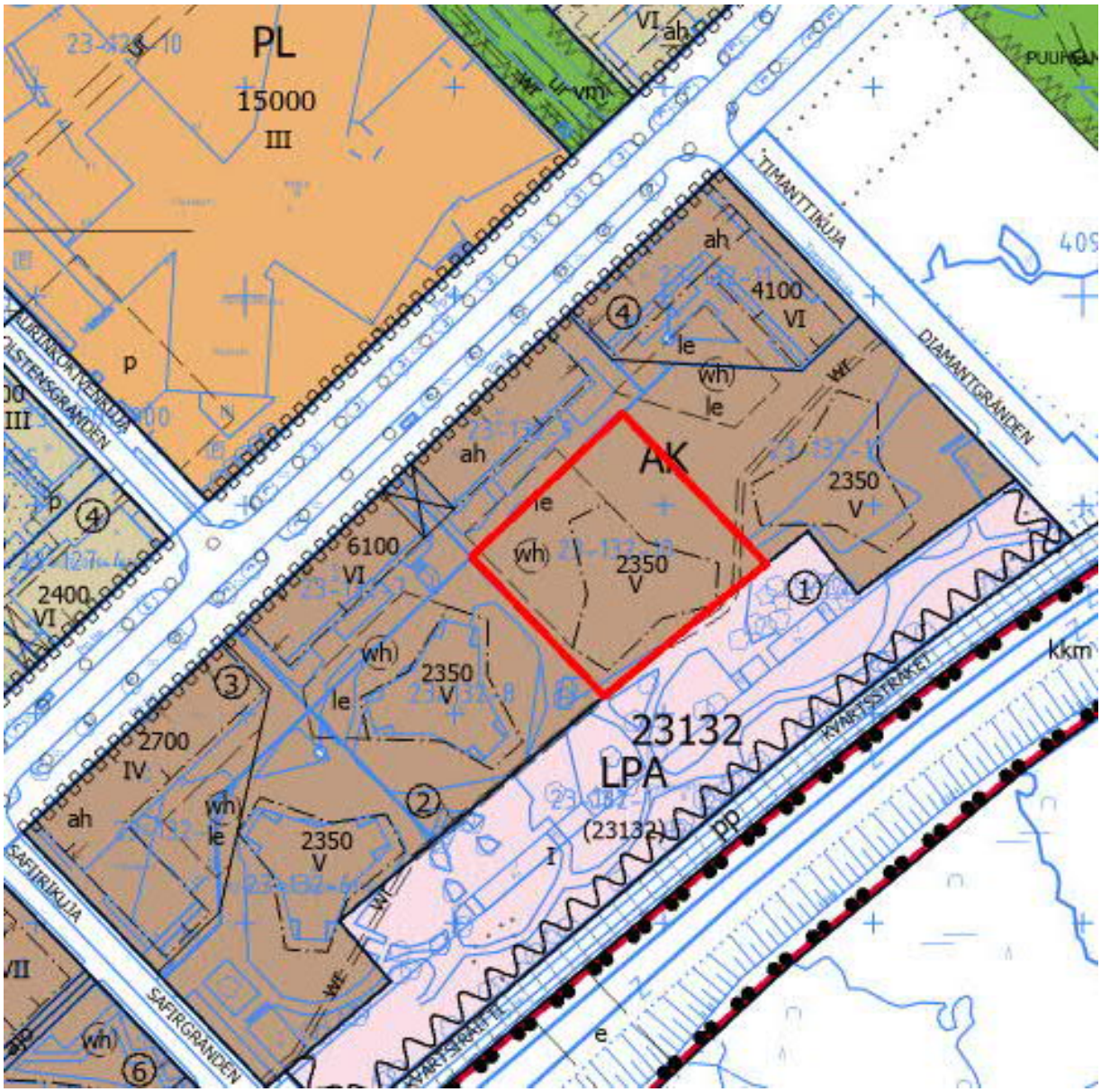

TONTIN MYYNTI /
Asunto Oy Vantaan Pegasus

Kaupunginosa: Kivistö (23)

Kortteli: 23132

Tontti: 10
Pinta-ala 2385 m^2
Rakennusoikeus 2350 k-m^2

KOHTEEN SIJAINTI

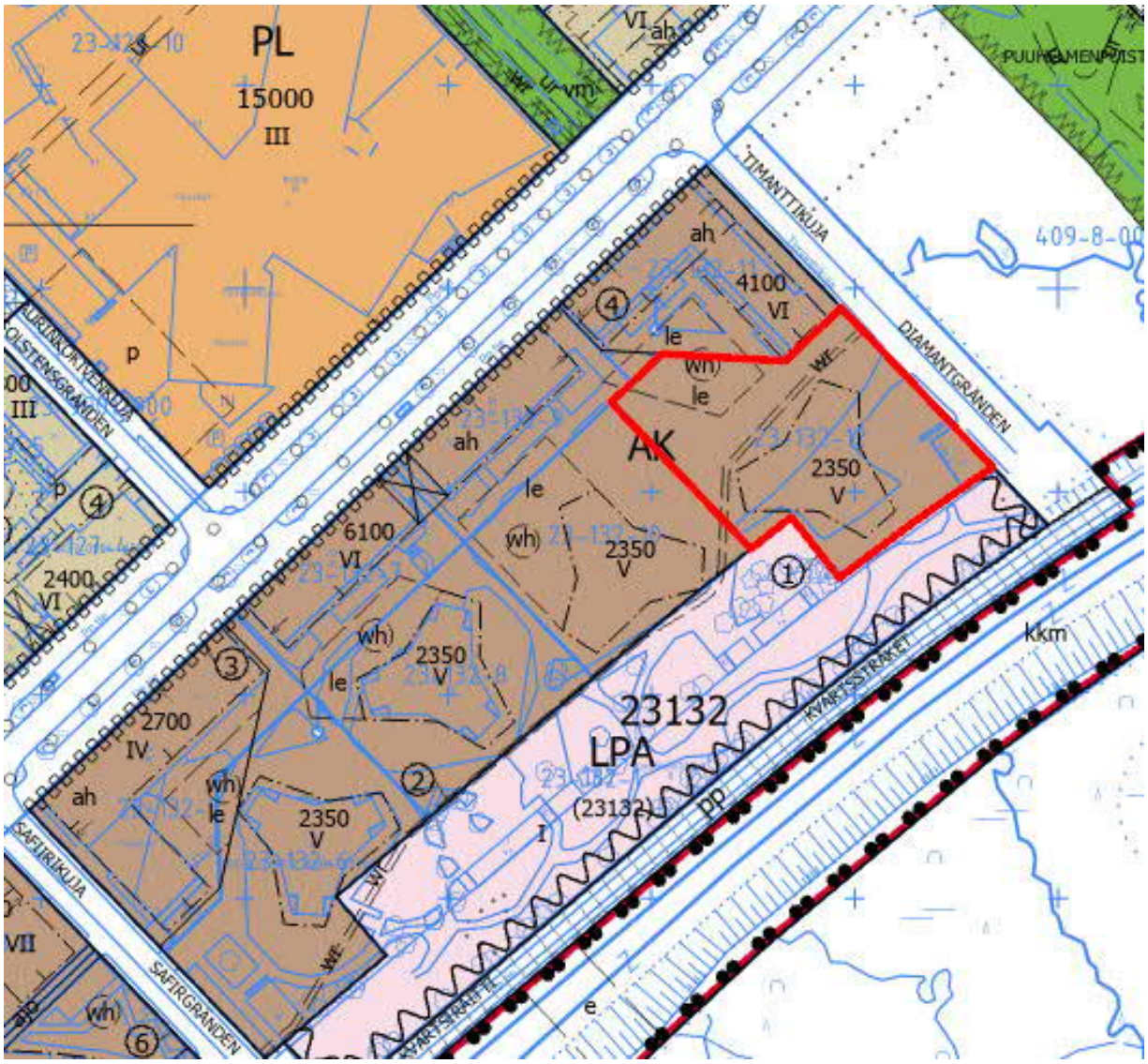

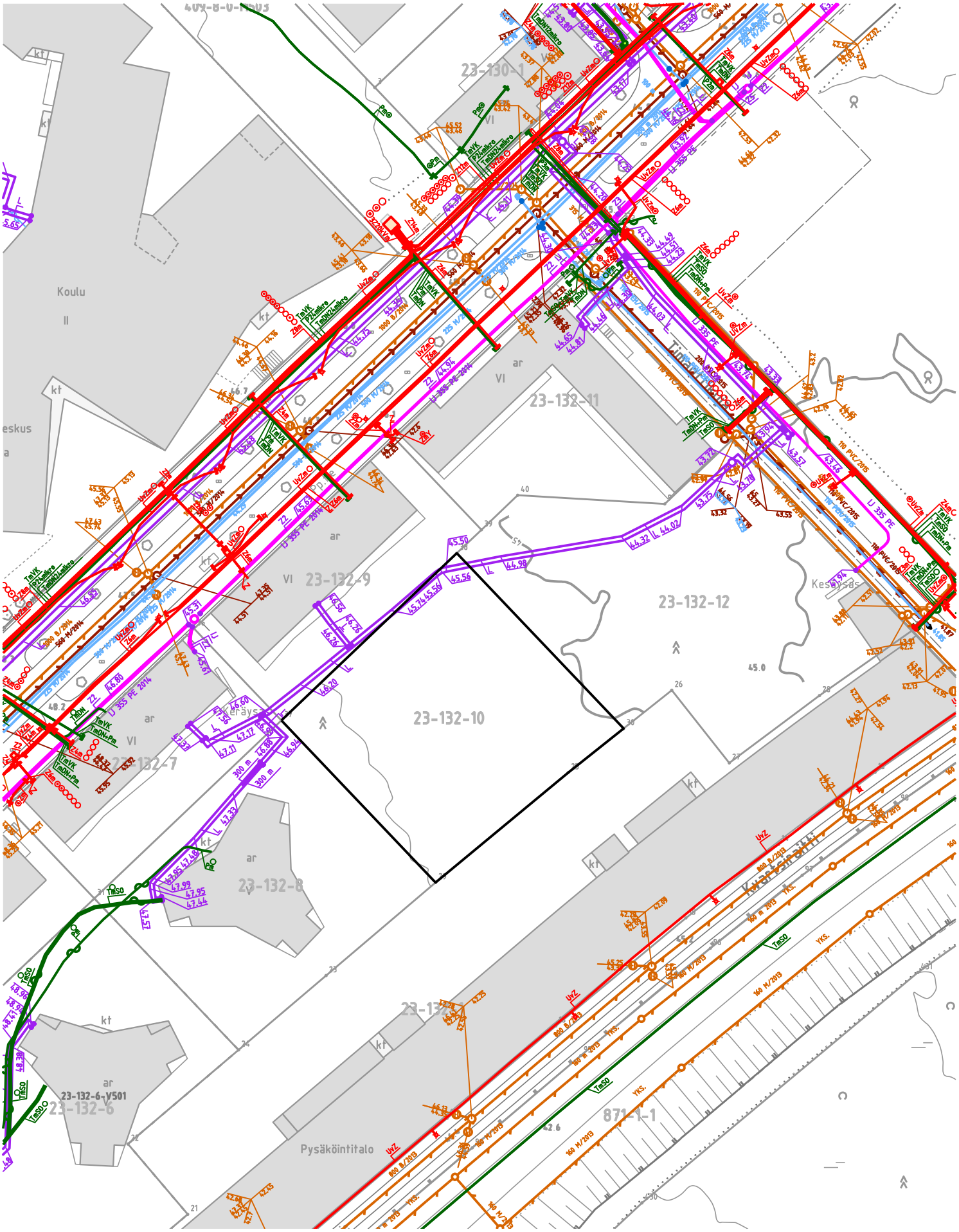
TONTIN MYYNTI /
Asunto Oy Vantaan Vega

Kaupunginosa: Kivistö (23)

Kortteli: 23132

Tontti: 12
Pinta-ala 3240 m^2
Rakennusoikeus 2350 k-m^2

Vantaan kaupunki
copyright

Kiinteistöt ja asuminen
tulosteen laatija

10.1.2019
päiväys

Johtokartta

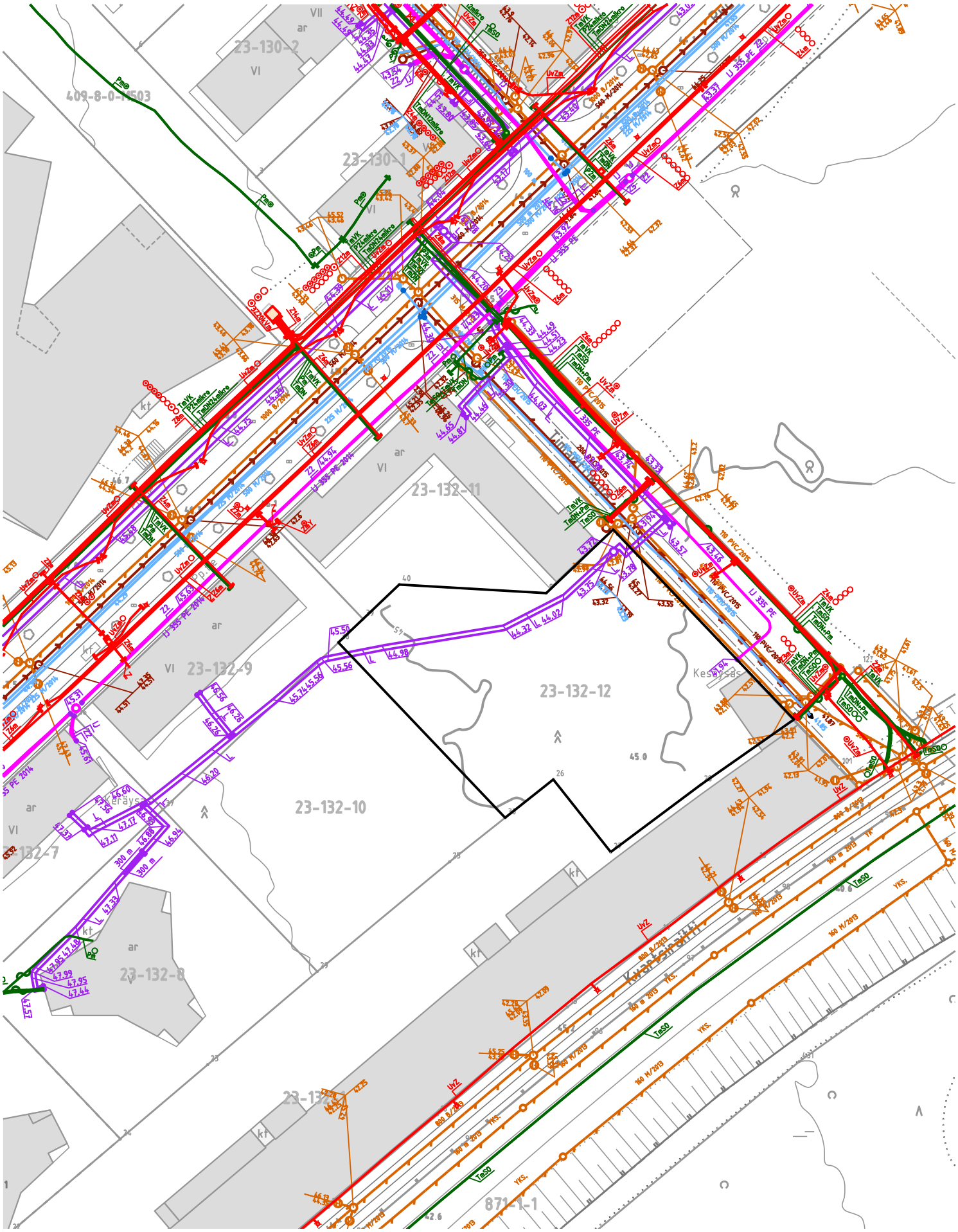
Johtokarttaa ylläpidetään katujen ja muiden yleisten alueiden maanalaisista johdoista. Kiinteistöjen alueella olevista johdoista tiedot ovat puutteellisia. Toimenpidealueen rajauksen ylitys edellyttää uutta sijaintiselvitystä.

0 20 100 m

ETRS-GK25
tasokoordinaattijärjestelmä

N2000
korkeusjärjestelmä

1:1000
mittakaava

Vantaan kaupunki
copyright

Kiinteistöt ja asuminen
tulosteen laatija

10.1.2019
päiväys

Johtokartta

Johtokarttaa ylläpidetään katujen ja muiden yleisten alueiden maanalaisista johdoista. Kiinteistöjen alueella olevista johdoista tiedot ovat puutteellisia. Toimenpidealueen rajauksen ylitys edellyttää uutta sijaintiselvitystä.

0 20 100 m

ETRS-GK25
tasokoordinaattijärjestelmä

N2000
korkeusjärjestelmä

1:1000
mittakaava

49 § Määräalojen myynti kiinteistöistä 92-31-1-1 ja 92-416-6-45 Luhtaanmäessä / Semaster Oy / HW

VD/6015/10.00.02.00/2021
HP/AK/AVP/LS

Esitetään myytäväksi Semaster Oy:lle Vantaan kaupungin Luhtaanmäen kaupunginosasta noin 24400 m^2 suuruinen määräala kiinteistöstä 92-31-1-1 ja noin 23155 m^2 suuruinen määräala kiinteistöstä 92-416-6-45. Määräalat ovat on osa korttelia 31001, joka on asemakaavassa osoitettu teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueeksi (TKL), jonka tehokkuusluku e= 0,40. Sallitusta rakennusoikeudesta saa käyttää 49 % liiketiloja varten. Semaster Oy / SE Mäkinen Logistics Oy toimii korttelin pohjoisosassa. Määräalojen kauppahinta on yhteensä 2 472 860 €.

Vantaan kaupungin ja **Semaster Oy:n** välillä on Luhtaanmäen kaupunginosan kiinteistöistä 92-31-1-1 ja 92-416-6-45 sopimuksia, joilla on myyty yhtiölle kiinteistö ja mahdollistettu sen rakentaminen, sovittu Lamminsuon valuma-alueen pintavesien ja hulevesien johtamisesta sekä vesienjohtamiseen liittyvistä rakenteista (8.1.2008 allekirjoitettu kauppakirja), sekä myyty yhtiölle pysäköintialueeksi osa korttelialueen maasta. **Kaupunginhallitus on 23.1.2017 § 24 antanut Semaster Oy:lle osto-option 31.12.2021 saakka koskien noin 24400 m^2 suuruista määräala kiinteistöstä 92-31-1-1 ja noin 23155 m^2 suuruista määräala kiinteistöstä 92-416-6-45.** Osto-optio alueelle asetettiin minimissään 12 000 k-m^2 suuruisen rakentamisvelvoitteen toteuttaminen kahden vuoden kuluessa kaupan toteuttamisesta. Osto-optiolla jatkettiin myös 8.1.2009 määriteltyä maanomistajan lupaa, jolla annettiin yhtiölle lupa käyttää osto-optioalueen koillisosaa kiinteistöstä 92-31-1-1 Lamminsuon ohjaamiseksi sekä tasausaltaiden sijoittamiseksi. 21.3.2017 on allekirjoitettu erillinen vuokrasopimus Semaster Oy:n kanssa koskien noin 26 730 m^2 suuruista osaa osto-optioalueesta, jota käytetään pysäköintialueena ja kulkuyhteytenä.

SE Mäkinen on yhtiöiden SE Mäkinen Logistics Oy / Semaster Oy / Autojenkuljetus SE Mäkinen Oy muodostama kokonaisuus. Yhtiö on erikoistunut autoteollisuuden jakelutien logistiseen koordinaatioon ja tarvittavien lisäarvopalvelujen kehittämiseen, tuottamiseen ja myymiseen. Palveluvalikoimaan kuuluvat autojen tehdaslogistiikan huolinta, vastaanotto satamissa, varastointi, maahantulotarkistukset (PDI) ja lisävarustelut (PPO), kuljetukset sekä asiakkaan puolesta hoidettavat hallintotoimet. SE Mäkise toiminta on ISO sertifioitu laatu- ja ympäristöjärjestelmien osalla. Luhtaanmäen logistiikkakeskukseen valmistuu vuonna 2021 uusi aurinkovoimala. Aurinkovoimalla on tarkoitus vastata osaan kiinteistön sähköntarpeesta ja lisäksi osallistumaan kasvavan sähköautokaupan lataustarpeeseen. SEM:n palveluksessa on 260 henkilöä, sekä lisäksi 80 kuljettajaa on sopimusliikennöitsijöiden palkkalistoilla.

Semaster Oy:n toimitusjohtaja on toimittanut 19.5.2021 kirjeen Vantaan kaupungin kaupunkiympäristön toimialalle. Kirjeellä Semaster Oy ilmoitti halukkuutensa käyttää Vantaan kaupunginhallituksen 23.1.2017 hyväksymän osto-optio Luhtaanmäen kaupunginosassa ennen 31.12.2021. Semaster Oy hakee myös muutosta rakentamisvelvoitteeseen siten, että velvoite olisi 1500 k-m^2 viiden vuoden sisällä kaupan toteutumisesta.

Kirjeessä todetaan myös mm. seuraavaa:
Yhtiö hankki vuonna 2008 omistukseensa Vantaan kaupungilta nykyiset maa-alueensa Luhtaanmäestä. Vuonna 2009 valmistui lähes 200 työntekijän autokaupan lisäarvopalvelukeskus / autoterminaali. Yhtiöryhmän hallituksen puheenjohtaja Tapio Mäkinen aloitti heti 1. vaiheen tonttikaupan toteuduttua hankkeen jatkonsuunnittelun yhdessä Vantaan viranomaisten kanssa. Työn tuloksena hahmoteltiin myyntiterminaaliosa, joka on rekisteröity nimelle Autopolis. 2020- luvulla autoteollisuuden ja autokaupan muutosvauhti on kiihtynyt. Nyt päivittynyt jatkohanke osuu yksiin autokaupan

sähköistymisen ja siihen kytkeytyvien terminaali- ja satelliittiluovutuspisteiden rakenteen kanssa. Tästä seuraten SE Mäkinen on halukas käyttämään osto-option vastaamaan kasvaneeseen logististen ratkaisujen tarpeeseen. Lisäalueelle suunnitellaan autovarastotilaa, ja edelleen n. 1500 k-m² tuotantotilaa, joka keskittyy käytettyjen autojen uudelleenmyyntiprosessointiin. Nyt ostettavalle alueelle on suunniteltu myös liiketilaa ja mahdollisuutta palvella autokaupan asiakkaita suoraan.

Rakentamisvelvoitteeseen haemme muutosta siten, että velvoite olisi 1500 k-m² viiden vuoden sisällä kaupan toteutuksesta. Perusteina mm.:

- *Autologistiikassa, varastointi tapahtuu normaalista tavaraterminaalista poiketen ulkotilassa parkkialueella. Tätä varten alueelle jalostetaan selkeät autovarastokentät.*
- *Autovarastoissa säilytetään vain ajoneuvoja. Parkkialueet on suunniteltu kaupunkikuva huomioiden siisteiksi ja organisoituneiksi. Optio- alueen kohdalla tontin korkeuserot ovat isot ja ovat mahdollistaneet autojen varastoinnin kahteen tasoon. Tämä yhdessä viheraluesuunnitelman kanssa muodostavat näyttävän kokonaisuuden ohi kulkeville pääteille.*
- *Autokaupan arvoketju on mm. kaupan sähköistymisen johdosta hakemassa suurta tehokkuutta varatuille tuotantoneliöille*
- *Kokonaisalueen rakennusoikeus mahdollistaa seuraavan vaiheen laajemman rakentamisen autokaupan tarpeita seuraten. Eli jatkamme hyväksi nähtyä vaiheittaista kehitystä kaupan tarpeita seuraten. Uskomme että tätä kautta alueen kehitys ja työllistämisvaikutus pidetään elinvoimaisimpana.*
- *Kaupan myötä koko korttelialue jalostuu eheäksi autokaupan kokonaisuudeksi*

Kiinteistöjohtaja esittää myytäväksi Semaster Oy:lle Vantaan kaupungin Luhtaanmäen kaupunginosasta noin 24400 m² suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-31-1-1 ja noin 23155 m² suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-416-6-45. Määräalat ovat on osa korttelia 31001, joka on asemakaavassa osoitettu teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueeksi (TKL) Määräalojen **kauppahinta on yhteensä 2 472 860 €.** Kaupan kohteena olevalle alueelle asetetaan luovutushetkellä rakentamisvelvoite. Semaster Oy sitoutuu toteuttamaan kiinteistölle sille myönnetyn rakennusluvan sekä muiden maankäyttöä sekä rakentamista koskevien säännösten mukaan rakennuksen, jonka kerrosala on vähintään 1500 k-m² viiden vuoden kuluessa kiinteistön kauppakirjan allekirjoittamisesta. Rakentamisvelvoitteen muutos on perusteltua Semaster Oy:n edellä esittämien selvitysten pohjalta. Kartta myytävistä määräaloista 92-31-1-1 ja 92-416-6-45 on esityksen liitteenä.

Semaster Oy:llä ei ole oikeutta myydä tai muutoin luovuttaa luovutettavaa rakentamatonta määräalaa ilman kaupungin suostumusta muulle, kuin samaan konserniin kuuluvalle yhtiölle. Mikäli Semaster Oy luovuttaa kaupan kohteen konsernirakenteensa sisällä, tai kaupungin suostumuksen saatuaan kolmannelle, Semaster Oy sitoutuu sisällyttämään kauppakirjan ehdot luovutuskirjaan siten, että ne sitovat luovutuksensaajaa suhteessa kaupunkiin.

21.3.2017 on allekirjoitettu Semaster Oy:n kanssa erillinen pysäköintialueen ja kulkuyhteysalueen vuokrasopimus, joka lakkaa kauppakirjan allekirjoituksella. Edellä mainittu vuokrasopimus koskee noin 26 730 m² suuruista osaa kaupan kohteesta.

Lopullinen kiinteistön kauppakirja tulee allekirjoittaa 31.12.2021 mennessä.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 33 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää työpaikkatonttien ja niihin rinnastettavien rakennuspaikkojen myymisestä, vaihtamisesta, vuokralle ottamisesta ja vuokralle antamisesta silloin, kun yksittäisen tontin kauppahinta, tontin käypä markkina-arvo tai tarjouskilpailulla luovutettaessa alin hyväksyttävä luovutushinta on yli 2 000 000 euroa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 14.6.2021 § 17

Kiinteistöjohtajan esitys:
Päätetään esittää edelleen kaupunginhallitukselle, että

a) kaupunki myy edellä esitetyin ehdoin Semaster Oy:lle Vantaan kaupungin Luhtaanmäen kaupunginosasta noin 24400 m^2 suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-31-1-1 ja noin 23155 m^2 suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-416-6-45. Määräalat ovat on osa korttelia 31001, joka on asemakaavassa osoitettu teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueeksi (TKL), jonka tehokkuusluku e= 0,40. Sallitusta rakennusoikeudesta saa käyttää 49 % liiketiloja varten. Määräalojen kauppahinta on yhteensä 2 472 860 €.

b) todetaan, että mikäli tämän päätöksen perusteella solmittavaa kiinteistön kauppakirjaa ei ole allekirjoitettu 31.12.2021 mennessä, raukeaa tämä päätös.

c) valtuutetaan kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan kauppakirja.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

_____

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 49

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään

a) että kaupunki myy edellä esitetyin ehdoin Semaster Oy:lle Vantaan kaupungin Luhtaanmäen kaupunginosasta noin 24400 m^2 suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-31-1-1 ja noin 23155 m^2 suuruisen määräalan kiinteistöstä 92-416-6-45. Määräalat ovat on osa korttelia 31001, joka on asemakaavassa osoitettu teollisuus-, varasto- ja liikerakennusten korttelialueeksi (TKL), jonka tehokkuusluku e= 0,40. Sallitusta rakennusoikeudesta saa käyttää 49 % liiketiloja varten. Määräalojen kauppahinta on yhteensä 2 472 860 €.

b) todeta, että mikäli tämän päätöksen perusteella solmittavaa kiinteistön kauppakirjaa ei ole allekirjoitettu 31.12.2021 mennessä, tämä päätös raukeaa.

c) valtuuttaa kaupunkiympäristön toimialan lakimies allekirjoittamaan kauppakirja.

Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

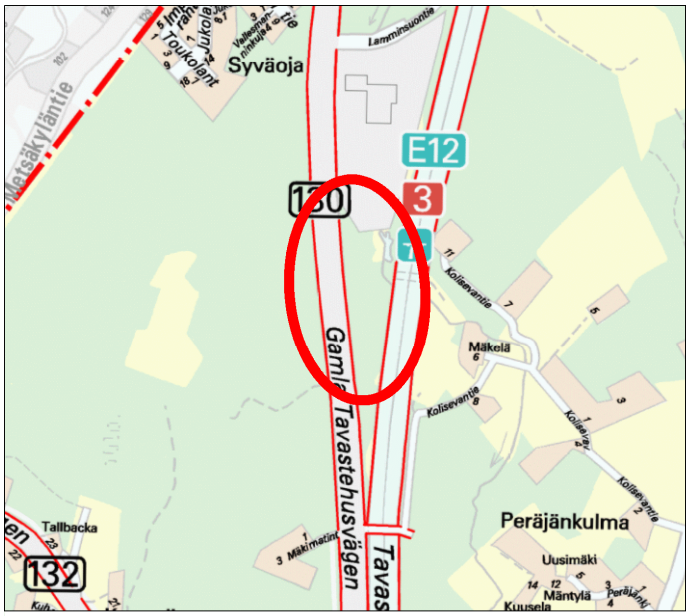
Liitteet:
- Kartta myytävistä määräaloista 92-31-1-1 ja 92-416-6-45.

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimialan lakimies

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:
tonttipäällikkö Armi Vähä-Piikkiö, puh 040 7337447, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

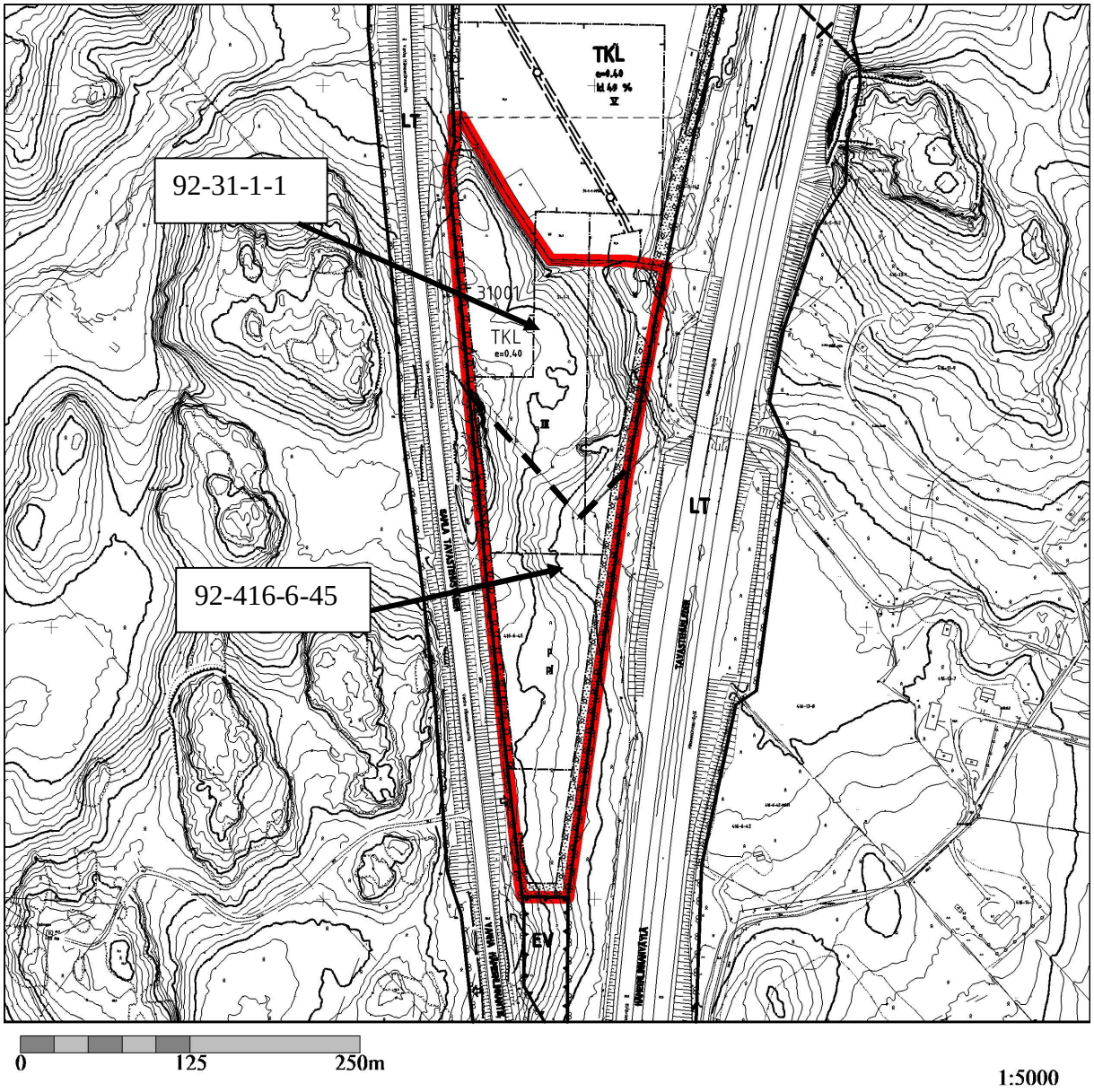

KIINTEISTÖN MYYNTI / SEMASTER OY

Kaupunginosa: LUHTAANMÄKI (31)

Kylä: RIIPILÄ (416)

n. 24400 m2:n suuruinen määräala kiinteistöstä: 92-31-1-1
n. 23155 m2:n suuruinen määräala tilasta: 92-416-6-45

50 § **Tiedoksi Korkeimman hallinto-oikeuden päätös ympäristölupa-asiassa / YIT Suomi Oy, pilaantumattoman maa-aineksen hyödyntämiseksi peltoviljelyn kasvuolosuhteiden parantamiseksi, Backas Östergård / HW**

VD/6881/11.01.01.09/2015

KR/PJH/LS

Asian aikaisempi käsittely

Etelä-Suomen aluehallintovirasto oli 8.7.2016 tehnyt kielteisen päätöksen YIT Rakennus Oy:n (nykyisin YIT Suomi Oy) ympäristölupahakemuksesta, joka koski pilaantumattoman maa-aineksen hyödyntämistä pellon kasvuolosuhteiden parantamiseksi sekä toiminnan aloittamista muutoksenhausta huolimatta tilalla Östergård (92-406-1-45), Jelmusantie, Vantaa (Nro 185/2016/1, dnro ESAVI/1496/2015).

Hakemuksen mukaan YIT Rakennus Oy:n rakennustyömailta syntyviä pilaantumattomia maa-aineksia käytetään yhteensä 320 000 t pinta-alaltaan noin 15 ha pellolla nostamaan pellon pinnan tasoa 0-3 metriä (eroosiovaurioiden korjaamiseksi ja sulamis- ja sadevesien imeytymisen varmistamiseksi).

Etelä-Suomen aluehallintovirasto oli hylännyt hakemuksen, siltä osin kuin se koskee pilaantumattoman maa-aineksen hyödyntämistä peltoviljelyn kasvuolosuhteiden parantamiseksi ja jättänyt toimivaltaansa kuulumattomana käsittelemättä kaivettujen maa-ainesten sivutuotteeksi luokittelemista koskevan asian.

YIT Suomi Oy oli valittanut asiasta Vaasan hallinto-oikeudelle ja vaati aluehallintoviraston päätöksen kumoamista. Vaasan hallinto-oikeus hylkäsi valituksen päätöksellään 23.10.2019 nro 19/0484/3.

Korkeimman hallinto-oikeuden päätös

YIT Suomi Oy valitti Vaasan hallinto-oikeuden päätöksestä Korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Korkein hallinto-oikeus hylkäsi 1.7.2021 tekemällään päätöksellä (nro 309, dnro 5484/1/19, vuosikirjapäätös) YIT Suomi Oy:n tekemän valituksen, eikä muuttanut Vaasan hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta. Päätös on luettavissa https://www.kho.fi/fi/index/paatokset/vuosikirjapaatokset/1624952197145.html

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on valituksessa kysymys siitä, onko lupahakemuksessa ollut kyse jätteen ammattimaisesta tai laitosmaisesta käsittelystä ja onko aluehallintovirasto voinut hylätä hakemuksen ja hallinto-oikeus hylätä valituksen sillä perusteella, että ympäristöluvan myöntämisen edellytykset eivät täyty.

Päätöksen perusteluissa todetaan, että YIT Suomi Oy on hakenut ympäristölupaa maa-ainesten käyttämiseen siten, että maa-aineksilla parannetaan pellon viljeltävyyttä ja myöhemmin luvan hakemisperus-teeksi on täsmennetty jätteen ammattimainen tai laitosmainen käsittely. Vaasan hallinto-oikeus oli katsonut, ettei riittävää selvitystä muun muassa käytettävän maa-aineksen määrän ja pellonparannuksen toiminta-ajan keston tarpeellisuudesta ole esitetty, joten hallinto-oikeus oli voinut ratkaista asian pyytämättä luvan hakijalta lisäselvitystä tai palauttamatta asiaa lupaviranomaiselle.

Toiminnan luvanvaraisuus

Korkein hallinto-oikeus katsoo, että kun otetaan huomioon lupahakemuksen mukainen suuri maa-aineksen määrä, toiminnan kokonaiskesto, pellon korkeussuhteiden huomattava muuttaminen ja peltoviljelyn olosuhteiden parantamiseksi poikkeuksellinen maaperän muokkaus hakemuksessa esitetyn mukaisesti, toimintaa on pidettävä laitosmaisena käsittelynä. Lisäksi koska hakijayhtiö harjoittaa

maanrakennustoimintaa, jonka toiminnassa syntyvän jätteen käsittelyyn se hakee ympäristölupaa, kyse on myös jätteen ammattimaisesta käsittelystä. Lupahakemuksen mukaiseen toimintaan on siksi tullut hakea ympäristölupaa muun ohella ympäristönsuojelulain 27 §:n ja liitteen 1 taulukon 2 alakohdan 13 f mukaan.

Luvan myöntämisen edellytykset

Koska maa-ainesten käyttöä on pidettävä ylimitoitettuna jätteen hyödyntämistarpeeseen nähden, aluehallintoviraston on tullut hylätä hakemus kokonaisuudessaan. Lupahakemuksen mukaisesti toteutettuna toimintaa on näin ollen pidettävä muuna kuin jätteen hyödyntämistoimintana eli tässä tapauksessa maa-ainesjätteen loppusijoittamisena.

Hanke sijoittuu pääosin yleiskaavan maa- ja metsätalousalueelle, mutta alueella on myös raideliikenteen varaus. Hanke voi vaikeuttaa alueen käyttöönottoa raideliikenteeseen, joten se voisi siten vaikeuttaa alueen käyttämistä yleiskaavassa varattuun tarkoitukseen ympäristönsuojelulain 12 §:n vastaisesti.

Aluehallintovirasto on päätöksessään katsonut, että toiminnasta aiheutuisi hakemuksen mukaisesti järjestettynä myös eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:n mukaista kohtuutonta rasitusta hankealueen läheisyydessä oleville asuinkiinteistöille. Korkein hallinto-oikeus viittaa tältä osin Vaasan hallinto-oikeuden päätökseen ja sen perusteluihin ja katsoo, että aluehallintovirasto on voinut hylätä hakemuksen myös näillä perusteilla. Näin ollen ympäristöluvan myöntämisen edellytykset eivät täyttyneet.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 50

Kaupunkiympäristön toimialan vs. apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään merkitä tiedoksi Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu ympäristölupapäätöksestä, joka koskee YIT Suomi Oy:n maa-aineksien hyödyntämistä peltoviljelyn kasvuolosuhteiden parantamiseksi.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3. Oikaisuvaalitus- ja valituskielto

Lisätiedot:
Päivi Jäntti-Hasa p. 040 841 9973, paivi.jantti-hasa[at]vantaa.fi

51 § Perusopetuksen poikkeusjärjestelyt IX / KK

VD/9738/00.01.01.01/2020

KK/S-AP/LS

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 5 momentin 30 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää kunnan tartuntatautilain torjunnasta vastaavana toimielimenä tartuntatautilain 58 §:n mukaisista toimenpiteistä.

Tartuntatautilain 58 §:n mukaan, kun laajaa tartunnan vaaraa aiheuttava yleisvaarallinen tai yleisvaaralliseksi perustellusti epäilty tartuntatauti on todettu tai sen esiintyminen on perustellusti odotettavissa, kunnan tartuntatautien torjunnasta vastaava toimielin voi päättää toimialueellaan mm. oppilaitosten sulkemisesta. Edellytyksenä on lisäksi, että toimenpide on välttämätön yleisvaarallisen tai yleisvaaralliseksi epäillyn tartuntataudin leviämisen estämiseksi.

Perusopetuslakiin on määräaikaisesti lisätty 20 a §. Kyseisen pykälän nojalla, jos opetusta ei tartuntatautilain 58 §:n nojalla annettavan päätöksen nojalla voida järjestää turvallisesti lähiopetuksena koulussa tai muussa opetuksen järjestämispaikassa, voidaan siirtyä poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin siirtymistä koskeva päätös voidaan tehdä enintään yhden kuukauden ajaksi kerrallaan. Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen aikana opetusta järjestetään osittain tai kokonaan muuna kuin lähiopetuksena etäyhteyksiä noudattaen.

Vantaalla koronatartunnat ovat lähteneet voimakkaaseen nousuun. Koronatartuntoja on erityisesti nuorten ja nuorten aikaisten joukossa. Koronatartuntojen ilmaantuvuusluku 14 vuorokauden osalta on 4.8.2021 ollut 271.2 /100 000 asukasta kohden. Pääkaupunkiseutu on siirtynyt epidemian leviämisvaiheeseen.

Vantaan kaupungin alueella epidemian tilanne huomioiden on olemassa perusteet peruskoulujen osittaiselle tai kokonaan sulkemiselle tartuntatautilain 58 §:n nojalla. Lievempänä keinona opetuksen järjestäjä voi päättää poikkeusjärjestelyn toteuttamisesta, jotta peruskoulujen osittaiselta tai kokonaan sulkemiselta vältyttäisiin.

Kaupunginhallitus 9.8.2021 § 51

Kasvatuksen ja oppimisen toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:
Päätetään, että koronaepidemian vuoksi on olemassa perusteet sille, että Vantaan kaupungin alueella sijaitsevissa peruskouluissa voidaan siirtyä perusopetuslain 20 a §:n mukaisiin poikkeuksellisiin opetusjärjestelyihin. Poikkeusjärjestelyihin siirtymisestä päätöksen tekee opetuksen järjestäjä.
Päätös:
Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Kasvatuksen ja oppimisen toimiala, yhteiset palvelut

Muutoksenhakuohje: Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:
Kaupunginlakimies Sari-Anna Pennanen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai
tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta https://www.vantaa.fi/vantaa-info)
Puhelin: (09) 83911 (vaihde)
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:
- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän p**äätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa**, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän **päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua**, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän **päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta**, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun **päätökseen, joka koskee verotusta**, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.
Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:
1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.
Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhakuaika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.
Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhakuaika suorahankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suorahankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suorahankintaa koskevaa ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suorahankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännönmukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joulu- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2050 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4100 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6140 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

puh. 029 56 43300
fax 029 56 43314
markkinaoikeus(at)oikeus.fi
asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos
- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa
- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös
- viranomainen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:
Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki
Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079
Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi
Asiointipalvelun osoite: https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet
Virka-aika: klo 8.00 - 16.15